

Protokoll fört vid pleniföredragning

Infrastrukturavdelningen

Transportbyrån, I2

Närvarande

VT - HJ - TE - AH - FK - AR - CW

Frånvarande

AH-J

Justerat

Omedelbart

Ordförande

Lantråd

Veronica Thörnroos

Föredragande

Infrastrukturminister

Christian Wikström

Protokollförare

Bitr. avdelningschef

Niklas Karlman

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 5

Begäran om utredning

ÅLR 2020/2759

Överfört från enskild föredragning 18.12.2019.

Beslöts besvara justitiekanslerämbetet enligt Bilaga I220P05.

Nr 6

Boknings-, omboknings- och avbokningsregler 2020

ÅLR 2019/8400

Beslut

Ålands landskapsregering beslöt att sänka biljettpriset för vissa fordon på utvalda avgångar, dock inte preliminära bränsleturer och beställningsturer.

Lägre biljettpriser gäller på förbetalda och förbokade avgångar på de bokningsbara linjerna från betalhamnarna Hummelvik, Osnäs, Långnäs och Galtby under perioden 15.6-30.9.2020.

På Föglölinjen gäller beslutet från betalhamnen Svinö under perioden 15.6-30.9.2020.

Lägre biljettpriser gäller skärgårdstaxan som avser tur- och returresa till och från Ålands skärgård för motorcyklar, personbilar, husbilar och husvagnsekipage i juni-september på specifika avgångar enligt bilaga X.

Kunder som förbokad och förbetalat sin resa och erhållit -20% rabatt kan avboka resan on-line eller via Ålandstrafiken inom gällande avbokningstider och få resan återbetald mot en expeditionsavgift.

Kunden kan förboka och förbetala lågprisavgång och erhålla -80% on-line eller över disk på Ålandstrafikens kontor. För bokade, men obetalda resor betalas ordinarie pris.

Motivering

För att öka resandet har möjligheten utretts att sänka biljettpriset för MC, personbilar, husbilar och husvagnsekipage på avgångar med låg

beläggning.

Genom beslutet erbjuds 80% rabatt från ordinarie biljettpris på utvalda avgångar.

Bakgrund

Landskapsregeringen har den 31.10.2019 fastställt boknings-, omboknings- och avbokningsregler för 2020. Beslutet reviderades delvis 13.2.2020.

Justitiekanslerämbetet
PB 20
00023 STATSRÅDET

registratur@okv.fi

Hänvisning

Kontaktperson

Ärende

**ER BEGÄRAN OM UTREDNING, DNR
OKV/2027/1/2019 daterad 25.3.2020**

Biträdande justitiekansler har uppmanat Ålands landskapsregering att inkomma med utredning för undersökning av klagomål gällande landskapsregeringens förfarande i två infrastrukturärenden.

Bakgrund till begäran

En privatperson har tillställt justitiekanslerämbetet ett klagomål som gäller landskapsregeringens förfarande i samband med dels korttrattsprojektet (även kallat Västra Föglö) dels en upphandling av färjetrafik. Klaganden ber justitiekanslern att granska om landskapsregeringen har överskridit sina befogenheter.

Landskapsregeringen konstaterar inledningsvis att korttrattsprojektet och upphandling av färjetrafik på Föglölinjen budgetmässigt har varit och är separata projekt, vilket framkommer ur utredningen nedan och bifogade handlingar.

Korttrattsprojektet (ÅLR 2019/3485, ÅLR 2018/7263) består i korthet av investeringar i en bro, en hamn samt vägar till dessa för att bland annat förkorta färjepasset mellan fasta Åland och Föglö.

Upphandlingen av färjetrafik (ÅLR 2018/9161) består i sin tur av att upphandla trafik på det förkortade färjepasset. För undvikande av missförstånd önskar landskapsregeringen förtydliga att upphandlingen av färjetrafik inte utgjorde något hyresavtal; upphandlingen gällde bedrivande av färjetrafik på en specifik linje enligt en fastställd turlista, där den vinnande entreprenören skulle låta bygga sig en ny elhybridfärja som uppfyller fastställda krav på bland annat lastförmåga, fart och energiförbrukning. Upphandlingsavtalet sades upp 21.1.2020.

Ärendena som utredningen handlar om

Ålands landskapsregering föreslog genom *Meddelande nr 6/2013-2014* till lagtinget en rad åtgärder i fråga om skärgårdstrafiksystemet i syfte att möjliggöra nya samverkansmöjligheter mellan kommunerna samt även mellan fasta Åland och skärgården. Meddelandet byggde i sin tur på en

slutrapport benämnd *Korttrutt förstudie 2012-2013*, daterad 6.3.2014 med dnr: ÅLR 2011/4320.

Under punkt 4 i ovannämnda meddelande föreslog landskapsregeringen bl.a. investeringar i nytt färjfäste på östra Föglö och förkortning av färjepasset mellan Föglö och fasta Åland. Det föreslogs vidare att vid nyinvesteringar i färjor och linfärjor kommer landskapsregeringen eftersträva att bästa möjliga framdrivnings-system och miljöteknik används för att uppnå hållbarhetsmålen.

Lagtinget antecknade 18.3.2015 landskapsregeringens meddelande för kännedom.

Utredning rörande infrastrukturinvesteringen (korttruten)

I landskapsregeringens *Budgetförslag nr 3/2016-2017* föreslogs bl.a. en investeringsfullmakt om fyrtio miljoner euro och ett delanslag om en miljon euro för att inleda förverkligandet av västra och östra Föglö samt att resterande anslag upptas i kommande budgetförslag. Inget nämns om upphandling av ny färja i samband med investeringsfullmakten; medel för en ny färja skulle i så fall ha upptagits under ett separat budgetmoment.

Lagtinget beslöt 7.6.2017 att anta budgetförslaget innehållande investeringsfullmakt och delanslag med motivering att det är nödvändigt att så snart som möjligt förverkliga projektet.

I förslaget till 2018 års budget, moment 976000 –

Infrastrukturinvesteringar beskrevs hur arbetet med korttruten avses fortgå under 2018. Genom *budgetmotion nr 23/2017-2018* föreslogs att ”investeringsfullmakten för korttruttsinvesteringarna på västra Föglö återtas och regeringen stoppar omgående utbyggnadsplanerna”. Vidare föreslogs genom *budgetmotion nr 48/2017-2018* att ”Den av lagtinget givna investeringsfullmakten återtas”.

Lagtinget beslöt 20.12.2017 att förkasta motionerna.

I förslaget till 2019 års budget, moment 976000 –

Infrastrukturinvesteringar beskrevs att arbetet med korttruten avses fortgå under 2019 genom att upphandla och inleda entreprenaderna för både västra och östra Föglö. För projekten beräknades cirka 5,5 miljoner euro förbrukas under 2019, varför anslag för detta föreslogs.

Lagtinget beslöt 20.12.2018 att anta landskapsregeringens förslag till budget.

I förslaget till 2020 års budget, moment 976000 –

Infrastrukturinvesteringar beskrevs vidare att arbetet med korttruten avses fortgå under 2020 genom att inleda entreprenaden för västra Föglö samt upphandla entreprenaden för östra Föglö, beaktande pågående juridiska processer (här avsågs besvär mot upphandlingsbeslutet). För projekten beräknades cirka 13 miljoner euro förbrukas under 2020.

Lagtinget beslöt **13.12.2019** att uppmana landskapsregeringen att avbryta infrastrukturupphandlingen på västra Föglö. Vidare beslöts att investeringsfullmakten om fyrtio miljoner, som beviljades i tilläggsbudget 1 år 2017, återtas. Fullmakten var därmed i kraft till 13.12.2019.

Centrala datum i upphandlingen av infrastruktur (Korttrutt)

Investeringsfullmakt genom budget 7.6.2017

Motion om att avbryta förkastas 20.12.2017

Budgetmedel godkändes	20.12.2018
Upphandlingen annonserades	13.5.2019
Sista dag att lämna anbud	15.8.2019
Anbud antogs	29.8.2019

Utredning rörande upphandling av färjetrafik

I förslag till 2018 års budget, moment 975000 – Fartygs- och färjeinvesteringar, skriver landskapsregeringen bland annat att ”Arbetet med att förbättra kapaciteten på Föglölinjen fortgår under 2018 genom att ta fram en kravbeskrivning och begära in anbud på en hybridfärja med el-drift på totalentreprenad för driften på linjen. En ny färja kan inleda trafiken på en kortare linje när kortrutten till denna del är utbyggd på västra Föglö.”

Lagtinget förkastade en budgetmotion (nr 8) om att texten inom citat ovan skulle strykas och godkände förslaget till budget.

Vidare anges i samma budgetförslag under moment 75010 – Upphandling av sjötrafik, under rubrik *Fullmakt* att ”Landskapsregeringen avser begära in anbud på en hybridfärja med el-drift på totalentreprenad för driften på Föglölinjen, se moment 975000.” Även här förkastade lagtinget en budgetmotion (nr 30), om att ovanstående stycke med rubriken *Fullmakt* skulle strykas.

I förslaget till 2019 års budget, moment 975000 – Fartygs- och färjeinvesteringar, anges att ”upphandlingen av färjetrafiken avslutas och avtalsuppföljning påbörjas”.

Lagtinget godkände budgetförslaget samt förkastade budgetmotion nr 15 om att ”avbryta upphandlingen av färjetrafik...”

Lagtinget fattade i plenum 27.9.2019 beslut om följande åtgärdsuppsmaning; ”Lagtinget uppmanar landskapsregeringen att omedelbart säga upp avtalet för färjetrafik mellan Svinö och Mellanholm med hänvisning till att lagtinget inte beviljat medel för ifrågavarande verksamhet”. Vid det laget hade avtal om färjetrafik redan tecknats på. Uppmaningen innehöll inga åtgärder gällande infrastrukturinvesteringarna (kortrutten).

Lagtingets åtgärdsuppsmaning hade ingen civilrättslig verkan för det avtal som undertecknades redan 2.9.2019 mellan landskapsregeringen och anbudsgivaren. Det som reglerade förhållandet mellan landskapsregeringen och anbudsgivaren var avtalet och handlingarna i anslutning till det. Landskapsregeringen har följt de fullmakter som varit i kraft vid varje särskild tidpunkt.

Landskapsregeringen har 21.1.2020 genom beslut nr 3 i plenum meddelat konsortiet om uppsägning av färjetrafikavtalet.

Centrala datum i upphandlingen av färjetrafik

Budgetförslag 2019	1.11.2018
Upphandlingen annonserades	2.11.2018
Lagtingets beslut om budget	20.12.2018
Sista dag att lämna anbud	2.5.2019
Anbud antogs	16.8.2019
Avtal tecknades på	2.9.2019
Lagtingets kläm om att säga upp avtal	27.9.2019
Meddelande om uppsägning av avtal	21.1.2020

Beträffande upphandlingen av elhybridfärjan är det fråga om en totalentreprenad, där entreprenören låter bygga och äger färjan samt bedriver trafik på en färjelinje enligt avtal och turlista.

Landskapsregeringen skulle betala en avtalsenlig månatlig ersättning till entreprenören för att denne bedriver trafiken. Entreprenören skulle stå för alla kostnader för att bedriva trafiken, det var endast kostnaden för förbrukad elenergi som skulle fördelas mellan entreprenören och beställaren.

Huruvida den månatliga ersättningen innehåller avskrivningar eller inte är irrelevant; landskapsregeringen har upphandlat en trafik på linjen utan att äga färjan. Att avtalet innehåller en klausul som ger landskapsregeringen rätt (men inte skyldighet) att köpa färjan till ett förutbestämt pris ändrar inte på förhållandena. Lagtinget har inte fattat beslut om någon summagräns för när landskapsregeringen skulle återkomma till lagtinget för godkännande.

Beslutsfattande

De ärenden som ankommer på landskapsregeringen avgörs enligt 10a § Landskapslag (1971:42) om Ålands landskapsregering av medlemmarna vid sammanträde, av enskild medlem eller av tjänsteman. Ärendet har inte varit av sådan natur som avses i 10b § i nämnda lag, varför ärendet i detta fall avgjordes av enskild medlem efter föredragning av tjänsteman (enskild föredragning).

Ålands landskapsregeringen hävdar, med hänvisning till ovanstående utredning/redovisning, att besluten som fattats både i korttruttsprojektet Västra Föglö och i upphandlingen av färjetrafiken på Föglölinjen har skett i laga ordning och inom de befogenheter beslutande haft vid tidpunkten för beslut.

Undersöks ärendet hos någon annan myndighet

Över ärendet ÅLR 2019/3485 _ ÅLR 2018/7263 gällande upphandling och avtal infrastrukturprojekt västra Föglö har besvär anförts till Marknadsdomstolen (dnr 2019/289). Beslut fattades 4.6.2020 om att avbryta upphandlingen.

Lantråd

Veronica Thörnroos

Minister

Christian Wikström

BILAGOR:

Meddelande nr 6/2013-2014

Korttrutt förstudie 2012-2013

Utskottsbetänkande meddelande nr 6

Lagtingsbeslut meddelande nr 6

Budgetförslag 3/2016-2017

Utskottsbetänkande Budgetförslag 3/2016-2017

Lagtingsbeslut Budgetförslag 3/2016-2017

Budgetförslag 2018
Budgetmotion nr 23/2018
Budgetmotion nr 48/2018
Utskottsbetänkande Budgetförslag 2018
Lagtingsbeslut Budgetförslag 2018
Budgetförslag 2019
Utskottsbetänkande Budgetförslag 2019
Lagtingsbeslut Budgetförslag 2019
Budgetförslag 2020
Utskottsbetänkande Budgetförslag 2020
Lagtingsbeslut Budgetförslag 2020
Åtgärdsuppaning

Till Ålands lagting**Landskapsregeringens meddelande till lagtinget om
framtidens skärgårdstrafiksystem**

INNEHÅLL

1. Inledning	1
2. Förstudiens utgångspunkter och metodik	2
3. Slutrapportens slutsatser	3
3.1 Miljömässigt	3
3.2 Samhällsutveckling	4
3.3 Ekonomi och finansiering	4
4. Landskapsregeringens förslag	5

[Bilaga 1](#): Korruttt förstudie 2012-2013, slutrapport, daterad 2014.03.06, dnr:
ÅLR2011/4320

1. Inledning

En välfungerande och trygg skärgårdstrafik som svarar mot både medborgarnas och näringslivets behov är en förutsättning för en levande skärgård. Landskapet har idag ett färjetrafiksystem som binder samman skärgården med fasta Åland samt Åland med riket. Trafiken är en överlevnadsfråga för den bofasta befolkningen i skärgården och deras möjligheter att bedriva näringar, men också mycket viktig för personer med fritidsboende i regionen samt för genomfartstrafik och som transportled österut. En levande skärgård är också en viktig del av Ålandsbilden och turismen. Historiskt kan man se att kommuner med en tätare kommunikation och kortare resväg till sina närregioner har haft en gynnsammare samhällsutveckling än de övriga.

Inbesparingarna inom skärgårdstrafiken har de senaste åren bidragit till en större osäkerhet i trafikutbudet. Den ekonomiska situationen måste därför strukturellt lösas genom en omställning av trafikstrukturen framom en gradvis minskning i trafikutbud och service-nivå. För att utveckla trafiken och bryta kostnadstrenden har man inom landskapet under en lång tid diskuterat förkortade färjepass i enlighet med det så kallade korruttskonceptet.

Trots att befolkningen i skärgården de senaste åren har minskat något har trafikbehovet i skärgården kontinuerligt ökat främst beroende av att människorna lever ett mera rörligt liv idag och det har utvecklats andra boendeformer som medför ett större trafikbehov. Därför visar prognoserna i förstudien en liten tillväxt på resandet i framtiden.

Korrutttstanken innebär att ju kortare färjepass och därmed färre körtimmar med färjorna, desto större inbesparingar kan göras både ekonomiskt, miljömässigt och i restid för resenärerna. Fördelarna med förkortade färjepass förväntas leda till en långsiktigt hållbar trafik med större möjlighet till säsongvariationer, underlätta för arbetspendling och knyta samman landskapets regioner till en tätare helhet.

I ett framtida korttruttssystem finns större möjligheter att anpassa trafiken efter behovet och att förändra trafikstrukturen med nya tonnagetyper. Med ett korttruttssystem kan skärgårdens behov av bastrafik med isgående bilfärjor tillgodoses samtidigt som möjligheten finns att utveckla en passagerartrafik med snabbare och lättare tonnage. I ett korttruttssystem är bastrafiken mindre kostsam än i nuvarande trafiksystem vilket ger utrymme för nya typer av trafiklösningar.

För att systematiskt klargöra vilket helhetskoncept samt vilka delprojekt som mest optimalt bidrar till hållbara minskningar i utgifterna för skärgårdens transportförsörjning inledde landskapsregeringen år 2012 en omfattande förstudie. Denna förstudie, se bilaga, är en systemjämförelse där nuvarande trafiksystem matchas mot en framtida trafikstruktur med kortare färjepass.

2. Förstudiens utgångspunkter och metodik

Uppdraget har konkretiserats till att jämföra det nuvarande transportsystemet i skärgården (dagens modell kallas för 0-alternativet) med flera alternativ inom ramen för ett korttruttssystem. Jämförelserna har gjorts ur perspektiven ekonomi, miljö och samhälle och med utgångspunkt i den servicenivå på trafiken som landskapet upprätthöll 2011.

I den ekonomiska analysen jämförs nuvarande trafiksystem (0-alternativet) med ett korttruttssystem under en 40-årsperiod. Tidsperioden är vald utifrån fartygens beräknade ekonomiska och tekniska livslängd.

Förstudien har indelats i 16 delprojekt. Delprojekten 1-6 är av övergripande karaktär:

1. Statistik och prognos, dvs analys av resandestatistik och resandeprognoser
2. Tonnage och drift dvs analys av färjornas driftskostnader, bedömning av kostnader för nyinvesteringar, restidsanalyser
3. Finansiering där en modell för att göra en ekonomisk jämförelse med av korttruttssystemen med nuvarande trafiksystem med nuvärdesmetoden tagits fram. Möjligheter till EU-bidrag och annan finansiering har också utretts.
4. Miljökonsekvensbedömning (förkortat till MKB nedan)
5. Samhällskonsekvensbeskrivning (förkortat till SKB nedan)
6. Södra-tvärgående, fördjupad huvudstrategi.

De övriga delprojekten 7-15 är geografiska delprojekt avseende tekniskt utförande och dessa ger exempel på i vilken omfattning broar, tunnlar, vägar och nya färjelägen bör anläggas för att uppnå de önskade målsättningarna. Resultaten av dessa används för att få fram underlag för framtagande av investeringskostnaderna. Cirka 30 olika experter har varit involverade i utredningsarbetet från olika expertområden och utifrån olika perspektiv.

I samband med förstudien inleddes också en MKB-process där korttruttssystemet jämfördes med dagens trafiksystem i skärgården. I samband med MKB-processen bjöds allmänheten in till så kallade

avgränsningssammanträden där de hade möjlighet att ge sina synpunkter. Avgränsningssammanträden hölls i kommuner som är direkt berörda av ett förändrat trafiksystem, dvs Brändö, Kumlinge, Sottunga, Kökar, Föglö, Sund (+ Vårdö) och Lemland (+ Lumparland).

Vid avgränsningssammanträdena framkom ytterligare alternativ till korttrutter, vilka även har behandlats inom ramen för MKB-utredningen. Processen fortsätter nu genom att utkastet delgetts allmänheten för ytterligare yttranden innan dokumentet färdigställs som en slutlig MKB och fastställs av landskapsregeringen.

3. Slutrapportens slutsatser

I slutrapporten redovisas tre (3) möjliga alternativ till förändring av dagens trafiksystem som skulle medföra att samma servicenivå kan tillhandahållas till en så pass mycket lägre kostnad att de nödvändiga investeringarna kunde vara återbetalda inom en rimlig tid (12-15 år). Dessa investeringar skulle medföra kortare till oförändrade restider mot idag, lägre utsläpp från färjorna samt större möjligheter till flexibilitet och säsonganpassning. Ekonomiskt sett ger projekten uppskattningsvis 40 miljoner lägre nuvärde på den undersökta tidsperioden om 40 år jämfört med att bedriva trafiken och med bibehållen servicenivå med dagens trafikupplägg. Det innebär också att investeringarna i det föreslagna korttruttssystemet är återbetalda genom minskade driftskostnader efter 12-15 år med en diskonteringsränta på 4 procent.

Förstudien visar att följande delprojekt fyller de uppställda målen gällande ekonomiska-, miljö- och samhällsmässiga effekter:

1. Investering i ett nytt färjefäste på östra Föglö för trafiken mot Kökar och förkortning av färjepasset mellan Föglö och fasta Åland samt ett nytt färjefäste på västra Sottunga ger en betydande driftsinbesparing och lägre totalkostnad på kort tid, lägre utsläpp och kortare restider.
2. En investering för ett utbyggt färjeläge på Snäckö och en möjlighet till omlagd färjerutt Hummelvik-Snäckö
3. Investering i bro över Prästö Sund medför en driftskostnadsbesparing samt en besparing i uteblivna nyinvesteringar i linfärjor, lägre utsläpp och kortare restid, en snabbare och mer förutsägbar transportled till fasta Åland som också har betydelse för en trygg försörjningsberedskap

3.1 Miljömässigt

Korttruttssystemets lägre utsläpp av koldioxid medför positiva konsekvenser för klimatet än dagens trafik (0-alternativet) även då en ökad biltrafik i skärgårdens medräknas i utsläppen för korttruttssystemet. De största negativa miljökonsekvenserna av de alternativ som framhålls i slutrapporten bedöms uppkomma för vatten- och kulturmiljön. Förverkligandet av bland annat broar och hamnar, beroende på omfattningen av skyddsåtgärder under byggskedet, bedöms att de negativa konsekvenserna kan bli små eller måttliga. För kulturmiljö är det framför allt breddningar av befintliga vägar, exempelvis genom Hastersboda som medför den största påverkan på kulturlandskapet.

För naturmiljö, rekreation och friluftsliv, buller, luftkvalitet samt ur risk- och säkerhetssynpunkt bedöms de negativa konsekvenserna blir små. Utredningen visar att det i nästa skede av planerings- och projekteringsarbetet, inom de breda utredningskorridorerna, i de flesta fall går att mildra miljökonsekvenserna genom noggranna val av lokalisering och utformning av infrastruktur.

3.2 Samhällsutveckling

Slutsatsen av Samhällskonsekvensbeskrivningen (SKB) är att det inte går att entydigt säga vilken av de alterнатiv som framhålls i slutrapporten som är att föredra. Alla alternativen innebär både förbättringar och försämringar i förhållande till dagens trafiksystem. Gemensamt för korttruttsalternativen är att de, genom att sänka skärgårdstrafikens årliga driftsutgifter, kan ge möjlighet att skapa den långsiktiga servicenivå inom trafiksystemet som skärgården behöver för att utvecklas som en livskraftig region.

Konsekvenserna av ett förändrat trafiksystem påverkar skärgårdskommunerna olika. Det kan dock konstateras att alternativet som bygger på att Kökartrafiken och Sottunga-Kumlingetrafiken ska dras till en hamn på östra Föglö ger minst restidvinster av alla alternativ. Försämringarna som ett förändrat trafiksystem innebär gäller väntetid, möjligheter att resa utan bil och förutsägbarhet på kort sikt. Dessa bedöms kunna överbryggas med välplanerade insatser i transportsystemet, vilka beskrivs i SKB:n. De åtgärder och rekommendationer som arbetats fram omfattar kortfattat:

- Ett bokningssystem där hela resan kan bokas kombinerat med realtidsinformation och där alla färjor kan bokas
- Kollektivtrafik som är integrerad med färjetrafiken för att erbjuda en smidig resekedja för resenärer utan bil

3.3 Ekonomi och finansiering

Förstudien av korttruttsystemet visar investeringarna kan finansieras genom sänkta driftsutgifter för skärgårdstrafiken med en återbetalningstid på uppskattningsvis 12 år efter att investeringen på östra Föglö är gjord. Dessutom har man i studien granskat vilka möjligheter det finns till EU-finansiering och möjligheter till offentligt – privat samarbete (OPS-modellen). Tyvärr finns det inom EU inte några andra möjligheter än mindre innovationsstöd för ny miljöteknik på grund av att projektens storlek. Betraktar man däremot projektet som en del i en större förbindelsekedja mellan Finland och Sverige finns bättre möjligheter till stöd från EU.

När det gäller OPS-modeller konstaterades att modellen är bäst lämpad vid anskaffning och drift av fartyg. Gällande infrastrukturprojekten fann man att entreprenörens intresse för åtagande efter att investeringarna är gjorda bedömdes som ringa. Det alternativ som återstår är finansiering av investeringarna över budget eller genom upplåning. OPS-modellen kan fungera för investering i fartyg inklusive drift av dessa i cirka 20 år.

Skärgårdstrafiken i det åländska trafiksystemet har en stor betydelse för att ge skärgården möjlighet att vara en levande bygd.

Driftskostnaderna, framför allt kostnader för löner och bränsle, har ökat beroende av bl.a. förändringar i vilotidslagstiftning för arbetstagar på sjön och en global stigande utveckling av bränslepriset.

En av hörnstenarna i en levande skärgård är ett väl fungerande transportsystem. Denna förstudie visar att befintligt trafiksystem kan förändras så att långsiktig hållbarhet uppnås. Ett förändrat system ger driftkostnadsinbesparingar och tryggar därigenom stabilitet och servicenivå.

Förstudien ska ligga till grund för kommande beslut för fortsatt satsning på en levande skärgård.

Landskapsregeringen konstaterar att det för närvarande finns ett gediget utredningsunderlag rörande större investeringar för att utveckla och förändra infrastrukturen samtidigt som det finns ett stort behov av mer eller mindre akuta investeringar i nödvändig befintlig struktur. I sammanhanget kan t.ex. nämnas de broar som är i behov av förstärkning eller utbyte på grund av den höjda största tillåtna fordonsvikten, nytt tonnage samt de i föreliggande meddelande beskrivna investeringsplanerna i ett korttruttsystem. Förutom de ovan relaterade investeringarna finns även ett årligt behov av investeringar i t.ex. vägar, byggnader och maskiner. Det kan konstateras att de sammanlagda årliga investeringsbehoven i den ovan relaterade infrastrukturen är för minst ett årtionde framåt på en nivå avsevärt högre än den varit sedan nuvarande ekonomiska system infördes. Efter att närmare investeringsplaner har tagits fram har landskapsregeringen för avsikt att förelägga lagtinget en framställning med förslag till anhållan om extra anslag.

4. Landskapsregeringens förslag

För att kunna upprätthålla och utveckla fungerande samhällen i skärgården med ett välfungerande näringsliv krävs en långsiktig, stabil och tillräcklig servicenivå i skärgårdstrafiken. Detta bedöms vid sidan av en kontinuerlig näringslivsutveckling vara den viktigaste förutsättningen. Landskapsregeringens utgångspunkt är att nuvarande servicenivå i skärgårdstrafiken bibehålls om behovet fortsättningsvis är oförändrat och att omstruktureringen fortgår i enlighet med slutrapportens slutsatser och att arbetet i första hand fokuseras på de delprojekt där den ackumulerade nuvärdeskostnaden i jämförelse med 0-alternativet är lägst:

- investeringar på östra och västra Föglö (bedömd investeringskostnad 27-32 miljoner euro)
- bro över Prästösund (bedömd investeringskostnad 30-41 miljoner euro)

Dessa delprojekt föreslås övergå till nästa programskede där det på projektnivå görs detaljstudier av miljö-, samhälls- och ekonomieffekter för de olika alternativen.

För samtliga projekt som man politiskt går in för kommer MKB:er att ligga till grund för beslut om förverkligande. MKB:n ligger också till grund för upprättande av vägplan och ansökan om miljötillstånd. För delprojektet östra Föglö innebär detta att det i samband med att en MKB görs för de alternativa lägena för placering av hamnar och farleder också klargörs hur trafiken till Sottunga, Husö och Kyrko-

gårdsö löses i framtiden. Därefter genomförs en analys av de tekniska förutsättningarna innan slutligt beslut fattas om den konkreta investeringen.

Projektet bro över Prästösund föreslås fortsätta med och djupanalys av miljö- och samhällseffekter samt geotekniska undersökningar med syfte att minska osäkerheten i de ekonomiska kalkylerna innan beslut fattas om projektets förverkligande och tidsplan.

Landskapsregeringen understryker vikten av att de beslut som fattas om vilka exakta åtgärder som vidtas samt placeringen av hamnar och vägar baseras på de fakta som framkommer i MKB- och vägplaneprocesserna i det fortsatta arbetet med investeringsprojekten. Besluten om dessa investeringar ska vara genomförbara, realistiska och driftsekonomiskt försvarbara. De ska inte heller åstadkomma betydande åverkan på värdefull kultur- och naturmiljö och satsningarna ska bidra till att på ett långsiktigt sätt minska koldioxidutsläppen. Närmare delbeslut samt finansieringen av dessa föreslås i budgeten för 2015.

Genom omstruktureringen av skärgårdstrafiken skapas också större möjligheten att i framtiden komplettera bastrafiken med snabbgående passagerartransporter med alternativt tonnage. Landskapsregeringen kommer utgående från ytterligare analyser av servicebehovet att framlägga förslag om var, när och med vilken typ av tonnage en dylik trafik kan anses ändamålsenlig.

Vid nyinvesteringar i färjor och linfärjor kommer landskapsregeringen eftersträva att bästa möjliga framdrivningssystem och miljöteknik används för att uppnå hållbarhetsmålen.

Landskapsregeringen bedömer att det är möjligt att anhålla om extra anslag för dessa investeringar och föreslår att en sådan process inleds så snart tillräckligt faktaunderlag i delprojekten föreligger. Diskussioner inleds med de berörda ministerierna så att anhållan om extra anslag kan komma in i den rambudget som kommer att gälla från år 2016 och framåt.

Utredningen har klargjort vilka delprojekt som kan försvaras ekonomiskt och miljömässigt och som därför bör prioriteras i utvecklingen av skärgårdstrafiken. Landskapsregeringens bedömning är att dessa infrastrukturella satsningar behövs för att skapa ett levande samhälle med framtidstro i regionerna samt att närmare inkludera skärgården i helheten och därmed utjämna skillnaderna mellan regionerna. Målet är naturligtvis att ge samhället och näringslivet i skärgården förutsättningar att utvecklas, underlätta för pendling till, ifrån och mellan skärgårdskommunerna för att främja ett flexiblere arbetsliv och underlätta rekrytering. Dessa satsningar strävar till att underlätta och möjliggöra nya samverkansmöjligheter mellan kommunerna samt även mellan fasta Åland och skärgården. Kortare färjepass gör det också lättare att lägga upp arbetstiderna så att vilotider i enlighet med arbetstidslagstiftningen kan efterlevas. Genom kortare restider kan människor vara mera rörliga och underlättar även transport av turister och besökare till skärgården. Därmed tillvaratas bättre den unika resurs som skärgården är och dess unika potential kan tas tillvara och utvecklas.

[Bilaga 1](#) : Korttrutt förstudie 2012-2013, slutrapport, daterad
2014.03.06, dnr: ÅLR2011/4320

Mariehamn den 17 april 2014

Lantråd

Camilla Gunell

Minister

Veronica Thörnroos

KORTTRUTT FÖRSTUDIE 2012-2013 SLUTRAPPORT

ÅLR 2011/4320

2014-03-06

KORTTRUTT

FÖRSTUDIE 2012 - 2013

SLUTRAPPORT

SAMMANFATTNING

Landskapet Åland har färjetrafiksystem som binder ihop fasta Åland med skärgården mellan Åland och fasta Finland. I den åländska skärgården bor ca 2000 personer. Ett fungerande trafiksystem är en förutsättning för att skärgården ska leva och därmed hela Åland.

Kostnaderna för det befintliga färjetrafiksystemet har under de senaste åren stigit och är en stor enskild post i landskapets offentliga budget. Trafiken har minskats då anpassningar av färjetrafiksystemet har gjorts för att harmoniera med budget. I en förlängning, och med fortsatt stigande kostnadsutveckling, måste en strukturell ombyggnad av färjetrafiksystemet ske. Detta för att i framtiden kunna tillhandahålla en långsiktigt stabil servicenivå för skärgården.

Ålands landskapsregering har i Meddelande nr 3/2010-2011 - Strategi för den åländska skärgårdens trafiksystem "Korttrutt 2011" - (Korttruttsmeddelandet) redogjort för ett nytt trafiksystem, kallat korttruttssystem. Korttruttssystem innebär att färjelinjerna kortas av genom nyanläggandet av vägar, broar, tunnel, färjelägen och nytt tonnage som är anpassat för trafiksystemet tas fram. På detta sätt minskas driftkostnaden för färjetrafiken då trafiken omfördelas från sjövägen till landvägen. Den minskade driftkostnaden ska på sikt vara i den omfattningen att den totala kostnaden blir lägre för ett nytt trafiksystem i jämförelse med nuvarande system. I Korttruttsmeddelandet redovisas alltså idén med ett korttruttssystem där investeringarna för nyanläggningarna "betalas tillbaks" med driftnbesparingar.

Grundidén i korttruttssystemet:

- Låta trafikanterna och gods förflytta sig på land istället för till sjöss
- Investeringar, så som vägar, broar och tunnlar, "betalas tillbaks" med minskad driftkostnad för färjorna
- Minskad driftkostnad ger på sikt en totalt lägre kostnad för skärgårdstrafiken
- Kortare rutter ger mer flexibilitet för dispositionen av färjorna och öppnar framtida möjligheter för mindre snabbare passbåtar
- Ansvaret och kostnaderna för resorna förskjuts i större utsträckning från landskapet till resenären
- Kollektivtrafiken utvecklas för att möjliggöra resor utan personbil

Med bakgrund av Korttruttsmeddelandet har Ålands landskapsregering beslutat att gå vidare och låta utreda förutsättningarna för ett förändrat trafiksystem med bibehållen servicenivå (2011) i den åländska skärgården. Denna slutrapport redovisar utredningen och dess resultat.

Det system som i sin helhet beskrivs i Korttruttsmeddelandet ger inte en lägre nuvärdeskostnad under 40 år i jämförelse mot befintligt system. Dock visar utredningen att utvalda delar i ett utbyggt korttruttssystem, ett par år efter färdigställandet, ger en lägre kostnadsutveckling för skärgårdstrafiken och därmed bidrar till en ekonomisk stabilitet för landskapet Åland.

Det är alltid kostnadseffektivt att låta färjorna gå korta rutter - Dock inte till priset av en hur stor investering som helst! Det som utretts och identifierats är var brytpunkten går mellan lönsamma och olönsamma investeringar går. Vilka investeringar betalas tillbaks med driftnbesparingar inom rimlig tid?

SLUTRAPPORT

Efter utredning av föreslagna åtgärder blir det tydligt att de åtgärder som ger stora driftinbesparingar med små investeringar på kort tid ger en lägre totalkostnad. Dessa åtgärder ger också positiva samhälls- och miljöeffekter. Exempel på sådana åtgärder är:

- Investeringarna i ett nytt färjfäste på östra och förkortning av färjepasset mellan Föglö och fasta Åland på västra Föglö och ett nytt färjfäste på västra Sottunga, ger en betydande driftinbesparing och lägre totalkostnad på kort tid, lägre utsläpp och kortare restider
- En investering för ett utbyggt färjeläge på Snäckö och en omlagd färjerutt Hummelvik – Snäckö, ger en driftinbesparing och lägre totalkostnad inom rimlig tid, lägre utsläpp och kortare restider
- Investeringen i Prästösundsbron medför en driftskostnadsinbesparing men också en besparing då tonnageinvestering i framtiden ej behöver göras, lägre utsläpp och kortare restider, ger en snabbare och mer förutsägbar transportled till fastlandet och får därför större betydelse för landskapets försörjningsberedskap.

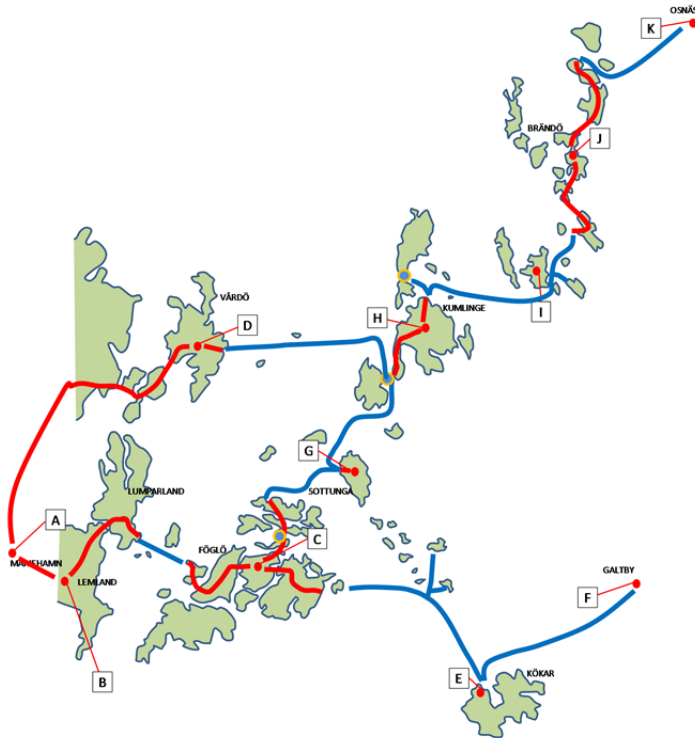
Motsatsen till detta är åtgärder som ger små driftinbesparingar men med stora investeringar som inte ger en lägre totalkostnad – inte ens på lång sikt:

- Investeringar för anslutning mellan Enklinge och Bärö samt på Lappo och Torsholma är stora och ger inte en driftinbesparing. Investeringarna har dock positiva samhällseffekter på lokalnivå genom att kommunerna binds samman med ett effektivare trafiksystem

Sammantaget visar utredningen att ett Kortruttsystem enligt kartan nedan och med samma servicenivå som 2011, ger:

- kortare till oförändrade restider mot idag
- en total kostnadsinbesparing efter 40 år med 40 miljoner euro i en nuvärdesanalys
- att investeringarna är återbetalda med inbesparad drift efter 12 år om investeringarna finansieras utan lån
- lägre utsläpp från färjorna i förhållande till i dag
- lokal miljöpåverkan vid investeringsprojekt
- kortare restider och förbättrad förutsägbarhet på lång sikt
- ökade väntetider och fler byten
- ger en större möjlighet att anpassa trafiken efter det faktiska behovet

SLUTRAPPORT

Av detta framkommer att alternativet ovan, som ger de bästa ekonomiska resultatet uppfyller de grundläggande kriterierna i utredningen – att ingen ska få längre restider från skärgården till fasta Åland efter ett införande av korttruttssystem – att hitta ett trafiksystem där 2011-års servicenivå kan tillhandahållas till en lägre driftskostnad och, framför allt, en lägre ackumulerad nuvärde kostnad för trafiksystemet i sin helhet.

I ett framtida korttruttssystem finns större möjligheter att anpassa trafiken efter behovet och att förändra trafikstrukturen med nya tonnagetyper. Med ett korttruttssystem kan skärgårdens behov av bastrafik med isgående bilfärjor tillgodoses samtidigt som möjligheten finns att utveckla en passagerartrafik med snabbare och lättare tonnage. I ett korttruttssystem är bastrafiken mindre kostsam än i nuvarande trafiksystem vilket ger utrymme för nya typer av trafiklösningar.

En utbyggnad till ett korttruttssystem kommer att ge effekter på miljön. I utredningen har detta analyserats i en Miljökonsekvensbedömning (MKB). I denna görs miljöbedömningen utifrån en jämförelse av befintligt system och ett nytt korttruttssystem. Den lokala miljöpåverkan som uppkommer vid nyanläggningar har också analyserats. Ett utkast till MKB-rapport finns framtaget och finns som bilaga till denna förstudie. Sammanfattningsvis innebär ett korttruttssystem fysiska förändringar i form av nya vägar, broar och färjelägen inom vissa områden. Inom dessa områden kan förändringen bli stor. I ett korttruttssystem blir koldioxidutsläppen lägre än i nollalternativet.

SLUTRAPPORT

I Ålands levande skärgård påverkar en ombyggnad av trafiksystemet även människor och näringsliv. I förstudien har detta analyserats i en Samhällskonsekvensbeskrivning (SKB). Denna analys har tagit sin utgångspunkt i hur det är att leva och verka i skärgården idag. Genom intervjuer har sedan konsekvenserna av ett korttruttssystem identifierats i förhållande till befintligt system. Efter det att samhällskonsekvenserna utretts med avseende på ett korttruttssystem kan konsekvensbedömningen med avseende på samhället (SKB) ge att ett korttruttssystem medför positiva effekter med kortare restider och förbättrad förutsägbarhet på lång sikt. Den förbättrade förutsägbarheten på lång sikt innebär att servicenivåns känslighet minskar för omvärldsförändringar. Dock innebär korttruttssystemet negativa effekter såsom ökade väntetider och fler byten. Det gör att förutsägbarheten på kort sikt minskar, det vill säga säkerheten för resenären att komma fram i rätt tid.

Utredningen har utförts som en förstudie där det ingår flera parallella delutredningar som jämför nuvarande trafiksystem med ett nytt trafiksystem, det s.k. korttruttssystemet. I Korttruttssystemet redovisas förslag till konkreta åtgärder, nyanläggningar och förändrade rutter, i flera olika alternativ. Denna utredning har haft dessa åtgärder och alternativ som utgångspunkt. Jämförelserna har gjorts inom områdena ekonomi, miljö och samhälle. Detta för att uppnå hållbar utveckling.

Den ekonomiska delen har analyserats genom att driftskostnaderna och investeringskostnader i det befintliga systemet jämförs med korttruttssystemets kostnader. Jämförelsen görs i en 40-årsperiod vilket ska ses mot bakgrund av avskrivningar av nyinvesteringar i anläggningar och livslängden på tonnage. Investeringar avser bl.a. nytt tonnage (fartyg), byggnation av vägar och broar m.m. Jämförelsen visar om nuvärdeskostnader i ett korttruttssystem är lägre eller högre än det nuvarande systemet om 40 år. Är nuvärdeskostnaderna lägre kan det uttryckas som att investeringarna har "betalat tillbaks" till följd av lägre driftskostnader. Efter att utredningskorridorer tagits fram, korridorer där tänkta vägar, broar, färjelägen och tunnel kan anläggas, har de tekniska förutsättningarna studerats. Detta har sedan legat till grund för framtagande av investeringskostnader. Miljökonsekvensbedömningen (MKB) har också använt korridorerna för bedömning av befintliga värden.

Driftskostnaderna i det befintliga systemet avseende färjorna har studerats för att kartlägga framtida driftskostnader i nuvarande system, samt inhämta utgångsdata för driftskostnader i korttruttssystem.

Restiderna är av betydelse för hur en eventuell ombyggnad av systemet ska utföras. Restiderna har studerats för de olika alternativen och sedan jämförts med dagens system.

SLUTRAPPORT

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	3
1 Bakgrund	10
2 Uppdraget.....	12
3 Alternativen.....	13
3.1 Alternativ 1 (KR 1) - Korttrutt mellan Föglö och fasta Åland och tre hamnar på Föglö	13
3.2 Alternativ 2 (KR 2) - Korttrutt mellan Föglö och fasta Åland och två hamnar på Föglö	15
3.3 Alternativ 3 (KR 3) - Tunnel och två hamnar på Föglö (norra och östra Föglö).....	16
3.4 Alternativ 4 (KR 4) - Tunnel och en hamn på Föglö (östra Föglö)	17
3.5 Kombinationsalternativ KR B och KR C- Korttrutt Hummelvik-Snäckö eller Hummelvik-nordvästra Seglinge	18
4 Förstudiens metodik.....	19
4.1 Processen.....	19
4.2 Delprojekt.....	20
4.2.1 DP 01 – Statistisk analys och prognos	20
4.2.2 DP 02 – Tonnage och Drift.....	21
4.2.2.1 Nytt tonnage	21
4.2.2.2 Investeringsplan – Nytt tonnage.....	22
4.2.2.3 Reinvesteringar i befintligt tonnage.....	24
4.2.2.4 Oljeprisets utveckling.....	24
4.2.2.5 Driftskostnader befintligt tonnage.....	24
4.2.2.6 Restider	26
4.2.2.7 Driftskostnader för tonnage i framtiden – ”0” och Korttrutt.....	27
4.2.2.8 Konkurrensutsättning av drift – påverkan på driftskostnader.....	28
4.2.2.9 Kollektivtrafiken	28
4.2.3 DP03 - Finansiering.....	28
4.2.3.1 De ekonomiska konsekvenserna i 40 år.....	29
4.2.3.2 Finansiering med bidrag.....	29
4.2.3.3 Finansiering med Offentlig-Privat Samverkan (OPS)	29
4.2.4 DP04 – Miljökonsekvensbedömning (MKB)	29
4.2.5 DP05 – Samhällskonsekvensbeskrivning (SKB).....	30

SLUTRAPPORT

4.2.6	DP 06 – Södra-Tvärgående, fördjupad huvudstrategi	31
4.2.7	DP 07-15 De geografiska delprojekten	32
4.2.8	DP 16 Sammanställning och slutsats	33
4.2.9	Information om projektet	34
5	Resultat.....	36
5.1	DP01 – Statistik och prognos	36
5.1.1	Befolkningsutveckling.....	36
5.1.2	Resandestatistik och prognos.....	36
5.1.3	Trender	37
5.1.4	Resandeflöden i ett korttruttssystem.....	37
5.2	DP 02 – Tonnage och drift	39
5.2.1	Storlek på tonnage	39
5.2.2	Reinvesterings- och investeringsplan för 0-alternativet	40
5.2.3	Investeringsplan för KR 1-4	40
5.2.4	Restider.....	40
5.2.5	Körtider.....	42
5.2.6	Driftskostnader	42
5.2.7	Servicenivå i framtiden	43
5.2.8	Nytt tonnage.....	44
5.2.8.1	Specifikation.....	44
5.2.8.2	Bränsle- och driftskostnader	44
5.2.8.3	Investering.....	45
5.2.8.4	Miljö	45
5.2.9	Oljeprisets utveckling	46
5.2.10	Kollektivtrafik i skärgården.....	47
5.3	DP 03 - Finansiering	48
5.3.1	De ekonomiska konsekvenserna i 40 år	48
5.3.2	Finansiering med bidrag	48
5.3.3	Finansiering med Offentlig-Privat Samverkan (OPS).....	49
5.3.3.1	Erfarenheter i Finland och Sverige.....	49
5.3.3.2	Tillämpning i Korttrutt	50

SLUTRAPPORT

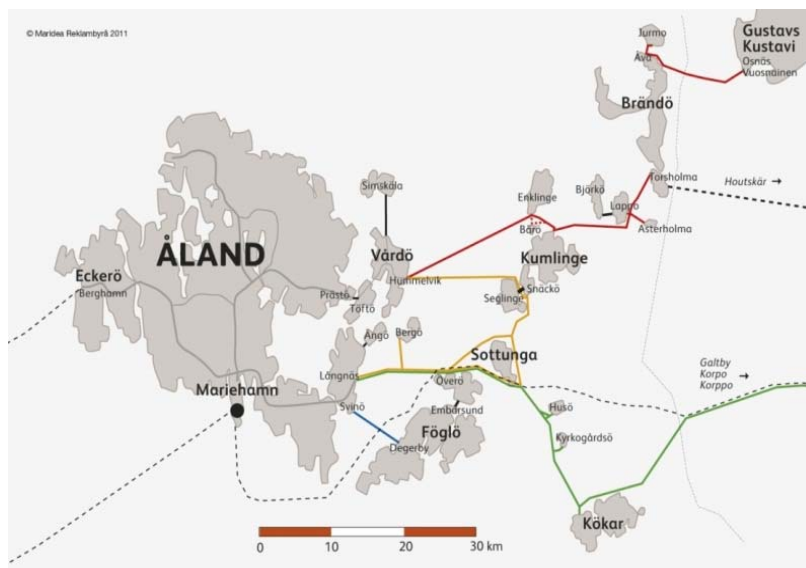
5.4 DP 04 – Miljökonsekvensbedömning	50
5.5 DP 05 – Samhällskonsekvensbeskrivning	52
5.6 DP 06 – Södra-Tvärgående, fördjupad huvudstrategi	54
5.7 DP 07-15 De geografiska delprojekten	54
5.8 DP 16 – Sammanställning och slutsats	58
5.8.1 0-alternativet	59
5.8.2 KR 1 – Kortruttsalternativ 1	59
5.8.3 KR 2 – Kortruttsalternativ 2	60
5.8.4 KR 3 – Kortruttsalternativ 3	61
5.8.5 KR 4 – Kortruttsalternativ 4	62
5.8.6 KR B och KR C – Kombinationsalternativ till KR 1 - 4	63
6 SLUTSATS	64
7 Förslag till fortsatt arbete	73
Bilageförteckning	74
Medverkande	76

1 BAKGRUND

Landskapsregeringens övergripande strategi är att skärgården ska vara en modern, livskraftig och en närande del av Åland. Skärgårdens utveckling är viktig för hela det åländska samhället och färjesystemet ses som en förutsättning för verksamheten i skärgården.

Ålands landskapsregering är huvudman för färjetrafiken i Ålands skärgård. Sedan självstyrelse-reformen 1993 har färjetrafiken varit en del av Ålands totala budget.

Dagens system utgörs av 3 huvudlinjer (Norra linjen, Hummelvik-Enklinge-Kumlinge-Lappo-Torsholma och Åva-Osnäs, Södra linjen, Långnäs-Föglö-Sottunga-Kökar-Galtby, Föglö linjen mellan Svinö och Degerby), en parallellinje (Tvärgående linjen, Långnäs-Föglö-Kumlinge), 3 matarlinjer (Kumlinge-Enklinge, Asterholma-Lappo-Torsholma, Åva-Jurmo) samt 6 stycken linfärjepass (fig. 1). Landskapsregeringen har fram till år 2013 drivit alla färjor på huvudlinjerna i egen regi. År 2013 lades färjedriften för Föglö-linjen ut på drifts-entreprenad. Beslut är fattat att driften av samtliga frigående skärgårdsfärjor skall konkurrensutsättas under år 2014 och att alla linjer ska bedrivas på drift-entreprenad eller totalentreprenad år 2015.

Figur 1. Karta över dagens trafiksystem.

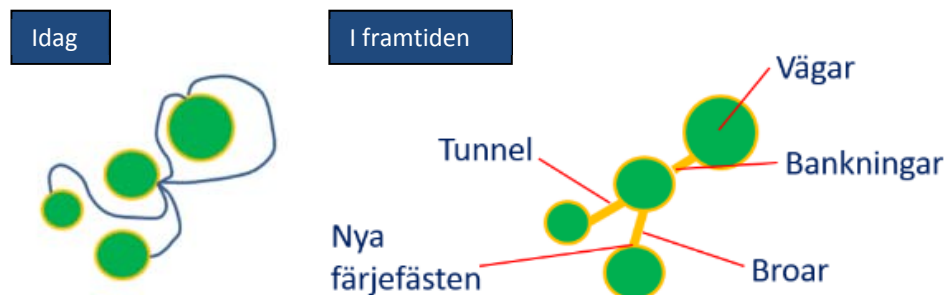
Utgifterna för den nuvarande skärgårdstrafiken är betydande och över tid har de stigit snabbt. På 20 år har de gått från att utgöra 20 procent till att utgöra nästan 70 procent av landskapsregeringens trafikbudget (2011). Fortsatt stigande driftskostnader har under senare år tvingat landskapsregeringen att dra ner på servicenivån, dvs. antal färjeturer har minskat. Den stigande driftkostnadsutvecklingen utgörs till stora delar av accelererande bränslepriser och personalkostnader.

I landskapsregeringens meddelande nr 3/2010-2011 - Strategi för den åländska skärgårdens trafiksystem "Korttrutt 2011" - (Korttruttsmeddelandet) anger Ålands landskapsregering att

SLUTRAPPORT

målsättningen är att skapa en trygg förutsägbar trafik som beaktar de bofastas, näringslivets och fritidsboendes behov (bil. 1).

Med ett omstrukturerat trafiksystem som ger kortare färjerutter, färre anöringshamnar och lägre driftsutgifter kan kostnadsutvecklingen reduceras så att en god servicenivå kan bibehållas (fig. 2). Med investeringar i infrastruktur som förkortar färjepassen ges en större möjlighet att anpassa trafiken efter behov utan att kostnaderna ökar. Kortruttsmeddelandet bör ses som en långsiktig generalplan för hela skärgårdstrafiken. Förändringar i trafiksystemet ska göras ur ett hållbarhetsperspektiv och beaktar sålunda ekonomiska, miljömässiga och sociala effekter.

Figur 2. Principen för dagens trafiksystem där färjor går runt i skärgården (till vänster) och Kortruttsystemets principer med konkreta åtgärder (till höger).

Landskapsregeringens definition av Kortruttt är ett färjepass som inte överstiger ca 60 minuter i restid inom landskapet Åland.

Kortruttsmeddelandet beskriver en idé om hur ett nytt trafiksystem kan se ut. Detta görs på en relativt detaljerad nivå. Det är från dessa idéer som utredningen har tagit sin grund och strukturerat upp fyra stycken Kortruttsalternativ (se kapitel 3).

Bilaga 1. Meddelande nr 3/2010-2011 - Strategi för den åländska skärgårdens trafiksystem "Kortruttt 2011"

2 UPPDRAGET

För att göra en korrekt bedömning för investeringar i ett korttruttssystem har landskapsregeringen initierat en förstudie gällande omstrukturering av skärgårdstrafiken. Arbetet innebär en fortsatt djupare analys av effekterna av ett korttruttssystem i Ålands östra skärgård.

Förstudien kommer att ligga till grund för kommande beslut om ett systemskifte från dagens långa färjerutter till ett korttruttssystem för den åländska östra skärgården.

Trafikavdelningen har genomfört uppdraget tillsammans med externa resurser (se "Medverkande").

Som underlag till förstudien ligger Meddelande nr 3/2010-2011 - Strategi för den åländska skärgårdens trafiksystem "Korttrutt 2011" - (Korttruttsmeddelandet). Som angetts ovan ger Korttruttsmeddelandet en detaljerad bild av idén med ett korttruttssystem. Dock lämnar meddelandet öppet huruvida det ska vara ett eller två färjelägen på norra och-/eller östra Föglö. För att komplettera Korttruttsmeddelandet grundidéer, för att vidare kunna analysera konsekvenserna av ett korttruttssystem, har detta studerats i en inledande fas av förstudien (se Delprojekt 06).

Det har tidigt i processen formulerats att en analys av effekterna utgår från en jämförelse av dagens trafiksystem och ett tänkt korttruttssystem. Det är de ekonomiska, miljö- och samhällsmässiga konsekvenserna som analyseras och jämförs. En utgångspunkt i en sådan jämförelse är att servicenivån hålls på samma nivå i jämförelserna. Servicenivån definieras som antalet avgångar per dag, i snitt över året. Vid beräkningarna har servicenivån från 2011 års turlista använts.

I uppdraget har även ingått att hålla relevant information tillgänglig för allmänheten. En hemsida har upprättats för att informera om utredningens framskridande. I samband med avgränsningssammanträden (7 st) har information om utredningen lämnats till allmänheten i skärgårdskommunerna.

3 ALTERNATIVEN

De Kortruttalternativ som utreds är initierade i Kortruttsmeddelandet. I denna utredning har förslagen från Kortruttsmeddelandet strukturerats in i fyra stycken olika alternativ, KR 1-4.

Utöver de alternativ som nämns ovan har det från allmänheten inkommit ytterligare åtta alternativ i samband med avgränsningssammanträdena (se kap. 4.2.4 – Miljökonsekvensbedömning). Av dessa har två alternativ analyserats vidare i denna utredning, KR B och KR C. Övriga av allmänheten inlämnade alternativ har avgränsats bort. Detta med anledning av att en del av dessa inte är ”Kortrutter” och en del är alternativ som täcks in av utredningsalternativen KR 1-4.

Nedan beskrivs Alternativ 1-4 (KR 1- 4). Alternativ KR 1 beskrivs mer ingående och därefter beskrivs KR 2 – 4 som skillnaden i förhållande till KR 1.

Inom varje alternativ, KR 1-4, finns olika varianter inom alternativet. Det kan vara olika lägen för färjelägen, olika vägsträckningar och brotyper.

3.1 Alternativ 1 (KR 1) - Kortrutt mellan Föglö och fasta Åland och tre hamnar på Föglö

Alternativ 1 innebär att färjelinjen mellan Föglö och fasta Åland blir betydligt kortare. Överfarten beräknas ta tio minuter.

Följande förändringar förutses i KR 1 på den Södra linjen, Tvärgående linjen och Föglölinjen. Text i **fetstil** är alternativskiljande:

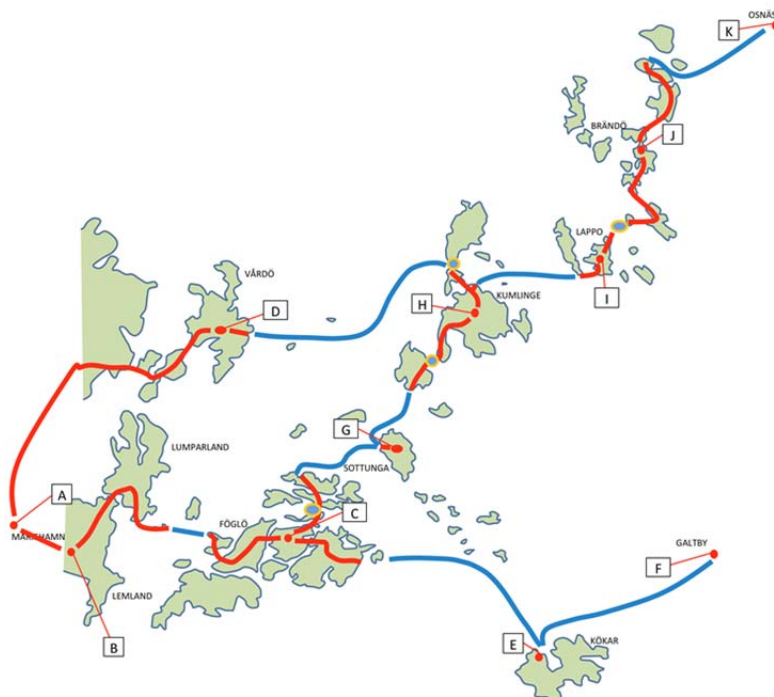
- Föglölinjen förkortas till ett ca 10 minuter långt färjepass mellan Mattholm och Långholm med broar och bankningar och en kort färjelinje mellan Svinö och Degerby ansluter fasta Åland till Föglö.
- Södra linjen förkortas så att färjan angör en ny hamn på östra Föglö som anläggs för trafiken till Husö, Kyrkogårdsö, Kökar och Galtby. Trafiken till Sottunga sköts med Tvärgående linjen.
- Linfärjan över Embarsund ersätts i något av alternativen med öppningsbar bro.
- Tvärgående linjen ersätts av en förbindelse mellan Kumlinge via nytt färjfäste i Seglinge och ett på västra Sottunga och Överö på Föglö. Rutten Seglinge-Föglö går väster om Sottunga.

SLUTRAPPORT

Alternativ 1 innebär följande förändringar på den norra linjen:

- Linfärjan mellan Prästö och Töftö ersätts med bro.
- Norra linjen mellan Hummelvik och Torsholma delas upp i två delar med frigående färja (Hummelvik-Bärö och norra Kumlinge-södra Lappo) och ett linfärjepass mellan Lappo och Torsholma.
- Den frigående matarlinjen mellan Enklinge och Kumlinge ersätts med en linfärja mellan Bärö och Enklinge.

Förändringarna på den södra linjen och den tvärgående linjen innebär att trafikflödena från den södra skärgården leds till fasta Åland via Föglö. Alternativ KR 1 illustreras schematiskt på kartan i Figur 3.

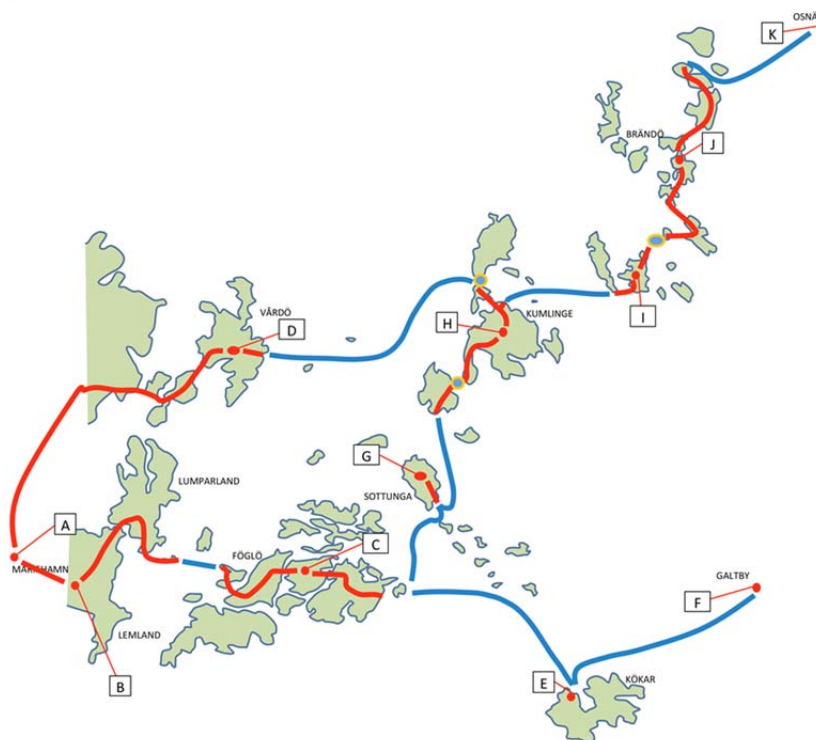
Figur 3. Alternativ KR 1, Korttrutt Föglö-fasta Åland och tre hamnar på Föglö.

3.2 Alternativ 2 (KR 2) - Korttrutt mellan Föglö och fasta Åland och två hamnar på Föglö

KR 2 skiljer sig från KR 1 genom att färjorna angör två istället för tre hamnar på Föglö. Det är Degerby och den nya hamnen på östra Föglö som är aktuella i KR 2. Delsträckan Föglö-Seglinge går öster om Sottunga. Skillnaden mot KR 1 är att:

- Södra linjen förkortas så att den angör en ny hamn på östra Föglö som anläggs för trafiken till Kyrkogårdsö, **Kökar och Galtby**, trafiken till Sottunga och Husö sköts med tvärgående linjen.
- Tvärgående linjen förändras så att den utgår från östra Föglö, från samma hamn som södra linjen, till Husö, Sottunga södra färjfäste och Seglinge södra. Färjan Seglinge-Föglö går öster om Sottunga och ansluter till nytt färjefäste på östra Föglö.
- KR 2 innebär att den södra skärgårdens trafikflöden mot fasta Åland går via Föglö, se karta.

Figur 4. Alternativ KR 2, Korttrutt Föglö-fasta Åland och två hamnar på Föglö.

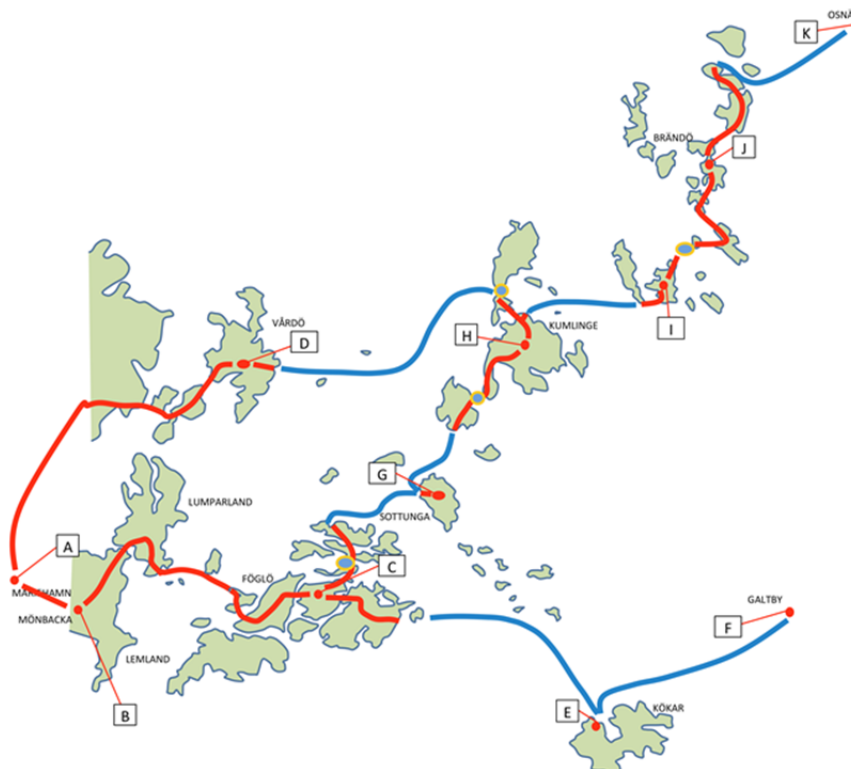
3.3 Alternativ 3 (KR 3) - Tunnel och två hamnar på Föglö (norra och östra Föglö)

KR 3 skiljer sig från KR 1 genom att Föglölinjen ersätts med tunnel. Det innebär att Föglö får en fast förbindelse med fasta Åland. Landskapsregeringen har i korttruttsmeddelandet beskrivit två förslag till hur den fasta förbindelsen kan förverkligas: ett sydligt alternativ som innebär en tunnel mellan Bodkaröjen och Brättö och ett nordligt tunnelalternativ som går i anslutning till nuvarande färjelinje. Under utredningstiden har emellertid landskapsregeringen, den 10/6 2013 tagit emot en miljöutredning där det konstateras att det sydliga tunnelalternativet medför så stor negativ miljöpåverkan att det i nuläget inte är genomförbart.

Alternativ 3 innebär förändringar i ruttsystemet enligt beskrivningen under Alternativ 1, med den skillnaden att:

- Föglö förbinds med fasta Åland via **tunnel** som går i anslutning till nuvarande färjeförbindelse.

Förändringarna på den södra linjen och den tvärgående linjen innebär att trafikflödena leds till fasta Åland via Föglö. Tunneln kommer att bli förbindelselänken mellan den södra skärgården och fasta Åland. Genom tunnelloösningen kortas restiden från Nollalternativets 57 minuter till 39 minuter på sträckan Degerby-Mariehamn (fig. 5).

Figur 5. Alternativ KR 3, tunnel Föglö-fasta Åland och två hamnar på Föglö (norra och östra Föglö).

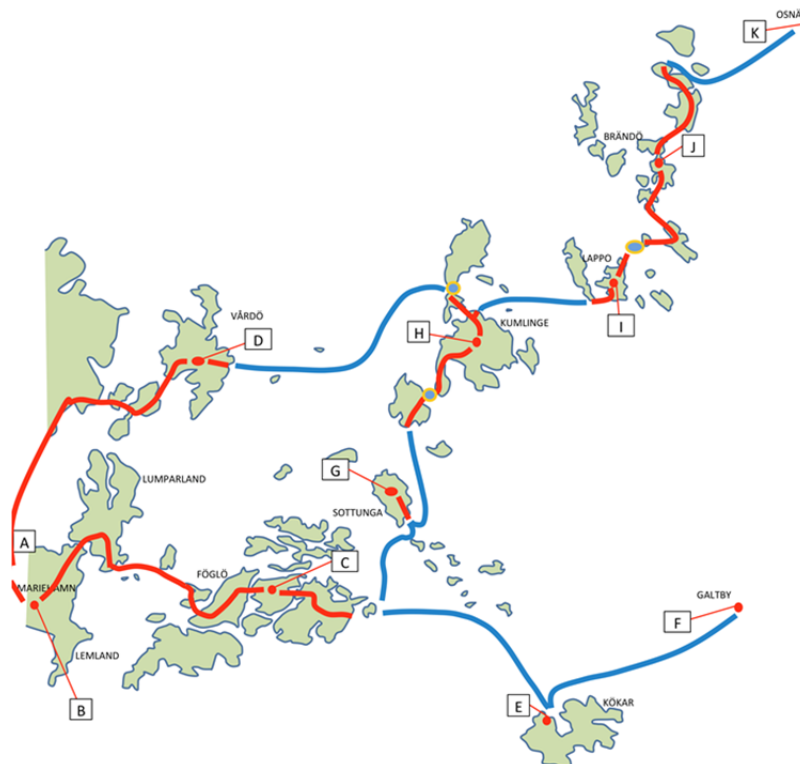
3.4 Alternativ 4 (KR 4) - Tunnel och en hamn på Föglö (östra Föglö)

Alternativ KR 4 utgörs av tunnelalternativet och ny hamn på östra Föglö som utgör länken till skärgårdsfärjorna.

KR 4 innebär förändringar i ruttsystemet enligt beskrivningen under KR 1, men med följande skillnader:

- Föglö förbinds med fasta Åland via **tunnel** som går i anslutning till nuvarande färjeförbindelse.
- En ny hamn på östra Föglö anläggs för trafiken till **Sottunga, Kumlinge, Kökar och Galtby**
- Den tvärgående linjen ersätts med förbindelse mellan Kumlinge, via nytt färjefäste i Seglinge, och befintligt färjefäste på södra Sottunga. **Färjan Seglinge-Föglö går öster om Sottunga och ansluter till nytt färjefäste på östra Föglö.**

Genom tunnellösningen kortas restiden från 0-alternativets 57 minuter till 39 minuter på sträckan Degerby-Mariehamn (fig. 6).

Figur 6. Alternativ KR 4, Tunnel Föglö-fasta Åland och en hamn på Föglö (östra Föglö).

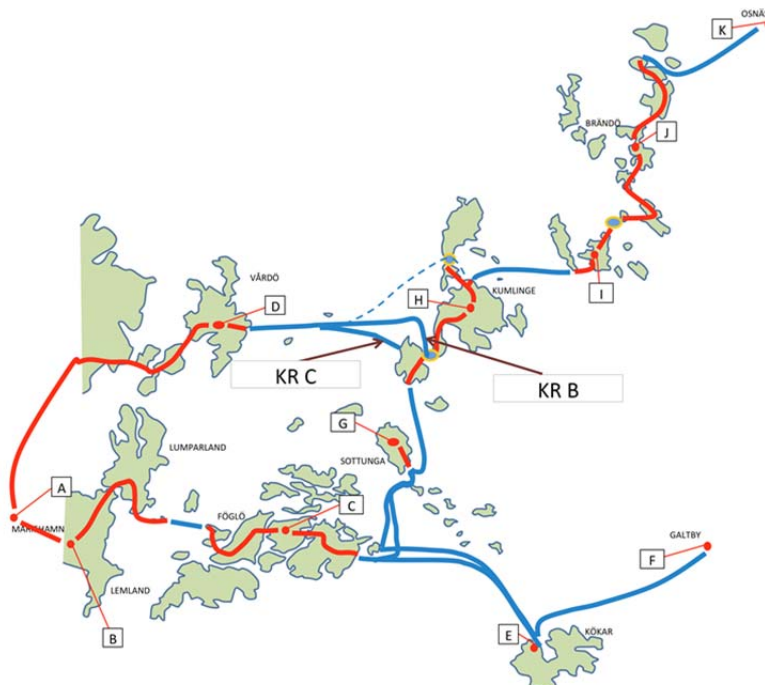
3.5 Kombinationsalternativ KR B och KR C- Korttrutt Hummelvik-Snäckö eller Hummelvik-nordvästra Seglinge

Alternativ KR B och KR C – Korttrutt Hummelvik-Snäckö alt. korttrutt Hummelvik - nordvästra Seglinge, är en variant av korttruttssystemet i denna del. Kr B och KR C är två kombinationsalternativ till KR 1- 4. KR B och KR C innebär följande förändring på den norra linjen:

- **KR B från Hummelvik ansluter färjan till Snäckö (södra Kumlinge).**
- **KR C från Hummelvik ansluter färjan till västra Seglinge.**

Resor som fortsätter till Enklinge och/eller i riktning Lappo-Brändö hänvisas till landvägen över Kumlinge och Seglinge (KR C) för att nå Kumlinge färjfäste (fig. 7).

KR C innebär att färjfästet på södra Seglinge flyttas till nordvästra Seglinge så att så kort rutt som möjligt skapas till Hummelvik.

Figur 7. Kombinationsalternativ KR B och KR C- Korttrutt Hummelvik-Snäckö eller Hummelvik-nordvästra Seglinge.

4 FÖRSTUDIENS METODIK

Uppdraget har konkretiserats till att jämföra det nuvarande transportsystemet i skärgården (0-alternativet) med fler alternativ av ett Korttruttssystem (se "Alternativ"). Jämförelserna görs inom områdena ekonomi, miljö och samhälle.

I den ekonomiska jämförelsen analyseras 0-alternativet med ett Korttruttssystem under en 40-års period. Detta görs med avseende på både driftskostnader och investeringskostnader. Resultatet redovisas som skillnaden i kostnad, per år, mellan det befintliga systemet och korttruttssystemet. Då fler olika alternativ av korttruttssystem analyserats och varje alternativ ger olika ekonomiska konsekvenser, redovisas den ekonomiska skillnaden i jämförelse mot 0-alternativ för varje alternativ.

De konsekvenser som ett Korttruttssystem innebär på miljö och samhälle utreds och presenteras enligt samma princip - skillnaden mellan 0-alternativet (det befintliga systemet) och ett korttruttssystem. Miljön har i förstudien analyserats genom att en Miljökonsekvensbedömning (MKB) utförs. Bedömningen har gjorts både på systemnivå och på lokal nivå. Konsekvenser för samhället (människor och näringsliv) har analyserats i en Samhällskonsekvensbeskrivning (SKB). Även här har olika alternativ av korttruttssystem jämförts.

Jämförelserna sammanställs och redovisas under "Resultat" i denna rapport.

4.1 Processen

Förstudien som genomförts som ett projekt, inleddes med upprättande av projektplan (bil. 2) och projektprocess vilket har styrt genomförandet av förstudien.

Vid planeringen av genomförandet av förstudien, framkom att många moment skulle studeras inom flera olika ämnesområden. Momenten i förstudien har delvis ett beroende av varandra och måste samordnas. För att strukturera arbetet med projektet har arbetet beskrivits som en process. Denna åskådliggörs enligt framtaget processschema (bil. 3). Projektet delas in i ett antal delprocesser som vidare i utredningen benämns som "Delprojekt".

Bilaga 2. Projektplan

Bilaga 3. Processchema

4.2 Delprojekt

Förstudien har indelats i 16 delprojekt. Delprojekten används i förstudien för indelning och gruppering av moment. Delprojekten har definierade ansvarsområden och respektive delprojektledare har ansvarat för delprojektens genomförande.

Delprojekt 1-6 och 16 (DP 01-06, DP 16) är övergripande delprojekt. I dessa delprojekt utförs analyser på systemnivå, alltså jämförelser mellan nuvarande system och ett korttruttssystem.

DP 01 Statistik och prognos – Analys av resandestatistik, resandeprognoser, m.m.

DP 02 Tonnage och drift – Analys av färjornas driftskostnader, nyinvestering av färjor, restidsanalyser, flera rubriker

DP 03 Finansiering – Uppbyggnad av modell för budgetprognos över 40 år, Möjlighet till EU-bidrag och finansiering via OPS-bidrag.

DP 04 Miljökonsekvensbedömning (MKB)

DP 05 Samhällskonsekvensbeskrivning (SKB)

DP 06 Södra-Tvärgående – Fördjupad huvudstrategi – ett eller två färjelägen på norra och/eller östra Föglö

Resultaten från dessa delprojekt används delvis direkt i jämförelsen mellan 0-alternativet och korttruttssystemet, och delvis som genererande data till andra delprojekt. Själva jämförelsen görs i **DP 16 Sammanställning**, där resultat och data från alla delprojekt sammanställs och analyseras.

Delprojekt 7-15, (DP 07-DP 15), även kallat "de geografiska delprojekten", analyser tekniskt utförande och ger exempel på i vilken omfattning broar, tunnlar, vägar och nya färjelägen bör anläggas för att uppnå ett korttruttssystem. DP 07-DP 15 benämns i enlighet med geografiska platser (se nedan under "DP 07-15 De geografiska delprojekten"). Resultatet utgör underlag för framtagande av investeringskostnaderna för anläggningarna. Investeringskostnaderna används i DP 16 (enligt ovan). DP 07-DP 15 kan även ses som konkreta framtida byggprojekt.

Nedan beskrivs varje delprojekt i omfattning, syftet och metodik. Resultatet från respektive delprojekt sammanställs under "Resultat".

4.2.1 *DP 01 – Statistisk analys och prognos*

I samband med att Ålands landskapsregering utreder effekterna av korttruttssystemet, konstaterar man att det krävs ett mer kvalificerat och för hela trafikområdet heltäckande kunskapsunderlag gällande resandemönster och flöden.

Analysen grundar sig på följande övergripande material och underlag:

1. Befolkningsstatistik från finska Statistikcentralen
2. Trafikvolymerna från skärgårdstrafiken (trafikavdelningen) åren 1995-2012.
3. Ålands landskapsregerings meddelande nr 3/2010-2011, Strategi för den åländska skärgårdens trafiksystem "Korttrutt 2011", 19.05.2011.
4. Intervjuer och enkäter.

SLUTRAPPORT

I statistiken från 2011 redovisas antalet passagerare och fordon genom av- och påstigning samt lossning och lastning per hamn från samtliga turer. I prognosen för 0-alternativet är basen Statistikcentralens befolkningsprognos. I Kortrutt används samma bas men även olika trender analyseras i form av intervjuer, enkäter och studier av olika utredningar.

Olika grupper - företagare inom transport, fiskförädling och turistsektorn har intervjuats samt representanter för kommunerna och företrädare för trafikavdelningen och Ålandstrafiken. Även två enkätfrågningar gjordes. Den ena är en företagsenkät, som skickades till samtliga företagare i skärgården. Den andra enkäten är en resandeenkät som har varit framlagd på sju av de frigående färjorna under delar av januari och februari 2013.

Bilaga 4. Statistisk analys av skärgårdstrafiken, sammanfattning

Bilaga 5. Statistisk analys av trafikflödet i dagens skärgårdstrafik, landskapet Åland

4.2.2 DP 02 – Tonnage och Drift

Delprojekt 2 är uppdelat i flera delmoment. Delprojektet syftar till att ta fram investeringskostnader för sjötrafik och driftskostnader. I delprojektet utförs också beräkningar som ligger till grund för framtagande av driftskostnader, t.ex. restidsberäkningar.

- Ny färja för Kortrutt
- Investeringsplan-Nytt tonnage
- Investerings- och driftskostnader för befintligt tonnage
- Restider
- Tonnagekostnader i framtiden – ”0” och Kortrutt
- Driftskostnader för tonnage i
- Oljeprisets utveckling

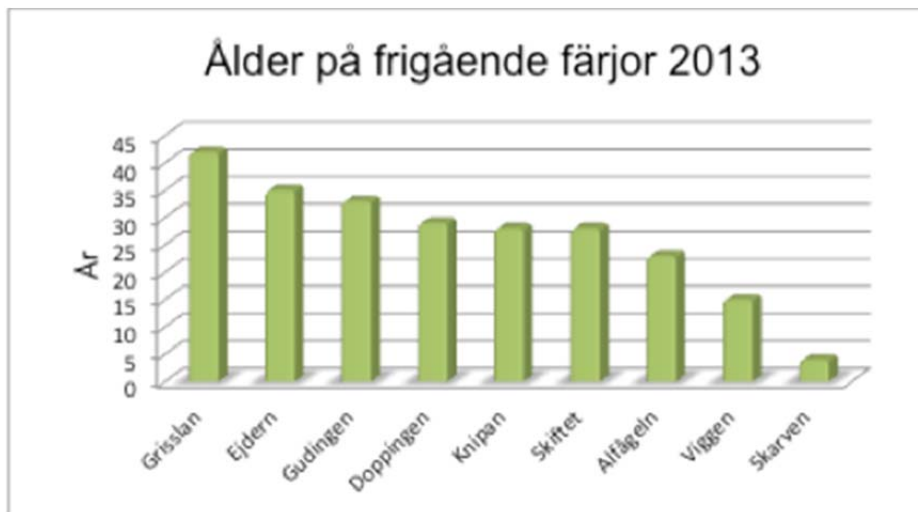
4.2.2.1 Nytt tonnage

Syftet med detta delmoment är att redovisa drifts- och investeringskostnader för nytt tonnage som behövs i både det nuvarande trafiksystemet och i kortruttssystemet (bil. 6).

De planerade fartygen ska ersätta de nuvarande äldre fartygen (fig. 8) eftersom en del av dem inte längre uppfyller dagens krav på lastkapacitet och passagerarkomfort.

SLUTRAPPORT

Figur 8. Åldersstruktur på landskapets frigående färjor 2013.

Vid första steget togs fram en byggnadsspecifikation på ett nytt fartyg som anpassas till dagens krav och behov. För fartygens kapacitetsbestämning har Korttruttsgruppens åsikter och statistik för den nuvarande trafiken beaktats.

Utifrån byggnadsspecifikationen togs fram en preliminär General Arrangement (GA) ritning. GA är en allmän ritning som visar arrangemangen på samtliga däck, en midskeppssektion samt sidovy av fartyget. När underlaget var färdigställt kontaktades ett antal varv för att få en prisuppgift på fartyget.

Också noggrannare beräkningar har utförts beträffande vikt, intakt- och läckstabilitet, effektbehov samt jämförelser i driftsekonomi och miljö mellan olika bränslen såsom LNG/dieselolja.

Bilaga 6. Nytt tonnage.

4.2.2.2 Investeringsplan – Nytt tonnage

För att kunna beräkna framtida investeringskostnader för tonnage i nollalternativet och korttruttsalternativen har investeringsplaner gjorts för samtliga alternativ. Investeringsplanerna utgår i samtliga fall från dagens trafikupplägg och tonnage. Nedan redovisas förutsättningarna för investeringsplanerna skilt för frigående färjor och linfärjor.

4.2.2.2.1 Frigående färjor

Investeringsplanen för de frigående färjorna bygger på att fartygen byts ut när de blir 40 år gamla. Livslängden, 40 år, är den teknisk-ekonomiska bedömning som landskapsregeringens rederienhet gör när det gäller landskapsregeringens nuvarande fartyg. Fartygens medelålder år 2013 är 26 år.

Redan idag märks det att reservdelstillgången för vissa komponenter inte är säkrad för framtiden då tillverkarna slutar tillverka och lagerhålla reservdelar efter 30-40 år. Detta medför

SLUTRAPPORT

att risken för driftsstörningar ökar samt att omfattande reinvesteringar i fartygen behövs om de skall hållas i trafik längre. Samtliga befintliga fartyg förutom m/s Skarven uppfyller inte dagens utrymmeskrav för evakuering och brandbekämpning som TraFi dagsläget ställer på nya fartyg.

I tabell 1 redovisas det befintliga tonnageets tjänstgöringstid som används som underlag vid investerings- och driftskostnadsberäkningarna.

Tabell 1. Frigående tonnageets byggnadsår och förmodad tjänstgöring i ordinarie trafik, i 0-alternativet respektive korttruttsalternativen.

Fartyg i linjetrafik		till och med år		
Fartyg	Byggår	0-Alt.	KR 1-2	KR 3-4
m/s Grisslan	1971	2014		
m/s Ejdem	1978	2015		
m/s Knipan	1985	2020	2017	
m/s Gudingen	1980	2020	2017	
m/s Skiftet	1985	2025	2020	2022
m/s Alfågeln	1990	2030	2027	
m/s Vïggen	1998	2038		
m/s Skarven	2009	2049		

4.2.2.2.2 Linfärjor

Linfärjornas ekonomiska livslängd beräknas till 40 år. Därefter antas de årliga underhållskostnaderna stiga och risken för driftsstörningar öka så mycket att tonnageet måste ersättas för att samhället ska kunna tillhandahålla trafik med tillräckligt hög driftssäkerhet. Linfärjornas medelålder är nu (2013) 30 år.

I tabell 2 redovisas befintliga linfärjors tjänstgöringstid som används som underlag vid investerings- och driftskostnadsberäkningarna.

Tabell 2. Förmodade livslängden för landskapsflottans linfärjor, i 0-alternativet, respektive korttruttsalternativen.

Linfärjor i trafik		till och med år	
Fartyg	Byggår	0-Alt.	KR 1-4
F112	1974	2014	
F115	1979	2019	2018
F116	1981	2021	2018
F119	1983	2023	
F121	1985	2025	
F122	1988	2028	
F123	1993	2033	

SLUTRAPPORT

4.2.2.3 Reinvesteringar i befintligt tonnage

Om landskapsregeringens nuvarande frigående fartyg skall hållas i trafik i 40 år bedömer rederienheten att reinvesteringar i nya huvudmaskiner måste göras innan 2025 för samtliga fartyg som är kvar i trafik förutom m/s Viggen och m/s Skarven.

För att säkra linfärjornas drift krävs att huvudmaskinerna byts ut efter ca 25 000 driftstimmar och att propelleraggregaten renoveras vart tionde år. Även här ställer bristen på tillgång av reservdelar till problem varför både motorer och propelleraggregat måste bytas ut till nya typer så småningom.

Investeringskostnaderna för befintligt tonnage tas med i DP03-Finansiering när totalkostnaderna för 0-alternativet och korttruttsalternativen jämförs.

4.2.2.4 Oljeprisets utveckling

Syftet är att bedöma skillnaden mellan oljeprisutvecklingen och övrig prisutveckling, och hur detta påverkar kostnaderna för att driva färjetrafiken på Åland, med eller utan Korttruttsystemet. Priset på oljan (marint bränsle), som en del av de totala driftskostnaderna, kommer i ett senare skede att användas för att justera driftskostnaderna i de beräkningar som genomförs i förstudien.

För att kunna räkna på hur oljepriset utvecklas vägs olika utförda prognoser och motiveringen bakom dessa samman för att analysera prisutvecklingen på lång sikt. IEA (International Energy Agency) är ett samarbetsorgan för de största OECD-ländernas energifrågor. I denna analys lyfts fram deras tre scenarier över oljeprisutvecklingen, omräknat till euro. De olika scenarierna underbyggs med förklarande faktorer för de olika utvecklingsfaserna. Scenarierna baseras bland annat på hur efterfrågan på andra alternativa energikällor påverkar efterfrågan på olja. Utifrån dessa argument väljs det scenario som bedöms som mest sannolikt och som därefter ligger till grund för den eller de prisnivåer som används i beräkningar i Korttrutten.

Scenarierna utgår från år 2011 och hur utvecklingen ser ut fram till år 2040. Alla scenarierna är beräknade på 2011-års priser och startar från 76€/fat som då var gällande pris (bil. 7).

Bilaga 7. PM Oljeprisutvecklingen

4.2.2.5 Driftskostnader befintligt tonnage

Driftskostnader för befintligt tonnage är en del av den kommande driftskostnaden i ett framtida trafiksystem. Driftskostnaderna för landskapsregeringens frigående färjor och linfärjor baseras på erfarenhetsvärden från trafiken år 2011. Driftskostnaderna har analyserats med avseende på löne-, bränsle-, reparations-, underhålls- samt övriga kostnader för trafiken i förhållande till antal körtimmar enligt turlistan för år 2011. Definitionen av servicenivå som använts är 2011-års turlista för hela skärgården (tabell 3).

SLUTRAPPORT

Tabell 3. Servicenivån linjevis 2011.

Servicenivå 2011		Årsmedeltal, 52 veckor		
	Rutt	Antal avgångar / vecka TUR / RETUR	Antal avgångar / säsong	Medeltal antal avgångar / dygn
Södra linjen	Långnäs-Föglö-Sottunga-Kökar eller retur	24,65	2564	7,0
	Kökar-Galtby eller retur	9,19	956	2,6
Norra linjen	Hummelvik-Enklinge-Kumlinge-Lappo-Torsholma eller retur	20,60	2142	5,9
	Åva-Osnäs eller retur	25,06	3206	8,8
Tvärgående linjer	Långnäs-Föglö-Kumlinge eller retur	12,25	1274	3,50
	Föglö-Kumlinge eller retuer	0	0	0
	Kumlinge - Vårdö eller retur	0,96	100	0,27
Föglö-linjen	Svinö-Degerby eller retur	82,48	8578	23,6

I uppföljningen av trafiken år 2011 kan man se de linjer där man trafikerar mellan två hamnar, har kort körtid däremellan, och korta hamnuppehåll för lossning och lastning. Man får en större verklig körtid per år än vad turlistan ger teoretiskt. Denna "extra" körtid kommer exempelvis av att man vid de korta hamnuppehållen (10-15 min) låter huvudmaskinerna gå, samt att resorna till och från dockningar ger en procentuellt större påverkan på års-totalen än för de linjer där vi har längre rutter och flera hamnar på varje rutt.

Driftskostnaderna har därför beräknats som euro/teoretisk körtimme enligt servicenivå 2011 (turlistan för 2011). När begreppet "teoretisk körtimme" används avses alltid den direkta körtid för fartyget som turlistan för 2011 på respektive linje skapar.

För 0-alternativets (nuvarande trafiksystem) linjer, norra mellan Hummelvik och Torsholma, södra, och tvärgående linjen är skillnaden mellan teoretiska körtimmar enligt turlistan 2011 och verkliga körtimmar litet medan det på norra linjen mellan Åva och Osnäs och Föglölinjen skiljer sig med 28-30%.

För kortruttsalternativen, där trafiken flyttas från en linje till en annan på grund av att resvägen förändras, har servicenivån ökat på den linje dit trafiken flyttat till samma servicenivå som den tidigare hade på den föregående linjen.

Genom att relatera kostnaderna till teoretiska körtimmar enligt servicenivån/turlistan 2011 kan samma timkostnad användas när driftskostnaderna för de nya kortrutterna räknas fram. Driftskostnaden per körtimme blir sålunda högre om fartyget trafikerar korta pass. Driftskostnadskalkylerna för både 0-alternativet och kortruttsalternativen tar hänsyn till denna skillnad.

SLUTRAPPORT

I driftskostnaderna har rederienhetens direkta allmänna omkostnader medräknats. Dessa omkostnader uppgick 2011 till ca 5 % av fartygens direkta kostnader. I de allmänna omkostnaderna ingår löne-, rese- och kontorskostnader för rederienhetens personal som sköter trafiken från land. Detta innefattar även ISM-system, miljöledningssystem och planeringen av tekniskt underhåll.

Bilaga 8. Driftskostnader – frigående färjor och linfärjor, tabeller "Sammanställning kostnader"

4.2.2.5.1 Bränslekostnader

Bränslekostnaden för befintligt tonnage har räknats fram som förbrukningen per körtimme för respektive fartyg. Körtimmarna som använts är de körtimmar som turlistan för 2011 ger, s.k. teoretiska körtimmar. Detta innebär att bränsleförbrukningen per körtimme inte alltid stämmer med det värde som finns i uppföljningen av trafiken för 2011, där bränsleförbrukningen baseras på årsförbrukningen dividerat med verkligt antal körtimmar för året.

Bilaga 9. Bränsleförbrukning och utsläpp – frigående- och linfärjor, tabeller "Bränsleförbrukning"

4.2.2.5.2 Lönekostnader

Under år 2012 förändrades arbetstids- och vilotidslagstiftningen för sjöanställda, vilket medförde att kostnadsnivån höjdes med ca 20-25 %. I lönekostnadsberäkningen har denna ökning av lönekostnaderna beaktats genom att erfarenhetsvärdet från år 2011 har höjts med 20 %.

Bilaga 8. Driftskostnader – frigående färjor och linfärjor, tabeller "Lönekostnader"

4.2.2.5.3 Reparation och underhåll

Reparations- och underhållskostnaderna ligger på den nivå som rederienheten bedömt att behövs för att kunna hålla nuvarande tonnage i trafik i 40 år.

Bilaga 8. Driftskostnader – frigående- och linfärjor, tabeller "Reparation och underhåll"

4.2.2.5.4 Övriga kostnader

Övriga kostnader omfattar proviant, ersättning för café-, kock- och städningstjänster på de fartyg där dessa är driftsprivatiserade, kostnader för data och telefoni, avfalls- och miljökostnader, försäkringar, arbetskläder och övriga kostnader som krävs för att möjliggöra driften av fartygen.

Bilaga 8. Driftskostnader – frigående- och linfärjor, tabeller "Övriga kostnader"

4.2.2.6 Restider

Restiderna används i jämförelsen mellan 0- och korttruttsalternativen då dessa har central betydelse för resenärer och transporter. Restiderna har använts som underlag i delprojekt 05, SKB.

SLUTRAPPORT

För att göra jämförelsen likvärdig har restiderna beräknats på samma sätt för samtliga alternativ som ingår i jämförelsen. I tabell 4 redovisas hastigheterna som restidberäkningarna baserar sig på.

Tabell 4. Hastigheter med olika typer av transportmedel som används i restidsberäkningar.

Typ av transportmedel	Hastighet	
	[Knop]	[Km/h]
Frigående färja	11,00	20,37
Linstyrd färja	4,00	7,41
Fordon på landsväg		55,00

I samband med att en resenär byter fortskaffningsmedel, från t.ex. bil till frigående färja, uppstår väntetider. I restidsberäkningarna har väntetider på 10 minuter vid byte till frigående färja och 5 minuter vid byte till linstyrd färja medräknats i starthamnen för färjepasset. I de fall en frigående färja angör flera mellanhamnar har en schematisk väntetid om 5 minuter per mellanhamn beaktats för att ta hänsyn till tid som behövs för lossning och lastning. Restiden kan således bestå av restid med fordon på väg, restid med frigående färja, restid med linstyrd färja och olika väntetider. Restiden med frigående eller linstyrd färja blir trafikens direkta körtid för fartygen, till detta har eventuell väntetid i mellanhamnar på rutten lagts till för att få fram fartygens teoretiska körtid.

Från restidsberäkningarna har fartygens körtider inklusive de väntetider som uppstår i hamnarna på rutterna tagits och använts i driftskostnadsberäkningarna för samtliga alternativ.

Bilaga 10. Restidsberäkningar.

4.2.2.7 Driftskostnader för tonnage i framtiden – "0" och Korttrutt

Driftskostnaderna för framtida tonnage har beräknats från de nyckeltal som tagits fram i analysen av nytt tonnage i detta delprojekt (DP02). Genom att anpassa de nya fartygens utformning, framdrivning och konstruktion kan man sannolikt erhålla ett tonnage som inte kräver lika mycket resurser som dagens tonnage. Samtidigt kommer förändringen av trafikupplägget i ett korttruttsystem till kortare färjepass att skapa större skillnad mellan teoretisk körtid enligt servicenivån och verklig körtid. Driftskostnaderna för fartygen har justerats för att beakta dessa faktorer.

Under en övergångsperiod, vid en korttruttsutbyggnad, kommer befintligt tonnage fortfarande att användas.

Bilaga 8. Driftskostnader – frigående färjor och linfärjor, tabeller "Driftskostnader".

SLUTRAPPORT

4.2.2.8 Konkurrensutsättning av drift – påverkan på driftskostnader

Under åren 2012 och 2013 har landskapsregeringen konkurrensutsatt driften på två av fartygen. Konkurrensutsättningen har medfört att fartygens driftskostnader sjunkit även med bibehållen servicenivå. Konkurrensutsättning är ett sätt för myndigheten att säkerställa att tjänsterna köps

till marknadens lägsta pris, men det ställer också stora krav på att upphandlingarna görs korrekt, och att marknaden uppfattar anbudsfrågningarna som attraktiva samt att det är flera aktörer som ger anbud. Syftet med konkurrensutsättning är att köpa in en väl specificerad trafik till marknadens bästa pris och därigenom få så mycket trafik som möjligt för tillgängliga budgetmedel. De ekonomiska konsekvenserna av konkurrensutsättning bedöms vara lika i relation till kostnaden oavsett trafiksystem.

4.2.2.9 Kollektivtrafiken

Kollektivtrafiken i skärgården är välfungerande. För att kunna redovisa vilka de kommande kostnaderna för Korttrutt är, har man först samlat in statistiken gällande 2011 från kommunerna. Därifrån har man gjort en allmän uppskattning om det framtida behovet för kollektivtrafiken.

I ett korttruttssystem kommer behovet av kollektivtrafik att öka. Detta då färjelinjerna kommer att bli kortare och mindre sammanhängande. För den som reser utan eget fordon måste alternativ finnas att kunna ta sig från färjeläge till färjeläge. I denna del utreds omfattningen och kostnaden för kollektivtrafiken i ett korttruttssystem.

Statistik om kostnader för befintlig kollektivtrafik samlas in och analyseras. Framtida kostnader bedöms utifrån detta och med räknas upp med en uppskattad servicenivå i framtiden.

4.2.3 DP03 - Finansiering

Vid investeringar för Korttruttsprojektets genomförande kommer detta under utbyggnadsperioden att vara belastande för landskapets budget. Syftet med ett Korttruttsprojekts genomförande är dock på längre sikt att investeringskostnaderna ska minska driftskostnaderna till en nivå som sammantaget, under en 40 års period, ger en besparing. I DP03 – Finansiering, framtas en modell för budgetprognos som syftar till att analysera investeringar och driftskostnader år för år i 40 år. På detta sätt kan framtagna investeringskostnader placeras i en tidsaxel med den för tiden gällande driftskostnaden, för varje Korttruttsalternativ. Till detta läggs 0-alternativets investeringar och driftskostnader för samma period. Skillnaden visar resultatet och huruvida Korttruttsprojektet, ekonomiskt, ger en besparing.

DP03 Finansiering har också utrett

- möjligheterna till investeringsbidrag
- möjligheterna till att projektet utförs som ett Offentligt-Privat Samverkansprojekt (OPS)
- oljeprisets utveckling i förhållande till den allmänna prisutvecklingen

SLUTRAPPORT

4.2.3.1 De ekonomiska konsekvenserna i 40 år

Uppdraget har varit att ta fram en modell där kommande investeringskostnader och driftskostnader i ett Korttruttprojekt redovisar kostnaderna per år, i 40 år. I modellen ska jämförelse med investeringskostnader och driftkostnader göras, på samma sätt som för 0-alternativet.

Resultaten av jämförelserna ska redovisas i linjediagram med 0-alternativ och analyserat korttruttssystem.

Bilaga 11. Beskrivning – modell för nuvärdeskostnader

4.2.3.2 Finansiering med bidrag

Uppdraget är att utreda vilka möjligheter Ålands landskapsregering har att söka EU-bidrag för utförandet av huvudprojektet; ett komplett korttruttssystem i den åländska skärgården.

Efter en inledande genomgång av tillgängliga bidragskällor har 23 olika program analyserats och vidare har bedömningen av bidragens relevans med hänseende på ett korttruttssystem utförts (bilaga 12).

Bilaga 12. Finansiering av Korttrutt med bidrag

4.2.3.3 Finansiering med Offentlig-Privat Samverkan (OPS)

Syftet är att redovisa eventuella investeringsprojekts möjligheter till finansiering via Offentlig-Privat Samverkan.

Offentlig-Privat Samverkan innebär en samverkan mellan privat (företag eller konsortium) och offentlig sektor inom ett visst projekt eller en tjänst som i traditionella fall tillhandahålls av den offentliga sektorn. Syftet med OPS-lösningar är att minska och fördela kostnaderna för projektet. Det åstadkoms genom en förhandling om hur kostnader och intäkter, liksom risker och ansvar, kan fördelas inom projektet.

BOT- Gemensam byggentreprenad och underhållsentreprenad (Build, Operate, Transfer). Ett BOT-projekt innebär att den privata sektorn tar ett större ansvar för hela infrastrukturprojektet jämfört med en traditionell lösning. BOT är en vanlig OPS-lösning.

Olika projekt med OPS och BOT i Finland och Sverige har redovisats och analyserats (bil. 13).

Bilaga 13. Finansiering av Korttrutt genom Offentlig-Privat Samverkan (OPS)

4.2.4 DP04 – Miljökonsekvensbedömning (MKB)

Syftet med en miljökonsekvensbedömning är att identifiera, beskriva och bedöma de direkta och indirekta effekter som ett projekt, en plan eller ett program kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap, materiella tillgångar och kulturarv, dels på samspelet mellan dessa faktorer.

SLUTRAPPORT

Enligt 1 kap. 1 § Landskapslag (2006:82) om miljökonsekvensbedömning ska en miljökonsekvensbedömning, MKB, utföras som underlag för en landskapsmyndighets eller en kommunal myndighets planering och beslut, avseende ett projekt, en plan eller ett program som kan ha betydande miljöpåverkan. Ålands landskapsregering har fattat beslut att korttruttssystemet kan ha betydande miljöpåverkan och därför har en miljökonsekvensbedömning gjorts.

En miljökonsekvensbedömning är ett förfarande som består av ett antal processteg som bland annat omfattar identifiering av miljöaspekter, dialog med myndigheter och allmänhet och bedömning av miljökonsekvenser. Ett grundläggande syfte med en miljökonsekvensbedömning är att integrera miljöaspekter i projektet. Miljökonsekvensbedömningens roll är alltså inte enbart att redogöra för projektets betydande miljöpåverkan utan också att peka på brister och att föreslå åtgärder.

Innan omfattning av och detaljeringsgrad i miljökonsekvensbedömningen bestämdes rådgjorde landskapsmyndigheten, i enlighet med 3 kap. 8 § i Landskapslag (2006:82) om miljökonsekvensbedömning, med beslutande myndigheter om utredningens omfattning och inriktning. Som ytterligare en del i miljökonsekvensbedömningen genomfördes, i juni 2013, avgränsnings sammanträden med allmänheten i samtliga kommuner som direkt påverkas av förstudien. Syftet med avgränsningssammanträdena var att informera allmänheten om korttruttssystemet och samtidigt få synpunkter på projektet samt information om värden, t ex för natur, kultur och rekreation. De förslag till utredningar av alternativ och konsekvenser som framställs har beaktats då MKB:n utförts.

Nollalternativet och nuläget används som grund för de jämförelser som görs i denna miljökonsekvensbedömning (bil. 14).

Efter det att utkastet till MKB:n hållits framlagt under delgivningstiden kommer MKB:n att omarbetas utifrån inkomna synpunkter och nya bedömningar kommer att göras i de fall projektet ändras i någon väsentlig omfattning.

Bilaga 14. Miljökonsekvensbedömning, korttruttssystem i Ålands östra skärgård

4.2.5 DP05 – Samhällskonsekvensbeskrivning (SKB)

Syftet med samhällskonsekvensbeskrivning är att beskriva och analysera konsekvenser för samhället av ett korttruttssystem. Samhället utgörs av olika grupper av människor som berörs av färjetrafiken i den åländska skärgården. Till exempel fast boende, sommargäster, turister och näringsidkare. I delprojektet ingår det inte att göra bedömningar av miljöeffekter eller effekter på driftsutgifter och investeringar. Det görs i andra delar av förstudien.

Metoden för samhällskonsekvensbeskrivningen baseras på en kombination av transport- och tillgänglighetsanalyser samt sociala konsekvensbedömningar.

Underlag till analyserna och bedömningarna baseras på Korttruttsmeddelandet, landskapsregeringens beskrivning av alternativerna samt beräkningar av restider och trafikdata

SLUTRAPPORT

som tagits fram av landskapsregeringen. För att illustrera nuläget har data om bland annat befolkning och sysselsättning hämtats in från ÅSUB och Statistikcentralen. Det ingår även underlag från Delprojekt 01 (Statistisk analys av trafikflöden i dagens skärgårdstrafik, landskapet Åland), senare kallad DP01.

För att beskriva nuläget och korttruttssystemet har en rad kartillustrationer tagits fram. Dessutom har en intervjustudie genomförts som omfattat nära 20 intervjuer med privatpersoner, anställda inom kommunerna och företagare. Utöver detta har temadiskussioner förts vid avgränsningssammanträdena för korttruttssystemets miljökonsekvensbedömning. Dessa genomfördes i juni 2013 i de åländska skärgårdskommunerna samt i Lemland och Sund. Syftet med intervjuerna och temadiskussionerna har varit att i kontakt med företag och boende diskutera bland annat skärgårdens transportbehov, men även att ge tillfälle för dem som bor och verkar i skärgården att lyfta fram de möjligheter och risker de ser med korttruttssystemet (bil. 15).

Bilaga 15. Samhällskonsekvensbedömning av Korttruttssystemet

4.2.6 DP 06 – Södra-Tvärgående, fördjupad huvudstrategi

Som angetts under "Uppdraget", ger Korttruttssystemet en detaljerad bild av idén hur ett korttruttssystem kan utformas. Dock lämnar meddelande öppet om huruvida det ska vara ett eller två färjelägen på norra och/eller östra Föglö. Detta ger alternativ om tvärgående linjen skall kombinera med södra linjen antingen i en gemensam hamn på östra Föglö eller i var sin hamn på östra och norra Föglö. DP 06 Södra – Tvärgående; Fördjupad huvudstrategi, syftar till att analysera de fördelar och nackdelar som kommer ut av ett eller två färjelägen på norra och/eller östra Föglö (bil. 16).

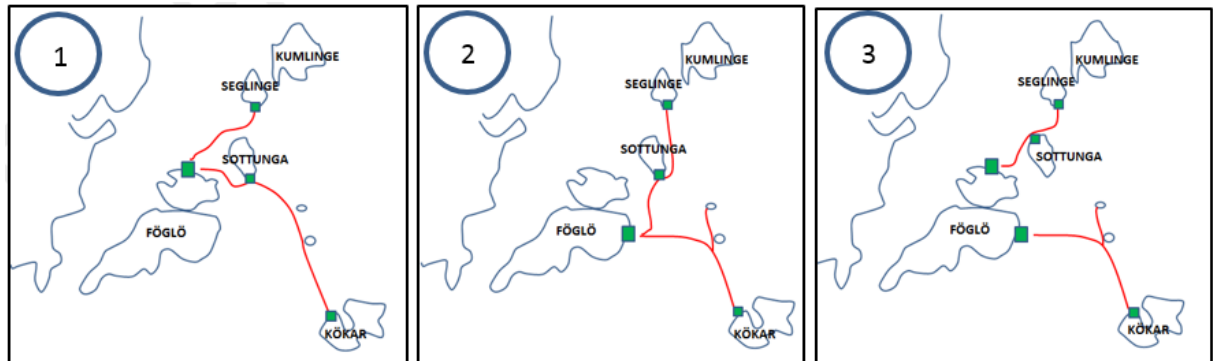
Analysen görs med utgångspunkt av följande analysområden:

- Investeringskostnader – Vägar, broar, hamnar
- Driftkostnader - Färjetrafik
- Kollektivtrafik
- Restider
- Miljö - Driftskede
- Miljö - Investering
- Samhällskonsekvenser

Analysen innebär att, för flera analysområden, jämföra, mäta, utvärdera – för att få fram skillnaden mellan ett eller två färjelägen på norra och/eller östra Föglö. Analysen tar därför sin utgångspunkt i resor mellan Kökar respektive Seglinge (nytt färjeläge enligt Meddelande nr 3/2010-2011,) och Sonnoda på Föglö. Sonnoda, på Föglö, är den punkten där alla 3 alternativen sammanstrålar.

Tre alternativ har analyserats; 1) En hamn på norra Föglö, 2) En hamn på östra Föglö, 3) Två hamnar, en på östra och en på norra Föglö. Rutterna från Kökar och Seglinge skulle då, i de 3 olika alternativen, gå enligt fig. 9.

SLUTRAPPORT

Figur 9. Tre olika hamnalternativ på norra-östra Föglö.

Bilaga 16. DP 06 Södra – Tvärgående; Fördjupad huvudstrategi

4.2.7 DP 07-15 De geografiska delprojekten

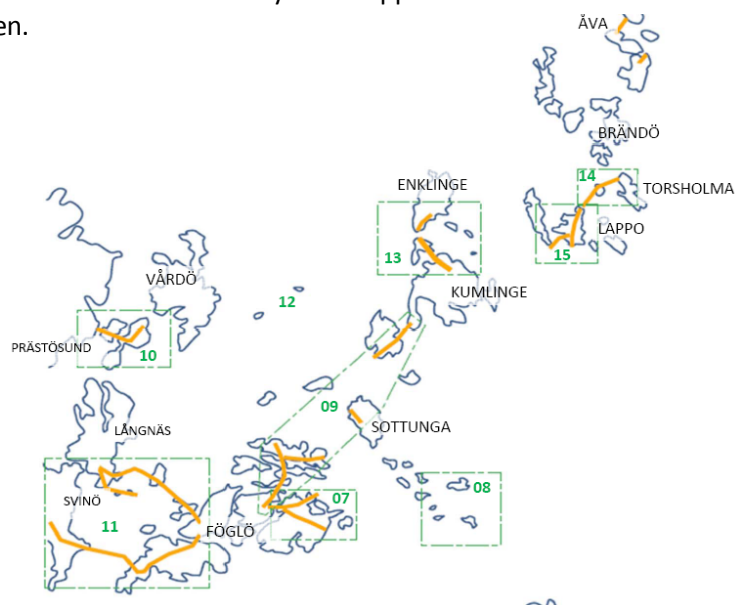
För att kunna jämföra 0-alternativet med Korttruttssystemet är investeringskostnaderna av betydelse. I förstudien har stor vikt lagts på att ta fram investeringskostnader och analys av risker i eventuellt kommande investeringsprojekt.

I de geografiska delprojekten har förslag på teknisk utformning för vägar, broar, tunnlar och nya färjelägen studerats. De geografiska områdena anges i figur 10. Förslagen inom varje geografiskt område är inom de utredningskorridorer som anges i DP04 – MKB.

Förslagen på teknisk utformning har sammanställts och kalkyler har upprättats för att fastställa investeringskostnaderna för förslagen.

De geografiska delprojekten är:

- DP 07 Östra Föglö-Kåkar
- DP 08 Husö/Kyrkogårdsö
- DP 09 Föglö-Sottunga-Kumlunge
- DP 10 Prästö-Prästösund
- DP 11 Fasta Åland-Föglö
- DP 12 Vårdö-Kumlunge
- DP 13 Kumlunge-Enklinge
- DP 14 Lappo-Torsholma
- DP 15 Kumlunge-Lappo

Figur 10. De olika geografiska delprojekten.

SLUTRAPPORT

I de geografiska delprojekten har teknik konsulter inom områdena geoteknik, bro- och anläggningsbyggnad, vägbyggnad och tunnelbyggnad samarbetat. Inför arbetenas påbörjande har utredningskorridorer projekterats in. En utredningskorridor är ca 200 m bred och ligger i enlighet med föreslagna vägsträckningar enligt Korttruttsmeddelandet. Det är inom dessa korridorer som utredningen har analyserat de tekniska åtgärderna för väg- och brobyggnad. Det är även inom dessa korridorer som MKB-utredningen har studerat värden.

Bottenundersökningar och Geoteknik

Utifrån befintliga geotekniska kartor och fältundersökningar har geotekniker kartlagt befintliga förhållanden. Detta har sedan legat som underlag för bedömning av kostnader för grundläggning av broar och vägar, samt fungerat som underlag för bedömning av tunnelkonstruktioner. Bottenundersökningar har utförts med ekolod - för vissa delar även med seismisk undersökning.

Tunnelkonsulterna har efter geoteknisk kartläggning identifierat möjligt läge för tunnel med avseende på bedömt bergtäckning.

Inom utredningskorridorer har vägprojektör lagt ut förslag på väglinjer. Väglinjerna definieras även i höjdded, längdprofiler. En "Normalsektion", vägens mått och princip-utformning, har också analyserats. Tillsammans ger detta omfattningen av schakt- och fyllnadsarbeten. På samma sätt utformas vägbankar.

Teknik konsulter inom områdena bro och anläggning har upprättat förslag till typkonstruktion för broar. I detta projekt har utgångspunkten varit broar med seglingsfri höjd 4,5 m, 18 m och 28 m. För vissa platser har öppningsbar bro studerats. Vald brotyp har för varje delprojekt lagts in i vägprojektörens förslag för väglinje. Detta ger för platsen utformning av bro och genom geoteknikerns försorg omfattning av grundläggning.

En kalkylator prissätter de av teknik konsulterna presenterade anläggningskonstruktionerna. Detta utförs mot bakgrund av insamlade referenspriser från relevanta referensprojekt.

Resultaten av de geografiska delprojekten redovisas under avsnittet "Resultat" och i bilagorna nedan.

Bilaga 18. DP 07 Östra Föglö

Bilaga 19. DP 09 Nordöstra Föglö – Sottunga-Seglinge

Bilaga 20. DP 10 Prästö-Prästösund

Bilaga 21. DP 11 Fasta Åland - Föglö

Bilaga 22. DP 13 Kumlinge - Enklinge

Bilaga 23. DP 14 Lappo – Torsholma

Bilaga 24. DP 15 Kumlinge - Lappo

4.2.8 DP 16 Sammanställning och slutsats

Syftet med detta delprojekt är att ge ett sammanvägt resultat av förstudien. I detta delprojekt redogörs för jämförelserna mellan 0-alternativet och ett korttruttssystem med hänseende på

SLUTRAPPORT

ekonomi, miljö- och samhällskonsekvenser. Detta görs genom att resultaten från övriga delprojekt sammanställs och utvärderas.

Den modell för budgetprognos som tagits fram i DP 03 Finansiering används i detta delprojekt. Här analyseras investeringar och driftkostnader år för år i 40 år. Framtagna investeringskostnader (DP 07-15) placeras i en tidsaxel med den för tiden gällande driftkostnaden för varje Kortruttsalternativ. Till detta läggs 0-alternativets investeringar och driftkostnader för samma period.

Resultatet av DP 16 Sammanställning, redovisas under avsnitt "Slutsats".

4.2.9 Information om projektet

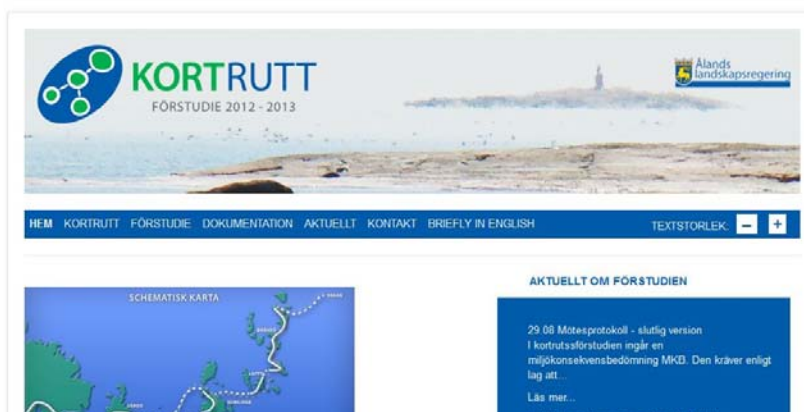
I uppdraget har även ingått att hålla allmänheten informerad om förstudiens framskridande. Detta har utförts med informationsträffar (avgränsningssammanträden) för allmänheten i skärgårdskommunerna, samt uppförandet av en hemsida.

Syftet med webbplatsen har varit att erbjuda intresserade information om kortruttsprojektet och att skapa förståelse för det arbete som görs.

Under arbetet med förstudien har en kommunikationsstrategi tagits fram. Den innebär bland annat att en hemsida har lagts upp på nätet för att förmedla information gällande projektet till allmänheten (www.kortrutt.ax). En mailadress för projektet har skapats kortrutt@regeringen.ax. Tanken med mailadressen är att erbjuda en rak kommunikationsväg till projektgruppen.

Idén med layouten är att den ska vara tydlig och neutral för besökaren- oavsett preferenser. Man ska snabbt få en uppfattning om sidans uppbyggnad, information som finns att tillgå samt avsändarens identitet – d.v.s. myndighet.

Förutom basinformationen som funnits tillgänglig sedan hemsidans uppkomst, har även dokumentation lagts till under utredningens gång.

Figur 11. Skärmdump av huvudsidan för webbplatsen.

SLUTRAPPORT

Under arbetet med utredningen har- i enlighet med gällande MKB-lag avgränsningssammanträden hållits. Protokollen från mötena har lagts upp på hemsidan för granskning, vilket också deltagarna på mötena informerats om. Efter att besvärstiden gått ut, har protokollen justerats och undertecknats för att sedan upp läggas upp igen i sin slutgiltiga form. Till adressen korttrutt@regeringen.ax har också idéer, förslag och frågor kunnat skickas in. Dessa förslag har tagits med i arbetet med utredningen.

5 RESULTAT

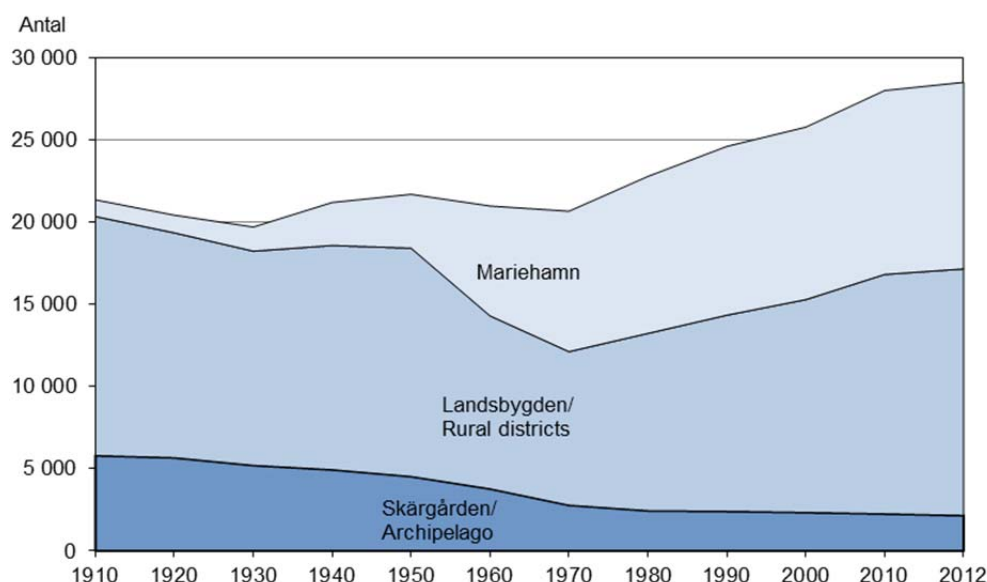
Resultaten från DP 01-DP 15 redovisas nedan.

Resultaten i denna rapport är sammanfattningar. Resultaten finns i sin helhet i bilagor, Delrapporter, från respektive Delprojekt.

5.1 DP01 – Statistik och prognos

5.1.1 Befolkningsutveckling

Ålands befolkningsutveckling har varit positiv i Mariehamn och i landsbygden medan den har varit negativ i skärgården de senaste 40 åren (figur 12).

Figur 12. Befolkningsutvecklingen i regionerna 1910-2012 (ÅSUB).

Enligt prognosen skall befolkningsmängden i skärgården öka mellan 2012 och 2040. Enligt finska Statistikcentralen har inflyttningen varit positiv under de senaste åren och därför visar prognosen ökning. Med in- och utflyttning ökar befolkningsmängden från 2012 till 2040 ca 10% och utan flyttstatistik är minskningen ca -20%.

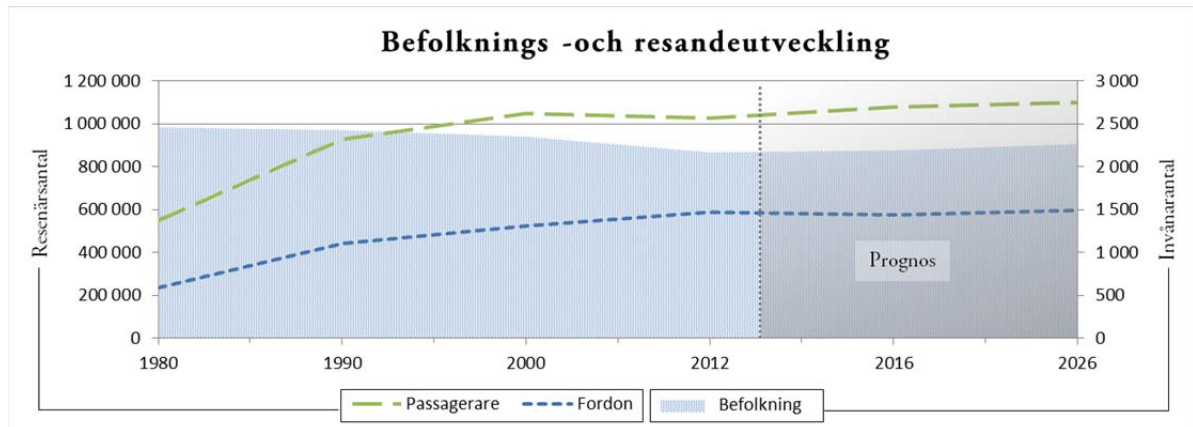
5.1.2 Resandestatistik och prognos

Trafikvolymerna ökade kraftigt under 1980-talet. Från 1990 till 2000 har volymerna ökat, dock i lägre takt, och de senaste tio åren har det skett en viss minskning i passagerarvolymerna medan fordonstrafiken har ökat. Finska Statistikcentralens befolkningsprognos har legat till grund för resandeprognosen. Deras prognos visar på en marginell ökning av befolkningen i

SLUTRAPPORT

skärgårdskommunerna för 2016 och 2026. Mot bakgrund av detta antas att även resandevolymer beräknas öka (figur 13).

Figur 13. Befolknings- och resandestatistik i skärgården 1980-2026 (ÅSUB och trafikavdelningen).

Behovet av skärgårdstrafiken varierar mycket under året. I jämförelse med högsäsong reser endast 25 % under lågsäsong och 50 % i mellansäsong. Samtidigt är kapaciteten inte tillräckligt hög under högsäsong. Fler skulle resa i skärgården under högsäsong, om det fanns kapacitet. Turismen har stor betydelse för skärgårdstrafiken under högsäsong då volymerna ökar 3-4 gånger jämfört med lågsäsong.

5.1.3 Trender

Antalet passagerare i personbilar minskar (nu 1,6-3,0 pers/bil) och minskningen sker även i kollektivtrafiken. Detta innebär att det är ett underskott av fordonsplatser på färjorna.

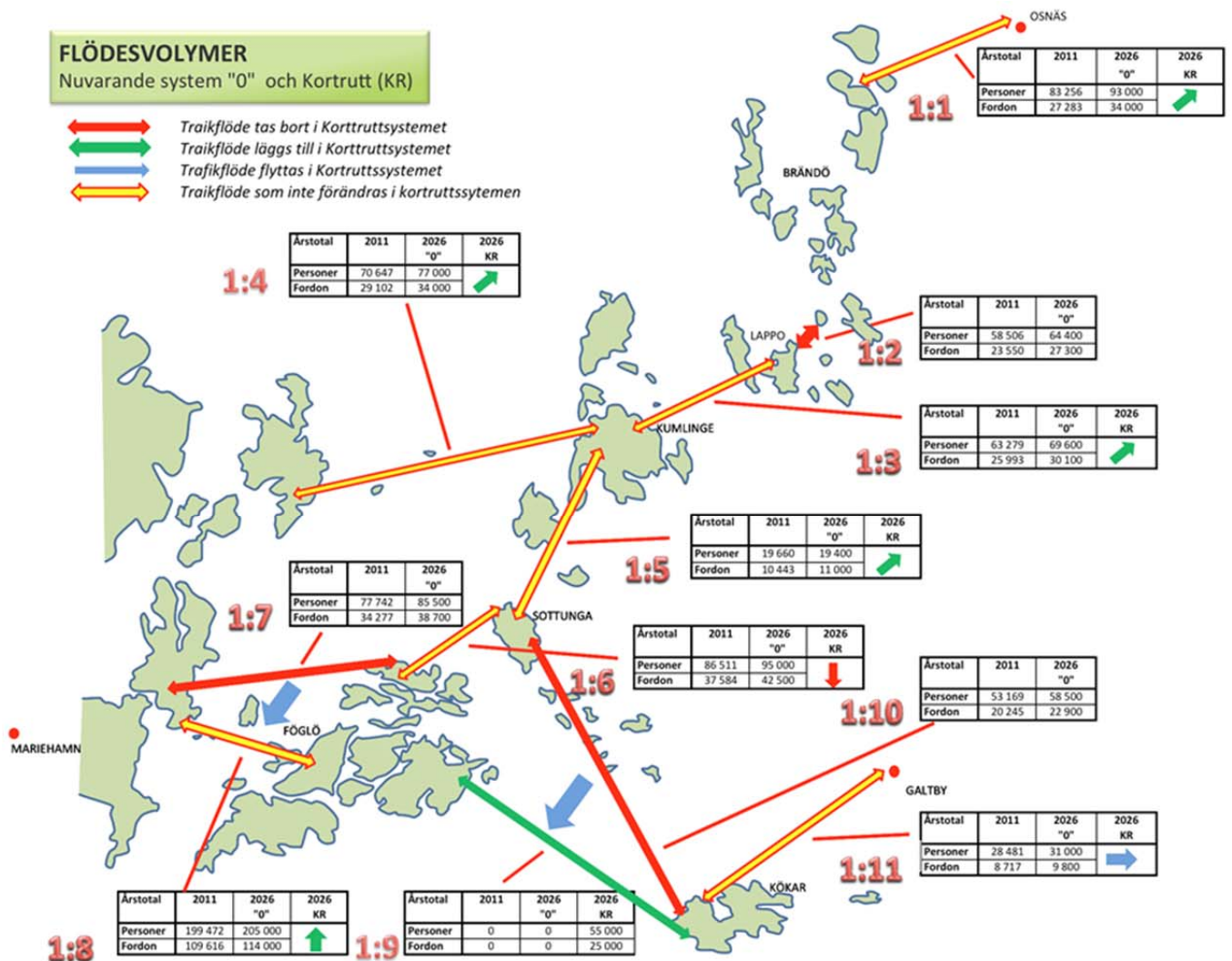
Säsongs- och förlängda veckoslutsboende är en grupp som har identifierats i diskussionerna med kommunerna, ur resandenkäten och ur resandesiffrorna över året. Denna grupp är relativt stor och trenden pekar på att den ökar. Dessa registreras inte i någon statistik eller som egen resandegrupp. Personer i denna grupp veckopendlar från en ort till en annan eller tillbringar förlängda veckoslut i skärgården och kan närmast vara fastboende under vår – höst.

Denna trend kan även ses i figur 14 genom att befolkningsutvecklingen (fast boende) i skärgården minskar medan antal resenärer ökar.

5.1.4 Resandeflöden i ett korttruttssystem

I denna del redovisas prognosen för resandeflöden i ett utbyggt korttruttssystem (fig. 14). I volymprognoserna för Korttrutt utgår man från varje enskild linje och utreder hur korttruttssystem kan påverka resandevolymer där. De faktorerna som påverkar prognosen är ökande valfrihet, kortare restid och tillgängligheten för grupper som deltidboende.

SLUTRAPPORT

Figur 14. Resandestatistik år 2011 och -prognos för år 2026 med 0-alternativ och Korttrutt.

I 0-alternativet, dagens trafiksystem, utgår man ifrån finska Statistikcentralens befolkningsprognos som visar på en marginell ökning av befolkningen i skärgårdskommunerna. I det övergripande scenariot så kommer den totala resandevolymer att sakta öka, med 5 % fram till 2026. Antal fordon ökar med ca 6 % fram till 2026.

Med Korttrutt förväntas en viss ökning i det norra trafiksystemet till följd av förbättrade kommunikationsmöjligheter genom möjlighet till tätare turer och ökat deltidboende.

De största förändringarna med Korttrutt blir inom södra och tvärgående trafiksystemet. Mellan Lumparland och Föglö ändras nuvarande två hamnar till en i sydvästra Lumparland, alternativt tunnel. Genom att trafikflödet koncentreras till en hamn ökar volymerna vid den hamnen med 75 %. Den andra stora förändringen är att trafiken till Kökar går från den planerade nya hamnen i östra Föglö. Färjepasset förkortas genom att färjan kör direkt från Kökar till östra Föglö och inte

SLUTRAPPORT

via Sottunga. Trafiken mellan Föglö-Sottunga minskar medan trafiken till Kumlinge via Sottunga bedöms öka p.g.a. ökad flexibilitet, tätare turer och kortare färjepass.

Den totala resandevolymen beräknas öka något i framtiden främst till följd av ökat antal deltidboende personer. I prognosen för Korttrutt antas ökningen vara något större på grund av ökat tillgänglighet. En anpassning till ökat deltidboende måste göras i kommande tidtabellsplanering t.ex. mera trafik i slutet av veckan jämfört med övriga veckodagar. Även en trafikpassning mellan olika årstider och säsong bör göras, eftersom det finns en klar överkapacitet på färjorna under vissa tider.

Bilaga 4. Statistisk analys av skärgårdstrafiken, sammanfattning

Bilaga 5. Statistisk analys av trafikflödet i dagens skärgårdstrafik, landskapet Åland

5.2 DP 02 – Tonnage och drift

5.2.1 Storlek på tonnage

Utgående från DP 01 har det framtida tonnagets storlek beräknats till ett fartyg med en kapacitet på 45 fordon på ett bildäck.

Om 0-alternativet behålls kommer man att vara tvungen att, som idag, köra med en låg nyttjandegrad av tonnagets kapacitet på vissa turer under en större del av året och ändå inte klara av efterfrågan under högsäsongen även efter att investeringar i nya fartyg gjorts. Trafiken begränsas av de långa turerna som omöjliggör att flera avgångar sätts in utan att kostnaderna ökar dramatiskt. Ett korttruttssystem ger en möjlighet att kunna utnyttja tonnage effektivare genom att sätta in flera turer vid högtrafik utan att kostanden stiger mer än med bränslekostnaden för ett kort färjepass. På detta sätt uppnås en större utnyttjandegrad av tonnagets kapacitet.

I ett framtida korttruttssystem finns större möjligheter att anpassa trafiken efter behovet och att förändra trafikstrukturen med nya tonnage typer. I och med att biltrafiken har utvecklats i den åländska skärgården sedan slutet av 1950-talet finns i samhällsstrukturen ett behov av bilfärjor året runt för att samhället skall fungera. Dessa måste dessutom vara isgående. Med ett korttruttssystem kan skärgårdens behov av bastrafik med isgående bilfärjor tillgodoses samtidigt som möjligheten finns att utveckla en passagerartrafik med snabbare och lättare tonnage. I ett korttruttssystem är bastrafiken mindre kostsam än i nuvarande trafiksystem vilket ger utrymme för nya typer av trafiklösningar.

I denna förstudie har snabbare och lättare tonnage typer för passagerartrafik inte studerats närmare. Om man i framtiden väljer att styra om trafiken till större del passagerartrafik föreslås att passagerartrafiken upphandlas på totalentreprenad (entreprenören tillhandahåller eget tonnage) enligt en fastslagen servicenivå för både trafik och tonnage.

SLUTRAPPORT

5.2.2 *Reinvesterings- och investeringsplan för 0-alternativet*

Befintligt tonnage har analyserats med avseende på kommande större reinvesteringar. M/s Skiftet, m/s Gudingen och m/s Alfågeln måste uppgraderas med nya huvudmotorer någon gång i början av 2020. Ny huvudmotor beräknas kosta ca 400 000 €/fartyg.

Nytt tonnage i 0-alternativet är baserat på befintligt tonnageålder. För att få en överblick av tonnage, befintligt och nytt, har en investeringsplan upprättats. Investeringsplanen redovisar befintligt tonnageålder för avveckling och investeringsår för nytt tonnage (se kap.5.2.3).

I kostnadsanalysen som utförs i DP 16, där 0-alternativets kostnader ska ingå, tas dessa investeringskostnader och reinvesteringarkostnader med.

5.2.3 *Investeringsplan för KR 1-4*

I ett korttruttssystem kommer befintligt tonnage i stor utsträckning att användas till uppnådd ålder, 40 år. Detta innebär att reinvesteringarkostnaderna enligt ovan även gäller vid ett korttruttssystem.

Nytt tonnage i ett korttruttssystem är, precis som ovan, baserat på det befintliga tonnaget ålder men även på det behov som korttruttssystemet ger i en viss utbyggnadstakt. För att få en överblick av tonnage, befintligt och nytt, avveckling och behov av investering av nytt tonnage, har investeringsplaner upprättats för varje korttruttssystemalternativ. korttruttssystemets utbyggnadstakt är angiven i investeringsplanerna.

Bilaga 8. *Driftskostnader – frigående- och linfärjor, tabeller "Fartygsbyten"*

5.2.4 *Restider*

I figur 15 nedan redovisas restider. Man kan se att restiderna i ett korttruttssystem i de flesta fall förkortas eller hålls lika som restiderna i 0-alternativet. Resan mellan Sottunga och Galtby är den enda resa som förlängs i ett korttruttssystem.

De olika varianter på korttrutter som finns i delprojekten innebär i de flesta fall endast skillnader på minutnivå från redovisade restider. Man kan se att det restidesmässigt alltid är fördelaktigt att eftersträva så korta färjepass som möjligt.

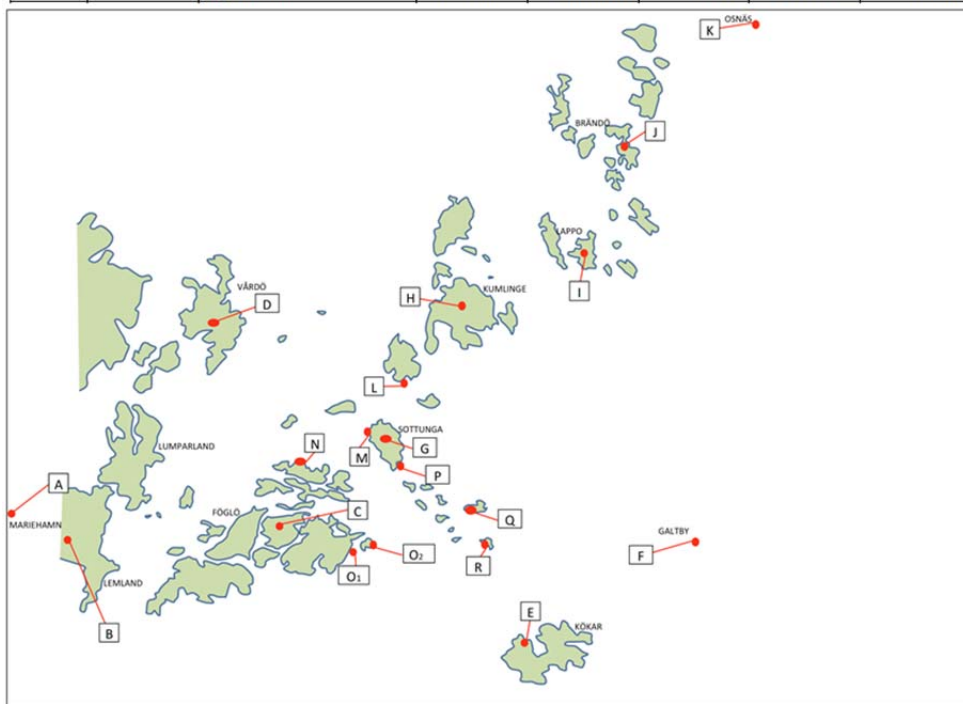
En fast förbindelse mellan fasta Åland och Föglö ger de kortaste restiderna för södra och mellersta skärgården, medan den norra skärgården inte påverkas lika mycket. Färjeläget placering på östra Föglö i kombination med ett färjeläge på norra Föglö (Överö) påverkar korttruttssystemets utformning i stor utsträckning. Till exempel påverkas läget för färjeläget på Sottunga av detta. Kombinerar trafiken från Föglö till Sottunga och Kumlinge på östra Föglö tillsammans med trafiken till Kökar minskar sannolikt den tvärgående trafikens betydelse för skärgården. Restiderna förlängs och resvägen blir därmed mindre attraktiv för resenärerna.

SLUTRAPPORT

I norra skärgården är restiderna i ett korttruttssystem kortare trots att ett färjebyte skall ske på Kumlinge. Ett korttruttssystem innebär ett mer flexibelt och mindre känsligt system för störningar tack vare att det finns flera knutpunkter som har flera resvägar till slutmålet.

I tabellen nedan redovisas inte KR B (redovisas dock i bilaga 10). Övergripande kan sägas att restiden för den tvärgående trafiken till Sottunga och Föglö förlängs i samma utsträckning som den förkortas till Hummelvik. Restider i alternativ KR C förlängs något i förhållande till KR 1, 2 och KR B.

Restider							
	Rutt	Namn	0-Alt	KR 1	KR 2	KR 3	KR 4
Grundresor	A-D-H	Mariehamn-Vårdö-Kumlinge	02:34:00	↔ 02:11:00	↔ 02:11:00	↔ 02:11:00	↔ 02:11:00
	A-D-I	Mariehamn-Vårdö-Lappo	03:24:00	↔ 02:54:00	↔ 02:54:00	↔ 02:54:00	↔ 02:54:00
	A-B-C	Mariehamn-Föglö	01:13:00	↔ 01:04:00	↔ 01:04:00	↓ 00:46:00	↓ 00:46:00
	C-G	Föglö-Sottunga	01:04:00	↓ 00:45:00	↔ 01:05:00	↓ 00:45:00	↔ 01:05:00
	C-H	Föglö-Kumlinge	01:43:00	↔ 01:39:00	↑ 02:09:00	↔ 01:39:00	↑ 02:09:00
	C-E	Föglö-Kökar	02:20:00	↓ 01:24:00	↓ 01:24:00	↓ 01:24:00	↓ 01:24:00
	E-F	Kökar-Galtby	02:35:00	↔ 02:35:00	↔ 02:35:00	↔ 02:35:00	↔ 02:35:00
	H-I	Kumlinge-Lappo	01:08:00	↔ 00:49:00	↔ 00:49:00	↔ 00:49:00	↔ 00:49:00
	H-J	Kumlinge-Brändö	01:33:00	↔ 01:15:00	↔ 01:15:00	↔ 01:15:00	↔ 01:15:00
	I-J	Lappo-Brändö	00:37:00	↔ 00:26:00	↔ 00:26:00	↔ 00:26:00	↔ 00:26:00
	J-K	Brändö-Osnäs	01:02:00	↔ 01:02:00	↔ 01:02:00	↔ 01:02:00	↔ 01:02:00
	A-B-E	Mariehamn-Föglö-Kökar	03:14:00	↔ 02:28:00	↔ 02:28:00	↓ 02:10:00	↓ 02:10:00
	A-B-G	Mariehamn-Föglö-Sottunga	02:02:00	↔ 01:49:00	↑ 02:09:00	↓ 01:31:00	↔ 01:51:00
	Kombinationsresor	G-F	Sottunga-Galtby	04:00:00	↑ 04:44:00	↑ 05:04:00	↑ 04:44:00
C-F		Föglö-Galtby	04:50:00	↓ 03:59:00	↓ 03:59:00	↓ 03:59:00	↓ 03:59:00
C-K		Föglö-Osnäs	04:18:00	↔ 03:56:00	↔ 04:26:00	↔ 03:56:00	↔ 04:26:00
H-K		Kumlinge-Osnäs	02:35:00	↔ 02:17:00	↔ 02:17:00	↔ 02:17:00	↔ 02:17:00
I-K		Lappo-Osnäs	01:39:00	↔ 01:28:00	↔ 01:28:00	↔ 01:28:00	↔ 01:28:00

Figur 15. Pilarna i tabellen anger förändring i restid mellan 0-alternativet och de olika korttruttförslagen.

SLUTRAPPORT

Pil som pekar uppåt anger ökad restid, medan pil som pekar nedåt anger minskad restid. Vågrät pil visar på oförändrad restid mellan 0-alternativet och Korttrutt. Kartan förklarar placeringen av de olika mätpunkterna.

Bilaga 10. Restidsberäkningar

5.2.5 Körtider

Körtiden utgår från den körtid som servicenivån/turlistan för 2011 ger och ligger som underlag för driftskostnadsberäkningarna i driftskostnads kalkylerna. I KR 1 och KR 2 sker Föglö-trafiken med ett kort färjepass, servicenivån har ökat för att klara trafiken som kommer från 0-alternativets södra och tvärgående linje. I KR 1 och KR 3 går trafiken från Föglö till Sottunga och Kumlinge från norra Föglö (Överö), trafiken till Kökar går från östra Föglö. Körtiderna i kolumnerna A respektive B skiljer på om färjefästet i Östra Föglö är beläget i Hastersboda (A) eller Algersö (B) (tab. 5).

Tabell 5. Tonnagets körtimmar per år i dagens system och i ett korttruttssystem

Körtimmar framtid						
Körtider per år beräknat från turlista enligt servicenivå 2011						
Linje		Södra	Tvärgående	Föglö	Norra	Summa:
0-Alt.		9 368	2 501	3 574	7 707	23 150
KR 1	A	5 936	1 641	2 043	5 458	15 077
	B	5 637	1 641	2 043	5 458	14 778
KR 2	A	5 535	3 236	2 043	5 458	16 271
	B	5 202	2 831	2 043	5 458	15 533
KR 3	A	5 936	1 641	-	5 458	13 034
	B	5 637	1 641	-	5 458	12 735
KR 4	A	5 611	3 161	-	5 458	14 230
	B	5 202	2 831	-	5 458	13 490

Bilaga 8. Driftskostnader – frigåendefärjor och linjefärjor

5.2.6 Driftskostnader

Driftkostnaden per timme är en total kostnad. Total kostnad inkluderar bränsle, arbetstid, service, reparation och underhåll m.m. Som framkommer nedan varierar kostnaden. (tabell 6)

Driftkostnaderna skiljer sig då man analyserar data från m/s Skarven, m/s Viggen och m/s Alfågeln. Beroende på ruttens karaktär är total kostnad per körtimme högre för korta rutter. Detta då spilltiden procentuellt blir större. Spilltiden är den tid då motorer är igång vid hamntid, t.ex. vid lastning och lossning. För att få med denna spilltid vid beräkningar och jämförelser används olika driftskostnader för olika rutter. Driftkostnaden per timme är framräknad mot bakgrund av upparbetade kostnader för befintligt tonnage.

SLUTRAPPORT

Nytt tonnages driftskostnader är en sammanvägd analys och jämförelse av befintligt tonnages driftskostnader och de uppgifter som framkommit nedan under "Nytt tonnage".

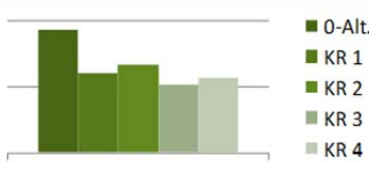
Tabell 6. Driftskostnader per timme för tonnage

Totalkostnad per körtimme		
	Fartyg	Erfarenhetsvärden (2011)
Befintligt tonnage	m/s Grisslan	
	m/s Ejdern	635 €
	m/s Knipan	691 €
	m/s Gudingen	644 €
	m/s Skiftet	704 €
	m/s Alfågeln	806 €
	m/s Viggen	1 239 €
	m/s Skarven	982 €
Nytt tonnage	NB01	826 - 926 €
	NB02	826 - 926 €
	NB03	776 - 826 €
	NB04	773 - 826 €
	NB05	773 - 826 €
	NB06 (ej KR 3-4)	783 - 826 €

Man kan konstatera att driftskostnaderna alltid är lägst i det korttruttssystem som angör Föglö på norra sidan (Överö) och på östra sidan (någonstans mellan Hastersboda och strax norr om Algersö), se KR 1 och KR 3 i tabell 7. En fast förbindelse mellan fasta Åland och Föglö sänker också de årliga driftskostnaderna för skärgårdstrafiken, se KR 3. Driftskostnaderna är beräknade enligt servicenivå i skärgårdstrafiken år 2011.

Tabell 7. Driftskostnader för 0-alternativ och KR 1-4 år 2040.

Driftskostnader År 2040 [€/år]	
0-Alt.	18 579 998
KR 1	12 236 598
KR 2	13 373 054
KR 3	10 346 080
KR 4	11 368 884

Bilaga 8. Driftskostnader – frigående färjor och linfärjor

5.2.7 Servicenivå i framtiden

I ett korttruttssystem finns ett större behov av att samordna turlistorna för de olika färjelinjerna som ingår i resan för att minska väntetider och samtidigt möjliggöra att man tar sig mellan färjelinjerna på ett trafiksäkert sätt oavsett om man kör egen bil eller åker kollektivt. Ur restidsberäkningarna kan man plocka ut restiden mellan de olika färjelägena och väntetiden i

SLUTRAPPORT

hamnarna. Dessutom behöver kollektivtrafiken möjliggöra resor utan fordon genom trafiksystemet.

5.2.8 Nytt tonnage

5.2.8.1 Specifikation

Fartygets kapacitet skall i mån av möjlighet beakta den förväntade utvecklingen av passagerar- och fordonsvolymerna i skärgårdstrafiken. Den förväntade livslängden skall vara 40 år och fartygen ska ha ett bra andrahandsvärde. Fartygen planeras att vara enkla i drift och med liten driftsbesättning.

Ytterligare målsättningar för fartygskonceptet:

- Miljöanpassning med LNG-drift (flytande gas) om ekonomiskt försvarbart.
- Isförstärkt till klass A1.
- Dubbeländad för att vinna tid vid hamnanlöp genom att undvika svängning.
- Rymligt bildäck som uppfyller moderna krav på komfort och säkerhet med ca 45 personbilar eller tre 24 m långtradare på 76 t/st, eller fyra 24 m långtradare på 60t/st och 26 personbilar. Två stycken rymliga hängande bildäck, sk. hyllor, som rymmer ca 8 personbilar vardera för användning när behovet av kapacitet är som störst.
- Propeller i båda ändar för att ge bra manöverförmåga.
- Kapacitet för max 125 eller 250 personer ombord beroende av bemanning och med salong för ca 250 personer.
- Servicefart ca 11-12 knop och maxfart ca 13 knop.
- Längd 65 m, bredd 15,2 m, djupgång 4,3 m och maskineffekt 3 100 kW

5.2.8.2 Bränsle- och driftskostnader

Ett alternativt drivmedel är LNG (flytande naturgas) i en "dualfuel" motor som kan köras på både LNG och dieselolja. Även alternativet med endast traditionell dieseloljedrift har utretts.

Bränsleförbrukningen varierar med effekten (farten). I kommande beräkningar räknas fartygets genomsnittsfart till ca 11 knop. De erhållna och använda priserna för bunker medför att kostnaderna för LNG är lägre än med dieselolja (tabell 8).

Tabell 8. Bränsleförbrukning och – kostnad per timme och år med LNG och diesel (*Wärtsilä).

Bränsle	Förbrukning		Kostnad	
	Kilo/timme	€/ton	€/timme	€/år
LNG	180	838-885*	151-159*	422 000-445 000*
+ Diesel (3,7 %)	7,5	1030	5	
Summa			156-169*	437 000-462 000*
LNG med bara Di	219	1030	225	630 000
Diesel	198	1030	204	571 000
+ Urea (10 %)	20	300	6	
Summa			210	587 000

* Pris för LNG är 67,5 €/MWh (leverans på fastlandet) och 70,9 €/MWh (fritt Långnäs) med ca 13,7 MW/t, (930 €/ton resp. 970 €/ton).

SLUTRAPPORT

Fartygen planeras att vara kostnadseffektiva i drift med liten besättning. Lönekostnaderna är beroende på linje och turlista, dessutom på avtalen med fackföreningarna, privata entreprenörer eller samhällsorganiserad drift samt kravet på minimibemanning. Dessa faktorer påverkar såväl antal besättningsmän som lönenivån. Kostnaderna beräknas att uppgå till ca 0,9 miljoner €/år eller ca 320 €/h t.ex. i linjen Åva-Osnäs.

Reparationer och underhåll för fartyg och skrov beräknas vara på samma nivå som nuvarande nyare färjor, medan underhållet för LNG-maskineri bör vara något lägre. Beräknad årskostnad är i snitt ca 180 000 € eller ca 65 €/h. Normalt tenderar de första årens reparationer och underhåll att vara höga, för att därefter avta.

5.2.8.3 Investering

De erhållna budgetofferterna har avsevärda variationer i storlek, från ca 12,5 miljoner € till 25 miljoner € per fartyg. Utgående från dessa torde det vara möjligt att skriva kontrakt för ett fartyg med LNG som drivmedel och elektrisk drift under 15 miljoner € om man går utanför EU, under 20 miljoner € inom EU och i Finland ca 25 miljoner €.

Lämnas LNG teknik bort och endast dieselolja används som drivmedel kan priset reduceras med ca 1,5 miljoner €.

5.2.8.4 Miljö

I emissionsberäkningar utgår man ifrån att farten är 11 knop och årlig körtid är ca 2800 h (tabell 9).

Tabell 9. Emissionsvärden med LNG och diesel.

Bränsle	CO ₂ t/år	NO _x t/år	SO _x kg/år
LNG	1433	6	0,2
Diesel <i>med katalysator</i>	1775	5,6	3,5
Diesel <i>utan katalysator</i>	1755	23	3,5

Med LNG minskar CO₂-emissionerna med ca 10 %, NO_x-emissionerna med ca 70 % och SO_x-emissionerna ca 90 % jämfört med dieselolja. NO_x-emissionerna kan korrigeras med katalysator på dieselmotor, som dock ökar driftskostnaderna med ca 6 €/h och dessutom tillkommer investeringen på ca 0,2 miljoner €.

Allt rinnande avfall (svartvatten och gråvatten) samlas i tankar och tas iland för rening, och fast avfall sorteras och tas iland för regelrätt efterbehandling. Överskottsenergi från motorernas kylvatten och avgaser kan användas för att värma fartyget.

Bilaga 6. Nytt tonnage

SLUTRAPPORT

5.2.9 Oljeprisets utveckling

Att få ett entydigt svar angående prisutvecklingen visade sig vara mycket svårt. De bakomliggande faktorerna för oljeprisets utveckling är svårbedömda och hur utvinningen av nya energikällor påverkar efterfrågan på olja är också osäker. En utveckling som följer den långsiktiga trenden bedöms därför som mest sannolik, vilket innebär att bränslepriset kommer att öka med mellan 5 och 10 procent fram till år 2025. Den genomsnittliga prisökningen bedöms ligga kring 2 % precis som KPI (konsumentprisindex). Oljepriset kommer dock med större sannolikhet att fluktuera mer under perioden utanför detta intervall, men då bedöms avvikelserna som kortsiktiga och prischockerna kan sannolikt minska med hjälp av rederiernas långsiktiga avtal med producenterna.

Det ska dessutom tilläggas att OECD:s scenarier beskriver en tänkbar utveckling, bland många andra. Vissa förespråkare anser att en mycket kraftig prisutveckling är mer sannolik och vissa andra menar att priset kommer att sjunka lika drastiskt. Oavsett fluktuationer eller inte så kommer sannolikt kostnaderna för Korttrutten att variera om dagens bränsleförbrukning kvarstår och det gäller att se över hur systemet kan effektiviseras för att minska sårbarheten vid eventuella prisförändringar som kan uppstå.

Figur 16. Prisutveckling per år mellan 2013-2040 av LSMGO samt KPI, prisnivå år 2011

Bilaga 7. PM Oljeprisutvecklingen

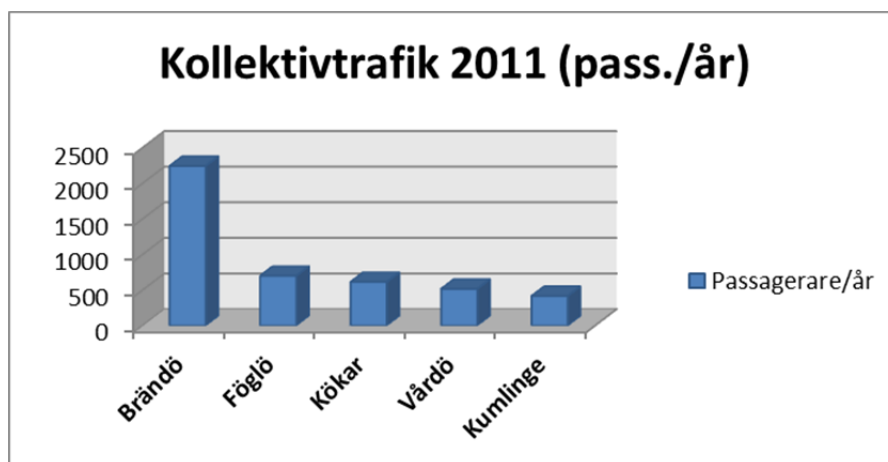

SLUTRAPPORT

5.2.10 Kollektivtrafik i skärgården

Skärgården har en ordnad kollektivtrafik från färjehamnar vidare till kommunens servicepunkter. Detta kallas matartrafik och organiseras av kommunerna. Trafiken sköts av privata entreprenörer. För kunderna är trafiken kostnadsfri och bekostas av kommunerna som i sin tur kan få upp till 80 % av kostnaderna täckta. Under 2011 och 2012 har bidraget legat på ca 75 % av kommunernas kostnader.

2011 använde sig 4 441 personer av kollektivtrafik (matartrafik) i Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar och Vårdö. Brändö stod för ungefär 50 % av det totala antalet passagerare (figur 17).

Figur 17. Antal passagerare i kollektivtrafiken 2011 fördelat per kommun.

Den totala kostnaden för skärgårdens kollektivtrafik (matartrafik) var 83 552 € år 2011.

Med Korttrutt beräknas behovet av kollektivtrafik öka ungefär tre gånger i Föglö jämfört med 2011. Samtliga resenärer utan fordon som ska vidare från Lumparland till Sottunga, Kumlinge, Kökar eller vice versa kommer att stiga av i Föglö och ha en möjlighet att transporteras med kollektivtrafik mellan hamnarna över land.

Även i Kumlinge beräknas behovet av kollektivtrafik öka eftersom alla som ska vidare från Hummelvik till Enklinge och Brändö eller vice versa ska transportera sig över Kumlinge mellan färjehamnarna.

I Brändö beräknas trafiken öka ca 30 % i och med att passagerare utan eget fordon måste transporteras från Lappo till sin anslutning i Åva för vidaretransport österut eller till någon annan destination i regionen. Vårdö och Kökar skulle behovet av kollektivtrafik vara oförändrat med Korttrutt.

Den totala kostnaden för kollektivtrafiken (matartrafik) beräknas bli ca 180 000 €/år med Korttrutt (tabell 10).

SLUTRAPPORT

Tabell 10. Kostnaden för kollektivtrafik 2011 och med Korttrutt.

Kostnader - kollektivtrafik			
Kommun	Kostnad 2011 (€)	Ökning KR (%)	Kostnad KR (€)
Brändö	37 256	30	48 433
Föglö	17 782	300	71 128
Kumlinge	11 521	300	46 084
Vårdö	8 932	0	8 932
Kökar	8 061	0	8 061
SUMMA	83 552		182 638

5.3 DP 03 - Finansiering

5.3.1 De ekonomiska konsekvenserna i 40 år

Genom uppställda krav har sakkunnig inom ekonomi och beräkningar utformat en modell, en matris, i vilken framtagna investerings- och driftskostnader och utbyggnadstakt läggs in. Möjligheten finns att lägga in eventuella bidrag (t.ex. EU-bidrag). Modellen är uppdelad i åtta "projekt" där investeringskostnader läggs in - projekt för projekt. Utförandeår och utförandelängd förs också in. Till detta läggs driftkostnader efter utförd investering. Till varje projekt förs 0-alternativets driftkostnader och investeringskostnader in.

Inmatat data beräknas och presenteras i diagram och tabell (se bilaga 11). Av diagrammet kan utläsas ackumulerade totalkostnader för 0-alternativet och ackumulerade totalkostnader för analyserat Korttruttalternativ i 40 år.

Analyserna av korttruttssystemens olika alternativ är utförda och redovisade under DP 16.

Bilaga 11. *Beskrivning – modell för nuvärdeskostnader*

5.3.2 Finansiering med bidrag

Landskapsregeringens möjligheter att delvis finansiera korttruttprojektet med direkta bidrag är små. Av tjugotre tänkbara EU-program är det egentligen endast Marguerite Fund som är tillämpligt. Orsaken till detta är i huvudsak att EU under den kommande programperioden 2014-2020 prioriterar mindre utvecklade regioner - vilket Åland inte är. Vidare, att EU vill flytta transporter från land till sjö – alltså ett "omvänd korttrutt".

Marguerite Fund är en oberoende (= inte EU) fond som investerar i Europeisk infrastruktur bl.a. i transportsektorn. S.k. "Brownfield"-projekt (replacement, modernisation and capacity enhancement of existing assets) får max 35 % bidrag. Marguerite vill arbeta med projekt som är större än 200 miljoner euro.

Beroende på hur Åland väljer att argumentera för och beskriva korttruttprojektet, kan ytterligare några möjligheter finnas. Då krävs fokus på miljö, eller samarbete med Finland, eller

SLUTRAPPORT

annat regionalt samarbete. Om man väljer att söka bidrag, och oavsett vilket bidrag, krävs speciella insatser.

Bidrag som då skulle kunna vara aktuella är:

- Marco Polo - I första hand avser Marco Polo skiftning från landtransporter till sjötransporter. korttruttssystemet är egentligen tvärtom, men kan föras fram genom att beskriva Ålands transportslagstiftning som både innovativ och bra för Östersjöns miljö. Miljövänligt tonnage skulle kunna vara ett bidragsargument. Bidragsstorleken är max 2 € per 500 skiftade tonkilometer. 35 % av kostnaderna kan sökas som bidrag, 20 % för anslutande/stödjande projekt.
- CIP – Avser privatisering av skärgårdstrafiken (eller delar av den) gör det möjligt för rederier att söka finansiering, främst för att sänka finansieringskostnaderna.
- CIP IEE – Avser bidrag för planering. Inte investeringar. Kan vara aktuellt för Korttruttprojektet om det kan sättas in i ett regionalt sammanhang och att åtgärderna utgör en kraftig energibesparing.
- TEN-T - Finansierar projekt som bidrar till att förverkliga det europeiska stamnätet till år 2050. Detta kräver att korttruttssystemet sätts in i ett större regionalt samband med samarbetspartners i Finland, Sverige m.fl.

Bilaga 12. Finansiering av Korttrutt med bidrag

5.3.3 Finansiering med Offentlig-Privat Samverkan (OPS)

5.3.3.1 Erfarenheter i Finland och Sverige

OPS-finansiering har i Finland använts för två vägprojekt och ytterligare ett kommer att genomföras de närmaste åren. Även ett järnvägsprojekt kommer att byggas enligt OPS-modellen. Vidare har en Metrostation i centrala Helsingfors finansierats via OPS.

Förutom OPS har intresset under senare år när det gäller finansiering framförallt fokuserat på trängselskatt/trängselavgifter. OPS-modellen har fungerat bra i Finland, både vad gäller att hålla projekttider (= värdeskapande) och balansera kostnader och intäkter mellan beställare och utförare.

I Sverige har det gjorts flera projekt enligt OPS-modellen t ex Arlandabanan, E4 Sundsvall, pilotprojekt Sjövägen i Stockholm, Öresundsbron, Citytunneln och Botniabanan (bilaga 13).

Slutsatser av de svenska exemplen:

- En central faktor är hur ersättningsmodellen räknas fram, modellerna kan efterhand ändras till exempel vad gäller brukaravgifter.
- Endast ett sjötrafikprojekt.
- Små projekt är svåra (omöjliga) att beräkna.

SLUTRAPPORT

- Det är svårt att förutse trafikvolym = intäktströmmar över tid.
- Ett par projekt har återgått från OPS till 100 procent statlig finansiering.

5.3.3.2 Tillämpning i Korttrutt

Bedömningen är att en OPS-lösning kan utföras i Korttruttprojektet i det fall en stor driftvolym kan erbjudas under en längre tid. Det är under drifttiden som en aktör kan hämta hem vinst och få återkastning på utlagt kapital. I Korttruttprojektet skulle ett sådant upplägg förmodligen innebära att färjedriften i sin helhet måste läggas ut på samma aktör som utför investeringsprojekten.

Bilaga 13. PM: Finansiering av Korttrutt genom Offentlig-Privat samverkan (OPS)

5.4 DP 04 – Miljökonsekvensbedömning

korttruttssystemet innebär fysiska förändringar i form av nya vägar, broar och färjelägen inom vissa områden. Inom dessa områden kan förändringen bli stor. Förstudien är en utredning i ett tidigt skede och konsekvenserna kan endast bedömas översiktligt och brett eftersom det finns olika alternativa utformningar samt olika anpassningar och åtgärder som kan göras i senare planerings- och projekteringskedan.

De flesta områden som berörs i förstudien har inte inventerats (natur- och museala värden) vilket medför osäkerhet i bedömningen. I fortsatt arbete inom de olika geografiska delprojekten bör inventeringar göras. Underlaget är en riskfaktor och behovet av kompletterande inventeringar är en omständighet som kan fördyra kommande projekt och medföra längre genomförandetid.

I tabell 11 görs en kortfattad jämförelse av konsekvenserna med nollalternativet och med ett korttruttssystem. Denna jämförelse är översiktlig och en sammanfattning.

SLUTRAPPORT

Tabell 11. Jämförelse av nollalternativets och korttruttssystemets miljökonsekvenser.

	Nollalternativet	Korttruttssystemet
Naturmiljö	Ringa negativa konsekvenser	Små till måttliga negativa konsekvenser Intrång i flera områden med orörd natur. Med anpassning bedöms inga värdefulla naturmiljöer påverkas. Stor osäkerhet på grund av bristfälligt underlag.
Kulturmiljö och landskap	Ringa till små negativa konsekvenser Utflyttning och liten inflyttning medför risk att det öppna kulturlandskapet växer igen.	Måttliga negativa konsekvenser Stor skillnad i konsekvenser för berörda lokala områden, från små till stora negativa konsekvenser. Små positiva konsekvenser generellt till följd av bättre förutsättningar för att bibehålla ett öppet kulturlandskap. Stor osäkerhet på grund av bristfälligt underlag.
Vattenmiljö	Ringa negativa konsekvenser Fortsatt högt utsläpp av kväve- och svaveldioxid.	Små till stora negativa konsekvenser Bankningar, broar och färjfasten medför intrång i vatten varav vissa är lekvatten för fiskar. Med stora öppningar i bankningarna bedöms konsekvenserna bli små, med små öppningar bedöms de bli stora. Lägre kväve- och svaveldioxidutsläpp.
Rekreation och friluftsliv	Små negativa konsekvenser Sämre tillgänglighet till östra skärgårdens rekreativområden.	Små till måttliga negativa konsekvenser Intrång i områden som används för rekreation. God tillgång till rekreativområden medför oftast att andra platser kan väljas. Utformning av förbindelse mellan Svinö och Föglö samt anpassning till natur- och kulturvärden påverkar graden av påverkan.
Buller	Ringa negativa konsekvenser Generellt låga trafikbullernivåer.	Små till måttliga negativa konsekvenser Buller i tidigare tysta områden och ökat buller längs vissa befintliga vägar. Till största delen låga trafikflöden medför låga bullernivåer. Konsekvenser beror på utformning av förbindelse mellan Svinö och Föglö samt anpassning till bostäder och andra vistelsemiljöer i kommande planering.
Luftkvalitet	Små negativa konsekvenser Högre utsläpp.	Små negativa konsekvenser Lägre utsläpp av luftföroreningar men högre utsläpp i områden där människor bor.
Risk och säkerhet	Ringa negativa konsekvenser Få farliga godstransporter medför låg risknivå.	Ringa till små negativa konsekvenser En tunnel medför högre risk för trafikanter. Marginell ökning av farliga godstransporter. Graden av konsekvenser beror på utformning av förbindelse mellan Svinö och Föglö samt anpassning till bostäder i kommande planering.
Klimat	Högre koldioxidutsläpp än med korttruttssystemet.	Lägre koldioxidutsläpp än i nollalternativet.

SLUTRAPPORT

De geografiska miljökonsekvenserna varierar från plats till plats beroende på befintliga värden och föreslagna åtgärder. Detta redovisas i detalj i MKB-rapporten. För att belysa variationerna kan nämnas att de negativa konsekvenserna för

- natur- och kulturmiljö, bedöms bli små - måttliga - stora - mycket stora
- landskapsbild, bedöms bli måttliga till stora
- risk och säkerhet bedöms bli små
- vattenmiljön bedöms bli små - måttliga - stora

Detta är beroende på vilken geografisk plats och åtgärd som avses.

Bilaga 14. Miljökonsekvensbedömning, korttruttssystem i Ålands östra skärgård

5.5 DP 05 – Samhällskonsekvensbeskrivning

Den samlade konsekvensbedömningen visar att positiva effekter bl.a. är kortare restider och förbättrad förutsägbarhet på lång sikt. Den förbättrade förutsägbarheten på lång sikt innebär att servicenivåns känslighet minskar för omvärldsförändringar. Andra positiva effekter är bättre möjlighet till samverkan både inom och mellan kommunerna, möjlighet till ökad inflyttning, framförallt till Vårdö och Föglö, samt förbättrade möjligheter för näringslivet i skärgården. Dock innebär korttruttsförslaget negativa effekter som ökade väntetider och fler byten. Det gör att förutsägbarheten på kort sikt minskar, det vill säga säkerheten för resenären att komma fram i rätt tid (tabell 12).

Av analyserade korttruttssystem bedöms KR 3, 4 och KR D vara att föredra. Detta då dessa alternativ inkluderar tunnel som ger större restidvinster och att den negativa effekten av väntetider och resans förutsägbarhet (förutsägbarhet på kort sikt) reduceras i den södra delen av systemet. Dock förlänger KR 4 restiderna för Sottungas del. Det är osäkert om de investeringskostnader som kommer av tunnel och broar är försvarbart ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Nyttan med restidvinster och den ökade förutsägbarhet som tunnelalternativen ger omfattar relativt små transportflöden, vilket gör att kostnaderna sannolikt överstiger nettoökningen.

Slutsatsen är istället att Alternativ 1 (KR 1) är att föredra som det bästa alternativet. De försämringar som alternativet innebär vad gäller väntetid och förutsägbarhet på kort sikt bedöms kunna överbryggas och detta sannolikt till en lägre kostnad än med tunnel genom välplanerade insatser i transportsystemet.

SLUTRAPPORT

Tabell 12. Samlad bedömning och åtgärdsförslag

	Alternativ 1 jämfört med Nollalternativet	Alternativskiljande
Samlad bedömning	<ul style="list-style-type: none"> + Restidsvinsterna överväger de förluster som uppstår i mindre relationer + Väntetider reduceras inom Föglö, Kumlinge och Brändö + Bättre förutsägbarhet lång sikt + Integration Samverkan inom skärgården + Integration Samverkan inom kommunerna + Befolkningsutveckling på Vårdö och Föglö + Ökade möjligheter för företag (mycket osäkert om dessa realiserar i nya företag/arbetsplatser) – Väntetider ökar mot Mariehamn, förutom för Vårdö – Sämre förutsägbarhet kort sikt – Ställer krav på en anpassad tidtabell för transporter mellan färjelägen 	<ul style="list-style-type: none"> + Alternativ 3 innebär kortare restid till Mariehamn + Tunnelalternativen ger mindre väntetider och förbättrad förutsägbarhet för resor mot Mariehamn via Föglö + KR B08 minskar restiderna och väntetiderna + Ökade möjligheterna för företag (osäkert om dessa realiserar i nya företag/arbetsplatser) + Ställer något mindre krav på ett bättre bokningssystem då det blir färre färjor att byta till + Ställer något mindre krav på en anpassad tidtabell då det blir färre färjor att byta till – Alternativ 2 innebär längre restid för Sottunga mot Mariehamn och Föglö – Alternativ 4 innebär längre restid för Sottunga mot Föglö – Ställer krav på anpassad kollektivtrafik
Åtgärdsförslag	<ul style="list-style-type: none"> • Anpassad kollektivtrafik för transporter mellan färjelägen • Ett förbättrat bokningssystem för att åtgärda den försämrade förutsägbarheten • Anpassad tidtabell för att förbättra förutsägbarheten vid transporter mellan färjelägen 	

Bilaga 15. Samhällskonsekvensbedömning av Korttruttsprojektet

5.6 DP 06 – Södra-Tvärgående, fördjupad huvudstrategi

Analysen har gett att driftkostnaderna, restiderna och investeringskostnaderna skiljer mellan de tre utredda alternativen. Alternativ 3 har den lägsta driftkostnaden och är, trots de höga investeringskostnaderna, det ekonomiskt mest fördelaktiga alternativet. För den fortsatta utredningen har dock både alternativ 2 och 3 tagits med och kombinerats till alternativen KR 1-4. Detta då delprojektets resultat inte är entydigt och inget av alternativen därför direkt kan uteslutas. Valet kommer i huvudsak att vara beroende av en sammanvägd totalekonomisk kalkyl som tar hänsyn till driftkostnader och investeringskostnader på systemnivå. Denna analys har gjorts i DP 03.

Tabell 13. Investeringskostnader för DP 06 Södra – Tvärgående; Fördjupad huvudstrategi

	<i>Alternativ 1</i>	<i>Alternativ 2</i>	<i>Alternativ 3</i>
Investeringskostnader	9 500 000 €	9 000 000 €	13 500 000 €
Driftkostnader, färjetrafik (per år)	5 086 000 €	4 705 000 € - 5 449 000 €	4 177 000 € - 4 441 000 €
Kollektivtrafik	Ingen tillkommande	Ingen tillkommande	112 km / dygn
Restider (exkl. Husö Kyrkogårdsö)	Seglinge; 1:18 h Kökar; 2:18 h - 2:49 h	Seglinge; 1:36 h - 2:24 Kökar; 1:24 h - 2:32 h	Seglinge; 1:22 h Kökar; 1:19 h - 1:24 h
Miljö - Driftsskede	Ingen skillnad mot idag	Stor påverkan	Stor påverkan
Miljö - Investering	Liten påverkan	Stor påverkan	Stor påverkan
Samhällskonsekvenser	+ 1 utgångspunkt + Husö och Kyrkogårdsö har kommunikation med kommunerna	+ 1 utgångspunkt - Husö har inte kommunikation med kommunerna	- 2 utgångspunkter - Husö har inte kommunikation med kommunen

Bilaga 16. DP 06 Södra – Tvärgående; Fördjupad huvudstrategi

5.7 DP 07-15 De geografiska delprojekten

I de geografiska delprojekten har teknik konsulterna analyserat de geotekniska förhållandena, valt typsektion för väg och typ-konstruktioner för broar. Detta redovisas i bilagor.

För att kunna utföra kalkylering av investeringskostnaderna har exempel på vägsträckningar, brolägen, tunnel och nya färjelägen tagits fram. Tänkbara konstruktioner, väglängder m.m. för respektive geografiskt delprojekt redovisas i delrapporterna.

Kalkyler för investeringskostnaderna har tagits fram enligt Kalkyl-PM (se bilaga).

SLUTRAPPORT

Nedan redovisas data för respektive geografiskt delprojekt med investeringskostnad. För många delprojekt har fler utredningsalternativ studerats. Dessutom kan utredningsalternativen skilja sig mellan korttruttssystemens olika alternativ. Det kan t.ex. vara olika brotyper, olika lägen för färjelägen m.m. Detta gör att investeringskostnaderna redovisas i fler nivåer per delprojekt.

Bilaga 17. Kalkyl-PM

Tabell 14. Investeringskostnader för DP 07 Östra Föglö

DP 07 Östra Föglö					
Alternativbeskrivningar / Åtgärder	Kalkyler (nr)	Väg (m)	Bro (m)	Färjelägen (st)	Total kostnad (miljoner €)
Alt 1, Norra - över Stöttingskobbarne	UA 7:1	3500	-	1	8,1
Alt 2, Mellersta över Algersö	UA 7:2	4000	760	1	39,2
Alt 3, Södra över Örskärs fjärden	UA 7:3	1800	-	1	4,5
Mom nedan kombineras med Alt 1, 2 och 3 ovan					
Renovering, väg		4100			0,4

Det bör noteras att utbyte/nybyggnad av Brändöströmsbron inte är med i nedan angivna investeringskostnader. Detta då ett utbyte/nybyggnad av denna bro kommer att utföras oavsett om ett korttruttssystem byggs eller ej.

Bilaga 18. DP 07 Östra Föglö

Tabell 15. Investeringskostnader för DP 08 Husö/Kyrkogårdsö

DP 08 Husö / Kyrkogårdsö					
Alternativbeskrivningar / Åtgärder	Kalkyler (nr)	Väg (m)	Bro (m)	Färjelägen (st)	Total kostnad (miljoner €)
Alt Ombyggnad av färjfäste	-	-	-	2	2

DP 08 Husö/Kyrkogårdsö sammanställs endast i denna tabell. Någon särskild delprojektrapport har ej upprättats.

SLUTRAPPORT
Tabell 16. Investeringskostnader för DP 09 Föglö-Sottunga-Kumlinge

DP 09 Östra Föglö - Sottunga - Kumlinge					
Alternativbeskrivningar / Åtgärder	Kalkyler (nr)	Väg (m)	Bro (m)	Färjelägen (st)	Total kostnad (miljoner €)
Alt 1, Befintlig linfärja Embarsund. Ny väg Seglinge o. Sottunga	UA 9:1	3500	-	2	10
Alt 2, Öppningsbar bro över Embarsund	UA 9:2	3500	347	2	21,9
Alt 3, Högbro över Embarsund	UA 9:3	3500	775	2	48,3
Alt 4, Endast nybyggnad väg på Snäckö, Seglinge					5,5
Alt 5, Ombyggnad Snäckö färjefäste					1,5
Mom nedan kombineras med Alt 1, 2 och 3 ovan					
Ombyggnad färjefäste, Överö		4100			1
Ombyggnad kommunal väg, Sottunga					0,1
Rivning av södra färjefästet, Sottunga					0,1
Ombyggnad väg, Seglinge					0,1
Ombyggnad 2 st färjefästen + linfärja Snäckö					0,4
Mom nedan kombineras med Alt 1, 2 och 3 ovan					
Ombyggnad färjefäste, Överö					1
Ombyggnad kommunal väg, Sottunga					0,4

Bilaga 19. DP 09 Norra Föglö - Sottunga - Seglinge

Tabell 17. Investeringskostnader för DP 10 Prästö Sund (Nordöstra Sund-Vårdö)

DP 10 Prästö - Prästö Sund					
Alternativbeskrivningar / Åtgärder	Kalkyler (nr)	Väg (m)	Bro (m)	Färjelägen (st)	Total kostnad (miljoner €)
Alt 1, N Bomarsundsbron, lågbro - Prästö Sund högbro (28 m) + befintlig väg över Prästö	UA 9:1	3500	-	2	10
Alt 2, N Bomarsundsbron, lågbro - Prästö Sund högbro (28 m) + befintlig väg över Prästö	UA 9:2	3500	347	2	21,9
Alt 3, N Bomarsundsbron, öppningsbar - Prästö Sunds mellanbro (18 m) + befintlig väg över Prästö	UA 9:3	3500	775	2	48,3
Alt 4, N Bomarsundsbron, öppningsbar - Prästö Sund mellanbro (18 m) + befintlig väg över Prästö					5,5
Mom nedan kombineras med Alt 1, 2, 3 och 4 ovan					
Grundförstärkning väg, Töftö		4100			1
Grundförstärkning väg, Töftö					0,1
Avgående för Bomarsundsbron					0,1
Ombyggnad 2 st färjefästen + linfärja Prästö - Töftö					0,1
Ombyggnad 2 st färjefästen + linfärja Snäckö					0,4

Det bör noteras att utbyte/nybyggnad av Bomarsundsbron inte är med i sin helhet enligt nedan angivna investeringskostnader. Detta då utbyte/nybyggnad av denna bro kommer att utföras oavsett om ett korttruttssystem byggs eller ej. Det som är med i investeringskostnaderna nedan är skillnaden mellan en ny lågbro och en öppningsbar bro (för detta alternativ). Detta då den utökade investeringskostnaden, i fallet med en öppningsbar bro, är en konsekvens av att Prästö Sundsbron har valt till en mellanhögbro.

Bilaga 20. DP 10 Prästö-Prästösund

SLUTRAPPORT

Tabell 18. Investeringskostnader för DP 11 Föglö, Fasta Åland-Föglö

DP 11 Föglö					
Alternativbeskrivningar / Åtgärder					Total kostnad (miljoner €)
Alt 1, Tunnel typ B	UA 11:18	10,5km tunnel			225
Alt 2, Tunnel typ C	UA 11:10	10,5km tunnel			276
		Väg (m)	Bro (m)	Färjelägen (st)	
Alt 3, Nya färjfästen - mellanbro, Spettarhålet	UA 11:2	6500	1980	4	100,2
Alt 4, Nya färjfästen - öppningsbar, Spettarhålet	UA 11:3	6500	1185	4	67,6
Mom nedan kombineras med Alt 1, 2, 3 och 4 ovan					
Grundförstärkning väg, Töftö					0,2

I detta delprojekt ingår analys av ett tunnelutförande. Det har framkommit av den geotekniska analysen att läge för bergtunnel med god täckning geografiskt går att hitta. I ett initialt skede i detta delprojekt har det analyserats hurvida sänktunnel kan användas i delen mellan Föglö och Gripö. De tekniska förutsättningarna är svåra för ett sådant alternativ. I den tekniska utredningen i förstudien har därför alternativ med sänktunnel inte vidare utretts.

Bilaga 21. DP 11 Fasta Åland – Föglö

Tabell 19. Investeringskostnader för DP 13 Bärö, Kumlinge-Enklinge

DP 13 Bärö					
Alternativbeskrivningar / Åtgärder	Kalkyler (nr)	Väg (m)	Bro (m)	Färjelägen (st)	Total kostnad (miljoner €)
Alt 1, Linfärja via Kråkskär	UA 13:1	4400	377	2	26,5
Alt 2, Linfärja direkt Enklinge	UA 13:2	4000	150	2	15,1
Mom nedan kombineras med Alt 1 och 2 ovan					
Färfäste för frigående Bärö					2
Mom nedan kombineras med 0-alt					
Ombyggnad av färjfäste för hela norra Bärö					10

Bilaga 22. DP 13 Kumlinge – Enklinge

SLUTRAPPORT

Tabell 20. Investeringskostnader för DP 14 Lappo-Torsholma

DP 14 Lappo - Torsholma					
Alternativbeskrivningar / Åtgärder	Kalkyler (nr)	Väg (m)	Bro (m)	Färjelägen (st)	Total kostnad (miljoner €)
Alt 1, Linfärjefäste, västra Lappo	UA 14:1	4300	699	1	37,4
Alt 2, Linfärjefäste, östra Lappo	UA 14:2	4800	699	1	56
Mom nedan kombineras med 0-alternativet					
Ombyggnad av färjefäste för frigående färjor, Lappo					2
Ombyggnad av färjefäste för frigående färjor, Torsholma					2

Bilaga 23. DP 14 Lappo-Torsholma

Tabell 21. Investeringskostnader för DP 15 Kumlinge-Lappo

DP 15 Kumlinge - Lappo					
Alternativbeskrivningar / Åtgärder	Kalkyler (nr)	Väg (m)	Bro (m)	Färjelägen (st)	Total kostnad (miljoner €)
Alt 1, Färjefäste Dömmaskär	UA 14:1	4300	-	1	5,6
Alt 2, Färjefäste Tiströnören	UA 14:2	4800	205	1	14,7
Alt 3, Färjefäste Korsö med öppningsbar bro, Flacket	UA 14:1	4400	658	1	42
Alt 4, Färjefäste Korsö med lågbro över Flacket	UA 14:2	4700	645	1	44,5
Mom nedan kombineras med 0-alternativet					
Ombyggnad av färjefäste för frigående färjor					2
Ombyggnad av färjefäste för frigående färjor					2

Bilaga 24. DP 15 Kumlinge – Lappo

5.8 DP 16 – Sammanställning och slutsats

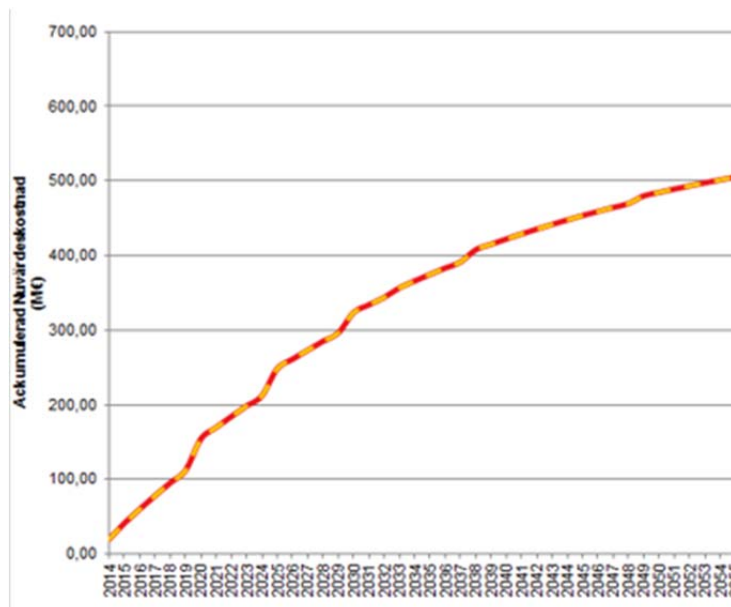
Investeringskostnader från DP 07-15 och driftskostnader från DP 02 har sammanställts och grupperats till respektive Korttruttsalternativ (se "Alternativ").

Investeringskostnader, driftskostnader och investeringsår är därefter inmatade i den modell för budgetprognos, som redogörs för i DP 03. Modellen analyserar investeringar och driftskostnader år för år i 40 år, med bakomliggande kostnader för samma period för 0-alternativet. Detta redogörs med grafer nedan.

SLUTRAPPORT

5.8.1 0-alternativet

Som utgångspunkt ligger 0-alternativet, dagens system med driftskostnader och investeringar i 40 år (fig. 17).

Figur 17. Ackumulerad nuvärdeskostnad för 0-alternativet

Akkumulerad nuvärdeskostnad för 0-alternativet med trafik enligt 2011-års servicenivå är om 40 år **ca 480 miljoner €**.

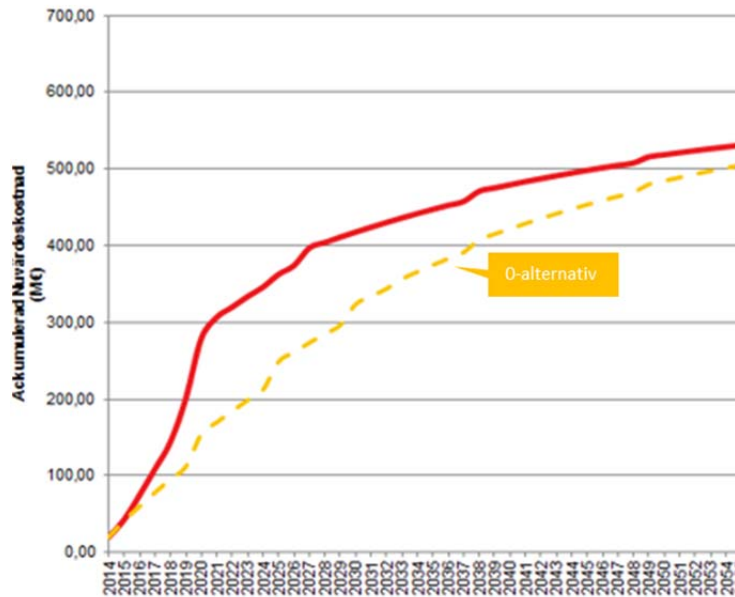
I 0-alternativet är driftskostnader och investeringskostnader (t.ex. nytt tonnage) med i omfattning enligt bilaga 25 "Investeringssammanställning och nuvärdesberäkningar, 0-alternativ och KR 1-4".

5.8.2 KR 1 – Kortruttsalternativ 1

Driftskostnader och investeringar för KR 1 enligt bilaga 25, jämförs med driftskostnader och investeringar för 0-alternativet i 40 år (fig. 18).

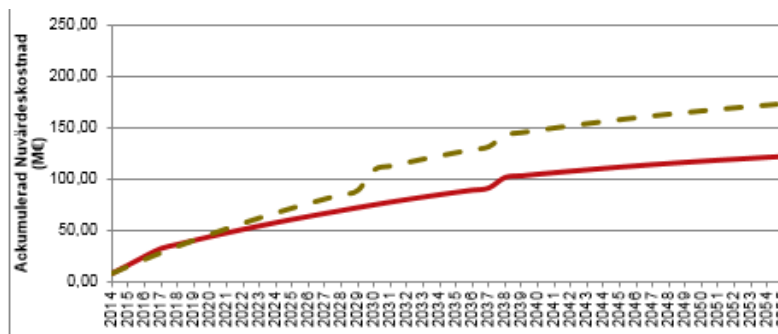
SLUTRAPPORT

Figur 18. Ackumulerad nuvärdeskostnad för KR 1-alternativet

Av grafen framkommer att KR 1:s ackumulerade nuvärdeskostnader efter 40 år är ca 529 miljoner € med trafik enligt 2011-års servicenivå, vilket är ca 28 miljoner € högre än ackumulerade nuvärdeskostnader för 0-alternativet med samma servicenivå på trafiken.

Av analysen framgår att åtgärder och driftskostnader för DP 07, färjetrafik till östra Föglö, under samma jämförelseperiod ger ca 50 miljoner € lägre ackumulerade nuvärdeskostnad än för 0-alternativet (fig. 19).

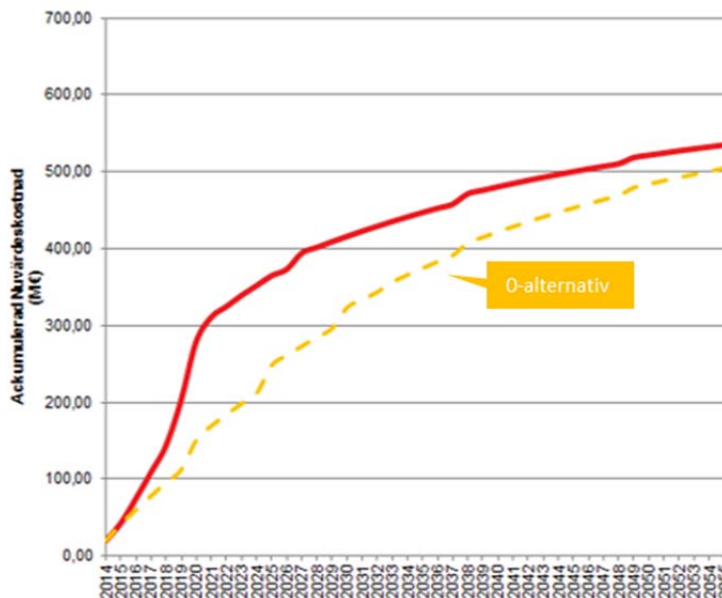
Figur 19. Ackumulerad nuvärdeskostnad för DP 07

5.8.3 KR 2 – Korttruttsalternativ 2

Driftskostnader och investeringar för KR 2 enligt bilaga 25, jämförs med driftskostnader och investeringar för 0-alternativet i 40 år (fig. 20):

SLUTRAPPORT

Figur 20. Ackumulerad nuvärdeskostnad för KR 2-alternativet

Av grafen framkommer att KR 2:s ackumulerade nuvärdeskostnader efter 40 år är ca 533 miljoner € med trafik enligt 2011-års servicenivå, vilket är ca 32 miljoner € högre än ackumulerade nuvärdeskostnader för 0-alternativet med samma servicenivå på trafiken.

På samma sätt som det framgick av analysen i KR 1, framkommer att åtgärder och driftskostnader för DP 07, färjetrafik till östra Föglö, under samma jämförelseperiod ger ca 50 miljoner € lägre ackumulerade nuvärdeskostnader för 0-alternativet.

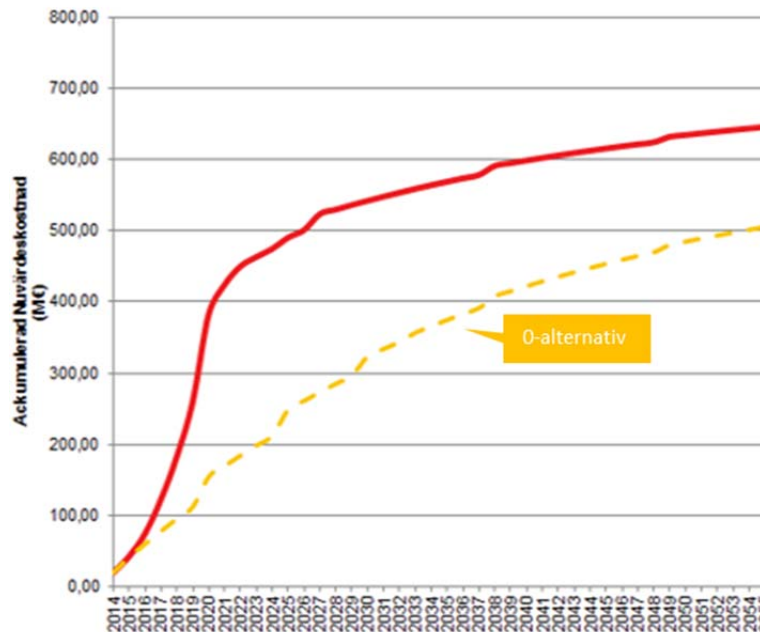
5.8.4 KR 3 – Kortruttsalternativ 3

Driftskostnader och investeringar för KR 3 bilaga 25, jämförs med driftskostnader och investeringar för 0-alternativet i 40 år (fig. 21).

SLUTRAPPORT

Figur 21. Ackumulerad nuvärdeskostnad för KR 3-alternativet

Av grafen framkommer att KR 3:s ackumulerade nuvärdeskostnader efter 40 år är ca 644 miljoner € med trafik enligt 2011-års servicenivå, vilket är ca 143 miljoner € högre än ackumulerade nuvärdeskostnader för 0-alternativet med samma servicenivå på trafiken.

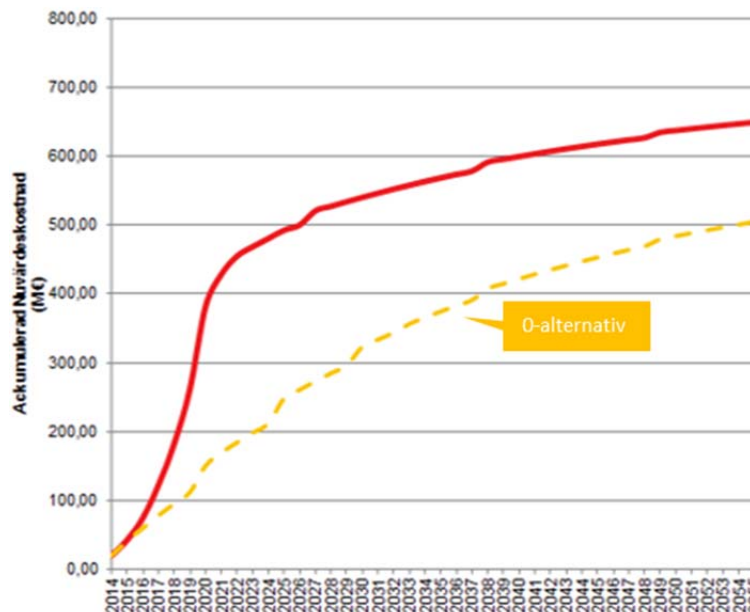
På samma sätt som det framgick av analysen i KR 1, framkommer att åtgärder och driftskostnader för DP 07, färjetrafik till östra Föglö, under samma jämförelseperiod ger ca 50 miljoner € lägre ackumulerade nuvärdeskostnader för 0-alternativet.

5.8.5 KR 4 – Kortruttsalternativ 4

Driftskostnader och investeringar för KR 4, bilaga 25, jämförs med driftskostnader och investeringar för 0-alternativet i 40 år (fig. 22).

SLUTRAPPORT

Figur 22. Ackumulerad nuvärdeskostnad för KR 4-alternativet

Av grafen framkommer att KR 4:s ackumulerade nuvärdeskostnader efter 40 år är ca 647 miljoner € med trafik enligt 2011-års servicenivå, vilket är ca 146 miljoner € högre än ackumulerade nuvärdeskostnader för 0-alternativet med samma servicenivå på trafiken.

På samma sätt som det framgick av analysen i KR 1, framkommer att åtgärder och driftskostnader för DP 07, färjetrafik till östra Föglö, under samma jämförelseperiod ger ca 50 M€ lägre ackumulerade nuvärdeskostnader för 0-alternativet.

5.8.6 KR B och KR C – Kombinationsalternativ till KR 1 - 4

För KR B är investeringskostnaderna och driftskostnaderna något lägre än KR 1.

Investeringskostnaderna och driftskostnaderna för KR C bedöms vara i samma storleksklass som i alternativ KR1.

Detta gör att kombinationerna KR 1-4 tillsammans med KR B eller KR C ger högre ackumulerade nuvärdeskostnader än för 0-alternativet för trafik enligt 2011-års servicenivå.

Bilaga 25. Investerings- och nuvärdesberäkningar, 0-alternativ och KR 1-4.

6 SLUTSATS

Landskapsregeringen initierade denna förstudie för att ta reda på om investeringar i ett "korttruttssystem" kan, med bibehållen servicenivå, ge ett mera kostnadseffektivt trafiksystem än det nuvarande. Slutsatsen bygger på de sammanvägda resultaten från de ovan redovisade delprojekten och jämför de olika Korttruttalternativen inom områdena ekonomi, miljö och samhälle med nuvarande trafiksystem.

Av resultaten från DP 16 ovan, framkommer att Korttruttalternativen KR 1-4, under 40 år, har en högre ackumulerad nuvärdeskostnad för i förstudien antagen servicenivå i jämförelse med 0-alternativet. Mot bakgrund av detta är den ekonomiska slutsatsen att Korttruttalternativ KR 1-4 inte ska byggas ut i sin helhet då det inte ger en mera kostnadseffektiv trafik med bibehållen servicenivå. Dock ger resultaten att vissa delprojekt ger en lägre ackumulerad nuvärdeskostnad med bibehållen servicenivå i jämförelse med 0-alternativet och ger en direkt inbesparing av driftskostnader som täcker investeringen på 5-10 år.

Ett genomgående resultat i KR 1-4 är att investeringar på östra och västra Föglö, södra Seglinge och västra Sottunga, har en lägre ackumulerad nuvärdeskostnad för skärgårdstrafiken med samma servicenivå inom de 40 år som studeras. Dessa projekt är alltså ekonomiskt försvarbara då de gör skärgårdstrafiken mera kostnadseffektiv utan att sänka servicenivån. Brytpunkten, mellan ackumulerade kostnader för Korttruttalternativet och 0-alternativet, är allt från några år till ca 12 år. Det innebär förenklat, att investeringen är "återbetald" med inbesparad driftkostnad på mycket kort tid.

Investeringar för anslutning mellan Bärö – Enklinge och Lappo - Torsholma är i alla alternativ så kostsamma att brytpunkten inte infinner sig inom en överskådlig tid.

Mot bakgrund av uppdraget och att utreda Korttruttalternativ 1-4 inte i sin helhet ger en lägre ackumulerad nuvärdekostnad under 40 år, har utredningen utökats med tre tillkommande alternativ. Detta i ett sent skede i utredningen.

Vid framtagande av de tre tillkommande alternativen har följande beaktats:

- Investeringarna på östra och västra Föglö samt på västra Sottunga, är på kort sikt ekonomiskt fördelaktiga investeringar och medför att skärgårdstrafiken kan bedrivas med bibehållen servicenivå till en lägre ackumulerad nuvärdekostnad när driftskostnader och investeringskostnader kombineras.
- Investeringen för ett nytt färjefäste på södra Seglinge har under en överskådlig tid inte en brytpunkt mellan ackumulerade nuvärdeskostnader.
- Ett alternativ som tidigare lyfts upp i utredningen, och som beaktas i tillkommande alternativ, är KR B. Detta alternativ föreslogs av allmänheten i samband med ett avgränsningssammanträde och är ett kombinationsalternativ som innebär ett utbyggt färjeläge på Snäckö och att färjerutten trafikerar Hummelvik – Snäckö. Detta alternativ

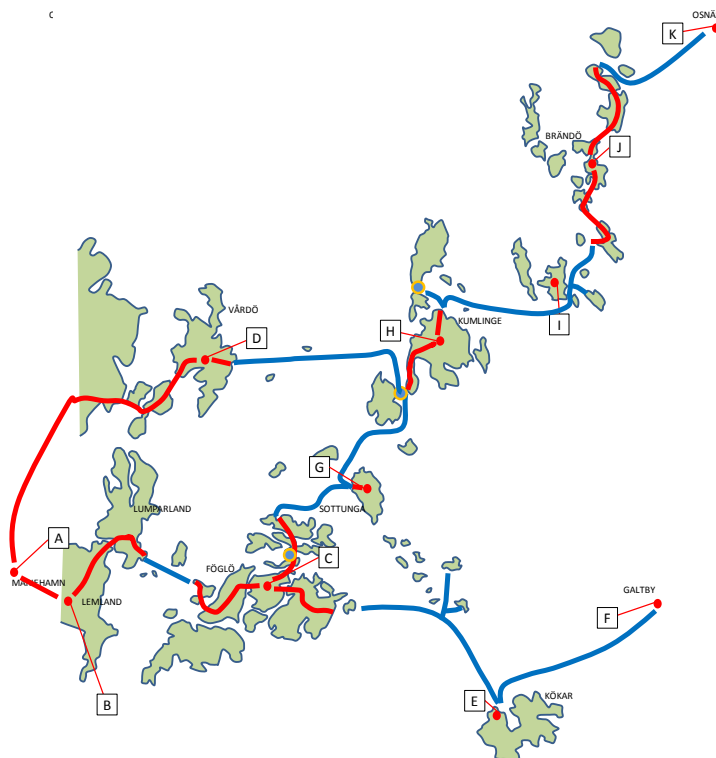
SLUTRAPPORT

ger kortare rutt och inbesparingar på driftskostnaderna. Detta medför att trafiken kan tillhandhållas med bibehållen servicenivå till en lägre ackumulerad nuvärdekostnad.

- Investeringar för anslutning mellan Bärö - Enklinge och mellan Lappo - Torsholma har inte under en överskådlig tid en brytpunkt mellan ackumulerade nuvärdeskostnader för Kortruttsalternativ och 0-alternativ – Dessa delprojekt är alltså ekonomiskt ofördelaktiga investeringar och medför inte att skärgårdstrafikens driftskostnader sänks i tillräcklig omfattning för att motivera investeringarna. Investeringarna har dock positiva samhällseffekter på lokalnivå genom att kommunerna binds samman med ett effektivare trafiksystem som eventuellt kan motivera investeringarna.
- Prästösundsbron medför en driftskostnadsinbesparing och inbesparing i tonnageinvestering. Bron innebär också förkortad restid för hela nordöstra skärgården och är därmed ett projekt som hela regionen, även de fast-åländska kommunerna har samhällsnytta av. Investeringen ger en snabbare och mer förutsägbar transportled till fastlandet och får därför större betydelse för landskapets försörjningsberedskap och kan i framtiden bli en alternativ resväg för även andra än skärgårdsbor.

Beaktat punkterna ovan har 15 tillkommande alternativ studerats i modellen som analyserar investeringar och driftskostnader år för år i 40 år med bakomliggande kostnader för samma period för 0-alternativet (bilaga 26 "Sammanställning av nuvärdesberäkningar för samtliga i förstudien förekommande kortruttsalternativ"). Av dessa alternativ utmärker sig två alternativ:

Alternativ KR B.1:

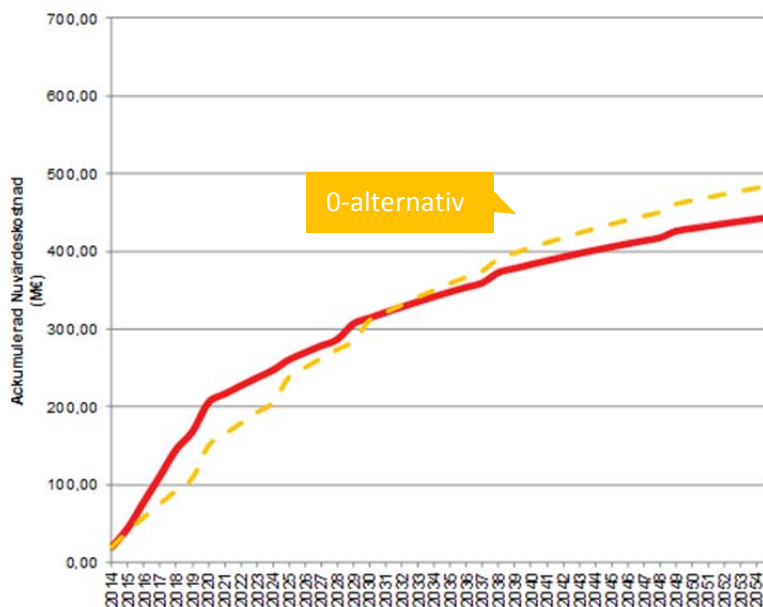

Figur 23. Karta för tillkommande alternativ KR B.1.

SLUTRAPPORT

- Rutt; Hummelvik – Snäckö och Kumlinge – Lappo - Torsholma.
- Ny bro i Prästö sund (18 m)
- Nytt färjeläge Hastersboda. Nytt färjeläge på västra Sottunga.
- Nytt färjeläge på Långholm och öppningsbar bro över Spettarhålet.

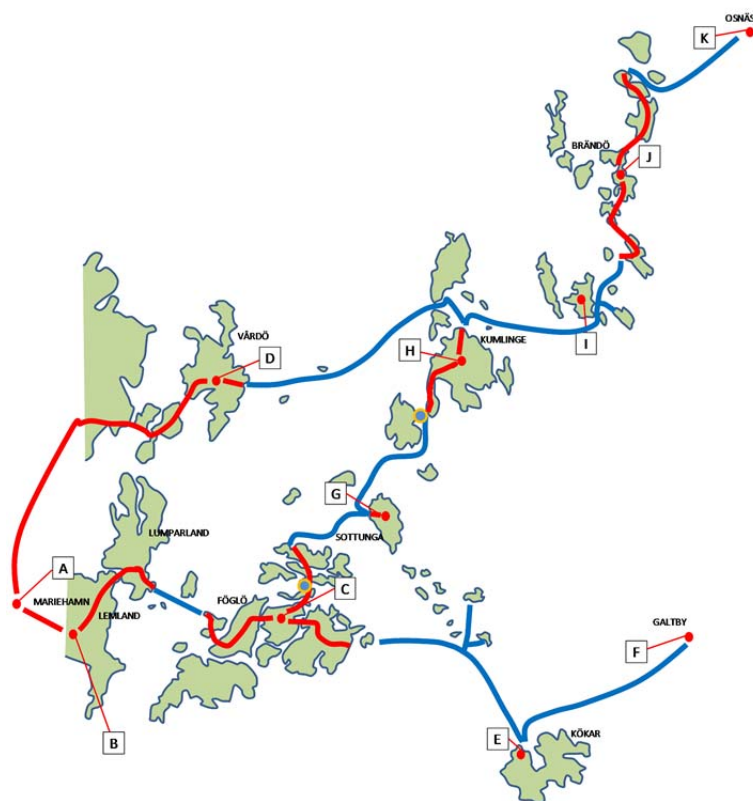
Detta alternativ ger en lägre ackumulerad nuvärdeskostnad i jämförelse med 0-alternativet år 2025 med bibehållen servicenivå (2011). Efter 40 år är skillnaden mellan nuvärdeskostnaderna ca 40 miljoner € till korttrutts-alternativets fördel (bilaga 27 Investeringssammanställning och nuvärdesberäkningar, KR 1.6 och KR B.1).

Figur 24. Graf redovisande ackumulerad nuvärdeskostnad för KR B.1 (röd linje) och ackumulerad nuvärdeskostnad för 0-alternativet (gul linje).

SLUTRAPPORT

Alternativ KR 1.6:

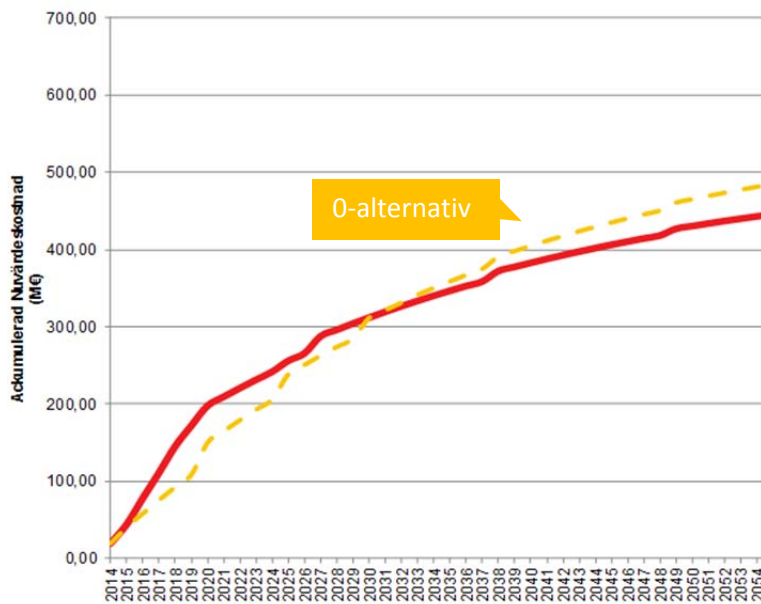
Figur 25. Karta för tillkommande alternativ KR 1.6.

- Befintlig rutt Kumlinge - Brändö (inget nytt färjeläge på södra Lappo)
- Rutt; Hummelvik – Enklinge – Kumlinge - Lappo - Torsholma
- Ny bro i Prästösund (18 m)
- Nytt färjeläge på västra Sottunga
- Nytt färjeläge på östra Föglö, Hastersboda
- Nytt färjeläge på Långö och öppningsbar bro över Spettarhålet

Detta alternativ ger en lägre ackumulerad nuvärdeskostnad i jämförelse med 0-alternativet år 2025 med bibehållen servicenivå (2011). Efter 40 år är skillnaden mellan nuvärdeskostnaderna ca 38 M€ till korttrutts-alternativets fördel (bilaga 27 Investerings-sammansättning och nuvärdesberäkningar, KR 1.6 och KR B.1).

SLUTRAPPORT

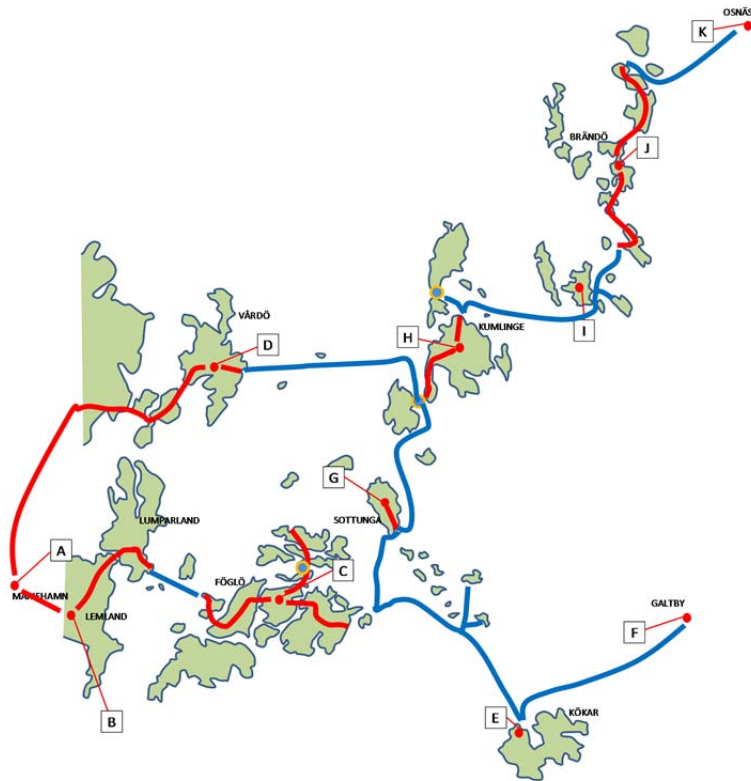
Figur 26. Graf redovisande ackumulerad nuvärdeskostnad för KR 1.6 (röd linje) och ackumulerad nuvärdeskostnad för 0-alternativet (gul linje).

Även ett tredje alternativ har studerats i detta skede. Det som skiljer alternativet från KR 1.6 och KR B.1 är att färjeläget på östra Föglö är placerat i ett läge norr om Algersö. I kombination med färjerutt mellan Hummlevik och Snäckö öppnar detta för möjligheten att endast ha ett färjeläge på östra Föglö. Färjeläge på Norra Föglö kan då tas bort.

SLUTRAPPORT

Alternativ KR B.2:

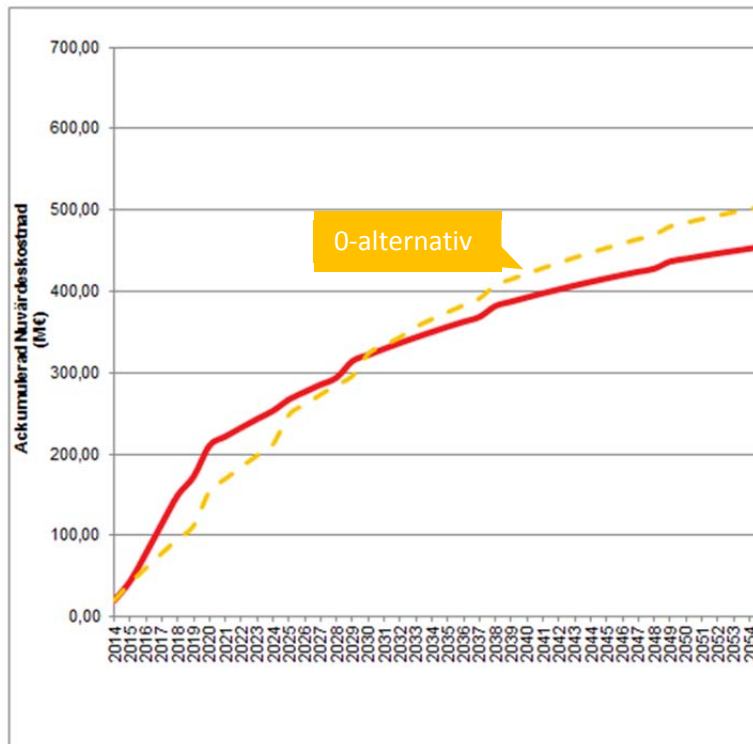
Figur 27. Karta för tillkommande alternativ KR B.2.

- Rutt; Hummelvik – Snäckö och Kumlinge – Lappo - Torsholma.
- Ny bro i Prästösund (18 m)
- Nytt färjeläge norr om Algertsö.
- Nytt färjeläge på Långholm och öppningsbar bro över Spettarhålet.

Detta alternativ ger en lägre ackumulerad nuvärdeskostnad i jämförelse med 0-alternativet år 2030 med bibehållen servicenivå (2011). Efter 40 år är skillnaden mellan nuvärdeskostnaderna ca 32 miljoner € till korttrutts-alternativets fördel (bilaga 27 Investeringsammanställning och nuvärdesberäkningar KR B.1, KR 1.6, och KR B.2).

SLUTRAPPORT

Figur 28. Graf redovisande ackumulerad nuvärdeskostnad för KR B.2 (röd linje) och ackumulerad nuvärdeskostnad för 0-alternativet (gul linje).

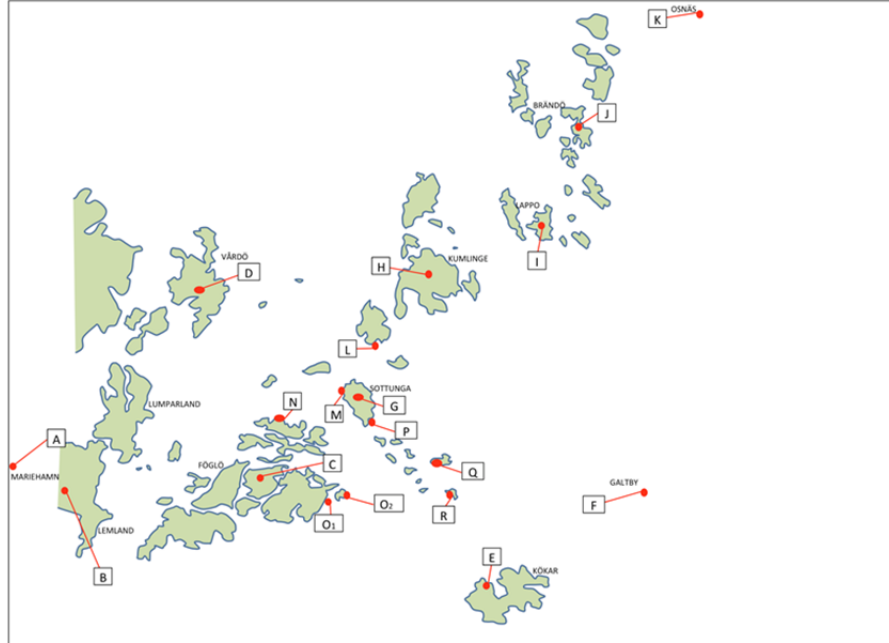
De tre tillkommande alternativen har också analyserats med avseende på restiderna (fig. 29). Av detta framkommer att alternativ KR B.1, som ger de bästa ekonomiska resultatet uppfyller de grundläggande kriterierna i utredningen – att ingen ska få längre restider från skärgården till fasta Åland efter ett införande av korttruttssystem – att hitta ett trafiksystem där 2011-års servicenivå kan tillhandahållas till en lägre driftskostnad och, framför allt, en lägre ackumulerad nuvärdeskostnad för trafiksystemet i sin helhet.

I det fall investeringarna enligt ovan utförs förändras skärgårdstrafikens linjer på följande sätt:

- dagens södra linje angör östra Föglö
- dagens tvärgående linje binder ihop norra Föglö med västra Sottunga och Snäckö.
- dagens Föglölinje förkortas till Svinö – Långholm.

SLUTRAPPORT

Restider						
	Rutt	Namn	0-Alt	KR B.1	KR 1.6	KR B.2
Grundresor	A-D-H	M:hamn-Vårdö-Kumlinge	02:34:00	↓ 02:09:00	↘ 02:29:00	↓ 02:09:00
	A-D-I	M:hamn-Vårdö-Lappo	03:24:00	↓ 03:17:00	↘ 03:19:00	↓ 03:17:00
	A-B-C	M:hamn-Föglö	01:13:00	↓ 01:04:00	↓ 01:04:00	↓ 01:04:00
	C-G	Föglö-Sottunga	01:04:00	↘ 00:53:00	↘ 00:53:00	↓ 00:51:00
	C-H	Föglö-Kumlinge	01:43:00	↗ 01:51:00	↗ 01:51:00	↑ 01:59:00
	C-E	Föglö-Kökar	02:20:00	↓ 01:24:00	↓ 01:24:00	↘ 01:25:00
	E-F	Kökar-Galtby	02:35:00	→ 02:35:00	→ 02:35:00	→ 02:35:00
	H-I	Kumlinge-Lappo	01:08:00	→ 01:08:00	→ 01:08:00	→ 01:08:00
	H-J	Kumlinge-Brändö	01:33:00	→ 01:33:00	→ 01:33:00	→ 01:33:00
	I-J	Lappo-Brändö	00:37:00	→ 00:37:00	→ 00:37:00	→ 00:37:00
	J-K	Brändö-Osnäs	01:02:00	→ 01:02:00	→ 01:02:00	→ 01:02:00
	G-H	Sottunga-Kumlinge	N/A	↓ 01:07:00	↓ 01:07:00	↑ 01:21:00
	A-B-E	Mariehamn-Föglö-Kökar	03:14:00	↓ 02:28:00	↓ 02:28:00	↘ 02:29:00
	A-B-G	Mariehamn-Föglö-Sottunga	02:02:00	↘ 01:57:00	↘ 01:57:00	↓ 01:55:00
Kombinations-resor mot Galtby	E-H	Kökar-Kumlinge	N/A	↓ 03:15:00	↓ 03:15:00	↑ 03:24:00
	H-F	Kumlinge-Galtby	N/A	↓ 05:50:00	↓ 05:50:00	↑ 05:59:00
	I-F	Lappo-Galtby	N/A	↓ 06:58:00	↓ 06:58:00	↑ 07:07:00
	J-F	Brändö-Galtby	N/A	↓ 07:23:00	↓ 07:23:00	↑ 07:32:00
	G-F	Sottunga-Galtby	04:00:00	↑ 04:52:00	↑ 04:52:00	↗ 04:51:00
	C-F	Föglö-Galtby	04:50:00	↓ 03:59:00	↓ 03:59:00	↘ 04:00:00
Kombinations-resor mot Osnäs	E-K	Kökar-Osnäs	N/A	↓ 05:50:00	↓ 05:50:00	↑ 05:59:00
	C-K	Föglö-Osnäs	04:18:00	↗ 04:26:00	↗ 04:26:00	↑ 04:34:00
	G-K	Sottunga-Osnäs	N/A	↘ 03:42:00	↓ 03:35:00	↑ 03:56:00
	H-K	Kumlinge-Osnäs	02:35:00	→ 02:35:00	→ 02:35:00	→ 02:35:00
	I-K	Lappo-Osnäs	01:39:00	→ 01:39:00	→ 01:39:00	→ 01:39:00

Figur 29. Restider för tillkommande alternativ KR B.1, KR 1.6 och KR B.2

Förklaring: Pilarna i tabellen anger förändring i restid mellan 0-alternativet och de olika korttruttsförslagen. Pil som pekar uppåt anger ökad restid, medan pil som pekar nedåt anger minskad restid. Vågrät pil visar på oförändrad restid mellan 0-alternativet och Korttrutt. Kartan förklarar placeringen av de olika mätpunkterna.

SLUTRAPPORT

Slutsatsen är att det går att bygga ut ett korttruttssystem med bibehållen servicenivå (2011) för trafiken (enligt ovan) som efter ett par år efter färdigställt system ger en stabil och minskande kostnadsutveckling för landskapet Åland. Omfattningen är dock inte enligt Korttrutts-meddelandet, då en del av dessa investeringar är allt för omfattande och inte ger tillräckliga driftskostnadsinbesparingar för att "finansiera" investeringarna vilket framgår av nuvärdesanalyserna.

Det som bör beaktas är att i den ekonomiska analysen har inte något bidrag tillgodoräknats. I utredningen framkommer att Ålands landskapsregering eventuellt har en möjlighet att tillförskaffa sig ett bidrag, från t.ex. EU. Det är troligt att projektet då måste anpassas och ses ur ett större perspektiv, som en länk mellan finska fastlandet och Sverige.

Dagens servicenivå (2011) kan behållas till en läge ackumulerad nuvärdekostnad och alla linjer i det redovisade korttruttssystemet får restidsbesparingar om än ojämnt fördelade.

Ur ett samhällsperspektiv ger ett korttruttssystem å ena sidan en mindre förutsägbar vardag då resorna på en del linjer innebär ytterligare ett byte, avbrott, i rutten. Å andra sidan tryggar ett utbyggt korttruttssystem en stabil och välfungerande skärgårdstrafik med bibehållen servicenivå, för lång tid. Alternativ KR1.6 ger en entydig förbättring i restider och väntetider för den norra skärgården, medan den södra skärgården får kortare resor, medan KR1.6 innebär fler byten för Kökar och Sottunga. Alternativ KRB.1 ger samma effekter i söder, men splittrar upp resandet i den norra skärgården i och med att Enklinge, Lappo och Brändö behöver köra landvägen över Kumlinge för att nå Mariehamn. För Sottunga och Kumlinge är emellertid Alternativ KR B.1 något bättre än KR 1.6 vad gäller tillgängligheten till Mariehamn.

Omfattningen av negativa miljökonsekvenser för KR B.1 och KR 1.6 är mindre än med ett fullt utbyggt korttruttssystem på grund av mindre exploateringar. Det är framför allt de omfattande bankningarna som inte blir av samt att inte Seglinge berörs av utbyggnad som medför mindre negativa konsekvenser.

De största negativa miljökonsekvenserna bedöms uppkomma för vattenmiljö och för kulturmiljö. Projektet föreslår bland annat broar och hamnar och beroende på omfattningen av skyddsåtgärder under byggskedet så bedöms de negativa konsekvenserna kunna bli små eller måttliga. För kulturmiljö är det framför allt breddningar av befintliga vägar som kan medföra risk för påverkan. Sammantaget bedöms de negativa konsekvenserna för kulturmiljö och landskapsbild bli små eller måttliga.

För naturmiljö, rekreation och friluftsliv, buller, luftkvalitet samt risk och säkerhet bedöms de negativa konsekvenserna bli små. De breda korridorerna medför att det i de flesta fall går att mildra miljökonsekvenserna genom nog-grant val av lokalisering och utformning i kommande planering och projektering. Korttruttssystemets lägre utsläpp av koldioxid medför mindre negativa konsekvenser för klimatet än noll-alternativet och bidrar till att uppfylla EU:s klimatmål.

Ett korttruttssystem innebär också att det finns större möjligheter att anpassa kapaciteten på linjerna efter behovet under årstidsvariationerna. Under lågsäsong kan en basturlista hållas, vilket gör att det finns möjlighet att lägga in någon tur till under högsäsong. Korttruttssystemet ger också en större möjlighet att i framtiden förändra trafikstrukturen med nya tonnage typer

SLUTRAPPORT

som t.ex. passagerarfartyg. Detta till följd av att servicenivån för bastrafiken kan tillhandahållas till en lägre kostnad som frigör medel till alternativa trafikslag.

Med det korttruttssystem som redovisas ovan, kommer de negativa miljökonsekvenserna bli mindre då de fysiska åtgärderna är färre i jämförelse med KR 1-4. De positiva miljökonsekvenserna, som kommer av mindre omfattande färjetrafik, finns kvar i vissa delar av skärgården.

Bilaga 26. Sammanställning av nuvärdesberäkningar för samtliga i förstudien förekommande korttrutts alternativ

Bilaga 27. Investeringssammanställning och nuvärdesberäkningar, KR 1.6 och KR B.1

7 FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE

Fortsatt arbete bör i första hand koncentrera sig på de delprojekt där ackumulerad nuvärdeskostnad i jämförelse med 0-alternativet är lägst, östra och västra Föglö samt bro över Prästösund. Här bör delprojekten övergå till programskede där man på projektnivå gör djupare analyser av miljö-, samhälls- och ekonomiska effekter.

För t.ex. delprojektet "korttrutt över östra Föglö" innebär detta att en MKB görs för de alternativa lägena för exempelvis hamnar och farleder, som är nödvändiga för att genomföra projektet. MKB:n ligger till grund för ett politiskt beslut om färjfastens och farleder placering. Efter vidare planering, då en djupare analys av de tekniska förutsättningarna görs, beslutas om investeringen. MKB:n ligger också till grund för upprättande av till vägplan och ansökan om miljötillstånd.

Samma arbetsgång gäller för samtliga delprojekt som man politiskt vill gå vidare med efter denna förstudie.

En djupare analys av tillgängliga bidrag bör startas. Även hur arbetet med bidragen konkret ska utföras måste planeras och samordnas.

Bilageförteckning

- BILAGA 1 Meddelande NR 3/2010-2011 – Strategi för den åländska skärgården, ”Korttruttsmeddelandet”
- BILAGA 2 Projektplan
- BILAGA 3 Processchema
- BILAGA 4 Statistisk analys av skärgårdstrafiken, sammanfattning
- BILAGA 5 Statistisk analys av trafikflödet i dagens skärgårdstrafik, landskapet Åland
- BILAGA 6 Nytt tonnage
- BILAGA 7 PM: Oljeprisutvecklingen
- BILAGA 8 Driftskostnader – frigående- och linfärjor
- BILAGA 9 Bränsleförbrukning och utsläpp – frigående- och linfärjor
- BILAGA 10 Restidsberäkningar
- BILAGA 11 Beskrivning - modell för nuvärdeskostnader
- BILAGA 12 Finansiering av Korttrutt med bidrag
- BILAGA 13 PM: Finansiering av Korttrutt genom Offentlig-Privat Samverkan (OPS)
- BILAGA 14 Miljökonsekvensbedömning, korttruttssystem i Ålands östra skärgård
- BILAGA 15 Samhällskonsekvensbeskrivning av Korttruttsprojektet
- BILAGA 16 DP 06 Södra – Tvärgående; Fördjupad huvudstrategi
- BILAGA 17 Kalkyl PM
- BILAGA 18 DP 07 Östra Föglö
- BILAGA 19 DP 09 Norra Föglö – Sottunga – Seglinge

SLUTRAPPORT

- BILAGA 20 DP 10 Prästö – Prästösund
- BILAGA 21 DP 11 Fasta Åland – Föglö
- BILAGA 22 DP 13 Kumlinge – Enklinge
- BILAGA 23 DP 14 Lappo-Torsholma
- BILAGA 24 DP 15 Kumlinge – Lappo
- BILAGA 25 Investeringsammansättning och nuvärdesberäkningar, 0-alternativ och KR 1-4
- BILAGA 26 Sammansättning av nuvärdesberäkningar för samtliga i förstudien förekommande korttrutts alternativ
- BILAGA 27 Investeringsammansättning och nuvärdesberäkningar, KR 1.6 och KR B.1

Medverkande

Ian Bergström, Projektansvarig, Ålands landskapsregering
Hans Rodin, Projektledare, Forsen Projekt AB
Eeva Axelsson, Miljökoordinator, Ålands landskapsregering
Carl-Johan Bomanson, Projektassistent, Ålands landskapsregering
Kaj Jansson, Ålands landskapsregering
Henrik Robertsson, Vectura Consulting AB
Pierre Pettersson, Vectura Consulting AB
Christian Pleijel, Vectura Consulting AB
Malvina Lilja, Vectura Consulting AB
Anders Berner, Vectura Consulting AB
Anna-Lena Lindström-Olsson, Vectura Consulting AB
Johanna Fick, Vectura Consulting AB
Krister Löfgren, Vectura Consulting AB
Anders Danell, Ramboll Sverige AB
Mats Bjerke, Ramboll Sverige AB
Lars Berggren, Ramboll Sverige AB
King-Fung Poon, Ramboll Sverige AB
Dan Engblom, DEAB
Daniel Strandberg, Norconsult
Sid Patel, Norconsult
Marianne Klint, WSP Sverige AB
Tina Ekström, WSP Sverige AB
Sofia Gröhn, WSP Sverige AB
Annette Gidlöv, WSP Sverige AB
Sirje Pädam, WSP Sverige AB
Jani Päivänen, WSP Sverige AB
Lars Berglund, WSP Sverige AB
Jon Halling, WSP Sverige AB
Filippa Andersson, WSP Sverige AB

Till Ålands lagting

Finans- och näringsutskottets betänkande

Meddelande om framtidens skärgårdstrafiksystem

- Meddelande nr 6/2013-2014

INNEHÅLL

Sammanfattning	1
Landskapsregeringens förslag	1
Utskottets förslag	1
Utskottets synpunkter	1
Allmänt	1
Östra och västra Föglö samt bro över Prästöund	1
Allmänt	1
Utskottets rekommendationer	2
Ärendets behandling	2
Utskottets förslag	2

Sammanfattning

Landskapsregeringens förslag

Landskapsregeringen föreslår i meddelandet en rad åtgärder i fråga om skärgårdstrafiksystemet i syfte att möjliggöra nya samverkansmöjligheter mellan kommunerna samt även mellan fasta Åland och skärgården. Trafiken är en överlevnadsfråga för den bofasta befolkningen i skärgården och deras möjligheter att bedriva näringar, men också mycket viktig för personer med fritidsboende i regionen samt för genomfartstrafik och som transportled österut. Fördelarna med förkortade färjepass förväntas leda till en långsiktigt hållbar trafik med större möjlighet till säsongsvariationer, underlätta för arbetspendling och knyta samman landskapets regioner till en tätare helhet.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att lagtinget antecknar sig landskapsregeringens meddelande för kännedom och bringar betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom.

Utskottets synpunkter

Allmänt

Landskapsregeringen konstaterar i meddelandet att det krävs en långsiktig, stabil och tillräcklig servicenivå i skärgårdstrafiken för att det ska kunna vara möjligt att upprätthålla och utveckla fungerande samhällen i skärgården med ett välfungerande näringsliv. Utskottet delar denna uppfattning och understryker vikten av långsiktighet och stabilitet.

Östra och västra Föglö samt bro över Prästöund

Allmänt

Landskapsregeringens utgångspunkt är att nuvarande servicenivå i skärgårdstrafiken bibehålls om behovet fortsättningsvis är oförändrat, att om-

struktureringen fortgår i enlighet med slutrapportens slutsatser samt att arbetet i första hand fokuseras på de delprojekt där den ackumulerade nuvärdeskostnaden i jämförelse med 0-alternativet är lägst:

- investeringar på östra och västra Föglö (bedömd investeringskostnad 27-32 miljoner euro)
- bro över Prästösund (bedömd investeringskostnad 30-41 miljoner euro).

Landskapsregeringens avsikt är enligt meddelandet att dessa delprojekt nu övergår till nästa programskede där det på projektnivå görs detaljstudier av miljö-, samhälls- och ekonomieffekter för de olika alternativen.

Utskottets rekommendationer

Utskottet förordar för sin del investeringar i korttrutt på östra och västra Föglö. Utskottet betonar vikten av att de investeringar landskapsregeringen gör inte omöjliggör en kommande fast förbindelse i framtiden.

I fråga om en bro över Prästösund anser utskottet att olika alternativ kan utredas.

Ärendets behandling

Lagtinget har den 26 maj 2014 inbegärt finans- och näringsutskottets yttrande över meddelandet.

Utskottet har i ärendet hört projektledaren Ian Bergström, styr. ordf. Jarl Danielsson från Vårdö kommun, rådgivaren Jan Haglund från link.ax, projektledaren Otto Hojar från link.ax, kommunfullmäktige ordf. Jonny Karlström från Brändö kommun, vice styr. ordf. Mikael Lindholm från Vårdö kommun, styr. ordf. Margret Lundberg från Brändö kommun och avdelningschefen Yvonne Österlund.

Utskottet har därtill förrättat möte i Föglö kommunkansli och där hört kommunfullmäktiges vice ordf. Alfons Boström från Föglö kommun, kom.dir. Christian Dreyer från Kumlinge kommun, styr.ordf. Torbjörn Engman från Kumlinge kommun, kom. dir. Kurt Forsman från Kökar kommun, styr. ordf. Philip Hällund från Kökar kommun och styr. ordf. Torsten Sundblom från Föglö kommun.

I ärendets avgörande behandling har deltagit ordföranden Jörgen Petersson, viceordföranden Mika Nordberg samt ledamöterna Tony Asumaa, Brage Eklund, Karl-Johan Fogelström, Annette Holmberg-Jansson och Mats Perämaa.

Utskottets förslag

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att lagtinget antecknar sig landskapsregeringens meddelande nr 6/2013-2014 för kännedom och bringar betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom.

Mariehamn den 3 mars 2015

Ordförande

Jörgen Pettersson

Sekreterare

Niclas slotte

Enda behandling

Framtidens skärgårdstrafiksystem M 6/2013-2014

Dokument:

- Meddelande 6/2013-2014
- Finans- och näringsutskottets betänkande 7/2014-2015

Plenum den 18 mars 2015 kl. 13:00

Utdrag ur protokollet

Ärendet bordlades 16.03.2015. Först tillåts fortsatt diskussion och efter det börjar detaljbehandlingen.

Diskussion.

Vtm Roger Jansson

Tack, fru talman! Från vår sida önskade vi en bordläggning senast eftersom vi hade några borta som gärna ville säga någonting. Till den gruppen hör också jag, som var låst av andra uppdrag här i lagtinget. Vår medlem Mika Nordberg höll vårt gruppanförande och klargjorde vår inställning när det gäller korttruttsfrågan.

Finans- och näringsutskottets betänkande. Det är fantastiskt att i ett så här stort ärende där landskapsregeringen har gjort ett väldigt brett utredningsarbete, kan ett utskott så kortfattat uttrycka sin åsikt som finans- och näringsutskottet har gjort och har fått med allt väsentligt för den här mandatperioden till den här delen. På fyra rader skriver man att utskottet för sin del förordar investeringar i korttrutt på östra och västra Föglö. Utskottet betonar vikten av att de investeringar landskapsregeringen gör inte omöjliggör en kommande fast förbindelse i framtiden. Ifråga om en bro över Prästö sund anser utskottet att olika alternativ kan utredas. Sedan är det bara att verkställa dem, jobba vidare och dessutom ett ordentligt betänkande till den här delen. Det kort sagda är ibland det klokt sagda.

För vår del inom Moderat samling för Åland har det viktiga för utvecklingen av skärgårdstrafiken alltid i olika grupperingar som vi har verkat, varit att få en ökad inflyttning till skärgården. Få en ökad befolkning, stoppa den negativa befolkningsutvecklingen, som visserligen kunde stoppas någorlunda på 1970-talet tack vare den trafik som då byggdes upp, men igen nu är i en situation där åldersfördelningen ute i nästan alla skärgårdskommuner, förutom de som ligger nära antingen Finland eller fasta Åland, har varit väldigt negativ igen. Det är framtiden för skärgården som är det viktiga, att få den fantastiska del av Åland som vi har öster om fasta Åland att leva året runt. Då går det inte mera att lägga upp en trafik som bygger på att fortast möjligt komma till Mariehamn såsom var målsättningen från och med 1959 och framåt och som många av oss har varit med och försökt ändra på, men inte lyckats. Nu börjar vi få en klar majoritet som inser att skärgårdstrafiken inte fortsättningsvis kan byggas på det gamla sättet, att fortast möjligt komma in till Mariehamn, utan det är andra delar som måste utvecklas.

För oss har det alltid varit ytterst väsentligt att skärgårdskommunerna kan utvecklas på det sättet som jag sade, så att de klarar sig så bra som möjligt själva. Att en kommun som Sottunga skulle fortsätta att kunna klara sig ensam är inte mera rimligt. Kökar är också i ett svårt läge och nog också Kumlinge. Dessa mellanskärgårdskommuner är alla i en svår situation. Det är klart att man måste anpassa trafiken så att det ger möjlighet för de här kommunerna att överleva. Då är det ett fantastiskt förslag att Kökartrafiken leds över Föglö, Sottungatrafiken leds över Föglö, Kumlingetrafiken leds gärna också i en framtid över Föglö, men kanske också delvis på ett annat sätt. Brändö är i en lite annan situation, med sin närhet till fasta Finland och Vårdö har nästan en fast förbindelse redan. Föglö är på väg, om vi nu driver den här politiken tillsammans på ett förnuftigt sätt, att bli väldigt nära också.

Det sades mycket klokt i måndags och jag har inte så mycket mer att tillägga. Jag vill ändå kort säga om färjefästet på östra Föglö, som blir en central knutpunkt för en stor del av skärgården, den största delen av skärgården, den mest utsatta delen av skärgården. Dit hör alltså Sottunga, lill-Sottunga, Kyrkogårdsö. Till lill-Sottunga kan man också räkna Husö som en del av kommunen och hela Kökar och till vissa delar också Kumlinge. Kumlinges framtid bör inplanteras i den här diskussionen. Då är det färjefäste som vi ska anlägga på östra Föglö inte enbart en satsning på Kökartrafiken utan det är en satsning på den här regionen som helhet som ska överleva.

Som kollegan Mika Nordberg sade i måndags, så kan rätt planerat färjefästeplatsen på östra Föglö bli förbindelsen till fasta Finland för den delen av den kommersiella trafiken. Mycket intressant. Tidigare har det varit så att när vi har diskuterat frågorna om samarbete mellan kommunerna har vi tänkt mycket på privata serviceföretag, på hur de ska kunna betjäna flera kommuner. Man ska inte i Kökar och Sottunga behöva för varje åtgärd som ska vidtas för enskilda människor och företag, ta in folk från Mariehamn och betala väldigt dyrt för det utan det ska kunna byggas upp en serviceföretagsverksamhet i skärgården, som kan serva alla i skärgården. Dessutom växer de företagen så att de kan serva på fasta Åland också. Det är framtiden för skärgården som vi måste skissa på.

Nu under det senaste årtionde har det kommit in en ny bild, det är alldeles markant att samhällsservicen också måste koordineras och satsas på. Skolorna har varit självklara hittills, på sociala sidan blir det alldeles uppenbart ett behov på det här, på hälso- och sjukvårdssidan är det redan ett behov av samordning mellan de här kommunerna. Placeringen av färjefästet på östra Föglö måste ta detta i beaktande.

Jag sätter punkt där, alla begriper säkert vad jag säger. När finans- och näringsutskottet var på diskussion i Föglö om kortrutten med Kökar, Sottunga, Föglö och Kumlinge så framkom det väldigt tydligt att alla är väldigt för att köra över Föglö under en förutsättning, det får inte bli en flaskhals i Degerby. Det får inte bli att man sitter i Degerby och väntar på färjan hur länge som helst. Därför är det en förutsättning att bygga ut till Gripö och sedan till Långholm och därifrån ett 18 minuters pass till Svinö. Då kan man med nuvarande kostnad utöka trafiken väldigt mycket och man kan t o m utöka trafiken med sänkt kostnad jämfört med dagens trafik. Det är ytterst viktigt att man gör det och det kan vi göra i närtid. Om vi ser att vi kan få östra Föglö i drift om fyra år så kan vi ha västra Föglö i drift om fem år enligt min uppfattning.

Kortfattat och korrekt uttrycker sig utskottet till den delen att en kommande fast förbindelse inte ska omöjliggöras. Det är alldeles klart att från den långa holmen, Långholm, finns det alla möjligheter att ta ner en tunnel som kommer upp i Svinö. Det finns olika dragningsmöjligheter, en nordlig riktning, en mellanriktning och en sydlig riktning beroende lite på havsdjupen där som inte är så stora ändå. Detta sagt om Föglötrafiken.

Jag vill också säga lite om Vårdöförbindelsen. Utskottet skriver klokt att olika alternativ kan utredas. Vi har alltså alternativ över Prästö sund där flera tekniska lösningar är möjliga, vi har alternativet söderut över Lumparland, där flera tekniska lösningar är möjliga. Man har sagt att under Prästö sund går det inte att dra en tunnel för att vattendjupet är 28 meter. Det går naturligtvis att dra en tunnel, men det blir väldigt långa uppfarter och nerfarter. Det finns ställen som är grundare i området söderut och norrut, men det är ändå relativt stora djup. Då finns det en sådan teknisk lösning att man bygger en bro under vattnet över dessa stora djup och får en sänkt tunnel som ligger på ungefär tio meters djup och så har man löst den problematiken. Det finns alltså inte några kalkyler eller tekniska beräkningar gjord på det här. Jag vill bara slänga fram att det finns flera lösningar, en hög bro eller en låg bro. Att den kommersiella trafiken skulle ledas genom Bomarsundshålet, mellan Bomarsund och Prästö, det finns inte vatten för det och sprängningar skulle vara oresonliga till den delen. Att tänka sig att vi skulle ha en segelbåtstrafik genom en öppningsbar bro där skulle innebära så många infrastrukturella negativa konsekvenser att Vårdöborna inte skulle vara betjänta. Det gäller förutsättningslöst för landskapsregeringen att på basen av finans- och näringsutskottets skrivningar utreda detta. Faktum är, fru talman, att nu är jag färdig.

Minister Veronica Thörnroos, replik

Talman! Tack för ett intressant anförande, vtm Roger Jansson. Jag skulle behöva få lite kompletterande uppgifter, det är möjligt att jag var lite ouppmärksam annars något annat. Vtm säger att förbindelsen till Finland avseende den kommersiella delen kommer att flyttas från Mariehamn till västra Föglö. Är det så jag ska se det?

Jag uppfattade också att vtm sade att alla är för att köra över Föglö. Det är inte speciellt länge sedan jag fick ett brev undertecknat av 100 enklingebor som inte var intresserade av att köra över Föglö och sedan vet jag att Brändö kommun har uttryckt sitt ställningstagande. Jag måste också tyvärr meddela att vad gäller drift av västra Föglö med bro över Spättahålet och sedan vidare så är man nog kanske överoptimistisk om man tror att verkställigheten ska kunna ske inom fem år.

Vtm Roger Jansson, replik

Fru talman! Tack ministern för den kommentaren. Ministern var väldigt uppmärksam när det gällde trafiken till fasta Finland från östra Föglö. Det är alltså den som utgår från Långnäs idag och mycket annan trafik som fisktransporter och annan, som kunde lösas med ett ordentligt fäste och en central punkt på östra Föglö. Det har ingenting med den stora färjtrafiken som går mellan Finland och Sverige att göra eller mellan Åland och Sverige. Jag hänvisar till vårt gruppanförande som Mika Nordberg höll och där framgick detta på ett tydligt sätt.

När det gäller om alla inom de här nämnda kommunerna, Kökar, Sottunga och Föglö är för eller emot någonting så hänvisar jag till finans- och näringsutskottets möte i Degerby där kommunerna var kallade och kommunernas representanter angav detta. Hur medborgarna ställer sig är en annan fråga.

Minister Veronica Thörnroos, replik

Talman! Tack för det klagörandet. Vad gäller mötet som hölls i Degerby så var inte alla kommuner kallade till det. Brändö och Vårdö kommuner träffade finans- och näringsutskottet vid ett annat tillfälle. Vad sedan gäller en öppningsbar bro över Bomarsund ser jag det som fullt möjligt och som ett intressant alternativ att utreda. Vi ska idag komma ihåg att Lemströms kanal är synnerligen flitigt använt av segelfarkoster och även andra större fartyg och den öppnas en gång i timmen under högsäsong. Mig veterligen fungerar det väldigt väl trots att vi har en ganska intensiv trafik ner till Långnäs och Föglö. Jag tycker inte att man i det här skedet ska utesluta alternativet utan man ska titta vidare på det.

Vtm Roger Jansson, replik

Fru talman! På Föglömötet diskuterades södra skärgårdens problematik. Brändö och Vårdö hör inte till södra skärgården så det var en särskild diskussion som finans- och näringsutskottet höll med dem. Det var lyckade tillställningar båda två. Jag deltog i dem båda som ersättare i utskottet. När det gäller att ytterligare ha en öppningsbro i ett område som är väldigt trafikerat av bilar visar Lemströms kanal-problematiken det att det under sommaren oftast är ett 20 minuters stopp på biltrafiken och det upplever folk som inte särskilt bra service. Man och man och kvinna och kvinna och man och kvinna emellan har det diskuterats behov av en annan framtida lösning över Lemströms kanal också. Att bygga fast sig på ett annat ställe på fasta Åland med mycket biltrafik är kanske inte så smart.

Talmannen

Replikskiftet är avslutat.

Ltl Mats Perämaa, replik

Fru talman! Som medlem i finans- och näringsutskottet hade jag möjlighet att närvara vid hörandena av skärgårdskommunerna i korttruttsfrågan. Att låta sig ledas över Föglö vad gäller de fyra kommunerna i södra skärgården så var det så att man, precis som sades, kunde tänka sig trafik över Föglö, men jag tror att det var ännu lite starkare betoning mot det att då bör korttruttsarbetet sluta i en fast förbindelse mellan Föglö och fasta Åland. Man nöjer sig inte bara med en förbättrad trafik. Jag tror att vi ska vara ganska precisa i det här. Det var för de södra skärgårdskommunerna tydligt och klart att slutmålet är en fast förbindelse där, inte bara en förbättrad trafik.

Vtm Roger Jansson, replik

Tack fru talman! Det är alldeles riktigt. Min tolkning av de officiella kommunrepresentanterna var tvådelad. Det får inte bli något stopp i Degerby utan man måste komma vidare direkt. Om man har ett färjpass som fungerar på det sättet så är det inledningsvis okej, särskilt för Kökarrepresentanten. Det är alldeles riktigt, som jag uppfattade det, för att Kumlinge och Sottunga fullt ut ska vara positiva till den här korttruttslösningen så erfordras i förlängningen absolut en fast förbindelse. Man kan uttrycka det i två nivåer, i två nyanser.

Ltl Mats Perämaa, replik

Fru talman! Gällande betänkandets tydlighet och det som utskottet har sagt rätt så kortfattat, är det tydligt med vad man förordar. Det är också tydligt att man från utskottets sida ser att man kan utreda olika alternativ gällande bro över Prästö sund och vidare. Jag vill för min del klargöra att utskottet inte på något sätt har tagit ställning till hur den här förbindelsen mellan fasta Åland och Vårdö ska se ut. Många olika alternativ diskuterades löst, men det fanns absolut ingen beredning, det gjordes inte några höranden för att avgöra vilket alternativ som är det bästa. Det har framkommit som om utskottet nästan skulle ha pratat för en låg bro, men jag vill för min del säga att man måste bereda saker och höra näringsliv, höra resenärer innan man tar ställning till en sådan stor fråga.

Vtm Roger Jansson, replik

Tack fru talman! Jo, jag delar den uppfattningen. Nu var jag inte med i slutskedet av utskottsbehandlingen, men i de diskussioner som jag deltog så var de i den riktningen. Man måste ha ett öppet sinne när det gäller att lösa den fasta förbindelsen till Vårdö. Därför ville jag lägga in det här att om det inte går att ta ner en tunnel till 50 meters djup under Prästö sund så finns det faktiskt en möjlighet med sänkt tunnel på ungefär 10 meters nivå under vattenytan. Det finns som sagt inte några kalkyler på det och inte några tekniska beräkningar, men för en nästan hamnbyggnadsingenjör som mig känns det som om det skulle vara möjligt.

Talmannen

Replikskiftena är därmed avslutade.

Ltl Annette Holmberg-Jansson

Fru talman! Efter att ha missat måndagens debatt om skärgårdens korttrutt på grund av ett BSPCs arbetsgruppsmöte känns det egentligen rätt så skönt för jag vet inte så mycket av vad som har sagts mer än det jag har kunnat läsa om i tidningen. Efter att de första månaderna i år haft fördelen att få sätta mig in i korttruttsmeddelandet ytterligare i utskottet så tycker jag förstås både det ena och det andra. Jag tänker dock försöka hålla mig ganska kort.

Jag anser att spaden för östra Föglö skall och bör sättas i marken så snart som det bara går. Det vore totalt oekonomiskt och ohållbart att inte göra det. Jag tror faktiskt att alla här i salen är ganska överens om det. För västra Föglö däremot, tror jag att viljorna går lite mer isär.

De hörande vi har haft i utskottet har uttalat sig om vad de tycker och tänker om skärgårdens trafikframtid. Jag måste säga att min bild av skärgårdstrafiken ställdes i en lite annan dager. Det är klart att de som bor där funderar mest på hur saker och ting ska fungera och om de säger att västra Föglös logistik måste skötas i samma handvändning som östra Föglö så stämmer nog det. Efter att ha hört deras farhågor är jag hundraprocentigt säker på att vi också måste göra det. Hur vi gör det är däremot en annan fråga. Skall det vara en tunnel? Ja, kanske.

Jag tror att vi där aldrig får glömma en OPS-finansiering. Inte heller en eventuell bompeng som bl. a ledamot Sundman var inne på. Jag tror mig veta att om man kan minska sin restid med 30 minuter per väg så är det värt något. Jag tycker dock att det saknas en samhällskonsekvensanalys överlag. Vad skulle en tunnel, en fast förbindelse, innebära för främst Föglöborna? Hur mycket kommer näringslivet att öka då Föglö blir ett spännande utflyktsmål för alla som besöker Åland? Hur mycket mer intressant blir det att driva ett företag på Åland då det finns en fast förbindelse? Hur mycket mera kommer markens värde att öka då det blir lättare att bo där? Jag kan se att det blir ett måste för alla turister att göra en tur i en tunnel till en ö mitt i havet och sedan tillbringa dagen där.

Avgifterna skulle förstås vara sådana som idag, en för boende och en för besökare. Ett modernt betalningssätt som gör det enkelt att betala för passage genom tunneln. Kanske vi verkligen borde se över OPS-investeringar för att det ska hända inom detta decennium.

Varför ska landskapet själv göra allt? Det finns ju andra som är villiga att göra mycket inom skärgårdstrafiken. Kan vi sedan dessutom eventuellt söka extra anslag för det, anser även jag här att vi så klart ska göra det. Vi måste tänka lite nytt om skärgården ska fortsätta att leva.

Vi har sedan Vårdö som är kvar i vårt betänkande. Där har vi den fasta förbindelsen som nu är med i vårt betänkande. Där har ett enigt utskott sagt att den förbindelsen skall utredas. Vi har diskuterat broalternativ och kanske är det den enda rätta lösningen, men det lär utredningen säga och hur den fasta förbindelsen ska se ut.

Det är dock klart att korttruttens förverkligande behövs om vi vill att hela Åland ska må bra. Låt oss nu enas och sätta spaden i marken. Kan vi inte själva göra jobbet så låt någon annan göra det, t ex med en OPS-lösning. Tack!

Ltl Sara Kemetter, replik

Fru talman! Ledamot Annette Holmberg-Jansson lyfter fram det här med att betala för passage i tunneln. Hur ser ledamoten då på att man eventuellt klassar de här rutterna som landskapsvägar? Nu är moderaterna beredda på att införa även vägtullar.

Ltl Annette Holmberg-Jansson, replik

Där tycker jag att det är en helt annan sak faktiskt. Det här är någonting som skulle kunna finansieras av sig själv till stor del genom en avgift för att passera tunneln. Varför ska vi alltid tänka som vi alltid har gjort, varför inte tänka på ett annorlunda sätt?

Ltl Sara Kemetter, replik

Tack fru talman! Vi talar alltså om enorma investeringskostnader för att hela infrastrukturen i skärgården ska fungera. Ledamot Holmberg-Jansson pratar om att man borde satsa hårt på skärgården och äntligen fatta beslut. Är moderaterna nu verkligen villiga att till och med uppta lån för att förverkliga dessa röster.

Ltl Annette Holmberg-Jansson, replik

Jag har bara pratat om de saker som vi har haft i vårt betänkande. Det gäller västra och östra Föglö och det gäller Vårdö. Jag anser inte att man ska behöva ta lån. Vi ska tänka smart och där är OPS visserligen någonting som man betalar av på, men det är fortfarande ett snabbt sätt att få det fixat. Hur ser skärgården ut om 20 år när vi i det här lagtinget lyckats få det här igenom? Det är min fråga.

Talmannen

Replikskiftet är avslutat.

Ltl Anders Eriksson, replik

Fru talman! Förra gången när det här ärendet var upp gav Ålands framtid genom min kollega Brage Eklund våra synpunkter på skärgårdstrafiken. Då pekade vi också på vikten av ett färjefäste på östra Föglö. Jag tror att det är som ledamoten Holmberg-Jansson säger att vi troligtvis alla är överens om att vi ska ha ett färjefäste på östra Föglö. Jag är däremot lite fundersam eftersom vi ju faktiskt har varit överens om det i tio år. Om man tittar på den politiska debatten och tar fasta på att man i 20 år har pratat om att vi ska investera där för att få den största återbetalningen så har man egentligen i 20 år pratat om ett färjefäste på östra Föglö. Jag måste ändå ställa en fråga eftersom vi fortfarande står här och diskuterar och diskuterar. Ledamoten Holmberg-Jansson, som har en inblick i arbetet bakom landskapsregeringen, kan kanske förklara för mig varför vi inte har kommit till det hon sade, dvs. att vi ska ha spaden i marken.

Ltl Annette Holmberg-Jansson, replik

Jag tycker att den här regeringen har kommit rätt långt på det här. Det är väl egentligen bara fem före spadens sätts i marken. Jag har lärt mig under de här snart två åren som jag har varit i lagtinget, att beslutsprocessen inte är enkel och det går inte snabbt. Därför säger jag att vi kanske måste börja se oss om efter andra alternativ för att få saker och ting att hända. Vi kanske ska använda oss av det privata näringslivet, som uppenbarligen har sagt att de är intresserade av att gå in och hjälpa till med förverkligandet av en korttrutt i skärgården.

Ltl Anders Eriksson, replik

Fru talman! Det heter väl så när ledamot Holmberg-Jansson pratar om andra alternativ, att det kan inkludera en annan landskapsregering. Vad vet jag? Manträt att vi ska sätta spaden i marken, jag har använt det själv, jag har använt det i början på den här mandatperioden, under den förra mandatperioden, kollegan Torsten Sundblom har också använt det i två mandat, men vi står ändå här fortfarande i diskussionsstadiet. Det är det som jag är lite förvånad över att vi synbarligen är överens, jag tror faktiskt det för jag har inte hört någon ledamot öppet säga att man är emot ett färjfäste på östra Föglö. Jag har inte hört någon som har sagt det, men det kan likaväl finnas någon. Samsynen är väldigt stor, men nog har det tagit tid att komma egentligen inte någonstans, till dags dato.

Ltl Annette Holmberg-Jansson, replik

Fru talman! Det är därför det här verkligen är en produkt av den här regeringen och nu ser vi konkret att de olika stegen följs. Jag har stor förhoppning om att det här kommer att bli bra.

Talmannen

Replikskiftet är avslutat.

Ltl Igge Holmberg, replik

Fru talman! Man talar om en massa saker, men vi väntar ju fortfarande på en ordentlig utredning om tunnlarna. Det föreslås det ena och det andra, men innan vi har fått en MKB-utredning och införskaffat tillstånd från alla som faktiskt berörs av det här byggandet, kan vi inte ta beslut. Vi kan inte sätta spaden i marken innan allt är klart. Det behöver utredas ordentligt så att vi får ordentligt på fötterna innan vi drar till med tunnlar och andra fantasiprojekt.

Ltl Annette Holmberg-Jansson, replik

Absolut, fantasiprojekt är väl ingenting för det här lagtinget. Däremot anser jag inte att det är en utopi att kunna bygga en tunnel. Det är det som utskottet egentligen skriver i sitt betänkande att det ska möjliggöras, man ska kunna bygga. När man gör dessa förberedelser ska det inte uteslutas att det inte går att bygga en tunnel i framtiden. Varför vänta på framtiden? Kanske vi ska börja titta på andra vägar för att få det att hända lite snabbare.

Ltl Igge Holmberg, replik

Fru talman! Jo, det håller jag fullständigt med om, men regeringen har kommit rätt långt med bro till Vårdö. Det var ett projekt på fem miljoner. Då satte moderaterna tummen ner. Nu föreslår de en enorm utgift för den här tunneln och pratar om att sätta spaden i marken. Istället för att komma till skott brukar moderaterna blocka det hela. Hur vet vi att det inte upprepar sig?

Ltl Annette Holmberg-Jansson, replik

Ja, skillnaden när det gäller Vårdöbron där moderaterna hade den åsikten att det skulle utredas mera, det var för att vi kunde se att vi kunde spara pengar om det är så att bron är i så gott skick att den kan användas och byggas på. Samma gäller korttrutten. Det är för att spara pengar. Det tycker vi i moderaterna att är viktigt.

Talmannen

Replikskiftet är avslutat.

Ltl Brage Eklund, replik

Tack fru talman! Jag är glad att ltl Holmberg-Jansson lyfter OPS-finansieringen. Jag lyfte den själv i mitt anförande när vi hade upp den senast. Jag ser det som en finansieringsform som vi måste pröva för att komma igång med vårt korttruttsbyggande. Annars blir det som vi sysslar med nu att vi står här och pratar om tio år om korttrutten och inte kommer någonstans. Vi anser oss inte ha råd att finansiera över normala budgetmedel. Det är bra att fler sällar sig till tanken med en OPS-finansiering. Man borde utreda den också i samband med att man pratar om extra pengar och den finansieringsformen.

Ltl Annette Holmberg-Jansson, replik

Ja, OPS-finansieringar är verkligen någonting som man använder sig av i våra närområden så varför ska inte vi här på vår lilla ö kunna tänka oss den möjligheten. Man kan spåna fritt, man kan hitta andra lösningar. Jag har lyft många och sagt att varför ska vi ha stora färjor som transporterar bilar, kanske vi kan ta små färjor som transporterar personer och istället köper en massa bilar som står i hamnen som alla får låna gratis. Det kanske är betydligt mer kostnadseffektivt än att köpa stora färjor som ska transportera bilarna. Man kan välja att vända saker och hitta nya lösningar precis hur som helst, men OPS är inget påhitt utan det är faktiskt något som finns på riktigt.

Ltl Brage Eklund, replik

Tack fru talman! Jag tror att det finns en viss rädsla med den här finansieringsformen för man känner kanske inte till hur den fungerar. Rädslan är väl den att det finns ett kapital som ska betala det här. Kapitalet ska ge en avkastning och det är väl där tanken ska komma in att man inte kan acceptera att det fria kapitalet ska få en viss avkastning på det man har satsat i det här. Man ska också veta att man driver underhållet under 25-30 år beroende på vad man har avtalet om. Det är det här som man borde tänka sig in i. Det är väldigt bra för man blir fri från det ansvaret, men det är själva tanken som man borde få in i medvetandet.

Ltl Annette Holmberg-Jansson, replik

Från finans- och näringsutskottet fick vi gå på ett föreläsningstillfälle där OPS beskrevs. Det finns säkert många med mig som inte visste någonting om det förrän de gick till föreläsningstillfället. Man ska inte vara för rädd för det. I fastlandet bygger man skolor på det här sättet, vägar byggs på det här sättet. Jag tror inte att vi ska stänga dörren för det. Det är klart att man skräms av de avgifter som kommer. Kanske man genom en samhällskonsekvensanalys kan se hur mycket värdet ökar för de här regionerna.

Talmannen

Replikskiftet är avslutat.

Ltl Torsten Sundblom, replik

Fru talman! Ledamoten Holmberg-Jansson kom till det mycket viktiga i sitt anförande och det är spaden i marken, byggstart, någon form av verksamhet, att det startar upp. Det är viktigt att arbetet går framåt, att det händer någonting, att grävskopan kommer, att dynamitlasset kommer och vad man nu behöver för att bygga. Man ska ingjuta den framtidstro i befolkningen ute i skärgården att nu händer det, nu går det framåt. Det här anförandet var bra på den saken, det lyfte den saken.

Ltl Annette Holmberg-Jansson, replik

Tack! När vi säger att den här landskapsregeringen inte har gjort någonting när det gäller korttrutten är att sprida osanning. Det har de gjort. Att göra ett sådant här gediget arbete som det här är kräver mycket när vi ser hur lätt det är idag att besvära sig och hur stort det kan skilja mellan kostnader mellan det ena alternativet och det andra alternativet. Det här är verkligen ett måste och det är mycket på gång.

Ltl Torsten Sundblom, replik

Fru talman! I måndags berömde jag ministern för att miljökonsekvensbedömningen nu är klar och kommer att ställas ut så småningom. Det är också ett av stegen som visar att det är på gång. För att gå vidare till bompeng, man kan spara väldigt mycket tid om man kommer till fast förbindelse. När man sparar mycket tid att färdas kan man också betala lite för turen genom, men ett smidigt system är det viktiga.

Ltl Annette Holmberg-Jansson, replik

Ja, det var min uppfattning också under det hörande vi hade ute i skärgården att det var villiga att betala en bompeng om de kunde vinna tid och säkerhet och komma fram under den tid de ville. En bompeng ska vi absolut inte utesluta.

Talmannen

Replikskiftena är därmed avslutade.

Minister Veronica Thörnroos

Talman! Bästa lagting! Tack för en synnerligen intressant och givande debatt. Några reflektioner kring det som har sagts. Det finns en stark samsyn kring ett färjefäste på östra Föglö. Det är det projekt som landskapsregeringen har kommit längst med.

Jag noterar att ledamoten Anders Eriksson här i ett replikskifte med ledamoten Holmberg-Jansson var tveksam till vad landskapsregeringen egentligen har gjort under den här perioden. Jag skulle vilja påskina att vi har gjort så mycket som bara har varit möjligt med de resurser som vi har. Så enkelt är det. Redan under tidigare lantråd Viveka Erikssons ledning lades den första grunden fram till korttruttsmeddelande som sedan har processats vidare. Inledningsvis så fanns det, om man får raljera lite, lika många färjdragningsalternativ som det fanns ledamöter i landskapsregeringen och i lagtinget, man kan rita på en karta precis som man vill. Det här har sakta men säkert kokats ner, precis som ledamoten Annette Holmberg-Jansson sade, så att vi nu har kommit ner i konklusion och nu går vi djupare in i varje projekt. Jag kan meddela att vår bro- och hamningenjör har berättat att den slutgiltiga MKB-rapporten har kommit idag från leverantören. Den här veckan går han genom den och nästa vecka tas beslut och sedan ställs den ut. Nu har vi den tiden också bekräftad.

Vad gäller offentlig-privat samverkan så snabbar inte processen som sådan på den demokratiska processen. Vi har ändå en miljölagstiftning, vi har en vattenlagstiftning, vi har den enskilda medborgarens rätt att gå in i processen, följa den och påverka den. Det man tidsmässigt med en offentlig-privat samverkan vinner är att man får tag i kapitalet snabbare. Det är egentligen det det handlar om. För att spara in på den tiden, de vinster man kan göra där genom att komma igång med en större satsning snabbare får man istället ett avkastningskrav som man betalar lite för. I bokföringen kommer offentlig-privat samverkan att gå som drift, det går inte som en investering. Det kan också vara ett resonemang huruvida investeringen, tunneln man har byggt, färjan, om den ska övergå till landskapet efter en viss tid eller inte. Där finns en uppsjö av alternativ.

Det som också är intressant är att utredningsarbetet kring västra Föglö och Prästö-sund går vidare. Vi söker lösningar där man i ett senare skede kan få en bred konsensus kring här i lagtingsalen.

Jag vill på landskapsregeringens vägnar tacka lagtinget för den tid och den kraft som ni har satt ner på det här mastodonta arbetet. Vi fortsätter att göra så gott vi kan så att vi får spaden i marken, som ledamoten Torsten Sundblom har efterlyst ett antal år.

Ltl Brage Eklund, replik

Tack fru talman! Det stämmer precis som ministern säger när det gäller kapitalet och OPS-finansieringen. Det är där som vi från Ålands framtid har hävdats att det är det som kan påskynda snabbheten i verkställigheten. Man ska inte behöva slå sig i huvudet när det gäller anslagen utan då vet man att så här mycket kostar det varje år för den satsning vi har gjort för de budgetmedel som i princip har gått igenom i salen. Det är ungefär som en amortering på ett lån. Nu blir det varje gång så att varje projekt ska stå och pratas sönder. Sedan kommer ett

nytt lagting och så börjas det på nytt. Vi ser precis från 2005 vad som har hänt när ledamot Runar Karlsson lade fram första korttruttsmeddelandet, inte har det hänt något mer. Det som har kommit lite längre nu är östra Föglö och det är bra det.

Minister Veronica Thörnroos, replik

Tack talman! Jag håller inte riktigt med det sistnämnda att det inte har hänt någonting. Backar man ännu längre bak i tiden så var det de facto dåvarande trafikminister Runar Karlsson som lämnade det första korttruttsmeddelande som sedermera nästa landskapsregering under Viveka Erikssons ledning fortsatte att arbeta vidare på. Det har nu konkretiserats i en högre nivå i form av korttruttens slutrapport. Nu går vi in i varje projekt och går in i nästa skede. Mera kunskap och så börjar vi bygga. Jag tror att vi har en samsyn kring det här, men jag vill också säga att jag delar ledamoten Brage Eklunds syn på att många saker pratar vi helt enkel sönder, vi ser inte Ålands bästa utan vi ser kanske lite för kortsiktigt och så pratar vi helt enkelt sönder det. Vi är helt enkelt lika goda eller dåliga debattörer på det allihop här i salen.

Talmannen

Replikskiftet är avslutat.

Ltl Anders Englund

Fru talman! För det första så vill jag tacka landskapsregeringen och särskilt ministern som har haft hand om undersökningen om korttrutten och den slutrapport som man har tilldelat lagtinget. Det har varit ett stort och omfattande arbete som man har gjort. Jag har haft möjlighet att ta del av det här och som bosatt i skärgården, verksam inom kommunen och även här i lagtinget har det varit mycket intressant, även i utskottet som jag har varit med i. Det är ett mycket bra arbete som har gjorts.

Sedan kommer man till det att man behöver komma till något konkret, att sätta spaden i marken, som det så bra talas om här. Där har man nu föreslagit tre saker som man bör arbeta på från landskapsregeringen. Det är mycket bra och det gäller att få detta att bli någonting, att verkligen driva detta framåt, precis som man sade tidigare att man inte pratar sönder det. Jag tror att jag också är den här i salen som har den största erfarenheten när man både lever och bor och ser hur trafiken har utvecklats från sin egen närregion, från passagerarbåt till bilfärja, till bro och vajerfärja. Nu är det på norra linjen 500 meter kvar och sedan är man kopplad till fasta Åland. Det borde inte vara oöverstigit att lösa det.

Jag är också övertygad om, när man tittar på planeringen av skärgårdstrafiken, att hela vårt trafiksystem över Åland kan komma att ändras i framtiden. Det är inte säkert att det fungerar precis som det gör idag. Vi vet att det pågår i våra områden runt om oss, en oerhört intressant planering på olika trafikdragningar. Då kommer skärgården att vara en central punkt även här, hur man drar trafiken och hur den kommer att löpa. Snabbheten genom skärgården behöver man ta en titt på. Det är här våra barn kommer att uppleva framtiden. Det tror jag att de verkligen får göra med tanke på den tid som har gått under min tidsperiod hur mycket det har utvecklats. Jag hoppas att besluten drivs framåt. Jag har förtroende för att landskapsregeringen kommer att göra det så att vi inte pratar sönder det här för mycket, även om detaljer i vissa fall behöver undersökas. Jag lyckönskar landskapsregeringen att driva på de här frågorna.

Talmannen

Begärs ordet? Diskussionen är avslutad.

Detaljbehandlingen börjar. Först föreläggs betänkandets kläm och efter det motiveringen. Kan förfaringsättet godkännas? Godkänt.

Föreläggs betänkandets kläm för godkännande. Klämman är godkänd.

Föreläggs betänkandets motivering för godkännande. Motiveringen är godkänd.

Ärendets enda behandling är avslutad. Ärendet är slutbehandlat.

Budgetförslag 3/2016-2017

Tillhör ärendet: Första tilläggsbudget för år 2017

Lagtingsår: 2016-2017

Typ av dokument: Budgetförslag

Ladda ner Word-dokument

**Ålands
landskapsregering**

**BUDGETFÖRSLAG
nr 3/2016-2017**

Datum
2017-04-
13

Till Ålands lagting

Förslag till första tilläggsbudget för år 2017

ALLMÄN MOTIVERING

Till lagtinget överlämnas landskapsregeringens framställning med förslag till första tillägg till budgeten för landskapet Åland under år 2017.

I föreliggande förslag till tilläggsbudget föreslås bland annat

- tilläggsanslag för Ålands delegation i Nordiska rådet
- tilläggsanslag för kommunindelingsutredare
- anslag för skapandet av Upphandlingsinspektionen
- nettoanslag för EU-finansierat fiskevårdsprojekt
- omfördelning av anslag för ett nytt stöd för främjande av hållbara transportmedel
- investeringsfullmakt och delanslag för i huvudsak västra och östra Föglö samt
- investeringsfullmakt och delanslag för ny systemlösning för Landskapsalarmcentralens hantering av nödsamtal och nödmeddelanden.

I föreliggande tilläggsbudgetförslag föreslås även minskade personalkostnader om 2.170.000 euro med anledning av förhandlingsresultatet rörande landskapets tjänstekollektivavtal och sänkt socialskyddsavgift i förhållande till den avgift som anslagen i

grundbudgeten har beräknats utgående från. Landskapsregeringen har egen förhandlingsrätt för tjänstemän och blir inte automatiskt bunden av rikets konkurrenskraftsavtal, medan anställda i arbetsavtalsförhållande omfattas av avtalet. I anledning av det har landskapsregeringen fört förhandlingar med fackförbunden och förhandlingsresultatet motsvarar de åtgärder som har vidtagits i riket i anledning av det s.k. konkurrenskraftsavtalet. Om en minskning av anslag görs i anledning av ovan nämnda förklaras inte detta närmare under respektive moment i tilläggsbudgetförslaget.

En hållbar ekonomi

I förslaget till första tilläggsbudget för år 2016 redogjorde landskapsregeringen för åtgärder som planerades under mandatperioden för att uppnå en för landskapet hållbar ekonomi i enlighet med regeringsprogrammets delmål. Landskapsregeringens målsättning har varit att uppnå resultatförbättrande åtgärder i form av ökade intäkter och minskade kostnader om sammanlagt ca 20 miljoner euro (hållbarhetsgapet) under mandatperioden. Utgående från nu kända uppgifter om förväntade inkomstnivåer, genomförda besparingsåtgärder och nya utgiftsbehov bedömer landskapsregeringen att behovet av resultatförbättrande åtgärder nivåmässigt kvarstår på motsvarande nivå för år 2018 som för år 2017. Landskapsregeringens arbete för att uppnå detta fortgår i och med att det konkreta arbetet med budgetförslaget för år 2018 påbörjas. Arbetet med de resultatförbättrande åtgärderna för år 2018 underlättas dels till följd av det tjänstekollektivavtal som landskapsregeringen ingått, dels till följd av sänkt socialskyddsavgift vilka sammantaget beräknas förbättra resultatet för år 2018 med närmare 2,2 miljoner euro. Därtill ska beaktas att strukturella resultatförbättringar som överstiger kraven för åren 2016 och 2017 kan räknas respektive förvaltningsenhet tillgodo år 2018.

Landskapets likviditetssituation och behov av låntagning

I slutet av mars 2017 fastställde landskapsregeringen en finansierings- och placeringsplan för år 2017. Som framgår av planen likväl som av grundbudgeten för innevarande år uppskattas likviditeten sjunka med ca 13 miljoner euro under år 2017 och inga lån förväntas behöva tas upp under året.

Föreliggande förslag till tilläggsbudget innebär bland annat att de direkta verksamhetskostnaderna sjunker till följd av förhandlingsresultatet rörande landskapets tjänstekollektivavtal och sänkt socialskyddsavgift, vilket är positivt för likviditetsbelastningen. I förslaget ingår även t.ex. en investeringsfullmakt samt ett större delanslag för ny systemlösning för Landskapsalarmcentralens behov. Med beaktande av dessa faktorer samt övriga i tilläggsbudgetförslaget ingående förändringar beräknas likviditetssituationen under år 2017 inte förändras i någon större grad.

Under moment 976000 i investeringsavsnittet redogör landskapsregeringen för kommande investeringsprojekt rörande i huvudsak västra och östra Föglö. Investeringsutgifterna beräknas uppgå till omkring 40 miljoner euro. Landskapsregeringens avsikt är att lösa det ökade likviditetsbehovet till följd av investeringarna med låntagning.

I och med tillägget har hittills under år 2017 budgeterats 380.226.800 euro.

Med hänvisning till ovanstående samt till detaljmotiveringen får landskapsregeringen vördsamt föreslå

att lagtinget antar följande förslag till första tillägg till budgeten för år 2017.

Mariehamn den 13 april 2017

L a n t r å d

Katrin Sjögren

Minister

Mats Perämaa

Bilaga 1: Resultaträkning

		Anslag Inkomster	
		tb 2017	tb 2017
VERKSAMHET			
<u>Avdelning 1</u>			
100	LAGTINGET	16 000	0
101	LAGTINGET	<u>17 000</u>	<u>0</u>
10100	Lagtinget, verksamhet	17 000	
111	LAGTINGETS KANSLI	<u>16 000</u>	<u>0</u>
11100	Lagtingets kansli, verksamhet	16 000	0
120	LANDSKAPSREVISIONEN	<u>3 000</u>	<u>0</u>
12010	Landskapsrevisionen, verksamhet	3 000	0

130	ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET	<u>-20 000</u>	<u>0</u>
13010	Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet	-20 000	0

Avdelning 2

200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	12 000	-1 000
------------	--	---------------	---------------

200	LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS LEDAMÖTER	<u>22 000</u>	<u>0</u>
20010	Landskapsregeringen, verksamhet	22 000	0

210	REGERINGSKANSLIET	<u>-33 000</u>	<u>0</u>
21010	Regeringskansliet, verksamhet	-33 000	0

260	LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA INKOMSTER OCH UTGIFTER	<u>3 000</u>	<u>-1 000</u>
26002	Interreg Central Baltic Programme 2014 - 2020	1 000	-1 000

26003	Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland	2 000	
-------	---	-------	--

280	LAGBEREDNINGEN	<u>20 000</u>	<u>0</u>
28010	Lagberedningen, verksamhet	20 000	0

Avdelning 3

300	FINANSVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	84 000	-34 000
------------	---	---------------	----------------

300	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>80 000</u>	<u>-34 000</u>
30010	Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	80 000	-34 000

390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	<u>4 000</u>	<u>0</u>
39000	IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)	4 000	0

Anslag Inkomster
tb 2017   tb 2017

Avdelning 4

400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	12 000	0
400	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>32 000</u>	<u>0</u>
40010	Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	32 000	0
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	<u>-20 000</u>	<u>0</u>
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	-20 000	0
<u>Avdelning 5</u>			
500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	2 000	0
500	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-4 000</u>	<u>0</u>
50010	Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-4 000	0
505	BIBLIOTEKSVERKSAMHET	<u>52 000</u>	<u>0</u>
50500	Bibliotek	52 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	<u>-40 000</u>	<u>0</u>
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-40 000	0
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	<u>-6 000</u>	<u>0</u>
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-6 000	0
<u>Avdelning 6</u>			
600	NÄRINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	54 000	0
600	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>54 000</u>	<u>0</u>
60010	Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	54 000	0

Avdelning 7

700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	95 000	0
700	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>40 000</u>	<u>0</u>
70010	Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	40 000	0
		Anslag Inkomster	
		tb 2017	tb 2017
740	ÅLANDSTRAFIKEN	<u>4 000</u>	<u>0</u>
74000	Ålandstrafiken, verksamhet	4 000	0
750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	<u>21 000</u>	<u>0</u>
75030	Upphandling av linfärjetrafik	21 000	
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>30 000</u>	<u>0</u>
76010	Utgifter för drift och underhåll av vägar	30 000	
80 - 88	FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER	1 281 000	99 000
820	ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ	<u>15 000</u>	<u>0</u>
82000	Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet	15 000	0
822	DATAINSPEKTIONEN	<u>1 000</u>	<u>0</u>
82200	Datainspektionen, verksamhet	1 000	0
825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>108 000</u>	<u>0</u>
82500	Ålands polismyndighet, verksamhet	108 000	0
826	ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET	<u>-5 000</u>	<u>0</u>
82600	Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet	-5 000	0
827	LOTTERIINSPEKTIONEN	<u>1 000</u>	<u>0</u>
82700	Lotteriinspektionen, verksamhet	1 000	0
831	UPPHANDLINGSINSPEKTIONEN	<u>-55 000</u>	<u>0</u>

83100	Upphandlingsinspektionen, verksamhet	-55 000	
840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	<u>1 100</u>	
		<u>000</u>	<u>0</u>
84000	Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet	1 100	
		000	0
848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	<u>46 000</u>	<u>0</u>
84810	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet	35 000	0
84820	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet	11 000	
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>14 000</u>	<u>0</u>
85000	Högskolan på Åland	14 000	0
851	ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA	<u>16 000</u>	<u>0</u>
85100	Ålands folkhögskola, verksamhet	16 000	0
852	ÅLANDS MUSIKINSTITUT	<u>19 000</u>	<u>0</u>
85200	Ålands musikinstitut, verksamhet	19 000	0
		Anslag	Inkomster
		tb 2017	tb 2017
855	ÅLANDS GYMNASIUM	<u>196 000</u>	<u>0</u>
85500	Ålands gymnasium, verksamhet	196 000	0
856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	<u>-137</u>	<u>0</u>
		<u>000</u>	<u>0</u>
85600	Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet	-137	
		000	0
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICE- MYNDIGHET	<u>25 000</u>	<u>0</u>
86000	Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet	25 000	0
865	ÅLANDS FISKODLING, GUTTORP	<u>-145</u>	
		<u>000</u>	<u>150 000</u>
86500	Ålands fiskodling, Guttorp, verksamhet	-145	
		000	150 000
870	MOTORFORDONSBYRÅN	<u>17 000</u>	<u>0</u>

87000	Motorfordonsbyrån, verksamhet	17 000	0
872	VÄGUNDERHÅLLSVERKSAMHET	<u>30 000</u>	<u>-30 000</u>
87200	Vägunderhållsenheten, verksamhet	30 000	-30 000
873	VERKSTAD OCH LAGER	<u>35 000</u>	<u>-21 000</u>
87300	Verkstad och lager, verksamhet	35 000	-21 000
		1 556	64 000
	Verksamhet sammanlagt	000	

ÖVERFÖRINGAR

Avdelning 5

500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALT- NINGSSOMRÅDE	40 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	<u>40 000</u>	<u>0</u>
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	40 000	0

Avdelning 6

600	NÄRINGS- AVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-90 000	0
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	<u>-90 000</u>	<u>0</u>
61000	Näringslivets främjande (R)	-90 000	0

Anslag Inkomster
tb 2017 tb 2017

Avdelning 7

700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	0	0
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	<u>0</u>	<u>0</u>
72010	Främjande av hållbar energiomställning (RF)	0	0

	Överföringar sammanlagt	-50 000	0
89	SKATTEFINANSIERING, FINANSIELLA POSTER OCH RESULTATRÄKNINGSPOSTER		
890	SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	0	945 000
890	SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR	<u>0</u>	<u>945 000</u>
89000	Skatter och inkomster av skattenatur		945 000
	Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter		
	sammanlagt	0	945 000
9	INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA FINANSINVESTERINGAR		
	<u>Avdelning 3</u>		
300	FINANSVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	6 000	0
9350	PENNINGAUTOMATMEDEL	<u>6 000</u>	<u>0</u>
935010	Lån ur penningautomatmedel (R)	6 000	0
80 - 88	FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER	-1 500	0
9760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>-1 000</u>	<u>0</u>
976000	Infrastrukturinvesteringar (R)	-1 000	0
		000	0
	Anslag Inkomster		
	tb 2017	tb 2017	

9825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	-500	
		000	0
982500	Ålands polismyndighet, investeringar (R)	-500	
		000	0
<hr/>			
	Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar		
	sammanlagt	-1 494	0
		000	
<hr/>			
	Anslag och inkomster totalt ovanstående	12 000	1 009 000
<hr/>			

Verksamhet - detaljmotivering

100 LAGTINGET

101 LAGTINGET

10100 Lagtinget, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag th 2017
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	-1 887 153	-1 895 000	17 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-1 887 153	-1 895 000	17 000

Föreslås en minskning av anslaget om 17.000 euro.

111 LAGTINGETS KANSLI

11100 Lagtingets kansli, verksamhet

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter:	0	1 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-701 839	-891 000	16 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-701 839	-890 000	16 000
Insernyra	-641 000	-534 000	
Sammanlagt	-1 342 839	-1 424 000	16 000

Föreslås en minskning av anslaget om 16.000 euro.

120 LANDSKAPSREVISIONEN

12010 Landskapsrevisionen, verksamhet

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter:	256	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-165 368	-200 000	3 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-165 111	-200 000	3 000

Föreslås en minskning av anslaget om 3.000 euro.

130 ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET

13010 Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter:	305	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-29 955	-34 000	-20 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-29 650	-34 000	-20 000

Föreslås en ökning av anslaget om 20.000 euro.

		<i>Utgifter</i>		

Medlen ska användas för att inom ramen för presidentskapet ge större möjligheter att lyfta fram åländska frågor samt de självstyrande områdenas ställning och för att anordna ett presidiummöte på Åland.

**200 LANDSKAPSREGERINGEN OCH
REGERINGSKANSLIET**

**200 LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS
LEDAMÖTER**

20010 Landskapsregeringen, verksamhet

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Inträskter	0	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-960 116	-1 000 000	22 000
- tidigare års anslag		0	
- P.A.F-netto			
Anslag netto	-960 116	-1 000 000	22 000

Föreslås en minskning av anslaget om 22.000 euro.

210 REGERINGSKANSLIET

21010 Regeringskansliet, verksamhet

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Inträskter	101 970	140 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-1 910 678	-2 394 000	-33 000
- tidigare års anslag		0	
- P.A.F-netto	130 694		
Anslag netto	-1 678 014	-2 254 000	-33 000

Föreslås en nettoökning av anslaget om 33.000 euro.

		<i>Utgifter</i>	

I förslaget ingår en minskning av anslaget om 47.000 euro.

Därtill föreslås med anledning av den tidtabell för en reform av kommunstrukturen som beskrivs i landskapsregeringens meddelande nr 4/2016-2017 till lagtinget 80.000 euro för kommunindelingsutredare.

**260 LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA
INKOMSTER OCH UTGIFTER**

26002 Interreg Central Baltic Programme 2014 - 2020

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Inträder:	62 340	64 000	-1 000
Kostnader:			
- årets totalt	-74 646	-84 000	1 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-12 606	0	0

Föreslås en minskning av inkomsterna om 1.000 euro och en minskning av anslaget om 1.000 euro. Momentet är ett nettoanslag.

26003 Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Inträder:	0	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-193 213	-200 000	2 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto	88 763		
Anslag netto	-104 450	-200 000	2 000

Föreslås en minskning av anslaget om 2.000 euro.

280 LAGBEREDNINGEN

28010 Lagberedningen, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Inträder:	2 150	5 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-774 743	-1 005 000	20 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-772 593	-1 000 000	20 000

Föreslås en minskning av anslaget om 20.000 euro.

300 FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

300 ALLMÄN FÖRVALTNING

30010 Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Inträder:	163 934	196 300	-34 000
Kostnader:			
- årets totalt	-2 463 754	-2 693 300	30 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto	25 250		
Anslag netto	-2 274 569	-2 497 000	46 000

Föreslås minskade inkomster om 34.000 euro
och minskade utgifter om 80.000 euro.

		<i>Inkomster</i>		

Föreslås en minskning om 1.000 euro till följd
av minskade kostnader. Föreslås därtill en
minskning om 33.000 euro avseende
hanteringen av tv-avgifter som nettoförs under
moment 27000.

		<i>Utgifter</i>		

Föreslås en minskning av anslaget om 47.000
euro. Föreslås därtill en minskning av anslaget
om 33.000 euro avseende hanteringen av tv-
avgifter där kostnaderna nettoförs direkt under
moment 27000.

390 GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER

39000 IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Inlämner	110 456	70 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-1 031 214	-1 050 000	4 000
- tidigare års anslag		-558 575	
- PAF-netto	44 549		
Anslag netto	-876 210	-1 538 575	4 000

Föreslås en minskning av anslaget om 4.000
euro.

400 SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

400 ALLMÄN FÖRVALTNING

40010 Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag tb 2017
Inträder:	50 022	43 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-1 422 218	-1 320 455	32 000
- tidigare års anslag		0	
- P&F-netto			
Anslag netto	-1 372 196	-1 277 455	32 000

Föreslås en minskning av anslaget om 32.000 euro.

450 VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD

45000 Vattenförsörjning och vattenvård

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag tb 2017
Inträder:	0	50 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-244 345	-315 000	-20 000
- tidigare års anslag		0	
- P&F-netto			
Anslag netto	-244 345	-265 000	-20 000

Föreslås ett tilläggsanslag om 20.000 euro.

		<i>Utgifter</i>		

Föreslås ett anslag om 20.000 euro för att genomföra grundvattenundersökningar. Tilläggsanslaget behövs på grund av att arbetet med att genomföra grundvattenundersökningar inte blev klart år 2016, varför avsett anslag indrogs i bokslutet för år 2016.

500 UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

500 ALLMÄN FÖRVALTNING

50010 Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag tb 2017
Inträder:	41 309	172 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-3 103 600	-3 245 500	-4 000
- tidigare års anslag		0	
- P&F-netto	118 976		
Anslag netto	-2 943 315	-3 073 500	-4 000

Föreslås en ökning av anslaget om 4.000 euro.

Utgifter

Anslaget minskas med 48.000 euro.

Landskapsarkivets verksamhet har organisatoriskt överförs till utbildningsavdelningens allmänna byrå, varför anslaget ökar med 52.000 euro. I beloppet ingår förutom verksamhet även utvecklingsarbetet *Det audiovisuella arkivet*. Moment 50500 minskas i motsvarande grad.

505 BIBLIOTEKSVERKSAMHET

Rubriken ändrad.

50500 Bibliotek

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Inträffar	0	1 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-137 786	-187 000	52 000
- tidigare års anslag		0	
- P&F-netto			
Anslag netto	-137 786	-186 000	52 000

Rubriken ändrad.

Föreslås en minskning om 52.000 euro.

Utgifter

Landskapsarkivets verksamhet har organisatoriskt överförs till utbildningsavdelningens allmänna byrå. I beloppet ingår utvecklingsarbetet *Det audiovisuella arkivet*. Moment 50010 ökar i motsvarande grad.

515 PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott

(R)

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag tb 2017
Inträder	0	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-18 055	-52 000	-40 000
- tidigare års anslag		-70 079	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-18 055	-122 079	-40 000

Föreslås en ökning om 40.000 euro.

		<i>Utgifter</i>		

Föreslås en ökning om 40.000 euro för hyreskostnader för det nyligen etablerade ungdomshuset Boost. Ökningen finansieras genom en minskning av moment 51500 i överföringsavsnittet.

516 PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET

51600 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag tb 2017
Inträder	1 819	2 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-185 193	-140 000	-6 000
- tidigare års anslag		-65 627	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-183 373	-203 627	-6 000

Föreslås en ökning om 6.000 euro.

		<i>Utgifter</i>		

Föreslås en ökning om 6.000 euro för målningsarbeten på montrar i Ålands Sjöfartsmuseum. Dessa hör till de anskaffningar som gjordes i samband med om- och tillbyggnaden. Ökningen finansieras genom minskning av moment 935010.

600 NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

600 ALLMÄN FÖRVALTNING

60010 Näringsavdelningens allmänna förvaltning,
verksamhet

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Inträskter	63 576	336 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-2 451 313	-2 378 000	54 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 387 737	-2 042 000	54 000

Föreslås en minskning av anslaget om 54.000
euro.

700 INFRASTRUKTURAVDELNINGENS
FÖRVALTNINGSOMRÅDE

700 ALLMÄN FÖRVALTNING

70010 Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning,
verksamhet

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Inträskter	89 426	60 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-1 707 863	-2 010 000	40 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	0		
Anslag netto	-1 618 437	-1 950 000	40 000

Föreslås en minskning av anslaget om 40.000
euro.

740 ÅLANDSTRAFIKEN

74000 Ålandstrafiken, verksamhet

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Inträskter	0	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-361 141	-411 000	4 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-361 141	-411 000	4 000

Föreslås en minskning av anslaget om 4.000
euro.

750 KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK

75030 Upphandling av linfärjetrafik

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter:	0	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-2 215 610	-2 255 100	21 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-2 215 610	-2 255 100	21 000
Insernyra	-48 000	-29 900	
Sammanlagt	-2 263 610	-2 285 000	21 000

Föreslås en minskning av anslaget om 21.000 euro, se även moment 87300.

760 KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING

76010 Utgifter för drift och underhåll av vägar

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter:	1 229	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-2 318 128	-2 400 000	30 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-2 316 899	-2 400 000	30 000

Föreslås en minskning av anslaget om 30.000 euro, se även moment 87200.

8 FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER

820 ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ

82000 Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter:	314 106	287 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-865 142	-862 000	15 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-549 036	-575 000	15 000

Föreslås en minskning av anslaget om 15.000 euro.

822 DATAINSPEKTIONEN

82200 Datainspektionen, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag tb 2017
Intäkter:	0	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-94 926	-140 000	1 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-94 926	-140 000	1 000

Föreslås en minskning av anslaget om 1.000 euro.

825 ÅLANDS POLISMYNDIGHET

82500 Ålands polismyndighet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag tb 2017
Intäkter:	511 997	450 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-6 584 749	-6 647 000	108 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-6 072 754	-6 217 000	108 000
Insatshyra	-450 000	-387 000	
Sammanlagt	-6 502 754	-6 604 000	108 000

Föreslås en minskning av anslaget om 108.000 euro.

826 ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET

82600 Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag tb 2017
Intäkter:	45 857	46 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-215 376	-197 000	-5 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-169 519	-151 000	-5 000

Föreslås en ökning av anslaget om netto 5.000 euro. I nettoökningen ingår en minskning om 3.000 euro samt ett tilläggsanslag om 8.000 euro. Tillägget avser att täcka behovet att i viss mån utöka verksamheten.

827 LOTTERIINSPEKTIONEN

82700 Lotteriinspektionen, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb.2017
Inträder:	0	190 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-935	-190 000	1 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-935	0	1 000

Föreslås en minskning av anslaget om 1.000 euro.

831 UPPHANDLINGSINSPEKTIONEN

Kapitlet nytt.

83100 Upphandlingsinspektionen, verksamhet

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb.2017
Inträder:			
Kostnader:			
- årets totalt			-55 000
- tidigare års anslag			
- PÅF-netto			
Anslag netto	0	0	-55 000

Momentet nytt.

Föreslås ett anslag om 55.000 euro.

		<i>Utgifter</i>		

Anslaget avser skapandet av en oberoende myndighet för tillsyn av hela den offentliga sektorns upphandlingar. Myndigheten bildas i enlighet med ett kommande lagförslag.

Anslaget är dimensionerat så att

Upphandlingsinspektionens verksamhet kan påbörjas 1.9.2017. I anslaget ingår bl.a. löner, lokalkostnader, möbler samt data- och kontorutrustning.

840 ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

84000 Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter	7 373 954	7 550 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-88 045 343	-88 163 000	1 100 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-80 671 389	-80 613 000	1 100 000
Insernytt	-95 000	-67 000	
Sammanlagt	-80 766 389	-80 680 000	1 100 000

Föreslås en minskning av anslaget om
1.100.000 euro.

Därtill föreslås med hänvisning till
finansförvaltningslagen 6 § LL (2012:69) om
landskapets finansförvaltning att momentet
kan påföras intäkter och kostnader för
kampanjer och projekt där kostnaderna helt
eller delvis täcks med annan finansiering från
landskapet eller externa samarbetsparter.

**848 ÅLANDS MILJÖ- OCH
HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET**

**84810 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet,
verksamhet**

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter	656 453	631 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-1 911 798	-2 017 000	55 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 255 365	-1 386 000	35 000

Föreslås en minskning av anslaget om 35.000
euro.

**84820 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets
laboratorium, verksamhet**

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter	362 305	385 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-675 427	-715 000	11 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-313 123	-330 000	11 000
Insernytt	-154 000	-115 000	
Sammanlagt	-467 123	-445 000	11 000

Föreslås en minskning av anslaget om 11.000
euro.

850 HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND

85000 Högskolan på Åland

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter	652 001	698 762	
Kostnader:			
- årets totalt	-7 297 089	-7 659 962	14 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	0		
Anslag netto	-6 645 088	-6 961 200	14 000
Insernyra	-2 276 000	-1 897 800	
Sammanlagt	-8 921 088	-8 859 000	14 000

Föreslås en minskning av anslaget om netto
14.000 euro.

		<i>Utgifter</i>	

Föreslås en minskning av anslaget om 122.000
euro.

Föreslås också en teknisk korrigering av
anslaget med en ökning om 108.000 euro. I
augusti år 2015 överfördes utbildningarna
inom sjöfartsprogrammet vid Ålands
gymnasium till Högskolan på Åland.
Högskolans andel för de it-relaterade
utgifterna justerades dock inte på helårsbasis i
samband med uppgörandet av grundbudgeten
för år 2017, varför detta behöver åtgärdas nu.

851 ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA

85100 Ålands folkhögskola, verksamhet

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter	99 187	79 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-856 049	-930 000	16 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-756 862	-851 000	16 000
Insernyra	-764 000	-645 000	
Sammanlagt	-1 520 862	-1 496 000	16 000

Föreslås en minskning av anslaget om 16.000
euro.

852 ÅLANDS MUSIKINSTITUT

85200 Ålands musikinstitut, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter	127 668	133 000	
Kostnader:			
- Åress totalt	-1 040 134	-1 033 000	19 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-912 466	-898 000	19 000
Insernyra	-172 000	-139 000	
Sammanlagt	-1 084 466	-1 037 000	19 000

Föreslås en minskning av anslaget om 19.000 euro.

855 ÅLANDS GYMNASIUM

85500 Ålands gymnasium, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter	756 631	540 000	
Kostnader:			
- Åress totalt	-14 560 185	-14 230 000	196 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-13 803 503	-13 690 000	196 000
Insernyra	-4 611 000	-4 668 000	
Sammanlagt	-18 414 503	-18 378 000	196 000

Föreslås en minskning av anslaget om netto 196.000 euro.

		<i>Utgifter</i>	

Föreslås en minskning av anslaget om 257.000 euro.

Då skolornas läsår inte överensstämmer med budgetåret uppvisar nettot av verksamhet och investeringar för år 2016 ett överskott om 61.000 euro, men dessa medel kommer att behövas för att kunna förverkliga planerad verksamhet år 2017.

856 ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM

85600 Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter	1 281 851	588 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-1 647 953	-1 153 000	-137 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-366 102	-565 000	-137 000
Insernyra	-300 000	-242 000	
Sammanlagt	-666 102	-807 000	-137 000

Föreslås en ökning om netto 137.000 euro.

		<i>Utgifter</i>	

Föreslås en minskning av anslaget om 13.000 euro, varav 6.000 euro avser m/s Michael Sars.

Under år 2016 gav verksamheten vid sjösäkerhetscentret ett överskott om ca 184.000 euro. För att kunna upgradera anläggningen, tillgodose gällande kvalitetsnormer och kommande krav samt investera i utrustning föreslås 150.000 euro av dessa användas under år 2017.

860 ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET**86000 Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet**

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter	28 114	21 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-1 440 684	-1 571 000	25 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-1 412 569	-1 550 000	25 000

Föreslås en minskning av anslaget om 25.000 euro.

865 ÅLANDS FISKODLING, GUTTORP

86500 Ålands fiskodling, Guttorp, verksamhet

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter:	81 734	100 000	150 000
Kostnader:			
- årens totalt	-452 602	-482 000	-145 000
- tidigare års anslag		0	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-370 868	-382 000	5 000
Insernyra	-546 000	-301 000	
Sammanlagt	-916 868	-683 000	5 000

Föreslås en ökning av anslaget om 145.000 euro och inkomster om 150.000 euro.

		<i>Inkomster</i>		

Föreslås inkomster om 150.000 euro som härrör från ett EU-finansierat fiskevårdsprojekt.

		<i>Utgifter</i>		

Föreslås en minskning av anslaget om 5.000 euro.

För genomförandet av ett EU-finansierat fiskevårdsprojekt föreslås därtill ett anslag om 150.000 euro.

För att möta den ökande efterfrågan på insatser för att stärka den naturliga fiskreproduktionen föreslås att Ålands fiskodling genomför ett tvåårigt projekt som startas under år 2017. Projektets huvudsyfte är att öka kunskapen på Åland om hur man konkret kan arbeta för att stärka den naturliga fiskreproduktionen. I projektet ingår en kartering av befintliga och potentiella lekområden samt förslag på åtgärder för att skydda eller förbättra deras funktion som lekområde. För att underlätta uppstart av nya restaureringsprojekt ingår även en praktisk handledning till olika projektägare.

Projektets totalkostnad beräknas till 150.000 euro och genomförs under förutsättning att det helt kan finansieras med medel från Europeiska havs- och fiskerifonden.

870 MOTORFORDONSBYRÅN

87000 Motorfordonsbyrå, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter	1 356 246	1 417 200	
Kostnader:			
- årets totalt	-988 542	-1 337 200	17 000
- tidigare års anslag		0	
- P.A.F-netto			
Anslag netto	367 704	80 000	17 000

Föreslås en minskning av anslaget om 17.000 euro.

872 VÄGUNDERHÅLLSVERKSAMHET

87200 Vägunderhållsenheten, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter	2 667 246	2 628 900	-30 000
Kostnader:			
- årets totalt	-2 404 756	-2 455 300	30 000
- tidigare års anslag		0	
- P.A.F-netto			
Anslag netto	262 491	173 600	0
Insernhyra	-262 491	-173 600	
Sammanslagt	0	0	0

Föreslås minskade inkomster om 30.000 euro och en minskning av anslaget om 30.000 euro. Se även moment 76010.

873 VERKSTAD OCH LAGER

87300 Verkstad och lager, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Intäkter	880 000	2 006 900	-21 000
Kostnader:			
- årets totalt	-865 931	-1 956 900	35 000
- tidigare års anslag		0	
- P.A.F-netto			
Anslag netto	76 027	50 000	14 000

Förslås en minskning av anslaget om netto
14.000 euro. Förslås minskade inkomster om
21.000 euro och en minskning av anslaget om
35.000 euro. Se även moment 75030.

Överföringar - detaljmotivering

---

500 UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

515 PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag tb.2017
Inträffar:	0	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-2 029 555	-2 070 000	40 000
- tidigare års anslag		-135 091	
- PÅF-netto			
Anslag netto	-2 029 555	-2 205 091	40 000

Förslås en minskning om 40.000 euro. Se
moment 51500, verksamhetsavsnittet.

600 NÄRINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

610 NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE

61000 Näringslivets främjande (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag tb.2017
Inträffar:	0	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-2 839 286	-1 642 000	-90 000
- tidigare års anslag		-1 075 113	
- PÅF-netto	676 000	325 000	
Anslag netto	-2 183 286	-2 392 113	-90 000

Föreslås ett tilläggsanslag om 90.000 euro.

		<i>Utgifter</i>		

Föreslås ett tilläggsanslag om 90.000 euro att användas som nationellt företagsstöd.

Förslaget är en teknisk justering och föränleds av återbokningar av tidigare budgeterade anslag under år 2017 där stödmottagarna inte till alla delar förbrukat beviljade bidrag.

Bidrag från anslaget beviljas och registreras enligt förbindelseprincipen, vilket innebär att belastningen av budgetmomentet sker när ett bindande beslut om beviljande av bidrag har fattats. Sker det sedan ändringar i projektplaner och genomförande kan det verkliga utfallet bli lägre än de beviljade beloppen. För att främja näringslivet enligt den ursprungliga budgeten upptas samma anslag igen och kan således användas till andra företagssatsningar.

**700   INFRASTRUKTURAVELNINGENS
                 FÖRVALTNINGSOMRÅDE**

720   ELSÄKERHET OCH ENERGI

72010   Främjande av hållbar energiomställning (RF)

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Inträder	0	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-884 532	-530 000	0
- tidigare års anslag		-305 468	
- PAF-netto			
Anslag netto	-884 532	-835 468	0

Rubriken ändrad.

Föreslås att 70.000 euro av anslaget under momentet kan användas för ett nytt stöd för främjande av hållbara transportmedel.

		<i>Utgifter</i>		

Föreslås att 70.000 euro kan användas för att stöda investeringar i laddinfrastruktur för elbilar, som på ett effektivt sätt påskyndar övergången till hållbarare transportmedel på Åland. Avsikten är att inleda uppbyggnaden av en heltäckande infrastruktur för laddning av elbilar; tre större laddstationer och erbjudande om laddinfrastruktur på turistanläggningar för att främja elbilsturism. Åtgärden är en del i den klimat- och energistrategi som landskapsregeringen bereder.

Landskapsregeringen fastställer en stödordning för beviljande av stödet. Finansiering till företag beviljas i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 1407/2014 om tillämpning av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

Åtgärden finansieras genom en minskning av anslaget för produktionsbaserad ersättning för vindkraft till följd av att produktionen varit lägre än vad som antagits vid budgeteringstidpunkten.

Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter - detaljmotivering

890 SKATTER OCH INKOMSTER AV
SKATTENATUR

89000 Skatter och inkomster av skattenatur

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Inlämner	240 908 764	258 071 000	945 000
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- P&F-netto			
Anslag netto	240 908 764	258 071 000	945 000

Föreslås ett tillägg om 945.000 euro.

		<i>Inkomster</i>		

Ålandsdelegationen har fastställt den till
landskapet Åland tillkommande
skattegottgörelsen för år 2015 till 23.945.287
euro. Eftersom en inkomst om 23.000.000 euro
upptagits i grundbudgeten för år 2017 föreslås
en höjning av inkomsten under momentet om
945.000 euro.

Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar - detaljmotivering

300 FINANSDELNINGENS
FÖRVALTNINGSOMRÅDE

9350 PENNINGAUTOMATMEDEL

935010 Lån ur penningautomatmedel (R)

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb.2017
Intäkter:	0	0	
Kostnader:			
- årets totalt	0	-6 238 000	6 000
- tidigare års anslag		-9 202 427	
- P&F-netto			
Anslag netto	0	-15 440 427	6 000

Föreslås en minskning om 6.000 euro. Se moment 51600.

700 INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

9760 KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING

976000 Infrastrukturinvesteringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb.2017
Intäkter:	1 566	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-5 761 476	-10 100 000	-1 000 000
- tidigare års anslag		-8 309 514	
- P&F-netto			
- investeringsreservering		-8 000 000	
Anslag netto	-5 759 910	-26 409 514	-1 000 000

Landskapsregeringen föreslår en investeringsfullmakt om 40.000.000 euro samt ett delanslag om 1.000.000 euro för att inleda förverkligandet av nedanstående projekt:

- Västra Föglö genomförs med hamnplacering 1a (norra Gripö) som första prioritet. Projektet är kostnadsberäknat till 25,7 miljoner euro med 2016-års kostnadsnivå
- Östra Föglö genomförs med Hastersboda som huvudalternativ för hamnplaceringen. Projektet är kostnadsberäknat till 12,3 miljoner euro med 2016-års kostnadsnivå
- Avdelningen undersöker om Hastersboda kan bli en gemensam knutpunkt för trafiken till Sottunga och Kökar innan hamnens utformning slutligen bestäms.

Landskapsregeringen upptar resterande anslag i kommande budgetförslag med början år 2018, enligt nedanstående tabell.

	År 2017	År 2018	År 2019	År 2020
Anslag	1 000 000	12 500 000	12 500 000	6 500 000

Landskapsregeringens avsikt är att lösa det ökade likviditetsbehovet till följd av förverkligandet av investeringarna med låntagning.

Nuvarande trafiksystem har jämförts med flera alternativa kortruttsystem. Jämförelsen har gjorts med nuvärdesmetoden över en tidsperiod på 40 år och med en kalkylränta på 4 %. Förändringen av trafiksystemet till korttrutt i södra skärgården, där färjepasset mellan Föglö och fasta Åland förkortas samt trafiken till Kökar och Sottunga knyts till en gemensam hamn på östra Föglö, innebär så stora driftskostnadsinbesparingar vid bibehållen servicenivå att det ackumulerade nuvärdet för det förändrade trafiksystemet redan efter 14 - 16 år är lägre än för nuvarande trafiksystem. Den summerade driftskostnadsinbesparingen som förändringen i trafiksystemet genom investeringarna genererar för tidsperioden på 40 år uppgår till strax under 150 miljoner euro.

Investeringarna på västra och östra Föglö innebär att trafiksystemet i södra skärgården kan förändras så att Kökar och Sottunga trafikeras med bibehållen servicenivå från östra Föglö till en betydligt lägre kostnad än dagens trafik samt att restider från Kökar till fasta Åland reduceras. För Sottunga kan inte en restidsförkortning visas. Det nya trafiksystemet skapar bättre möjligheter att anpassa servicenivån efter säsongsvariationer och kundens behov, bättre möjlighet att anpassa trafiksystemet vid samhällsförändringar, ökade möjligheter att miljöanpassa skärgårdstrafiken och möjlighet till alternativa trafikslag utan att servicenivån på bastrafiken riskeras.

Samhällets kostnader sjunker och resenären tar större ansvar för resan. Boknings- och biljettsystem måste förändras så att hela resan kan bokas till Kökar och Sottunga. Det ställs större krav på trafikledning från trafikens huvudman och kravet på samordning mellan de olika färjelinjerna ökar. Behovet av kollektivtrafik mellan hamnarna ökar också för att möjliggöra resa utan eget fordon till skärgården.

För att slutligt kunna ta ställning till om Hastersboda kan fungera som en knutpunkt för trafiken till både Kökar och Sottunga kommer avdelningen att göra kompletterande bottenscanningar för att verifiera att en farled, med farledsdjup ca 3,6 m väster om Algersö för matartrafiken till Sottunga, är möjlig att inrätta. Även inventering av miljö-, kulturmiljö- och fornminnesvärden i farledssträckningen genomförs.

I kostnadsberäkningen för projekt västra Föglö ingår följande delar:

- muddring vid färjefästet på norra Gripö
- ett nytt färjefäste inkl. hamnplan och magasineringsfiler på norra Gripö
- ny väg från färjefästet på norra Gripö till bron över Spettarhålet
- ny bro över Spettarhålet, 538 m lång, 18 m seglingsfri höjd och
- ny väg från Gripö till Degerby.

I kostnadsberäkningen för projekt östra Föglö ingår följande delar:

- bro över Brändöström byts ut
- muddring vid färjefästet i Hastersboda
- mindre muddring i farled innanför Algersö
- två färjefästen inkl. hamnplaner och magasineringsfiler i Hastersboda och
- ombyggnation av väg kring bron över Brändöström, trafiksäkerhetshöjande åtgärder vid korsningen i Sanda och vägen genom

Sommarö by samt ny väg från Sommarö till färjefästena i Hastersboda.

**8 FRISTÅENDE ENHETER SAMT
MYNDIGHETER**

9825 ÅLANDS POLISMYNDIGHET

982500 Ålands polismyndighet, investeringar (R)

-

	Bokslut 2016	Budget 2017	Förslag rb 2017
Inträster	0	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-75 806	0	-500 000
- tidigare års anslag		-29 194	
- PAF-netto			
Anslag netto	-75 806	-29 194	-500 000

Rubriken ändrad.

Förslås en investeringsfullmakt om 2.600.000 euro och ett delanslag om 500.000 euro.

		<i>Utgifter</i>		

Landskapsalarmcentralens tekniska utrustning är mycket föråldrad. I jämförelse med resten av Norden och Europa ligger verksamhetsförutsättningarna efter med tiotals år. Tekniken är till största delen fortfarande analog medan omvärlden har digitaliserats. Den nya systemlösningen som avtalades om år 2010 och som kunde tas i bruk först årsskiftet 2015 - 2016 fungerar fortfarande inte optimalt och en utveckling av det nuvarande systemet är inte lönsamt eller motiverat, utan man måste se över en ny helhetslösning.

För att Landskapsalarmcentralen ska kunna uppfylla de uppgifter och åtaganden som står i räddningslagen för landskapet Åland behövs en total förnyelse av Landskapsalarmcentralens hela infrastruktur och dess systemlösningar för att i största möjliga mån trygga verksamheten i alla situationer. Landskapsalarmcentralen saknar

även en 24/7 support, som också måste införas.
Dessutom behövs nya lösningar för
säkerställande av fungerande beslutsstöd,
informationshantering och stödfunktioner för
samtliga myndigheter som samverkar med
Landskapsalarmcentralen.

Polismyndigheten anholder om ett nytt
investeringsanslag om totalt 2.600.000 euro för
upphandlingen av en ny systemlösning för
Landskapsalarmcentralens hantering av
nödsamtal och nödmeddelanden samt för den
kringutrustning som denna investering medför.
Anskaffningen sträcker sig under en flerårig
period. Under år 2017 beräknas kostnaderna
till 500.000 euro.

Bilaga 1

RESULTATRÄKNING

	Budget 2017	Förslag tb 1/2017	Budget 2017 inkl. tb 1
Verksamhetens intäkter			
Försäljningsintäkter	11 497 100	-85 000	11 612 100
Avgiftsintäkter	9 632 700		9 632 700
Understöd och bidrag	1 440 900	180 000	1 620 900
Övriga verksamhetsintäkter	802 100	-1 000	801 100
Tillverkning för eget bruk	0	0	0
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader			
Löner och avoden	-68 117 035	1 122 725	-66 994 310
Lönebikostnader			
Pensionspremier	-15 500 565	-5 115	-15 505 679
Övriga lönebikostnader	-2 483 573	1 018 390	-1 465 183
Personalsättningar och öv. rättelseposter	382 578		382 578
Löneutjämningsreservering	500 000		500 000
Köp av tjänster	-50 639 268	-432 000	-51 071 268
Material, förnödenheter och varor	-17 849 310	-88 000	-17 937 310
Övriga verksamhetskostnader	-18 183 612	-68 000	-18 251 612
	-131 380 800	1 556 000	-130 424 800
Pensionsintäkter och -kostnader			
Pensionsintäkter	16 600 000		16 600 000
Pensionskostnader	-32 100 000		-32 100 000
	-15 600 000	0	-15 600 000
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar			
Europeiska Unionen	4 281 000		4 281 000
Återbetalning av överföringar	50 000		50 000
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	4 214 000	0	4 214 000
	8 525 000	0	8 525 000
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar			
Undervisning, kultur och idrott	-15 519 200	40 000	-15 479 200
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-45 716 200		-45 716 200
Arbetsmarknad	-730 000		-730 000
Bostadsproduktion	-210 000		-210 000
Primärnärings	-11 373 000		-11 373 000
Övrigt näringsliv	-5 278 000	-80 000	-5 358 000
Allmänna stöd	-3 380 000		-3 380 000
Övriga överföringskostnader	-8 448 000	50 000	-8 448 000
Verksamhetsbidrag	-273 415 000	1 570 000	-271 845 000
Skatteinkomster			
A värningsbelopp	223 871 000		223 871 000
Skatteavgiftsbelopp	23 000 000	845 000	23 845 000
Återbäring av lotteriskatt	10 000 000		10 000 000
Apoteksavgifter	700 000		700 000
Övriga skatter och intäkter av skattenatur	0	945 000	0
	258 071 000	945 000	259 016 000
Finansiella intäkter och kostnader			
Ränteintäkter	870 000		870 000
Övriga finansiella intäkter	33 027 000		33 027 000
Räntekostnader	-11 000		-11 000
Övriga finansiella kostnader	-235 000	0	-235 000
Årsbidrag	18 087 000	2 515 000	20 602 000
Avskrivningar och nedskrivningar			
Avskrivningar enligt plan	-12 200 000		-12 200 000
Nedskrivningar	0	0	0
	-12 200 000	0	-12 200 000
Extraordinära poster			
Extraordinära intäkter	0	0	0
Extraordinära kostnader	0	0	0
	0	0	0
Räkenskapsperiodens resultat	5 887 000	2 515 000	8 402 000
Ökning (-) eller minskning (+) av reserver	-18 000 000		-18 000 000
Räkenskapsperiodens överskott/underskott	-12 113 000	2 515 000	-9 598 000

Det bör noteras att budgetanslag är bindande på totalnivå och inte på enskilda intäkt- och kostnadslag, varför fördelningen mellan olika intäkt- och kostnadsposter i resultaträkningen ännu kan komma att ändras. Det kan även noteras att detaljeringsgraden i underlaget för budgeteringen har varierat och fördelningen mellan olika intäkt- och kostnadslag till viss del är schablonmässig.

Finans- och näringsutskottets betänkande 19/2016-2017

Tillhör ärendet: Första tilläggsbudget för år 2017, Inga lån till kortrutten, Extra anslag för korttrutt, Fler poliser på fältet, Kommunindelningsutredare stryks, Reservationsanslag, Sänkt anslag för korttrutt i skärgården

Lagtingsår: 2016-2017

Typ av dokument: Finans- och näringsutskottets betänkande

Ladda ner Word-dokument

Ålands lagting

Finans- och näringsutskottet

BETÄNKANDE nr 19/2016-2017

Datum

2017-05-23

Till Ålands lagting

Finans- och näringsutskottets betänkande

Förslag till första tilläggsbudget för år 2017

- Landskapsregeringens budgetförslag nr 3/2016-2017
- Budgetmotionerna nr 49-54/2016-2017

INNEHÅLL

Sammanfattning

Landskapsregeringens förslag

Motionerna

Utskottets förslag

Utskottets synpunkter

Allmän motivering

En hållbar ekonomi

Energiomställningen

Fiskevårdsprojekt

Polismyndigheten

Kortrutten
Motionerna
Allmän motivering
Detaljmotivering
Ärendets behandling
Hörande
Närvarande
Reservationer
Utskottets förslag

Sammanfattning

Landskapsregeringens förslag

Landskapsregeringen föreslår att lagtinget antar ett förslag till första tillägg till budgeten för år 2017. I och med tillägget har hittills under år 2017 budgeterats 380.203.000 euro i kostnader. Av detta belopp utgör anslagen för drift och överföringar 324.714.000 euro och anslagen för investeringar 47.230.000 euro. Förslaget till tilläggsbudget innehåller ett överskott om 2.515.000 euro, vilket innebär att det budgeterade totalresultatet för 2017 förbättras till -9.598.000 euro.

I förslaget till tilläggsbudget ingår också ett förslag om en investeringsfullmakt om 40.000.000 euro för förverkligande av investeringar i trafiklösningar på Föglö.

Motionerna

I anslutning till budgetförslaget har 6 budgetmotioner inlämnats.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att budgetförslaget antas oförändrat med beaktande av utskottets motiveringar. Budgetmotionerna föreslås förkastade.

Utskottets synpunkter

Allmän motivering

En hållbar ekonomi

Utskottet konstaterar att behovet av resultatförbättrande åtgärder fortfarande föreligger. Arbetet har i viss mån underlättats av de tjänstekollektivavtal som ingåtts och sänkningen av socialskyddsavgifterna. Utskottet konstaterar att de konkreta inbesparingarna härrör från sänkningen av semesterpenningen, vilken avtalats för perioden 2017-2019.

Energiomställningen

Under anslaget för produktionsstöd till elproduktion från vindkraftproduktion föreslås en utvidgad ändamålsbeskrivning sålunda att anslaget också får användas för att understöda investeringar i laddstationer för elbilar. Inledningsvis är det oanvända budgetmedel som omdisponeras för detta ändamål. Utskottet konstaterar att framtidens bilpark sannolikt till största delen kommer att vara eldriven varför det är viktigt att bygga ut en stödjande infrastruktur i god tid. Utskottet välkomnar således initiativet till en utbyggd infrastruktur för elbilsanvändning.

Fiskevårdsprojekt

Utskottet ser positivt på det planerade fiskevårdsprojektet med syfte att förstärka fiskens naturliga lekområden och reproduktion. Sportfisket är en viktig turistprodukt, där en god tillgång till fisk är viktig för att bibehålla Ålands dragningskraft som resmål. Utskottet har erfarit att ett säkerställande av naturliga lekområden är mycket viktigt och ett av flera kostnadseffektiva och hållbara sätt för att långsiktigt stärka fiskstammen.

Polismyndigheten

Utskottet konstaterar att alarmcentralens tekniska utrustning inte längre kan uppdateras till en modern nivå varför det är nödvändigt att byta ut hela systemet för att medborgarna ska kunna garanteras trygghet och säkerhet.

Utskottet har erfarit att polismyndigheten tidvis har svårt att rekrytera personal till tillfälliga tjänster. Utskottet konstaterar att ordinarie tjänster gör det mer attraktivt att söka sig till den åländska polismyndigheten.

Kortrutten

Tidigare meddelanden

Lagtinget har under de senaste åren behandlat meddelanden från landskapsregeringen gällande skärgårdens trafiklösningar åren 2005, 2011 och 2014. Utskottet har avgett betänkanden över meddelandena från åren 2005 och 2014.

I utskottets betänkande över meddelandet år 2005 efterlystes bland annat en generalplan som skulle omfatta hela skärgårdstrafiken där fokus skulle ligga på kortare restider och bibehållande av servicenivån för skärgårdskommunernas invånare och näringsliv. Vidare skulle man också planera för en flexibilitet att kunna möta ökat trafikbehov under högsäsong.

Meddelandet från år 2011 ställer upp ramvillkor för den fortsatta planeringen av olika trafiklösningar och gäller hela skärgårdsområdet. Lagtinget antecknade sig detta meddelande till kännedom utan föregående utskottsbehandling.

I meddelandet från år 2014 sammanfattas alla tidigare utredningar i en längre rapport med ett omfattande bilagematerial. Landskapsregeringens förslag är att satsa på de lösningar som ger den fördelaktigaste kostnaden enligt den nuvärdesberäkning som gjorts för de olika alternativen, således skulle kortruttsprojektet påbörjas med trafiklösningarna på Föglö och därefter Prästöundsbron. I sin behandling av meddelandet tar utskottet

fasta på att planeringen härnäst ska övergå till nästa programskede med detaljerade effektstudier för olika projektdelar som berör samhälls-, miljö- och ekonomiska aspekter. Utskottet förordade i sin behandling investeringarna på Föglö, dock så att en tunnelförbindelse inte utesluts i framtiden. Vidare ansåg utskottet att olika alternativ för Prästösundsbron bör utredas.

Föreliggande budgetförslag

I landskapsregeringens föreliggande förslag till tilläggsbudget återfinns följdriktiga förslag från de tidigare meddelandena och lagtingets ställningstagande till dem. För ”Södra linjen”, d.v.s. trafikområdet som omfattar Föglö, Kökar och Sottunga kommuner, föreslås nya trafiklösningar genom ett antal investeringar som tillsammans syftar till att korta ner restiderna, minska körtiderna för färjorna och skapa ett centraliserat trafikflöde. Genom att flytta över restid från rörliga kostnader (färjor) till fasta kostnader (anläggningar i form av vägar, färjfasten och broar) blir det lättare att hålla kontroll över kostnadsutvecklingen för skärgårdstrafiken eftersom driftkostnaderna för färjor varierar betydligt mer över tid än vad kostnaderna för fasta anläggningar gör.

De olika alternativen för trafiklösningar har kalkylerats med en så kallad nuvärdesberäkning för att kunna jämföras med varandra. Utskottet erfar att de olika alternativen för ändringar i trafikflödena alla är ekonomiskt fördelaktigare än det så kallade noll-alternativet, där noll-alternativet innebär att nuvarande trafikstruktur och -volym bibehålls. I noll-alternativet ingår investeringar om cirka 14 miljoner euro i farleder och anläggningar på land, vilket ska jämföras med korttruttsalternativets investeringsbehov om 36 - 40 miljoner euro. Det faktum att de föreslagna alternativen totalekonomiskt sett är fördelaktigare än noll-alternativet ger dels ett bra incitament för beslutsfattandet, dels ett visst ekonomiskt spelrum för

kommande beslut när det gäller att planeringen av trafiken. Genom att minska gångtiderna för de olika avsnitten med sjöpass skapas det också möjligheter att mer flexibelt ändra i trafiken efter framtida behov.

Utskottet konstaterar att det blir fråga om vägdragningar och byggen av färjfasten i områden som i dagsläget saknar befintlig infrastruktur vilket kommer att medföra en påverkan på såväl kultur- som naturmiljö. För västra och östra Föglö har miljökonsekvensbedömning (MKB) utförts för de olika alternativen. I dessa konstateras det att påverkan blir liten, måttlig eller stor beroende på vilken geografisk plats man avser och även vilket alternativ man väljer. Utskottet konstaterar att inventeringar av naturmiljöerna kommer att göras i samband med att projektet konkretiseras i detaljerade vägdragningar och anläggningsbyggen. Utskottet uppmanar landskapsregeringen att visa största möjliga hänsyn till de befintliga kultur- och naturmiljövärdena. Kortare färjpass innebär kortare körtider vilket i sig minskar utsläppen från fossila bränslen. Vartefter färjorna förnyas och erhåller modernare framdrivningsteknik bör rimligen utsläppen minskas ytterligare. Utskottet konstaterar att kortare färjpass möjliggör en övergång till eldrift av färjorna.

Samhällskonsekvenserna är en viktig del i bedömningen och dessa har också utretts i beslutsunderlaget av landskapsregeringen. Degerbyområdet berörs mest av detta projekt i och med att trafiken flyttas från själva byområdet till ytterkanterna. Följderna av detta ger både positiva och negativa effekter beroende på vilken aspekt man betraktar och det är i viss mån problematiskt att komma fram till en samlad bedömning av effekterna. Anläggningarna på östra Föglö påverkar inte samhällsstrukturen i lika hög grad som på västra Föglö.

Utskottet konstaterar att den planerade satsningen på korttrutt i skärgårdstrafiken och dess inledande fas med investeringar i infrastrukturen på västra och östra Föglö underlättar möjligheterna att även i framtiden kunna upprätthålla en god servicenivå på trafiken.

I förslaget till första tilläggsbudget för år 2017 har landskapsregeringen bedömt att investeringen av kortrutten bör förverkligas inom ramen för landskapets egen budget. Utskottet omfattar för sin del landskapsregeringens förslag om en investeringsfullmakt för korttruttsprojektet på västra och östra Föglö med motiveringen att det är nödvändigt att så snart som möjligt förverkliga projektet, framför allt med hänvisning till de inbesparingsmöjligheter som föreligger när det gäller de framtida driftkostnaderna för skärgårdstrafiken, vilket gör att projektet bör igångsättas oavsett eventuella möjligheter till extra anslag.

Utskottet anser vidare att huvudprincipen för finansiering av osedvanligt stora engångsutgifter i största möjliga utsträckning bör ske genom extra anslag i rikets budget, om det är möjligt enligt 48 § Självstyrelselagen och vedertagen praxis i anslutning till denna typ av anslag. Utskottet anser vidare att det också torde vara fullt möjligt att anhålla om extra anslag för projekt som lagtinget redan har beslutat om att ska förverkligas och som redan är igångsatta.

Motionerna

Med hänvisning till betänkandets och budgetförslagets allmänna motivering föreslås att budgetmotionerna nr 49-54 förkastas.

Allmän motivering

I ltl. Runar Karlssons m.fl. budgetmotion nr 53/2016-2017 föreslås att tredje meningen under rubriken på sida 1 får en ny lydelse.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 53/2016-2017 förkastas.

Detaljmotivering

VERKSAMHET - detaljmotivering

VERKSAMHET - detaljmotivering

---

210 REGERINGSKANSLIET

21010 Regeringskansliet, verksamhet

I ltl. Jörgen Petterssons m.fl. budgetmotion nr 52/2016-2017 föreslås att anslaget för en kommunindelingsutredare sänks med 80.000 euro.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 52/2016-2017 förkastas.

Utskottet har efter omröstning förkastat budgetmotion nr 52/2016-2017. Utskottet har fattat beslut som utfallit (4-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé samt ledamöterna John Holmberg och Ingrid Johansson.

825 ÅLANDS POLISMYNDIGHET

82500 Ålands polismyndighet, verksamhet

I ltl. Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion nr 51/2016-2017 föreslås att anslaget ökas med 80.000 euro så att nettominskningen under anslaget blir 28.000 euro jämfört med ordinarie budget.

Utskottet har erfarit att neddragningen av medlen under momentet inte påverkar den operativa verksamheten. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 51/2016-2017 förkastas.

Utskottet har efter omröstning förkastat budgetmotion nr 51/2016-2017. Utskottet har fattat beslut som utfallit (4-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé samt ledamöterna John Holmberg och Ingrid Johansson.

INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA FINANSINVESTERINGAR

-detaljmotivering

---

700   **INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**

9760   **KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING**

976000   Infrastrukturinvesteringar (R)

I ltl. Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 49/2016-2017 föreslås att anslaget sänks med 1.000.000 euro och att det i motiveringsdelen ges en investeringsfullmakt om 12.300.000 euro.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 49/2016-2017 förkastas.

I ltl. Harry Janssons m.fl. budgetmotion nr 50/2016-2017 föreslås att anslaget ska utgå i avvaktan på landskaps

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 50/2016-2017 förkastas.

I vtm. Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion nr 54/2016-2017 föreslås att anslaget sänks med 1.000.000 euro att att det i motiveringen skrivs in att landskapsregeringen presenterar en helhetsplan för såväl korttruttsprojektet över Föglö som en bro över Prästösund.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 54/2016-2017 förkastas.

Utskottet har efter omröstning förkastat budgetmotionerna nr 50 och 54/2016-2017. Utskottet har fattat beslut som utfallit (4-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé samt ledamöterna John Holmberg och Ingrid Johansson.

Ärendets behandling

Lagtinget har den 28 april 2017 inbegärt finans- och näringsutskottets yttrande över budgetförslaget och budgetmotionerna.

Hörande

Utskottet har i ärendet hört ministern Mika Nordberg, ministern Mats Perämaa, avdelningschefen Conny Nyholm, kommunfullmäktiges ordförande Maria Svedmark från Föglö, kommunfullmäktiges ordförande Gunnar Sundström från Kökar, kommunfullmäktiges ordförande Göran Stenroos från Sottunga, kommundirektören John Wrede från Brändö, sjökaptenen Benny Pettersson från Kumlinge kommuns trafikgrupp, fiskeföretagaren Ingmar Eriksson, avdelningschefen Yvonne Österlund, projektingenjören Ian Bergström, trafikingenjören Lennart Nord, polismästaren Maria Hoikkala, kommissarien Rasmus Friman, landshövdingen Peter Lindbäck, biträdande avdelningschefen Niklas Karlman, kansliledaren Tove Fagerström från Ålands natur och miljö r.f. och förvaltningschefen Dan E. Eriksson.

Närvarande

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg, Lars Häggblom, Ingrid Johansson och ersättaren Roger Nordlund.

Reservationer

En reservation har fogats till betänkandet av ledamoten Lars Häggblom och ersättaren Roger Nordlund gemensamt.

Utskottets förslag

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att lagtinget antar landskapsregeringens förslag till första tilläggsbudget för år 2017,

att lagtinget förkastar budgetmotionerna nr 49-54/2016-2017,
samt

att lagtinget beslutar att första tillägget till budgeten för år 2017 ska tillämpas omedelbart i den lydelse den har i lagtingets beslut.

Mariehamn den 23 maj 2017

Ordförande

Tage Silander

Sekreterare

Sten Eriksson

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Roger Nordlund

RESERVATION

Datum

2017-05-23

Till Ålands lagting

Reservation mot Finans- och näringsutskottet betänkande nr 19/2016-2017 gällande förslag till första tilläggsbudget för år 2017 landskaps-regeringens budgetförslag nr 3/2016-2017

Motivering

Undertecknade reserverar sig mot den investeringsfullmakt om 40 000 000 euro som föreslås under moment 976000

INFRASTRUKTURINVESTERINGAR eftersom följande grundläggande förutsättningar och fakta ännu saknas;

- ansökan om extra anslag har inte inlämnats trots att det är en naturlig del av det ekonomiska systemet
- en helhetslösning för hela skärgårdstrafiken saknas
- en investeringsplan som visar vilka övriga större investeringar i infrastruktur som är aktuella under den närmaste 10 års perioden saknas
- en finansieringsplan saknas

Vi motsätter oss att Lagtinget i praktiken ger landskapsregeringen en fullmakt in blanco att genom denna investeringsfullmakt skuldsätta landskapet med så mycket som 40 000 000 euro. Samtidigt anser vi det vara anmärkningsvärt att landskapsregeringen, med beaktande av investeringens infrastrukturella karaktär och storlek inte ansett det mödan värt att ansöka om extra anslag.

Med anledning av det ovanstående föreslår vi

att investeringsfullmakten om 40 miljoner euro inte beviljas innan en ansökan om extra anslag behandlats i vederbörlig ordning.

Mariehamn den 23 maj 2017

Roger Nordlund

Lars Häggblom

Lagtingets beslut 35/2017

Tillhör ärendet: Första tilläggsbudget för år 2017, Inga lån till kortrutten, Extra anslag för korttrutt, Fler poliser på fältet, Kommunindelningsutredare stryks, Reservationsanslag, Sänkt anslag för korttrutt i skärgården

Lagtingsår: 2016-2017

Typ av dokument: Lagtingets beslut

Ladda ner Word-dokument

Ålands lagting

BESLUT LTB 35/2017

Datum   Ärende
2017-06-07   BF 3/2016-2017

Ålands lagtings beslut om antagande av Första tilläggsbudget för år 2017

Efter att förslag inkommit från landskapsregeringen har lagtinget antagit nedanstående första tilläggsbudget för år 2017:

		Anslag	Inkomster
		tb 2017	tb 2017
	VERKSAMHET		
	<u>Avdelning_1</u>		
100	LAGTINGET	16 000	0
101	LAGTINGET	<u>17 000</u>	<u>0</u>
10100	Lagtinget, verksamhet	17 000	0

		Anslag	Inkomster
		tb 2017	tb 2017
111	LAGTINGETS KANSLI	<u>16 000</u>	<u>0</u>
11100	Lagtingets kansli, verksamhet	16 000	0
120	LANDSKAPSREVISIONEN	<u>3 000</u>	<u>0</u>
12010	Landskapsrevisionen, verksamhet	3 000	0
130	ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET	<u>-20 000</u>	<u>0</u>
13010	Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet	-20 000	0

Avdelning 2

200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH		
	REGERINGSKANSLIET	12 000	-1 000
200	LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS		
	LEDAMÖTER	<u>22 000</u>	<u>0</u>
20010	Landskapsregeringen, verksamhet	22 000	0
210	REGERINGSKANSLIET	<u>-33 000</u>	<u>0</u>
21010	Regeringskansliet, verksamhet	-33 000	0
260	LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA INKOMSTER		
	OCH UTGIFTER	<u>3 000</u>	<u>-1 000</u>
26002	Interreg Central Baltic Programme 2014 - 2020	1 000	-1 000
26003	Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland	2 000	0
280	LAGBEREDNINGEN	<u>20 000</u>	<u>0</u>
28010	Lagberedningen, verksamhet	20 000	0

Avdelning 3

		Anslag	Inkomster
		tb 2017	tb 2017
300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	84 000	-34 000
300	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>80 000</u>	<u>-34 000</u>
30010	Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	80 000	-34 000
390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	<u>4 000</u>	<u>0</u>
39000	IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)	4 000	0

Avdelning 4

400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALT- NING SOMRÅDE	12 000	0
400	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>32 000</u>	<u>0</u>
40010	Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	32 000	0
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	<u>-20 000</u>	<u>0</u>
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	-20 000	0

Avdelning 5

500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	2 000	0
500	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-4 000</u>	<u>0</u>
50010	Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-4 000	0
505	BIBLIOTEKSVERSAMHET	<u>52 000</u>	<u>0</u>

		Anslag	Inkomster
		tb 2017	tb 2017
50500	Bibliotek	52 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE		
	OCH IDROTT	<u>-40 000</u>	<u>0</u>
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-40 000	0
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL		
	VERKSAMHET	<u>-6 000</u>	<u>0</u>
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-6 000	0
<u>Avdelning 6</u>			
600	NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	54 000	0
600	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>54 000</u>	<u>0</u>
60010	Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	54 000	0
<u>Avdelning 7</u>			
700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-		
	OMRÅDE	95 000	0
700	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>40 000</u>	<u>0</u>
70010	Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	40 000	0
740	ÅLANDSTRAFIKEN	<u>4 000</u>	<u>0</u>
74000	Ålandstrafiken, verksamhet	4 000	0
750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	<u>21 000</u>	<u>0</u>
75030	Upphandling av linfärjetrafik	21 000	0

		Anslag	Inkomster
		tb 2017	tb 2017
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>30 000</u>	<u>0</u>
76010	Utgifter för drift och underhåll av vägar	30 000	0
80 - 88	FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER	1 281 000	99 000
820	ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ	<u>15 000</u>	<u>0</u>
82000	Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet	15 000	0
822	DATAINSPEKTIONEN	<u>1 000</u>	<u>0</u>
82200	Datainspektionen, verksamhet	1 000	0
825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>108 000</u>	<u>0</u>
82500	Ålands polismyndighet, verksamhet	108 000	0
826	ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET	<u>-5 000</u>	<u>0</u>
82600	Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet	-5 000	0
827	LOTTERIINSPEKTIONEN	<u>1 000</u>	<u>0</u>
82700	Lotteriinspektionen, verksamhet	1 000	0
831	UPPHANDLINGSINSPEKTIONEN	<u>-55 000</u>	<u>0</u>
83100	Upphandlingsinspektionen, verksamhet	-55 000	0
840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	<u>1 100 000</u>	<u>0</u>
84000	Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet	1 100 000	0
848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	<u>46 000</u>	<u>0</u>
84810	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet	35 000	0

		Anslag	Inkomster
		tb 2017	tb 2017
84820	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet	11 000	0
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>14 000</u>	<u>0</u>
85000	Högskolan på Åland	14 000	0
851	ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA	<u>16 000</u>	<u>0</u>
85100	Ålands folkhögskola, verksamhet	16 000	0
852	ÅLANDS MUSIKINSTITUT	<u>19 000</u>	<u>0</u>
85200	Ålands musikinstitut, verksamhet	19 000	0
855	ÅLANDS GYMNASIUM	<u>196 000</u>	<u>0</u>
85500	Ålands gymnasium, verksamhet	196 000	0
856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	<u>-137 000</u>	<u>0</u>
85600	Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet	-137 000	0
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICE- MYNDIGHET	<u>25 000</u>	<u>0</u>
86000	Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet	25 000	0
865	ÅLANDS FISKODLING, GUTTORP	<u>-145 000</u>	<u>150 000</u>
86500	Ålands fiskodling, Gutterop, verksamhet	-145 000	150 000
870	MOTORFORDONSBYRÅN	<u>17 000</u>	<u>0</u>
87000	Motorfordonsbyrån, verksamhet	17 000	0
872	VÅGUNDERHÅLLSVERKSAMHET	<u>30 000</u>	<u>-30 000</u>

		Anslag	Inkomster
		tb 2017	tb 2017
87200	Vägunderhållsenheten, verksamhet	30 000	-30 000
873	VERKSTAD OCH LAGER	<u>35 000</u>	<u>-21 000</u>
87300	Verkstad och lager, verksamhet	35 000	-21 000
Verksamhet sammanlagt		1 556 000	64 000

ÖVERFÖRINGAR

Avdelning 5

500 UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS

FÖRVALTNINGSOMRÅDE **40 000** **0**

515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	- <u>40 000</u>	<u>0</u>
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	40 000	0

Avdelning 6

600 NÄRINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE **-90 000** **0**

610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	<u>-90 000</u>	<u>0</u>
61000	Näringslivets främjande (R)	-90 000	0

Avdelning 7

700 INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-

OMRÅDE **0** **0**

720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	<u>0</u>	<u>0</u>
-----	-----------------------	----------	----------

		Anslag	Inkomster
		tb 2017	tb 2017
72010	Främjande av hållbar energiomställning (RF)	0	0
<hr/>			
	Överföringar sammanlagt	-50 000	0
<hr/>			
89	SKATTEFINANSIERING, FINANSIELLA POSTER OCH RESULTATRÄKNINGSPOSTER		
890	SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	0	945 000
890	SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR	<u>0</u>	<u>945 000</u>
89000	Skatter och inkomster av skattenatur	0	945 000
<hr/>			
	Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträk-		
	ningsposter sammanlagt	0	945 000
<hr/>			
9	INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA FINANSINVESTERINGAR		
<u>Avdelning 3</u>			
300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	6 000	0
9350	PENNINGAUTOMATMEDEL	<u>6 000</u>	<u>0</u>
935010	Lån ur penningautomatmedel (R)	6 000	0

		Anslag	Inkomster
		tb 2017	tb 2017
80 - 88	FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER	-1 500 000	0
9760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>-1 000 000</u>	<u>0</u>
976000	Infrastrukturinvesteringar (R)	-1 000 000	0
9825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>-500 000</u>	<u>0</u>
982500	Ålands polismyndighet, investeringar (R)	-500 000	0
<hr/>			
Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar			
<hr/>			
	sammanlagt	-1 494 000	0
<hr/>			
<hr/>			
	Anslag och inkomster totalt ovanstående	12 000	1 009 000
<hr/>			

Mariehamn den 7 juni 2017

Johan Ehn
talman

Veronica Thörnroos
vicetalman

Viveka Eriksson
vicetalman

Förslag till budget för landskapet Åland 2018

INNEHÅLL

SIFFERSTAT inkl. sidhänvisningar till detaljmotiveringen.....	1
ALLMÄN MOTIVERING.....	12
DETALJMOTIVERING	
Verksamhet	43
Överföringar.....	144
Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter.....	182
Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar.....	189
BILAGOR	
1. Översikt över landskapets investeringsplaner 2017 - 2019	
2. Fastighetsförvaltning som sköts av Landskapets fastighetsverk	
3. Ekonomisk översikt hösten 2017	
4. Könsperspektiv på hushåll, åldringsvård och våld i nära relationer	

SIFFERSTAT inkl. sidhänvisningar till detaljmotiveringen

Anslag 2018

Inkomster 2018 Sidnr

VERKSAMHET

Avdelning 1

100	LAGTINGET	-3 690 000	1 000	44
101	LAGTINGET	<u>-1 883 000</u>	0	44
10100	Lagtinget, verksamhet	-1 883 000	0	44
111	LAGTINGETS KANSLI	<u>-1 416 000</u>	<u>1 000</u>	45
11100	Lagtingets kansli, verksamhet	-1 391 000	1 000	45
11130	Lagtingets bibliotek, verksamhet	-25 000	0	46
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	<u>-160 000</u>	0	46
11210	Lagtingets Östersjösamarbete BSPC, verksamhet	-90 000	0	46
11220	Dispositionsmedel	-70 000	0	47
120	LANDSKAPSREVISIONEN	<u>-197 000</u>	0	48
12010	Landskapsrevisionen, verksamhet	-197 000	0	48
130	ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET	<u>-34 000</u>	0	48
13010	Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet	-34 000	0	48

Avdelning 2

200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-6 927 000	2 964 000	48
200	LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS LEDAMÖTER	<u>-1 045 000</u>	0	49
20010	Landskapsregeringen, verksamhet	-975 000	0	49
20020	Dispositionsmedel	-70 000	0	49
210	REGERINGSKANSLIET	<u>-2 530 000</u>	<u>170 000</u>	50
21010	Regeringskansliet, verksamhet	-2 530 000	170 000	51
215	KOMMUNIKATIONSVERKSAMHET	<u>-109 000</u>	<u>14 000</u>	52
21500	Kommunikationsverksamhet	-50 000	11 000	52
21510	Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet	-59 000	3 000	52
220	FRÄMJANDE AV JÄMSTÄLLDHETEN	<u>-75 000</u>	0	53
22000	Främjande av jämställdheten, verksamhet	-75 000	0	54
225	FRÄMJANDE AV INTEGRATION	<u>-65 000</u>	0	54
22500	Främjande av integration	-65 000	0	56
230	LAGTINGSVAL	<u>-20 000</u>	0	57
23000	Lagtingsval	-20 000	0	57
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	<u>-30 000</u>	<u>2 000</u>	57
24000	Brand- och räddningsväsendet, verksamhet	-30 000	2 000	58
250	PERSONALARBETE OCH ARBETSMILJÖ	<u>-606 000</u>	<u>203 000</u>	58
25000	Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder	-606 000	203 000	59

		Anslag 2018	Inkomster 2018	Sidnr
252	SERVICEVERKSAMHET	-337 000	26 000	60
25210	Serviceverksamhet	-337 000	26 000	60
260	LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA INKOMSTER OCH UTGIFTER	-632 000	84 000	60
26000	Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter	-375 000	0	60
26002	Interreg Central Baltic Programme 2014 - 2020	-84 000	84 000	62
26003	Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland	-161 000	0	62
26004	Ålandsdelegationen	-12 000	0	63
265	KONSUMENTSKYDD	-18 000	0	64
26500	Konsumentskydd, verksamhet	-18 000	0	64
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	-447 000	2 460 000	64
27000	Radio- och TV-verksamhet	-447 000	2 460 000	64
280	LAGBEREDNINGEN	-1 013 000	5 000	65
28010	Lagberedningen, verksamhet	-1 013 000	5 000	65
<u>Avdelning 3</u>				
300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-44 584 000	16 155 000	66
300	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 468 000	55 000	66
30010	Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 468 000	55 000	67
380	PENSIONER OCH PENSIONSavgIFTER	-33 970 000	16 000 000	68
38000	Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)	-33 970 000	16 000 000	69
390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	-8 146 000	100 000	71
39000	IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)	-2 710 000	100 000	71
39050	Förändring av semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)	-1 350 000	0	72
39099	Internhyra	-4 086 000	0	73
<u>Avdelning 4</u>				
400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALT- NINGSSOMRÅDE	-2 986 000	464 000	73
400	ALLMÄN FÖRVALTNING	-1 488 000	43 000	73
40010	Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-1 488 000	43 000	74
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	-118 000	0	74
41000	Övriga sociala uppgifter	-118 000	0	75
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	-70 000	0	76
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-70 000	0	76
430	ALLMÄN MILJÖVÅRD	-126 000	0	77
43000	Allmän miljövard, verksamhet	-126 000	0	77
440	NATURVÅRD	-389 000	50 000	78
44000	Naturvard	-389 000	50 000	79

		Anslag 2018	Inkomster 2018	Sidnr
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	-560 000	241 000	80
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	-560 000	241 000	81
460	CIRKULÄR EKONOMI	-35 000	0	82
46000	Cirkulär ekonomi	-35 000	0	83
470	MILJÖHÄLSOVÅRD	-200 000	130 000	84
47000	Miljöhälsovård	-200 000	130 000	85
<u>Avdelning 5</u>				
500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-6 743 000	488 000	86
500	ALLMÄN FÖRVALTNING	-3 336 000	115 000	86
50010	Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-3 336 000	115 000	87
505	BIBLIOTEKSVERKSAMHET	-135 000	0	88
50500	Bibliotek	-135 000	0	89
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET	-116 000	0	89
51010	Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete	-116 000	0	90
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	-147 000	0	90
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-147 000	0	91
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	-150 000	2 000	91
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-150 000	2 000	92
535	UTBILDNING EFTER GRUNDSKOLAN OCH VUXENUTBILDNING	-900 000	0	92
53500	Vuxenutbildning	-900 000	0	92
540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	-1 959 000	371 000	93
54000	Kulturarvs- och museiverksamhet	-1 959 000	371 000	94
<u>Avdelning 6</u>				
600	NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-2 731 000	872 000	95
600	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 256 000	331 000	95
60010	Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 256 000	331 000	95
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	-252 000	61 000	96
61000	Näringslivets främjande (R)	-50 000	0	97
61100	Ålands landsbygdscentrum	-202 000	61 000	97
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	-14 000	0	98
61500	Främjande av livsmedelsproduktion	-14 000	0	99
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	-60 000	0	99
62110	Förvaltningskostnader	-60 000	0	99

		Anslag 2018	Inkomster 2018	Sidnr
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	-25 000	<u>0</u>	100
64000	Främjande av skogsbruket	-25 000	0	100
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	-50 000	<u>180 000</u>	101
65000	Jakt- och viltvård (R)	-50 000	180 000	101
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	-74 000	<u>300 000</u>	102
67000	Främjande av fiskerinäringen	-28 000	0	103
67010	Fiskevård	-46 000	300 000	103
<u>Avdelning 7</u>				
700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	-23 439 000	1 500 000	104
700	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 069 000	<u>60 000</u>	104
70010	Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 069 000	60 000	105
710	PLANLÄGGNINGS- OCH BYGGNADSVÄSENDET	-45 000	<u>0</u>	105
71000	Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet	-45 000	0	106
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	-85 000	<u>10 000</u>	106
72000	Elsäkerhet och energi	-50 000	10 000	106
72030	Samhällsteknikutveckling	-35 000	0	107
740	ÅLANDSTRAFIKEN	-415 000	<u>0</u>	108
74000	Ålandstrafiken, verksamhet	-415 000	0	108
745	OLJESKYDD	-140 000	<u>0</u>	109
74500	Oljeskydd	-140 000	0	109
750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	-16 825 000	<u>1 200 000</u>	109
75010	Upphandling av sjötrafik	-14 575 000	1 200 000	109
75030	Upphandling av linfärjetrafik	-2 250 000	0	111
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	-3 860 000	<u>230 000</u>	112
76010	Utgifter för drift och underhåll av vägar	-2 390 000	0	112
76030	Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyror	-630 000	230 000	112
76050	Utgifter för drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar och byggnader	-840 000	0	113
80-88	MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER	-141 257 698	18 432 698	113
820	ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ	-875 000	<u>297 000</u>	113
82000	Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet	-875 000	297 000	115
822	DATAINSPEKTIONEN	-150 000	<u>0</u>	115
82200	Datainspektionen, verksamhet	-150 000	0	117
823	ÅLANDS ENERGIMYNDIGHET	-51 000	<u>37 000</u>	117
82300	Ålands energimyndighet, verksamhet	-51 000	37 000	117

		Anslag 2018	Inkomster 2018	Sidnr
825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>-6 656 000</u>	<u>430 000</u>	118
82500	Ålands polismyndighet, verksamhet	-6 656 000	430 000	119
826	ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET	<u>-199 000</u>	<u>46 000</u>	119
82600	Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet	-199 000	46 000	120
827	LOTTERIINSPEKTIONEN	<u>-150 000</u>	<u>150 000</u>	121
82700	Lotteriinspektionen, verksamhet	-150 000	150 000	122
831	UPPHANDLINGSINSPEKTIONEN	<u>-120 000</u>	<u>0</u>	123
83100	Upphandlingsinspektionen, verksamhet	-120 000	0	123
840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	<u>-89 155 000</u>	<u>7 900 000</u>	123
84000	Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet	-89 155 000	7 900 000	126
848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	<u>-2 973 000</u>	<u>1 072 000</u>	128
84810	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet	-2 118 000	687 000	129
84820	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet	-855 000	385 000	130
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-9 751 662</u>	<u>617 662</u>	130
85000	Högskolan på Åland	-9 751 662	617 662	131
851	ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA	<u>-1 309 000</u>	<u>79 000</u>	132
85100	Ålands folkhögskola, verksamhet	-1 309 000	79 000	133
852	ÅLANDS MUSIKINSTITUT	<u>-1 153 000</u>	<u>135 000</u>	133
85200	Ålands musikinstitut, verksamhet	-1 153 000	135 000	134
855	ÅLANDS GYMNASIUM	<u>-18 424 000</u>	<u>590 000</u>	134
85500	Ålands gymnasium, verksamhet	-18 424 000	590 000	135
856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	<u>-1 494 500</u>	<u>1 042 500</u>	135
85600	Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet	-1 494 500	1 042 500	137
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICE- MYNDIGHET	<u>-2 277 000</u>	<u>21 000</u>	137
86000	Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet	-1 567 000	21 000	138
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd	-710 000	0	139
865	ÅLANDS FISKODLING, GUTTORP	<u>-802 000</u>	<u>168 000</u>	139
86500	Ålands fiskodling, Gutterorp, verksamhet	-802 000	168 000	140
870	MOTORFORDONSBYRÅN	<u>-1 320 000</u>	<u>1 400 000</u>	140
87000	Motorfordonsbyrån, verksamhet	-1 320 000	1 400 000	141
871	REDERIVERKSAMHET	<u>0</u>	<u>0</u>	141
87100	Rederienheten, verksamhet (R)	0	0	141
872	VÄGUNDERHÅLLSVERKSAMHET	<u>-2 525 536</u>	<u>2 525 536</u>	142
87200	Vägunderhållsenheten, verksamhet	-2 525 536	2 525 536	142
873	VERKSTAD OCH LAGER	<u>-1 872 000</u>	<u>1 922 000</u>	143
87300	Verkstad och lager, verksamhet	-1 872 000	1 922 000	143
	Verksamhet sammanlagt	-232 357 698	40 876 698	

ÖVERFÖRINGARAvdelning 1

100	LAGTINGET	-255 000	0	145
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	<u>-255 000</u>	<u>0</u>	145
11290	Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål	-255 000	0	145

Avdelning 2

200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-2 553 000	148 000	145
230	LAGTINGSVAL	<u>0</u>	<u>0</u>	145
23000	Lagtingsval	0	0	145
232	UNDERSTÖDJANDE AV POLITISK VERKSAMHET	<u>-165 000</u>	<u>148 000</u>	146
23200	Understödjande av politisk verksamhet och politisk information	-165 000	148 000	146
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	<u>-375 000</u>	<u>0</u>	146
24010	Landskapsstöd för materielanskaffningar	-375 000	0	146
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	<u>-2 013 000</u>	<u>0</u>	147
27000	Radio- och TV-verksamhet (F)	-2 013 000	0	147

Avdelning 3

300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-24 950 000	200 000	147
330	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD TILL KOMMUNERNA	<u>-17 760 000</u>	<u>0</u>	147
33000	Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F)	-17 760 000	0	148
340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	<u>-200 000</u>	<u>200 000</u>	149
34000	Särskilda stöd och lån	-200 000	200 000	149
350	PENNINGAUTOMATMEDEL	<u>-6 990 000</u>	<u>0</u>	150
35000	Penningautomatmedel (R)	-6 990 000	0	151

Avdelning 4

400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-27 636 000	0	152
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	<u>-11 909 000</u>	<u>0</u>	152
41010	Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)	-11 909 000	0	152
415	KOMMUNERNAS SOCIALVÅRDSOMRÅDE	<u>-11 735 000</u>	<u>0</u>	153
41500	Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet (F)	-11 735 000	0	154
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	<u>-30 000</u>	<u>0</u>	154
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-30 000	0	154
440	NATURVÅRD	<u>-10 000</u>	<u>0</u>	155
44000	Naturvård	-10 000	0	155

		Anslag 2018	Inkomster 2018	Sidnr
445	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR SOCIAL OCH MILJÖVERKSAMHET	-3 942 000	0	155
44510	Penningautomatmedel för social verksamhet (R)	-3 342 000	0	156
44520	Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)	-600 000	0	156
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	0	0	157
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	0	0	157
460	CIRKULÄR EKONOMI	-10 000	0	157
46000	Cirkulär ekonomi (R)	-10 000	0	157
<u>Avdelning 5</u>				
500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-19 801 000	50 000	158
502	STUDIESTÖD	-8 478 000	50 000	158
50200	Studiestöd	-8 478 000	50 000	158
505	BIBLIOTEKSVVERKSAMHET	-34 000	0	159
50510	Understöd för författare och översättare	-34 000	0	159
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTUR-VERKSAMHET	-559 000	0	159
51000	Landskapsandelar och stöd för medborgarinstitut och kulturverksamhet	-559 000	0	160
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	-2 170 000	0	160
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-2 170 000	0	161
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	-1 550 000	0	161
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-1 550 000	0	161
520	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD FÖR GRUNDSKOLAN	-7 010 000	0	162
52000	Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)	-7 010 000	0	162
<u>Avdelning 6</u>				
600	NÄRINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-13 795 000	3 794 000	163
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	-2 157 000	0	163
61000	Näringslivets främjande (R)	-2 157 000	0	163
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	-1 100 000	0	165
61500	Främjande av livsmedelsproduktion (R)	-775 000	0	165
61550	Avbytarservice	-325 000	0	167
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	-145 000	323 000	167
62100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)	-145 000	323 000	168
623	EUROPEISKA UNIONEN - PROGRAM FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING, EJFLU, 2014 - 2020	-8 502 000	3 018 000	169
62300	Europeiska Unionen - EJFLU, 2014 - 2020 (R-EU)	-8 407 000	3 018 000	170
62390	Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)	-95 000	0	170

	Anslag 2018	Inkomster 2018	Sidnr	
625	EUROPEISKA UNIONEN - EUROPEISKA HAVS- OCH FISKERIFONDEN, EHFF, 2014 - 2020	-1 200 000	453 000	171
62500	Europeiska Unionen - EHFF, 2014 - 2020 (R-EU)	-1 200 000	453 000	171
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	-465 000	0	173
64000	Främjande av skogsbruket (R)	-465 000	0	173
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	-100 000	0	173
65000	Jakt- och viltvård (R)	-100 000	0	173
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	-126 000	0	174
67000	Främjande av fiskerinäringen	-126 000	0	174
<u>Avdelning 7</u>				
700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	-4 357 000	0	175
715	BOSTÄDER OCH BYGGANDE	-340 000	0	175
71500	Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R)	-220 000	0	175
71510	Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)	-120 000	0	176
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	-630 000	0	177
72010	Främjande av hållbar energiomställning (RF)	-630 000	0	177
747	ÖVRIG TRAFIK	-3 113 000	0	178
74700	Understöd för övrig trafik	-3 113 000	0	178
751	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	-274 000	0	178
75100	Understöd för varutransporter i skärgården	-274 000	0	178
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	0	0	179
76000	Landskapsunderstöd för byggande och förbättrande av kommunalvägar	0	0	179
80-88	MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER	-4 740 000	35 000	179
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	-110 000	35 000	179
85000	Högskolan på Åland	-110 000	35 000	179
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET	-4 630 000	0	180
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)	-4 630 000	0	180
	OFÖRDELAD MINSKNING ÖVERFÖRINGSKOSTNADER	100 000	0	181
889	ÅTERFÖRDA ANSLAG	100 000	0	181
88900	Återförda anslag	100 000	0	181
	Överföringar sammanlagt	-97 987 000	4 227 000	

89 SKATTEFINANSIERING, FINANSIELLA POSTER OCH RESULTATRÄKNINGSPOSTER

890	SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	-8 041 000	312 220 000	183
890	SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR	0	263 418 000	183
89000	Skatter och inkomster av skattenatur	0	263 418 000	183
892	FINANSIELLA POSTER	-280 000	48 802 000	184
89200	Finansiella poster (F)	-280 000	1 502 000	184
89205	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)	0	0	185
89230	Landskapets fastighetsverk	0	29 300 000	185
89250	Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet	0	18 000 000	188
893	AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	-7 761 000	0	188
89300	Av- och nedskrivningar (F)	-7 761 000	0	188
	Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträknings- poster sammanlagt	-8 041 000	312 220 000	

9 INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA FINANSINVESTERINGAR

Avdelning 1

100	LAGTINGET	-280 000	0	190
9111	LAGTINGETS KANSLI	-280 000	0	190
911150	E-demokrati - utvecklingsprojekt (R)	-280 000	0	190

Avdelning 3

300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-4 385 000	5 892 000	190
9340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	-992 000	5 892 000	190
934000	Övriga finansinvesteringar (R)	-800 000	3 388 000	190
934080	Övriga lån (F)	-192 000	2 504 000	191
9350	PENNINGAUTOMATMEDEL	-2 958 000	0	191
935010	Lån ur penningautomatmedel (R)	-2 958 000	0	191
9390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	-435 000	0	192
939000	IT-systemanskaffningar (R)	-435 000	0	192

	Anslag 2018	Inkomster 2018	Sidnr
<u>Avdelning 4</u>			
400 SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-219 000	0	192
9440 NATURVÅRD	<u>-219 000</u>	<u>0</u>	192
944000 Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)	-219 000	0	192
<u>Avdelning 5</u>			
500 UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-204 000	0	193
9516 PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	<u>0</u>	<u>0</u>	193
951600 Utbyggnad av Ålands sjöfartsmuseum (R)	0	0	193
9540 KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	<u>-204 000</u>	<u>0</u>	193
954000 Inköp av konst (R)	-20 000	0	193
954010 Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)	-184 000	0	194
<u>Avdelning 6</u>			
600 NÄRINGS- OCH FÖRVALTNINGSOMRÅDE	0	0	194
9621 EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	<u>0</u>	<u>0</u>	194
962100 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020	0	0	194
9640 FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	<u>0</u>	<u>0</u>	195
964000 Övriga investeringar för skogsbruket (R)	0	0	195
<u>Avdelning 7</u>			
700 INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-14 407 000	0	195
9745 OLJESKYDD	<u>0</u>	<u>0</u>	195
974500 Oljeskyddsinvesteringar (R)	0	0	195
9750 KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	<u>-507 000</u>	<u>0</u>	196
975000 Fartygs- och färjeinvesteringar (R)	-507 000	0	196
9760 KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>-13 900 000</u>	<u>0</u>	197
976000 Infrastrukturinvesteringar (R)	-13 900 000	0	197
80-88 MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER	-6 920 000	0	199
9825 ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>-1 085 000</u>	<u>0</u>	199
982500 Investeringar (R)	-1 085 000	0	199
9840 ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	<u>-5 400 000</u>	<u>0</u>	200
984000 Hälsa- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-5 400 000	0	200

	Anslag 2018	Inkomster 2018	Sidnr
9850 HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-15 000</u>	<u>0</u>	201
985000 Investeringsutgifter (R)	-15 000	0	201
9855 ÅLANDS GYMNASIUM	<u>-200 000</u>	<u>0</u>	202
985500 Investeringsutgifter (R)	-200 000	0	202
9856 ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	<u>-220 000</u>	<u>0</u>	202
985600 Ålands sjösäkerhetscentrum, investeringar (R)	-220 000	0	202
Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar sammanlagt	-26 415 000	5 892 000	
Anslag och inkomster totalt ovanstående	-364 800 698	363 215 698	

Till Ålands lagting

Allmän motivering

ETT ÅLAND SOM VÄXER

Åland ska vara ett attraktivt inflyttningssamhälle, bäst i världen på integration, utbildning och hållbart samhällsbygge.

Åland är litet, men våra ambitioner är höga. Vi ska vara ett samhälle som inte glömmer utkanterna, och som utvecklar helheten så att alla ålänningar, både de som bott här hela livet och de som flyttar in känner sig som delar av en gemenskap som omfattar stad, landsbygd och skärgård.

Ett Åland som växer slår vakt om en stark sysselsättning, har företag som anställer, fler som flyttar in, befolkningstal som ökar stadigt, en god integration och språkutbildning för nyinflyttade, hållbar konsumtion och produktion. Ett arbetsliv som utvecklas och moderniseras och sociala system där ingen faller emellan stolarna. Idrott, kultur och bildning skapar arenor för möten och kreativitet.

I årets budget finns många frön till framtida utveckling. Vad gäller landskapets ekonomi följer landskapsregeringen den i regeringsprogrammet utstakade vägen mot en budget i balans. Det skapar utrymme för livsviktiga investeringar, och också för en återbäring till medborgarna i form av bättre service, strukturella reformer och tillväxtfrämjande insatser.

Åland ska växa, på naturens villkor, så att vårt näringsliv, vår infrastruktur, våra skolor och vår hälso- och sjukvård utvecklas med sikte på långsiktig hållbarhet och överlevnad.

I denna budget jobbar landskapsregeringen med relationer, attraktionskraft och strukturer för en hållbar tillväxt, från grunden uppåt.

Visionen för ett hållbart Åland är att alla kan blomstra. Att blomstra betyder att kunna nå sin fulla potential och göra sitt bästa av de begåvningar och talanger som man fått av naturen och sin uppväxt.

Så vill vi att Åland ska vara. Ett attraktivt samhälle som lockar till sig fler invånare, många besökare och turister, lockar företag att etablera sig här och där det är lätt att rekrytera nya kompetenser. Vi vill ha ett Åland som växer, starkt och framgångsrikt.

I budgeten finns en koppling till de sju hållbarhetsmål som genomsyrar vårt arbete, både internt i förvaltningen och myndigheterna men också i hela samhället. Tillsammans med medborgarna,

företagen och föreningarna arbetar vi sida vid sida, metodiskt och brett för att förverkliga målen på ett konkret och mätbart sätt.

Landskapsregeringen vill ha ett samhälle som utvecklas och breddas demokratiskt där fler deltar och påverkar. Vi vill ha en samhällsmodell där de kommunala aktörerna är starka och viktiga och kan ge invånarna vad de behöver i skola och omsorger. Ett samhälle där kvinnor och män är jämställda och jämlika.

Stora satsningar görs i årets budget på omställningen till ett mer koldioxidneutralt samhälle.

Landskapsregeringen arbetar för rent vatten och minskad övergödning, en god jordhälsa, nya kretslopp, cirkulär ekonomi där avfall blir en resurs, starka näringar i landsbygd och skärgård, artrikedom och biologisk mångfald.

Vi jobbar med hållbarhet **och** tillväxt. Det är framtidens stora utmaning, både globalt och lokalt. Med denna budget vill vi visa att utmaningen är antagen.

UTVECKLING OCH HÅLLBARHET

Med insikten om att det åländska samhället inte är hållbart och att naturen utgör fundamentet för mänsklig existens gick de folkvalda, i lagtinget och landskapsregeringen, år 2014 in för en gemensam strävan mot en till fullo hållbar utveckling på Åland senast år 2051. Den gemensamma strävan mot hållbarhet ska genomföras i enlighet med utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland, som under år 2016 arbetades fram gemensamt av föreningslivet, det privata näringslivet och det offentliga, både på politisk- och förvaltningsnivå. Den gemensamma agendan består av visionen för Åland, Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar, samt sju strategiska utvecklingsmål. Agendan ger en tydlig bild av den önskade riktningen för den långsiktiga samhällsutvecklingen.

De strategiska utvecklingsmålen syftar till att stöda visionens förverkligande och har en och samma tidshorisont. Målen ska uppnås senast år 2030.

1. Välmående människor vars inneboende resurser växer
2. Alla känner till och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället
3. Allt vatten har god kvalitet
4. Ekosystem i balans och biologisk mångfald
5. Attraktionskraft för boende, besökare och företag
6. Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet
7. Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

Landskapsregeringen är en proaktiv katalysator och koordinator för förverkligandet av visionen och de strategiska utvecklingsmålen. Med utgångspunkt i slutsatserna i utvecklings- och hållbarhetsagendans första statusrapport, som under år 2017 tagits fram inom ramen för nätverket bärkraft.ax, avser landskapsregeringen att under år 2018 intensifiera implementeringen av agendan. Därmed inleds förädlingen av landskapsregeringens interna samarbetsstrukturer för att skapa tvärssektoriella synergieffekter mellan de interna verksamhetsenheterna. För vart och ett av de sju strategiska utvecklingsmålen fastställer förvaltningen en gemensam intern ansvarsfördelning.

Visionen och de strategiska utvecklingsmålen ligger till grund för riktningen i förslaget till landskapets budget för år 2018. Avsikten är att det, där det bedömts relevant, i motiveringstexterna framgår på vilket sätt de föreslagna åtgärderna bidrar till uppnåendet av ett eller flera av de strategiska utvecklingsmålen – på kort och lång sikt. Därtill vidareutvecklas processer och metoder för insamling av information och uppföljning som ska ingå i landskapets årsredovisning.

Inom EU, Norden och i Finland pågår implementeringen av FN:s Agenda 2030. Förverkligandet av Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda är beroende av att alla länder runt Östersjön implementerar Agenda 2030. Landskapsregeringen avser att fortsätta vara en aktiv samarbetspartner inom såväl *Finlands kommission för hållbar utveckling*, *Nordiska ministerrådets program för Agenda 2030 ("Generation 2030")* som EU.

SJÄLVSTYRELSEUTVECKLING

Åland är en av världens äldsta autonomier. Självstyrelsens fundament är det svenska språket, demilitariseringen och neutraliseringen. Den parlamentariskt sammansatta Ålandskommittén 2013, som hade till uppgift att göra upp ett förslag till förnyelse av självstyrelsesystemet, har under året slutfört sitt arbete utifrån sitt delbetänkande. Målsättningen är att skapa ett självstyrelsesystem som är effektivt, modernt och flexibelt. Ett grundläggande motiv för Ålands autonomi är att den ska utgöra ett skydd för det svenska språket på Åland. Kommitténs slutbetänkande "Ålands självstyrelse i utveckling" överlämnades den 16 juni 2017 varefter en omfattande remissrunda påbörjades. Remissrundan är nu avslutad och arbetet med att omforma betänkandet till en proposition har påbörjats. Det är i dagsläget oklart i vilken mån och i så fall på vilket sätt remissinstansernas materiella synpunkter kan komma att beaktas. Eftersom den vård- och landskapsreform som är under behandling i riksdagen inte beaktades i Ålandskommitténs förslag till ekonomiskt system står det dock klart att förslaget till denna del måste anpassas.

En grundförutsättning för en fungerande autonomilösning är enligt landskapsregeringens uppfattning ett ekonomiskt system som säkerställer att Åland kan uppfylla sina i självstyrelselagen angivna uppgifter och därmed att Finland uppfyller sina åtaganden i enlighet med Ålandsöverenskommelsen. Systemet bör samtidigt som det beaktar landskapets behov även främja att en förnuftig ekonomisk politik bedrivs i landskapet. Landskapsregeringen anser med beaktande av detta att grundfinansieringsnivån och lagstiftningsbehörigheten i fråga om förvärvsinkomstbeskattningen måste diskuteras mellan landskapet och riket innan propositionen med förslag till en ny självstyrelselag överlämnas till riksdagen.

Landskapsregeringen har för avsikt att under den fortsatta processen, inför det att regeringens proposition med förslaget om revidering av självstyrelsesystemet ska avlämnas, föra en aktiv dialog med regeringen i samverkan med lagtingets självstyrelsepolitiska nämnd.

Åland i världen

Även världen utanför rikets gränser är viktig för det självstyrda Åland.

I det nordiska samarbetet stärks gemenskapen genom ett aktivt deltagande i Nordiska rådet och ministerråden. Prioriterade områden för Åland är miljö, hållbarhet, energi och turism.

I EU-samarbetet ligger fokus för Ålands del på möjligheten att under omfördelningen av Storbritanniens platser i parlamentet tillförsäkra Åland representation. Målet kan bara nås genom ett samarbete dels med finländska Europa-parlamentariker, dels med Finlands regering.

Det är viktigare än någonsin att bygga relationer och nätverk både med riket och i de olika internationella sammanhang där Åland har representation. Under år 2018 deltar Åland i Almedalsveckan i Visby med skolfartyget m/s Michael Sars, samt i Finlands Arenan (Suomi Areena) i Björneborg. Det första steget till att skapa en åländsk politisk sommararena tas i juni 2018, då den första upplagan av Alandica Debatt hålls i Mariehamn, med inbjudna gäster och talare.

År 2017 hölls den första upplagan av Ålandsakademin, med Ålands-ansvariga tjänstemän på ministerierna. Under år 2018 hålls Ålandsakademi i maj för inbjudna journalister och i september för en ny grupp tjänstemän.

Rikets reformering av social- och hälsovården

I samband med reformeringen av social- och hälsovårdsreformen i riket inrättas 18 landskap med egna val och fullmäktige samtidigt som en omfattande landskapsförvaltning införs. Arbetet med reformen har pågått intensivt under hela året. Under våren fördes mycket intensiva förhandlingar mellan landskapet och statsmakten framförallt beträffande reformens effekter på självstyrelsens finansiering. Då det visade sig att den lösning parterna enats om inte i praktiken kunde genomföras så som parterna avsett avlät regeringen en proposition till riksdagen utan att enighet uppnåtts med landskapsregeringen. Efter det att riksdagens grundlagsutskott sedermera kommit med sitt utlåtande gällande reformen, inklusive effekterna på självstyrelsen och dess finansiering, har reformen skjutits upp ett år. Detta ger parterna tilläggstid för att hitta och förhandla fram lämpliga, fungerande lösningar. Enligt de senaste uppgifterna skulle riksdagen slutbehandla reformen i juni 2018. Arbetet med den anslutande valfrihetsreformen pågår samtidigt intensivt. Till reformpaketet, där vård- och landskapsreformen och valfrihetsreformen är integrerade delar, hör även att revidera socialförsäkringssystemet. Landskapsregeringen har upprepade gånger påpekat att detta, med beaktande av den delade lagstiftningsbehörigheten i fråga social- och hälsovården, kan komma ha särskilda effekter på Åland som måste beaktas och lösas i samförstånd.

Avsikten är att återuppta förhandlingarna om vård- och landskapsreformens effekter på självstyrelsens finansiering så snart som möjligt och då även frågan om höjning av avräkningsgrunden så att självstyrelsens grundfinansiering ökar oavsett reformen av självstyrelselagen. Landskapsregeringen avser även att aktivt verka för att övriga delar av reformen ska beakta självstyrelsen och gällande behörighetsfördelning.

Landskapsregeringen verkar utgående från och har vid ett flertal tillfällen framfört att såväl de ekonomiska som behörighetsmässiga effekterna bör neutraliseras samt att det bör ske en gemensam beredning av de åtgärder som rikets reformer medför för landskapet Åland och självstyrelsesystemet.

PERSONALPOLITIK

Personalen i landskapsförvaltningen har tillsammans med den politiska ledningen en viktig uppgift i att upprätthålla och utveckla en hållbar förvaltning som verkar för det åländska samhällets bästa.

Landskapsregeringen ska vara en attraktiv och dynamisk arbetsplats för både stabil erfarenhet, ungdomlig drivkraft och nyfikenhet samt ha ett modernt och uppmuntrande ledarskap. Landskapsregeringens största tillgång är dess professionella och motiverade personal som uppmuntras till intraprenörskap, drivkraft och initiativförmåga. Personalen erbjuds även regelbundet och kontinuerligt utbildning och kompetensutveckling. Förvaltningens kompetensförsörjning är avgörande för en modern och flexibel självstyrelse.

EKONOMISK POLITIK

Den finländska ekonomin upplever för närvarande en länge efterlängtd återhämtning. Inte minst gynnas den finländska ekonomin av en starkare exportefterfrågan, vilken säkerligen till viss del föranleds av statens konkurrenskraftspaket. Denna återhämtning återspeglar sig följaktligen även i överföringarna till landskapet i form av avräkningsbelopp och skattegottgörelse, vilket redogörs för under rubriken finansiering nedan.

Till följd av denna tillväxt har också den privata konsumtionen i landet ökat kraftigt vilket potentiellt är gynnsamt för det åländska näringslivet.

Beträffande den ekonomiska utvecklingen i landskapet är landskapsregeringens samlade bedömning att den under år 2017 utvecklats något sämre än vad som förväntats jämfört med de bedömningar som gjordes våren 2017. Detta bekräftas också av den ekonomiska översikt som ÅSUB utarbetat och som återfinns som en bilaga till detta budgetförslag (se bilaga 3). En prisutveckling som är markant högre än i övriga Finland och en svag omsättnings- och resultatutveckling kombinerat med en minskande offentlig sektor håller tillbaka uppgången för den åländska ekonomin som helhet.

Mot denna bakgrund ser landskapsregeringen ett behov att, parallellt med arbetet att balansera landskapets offentliga finanser, samtidigt vidta åtgärder för att stimulera det åländska samhället. I statens budgetförslag för år 2018 aviseras visserligen lindringar i beskattningen av arbete med en sammanlagd effekt på ca 270 miljoner euro, men då man beaktar de förhöjningar av löntagaravgifterna som fastställts för år 2018 och höjningen av den allmänna inkomstnivån, uppskattas det att beskattningen av löneinkomst håller sig så gott som oförändrad.

Med beaktande av detta föreslår landskapsregeringen att det införs ett nytt avdrag på löne- och pensionsinkomster i kommunalbeskattningen för att stimulera tillväxten och stärka de åländska företagens omsättning. Avdraget föreslås utformas med ett maximalt tak på 100 euro per person. Den som har en skattepliktig förvärvsinkomst på 35.000 euro eller mer har inte rätt till avdraget. I budgeten för år 2019 avses bruttoförvärvsinkomstnivån höjas till minst 55.000 euro.

Landskapsregeringen avser att utvärdera avdragets effekt och i samband med detta utreda vilka möjligheter det finns att utveckla avdraget. Avdraget utgör en del av ett helhetspaket där också åtgärder finns för de grupper som inte gynnas av ett skatteavdrag. Landskapsregeringen avser att kompensera kommunerna för det teoretiska skattebortfallet om ca 1,3 miljoner euro.

För att stimulera återflyttning överväger landskapsregeringen att införa ett studielåneavdrag i kommunalbeskattningen.

Utöver detta bedriver landskapsregeringen, med utgångspunkt i regeringsprogrammet, en aktiv tillväxtpolitik som strävar till att stärka Ålands attraktionskraft genom att:

- ha beredskap att delta i finansieringen av planerade investeringar i befintliga gästhamnar åren 2018 - 2020
- tillsammans med Ålands Näringsliv utreda och minimera konkurrensnackdelar för på Åland verksamma företag och industrier i jämförelse med kringliggande regioner
- i samarbete med livsmedelsindustrin stärka den åländska matens konkurrenskraft på närmarknaderna och öka Ålands attraktionskraft som turistisk destination
- öka tillgången till finansiering för små och medelstora företag på Åland

- se över styrningen av ÅMHM, utveckla tillsynen och fortsätta översynen av taxesystemet, med avbyråkratisering och enklare vardag för åländska företagare och privatpersoner som mål
- revidera upphandlingslagstiftningen och interna upphandlingsprocessen som förutom hållbarhetsmålen ska bidra till högre attraktionskraft för privat näringsverksamhet
- påbörja en behörighetsgivande utbildning för personal inom barnomsorgen med inriktning mot barnträdgårdslärarexamen för att säkra kompetensförsörjning
- bidra till en aktiv integration genom att arrangera språkutbildningar och språkcoaching för inflyttade med annat modersmål än svenska samt
- investera i bl.a. infrastruktur- och byggnadsprojekt samt ev. deltagande i finansieringen av investeringar i idrottsanläggningar.

Åland som en attraktiv bosättningsort och besöksmål är ett av de sju utvecklingsområden som är avgörande för Ålands arbetsmarknad och rekryteringsmöjligheter. För att arbeta metodiskt och målmedvetet med detta område har ett arbete inletts tillsammans med bl.a. de 15 största företagen, AMS och Visit Åland. Tillsammans skapas under år 2018 ett attraktionskraftsprogram där ett nytt varumärke för ett attraktivt Åland tas fram, ett program för inflyttning, destination och besökare samt i fysisk strukturutveckling.

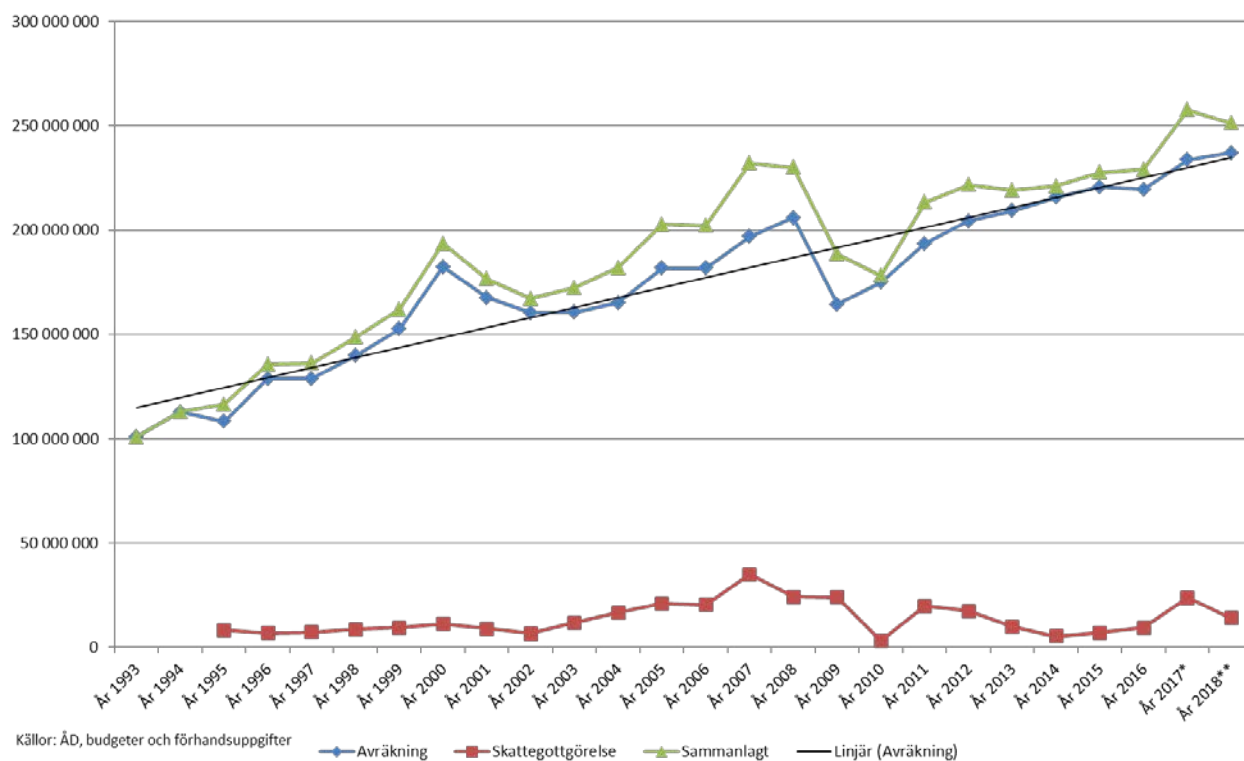
Den ekonomiska politiken främjar en fortsatt hög sysselsättningsgrad på Åland. En hög sysselsättningsgrad är också en av de mest effektiva åtgärderna för fattigdomsbekämpning.

Finansiering

Ålandsdelegationen har fastställt förskottet på avräkningsbeloppet för år 2018 till 237.158.000 euro att jämföra mot avräkningsbeloppet för år 2017 som efter Ålandsdelegationens beslut om tilläggsförskott uppgår till 231.454.000 euro. I enlighet med finansministeriets ekonomiska översikt hösten 2017 kommer statens inkomster att öka endast marginellt till år 2019. Visserligen beräknas statens skatteinkomster öka med ca 1,3 miljarder euro, men då de övriga inkomsterna minskar med drygt 1 miljard euro är det sammantaget ingen betydande förändring. Utgående från detta kan ingen större förändring av avräkningsbeloppet förväntas till år 2019.

Skattegottgörelsen för skatteår 2016 bedöms, utgående från förhandsuppgifter om beskattningen uppgå till drygt 14 miljoner euro, varför ett belopp om 14 miljoner euro upptagits som inkomst i föreliggande budgetförslag. Beloppet är därmed närmare 10 miljoner euro lägre än beloppet för skatteår 2015 som erhöles under år 2017. Skattefinansieringens utveckling framgår av grafen nedan.

Skattefinansieringens utveckling enligt utbetalningsår (budgeteringsår)

Avkastningen av Ålands penningautomatförenings verksamhet beräknas uppgå till 18 miljoner euro att jämföra mot 15 miljoner euro ett år tidigare. I föreliggande budgetförslag har antagits att landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet ändras så att Ålands Penningautomatförenings avkastning intäktsförs endast en gång i landskapets budget. Med beaktande av den ändrade praxisen intäktsförs ovan nämnda 18 miljoner euro i landskapets budget för år 2018. År 2017 intäktsfördes sammanlagt 27,5 miljoner euro vari ingick återförda medel och från tidigare år ofördelade medel. Utgående från nu kända uppgifter och antaganden bedöms avkastningen av Ålands penningautomatförenings verksamhet kunna uppgå till minst 18 miljoner euro i budgeten för år 2019.

Resultaträkning och större resultatpåverkande poster och förändringar

Från ingången av år 2018 övergår fastighetsförvaltningen för Ålands hälso- och sjukvård till landskapets fastighetsverk. Som en följd av det minskas de direkta verksamhetskostnaderna relaterade till fastighetsförvaltningen med 1.490.000 euro och avskrivningarna på byggnader med 2.200.000 euro samtidigt som ÅHS påförs en internhyreskostnad om 6.265.000 euro. Nettokostnaderna för ÅHS ökar till följd av detta med 2.575.000 euro. Avkastningen från Fastighetsverket ökar med 1.300.000 euro främst till följd av att ÅHS:s fastighetsförvaltning införlivas i verksamheten. I sammanhanget kan det noteras att anslag för byggnadsinvesteringar inte längre upptas under ÅHS.

Den största posten under övriga verksamhetskostnader består av internhyror och skötselanslag till landskapets fastighetsverk och ökningen föranleds av att ÅHS börjar erlägga internhyra.

Som ett led i målet om hållbara finanser minskas i föreliggande budgetförslag överföringen från pensionsfonden med 0,5 miljoner euro jämfört med år 2017 och uppgår därmed till 16 miljoner euro

år 2018. Detta innebär ett lägre uttag från pensionsfonden om ca 2,5 miljoner euro än vad som tidigare planerats för år 2018. Med beaktande av att pensionskostnaderna, inklusive pensionsbaserad KomPL-betalningsandel hänförd till ÅHS-reformen om 0,5 miljoner euro, beräknas öka med 1,4 miljoner euro, innebär det en nettokostnadsökning om sammanlagt 1,9 miljoner euro för pensionskostnaderna. Pensionskostnaderna netto, d.v.s. budgetbelastningen, uppgår därmed till 17,5 miljoner euro år 2018. Utgående från nu kända uppgifter kommer budgetbelastningen att stegvis behöva ökas till ca 18,5 miljoner euro enligt dagens penningvärde. Denna höga nivå måste uppnås senast om ca 10 år och kvarstår därefter på den nivån under en femtonårsperiod, innan budgetbelastningen sakta börjar minska igen.

Övriga finansiella intäkter minskar från år 2017 till år 2018 främst p.g.a. att avkastningen från Ålands Penningautomatförening intäktsförs endast en gång i landskapets budget och minskade dividender. Avkastningen av landskapets fastighetsverk ökar med 1,3 miljoner euro.

De enskilda posterna under överföringskostnaderna förändras kraftigt för områdena Undervisning, kultur och idrott (minskar), Social- och hälsovård samt utkomstskydd (minskar) och Allmänna stöd (ökar) till följd av landskapsandelsreformen som beräknas träda i kraft från årsskiftet. Posten Övriga överföringskostnader ökar främst p.g.a. högre anslag för projektbidrag ur penningautomatmedel.

Skatteinkomsterna ökar sammanlagt med ca 3,5 miljoner euro jämfört med liggande budget för år 2017. Om man beaktar Ålandsdelegationens beslut om tilläggsförskott på avräkningsbeloppet för år 2017 så sjunker skatteinkomsterna med 4,1 miljoner euro.

Enligt en preliminär beräkning kommer en uppvärdering av ÅHS:s fastigheter om ca 24.000.000 euro att uppstå i samband med att landskapsregeringen överför ÅHS:s fastigheter till Fastighetsverket. Detta belopp tas upp som en extraordinär intäkt.

Nedan visas resultaträkningen i enlighet med budgetförslaget för år 2018. Som jämförelse visas grundbudgeten för år 2017 respektive grundbudgeten för år 2017 inkl. första och andra tillägget till budgeten. För att underlätta jämförelsen kan det noteras att första tilläggsbudgeten för år 2017 innehöll minskning i personalkostnaderna med anledning av förhandlingsresultatet för landskapets tjänstekollektivavtal och minskning till följd av sänkt socialskyddsavgift. Det bör noteras att budgetanslag är bindande på totalnivå och inte på enskilda intäkts- och kostnadslag, varför fördelningen mellan olika intäkts- och kostnadsposter i resultaträkningen ännu kan komma att ändras. Det kan även noteras att detaljeringsgraden i underlaget för budgeteringen har varierat och fördelningen mellan olika intäkts- och kostnadslag till viss del är schablonmässig. Interna poster har inte eliminerats.

RESULTATRÄKNING

	Budget 2017	Budget 2017 inkl. tb 2	Budgetförslag 2018
Verksamhetens intäkter			
Försäljningsintäkter	11 697 100	11 637 100	12 347 736
Avgiftsintäkter	9 532 700	9 532 700	10 115 100
Understöd och bidrag	1 440 900	1 590 900	1 422 162
Övriga verksamhetsintäkter	902 100	901 100	726 700
Tillverkning för eget bruk			
	23 572 800	23 661 800	24 611 698
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader			
Löner och arvoden	-88 117 035	-86 994 310	-85 773 045
Lönebikostnader			
Pensionspremier	-15 900 558	-15 905 673	-15 696 694
Övriga lönebikostnader	-2 483 573	-1 465 183	-1 415 255
Personalersättningar och öv. rättelseposter	862 576	862 576	1 317 116
Löneutjämningsreservering	500 000	500 000	
Köp av tjänster	-50 839 088	-51 345 088	-53 367 193
Material, förnödenheter och varor	-17 849 310	-18 018 310	-17 266 498
Övriga verksamhetskostnader	-18 153 812	-18 212 812	-24 675 695
	-191 980 800	-190 578 800	-196 877 264
Pensionsintäkter och -kostnader			
Pensionsintäkter	16 500 000	16 500 000	16 000 000
Pensionskostnader	-32 100 000	-32 100 000	-33 500 000
	-15 600 000	-15 600 000	-17 500 000
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar			
Europeiska Unionen	4 261 000	4 261 000	3 794 000
Återbetalning av överföringar	50 000	50 000	50 000
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	4 214 000	4 214 000	613 000
	8 525 000	8 525 000	4 457 000
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar			
Undervisning, kultur och idrott	-18 516 000	-18 476 000	-11 508 000
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-49 718 000	-50 030 000	-40 254 000
Arbetsmarknad	-730 000	-730 000	-530 000
Bostadsproduktion	-210 000	-210 000	-330 000
Primärnäringsringar	-11 373 000	-11 373 000	-11 393 000
Övrigt näringsliv	-5 579 000	-5 669 000	-6 174 000
Allmänna stöd	-5 360 000	-5 360 000	-17 770 000
Övriga överföringskostnader	-6 446 000	-6 646 000	-10 021 403
	-97 932 000	-98 494 000	-97 980 403
Verksamhetsbidrag	-273 415 000	-272 486 000	-283 288 969
Skatteinkomster			
Avräkningsbelopp	223 871 000	223 871 000	237 158 000
Skattegottgörelse	23 000 000	23 945 000	14 000 000
Återbäring av lotteriskatt	10 500 000	11 433 000	11 500 000
Apoteksavgifter	700 000	700 000	760 000
Övriga skatter och intäkter av skattenatur	+	0	0
	258 071 000	259 949 000	263 418 000
Finansiella intäkter och kostnader			
Ränteintäkter	670 000	670 000	610 000
Övriga finansiella intäkter	33 027 000	33 027 000	24 787 000
Räntekostnader	-11 000	-11 000	-10 981
Övriga finansiella kostnader	-255 000	-879 000	-256 050
	33 431 000	32 807 000	25 129 969
Årsbidrag	18 087 000	20 270 000	5 259 000
Avskrivningar och nedskrivningar			
Avskrivningar enligt plan	-12 200 000	-12 200 000	-9 761 000
Nedskrivningar	-	0	0
	-12 200 000	-12 200 000	-9 761 000
Extraordinära poster			
Extraordinära intäkter	0	0	24 000 000
Extraordinära kostnader	0	0	0
	0	0	24 000 000
Räkenskapsperiodens resultat	5 887 000	8 070 000	19 498 000
Ökning (-) eller minskning (+) av reserver	-18 000 000	-18 000 000	0
Räkenskapsperiodens överskott/underskott	-12 113 000	-9 930 000	19 498 000
Underskott exkl. extraordinära intäkter	-12 113 000	-9 930 000	-4 502 000

Det budgeterade årsbidraget för år 2018 visar ett överskott på närmare 5,3 miljoner euro att jämföra med ett överskott om närmare 20,3 miljoner euro år 2017 inkl. första och andra tilläggsbudgeterna. Årsbidraget understiger därmed avskrivningarna med ca 4,5 miljoner euro. Årsbidragets försämring jämfört med år 2017 påverkas främst av ökade nettokostnader om 1,9 miljoner euro för pensioner, ökade nettokostnader om närmare 4,8 miljoner euro i samband med att ÅHS:s fastighetsförvaltning överförs till Fastighetsverket samt minskade finansiella intäkter om ca 7,7 miljoner euro samtidigt som skattefinansieringen endast ökar med ca 3,5 miljoner euro.

Landskapsregeringens arbete för att uppnå de ekonomiska delmålen som anges i regeringsprogrammet kommer att fortsätta under mandatperioden och landskapsregeringens avsikt är att årligen uppdatera bedömningen för följande år i samband med tilläggsbudgeten under våren.

Balansposter och finansieringsanalys

I budgetförslaget upptas anslag för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar till ett nettobelopp om drygt 20,5 miljoner euro att jämföra mot drygt 24,3 miljoner euro i grundbudgeten år 2017. På grund av olika orsaker har i likviditetsberäkningen antagits att ca 6 miljoner euro av reserverade anslag för investeringar från tidigare budgetår förverkligas först under år 2018, varför nettobeloppet ökar till ca 26,5 miljoner euro. Årsbidraget eller kassaflödet i verksamheten uppgår enligt budgetförslaget till 5.259.000 euro. Vid beräkningen av de finansiella strömmarna så har en minskning till följd av retroaktiva lönebetalningar om drygt 3 miljoner euro beaktats.

FINANSIERINGSANALYS BUDGET 2018

	Grundbudget 2017*)	Tb 1/2017	Tb 2/2017	Totalt 2017 **)	Förslag 2018 ***)
Kassaflödet i verksamheten	18 087 000	2 515 000	-332 000	20 270 000	2 159 000
Kassaflödet för investeringarnas del	-27 503 000	-1 494 000		-25 997 000	-26 523 000
Kassaflödet för finansieringens del	-3 833 000			-3 833 000	1 942 000
Förändring av likvida medel	-13 249 000	1 021 000	-332 000	-9 560 000	-22 422 000

*) OBS totalen har ökats med 7 miljoner euro år 2017 avseende reservationsanslag för infrastrukturinvesteringar där förverkligande förskjutits tidsmässigt.

**) OBS totalen har minskats med 3 miljoner euro avseende reservationsanslag från tidigare år för investeringar som beräknas förverkligade år 2018.

***) OBS totalen har ökats med reservationsanslag från tidigare år för investeringar om sammanlagt 6 miljoner euro samt retroaktiva lönebetalningar om drygt 3 miljoner euro.

Per utgången av september 2017 uppgick de likvida medlen till knappt 48 miljoner euro exklusive Fastighetsverket och knappt 55 miljoner euro inklusive Fastighetsverket. Vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget bedöms likviditeten exklusive Fastighetsverket uppgå till ca 48 miljoner euro vid slutet av år 2017 och knappt 25 miljoner euro i slutet av år 2018. Likviditeten i Fastighetsverket beräknas uppgå till ca 7 miljoner euro i slutet av år 2017 och beräknas öka något under år 2018. Dock kan konstateras att den framtida utvecklingen av likviditeten till stor del är beroende av när de större investeringarna går över i förverkligande-/byggfasen, exempelvis delprojekten inom korttrutt och övriga infrastrukturinvesteringar, it-investeringar samt inom Fastighetsverket geriatrisk klinik och polishus. Betydelse har även om större lån beviljas ur penningautomatmedel. I likviditetsberäkningarna har det antagits att det fattas beslut om anskaffande av ny linfärja. Vid tidpunkten för uppgörandet av föreliggande budgetförslag är inga

större lån ur penningautomatmedel kända. Under år 2017 har landskapsregeringen antagit en finansierings- och placeringsplan för upprätthållande av tillräcklig likviditet under de närmaste åren. Avsikten är att uppdatera och fastställa planen för år 2018 efter att lagtinget har fattat beslut om budgeten för år 2018. Med beaktande av ovanstående bedömer landskapsregeringen att det inte finns behov av låntagning under år 2018.

I enlighet med första tilläggsbudgeten för år 2017 är landskapsregeringens avsikt att lösa det ökade likviditetsbehovet till följd av förverkligandet av investeringarna för korttrutt med låntagning. Med beaktande av de osedvanligt stora engångsutgifter som kommer att satsas i infrastrukturinvesteringar och anskaffning av nytt tonnage (linfärja) samtidigt som behovet av investeringar i såväl byggnads- som IT-investeringar är högt kommer landskapsregeringen att inför lagtinget föreslå att en framställning om extra anslag ska inlämnas till Ålandsdelegationen. Utfallet av denna anhållan kommer att vara en av de avgörande faktorerna för tidpunkten när landskapet behöver uppta lån. Sammanfattningsvis är följande faktorer av stor betydelse för hur landskapets likviditetssituation kommer att utvecklas år 2019:

- avräkningsbeloppets och skattegottgörelsens nivåer
- utfallet av anhållan om extra anslag
- tidpunkten när de större investeringsprojekten övergår i förverkligande-/byggfas.

Beroende på utfallet av ovanstående faktorer kan det vara aktuellt med låntagning under år 2019.

Landskapet och kommunerna

Det nya landskapsandelssystemet implementeras från år 2018. I det nya systemet utökas skattekompletteringsdelen avsevärt medan de andra delarna minskar. Landskapsandelarna är fortsättningsvis en helhet och det är kommunerna som avgör hur landskapsandelarna fördelas mellan olika politikområden.

Genom förslaget genomförs även en tidigare aviserad sparåtgärd som innebär en sänkning av landskapsandelarna till kommunerna med sammanlagt 4 miljoner euro, varav ca 3 miljoner euro år 2018 och ytterligare ca 1 miljon euro från och med år 2019. En övergångsperiod tillämpas under finansåren 2018 - 2020 för de effekter som bytet av system medför..

Som kompensation för skattebortfall förorsakat av statens konkurrenskraftspaket föreslår landskapsregeringen att kommunerna kompenseras med 650.000 euro år 2018 och 1.300.000 euro från år 2019 och så länge konkurrenskraftspaketet gäller.

Förslaget till statsbudget för år 2018 påverkar även de åländska kommunerna. Detta genom en indexjustering i beskattningsgrunderna för förvärvsinkomsten, en lindring av beskattning av arbete, en begränsning av ränteavdraget för bostadslån, slopande av överlåtelseskatt i samband med vissa ändringar av bolagsformer samt en höjning av kommunernas utdelning av samfundsskatten. Sammantaget innebär de ovanstående planerade skatteförändringarna en sänkning av kommunernas skatteinkomster med uppskattningsvis 540.000 euro. Landskapsregeringen föreslår att samma ändringar görs även i den åländska kommunalbeskattningen och avser att kompensera kommunerna med 540.000 euro för detta.

Landskapsregeringen föreslår slutligen en kompensation om ca 1.300.000 euro för skatteintäktsbortfall till följd av ett nytt avdrag på löne- och pensionsinkomster i kommunalbeskattningen för år 2018.

Prioriterat område för samarbetsstöd är i första hand it-projekt som genomförs i samarbete med Åda Ab.

Landskapsregeringen har tillsammans med representanter från kommunerna gjort en översyn av den kommunala lagstiftningen och behovet av revidering av densamma. Flera omfattande lagstiftningspaket är för närvarande under beredning bl.a. renhållningslagen, socialvårdslagen, grundskolelagen, upphandlingslagstiftningen, plan- och bygglagen samt räddningslagen.

UTVECKLING OCH OMSTRUKTURERING AV KOMMUNERNA

Med utgångspunkt i regeringsprogrammet arbetar landskapsregeringen för en reform av kommunstrukturen på Åland. Målet med reformen är starkare, bärkraftigare kommuner som både har utvecklingskraft och är rustade att ge alla medborgare god och likvärdig service, att trygga rättssäkerhet och integritet för invånarna och skapa kommuner som förmår svara mot de demografiska utmaningarna med en åldrande befolkning.

Under år 2018 slutförs kommunindelningsutredningar för de nya kommunerna, Norra Åland, Södra Åland och Skärgården. Som en del av arbetet utreds i dialog med skärgårdskommunerna hur en intern skärgårdstrafik kan förverkligas som möjliggör kommunikationer inom en sammanslagen skärgårdskommun.

Till lagtinget lämnas under året ett lagförslag om ny kommunindelning för Åland samt ett förslag till ny kommunstrukturlag för Åland.

Finström, Geta och Sund kan under år 2018 gå vidare med en frivillig sammanslagning av kommunerna, vartill landskapsregeringen medverkar i enlighet med gällande lag. Lemland och Lumparland har lämnat in en ansökan om frivillig kommunindelningsutredning. Den förverkligas inom ramen för den större kommunindelningstuderingen för Södra Ålands kommun.

INTEGRATION OCH FLYKTINGMOTTAGNING

Det är landskapsregeringens uppfattning att Åland behöver inflyttning, både för att klara kompetensförsörjning, kommande behov av arbetskraft och för att upprätthålla ett bärkraftigt samhälle. Det är också vårt internationella ansvar att bära vår del av bördan för den svåra flyktingkrisen i världen. För att uppfylla dessa båda mål krävs en stark och genomtänkt integrationspolitik. Landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2016 - 2019 har tyngdpunkt på följande områden: språk, utbildning, arbete och sysselsättning, hälsa och sjukvård, samt främjande av delaktighet, goda relationer och förebyggande av främlingsfientlighet och diskriminering. Samtliga områden bidrar till att uppnå utvecklings- och hållbarhetsagendans två första strategiska utvecklingsmål. Integrationsperspektivet är relevant även för agendans mål 5 och 7.

I enlighet med tyngdpunkterna i programmet satsar landskapsregeringen fortsättningsvis på språkundervisning i svenska, både i våra skolor och inom ramen för språk- och integrationsutbildningar för vuxna. Landskapsregeringen fortsätter satsa på tredje sektorns viktiga roll för att främja integration och delaktighet, genom att särskilda penningautomatmedel anslås för detta ändamål. Landskapsregeringen stödjer kommunernas flyktingmottagande och arbetar för ökad kunskap på integrationsområdet inom alla landskapets verksamheter. Under året påbörjas arbetet med den periodvisa uppföljningen och utvärderingen av integration på Åland.

JÄMSTÄLLDHETSPOLITIK

Ett samhälle som är mera jämlikt och jämställt är ett samhälle som blir mer demokratiskt och rättvist. Det blir helt enkelt ett samhälle som blir bättre för alla.

En av landskapsregeringens kraftsamlingar är jämställda löner. Lönekartläggningen och arbetsvärderingen är verkställd. Arbetet fortsätter med att ta fram ett löneutvecklingsprogram. Målsättningen är att jämställda löner ska vara uppnått år 2020.

Jämställdhetspolitiken är sektorövergripande och drivs inom vitt skilda områden

- för att utveckla och systematisera jämställdhetsarbetet utarbetas en agenda för jämställdhet samt mätbara indikatorer
- under året ska en analys och genomgång av landskapsregeringens informationsmaterial genomföras med beaktande av jämställdhet-, likabehandlings- och hållbarhetsprinciperna
- en jämställd fritid är målsättningen för bl.a. Ålands musikinstitut och FBK:s ungdomsverksamhet som sätter fokus på att få både pojkar och flickor med i sin verksamhet samt
- ett femårigt projekt inleds i grund- och gymnasieskolorna samt inom fritidssektorn för att fortsätta med attitydskapande mot stereotypa könsnormer och sexuella trakasserier i ord och handling.

NOLLTOLERANS MOT VÅLD I NÄRA RELATIONER

Förekomsten av våld i nära relationer på Åland har för första gången kartlagts och utredningen presenterats i rapporten "*Våld i nära relationer på Åland 2017*". Syftet har varit att kartlägga våldet som underlag för att fortsatt utveckla arbete mot våld i nära relationer. Våld i nära relationer kostar både för den som är utsatt i form av psykiskt och fysiskt lidande men även för samhället i stort. Orsakerna till våld finns såväl på individ som på samhällsnivå och att minska våld i nära relationer på Åland kräver målmedvetna och systematiska arbetsätt.

Våld i nära relationer är en kränkning av mänskliga rättigheter. Åland har ställt sig bakom en rad internationella överenskommelser som rör mänskliga rättigheter och det är också en del i landskapsregeringens internationella åtaganden för en bättre folkhälsa på global nivå.

Barns rätt till en uppväxt utan våld formulerades av FN 1989 i konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen). I FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD) konstateras att kvinnor och flickor med funktionsnedsättning ofta är utsatta för större risk, både i och utanför hemmet, för våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande. År 2011 antog Europarådet konventionen om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (den så kallade Istanbul-konventionen).

Landskapsregeringens mål är nolltolerans mot våld i nära relationer vilket kräver åtgärder för att förebygga, upptäcka och behandla. Landskapsregeringen kommer att utarbeta en handlingsplan för arbetet mot våld i nära relationer för perioden 2018 - 2019. Handlingsplanen kommer att fokusera på fem övergripande områden:

- styrning och rutiner
- kunskapshöjande insatser
- organiserad samverkan

- - särskilt utsatta grupper samt
- - tidigt och långsiktigt förebyggande arbete.

SOCIAL OMSORG

Social trygghet för alla

Målet för socialpolitiken är alla människors lika rätt till trygghet under livets alla skeenden. Landskapsregeringen verkar för att alla ska ha tillgång till likvärdiga sociala omsorger och stödsatser. I enlighet med LL (1993:71) om planering av socialvården antar landskapsregeringen årligen en socialvårdsplan som innehåller riktgivande mål och anvisningar till kommunerna för ordnandet av socialvården i landskapet under de fem följande åren.

Ett flertal pågående reformer inom den offentliga sektorn på Åland har direkta eller indirekta konsekvenser för hur socialpolitiken förverkligas. Till dessa hör såväl Kommunernas socialtjänst (KST), landskapsandelsreformen och kommunutredningen. Till detta ska läggas det omfattande reformarbetet av den sociala lagstiftningen. Landskapsregeringen avser under år 2018 att överlämna lagförslag till lagtinget angående såväl lag om behörighet inom socialvården, lag om stärkande av funktionsförmågan och hälso- och socialvårdstjänster för äldre samt lag om klienthandlingar.

Landskapsregeringen avser att under år 2018 överlämna underlag till ny socialvårdsplan till lagberedning. Syftet är en hållbar välfärd genom fokus på tidiga, förebyggande insatser, sektorövergripande samarbete och ökad klientorientering. För att uppnå dessa målsättningar bör hinder för samarbete och samverkan till klientens bästa, som eventuellt finns i annan lagstiftning, avlägsnas. För att motverka att behov av resurskrävande insatser uppkommer utvecklas öppenvården och tröskeln för att söka stöd sänks. Utmaningarna för socialpolitiken, här liksom i närregionerna, sammanhänger med utvecklingen av samhällsekonomin och befolknings- och näringsutvecklingen. Därtill utgör befolkningens stigande ålder och en minskande arbetskraft en utmaning för välfärdsmodellerna.

Tiden för planering och förverkligande av KST har förlängts för att skapa mera ändamålsenliga förutsättningar för att koordinera en samordnad socialtjänst med en förestående reform av kommunstrukturen.. Landskapsregeringen har därför för avsikt att samtidigt som lagberedningsprocessen för en förändrad kommunstruktur inleds, i samråd med kommunerna, tillsätta en särskild partsammansatt arbetsgrupp med uppdrag att samordna processen kring den kommunala socialtjänsten med bildandet av de nya kommunerna.

Landskapsregeringen avser återkomma till lagtinget i tilläggsbudget med medel för samordning av kommunernas socialtjänst.

Barn och unga

Barns psykiska och fysiska hälsa kräver fortsatt ett brett engagemang och landskapsregeringen fortsätter detta arbete med att på olika sätt verka för effektiv samverkan mellan de instanser i samhället som kommer i kontakt med barn och familjer. Detta gäller särskilt det problemförebyggande och främjande arbetet som också innefattar tredje sektorns resurser. Särskild uppmärksamhet ges till barn och unga som är nyinflyttade.

I enlighet med det utbildningspolitiska programmet och beaktande av en kommande strukturförändring av socialsektorn genomförs en förflyttning av barnomsorg och förundervisning till utbildningssektorn.

I beredningen av ny socialvårdslagstiftning beaktas särskilt de förändringar i barnskyddets organisation och arbetssätt som förutsätts.

Landskapsregeringen föreslår tre nya fasta tjänster vid Ålands polismyndighet, för att tillförsäkra polismyndigheten tillräckliga resurser för att fortsätta det år 2015 påbörjade projektet med ungdomspoliser. Projektet har bedömts framgångsrikt inte enbart av myndigheten, utan också av skolor, intressegrupper och allmänheten. Under år 2018 implementeras ungdomspolisverksamheten i den ordinarie verksamheten.

Ungdomars möjligheter att delta i samhällsbygget, att påverka och att göra sin röst hörd är en prioritet för landskapsregeringen. Då lagförslaget om sänkt rösträttsålder förföll är det än viktigare att utveckla strukturer, former och mötesplatser, digitala och fysiska, där ungdomar kan mötas samt lära och utveckla påverkansarbete på sina egna villkor. Landskapsregeringen överväger att starta ett tvåårigt projekt med en ungdoms- och demokratisamordnare och återkommer till den delen i ett tilläggsbudgetförslag.

Familje- och vuxensocialarbete

I utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland har uppställts som mål att senast år 2030 ska inga hushåll, i synnerhet barnfamiljer och pensionärer, leva i en ekonomiskt utsatt position. Utbildning och arbete är de viktigaste faktorerna för att minska social marginalisering. För att åstadkomma ett effektivt arbete för att främja välfärd och bekämpa fattigdom krävs således insatser inom olika politikområden, såsom sysselsättnings-, bostads- infrastruktur- och utbildningspolitiken. Ökad klientorientering och tidiga insatser, är områden som ligger i fokus för den nya socialvårdslagstiftning som bereds, är ett led i att stärka klienternas egen livskompetens och möjliggöra egen försörjning.

Information och statistik är avgörande för att kunna göra rätt insatser och för att utvärdera att de insatser som gjorts har haft avsedd effekt. Att motverka ekonomiskt utsatthet är en viktig del av ett arbete för ett socialt hållbart Åland. En uppföljning av ÅSUB:s tidigare rapporter om ekonomisk utsatthet genomförs. Åtgärder tas fram under året inom olika sektorer, t.ex. inom arbetsmarknad, utbildning och socialvård. Särskilt fokus sätts på barn och unga samt personer med låga inkomster.

Inom avgiftspolitikerna strävar landskapsregeringen efter att skydda ekonomiskt utsatta grupper, t.ex. genom inkomstdifferentiering av medieavgiften. Under år 2018 klargör Ålands gymnasium vilka åtgärder som behövs för att tillgodose att studerande inte på grund av ekonomiska skäl förhindras att erhålla en utbildning. Under år 2018 genomförs en uppföljning av ÅHS:s avgifter. Under år 2018 tas i enlighet med regeringsprogrammet ett tandvårdsprogram fram. Landskapsregeringen avser också under året utse ett råd för bekämpning av ojämlikhet samt ekonomisk utsatthet med lantrådet som ordförande.

För att uppnå det andra strategiska utvecklingsmålet, att alla känner tillit och kan vara delaktiga i samhället, krävs ett samhälle som tillgodoser de grundläggande behoven. Utkomststödet är en sista utväg för den som inte kan försörja sig själv. Landskapsregeringen avser att följa effekterna av överföringen av det grundläggande utkomststödet till Folkpensionsanstalten i riket. Likabehandling av utkomststödklienter förväntas uppnås genom landskapslagen (2016:2) om en kommunalt samordnad socialtjänst. Även regleringen av klientavgifter är viktig för att garantera att allmänna medel används effektivt och att den enskilde har tillräckliga medel för sin egen försörjning. Som ett led i arbetet med en ny socialvårdslagstiftning avser landskapsregeringen därför att utreda systemet med klientavgifter inom socialvården och dess ändamålsenlighet.

För att uppnå ett samhälle där alla känner tillit och är delaktiga krävs ett aktivt arbete för att avskaffa alla former av fysiskt, sexuellt och verbalt våld och övergrepp. Ett led i detta arbete är att garantera

stöd åt de som utsätts för våld i nära relationer. Landskapsregeringen sörjer sedan år 2016 för att det, i förhållande till behovet, finns tillgång till tillräckliga skyddshemstjänster för invånare i hela landskapet. Landskapsregeringen ansvarar för styrningen av skyddshemsverksamheten och samordningen av skyddshemstjänsterna.

Arbetet med att utreda möjligheten till en socialjour utöver barnskyddsjouren samt en anmälningsplikt inom socialvården fortskrider som en del av arbetet med att se över socialvårdslagstiftningen.

Omsorg och stöd till de äldre

Landskapsregeringen betonar de äldres kunskaper och erfarenheter som en viktig resurs som i högre grad än idag kunde komma samhället till del. I utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland framgår som strategiskt utvecklingsmål att, senast år 2030, uppnå välmående människor vars inneboende resurser växer. Vård och omsorg ska vara individuellt behovsanpassad och onda spiraler brytas tidigt.

För att stödja den äldre befolkningens självbestämmande, valfrihet och välbefinnande kommer landskapsregeringen att föreslå ny äldreomsorgslagstiftning och ny socialvårdslag som en del av socialvårdsreformen. Centralt ska vara att äldre kan påverka innehållet i tjänsterna och delta i beredningen av beslut. Den som har fått leva ett långt liv ska själv och tillsammans med sina anhöriga ges reella möjligheter att påverka hur omsorgen och boendet ska utformas och ordnas.

Målsättningen är även att säkerställa att kommunerna förbereder sig på ett ökande servicebehov till följd av befolkningens förändrade åldersstruktur och att äldre människor får vård och omsorg efter sina individuella behov på lika villkor i hela landskapet, med hjälp av högkvalitativa social- och hälsovårdstjänster. Tanken med målen är även att påskynda omstruktureringen så att det erbjuds mer service i hemmet och mindre på institution. Bestämmelser om egenkontroll och personalens anmälningskyldighet kommer att främja kvaliteten inom äldreomsorgen liksom inom övrig socialvård. För att möta de utmaningar som en längre ålderdom innebär och för att kunna utveckla hållbara vård- och servicekedjor för äldre är det av särskild vikt att åldrandet beaktas inom samtliga samhällssektorer.

I processen att omstrukturera demensvården behöver kommunikation och teambaserad samverkan mellan kommunala aktörer och ÅHS utvecklas. Landskapsregeringen avser under år 2018 uppdatera Riktlinjer för omsorg och vård vid demens för att kvalitetssäkra demensvården i landskapet. Det pågående 3-åriga projektet "Äldres psykiska ohälsa" kommer under år 2018 att vara centralt med tanke på kunskapslyft inom äldreomsorgen genom metoden Mental Health First Aid (MHFA), inriktning äldre. Målsättningen med kompetensutvecklingen är att öka kunskapen inom äldreomsorgen om psykisk ohälsa hos äldre och att personalen inom äldreomsorg i ett tidigt stadiet ska kunna upptäcka och erbjuda stöd till äldre som riskerar utveckla psykisk ohälsa eller som utvecklat psykisk ohälsa.

Tillgänglighet och funktionshindersservice

Personer med funktionsnedsättning har rätt att leva ett självständigt liv och delta i samhället på samma villkor som alla andra i enlighet med FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland framgår som strategiskt utvecklingsmål, att samhället år 2030 ska vara tillgängligt för alla, och både boende och besökare med någon form av funktionsnedsättning beaktas i alla samhällsområden. Inflytande och delaktighet i all samhällsbyggnad, planering och utformning av fysiska strukturer prioriteras högt, med en kontinuerlig och inkluderande dialog. Landskapsregeringen fortsätter att arbeta systematiskt med att förbättra tillgängligheten och livsvillkoren för alla i samhället oavsett funktionsförmåga. Under år 2017 antog funktionshinderspolitiska rådet Ett tillgängligt Åland, åtgärdsprogram för Ålands

landskapsregerings funktionshinderspolitik 2017 - 2020. Programmets åtgärder omfattar utbildning, fortbildning och kompetensutveckling (internt fokus), informationsförmedling och kunskapsspridning (externt fokus), nätverkande och samarbeten, digitalisering och tillgänglighet, utveckling av den fysiska tillgängligheten, utveckling av service och stödåtgärder, förbättrad lagstiftning och styrdokument samt fungerande tillsyn och uppföljning.

Med anledning av FN-konventionen är en stor reform på gång i riket, där handikappservicelagen och lagen om specialomsorger samordnas till en ny funktionshinderslag. Lagen avses preliminärt träda i kraft i riket i två skeden, åren 2018 och 2019. Samtidigt pågår en fortsatt beredning av en lag om klienters och patienters självbestämmanderätt, i vilken ingår såväl riks- som åländsk behörighet, tidtabellen för lagen är ännu inte fastslagen. Reformen kommer, förutom lagstiftningsåtgärder, att kräva informations- och utbildningsåtgärder.

Ålands landskapsregering samarbetar med de nordiska länderna och övriga självstyrande områdena inom Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder samt inom det Nordiska expertnätverket för FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Ålands landskapsregering har en sakkunnigmedlem i den nationella samordningsmekanismen Delegationen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som avses i FN:s konvention.

Under år 2017 inrättade landskapsregeringen en koordineringsmekanism på Åland, Råd för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland. Under år 2018 ska den första rapporteringen överlämnas till FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning CRPD, i enlighet med artikel 35.1 i konventionen och de riktlinjer kommittén utarbetat. Rapporteringen omfattar konventionens samtliga artiklar.

Under året sätts särskild vikt vid hur man genom bättre kunskap och fokus i alla delar av den fysiska planeprocessen kan undvika tillgänglighetsproblem och framtida kostnader.

Risk- och missbruk

Att förebygga risk- och missbruk genom preventiva och hälsofrämjande insatser är en viktig del i att skapa förutsättningar för välmående och delaktighet. De ANDTS-politiska (Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak och Spel) insatserna bidrar till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland framförallt vad gäller strategiska utvecklingsmålen om välmående människor vars inneboende resurser växer och om att alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället.

Landskapsregeringens ANDTS-politiska program för åren 2017 - 2020 innehåller övergripande politiska målsättningar och formulerar åtgärder inom ANDTS-området som avdelningar vid landskapsregeringen och landskapsmyndigheterna planerar under programtiden. Programmet följs upp och verkställs med hjälp av en parlamentarisk referensgrupp, en operativ samverkans- och referensgrupp samt ett ANDTS-råd.

Verksamhet med utbyte av sprutor och kanyler till personer som missbrukar narkotika understöds, med syftet att främja smittskyddsarbetet i landskapet och sänka tröskeln till hälso- och sjukvård och övriga missbrukarvårdstjänster. Landskapsregeringen fortsätter även stöda samordningsprojekt som avser främja rusmedelsförebyggande arbete i landskapet med information, handledning, utbildningstillfällen och kampanjer. Arbete i enlighet med metoden ansvarsfull alkoholserving främjas genom kursverksamhet riktad till serveringspersonal. Landskapsregeringen avser under år 2018 att delta i trafiknykterhetsskapande projekt.

Landskapsregeringen idkar erfarenhetsutbyte och samarbete i rusmedelspolitiska frågor med de nordiska länderna och de övriga självstyrande områdena.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Ett av landskapets strategiska utvecklingsmål är välmående människor vars inneboende resurser växer. Hälsa- och sjukvårdsbyrån har ansvar för hälsofrämjande och förebyggande åtgärder samt för en god hälso- och sjukvård på Åland. Åtgärder behöver vidtas både före och efter medborgaren har drabbats av en sjukdom. Hälsa- och sjukvårdsbyråns uppgift är att finna balansen mellan åtgärderna före och efter sjukdomen. Den balansen är själva fundamentet i att låta "människans inneboende resurser" växa. I samtliga nordiska länder är för tillfället dåliga kostvanor den största hälsorisken, därtill kommer alkohol, droger, tobak, brist på motion samt social utslagning. År 2018 kartläggs åländska livstilsvanor för att kunna prioritera förebyggande åtgärder. Riskfaktorer leder inte omedelbart till sämre hälsa, men efter insjuknandet är ohälsan ett faktum. Folkhälsoarbetet handlar inte enbart om att må bra idag, det handlar om att må bättre i morgon och att lära sig ta bättre hand om sig. Barn och unga är självklara målgrupper, men ett givet mål är också de äldre.

Nödvändigheten av att finna balansen är dels ekonomisk. Den tekniska utvecklingen inom vårdområdet och de senaste årens driftskostnadsökningar fordrar helt nya tankegångar kring hälsofrämjande och hur vården ska ordnas i framtiden. Målet att öka ÅHS:s självfinansieringsgrad har uppnåtts, delvis tack vare de höjda avgifter inom hälso- och sjukvården som trädde ikraft den 1.1.2017. En översyn av dess avgifter görs under år 2018.

Under år 2017 arrangerade landskapsregeringen fyra seminarier med målet att garantera en vård för ålänningarna som är både god och ekonomiskt hållbar. Seminarierna utmynnade i nio utvecklingsområden. Alla bör kunna arbeta över kommun- och organisationsgränserna. Utbildningen av personalen ska stöda samverkan mellan social- samt hälso- och sjukvården.

IT-strukturen bör motsvara behoven av utvecklade digitala tjänster inom hälso- och sjukvården. Verksamheten och kostnader i sin helhet bör kartläggas inom hälso- och sjukvården samt äldreomsorgen. Alla processer inom vården bör effektiviseras för att kunna bemöta befolkningens åldrande. Parallellt med detta arbete måste kvaliteten utvecklas i hela vårdkedjan. Landskapet måste rekrytera så att det har samma kunskap och kompetens som i omgivningen.

För år 2018 prioriteras vårdseminariernas mest konkreta slutsats. Först fordras en gemensam analys, tillsammans med ÅHS och andra aktörer, kring vilka tjänster som ska köpas utanför Åland och vilka som absolut bör produceras på Åland. Till detta hör, att man ska analysera vilka verksamheter som helt eller delvis kunde arrangeras av den privata sektorn enligt regeringsprogrammet och utnämningensbrevet för styrelsen vid ÅHS. För att börja med ett begränsat område ska byrån tillsammans med ÅHS, föreningar och privata aktörer framställa vilka utvecklingsbehov det finns inom cancerscreening.

Landskapsregeringen främjar förebyggande hälsoarbete med hjälp av olika projekt. För att åstadkomma detta genomförs studier, forskning och utredningar som ger grund för fortsatt planering av folkhälsoarbetet. Målgrupper är särskilt unga kvinnor, vars mående undersöks, och flickor och pojkar, vars psykiska hälsa kartläggs.

Den avgiftsfria provtagningen av könssjukdomen klamydia har visat sig vara framgångsrik och ingår i ÅHS:s ordinarie verksamhet. Telefonjournsverksamheten för depressiva patienter och utveckling av

psykiatriska tjänster på distans fortsätter. Rökavvänjningskampanjen fortsätter. En utvärdering av sprut- och kanylbytesprogrammet genomförs.

Rikets social- och hälsovårdsreform fortgår och fordrar en kontinuerlig uppföljning.

MILJÖ

Miljöarbetets övergripande målsättning är ett ansvarsfullt och hållbart användande av våra tillgångar för att bevara naturen och livsbetingelser för människan som en del av naturen. En del av detta är att minska utsläppen till miljön i enlighet med internationella förpliktelser och åtaganden. Miljöbyråns arbete stöder en bärkraftig samhällsutveckling i enlighet med utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland och de sju strategiska utvecklingsmålen.

Rent vatten

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att uppnå en god miljöstatus och en hållbar utveckling i hav, sjöar och grundvatten. För att på sikt vända negativa trender och stimulera till ett hållbart nyttjande, där ekosystemtjänster genomgående beaktas, kommer landskapsregeringen att fortsätta genomföra åtgärder enligt de vattenrelaterade EU-direktiven och HELCOM:s åtgärdsprogram samt landskapsregeringens vattenåtgärdsprogram.

Tyngdpunkten under år 2018 är internationellt samarbete och lokal samverkan för bättre vattenmiljöer och hållbar kustzonsplanering genom tre olika projekt. Projekten stöder även genomförandet av skogsprogrammet SkogsÅland 2027 och Ålands hållbara livsmedelsstrategi 2017 - 2030. Vattenskyddsarbetet kring dricksvattentäkter intensifieras med en genomgång av föreskrifter och skyddsbehov tillsammans med Ålands vatten, kommuner och andra aktörer. Nya GIS-verktyg och belastningsverktyg kommer att användas inom vattenvården i syfte att nå en god vattenkvalitet.

Den plaststrategi som landskapsregeringen genomför under år 2018 föreslår åtgärder för att motverka spridningen av plaster och mikroplaster i naturen och till vatten. Medvetenheten kring plastfrågorna ska ökas genom insatser som minskning av plastkassar och plastprodukter, skräpplockning och olika kampanjer. Arbetet med en ny vattenlagstiftning pågår under år 2018.

Livskraftig natur

Att skapa balans mellan lokalsamhällets nyttjande av mark för exploatering och behovet att se till att den naturliga mångfalden av arter och biotoper bevaras är en komplex utmaning. Ett framgångsrikt arbete med ett hållbart nyttjande och förvaltande av naturresurser är en viktig del i ett hållbart samhälle. Åland har ansvar för bevarandet av flera sällsynta och hotade arter och biotoper även i ett internationellt perspektiv då den åländska naturen är den sista eller en av de sista fristäderna för en del av dessa. Målsättningen för naturvården är således att bevara och återskapa livskraftiga populationer av våra ursprungsarter såväl på land som i den marina miljön samt att skydda naturliga livsmiljöer och artrika kulturmiljöer som har skapats av det traditionella jordbruket.

Genomförandet av Natura 2000-programmet har fortsatt en hög prioritet. Kommissionen kräver i ett så kallat pilotärende att förverkligandet av programmet påskyndas annars inleds ett formellt överträdelseförfarande. Ett av fokusområdena är ett hållbart skydd för prioriterade skogsbiotoper i enlighet med skogsprogrammet. Särskilt hotade i den kategorin är bland annat gamla skogar och hävdade naturbetesmiljöer.

Utgående från inventeringar görs förvaltningsplaner för utvalda arter och biotoper för att kunna vidta relevanta skyddsåtgärder. Systemet med art- och biotopskydd behöver alltjämt utvecklas och uppdateras för att skapa mera fungerande ramar och arbetsätt för ett långsiktigt resultat. Ett

effektivt arbete för bevarandet av en livskraftig natur och dess ursprungliga mångfald kräver även att arbetet med kartläggning och framtagning av åtgärder mot invasiva arter fortsätter.

Cirkulär ekonomi

Den cirkulära ekonomin handlar om att hushålla med resurser, att återanvända och återvinna det avfall som inte går att förebygga, ta tillvara energin i allt material och minimera rester och avfall. Produkter ska designas så att de är lätta att återvinna och strävan är att allt avfall kan ses som en råvara. Genom att använda resurserna bättre sparas både pengar och miljö, beroendet av att importera energi och därmed utsläppen av växthusgaser.

Industriella symbioser är ett sätt att åstadkomma både ekonomiska och miljömässiga fördelar för företag som organiserat sig i nätverk för utbyte och samordning av till exempel materialströmmar och energi. Industriell symbios kan minska behovet av både råvaror och avfallshantering och därigenom sluta återvinningsloopar – ett grundläggande inslag i den cirkulära ekonomin och en drivkraft för grön tillväxt och miljöinnovativa lösningar. Det kan också minska utsläpp, sänka energiförbrukning och skapa nya intäcksströmmar. Företag inom industriell symbios delar resurser, energi och avfall med varandra på sätt som gynnar varje enskilt företag. På Åland är detta speciellt intressant på grund av korta avstånd mellan aktörer, höga fraktkostnader till och från Åland och ett gynnsamt innovations- och samarbetsklimat.

Landskapsregeringen kommer under året att ta fram en plaststrategi för att minska mängden onödig plast som används i samhället och minimera skadeverkningar av plast som hamnar i naturen och havet. I samarbete med näringslivet ska användningen av engångsplastkassar i handeln minska betydligt.

De beslutade strategierna; Skogsprogrammet, energi- och klimatstrategin samt livsmedelsstrategin stöder alla en cirkulär ekonomi. Under året planerar landskapsregeringen att prioritera arbetet med att främja cirkulär ekonomi i det åländska samhället och kunskapen om densamma.

En ny avfallslag som tydliggör regelverket på detta område föreslås träda i kraft under år 2018 där även arbetet för att effektivisera producentansvaret klagörs.

God miljöhälsa

Miljöhälsovårdens övergripande målsättning är att garantera säkerhet och kvalitet för animaliska livsmedel, främja en god djurhälsa och välfärd genom övervakning och bekämpning av djursjukdomar. Under året kommer landskapsregeringen att fortsätta övervakningen av varroakvalster på bin med utökade provtagningar för att bevara landskapets varroafria status. Bekämpning av viral hemorragisk septikemi (VHS) i odlad fisk kommer att genomföras enligt Ålands utrotningsprogram för VHS. Förekomsten av främmande ämnen i animaliska livsmedel såsom antibiotika, hormoner och färgämnen kommer att undersökas genom det årliga övervakningsprogrammet.

Landskapsregeringen ska utarbeta beredskapsplaner för bekämpning av smittsamma djursjukdomar som kan skapa allvarliga konsekvenser för samhället och i samband med det ska beredskapslaget upprätthållas. Det systematiska samarbetet kommer att vidareutvecklas mellan landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, privata veterinärer samt andra myndigheter och aktörer såsom tullen för att kontrollera och övervaka illegal införsel av djur. Allmänheten informeras om risker med smittsamma djursjukdomar och zoonoser särskilt i samband med import av levande djur till Åland.

UTBILDNINGS- OCH KULTURPOLITIK

Kravet på hållbar utveckling omfattar även kunskapstriangeln i vilken forskning, utbildning och innovation utgör bärande begrepp. En interaktion mellan dem i utbildningssystemet genererar kunskapstillväxt som i tillämpad form stimulerar bl.a. näringslivet. Landskapsregeringen har i det utbildningspolitiska programmet, Utbildning 2025, fokuserat på framtida utmaningar främst gällande hållbarhet, flexibilitet, digitalisering, jämställdhet och jämlikhet, entreprenörskap och integration.

Utbildning ska främja välmående och ge redskap som är nödvändiga för ett livslångt lärande samt nya invånarens integration i det åländska samhället. Samarbetet mellan barnomsorg och skola förstärks genom att samordna ledning, utveckling och tillsyn av förundervisning och utbildning. I syfte att säkra småbarnspedagogiken påbörjas en behörighetsgivande utbildning för personal inom barnomsorgen.

Den allmänbildande utbildningen och yrkesutbildningen ska förbereda individerna för en framtida yrkes- och livskompetens. Förutom utvecklandet av basfärdigheterna betonas framtidskompetenser som analys-, initiativ-, kommunikativ förmåga, entreprenörmässigt tankesätt samt mediekompetens.

Vuxenutbildningen stärks och synliggörs bl.a. genom det nordiska nätverket och genom det ESF-finansierade vägledningsprojektet vars uppdrag är att utveckla ett system för vägledning av vuxna personer utanför utbildningssystemet.

Digitaliseringen fortsätter främst genom att utveckla gemensamma studieadministrativa system för grundskolorna, landskapets skolor och högskolan. Under året fortgår arbetet med att förbereda ibruktage av ett nytt elevtagningssystem till utbildning på gymnasienivå.

Sjöfartsutbildningen i Ålands yrkesgymnasium och befälsutbildningen i Högskolan på Åland har ett gemensamt marknadsföringsnamn, Ålands sjöfartsakademi. Samordningen kräver fortsatt arbete med klarare struktur och ansvarsfördelning mellan myndigheterna.

Högskolan på Åland ska övergå till en ny budgeteringsmodell och bilda en semiautonom resultatenhet som inkluderar ett nytt uppföljnings- och finansieringssystem.

Grundskolan

Under året är grundskollagen föremål för en grundläggande revidering och en ny lagsframställning tas fram. Samarbetet mellan förundervisningen och grundskolans nybörjarundervisning intensifieras genom att småbarnspedagogiken ges särskild uppmärksamhet. En ny läroplan för grundskolan är under arbete. Skolan ska ge en stabil plattform för det livslånga lärandet. Flickors och pojkars individuella behov och förutsättningar, begåvning och olikheter ska beaktas i undervisning och övrig verksamhet som sker i skolan. Förmågan att tolka, producera och värdera olika teckenvärldar i olika miljöer (multilitteracitet) vid sidan av de mer traditionella basfärdigheterna och digital kompetens ska betonas i takt med elevernas ålder och mognad. Grundskolornas huvudmän, kommunerna, har i uppgift att i enlighet med centrala styrdokument stöda flickors och pojkars trygghet och välmående i skolvardagen. För elever med särskilda svårigheter ska stödåtgärder verkställas i ett tidigt skede.

Gymnasienivån och vuxenutbildningen

Ålands gymnasium i allmänhet och Ålands yrkesgymnasium i synnerhet utgör centrala resurser som kvalitetssäkrare på den åländska arbetskraftsmarknaden medan Ålands lyceums roll är att ge studeranden konkurrenskraftiga redskap för fortsatta studier vid universitet och högskolor. Därför ska Ålands gymnasium upprätthålla och utveckla ett utbildningsutbud som ska svara mot den framtida arbetsmarknadens mångfasetterade behov.

Utbildningsvägarna ska vara öppna och leda till anställningsbarhet eller studier på högre nivå. Särskilda insatser för vägledning av unga och vuxna måste till för att säkra den framtida kompetensförsörjningen i landskapet.

Högskolan på Åland

Högskolan på Åland ska fungera som motor för Åland, dess näringsliv och offentliga sektor. Högskolan har också en viktig funktion i att tillgodose självstyrelsens kompetensbehov. Kunskapstillväxten ska genom tillämpningar och omsättning i näringarna utveckla samhället i en hållbar riktning. Högskolans styrkeområden ligger såväl inom den tekniska och digitala sidan som tjänste- och serviceproduktion. Den öppna högskolan ska erbjuda fullgoda möjligheter för ålänningar till fortbildning och kompetenshöjande utbildning.

Högskolan bedriver yrkesinriktad utbildning på hög nivå som efterfrågas i det åländska samhället. Högskolans verksamhet bidrar till att skapa nya jobb och öka inflyttningen till Åland. Högskolans utbildningsutbud ska fortsättningsvis motsvara behovet i samhället. Högskolan ska utveckla samarbete med relevanta universitet och yrkeshögskolor i närområdet samt med det åländska näringslivet. Högskolans tillämpade forskning ska stöda utbildningen och utvecklingen inom arbetslivet.

Kultur och kulturarv

Kultur och kreativitet är nyckeln till framgång. Kulturella och kreativa näringar ska främjas och är en viktig beståndsdel för ett attraktivt och stimulerande samhälle där alla kan blomstra.

Under år 2018 ska arbetet med en plan påbörjas för att hitta en helhetslösning för utvecklingen av Bomarsundsområdet som besöksmål. Målsättningen är att ett uppgraderat Bomarsundsområde ska utgöra en del i firandet av Åland 100 år.

Kulturen och kulturarvets sociala och ekonomiska fördelar betonas särskilt och lyfts fram som en strategisk resurs för en hållbar samhällsutveckling. Nyckel till vår framtid ligger i vårt förflutna. Det nordiska kultursamarbetet stödjer FN:s globala mål för hållbarhet. Arbetet sker främst inom ramen för det Nordiska ministerrådet där en strategi för kultursamarbete 2013 - 2020 anger riktningen.

Åland är äldst av de självstyrande områdena i Norden. Planering och förberedelser inför självstyrelsen 100 år 2021 - 2022 påbörjas där vision och ambitionsnivå fastslås.

År 2018 kommer att vara det "Europeiska kulturarvsåret". Det ger möjligheter att öka medvetenheten om Europas historia och uppmärksamma de möjligheter som vårt kulturarv erbjuder. Under året kommer kulturbyrån att vara värd för seminariet nordiska nätverket "Bottnisk kontakt"

Landskapsregeringen fortsätter sitt arbete med satsning på filmområdet. Under år 2018 fortsätter arbetet för en filmkommissionär med uppdrag att bl.a. marknadsföra Åland som filminspelningsdestination.

Det offentliga samtalet är viktigt och olika insatser görs för att stärka yttrandefriheten. Det nya mediepolitiska programmet sätter fokus på innehåll, upphovsrätt samt att ta nya tekniska möjligheter i beaktande. Digital förmedling är en viktig del av arbetet med att demokratisera vårt kulturarv.

Landskapsregeringen vill främja utvecklingen på museiområdet. För att säkra deras ställning som kunskapsinstitution i samhället, deras ansvar för samlingsförvaltning och förmedling, utreds

förutsättningarna för en ny museilagstiftning. Vidare utreds möjligheterna att starta en ny samling med åländskt konsthantverk och design.

Idrott och främjande av fysisk aktivitet

Idrotten är en folkrörelse med cirka 14.000 utövare på olika nivåer. Liksom inom alla andra samhällssektorer ska även idrottspolitiken betona jämställdhet, hållbar utveckling och regional rättvisa. Även inkludering och öppenhet för nya idéer och aktiviteter är prioriterade. Särskilt prioriteras pojkar och flickors möjligheter att delta i idrott och motion. Landskapsregeringen uppmärksammar också åländska idrottsframgångar på elitnivå då sådana kan fungera som inspiration för unga kvinnor och män.

Under åren 2016 och 2017 har landskapsregeringen arbetat med ett program för motion, hälsa och en meningsfull fritid. Programmet och de planerade åtgärder som ingår är tänkta att komplettera Ålands idrotts åtgärder för främjande av det organiserade idrottslivet. En av åtgärderna som ska vidareutvecklas i samverkan med Ålands idrott är projektet Starka barn som är en eftisverksamhet i samverkan med grundskolorna. Programmet för motion, hälsa och en meningsfull fritid ska förverkligas av ett nytt råd och i nära samverkan med bl.a. Ålands idrott. Programperioden är 2018 - 2022.

Ungdoms- och fritidspolitik

Ungdomspolitiken är ett tvärsektorielt område och ska ses som en integrerad del i samtliga andra politikområden. Skolan är ett viktigt forum för att nå de flesta ungdomarna, men för att nå alla, oberoende av språklig och kulturell bakgrund, är det viktigt att hitta andra kanaler. Kultur och idrott är viktiga områden för att stöda och främja ungdomars fritid.

Landskapsregeringen har särskilt uppmärksammat unga vuxna kvinnor och män som av olika skäl inte finns inom arbetslivet eller studerar. Under år 2017 etablerades ungdomshuset Boost som drivs av föreningen Ung resurs och vars syfte är att samla och inspirera unga vuxna i behov av stöd för att undvika att dessa marginaliseras. Verksamheten är till en början tänkt att pågå under tre år varefter en utvärdering görs.

NÄRINGS-, ARBETSMARKNADS- OCH REGIONALPOLITIK

Näringspolitik

Det näringspolitiska målet är full sysselsättning, ökad skattekraft och en arbetsmarknad som har tillgång till kompetens och arbetskraft. Landskapsregeringens insatser för att utveckla det åländska näringslivet och arbetsmarknaden har tyngdpunkt på att ge företag goda förutsättningar i produktion och kompetens samt tillväxt. Företagsverksamhet kräver långsiktiga och förutsägbara verksamhetsramar.

Företagsfinansiering finns i form av bidrag (till investeringar i exporterande företag, internationalisering och för kompetens), lån, garantier och riskkapital samt projektfinansiering. Landskapsregeringen och Ålands Utvecklings Ab tillhandahåller offentlig företagsfinansiering. Utöver de insatser som är koncentrerade till kunskapsstöd kan offentligt riskkapital tillhandahållas från Ålands Utvecklings Ab till framförallt nya verksamheter med hög tillväxt, för att hjälpa företag att utveckla mer innovativa produkter, processer, och tjänster. En beredning pågår för att öka små och medelstora företags tillgänglighet till finansiering med mindre byråkrati och för att stimulera den ekonomiska utvecklingen genom investeringar, generationsväxlingar, nystart av företag samt för att

tillmötesgå tjänsteföretagens efterfrågan på finansiering. Genom dessa insatser stöds de strategiska utvecklingsmålen 2 och 5.

Arbetet med att stärka de åländska företagens konkurrenskraft fokuserar under året på att identifiera och genomföra åtgärder som sänker företagens kostnadstryck för el, vatten och avlopp. Ett trepartssamarbete mellan landskapsregeringen, näringslivet och kommunerna inleds för att analysera, uppställa målsättningar och föreslå konkreta åtgärder. Avsikten är att göra strukturella förändringar som påverkar den långsiktiga kostnadsutvecklingen. Orsakerna till kostnadsnivåerna är mestadels kända men möjligheterna till samordning och effektivisering är inte helt klarlagda. Inom landskapsförvaltningen samordnas även hanteringen av energi, bostadspolitik, samhällsteknologiutveckling och fysisk strukturutveckling på infrastrukturavdelningen för att stöda ett långsiktigt myndighetsarbete inom dessa områden.

Främjande av innovation och nytänkande utgör ledord och eftersträvas i de projekt som finansieras från EU:s strukturfonder. Insatserna har koncentrerats till några få projekt med en bred målgrupp av företag för att med rådgivning, affärsutveckling och smart specialisering bidra till tillväxt och sysselsättning i den åländska ekonomin. Hänsyn till hållbar utveckling har beaktats i urvalskriterierna för regionalfonden gällande miljö genom främjande av ett ökat antal miljöteknikföretag, aktiviteter som leder till mer miljöanpassad teknik och utveckling av koldioxidsnål affärsverksamhet. Den sociala dimensionen av hållbar utveckling är beaktad genom att beakta genus- och jämställdhetsaspekter i projektarbetet samt främjande av lika behandling av olika gruppers behov av rådgivningsverksamhet. Hållbar tillväxt och miljö främjas inom socialfonden för miljöutbildning och -certifiering.

Under året genomförs undersökningen turismens samhällsekonomiska effekter för sjätte gången. Undersökningen bidrar till ökade kunskaper om turismen utifrån såväl besökarnas som företagens sida och används även till att uppdatera turismposten i nationalräkenskaperna för Åland. Resultaten används vid utformningen av framtida insatser för att stärka och utveckla besöksnäringen. Landskapsregeringen har beredskap att delta i finansieringen av de investeringar i befintliga gästhamnar som inom Central Baltic projektet planeras åren 2018 - 2020 samt för att Mariehamns stad ska kunna stå värd för Tall Ships Race år 2021.

Näringsavdelningens förvaltningsområde bidrar till alla de sju strategiska utvecklingsmålen i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Det arbete som görs för att stärka ålandsbilden, öka rekryteringsinsatserna utanför Åland, främja företagsinvesteringar och skapa bättre förutsättningar för den fysiska strukturutvecklingen bidrar till det strategiska utvecklingsmålet 5. Utvecklings- och hållbarhetsagendan erbjuder en plattform för tvärsektorielt samarbete och följs årligen systematiskt upp av Hållbarhetsrådet. De närings- och sysselsättningspolitiska insatserna formuleras i sjuårsprogram och hållbarhetsarbetet ger både tids- och innehållsmässigt bra vägledning och metoder för utformningen av innehållet i programmen under perioden 2021 - 2027.

Sjöfart

Landskapsregeringens målsättning är att sjöfartens verksamhetsramar ska utformas och gälla globalt t.ex. inom miljöområdet så att konkurrenskraften för den åländska och finländska sjöfarten inte urholkas. Av särskild vikt för den åländska och finländska sjöfartens konkurrenskraft och den gynnsamma utvecklingen av antal fartyg under inhemska flagg är att de nationella åtgärderna inom ramen för gemenskapens riktlinjer om sjöfartsstöd upprätthålls. Ålands kärnkompetens och ekonomiska bas är uppbyggd kring de maritima näringarna med sjöfarten som motor.

Landskapsregeringen deltar i arbetet med att stärka den maritima sektorn och främja den potential som finns inom företagen. Samarbetsformerna anpassas till typen av frågor och de ekonomiska aktörernas intressen. Landskapsregeringen är återigen medarrangör av Sjöfartens Dag den 24 maj

2018. Ålands sjöfartsakademi erbjuder ett närmast komplett utbildningsutbud inom sjöfartsutbildningen och vid högskolan bedrivs ett forskningsprojekt om miljövänliga och kostnadseffektiva transportsystem.

Jord- och skogsbruk

Målsättningen är att utveckla lantbruket och livsmedelsklustret med tonvikt på produktion av råvaror av hög kvalitet för förädling inom den åländska livsmedelsindustrin. Strategin för en långsiktig hållbar livsmedelsproduktion genomförs och produktionen av ekologiska livsmedel ökas. Lantbruket främjas genom stöd till produktion, investeringar och miljö och bidrar till en hållbar ekonomisk utveckling på Åland och till att utveckla och diversifiera det till landsbygden kopplade näringslivet.

De åländska livsmedlens varumärken ska stå för hög kvalitet och hållbar produktion och ska byggas av såväl profilerade mathantverksprodukter som mer volymmässiga basprodukter av hög kvalitet. Det åländska lantbruket ska stärka sin lönsamhet främst genom bättre ersättning för högre profilerade produkter. Lantbruksproduktion har beröringspunkter med ett flertal av de strategiska målen i den åländska hållbarhetsagendan. Hur jordbruksproduktionen bedrivs har direktpåverkan gällande de strategiska målen gällande god vattenkvalitet och ett ekosystem i balans samt biologisk mångfald. Den lokala livsmedelsproduktionen kan också bidra till ett bättre konsumtions- och produktionsmönster genom att erbjuda högkvalitativa, hållbara och lokalproducerade livsmedel. Jordbruket har format den åländska landskapsbilden och utvecklar fortsatt närmiljön kring boendet och hur produktionen bedrivs påverkar boendeattraktionskraften.

Inom ramen för det lokala konkurrenskraftspaketet genomförs generella utvecklingsinsatser som ska ha en bred positiv effekt för näringslivet och öka en långsiktig och konkurrenskraftig exportverksamhet genom t.ex. rimliga överföringskostnader för energi, ökad marknadskommunikation kring lokalproducerade livsmedel, möjligheter till hållbar bevattning och bioenergiproduktion av organiskt material.

Målsättningen i skogsprogrammet SkogsÅland2027 är att lyfta fram skogens och skogsbrukets betydelse och potential för bioekonomin, klimatpolitiken och en hållbar utveckling på Åland. En ökad aktivitet i skötseln och användningen av skogarna ger livskraftigare skogar och förbättrar långsiktigt skogarnas roll som kolsänka samtidigt som mängden produkter och tjänster från skogen kan öka. Målsättningen är vidare att förbättra lönsamheten inom skogsnäringen, öka användningen av trä vid nybyggnationer och energiproduktion baserad på skogsråvara. En ökad användning av de åländska skogsresurserna ska ske på ett långsiktigt och hållbart sätt där man samtidigt värnar om den biologiska mångfalden och skogens betydelse för den sociala välfärden.

Förverkligandet av SkogsÅland2027 ska bidra till uppfyllandet av ett antal av hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål. Med anledning av detta är ett flertal av landskapsregeringens avdelningar involverade i arbetet. Inledningsvis vill landskapsregeringen prioritera ett ökat byggande i trä, vilket skulle ge positiva effekter för både samhället och miljön. För att stimulera till en ökad aktivitet i skogsbruket föreslås ökade anslag för röjning, markberedning och grundförbättring av vägar, ett fortsatt stöd för rådgivningsverksamhet samt en omprioritering av resurser till utveckling och publicering av digital skogsdata.

Energiframställningen från skogsbiomassa bör öka, vilket förutsätter investeringar i nya produktionsanläggningar. Landskapsregeringen avser återinföra stödet för konvertering av värmesystem i privata bostäder och även fortsättningsvis stöda föreningar och kommuner med penningautomatmedel för energieffektiverande investeringar. Arbetet med att göra Åland till ett testområde för förnybar energi fortsätter. För att bidra till utvecklingsmålen kring biologisk mångfald

och vattenkvalitet fortsätter arbetet med förverkligandet av Natura 2000-programmet och naturvårdsinventeringar samtidigt som skogsbruket kommer att involveras i planerade vattenvårdsprojekt.

Fiskevård och fiskeri

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet. Denna övergripande målsättning ska nås bland annat genom åtgärder som finns upptagna i det åländska förverkligandet av det operativa programmet för Europeiska havs- och fiskerifonden för perioden 2014 - 2020. I programmet finns även åtgärder som stöder genomförandet av EU:s integrerade havspolitik. Programmet främjar förverkligandet av strategiskt utvecklingsmål 3, 4, 5, 6 och 7 genom att finansiellt stöd kan ges bl.a. för insatser inom ramen för en hållbar utveckling av fiske, vattenbruk och förädling så som exempelvis investeringsstöd till företagare, åtgärder som syftar till att främja den biologiska mångfalden och vattenmiljön, resurseffektivisering, nätverks- och innovationsprojekt samt projekt inom lokalt ledd utveckling (Leader).

Landskapsregeringen kommer under året att arbeta för att bredda landskapets fiskevårdsarbete för att erhålla en mer heltäckande kunskapsbas och ytterligare främja förutsättningarna för vattenägare att sköta vården av sina vatten. Arbetet inom ramen för Ålands fiskodlings (Guttorp) projekt med fokus på beståndsvårdande åtgärder för fisk - restaurering av lekområden har inletts under hösten 2017 och arbetet kommer att fortgå till utgången av år 2019. Projektet bidrar till strategiskt utvecklingsmål nr 4 genom att fiskbeståndens naturliga reproduktion gynnas.

Under år 2018 är avsikten att lagstiftningen om en fiskevårdsavgift ska träda ikraft.

Under år 2018 fortsätter förverkligandet av Ålands hållbara livsmedelsstrategi. För den blå sektorn har arbetet fortskridit bl.a. inom ramen för Ålands fiskodlarförenings nätverksprojekt "Rundabordssamtal för främjandet av en cirkulär blå ekonomi" där avsikten är att stärka den blå sektorns verksamhetsförutsättningar och främja dess överlevnad och utveckling på lång sikt. Projektet stöder strategiskt utvecklingsmål 3, 4, 5 och 7 då den blå sektorns utveckling är beroende av god vattenkvalitet och goda verksamhetsförutsättningar liksom konsumenters efterfrågan på hållbart producerade varor och tjänster.

Arbetsmarknad

Tyngdpunkten för landskapsregeringens insatser för en funktionell arbetsmarknad är att undanröja hinder för tillträde till den åländska arbetsmarknaden, säkerställa tillgången till kompetent arbetskraft, stärka yrkeskompetens, innovationskraft och kreativ kompetens i arbetskraften, främja jämlikhet i utbildningen och förbättra utbildningens arbetslivsorientering. Investeringar i utbildning för att möjliggöra yrkesrörlighet och öka delaktighet på arbetsmarknaden för personer i en sämre arbetsmarknadsställning, särskilt bland unga människor är åtgärder som kan finansieras från Europeiska socialfonden.

Läget på arbetsmarknaden är fortsättningsvis stabilt och arbetslösheten låg, även bland unga under 25 år. Den reformerade arbetsmarknadslagstiftningen innebär fler möjligheter till kompetenshöjande insatser för arbetslösa, åtgärder som underlättar etablering på arbetsmarknaden för personer med nedsatt arbetsförmåga och sammantaget ökar utbudet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Särskilda fokusgrupper under året är långtidsarbetslösa och arbetssökande utan kunskaper i svenska.

Det är viktigt att få in fler aktörer som erbjuder arbetsplatser och ser potentialen hos alla arbetstagare.

Rekryteringsinsatserna förstärks genom att bl.a. delta i en rekryteringsmessa i Nederländerna samt i samarbete med företag och andra arbetsplatser utforma en gemensam rekryteringsstrategi för Åland. Antalet högskolepraktikantplatser används flitigt för att skapa fler och bättre kontaktytor mellan arbetsplatser och framtida arbetskraft.

AMS främjar bosättning på Åland genom Åland Living som är en av aktörerna i det nätverk som genom samordning aktivt strävar mot att uppnå strategiskt utvecklingsmål 5. Ams fokuserar på att den åländska arbetsmarknaden och vårt sätt att leva ska attrahera personer som bor utanför Åland med målet att i högre grad tillgodose behovet av efterfrågad arbetskraft. Under året vidareutvecklar Åland Living sina insatser i samarbete med åländska arbetsgivare.

AMS strävar även mot att uppnå strategiskt utvecklingsmål 2. Målet är att få alla ungdomar som saknar en yrkesexamen att skaffa sig en sådan och att inflyttade med inga eller bristfälliga kunskaper i svenska ska studera svenska för inflyttade eller få ett arbete som de kan försörja sig på samt på att personer med olika funktionsnedsättningar ska komma i arbete på den öppna arbetsmarknaden eller annan sysselsättning.

Den viktigaste åtgärden för att motverka ekonomisk utsatthet är tillgången till arbete. Av den anledningen har arbetsmarknadspolitiken stort fokus på att förhindra långtidsarbetslöshet. Det krävs även ökade sektorövergripande insatser för personer som av olika orsaker befinner sig längre ifrån den ordinarie arbetsmarknaden samt samarbete med arbetsgivare för att få fram anpassade arbetsplatser. Målsättningen är att minska hindren för den enskilda att nå arbetsmarknaden.

Regionerna

Genom riktad finansiering till de året-runt öppna skärgårdsbutikerna stöder landskapsregeringen en grundläggande service i skärgårdsregionen, vilket är en förutsättning för att öka attraktionskraft för boende, besökare och företag, strategiskt utvecklingsmål 5. Delaktighet och inflytande i samhällsbyggande och frågor särskilt viktiga för regionen med en kontinuerlig och inkluderande dialog tillhandahålls genom den av landskapsregeringen tillsatta skärgårdsnämnden, strategiskt utvecklingsmål 2. Driftsavtalet med föreningen Företagsam skärgård föreslås fortsätta. Strategiskt utvecklingsmål 2 stöds genom Ålands strukturfondsprogram men också genom landsbygdsutvecklingsprogrammets Leader åtgärd. Med stöd av lokal kunskap, engagemang och lokalt initiativ utvecklas Åland. Genom Leader-metoden är det möjligt för invånarna att arbeta med lokal samhällsutveckling tillsammans med den offentliga sektorn i samhället.

FÖRNYELSEBARA ENERGIKÄLLOR OCH -EFFEKTIVERING

Användning av lokalt producerade förnyelsebara energikällor är en viktig del i omställningen från fossila bränslen. Av betydelse för omställningen är bl.a. de negativa konsekvenserna fossila bränslen orsakar miljön, det ständigt ökade behovet samt ökat energipris. Sammantaget är utvecklingen och förändringen intensiv inom området och det medför fortsatt behov att omvärldsbevaka och samordna lokala insatser. Stödet till kärnan i den befintliga åländska vindkraftproduktionen fortsätter.

Inom EU:s långsiktiga målsättningar gällande klimat- och energiåtgärder finns att minska utsläppen av klimatpåverkande växthusgaser, bl.a. koldioxidutsläppen med 40 % år 2030 jämfört med 1990 års nivå. I den nya Energi- och klimatstrategin formuleras hur och till vilken del Åland kan bidra till

åtagandet och det långsiktiga arbetet med att nå målsättningarna fortsätter med ökad intensitet. På basen av den nya strategin införs stöd för konvertering till förnyelsebar energi inom hushåll och företag, till kommuner som önskar bli mer koldioxidneutrala och spara energiresurser, för elektrifiering av kollektivtrafik och färjor. Landskapsregeringen arbetar också med att öka medvetenheten kring koldioxidutsläpp, konsumtions- och produktionsmönster och användningen av energi. För att förverkliga strategins innehåll förstärks bostads- och energiteamet på infrastrukturavdelningen med två resurser, d.v.s. nuvarande ÅTEC överförs från näringsavdelningen samt den fysiska strukturplaneraren från regeringskansliet för att skapa en stark, kompetent enhet som har till uppgift att arbeta metodiskt med klimatarbetet inom bostads- och energisektorn. Teamet leder även samarbetet med rikets myndigheter, universitet och företag inom samarbetet för Clic Innovation för att förverkliga Åland som testområde för ny teknik och smarta elnät.

BOSTÄDER OCH BYGGANDE

Målsättningarna för bostadspolitiken är att verka för en god tillgång på ändamålsenliga bostäder för olika målgrupper och i olika regioner samt skapa förutsättningar för ett bostadsbestånd som ger möjlighet till ett livslångt, hälsosamt och miljömässigt hållbart boende. För att uppnå dessa målsättningar används olika stödformer vars uppgift är att stimulera till ändamålsenliga investeringar i nybyggda bostäder samt reparationer och energieffektiviserande åtgärder av det befintliga bostadsbeståndet. Landskapsregeringen gör i detta sammanhang avvägningar mellan behovet av stödåtgärder och risken för framtida ohållbara kostnader för landskapsregeringen.

Då uppvärmning av byggnader står för närmare 40 % av energiförbrukningen är energieffektiviserande åtgärder i byggnader en naturlig del av Energi- och klimatstrategin och en förutsättning för att nå de övergripande klimatmålen på EU-nivå och global nivå. För att stödja en hållbar energiomställning inom området föreslås nu möjligheterna till stöd för småskaliga solcellsanläggningar att utökas. Genom EU-direktiv kommer kraven vid nybyggande av byggnader som ägs av myndigheter att skärpas från år 2019 för att motsvara nära nollenergi byggnader. För övriga byggnader kommer motsvarande krav att träda i kraft år 2021. Även vid större renoveringar skärps energikraven för att allt mer sträva mot nybyggnadskrav. De allt striktare kraven kommer sammantaget att medföra stora utmaningar för hela samhället, och landskapsregeringen har förutom den lagstiftande rollen även en viktig stödjande och rådgivande funktion i detta.

INFRASTRUKTUR- OCH TRANSPORTPOLITIK

Hållbar samhällsbyggnad

Som ett led i arbetet med att bygga ett hållbarare samhälle samordnas nu landskapets resurser inom bygg, plan, el och energi på infrastrukturavdelningen genom att ÅTEC och arbetet med fysisk strukturplanering införlivas i avdelningen. Samtidigt får avdelningen huvudansvar för energi- och klimatstrategin, strukturplaneringen och Clic-samarbetet. Med en samlad resurs kan insatserna lättare samordnas och tydligare riktas mot att nå bl.a. utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 5, 6 och 7.

Trafiksäkerhet

Trafiksäkerhetsarbetet är centralt inom det trafikpolitiska området. Utvecklingsarbetet fortsätter under år 2018 med samordnande insatser för att skapa en säkrare trafikmiljö i syfte att nå nollvisionen, d.v.s. inga svåra olyckor eller dödsfall i trafiken. Trafiksäkerhetsfrämjande insatser kommer genomföras i trafikinätet och arbetet med att öka kunskapen bland trafikanterna fortsätter. I detta syfte påskyndas även utbyggnaden av GC-nätet längs våra huvudvägar.

Landskapsregeringen inser vikten av att underhålla befintlig infrastruktur i syfte att fördröja behovet av nyinvesteringar. Därför satsar regeringen på kostnadseffektiv stabiliseringsfräsning och grundförbättringar av befintligt vägnät, behovsbaserat underhåll av landskapets hamnar och fortsätter det 10 år långa projektet med att grundrenovera stora delar av brobeståndet.

Tonnage

En långsiktigt stabil bastrafik är en förutsättning för en levande skärgård. Landskapets tonnage är dock ålderstiget, kan inte möta dagens behov och kräver allt större underhållsresurser. Det systematiska underhållet fortsätter därför och befintligt tonnage uppdateras enligt nya regelverk för att upprätthålla befintlig flotta i gångbart skick. För att bättre kunna möta dagens behov och stödja utvecklingen mot ett hållbarare samhälle tas en kravbeskrivning fram och anbud inhämtas för en hybridfärja med eldrift på totalentreprenad för Föglölinjens drift. Ytterligare påbörjas en kravspecifikation för ett mindre nybyggt fartyg för matartrafik.

Korttrutt

Arbetet med korttrutt fortsätter enligt den strategi landskapsregeringen presenterade i meddelande nr 6/2013 - 2014 till lagtinget och koncentreras nu till projekten västra och östra Föglö. Målsättningen är att skapa en trygg förutsägbar trafik som beaktar de bofastas, näringslivets och fritidsboendets behov samtidigt som kostnaderna för skärgårdens transportförsörjning inte ska öka. Den beräknade kostnadsminskningen är såpass stor att investeringarna kan finansieras genom att omfördela medel från driftsutgifter till investeringar utan att höja det totala budgetuttaget över en tidsperiod.

BUDGETEN OCH LÖNEUTGIFTERNA

Löneutgifterna har beräknats med beaktande av gällande kollektiva avtal och enligt det faktiska löneläget den 1.8.2016. Ny tjänstekollektivavtalsperiod inleddes 1.4.2014 och kollektivavtalen för de flesta yrkesgrupper löper t.o.m. 31.1.2017. Eftersom inget förhandlingsresultat för avtalsperioden efter 31.1.2017 fanns vid uppgörandet av budgeten kommer landskapsregeringen vid behov återkomma i tilläggsbudget.

Pensionspremierna enligt LL om landskapet Ålands pensionsfond har beräknats enligt 18,2 % av de av förskottsinnehållning underkastade löneutgifterna, vilket är samma nivå som år 2017. De som nyanställts efter den 1.1.2008 försäkras i ett privat arbetspensionsbolag. De direkta sociala avgifterna är 1,65 % för år 2018 och motsvarande avgift var 2,85 % för år 2017.

Enligt tjänstemannalagen (2013:45) görs inrättande och indragning av tjänster genom en behovsprövning och för de externa myndigheterna avger avtalsbyrån ett utlåtande om förslaget. Genom att landskapsregeringen inom fastställda ramar för verksamheten kan fatta beslut om tjänsteregleringarna skapas ett flexiblere system utan att tjänsteinnehavarnas rättsliga ställning i förhållande till arbetsgivaren i sak förändras.

Inkomst i form av dagpenningar som inflyter vid en anställds tjänsteledighet med lön på grund av sjukdom, moderskapsledighet eller faderskapsledighet har i budgetförslaget beaktats netto under respektive moment för personalutgifter. Nettoföringen av dagpenningar innebär samtidigt att kostnader för eventuella vikarier i nämnda fall ska belasta respektive moment för personalutgifter.

ANSLAGENS BETECKNINGAR OCH JÄMFÖRELSE ÅRSVIS

Budgetförslaget indelas i följande avsnitt:

Sifferstat inkl. sidhänvisningar till detaljmotiveringen

Allmän motivering

Verksamhet – detaljmotivering

Överföringar – detaljmotivering

Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter – detaljmotivering

Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar – detaljmotivering

Bilagor

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter fristående enheter och myndigheter.

- I verksamhetsavsnittet ingår inkomster och utgifter för landskapets egen verksamhet som antingen bedrivs i egen regi eller genom upphandling av tjänster. Exempel på sådana utgifter är löner och lönebikostnader, köp av varor och tjänster samt anskaffning av maskiner och inventarier under 50.000 euro. Posterna ingår i resultaträkningen.

- I överföringsavsnittet ingår utgifter som inte ger någon direkt motprestation, men indirekt hjälper landskapet att fullfölja sina uppgifter. Hit räknas t.ex. bidrag och överföringar till kommuner, övrig offentlig sektor, näringslivet, hushållen, allmännyttiga sammanslutningar samt bidrag från EU-fonderna. Posterna ingår i resultaträkningen.

- I avsnittet om skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter upptas t.ex. inkomster av avräkning och skattegottgörelse samt ränteintäkter och dividender. Även anslag för avskrivningar upptas i avsnittet. Posterna ingår i resultaträkningen.

- I avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar ingår olika typer av budgetutgifter som ger landskapet tillgångar av olika slag. Förslitning underkastade tillgångar överstigande 50.000 euro upptas som en investering och aktiveras i balansräkningen och kostnadsförs genom planmässiga avskrivningar. Anslag upptas i allmänhet endast för det som ska förverkligas under året, dock så att man i planen uppger totalkostnaden för ett projekt som inleds under budgetåret och som fordrar anslag under kommande år för att kunna förverkligas. Lån och övriga finansinvesteringar används för lån som beviljas av landskapets medel samt t.ex. för inköp av aktier och värdepapper. I avsnittet ingår även inköp av eller intrångsersättning för naturskyddsområden. Posterna ingår i balansräkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

De bidrag som beviljats och registrerats enligt förbindelseprincipen, men som inte kommer att utbetalas, återbokas för budgetmoment som hör till EU-programmen för åren 2014 - 2020 mot det moment där bidrag beviljats. Denna återföring beskrivs inte separat under berörda moment. Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i bokslutet för år 2016 och budgeten för år 2017, inklusive de justeringar som gjorts i första och andra tillägget till budgeten för år 2017. För anslagen anges under uppgiften om budgeten för år 2017 hur mycket som finns tillgängligt av tidigare års anslag. Rörande bokslutsuppgifterna för år 2016 bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkts- och kostnadskonton, överföringarnas intäkts- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet. Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment.

Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

Med hänvisning till ovanstående får landskapsregeringen vördsamt föreslå

att lagtinget antar följande förslag till budget för landskapet Åland för år 2018 samt bemyndigar landskapsregeringen att uppta för budgetens förverkligande erforderliga lån.

Mariehamn den 25 oktober 2017

L a n t r å d

Katrin Sjögren

Minister

Mats Perämaa

Bilagor:

1. Översikt över landskapets investeringsplaner 2017 - 2019
2. Fastighetsförvaltning som sköts av Landskapets fastighetsverk
3. Ekonomisk översikt hösten 2017
4. Könsperspektiv på hushåll, åldringsvård och våld i nära relationer

Detailmotivering – Verksamhet

[100 Lagtinget](#)

[101 Lagtinget](#)

Kärnverksamheten

Lagtinget utövar lagstiftnings-, budget- och kontrollmakt i enlighet med självstyrelselagen samt lagtings- och arbetsordningen. Det egentliga lagtingsarbetets omfattning beror i hög grad på det antal ärenden som landskapsregeringen och republikens president överlämnar till lagtinget samt på i vilken utsträckning ledamöterna själva utövar sin initiativrätt. Ledamotskapet i lagtinget kräver även insatser från ledamöterna i form av grupparbete, nordiska och övriga internationella kontakter, kunskaps- och informationsinhämtning samt utbildning på olika områden.

Utåtriktad verksamhet

Med tanke på självstyrelsens utveckling är det angeläget att lagtinget och dess ledamöter skapar och upprätthåller kontakter till politiker utanför landskapet bland annat genom att ta emot besökare och företa studie- och arbetsresor. En särskilt viktig målgrupp med tanke på reformeringen av självstyrelsesystemet är ledamöterna i Finlands riksdag.

Lagtingshuset

Lagtinget har återflyttat till Självstyrelsegården efter att ha huserat i tillfälliga lokaler på Strandgatan 25 medan lagtingshuset var föremål för renovering och viss ombyggnad.

Medel för ombyggnaden utgick ur fastighetsverkets anslag men lagtinget bekostade inventarierna. Även om flertalet inventarier återanvänds i det renoverade lagtingshuset upptogs anslag i budgeten för inredning i biblioteket. Även i budgeten för år 2018 upptas medel för kompletterande inredning bland annat till de nya konferensutrymmena.

E-demokrati - ett integrerat kommunikationssystem

Lagtinget eftersträvar en ökad öppenhet i förhållande till och dialog med medborgarna. Målet är ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati, där det ska vara lättare att navigera i ett ärende och i realtid möjligt att följa lagtingets plenum via lagtingets hemsida. Projektet fortgår i enlighet med en av kanslikommissionen förnyad budgetplan.

[10100 Lagtinget, verksamhet](#)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	-1 887 153	-1 878 000	-1 883 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 887 153	-1 878 000	-1 883 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.883.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas främst medel för lagtingsledamöternas arvoden och ersättningar samt för täckande av lagtingsledamöternas kostnader för resor till och från möten i lagtinget. I anslaget under momentet ingår även medel för talmannens eventuella representationsersättning.

Ersättningarna fastställs av en arvodeskommission i enlighet med landskapslagen om lagtingsledamöternas arvoden och kostnadsersättningar. Eftersom arvodeskommissionens beslut av den 26 oktober 2015 inte ändrats utgår budgeteringen från att samma arvodesregler ska tillämpas under år 2018 som åren 2016 - 2017. Lagtingsledamöternas arvode beräknas således fortsättningsvis som ett årsarvode som utgör 67 % av grundlönen och sex ålderstillägg i landskapets löneklass A 28.

Medel anslås vidare liksom tidigare för en skattepliktig kommunikationsersättning om 120 euro per ledamot och månad för att täcka ledamöternas kostnader för mobilsamtal, datorförbindelser m.m. Ur anslaget betalas också de hälsovårds- och utbildningstjänster som ledamöterna erhåller samt utbildning för ledamöterna. Under anslaget upptas även medel för lagtingsledamöternas resekostnader.

I anslaget ingår även medel för att täcka kostnaderna för arvodeskommissionens medlemmar samt eventuella övriga utgifter för arvodeskommissionens verksamhet.

Anslaget beräknas i övrigt täcka ledamöternas kostnader för resor utanför Åland, dagtraktamenten och logiersättningar. Kostnaderna för medlemmarna i Nordiska rådet samt den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) påförs dock separata moment.

111 Lagtingets kansli

11100 Lagtingets kansli, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	1 000	1 000
Kostnader:			
- årets totalt	-866 805	-875 000	-869 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-866 805	-874 000	-868 000
Internhyra	-476 090	-534 000	-522 000
Sammanlagt	-1 342 895	-1 408 000	-1 390 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.390.000 euro.

Inkomster

Lagtingets inkomster består huvudsakligen av avgifter för prenumeration av lagtingshandlingar. Eftersom de inkomster som inflyter är mycket små ligger anslaget på lägsta möjliga nivå.

Utgifter

I anslaget ingår avlöningsutgifter för den ordinarie kanslipersonalen samt medel för tillfälliga uppdrag vid tidvis förekommande arbetsanhopning. Vidare ingår i anslaget utgifter för kopiering och tryckning av lagtingshandlingarna och övrigt tryckarbete, post- och teleavgifter, kontorsmaterial och servicearbeten, personalens resor och fortbildning, sedvanlig förnyelse av kontors-, data- och teleutrustning för kansliet och lagtingsledamöterna samt representation på tjänstemannanivå. Anslaget avser även kostnader för sakkunnigutlåtanden till utskott och övriga organ inom lagtinget samt för översättnings- och tolkningsuppdrag och liknande. Ur anslaget stöds även verksamheten i lagtingets veteranförening. Vidare kan medel ur anslaget användas för konstanskaffningar enligt beslut av kanslikommissionen.

Momentet belastas med internhyra som gottskrivs fastighetsverket. Internhyran avser lagtingsbyggnaden.

11130 Lagtingets bibliotek, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-20 767	-25 000	-25 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-20 767	-25 000	-25 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för inköp av litteratur och prenumerationer till lagtingets bibliotek, inbindning, datakatalogisering, informationssökning, anslutning till avgiftsbelagda databaser och användartjänster, fjärrlån, post- och tullavgifter, kontorsutgifter och övriga konsumtionsutgifter. I anslaget ingår även kostnader för scanning av gamla lagtingshandlingar. Anslaget sänktes med 5.000 år 2017 på grund av minskat bokinköp mot bakgrund av den ökade digitaliseringen.

112 Lagtingets övriga utgifter

Under kapitlet upptas medel bland annat för landskapsrevisionens verksamhet, för stöd av lagtingsgruppernas verksamhet samt för lagtingets representation.

Landskapsrevisionen är en oberoende revisionsmyndighet som ersätter de tidigare landskapsrevisorerna och landskapsregeringens revisionsbyrå.

En viktig förutsättning för att främja demokratin är att det ges tillräckliga och jämlika verksamhetsbetingelser för att bedriva politiskt arbete och politisk opinionsbildning. Ett fungerande samarbete inom ramen för de olika lagtingsgrupperna är tillsammans med kansliresurser här viktiga beståndsdelar. I detta syfte beviljas lagtingsgrupperna ett årligt anslag för att stöda gruppkansliernas arbete som service- och utredningsresurs för grupperna.

11210 Lagtingets Östersjösamarbete, BSPC, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-16 250	-35 000	-90 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-16 250	-35 000	-90 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 90.000 euro.

Utgifter

Lagtingets samarbete inom ramen för den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) har blivit allt viktigare och ger lagtinget en god plattform att på jämbördig nivå tillsammans med övriga parlament runt Östersjön bidra till en positiv utveckling av regionen. Lagtinget deltar b.l.a. i den årliga konferensen, den ständiga kommitténs möten, olika arbetsgruppsmöten samt vid behov i sekretariatets möten. Därutöver kan BSPC utse rapportörer från lagtinget för olika ärenden. Så har t.ex. skett i fråga om de maritima frågorna. Anslaget utgörs främst av resekostnader, omkostnader, arrangemang av olika möten samt representation.

Under år 2018 kommer Åland att vara ordförandeland för BSPC och således också stå som arrangör för huvudkonferensen i slutet av augusti. Anslaget är därför höjt med 55.000 euro till totalt 90.000 euro för att bestrida kostnaderna för konferensen samt för de extra kostnader som ordförandeskapet innebär i övrigt.

11220 Dispositionsmedel

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-29 835	-70 000	-70 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-29 835	-70 000	-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser medel för gästbesök, uppvakningar, vissa resekostnader i anslutning till inbjudningar, arrangemang och motsvarande. Anslaget har varit temporärt sänkt från 70.000 till 50.000 (år 2016) respektive 60.000 (år 2017) mot bakgrund av att lagtinget inte verkat i egna utrymmen. Anslaget föreslås nu höjt till normal nivå om 70.000 euro. Ur anslaget kan medel i enlighet med kansli Kommissionens beslut utgå på ansökan från lagtingsgrupperna för arrangemang med anledning av besök av parlamentariker från Finlands riksdag.

120 Landskapsrevisionen

Landskapsrevisionens granskning sker i form av årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen har till syfte att bedöma om årsredovisningen och den underliggande redovisningen är tillförlitliga och ger en rättvis bild av landskapets ekonomiska situation samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut. Effektivitetsrevisionen har till syfte att bedöma om budgetmedlen har använts i enlighet med principerna om sparsamhet, effektivitet och ändamålsenlighet. Granskningen ska främja en sådan utveckling att landskapet med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser. Landskapsrevisionen ansvarar även för granskningen av EU-stöd, vilka beviljas inom ramen för EU:s strukturfondsprogram på Åland, i enlighet med de krav som EU-kommissionen ställt.

12010 Landskapsrevisionen, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	256	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-165 368	-207 000	-197 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-165 111	-207 000	-197 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 197.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser medel för myndighetens verksamhet såsom personalutgifter, administrativa utgifter, utbildning, tjänsteresor samt inköp av revisionstjänster och övriga experttjänster. Landskapsrevisionens granskningsrapporter publiceras på landskapsrevisionens webbplats www.revisionen.ax.

130 Ålands delegation i Nordiska rådet

Verksamheten vid delegationen och delegationssekretariatet bedrivs med stöd av landskapslagen (1984:25) om Ålands representation i Nordiska rådet.

Liksom föregående år sköts sekreteraruppgifter och kansligöromål vid delegationen av en utskottssekreterare respektive byråsekreterare vid lagtingets kansli.

13010 Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	305	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-29 955	-54 000	-34 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-29 650	-54 000	-34 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 34.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 34 000 euro (år 2017:34 000 euro + 20 000 euro tilläggsbudget på grund av presidentskapet). Delegationen deltar b.la. i Nordiska rådets sessioner, utskottsmöten, olika arbetsgruppsmöten samt vid behov i sekretariatets möten. Anslaget utgörs främst av delegationens resekostnader, omkostnader och representation. Anslaget har beretts av Ålands delegation i Nordiska rådet.

200 Landskapsregeringen och regeringskansliet

200 Lantrådet och landskapsregeringens ledamöter

För att handha landskapets allmänna styrelse och förvaltning tillsätter lagtinget, på sätt därom är stadgat i lagtingsordningen, en landskapsregering bestående av lantrådet och högst sju ledamöter.

På landskapsregeringen ankommer att bevaka landskapets rätt och bästa samt att till verkställighet befordra lagtingets beslut och övriga förfoganden.

Landskapsregeringen bedriver verksamheten utgående från sitt regeringsprogram och strävar efter att i planeringen och beslutsfattandet beakta principerna för ett hållbart samhälle. Genom att beakta jämställdhet i planering och beslutsfattande främjas att kvinnor och män har samma frihet och makt att forma samhället och sina egna liv.

Landskapsregeringen och dess medlemmar biträds av landskapsregeringens allmänna förvaltning i de ärenden och andra uppgifter som ankommer på landskapsregeringen

20010 Landskapsregeringen, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-960 116	-978 000	-975 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-960 116	-978 000	-975 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 975.000 euro.

Utgifter

Landskapsregeringen antas under året bestå av lantrådet jämte sex ministrar. Arvodet till landskapsregeringsledamöterna utgår enligt landskapslagen (1985:17 ändrad 2000/64) om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse].

Under momentet upptas även anslag för avlönande av förvaltnings- och utvecklingschef och ministersekreterare samt för resekostnader och övriga verksamhetsutgifter.

20020 Dispositionsmedel

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-64 443	-70 000	-70 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-64 443	-70 000	-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser främst landskapsregeringens kostnader för kontakter med myndigheter och organisationer samt kostnader i samband med representationsuppdrag.

210 Regeringskansliet

Vid regeringskansliet finns sakkunniga gällande juridiska frågor, europarätt och externa frågor, personalfrågor, jämställdhets- och integrationsfrågor, kommunikation, hållbar utveckling samt digitala system. Därutöver finns funktioner för service i form av registrators-, receptions-, vaktmästeri- och städtjänster. Regeringskansliet kommer att fortsätta utveckling gällande rollen som stabsfunktion med övergripande målsättning att uppnå en effektiv samordning och användning av förvaltningens resurser.

Landskapsregeringen har den 15.9.2016 antagit en säkerhetspolicy för den allmänna förvaltningen. Policyn fungerar som övergripande styrdokument både för den allmänna säkerheten och för informationssäkerheten. Samtidigt som policyn antogs tillsattes också en säkerhetsgrupp med ansvar för planering och samordning av det totala säkerhetsarbetet som omfattar fysisk och personlig säkerhet samt it-säkerhet enligt den interna ansvarsfördelningen. Säkerhetsarbetet ska bedrivas som en integrerad del av organisationens normala verksamhet och målen fastställs årligen i en åtgärdsplan. Under år 2018 kommer en utökad riskanalys att utföras. Resultaten av denna ska sedan ligga till grund för det fortsatta säkerhetsarbetet.

Landskapsregeringen är, tillsammans med statens ämbetsverk, ansvariga för den allmänna beredskapen i landskapet samtidigt som landskapsregeringen inom sitt ansvarsområde kan behöva aktivera olika funktioner vid krissituationer. Landskapsregeringen avser att närmare utreda inrättandet av funktionen tjänsteman i beredskap (TiB) och förutsättningarna för det under år 2018 och återkommer vid behov i en tilläggsbudget. TiB ska för landskapsregeringens räkning dygnet runt ta emot larm och information vid händelser eller vid risk för sådana händelser som berör landskapsregeringens ansvarsområden vid kris, civilt försvar, storolyckor och räddningsuppdrag.

Landskapsregeringen ansvarar för att proaktivt agera katalysator och koordinator för förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland, som arbetades fram inom ramen för nätverket bärkraft.ax under år 2016. Regeringskansliet ansvarar för den övergripande stödfunktionen för förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan. Stödfunktionens syfte är att bidra till att landskapsregeringen i sin helhet uppfyller sin del av utvecklings- och hållbarhetsagendans förverkligande. I stödfunktionens ansvar ingår bland annat ansvaret för upprätthållandet av grundläggande infrastruktur, såsom digitala och fysiska mötesplatser, för nätverket bärkraft.ax.

Verksamheter inom regeringskansliet så som personal, jämställdhet och integration bidrar till att uppnå utvecklings- och hållbarhetsagendans två första strategiska utvecklingsmål, Välmående människor vars inneboende resurser växer och Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället. De bidrar även med viktiga perspektiv som är relevanta för att uppnå agendans mål 5 och 7, Attraktionskraft för boende, besökare och företag och Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster. Kommunikations- och nätverksarbetet som bedrivs på Åland, Helsingfors, Stockholm och Bryssel bidrar till agendans mål 5, Attraktionskraft för boende, besökare och företag. Det femte målet är även relevant för enheten för rättsliga och internationella frågor som handlägger tillstånd av olika slag. Serviceenheten bidrar genom medvetna val av städprodukter, kontorsmaterial, färdmedel etc. till mål 6, markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet och 7, hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster.

21010 Regeringskansliet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	101 970	140 000	170 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 910 678	-2 466 000	-2 530 000
- tidigare års anslag		-61 239	
- PAF-netto	130 694	61 239	
Anslag netto	-1 678 014	-2 326 000	-2 360 000

Budgetmotivering

Förslås inkomster om 170.000 euro och ett anslag om 2.530.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser försäljning av intyg och utdrag ur register, försäljning av böcker, broschyrer samt inkomster för avgiftsbelagda prestationer vid regeringskansliets allmänna byrå. Dessutom ingår inkomster om 30.000 euro för hantering och skötsel av serviceuppgifter för fastighetsverket och 30.000 euro för ersättning från Inrikesministeriet för tillsyn av penningtvätt gällande fastighetsförmedling och hyreslokalidkare.

Utgifter

I anslaget upptas kostnader för personal, tjänsteresor, prenumerationer, diverse inköp och andra verksamhetsutgifter samt representation. Därtill ingår anslag för avdelningens utgifter för den yrkesspecifika personalutbildningen och det fortsatta utvecklingsarbetet på regeringskansliet.

Anslaget inkluderar kostnader för Ålands specialrådgivare vid Finlands ständiga representation i Bryssel.

Från och med den 25 maj 2018 ska Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG tillämpas. Enligt artikel 37 i förordningen krävs det att landskapsregeringen utnämner dataskyddsombud.

Dataskyddsombuden ska bland annat ha som uppgift att ge råd och information samt att övervaka efterlevnaden av förordningen enligt artikel 39 i förordningen.

I anslaget ingår även

- 140.000 euro för att slutföra beredningen för kommunreformen under året. Det föreslagna anslaget rör främst kostnader för kommunindelingsutredningar och gränsjusteringar
- 100.000 euro för arbete föranlett av vård- och landskapsreformen i riket samt
- 10.000 euro för att genomföra en riskanalys.

215 Kommunikationsverksamhet

21500 Kommunikationsverksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	11 000
Kostnader:			
- årets totalt	-48 387	-35 000	-50 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-48 387	-35 000	-39 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 11.000 euro och ett anslag om 50.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser ersättning för deltagandet i Nordiska ministerrådets gränshinderråd.

Utgifter

Utgifter för verksamheten, varav 12.500 euro avsätts för planering och genomförande av AlandicaDebatt.

Verksamheten vid Ålandskontoret i Stockholm har flyttats till att skötas på distans från Mariehamn. Tillgång till lokaler där möten kan arrangeras och tillfällig arbetsplats har säkrats vid de tidigare lokalerna.

Landskapsregeringen ser över och utvärderar fortsatt deltagande i olika relevanta sammanhang i Sverige.

Utveckling gällande samarbetet med kontoret i Helsingfors fortsätter bl.a. för att underlätta koordinationen med de politiska sommararenorna Visby, Björneborg och nysatsningen AlandicaDebatt i Mariehamn.

En utvärdering görs av projektet Ålands-akademin, med avsikten att två gånger årligen bjuda in för Åland viktiga målgrupper för information och relationsbyggande.

En analys och genomgång av landskapsregeringens informationsmaterial genomförs med beaktande av jämställdhets-, likabehandlings- och hållbarhetsprinciperna.

21510 Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	24 772	3 000	3 000
Kostnader:			
- årets totalt	-192 715	-59 000	-59 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-167 943	-56 000	-56 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 3.000 euro och ett anslag om 59.000 euro.

Inkomster

Inkomsten består av hyresbetalning av underhyresgästen Ålandsdelegationen.

Utgifter

Ålandskontoret i Helsingfors är landskapsregeringens informationskontor som samordnar kommunikation och kontakter mellan målgrupper på Åland och i Helsingfors samt i övriga Finland. Till uppgifterna hör att bistå tjänstemän, politiker och det åländska näringslivet i olika kommunikationssammanhang. Målsättningen är att stärka Ålandsbilden i riket och synliggöra Åland. Till uppgifterna hör bl.a. att föra fram Ålandsexemplet och att representera Ålands landskapsregering. Ålandskontoret ska vara en möjlig mötesplats där tjänstemän, politiker och representanter för det åländska näringslivet kan mötas. Ålandskontoret har ett aktivt samarbete med tjänstemän, ministrar och lagtingsledamöter för att utveckla kommunikationen mellan Åland och riket. Ålandskontoret i Helsingfors bistår även den åländska riksdagsledamoten. Ålandskontoret följer med arbetet i riksdagen och förmedlar väsentlig information till berörda tjänstemän om aktuella lagförslag.

Målsättningar för år 2018

- skapa goda relationer mellan Åland och riket, bl.a. genom att två gånger årligen hålla återkommande Ålandsutbildningstillfällen för utvalda målgrupper på Åland
- utveckla Ålandskontoret till en attraktiv mötesplats där också utomstående organisationer med anknytning till Åland kan hålla möten samt
- skapa och upprätthålla en god kontakt med de finlandssvenska organisationerna.

21520 Ålandskontoret i Stockholm, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	11 332	11 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-88 816	-31 000	
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-77 484	-20 000	0

Budgetmotivering

Momentet utgår. Verksamheten budgeteras under kommunikationsverksamhet, moment 21500.

220 Främjande av jämställdheten

Den övergripande målsättningen för det åländska jämställdhetsarbetet är att kvinnor och män ska ha samma makt och frihet att forma samhället och sina egna liv.

För att utveckla och systematisera arbetet med jämställdhet och för att skapa tydlighet ska en agenda för jämställdhet utarbetas. Syftet med en agenda för jämställdhet är att skapa en helhetssyn och en viljeinriktning för att på ett tydligt sätt styra arbetet i en riktning som lever upp till de åtaganden som finns i lagar och konventioner för att bygga ett långsiktigt och dynamiskt samhälle på Åland i enlighet med hållbarhetsprinciperna.

Jämställdhetsarbetet idag har hälsa, vård och jämställdhet som fokusområde. Ett jämställdhetsperspektiv på hälso- och sjukvården gynnar hela befolkningen oavsett kön,

funktionsförmåga, ålder, bostadsort eller födelse land. Landskapsregeringens målsättning är att personal inom hälso- och sjukvården har kunskap inom genus och medicin, alltså om hur ojämställdhet uppstår och reproduceras samt vilka konsekvenser detta får. Landskapsregeringen har som målsättning att personal inom hälso- och sjukvården har kunskap om våld i nära relationer, mäns våld mot kvinnor samt HBTQ-frågor.

Jämställdhetsintegrering och riktade insatser är strategier för att uppnå de jämställdhetspolitiska målsättningarna. Ett jämställt samhälle innebär att jämställdhetsperspektiv ska läggas på alla områden i samhället. Ålands landskapsregering använder jämställdhetsintegrering som huvudsaklig strategi för att uppnå målen för jämställdhetsarbetet. Jämställdhetsintegrering innebär att jämställdhetsperspektivet ska införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattandet. Det är där ordinarie beslut fattas, resurser fördelas och normer skapas, som jämställdhet/ojämställdhet skapas och upprätthålls. Jämställdhetsarbetet på Åland är långsiktigt, kunskapsbaserat och målmedvetet.

Målsättningar för år 2018

- agenda för jämställdhet samt utveckling av indikatorer
- handlingsplan för våld i nära relationer utifrån kartläggningsresultatet år 2017
- vägledning för en jämställd och jämlik styrning och
- ökad kunskap om olika aspekter av genus och jämställdhet genom utbildningsinsatser.

22000 Främjande av jämställdheten, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	26 732	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-112 963	-75 000	-75 000
- tidigare års anslag		-141 053	
- PAF-netto	14 509	141 053	
Anslag netto	-71 723	-75 000	-75 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 75.000 euro.

Utgifter

Anslaget inkluderar kostnader för såväl konkreta åtgärder och andra former av insatser i enlighet med olika styrdokument och beslut på området. Anslaget ska även täcka kostnader för nordiskt och internationellt samarbete gällande genus och jämställdhet.

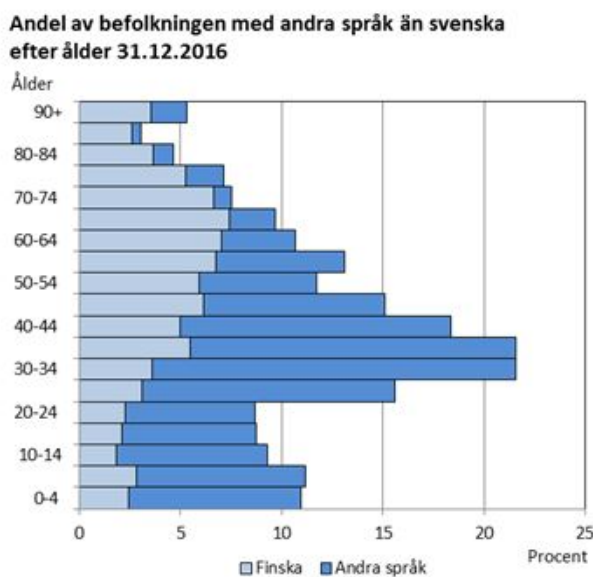
Kvarvarande anslag från projektet "Jämställt Åland" som finansierats av penningautomatmedel används under året för aktiviteter och åtgärder i enlighet med målsättningen att alla som nyttjar skattefinansierad verksamhet ska känna trygghet i att bemötande och service utformas samt att resurser fördelas likvärdigt så att de svarar mot kvinnors respektive mäns och flickors respektive pojkars behov, förutsättningar och livsvillkor.

225 Främjande av integration

Landskapsregeringens program för integrationsfrämjande på Åland 2016 - 2019 har som övergripande målsättning att "alla kvinnor, män, flickor och pojkar ska ha samma rättigheter,

skyldigheter och möjligheter på alla områden i livet. Åland ska vara ett inkluderande samhälle där alla garanteras en likvärdig behandling och fler har möjlighet att delta och bidra till en positiv samhällsutveckling. De inflyttades levnadsförhållanden ska på centrala delområden (inkomst, utbildning, sysselsättning, hälsa och deltagande) vara på samma nivå som den övriga befolkningen". Den här målsättningen och planerade åtgärder bidrar till att uppnå utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 1 och 2 som omfattar social hållbarhet. Strukturella hinder för inflyttades hälsa, inflytande, kompetensutveckling, opartiskhet och meningsskapande inkluderar språk, tillgång till arbete enligt kompetens, kunskap, inkludering och bemötande hos majoritetsbefolkningen. På kort sikt bidrar det integrationsfrämjande arbetet till att minska dessa hinder genom insatser som språkkurser, kunskap om lokalsamhället och insatser för att öka kunnande hos myndigheter och föreningar. På lång sikt kommer ökad inkludering av alla som bor på Åland bidra till välmående och att alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället.

Den utomnordiska inflyttningen till Åland fortsätter sin uppåtgående trend. Allt fler på Åland har annat modersmål än svenska, vilket naturligtvis påverkar myndighetsutövning och alla aspekter i det åländska samhället. Befolkningsstatistiken för år 2016 visar att 12,4 procent av Ålands befolkning har annat modersmål än svenska. Figuren nedan visar hur den här andelen av befolkningen är representerad i olika åldersgrupper.

Att involvera inflyttade i utvecklings- och hållbarhetsarbetet är avgörande för att nå framgång. En viktig komponent i att uppnå social hållbarhet är att framgångsrikt involvera så många medborgare som möjligt i utvecklingsfrågor och projekt. Ett område som kommer att kräva en ny ansats är att å ena sidan öka kunskap och engagemang bland inflyttade om utvecklings- och hållbarhetsagendan och att å andra sidan arbeta för att landskapsregeringen kan förbättra verktyg att utöva medborgardialog som ett verktyg i samhällsutvecklingen och för att främja social hållbarhet. Frågan om hur man kan involvera och engagera inflyttade i dialogen för samhällsutveckling är ett område där integrationssamordningen kan fungera som ett stöd.

22500 Främjande av integration

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. rb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-57 653	-65 000	-65 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-57 653	-65 000	-65 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 65.000 euro.

Utgifter

Främjande av integration, delaktighet och mångfald görs framförallt inom ramen för ordinarie verksamheter, så som barnomsorg, grundskola, utbildning, arbetsmarknadspolitik, sysselsättning och hälso- och sjukvård. Landskapsregeringens program för främjande av integration 2016 - 2019 innefattar ett särskilt fokus på tredje sektorns viktiga och kompletterande roll för att främja integration, delaktighet, inkludering, mångfald och goda relationer. Därför kommer det under år 2018 finnas möjlighet för aktörer från tredje sektorn att ansöka om penningautomatmedel för en särskild satsning med detta syfte, se moment 35000 i överföringsavsnittet. Kunskap, samverkan och utbyte är centrala framgångsfaktorer i det här arbetet och därför kommer landskapsregeringen fortsättningsvis att ordna fortbildningar och möjliggöra nätverkande och utbyte vad gäller främjande av integration och mångfaldsarbete under år 2018.

Ett viktigt uppdrag som landskapsregeringen och det offentliga Åland har vad gäller inkludering av nyinflyttade är att tillhandahålla information om Åland och det åländska samhället. Under fyra år har landskapsregeringen därför finansierat informationskontoret Kompassen. Förändringen i tillståndsfrågor under år 2017 som innebar att Migrationsverket nu handlägger alla tillståndsfrågor för utlänningar har inneburit att fler personer sökt sig till informationskontoret för råd och vägledning.

Flyktningmottagande på Åland kommer att vara aktuellt även under år 2018. Landskapsregeringen har beredskap för sina berörda områden och svarar även för övergripande samordning och för riktade kompetensinsatser och framtagande av resursmaterial om behov uppstår. Landskapsregeringen har även beredskap i 2018 års budget att medverka i ett åländskt projekt inom ramen för EU:s fond för asyl, migration och integration om det blir aktuellt.

Arbetet med att initiera och planera för uppföljning av integrationsarbetet i samarbete med ÅSUB påbörjas under år 2018 med målsättning att låta genomföra enkät riktad till inflyttade under år 2019.

Målsättningar för år 2018

- inflyttade har ökad kunskap om Åland
- offentligt anställda har stärkt sina kunskaper om integration, inkludering och mångfald samt hur de kan främja dessa områden i sitt arbete
- ökad kunskap bland myndigheter och föreningar vad gäller att främja delaktighet och goda relationer samt motverka främlingsfientlighet och diskriminering
- inflyttade inkluderas i utvecklings- och hållbarhetsarbetet

- flyktingmottagning på Åland genomförs på bästa sätt. Landskapsregeringen stöttar genom samordning och stöd
- stärkt integrationsfrämjande arbete hos tredje sektorn
- samordning och uppföljning av integrationsprogrammet 2016 - 2019 samt
- ökad kunskap om integrationsarbetet genom utredning och framtagande av statistik.

230 Lagtingsval

Lagtingsval och kommunalval hålls vart fjärde år i landskapet Åland. Nästa valår är år 2019. Under valår står landskapet för kostnaderna för valen tillsammans med kommunerna. Under åren fram till år 2019 bedrivs ett utvecklingsarbete som inbegriper beredning och implementering av en ny vallag, förberedelser för att kunna erbjuda förtidsröstning via internet i lagtingsvalet samt revidering av anvisningar och införande av vissa nya rutiner i valadministrationen. I anslutning till reformeringen av valrutinerna krävs utbildningsinsatser riktade framför allt till de kommunala valorganen.

23000 Lagtingsval

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-41 723	-18 000	-20 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	0	0	
Anslag netto	-41 723	-18 000	-20 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 20.000 euro.

Utgifter

För fortsatt valreformsarbete inför lagtingsvalet och kommunalvalet år 2019 upptas 20.000 euro. Anslaget avser resor och andra kostnader i samband med förberedelsearbetet, kostnader för planering, information och studiebesök samt för införskaffande av experttjänster och andra tjänster. Under år 2018 ska systemet för röstning via internet i lagtingsvalet analyseras och testas, implementeringen av den nya vallagen förbereds och information och utbildning inför valen år 2019 inleds. Anslaget används också för mötesarvoden, reseersättningar, höranden och studiebesök för sakkunnigkommittén och den politiska referensgruppen för internetröstning.

I anslaget ingår också Ålands andel av kostnaderna för ett internationellt forskningsprojekt om nya röstningstekniker, i vilket Åland är medsökande. Ålands andel är ca 7.500 euro och kommer att fördelas på flera år.

240 Brand- och räddningsväsendet

Landskapsregeringen har det övergripande ansvaret för att den kommunala räddningsverksamheten i landskapet bedrivs effektivt och organiserat i enlighet med räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland. Det sker genom att landskapsregeringen leder och utövar tillsyn över räddningsverksamheten. Arbetet med att skapa en för hela Åland gemensam brand- och räddningsmyndighet fortsätter.

24000 Brand- och räddningsväsendet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	4 902	2 000	2 000
Kostnader:			
- årets totalt	-4 700	-30 000	-30 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	202	-28 000	-28 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 2.000 euro och ett anslag om 30.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst om 2.000 euro.

Utgifter

Landskapsregeringens målsättningar är

- att skapa förutsättningar för kurser, information, planering och övningar för myndigheter och personal som deltar i räddningsverksamhet. Under året kommer ungdomsverksamhet, och då speciellt verksamhet som syftar till att få ett högre deltagande bland flickor/kvinnor inom de frivilliga brandkårerna, att prioriteras
- att upprätthålla en räddningsdelegation för räddningsverksamhet med uppgift att följa med i utvecklingen och ta initiativ till utveckling inom området samt att samordna räddningsväsendet
- att tillsammans med Statens ämbetsverk på Åland upprätthålla en organisation för befolkningsskyddet samt utföra och initiera förberedelser för förhållanden och händelser som avviker från det normala samt
- att utföra utredningar och utarbeta regelverk med syfte att förbättra säkerheten i samhället och effektiviteten hos räddningsmyndigheterna.

250 Personalarbete och arbetsmiljö

Landskapsregeringens största tillgång är dess professionella och motiverade personal. Personalenheten är en stab som stöder chefer och medarbetare i landskapsförvaltningen i olika personal- och arbetsgivarfrågor. En välfungerande intern kommunikation utgör en av grundstenarna för ett hållbart personalarbete tillika som personalenheten är en viktig del i arbetet med att utveckla alla former av kommunikation inom förvaltningen.

Personalenheten har det övergripande och samordnande ansvaret för allmänna förvaltningens kompetensutveckling. Varje avdelning ansvarar dock för den egna personalens kompetensutveckling så att de har den kompetens som krävs för att utföra arbetsuppgifterna.

Personalenheten ansvarar också för arbetsmiljön, företagshälsovården och friskvården för allmänna förvaltningens personal.

Personalenhetens inriktningsmål år 2018 för allmänna förvaltningen är främst kopplade till utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska mål 1 och 2.

Landskapsregeringen har goda arbetsförhållanden och ett stimulerande arbetsklimat för både kvinnor och män. Det nya LPA-systemet, som implementeras under året, kommer att möjliggöra en könsindelad uppföljning och analys av statistiken på området.

25000 Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	204 549	203 000	203 000
Kostnader:			
- årets totalt	-445 315	-586 000	-606 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-240 766	-383 000	-403 000

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 403.000 euro, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) får momentet gottskrivas med inkomster för utbildningar inom ramen för verksamheten.

Inkomster

Inkomsterna av gottskrivna ersättningar från Folkpensionsanstalten för skäliga kostnader för företagshälsovård och sjukvård har beräknats uppgå till 185.000 euro.

Inkomsterna från Nordiska ministerrådet, motsvarande utgifter för stipendier i samband med Nordiskt tjänstemannautbyte, uppskattas till ca 9.500 euro.

Utgifter

För välbefinnande och trivsel på arbetsplatsen har beräknats 74.000 euro. I anslaget ingår personalpolitiska åtgärder, personalkaffe och gemensam julfest.

För kompetensutveckling och lagstadgad utbildning har beräknats 51.000 euro.

För subventionerad friskvård som träning, förebyggande massage och kultur har beräknats 47.000 euro.

Av anslaget har 370.000 euro beräknats för lagstadgad företagshälsovård (Lag om företagshälsovård FFS 1383/2001) och sjukvård på allmänläkarnivå, första hjälp material, personalvård och handledning samt gynekologbesök för kvinnor (20.000 euro).

För övriga utgifter som dataglasögon, inköp av tjänster, arbetarskyddets verksamhet och arvode till arbetarskyddsfullmäktige har beräknats 16.000 euro.

Nettoanslag för utgifter för stipendier i samband med Nordiskt tjänstemannautbyte uppskattas till ca 9.500 euro samt motsvarande inkomster från Nordiska ministerrådet.

Ett anslag om 30.000 euro har reserverats för andra personalpolitiska åtgärder vars kostnader det inte är skäligt att belastar de olika enheterna inom förvaltningen där den berörda personalen arbetar eller har arbetat. I anslaget ingår kostnader för åtgärder som syftar till att tillgodose behovet av personal. Sådana åtgärder kan vara både kompetensutveckling för att kunna ta sig an nya arbetsuppgifter och omställningsåtgärder i samband med personalavveckling. Kostnader för åtgärder som syftar till att upprätthålla arbetsförmågan eller underlätta återgången i arbetet efter lång sjukledighet samt andra liknande personaladministrativa arrangemang av i huvudsak tillfällig karaktär ingår också i anslaget.

252 Serviceverksamhet

Serviceenheten handhar allmänna förvaltningens servicefunktioner gällande telefoni, registratur, vaktmästeri och städning. Enheten kommer under år 2018 fortsätta se över och utveckla processer gällande sin verksamhet. Enheten har även som mål att samordna och effektivisera verksamheten inom sina områden där det är möjligt. Enheten kommer även under år 2018 att genomföra en städdimensionering av de ny renoverade lokalerna i Självstyrelsegården, Ålands museum och lagtingsbyggnaden och utifrån resultatet av denna kommer anpassningar av städningen att genomföras.

25210 Serviceverksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 622	0	26 000
Kostnader:			
- årets totalt	-314 852	-319 000	-337 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-312 231	-319 000	-311 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 26.000 euro och ett anslag om 337.000 euro.

Inkomster

Inkomster avser försäljning av intyg och avgiftsbelagda prestationer samt för hantering och skötsel av serviceuppgifter för externa myndigheter.

Utgifter

Anslaget avser anskaffning och utbyte av möbler, inredningsmaterial, kostnader för städtjänster och städmaterial, kontorsmaterial, post- och teletjänster samt underhåll, försäkringar och bränsle för fordon som hänför sig till allmänna förvaltningen. För år 2018 innehåller momentet även inköpskostnader om ca 6.000 euro för mobiltelefoner som är kopplade till Mexlösningen samt kostnader om ca 8.000 euro för serviceavtal gällande telefoni som tidigare belastat moment 39000.

260 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter

26000 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-121 167	-350 000	-375 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-121 167	-350 000	-375 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 375.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 90.000 euro för arvoden och reseersättningar för lagstadgade delegationer och övriga av landskapsregeringen tillsatta kommittéer, kommissioner och sakkunniga för vilka anslag inte upptagits särskilt.

Därtill ingår anslag för utredningskostnader, utvecklingsprojekt och andra konsultinsatser. Anslaget kan även användas för deltagande i kostnader för utredningar som genomförs av annan, men som är i landskapets intresse. Under momentet har beaktats ca 25.000 euro för att utveckla allmänna förvaltningens styrning av underställda myndigheter och samordning av landskapsförvaltningens it.

Den av statsrådet 19.9.2013 tillsatta parlamentariskt sammansatta kommittén, som hade till uppgift att modernisera självstyrelsesystemet och självstyrelselagen, avlämnade sitt betänkande i juni 2017. Anslaget får belastas med eventuella kostnader för utredningar och sakkunnigutlåtanden som kan behövas under den fortsatta beredningen av förslaget till proposition och under riksdagsbehandlingen. Kostnaderna för de sakkunniga landskapstjänstemännens deltagande i arbetet täcks dock genom de verksamhetsanslag där deras respektive lön budgeteras.

Av anslaget avser ca 50.000 euro externpolitiskt arbete såsom kontaktgruppen mellan landskapsregeringen och utrikesministeriet, vars uppgift är att utveckla och öka användningen av Ålandsexemplet i internationella sammanhang samt kostnader för framtagande av material, utredningar, forskningsuppdrag och övriga uppdrag beträffande Ålandsexemplet och Ålands särställning enligt folkrätten. Därtill ingår kostnader för att upprätthålla ett externpolitiskt nätverk och ytterligare samordna det externpolitiska nätverket vid landskapsregeringen samt kostnader för att delta i de nätverk och seminarier som finns för samarbete inom Östersjöområdet. I beloppet har även beaktats kostnader för en praktikant vid Finlands EU-representation i Bryssel.

Under år 2017 har försvarsministeriet tagit initiativ till en kontaktgrupp på tjänstemannanivå mellan försvarsministeriet och landskapsregeringen rörande säkerhetsfrågor. Kontaktgruppens syfte är främst ökat informationsutbyte och möjligheter till bättre samordning av bl.a. beredskapsfrågor. Anslaget kan även användas för eventuella kostnader i samband med gruppens verksamhet.

Medel för grundfinansiering av Ålands fredsinstituts verksamhet anslås under moment 35000 i överföringsdelen.

I anslaget ingår 1.000 euro för att täcka medlemsavgiften för B7-samarbetet, vars nuvarande verksamhet främst består av att arrangera ö-spelen (B7 games) samt anordnande av ett konst- och kulturprojekt, vilket äger rum vartannat år. Landskapsregeringen har åtagit sig ansvaret för samarbetets ekonomihantering, vilket dock inte har några budgetmässiga konsekvenser.

En Digitaliseringskommission tillsattes i maj 2017 och kommissionen har påbörjat sitt arbete. Digitaliseringskommissionen har till uppgift att utgående från landskapsregeringens meddelande om modernisering av det åländska it-samhället genomföra processer för att fånga upp problem, svårigheter och störningar som individer stöter på. För detta ändamål och övriga kostnader i samband med kommissionens arbete har i anslaget beaktats 100.000 euro.

Anslaget föreslås även använt för kostnader som språkrådets verksamhet föranleder. Språkrådet fungerar som landskapsregeringens referensgrupp i språkärenden och består av representanter från landskapsförvaltningen, kommunerna, staten och från centrala samhällssektorer där språket har särskild betydelse såsom näringsliv, vård och utbildning. Kostnaderna för sekreterarfunktionen belastas dock moment 21010.

26002 Interreg Central Baltic Programme 2014-2020

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	62 040	83 000	84 000
Kostnader:			
- årets totalt	-74 646	-83 000	-84 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-12 606	0	0

Budgetmotivering

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § föreslås ett nettoanslag under momentet. Nettoanslaget innefattar anslag och inkomster om 84.000 euro.

Utgifter

Central Baltic Programme 2014-2020 är ett av EU:s 60 Interregprogram, som finansierar gränsöverskridande projekt inom regional utveckling. Central Baltic-programmet 2014-2020 för mellersta Östersjöregionen omfattar regioner i Finland, Sverige, Estland och Lettland samt Åland. Egentliga Finlands förbund är administrerande myndighet för programmet och landskapsregeringen har ett s.k. värdavtal om placering av ett informationskontor, en Contact Point, med en heltidsanställd informatör på Åland.

Åland omfattas av huvudprogrammet Central Baltic och underprogrammet Archipelago and Islands (skärgården och öarna). Programmet har fyra prioriterade områden och elva insatsområden. Finansieringen erbjuds genom tidsbestämda utlysningar, då partner från minst två länder lämnar in en ansökan. Som partner fungerar olika typer av organisationer. Inom vissa insatsområden kan även företag delta som partner. Åländska organisationer deltar i 10 av 67 godkända projekt (våren 2017) och tredje utlysningen år 2017 samlade ytterligare många ansökningar med åländskt deltagande.

Central Baltic-programmet står för samtliga av landskapsregeringens kostnader för informationskontoret, såsom lönekostnader, kostnader för kontor, administration och tjänster samt resor. Kontors- och administrationskostnader ersätts schablonmässigt med 15% av de sammanlagda lönekostnaderna. Det medför ett förenklat redovisningsförfarande, men innebär samtidigt att momentets kostnader och intäkter inte kommer att sammanfalla exakt. Hitintills har landskapsregeringen fått sina kostnader ersatta till fullo.

26003 Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-193 213	-198 000	-161 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	88 763	0	
Anslag netto	-104 450	-198 000	-161 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 161.000 euro.

Utgifter

Landskapsregeringen har under åren 2015 - 2017 i enlighet med tidigare budgetbeslut drivit ett sektoröverskridande utvecklingsprojekt som syftar till en långsiktigt bärkraftig och hållbar utveckling för Åland. Projektet har genomförts i dialog med kommuner, myndigheter, tredje sektorn och branschorganisationer. Nätverket bärkraft.ax som är öppet för deltagande av aktörer i alla samhällssektorer och alla människor som bor och verkar på Åland har etablerats. Genom aktiv dialog bidrar nätverket till ökad samordning och kompetens mellan och inom samhällssektorerna. Ett särskilt råd, utvecklings- och hållbarhetsrådet, har utsetts för att ta ansvar för bärkraft.ax. Inom ramen för bärkraft.ax har en utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland, som bland annat består av en vision och sju strategiska utvecklingsmål, arbetats fram.

Inom ramen för utvecklingsprojektet har en digital samverkansplattform för geografisk data (GIS, geografiskt informationssystem) arbetats fram. Med samverkansplattformen och gällande lagstiftning som utgångspunkt förädlar landskapsregeringen, i nära samverkan med kommunerna, de övergripande utvecklings- och planeringsprocesserna för mark- och vattenanvändningen.

Under år 2018 avser landskapsregeringen att avsluta det arbete som drivs i projektform och fortsätta den successiva implementeringen av utvecklings- och hållbarhetsarbetet i den löpande verksamheten. Anslag för avslutning av den del av projektet som nära berör planläggnings- och byggnadsväsendet upptas därför under kapitel 700.

Landskapsregeringen avser även att inom ramen för sin verksamhet fortsätta agera som proaktiv katalysator och koordinator för agendans förverkligande i sin helhet. I detta ingår bland annat upprätthållande av struktur för nätverket bärkraft.ax inklusive det årliga evenemanget "Forum för samhällsutveckling" samt fysiska och digitala mötesplatser. Avsikten är samtidigt att landskapsregeringens eget hållbarhetsarbete ska ingå i det löpande arbetet och därmed i verksamhetsplaneringen och budgetberedningen. Anslaget under momentet avser kostnader för hållbarhetsrådets arbete och övriga kostnader för att utveckla hållbarhetsarbetet på Åland och i förvaltningen.

Se även allmänna motiveringen.

26004 Ålandsdelegationen

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-5 731	-12 000	-12 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-5 731	-12 000	-12 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 12.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser landskapets kostnader för Ålandsdelegationens verksamhet.

265 Konsumentskydd

26500 Konsumentskydd, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-14 585	-18 000	-18 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-14 585	-18 000	-18 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 18.000 euro.

Utgifter

Enligt 30 § 10 punkten självstyrelselagen för Åland handhas de uppgifter som i riket ankommer på konsumentklagonämnden i landskapet av särskild av landskapsregeringen tillsatt nämnd. Nämndens uppgift är att fungera som ett opartiskt och kostnadsfritt tvistlösningsorgan vid vilket konsumenten kan anhängiggöra ärenden. Kostnaden anknyter främst till avlönandet av en sekreterare för nämnden som sköter den löpande hanteringen av nämndens ärenden.

270 Radio- och TV-verksamhet

27000 Radio- och TV-verksamhet (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 508 090	2 390 000	2 460 000
Kostnader:			
- årets totalt	-445 377	-457 000	-447 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	2 062 713	1 933 000	2 013 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) att kostnaderna för uppbörd och kontroll av avgifterna, vilka i huvudsak består av ersättning för uppbörden och avlöning av granskare, får belasta momentet.

Med beaktande av ovanstående föreslås en nettoinkomst om 2.013.000 euro.

I enlighet med regeringsprogrammet avser landskapsregeringen att lämna ett lagförslag om en ny finansieringslösning för Ålands Radio och Tv Ab. Avsikten är att finansieringen fr.o.m. 1.1.2019 ska ske genom en media-avgift av skattenatur.

Inkomster

Momentet avser inkomster från avgifter för innehav av televisionsmottagare. Avgiften utgör för närvarande 220 euro/år.

Utgifter

Landskapsregeringen erlägger enligt avtal med Sveriges television Ab, Sveriges utbildningsradio Ab, Sveriges Radio Ab, Kopioisto r.y. och Säveltäjain tekijänoikeustoimisto r.y. avgift för

upphovsrättskostnader i samband med återutsändningar. Landskapsregeringen har likaledes ingått avtal med Sveriges TV 4 och de finländska upphovsrättsorganisationerna Kopiosto r.y. och Teosto r.y. om återutsändning av Sveriges TV 4 över Åland. För de beräknade ersättningarna föreslås anslag om 350.000 euro.

För att avgifterna ska flyta in som beräknat krävs att kontrollen hålls på minst samma nivå som nu. Kostnader för uppbörd och kontroll av televisionsinnehav beräknas till ca 100.000 euro. I uppbördskostnaden ingår även personalkostnader och kostnader som hänför sig till registerhantering, fakturering samt kostnader för uppdatering av system.

280 Lagberedningen

Arbetet vid lagberedningen består i huvudsak i att bereda författningsförslag samt i att utföra de uppgifter som hör samman med offentliggörandet av författningarna. Lagberedningsarbetet är personalintensivt och anslaget för lagberedningen är därför i huvudsak avsett att täcka kostnader för löner jämte lönebikostnader.

Under budgetåret kommer resurser motsvarande åtminstone en tjänsteman vid lagberedningen att medverka i förberedelsearbetet med en ny självstyrelselag.

Arbetet med att integrera utvecklings- och hållbarhetsagendan i lagberedningsarbetet kommer liksom tidigare år att inordnas i och anpassas till respektive författningsarbete som lagberedningen är involverad i. I de flesta fall förväntas agendans visioner och idéer bli beaktade redan i ett tidigt skede av beredningsprocessen, det vill säga redan innan ett författningsärende når lagberedningen. Det fortsatta beredningsarbetet förutsätter dock att en uppföljning görs i förhållande till de visioner som agendan ger uttryck för samt att detta beaktas på lämpligt sätt i författningsberedningen.

Den elektroniska lagsamlingen (Ålex) kommer fortlöpande att kräva att resurser görs tillgängliga för att förbättra och uppdatera lagsamlingen med de förändringar som kontinuerligt genomförs i lagstiftningen. Lagsamlingen kommer att vara tillgänglig utan kostnad på landskapsregeringens webbsida.

28010 Lagberedningen, verksamhet

	Buksam 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 150	5 000	5 000
Kostnader:			
- årets totalt	-774 743	-985 000	-1 013 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-772 593	-980 000	-1 008 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 5.000 euro och anslag om 1.013.000 euro.

Inkomster

Inkomster om 5.000 euro härrör i huvudsak från försäljningen av den nya lagsamlingen i pappersformat samt från prenumerationerna och försäljningen av ÅFS. Försäljningen av den nya lagsamlingen förväntas inte medföra inkomster av någon större omfattning, eftersom den nya lagsamlingen samt Ålex kommer att finnas tillgänglig utan kostnad på landskapsregeringens hemsida. Varken ÅFS eller lagsamlingen bär sina egna kostnader.

Utgifter

Lagberedningsarbetet är personalintensivt och anslaget under momentet är till största delen avsett att täcka lönekostnader och övriga kostnader för personalen. Dessutom ingår bl.a. delgivning av författningarna, laggranskning och litteratur.

Även för år 2018 upptas ett mindre anslag för utgivningen av den nya lagsamlingen i pappersformat, eftersom arbetet med lagsamlingen förväntas kunna slutföras först efter årsskiftet 2017/2018.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

300 Allmän förvaltning

Finansavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är, enligt LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning (2006/91), landskapets ekonomi och den ekonomiska utvecklingen i landskapet.

Finansavdelningens övergripande målsättningar är

- en offentlig budgetekonomi som med beaktande av de sociala och ekologiska dimensionerna av hållbar utveckling är i ekonomisk balans
- att budgetförslag och annat beslutsunderlag ska vara sådant att det främjar beslut som står i överensstämmelse med visionen och principerna för en hållbar utveckling samt
- en rättvis lönepolitik som, skapar förutsättningar för att behålla och nyrekrytera personal, verkar för jämställdhet i arbetslivet samt främjar effektivitet och produktivitet i landskapets verksamhet.

Strategiska utvecklingsmål

Finansavdelningen har ett centralt ansvar att styra upp arbetsprocesser inom förvaltningen för att säkerställa kvalitet i utförande och resultat. I enlighet med strategiskt utvecklingsmål 5, Attraktionskraft för boende, besökare och företag och 7, Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster inleds en revidering av upphandlingsprocessen för att integrera hållbarhetsperspektivet. Målet är hållbara upphandlingar som beaktar ekonomiska, sociala och miljömässiga krav. Kraven ska riktas mot både leverantörer och de varor eller tjänster som upphandlas samtidigt som medvetna konsumtions- och produktionsmönster inom och utanför landskapsregeringens organisation utvecklas. Detta bidrar även till högre attraktionskraft för privat näringsverksamhet på Åland.

I enlighet med strategiskt utvecklingsmål 1, Välmående människor vars inneboende resurser växer

- har landskapsregeringen sedan en tid tillbaka fokuserat på att uppgradera it-miljön inom förvaltningen. Målsättningen är att skapa bättre arbetsförutsättningar och arbetsmiljö samt en effektivare förvaltning som präglas av större transparens från planering av verksamheter till genomförande och uppföljning. Arbetet med förnyad it-miljö och -system framskrider. Satsningen ställer stora krav på kompetensutveckling inom förvaltningen och utbildningsprogram för användarna planeras och genomförs inför varje stor förändring.
- fortgår arbetet med att uppnå jämlika löner. I förlikningsbudet som omfattades i samband med Tehy strejken år 2014 står det att tillräckliga medel måste ges för att en löneförhöjning med arbetsvärdering som grund ska kunna genomföras. Avtalsparterna ska komma överens om ett löneutvecklingsprogram som landskapsregeringen verkställer senast den 1 juni 2020. De lönepotter som finns avsatta per den 1 februari 2016 och den 1 maj 2017 används för att höja de grundlöner som ligger under minimigrundlönerna.

-har landskapsregeringen genomfört en strategisk och återkommande sänkning av nivån på det årliga uttaget ur pensionsfonden vilket bidrar till att förlänga fondens livslängd och avkastningsförmåga. Detta resulterar i en högre men samtidigt jämnare och därmed mer hållbar budgetbelastning under fondens hela livslängd för att på lång sikt kunna bidra till bättre förutsättningar att upprätthålla nivån på den offentliga servicen.

Mål för år 2018

I enlighet med regeringsprogrammet fortsätter arbetet med att uppnå hållbarhet i landskapsekonomi. Finansavdelningen har en central roll i detta arbete. Avdelningen kommer att arbeta vidare med styrning och samordning av landskapsförvaltningens resurser. De processer som berörs är budget- och verksamhetsplanering, uppföljning och rapportering, ekonomiförvaltning, intern styrning och kontroll, intern säkerhet, systemutveckling, upphandlingsfrågor samt styrningen av myndigheter och bolag.

Ekonomisystemet uppgraderas och rapporteringen fasas ut i befintligt system och byggs istället upp i verksamhetsstyrningssystemet.

Med anledning av det nya LPA-systemet tas lönehanteringen i bruk från årsskiftet för samtliga myndigheter förutom ÅHS som tar i bruk lönehanteringen i slutet av året. De delar som hör till personaladministration implementeras under året. Integration mot övriga verksamhetssystem byggs upp löpande.

Bokföringstekniska förberedelser görs för att högskolan ska kunna fungera som en resultatenhet fr.o.m. 1.1.2019.

Arbetet med att integrera hållbarhetsperspektivet i finansavdelningens processer fortsätter under året.

Nya tjänste- och arbetskollektivavtal förhandlas fram.

Med anledning av kommunreformen justeras landskapsandelssystemet.

30010 Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. rb	Förslag 2018
Intäkter	184 072	162 300	55 000
Kostnader:			
- årets totalt	-2 468 927	-2 613 300	-2 468 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	25 250	0	
Anslag netto	-2 259 605	-2 451 000	-2 413 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 §, ett nettoanslag om 2.413.000 euro.

Inkomster

I förslaget har beaktats att momentet kan gottskrivas med ersättning för det arbete som utförs vid avdelningen för landskapets fastighetsverks räkning respektive pensionsfonden. Momentet kan även gottskrivas med inkomster för deltagande i projekt.

Anslaget kan även gottskrivas med inkomster av kostnadsersättningar för prestationer utförda inom ramen för samarbete med andra offentliga organisationer eller offentligt ägda bolag.

Momentet kan även påföras inkomster för vilka inte upptagits särskilda anslag.

Utgifter

I anslaget ingår bl.a. personalkostnader, tjänsteresor, kostnader för avdelningens officiella delgivning, utbildning samt tryckning av budgetförslag och årsredovisning.

I anslaget ingår kostnader att genomföra projektet att bygga upp rapporteringsstrukturer och ta fram en hållbarhetsredovisning. Dessutom ingår kostnader för att fortsätta integrera hållbarhetsperspektivet i finansavdelningens planer, processer och anvisningar.

I anslaget ingår även en uppskattad ersättning till skatteförvaltningen för de merkostnader som avvikelser i den åländska beskattningen i förhållande till beskattningen i riket föranleder.

I anslaget ingår därtill 77.000 euro avsett att finansiera beställningar i enlighet med aktuellt ramavtal för utredningar från ÅSUB.

Föreslås att anslaget kan påföras inkomster och utgifter för deltagande i Interregprojekt om hållbara upphandlingar "Smart Circular Procurement", vilket landskapsregeringen planerar att delta i. Målet med projektet är att implementera reviderade hållbarhetskrav vid offentliga upphandlingar. Parallellt med projektet revideras upphandlingslagstiftningen och tillämpningsområdet utvidgas till hela offentliga sektorn.

I anslaget har beräknats ca 19.000 euro för förtroendemannaarvoden samt övriga arvoden och ersättningar för facklig verksamhet inom allmänna förvaltningen i enlighet med gällande kollektivavtal. Därtill ingår anslag för bank- och indrivningskostnader m.m. om ca 38.000 euro.

[380 Pensioner och pensionsavgifter](#)

Nedan visas utvecklingen av antalet personer som de senaste åren beviljats respektive lyft landskapspension.

Pensionstagare mellan åren 2013-2016

	2013			2014			2015			2016		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Beviljade	200	122	322	198	91	289	202	107	309	187	131	318
varav ålderspension	125	85	210	136	64	200	140	81	221	124	98	222
Utbetalda i december	1 447	869	2 316	1 522	900	2 422	1 601	929	2 530	1 662	980	2 642

Under första halvåret 2017 har 186 personer beviljats pension varav 129 personer har beviljats ålderspension.

I augusti 2017 fördelade sig pensionsutbetalningarna enligt följande:

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal mottagare	1 737	999	2 736
Utbetalt belopp (euro)	1 370 046	1 132 901	2 502 947
Utbetalt belopp i genomsnitt (euro)	789	1 134	915

Förväntade antal ålderspensionsansökningar

År	År	År	År	År	År	År	År	År	År	År	År
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
241	219	276	227	249	246	246	232	234	213	216	219

38000 Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. fb	Förslag 2018
Intäkter	18 500 000	16 500 000	16 000 000
Kostnader:			
- årets totalt	-466 915	-470 000	-470 000
- tidigare års anslag		0	
- pensioner	-30 547 958	-32 100 000	-33 500 000
Anslag netto	-12 514 874	-16 070 000	-17 970 000

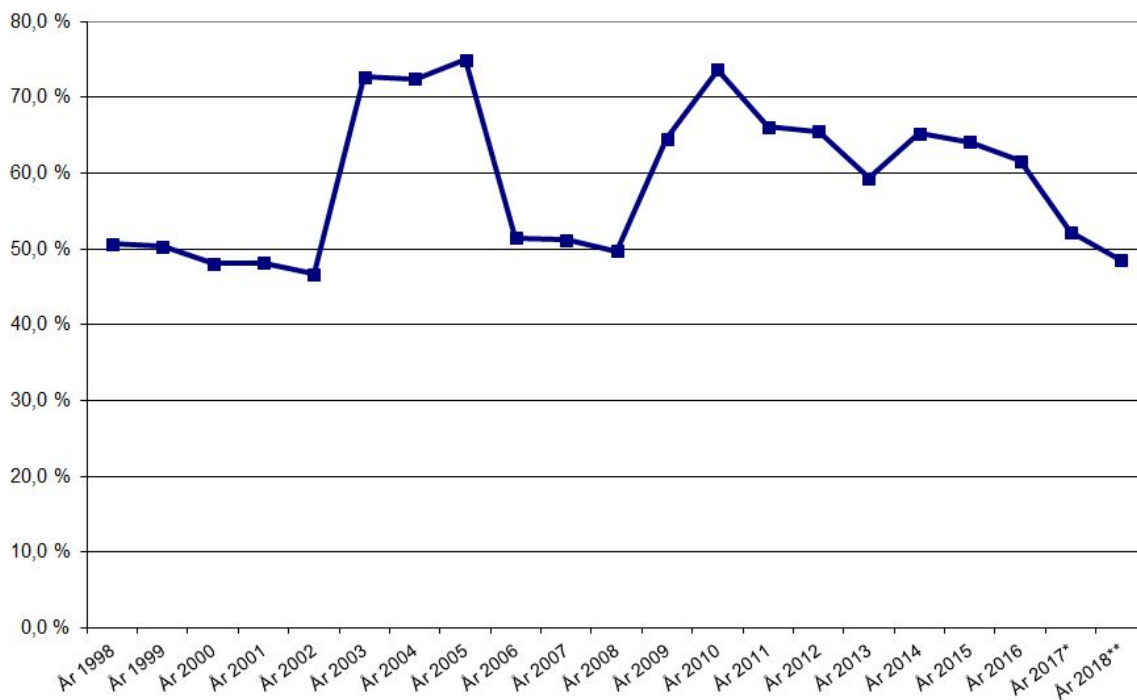
Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 16.000.000 euro som överföring från landskapet Ålands pensionsfond för täckande av pensionsutgifter under år 2018 samt anslag om 33.970.000 euro för pensioner och pensionsrelaterade utgifter.

Inkomster

Enligt LL (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond ska för dem som hör till landskapets pensionsystem pensionspremier och pensionsavgifter betalas till fonden medan från fonden till budgeten kan överföras ett belopp som får uppgå till högst tre fjärdedelar av landskapets årliga pensionsutgifter. Landskapsregeringen föreslår att det under år 2018 överförs ett belopp, från pensionsfonden till landskapets budget som uppgår till ca 48,5 % av de beräknade pensionsutgifterna inom landskapets pensionssystem, om totalt 33.000.000 euro. Landskapsregeringen konstaterar att överföringen från pensionsfonden till landskapets budget överstiger summan av de pensionspremier och -avgifter som inbetalas till fonden med ca 2,8 miljoner euro (ca 2,9 miljoner euro år 2017). I uppskattningen av premieinflödet har beaktats att andelen för vilka pensionspremier inbetalas till pensionsanstalt successivt ökar.

Andelen av pensionskostnaderna som har finansierats respektive avses finansierade med överföringen från pensionsfonden framkommer av nedanstående figur:

Med beaktande av förslaget uppskattas totalbehållningen i pensionsfonden vid slutet av år 2018 till ca 454 miljoner euro (ca 444 miljoner euro vid slutet av år 2017) värderat enligt marknadsvärde.

Utvecklingen av marknadsvärdet för pensionsfonden framkommer av nedanstående graf.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

- 470.000 euro för köp av pensionsservicetjänster från Keva. Det handlar om uträknings-, registrerings- och sakkunnigtjänster samt it-system och datakommunikation med andra pensionsanstalter, pensionsutdrag, pensionsutdrag på nätet samt beräkningstjänster för uppföljning

av pensionsansvaret. Därtill ingår landskapsregeringens andel av Pensionskyddscentralens kostnader.

- 500.000 euro avseende pensionsbaserad KomPL-betalningsandel (tidigare KTAPL) enligt lagen om kommunala pensioner. Landskapet övertog betalningsansvaret i samband med ÅHS-reformen, varför avgiften således är att betrakta som betalning av Ålands folkhälsoförbunds och Ålands vårdförbunds skuld till Keva.

- 33.000.000 euro för lagbundna pensionsutgifter enligt LL (2016:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om pension för den offentliga sektorn med flera lagar. Det används för ålderspensioner, partiella förtida ålderspensioner, invalidpensioner och rehabiliteringsstöd, deltidspensioner och familjepensioner samt rehabiliteringspenning och andra utgifter i samband med yrkesinriktad rehabilitering. Anslaget avser även landskapets del av de kostnader som fördelas mellan pensionsanstalterna för pensionsandelar som tjänats in för oavlönade perioder från år 2005. Anslaget får även vid behov användas för att bekosta specialundersökningar om arbetsoförmåga och rehabiliteringsbehov för personer som söker invalidpension.

390 Gemensamma förvaltningskostnader

39000 IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	110 456	95 000	100 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 029 521	-1 151 000	-2 710 000
- tidigare års anslag		-914 026	
- PAF-netto	44 549	355 451	
Anslag netto	-874 517	-1 614 575	-2 610 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 100.000 euro och anslag om 2.710.000 euro. Se även moment 939000 i investeringsdelen.

Inkomster

Inkomsten avser avgifter för registrering av domännamn. Dessutom ingår ersättning från landskapets fastighetsverk för IT-relaterade tjänster.

Utgifter

Anslaget innehåller kostnader för systemutveckling och -underhåll, programvarulicenser, inköp av it-drifts- samt supporttjänster från Åda Ab samt för anskaffning av datorutrustning och kontorsmaskiner.

I anslaget ingår även kostnader för datanätförbindelser, internetkonnektivitet samt serviceavtal för it-system samt hårdvara.

I anslaget ingår 600.000 euro avsett att täcka kostnader för it-driftstjänster samt drift av it-system anskaffade från Åda Ab och relaterade till ÅHS verksamhet.

Kostnaden för mer omfattande centrala systemanskaffningar och systemutveckling belastar moment 939000, dessa anskaffningar görs inom ramen för Åda Ab.

Inom ramen för projektet gällande implementering av den nationella servicearkitekturen finns möjligheter att ansöka om statligt stöd för implementering av meddelandetjänsten. Det kalkylerade stödbeloppet om 40.000 euro föreslås med hänvisning till 6 § i finansförvaltningslagen (2012:69) påföras momentet netto.

39050 Förändring av semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	421 445	-1 350 000	-1 350 000
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	421 445	-1 350 000	-1 350 000

Budgetmotivering

Föreslås ett förslagsanslag och ett anslag om 1.350.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser förändring av semesterlöneskulden för alla landskapets verksamhetsenheter förutom Ålands hälso- och sjukvård, se moment 84000. Om skulden minskar under året minskar kostnaderna och vice versa. Någon uppskattning av förändringen har i detta skede inte gjorts. Anslaget kan även påföras kostnader för slutregleringar och korrigeringar gällande t.ex. Arpl-avgifter och socialskyddsavgifter. Momentet är ett förslagsanslag och kan vid behov överskridas för nämnda poster.

Under momentet föreslås ett anslag om 1.350.000 euro för justering av grundlöner för tjänstekollektivavtalsenliga allmänna potter för arbetsvärdering per 1.2.2016 och 1.5.2017. Anslaget är inklusive socialskydds- och pensionsavgifter. Arbetet med arbetsvärdering och lönekartläggning har slutförts under hösten 2017 och vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget för år 2018 har förhandlingar rörande hur pottorna ska fördelas inletts. Med beaktande av detta har det inte varit möjligt att i budgetförslaget allokera de allmänna pottorna till specifika budgetanslag för personalkostnader varför landskapsregeringen upptar ett centralt anslag motsvarande den kalkylerade kostnadsverkan år 2018. Landskapsregeringen har därför för avsikt att i en tilläggsbudget omfördela föreliggande anslag till respektive myndigheter som får kostnadsökningar. Anslaget avser täcka kostnadsökningarna för landskapsförvaltningen. Vid dimensioneringen av anslaget har kostnadsverkan av de överenskomna pottorna uppskattats. Vid behov kan den slutliga anslagsnivån därför justeras i samband med tilläggsbudgetförslaget där omfördelningen av anslag görs till respektive enheter som får ökade personalkostnader.

39099 Internhyra

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0
Internhyra	-5 232 821	-3 990 000	-4 086 000
Sammanlagt	-5 232 821	-3 990 000	-4 086 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 4.086.000 euro för internhyra.

Utgifter

Anslaget avser internhyra för kanslihuset med flera fastigheter, vilka framgår av bilaga 2 till föreliggande budgetförslag. Hyran erläggs till landskapets fastighetsverk.

Fullmakt

Inget nytt projekt som berör de fastigheter som ingår under föreliggande moment är aktuellt.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

400 Allmän förvaltning

Social- och miljöavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är enligt LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning att sörja för välbefinnandet hos människor, djur och miljö. Avdelningens övergripande uppgifter är därför att planera, leda, utveckla, samordna och följa upp verksamhetsområdena socialvård, hälso- och sjukvård och miljövård. Avdelningen underlydande myndigheter är Ålands hälso- och sjukvård och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Vid allmänna byrån handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområden. Ett särskilt tyngdpunktsområde är att ansvara för avdelningens kompetensförsörjning.

Vid socialvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av social välfärd och förebyggande av sociala problem. Särskilt utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 2, Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället, konkretiseras. Den allmänna planeringen, ledningen och övervakningen av socialvården ankommer på landskapsregeringen. Landskapsregeringen fullgör sin planerings- och ledningsfunktion inom den sociala verksamheten bland annat genom att kontinuerligt se över och vid behov revidera lagstiftningen inom området, informera om förändringar inom lagstiftningen, ordna viss utbildning och kompetensutveckling och samordna tillämpningen av regler och bestämmelser. Det långsiktiga målet för socialpolitiken är att på ett hållbart sätt trygga den grundläggande välfärden med tillräckliga resurser för vård och omsorg samt verka för social rättvisa och för minskade ekonomiska och sociala klyftor i det åländska samhället. Vidare ska byrån verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha tillgång till likvärdig och trygg socialvård.

Vid hälso- och sjukvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar. Särskilt utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 1, Välmående

människor vars inneboende resurser växer, konkretiseras. Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården är att främja den hållbara utvecklingen genom satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder samt att verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar har tillgång till en god hälso- och sjukvård. Därtill har byrån ansvar för att utveckla lagstiftningen på området.

Vid miljöbyrån handläggs ärenden som gäller miljömedvetenhet, miljöskydd, biologisk mångfald, minimerad klimatpåverkan, avfall, hälsosam livsmiljö för människor, djurhälsa, djurvälstånd, livsmedelssäkerhet samt ärenden som gäller vattenvård. Den övergripande målsättningen med landskapsregeringens miljö- och hälsoskyddsarbete är att bidra till att nå ett hållbart samhälle. Arbetet på miljöbyrån stöder de sju strategiska utvecklingsmålen.

40010 Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	50 022	43 000	43 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 422 218	-1 520 000	-1 488 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 372 196	-1 477 000	-1 445 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 43.000 euro och ett anslag om 1.488.000 euro.

Inkomster

Under momentet upptas en beräknad inkomst om 43.000 euro. Av de föreslagna inkomsterna är 32.000 euro en årlig ersättning för av landskapsregeringen utförda uppgifter med stöd av Republikens presidents förordning (2010:2) om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland. 10 000 euro är ett kalkylerat nettobelopp för uppburna avgifter för utfärdade tillstånd, mottagna anmälningar och övrig registerhantering. Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § att nämnda betalningar påförs momentet.

Därtill ingår inkomster från avgifter för anmälan och rapportering till producentregistret.

Utgifter

I anslaget ingår utgifter för personal, inköp av tjänster, kompetensutveckling för avdelningens personal, tjänsteresor och handledning samt för litteratur, information, utbildning, utredningar, material, förnödenheter, teletjänster, annonsering och representation. En del av anslaget används för tillfälliga utredningsuppdrag. Anslaget möjliggör deltagande i det Nordiska samarbetet i Nordiska ministerrådets regi.

410 Övriga sociala uppgifter

Målsättningen är att främja utvecklingen av en hållbar socialvård genom att främja social välfärd och förebygga sociala problem och ekonomisk utsatthet. FN:s målsättning om ingen fattigdom och målsättningen i det strategiska utvecklingsmålet 2 om att inga hushåll, i synnerhet barnfamiljer och pensionärer, lever i fattigdom förverkligas genom understöd i form av familjepolitiska förmåner och tryggheten av skälig utkomst. Anslag för understöden redovisas i överföringsavsnittet.

41000 Övriga sociala uppgifter

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-62 560	-128 000	-118 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-62 560	-128 000	-118 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 118.000 euro.

Utgifter

Kommunernas socialvård omorganiseras med målsättningen att få en organisation som på ett bättre sätt kan främja en likvärdig service, en effektiv användning av resurserna, en samlad kompetens och en ökad specialisering inom personalen, en större integritet, en stärkt anonymitet och ett gott rättsskydd.

Samtidigt pågår ett omfattande lagstiftningsarbete med målsättningen att modernisera lagstiftningen inom socialvården. Arbetet omfattar bland annat ny socialvårdslag och lagar som ändrar i samband med detta samt förnyande av handikappservice- och specialomsorgslagstiftningen. Målsättningen är även att utveckla den sociala servicenivån genom uppföljning och utvärdering av redan vidtagna åtgärder samt fortsatt kvalitetssäkring i form av informations- och fortbildningsinsatser riktade till framför allt de kommunala verksamhetsutövarna i mån av möjlighet. Även genom att beslutsstöd i form av anvisningar, riktlinjer och rekommendationer till viss del produceras stöds målsättningarna om god servicenivå, minskad ojämlikhet och ökad jämställdhet.

År 2017 inrättade landskapsregeringen ett Råd för personer med funktionsnedsättning. Rådet fungerar som koordineringsmekanism gällande implementering, uppföljningsmekanism och rapportering av FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning för att befrämja målsättningen om ökad jämlikhet och inkludering inom olika sektorer av samhället. Rådet har möjlighet att inom sig inrätta arbetsgrupper och höra sakkunniga.

År 2012 antog landskapsregeringen riktlinjer för omsorg och vård vid demenssjukdom. Riktlinjerna rekommenderas uppdateras vart femte år. Vid uppdateringen av riktlinjerna stöds målsättningarna om individuellt behovsanpassad vård och omsorg av god servicenivå. Arbetet innebär att en arbetsgrupp för utvärdering och uppdatering av demensriktlinjerna tillsätts och en tillfällig personalresurs avdelas.

Målsättningen, i enlighet med det strategiska utvecklingsmålet 2, om att inkludera alla och minska ojämlikheten i samhället stöds även genom att till Åland Post Ab kompensera för extra kostnader för distribution av post till personer med funktionsnedsättning.

Välmående flickor och pojkar samt kvinnor och män tar efter bästa förmåga ansvar för sin hälsa och sitt välmående genom att avstå från bruk av tobak samt missbruk av alkohol och andra droger. För att stöda utvecklingen i enlighet med målsättningarna i det strategiska utvecklingsmålet 1 tillsätts en parlamentarisk referensgrupp för uppföljningen av landskapsregeringens ANDTS-politiska program för åren 2017 - 2020, ordnas en kurs i ansvarsfull alkoholserving och kommer landskapsregeringen att delta i trafiknykterhetsskapande projekt.

Målsättningen om välmående barn som lever i trygga uppväxtmiljöer främjas genom barnskyddsrelaterad utbildning och informationsmaterial.

I enlighet med regeringsprogrammet och i enlighet med målsättningen om att inga hushåll ska leva i en ekonomiskt utsatt position tas underlag för planering av kommande politiska ansatser för att minska ekonomisk utsatthet fram. Under år 2018 ges ÅSUB i uppdrag att följa upp tidigare undersökningar om ekonomisk utsatthet och social trygghet.

Med målsättningen att trygga god servicenivå inom barnomsorgen och stöda barns trygga uppväxtmiljöer och möjligheter att blomstra ordnas utvecklingsseminarium inom barnomsorgen.

420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården relateras till det strategiska utvecklingsmålet 1, Välmående människor vars inneboende resurser växer. Denna målsättning kan befrämjas med satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder. Vid hälso- och sjukvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar. Enligt slutsatserna av seminarieserien om den framtida vården som landskapsregeringen arrangerade våren 2017, ska man tillsammans med ÅHS och andra åländska aktörer analysera vilka tjänster som ska köpas utanför Åland och vilka som bör produceras på Åland.

Under år 2018 tas ett tandvårdsprogram fram i syfte att kartlägga var det finns behov för utveckling. Tandvårdsprogrammet tas fram i samråd med aktörer inom både offentlig och privat sektor.

Byrån framställer tillsammans med ÅHS, föreningar och privata aktörer vilka utvecklingsbehov det finns inom utveckling av cancerscreening.

42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-36 826	-70 000	-70 000
- tidigare års anslag		-16 856	
- PAF-netto	0	16 856	
Anslag netto	-36 826	-70 000	-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Det strategiska utvecklingsmålet 1 och FN:s utvecklingsmål "hälsa och välbefinnande" stöds genom riktade folkhälsoansatser i form av samarbetsprojekt med folkhälsoorganisationer, tredje sektor och andra samarbetspartners i syfte att tidigt bryta onda spiraler ifråga om ohälsobeteende och stöda hälsosam levnadsstil. Förutom samarbetsprojekt kan det vara frågan om att genomföra studier, forskning och utredningar som ger grund för fortsatt planering av folkhälsoarbetet. Målgrupper är särskilt unga kvinnor vars mående undersöks och flickor och pojkar vars psykiska hälsa kartläggs, för att kunna få fram vad som är bakom psykiska illamåendet, t.ex. prestationskrav och individualisering. För detta reserveras ett anslag om 20.000 euro.

I smittoförebyggande syfte, för vilket det finns evidens i form av erfarenheter i omvärlden, fortsätter projektet att avgiftsfritt och anonymt erbjuda missbrukare och deras kontakter sprut- och kanylutbyte. För ändamålet reserveras 30.000 euro.

Att följa upp och utveckla rökfria arbetsplatskulturer inom hela landskapsregeringen inklusive underlydande myndigheter förverkligas i samarbete med personalenheten för att stödja målsättningen att stöda vuxnas ansvar för sin hälsa genom att avstå bruk från tobak. För detta reserveras ett anslag om 9.000 euro.

För att nå målsättningen om välmående barn och välmående vuxna behöver alla ha tillgång till en samtalspartner särskilt om man har självmordstankar. Landskapsregeringen planerar därför att fortsatt finansiera den särskilda telefonjouren för ändamålet. För detta reserveras 4.000 euro.

För utredningar om tjänsternas fördelning på Åland och utanför samt planering av utvecklad cancerscreening reserveras totalt 7.000 euro.

430 Allmän miljövard

Den övergripande målsättningen är en hållbar utveckling där miljön skyddas och vårdas i så hög grad som möjligt. I arbetet med att uppnå målsättningen krävs insatser för bevarande och skyddande, kartläggningar och utredningar av nuläget, utvecklingsarbete samt informationsinsatser.

Målsättningen bidrar till uppnåendet av det strategiska utvecklingsmålet 1 genom att befrämja tillgången till hälsosam livsmiljö och hälsosamma livsmedel och till det strategiska utvecklingsmålet 4 i fråga om ekosystem i balans och biologisk mångfald.

Målsättningar för år 2018

- utveckla lagstiftningen som styrmedel för miljö- och hälsoskyddsområdet så att den är relevant, tillräcklig och tydlig
- slutföra uppföljande mätningar av partikelhalten i luften
- informera om miljö- och hälsoskyddsområden samt
- fortsätta det långsiktiga programmet för uppföljning och utvärdering av LBU-programmets påverkan på miljö och biologisk mångfald.

43000 Allmän miljövard, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	411	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-68 118	-140 000	-126 000
- tidigare års anslag		-68 968	
- PAF-netto	11 032	68 968	
Anslag netto	-56 675	-140 000	-126 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 126.000 euro.

Utgifter

Allmän miljövard

Föreslås ett anslag om 46.000 euro för arbete inom bl.a. luftvård, miljömedvetenhet, miljöskydd, minimerad klimatpåverkan och hälsosam livsmiljö för människor. Med anslaget finansieras även

bränslekvalitetskontroller som tullen utför enligt landskapsförordningen (2001:38) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften, luftblankettförordningen. Även slutförandet av uppföljningen av de indikativa luftkvalitetsmätningarna som gjordes i Mariehamn år 2014 finansieras. De indikativa mätningarna visar höga partikelhalter i luften och därmed allvarig negativ hälsopåverkan. Luftblankettförordningens bestämmelser som är baserade på EU-direktivet 2008/50/EG om luftkvalitet ställer krav på kontroll och mätning av luftkvaliteten.

Miljöuppföljningssystem

Föreslås ett fortsatt anslag om 80.000 euro för systematiskt uppföljningssystem för jordbruket där information och data samlas som kan ligga till grund för politiska beslut gällande miljölagstiftning samt till grund för värdering och utvärdering av miljöåtgärder riktade till lantbruket exempelvis inom landsbygdsutvecklingsprogrammet.

440 Naturvård

Verksamhetsområdet naturvård har som målsättning att bevara livskraftiga populationer av våra ursprungsarter samt att skydda både naturliga livsmiljöer och artrika livsmiljöer skapade av traditionellt lantbruk. Verksamhetsområdet bidrar till uppnående av de strategiska utvecklingsmålen 4, Ekosystem i balans och biologisk mångfald samt 5, Attraktionskraft för boende och besökare.

Målsättningar för år 2018

- lagskydd för flera Natura 2000-områden ges under året, i enlighet med EU-krav (habitatdirektivet 92/43/EEG och fågeldirektivet 2009/147/EG samt pilotärende om utnämning av Natura 2000-områden
- arters och biotopers bevarandestatus och uppfyllande av fredningens syfte följs upp genom systematiska naturinventeringar inom minst ett naturreservat
- fortsatt kartering genomförs av de åländska förekomsterna, såväl i de terrestra som inom de marina områden, av de arter och biotoper som enligt habitatdirektivet 92/43/EEG måste bevaras och som ingår i rapporteringen av nämnda direktiv. Inventeringarna utgör även en viktig del av den lagstadgade uppföljningen av arterna och biotoperna samt
- arbete med en ny naturvårdsförordning samt reviderade fridlysningsbestämmelser i naturvårdslagen fortsätter under år 2018 för att ge tillräckligt skydd till de mest hotade arterna och biotoperna samt för att uppfylla kraven som direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG ställer om skyddet av vissa arter och biotoper.

44000 Naturvård

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. fb	Förslag 2018
Intäkter	760	50 000	50 000
Kostnader:			
- årets totalt	-84 017	-135 000	-135 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-83 257	-85 000	-85 000
Skötselanslag	-254 000	-254 000	-254 000
Sammanlagt	-337 257	-339 000	-339 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 50.000 euro, ett anslag om 135.000 euro och ett skötselanslag om 254.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 50.000 euro för genomförandet av en kartering av marina biotoper. Se närmare motivering under utgifter.

Utgifter

Främjande av biologisk mångfald

Föreslås ett anslag om 40.000 euro för främjande av biologisk mångfald samt för den övervakning av arter och biotoper som landskapsregeringen utför enligt både nationell och EU-lagstiftning. Anslaget används för inventeringar, utredningar samt bevarande- och skötselplaner för arter och biotoper. Anslaget föreslås även på grund av en otillräcklig kunskapsnivå om åländska förekomster av de arter och biotoper som enligt habitatdirektivet 92/43/EEG ska bevaras.

Föreslås ett anslag om 15.000 euro för deltagande i projekt med syfte att kartera tumlarens förekomst inom de åländska marina områdena och inom Skärgårdshavet. Tumlaren hör till de arter som omfattas av habitatdirektivets bilaga 2 och marina skyddsområden bör inrättas för den.

Naturreservat och Natura 2000-områden

Föreslås ett anslag om 30.000 euro för administration, vetenskaplig uppföljning och övervakning av naturreservat och Natura 2000- områden. Detta görs för att säkerställa att man enligt habitatdirektivets artikel 6 bibehåller den gynnsamma bevarandestatusen samt förhindrar försämring av livsmiljöerna inom skyddsområden. Även beställning av ändamålsenliga skötselåtgärder från fastighetsverket förutsätter att det finns skötselplaner som baserar sig på aktuell information om förekomster och deras tillstånd.

Föreslås ett anslag om 254.000 euro för den kontinuerliga skötseln och restaureringen av landskapets naturreservat. Skötseln köps av landskapsregeringens fastighetsverk. Anslagets användningsändamål bidrar särskilt till agendans utvecklingsmål 4, Ekosystem i balans och biologisk mångfald.

Utveckling av Natura 2000 nätverket inom marina områden

Föreslås ett anslag om 50.000 euro för fortsatt kartering av viktiga undervattensbiotoper och artsamhällen eftersom EU vill utöka Natura 2000 nätverket till att omfatta även marina områden. Inom det pågående projektet utförs inventering av undervattenmiljöer om totalt 265.000 euro med offentlig medfinansiering från Europeiska Havs- och fiskerifonden under åren 2016 - 2018. Medel för projektet har beviljats i juli 2016. Kostnaderna balanseras av projektintäkter.

Utökning av Natura 2000 nätverket till marina områden är en av målsättningarna i EU:s sjätte miljöhandlingsprogram och enligt EU:s biodiversitetshandlingsplan borde medlemsländerna ha inrättat, skyddat och effektivt skött marina Natura 2000-områden redan år 2012. Dessa naturtyper ingår dock inte idag i det åländska Natura 2000 programmet. För att kunna peka ut lämpliga skyddsområden och rikta skyddsåtgärder på rätt sätt måste förekomsten av dessa naturtyper och arter inom åländska havsområden karteras.

450 Vattenförsörjning och vattenvård

I enlighet med utvecklingsmål 3, Allt vatten har god kvalitet, är landskapsregeringens målsättning att uppnå god vattenkvalitet i hav, sjöar och grundvatten och att skapa en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar vattenförvaltning. Tyngdpunkten ligger på lagstadgat vattenvårdsarbete som utgår från krav i olika EU-direktiv. Målet är att på ett kostnadseffektivt sätt utveckla vattenvården och genomföra vattenförbättrande åtgärder.

Arbetet för ett renare hav och skyddet av dricksvattentäkter har hög prioritet. Arbetet bedrivs dels genom konkreta åtgärder lokalt och dels genom internationellt samarbete. Ett övergripande mål är att klagöra utsläppstrycket av fosfor och kväve inom alla sektorer och att minska övergödningen i kust och hav i enlighet med lagstadgade krav, internationella förpliktelser och landskapsregeringens målformuleringar.

För genomförande av åtgärder och projekt som bidrar till förbättrad vattenkvalitet avsätts medel för vattenförbättrande åtgärder inom ramen för penningautomatmedel för miljöverksamhet, se budgetmoment 44520 i överföringsavsnittet.

Under året planeras start av tre internationella samarbetsprojekt: Coast4us, Seabased Measures och PanBaltic SCOPE. Projektet Coast4us är inriktad på en hållbar kustzonsplanering och integrerad förvaltning i lokal samverkan. Seabased Measures är inriktat på kretsloppsåtgärder i Östersjön i syfte att förbättra vattenkvaliteten. PanBaltic SCOPE är inriktat på hållbar havsplanering i samarbete med omgivande regioner. Projekten påbörjas i januari 2018. De två förstnämnda projekten är treåriga (2018 - 2020) medan PanBaltic SCOPE varar två år (2018 - 2019).

Målsättningar för år 2018

- genomföra lagstadgade åtgärdsprogram och förvaltningsplaner 2016 - 2021 för grundvatten, sjöar, kustvatten och hav
- genomföra vattenförbättrande åtgärder och projekt i samverkan med lokala aktörer
- slutföra revideringen av vattenlagstiftningen
- delta i internationella samarbetsprojekt
- ta i bruk och utveckla nya modell-/belastningsverktyg för bedömning av vattenkvalitet

- i samverkan med övrig förvaltning, kommuner samt verksamhetsutövare utveckla ett långsiktigt hållbart vattenvårdsarbete inom de viktigaste sektorerna jordbruk, skogsbruk, fiskodling, sjöfart och båttrafik
- fortsätta utveckla långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning och avloppsvattenhantering i samverkan med Ålands Vatten Ab och de åländska kommunerna
- delta i och utveckla det internationella vattenvårdsarbetet främst genom deltagande i möten i HELCOM, Nordiska ministerrådet och internationella samarbetsprojekt
- medverka i arbetet med handlingsplan för skyddet av den marina biologiska mångfalden samt implementeringen av ballastvattenkonventionen
- slå fast, genomföra och utveckla det lagstadgade programmet för vattenövervakning samt fortsätta det mer än 50-åriga forskningsrelaterade samarbetet med Husö biologiska station samt
- sammanställa och presentera information om den övervakning och forskning som genomförs. Ett större internationellt kustvattenseminarium genomförs i början av år 2018.

45000 Vattenförsörjning och vattenvård

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	50 000	241 000
Kostnader:			
- årets totalt	-244 345	-335 000	-560 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-244 345	-285 000	-319 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 241.000 euro och anslag om 560.000 euro. Av detta utgör 265.000 euro kostnader som uppkommer genom deltagande i internationella samarbetsprojekt.

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för seminarier, deltagande i projekt och vattenförbättrande åtgärder som genomförs inom ramen för verksamheten samt belastas med motsvarande anslag.

Inkomster

Föreslås inkomster om 241.000 euro i form av EU-finansiering av de tre planerade internationella projekten. Inkomsterna är beräknade utgående från de planerade totalkostnaderna inklusive lönekostnader för ordinarie personal på moment 40010 samt kontors- och administrationskostnader för projekten under år 2018. För Coast4us är EU-finansieringsprocenten 74 %, för Seabased Measures 75 % och PanBaltic SCOPE 80 %.

Utgifter

Anslaget fördelas enligt följande:

Vattenövervakning, 230.000 euro för

- vattenövervakning som genomförs av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium
- annan övervakning på grund av krav i vattenlag och EU-direktiv, bland annat utökad uppföljning av farliga och prioriterade ämnen

- sammanställning, analyser och utvärdering av övervakningsdata samt
- riktade utredningar inom övergödda eller förorenade områden för att klargöra åtgärdsarbete.

Vattenförsörjning och vattenvård, 55.000 euro för

- arbete med vattenlagstiftning
- genomförande av förvaltningsplan och nya åtgärdsprogram för de åländska vattenområdena
- grundvattenundersökning
- internationellt kustvattenseminarium
- serviceavgifter och utveckling av datormodeller för belastning och vattenkvalitet
- driften och underhållet av grundvattenstationen i Jomala och
- information samt annat arbete med vattenvårdsfrågor.

I anslaget om 55.000 euro ingår ett delanslag om 20.000 euro för att genomföra grundvattenundersökningar. Anslaget blev godkänt i tilläggsbudget 1, 2017. Undersökningen var överenskommen att genomföras av Sveriges Geologiska Undersökningar under sommaren 2017, dock har de meddelat att de inte kan genomföra undersökningen på Åland då på grund av andra mera prioriterade undersökningar i Sverige. Delanslaget behöver därför återbudgeteras på grund av att grundvattenundersökningen inte kommer att bli klar under år 2017.

Deltagande i internationella samarbetsprojekt

Föreslås ett anslag om 265.000 euro för att täcka de kostnader som uppstår i de internationella samarbetsprojekten. Två av projekten, Coast4us och Seabased Measures, är Interreg CentralBaltic-projekt. De är treåriga projekt (2018 - 2020) där kostnaderna delfinansieras med EU stöd till 74 % respektive 75 %. PanBaltic SCOPE är ett tvåårigt (2018 - 2019) samarbetsprojekt för samtliga Östersjöländer som delfinansieras till 80 % av EU-kommissionen.

I den nationella delen av kostnaderna finns även eget arbete som avdelas för projekten från ordinarie personalbudget på budgetmoment 40010.

Undersökning av narkotikarester i avloppsvatten

Landskapsregeringens alkohol-, narkotika-, doping-, tobaks- och spelpolitiska program för 2017 - 2020 ger riktlinjer för landskapets ANDTS-politik, definierar målsättningar och beskriver åtgärder som planeras inom ANDTS-området. Miljöbyrån ska under programperioden utreda möjligheten att göra provtagningar vid landskapets reningsverk med syftet att utreda förekomsten av narkotikarester i avloppsvatten och därmed ytterligare bredda kunskapsunderlaget angående ANDTS-bruk på Åland. Föreslås ett anslag om 10.000 euro för utredning samt riktgivande provtagningar och analyser av förekomsten av narkotikarester i avloppsvatten från reningsverk.

[460 Cirkulär ekonomi](#)

Rubriken ändrad.

Landskapsregeringens målsättning är att sträva mot en cirkulär ekonomi, ett kretsloppssystem som innebär att produkters mervärde bevaras så länge som möjligt och att avfall minimeras.

Målsättningen befrämjar på ett övergripande plan det strategiska utvecklingsmålet 3, att allt vatten ska ha god kvalitet genom att minska utsläpp och förorenande verksamheter samtidigt som målsättningarna stärker uppnåendet av hållbara och medvetna konsumtions- och

produktionsmönster i det strategiska utvecklingsmålet 7. Målsättningen medverkar indirekt till att i enlighet med det strategiska utvecklingsmålet 5 öka attraktionskraften för boende, besökare och företag.

Ett cirkulärt system innebär att en produkt som har nått slutet av sin livscykel fortsätter att utnyttjas i ny produktion när den inte längre kan repareras och skapar därmed ytterligare värde. Omställning till en cirkulär ekonomi ska minska på resursuttaget, öka värdet och spara pengar genom att förlänga produkters livslängd, samt ge fler arbetstillfällen. Avfall minimeras eftersom material och resurser hålls kvar i ekonomin så länge som möjligt genom återanvändning, delning, reparationer eller genom att hyra varor. Biologiskt material ska komposteras eller rötas och därefter användas som gödsel. Ett hållbart och resurseffektivt samhälle leder även till lägre utsläpp av växthusgaser och bidrar till att minska klimatförändringen.

Målsättningar för år 2018

- utveckla indikatorer för att mäta omställningen till cirkulär ekonomi i samarbete med ÅSUB
- skapa en fungerande skrothantering av uttjänta fordon i samarbete med bilbranschen
- förbättrad avfallshantering genom framtagande av en uppdaterad avfallsplan för landskapet när den nya avfallslagen är antagen
- informera om den nya avfallslagen
- genomföra kampanjer tillsammans med andra organisationer i syfte att förebygga avfall
- informera om cirkulär ekonomi och influera till en beteendeförändring i samhället samt
- delta i det nordiska arbetet för omställning till cirkulär ekonomi.

46000 Cirkulär ekonomi (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-18 828	-21 000	-35 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-18 828	-21 000	-35 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 35.000 euro.

Utgifter

För att åstadkomma en beteendeförändring och uppnå cirkulär ekonomi behöver information nå ut till företag och invånare. Landskapsregeringens målsättning är att verka för förändring på flera områden. Det behövs produktdesign som tar större miljöhänsyn, nya affärs- och marknadsmodeller, nya sätt att organisera samhället, nya finansieringsmetoder och sätt att omvandla avfall till resurser. Även konsumentbeteenden måste förändras. Information och upplysning görs via annonser, utskick, kampanjer, inbjudna intressanta föreläsare etc.

Genom att delta i Nordiska ministerrådets arbete inhämtas information om det arbete inom cirkulär ekonomi som görs i de nordiska länderna. Nordiska ministerrådet har även projekt för att stöda utvecklingen av cirkulära affärsmetoder.

Anslaget används också för den årliga sammanställningen av avfallsstatistik samt för medlemskap i branschorganisationen Avfall Sverige.

470 Miljöhälsovård

Den övergripande målsättningen för miljöhälsovården är att garantera säkerhet och kvalitet för livsmedel, främja djurens hälsa och välfärd samt se till att förutsättningarna för en hållbar djurproduktion uppfylls. Den internationella handeln har ökat markant, klimatet förändras och nya hot och faror konstateras på olika områden i världen. Landskapsregeringen förbereder sig för risker som kan äventyra livsmedelssäkerheten eller sjukdomar som kan hota djurens hälsa. Genom förebyggande arbete och övervakning av djursjukdomar ska människors och djurs hälsa samt en hållbar miljö tillförsäkras. Insats och målsättningar inom miljöhälsovården befrämjar och stöder särskild det strategiska utvecklingsmålet 7, Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster, som i sin tur bidrar till uppnåendet av samtliga sex övriga strategiska utvecklingsmål.

Arbetet består främst av lagstadgade uppgifter och styrs framförallt av flertalet EU-förordningar, landskapslagen (2007:26) om tillämpning av livsmedelslagen i landskapet Åland, lagen om djursjukdomar (FFS 441/2013) och djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland.

Målsättningar för år 2018

- övervaka samt organisera provtagning och inspektioner av bisjukdomen Varroa (Varroa destructor) för att bevara landskapets varroafria status
- leda och uppfylla det fleråriga utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS (Viral Hemorrhagisk Septikemi)
- övervaka märkning och registrering av produktionsdjur
- upprätthålla övervakningsprogrammet för främmande ämnen i animaliska livsmedel
- upprätta ett fungerande beredskapslager och uppdatera dess innehåll med tanke på bekämpningsåtgärder mot djursjukdomar som lätt sprids
- etablera ett systematiskt samarbete mellan landskapsregering och underlydande myndighet (ÅMHHM), privata veterinärer samt andra aktörer angående kontroll av illegal införsel av djur och övervakning av dvärgbandmask samt
- informera allmänheten om risker med zoonoser och smitsamma djursjukdomar.

47000 Miljöhälsovård

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 160	130 000	130 000
Kostnader:			
- årets totalt	-21 602	-200 000	-200 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-19 442	-70 000	-70 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 130.000 euro och ett anslag om 200.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 130.000 euro för att genomföra ett utrotningsprogram för fisksjukdomen VHS. Se närmare motivering under utgifter.

Utgifter

Bekämpande och övervakning av djursjukdomar

Föreslås ett anslag om ca 45.000 euro för bekämpande och övervakning av djursjukdomar, säkra livsmedel, djurvälstånd och djurskydd. Upprätthållande av beredskapscentralen i Jomalaby är en viktig del i förebyggandet och bekämpandet av smittsamma djursjukdomar. Utökade provtagningar och inspektioner av bisjukdomen Varroa utförs för att behålla landskapets varroafria status. Arbete utförs för att kontrollera och åtgärda illegal import av djur samt att övervaka dvärgbandmask.

Utrötning av fisksjukdomen VHS

Föreslås ett anslag om 130.000 euro för fortsatt genomförande av utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS under åren 2015 - 2020. Utrötningen genomförs i samarbete med åländska fiskodlare och enligt EU:s regelverk. Kostnaderna omfattar laboratorieanalyser, provtagningar, saneringskostnader samt inspektioner. De totala kostnaderna för programmet beräknas till 335.000 euro och bekostas med offentlig finansiering från det operativa programmet för havs- och fiskerinäringen åren 2014 - 2020.

ID-övervakning av produktionsdjur

Föreslås ett anslag om ca 10.000 euro för övervakning av märkning och registrering av produktionsdjur i enlighet med lagen om ett system för identifiering av djur (FFS 238/2010). ID-övervakningen sköts genom en överenskommelseförordning (2012:31) av Statens ämbetsverk på Åland som fakturerar för de utförda uppgifterna.

Kontroll av främmande ämnen i animaliska livsmedel

Kontroll av främmande ämnen i animaliska livsmedel ska göras årligen enligt livsmedelslagstiftningen. Analysarbetet beräknas till 15.000 euro och beställs av Livsmedelssäkerhetsverket Evira.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

500 Allmän förvaltning

Grundskoleväsendet

Ansvar för grundskolans undervisning och övrig verksamhet ligger på kommunerna. Ålands landskapsregering ansvarar för tillsyn och utveckling av grundskolan.

Alla elever ska ges likvärdig undervisning och en god grund för fortsatta studier. Landskapsregeringen stöder i samråd med skolornas huvudmän förutsättningarna för att uppnå en likvärdig skola och strävar efter att stärka och utveckla tillsynen bl.a. genom forskning och utvärdering. Under år 2018 avser landskapsregeringen

- revidera grundskolelagen och -förordningen
- fortsätta genomgripande revidering av läroplanen
- revidera kriterierna för undervisningen i svenska som andraspråk samt komplettera läroplanen med anvisningar för undervisning i svenska som andraspråk
- fortsätta stöda kompetensutveckling och fortbildning för att främja digital utveckling i skolan samt
- inom ramen för utbildningsbyråns egen utvärderingsplan utvärdera hälsa och välbefinnande i skolan, valfria språk i åk 8, samt undervisningen i engelska.

Utbildning efter grundskolan och vuxenutbildning

Utbildning efter grundskolan avser utbildningsformerna gymnasieutbildning, högskoleutbildning samt fri bildning som förmedlas i skolform. Vuxenutbildningen ingår i utbildning efter grundskolan.

Landskapsregeringen handhar ett allmänt lednings-, tillsyns- och utvecklingsansvar över utbildning efter grundskolan.

Landskapsregeringen stöder undervisningen, utarbetar mål, strategier, styrdokument och regelverk för de olika utbildnings- och verksamhetsformerna samt följer upp deras verksamhet.

Landskapsregeringen strävar efter att uppnå en hållbar utveckling i utbildningssystemet och möter den snabba förändringstakten i samhället genom att främja en digital skola. Målet är att skapa ett utbildningssystem som möter allas behov av utbildning.

Landskapsregeringen strävar efter att tillhandahålla en studieplats åt alla elever som fullgjort sin läroplikt under året. Utbildningsalternativ för studerande med behov av särskilt stöd samt inom yrkesträningsundervisningen kommer att prioriteras.

Samarbetet mellan landskapets skolor på gymnasial nivå vidareutvecklas för att gemensamt utnyttja och använda sig av skolornas specifika kompetenser. Lösningar för att ta fram strukturer för gemensamma elevdatabaser och antagningssystem för hela undervisningssektorn är ett prioriterat utvecklingsområde.

Under år 2018 sätts speciellt fokus på att

- utveckla ett system för tjänster inom vägledning till studier och karriärval
- skapa system för kostnadseffektiva administrativa systemlösningar
- stöda den pedagogiska utvecklingen av nätbaserade arbetssätt och metoder genom fortbildning samt
- öka flexibiliteten som möjliggör individuella studievägar utreds inom den yrkesinriktade utbildningen.

Ett utvecklat system för vägledning och vägledningstjänster är en förutsättning för vuxnas tillgång till utbildning, varför landskapsregeringen strävar efter att utveckla ett system för vägledning i ett ESF-finansierat projekt som avslutas under året.

Ett särskilt utvecklingsområde inom vuxenutbildningen är att skapa utbildningsmöjligheter för inflyttade och utveckla utbildningsformer som motsvarar behoven genom att stärka kunskaper i svenska, ökad kännedom om det åländska samhället, möjligheter till yrkesutbildning samt genom ökade kontakter till arbetslivet.

50010 Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	41 309	172 000	115 000
Kostnader:			
- årets totalt	-3 103 600	-3 249 500	-3 336 000
- tidigare års anslag		-96 884	
- PAF-netto	118 976	96 884	
Anslag netto	-2 943 315	-3 077 500	-3 221 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 115.000 euro och ett anslag om 3.336.000 euro.

Inkomster

Momentet gottskrivs med inkomster från avgifter för offentligrättsliga prestationer, seminarieavgifter samt inkomster från arbetet inom ramen för Nordplus-programmet.

Av anslaget föreslås 19.000 euro för insatser i Nätverk för vuxnas lärande och 80.000 euro för inkomster från ESF-projektet *Vägledning på Åland*.

Utgifter

Avdelningens allmänna verksamhet och utvecklingsarbete

Mål för år 2018:

- säkra likvärdig kompetensutveckling och fortbildning för personal som arbetar med småbarnspedagogik och utbildning i ljuset av det livslånga lärandet genom att tillgängliggöra högkvalitativt utbud på Åland
- bidra med förenklade system för inträde på den åländska arbetsmarknaden för vuxna kvinnor och män med utländsk utbildning eller vuxna i behov av utbildning
- bidra med systemutveckling för att motverka marginalisering och utslagning i tidig ålder genom att koordinera insatser från olika aktörer inom ramen för samnordiska projekt samt
- intensifiera arbete med förnyande av läroplaner.

I anslaget ingår avdelningens samlade personalkostnader samt medel för inköp av experttjänster, personalutbildning och omvärldsbevakning. Utgifter för nordiskt samarbete täcks till vissa delar av motsvarande inkomster.

Anslaget omfattar ca 10.000 euro för årlig uppdatering av arbetsmarknadsbarometern och databasen för kartläggning av utbildningsbehov.

Föreslås ett anslag om 75.000 euro för behörighetsgivande utbildning för personal inom barnomsorgen med inriktning mot barnträdgårdsläroexamen. Utbildningen, som inleds under

höstterminen 2018, förläggs till Öppna högskolan och sker i samarbete med Åbo Akademi. Den totala kostnaden för den treåriga utbildningen beräknas till 600.000 euro. Enligt prognos är behovet av barnträdgårdslärare stort inom de kommande åren på grund av naturliga avgångar från arbetsmarknaden.

Antal erkännanden av yrkeskvalifikationer förutspås öka på grund av den höga benägenheten att inhämta högre utbildning utomlands i allmänhet och som en följd av inflyttning från annat nordiskt land eller från unionen i synnerhet.

I anslaget föreslås 160.000 euro för avdelningens utvecklingsarbete. I anslutning till utbildningslagstiftningen (1995:18 och 1997:52) strävar landskapsregeringen genom allmänt tillsyns- och utvecklingsansvar för grundskolan samt lednings-, tillsyns- och utvecklingsansvar för utbildningen på gymnasienivå att främja en hållbar utveckling.

Följande ungefärliga fördelning föreslås:

- 30.000 euro till kompetensutvecklande seminarier och föreläsningar för barnomsorgs- och undervisningspersonal
- 58.000 euro till lönekostnader för läroplansutvecklingsarbete som ska genomföras parallellt med revideringen av grundskollagen så att den nya läroplanen kan tas i bruk successivt med början senast vid den tidpunkt då den nya lagen träder i kraft
- 9.000 euro för kompensationsåtgärder i form av tilläggsstudier vid Öppna högskolan i samarbete med Åbo Akademi i enlighet med erkännandelagstiftningen för erhållande av klasslärarbehörighet i grundskolans lågstadium samt
- 63.000 euro för generellt utvecklingsarbete inom avdelningens ansvarsområde.

Föreslås att ett anslag på 80.000 euro upptas för att finansiera det ESF-stödda projektet *Vägledning på Åland*, uppkomna utgifter ersätts med motsvarande inkomster. Projektets syfte är att skapa ett system som möjliggör likvärdig tillgång till en fungerande vägledning som inte är kopplad till ålder, utbildnings- eller arbetsplats eller övrig livssituation för att alla invånare på Åland ska kunna utveckla en kompetens som krävs för ett meningsfullt arbete genom det livslånga lärandet. Projektet slutförs under året.

Ålands landskapsarkiv

Föreslås ett anslag om 52.000 euro för Ålands landskapsarkivs verksamhet, varav ca 19.000 euro för arkivets ordinarie verksamhet samt ca 33.000 euro för fortsatta satsningar på digitalisering av ljud- och bildupptagningar, *Det audiovisuella arkivet*.

Mål för år 2018:

- öka tillgängligheten till digitalt arkivmaterial i allmänhet, prioriterade områden är digitala tjänster vad beträffar dagstidningar och Rederiaktiebolaget Gustaf Eriksons arkiv, som inom ramen för Unescos världsmminnesprogram erhållit uppmärksamhet genom att upptas i förteckningen över nationella världsminnen år 2017
- fortsätta satsningen på digitalisering av ljud- och bildupptagningar *Det audiovisuella arkivet*. Syftet är att trygga materialets framtida tillgänglighet samt
- prioritera utvecklingsarbete med arkivplaner.

505 Biblioteksverksamhet

Biblioteken bidrar till öppna, demokratiska samhällen genom kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Landskapsregeringen och Mariefhamns stad upprätthåller ett gemensamt

centralbibliotek för Åland. Villkoren är stipulerade i avtal mellan parterna och ska förnyas år 2018. Centralbibliotekets uppgift är att främja och utveckla den allmänna biblioteksverksamheten i landskapet. De allmänna biblioteken lånar kostnadsfritt ut böcker och andra medier. Biblioteksverksamheten påverkas av it-utvecklingen vilket kräver fortlöpande insatser i teknik och kunskap för att allmänheten ska få en modern och relevant biblioteksservice.

Upprätthållande av allmänna bibliotek i landskapet bidrar till att uppfylla mål 1, 2 och 5 av de sju strategiska utvecklings- och hållbarhetsmålen samt 4, 5, 10 och 16 i FN:s agenda 2030.

50500 Bibliotek

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	1 000	0
Kostnader:			
- årets totalt	-137 786	-135 000	-135 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-137 786	-134 000	-135 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 135.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för centralbibliotekets ordinarie kostnader, så som lönekostnader för en bibliotekarietjänst, licenser för biblioteksdatasystemet, upprätthållande av Alandicasamlingen, fortbildning, boktransporter och övrig service till de allmänna biblioteken.

510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet

Kommunerna och landskapsregeringen skapar gemensamt de allmänna förutsättningarna för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet som bedrivs av organisationer och föreningar. Verksamheterna stöds genom landskapsandelar till kommunerna.

Förutom lagstadgade utgifter upptas under detta kapitel även andra anslag för kulturverksamhet. Till dessa hör Nordens institut på Åland vars administrativa kostnader bekostas av landskapsregeringen i enlighet med ett avtal från år 1984 med Nordiska ministerrådet.

Kulturdelegationen är en lagstadgad verksamhet. Delegationen är en underlydande myndighet tillsatt av landskapsregeringen för att stödja och utveckla åländskt kulturliv.

Under momentet har också reserverats medel för verksamheter och utredningar där landskapsregeringen är huvudman eller medarrangör.

Mål för år 2018:

- arbeta för att tillgodose barn och ungas kulturella rättigheter oavsett kön, etnicitet, funktionshinder eller särskilda behov, bostadsort eller ekonomisk situation samt
- genom avtal med Nordiska ministerrådet lyfta fram det nordiska kultursamarbetet där Nordens institut på Åland har ett uppdrag som kulturinstitution att vara en mötesplats och förmedlare av nordisk kultur.

Skapandet av allmänna förutsättningar för ungdoms-, idrotts och kulturverksamhet under detta kapitel svarar mot de strategiska utvecklingsmålen 1, 2 och 5.

51010 Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-80 581	-111 000	-116 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-80 581	-111 000	-116 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 116.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

- 39.000 euro för Ålands kulturdelegations verksamhet, administration, resekostnader, inklusive kostnader för kulturdelegationens sakkunniga, litteraturnämnden samt sakkunniga inom musikområdet och arbetsgruppen för landskapets gästbostäder. Kulturdelegationens verksamhet omfattar möten, studieresor, anordnande av seminarier, annonskostnader och driften av kulturdelegationens hemsida samt
- 77.000 euro för Nordens instituts administrationskostnader inkluderande bl. a. lokalhyra, internetuppkoppling, el och städning.

515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott

Landskapsregeringen fokuserar i sin ungdomspolitik särskilt på hälsa, delaktighet och aktivt medborgarskap. Under år 2017 etablerades i enlighet med landskapsregeringens handlingsprogram ungdomshuset Boost som drivs av föreningen Ung resurs i samverkan med berörda myndigheter. Verksamheten riktas till alla unga personer mellan 15 och 29 år, men en särskild målgrupp utgörs av ungdomar som varken studerar eller har ett arbete. Förutom ett årligt verksamhetsbidrag till Ung resurs (se moment 51500) täcker landskapet hyres-, el- och uppvärmningskostnader enligt ett avtal med fastighetsägaren.

Under år 2017 har landskapsregeringen utarbetat sitt program för idrott, motion, hälsa och en meningsfull fritid. Programmets beskrivna åtgärder planeras att förverkligas fram till år 2022. Det ny tillsatta Rådet för idrott, motion och hälsa (RIMH) har huvudansvaret för att initiera programmets beskrivna åtgärder. Ett särskilt tyngdpunktsområde utgörs av flickor och pojkars fysiska aktivitet och hälsa.

Landskapsregeringen har sedan år 1999 samverkat med Ålands idrottsförbund i idrottsfrågor. Förbundet har en självständig roll inom den organiserade idrottsverksamheten, bl.a. gällande fördelning av verksamhetsmedel till sina medlemsorganisationer.

I allt arbete för ungdom och idrott ska jämställdhet, tillgänglighet och hållbarhet beaktas liksom ungdomsarbetet och idrottens integrerade potential. De målsättningar och åtgärder som vidtas ingår i 1, 2, och 5 av de strategiska utvecklingsmålen samt FN:s agenda 2030, målen 4, 5, 10 och 16.

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-18 035	-92 000	-147 000
- tidigare års anslag		-70 079	
- PAF-netto			
Anslag netto	-18 035	-162 079	-147 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 147.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

- 67.000 euro till lokalkostnader för ungdomshuset Boost
- 20.000 euro till verksamhet för Rådet för idrott, motion och hälsa (RIMH)
- 50.000 euro avser en satsning på flickor och pojkars hälsa och kreativitet som ett samarbete mellan landskapsregeringen, Ålands kulturdelegation och Ålands idrott samt
- 10.000 euro till landskapsregeringens disposition för seminarium och liknande arrangemang, eller inköp av särskilda tjänster inom området ungdomsarbete och idrott med anledning av landskapsregeringens nya idrottspolitiska program.

516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet

För större satsningar på kultur och konstnärlig verksamhet avsätter landskapsregeringen penningautomatmedel vid sidan av de medel som beskrivs i överföringsavsnittet, budgetmoment 51600. Den verksamhet som avses här kan vara avtalsenlig. Det kan också gälla fleråriga satsningar på särskilda tyngdpunktsområden eller projekt som grundar sig på landskapets kulturpolitiska program eller andra beslut av landskapsregeringen eller Ålands kulturdelegation. Verksamheterna ska beakta landskapets riktlinjer för hållbarhet, jämställdhet och tillgänglighet.

Mål för år 2018:

- inleda planeringen inför firandet av Ålands självstyrelses 100 års jubileum
- fastställa en långsiktig strategi för landskapets filmsatsning, strategin ska beakta möjligheterna att successivt utveckla ett filmcentrum med filmutbildning på grundläggande nivå
- kartlägga verksamheter inom de så kallade kreativa näringarna för att få underlag för beslut om stöd
- utveckla landskapets gästbostadsverksamhet samt
- fortsatt uppmärksamma kommunerna på vikten av läsfrämjande insatser för flickor och pojkar.

51600 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	1 819	2 000	2 000
Kostnader:			
- årets totalt	-185 193	-146 000	-150 000
- tidigare års anslag		-65 627	
- PAF-netto			
Anslag netto	-183 373	-209 627	-148 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 2.000 euro och ett anslag om 150.000 euro.

Inkomster

Beräknade inkomster är 1.000 euro för bokförsäljning och 1.000 euro för stipendiatverksamhet.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

- 5.000 euro för stipendiatverksamheten vid Eckerö post- och tullhus och Källskär. Anslaget avser annonsering och anskaffning av inventarier samt medietjänster
- 13.000 euro för kartläggning av verksamheter inom de s.k. kreativa näringarna
- 10.000 euro för fortsatta åtgärder för läsfrämjande bland unga och barn
- 57.000 euro för fortsatt utveckling av landskapsregeringens satsning på film och medieproduktioner. Utgifterna omfattar administration samt lön för en deltidstjänst och medlemsavgifter till Filmregion Stockholm-Mälardalen. I utgifterna ingår också film- och medienämndens verksamhet
- 45.000 euro årskostnad för det avtalsenliga samarbetet med Gävle symfoniorkester. Anslaget avser arvoden till orkestern samt annonseringskostnader inför orkesterns besök
- 10.000 euro för Ålands deltagande i Europeiska kulturarvsåret som kommissionen har utlyst år 2018. Föreslås att året uppmärksammas i samband med ordnandet av självstyrelsedagsfirandet, kulturnatten och den europeiska kulturarvsdagen i september samt
- 10.000 euro för landskapsregeringens disposition för övriga kulturella arrangemang. År 2021 - 2022 firar Ålands självstyrelse 100 år.

535 Utbildning efter grundskolan och vuxenutbildning

53500 Vuxenutbildning

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-884 838	-570 000	-900 000
- tidigare års anslag		-206 194	
- PAF-netto	434 838	206 194	
Anslag netto	-450 000	-570 000	-900 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 900.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås ett anslag avseende dels köp av utbildningstjänster enligt avtal och dels särskilda utbildningsinsatser. En ny upphandling pågår gällande undervisning i svenska för inflyttade, kvotflyktingar och för personer med ingen eller kort skolgång. Anslaget är ungefärligt fördelat enligt följande:

- 700.000 euro för elva kurser i svenska för inflyttade personer, kvotflyktingar samt för personer med ingen eller kort skolgång enligt avtal samt
- 140.000 euro för köp av enskilda studieplatser inom yrkesinriktad utbildning enligt avtal och utbildningsinsatser för att möta akuta behov föranledda av konjunkturläget.

Föreslås därtill ett anslag om 60.000 euro att användas för särskilda utbildningsinsatser för personer utan arbetsmarknadsstöd och andra insatser. En ny upphandling pågår gällande undervisning i svenska för inflyttade i arbete, d.v.s. språkcoaching på arbetsplatser i samarbete med arbetsgivare på Åland.

540 Kulturarvs- och museiverksamhet

Verksamheten främjar ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas där kulturarvet är en resurs i en hållbar samhällsutveckling.

Ålands museum

Ålands museum ska främja kunskapen om och intresset för Ålands historia och konst. Enheten förvaltar de landskapsägda samlingarna och har verksamhetsansvar för samtliga museer och sevärdheter i landskapets ägo.

Ålands museum bedriver kontinuerlig, aktiv kunskapsuppbyggnad genom undersökning, dokumentation och insamling samt upprätthållande av arkiv och databaser. Säkerställande av samlingarna förutsätter uppbevaring i ändamålsenliga magasin och arkivutrymmen, fortlöpande föremålsvård och konservering, katalogisering, arkivering, digitalisering samt upprättande av och överföringar till databaser. Förmedlingsarbetet, och tillgängliggörandet av samlingarna, sker genom utställningar, publikationer, rådgivning till allmänhet och forskare, museipedagogik, guidningar, visningar och föreläsningar, samt via hemsidor och sociala medier.

Mål för år 2018:

- inleda samarbeten med externa aktörer för att stärka det åländska kulturarvet i syfte att främja kunskapen om och intresset för Ålands historia och konst samt
- stärka konsthantverkets status genom avtal för utställningsverksamheten vid Eckerö post- och tullhus samt genom utredning gällande insamling av konsthantverk och design.

Kulturarvsförvaltning

Kulturarvsförvaltningen ansvarar i första hand för frågor som rör fornminnen, kulturlandskap, kulturmiljö och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Enheten utövar tillsyn över landskapets fornlämningar, byggnadsminnen samt kyrkor. Vidare bevakar enheten att kulturmiljöintressena i bebyggelse och landskap tas tillvara vid samhällsplanering och byggande. Enheten prövar ansökningar och ger tillstånd till förändringar i ett fornlämningsområde samt upprätthåller ett fornminnesregister, handlägger ärenden relaterade till skogsbruk och dykning. Utöver det tillhandahåller enheten underlag om olika förhållanden som är viktiga att känna till vid samhällsplanering och byggande.

Mål för år 2018:

- utöka kunskapsunderlaget genom arkeologiska undersökningar som görs i avgränsande syfte och som är av betydelse vid handläggning av markanvändningsplaner i anslutning till fasta fornlämningar.

54000 Kulturarvs- och museiverksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	284 159	363 000	371 000
Kostnader:			
- årets totalt	-574 370	-701 000	-661 093
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-290 210	-338 000	-290 093
Skötselanslag	-608 000	-586 000	-586 000
Internhyra	-857 000	-692 000	-711 907
Sammanlagt	-1 755 210	-1 616 000	-1 588 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 371.000 euro och anslag om 661.000 euro för kulturarvsrelaterade och museala verksamhetsutgifter samt skötselanslag om 586.000 euro och ca 712.000 euro i internhyra.

Inkomster

Föreslås ett anslag om ca 236.000 euro för intäkter av biljettförsäljning och guidetjänster vid de landskapsägda museerna samt ca 72.000 euro för försäljning av informations- och souvenirprodukter.

Anslaget kan även påföras inkomster av uppdragsverksamhet, se även motiveringen nedan. År 2018 beräknas uppdragsverksamhetens intäkter uppgå till 60.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 661.000 euro för löpande verksamhetskostnader.

I anslaget ingår kostnader för verksamheten inom Ålands museums samtliga muséer och bemannade sevärdheter; utställningsverksamhet, informationsmaterial, kunskapsförmedling, teknikanskaffning, expert- och utredningstjänster inom verksamhetsområdet samt förvaltning av samlingar, magasin och arkiv, bl.a. genom kontinuerlig vård, konserveringsåtgärder och digitaliseringsverksamhet. Verksamhetsutgifterna för Eckerö post- och tullhus ingår i anslaget.

Inom enheten för kulturarvsförvaltning ingår kostnader för uppförandet av en kulturarvsdatabas, framtagande av faktaunderlag om landskapets byggnadsarv, fornminnen, värdefulla kulturmiljöer och samhällsplanering. Enheten kan utföra mindre utredningar och undersökningar gällande fornminnen och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. I anslaget ingår 60.000 euro för fortsatta utgrävningar i avgränsande syfte och berör skyddsområden.

Förslaget inkluderar återbudgetering av anslag för åtgärder med anledning av vrakfynd om totalt 58.000 euro.

Föreslås ett nettoanslag för uppdragsverksamhet. Genom nettobudgetering finns möjligheter att uppnå kostnadstäckning genom att debitera exploitören i samband med arkeologiska och

kulturmiljörelaterade undersökningar. Autonoma uppdrag avses upphandlas som köptjänst. Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås att momentet kan påföras såväl kostnader som intäkter för uppdragsverksamhet. År 2018 beräknas uppdragsverksamhetens kostnader till 60.000 euro.

Bomarsundsområdet med sina fästningsruiner utgör vid sidan om Kastelholms slott ett av Ålands självstyrelsepolitiskt mest betydelsefulla och populäraste besöksmål med tiotusentals besökare under högsäsong. Ett gediget arbete, som även engagerat ideella organisationer, har gjorts genom åren för att utveckla området. Områdets infrastruktur är i behov av en uppgradering för att svara mot moderna krav på teknik och tillgänglighet. Under år 2018 byggs en trådlös anslutningsmöjlighet till internet (WiFi) på området och projektet "*Det digitala Bomarsund*" lanseras där besökare med hjälp av digital teknik kan ta del av områdets historia på ett tillgängligt sätt. Under år 2018 ska arbetet med en plan påbörjas för att hitta en helhetslösning för utvecklingen av Bomarsundsområdet som besöksmål. Målsättningen är att ett uppgraderat Bomarsundsområde ska utgöra en del i firandet av Åland 100 år.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

600 Allmän förvaltning

Näringsavdelningens verksamhetsområde är att främja näringarna, sysselsättningen och en regional balans. Till avdelningens uppgifter hör därmed att allmänt planera, leda, utveckla, samordna, följa upp och utöva tillsyn inom områdena utveckling av näringarna och innovationssystem, regional utveckling, arbetsmarknadsfrågor, jordbruk med binäringar, fiske, fiskodling, fiskevård, skogsbruk, jakt och viltvård.

Med beaktande av EU:s regelverk stöds det åländska näringslivets utveckling med såväl finansieringshjälp som andra främjande åtgärder. Även deltagandet i det internationella arbetet kommer att fortsätta.

Avdelningens målsättningar under år 2018 är att:

- öka det utåtriktade arbetet, förbättra servicen till och kommunikationen med kunder.

60010 Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	63 576	336 000	331 000
Kostnader:			
- årets totalt	-2 451 313	-2 324 000	-2 256 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 387 737	-1 988 000	-1 925 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 331.000 euro och ett anslag om 2.256.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst om 9.000 euro vilket främst avser inkomster av provfiske.

De direkta stödberättigande kostnaderna för administrationen av EU-program belastas moment 60010 medan anslag för tekniskt stöd upptas under kapitel 621, 631, 623, 633 respektive 625 och

635. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för tekniskt stöd om 322.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår utgifter för personalkostnader, inköp av tjänster, kompetensutveckling, tjänsteresor, litteratur, material, förnödenheter, teletjänster, annonsering och representation. Anslag för utredningar och arrangemang av möten och konferenser i anslutning till näringsavdelningens verksamhet finns även upptagna.

Föreslås att ca 30.000 euro av de centrala förvaltningskostnaderna för jaktadministrationen täcks med influtna jaktvårdsavgifter, se även moment 65000.

610 Näringslivets främjande

Landskapsregeringens övergripande målsättning för näringspolitiken är att bidra till att skapa förutsättningar för ett livskraftigt och lönsamt näringsliv som bidrar till den ekonomiska tillväxten och ger möjlighet till sysselsättning på hela Åland. Ett innovativt hållbarhetsarbete ska ge våra företag bärkraftighet och styrka i konkurrens med andra.

Den övergripande målsättningen är att ge förutsättningar för

- hög sysselsättning, att bevara de arbetsplatser som finns samt att vara med och skapa nya arbetsplatser
- ökat antal hållbara arbetsplatser
- ökad export av varor och tjänster
- diversifiering av näringsstrukturen i landskapet och stimulera tillväxtbranscher som kan ge fler jobb
- utvecklade möjligheter till fortbildning och omskolning samt
- ökad tillgänglighet inom turismsektorn.

Politikområden som bidrar till att skapa gynnsamma omständigheter för företagande är bl.a. utbildning, kommunikationer, bostadsförsörjning samt integrations- och arbetsmarknadspolitik.

Inom näringsavdelningens förvaltningsområde består kärnan i de näringslivsutvecklande åtgärderna av

- projekt- och företagsfinansiering (näringslivets främjande och regional utveckling)
- destinationsmarknadsföring och -utveckling
- Ålands Utvecklings Ab (riskkapital)
- Ålands fastighets Ab samt
- Ålands landsbygdscentrum.

Regional utveckling

Den regionalpolitiska målsättningen är att näringslivet i hela skärgården ska vara livskraftigt. Landskapsregeringen eftersträvar en fortsatt spridd bosättning i landskapet och en positiv befolkningsutveckling i alla regioner.

Ålands skärgårdsnämnd har haft till uppgift att behandla övergripande skärgårdsfrågor inför behandling och beslut i landskapsregeringen. Sekretariatet med tillhörande kostnader finansieras genom en överföringsutgift för skärgårdsutveckling och ett särskilt resultatavtal. Finansieringen föreslås fortsätta utifrån liknande arrangemang år 2018. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren, näringslivsutvecklaren, Företagsam Skärgård r.f. och branschorganisationer.

Landskapsregeringen föreslår för detaljhandelsverksamheten i skärgården att det särskilda driftsstöd för den årliga verksamheten samt ett särskilt riktat investeringsstöd för sådana investeringar som behövs fortsätter. Vidare föreslår landskapsregeringen att skärgårdsstödet som har beviljats nya företag i skärgården fortsätter.

61000 Näringslivets främjande (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 765	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-38 498	-20 000	-50 000
- tidigare års anslag		-46 392	
- PAF-netto			
Anslag netto	-35 733	-66 392	-50 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 50.000 euro.

Utgifter

Anslaget kan användas för bl.a. insatser initierade av Regelrådet, inom ramen för Ålands Turismstrategi 2012 - 2020 och för genomförande av en turismundersökning som genomförs vart femte år.

Näringsavdelningen avser tillsammans med Ålands Näringsliv utreda konkurrensfördelar och - nackdelar för på Åland verksamma företag och industrier i jämförelse med kringliggande regioner. Prisnivåerna för energi, vatten, avlopp och andra infrastrukturella faktorer är på Åland högre än omvärlden, vilket är betungande för företagets konkurrenskraft. Utredningens mål och syfte är att kartlägga prisnivåernas orsaker och föreslå åtgärder.

61100 Ålands landsbygdscentrum

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	21 702	60 000	61 000
Kostnader:			
- årets totalt	-64 940	-206 000	-202 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-43 238	-146 000	-141 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 61.000 euro och ett anslag om 202.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör sig till ett nytt projekt med inriktning på inspirationsföreläsningar i processen att implementera "*Ålands hållbara livsmedelsstrategi*". Projektet delfinansieras med EU-medel.

Övriga inkomster härrör sig från infobladet Landsbygdsnytt, där inkomsterna motsvarar utgifterna.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för landsbygdsutveckling och koordinering vid Ålands Landsbygdscentrum. Fokusområden är livsmedel och matkluster.

Under åren 2017 och 2018 driver Ålands Producentförbund ett projekt för att implementera "*Ålands hållbara Livsmedelsstrategi*". Målet, fram till år 2030, med livsmedelsstrategin är att bygga ett gemensamt varumärke för de åländska livsmedelsprodukterna med ett mervärde och att producenterna ska öka sin lönsamhet med 20 procent.

Processen att implementera den hållbara livsmedelsstrategin görs i nära samarbete med landsbygdsutvecklaren som under år 2018 startar upp ett projekt för att arrangera inspirationsföreläsningar inom de olika spjutspetsområdena i strategin. Inspirationsföreläsningarna planeras så att deltagarna, efter föreläsningen, är beredda att ta nästa steg för att gå vidare mot en hållbar livsmedelsproduktion. En ansökan om EU-medel lämnas in för att finansiera genomförandet av projektet.

Anslaget används också för landsbygdsutvecklarens arbete inom Ny Nordisk Mat på nordisk nivå samt för arbetet med referensgruppen Ny Nordisk Mat Åland.

Verksamhetsidén är att utveckla och bredda näringsverksamheten på landsbygden och i skärgården.

Affärsidén är att koordinera resurser och stimulera till samarbete för att på effektivaste sätt bidra till en positiv utveckling av landsbygden och dess näringar.

Ansvarsområde

- stärka Åland som en stark matregion genom olika projekt
- stärka konsumentförtroendet och öka försäljningen av åländska produkter bl.a. genom matprojekt
- inspirera, initiera och driva projekt för att utveckla landsbygdsföretagen samt
- fungera som koordinator för Ålands Landsbygdscentrum.

Målgruppen för insatserna är livsmedelsföretag och företag inom matbranschen över hela Åland.

615 Främjande av livsmedelsproduktion

Primärnäringarna tillsammans med den nära sammankopplade livsmedelsindustrin har som helhet stor betydelse för den åländska ekonomin, det åländska samhället, miljön och landskapet.

Övergripande målsättning för lantbruket och livsmedelsproduktionen är en hållbar, ekonomisk och smart utveckling som bidrar till en tillväxt på landsbygden och inom de gröna näringarna.

Det öppna och av djur hävdade landskapet har konstaterats vara en betydande kollektiv tillgång för samhället. Betande djur är av betydelse för bibehållande av landskapsbildens traditionella drag. Landskapsregeringen stimulerar djurhållning med betande djur genom stöd, rådgivning och stöd för privat avbytarservice. En allmän utveckling av djursektorerna är också nödvändig för att behålla underlaget för livsmedelsindustrierna på Åland.

Livsmedelssäkerhet och -kvalitet är aktuella ämnen och prioriteras inom avdelningens ansvarsområden rörande fodermedel, kvalitetskontroll av grönsaker, certifiering av ekologiska livsmedel, hantering av bekämpningsmedel och växtinspektionsverksamhet.

61500 Främjande av livsmedelsproduktion (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-23 249	-14 000	-14 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-23 249	-14 000	-14 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 14.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås 12.000 euro, som avser ersättningar och inspektionsverksamhet enligt LL (2013:98) om tillämpning av lagen om skydd för växters sundhet samt LL (2013:97) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om plantmaterial. Anslaget används även för kostnader i samband med den ökande verksamheten för inspektion och provtagning som fordras enligt LL (1995:52) om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion och dess ändring LL (2012/29), LL (2007:96) om tillämpning i landskapet Åland om gödselafabrikat, LL (2010:83) om tillämpningen i landskapet Åland av foderlagen och LL (2001:25) om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde.

Föreslås ett anslag om 2.000 euro med hänvisning till 37 § LL (1978:54 samt ändringar 1995/22 och 1995/47) om främjande av gårdsbruk. Förvaltningsarvodet utgör ersättning för bankers skötsel av gårdsbrukslån beviljade t.o.m. år 2007.

621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014-2020

62110 Förvaltningskostnader

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-60 000	-60 000	-60 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-60 000	-60 000	-60 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 60.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas ett anslag om 60.000 euro för uppskattade avtalsenliga kostnader för förvaltningskostnader till Ålands Utvecklings Ab för genomförande av finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital inom Ålands strukturfondsprogram *Entreprenörskap och kompetens 2014 - 2020*. Den lånefordran som landskapsregeringen har på Ålands Utvecklings Ab minskas med motsvarande belopp som förvaltningskostnaderna är.

640 Främjande av skogsbruket

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att upprätthålla ett hållbart skogsbruk på Åland. Med detta avses, förutom ekonomisk virkesproduktion, även beaktande av den biologiska mångfalden, landskapsvården, vattenvården, fornminnesvården och skogens mångsidiga sociala funktioner.

Skogen får en allt större roll i bioekonomin, klimatpolitiken och i strävan mot en hållbar utveckling. Landskapsregeringen fastställde hösten 2017 ett skogsprogram för åren 2018 - 2027. Programmet "SkogsÅland2027" utgör ett sektorspecifikt bidrag till utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland mål 4 och 6 och innefattar ett flertal målsättningar för skogens nyttjande och bevarande där en förbättrad lönsamhet inom skogsnäringen är en förutsättning för ett fortsatt aktivt och hållbart skogsbruk på Åland. Den totala avverkningsvolymen kan ökas med cirka 60.000 m³ och uppgå till 310.000 m³ per år, där ökningen främst består av tallmassaved och stamved för energiframställning. Den långsiktiga skogsskötseln bör i första hand inrikta sig på att producera högkvalitativt sågtimmer. Den största utvecklingspotentialen bedöms finnas inom ett ökat trähusbyggande, tillvaratagande av det åländska virkets egenskaper för speciella ändamål, energiframställning från skogsbiomassa och ett ökat utbud av skogsrelaterade tjänster som t.ex. natur-, kultur- och upplevelseturism, jakt och hälsofrämjande aktiviteter.

Tillgången till aktuell skogsdata är mycket viktig för att främja den privata skogsnäringen och för att behålla skogscertifieringen. Landskapsregeringen har under år 2017 fortsatt sitt samarbete med Finlands skogscentral och publicerat åländsk skogsdata i webbtjänsten *MinSkog.fi*. Tjänsten ger skogsägare möjlighet att avgiftsfritt se uppgifter om sin skog och att dela informationen med andra aktörer för att effektivisera skogsbrukandet. Tjänsten kommer att vidareutvecklas för att även visa bl.a. aktuell naturvårdsdata.

Landskapets understöd för skogsbruksåtgärder och en välfungerande rådgivningsverksamhet är likaså viktiga incitament för att aktivera och motivera skogsägarna till ett hållbart och kvalitetsinriktat skogsbrukande.

Som en del i hållbarhetsarbetet fortgår även arbetet med en certifiering av skogsägare enligt skogscertifieringssystemet FSC (Forest Stewardship Council) i skogsvårdsföreningens regi. Det åländska skogsbruket är sedan tidigare certifierat enligt skogscertifieringssystemet PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification).

64000 Främjande av skogsbruket

	Bakslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-47 889	-25 000	-25 000
- tidigare års anslag		-55 657	
- PAF-netto	18 100	18 109	
Anslag netto	-29 789	-62 548	-25 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser licensavgifter, skogsdatainsamling, drift och underhåll av fordon och utrustning, informationsverksamhet samt övriga kostnader för verksamheten.

650 Jakt- och viltvård

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att verka för en god jaktkultur med aktiv viltvård, bra möjligheter till övningskytte och sunda viltstammar i landskapet. Viltet är en ekologisk och närproducerad naturtillgång som bör förvaltas och nyttjas på ett hållbart sätt. Till detta hör som exempel information, rådgivning och lagstiftningsåtgärder samt stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet.

Landskapsregeringens målsättning är att stimulera jaktvårdsföreningarnas arbete med att informera och utbilda jägarkåren, speciellt när det gäller skydds- och viltvårdsåtgärder för sjöfågel samt tillvaratagande och hantering av vilt. Arbetet med de vetenskapliga sjöfågelundersökningarna fortsätter, med särskilt fokus på åtgärdsplanen för ejderstammen. Syftet är att förbättra kunskapsläget gällande sjöfågelstammarna samt att utreda jaktens och viltvårdens betydelse för sjöfågelstammarnas utveckling.

Den nya handledningen för jägarexamen färdigställs och ett kursmaterial som stöd för jaktvårdsföreningarnas kursverksamhet tas fram. Användningen av viltkameror i viltförvaltningen fortsätter att utvecklas. Viltkameror kan användas till inventering samt underlätta viltvårdsprojekt som begränsar skador förorsakade av de invasiva arterna mink och mårhund.

65000 Jakt- och viltvård (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	166 030	167 000	180 000
Kostnader:			
- årets totalt	-35 893	-41 000	-50 000
- tidigare års anslag		-39 823	
- PAF-netto			
Anslag netto	130 137	86 177	130 000

Budgetmotivering

Under momentet föreslås inkomster om 180.000 euro och ett nettoanslag om 50.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst från jaktvårdsavgifter och försäljning av handledningen för jägarexamen om 160.000 euro.

Jaktåret 2015 - 2016 löste 4.487 personer jaktkort, en liten ökning jämfört med de senaste åren. En stor andel av dessa utgörs av personer bosatta utanför Åland, 1.027 personer. Av den åländska jägarkåren har andelen kvinnor som löser jaktkort ökat något till 7 % , 229 personer.

Föreslås en inkomst om 20.000 euro från hjortdjursavgifter för älglicenser samt förnyelse av tillstånd till rådjursjakt för perioden 2018 - 2020. Anslag för bidrag för hjortdjursskador upptas under moment 65000 i överföringsdelen.

Föreslås med hänvisning till 56 § 2 mom. 4 p. jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland, att 30.000 euro av inlutna jaktvårdsavgifter används för att täcka centrala förvaltningskostnader för jaktadministrationen under moment 60010.

Utgifter

Föreslås ett nettoanslag om 50.000 euro.

Anslaget ska användas så som 56 § i jaktlagen (1985:31) föreskriver, som t.ex. prenumeration av tidningen Jägaren, jägarförsäkring för alla jaktkortsinnehavare, viltvårdsprojekt m.m. Högt prioriterade projekt är åtgärdsplanen för ejder, utveckling av användningen av viltkameror i viltförvaltningen samt inrättande av mink- och mårhundsfria häckningsområden för sjöfågel. Vidare kan anslaget användas för kostnader som uppkommer i samband med förnyelsen av jägarexamen samt för utveckling av verksamheten kring eftersök av trafikskadat vilt.

Anslaget kan även användas för inköp av utbildnings- och informationsmaterial som saluförs till självkostnadspris till jägarkåren. Med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning föreslås inkomsterna från motsvarande försäljning få gottskrivas momentet.

670 Främjande av fiskerinäringen

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet. I syfte att stödja en långsiktigt hållbar förvaltning och nyttjande av fiskresurserna planeras fortsatta insatser för kunskap om de kustnära fiskbeståndens tillstånd.

Från och med 1.1.2017 tog riksmyndigheterna i bruk ett system med aktörsspecifika fiskekvoter för förvaltningen av kvoterade fiskarter. Systemet innebär att rikets andel av Finlands kvoter av de kvoterade fiskarterna strömming, vassbuk och lax har fördelats mellan rikets yrkesfiskare som nyttjanderätter. I bruktagandet av detta system förutsatte en uppdelning av kvoterna mellan landskapet och riket. Jord- och skogsbruksministeriet beslöt i december 2016 om denna fördelning. Det rådde en meningsskiljaktighet mellan landskapsregeringen och jord- och skogsbruksministeriet i huruvida ministeriet ensidigt kunde fastslå denna fördelning varför en framställning skickades till Högsta domstolen för avgörande. Högsta domstolen fastslog i juni 2017 att jord- och skogsbruksministeriet var behörigt att fatta ett beslut om fördelningen av fiskekvoterna mellan landskapet och riket. Beslutet ska dock fattas efter samråd med landskapsmyndigheten så att samförstånd eftersträvas och att landskapsmyndighetens ståndpunkter så långt som möjligt blir beaktade. Högsta domstolen poängterade att om dessa villkor inte har uppfyllts kan ministeriets beslut upphävas i en förvaltningsprocess. Ärendet behandlas för närvarande i Helsingfors förvaltningsdomstol dit landskapsregeringen lämnade in ett besvär över ministeriets beslut. För förvaltning av landskapets andel av fiskekvoterna krävs ändringar i befintlig landskapslagstiftning. Denna beredning påbörjades under år 2017 och lagstiftningen förväntas kunna träda ikraft under år 2018.

Under år 2017 har landskapsregeringen lämnat ett lagförslag om fiskevårdsavgift till lagtinget (nr 35/2016-2017). Det föreslås ett system med fiskevårdsavgift för personer som icke är bofasta i landskapet. Från år 2018 uppbärs fiskevårdsavgifter för att täcka en del av kostnaderna för landskapets fiskevård. Bofasta ålänningar finansierar en stor del av kostnaderna för fiskevården över skattsedeln varför fiskevårdsavgiften införs för den som bedriver fiske på Åland och som har fyllt 18 år och inte är bosatt på Åland. Avgiften omfattar inte traditionellt mete. Målsättningen är att skapa en långsiktigt hållbar finansiering för en framtida breddad fiskevård.

67000 Främjande av fiskerinäringen

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-19 342	-28 000	-28 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-19 342	-28 000	-28 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 28.000 euro.

Utgifter

Anslaget innefattar kostnader för lagstadgad fiskeriövervakning som Europeiska unionens regelverk förutsätter samt uppdatering och underhåll av för fiskerinäringen nödvändiga register.

Anslaget får även användas för information, möteskostnader, arvoden, lantmåteri samt mindre anskaffningar av material och förnödenheter. Anslaget innefattar därtill ca 8.000 euro för fiskeribiologiska undersökningar i samarbete med Husö biologiska station samt 10.000 euro för köpta tjänster och kostnader i anslutning till andra utredningar och provfisken. Anslaget kan också användas för åtgärder för att främja sportfiske och fisketurism.

67010 Fiskevård

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	300 000
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	-46 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	254 000

Budgetmotivering

Momentet nytt. Se även kapitel motiveringen.

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning ett nettoanslag om 254.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst från fiskevårdsavgifter om 300.000 euro.

Utgifter

Föreslås utgifter om 46.000 euro för att täcka kostnader för administration i samband med uppbörderna av fiskevårdsavgifter samt kostnader för kontroll och övervakning av den lagstadgade fiskevårdsavgiften.

680 Ålands teknologi- och energicentrum

Kapitlet utgår.

68000 Ålands teknologi- och energicentrum

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	1 974	80 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-81 204	-175 000	
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-79 230	-95 000	0

Budgetmotivering

Momentet utgår eftersom verksamheten flyttas till infrastrukturavdelningen. Se moment 70010 och 72030.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

700 Allmän förvaltning

Infrastrukturavdelningens uppdrag är att upprätthålla och utveckla landskapets trafiksystem på ett så miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt som möjligt, så att trafikanternas berättigade krav och förväntningar på en rimlig och säker trafik tillgodoses. Avdelningen sköter även plan- och bygglagsfrågor, geografiska informationssystem (GIS), bostadsärenden samt el- och energifrågor. Avdelningen är organiserad som en beställar-utförarorganisation, och består av tre byråer, en enhet och två resultatenheter. Därtill finns två underställda myndigheter, Ålands energimyndighet och Motorfordonsbyrån.

För att samordna landskapsregeringens krafter i hållbarhetsarbetet inom samhällsbyggnadssektorn överförs vid årsskiftet 2017 - 2018 resursen från Ålands teknologi- och energicentrum, ÅTEC, och resursen från projektet Fysisk strukturplanering till avdelningens bygg- och energiteam. Med detta får avdelningen huvudansvar för genomförandet av Energi- och klimatstrategin, det fortsatta arbetet med fysisk strukturplanering på Åland, delmål 6 rörande energi i utvecklings- och hållbarhetsagandan och Clic-samarbetet, där Åland kan bli en testplattform för smarta energinät.

Samtidigt sänks infrastrukturavdelningens verksamhetsutgifter med 500.000 euro. En investeringsbudget om 14,4 miljoner euro föreslås, fördelat på flera renoveringsinsatser inom väg samt projekten Vårdöbron, brorenovering, kortrutten och eldrivna linfärjor. Dessa investeringar bidrar främst till att förverkliga mål 5 i utvecklings- och hållbarhetsagandan, Attraktionskraft för boende, besökare och företag, men även till mål 6 om energi från förnyelsebara energikällor. Reinvesteringarna i broarna är en förutsättning för att i framtiden kunna tillgodose det åländska samhällets transportbehov och kortrutten för att på ett ekonomiskt försvarbart sätt kunna upprätthålla dagens servicenivå inom skärgårdstrafiken.

70010 Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	89 426	60 000	60 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 707 863	-1 970 000	-2 069 000
- tidigare års anslag		-446 572	
- PAF-netto	0	446 572	
Anslag netto	-1 618 437	-1 910 000	-2 009 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 §, ett nettoanslag om 2.009.000 euro, bestående av inkomster om 60.000 euro och anslag om 2.069.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består av inkomst från trafiksäkerhetsarbete, avgifter för myndighetsbeslut m.m.

Utgifter

Anslaget används för personalutgifter, registerhållning, trafiksäkerhetsarbete, konsultarvoden och organisationsutveckling samt övriga verksamhetsrelaterade utgifter. Resurserna inom energi och strukturplanering föreslås samlas inom Infrastrukturavdelningen, se moment 26003 och moment 68000.

710 Planläggnings- och byggnadsväsendet

Landskapsregeringens mål är att ha ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet samt ett ändamålsenligt geografiskt informationssystem (GIS) med beaktande av samhällsutvecklingen och motsvarande regler i omvärlden.

Revideringen av plan- och bygglagen har under år 2017 framskridit och arbetet fortsätter under år 2018 varvid bl.a. bestämmelserna kopplade till tillgänglighet och fysisk planering ses över. Även behövliga lagstiftningsåtgärder för att samordna GIS-data vid planläggningsfrågor ses över. Vissa justeringar i bygglagstiftningen, och då främst i den åländska byggbestämmelsesamlingen, är även nödvändiga för att möta kommande EU-krav på nära nollenergibyggande. Den fysiska planeringen av mark- och vattenområden har i någon form koppling till samtliga strategiska utvecklingsmål i utvecklings- och hållbarhetsagendan. Kommande energikrav har en direkt koppling till mål 6 om ökad energieffektivitet medan bestämmelser om tillgänglighet bidrar till förverkligandet av främst mål 2 och 5 genom att möjliggöra att fler har tillgång till en hinderfri omgivning och ett attraktivt boende.

Verksamhetsområdet GIS kommer under år 2018 att ha ett ökat fokus på samverkan med andra myndigheter och företag, utveckling av publika webbkartapplikationer, fortsatt utveckling av webbGIS-plattformen samt att skapa bättre förutsättningar för att arbeta mobilt och få tillgång till verksamhetssystem utanför kontoret. Under år 2018 fortsätter GIS-arbetet kopplat till modellering av vattenbelastningar, oljeskyddsdata samt den praktiska implementeringen av EU-direktiv för offentliggörande av viss GIS-data. GIS-arbetet är centralt för utvecklingen av det åländska samhället, genom att ge en uppdaterad helhetsbild av skyddsvärda områden samt av offentliga sektorns och övriga aktörers verksamheter. En samordnad GIS-plattform som är lättillgänglig för olika aktörer leder till en hållbarare samhällsutveckling genom att bättre beslut tas då viktig information finns tillgänglig. Arbetet med GIS-plattformen bidrar i förlängningen till att möjligheterna att förverkliga samtliga utvecklingsmål ökar betydligt.

71000 Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	145	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-29 076	-45 000	-45 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-28 931	-45 000	-45 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 45.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås användas för att utveckla och upprätthålla ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet, införskaffande av standarder och motsvarande dokument. Anslaget innefattar även kostnader för programlicenser, underhållsavtal, installationskostnader och anlitande av konsulter för mer komplexa uppdrag och utredningar. Anslaget föreslås dessutom innefatta kostnader för utbildning och resor inom sakområdet.

Den ökade synligheten på nätet, samverkan och övrig verksamhet kräver ett tilläggsbehov under år 2018 för att stöda GIS-utvecklingen för förvaltningen och det åländska samhället. Anslag har beaktats under moment 39000.

720 Elsäkerhet - och energi

Efter flera års diskussioner tillkännagav i juni 2013 finanspolitiska ministerutskottet en utfästelse om att bidra ekonomiskt till ett stödsystem för vindkraftsproduktionen i landskapet. I februari 2016 stod det dock klart att riket inte deltar i systemet och därmed uteblev förutsättningarna för nyinvesteringar i vindkraftverk inom landskapet. Då de planerade nybyggnadsprojekten inte kunde förverkligas beslöt landskapsregeringen att under en sjuårsperiod införa ett stödsystem som gäller från år 2016 till och med år 2022. Syftet med stödet är att bibehålla kärnan i den åländska vindkraftsproduktionen eftersom marknadspriset på el i nuläget och framöver förspås vara lågt. Stödet är ett driftstöd och utbetalas per producerad megawattimme utöver marknadspriset. Under inledningen av stödperioden var marknadspriset på el högre än nivån på vilken stödet beräknats. Detta innebär ett anslag som användes för stöd till laddinfrastruktur för elfordon. Beroende på marknadsprisets nivå är avsikten att liknande växlingar kan genomföras under kommande år.

72000 Elsäkerhet och energi

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	55 286	10 000	10 000
Kostnader:			
- årets totalt	-8 281	-50 000	-50 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	0	0	
Anslag netto	47 005	-40 000	-40 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 40.000 euro, varav utgifterna beräknas till 50.000 euro och inkomsterna till 10.000 euro.

Inkomster

Intäkter till momentet är avgifter för utförda tjänster som förväntas uppgå till ca 10.000 euro.

Utgifter

Utgifter för befrämjande av energihushållning och trygghet av energiförsörjningen är främst informations-, rådgivnings-, skolnings- och upplysningsverksamhet på energiområdet, landskapsregeringens utveckling av och delaktighet i energiutvecklingsprojekt i landskapet i form av förstudier inom området och samarbetsprojekt inom energiområdet med aktörer och organisationer i syfte att främja förnybar energi, energieffektivisering samt försörjningstrygghet. Utgifter gällande övervakning och utveckling av elsäkerheten, omfattande bl.a. besiktningsverksamhet, utbildning, information, examensprov, registerhållning samt kontroll av elmaterial. Utgifter för registerhållning gällande energideklaration av byggnader, upprättande av informationspunkt gällande grävarbeten, vilken ska etableras i samband med lagen om främjande av utbyggnad av bredband. Anslaget stödjer uppfyllandet av mål 6 i utvecklings- och hållbarhetsagendan.

72030 Samhällsteknikutveckling

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	-35 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	0	0	
Anslag netto	0	0	-35 000

Budgetmotivering

Momentet nytt. Se moment 68000.

Föreslås ett anslag om 35.000 euro.

Inkomster

Föreslås att intäkter från utförda tjänster gottskrivas momentet med stöd av 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för verksamheten i enlighet med den i kapitel motiveringen angivna riktningen.

För att nå en samhällsomställning i en hållbarare riktning krävs utveckling och samordning inom samhällsteknisk- och samhällsbyggnadssektor. Genom införlivandet av resursen från ÅTEC i infrastrukturavdelningens bygg- och energiteam omsätts resursen för att främja utvecklings- och effektiviseringsarbete, samordning, uppbyggnad av hållbarare samhällsteknik och för utbildning och information riktad till allmänhet och företagare. Detta är ett led i att nå utvecklings- och hållbarhetsagendan mål 5, 6 och 7 rörande attraktionskraft, energi och konsumtions- och produktionsmönster samt är en viktig del av arbetet med att förverkliga Energi- och klimatstrategin. Bland annat kommer anslaget att användas till

- att inleda arbetet med ett energikontor med uppgifter riktat till näringsliv och kommuner i enlighet med vad som beskrivs i målsättningarna i Energi- och klimatstrategin

- att främja elfordon, laddinfrastruktur och transportsystem
- att fortsätta utveckla Åland som testområde för smarta och flexibla energisystem inom Clic-samarbetet. Agera möjliggörare för utvecklingsprojekt för det åländska näringslivet samt
- att upprätthålla kunskapsnätverk mellan näringsliv, myndigheter samt forsknings- och utbildningsaktörer.

740 Ålandstrafiken

Enheten Ålandstrafiken, som ligger under transportbyrån, sköter administrativa uppgifter rörande skärgårdsfärjornas och kollektivtrafikens turlistor, bokning av bilplatser, hantering av årskort och biljetter, faktureringsunderlag, biljettredovisningar, överföring av intäkter, busskorts- och skolkortsprogrammering, pakethantering m.m.

Som exempel på utvecklingsinsatser år 2018 kan nämnas att tidigare införskaffad och utvecklad hård-/mjukvara för incheckning och direktförsäljning i hamnarna kommer att driftsättas. Utvecklingen med att säkra tillförlitlig nätåtkomst för att få underlag över transporterade passagerare och fordon på respektive linje med mindre manuell hantering fortgår. Det integrerade boknings- och biljetteringssystemet ska ge en kapacitetsöverblick och färjeredovisningar i realtid samt på sikt inkludera kollektivtrafiken för att därmed kunna erbjuda bokning av buss och färja. Fjolårets kampanj med tre dagars gratis bussåkning erbjuds fortsättningsvis runt den bilfria dagen för att främja bussåkandet.

74000 Ålandstrafiken, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-361 141	-407 000	-415 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-361 141	-407 000	-415 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 415.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser täcka driftskostnaderna för Ålandstrafikens verksamhet, vilket innebär personalkostnader, program och licenser, utvecklingsinsatser, tryckkostnader, hyra, el och städkostnader.

745 Oljeskydd

74500 Oljeskydd

	Bakslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	-750	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-134 696	-135 000	-140 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-135 446	-135 000	-140 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 140.000 euro.

Inkomster

Eventuella ersättningar vid oljesaneringar tillskrivs momentet.

Utgifter

Anslaget avser utgifter för upprätthållande och genomförande av oljeskyddsplanen för åren 2015 - 2019. Oljeskyddsberedskapen sköts, utgående från oljeskyddsplanen, i samarbete med räddningsmyndigheterna och Ålands Sjöräddningssällskap r.f. Myndighetsansvaret för oljeskydd har landskapsregeringen.

Anslaget avser täcka driftskostnaderna för landskapets oljeskyddfarkoster samt kostnaderna för oljebekämpningsverksamheten och oljeskyddslagret. Om en oljeolycka sker, återkommer landskapsregeringen med förslag på tilläggsanslag. Se även moment 974500.

750 Kostnader för sjötrafik

75010 Upphandling av sjötrafik

	Bakslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	1 201 280	1 100 000	1 200 000
Kostnader:			
- årets totalt	-14 677 506	-14 625 000	-14 575 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-13 476 226	-13 525 000	-13 375 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 13.375.000 euro för att sköta avtalen som landskapsregeringen tecknat med entreprenörer, inkluderat bunkerkostnaden, samt reparationer och underhåll av fartyg. Utgifterna beräknas till 14.575.000 euro och inkomsterna till 1.200.000 euro. Anslaget används för upphandling och beställning av sjötrafik med frigående färjor utgående från av landskapsregeringen fastställd turlista, beställnings- och menförestrafik, bränsletransporter samt för tekniskt underhåll av landskapsregeringens tonnage.

Landskapsregeringens hela frigående flotta är driftsprivatiserad. Transportbyrån förvaltar avtalen genom att aktivt följa upp att entreprenörerna utför sina avtalsenliga åtaganden. Avtalsuppföljning sker även i fält. Landskapsregeringen äger fortsättningsvis åtta frigående fartyg och ansvarar för samt

planerar alla dockningar, klassningar, större reparationer och underhåll samt uppgradering av tonnage.

Inkomster

Inkomsterna består av biljett- och fraktintäkter samt eventuella kostnadsregleringar gentemot upphandlade entreprenörer. Nettoanslaget förutsätter intäkter om 1.200.000 euro.

Utgifter

Bruttokostnaden beräknas uppgå till 14.575.000 euro, av vilket 1.548.000 euro avsätts för tekniskt underhåll av tonnage. Anslaget utgår från att 2018 års turlista är kostnadsneutral jämfört med år 2017. Anslaget är beräknat på att m/s Ejdern används som ersättande tonnage 1.600 timmar då de andra färjorna är på dockning eller översyn eller som ersättande fartyg under driftstörningar, förorsakade av oförsedda haverier på de andra färjorna. Risken för trafikstörningar ökar hela tiden till följd av det ålderstigna tonnage. Under högsäsong då m/s Ejdern trafikerar enligt turlista samt under översyns- och dockningsperioden, vilket totalt utgör ca 7 månader av året, finns inget ersättande tonnage.

Anslaget är beräknat på ett bränslepris om 0,45 euro/liter netto, vilket betyder att ca 3.025.000 euro avsätts till bränsle. Med beaktande av osäkerheten gällande bränsleprisets utveckling vid uppgörandet av budgetförslaget återkommer landskapsregeringen vid behov i en tilläggsbudget.

Inför kommande upphandling av drivmedel till färjorna utreds möjligheterna att helt eller delvis gå över till en miljövänligare diesel.

Driftsentreprenaderna på linjerna Åva-Jurmo, Åva-Osnäs, Hummelvik-Torsholma, Svinö-Degerby samt Långnäs-Galtby fortsätter. Under vintern görs en ny upphandling för linjen Svinö-Degerby då innevarande avtal löper ut 30.09.2018. Anslaget är beräknat med en uppskattad 3 % kostnadsökning för det nya avtalet för trafiken på Svinö-Degerby.

Totalentreprenaden för passagerarbåts-, beställnings- och menförestrafik i södra skärgården och trafiken i Geta skärgård fortsätter. Beställningstrafiken för Lemlands skärgård arrangeras under menförestid. Trafiken på Kumlinge-Enklinge och Asterholma-Lappo-Torsholma fortsätter på totalentreprenad fram till och med mars 2018, varefter trafiken fortsätter genom nytt upphandlingsavtal. Anslaget är beräknat med en uppskattad 3 % kostnadsökning för det nya avtalet för trafiken på Kumlinge-Enklinge samt Asterholma-Lappo-Torsholma.

Tvärgående linjen drivs också som totalentreprenad med ett avtal som gäller till sommaren 2020. Bränsletransporterna sköts med eget tonnage under ordinarie turlista och med begränsat passagerarantal förutom på södra linjen under högsäsong då externt tonnage upphandlas.

Fullmakt

Landskapsregeringen avser begära in anbud på en hybridfärja med el-drift på totalentreprenad för driften på Föglölinjen, se moment 975000.

75030 Upphandling av linfärjetrafik

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 215 610	-2 234 100	-2 205 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 215 610	-2 234 100	-2 205 000
Internhyra	-48 000	-29 900	-45 000
Sammanlagt	-2 263 610	-2 264 000	-2 250 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.250.000 euro.

Landskapsregeringen har sex linfärjelinjer varav trafiken bedrivs i egen regi på linjerna Töftö, Seglinge, Embarsund och Björkö, medan trafiken bedrivs med landskapets tonnage av upphandlade entreprenörer på linjerna Ängösund och Simskåla. Transportbyrån förvaltar avtalen genom att följa upp att entreprenörerna utför sina avtalsenliga åtaganden. På samtliga linfärjelinjer görs även regelbundna fältbesök.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att kostnadsregleringar gentemot upphandlade entreprenörer gottskrivs anslaget.

Utgifter

Utgifterna förväntas sjunka något under år 2018 jämfört med år 2017. Detta beror främst på att ett nytt avtal har tecknats på Simskållinjen som innebär en ca 25 % genomsnittlig lägre kostnad, räknat för hela femårsperioden med sina två optionsår fram till våren 2022. Därtill förväntas kostnaden för tekniskt underhåll sjunka något under år 2018. För tekniskt underhåll av tonnage avsetts 373.400 euro. Ytterligare har 50.000 euro reserverats för anskaffning av utrustning för trafikledningssystem till linfärjorna för bättre kontroll och uppföljning av driften.

Kostnaderna är beräknade med ett uppskattat bränslepris på 0,45 euro/liter, varvid bränslekostnaderna beräknas uppgå till 171.500 euro. Med beaktande av osäkerheten gällande bränsleprisets utveckling vid uppgörandet av budgetförslaget återkommer landskapsregeringen vid behov i en tilläggsbudget.

760 Kostnader för väghållning

76010 Utgifter för drift och underhåll av vägar

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	1 229	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 318 128	-2 370 000	-2 390 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 316 899	-2 370 000	-2 390 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.390.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för att kunna handha landskapsregeringens ansvar som väghållare för drift och underhåll av det allmänna vägnätet. Grundförbättringar, ombeläggningar och övriga avskrivningsbara investeringar finansieras under moment 976000.

Vägnätsbyrån har ansvar för upphandling och beställning av vägunderhållet. Anslaget möjliggör drift av vägnätet enligt infrastrukturavdelningens funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland. Driften utförs av vägnätsbyråns vägunderhållsenhet och av upphandlade privata aktörer, se även moment 87200.

76030 Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyrrar

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	159 000	230 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 215 311	-850 000	-630 000
- tidigare års anslag		-313 342	
- PAF-netto	0	313 342	
Anslag netto	-1 215 311	-691 000	-400 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning ett nettoanslag om 400.000 euro.

Utgifter

För underhåll av landskapets grunda farleder och tillhörande sjömärken, kummel, linjemarkeringar och radarmärken reserveras 200.000 euro. För förverkligande av farledsplanerna i sydöstra Ålands skärgårdsområden budgeteras 150.000 euro.

Med beaktande av tidigare beviljade anslag för det omfattande arbetet med att upprätta ett digitalt farledsregister för landskapsregeringens farleder föreslås ett anslag om 50.000 euro i enlighet med beräknad kostnad för återstående arbeten. Med detta anslag är den beräknade totalkostnaden om 2.400.000 euro för projektet finansierat under förutsättning att EU-medlen för ADAPT utbetalas under år 2018. En del av projektet ingår i Central Baltic-projektet ADAPT varav cirka 270.000 euro kommer att finansieras av EU-medel, varav 230.000 euro under år 2018. Att digital farledsinformation finns är ett villkor för att farlederna ska redovisas i officiella sjökort i framtiden.

76050 Utgifter för drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar och byggnader

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	10 444	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-589 632	-733 000	-818 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-579 189	-733 000	-818 000
Internhyra	-17 000	-17 000	-22 000
Sammanlagt	-596 189	-750 000	-840 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 840.000 euro, vilket inkluderar en internhyra om 22.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar, väntsalar, teknikbyggnader och lastbryggor vid frigående färjfästen samt regleringsdammen i Vargsundsådran. Driften beställs, enligt landskapsregeringens funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland, i huvudsak av vägunderhållsenheten och verkstads- och lagrenheten.

Kostnaderna för underhåll av broar, hamnar, färjfästen, bryggor m.m. ökar årligen främst på grund av anläggningarnas stigande ålder och slitage. Drift och underhållsåtgärder som berör trafikanternas säkerhet och anläggningarnas funktion prioriteras fortsättningsvis. Anslaget föreslås även bära kostnaderna för att upprätthålla ett tekniskt broregister samt de broinspektioner som utförs enligt avdelningens inspektionsplan. För broarnas del är avsikten att utgående från inspektionerna genomföra ett omfattande renoveringsprojekt med målsättningen att förbättra det allmänna skicket och trafiksäkerheten samt stoppa den ökande kostnadsutvecklingen på det kontinuerliga bronderhållet.

8 Myndigheter samt fristående enheter

820 Ålands statistik- och utredningsbyrå

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) är en oberoende myndighet vars främsta uppgifter är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forsknings- och utredningsverksamhet (LL 1993:116).

ÅSUB producerar aktuell officiell statistik för beslutsfattande, debatt och forskning inom de flesta samhällsområden. Det innebär att ÅSUB utvecklar, framställer och sprider statistik samt samordnar statistikproduktionen på Åland och lämnar statistik till internationella organisationer såsom det nordiska samarbetet och FN. Statistiken är en viktig hörnsten i en demokrati, bidrar till fakta för beslut, stärker tilliten till beslutsprocesserna och stöder därmed till utvecklingsmål 2 i utvecklings- och hållbarhetsagendan.

Statistiken har som krav att vara oberoende, relevant, jämförbar, av god kvalitet och baserad på vetenskapliga grunder samt respektera uppgiftslämnarnas rättigheter och sekretess. ÅSUB åtar sig

också olika typer av statistiska bearbetningar och analyser på uppdrag av beställare. ÅSUB medverkar även i internationellt statistiksamarbete.

Uppgiften som officiell statistikmyndighet och de åtaganden som detta medför finansieras med budgetanslag. Anslaget föreslås under år 2018 finansiera 24 produktionsområden inom den officiella statistiken. Anslaget beräknas även finansiera den kontinuerliga uppdateringen av webbplatsen och de databastabeller som finns där samt Statistisk årsbok och fickstatistiken "Åland i Siffror" som ges ut på fem språk.

Tyngdpunkten i ÅSUB:s forsknings- och utredningsverksamhet finns inom det samhällsekonomiska området men omfattar även många andra aktuella samhällsfrågor. ÅSUB har en stark metodkompetens och har särskilt specialiserat verksamheten inom ekonomiska lägesanalyser, prognoser, ekonomisk modellutveckling, surveyundersökningar samt utvärdering av politikinsatser. Utrednings- och forskningsverksamheten är uppdragsfinansierad och har kunder både inom Åland och internationellt.

Direktionen för ÅSUB har antagit ett fyraårigt verksamhetsprogram för perioden 2016 - 2019. Verksamhetsprogrammet sammanfaller med direktionens mandatperiod och lyfter fram fem strategier för att bygga vidare på det starka förtroendekapital som kännetecknar ÅSUB:s verksamhet:

- aktiv förmedling och interaktion med användarna
- underlätta för uppgiftslämnarna
- ökad växelverkan med samarbetspartners
- utveckla kompetenserna och metoderna samt trygga arbetsklimatet samt
- teknisk förnyelse och säker datahantering.

Tre horisontella fokusområden genomsyrar all ÅSUB:s produktion och verksamhet, nämligen genusperspektivet, hållbar utveckling samt självstyrelsen. Vidare har direktionen för programperioden lyft fram fyra fokusområden som ska stöda åländska beslutsfattare med kunskapsunderlag inom aktuella politikområden. De fyra fokusområdena är individen i samhället, bärkraftiga välfärdssystem, bärkraftig offentlig sektor samt bärkraftig ekonomi och miljö. Fokusområdena innehåller statistikproduktion samt oberoende utredningar och analyser som underlag bland annat för landskapsregeringens program och utvecklings- och hållbarhetsagendans sju strategiska mål. Verksamhetsprogrammet konkretiseras varje år i en verksamhetsplan. ÅSUB:s direktion har därtill antagit ett kompetensutvecklingsprogram för ÅSUB:s personal för perioden 2017 - 2018 där målet är att varje medarbetare bereds tillfälle att delta i minst ett utbildningstillfälle årligen vid sidan om självstudier. Kompetensutvecklingsprogrammet stöder förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendans utvecklingsmål 1.

Under verksamhetsåret kommer EU:s nya dataskyddsförordning att prägla framställningen och utvecklingen av statistiken. Dataskyddsförordningen kommer också att vara en del av kompetensutvecklingsinsatserna under året.

En sammanställning över den senaste publiceringsverksamheten samt de preliminära planerna för år 2018 finns i tabellen nedan. Utvecklingen går mot att en allt större del av de publicerade uppgifterna finns tillgängliga i användarvänliga databastabeller på myndighetens webbplats. Webbplatsen förnyades helt under år 2017 till ett responsivt format som är lätt att använda även med mobiltelefoner och läsplattor.

Publicering	2016	2017 (Plan)	2018 (Plan)
Totalt	389	481	490
Utredningsrapporter	7	7	9
Statistikrapporter	5	6	4
Statistikmeddelanden	54	55	55
Översikter/indikatorer	5	5	6
Webbpublicering	23	22	26
Databastabeller	290	381	385
Övrigt	5	5	5

82000 Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	314 106	287 000	297 000
Kostnader:			
- årets totalt	-863 142	-847 000	-875 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-549 036	-560 000	-578 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 578.000 euro.

Utgifter

De totala inkomsterna under år 2018 beräknas uppgå till 297.000 euro. Dessa kommer från utrednings- och statistikuppdrag från landskapsförvaltningen och dess myndigheter, från andra externa beställare inom och utanför Åland samt från försäljning av ÅSUB:s olika produkter. Den totala budgetomslutningen uppgår enligt förslaget till 875.000 euro.

822 Datainspektionen

Övergripande mål och beskrivning av verksamheten

Till grund för Datainspektionens uppdrag och verksamhetsplan ligger landskapslag (2007:89) om Datainspektionen och landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen som grundar sig på EG-direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter. Från och med den 25 maj 2018 kommer Europaparlamentets och Rådets förordning (GDPR) om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG att träda i kraft. GDPR gäller direkt som lag och ersätter ovanstående direktiv och landskapslagar samt nationella lagar. GDPR ger utrymme för mer preciserade bestämmelser i landskaps- och nationell lagstiftning gällande t. ex. tillsynsmyndigheten, personuppgiftsbehandling hos myndigheter och sanktionsavgiften inom offentlig sektor.

Datainspektionen arbetar genom sin tillsynsverksamhet för att behovet av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet. Myndigheten utövar tillsyn och

inspektioner, följer den allmänna utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och tar nödvändiga initiativ, informerar om gällande regler samt ger anvisningar och råd om behandlingen av personuppgifter. I Datainspektionens uppdrag ingår även att följa utvecklingen på it-området när det gäller frågor som rör integritet och ny teknik. Datainspektionen bidrar till utvecklandet av en effektiv och rättssäker förvaltning där både kvinnors och mäns samt flickors och pojkers intressen tillvaratas genom att särskilt bevaka och synliggöra integritetsfrågorna.

Landskapsregeringen har ännu inte gjort sina slutliga bedömningar av vilka åtgärder som behövs för att trygga dataskyddet på det sätt som avses i GDPR, då den landskapslagstiftning som ansluter till förordningen ännu är under beredning. I det föreliggande budgetförslaget upptas dock utökad anslag för inköp av experttjänster. Landskapsregeringen kan återkomma till frågan i en tilläggsbudget om så bedöms ändamålsenligt.

För att underlätta arbetet med att följa utvecklingen inom datatillsynsområdet samverkar Datainspektionen med Dataombudsmannens byrå i Helsingfors och Datainspektionen i Stockholm samt med övriga datatillsynsmyndigheter i Norden. Samverkan sker bland annat genom att delta i nordiska datachefsmöten och möten med de handläggande tjänstemännen inom de nordiska tillsynsmyndigheterna samt genom att delta i konferenser och annan utbildning inom sakområdet. Vidare samarbetar Datainspektionen med Dataombudsmannens byrå för att ge ålänningarna god service trots den delade förvaltningsbehörigheten mellan de båda myndigheterna.

Målsättningar för året

Arbetet vid Datainspektionen kommer förutom de löpande ärendena att vara fokuserat på att hitta relevanta tekniska, administrativa och organisatoriska lösningar för att svara upp mot GDPR:s krav. Datainspektionen arbetar fortlöpande med att kartlägga myndighetsregister för att bättre kunna följa upp om landskapets och de kommunala myndigheterna kan uppvisa att verksamheten är så organiserad att bland annat information om behandling av personuppgifter på ett snabbt, effektivt och rättssäkert sätt kan lämnas ut till medborgarna. Arbetet med kartläggningen sker i samarbete med myndigheterna och efter att de genom riktade utbildningsinsatser informerats om det ansvar de har enligt lagstiftningen. Datainspektionen följer upp att de registeransvariga myndigheterna vidtar de åtgärder som lagstiftningen förutsätter.

Verksamheten vid myndigheten bedrivs huvudsakligen genom att bland annat förmedla kunskap, sprida medvetenhet, varna för risker, ge råd och hjälp samt granska och säkerställa att myndigheterna hanterar personuppgifter på ett lagligt sätt. Några områden där behandling av personuppgifter förekommer som är särskilt viktiga är e-förvaltning, hälso- och sjukvård, socialförvaltning, skolförvaltningen samt internet.

Genom myndighetsutövning och förebyggande arbetssätt gällande tolkning och tillämpning av lagstiftningen arbetar Datainspektionen bl.a. genom media, nyhetsbrev, utbildning och genom att ge råd i utvecklingsarbete.

82200 Datainspektionen, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-94 926	-139 000	-150 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-94 926	-139 000	-150 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 150.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser täcka Datainspektionens verksamhetskostnader. Ökningen föranleds av EU:s dataskyddsförordning (GDPR) som träder i kraft under året. Genom GDPR kommer informations- och rådgivningsbehovet samt hanteringen av säkerhetsincidenter och klagomål öka. Därtill krävs delvis ett omfattande förberedelsearbete för att analysera de nya rättsakterna, utbildning, utbilda och informera alla aktörer som kommer att påverkas av reformen, förbereda nya arbetsuppgifter, förbereda samarbetet med andra dataskyddsmyndigheter och arbetet i den europeiska dataskyddsstyrelsen.

823 Ålands energimyndighet

Ålands energimyndighets uppgift är tillsyn och övervakning av elmarknad, energifrågor samt utsläppshandel med växthusgaser i enlighet med LL om Ålands energimyndighet (2015:103). Myndigheten ska inom sitt verksamhetsområde även främja målen för landskapets energipolitik, följa energifrågornas utveckling, ta initiativ till utveckling av lagstiftning samt ge utlåtanden och bistå landskapsregeringen i beredningen av ärenden. Ålands energimyndighet sköter tillsyns- och övervakningsuppgifter samt beslutar i de ärenden som avses i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om elmarknaden ÅFS (2015:102).

82300 Ålands energimyndighet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	37 000	37 000
Kostnader:			
- årets totalt	-24 730	-53 000	-51 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-24 730	-16 000	-14 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 37.000 euro och ett anslag om 51.000 euro.

Inkomster

Intäkter till momentet är övervakning av transmissions- och distributionsbolag samt intäkter från utsläppsauktioner i den gemensamma auktionsplattform som skapats för utsläppshandelsperioden 2013 - 2020. De förväntade intäkterna från övervakning samt utsläppsauktioner uppgår till ca 37.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser personal och övriga omkostnader för myndigheten.

Energimyndigheten föreslås bli tvistlösningsmyndighet vilken ska etableras i samband med lagen om främjande av utbyggnad av bredband. I tvistlösningsituationer kan myndigheten vara i behov av att anlita extern juridisk sakkunskap.

Ytterligare utgifter förväntas med uppdraget gällande tillsyn och övervakning av elmarknaden då myndigheten i samarbete med rikets energimyndighet bör utarbeta en kalkylmodell anpassad för de åländska elnätsbolagen. Vissa avvikelser förekommer jämfört med riket och i utarbetandet av modellen krävs initialt arbetsinsatser.

825 Ålands polismyndighet

Polisverksamheten i landskapet bedrivs i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen och landskapsförordningen om Ålands polismyndighet (2000:26, 2000:34) samt enligt ett av styrelsen för Ålands polismyndighet fastställt reglemente. I 1 § i polislagen (2013:87) för Åland stadgas om polisens uppgifter.

Polismyndigheten leds av polismästaren som har som stödfunktion staben. Verksamheten är indelad i fyra enheter; alarm- och brottsbekämpningsenheten, narkotika- och spaningsenheten, kriminalenheten och tillståndsenheten. Landskapsalarmcentralen utgör en del av polismyndigheten. Enheterna leds av polisbefäl medan Landskapsalarmcentralen leds av alarmmästaren.

Polismyndighetens inriktningsmål för år 2018 är:

- polisens närhet och tillgänglighet för ökad trygghet i samhället
- arbetet mot våld i nära relationer samt
- hög prioritet av bekämpning av narkotika.

Polisens verksamhet ska innefatta nära samarbete med myndigheter, samfund och invånare för att öka tryggheten i samhället samt för att förebygga och förhindra brott. Polisen ska vara tillgänglig i hela landskapet och närvaron i skärgården tryggas. Detta förverkligas genom bibehållande av tillräckliga personresurser och genom god informationsbaserad planering av verksamheten. Polismyndigheten utvecklar metoder för tillgänglighet via nätet, såsom elektroniska tjänster samt ökad närvaro i sociala medier.

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem där mörkertalet kan vara betydande. Polisen deltar i samarbete och projekt i anknytning till temaområdet. Polisen vidareutvecklar sina metoder för bemötande av brottsoffer och vid brottsutredning i samarbete med andra myndigheter, särskilt de sociala myndigheterna och åklagaren. Polismyndigheten strävar till att utreda brott som begåtts i nära relationer effektivt och utan dröjsmål och deltar i utbildning för att upprätthålla god kompetensnivå.

Bekämpning av narkotika i samhället prioriteras högt och polisen ska arbeta effektivt för att minska tillgången till narkotika. Detta sker genom ingripande fältverksamhet samt effektiv utredning, där behövliga tvångsmedel används aktivt. Särskild vikt fästs vid förebyggande arbete som gäller ungdomar. Samarbetet med andra myndigheter, bl.a. tullen och polisen i Sverige, stärks för att förhindra införsel till Åland. År 2017 påbörjades ett narkotikaprojekt i syfte att aktivt och målmedvetet bekämpa narkotikabrottslighet. Projektet har gett ett gott resultat och syftet är att arbeta vidare med projektet in på år 2018.

Polismyndigheten uppgör dessutom skilda verksamhetsplaner för varje enhet och Landskapsalarmcentralen.

82500 Ålands polismyndighet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	511 995	430 000	430 000
Kostnader:			
- årets totalt	-6 154 749	-6 152 000	-6 266 478
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-5 642 754	-5 722 000	-5 836 478
Internhyra	-430 000	-387 000	-389 522
Sammanlagt	-6 072 754	-6 109 000	-6 226 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 430.000 euro och ett anslag om 6.656.000 euro, varav ca 390.000 euro avser internhyra.

Inkomster

För verksamheten beräknas sammanlagt 430.000 euro inflyta huvudsakligen i form av tillståndsavgifter för pass. I inkomsten ingår även Landskapsalarmcentralens inkomster för bl.a. trygghetstelefoner och servicealarm.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för polismyndighetens verksamhet under år 2018.

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster av kostnadsersättningar för praktikanter och ersättningar för deltagande i övriga samarbeten och projekt.

Fullmakt

Arbetet med planeringen av polishusets om- och tillbyggnad fortsätter år 2018. I föreliggande budgetförslag anhålls på förhand om en fullmakt för de framtida kostnaderna för nybyggnationen av polishus. Årskostnaden, som innefattar avskrivning, internränta enligt beräkningsgrunden för år 2015 och skötselkostnad, är beräknad till ca 572 000 euro. Tidpunkten för ibruktagande beräknas vara tidigast i mitten av år 2019. Landskapets fastighetsverk har tagit beslut om att verksamheten vid Strandgatan 27 kommer att flyttas till nya utrymmen och att byggnationen av tillbyggnaden och renoveringen av gamla polishuset görs som en gemensam projektering. Verksamheten vid Strandgatan 23 samt Köpmansgatan 4, där tilläggsutrymmen hyrs, fortsätter som tidigare.

826 Ålands ombudsmannamyndighet

Ålands ombudsmannamyndighet bildades när landskapslag (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet trädde ikraft den 1 september 2014. Ett av de huvudsakliga motiven till inrättandet av Ålands ombudsmannamyndighet var att effektivisera ombudsmannaverksamheten på Åland genom att ombudsmannafunktionerna samordnades inom ramen för en enda förvaltningsenhets verksamhetsfält med syfte att verka till gagn för den enskildes trygghet och välfärd.

Enligt 1 § landskapslag om Ålands ombudsmannamyndighet är Ålands ombudsmannamyndighet en oberoende myndighet som är administrativt underställd landskapsregeringen. Enligt stadgandet i 1 kap. 2 § landskapslag om Ålands ombudsmannamyndighet har Ålands ombudsmannamyndighet som verksamhetsområden och övergripande målsättning att verka för att främja och trygga:

1. Den enskildes rätt till likabehandling i enlighet med landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland.
2. Den enskildes rätt till likabehandling i enlighet med landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män.
3. Barns ställning och rättigheter i enlighet med landskapslagen om Ålands ombudsmannamyndighet.
4. Klientens ställning och rättigheter inom socialvården i enlighet med landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.
5. Patientens ställning och rättigheter inom hälso- och sjukvården i enlighet med landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter.

Ålands ombudsmannamyndighet verkar även genom konsumentrådgivning för att främja och trygga konsumenters intressen i enlighet med vad som föreskrivs särskilt, d.v.s. i enlighet med rikets lag om konsumentrådgivning (FFS 800/2008) och republikens presidents förordning (2010:57) om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning.

82600 Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	45 837	46 000	46 000
Kostnader:			
- årets totalt	-215 376	-202 000	-199 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-169 539	-156 000	-153 000

Budgetmotivering

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § föreslås ett nettoanslag om 153.000 euro.

Varje ombudsman vid Ålands ombudsmannamyndighet ska, utgående från sitt respektive verksamhetsområde, fortsätta för att verka för de i 1 kap. 2 § landskapslagen om Ålands ombudsmannamyndighet fastställda övergripande målsättningarna uppnås genom tillämpning av de i stadgandet nämnda lagarna.

Diskrimineringsombudsmannen ska inom landskapets behörighet fortsätta att motverka och förhindra diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

Diskrimineringsombudsmannen ska inom landskapets behörighet fortsätta att motverka och förhindra diskriminering på grund av kön, könsidentitet och könsuttryck genom att utöva tillsyn över att rikets lag (FFS 609/1986) om jämställdhet mellan kvinnor och män följs i landskapet Åland.

Barnombudsmannen ska inom landskapets behörighet fortsätta att trygga och främja barnets ställning och rättigheter.

Patientombudsmannen ska inom landskapets behörighet fortsätta att trygga och främja klientmedverkan och förtroendefulla klientrelationer samt klientens rätt till god service och gott bemötande inom socialvården.

Klientombudsmannen ska inom landskapets behörighet fortsätta att trygga och främja patientmedverkan och förtroendefulla patientrelationer samt patientens rätt till god service och gott bemötande inom hälso- och sjukvården.

Konsumentrådgivaren ska fortsätta att främja och trygga konsumenters intressen genom rådgivning.

Ålands ombudsmannamyndighet ska ha ett nära och konstruktivt samarbete med ombudsmannanämnden för att tillgodose sig kompetensen hos de som representerar olika intresseriktningar som ingår i ombudsmannanämnden.

Ålands ombudsmannamyndighet ska agera mer aktivt för att få till stånd lagändringar inom landskapets behörighet som myndigheten anser som nödvändiga för att tillgodose myndighetens målsättningar och den enskildes rättsskydd inom myndighetens verksamhetsområden.

Ålands ombudsmannamyndighet ska fortsätta arbetet för att bli mer synligt bland allmänheten, så att Ålands ombudsmannamyndighet får en starkare förankring bland allmänheten och blir ett begrepp i landskapet Åland, genom att arbeta med mer informativ verksamhet och tätare kontakter med de som omfattas av myndighetens verksamhetsområden samt hålla massmedia uppdaterad.

Ålands ombudsmannamyndighet ska fortsätta arbetet med en uppdaterad och informativ webbplats, där de som önskar kan få råd och hjälp inom myndighetens verksamhetsområden.

Ålands ombudsmannamyndighet ska även år 2018 inom ramarna för barnombudsmannens verksamhetsområde upprätthålla kontakterna med BRIS i Sverige, så att barn och ungdomar på Åland har tillgång till BRIS:s olika stödfunktioner, bland annat den s.k. BRIS-telefonen.

Ålands ombudsmannamyndighet ska i sin verksamhet fortsätta att arbeta och verka utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Inkomster

Ålands ombudsmannamyndighet tilldelas en inkomst för statens ersättning av kostnaderna för konsumentrådgivningen i landskapet Åland om 46.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 199.000 euro för Ålands ombudsmannamyndighets verksamhet under år 2018.

827 Lotteriinspektionen

Lotteriinspektionen startade verksamheten den 1 mars 2017. Till grund för myndighetens verksamhet och uppdrag ligger landskapslag (2016:10) om lotteriinspektion. Myndighetens huvuduppgift är att ansvara för tillsynen av lotterier.

Vid sidan av tillsynsuppgifterna ska Lotteriinspektionen även följa den allmänna utvecklingen inom verksamhetsområden som regleras av lotterilagen, informera och ge anvisningar och råd gällande verksamhet som regleras av lotterilagen och relaterade författningar, samt arbeta preventivt genom att ta initiativ till nödvändiga förbättringar inom dessa områden.

Myndighetens tillsyn sker främst av tillståndsinnehavare av penningspel genom att påvisa och kontrollera att regelefterlevnad föreligger mot landskapslag (1966:10) om lotterier.

Tillståndsinnehavare har krav och redovisningsskyldighet att följa landskapslagen om lotterier och dessa redovisas till lotteriinspektionen. Lotteriinspektionen följer sedan upp redovisningar och åtgärder av tillståndsinnehavarna för att tillse att de vidtar tillräckliga åtgärder för att uppnå regelefterlevnad enligt gällande rätt och tillstånd. Redovisningar, revision och kontroller för verksamhetsår 2017 kommer att slutföras under första delen av år 2018.

Överenskommelseförordning

Landskapsregeringen och Inrikesministeriet har i juni 2017 föreslagit en överenskommelseförordning till justitieministeriet. Överenskommelseförordningen föreslås överföra delar av förvaltningsbehörigheten av lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (2017/444) gällande tillsynen av rapporteringsskyldiga penningspelssammanslutningar på Åland till Lotteriinspektionen. Kostnader för förvaltningsuppgifter som via överenskommelseförordning utförs av Ålands lotteriinspektion betalas av riket enligt vad Inrikesministeriet och Ålands landskapsregering avtalar. Överenskommelseförordningen kommer sannolikt träda i kraft under vintern 2018.

Webbplats och digitalisering

Under år 2018 kommer lotteriinspektionens webbplats färdigställas. Webbplatsen ska kunna användas av allmänheten för information om gällande rätt samt att ge tillståndsinnehavare möjligheten att redovisa lotterier digitalt till lotteriinspektionen. Generellt är målsättningen att myndighetens arbete digitaliseras under år 2018. I samband med att landskapslagen om elektronisk delgivning kommer att träda i kraft (LF 26/2016-2017, godkänd av republikens president den 28 september 2017) kommer avtal att ingås med tillståndsinnehavare för att beslut ska kunna delges elektroniskt.

82700 Lotteriinspektionen, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	190 000	150 000
Kostnader:			
- årets totalt	-935	-189 000	-150 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-935	1 000	0

Budgetmotivering

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § föreslås ett nettoanslag.

Inkomster

Enligt landskapslag om lotterier (2016:11) ska den som anordnar penningspel betala landskapet för tillsynen. Lotteriinspektionen beslutar om avgifter som ska uppbäras för myndighetens verksamhet. Myndighetens avgifter för verksamhetsår 2018 föreslås uppgå till 150.000 euro så att full kostnadstäckning uppnås.

Utgifter

Föreslås anslag om 150.000 euro.

831 Upphandlingsinspektionen

Upphandlingsinspektionen är en ny myndighet som ska verka i enlighet med LL (2017:81) om Upphandlingsinspektionen. Enligt skyldigheten som framgår av upphandlingsdirektivet 2014/24/EU har Upphandlingsinspektionen skapats i syfte att övervaka att reglerna för offentlig upphandling följs. Syftet med Upphandlingsinspektionen är att effektivt säkerställa korrekt och ändamålsenligt genomförande av upphandlingsreglerna. Upphandlingsinspektionen ska på begäran eller på eget initiativ meddela överträdelser till andra lämpliga myndigheter. Resultatet av övervakningen ska offentliggöras och vara till förfogande för kommissionen.

83100 Upphandlingsinspektionen, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-55 000	-120 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-55 000	-120 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 120.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas anslag för personalkostnader och övriga verksamhetsrelaterade kostnader. Vid tidpunkten för beredningen av föreliggande budgetförslag har myndighetens verksamhet inte kommit igång, varför det har gjorts en uppskattning av kostnadsnivån för år 2018.

840 Ålands hälso- och sjukvård

Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) har till uppgift att i enlighet med LL (2011:114) om hälso- och sjukvård handha den offentliga hälso- och sjukvården på Åland. ÅHS kan sköta sina uppgifter genom att producera vårdtjänster eller genom att köpa tjänster av andra vårdproducenter. ÅHS kan även sälja vårdtjänster så länge som myndighetens förutsättningar att fullfölja sina uppgifter tryggas.

Budgetramen för år 2018

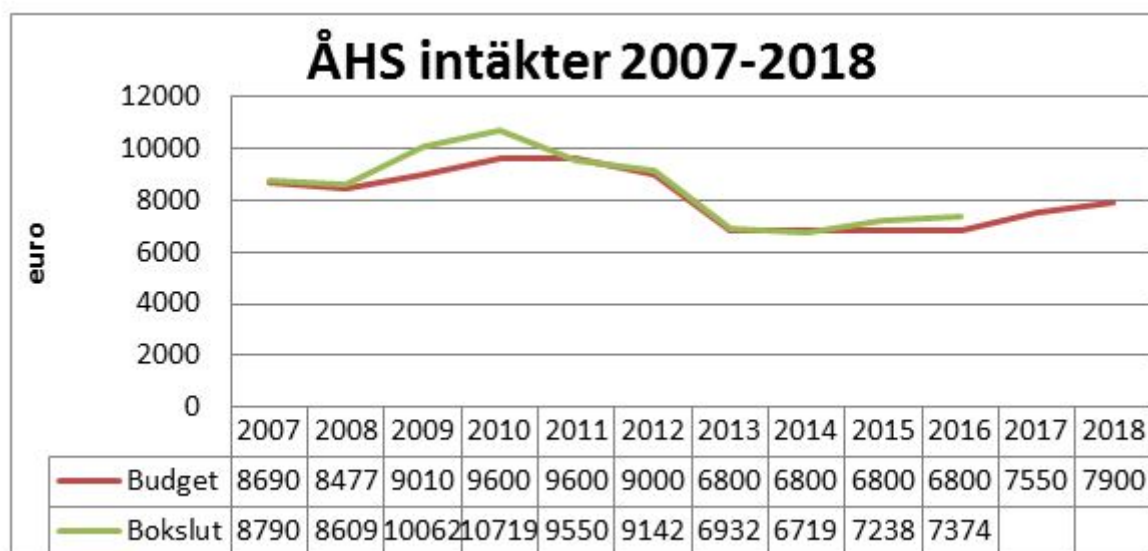
	Bokslut 2016	Budgetram 2017	Budgetram 2018
Intäkter	7 373 954	7 550 000	7 900 000
Driftkostnader	88 140 343	88 230 000	89 155 000
Nettokostnader	80 766 389	80 680 000	81 255 000
Nettokostnader exkl. avskr.	76 793 379	76 480 000	79 255 000
Investeringskostnad	2 696 472	6 700 000	5 400 000
Total budgetram, netto	83 462 861	87 380 000	86 655 000

Differensen i nettokostnaderna det vill säga budgetramen 2017 och 2018 är i grunden -2.000.000 euro. I driftskostnaderna ingår kostnaden för arbetsvärderingen på 700.000 euro. I tilläggsbudget 1/2017 sänktes kostnadsramen med 1.100.000 euro med hänvisning till förhandlingsresultatet rörande landskapets tjänstekollektivavtal och sänkt socialskyddsavgift. Inbesparingskravet för år 2018 är därmed 900.000 euro. Besittningsrätten gällande ÅHS fastigheter överförs till Landskapets fastighetsverk vilket innebär en påverkan på budgetramen. Justeringen består av en minskad budgetram med 1.490.000 euro för fastighetsdriften, 2.200.000 euro minskade

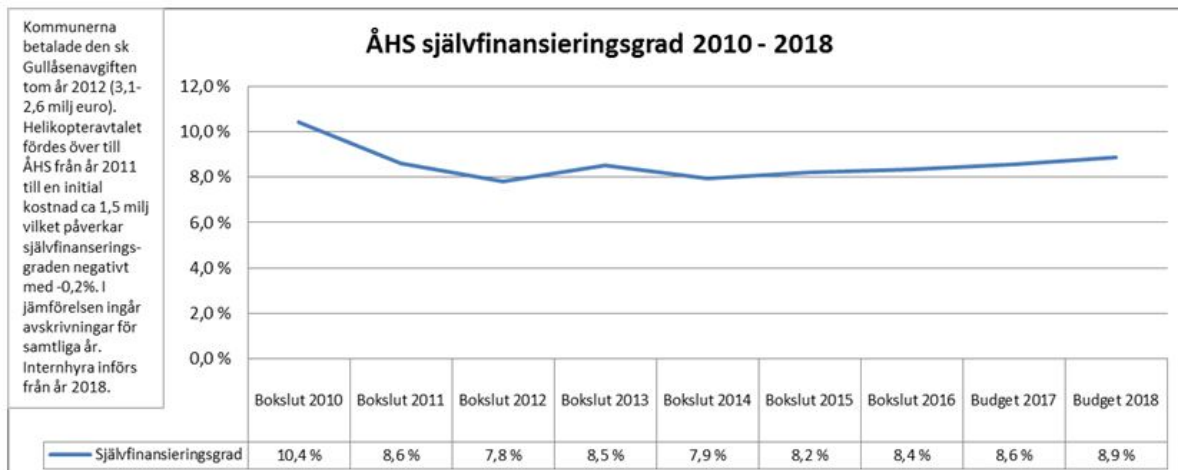
avskrivningskostnader samt en utökning av ramen motsvarande internhyran som beräknas till 6.265.000 euro. Sammanlagt innebär det att budgetramen ökar med 2.575.000 euro. Därtill budgeteras centralt för en extraordinär intäkt på ca 24 miljoner euro då fastigheterna inklusive marken säljs till fastighetsverket till ett beräknat värde på drygt 65 miljoner euro, medan bokföringsvärdet uppgår till drygt 40 miljoner euro. Värdet av pågående projekt som överförs till fastighetsverket beräknas till ca 1 miljon euro. Investeringsbehovet beräknas till 5,4 miljoner euro det vill säga en sänkning med 1.300.000 euro jämfört med investeringsanslaget år 2017. Från år 2018 ingår dock inte direkta bygginvesteringar i ÅHS budget.

Intäkter

Intäkterna är planerade till en nivå 350.000 euro högre än nivån i budget 2017. Framst kalkyleras med högre försäkringsavgifter, FPA-ersättningar och övriga ersättningar. För patientavgifterna budgeteras en höjd intäkt med 50.000 euro. Patientavgifterna och högkostnadsskydden justerades generellt från 1.1.2017. Patientavgifterna budgeteras till 3.254.000 euro. Intäkterna totalt budgeteras till 7.900.000 euro och förändringen utgör +4,6%. De budgeterade intäkternas förhållande till boksluten för de senaste åren kan avläsas ur nedanstående tabell.

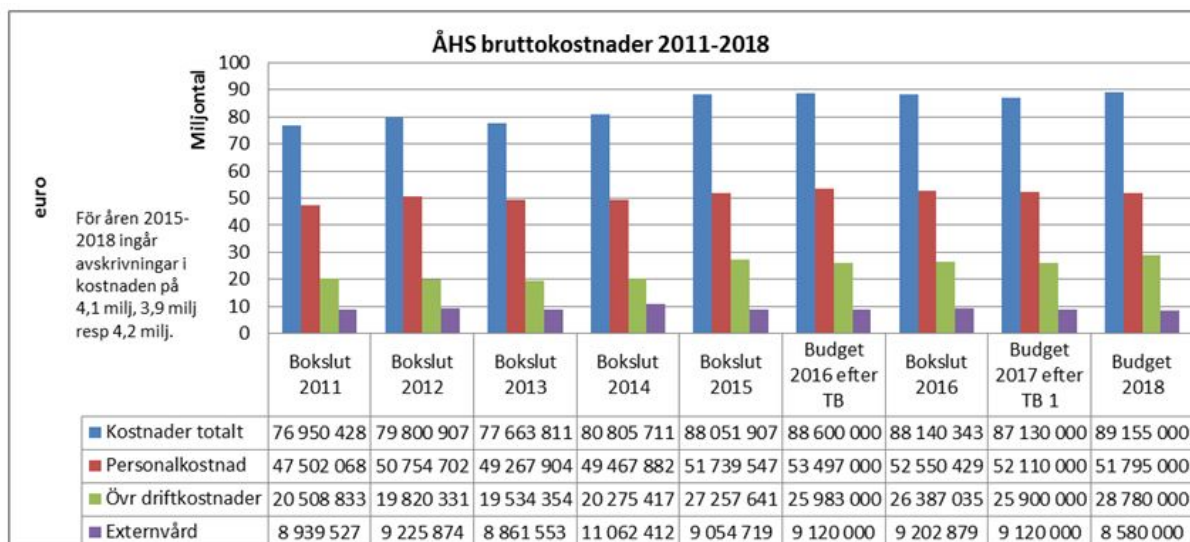

I och med de planerade intäktshöjningarna och den sänkta ramen höjs ÅHS självfinansieringsgrad från 8,6 % till 9,1 % enligt nedanstående tabell.

Verksamhetskostnader

Kostnadsramen uppgår till 89.155.000 euro vilket inkluderar en ökning med 2.575.000 euro i och med att besittningsrätten för ÅHS:s fastigheter övergår från ÅHS till Landskapets fastighetsverk från år 2018 och att internhyra därmed införs. Förändringen mellan grundbudget 2017 och budget 2018 innebär en ökning med 0,9 miljoner euro. Personalkostnaderna minskar med 1,7 miljoner euro och övriga driftkostnader (varav internhyra 6,3 miljoner euro) ökar med 4,8 miljoner euro jämfört med grundbudget 2017. I driftkostnaden ingår extern vård vilken är budgeterad till 8,58 miljoner euro vilket innebär en sänkning med 0,54 miljoner euro.

84000 Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	7 298 532	7 515 000	7 900 000
Kostnader:			
- årets totalt	-87 969 921	-87 028 000	-82 823 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-80 671 389	-79 513 000	-74 923 000
Internhyra	-95 000	-67 000	-6 332 000
Sammanlagt	-80 766 389	-79 580 000	-81 255 000

Budgetmotivering

Föreslås intäkter om 7.900.000 euro och ett anslag om 89.155.000 euro, varav ingår internhyra om 6.332.000 euro.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att donationer som ÅHS erhåller kan gottskrivas momentet och användas som finansiering av utgifter i enlighet med donatorns önskemål. Föreslås även att momentet får gottskrivas med inkomster för samarbeten och projekt.

Med hänvisning till regeringens målsättningar följs självfinansieringsgraden och effekterna av de förändrade avgifterna och högkostnadsskydden upp.

Utgifter

I myndighetens verksamhet stöds uppnåendet av det strategiska utvecklingsmålet 1, välmående människor vars inneboende resurser växer. I detta syfte strävas till att individuellt behovsanpassa vården så att onda spiraler tidigt kan brytas. Utvecklingen av välmående vuxna, som efter bästa förmåga tar ansvar för sin hälsa, stöds förutom genom förbyggande hälso- och sjukvård genom att förutsättningarna för digitala tjänster byggs ut och successivt tas i bruk. Under året utvecklas hållbarhetsarbetet inom myndigheten.

Myndigheten har för verksamhetsåret tre fokusområden:

- 1) En hög vårdkvalitet och ett bra patientbemötande
- 2) En motiverad och kompetent personal
- 3) En ekonomi i balans

Verksamhetsenheterna har getts frihet att prioritera vilket eller vilka fokusområden man arbetar med under verksamhetsåret. Verksamhetsenheternas uppställda mål kommer att framgå ur den interna verksamhetsplanen som styrelsen antar.

En av de mest kritiska framgångsfaktorerna för att klara verksamhetsuppdraget är hur ÅHS lyckas med kompetensförsörjningen. En kontinuerligt bra kompetensförsörjning är grunden för verksamhetsutvecklingen på alla delområden inom såväl linje- som stabsorganisationen. Brister i kompetensförsörjningen får direkta och indirekta följdverkningar i myndighetens förmåga att leverera vård och är kostnadsdrivande. Myndigheten fortsätter därför ansträngningarna att rekrytera

kompetent personal i samarbete med AMS och företag specialiserade på att rekrytera för hälso- och sjukvårdens behov.

Med hänvisning till regeringens målsättningar om att sjukvårdskostnaderna för den enskilde inte får bli avgörande om personen söker vård eller inte och att särskild hänsyn ska tas till de mest utsatta och till barn och ungdomars tillgång till vård, ska effekterna av de förändrade avgifterna från 1.1.2017 och högkostnadsskydden följas upp under året för att ge underlag för eventuella justeringar i avgiftssystemet.

För verksamhetsstyrning kommer införandet av budgetprocesslösningen att fortsätta. Avsikten är att verksamhetsplanering och budgetering samt den ekonomiska uppföljningen ska ske samlat i verktyget. Verksamhetsstyrningen utvecklas även genom att utveckla rapporteringen av verksamhetsdata och avsikten är att automatisera där det är möjligt, alternativt att användaren själv ska kunna köra de rapporter som behövs.

Myndigheten fortsätter arbetet för att öka arbetsvälbefinnandet. Resultatet av den arbetsvälmåendeenkät som genomförts under år 2017 följs upp. Ett pilotprojekt inleds för att testa och utvärdera den metod som är speciellt utvecklad för att följa upp resultaten av medarbetarenkäten. Cirka 8-10 avdelningar ges möjlighet att delta i workshoppar där man tillsammans tar fram konkreta åtgärder som bidrar till att utveckla arbetsvälbefinnandet. Sjukskrivningstalen för ÅHS är nu på en rekordlåg nivå.

Personalresursen för de olika verksamheterna har bedömts utgående från beskrivna behov, behovet av att effektivisera och omprioritera. Det innebär att en sänkning av personalkostnaden görs genom bland annat indragning av tjänster och samarbete över avdelningsgränser. Samtidigt förstärks personalresursen inom andra verksamhetsområden och inrättas ett antal tjänster ordinarie där ett långsiktigt behov finns för att ersätta tillfälliga men långvariga anställningar.

I samarbete med landskapsregeringen utreds implementeringen av den s.k. rådgivningsförordningen som i oktober 2017 varit i kraft i två år. Utredningen syftar till att samla gjorda erfarenheter och beskriva eventuella problemområden samt föreslå åtgärder utgående från utredningsresultatet.

Med målsättningen att utveckla vården mot en mer jämställd vård fortsätter implementeringen av nya arbetsmetoder för att identifiera patienter som utsätts för våld i nära relationer. Vård och övriga stödåtgärder utvecklas organisationsinternt och i samarbete med andra samhällssektorer.

Under våren 2017 genomförde landskapsregeringen tre seminarier om morgondagens vård på Åland. Dessa utmynnade i åtta fokusområden, av vilka ett avser definiera vilka tjänster som ska köpas utanför Åland. Under verksamhetsåret utreder ÅHS vilken vård som ska köpas utanför Åland. Anslaget för vård utom Åland föreslås minskat. Sänkningen motiveras med att ÅHS satt fokus på vård utanför Åland under ett par år och både antalet externa remisser och kostnaderna för dessa har sedan dess sjunkit. Till viss del beror denna nedgång i externa remisser på investeringar i ny teknik och nyanställd personal, vilket tillsammans gör att ÅHS kan behandla mer hemma än förut. Under år 2018 tas en egen magnetresonansanläggning (MR) i bruk. Därmed bortfaller ett antal externa remisser för MR- undersökningar

Inom it-området planeras fortsatta satsningar på att modernisera it-infrastrukturen såsom nätverk, arbetsstationer och programvaror. Moderniseringen av it struktur och funktion är en grundförutsättning för nästan all verksamhetsutveckling. Förnyelse av it-program sker enligt plan. ÅHS fortsätter arbetet med upphandling och införande av ett nytt vårdinformationssystem (VIS) där

målet är att ha tecknat avtal och påbörjat införande av ett nytt system under år 2018. Avsikten är att skapa ett Ålands - VIS.

Nya programvaror för t.ex. läkemedelscentralen, telemedicin och ny extern webbplats är aktuella. Ett nytt löne- och personaladministrativt system tas i bruk vilket kommer att förenhetliga och digitalisera ett antal personaladministrativa processer. Detta i tillägg till den omfattande upprustningen som fortsätter avseende it-infrastrukturen. Arbete och anpassningar till EU:s allmänna dataskyddsförordning samt NIS-direktivet genomförs. It-investeringarna höjer driftskostnaderna ifråga om licenser, köpta tjänster och ökar behovet av personalresurs.

Övergången av ansvaret för fastigheterna jämte underhållet till fastighetsverket vid årsskiftet vidareutvecklas i dialog med fastighetsverket så att gränsdragningen för ÅHS:s ansvar och fastighetsverkets ansvar nyanseras.

Fullmakt

Planering pågår gällande om- och nybyggnation av utrymmen för geriatri och rehabilitering. Etapp 1 av utrymmena förväntas vara klara för inflyttning år 2020, vilket innebär att anslaget för internhyra behöver justeras i samband med att lokalerna är färdigställda och kan tas i bruk. Under år 2018 förväntas utrymmena för MR-utrustningen vara färdigställda vilket innebär en förändring av internhyran, exakt belopp regleras i tilläggsbudget.

[848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet](#)

Organisation och arbetsuppgifter

Myndighetens uppgifter och organisation har fastställts i landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Verksamheten styrs förutom av lagstiftningen av budget och verksamhets- och resultatplanen som antas av landskapsregeringen.

ÅMHHM har en viktig roll i landskapets arbete för att kunna uppnå flera av de mål som finns i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Särskilt i arbetet med de strategiska utvecklingsmålen 1, 2, 3, 4 och 5 är ÅMHHM:s insats av största vikt. Genom att bedriva tillsyn, utfärda tillstånd, utföra prövningar, bedriva provtagning, utföra analyser, delta i beredskapsarbete, tillhandahålla information och kunskap, verkar ÅMHHM för att de mål som sätts upp genom lagstiftning och regelverk kan uppfyllas. Därigenom och genom att ständigt utveckla sin verksamhet verkar myndigheten för att uppfylla sin vision om "En modern och effektiv myndighet för ett levande örike med en ren och trygg livsmiljö" vilket är en del av den gemensamma visionen för Åland "Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar".

ÅMHHM:s laboratorium bidrar, som en viktig del av den åländska förebyggande hälso- och miljövården samt krisberedskapen för livsmedels- och vattenburen smitta och radioaktivt nedfall, till de strategiska utvecklingsmålen 1, 3, 4 och 5. ÅMHHM:s laboratorium sköter på uppdrag av Ålands landskapsregerings miljöbyrå provtagning och analys enligt det vattenövervakningsprogram som krävs enligt EU:s vattendirektiv och bidrar därmed till de strategiska utvecklingsmålen 3 och 4 om vatten av god kvalitet och ekosystem i balans och biologisk mångfald. Laboratoriet fungerar som en stödfunktion åt ett stort antal åländska företag, myndigheter och privatpersoner då fysikalisk-kemiska och mikrobiologiska analyser av livsmedel, vatten och jord utförs åt dessa enligt beställning vilket understöder det strategiska utvecklingsmålet 5.

84810 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	656 433	631 000	687 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 911 798	-1 982 000	-2 118 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 255 365	-1 351 000	-1 431 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 687.000 euro och ett anslag om 2.118.000 euro

Inkomster

Föreslås inkomster om 687.000 euro

Det exakta genomslaget av den taxa som började tillämpas i april 2017 är ännu inte klarlagt. Klart är i alla fall att de höjda avgifterna för ansöknings- och tillståndsärenden kommer att öka intäkterna medan intäkterna från den schemalagda livsmedelstillsynen sjunker. Myndigheten kommer att få ersättning för det arbete som görs inom övervakningen av fisksjukdomen VHS.

Utgifter

Totalt föreslås ett anslag på 2.118.000 euro vilket betyder ett behov av nettoanslag på 1.431.000 euro.

För att myndigheten ska kunna fortsätta utvecklas och effektiviseras krävs att myndigheten är organiserad på ett ändamålsenligt sätt. Myndigheten har i samråd med personalenheten vid landskapsregeringen involverat externa konsulter som ser över bland annat organisationen av myndigheten.

Den föreslagna budgeten är satt med tanke på att myndigheten ska klara av att utföra sina lagstadgade uppgifter samt att kunna utföra en ändamålsenlig tillsyn av alla de objekt som myndigheten har tillsyn över. Det finns områden som myndigheten har tillsyn över men där det har varit en utmaning att hinna med att göra någon proaktiv tillsyn. Exempel på sådana områden är: social- och hälsovårdstillsynen, verkstäder och avloppsnät.

Med tanke på att de strategiska utvecklingsmålen 1-5 som beskrivs i utvecklings- och hållbarhetsagendan ska kunna uppnås är det viktigt att myndigheten har möjlighet att utveckla den proaktiva tillsyn som behövs för att minimera riskerna för större avvikelser, tillbud och olyckor.

84820 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	362 305	385 000	385 000
Kostnader:			
- årets totalt	-675 427	-704 000	-744 990
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-313 123	-319 000	-359 990
Internhyra	-154 000	-115 000	-110 010
Sammanlagt	-467 123	-434 000	-470 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 385.000 euro och anslag om 855.000 euro, varav internhyran utgör ca 110.000 euro.

Inkomster

Ersättningen för det stora vattenövervakningsprogrammet för år 2018 blir enligt preliminära uppgifter oförändrat 208.000 euro. Undersökningen av näringshalten i diken i högt belastade områden ersätts med 15.000 euro. Företag och andra privata kunder står för den största delen av de övriga inkomsterna.

Utgifter

Totalt föreslås anslag om 855.000 euro vilket betyder nettokostnader om 470.000 euro.

Föreslås anslag för följande anskaffningar av engångskaraktär:

1. Ny motor och drev för den 20 år gamla fältprovtagningsbåten, 34.000 euro. Det bidrar till att uppfylla de strategiska utvecklingsmålen 3, 4 och 6.
2. Utbyte av första steget i laboratoriets reningssystem för ultrarent vatten, två föråldrade Elixar, 14.500 euro. Det bidrar till uppfyllande av de strategiska utvecklingsmålen 3, 4 och 5.

850 Högskolan på Åland

Högskolan på Åland bedriver yrkesinriktad utbildning på bachelornivå, fortbildning och tillämpad forskning inom de områden som efterfrågas av det åländska arbetslivet och samhället. Hållbarhet, digitalisering, internationalisering, innovation och entreprenörskap ska präglade verksamheten i högskolan.

Högskolans verksamhet ska bidra till kunskap och strukturer för samverkan som gynnar en hållbar samhällsutveckling och tillväxt på Åland. Högskolan ska erbjuda utbildning, examen och kunskap inom områden som i första hand är attraktiva för studerande. De utexaminerade är efterfrågade på den åländska arbetsmarknaden, och även utanför landskapet. Antalet nybörjarplatser på examensinriktad utbildning uppgår i medeltal till 140 platser per år. Högskolan ska bidra till att stärka existerande industri- och tjänstekluster, samt inspirera till skapandet av nya företag och tjänster genom sin undervisning, utvecklingsverksamhet och tillämpade forskning.

Högskolan ska samverka nationellt och internationellt med andra högskolor samt med närings- och arbetslivet för att både skapa meningsfull undervisning, och meningsfulla undervisnings- och

forskningsmiljöer för de studerande. Högskolan ska förnya sitt utbildningsutbud, -innehåll, sina undervisningsmetoder och lärmiljöer kontinuerligt.

Studiegången ska vara flexibel och tillgänglig via öppna lärresurser. Högskolan ska lyhört tillgodose studerandes särskilda behov i samband med utformandet av tillfälliga utbildningsarrangemang och utbildningsinsatser. Undervisningen ska möjliggöra för studerande att avlägga sin examen inom målsatt tid.

Studerandes förutsättningar att genomföra studie- eller arbetspraktikperioder utomlands ska förbättras inom samtliga program. Engelskspråkiga kurser/moduler ska utvecklas på varje program för att möjliggöra ett internationellt studerandeutbyte.

Högskolan ska stärka den tillämpade utvecklings- och forskningsverksamheten. Högskolans forsknings- och utvecklingsprojekt ska så långt det är möjligt integreras i undervisningen och involvera de studerande. Målet är att det ska råda ett nära samband mellan utbildning och utvecklingsverksamhet/tillämpad forskning för att garantera aktualitet i undervisningen.

Högskolan ska vara en attraktiv arbetsplats. Undervisande och handledande personalgrupper fortbildar sig kontinuerligt för att bedriva en modern undervisning och tillgodose högskolans kompetensbehov för att högskolan ska kunna fullfölja sitt uppdrag. Den tillämpade utvecklings- och forskningsverksamheten bidrar till personalens kompetensutveckling och sporrar till vidareutbildning i enlighet med fastställda principer.

85000 Högskolan på Åland

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	652 001	698 762	617 662
Kostnader:			
- årets totalt	-7 297 089	-7 645 962	-7 837 878
- tidigare års anslag		-81 701	
- PAF-netto	0	81 701	
Anslag netto	-6 645 088	-6 947 200	-7 220 216
Internhyra	-2 276 000	-1 897 800	-1 913 784
Sammanlagt	-8 921 088	-8 845 000	-9 134 000

Budgetmotivering

Under momentet föreslås, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69), ett nettoanslag om 9.134.000 euro vari ingår en internhyra om ca 1.914.000 euro samt hyreskostnad för skolfartyget m/s Michael Sars om 300.000 euro.

Utgifter

Utredningen gällande förutsättningarna för och konsekvenserna av en bolagisering av Högskolan på Åland slutförs. Initialt föreslås att göra högskolan till en resultatenhet från och med 1.1.2019 med tydliga principer för prestationsmål och hantering av över- och underskott. Resultatenheten skapar också möjligheter att jämföra och värdera utbildningsverksamheten mot andra utbildningsanordnare.

Landskapsregeringen och högskolan utarbetar tillsammans en finansieringsmodell som är baserad på relevanta nyckeltal för att underlätta reformen. Målsättningen är att skapa ett instrument för utvärdering av kostnaderna i förhållande till uppsatta mål.

Utöver detta utreds förutsättningarna för och konsekvenserna av ett förändrat tjänstekollektivavtal som inte bygger på undervisningsskyldighet utan på årsarbetstid.

851 Ålands folkhögskola

Ålands folkhögskola bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1999:53) om Ålands folkhögskola och därutöver har skolans övergripande mål formulerats i ett reglemente fastställt av landskapsregeringen.

Verksamhetens syfte är att:

- erbjuda en miljö för allsidigt lärande såväl intellektuellt, emotionellt som socialt
- göra det möjligt för studerande att påverka sin egen livssituation och skapa engagemang för att delta i samhällsutvecklingen
- främja de studerandes studieintresse och eget skapande samt att öka deras delaktighet i kulturlivet
- ge de studerande insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen, demilitariseringen, historien och kulturen samt att främja internationell förståelse och fredsvilja samt
- ge de studerande kunskaper och erfarenheter som stärker dem inför kommande fortsatta studier för examina och yrken.

Skolan har en allmän linje, NYA-linjen (ettårig) och två specialiserade linjer, Hantverk (grundår med möjlighet till ett fördjupningsår) och Vildmark & foto (ettårig). Budgetåret 2018 beräknas antalet inskrivna studerande uppgå till 56 på vårterminen och 56 på höstterminen.

Mål för år 2018:

- fortsätta arbetet med att upprätta läroplan för studerande med annat modersmål
- påbörja samarbete enligt rapporten "Omlokalisering av den yrkesinriktade specialundervisningen vid Ålands yrkesgymnasium till utrymmen vid Ålands folkhögskola" samt
- anpassa verksamheten efter budgetmedlen med bibehållen kvalitet.

En guideutbildning vid Ålands folkhögskola inleds höstterminen 2018. Utbildningen, som följer nationell standard för auktoriserade guider, sker som flerformsundervisning i samarbete med Ålands guider r.f. Landskapsregeringen avser att återkomma i en tilläggsbudget gällande den slutliga finansieringen av utbildningen.

Långsiktiga målsättningar:

- erbjuda sysselsättningsfrämjande kurser och andra aktuella kurser.

85100 Ålands folkhögskola, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	99 187	79 000	79 000
Kostnader:			
- årets totalt	-856 049	-914 000	-897 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-756 862	-835 000	-818 000
Internhyra	-764 000	-645 000	-412 000
Sammanlagt	-1 520 862	-1 480 000	-1 230 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 79.000 euro och ett anslag om 897.000 euro samt interhyra om 412.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör i huvudsak från kurs- och internatsavgifter samt kosthållet. För vinterkurs och övrig fortlöpande verksamhet beräknas ca 67.000 euro samt ca 12.000 euro för sommar- och kortkursverksamheten. Inkomsterna från sommar- och kortkursverksamheten har under senare år fortsatt vara vikande.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för skolans verksamhet samt internhyra. Se kapitel motiveringen rörande guideutbildning.

852 Ålands musikinstitut

Ålands musikinstitut bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1995:80, ändrad 1997/53) om Ålands musikinstitut samt reglemente och läroplan fastställda av landskapsregeringen.

Antalet sökande till läsåret 2017 - 2018 var 139 fördelat på 41 till dans (39 flickor, 2 pojkar) och 98 till musik (59 flickor, 39 pojkar). Till musik- och danslekkolan anmäldes 61 fördelat på musiklekkola 24 (14 flickor, 10 pojkar) och danslekkola 37 (27 flickor, 10 pojkar).

Elevantalet för musikkola och institut läsåret 2017 - 2018 är planerat till 289 fördelat enligt följande; 182 elever och dans 107 elever samt musiklekkola 29 och danslekkola 47. Musikeleverna fördelar sig mellan 17 instrumentlinjer och danseleverna studerar klassisk balett eller modern dans.

Mål för år 2018

- förhållandet mellan utbud och lärarresurser optimeras i syftet långsiktig hållbarhet
  - institutets reglemente revideras med beaktande av organisationens varierande behov
  - värdegrundens centrala roll synliggörs och utvärderas
  - uppkopplingsmöjligheterna tillgodoser distansundervisningens elementära behov.
- Distansundervisningsprojektet DÅMI (digitala Ålands musikinstitut) avslutas och undervisningen sker som en integrerad del i ordinarie verksamhet

- det pedagogiska upplägget i distansundervisningen utvecklas. Personalen erbjuds fortbildning i didaktik och teknik
- ibruktagna studieadministrativa system underlättar och förbättrar kontakterna och informationsutbytet. Administrationen underlättas av att anmälningar, återanmälningar och övrig kommunikation är nätbaserade samt
- den nya läroplanen implementeras i form av seminarier från och med 1.8.2018.

Långsiktiga mål

- institutet arbetar för att jämna ut obalansen i olika ämnen ur ett genusperspektiv. Insatser riktas mot ämnen som kräver särskild uppmärksamhet
- institutets verksamhet riktar sig till barn och unga i åldrarna 3 år till ca 25 år. Skolan jobbar med att utveckla pedagogiken samt
- antal undervisningstimmar i musik följer läroplanen.

85200 Ålands musikinstitut, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	127 668	135 000	135 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 040 216	-1 014 000	-1 024 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-912 548	-879 000	-889 000
Internhyra	-172 000	-139 000	-129 000
Sammanlagt	-1 084 548	-1 018 000	-1 018 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 135.000 euro och ett anslag om 1.024.000 euro samt internhyra om 129.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser terminsavgifter för studerande.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för skolans personal och drift.

855 Ålands gymnasium

Ålands gymnasium har i uppgift att erbjuda allmänbildande gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning som leder till gymnasieexamen med angiven studie- eller yrkesinriktning för unga och vuxna. Gymnasieutbildningen ska vara tillgänglig för alla. De studerande ska ges kunskaper och färdigheter som de behöver för fortsatta studier eller för att självständigt utöva ett yrke.

Gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå ordnas i skolorna Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium. För sjöfartsutbildningen på gymnasienivå finns ett samarbetsavtal mellan Ålands gymnasium och Högskolan på Åland. Ålands sjöfartsakademi möjliggör ett samarbete mellan sjöfartsutbildningarna på gymnasie- och högskolenivå både vad gäller personella och materiella

resurser. Ålands gymnasium ansvarar för antagning och examination av de studerande vid sjöfartsprogrammet.

Mål: Minst 85 % av de antagna studerande dimitteras med examen inom 3 år.

Ålands lyceum

Ålands lyceum fortsätter implementeringen av den nya läroplanen. Skolan satsar på fortbildning gällande språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, den förändrade lärarrollen, formativ bedömning och ämnesövergripande temakurser. Bedömningsmatrisen gällande svenska som andraspråk utvärderas. Studentprov skrivs digitalt vilket innebär att digitala övningsmiljöer och prov måste skapas.

Ålands yrkesgymnasium

Utbildningsprogrammets lärmiljöer utvecklas för att motsvara det digitaliserade samhället. Lärmiljöerna ska stödja det pedagogiska arbetet. Implementering av ett flexibelt utbildningssystem inom yrkesinriktad specialundervisning och fortsättningsstudier för vuxna med utvecklingsstörning påbörjas. Yrkesgymnasiets pedagogiska personal kommer under året att fortsätta med kompetensutveckling gällande inkludering av studerande med särskilda behov och specialundervisning. Reform 2018 inom yrkesutbildningen i riket påverkar utbildningar inom vård och sjöfart och kommer även att medföra revideringar av läroplanerna.

85500 Ålands gymnasium, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	756 681	540 000	590 000
Kostnader:			
- årets totalt	-14 561 589	-14 034 000	-13 702 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-13 804 908	-13 494 000	-13 112 000
Internhyra	-4 611 000	-4 688 000	-4 722 000
Sammanlagt	-18 415 908	-18 182 000	-17 834 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 590.000 euro och ett anslag om 13.702.000 euro samt internhyra om 4.722.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består till största delen av kursavgifter, inkomster från verksamheten och affärsverksamhet.

Utgifter

Anslaget om 13.702.000 euro är beräknat enligt följande fördelning; lönekostnader 10.400.000 euro, inköp av tjänster 1.712.000 euro, inköp av material 1.450.000 euro, hyror och övriga kostnader 140.000 euro.

856 Ålands sjösäkerhetscentrum

Ålands sjösäkerhetscentrums (ÅSC) uppgift är att planera, koordinera, organisera och marknadsföra olika typer av kurser som sjöfartsnäringen, sjöskolorna och övriga aktörer behöver. Internationella

konventioner såsom STCW, tillsammans med Trafiksäkerhetsverket i Finland och Transportstyrelsen i Sveriges bestämmelser, anger riktlinjer för verksamheten. ÅSC arbetar lyhört mot sjöfartsnäringen och levererar aktuella säkerhetsutbildningar.

Sjösäkerhetscentret har det operativa ansvaret för driften av m/s Michael Sars. ÅSC handhar samordningen mellan skolfartyget och sjöfartsutbildningen på Åland och jobbar aktivt för försäljning av ledig kapacitet i skolfartyget till externa intressenter.

Mål för år 2018

- utveckla och marknadsföra kurser i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna
- leverera aktuella säkerhetsutbildningar anpassade för marknaden
- optimera resurserna för att tillgodose marknadens behov av kursutbud
- hålla ca 145 kurser under året av varierande längd
- fortsätta arbetet med uppgradering av såväl anläggning som utrustning för att kunna tillgodose gällande kvalitetsnormer och kommande krav
- aktivt effektivisera arbetet med utförsäljning av ledig kapacitet i skolfartyget samt
- utreda framtida möjligheter till systemeffektiv samordning av befintliga personalresurser och bemanning av skolfartyget i syfte att säkra utbildningsuppdraget i förhållande till ett ökat nyttjande av fartyget för externa tjänster.

Långsiktiga mål

- erbjuda kursverksamhet inom sjösäkerhetsområdet i enlighet med internationella och nationella krav
- varsebli nya bestämmelser och utbildningskrav som kan komma
- finna nya kundgrupper inom närregionen
- fortsätta en effektiv marknadsföring av centret
- garantera en hög säkerhetsnivå vid samtliga kurser samt
- att skolfartyget integreras i ÅSC med ökad kvalitet och bredd för hela verksamheten.

I arbetet med en aktivare försäljning av ledig kapacitet i skolfartyget bör fartygets faciliteter uppgraderas för att intressera nya presumtiva kunder för varierande uppdrag.

85600 Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	1 281 851	588 000	1 042 500
Kostnader:			
- årets totalt	-1 647 953	-1 290 000	-1 269 763
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-366 102	-702 000	-227 263
Internhyra	-300 000	-242 000	-224 737
Sammanlagt	-666 102	-944 000	-452 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 227.000 euro samt internhyra om 225.000 euro, sammanlagt 452.000 euro.

Inkomster

Beräknade inkomster uppgår till totalt 1.042.500 euro, varav inkomster från rederienheten beräknas till ca 387.000 euro och inkomster från kursenheten ca 655.000 euro.

Fr.o.m. år 2018 föreslås att Högskolan på Åland erlägger hyreskostnader enligt nyttjandegrad av m/s Michael Sars inom sjöfartsutbildningen, totalt ca 300.000 euro. Se moment 85000 för motsvarande utgiftspost.

Utgifter

Beräknade kostnader uppgår till totalt 1.494.500 euro, varav kostnaderna för rederienheten beräknas till ca 570.000 euro och kursenheten till ca 924.000 euro, i vilket ingår internhyra om ca 225.000 euro.

I verksamhetsutgifterna för skolfartyget m/s Michael Sars ingår 80.000 euro i kostnad för dockning av fartyget enligt gällande krav från klassifikationssällskapet. Fartyget dockas två gånger under en femårsperiod.

I anslaget ingår inköp av brandkurser från Mariehamns räddningsverk för totalt 210.000 euro.

860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) verkar i enlighet med landskapslagen (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. De service- och förvaltningsuppgifter som ankommer på AMS samt övergripande mål för verksamheten regleras av landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, landskapslagen (2006:76) om studiestöd och landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. AMS kan också erbjuda tjänster eller ge service med stöd av budgetbeslut. På den grunden administrerar AMS exempelvis systemet med högskolepraktikanter och tillhandahåller arbetspsykologtjänster samt upprätthåller verksamheten inom ramen för Åland Living. Utgifterna för de studiestöd och studiesociala förmåner som AMS administrerar finns upptagna under kapitel 502.

AMS ansvarar, enligt beslut av landskapsregeringen, för landskapets deltagande i det formella nordiska samarbetet genom representation i Nordiska ministerrådets ämbetsmannakommitté för arbetsliv och i kommittén underlydande arbetsmarknadsutskottet. I beredningen av Finlands

nationella ställningstagande gällande beslut som fattas inom EU följer AMS med arbetet inom beredningssektion EU29 Sysselsättning. Landskapsregeringen har utsett AMS till Euresmedlem enligt artikel 10 i EU-förordning 2016/589 om ett europeiskt nätverk för arbetsförmedlingar (Eures), om arbetstagares tillgång till rörlighetstjänster och om ytterligare integration av arbetsmarknaderna.

Dessutom handhar AMS förvaltningsuppgifter med stöd av överenskommelseförordningar. Det handlar om bindande utlåtanden till arbetslöshetskassor, mottagande av lönegarantiärenden samt delbeslut kopplat till uppehållstillstånd för arbete.

Huvuduppgiften för landskapets i lag reglerade arbetsmarknadspolitiska verksamheter är att effektivt och ändamålsenligt sammanföra den som söker arbete med den som söker arbetskraft, att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

I lag angivna sysselsättningsmål är bland annat att uppnå och bibehålla en hög och jämn sysselsättning, som tryggar utkomsten för landskapets befolkning och som grundar sig på ett fritt val av arbetsplats samt på utförande av ett meningsfullt arbete. Landskapet bör särskilt genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder sträva till att främja efterfrågan och utbudet av arbetskraft i syfte att bekämpa arbetslöshet eller brist på arbetskraft. Arbetsmarknadsservicen och åtgärderna ska också vara tillgängliga för personer med olika former av funktionshinder. Landskapsregeringen antar årligen en verksamhetsplan med närmare inriktning på arbetsmarknadspolitiken i landskapet.

Målet för AMS år 2018 är att

- minska antalet långtidsarbetslösa
- fler företag erbjuder praktikplatser och anställning med sysselsättningsstöd
- fler tjänster görs tillgängliga via e-tjänster och tillgängligheten till tjänsterna förbättras
- öka antalet besökare på www.alandliving.ax samt
- minska antalet arbetslösa med annat medborgarskap än finländskt.

86000 Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	28 114	21 000	21 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 440 684	-1 546 000	-1 567 000
- tidigare års anslag		-16 910	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 412 569	-1 541 910	-1 546 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 21.000 euro och anslag om 1.567.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 21.000 euro för bl.a. ersättningar för AMS:s handläggning av ansökningar om uppehållstillstånd för arbete och inkomster från försäljning av arbetspsykologtjänster samt vissa andra smärre inkomster.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 1.567.000 euro för AMS:s verksamhetsutgifter, inklusive verksamheten Åland Living och arbetspsykologens verksamhet.

86050 Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-705 606	-510 000	-710 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	18 887	0	
Anslag netto	-686 719	-510 000	-710 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 710.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser 500.000 euro för sysselsättningsfrämjande åtgärder, se även moment 86050 i överföringsdelen.

För praktikantplatser för högskolestuderande föreslås ett anslag om 210.000 euro.

Praktikantplatserna används i syfte att ge högskolestuderande möjlighet att erhålla praktik inom sitt utbildningsområde eller via utredningsarbete knyta kontakter med arbetslivet på Åland med tanke på framtida arbetsmöjligheter. Anslaget är dimensionerat för att erbjuda cirka 40 studerande en praktikanställning om cirka 2 månader vardera. Praktikanterna är anställda och avlönade av AMS. Praktiken kan genomföras såväl inom privat som offentlig sektor. En studerande kan beviljas praktikantplats endast en gång.

865 Ålands fiskodling, Guttorp

Målet för verksamheten är att skapa goda förutsättningar för det småskaliga yrkesmässiga kust- och skärgårdsfisket samt sportfisket och fisketurismen. Arbetet förutsätter långsiktighet och kontinuitet med faktiska uppgifter om fiskbestånd och efterfrågan som grund.

Verksamheten vid Ålands fiskodling kommer under året huvudsakligen att inriktas på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål i syfte att stärka och upprätthålla lokala fiskbestånd som är föremål för yrkes- och fritidsfiske. Förutom produktion av yngel för utplantering kommer också verksamheten att omfatta deltagande i andra åtgärder som avser att skydda och stärka de lokala bestånden av fisk och kräfta. En sådan åtgärd är det under år 2017 startade projektet "Beståndsvårdande åtgärder för fisk - restaurering av lekområden med fokus på ökad reproduktion" som kommer att fortsätta under året.

Landskapsregeringen bedömer att fiskyngelproduktionen i Guttorp är viktig för fiskevården i landskapet och att en fortsatt utplantering stärker förutsättningarna för fisketurismen och yrkesfisket.

Avsikten är att under år 2018 för utplantering producera ca 120.000 smolt av havsöring samt ca 150.000 1-somriga sikyngel. Behovet av gäddyngel bedöms under året vara ca 2 miljoner varav en halv miljon inköps från privata aktörer och 1,5 miljoner produceras vid Ålands fiskodling.

86500 Ålands fiskodling, Guttorp, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	81 734	250 000	168 000
Kostnader:			
- årets totalt	-452 602	-627 000	-536 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-370 868	-377 000	-368 000
Internhyra	-546 000	-301 000	-266 000
Sammanlagt	-916 868	-678 000	-634 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 368.000 euro för driften av verksamheten vid Ålands fiskodling samt 266.000 euro för internhyra, vilket utgör ett netto om sammanlagt 634.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör från försäljning av fisk för utplantering till fiskelag och andra intressenter samt projektstöd från Europeiska havs- och fiskerifonden. För att ytterligare öka inkomsterna kommer överskottet av 1-årig havsöring att säljas som sättfisk till den kommersiella matfiskodlingen.

Se även moment 67010 rörande fiskevårdsavgift.

Utgifter

Utgifterna består huvudsakligen av kostnader för personal, foder och annat för verksamheten nödvändigt material samt underhåll av maskiner och utrustning. Vidare kommer kostnader för projektet "Beståndsvårdande åtgärder för fisk" att påföras momentet.

870 Motorfordonsbyrå

Den övergripande planen är att tillhandahålla i LL (1975:9) om Motorfordonsbyrå angivna och av landskapsregeringen ålagda tjänster till rimlig kostnad, på god servicenivå och med hög kompetens och öppenhet. För att uppnå detta strävar Motorfordonsbyrå till ett effektivare utnyttjande av informationsteknologin och att hålla väntetiderna för förarexamen och besiktning under en vecka. Målet för året är en fortsatt långsiktig planering av verksamheten, uppnå förbättringar av servicenivån och en personalutveckling som befrämjar fortsatt god effektivitet.

Projektet uppkörnings- och övningsbana invid Motorfordonsbyråns lokaler fortsätter under år 2018, se moment 976000. Detta kommer att effektivisera verksamheten och göra övning och uppkörning säkrare för såväl kunder som personal.

87000 Motorfordonsbyrån, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	1 356 246	1 417 200	1 400 000
Kostnader:			
- årets totalt	-988 542	-1 320 200	-1 320 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	367 704	97 000	80 000

Budgetmotivering

För Motorfordonsbyråns verksamhet föreslås en nettoinkomst om 80.000 euro baserat på budgeterade inkomster om 1.400.000 euro och budgeterade utgifter om 1.320.000 euro.

Inkomster

Verksamhetsintäkterna förväntas uppgå till 1.400.000 euro under verksamhetsåret och består av avgifter, registerbrickor, besiktningsavgifter och förarexamensavgifter.

Historiskt har inkomsten från kontrollbesiktningarna stigit från år till år på grund av att antalet kontrollbesiktningar ökat. Detta förväntas brytas år 2018 och inkomsten från kontrollbesiktningarna förväntas ligga i linje med år 2017. I det kommande lagändringsförslaget gällande besiktnings- och registreringslagen föreslås en minskning av antalet besiktningar per år. Landskapsregeringen aviserar att en justering av kontrollbesiktningsavgiften kan behövas för att balansera myndighetens utgifter. En avgiftsjustering gjordes senast år 2014.

Utgifter

Verksamhetsutgifterna förväntas uppgå till 1.320.000 euro och används till personal- och verksamhetskostnader. I anslaget ingår bl.a. utgifter för en uppdatering av utrustning och inventarier. Kostnader relaterade till dataprojektet körkort kvarstår för år 2018.

871 Rederiverksamhet

87100 Rederienheten, verksamhet (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 388 765	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-3 049 870	-25 000	0
- tidigare års anslag		-185 360	
- PAF-netto			
Anslag netto	-661 106	-210 360	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Mindre omkostnader till följd av rederiets tidigare verksamhet förväntas, men är svårbedömd. Omkostnaderna täcks i första hand med återstående medel från föregående budgetår. Ifall det visar sig att dessa medel inte är tillräckliga återkommer landskapsregeringen i en tilläggsbudget.

872 Vägunderhållsverksamhet

87200 Vägunderhållsenheten, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 667 246	2 598 900	2 525 536
Kostnader:			
- årets totalt	-2 404 756	-2 425 300	-2 422 536
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	262 491	173 600	103 000
Internhyra	-262 491	-173 600	-103 000
Sammanlagt	0	0	0

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 0 euro, med en beräknad inkomst och utgift om ca 2.526.000 euro.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att de beräknade inkomsterna och ersättningarna för produktionsverksamhet samt de arbeten som utförs åt kommuner och privata kunder om sammanlagt ca 2.526.000 euro gottskrivs momentet.

Verksamhetens utgifter täcks av dess inkomster, varför ett nettoanslag om 0 euro föreslås.

Utgifter

Vägunderhållsenheten inom vägnätsbyrån sköter på beställning den praktiska driften och underhållet av lands- och bygdevägar samt underhållet av landskapsregeringens broar, hamnar och färjfasten enligt vägnätsbyråns funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland. Enheten utför uppdrag såväl internt inom förvaltningen som externt åt kommuner och privata kunder. Åt utomstående utförs arbeten på marknadsmässiga villkor och under förutsättning att den egna verksamheten inte blir lidande. Enheten anlitar även privata underleverantörer för utförandet av de olika uppdragen.

Vägunderhållsenheten är uppdelad i två vägdistrikt, fasta Åland och skärgården. På fasta Åland är enheten placerad på Möckelö vägstation. I skärgården finns fyra vägstationer Brändö, Föglö, Kumlinge och Kökar. På de mindre öarna med lands- och bygdevägar har enheten privata tillsyningsmän som sköter delar av underhållsarbetet.

Anslaget för internhyra till fastighetsverket avser vägstationer, sandlager, maskinhall m.fl. byggnader.

873 Verkstad och lager

87300 Verkstad och lager, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	880 008	1 985 900	1 922 000
Kostnader:			
- årets totalt	-803 981	-1 921 900	-1 872 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	76 027	64 000	50 000

Budgetmotivering

Föreslås en nettoinkomst om 50.000 euro baserat på att inkomsterna uppskattas uppgå till 1.922.000 euro, medan kostnaderna uppskattas uppgå till 1.872.000 euro.

Inkomster

Med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning föreslås verkstads- och lagerenheten nettobudgeterade. I inkomsten beaktas de direkta kostnaderna och kapitalkostnaderna motsvarande avskrivningarna på årsbasis på det kapital som är bundet i verksamheten.

Utgifter

Enheten utför underhåll och reparationer av avdelningens färjor, linfärjor, arbetsfordon, maskiner och hamnanläggningar mot beställning, se moment 75010, 75030, 76010 och 76050. Enheten har även i början av år 2017 tagit över driften av de linfärjor som drivs i landskapsregeringens egen regi.

Lagret sköter upplagring av vissa förbrukningsmaterial och reservdelar för hela förvaltningen, och denna verksamhet finansieras genom serviceavgifter och hanteringspåslag på lagerhållna varor.

Detaljmotivering - Överföringar

100 Lagtinget

112 Lagtingets övriga utgifter

En viktig förutsättning för att främja demokratin är att det ges tillräckliga och jämlika verksamhetsbetingelser för att bedriva politiskt arbete och politisk opinionsbildning. Ett fungerande samarbete inom ramen för de olika lagtingsgrupperna är tillsammans med kansliresurser här viktiga beståndsdelar. I detta syfte beviljas lagtingsgrupperna ett årligt anslag för att stöda gruppkansliernas arbete som service- och utredningsresurs för grupperna.

11290 Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	-264 905	-255 000	-255 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-264 905	-255 000	-255 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 255.000 euro.

Utgifter

Anslaget utgår som stöd för lagtingsgruppernas verksamhet enligt de riktlinjer som antagits och reviderats av kanslikommissionen och som började gälla den 1 januari 2016.

Enligt reglerna ska kanslikommissionen i början av varje kalenderår fördela anslaget mellan grupperna så att varje grupp oavsett storlek får en lika stor fast del. Den fasta delen utgör 25 procent av anslaget och fördelningen sker på basen av antalet grupper vid mandatperiodens början. Resterande del av anslaget delas ut i form av en rörlig del där beloppet står i relation till antalet ledamöter i gruppen vid varje lagtingsårs början.

200 Landskapsregeringen och regeringskansliet

230 Lagtingsval

23000 Lagtingsval

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

232 Understödjande av politisk verksamhet

23200 Understödjande av politisk verksamhet och politisk information

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	148 175	148 000	148 000
Kostnader:			
- årets totalt	-157 960	-158 000	-165 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-9 785	-10 000	-17 000

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 17.000 euro, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning.

Inkomster

I statens budget anslås en summa för understödjande av politisk verksamhet och politisk information av vilken 1/200 överförs till landskapet Åland.

Utgifter

Föreslås att 74.000 euro utges för understödjande av politisk verksamhet och att 74.000 euro, för politisk information, fördelas till de politiska organisationerna på basis av mandatet i lagtinget samt 17.000 euro som stöd för riksdagsledamotens verksamhet.

240 Brand- och räddningsväsendet

24010 Landskapsstöd för materielanskaffningar

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-282 000	-375 000
- tidigare års anslag		-348 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-630 000	-375 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 375.000 euro.

Utgifter

Landskapsstöd för materielanskaffningar erläggs enligt förhandsprövning och i enlighet med 12 kap. räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland. Härvid är den av landskapsregeringen fastställda anskaffningsplanen riktgivande för brandkårerna i landskapet.

Föreslås ett anslag om 375.000 euro för erläggande av landskapsstöd för materielanskaffningar.

Fullmakt

Föreslås därtill att landskapsregeringen ges rätt att under år 2018 ge förhandsbesked om landskapsstöd för materielanskaffningar år 2019 till ett belopp om 260.000 euro.

270 Radio- och TV-verksamhet

27000 Radio- och TV-verksamhet (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 076 124	-2 013 000	-2 013 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 076 124	-2 013 000	-2 013 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.013.000 euro

Utgifter

Till Ålands Radio och TV Ab överförs i månadsrater under året ett belopp som baseras på det beräknade intäkterna från uppbörden av avgifterna för innehav av televisionsmottagare. Föreslås att avgifterna för innehav av televisionsmottagare används för att täcka upphovsrättskostnaderna.

Föreslås inget anslag för investeringar i radio- och TV-anläggningar.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

330 LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD TILL KOMMUNERNA

Rubriken ändrad.

Med tanke på kommunernas huvudsakliga verksamhet bidrar landskapsandelarna till kommunernas förutsättningar att uppfylla strategiskt utvecklingsmål 1, Välmående människor vars inneboende resurser växer. Detta eftersom syftet med landskapsandelarna är att ge kommunerna möjlighet att tillhandahålla den verksamhet som lagstiftningen förutsätter genom att jämna ut de ekonomiska förutsättningarna. Ett förslag till nytt landskapsandelssystem har antagits av lagtinget den 18 september 2017 (Lagförslag nr 28/2016-2017. Budgetförslaget bygger på att lagen om det nya landskapsandelssystemet träder i kraft den 1 januari 2018.

I samband med att den nya lagen träder i kraft föreslår landskapsregeringen en inbesparing på sammanlagt 4 miljoner euro under två år med anledning av det s.k. hållbarhetsgapet. Det innebär att landskapsandelssystemets totalvolym sänks med cirka 3 miljoner euro till år 2018. Genom en sänkning av ersättningsgraden för landskapsandelarna på socialvårdsområdet sänks därefter totalvolymen med ytterligare ca 1 miljon euro till år 2019. Se även allmänna motiveringen.

Landskapsandelarna uppgår sammanlagt till ca 33 miljoner euro, dessutom budgeteras ca 3,3 miljoner euro i kompensationer. Landskapsandelar och kompensationer fördelas enligt nedanstående tabell:

	2017	2018
Skattekomplettering	2 450 000	14 220 000
Allmänna landskapsandelar till kommunerna	1 850 000	0
Socialvårdsområdet	21 760 000	11 660 000
Grundskola	12 126 000	6 585 000
Kultur	0	447 000
Ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet	757 000	0
Bibliotek	621 000	0
Medborgarinstitut	284 000	102 000
Samarbetsunderstöd	200 000	200 000
Justeringsbeloppet	-3 866 000	0
Summa	36 182 000	33 214 000
Kompensation för utebliven kapitalinkomstskatt	850 000	850 000
Kompensation för förlust av skatteintäkter som orsakas av avdrag	0	2 490 000
Summa	850 000	3 340 000
Totalt	37 032 000	36 554 000

Landskapsandelarna är en helhet. Det är kommunerna som avgör hur medlen ska fördelas mellan olika politikområden. Vid landskapsregeringen är däremot hanteringen uppdelad så att finansavdelningen handlägger skattekomplettering och samarbetsstöd, social- och miljöavdelningen socialvårdsområdet och utbildnings- och kulturavdelningen grundskola, träningsundervisning samt kultur och medborgarinstitut.

33000 Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F)

	Bakslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	3 808 630	3 866 000	0
Kostnader:			
- årets totalt	-6 365 341	-5 350 000	-17 760 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 556 711	-1 484 000	-17 760 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 17.760.000 euro för skattekomplettering och kompensationer.

Ökningen av anslaget föranleds av det nya landskapsandelssystemet som träder i kraft från ingången av år 2018. I det nya landskapsandelssystemet ändras uppgiftsområdena och fördelningen mellan dessa jämfört med det tidigare systemet, se närmare kring fördelningen under kapitel-motiveringen.

Inkomster

Den justering av överföringarna till kommunerna som tidigare gjorts enligt LL (1993:70, ändr. 2012/84) om landskapsandelar till kommunerna avskaffas i och med att lagen om det nya landskapsandelssystemet träder i kraft.

Utgifter

14.220.000 euro i skattekomplettering enligt kap. 6 lagförslag nr 28/2016-2017. Preliminärt utgör skattekompletteringen ca 43 procent av de totala landskapsandelarna. Beloppet för skattekompletteringen påverkas av kommunernas skatteprocent för år 2018. Utfallet kan komma att ändras beroende på vilka förändringar som kommunerna genomför jämfört med år 2017.

200.000 euro i samarbetsstöd enligt kap. 6 lagförslag nr 28/2016-2017. Prioriterat område för samarbetsstöd är it-projekt som drivs genom Åda Ab.

650.000 euro avser kompensation för åtgärder till följd av ändringar i kommunalbeskattningen för år 2018 kopplade till det konkurrenskraftspaket som staten år 2017 infört.

540.000 euro avser kompensation för åtgärder till följd av ändringar i kommunalbeskattningen för år 2018 som påverkar de åländska kommunernas skatteintäkter.

1.300.000 euro avser kompensation för skatteintäktsbortfall till följd av ett nytt avdrag på löne- och pensionsinkomster i kommunalbeskattningen för år 2018, se även allmänna motiveringen.

850.000 euro avser kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst enligt LL (2007:14, ändr. 2007/75) om kompensation för förlust av skatteintäkter.

340 Särskilda understöd, lån och investeringar

Under kapitlet upptas moment av blandad natur.

34000 Särskilda stöd och lån

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	250 348	200 000	200 000
Kostnader:			
- årets totalt	-182 246	-200 000	-200 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	68 102	0	0

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 200.000 euro och anslag om 200.000 euro.

Inkomster

Landskapet erhåller danaarv i enlighet med 63 § självstyrelselagen för Åland.

Utgifter

Anslaget avser överföring av danaarv till kommun. Föreslås även att landskapsregeringen befullmäktigas att överlåta eventuella fastigheter som tillfaller landskapet genom danaarv till respektive berörd kommun.

34002 Bidrag för byggande av likströmsförbindelse till riket (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 167 000	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-2 167 000	0	
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Budgetmotivering

Momentet utgår.

Kraftnät Åland har under år 2017 lämnat in slutredovisning över bidragets användning. Avsikten är att slutsyna projektet under slutet av år 2017.

350 Penningautomatmedel

Inkomsterna från Ålands Penningautomatförening budgeteras utgående från att landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet ändras så att Ålands Penningautomatförenings avkastning intäktsförs endast en gång i landskapets budget.

Ålands Penningautomatförening har i den ordning penningautomatförordningen (1993:56, 17 §) föreskriver meddelat om det fördelningsbara beloppet för år 2017. Med beaktande av ovanstående samt oförändrad praxis vad gäller behandlingen av den lotteriskatt som återförs till landskapet föreslås att 18.000.000 euro upptas som inkomst.

Avkastningen föreslås med beaktande av ovanstående i sammandrag fördelat enligt följande:

	2017	2018
STÖD:		
Social verksamhet (moment 44510)	3 267 000	3 342 000
Miljöverksamhet (moment 44520)	450 000	600 000
Ungdomsarbete (moment 51500)	482 000	617 000
Idrott (moment 51500)	1 640 000	1 700 000
Kulturell verksamhet (moment 51600)*	1 788 000	1 698 000
Leaderstöd (moment 62390)	95 000	95 000
Övriga verksamhetsstöd (moment 35000]	2 400 000	2 750 000
Investeringsstöd (moment 35000)	1 000 000	4 000 000
Evenemangsstöd (moment 35000)	100 000	200 000
Integration (moment 35000)	<u>40 000</u>	<u>40 000</u>
	11 262 000	15 042 000
LÅN OCH INVESTERINGAR:		
Geriatrisk klinik (moment 984100)	10 000 000	0
Övriga lån (moment 935010)	<u>6 238 000</u>	<u>2 958 000</u>
	27 500 000	18 000 000

* 2017, 100.000 euro för kulturella Finland 100 år

Fördelningsrådet föreslår på basis av stödprinciper fördelningen av lån och stöd till särskilda mottagare eller för särskilda ändamål. I fördelningsbesluten prioriterar landskapsregeringen förnyelse, jämställdhet, integration, hälsofrämjande och hållbar utveckling.

Viktiga samhällsinvesteringar kan finansieras med penningautomatmedel.

För att uppnå jämställdhetsmålet vid beviljande av penningautomatmedel så att fördelningen ska ske på jämlika villkor begärs uppgifter om fördelning av kvinnor och/eller män eller flickor och/eller pojkar gällande medlemmar och/eller aktiviteter. Utvärdering av målet möjliggörs genom att kartlägga och följa upp hur fördelningen av beviljade medel ser ut ur ett genusperspektiv.

Genom de anslag som budgeteras under detta kapitel främjas de ideella föreningarnas verksamheter som inte naturligt hänför sig till något annat budgetkapitel som finansieras med penningautomatmedel men som har sådan verksamhet som faller inom ramen för fördelningen av penningautomatmedel. Därtill understöds investeringar och projekt som gynnar de verksamheter för vilka penningautomatmedel beviljas och som främjar penningautomatföreningens verksamhet.

Se även kapitel 445, 515, 516, moment 62390, 935010 samt LF (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet.

35000 Penningautomatmedel (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-4 071 935	-3 540 000	-6 990 000
- tidigare års anslag		-5 702 454	
- PAF-netto	-2 269 987	-5 020 864	
Anslag netto	-6 341 922	-14 263 318	-6 990 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 6.990.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande fördelning

- 2.750.000 euro, vilket avser stöd för verksamhet ur penningautomatmedel för ideella föreningar och organisationer vilka inte hänför sig till sociala, miljö-, kultur-, ungdoms- eller idrottssektorn samt penningautomatmedel till landskapsregeringens disposition
- 4.000.000 euro att utges som stöd för aktivitetsfrämjande och sysselsättningskapande projekt eller andra investeringar som faller inom ramen för principer för fördelning av penningautomatmedel i enlighet med 3 § LL (1966:10) om lotterier
- 200.000 euro att utges som stöd för evenemang. Evenemangsstödet kan komma ifråga till ideella föreningar eller annan juridisk person som inte utgör företag. Syftet med evenemangsbidrag är att främja satsningar på nya evenemang under ett uppbyggnads- eller utvecklingsskede, som har positiv effekt på besöksnäringen samt
- 40.000 euro avser särskilda projekt för integration av inflyttade, se även moment 22500.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

410 Övriga sociala uppgifter

I kapitlet ingår anslag för understöd för familjepolitiska förmåner samt tryggheten av skälig utkomst vilket stöder det strategiska utvecklingsmålet 2 ifråga om att inga hushåll ska leva i ekonomiskt utsatt position.

41010 Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-11 308 253	-11 818 000	-11 909 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-11 308 253	-11 818 000	-11 909 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 11.909.000 euro att utges som bostadsbidrag, moderskapsunderstöd, barnbidrag, utkomstskydd för personer med diagnosen fibromyalgi, underhållsstöd, stöd för tolkningstjänst för funktionshindrade samt för skyddshemstjänster.

Bostadsbidrag

För bostadsbidrag som enligt LL (2015:4) om tillämpning av lagen om allmänt bostadsbidrag beviljas enligt i riket gällande grunder, föreslås ett anslag om 2.760.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av bostadsbidragsärenden kan påföras momentet.

Moderskapsunderstöd

I enlighet med LL (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd föreslås ett anslag om 80.000 euro. Anslaget har beräknats från ett födelsetal om ca 300, fyra internationella adoptioner och fyra tvillingfödslar år 2018 samt en kostnad om 151 euro per moderskapsförpackning eller 224 euro i penningersättning. Kostnader för inköp av informationsmaterial kan påföras momentet.

Barnbidrag

Med hänvisning till LL (1994:48, ändring 2008/8, 4 §) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen föreslås ett anslag om 8.405.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av barnbidragsärenden kan påföras momentet.

Utkomstskydd

Föreslås ett anslag om 13.000 euro för att trygga en skälig individuell utkomst för personer med diagnosen fibromyalgi som inte kunde erbjudas yrkesinriktad rehabilitering och således inte kunde komma i åtnjutande av rehabiliteringspenning. Beviljandet av stödet sker genom prövning om utkomstskydd och ska beviljas, om personen inte har rätt till lagstadgad eller avtalad arbetslöshetsersättning, ålders-, invalid-, arbetslöshets- eller deltidspension. Om personen de senaste fem åren varit sjukskriven med diagnosen fibromyalgi, eller motsvarande diagnos och om personen haft hemkommun i landskapet de tre senaste åren. Beloppet av utkomstskyddet fastställs enligt samma grunder som gäller för invalidpension och invalidpension i pensionslagstiftningen. Från och med år 2005 kan de som idag är utkomstskyddstagare vid uppnådd pensionsålder erhålla

mellanskillnaden mellan utkomstskyddsbeloppet och det totala ålderspensionsbeloppet från landskapsregeringen. Nya personer beviljas inte utkomstskydd efter år 2006.

Underhållsstöd

Med hänvisning till LL (2009:7) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd föreslås ett anslag om 390.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av underhållsstödsärenden kan påföras momentet.

Antalet mottagare av underhållsstöd vid utgången av år 2016 var totalt 198, varav 171 kvinnor och 27 män. Antalet mottagande barn var 281.

Stöd för tolkningstjänster

Med hänvisning till LL (2010:99) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer föreslås ett anslag om 31.000 euro som ersättning för kostnader för tolkningstjänster för personer med funktionsnedsättning. Även administrativa kostnader för handläggande av tolkningsärenden kan påföras momentet.

Skyddshemstjänster

Med hänvisning till landskapslag (2015:117) om skyddshem föreslås ett anslag om 220.000 euro för utbetalning av ersättning för produktion av skyddshemstjänster. Landskapsregeringen sörjer enligt landskapslag om skyddshem för att det för invånarna i hela landskapet finns tillgång till tillräckligt med tjänster i förhållande till behovet. År 2016 var antalet klienter hos skyddshemmet 26 personer varav 13 vuxna och 13 barn och antalet vård dygn uppgick till 1.276, vilket är 359 dygn mer än år 2015. Genom att tillhandahålla stöd till de personer som utsätts för våld i nära relationer bidrar landskapsregeringen till att uppnå ett samhälle där alla känner tillit och har möjligheter att vara delaktiga i samhället enligt det strategiska utvecklingsmålet 2.

Social trygghet

Kommunerna ersätts för stöd direkt eller genom uppdragsavtal för vård av barn i hemmet som bor i EU- eller EES-länder eller i Schweiz då rätt till förmån från landskapet Åland uppkommer enligt rådets förordning (EEG) nr 1408/71 eller nr 883/2004 om tillämpningen av systemen för social trygghet.

[415 Kommunernas socialvårdsområde](#)

Rubriken ändrad.

Landskapsandelarna inom socialvårdsområdet bidrar till landskapsandelssystemets målsättning att jämna ut kommunernas förutsättningar att tillhandahålla lagstadgad service. Ett förslag till nytt landskapsandelssystem har antagits av lagtinget den 18 september 2017 (Lagförslag nr 28/2016-2017). Budgetförslaget bygger på att lagen om det nya landskapsandelssystemet träder i kraft den 1 januari 2018.

41500 Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-21 616 852	-21 835 000	-11 735 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-21 616 852	-21 835 000	-11 735 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 11.660.000 euro för landskapsandelar för socialvården och den samordnade socialtjänsten enligt Lagförslag nr 28/2016-2017 och ett anslag om 75.000 euro för stöd till kommunerna för stödundervisning i svenska.

Minskningen av anslaget föranleds av det nya landskapsandelssystemet som träder i kraft från ingången av år 2018. I det nya systemet ändrar uppgiftsområdena och fördelningen mellan dessa jämfört med det tidigare systemet, se närmare kring fördelningen under kapitel 330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna.

Utgifter

9.200.000 euro för landskapsandelar för socialvården enligt 2 kap. Lagförslag nr 28/2016-2017.

2.460.000 euro för landskapsandelar för den samordnade socialtjänsten enligt 2 kap. Lagförslag nr 28/2016-2017.

Inget anslag tas upp för landskapsandel för anläggningsprojekt inom socialvården enligt 7 kap. Lagförslag nr 28/2016-2017 och den preliminära socialvårdsplanen för åren 2018-2022.

För stöd till kommunerna för stödundervisning i svenska för flickor och pojkar inom barnomsorgen med annat modersmål än svenska föreslås ett anslag om 75.000 euro. Understödet fördelas enligt antalet berörda barn i kommunerna och utbetalas efter redovisning vid årets slut.

420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Målsättningen är att i Kumlinge-Brändö regionen understöda läkemedelsdistributionen vilket stöder de strategiska utvecklingsmålen 1 och 5 genom att möjliggöra tillgång till läkemedel lokalt.

42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-30 000	-30 000	-30 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-30 000	-30 000	-30 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 30.000 euro.

Utgifter

Ett riktat ekonomiskt stöd till Kumlinge apotek ges för att stöda lönsamheten och därigenom säkra en lokal läkemedelsdistribution.

440 Naturvård

Landskapsregeringens målsättning är i enlighet med det strategiska utvecklingsmålet 4 att bevara ekosystem i balans och biologisk mångfald. Skador som hotade djurarter åstadkommer avses kompenseras.

44000 Naturvård

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-230	-2 000	-10 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-230	-2 000	-10 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 10.000 euro.

Utgifter

Ett anslag om 10.000 euro reserveras för ersättande av skador förorsakade av fridlysta eller särskilt skyddsvärda djur, exempelvis stora rovdjur eller vissa fågelarter. Av stora rovdjur har lodjur etablerat sig på Åland medan det är möjligt att i framtiden varg och björn förekommer sporadiskt. Alla stora rovdjur är enligt habitatdirektiv 92/43/EEG arter av gemenskapsintresse och måste enligt artikel 12 åtnjuta strikt skydd. Havsörn är dessutom särskild skyddsvärd art enligt LF (1998:113) om naturvård, liksom trana. Eftersom dessa arter anses vara av gemenskapsintresse, bör samhället ersätta skador de förorsakar för enskilda personer. Var och en förutsätts dock ta rimliga förebyggande åtgärder för att hindra skador.

445 Penningautomatmedel för social och miljöverksamhet

Budgetmomentet innehåller medel för att stödja hållbarhetsmålen mot allas delaktighet i samhället, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, sexuell läggning, etnicitet, religion eller annan position i samhället genom ett utbud av en mångfacetterad medborgarverksamhet. Föreningslivet kan, genom ett varierat utbud vara en möjlighet för många till engagemang, gemenskap som främjar såväl psykisk som fysisk hälsa.

Landskapsregeringens målsättning är att befrämja inflytande och delaktighet i samhället i enlighet med det strategiska utvecklingsmålet 2 samtidigt som landskapsregeringen ser föreningslivet som en motor för nya lösningar som bidrar till förverkligande av visionen. Med penningautomatmedel är målsättningen att stöda verksamheter som särskilt bidrar till uppnåendet av det strategiska utvecklingsmålen 3, 4, 5, särskilt ifråga om bevarande av naturvärden, 6 samt 7.

44510 Penningautomatmedel för social verksamhet (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-3 043 523	-3 267 000	-3 342 000
- tidigare års anslag		-234 759	
- PAF-netto			
Anslag netto	-3 043 523	-3 501 759	-3 342 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 3.342.000 euro.

Utgifter

Inom anslaget beviljas medel för fortsatt upprätthållande av skyddad arbetsverksamhet vid Pelaren och vid Fix-tjänst samt en studieplats vid Red Cross Nordic United World college. Projektet "Tobakskampen" fortsätter med år fem av fem. Projekt Vision Nolltolerans mot risk och missbruk fortsätter liksom projektet som stöder äldre med psykisk ohälsa (år tre av tre).

Medel reserveras för år 1 i ett femårigt projekt i grund- och gymnasieskolorna samt inom fritidssektorn, för att fortsätta arbetet med attitydskapande mot stereotypa könsnormer och sexuellt våld i ord och handling.

44520 Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-361 207	-450 000	-600 000
- tidigare års anslag		-265 063	
- PAF-netto			
Anslag netto	-361 207	-715 063	-600 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 600.000 euro att beviljas som verksamhetsunderstöd till ideella organisationer för miljöverksamhet och arbete för hållbar utveckling samt för nedan nämnda särskilda ändamål.

Utgifter

Husö-samarbetet

Anslaget används även för finansiering av samarbetet som grundar sig på samarbetsavtal med Åbo Akademi genom Husö biologiska station till en omfattning av 105.000 euro.

Vattenförbättrande åtgärder

Anslaget används även för finansiering av landskapsregeringens egna projekt eller samarbetsprojekt för konkreta vattenförbättrande åtgärder. I åtgärderna kan ingå förutom åtgärder och projekt som bidrar till förbättrad vattenkvalitet även planering och inventeringar som underlag för projekten.

Omställning till hållbart samhälle

Anslaget kan även användas för landskapsregeringens finansiering av projekt som innebär insamling av information, inventeringar, kompetenshöjning eller förbättringar på miljöområdet samt för att stöda arbetet med landskapsregeringens hållbarhetsstrategi och en omställning till ett hållbart samhälle.

Vid beslut om fördelning ser landskapsregeringen positivt på nya initiativ som stöder arbetet med en omställning av Åland till ett hållbart samhälle.

450 Vattenförsörjning och vattenvård

45000 Vattenförsörjning och vattenvård

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	6 164	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-35 000	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-28 836	0	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Föreslås inget anslag för räntegottgörelse under år 2018 för tidigare godkända räntestödslån på grund av det aktuella ränteläget. Räntegottgörelsen är 4 procent under de åtta första låneåren och 2 procent under de följande åtta låneåren, dock så att låntagares ränta är minst 2 procent.

460 Cirkulär ekonomi

Rubriken ändrad.

46000 Cirkulär ekonomi (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-10 491	-200 000	-10 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-10 491	-200 000	-10 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 10.000 euro.

Utgifter

Föreslås att 10.000 euro avsätts för skrotning av privatinförda fordon under förutsättning att bilbranschen deltar i kostnaden för skrotningen med motsvarande del av den andel fordon som de ansvarar för.

Idag privatimporteras mer än hälften av de fordon som registreras hos motorfordonsbyrån. Övriga fordon som bilhandeln importerar eller inför omfattas av producentansvar som innebär en skyldighet att omhänderta och återvinna skrotfordonen. Höga skrotpriser har tidigare bekostat mottagande, omhändertagande och borttransport av fordonen. De senaste åren har dock skrotpriserna varit lägre och kan inte längre finansiera hanteringen.

Ca 1.000 fordon inregistrerades per år under åren 2013 och 2014. Enligt uppgift från ÅMHH skrotades 221 fordon på Åland under år 2016. Under år 2015 skrotades 109 fordon på Åland och sex stycken utanför Åland enligt uppgift från motorfordonsbyrån. Motorfordonsbyrån uppskattar att fordonsparken växer med 500 - 600 fordon per år och att andelen fordon som avställs ökar kontinuerligt. En del av fordonen som avregistrerats på Åland har exporterats eller utförts till riket, men det kan inte förklara hela skillnaden mellan inregistrerade fordon och antalet skrotade. Många fordon avställs istället för att skrotas eftersom ägaren inte vill betala för att lämna sitt fordon till skroten. En del av dessa fordon bidrar till nedskräpning i skogar och på andra områden. Övergivna fordon klassas som farligt avfall och ska omhändertas på ett korrekt sätt.

Under år 2018 kan det bli aktuellt att ta upp ett anslag om 1.000.000 euro i tilläggsbudget som stöd för byggande av en biogasanläggning.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

502 Studiestöd

50200 Studiestöd

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	36 306	50 000	50 000
Kostnader:			
- årets totalt	-7 678 384	-8 435 000	-8 478 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-7 642 078	-8 385 000	-8 428 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 50.000 euro och anslag om 8.478.000 euro.

Inkomster

Den beräknade inkomsten av återkrav av studiestöd och av de studielån som landskapet på basen av borgensansvar erlagt till kreditinrättningar uppskattas uppgå till 50.000 euro. Se 27 § och 34 § LL (2006:71) om studiestöd.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 8.478.000 euro.

Enligt 6a § LL om studiestöd ska studiestödsbeloppen indexjusteras. Beloppen fastställs årligen så att till föregående års belopp läggs den ändring i det konsumentprisindex som fastställts av ÅSUB som ägde rum under det föregående kalenderåret. Enligt ÅSUB:s prognos beräknas ändringen av konsumentprisindex för år 2017 bli 1,1 %. En sådan höjning av studiestödsbeloppen fr.o.m. den 1.8.2018 ligger som grund för beräkningen av utgifterna. Kostnader för indexjusteringen av studiestödsbeloppen beräknas uppgå till ca 43.000 euro.

Fördelning av kostnaderna:	euro
Studiepenning, högskola	2.903.000
Studiepenning, ej högskola	1.758.000
Vuxenstudiepenning	1.167.000
Bostadstillägg	2.544.000
Försörjartillägg	106.000
Totalt	8.478.000

505 Biblioteksverksamhet

De allmänna biblioteken tillgodoser invånarnas behov av kunskap, bildning och förströelse. Biblioteken lånar kostnadsfritt ut böcker och andra medier ur sina samlingar. De ger också handledning i sökning av information.

50510 Understöd för författare och översättare

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-639 279	-649 000	-34 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-639 279	-649 000	-34 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 34.000 euro.

Minskningen av anslaget föranleds av det nya landskapsandelssystemet som träder i kraft från ingången av år 2018. I det nya systemet ändrar uppgiftsområdena och fördelningen mellan dessa jämfört med det tidigare systemet och det finns inte någon särskild landskapsandel för biblioteksverksamhet i det nya systemet. Se närmare kring fördelningen under kapitel 330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna.

Utgifter

Anslaget föreslås användas för stipendier till författare och översättare, i enlighet med LL (1985:29) om stöd för litterär verksamhet. Anslaget motsvarar ca 10 % av de allmänna bibliotekens sammanlagda medieinköp under år 2016. Stipendierna fördelas av Ålands kulturdelegation.

510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet

Landskapsandelarna för medborgarinstitut och kulturverksamhet bidrar till att jämna ut kommunernas ekonomiska förutsättningar. Enligt gällande lagstiftning skapar landskapsregeringen och kommunerna gemensamt de allmänna förutsättningar för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet som bedrivs av organisationer och föreningar.

51000 Landskapsandelar och stöd för medborgarinstitut och kulturverksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 044 581	-1 062 500	-559 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 044 581	-1 062 500	-559 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om totalt 549.000 euro för landskapsandelar för medborgarinstitut och kulturverksamhet samt ytterligare ett anslag om 10.000 euro för övriga aktiviteter inom ungdoms-, idrotts- och kulturområdena.

Minskningen av anslaget föranleds av det nya landskapsandelssystemet som träder i kraft från ingången av år 2018. I det nya systemet ändras uppgiftsområdena och fördelningen mellan dessa jämfört med det tidigare systemet, se närmare kring fördelningen under kapitel 330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna.

Utgifter

447.000 euro för landskapsandel för kultur enligt Lagförslag nr 28/2016-2017

102.000 euro för landskapsandel för medborgarinstitut enligt Lagförslag nr 28/2016-2017 samt

10.000 euro för övriga aktiviteter inom ungdoms-, idrotts- och kulturområdena.

515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott

Enligt LL (1987:86) om ungdomsarbete och Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland, samt LF (1999:3) om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund fördelas penningautomatmedel till ungdoms- och idrottsorganisationer. Vid fördelningen strävar landskapsregeringen till att särskilt beakta förnyelse i verksamheterna. Stor vikt läggs även vid jämställdhet, demokrati, hållbarhet och tillgänglighet.

Föreningar och organisationer som arbetar med flickor och pojkar och som söker landskapsbidrag för sin verksamhet förutsätts arbeta aktivt för att motverka användning av alkohol och droger. Beträffande idrotten är det Ålands idrottsförbund som ansvarar för uppföljningen av föreningarnas drogförebyggande arbete.

I anslaget för understöd till idrotten har främjande av idrott och motion för personer med funktionsnedsättning beaktats, liksom medel för idrottsanläggningar och -redskap. Dessa bidrag kan beviljas både till föreningar och kommuner. Beträffande bidrag till idrottsanläggningar läggs särskild vikt vid tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättning.

Investeringsbidrag för ungdomssektorn hanteras av Ålands kulturdelegation under moment 51600.

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 029 555	-2 030 000	-2 170 000
- tidigare års anslag		-135 091	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 029 555	-2 165 091	-2 170 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.170.000 euro.

Utgifter

Av det totala anslaget föreslås

- 470.000 euro för ungdoms- och fritidsverksamhet
- 1.600.000 euro till idrottsverksamheten. Beloppet överförs till Ålands idrott för vidare fördelning till förbundets medlemsorganisationer och för Ålands idrotts egen verksamhet samt
- 100.000 euro för idrottsinvesteringar som gäller såväl idrottsredskap som -anläggningar.

516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet

Penningautomatmedel används för kulturell verksamhet och kulturprojekt inom föreningsverksamheten i enlighet med LL (1983:39) om kulturell verksamhet. Även stipendier till enskilda kulturutövare fördelas ur penningautomatmedel. Prioriterade områden som beaktas vid fördelningen av medel är förnyelse av verksamheten, jämställdhet, hållbarhet och tillgänglighet.

Reserverade medel under budgetmoment 51600 fördelas av Ålands kulturdelegation med undantag för verksamhetsbidrag till Stiftelsen Ålands sjöfartsmuseum inklusive medel för renoveringar på museifartyget Pommern.

51600 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 784 195	-1 650 000	-1 550 000
- tidigare års anslag		-330 257	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 784 195	-1 980 257	-1 550 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.550.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning

- 1.120.000 euro utgör medel för verksamhets- och projektbidrag till föreningar och organisationer samt stipendier till enskilda kulturutövare (ca 350 ansökningar per år). I anslaget har även beaktats kulturpris, firande av självstyrelsedagen samt en satsning på

kultur och hälsa. I anslaget ingår även bidrag till bildningsförbundens verksamhet och specialprojekt i enlighet med LL (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund

- 50.000 som investeringsbidrag till ungdomslokaler, bygårdar och andra lokaler som används för kulturella- eller bildningsändamål
- 300.000 euro för Ålands sjöfartsmuseums ordinarie verksamhet samt
- 80.000 euro för löpande underhåll och större renoveringar på museifartyget Pommern.

520 Landskapsandelar och stöd för grundskolan

Rubriken ändrad.

Landskapsandelarna för grundskolan bidrar till landskapsandelssystemets målsättning att jämna ut kommunernas förutsättningar att tillhandahålla lagstadgad service. Ett förslag till nytt landskapsandelssystem har antagits av lagtinget den 18 september 2017 Lagförslag nr 28/2016-2017. Budgetförslaget bygger på att lagen om det nya landskapsandelssystemet träder i kraft den 1 januari 2018.

Hösten 2017 är antalet grundskolor, inklusive Waldorfskolan, 23 och antalet elever 2.890 (2016: 2.849). 34 barn undervisas i hemmet och sju barn går i skola utanför Åland.

52000 Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)

	Bakslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-12 616 952	-12 506 000	-7 010 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-12 616 952	-12 506 000	-7 010 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 7.010.000 euro.

Minskningen av anslaget föranleds av det nya landskapsandelssystemet som träder i kraft från ingången av år 2018. I det nya systemet ändras uppgiftsområdena och fördelningen mellan dessa jämfört med det tidigare systemet, se närmare kring fördelningen under kapitel 330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna.

Utgifter

5.645.000 euro för landskapsandelar för grundskolan enligt 3 kap. Lagförslag nr 28/2016-2017.

940.000 euro för landskapsandelar för träningsundervisningen enligt 3 kap. Lagförslag nr 28/2016-2017.

425.000 euro för stöd till kommunerna för extra stödundervisning i svenska. Stödundervisningen ska vara för elever som flyttat till landskapet från andra länder och regioner som kommunerna anordnar i stöd av 17 § grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland. En höjning av anslaget beräknas med anledning av landskapsregeringens beslut (ÅLR 2016/9392), andelen elever med annat hemspråk fortsätter att öka, samt för mottagande av flyktingar i landskapet.

560 Europeiska Unionen - Socialfonden

56000 Europeiska Unionen - Socialfonden

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Budgetmotivering

Momentet utgår.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

610 Näringslivets främjande

Se kapitel motiveringen i verksamhetsdelen.

61000 Näringslivets främjande (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 859 286	-1 732 000	-2 157 000
- tidigare års anslag		-1 075 113	
- PAF-netto	676 000	325 000	
Anslag netto	-2 183 286	-2 482 113	-2 157 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.157.000 euro.

Utgifter

Turismens främjande

Turismstrategin 2012 - 2022 är riktgivande för landskapsregeringens arbete med att främja besöksnäringen. Tillsammans med Visit Åland r.f. (VÅ) och Ålands näringsliv r.f. samordnar landskapsregeringen arbetet genom de årliga handlingsplanerna.

En stor del av finansieringen för att främja besöksnäringen avsätts till destinationsmarknadsföring, som genomförs av VÅ tillsammans med näringen. I uppgiften ingår förutom dessa varumärkesstärkande marknadsföringsaktiviteter på prioriterade huvudmarknader även destinationsutvecklingsarbete samt turistinformationservice lokalt på Åland.

Landskapsregeringen noterar att de säljande aktörerna tar ansvar för tjänste- och produktutvecklingen och att en del av finansieringen därför ska gå till att samla näringen och främja utvecklingen av destinationen. Landskapsregeringen noterar och stöder näringens intresse och engagemang att i linje med Turismstrategin vidareutveckla Åland Convention Bureau, vilket är viktigt för utveckling av nya säsonger. Arbetet med internationell marknadsföring av den åländska skärgården och att locka filmproduktioner och -inspelningar till Åland är viktiga delar av destinationsmarknadsföringen.

Under år 2018 går arbetet med MatÅland 2017-2021 in på sitt andra år, i linje med Ålands hållbara livsmedelsstrategi med målsättningen att i samarbete med livsmedelsindustrin stärka den åländska matens konkurrenskraft på närmarknaderna och öka Ålands attraktionskraft som turistisk destination.

VÅ bör fortsätta ta tillvara möjligheterna att delfinansiera destinationsutvecklingsarbete genom EU-program. Den professionella bedömningen samt uppföljningen av marknadsförings- och utvecklingsinsatserna står VÅ för. VÅ bör tillämpa landskapsregeringens riktlinjer för offentlig upphandling.

För åren 2016-2018 har ett avtal upprättats med VÅ för marknadsföringen och utvecklingen av destinationen, samt upprätthållandet av Turistinformation. Föreslås att landskapsregeringen reserverar penningautomatmedel om 1.330.000 euro för år 2018 under moment 35000 för finansieringen av avtalet och de utökade uppgifterna.

Skärgårdsutveckling

Av anslaget föreslås 35.000 euro för bidrag till drift av den av landskapsregeringen tillsatta Ålands Skärgårdsnämnd, vilket beviljas genom ett särskilt resultatavtal. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren och Företagsam Skärgård r.f.

Nationellt företagsstöd

Av anslaget föreslås 1.150.000 euro för bidrag till nationellt företagsstöd som ett komplement till insatserna som delfinansieras från EU och genomförs inom ramen för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden perioden 2014 - 2020 samt Landsbygdsutvecklingsprogrammet för Åland perioden 2014 -2020. Nationellt företagsstöd beviljas inom ramen för av landskapsregeringen fastställda stödordningar och principer, vilka baseras på EU:s gällande regelverk om statligt stöd, näringsstödslag (2008:110) för landskapet Åland, LL (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti.

Landskapsregeringen avser att prioritera åtgärder som ökar företagets export av varor och tjänster, internationalisering samt åtgärder som stöder en året-runt detaljhandelsverksamhet i skärgården. Detta görs genom bidrag för företagets internationalisering, nationella investeringsbidrag, finansieringsstöd för detaljhandeln i skärgården samt stöd till nya skärgårdsföretag.

Räntestöd

Av anslaget föreslås 2.000 euro för räntestöd för företags investeringar. Saldot för utestående räntestöds krediter var 12.101 euro i augusti 2017 och det gällde ett åländskt företag. Nya räntestödslån beviljas inte.

Finnvera Abp är ett statsägt specialfinansieringsbolag som erbjuder riskfinansiering samt utvecklingstjänster för små och medelstora företag, främjar export och företagets internationalisering samt befrämjar regionalpolitiska åtgärder. Landskapsregeringen och Finnvera Abp ingick i januari 2016 ett samarbetsavtal om lån och garantier som en direkt fortsättning på det tidigare ikraftvarande samarbetsavtalet. Det nya avtalet är i kraft fram till 31.12.2018.

Av anslaget föreslås 20.000 euro för räntestöd för Finnvera Abp:s lån till åländska företag. Landskapsregeringen betalar räntestöd för gamla ikraftvarande lån. Räntestödet gäller främst minilån, företagarlån till kvinnor samt investeringslån. Nya räntestödslån beviljas inte.

Per augusti 2017 var saldot på utestående krediter 515.830 euro. Antalet åländska företag med aktiva räntestöds-krediter, lån eller garantier från Finnvera Abp uppgick till totalt 60 stycken.

Internationella utvecklingsprojekt

Under momentet föreslås att 950.000 euro avsätts för landskapsregeringens andel i den nationella finansieringen av bl.a. Interreg projekt. Anslagen från detta moment tilldelas åländska projektpartners i Interreg-programmet Central Baltic Programme 2014 - 2020. Ökningen av anslaget motiveras med att ett tjugotal åländska gästhamnar deltar i den troligen sista ansökningsomgången i Central Baltic-programmet samt att ett par miljö- och andra turistiska projekt ingår. Momentet kan även användas för andra eventuella projekt av internationell karaktär eller för enbart nationellt finansierade utvecklingsprojekt på Åland.

Anslaget föreslås även kunna användas som nationell medfinansiering till åländska företag som deltar i europeiska program såsom Eurostars. Finansiering kan beviljas om 50 % dock högst 200.000 euro av de faktiska kostnader som sökanden har och som inte har annan finansiering.

Finansiering till företag beviljas i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 1407/2014 om tillämpning av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionsätt på stöd av mindre betydelse.

615 Främjande av livsmedelsproduktion

Ett långsiktigt hållbart och bärkraftigt jordbruk kännetecknas av en lönsam konkurrenskraftig produktion, miljöhänsyn och goda sociala förhållanden.

Utvecklande av konkurrenskraften genom att utveckla effektiviteten, kvalitetstänkande samtidigt som naturtillgångarna utnyttjas hållbart kräver en hög kunskapsnivå för att lyckas. I detta sammanhang är rådgivningen och kunskapsutvecklingen genom rådgivning och projekt mycket viktiga varför landskapsregeringen finansierar produktionsrådgivning, utvecklingsarbete och utvecklingsprojekt inom de olika produktionsinriktningarna. Genomförande av investeringar är avgörande för utvecklande av konkurrenskraften och möjligheten till hållbar produktion inom lantbruket. Som ett komplement till åtgärderna inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet under kapitel 623 genomförs ett nationellt strukturstöd inriktat på räntestöd riktat till investeringar och nyetablerade jordbruksföretag.

61500 Främjande av livsmedelsproduktion (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-766 666	-800 000	-775 000
- tidigare års anslag		-310 894	
- PAF-netto	0	0	
Anslag netto	-766 666	-1 110 894	-775 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 775.000 euro.

Utgifter

Rådgivning

Av anslaget föreslås ett nettoanslag om 585.000 euro för att finansiera rådgivningen samt försöks- och utvecklingsverksamheten i enlighet med verksamhetsavtal med Ålands hushållningssällskap r.f.

Rådgivnings-, försöks- och utvecklingsverksamheten genomförs i enlighet med ett verksamhetsavtal för perioden 2015 - 2020. Avtalet delar de övergripande målsättningarna för livsmedelsproduktion och lantbruket, d.v.s. fokus är en ekonomisk, smart och hållbar utveckling på landsbygden. Den främsta prioriteringen är att bidra till skapande av konkurrenskraftiga landsbygdsföretag som producerar råvaror av rätt kvalitet till den lokala livsmedelsindustrin och livsmedel till konsumenter.

Föreslås även att ett anslag om 100.000 euro kan användas till att utanför det fleråriga avtalet med Ålands hushållningssällskap r.f. finansiera allmänna projekt för utvecklingen av näringen, samt för att stärka den lokala produktionen.

Räntestöd

Av anslaget föreslås 80.000 euro för att finansiera räntestödet för årets bevilningsfullmakt om lån med räntestöd om 1.500.000 euro och tidigare års beviljade räntestödslån. Målsättningen är att räntestödet medverkar till en mer rationell och effektiv jordbruksproduktion i landskapet.

Räntestöd kan beviljas för lån vid produktionsinvesteringar i byggnader samt för visst lösöre. Räntestöd i samband med investeringar är ett komplement till investeringsstödet till jordbruket inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet under moment 62300.

Ett fullt utnyttjande av bevilningsfullmakten beräknas enligt dagens ränteläge medföra nominell kostnad för landskapet om ca 240.000 euro under en femtonårsperiod. Lånen förmedlas av kreditinstitut på Åland och räntestödet varierar med marknadsräntorna och är maximalt 3 %. Saldot på utestående räntestöds-krediter för investeringar var 8.280.749 euro per 16.5.2017.

Räntestöd lån till lantbruk	Kostnad år 2018 (euro)	Kostnad år 2019 (euro)	Beräknad återstående kostnad vid ett ränteläge om 4,8 % (euro)	Beräknad återstående kostnad vid ett ränteläge över 6 % eller högre (euro)
Totalt	80 000	175 000	1 800 000	2 500 000
Lån utgivna åren 1997-2018 (ca 8,3 milj.)	70 000	140 000	1 560 000	2 100 000
Lån utgivna år 2018 (1,5 milj.)	10 000	35 000	240 000	400 000

Skördeskador

Av anslaget föreslås 10.000 euro för finansiering av räntestöd för lån beviljade med anledning av skördeskador i enlighet med LL (1980:44) om räntestödslån vid skördeskador. Räntestöd på lån utgår i syfte att lindra de likviditetsproblem odlaren riskerar till följd av minskade intäkter från den skörd som drabbats av skördeskada. Lån kan beviljas sådana gårdar där det konstaterats skördeskador som uppstått oberoende av odlaren i oskördad gröda till följd av onormalt ogynnsamma väderförhållanden.

Föreslås att det under året får beviljas nya räntestödslån om sammanlagt högst 300.000 euro. Räntestödet betalas som ett fast räntestöd om maximalt 5 % i högst 5 år. Låntagarens ränta uppgår

dock alltid till minst 1 %. Skulle lånets totala ränta och låntagarens ränta sjunka under 6 % är räntestödet skillnaden mellan totala räntan och låntagarens ränta om 1 %. Stödet betalas med grund i kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 om stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn (de minimis). Utbetalande av stödet förutsätter att det finns utrymme i den kvot för stöd av mindre betydelse som fördelats mellan Åland och riket utgående från den landskvot som fastställts i förordning (EU) nr 1408/2013.

Ett fullt utnyttjande av bevilningsfullmakten beräknas enligt dagens ränteläge vålla landskapet kostnader om 30.000 euro under en femårsperiod. Saldot på utestående räntestöds krediter för skördeskador var 7.141 euro per 16.5.2017.

61550 Avbytarservice

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-195 434	-325 000	-325 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-195 434	-325 000	-325 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 325.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 325.000 euro att användas för att säkerställa åtaganden och kostnader i enlighet med LL (2014:53) om avbytarservice. Anslaget avser utgifter för ersättning till privat avbytarservice samt vikariehjälp i enlighet med regelverket.

621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020

Europeiska kommissionen har den 17 december 2014 C(2014) 9951 godkänt Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF). Programmet heter *Entreprenörskap och kompetens - Ålands strukturfondsprogram 2014-2020*.

Strukturfondsmedlen för det operativa programmet på Åland 2014 - 2020 uppgår till totalt 4.995.000 euro, fördelat på 2.322.538 euro från ERUF och 2.672.962 euro från ESF. Programmet omfattar hela Åland och målgruppen är företag, föreningar och offentliga aktörer. Programmets tekniska stöd budgeteras i helhet via socialfonden. Av programmets totala offentliga finansiering har avsatts 30 procent till offentligt riskkapital.

Den övergripande målsättningen för programmet är att utveckla kunskapen och förbättra kompetensen inom arbetslivet, öka sysselsättningen, produktiviteten och innovationskapaciteten. Målet är att förnya och diversifiera det åländska näringslivet och att bidra till ett välutbildat, jämställt och aktivt inkluderande samhälle. Strategin är att skapa förutsättningar för och stöda innovationer och kompetens i företag och organisationer på Åland för att få näringslivet att växa smart och hållbart. Fokus läggs på långsiktighet, samverkan på olika plan, kapitalförsörjning i tidiga faser av företagets livscykel och kompetensförsörjning.

Ett förverkligande av dessa mål förväntas ge en hög sysselsättningsgrad, god skattekraft, konkurrenskraftiga företag och en långsiktigt hållbar tillväxt som gör det möjligt att behålla den åländska välfärden på en fortsatt hög nivå.

ERUF OCH ESF	Finansieringsram	Budgeterat*	Förslag	Återstod
	2014 - 2020	2014 - 2017	2018	
Landskapsregeringens finansieringsandel	3 485 850	3 332 633	154 000	
ERUF:s finansieringsandel	812 888	902 571	- 90 000	
ESF:s finansieringsandel	2 672 962	2 429 950	81 000	162 012
Totalt	6 971 700	6 665 154	145 000	162 012
Finansieringsinstrument, lån bm 962100	3 019 300	3 020 000	0	0
Totalt inklusive finansieringsinstrument	9 991 000	9 685 154	145 000	162 012

*Inklusive överskridningar

62100 Europeiska Unionen - ERUF och ESF 2014-2020 (R-EU)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	659 840	723 000	323 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 319 679	-590 000	-145 000
- tidigare års anslag		147 900	
- PAF-netto			
Anslag netto	-659 840	280 900	178 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 323.000 euro och ett anslag om 145.000 euro.

Inkomster

Av inkomsten föreslås att 297.000 euro upptas, vilket motsvarar finansieringsramen för år 2018 för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från ERUF.

Av inkomsten föreslås att 26.000 euro upptas, vilket motsvarar finansieringsramen för år 2018 för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från ESF.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 145.000 euro.

Lån för genomförande av finansieringsinstrumentet upptogs genom landskapets femte tilläggsbudget år 2015, moment 962100.

Operativprogrammet som delfinansieras av regionalfonden förverkligas genom det prioriterade området *Entreprenörskap och innovation* som har två investeringsprioriteringar

- främja företagsinvesteringar inom innovation och forskning samt
- stöda små och medelstora företags förmåga att inleda tillväxt- och innovationsarbete.

De huvudsakliga målgrupperna för åtgärderna är små och medelstora (SMF) företag, nyetablerade teknologiföretag samt teknikintensiva eller innovativa små tjänsteföretag vilka har potential att utvecklas till internationella tillväxtföretag, högskolor/universitet, intresse- och

branschorganisationer samt offentliga aktörer. Programmet genomförs med projektstöd till offentliga organ och organisationer samt genom offentligt riskkapital till företag.

Anslaget som delfinansieras av ERUF minskas med 90.000 euro, till följd av tidigare budgeter och överskridningar.

Anslaget om 81.000 euro föreslås för genomförandet av programmet delfinansierat av ESF motsvarande finansieringsramen för år 2018.

Landskapets del av anslaget uppgår till 154.000 euro.

Det prioriterade området som delfinansieras av socialfonden kallas *Delaktighet och kompetens* och har fyra investeringsprioriteringar

- minskad arbetslöshet med fokus på ungdomar och ökad rörlighet på arbetsmarknaden
- minskad risk för marginalisering
- uppgradering av kunskaper, färdigheter och kompetens av arbetskraften samt
- flexibla och relevanta utbildningssystem.

Huvudsakliga målgrupper är anställda inom företag och organisationer, personer som riskerar att marginaliseras och bli arbetslösa. Programmet genomförs i form av projektstöd.

Under momentet upptas även anslag för tekniskt stöd som finansierar administration, information, uppföljning, övervakning och utvärdering.

[623 Europeiska Unionen - program för landsbygds utveckling, EJFLU, 2014 - 2020](#)

Europeiska kommissionen godkände den 13 februari 2015 program för landsbygdsutveckling för perioden 2014 - 2020. Övergripande målsättning för programmet är att bidra till en hållbar ekonomisk och smart utveckling på landsbygden och till att utveckla och diversifiera det till landsbygden kopplade näringslivet. Programmet ska dessutom bidra till att stärka och utveckla de redan goda natur- och miljöförhållandena samt stärka landskapets attraktivitet som samhälle. Programmets främsta prioritering är att säkerställa en tillräcklig primärproduktion och på så sätt se till att det finns råvaror till livsmedelsindustrin och livsmedel för konsumenterna. Detta bör bygga på ett konkurrenskraftigt och hållbart jordbruk. Programmet genomför 9 åtgärder och 15 underåtgärder för att nå dessa mål utgående från 5 av unionens 6 prioriteringsområden för landsbygdsutveckling.

EJFLU	Finansieringsram	Budgeterat	Förslag	Återstod
	2014 - 2020	2014 - 2017	2018	
Landskapet	34 744 000	19 502 000	5 080 000	10 162 000
EU	20 709 000	11 654 000	3 018 000	6 037 000
Totalt	55 453 000	31 156 000	8 098 000	16 199 000
Nationell tilläggsfinansiering	2 564 000	1 350 000	404 000	810 000
Totalt	58 017 000	32 506 000	8 502 000	17 009 000

62300 Europeiska Unionen - EJFLU, 2014 - 2020 (R-EU)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	3 327 868	3 018 000	3 018 000
Kostnader:			
- årets totalt	-8 909 239	-8 407 000	-8 407 000
- tidigare års anslag		-2 087 551	
- PAF-netto			
Anslag netto	-5 581 371	-7 476 551	-5 389 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 3.018.000 euro och ett anslag om 8.407.000 euro.

Inkomster

Under momentet upptas anslag som överförs till landskapsregeringen från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) för finansiering av landsbygdens utvecklingsprogram 2014 - 2020.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 8.228.000 euro för landskapets andel och EU:s andel för finansieringen av de 9 åtgärderna och 15 underåtgärderna inom landsbygdsutvecklingsprogrammet för perioden 2014 - 2020. De finansiellt mest omfattande åtgärderna utgörs av kompensationsbidraget, stöd för miljö- och klimatvänligt jordbruk, stöd för ekologisk produktion samt investeringsstöd till livsmedelsindustrin, startstöd till unga odlare samt rådgivning och kunskapsöverföring inom jordbruket. I momentet ingår också finansiering av den nationellt finansierade husdjursförhöjningen inom kompensationsbidraget. Inom ramen för momentet finansieras också programmets tekniska stöd.

I anslaget ingår även 179.000 euro för finansiering av EU:s andel av genomförande av Leader-dimensionen samt för genomförande av Leader-projekt. Anslaget består av medel från jordbruksfonden (EJFLU). Leader-dimensionen ska medverka till att utveckla landsbygden och fungera som ett instrument till att samordna de landsbygdsboende till samarbete kring olika typer av projekt t.ex. till förmån för närmiljön. Landskapets finansieringsandel för Leader-dimensionen om 95.000 euro upptas under moment 62390.

62390 Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-61 500	-95 000	-95 000
- tidigare års anslag		-202 500	
- PAF-netto			
Anslag netto	-61 500	-297 500	-95 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 95.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser landskapets finansieringsandel som finansieras ur penningautomatmedel för genomförande av Leader-metoden samt för genomförande av Leader-projekt.

Leader-metoden ska medverka till att utveckla landsbygden och även fungera som ett instrument till att samordna lokalbefolkningen till samarbete kring projekt, bl.a. miljömässiga projekt.

625 Europeiska Unionen - Europeiska havs- och fiskerifonden, EHFF, 2014 - 2020

Genomförandet av det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden 2014 - 2020 inleddes under hösten 2015.

Finansieringsramen för Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program kan sammanfattas i följande tabell:

EHFF	Finansieringsram 2014-2020	Budgeterat 2014-2017	Förslag 2018	Återstod
Landskapet	6 085 000	2 384 000	747 000	2 954 000
EU	4 280 000	2 077 000	453 000	1 750 000
Totalt	10 365 000	4 461 000	1 200 000	4 704 000

62500 Europeiska Unionen - EHFF, 2014-2020 (R-EU)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	448 007	520 000	453 000
Kostnader:			
- årets totalt	-838 858	-1 200 000	-1 200 000
- tidigare års anslag		-343 149	
- PAF-netto			
Anslag netto	-390 851	-1 023 149	-747 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 453.000 euro och ett anslag om 1.200.000 euro.

Inkomster

Inkomsten avser intäkterna från EHFF som medfinansiering av det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden för programperioden 2014 - 2020.

Utgifter

Anslaget avser den totala offentliga finansieringen av det operativa programmet inom ramen för vilket stöd beviljas för programperioden 2014 - 2020.

Anslaget inkluderar 1.100.000 euro för insatser för att främja en hållbar utveckling av fiskerinäringen i landskapet. Landskapets medfinansiering för denna del utgör 63 procent eller 722.000 euro.

För den del av programmet som ska stöda insatser inom den integrerade havspolitikens avsätts 100.000 euro, varav landskapets medfinansiering är 25 procent eller 25 000 euro.

Under momentet upptas även anslag för tekniskt stöd. Tekniskt stöd kan inkludera kostnader för administration, uppföljning och övervakning av programmet, informationsinsatser samt löpande utvärdering och utredningar.

631 Europeiska Unionen - ERUF, 2007 - 2013

Kapitlet utgår. Programmet avslutades per 31.12.2015 och slutrapporterades under år 2017.

63100 Europeiska Unionen - ERUF, 2007-2013 (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	354 021	50 000	0
Kostnader:			
- årets totalt	117 992	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	472 013	50 000	0

Budgetmotivering

Momentet utgår.

633 Europeiska Unionen - program för landsbygdens utveckling, 2007 - 2013

Kapitlet utgår. Programmet har avslutats.

63310 Europeiska Unionen - EJFLU, 2007-2013 (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	487 677	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	1 841	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	489 518	0	0

Budgetmotivering

Momentet utgår.

635 Europeiska Unionen - strukturprogram för fiskerisektorn, 2007 - 2013

Kapitlet utgår. Programmet har avslutats.

63500 Europeiska Unionen - EFF, 2007-2013 (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	5 502	0	0
- tidigare års anslag		-38 132	
- PAF-netto			
Anslag netto	5 502	-38 132	0

Budgetmotivering

Momentet utgår.

640 Främjande av skogsbruket

64000 Främjande av skogsbruket (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-250 911	-395 000	-465 000
- tidigare års anslag		-124 750	
- PAF-netto			
Anslag netto	-250 911	-519 750	-465 000

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 465.000 euro.

Utgifter

Anslaget har ökats med 70.000 euro som en följd av skogsprogrammet för åren 2018 - 2027, vilket bl.a. har som målsättning att fördubbla arealen röjning och att öka avverkningen. Programmet väntas även leda till en ökad markberedningsareal och ett ökat behov av grundförbättring av skogsbilvägar. Den föreslagna ökningen av anslaget har beaktat tillgängliga medel från tidigare år. Föreslås att 335.000 euro av anslaget används för stöd i enlighet med LL och LF (2015:32 och 2015:33) om stöd för hållbart skogsbruk.

Föreslås vidare att 130.000 euro av anslaget används för skoglig rådgivningsverksamhet som tillhandahålls av Ålands skogsvårdsförening r.f. i enlighet med ramavtal mellan Ålands landskapsregering och Ålands hushållningssällskap r.f. gällande rådgivningen för primärnäringsarna. Rådgivningsunderstödet har i enlighet med avtalet sänkts med 15.000 euro jämfört med år 2017. Administrationen av ramavtalet sker i samarbete mellan jordbruks-, fiskeri- och skogsbruksbyrån.

Anslaget får även användas till förhandsfinansiering av åtgärder som landskapsregeringen tvingas vidta enligt 18c § LL (1998:83) om skogsvård och med stöd av 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning kan gottskrivas inkomster motsvarande förhandsfinansieringen.

650 Jakt- och viltvård

65000 Jakt- och viltvård (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-120 938	-96 000	-100 000
- tidigare års anslag		-93 369	
- PAF-netto			
Anslag netto	-120 938	-189 369	-100 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 100.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår 89.000 euro i stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet och skjutbanor, samt viltvårdsprojekt. Dessa ska fördelas rättvist i förhållande till antalet medlemmar i föreningen samt föreningens aktivitet. Målsättningen med skytteverksamheten bör vara att den är självfinansierande.

Ett högt prioriterat viltvårdsprojekt är inrättande av mink- och mårhundsfria häckningsområden för sjöfågel och med särskilt fokus på åtgärdsplanen för ejder.

Av anslaget kan ett stöd till Ålands jakt- och fiskemuseum beviljas på basen av redovisade kostnader för jaktvårdsföreningarnas och landskapsregeringens möten, kurser och informationstillfällen vid museet samt särskilda evenemang med anknytning till jakt, dock inte för kostnader som hänför sig till museets ordinarie verksamhet.

Av anslaget föreslås ett anslag om 11.000 euro främst för bidrag för förebyggande åtgärder vid yrkesmässigt bedrivna odling, men även ersättande av hjortdjurskador på yrkesmässigt bedrivna odlingar eller skogsplanteringar. Bidraget beviljas endast i de fall jakt är tillåten på området och att jakt bedrivs aktivt inom områdets närhet under ordinarie jakttid. Anslaget avser dessutom viss försöksverksamhet för förhindrande av hjortdjurskador samt kostnader för tillvaratagande av fallvilt enligt 70 § och 73 § jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland. Anslaget avses över tid delvis motsvara inkomsterna från hjortdjurslicenser. Närmare regler för beviljande av bidrag anges i landskapsregeringens fastställda riktlinjer.

Anslaget kan även användas för jaktvårdsföreningarnas skötsel av förvaltningsuppgifter som rör hjortdjur, hjortdjursinventeringar och forskningsprojekt kring hjortdjur.

[670 Främjande av fiskerinäringen](#)

[67000 Främjande av fiskerinäringen](#)

	Budget 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-99 291	-151 000	-126 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	0	0	
Anslag netto	-99 291	-151 000	-126 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 126.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås 25.000 euro för ersättning till yrkesfiskare för skador inom fiskeriverksamheten. Anslaget avser ersättning för skador uppkomna under år 2017. Ersättning beviljas enligt bestämmelserna i rikslagstiftningen om fiskeriförsäkringar (FFS 331/58) som även tillämpas på Åland. I enlighet med skrivningar i landskapets första tilläggsbudget för år 2016 kommer detta stödsystem att avslutas under år 2018.

Av anslaget föreslås 1.000 euro för landskapsunderstöd till fond för fiskeriförsäkringar med hänvisning till lagen (FFS 331/58, 13 §) om fiskeriförsäkringar.

Av anslaget föreslås 50.000 euro för att befrämja uppsamling av fjällfisk och skötströmming i skärgård och glesbygd enligt av landskapsregeringen fastställda riktlinjer samt åtgärder för att rationalisera hanteringen av fångsten i fiskehamnar och fisklandningsplatser i avsikt att förbättra fiskens kvalitet samt verksamhetens lönsamhet.

Av anslaget föreslås 50.000 euro för rådgivningsverksamhet och information till fiskerinäringsföretagen som tillhandahålls av branschorganisationer i enlighet med gällande ramavtal

med Ålands hushållningssällskap r.f. för primärnäringsrådgivningen på Åland. Administrationen av avtalet sker i samarbete mellan jordbruks- och fiskeribyrån.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

715 Bostäder och byggande

Rubriken ändrad.

Landskapsregeringen beviljar som tidigare år landskapsborgen för köp eller byggande av ägarbostäder. Personer som köper sin första ägarbostad kan få stöd genom bostadssparsystemet, dels genom beviljande av räntestödslån och dels genom utbetalning av en sparpremie på 3.000 euro. Stöd för produktion av hyresbostäder sker genom räntestöd med förmånliga villkor samt via landskapsborgen. Stöden till bostadsproduktion bidrar till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 5 och 6 genom att ge möjligheter till ett attraktivt och klimatvänligt boende för olika samhällsgrupper.

Befintliga bostadsstöd för reparationsåtgärder, energieffektivisering och klimatvänliga åtgärder fortsätter som tidigare enligt landskapsregeringens fastställda villkor. Även tillgänglighetsåtgärder i bostäder stöds genom understöd för installation av hissar samt andra tillgänglighetunderstöd, såsom byggande av ramper. Från år 2018 återinförs stödet för konvertering av värmesystem för privata hushåll och stödet för små solenergianläggningar utvecklas för att även omfatta kontor och företag. Ett nytt stödsystem tas i bruk för smarta energilösningar såsom t.ex. lagring av el och värme i bostäder. Stöden bidrar till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 2, 5 och 6 genom att bidra till ett attraktivt byggande och boende, som är energieffektivt och tillgängligt för alla.

För låntagare med ekonomiska svårigheter, landskapsbelånade hyreshus med tydliga ekonomiska svårigheter och för att täcka kreditförluster förorsakade av låntagare med landskapsbelånad ägarbostad som blivit permanent insolvent, ges understöd och specialåtgärder genom betalning av räntor. Enligt prövning kan understöd ges för att främja och stöda företagsarrangemang i landskapsbelånade hyresbostadsbeståndet med avsikt att skapa solidare företag och på lång sikt bättre verksamhetsförutsättningar.

71500 Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder(R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-28 150	-100 000	-220 000
- tidigare års anslag		-264 782	
- PAF-netto			
Anslag netto	-28 150	-364 782	-220 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 220.000 euro.

Utgifter

Anslaget fördelas enligt följande:

- understöd för reparationer av pensionärs ägarbostad eller avlägsnande av sanitär olägenhet i bostad ca 25.000 euro
- energieffektiviserande och klimatvänliga åtgärder samt tillgänglighetsåtgärder ca 185.000 euro samt
- specialåtgärder gällande låntagare med ekonomiska svårigheter ca 10.000 euro.

Vidare föreslås att anslagen även används för att täcka åtaganden för de ägarbostäder med borgensförbindelser under moment 71510.

71510 Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-90 619	-120 000	-120 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-90 619	-120 000	-120 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 120.000 euro för beviljande av räntestöd och landskapsborgen med stöd av LL (1999:40) om bostadsproduktion och för beviljande av räntestöd och bostadssparpremie med stöd av LL (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad.

Utgifter

Nya räntestödslån för ägarbostäder beviljas endast för personer som har sparat till köp av den första bostaden (BSP-systemet), varvid landskapsregeringen även betalar en premie på 3.000 euro i enlighet med LL (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad.

För produktion av hyresbostäder föreslås att räntestödslån för sammanlagt högst 7.500.000 euro, vilket är på samma nivå som tidigare år.

Landskapsborgen får ställas för anskaffning av ägarbostäder och hyresbostäder i enlighet med LL (1999:40) om bostadsproduktion och av landskapsregeringen särskilt fastställda villkor.

För utbetalande av räntestöd på ägarbostadslån och hyresbostadslån samt sparpremie vid köp av första bostaden fördelas anslaget förslagsvis enligt:

- Räntestöd till bostadslån ca 45.000 euro
- Bostadssparpremier ca 75.000 euro.

Sedan år 2014 beviljas landskapsborgen (fyllnadsborgen) för anskaffning av ägarbostad i alla åländska kommuner. Som en följd av detta ökar landskapets borgensåtagande och uppgår per 30.6.2017 till 13,6 miljoner euro för hyresbostäder och 19,3 miljoner euro för egnahemshus och aktielägenheter.

Föreslås att sammanlagda uteliggande borgensförbindelser för ägarbostadslån och hyresbostadslån får uppgå till högst 50 miljoner euro.

Tabellen nedan visar sammanlagd framtida kostnadsbelastning, utgående från dagens räntestödförbindelser. Tabellens högra kolumn visar sämsta möjliga scenario, d.v.s. ett ränteläge där högsta möjliga räntestöd utbetalas. I "Kostnad år 2018" under bostadssparlån anges BSP-premiers förväntade utbetalningskostnader.

	Lånesaldo 30.6.2017 (euro)	Kostnad år 2018 (euro)	Beräknad återstående nominell kostnad vid ett ränteläge om 3 % (euro)	Beräknad återstående nominell kostnad vid ett ränteläge över 6 % (euro)
Totalt	63 804 000	120 000	7 540 000	27 960 000
Bostadssparlån	8 662 000	75 000	-	1 120 000
Ägarbostäder	4 894 000	-	-	540 000
Hyresbostäder	50 248 000	45 000	7 540 000	26 300 000

720 Elsäkerhet och energi

För att behålla kärnan i den befintliga åländska vindkraftproduktionen har landskapsregeringen under en sjuårsperiod infört ett stödsystem som gäller 1.7.2016 - 31.12.2022. Bestämmelser om stödet regleras i LL (2016: 39) genom en ändring i LL (2014:31) om produktionsstöd för el från vindkraftverk. Stödet är en form av driftsstöd och utbetalas per producerad megawattimme utöver marknadspriset till en taknivå som är beroende av vindkraftverkets produktionskapacitet. När marknadspriset når en viss nivå minskas stödet successivt.

72010 Främjande av hållbar energiomställning (RF)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-884 532	-550 000	-630 000
- tidigare års anslag		-305 468	
- PAF-netto			
Anslag netto	-884 532	-855 468	-630 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 630.000 euro för främjande av hållbar energiomställning under år 2018. Av dessa medel är 500.000 euro reserverade för vindkraftsstöd medan återstående 130.000 euro är reserverade för att fortsätta utbyggnaden av laddinfrastruktur för elfordon.

Utgifter

Trafiken står för en stor del av skadliga utsläpp och övergång till elfordon bidrar till en reduktion av dessa samt ökad energieffektivisering, vilket bidrar till en hållbarare samhällsutveckling. Inköpspriset på elbilarna blir nu lägre samtidigt som batteritekniken möjliggör bättre räckvidd. Ett av de största hindren att köpa en elbil idag är att laddningsstationerna är för få. Det är inte möjligt att ladda en elbil var som helst. Vanliga motorvärmarruttag rekommenderas inte för laddning i hemmet. I det fallet bör det installeras en destinationsladdare mellan uttaget och elbilen. Om bilen ska laddas under kortare period måste det ske vid en laddstation som är anpassad för ändamålet.

Landskapsregeringen vill främja elbilsförsäljningen och en utbyggnad av snabbbladdningsstationer är viktig för att påskynda försäljningen och öka elbilsanvändningen. Genom att placera snabbbladdare där de gör mest nytta etableras en allt mer täckande infrastruktur.

747 Övrig trafik

74700 Understöd för övrig trafik

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-3 036 527	-3 113 000	-3 113 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-3 036 527	-3 113 000	-3 113 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 3.113.000 euro.

Utgifter

För att under år 2018 upprätthålla flygtrafik på linjen Mariehamn-Stockholm/Arlanda avsätts 1.086.000 euro. Avtalet gäller för perioden 1.3.2016 - 29.2.2020.

För att under år 2018 upprätthålla kollektivtrafik avsätts ett anslag om 1.927.000 euro. Nuvarande stödsystem för den regionala kollektivtrafiken är upprättad enligt Europaparlamentets och Europarådets förordning (EG) nr 1370/2007 (s.k. trafikavtalsförordningen). Den 1.1.2016 började det tvååriga stödavtalet med en option på ytterligare ett år. Efter utvärdering beslöt Ålands landskapsregering våren 2017 att utnyttja optionen av stödavtalet för den regionala kollektivtrafiken som därmed gäller till 31.12.2019.

Landskapsregeringen reserverar även 100.000 euro för glesbygds- och matartrafik, vilken sköts av kommunerna. Stödet kan uppgå till max 80 % av kommunens direkta kostnader.

751 Kostnader för sjötrafik

75100 Understöd för varutransporter i skärgården

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-232 231	-274 000	-274 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-232 231	-274 000	-274 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 274.000 euro.

Utgifter

Föreslaget anslag baseras på nuvarande avtal som löper ut den 31.12 2017 och är således förknippat med viss osäkerhet. Landskapsregeringen återkommer vid behov av tilläggsanslag.

Landskapsregeringen har beslutat att upphandla nya avtal som sträcker sig till åtminstone 31.12

2018, med eventuell option om förlängning. Anslaget avser upprätthållandet av färskvarutransporter på följande linjer:

Linje 1: Kökar, kombinerad mjölk- och färskvarubil

Linje 2: Sottunga och Föglö, tankbil för mjölk

Linje 3: Brändö-Kumlinge, färskvarubil

Linje 4: Varutransporter från fasta Åland och Åbo till skärgården.

760 Kostnader för väghållning

76000 Landskapsunderstöd för byggande och förbättrande av kommunalvägar

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Budgetmotivering

Inget anslag för landskapsunderstöd för byggande och förbättrande av kommunalvägar år 2018 föreslås.

8 Myndigheter samt fristående enheter

850 Högskolan på Åland

85000 Högskolan på Åland

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	44 947	36 000	35 000
Kostnader:			
- årets totalt	-107 085	-110 000	-110 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-62 138	-74 000	-75 000

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 75.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser vissa studiesociala förmåner och stipendier. Anslaget ingår i nettoanslaget för högskolans verksamhetskostnader men redovisas i överföringsdelen till följd av arten på kostnaderna. Se även moment 85000 i verksamhetsdelen.

860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet
86050 Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-4 388 513	-4 830 000	-4 630 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	0		
Anslag netto	-4 388 513	-4 830 000	-4 630 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 4.630.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 4.100.000 euro för arbetslöshetsersättningar. Ur landskapets medel erläggs grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd i enlighet med landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Stödbeloppen justeras årligen enligt index. Anslaget har i övrigt beräknats utgående från att arbetslösheten under år 2018 fortsättningsvis kommer att ligga på nuvarande nivå och att antalet stödberättigade därmed kommer att ligga kvar på nuvarande antal.

För specialutgifter för arbetskraftsservicen föreslås ett anslag om 30.000 euro. Anslaget kan användas för att täcka kostnader för utredande av arbets- och utbildningsförutsättningar eller lämplighet för yrke och för specialarrangemang på arbetsplatsen för personer med nedsatt arbetsförmåga (2006:8 § 37). Kostnaderna ersätts enligt samma grunder som i riket (FFS 2012:1073 § 28).

Anslaget kan också användas för att vid behov erbjuda kunder särskilt stöd och handledningsinsatser på arbetsplatsen.

Föreslås ett anslag om 1.000.000 euro för genomförande av sysselsättningsfrämjande åtgärder varav 500.000 euro av anslaget redovisas i verksamhetsdelen moment 86050.

Under momentet upptas anslag för de sysselsättningsfrämjande åtgärder som regleras i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Anslaget används för stödiriktade åtgärder och andra sysselsättningsfrämjande åtgärder för arbetslösa arbetssökande och täcker kostnader för bland annat sysselsättningsstöd. Sysselsättningsstöd är en individuell åtgärd som kan beviljas för anställning, arbetspraktik, läroavtalsutbildning, deltidsarbete och start av företagsverksamhet. Stödet betalas till arbetsgivaren om det är fråga om anställning, annars direkt till personen.

Anslaget kan även användas för betalning av tilläggstjänster till arbetsgivare som kan beviljas sysselsättningsstöd för anställning och som genom en av AMS ordnad tjänsteupphandling erbjuder tilläggstjänster i samband med anställning med sysselsättningsstöd.

Från anslaget bekostas också projektinriktade åtgärder. AMS upphandlar projekt som är inriktade på särskilda kategorier av arbetslösa med svag ställning på arbetsmarknaden.

I övrigt upphandlar AMS alltefter behov olika slag av sysselsättningsåtgärder, exempelvis kurser som är inriktade på jobsökning och vägledning i syfte att förbättra deltagarnas möjligheter att hitta jobb, utbildningsplats eller någon alternativ lösning.

Anslaget kan även användas för att skapa möjligheter till individuella lösningar för enskilda genom sysselsättningsfrämjande utbildnings- eller valideringsåtgärder samt genom anskaffning av sysselsättningsfrämjande utbildning. Det kan handla om upprätthållande eller komplettering av befintlig kompetens, förberedelse för att starta egen verksamhet eller dylikt.

Ofördelad minskning överföringskostnader

889 Återförda anslag

88900 Återförda anslag

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	733 981	100 000	100 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	733 981	100 000	100 000

Budgetmotivering

Återbokade bidrag används för att underlätta avförandet av bidrag som beviljats stödmottagare, men som av olika skäl aldrig utbetalas samt för bidrag som återkrävs.

Under momentet föreslås i detta skede en uppskattad minskning av överföringskostnaderna om 100.000 euro. Minskningen har i budgetförslaget styrts till posten övriga överföringskostnader i resultaträkningen, medan kostnadsminskningen i praktiken fördelas ut till de sektorer som bidragets överföringskostnader ursprungligen belastat.

Detaljmotivering - Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter

890 Skatter och avgifter av skattenatur, inkomster av lån och finansiella poster

890 Skatter och inkomster av skattenatur

Enligt självstyrelselagen erhåller landskapet ett avräkningsbelopp som utgör 0,45 % av de i statsbokslutet för respektive år redovisade inkomsterna med undantag för upptagna nya statslån. Under ett budgetår erhåller landskapet ett förskott på avräkningsbeloppet för det pågående året. Därtill slutregleras avräkningen för det föregående året efter att statsbokslutet är fastställt.

Dessutom erhåller landskapet skattegottgörelse om den i landskapet för ett skatteår debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten överstiger 0,5 % av motsvarande skatt i hela riket. Skattegottgörelsebeloppet beräknas som den del som överstiger 0,5 % enligt ovanstående. Beloppet kan beräknas först efter att beskattningen för ett skatteår är slutförd, varför det i praktiken är två års eftersläpning i systemet. Det i föreliggande budgetförslag upptagna skattegottgörelsebeloppet hänförs sig därför till skatteår 2016.

Nedan visas utvecklingen av avräkningsbeloppet respektive skattegottgörelsen för fem år. Skattegottgörelserna som erhållits under åren 1995 - 2017 (för skatteåren 1993 - 2015) har i genomsnitt uppgått till ca 13,8 miljoner euro (enligt löpande priser). Utgående från förhandsuppgifter om beskattningen för skatteår 2016 kan skattegottgörelsen beräknas uppgå till ett belopp som är nära genomsnittet. Som högst har skattegottgörelsen uppgått till 35 miljoner euro och som lägst till 3 miljoner euro.

	Ar 2014	Ar 2015	Ar 2016	Ar 2017	Ar 2018
Avräkningsbelopp	214 518 638	220 370 594	222 920 482	231 454 000 *)	237 158 000
Förändring i %	3,2 %	2,7 %	1,2 %	3,8 %	2,5 %

Åren 2014 - 2016 avser slutavräkning enligt Ålandsdelegationens beslut för respektive år. Åren 2017 och 2018 avser förskott på avräkningsbeloppet enligt Ålandsdelegationens beslut för respektive år.
*) Inkl. Ålandsdelegationens beslut om tilläggsförskott för år 2017.

	Ar 2014	Ar 2015	Ar 2016	Ar 2017	Ar 2018
Skattegottgörelse	5 278 521	6 987 664	9 508 580	23 945 287	14 000 000
Förändring i %	-46,0 %	32,4 %	36,1 %	151,8 %	-41,5 %

År 2014 avser skattegottgörelse för skatteår 2012, år 2015 för skatteår 2013, år 2016 för skatteår 2014, år 2017 för skatteår 2015 och år 2018 för skatteår 2016. Uppgifterna för skatteår 2016 är preliminära.

Under kapitlet upptas även inkomster av lotteriskatt och apoteksavgifter.

89000 Skatter och inkomster av skattenatur

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	240 908 764	259 949 000	263 418 000
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	240 908 764	259 949 000	263 418 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om sammanlagt 263.418.000 euro.

Inkomster

Det förskott landskapet i enlighet med 45 § självstyrelselagen erhåller för år 2018 uppgår enligt Ålandsdelegationens beslut till 237.158.000 euro, vilket belopp föreslås upptaget som inkomst under momentet.

Med hänvisning till 49 § självstyrelselagen föreslås upptaget ett belopp om 14.000.000 euro som uppskattad inkomst av skattegottgörelse för skatteåret 2016. Det slutliga beloppet av skattegottgörelsen blir känt först efter att beskattningen för år 2016 har avslutats.

Den lotteriskatt som riksmyndigheterna uppbär av Ålands Penningautomatförening återbärs till landskapet. År 2018 erhåller landskapet den lotteriskatt som Ålands Penningautomatförening erlägger för verksamheten under år 2017. Med hänvisning till ovanstående föreslås en uppskattad inkomst om 11.500.000 euro.

Föreslås därtill en inkomst om 760.000 euro för avgifter enligt LL (1947:6, ändr. 2002/44) om apotekavgift i landskapet Åland.

Inkomsterna under momentet har beräknats enligt nedanstående ungefärliga fördelning.

Skatter och inkomster av skattenatur

Totalt	263 418 000 euro
Avräkningsbelopp	237 158 000 euro
Skattegottgörelse	14 000 000 euro
Återbäring av lotteriskatt	11 500 000 euro
Apotekavgifter	760 000 euro

892 Finansiella poster

89200 Finansiella poster (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 812 079	2 162 000	1 502 000
Kostnader:			
- årets totalt	71 930	-883 000	-280 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	2 884 008	1 279 000	1 222 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 1.502.000 euro och anslag om 280.000 euro.

Inkomster

Inkomsten har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

Finansiella poster

Totalt	1 502 000 euro
Räntor på lån och landskapsgarantier	562 000 euro
Ränteinkomster av likviditetsplaceringar och räntor på bankkonton	40 000 euro
Dividendinkomster	900 000 euro

Utgifter

Av anslaget föreslås 100.000 euro för ersättande av kreditförluster för landskapsgarantier och lån beviljade på landskapets ansvar. Anslaget avser även landskapets andel av Finnvera Abp:s kreditförluster för lån beviljade enligt ingått avtal. Se även moment 61000.

Föreslås ett anslag om 150.000 euro i räntestöd för studielån, erläggande av borgensansvarsbelopp samt ränteunderstöd i enlighet med LL om studiestöd (2006/71).

För ränteutgifter m.fl. kostnader för av landskapet upptagna budgetlån och tillfälliga likviditetslån föreslås ett anslag om 10.000 euro. Anslaget avser även räntor och övriga kostnader för regionallån ur Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot.

I anslaget ingår därtill 20.000 euro för att resultatmässigt avskryva osäkra kundfordringar enligt god bokföringssed. I den mån landskapet i ett senare skede erhåller betalning för fordringarna kan inkomsten påföras momentet.

89205 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt		0	0
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag för år 2018.

Utgifter

Anslag upp till högst 1.860.000 euro upptas senare för eventuella kreditförluster som har uppkommit vid genomförandet av små och medelstora företag-initiativet (SMF) åren 2018 - 2020. Syftet är att öka tillgången till finansiering för små och medelstora företag på Åland. SMF-initiativet innebär ett förenklat förfarande vid kreditgivning till små och medelstora företag i och med att en garanti beviljas av Europeiska investeringsfonden om 50 procent av kreditbeloppet samtidigt som krediten beviljas av kreditinrättningen. Sammanlagt 20 miljoner euro kan ges ut i krediter till SMF på Åland inom ramen för initiativet. Garantierna beviljas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse och kan inte ges till företag inom primärnäringarna.

89230 Landskapets fastighetsverk

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	6 330 000	4 000 000	5 300 000
Extraordinära intäkter	57 554 909	0	24 000 000
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	63 884 909	4 000 000	29 300 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 5.300.000 euro samt mål och fullmakter för Fastighetsverket enligt nedanstående motiveringar. Därtill föreslås en extraordinär intäkt om 24.000.000 euro.

Inkomster

Med hänvisning till nedanstående föreslår landskapsregeringen att ett belopp om 5.300.000 euro upptas som ett förskott av det överskott som beräknas uppstå i Fastighetsverket, främst i form av de kalkylerade internräntorna som ingår i de hyresbelopp som debiteras respektive förvaltningsenhet. I samband med att bokslutet för Fastighetsverkets tredje verksamhetsår fastställs under år 2019 tas ställning till eventuell ytterligare inkomstföring till landskapets budget.

Enligt en preliminär beräkning kommer en uppvärdering av ÅHS:s fastigheter om ca 24.000.000 euro att uppstå i samband med att landskapsregeringen överför ÅHS:s fastigheter till Fastighetsverket.

Verksamhet, mål och fullmakter

Landskapets fastighetsverk inleder sitt tredje verksamhetsår 1.1.2018. Fastighetsverkets verksamhet regleras av landskapslag (2015:110) om landskapets fastighetsverk. Landskapets fastighetsverk är ett affärsverk inom finansavdelningens förvaltningsområde. Enligt lagen ska Fastighetsverket bedriva uthyrningsverksamhet av lokaler och fastigheter för den i 1 § avsedda förvaltningens behov samt sköta den fastighetsförmögenhet som är i Fastighetsverkets besittning. Förutom de bebyggda och obebyggda fastigheterna och vattenområden ansvarar Fastighetsverket även för landskapets ägarandel i tre fastighetsaktiebolag.

År 2018 kommer att präglas av övertagande av ÅHS:s fastigheter, något som efter intensiva förberedelser sker den 1.1.2018. Sammanlagt sju personer planeras att överföras till Fastighetsverket varav fem bildar en jourgrupp med fokus på ÅHS:s fastigheter, en är planeringsingenjör och en timmerman. Överföringen tillför Fastighetsverket knappt 40 % mer yta att förvalta och utveckla och bedömningen är att ÅHS:s fastigheter under kommande år kräver fokus från Fastighetsverkets sida.

Fastighetsverket har redan tidigare år hanterat renoveringen av barnavdelningen på ÅHS samt bistått vid planeringen av den planerade om- och tillbyggnaden av geriatrisk klinik. Ansvaret för den geriatriska kliniken tillblivelse överförs i sin helhet till Fastighetsverket den 1.1.2018 liksom byggnad för magnetresonansutrustning.

Landskapets energi- och klimatstrategis målsättningar innebär ett ytterligare fokus och en intensifiering av omställningen av landskapets fastigheter mot mer energieffektivitet. Fastighetsverket kommer att omsätta strategin i taktiska planer för uppnåendet av klimatmålen 2030.

Efter att lagtinget har beslutat om budgeten för landskapet Åland ska landskapsregeringen besluta om målen för Fastighetsverkets tjänster. Enligt lagen ska landskapsregeringen även besluta om Fastighetsverkets resultatmål och intäktsföringsmål efter att budgeten beslutats, men eftersom ett förskott av avkastningen kommer att uppbäras för år 2018 bör resultatmål och intäktsföringsmål beslutas samtidigt som förskottet på avkastningen beslutas av lagtinget. Landskapsregeringen föreslår att resultatmålet uppgår till drygt 6.541.000 euro och att intäktsföringsmålet beslutas till 5.300.000 euro för år 2018 enligt nedanstående budgeterade resultaträkning. Intäktsföringsmålet uppgår till ca 81 % av resultatmålet.

Fastighetsverkets budget 2018, resultaträkning

Omsättning	
Interna hyresintäkter	19 986 666
Interna skötselanslag	840 000
Externa hyresintäkter	918 864
Övriga intäkter av fastighet	300 000
Omsättning totalt	22 045 530
Material och tjänster	-4 240 040
Personalkostnader	-2 490 056
Avskrivningar	-7 973 868
Övriga rörelsekostnader	-800 000
Summa kostnader	-15 503 963
Rörelsevinst	6 541 567
Resultat som överförs till landskapets budget	5 300 000

Investeringarnas maximibelopp och de viktigaste projekten

Med stöd av 6 § landskapslagen om landskapets fastighetsverk begärs fullmakt för Fastighetsverket att genomföra investeringar i fastigheter och byggnader om högst 8,4 miljoner euro.

Tidigare beviljade fullmakter om 7,45 miljoner euro för polishus, varav 1,0 miljoner euro redan använts för inköp av tomt och 0,5 miljoner euro för projektering, beräknas räcka för polishusets förverkligande. Under år 2018 inleds renovering och tillbyggnad av polishuset varvid beräknad kostnad år 2018 uppgår till 2,5 miljoner euro och år 2019 3,45 miljoner euro.

Under år 2018 beräknas utgifterna för förverkligande av geriatrisk klinik vid ÅHS uppgå till 1,1 miljoner euro. Under året pågår även byggnation av utrymmen för magnetresonansutrustning.

Ett flertal projekt i form av planerat underhåll på olika byggnader genomförs under året, något som delvis blivit eftersatt senaste år. Totalen beräknas uppgå till 4 miljoner euro under år 2018.

Lån och likviditetshantering

Enligt 6 § krävs lagtingets samtycke till att Fastighetsverket tar upp lån för finansiering av sin verksamhet. Enligt detaljmotiveringen gäller samtycket långfristiga lån. Föreslås att Fastighetsverket inte kan uppta långfristiga lån under år 2018.

Avsikten är att kortfristig kassafinansiering sköts inom ramen för landskapets likviditetshantering, utan uttrycklig fullmakt från lagtinget. Fastighetsverkets överskottslikviditet kommer på samma sätt att hanteras centralt vid landskapsregeringens finansavdelning. Likviditeten bedöms vara tillräcklig under år 2018.

Fastighetsförsäljningar

Föreslås inga nya fullmakter för försäljning av fast egendom.

89250 Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	20 800 000	27 500 000	18 000 000
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	20 800 000	27 500 000	18 000 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 18.000.000 euro.

Inkomster

Med hänvisning till kapitel 350 i överföringsavsnittet föreslås en inkomst om 18.000.000 euro. Inkomsterna dimensioneras utgående från att landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet ändras så att Ålands Penningautomatförenings avkastning intäktsförs endast en gång i landskapets budget.

893 Avskrivningar och nedskrivningar

89300 Av- och nedskrivningar (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-7 743 992	-8 000 000	-7 761 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-7 743 992	-8 000 000	-7 761 000

Budgetmotivering

Föreslås ett förslagsanslag om 7.761.000 euro under momentet.

Utgifter

Anslaget avser avskrivningar enligt plan för tillgångar som är underkastade förlitning. Avskrivningar görs på immateriella tillgångar, byggnader och konstruktioner, vägar och annan infrastruktur, transportmedel, arbetsmaskiner samt övriga maskiner och inventarier.

Avskrivningarna för år 2018 har kalkylerats uppgå till sammanlagt 9.761.000 euro, varav 2.000.000 euro budgeteras under ÅHS, moment 84000. Avskrivningarna sjunker totalt sett bl.a. beroende på att vissa landskapsfärjor avskrivs till fullo under år 2017 samt av att de fastigheter som tidigare varit under ÅHS överförs till Fastighetsverket från ingången av år 2018.

Detaljmotivering - Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar

100 Lagtinget

9111 Lagtingets kansli

911150 E-demokrati - utvecklingsprojekt (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-187 833	-329 000	-280 000
- tidigare års anslag		-544 962	
- PAF-netto			
Anslag netto	-187 833	-873 962	-280 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 280.000 euro.

Utgifter

För att öka öppenheten i förhållande till och dialogen med medborgarna pågår inom lagtinget ett projekt vars mål är ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati. Projektet pågår i enlighet med den av kanslikommissionen tidigare fastställda och senare reviderade budgetplanen:

2016 235.000 euro

2017 329.000 euro

2018 280.000 euro

2019 230.000 euro

Budgetplanen baseras på ett årligt anslag om 235.000 euro vilket inkluderar löner, eventuella konsultuppdrag och övriga utgifter såsom teknisk utrustning, programvaror, utbildning och resor. Under år 2018 anslås ytterligare 45.000 euro för plenivalsutrustning.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

9340 Särskilda understöd, lån och investeringar

934000 Övriga finansinvesteringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	3 388 000
Kostnader:			
- årets totalt	0	-800 000	-800 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	0	0	
Anslag netto	0	-800 000	2 588 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 3.388.000 euro och ett anslag om 800.000 euro.

Inkomster

Landskapsregeringen föreslår att landskapets 4.588 stycken aktier (2,36 % ägarandel) i Försäkringsaktiebolaget Alandia Ab avyttras för sammanlagt knappt 3.400.000 euro.

Landskapsregeringen bemyndigas därtill att sälja aktier till skäligt pris och vad som bedöms ändamålsenligt avseende verksamhetens syfte och ägarförhållanden.

Utgifter

Med hänvisning till andra tillägget till budgeten för år 2016 föreslås ett anslag om 800.000 euro för att stärka det egna kapitalet i Kraftnät Åland Ab. Landskapsregeringen har i dialog med EU-kommissionen genom ett förhandsmeddelande utrett hur kapitaltillskottet ska hanteras ur ett statsstödsperspektiv. Med beaktande av det föreslagna upplägget har kommissionen gjort en preliminär bedömning att åtgärden inte utgör statligt stöd och kommer att avsluta ärendet.

934080 Övriga lån (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 501 237	3 400 000	2 504 000
Kostnader:			
- årets totalt	-192 215	-195 000	-192 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	2 309 022	3 205 000	2 312 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 2.504.000 euro och ett anslag om 192.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser avkortningar på lån. Även avkortningar på de lån som utgivits av Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot ingår i beloppet.

Utgifter

Anslaget avser avkortningar av upptagna finansieringslån. Därtill ingår anslag för avkortning av regionallån från Nordiska Investeringsbanken, vilka motsvaras av inbetalningar under föreliggande moment se inkomster ovan.

9350 Penningautomatmedel

935010 Lån ur penningautomatmedel (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 548 000	-6 232 000	-2 958 000
- tidigare års anslag		-9 202 427	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 548 000	-15 434 427	-2 958 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.958.000 euro

Utgifter

Anslaget utges som lån för aktivitetsfrämjande och sysselsättningskapande investeringsprojekt. Lånet kan även utges för socialvårdsanläggningar, idrottsanläggningar och liknande projekt. Se även kapitel 350 i överföringsavsnittet.

Lån utges till kommuner, föreningar och sammanslutningar.

Räntan föreslås uppgå till 1%.

9390 Gemensamma förvaltningskostnader

939000 IT-systemanskaffningar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-463 362	-760 000	-435 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	71 141	0	0
Anslag netto	-392 221	-760 000	-435 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 435.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår kostnader för följande systemanskaffningar

- vidareutveckling av systemet för budgethantering och verksamhetsstyrning samt integration av detta med ett antal övriga verksamhetssystem samt
- ibrukttagande av en plattform för e-tjänster samt integration av denna mot bland annat landskapsregeringens ärendehanteringssystem.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

9440 Naturvård

944000 Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-227 806	-219 000	-219 000
- tidigare års anslag		-16 392	
- PAF-netto	181 599	0	
Anslag netto	-46 207	-235 392	-219 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 219.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser det fortsatta förverkligandet av Natura 2000-programmet genom inköp eller intrångsersättningar. I anslaget ingår även kostnader för värdering, vetenskapliga utredningar och

andra åtgärder som direkt härrör sig till utvidgning av arealen av skyddad natur. Ett aktivt arbete för fullföljande av Ålands Natura 2000-program jämte tillgodoseendet av behovet att komplettera programmet är ett prioriterat område. Åtgärderna bidrar främst till att nå det strategiska utvecklingsmålet 4, Ekosystem i balans och biologisk mångfald men åtgärderna bidrar också till att uppnå det strategiska utvecklingsmålet 5 genom att skapa attraktionskraft för boende och besökare.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

9516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet

951600 Utbyggnad av Ålands sjöfartsmuseum (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-788	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-788	0	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

9540 Kulturarvs- och museiverksamhet

954000 Inköp av konst (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-23 164	-20 000	-20 000
- tidigare års anslag		-32 520	
- PAF-netto			
Anslag netto	-23 164	-52 520	-20 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 20.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås för att uppfylla målsättningarna för Ålands konstmuseum vad gäller inköp av konst, som omfattar såväl utövande konstnärer som äldre konst, där särskild uppmärksamhet fästs vid genusperspektiv. Konstinköpen innefattar såväl traditionell bildkonst som modern foto- och videokonst, installationer etc.

Föreslås, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69), att inkomster av avkastningen av Irene och Halvdan Stenholms donationsfond kan gottskrivas momentet. Avkastningen ska användas för inköp av värdepapper eller konst.

954010 Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-597 220	0	-184 000
- tidigare års anslag		-448 615	
- PAF-netto	435 650	0	
Anslag netto	-161 570	-448 615	-184 000

Budgetmotivering

Momentet nytt.

Föreslås ett anslag om 184.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser

- 132.000 euro för digitala satsningar till Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum i form av interaktiva stationer (inkl. programmering, bildrättigheter och immateriella rättigheter), audioguider, audiovisuella kunskapsfördjupningar och modell samt
- 52.000 euro för förnyelsen av Kastelholms slotts permanenta utställning och skyltprogram. Den nya utställningens ambitionsnivå slås fast, projektledare tillsätts och en projektering görs inför vidare investeringar.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

9621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020

962100 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014-2020

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Budgetmomentet avser det lån som har utgivits till Ålands Utvecklings Ab för genomförande av finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital inom Ålands strukturfondsprogram Entreprenörskap och kompetens 2014 - 2020 med delfinansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Se även moment 62110 i verksamhetsavsnittet.

9640 Främjande av skogsbruket

964000 Övriga investeringar för skogsbruket (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	0
- tidigare års anslag		-10 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-10 000	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Anslaget avser ersättningar för biotopskydd om det på en skogsfastighet finns biotoper som är viktiga för den biologiska mångfalden och som skogsägaren är skyldig att bevara enligt 12 § LL (1998:83) om skogsvård och detta medför en olägenhet för skogsägaren som inte är ringa. Anslaget kan även användas för andra ersättningar för biotopskydd om särskilda skäl föreligger.

Med hänvisning till tillgängliga medel från föregående år föreslås inget anslag detta år.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

9745 Oljeskydd

974500 Oljeskyddsinvesteringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 594	0	0
- tidigare års anslag		-669 407	
- PAF-netto	0	700 000	
Anslag netto	-1 594	30 594	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Inkomster

Föreslås ingen inkomst.

Utgifter

Med hänvisning till tillgängliga medel från föregående år föreslås inget anslag detta år.

Landskapet fastställde år 2015 en "Plan för bekämpning av oljeskador 2015 - 2019". Planen innehåller olika fokusområden där införskaffning av utrustning är en grundläggande del. Oljeskyddfonden har omfattat investeringsplanen samt gett förhandsbesked om ersättningsnivåer, vilka utbetalats i efterskott under senare budgetår. Landskapsregeringen fortsätter under år 2018 med investeringar enligt plan med iakttagande av Oljeskyddfondens beslut.

Under år 2018 inskaffas enligt planen kompletterande utrustning såsom en pråm, oljetrål, pumpar, kraftkällor, truck och containers. Utbildningar hålls för berörda aktörer och arbetet påbörjas även för den nya 5-årsplanen åren 2020 - 2024.

9750 Kostnader för sjötrafik

975000 Fartygs- och färjeinvesteringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-260 402	-1 930 000	-507 000
- tidigare års anslag		-11 825 935	
- PAF-netto			
Anslag netto	-260 402	-13 755 935	-507 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 507.000 euro.

Utgifter

Landskapets tonnage omnämns i utvecklings- och hållbarhetsagandans mål 6, Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet. Vid nyanskaffning går därför landskapsregeringen in för alternativ till fossilt bränsle och ett syfte med de investeringsinsatser landskapsregeringen gör inom befintligt tonnage är att minska fossilbränsleförbrukningen.

Anslaget används för modernisering av de frigående färjorna, bl.a. utbyte av tankmätningssystem och navigationsutrustning. Bränsle- och energioptimeringsprojektet som startade under år 2017 fortsätter under året med tidigare beviljade medel.

Tonnaget i skärgårdstrafiken är i behov av förnyelse p.g.a. slitage, kapacitetsproblem och ökade krav på tillgänglighet och säkerhet. Idag finns det åtta frigående färjor med en medelålder på 29 år. Även på linfärjesidan behövs förnyelse av samma orsaker. De sex linfärjorna har en medelålder på 35 år. För förnyande av tonnaget finns från tidigare ca 10 miljoner euro avsatt.

Arbetet med att förbättra kapaciteten på Föglölinjen fortgår under år 2018 genom att ta fram en kravbeskrivning och begära in anbud på en hybridfärja med el-drift på totalentreprenad för driften på linjen. En ny färja kan inleda trafiken på en kortare linje när korttrutten till denna del är utbyggd på västra Föglö. Vidare påbörjas arbetet med en kravspecifikation för ett mindre nybyggt fartyg för matartrafik.

För trafiken med linfärjor avser landskapsregeringen att under året begära in anbud för nytt tonnage till linjen Prästö-Töftö med en kapacitet på minst 160 ton och elektrisk drift.

9760 Kostnader för väghållning

976000 Infrastrukturinvesteringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-5 759 910	-11 100 000	-13 900 000
- tidigare års anslag		-9 409 514	
- PAF-netto	-1 468 992	1 100 000	
- investeringsreservering		-8 000 000	
Anslag netto	-7 228 902	-27 409 514	-13 900 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 13.900.000 euro.

Enligt tidigare budgetbeslut i lagtinget och av landskapsregeringen antagna åtgärdsprogram är ett 30-tal större och mindre bro-, hamn- och vägprojekt aktuella. I tidigare budgeter har anslag upptagits för hela eller delar av projekten. Vid tidpunkten för beredningen av föreliggande budgetförslag bedöms de planerade totala utgifterna under år 2018 uppgå till ca 16,5 miljoner euro inklusive en buffert på 0,5 miljoner euro. Vid utgången av år 2017 bedöms knappt 2,6 miljoner euro återstå av tidigare budgeterade anslag under momentet, vilket belopp överförs i bokslutet till år 2018 som en reservering. Landskapsregeringen föreslår att dessa anslag kan användas för att täcka projektrelaterade kostnader. Med beaktande av kvarstående anslag från tidigare år föreslår landskapsregeringen ett ytterligare anslag om 13,9 miljoner euro för år 2018.

Landskapsregeringen föreslår samtidigt att eventuella omfördelningar av tidigare budgeterade anslag inte ska påverka möjligheten att förverkliga de projekt som lagtinget tidigare beviljat anslag för. Förverkligandet av projekten sker i enlighet med investeringsplanen landskapsregeringen fastställer. Vid behov återkommer landskapsregeringen i ett senare budgetförslag med tilläggsanslag då dessa projekt ska verkställas.

Med beaktande av att ett flertal av investeringsprojekten är fleråriga föreslås att landskapsregeringen kan ingå entreprenadavtal under år 2018 om sammanlagt högst 20 miljoner euro. Anslag för utgifter som uppstår först under senare budgetår p.g.a. ingångna entreprenadavtal upptas i följande års budgetförslag. Projekten förverkligas därmed med beaktande av tillgängliga anslag under år 2018, prioritering och i vilken ordning de är klara att genomföras samt fullmakten att ingå entreprenadavtal.

Inkomster

Föreslås, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69), att kostnaderna för externa intressenter för kabelbrunnar och rör för kabeldragningar och liknande projekt direkt förknippade kostnader som rimligen inte ska belasta landskapet kan gottskrivas momentet.

Utgifter

Väginvesteringar

Anslaget används till planering och projektering, investering och beläggningsarbeten samt för mindre trafiksäkerhets- och förbättringsåtgärder. Med anslaget förverkligas tidigare beslut att färdigställa huvudvägarnas ombyggnad samt att grundförbättra och belägga glesbygdsvägarna. Medlen används

även för reinvesteringar i syfte att upprätthålla befintlig infrastruktur. Under året kommer fokus att läggas på att skapa förutsättningar för att påskynda utbyggnaden av gång- och cykelvägsnätet längs huvudvägarna. För beläggning, grundförstärkning, vägförrättning samt trafiksäkerhetsåtgärder avsätts ca 3,6 miljoner euro och för reinvestering i vägnätet avsätts ca 2,4 miljoner euro. Till detta kommer kostnader för tidigare beviljade projekt, projektering, utredningar, vägdata och mindre ombyggnader till planering och projektering, investeringar och beläggningsarbeten.

Bro- och hamninvesteringar

Under år 2018 kommer brorenoverings- och utbytesprojektet att fortsätta med program- och projekteringskedet för de mest prioriterade broarna. Entreprenaden på Karlbybron, Kökar kommun, upphandlas. För projektet beräknas ca 1,8 miljoner euro.

Våra hamnar uppvisar underhållsbrister. För att åtgärda bristerna, öka säkerheten och för det kontinuerliga arbetet med att underhålla våra broar och hamnar avsätts 2,2 miljoner euro. I detta ingår ett flertal projekt bl.a. ett nytt pontonfäste i Jurmo, Brändö kommun.

Kortrutten

I tilläggsbudget 1, år 2017, avsattes 1 miljon till kortruttsprojekten västra och östra Föglö. Samtidigt gavs en investeringsfullmakt om 39 miljoner euro för att fullfölja projekten. Med dessa medel fortsätter nu vägplaneprocesserna och uppstarten av entreprenaderna.

Hösten 2017 startade vägplaneprocessen för västra Föglö, vilken förväntas bli klar under vårvintern 2018. Arbetet med planeringen fortgår med målsättning att upphandla entreprenaden för bron över Spettarhållet och starta entreprenadarbetena under år 2018. Kostnaderna under år 2018 för projekt västra Föglö kommer till största del att utgöras av planerings-, projekterings- och undersökningskostnader.

Vägplaneprocessen för projekt östra Föglö beräknas starta under senhösten 2017 och pågå till hösten 2018. Vägplanen avses göras i två delar. Del 1 omfattar åtgärderna från bron över Brändöström till Sommarö by och del 2 från Sommarö by till det nya planerade färjfastet. Så fort vägplanen för del 1 är klar inleds arbetet med den fortsatta planeringen, med målsättning att kunna upphandla projektet så att entreprenaden startar under sista kvartalet år 2018. För del 2 är målsättningen att upphandla entreprenaden under första halvan av år 2019 och därefter inleda entreprenadarbetena.

Vårdöbron

Ny Vårdöbro med tillhörande vägbyggnad samt rivning av den befintliga bron projekterades under år 2016. Byggsfasen startade i början av år 2017 och hela projektet beräknas vara färdigställt senast i april 2019. Den nya bron planeras att tas i bruk under oktober 2018. Projektet är en utförandeentreprenad som innehåller byggandet av den nya Vårdöbron, tillhörande vägbyggnad samt rivningen av den gamla bron. Den befintliga bron har förstärkts i nödvändiga delar för att hålla den i trafik under tiden den nya bron förverkligas. Kontinuerlig konstruktions- och mätningkontroll av den befintliga bron pågår och trafiken leds enkelriktad över bron med trafikljus och hastighetsbegränsning på max 30 km/h tills den nya bron kan tas i bruk. Investeringen beräknas uppgå till ca 13,5 miljoner euro, av vilken ca 3,4 miljoner euro avsätts år 2018.

8 Myndigheter samt fristående enheter

9825 Ålands polismyndighet

982500 Investeringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-75 806	-500 000	-1 085 000
- tidigare års anslag		-29 194	
- PAF-netto			
Anslag netto	-75 806	-529 194	-1 085 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 1.085.000 euro.

Utgifter

Av anslaget avser 85.000 euro byte av polisbil samt ett delanslag om 1.000.000 euro för ny systemlösning för Landskapsalarmcentralen.

Polisbil

Myndighetens fordonspark behöver kontinuerligt uppdateras.

Fordonen är ett av de viktigaste arbetsredskapen i verksamheten och måste vara tillförlitliga i sin funktion. Kostnaderna för underhåll och service stiger snabbt i takt med antalet kilometer som de används. Fordonet som står i tur att bytas införskaffades år 2010 och har gått snart 300.000 km. Bil som ersätts säljs på auktion i enlighet med tidigare beslut av revisionsbyrån.

Ny systemlösning

Myndigheten beviljades i första tilläggsbudgeten år 2017 ett nytt investeringsanslag för upphandling av en ny systemlösning för Landskapsalarmcentralens hantering av nödsamtal och nödmeddelanden samt för den kringutrustning som denna investering medför. Kostnaden för den totala investeringen är ännu inte klar eftersom det verkliga utfallet blir känt då upphandlingen av systemet är genomförd. Landskapsregeringen avser återkomma i en tilläggsbudget under år 2018 ifall kostnaderna för året visar sig bli högre än beräknat.

Fullmakt

Under år 2017 inleddes arbetet med upphandlingen av en ny systemlösning för Landskapsalarmcentralens hantering av nödsamtal och nödmeddelanden. I föreliggande budget anhålls om en fullmakt för de kostnader som återstår av investeringen. Totalt har anslaget budgeterats till 2.600.000 euro varav 500.000 beviljades i första tilläggsbudgeten år 2017. Under år 2018 beräknas kostnaderna till 1.000.000 euro. Anskaffningen sträcker sig under en flerårig period.

9840 Ålands hälso- och sjukvård

984000 Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 488 150	-20 586 412	-5 400 000
- tidigare års anslag		-5 286 412	
- PAF-netto	408 765	591 235	
Anslag netto	-2 079 385	-25 281 589	-5 400 000

Budgetmotivering

Föreslås ett investeringsanslag om 5.400.000 euro.

Utgifter

Det totala investeringsbehovet beräknas till 5,4 miljoner euro.

IT-investeringar beräknas till 4.700.000 euro

Inom it-området krävs investeringar i nya programvaror för t.ex. läkemedelscentralen, telemedicin och ny extern webbplats. Detta i tillägg till den omfattande moderniseringen som påbörjats avseende it-infrastruktur. Investeringskostnaderna för it exklusive nytt vårdinformationssystem bedöms till 2,2 miljoner euro.

Byte av vårdinformationssystem

ÅHS fortsätter arbetet med upphandling och införande av ett nytt vårdinformationssystem (VIS) där målet är att ha tecknat avtal och påbörjat införande av ett nytt system under år 2018. Avsikten är att skapa ett Ålands - VIS.

Totalkostnaden för ett nytt vårdinformationssystem beräknas preliminärt till ca 3,8 miljoner euro, varav ca 2,5 miljoner euro under år 2018 och 1,3 miljoner euro under år 2019. Detta exklusive de indirekta kostnaderna för verksamhetsutveckling som uppstår på respektive klinik/enhet. Införandet av ett nytt system påverkar även driftskostnaderna vilka preliminärt bedöms öka med ca 1 miljon euro per år.

Några av de huvudsakliga målen med införandet av ett nytt system är förutom en kraftigt ökad nivå av informationssäkerhet att uppnå en ökad patientsäkerhet och effektiv samverkan med den sociala och privata sektorn där information effektivt och säkert kan delas mellan organisationer förutsatt att samtycke finns från patienten.

Övriga investeringar beräknas till 700.000 euro

Övriga investeringar avser främst medicinsk teknisk utrustning. Den medicintekniska utrustningen förnyas i enlighet med krav i lagstiftning, innan utrustningen utgör en säkerhetsrisk, när reparation och underhåll inte längre är möjligt, när supporttjänster upphör, när ny teknik är motiverat för ny verksamhet, när ny teknik är motiverat av effektiviserings- eller andra verksamhetsskäl eller när vetenskap och beprövad praxis motiverar nya metoder för diagnostik, behandling och övervakning.

Övriga investeringar som är aktuella är laboratorieutrustning, PCR-instrument för att diagnosticera eventuell förekomst av patogena mikroorganismer (81.000 euro). Diskmaskin till instrumentvården behöver förnyas (50.000 euro). Hjärtövervakningssystemet på medicinavdelningen behöver bytas

(60.000 euro). Vattenrening till dialysapparaterna måste införskaffas i samband med flytten från hyrmodulen (150.000 euro). På BB-gynekologiska kliniken behöver ett antal ultraljudsapparater och CTG-apparater bytas ut (55.000 euro). På avdelningar och mottagningar behöver patientalarmen förnyas. På operationsavdelningen behövs ett nytt larmsystem och till ögonkliniken behövs OCT-angioutrustning (Optical Coherens Tomography) (93.000 euro). Till tandvården anskaffas CAD/CAM-utrustning (110.000 euro) vilket innebär att nya mer hållbara fyllningsmaterial kan tas i bruk vilket gör att antalet tandlagningar som måste göras om minskar.

ÅHS behöver kontinuerligt förnya bilparken. Primärvårdskliniken är den verksamhet som har det största behovet av bilar på grund av verksamhetens karaktär främst inom hemsjukvården.

Vid uppkomsten av oförutsedda investeringsbehov omprioriterar myndigheten investeringsobjekt inom anslaget.

984010 Byggnad av geriatrisk klinik med penningautomatmedel (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-208 322		
- tidigare års anslag		-8 600 000	
- investeringsreservering		-10 000 000	
Anslag netto	-208 322	-18 600 000	0

Budgetmotivering

Momentet utgår. Se även moment 89230.

Ålands hälso- och sjukvårds fastighetsförvaltning överförs till Fastighetsverket fr.o.m. 1.1.2018.

9850 Högskolan på Åland

985000 Investeringsutgifter (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-33 592	-25 000	-15 000
- tidigare års anslag		-183 386	
- PAF-netto			
Anslag netto	-33 592	-208 386	-15 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 15.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 15.000 euro för att ytterligare utveckla den långsiktiga planen för investeringar om totalt 2.500.000 euro för uppgradering av simulatorer för sjöfartsutbildningarna.

9855 Ålands gymnasium

985500 Investeringsutgifter (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-239 464	-300 000	-200 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-239 464	-300 000	-200 000

Budgetmotivering

Föreslås anslag om 200.000 euro.

Utgifter

Av anslaget avser 100.000 euro investeringar inom it och 100.000 euro för förverkligande av centralköket på Neptunigatan 6.

9856 Ålands sjösäkerhetscentrum

985600 Ålands sjösäkerhetscentrum, investeringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	-74 641	-120 000	-220 000
- tidigare års anslag		-1 359	
- PAF-netto			
Anslag netto	-74 641	-121 359	-220 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 220.000 euro.

Utgifter

Av anslaget avser 90.000 euro investeringar på m/s Michael Sars, varav ca 47.000 euro är förnyelse av föråldrad teknisk utrustning och ca 43.000 euro är uppgradering av passagerhytternas standard för att förbättra fartygets potential för uthyrning till externa intressenter.

Därtill föreslås ett anslag om 130.000 euro för byte av räddningsbåt till kursenheten, i enlighet med investeringsplan 2017 - 2020 i 2016 års budget.

Finansieringslån

I budgetförslaget upptas anslag för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar till ett nettobelopp om drygt 20,5 miljoner euro att jämföra mot drygt 24,3 miljoner euro i grundbudgeten år 2017. På grund av olika orsaker har i likviditetsberäkningen antagits att ca 6 miljoner euro av reserverade anslag för investeringar från tidigare budgetår förverkligas först under år 2018, varför nettobeloppet ökar till ca 26,5 miljoner euro. Årsbidraget eller kassaflödet i verksamheten uppgår enligt budgetförslaget till 5.259.000 euro. Vid beräkningen av de finansiella strömmarna så har en minskning till följd av retroaktiva lönebetalningar om drygt 3 miljoner euro beaktats.

Finansieringsanalys budget 2018

	Grundbudget 2017*)	Tb 1/2017	Tb 2/2017	Totalt 2017 **)	Förslag 2018 ***)
Kassaflödet i verksamheten	18 087 000	2 515 000	-332 000	20 270 000	2 159 000
Kassaflödet för investeringarnas del	-27 503 000	-1 494 000		-25 997 000	-26 523 000
Kassaflödet för finansieringens del	-3 833 000			-3 833 000	1 942 000
Förändring av likvida medel	-13 249 000	1 021 000	-332 000	-9 560 000	-22 422 000

*) OBS totalen har ökats med 7 miljoner euro år 2017 avseende reservationsanslag för infrastrukturinvesteringar där förverkligande förskjutits tidsmässigt.

***) OBS totalen har minskats med 3 miljoner euro avseende reservationsanslag från tidigare år för investeringar som beräknas förverkligade år 2018.

****) OBS totalen har ökats med reservationsanslag från tidigare år för investeringar om sammanlagt 6 miljoner euro samt retroaktiva lönebetalningar om drygt 3 miljoner euro.

Per utgången av september 2017 uppgick de likvida medlen till knappt 48 miljoner euro exklusive Fastighetsverket och knappt 55 miljoner euro inklusive Fastighetsverket. Vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget bedöms likviditeten exklusive Fastighetsverket uppgå till ca 48 miljoner euro vid slutet av år 2017 och knappt 25 miljoner euro i slutet av år 2018. Likviditeten i Fastighetsverket beräknas uppgå till ca 7 miljoner euro i slutet av år 2017 och beräknas öka något under år 2018. Dock kan konstateras att den framtida utvecklingen av likviditeten till stor del är beroende av när de större investeringarna går över i förverkligande-/byggfasen, exempelvis delprojekten inom korttrutt och övriga infrastrukturinvesteringar, it-investeringar samt inom Fastighetsverket geriatrik klinik och polishus. Betydelse har även om större lån beviljas ur penningautomatmedel. I likviditetsberäkningarna har det antagits att det fattas beslut om anskaffande av ny linfärja. Vid tidpunkten för uppgörandet av föreliggande budgetförslag är inga större lån ur penningautomatmedel kända. Under år 2017 har landskapsregeringen antagit en finansierings- och placeringsplan för upprätthållande av tillräcklig likviditet under de närmaste åren. Avsikten är att uppdatera och fastställa planen för år 2018 efter att lagtinget har fattat beslut om budgeten för år 2018.

Med beaktande av ovanstående bedömer landskapsregeringen att det inte finns behov av låntagning under år 2018.

ÖVERSIKT ÖVER LANDSKAPETS INVESTERINGSPLANER - BYGGNADSPROJEKT

Avsikten med översikten är att ge en ungefärlig bild av investeringsvolymen för landskapsregeringens projekt. Kostnaderna är därför endast angivna i miljoner euro och inplacerade under de år de huvudsakligen antas bli genomförda. Stora investeringar har dock fördelats mellan åren.

Översikten är uppgjord på basen av den information som legat till grund för budgetförslaget för 2018. Alla kostnader är exklusive moms.

Avsikten är att ge en bild av hur projekten kan förverkligas, inte när och hur de budgeteras.

Byggnadsprojekt	År 2017	År 2018	År 2019
	milj. euro	milj. euro	milj. euro
Fastighetsverkets byggnadsprojekt			
Renovering och ombyggnad av självstyrelsegården	4,0		
Tillbyggnad av landskapsarkivet	0,5		
Polishus inkl. tomt	1,0	2,5	3,5
Ombyggnad av kök, Neptunigatan 6	1,0		
Planerat underhåll	2,0	4,0	4,0
Planering, om- och nybyggnation geriatrisk klinik		1,1	8,0
Utrymmen för magnetresonans		0,8	
Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS)			
Diverse ombyggnader och renoveringar	2,8		
Infrastrukturavdelningen			
Kortruttsinvesteringar	1,0	1,9	11,7
Vårdöbron	6,0	3,4	0,3
Övriga broar och hamnar	3,0	4,1	6,3
Uppskattad kostnad	21,3	17,8	33,8

FASTIGHETSFÖRVALTNING SOM SKÖTS AV LANDSKAPETS FASTIGHETSVERK

Internhyror till fastighetsverket

Fastighetsverket erlägger alla direkta driftskostnader för de fastigheter som förvaltas. Fastighetsverket bekostar även återkommande renoveringar i byggnader, så kallat planerat underhåll.

Internhyra: I internhyran ingår fastigheternas direkta drifts- och personalkostnader, schablonfördelning av fastighetsverkets administration och centrala kostnader samt kapitalkostnader i form av avskrivningar på byggnaderna jämte en internränta om 3,5 % beräknad på byggnadernas värde.

Av budgetförslaget för år 2017 framgick att internhyressystemet fortfarande var i ett utvecklingskede. Internhyresnivåerna för byggnaderna som förvaltas av Fastighetsverket har därför uppdaterats för år 2018. Uppdateringen av internhyresnivåerna har gjorts främst p.g.a. att värderingen av fastigheterna inte var slutförd när 2017 års nivåer beräknades, men även genom att bättre fördelning av kostnader till enskilda byggnader skapat bättre underlag.

Vid uppdateringen har i huvudsak följande faktorer beaktats:

- resultatet av den värderingskalkyl som slutligt blev godkänd i början av år 2017 har använts som underlag för beräkning av internränta
- verkliga avskrivningarna på byggnaderna används
- från början av år 2018 överförs ÅHS:s fastigheter till Fastighetsverket, vilket betyder att Fastighetsverkets centrala overheadkostnader slås ut på ytterligare 40.000 kvadratmeter byggnadsyta utan att overheadkostnaderna ökar alls procentuellt lika mycket. Detta innebär att alla som betalar internhyra år 2017 betalar mindre för overhead på sina kvadratmetrar.
- material och tjänster hänförliga till byggnaderna har uppdaterats utgående från helårsutfall för år 2016 respektive delårsutfall för år 2017.

Planerat underhåll såsom reparationer och återkommande underhållsrenoveringar ingår i internhyran och dessa åtgärder inverkar inte höjande på internhyran.

Ny-, om- och tillbyggnader är projekt som finansieras med ökad internhyra, genom ett särskilt fullmaktsförande, se skilt avsnitt om det.

Skötselanslag: För naturskyddsområden samt kulturarv och fornminnen erläggs ett skötselanslag för Fastighetsverkets direkta kostnader för dessas förvaltning och skötsel. I skötselanslaget ingår ingen kapitalkostnad i form av avskrivningar eller internränta

Tabell över internhyror

Internhyra/skötselanslag

Moment	Avdelning	År 2017	År 2018
	100 Lagtinget		
11100	Lagtingshuset	534 000	521 748
	300 Finansavdelningen		
39099	Kanslihuset (inkl. tillbyggnad landskapsarkiv)	988 000	1 026 196
	Alandica	1 013 000	1 053 691
	Bergsskyddet	319 000	437 411
	Eckeröhallen	427 000	418 625
	Eckerö post och tullhus	65 000	87 643
	Ribacka + Vedplans lager	195 000	261 013
	Hangaren på flygfältet	31 000	29 896
	Jan Karlsgårdens vårdshus	137 000	52 962
	Jomala gård	0	0
	Villa Gustaf Eriksson	20 000	18 105
	Källskär	23 000	25 330
	Ålands sjöfartsmuseum	645 000	626 030
	Fastighetsverket, diverse	<u>127 000</u>	<u>48 592</u>
		3 990 000	4 085 494
	400 Social- och miljöavdelningen		
44000	Naturvård - skötselanslag/bidragshyra	254 000	254 000
	500 Utbildnings- och kulturavdelningen		
54000	Ålands museum	626 000	632 823
	Porthuset		8 285
	Museimagasinet	47 000	46 717
	Grindstugan	19 000	24 083
	Kulturarv och fornminnen (allt) - skötselanslag/bidragshyra	<u>586 000</u>	<u>586 000</u>
		1 278 000	1 297 907
	700 Infrastrukturavdelningen *)		
75030	Färj- och väntstugor linfärjor	29 900	36 746
76050	Färj- och väntstugor frigående färjor m.m.	17 000	30 659
87200	Vägstationer	173 600	128 649
82500	825 Ålands polismyndighet	387 000	389 522
	840 Ålands hälso- och sjukvård **)		
84000	ÅHS, Neptunigatan 21 (45 %) (skolhälsovårdens utrymme)	67 000	68 308
	ÅHS, sjukhuset		<u>6 264 600</u>
			6 332 908
	848 ÅMHM, Laboratoriet i Jomala		
84820	Laboratoriet i Jomala	115 000	110 010

	År 2017		År 2018	
850 Högskolan på Åland				
85000 Neptunigatan 17 (norra)	515 000		546 900	
Navigationsskolegränd 2 (södra)	391 000		345 742	
Neptunigatan 6 (västra)	<u>991 800</u>	1 897 800	<u>1 021 142</u>	1 913 784
85100 851 Ålands folkhögskola		645 000		411 519
85200 852 Ålands musikinstitut		139 000		129 142
855 Ålands gymnasium				
85500 Strandgatan 1	713 000		703 008	
Västra/Östra Skolgatan 2	1 679 000		1 652 020	
Neptunigatan 6 (västra) (13 %)	148 200		152 584	
Neptunigatan 19	2 066 800		2 130 764	
Neptunigatan 21 (55 %)	<u>81 000</u>	4 688 000	<u>83 487</u>	4 721 864
85600 856 Sjösäkerhetscentret		242 000		224 127
86500 865 Guttorp fiskodling		301 000		265 885
SUMMA		14 758 300		20 853 964
Varav: Byggnader, internhyror		13 918 300		20 013 964
Skötselanslag/Bidragshyra		840 000		840 000

*) Från 1.1.2016 fördes alla fastigheter, förutom Möckelöområdet, som tidigare förvaltats av infrastrukturavdelningen över till fastighetsverket. För byggnaderna på Möckelöområdet; verkstads- och lagerbyggnaden, oljeskyddslagret och Motorfordonsbyrån, upptas fortsättningsvis anslag för de direkta driftskostnaderna samt eventuella investeringsutgifter i byggnaderna på respektive moment under infrastrukturavdelningen.

**) Från 1.1.2017 förs ÅHS:s fastigheter och fastighetsskötsel över till Fastighetsverket.

Fullmakt för ny-, om- och tillbyggnadsprojekt

Från och med budgetförslaget för år 2016 ändrades förfarandet vid ny-, om- och tillbyggnadsprojekt så att fullmakten för att gå vidare med ett projekt inhämtas under respektive moment för den verksamhet som projektet avser. Under dessa moment finns *en särskild rubrik som kursiverats* för att tydliggöra var lagtingets ställningstagande behövs. Eftersom finansieringen av denna typ av projekt i allmänhet kräver ökad internhyra behövs lagtingets ställningstagande till att denna kostnadsökning omfattas av lagtinget. Den ökade internhyran börjar debiteras när projektet är klart och byggnaden tas i bruk. Detta betyder i de flesta fall att kostnaden börjar synas i landskapets budgeterade resultaträkning med en tidsfördröjning om ca 2 - 4 år beroende på projektets omfattning och tidplan för förverkligande. Projekt som inte kräver en specifik fullmakt från lagtinget, t.ex. renoveringsprojekt, framgår i regel inte närmare under motiveringarna.

De totala investeringarnas maximibelopp och de viktigaste/större projekten under budgetåret för Landskapets fastighetsverk framgår under moment 89230 Landskapets fastighetsverk.

I budgetförslaget för år 2018 finns skrivningar om aktuella projekt under följande moment:

Moment Projekt

82500 Fullmakt för om- och tillbyggnad av polishuset, motsvarande som i 2017 års budget.

84000 Fullmakt för om- och nybyggnation av utrymmen för geriatri och rehabilitering samt utrymmen för MR-utrustning

2017-10-07

Richard Palmer

ÅSUB

Ekonomisk översikt hösten 2017

Den finländska konjunkturuppgången som till stor del drivs av tillverkningsindustrin har ännu inte nått Åland, med sin servicebaserade ekonomi. Den svaga utvecklingen inom sjöfarten och minskningen av omsättningen inom branschen personliga tjänster dämpar tillväxten.

Den globala ekonomin

Allt fler tecken visar nu att tillståndet i världsekonomin förbättras. En starkt tillväxt i Finland och i Sverige ökar på sikt efterfrågan för åländska varor och tjänster. Ett fortsatt jämförelsevis lågt pris på bunker och drivmedel understödjer uppgången. Eurozonens tillväxt stärks, samtidigt som området är på väg att ta över som tillväxtmotor efter USA. Därmed är det bäddat för en fortsatt uppgång för den finländska och i förlängningen den åländska ekonomin det kommande året.

Inflationen i i-länderna ligger fortfarande under centralbankernas mål, även om den nu visar tendenser till att börja stiga i industriländerna, samtidigt som arbetslösheten sjunker.

Priset på råolja (Brent) förväntas ligga på ett medelvärde kring 52 USD per fat detta år för att möjligtvis stiga marginellt nästa år (2018). Då tar OPEC-kartellens senaste överenskommelse om produktionsbegränsningar slut, vilket torde hålla nere priset. En småningom avmattad global efterfrågan året därpå håller sedan tillbaka prisuppgången.

Den *amerikanska ekonomin* är i relativt bra skick med sjunkande arbetslöshet och stigande huspriser. Lönerna har dock inte hängt med i utvecklingen vilket dämpar den inhemska efterfrågan.

Den *amerikanska dollarn* nådde i slutet av augusti sin lägsta nivå i förhållande till euron sedan början av 2015 och förväntas fortsätta att försvagas något i förhållande till euron under ett par år.

Tillväxtutsikterna har stärkts för *Japan*, enligt IMF. Även *Kinas* tillväxt har reviderats upp, mot bakgrund av ett starkt första kvartal 2017 och förväntningar om en fortsatt starkt expansiv finanspolitik. Tillväxten av den *indiska* ekonomin mattas av under innevarande år (till drygt 7 procent) men förväntas återigen öka 2018–2019. Den *ryska ekonomin* är på väg att återhämta sig något och förväntas detta år uppvisa en positiv tillväxt för första gången på tre år.

De stora multilaterala institutionerna och bankernas prognosavdelningar har på senare tid reviderat upp tillväxtutsikterna för *euroområdet*. Tillväxten drivs av en förbättrad arbetsmarknad, en stark inhemsk efterfrågan, ökande disponibel inkomst hos hushållen och även av en starkare efterfrågan på den internationella marknaden. Ett högt kapacitetsutnyttjande, stigande bostadspriser, ökande investeringar och ett relativt synkront konjunkturläge i de största ekonomierna ser ut att ge återhämtningen en stabil grund i år och nästa år. Trots det ser *inflationen* ut att förbli låg det närmaste året.

Tremånaders EURIBOR-räntan kommer enligt ECB:s prognos att fortsätta att ligga på den negativa sidan de närmaste två åren; -0,3 procent 2017–2018 och därefter -0,1 procent 2019.

Den starka euron sänker eurozonens konkurrenskraft på världsmarknaden, men det motverkas av att arbetslösheten sjunker samtidigt som lönerna hålls tillbaka. Eurozonen är alltså inne i en period där valutan har stärkts utan att räntorna har höjts, vilket visar att ECB:s manöverutrymme har smalnat.

Förtroendeindikatorn för hushållen inom eurozonen har visat en starkt uppåtgående trend sedan mars 2016 och nådde vid halvårsskiftet sin högsta nivå sedan 2007.

Finland

Sedan en tid tillbaka gynnas den finländska ekonomin av en starkare exportefterfrågan på industrivaror, främst från OECD-länderna. Även efterfrågan från Ryssland har börjat öka. Prognoserna för den finländska BNP-tillväxten har reviderats uppåt rejält under det senaste halvåret. Finansministeriet tror att tillväxten hamnar kring 2,9 procent detta år, för att sedan sjunka tillbaka till 2,1 procent år 2018 när exporttillväxten och tillväxten av den privata konsumtionen mattas av. BNP-tillväxten förväntas därefter bli 1,8 procent 2019. Stämningläget är överlag positivt inom olika sektorer av ekonomin. Industrins orderingång har trendmässigt ökat starkt under det senaste dryga året och

byggindustrin går varm.

Det så kallade konkurrenskraftsavtalet kan möjligtvis på kort sikt öka produktiviteten något och minska den fördyrande effekten på exporten av den numera högt värderade euron. De aviserade tilläggsanslagen för utbildning och forskning lindrar förhoppningsvis något effekten av tidigare nerskärningar.

Konjunkturindikatorn för produktionen steg trendmässigt under åren 2015–2016 och nådde över 2010 års nivå. Under innevarande årets två första kvartal har den återigen sjunkit, men av allt att döma är det tillfälligt.

Inflationen i Finland hamnar i år kring 0,9 procent för att därefter stiga till 1,5 procent 2018–2019 enligt finansministeriets bedömning. På Åland har prisstegringarna varit större i år (se avsnittet om den åländska ekonomin). Prisstegringstakten är fortsättningsvis måttlig; bland annat den svaga löneökningstakten och de relativt låga hyresökningarna har ändå hållit inflationstakten nere.

Arbetslösheten fortsätter att sjunka i sakta takt så att den möjligtvis kan nå under 8 procent runt 2020. Arbetsmarknaden lider dock fortfarande av matchningsproblem och ungdomsarbetslösheten är hög. Den förbättrade arbetsmarknaden bidrar till att hushållens förtroende för ekonomin fortsätter att stärkas.

Optimismen bäddar för en tillväxt av konsumtionen. Den privata konsumtionen har ökat rejält under årets första två kvartal, men kommer förmodligen att utvecklas i en långsammare takt nästa år. Hushållens sparande har också sjunkit gradvis och förväntas fortsätta att sjunka. Att hushållen spenderar istället för att spara är förstas i princip gynnsamt för det åländska näringslivet, i synnerhet för passagerarsjöfarten.

Sverige

Sveriges ekonomiska tillväxt är stark, med sjunkande arbetslöshet och en hitintills begränsad inflation. BNP-tillväxten har nu av de flesta bedömare reviderats upp i förhållande till vårens prognoser. Den svaga kronan ger konkurrensfördelar framförallt gentemot eurozonen och den stärkta konjunkturen i Europa ökar efterfrågan för industrin.

Internt drivs tillväxten av den generösa penningpolitiken och investeringar i bostäder. Det svenska Konjunkturinstitutet

rapporterar om god orderingång, ökande produktionsvolym och en allt starkare sysselsättningstillväxt hos den svenska industrin. Man förväntar sig även en utveckling som blir bättre än normalt de närmaste månaderna. Förtroendet hos hushållen för den egna ekonomin och även för landets ekonomi som helhet har stigit ända sedan början på 2016.

Sedan 2013 har den *svenska kronan* trendmässigt försvagats i förhållande till euron; från ett genomsnitt på 8,65 för en euro 2013 till 9,47 år 2016. Kronans växelkurs i förhållande till euron var i september 9,53 för en euro, vilket är klart svagare än långtidsmedelvärdet för 2000-talet.

Än så länge är konkurrenskraften hos åländska företag med tjänste- och varuexport till Sverige svag, svenska kunder har en svag köpkraft i euro. Vi förväntar oss ändå en något starkare krona under 2018, vilket skulle gynna den åländska exporten till svenska kunder. Å andra sidan skulle då den rätt omfattande importen från Sverige till Åland fördyras.

Åland

Om efterfrågan hos svenska kunder fortsättningsvis begränsas av den svaga kronan, är utsikterna för den finländska marknaden desto bättre för tillfället. Hittills har den åländska ekonomin hämmats av den svaga finländska ekonomiska utvecklingen efter finanskrisen 2008. Att det nu ljusnar på den fronten bådär gott för Ålands del. Den starka optimismen hos finländska hushåll kan komma att synas hos passagerarrederierna i form av fler resande och ökad försäljning. Frågan är då om vi kan räkna med att den positiva finländska konjunkturen börjat smitta av sig även på övriga exportsegment.

Enligt ÅSUB:s registeruppgifter sjönk den årliga tillväxten av värdet på den samlade omsättningen i det privata näringslivet stadigt mellan 2010 och 2014, från en topp på 7,9 procent till 1,0 procent i nominella termer. Den totala lönesummans årliga tillväxt sjönk vid samma tid från 5,6 till 2,2 procent.

Året därpå (2015) kom en uppgång som till stor del berodde på tillskottet i och med en fusion mellan två större företag i branschen. Därefter, 2016, kom en nergång inom bygg- och framför allt inom den dominerande transportsektorn som drog ner den totala omsättningstillväxten så pass att den blev negativ (-1,0 procent). Resultatet hittills för årets första två kvartal och preliminära data pekar på en vändning till positiv omsättningstillväxt i löpande priser på 0,9 procent.

Av omsättningens svaga utveckling att döma har den finländska konjunkturförstärkningen ännu inte nått Åland. Att lönesumman växer bättre än Finlands totalt kan ändå ses som ett positivt tecken.

Den totala lönesummans tillväxt i det privata näringslivet mattades av under fjolåret (2016) till 1,7 procent, nominellt, vilket motsvarar cirka en procents reell tillväxt.

Prognosen för innevarande år är 2,2 procent i nominella termer, till stor del beroende på den förväntat goda tillväxten av arbetskraftens volym. Som jämförelse kan man nämna att finansministeriet förväntar sig en tillväxt av lönesumman på 1,8 procent för hela Finland.

Prisutvecklingen på Åland skiljer sig i år (2017) markant från hela Finlands. I första hand är det prishöjningarna inom kategorin hälsovård som driver upp inflationen på Åland. Cirka hälften av den totala prisökningen kommer härifrån. Prishöjningar inom kategorin transport och till en mindre del kategorin bostäder inklusive energi och bostadsräntor har även i viss grad bidragit till inflationsuppgången hittills i år.

Vi kommer av allt att döma få en betydligt högre inflation på Åland än i Finland som helhet detta år; 1,6 jämfört med 0,9 procent enligt våra prognoser, vilket även minskar det reella värdet på Ålands BNP i förhållande Finlands.

BNP och befolkningstillväxten

För att beräkna ekonomins totala BNP måste man förutom produktionen i det privata näringslivet även ta i beaktande den offentliga sektorns produktionsvärde. Den åländska ekonomin nådde en svagt positiv BNP-tillväxt år 2014 (0,3 procent) som stärktes 2015 (1,7) och 2016 (1,6) enligt preliminära beräkningar från ÅSUB (*Tabell 1*).

Den svaga resultatutvecklingen för sjöfarten och branschen personliga tjänster, den minskade offentliga sektorn, samt en relativt hög inflation håller tillbaka uppgången för den åländska ekonomin som helhet. BNP-tillväxten för i år (-0,2 procent) har därmed reviderats neråt i förhållande till ÅSUB:s tidigare prognos.

Såväl den privata som den offentliga sektorns bidrag till BNP ser ut att bli negativa i reella termer. ÅSUB bedömer att utsikterna för det privata näringslivet sammanvägt för året har försämrats något i förhållande till våren. Vi ser ut att få en viss dämpning av

aktiviteten i dominerande branscher, men variationen är stor mellan och inom olika branscher.

Tabell 1. Nyckeltal för den åländska ekonomin 2013–2017

	2013	2014	2015*	2016**	2017***
BNP till marknadspris (volymförändring, %)	4,2	0,3	1,7	1,6	-0,2
Befolkningsförändring (antal personer)	164	250	67	231	220–230
Flyttningsnetto	147	237	74	234	..
Relativt arbetslöshetstal (%)	3,5	4,0	3,8	3,7	3,6
Konsumentpriser, årlig förändring (%)	1,2	1,1	0,1	0,6	1,6
Kort ränta (Euribor 3 månader, %)	0,2	0,2	0,0	-0,3	-0,3
Råolja (Brent, USD/fat)	109	99	52	44	52
EUR/SEK	8,65	9,10	9,35	9,47	9,60

*) Preliminära beräkningar för BNP **) Prognos för BNP ***) Prognoser
Källa: ÅSUB

Flyttningsnettot under årets två första kvartal var det starkaste under hela 2000-talet (195 personer). ÅSUB:s bedömning utgående från preliminära uppgifter från befolkningsregistercentralen är att den sammantagna befolkningsstillväxten hamnar i spannet plus 220 till 230 personer innevarande år (2017). Om förutsägelsen slår in innebär det en fortsättning på fjolårets goda befolkningsökning och ligger klart över det årliga genomsnittet för perioden sedan år 2000.

Sysselsättningen

En relativt god tillväxt av sysselsättningen förväntas i år trots den svaga BNP-tillväxten. Den privata sektorns arbetskraft väntas öka starkare än den offentliga.

Den uppåttrend i det relativa arbetslöshetstalet som har fortgått sedan 2008 ser ut att ha brutits efter 2014 när det nådde 4,0 procent (*Tabell 1*). Arbetslösheten minskar detta år till uppskattningsvis 3,6 procent på årsbasis. En relativt stark inflyttning förväntas motverka att arbetskraftens volym minskar på grund av de växande avgångarna från arbetsmarknaden.

Den privata konsumtionen

Det låga ränteläget och – som vi räknar med – ett gott förtroende för ekonomin hos de åländska hushållen ökar deras konsumtion något i år i förhållande till fjolåret, även om köpkraften hålls tillbaka något av en måttlig löneutveckling. ÅSUB förväntar att tillväxten av den privata konsumtionen blir uppskattningsvis 2–3 procent detta år (2017), för att sedan dämpas de kommande två

ren. Efterfrågan på bostadskrediter är fortsättningsvis stark under året, även om det i första hand gäller lån för mindre och billigare bostadsprojekt. Det innebär även att den privata skuldsättningen på Åland fortsätter att öka. Skuldsättningsgraden på Åland har på senare år legat klart över Finlands totalt, samtidigt som tillväxten av den disponibla inkomsten varit i stor sett densamma. Under åren efter finanskrisen (efter 2008) har skillnaden ökat markant, vilket förmodligen betyder att åländska hushåll är mer sårbara för de räntehöjningar som kommer förr eller senare.

Höjningen av ÅHS:s avgifter för sjukhusvård, som har som avsikt att öka självfinansieringen av landskapets sjukvårdsapparat, hör till de faktorer som marginellt kan dämpa tillväxten av övrig privat konsumtion.

Den offentliga sektorn

Enligt preliminära uppgifter från skatteförvaltningen kommer kommunalskatterna på förvärvsinkomster att öka med 1,4 procent för de åländska kommunerna år 2016 jämfört med 2015.

Motsvarande siffra för hela Finland är 0,8 procent. Skattesatserna har justerats marginellt uppåt både för de åländska och de fastländska kommunerna, vilket innebär att cirka en femtedel av de åländska och en fjärdedel av de fastländska intäktsökningarna kan förklaras av skattehöjningarna. Utgående från hittills redovisade inkomstskatter ser skatterna från förvärvsinkomster ut att öka kring en procent innevarande år för de åländska kommunerna.

Utifrån preliminära uppgifter för 2016 väntas samfundsskatterna ha minskat med cirka 11 procent för de åländska kommunerna, men det var efter en stor ökning 2015. Det kan jämföras med en ökning på cirka nio procent för alla Finlands kommuner sammantaget detta år. Bägge påverkas dock av att kommunernas andel av samfundsskatten sjönk 2016, en oförändrad andel skulle inneburi en förväntad ökning på sju procent för de åländska kommunerna. Idag tillgängliga uppgifter pekar på att samfundsskatterna kan komma att öka under 2017. Det bör här även påpekas att dessa skatter är mycket volatila.

För år 2016 fastställde Ålandsdelegationen klumpsumman till 222,9 miljoner euro. Detta var en höjning med ca 1,2 procent från 2015. Enligt uppgifter från den sista tilläggsbudgeten för staten 2017 förväntas klumpsumman bli 231,5 miljoner euro 2017, vilket skulle innebära en ökning med 3,8 procent. 2018 väntas klumpsumman sedan öka med ca 2,5 procent och utgöra 237,2 miljoner euro.

Skattegottgörelsen till landskapet, den så kallade flitpengen, blir aktuell då de i landskapet debiterade inkomstskatterna överstiger 0,5 procent av motsvarande skatt för hela Finland. År 2014 uppgick flitpengen till 9,5 miljoner euro, medan den år 2015, som är det senaste år som flitpengen fastställts för, uppgick till hela 23,9 miljoner euro. Den ovanligt höga flitpengen år 2015 berodde till stor del på ovanligt höga kapitalinkomster samt en bättre utveckling av samfundsskatterna på Åland jämfört med fastlandet. Enligt ÅSUB:s prognoser väntas flitpengen ligga i spannet 14–16 miljoner euro 2016 eftersom de åländska kapitalinkomsterna faller tillbaka till en mer normal nivå samt att de fastländska samfundsskatterna utvecklats starkare än de åländska. I dagsläget väntas sedan inga större förändringar för 2017. Skattegottgörelsens belopp för 2016 tas upp i 2018 års budget.

För 2016 var summan av klumpsumman och flitpengen 232,4 miljoner euro. I år beräknas summan av de två stiga till 255,4 miljoner euro och 2018 till 251–253 miljoner euro.

Utvecklingen i det privata näringslivets branscher

Sjöfarten har länge lidit av den svaga tillväxten av världshandeln, av Finlands dåliga ekonomi och av en överkapacitet i tonnage i alla handelssjöfartens segment. Nu ser såväl världshandel som Finlands ekonomi ut att ta sig, men överutbudet av tonnage består. Sjöfartens konjunkturella krafter verkar alltså åt olika håll. Det hoppningivande på sikt är att det inom den åländska såväl passagerar-, tanker- och nu senast, som det verkar, även inom torrlastsjöfarten, satsas på nybyggen.

Annars får man konstatera att på kortare sikt ser 2017 resultatmässigt ut att återigen bli ett relativt svagt år för branschen. Högre bunkerpriser i förhållande till fjolåret inverkar negativt i alla segment liksom även den sedan länge hårda konkurrensen och överetableringen av tonnage och den försvagade kronan som minskar passagerarrederiernas försäljning till svenska kunder. Vi räknar ändå med att bunkerkostnaderna förblir jämförelsevis låga de närmaste två åren och stiger med knappt ett par procentenheter per år (räknat i USD). Med en endast marginell ökning av bunkerpriserna, men samtidigt en något starkare svensk marknad (starkare krona) och en starkare finländsk efterfrågan förväntar vi oss att *passagerarrederierna* sammantagna kommer att visa ett något förbättrat rörelseresultat för 2018 i förhållande till 2017.

Hittills i år har vi haft en svag tillväxt av fraktmarknaden för

oljetankers. Nettoeffekten av den försvagning av den amerikanska dollarn som förväntas ett par år framöver är även den negativ för verksamhetens resultat.

De åländska rederierna inom *ro-ro-verksamheten* har med varierande framgång genomlevt torrlastsjöfartens utdragna kris. Det största av dem har kunnat se gradvis förbättrade verksamhetsutsikter med något stigande rater under det senaste året, medan ett annat rederi sålt av en stor del av sitt tonnage och ett tredje har ett av två fartyg upplagt. I vissa fall har man lyckats med kontinuerlig förnyelse av egna fraktkontrakt och av kontrakt för fartyg i *time charter*. Någon snabb förbättring av den åländska lastsjöfartens situation förväntas emellertid inte. Dock skulle den kringverksamhet som bedrivs av små teknologiföretag genom sin flexibilitet och låga fasta investeringar snabbare kunna dra nytta av en global konjunkturuppgång.

ÅSUB förväntar sig att omsättningstillväxten inom *transportbranschen* inklusive landtransporter fortsätter att försvagas i år. Tillväxten av den samlade lönesumman i branschen ser ut att utvecklas något starkare och fortsätta att ligga på den positiva sidan. Utvecklingen för omsättning och löner ser alltså ut att utvecklas sämre än vad företagen bedömde i våras.

Enligt ÅSUB:s statistik för övernattningar ser turistsäsongen ut att ha varit hyfsad hittills i år med tanke på det något ogynnsamma sommarvädet. Under årets åtta första månader har hotellen haft drygt 171 500 övernattningar. Jämfört med samma period 2016 innebär det en ökning om drygt två procent. Denna ökning kan dock hittills inte avläsas i omsättnings- och löneuppgifterna för *hotell- och restaurangbranschen*. Branschens samlade omsättning ser enligt dessa preliminära uppgifter ut att till och med minska något i år jämfört med fjolåret.

Handelsbranschen som helhet hade en positiv utveckling av omsättningen 2016, främst beroende på att priset på olja och drivmedel steg. Preliminära registeruppgifter för såväl omsättning som lönesumman pekar på ännu ett svagt år i år (2017). Den totala omsättningen ser inte ut att öka i reella termer trots att priset på olja och drivmedel ökat, vilket tyder på en svag utveckling för övriga segment.

För den åländska *bankverksamheten* är det positivt att framtidstron ökar bland hushåll och företag samt att investeringarna ökar. Efterfrågan på lån för mindre och billigare bostadsprojekt verkar öka. Fortsatt låga räntor gör att den goda volymökningen på inlåningen inte motsvaras av en lika stark ökning av räntenettet,

istället är det placeringsnettot som utvecklas starkare. Den långvariga expansiva penningpolitiken i omvärlden har lett till höga värderingsnivåer på aktier, obligationer och fastigheter. Här ligger en viss fara för bubblor och snabba nergångar den dag räntorna börjar stiga. Framtidsutsikterna i det korta perspektivet för den åländska bankverksamheten kan ändå sägas vara stabil.

Marknaden för den internationellt inriktade delen av *försäkringsverksamheten* präglas av hård konkurrens, överkapacitet och av fortsatt sjunkande premierater. Marinförsäkringsraterna i Europa har utvecklats svagt de senaste åren. Premierna på nordiska fartygsförsäkringar har sjunkit med nära 40 procent sedan 2010, trots att tonnaget ökar. Orsaken till det är att genomsnittsvärdet hos fartygen trots viss nyproduktion minskar. I nuläget är med andra ord villkoren tuffa för tillväxt genom internationell expansion på nya marknader inom sjö- och transportförsäkring. Samtidigt är det i första hand på den internationella marknaden man har möjlighet att expandera.

Branschen *företagstjänster* omfattar många olika verksamheter, såväl mindre hemmamarknads- som några större exportinriktade företag inom bland annat IT. Tillväxten av den totala omsättningen i branschen har varit stark de senaste åren och även i år pekar prognosen på en tillväxt över långtidsgenomsnittet. Även lönesumman har fortsatt att växa över trend och ser ut att bli relativt god även i år. Av registeruppgifterna att döma är branschen just nu inne i en expansiv period, liknande den som övrig industri upplever.

Branschen *personliga tjänster* består till övervägande delen av småföretagare inom tvätteri, privat hälso- och sjukvårdsverksamhet, bland annat, samt spelverksamhet. Branschföretagen sammanvägda trodde i början av året på en närmast oförändrad omsättning. Enligt registeruppgifterna ser det nu ut som om vi istället får en rejäl dipp i branschens omsättningstillväxt. Den sammanlagda lönesummans tillväxttakt i branschen har varit jämn och god de senaste åren.

Byggsektorns tillväxt har de senaste två åren varit stark i Finland, men betydligt mer modest på Åland. Under fjolåret kom en rejäl svacka i omsättningen. Avmattningen ser hittills i år ut att ha fortsatt och tillväxten ser ut att bli knappt positiv i reella termer sett till hela året. Tillväxten av branschens samlade lönesumma ligger nu kring långtidsmedelvärdet.

Omsättningstillväxten för den åländska *livsmedelsindustrin* var svag förra året (2016) och ser ut att förbli så under innevarande år.

Lönesummans tillväxt var något starkare; kring långtidsvärdet rensat för effekterna av fusionen mellan två större företag inom branschen.

Branschen *övrig industri* består till stor del av företag som tillverkar plastprodukter; både *high-tech*-företag som fungerar som underleverantörer till den internationella medicinska industrin och tillverkare av plastleksaker. Fusionen för ett par år sedan mellan två tillverkare av plastslangar för medicinskt bruk har stärkt branschen finansiellt.

Branschen hör till de stabila i det privata näringslivet vad gäller omsättningen. Det gäller för övrigt även den del av *primärsektorn* som drivs i bolagsform, där fiskodlingen ingår, som de senaste åren uppvisat en exceptionellt stark omsättning men också branschen företagstjänster.

Det ser ut som om omsättningen stärks detta år vilket understryker branschens positiva utveckling. Tillväxten av branschens samlade lönesumma ser ut att ha följt omsättningens under senare år, men har överlag varit lägre, vilket förmodligen är ett tecken på att branschföretagen håller god lönsamhet.

En sammanfattande bedömning för den åländska ekonomins utveckling under detta år är att den förstärkning av aktiviteten som förväntades i våras inte ser ut att infrias. På sikt kan emellertid det förbättrade tillståndet i den globala och i synnerhet eurozonens ekonomi, samt den förbättrade efterfrågan i den finländska ekonomin, ge en samlad resultatförbättring även hos det åländska servicebaserade näringslivet.

Könsperspektiv på hushåll, åldringsvård och våld i nära relationer

Jämställdhetsbilaga till landskapets budget 2018

Innehåll

1	Uppdrag, avgränsningar och förklaringar	3
2	Sammanfattande konklusioner	4
3	Befolkning, familjer och hushåll under 2000-talet	7
3.1	De yngre pensionärerna har ökat mest	7
3.2	Allt flera småhushåll.....	8
3.3	Par utan barn har blivit den vanligaste familjetypen.....	9
3.4	I fyra av fem barnfamiljer finns två vuxna	9
4	Äldreomsorg	10
4.1	Större kvinnomajoritet på serviceboenden än inom institutionsvården.....	10
4.2	Tre av fyra närståendevårdare är kvinnor	11
4.3	Kvinnor över 85 år nyttjar äldreomsorgen i störst utsträckning.....	12
5	Våld i nära relationer som kommit till polisens kännedom på Åland	13
5.1	Statistik om brottsoffren för våld i nära relationer på Åland 2009-2016	13
5.2	Misstänkta för våld i nära relationer och våldsformerna	14
5.3	Förhållandet mellan offret och den misstänkta.....	16
6	Förekomst av våld i nära relationer på Åland 2016.....	19
6.1	Våld i nära relationer bland ålänningar	19
6.2	Psykiskt våld är den vanligaste våldsformen	21
7	Våld i nära relationer bland äldre ålänningar	24
7.1	Utsatthetens natur bland de äldre.....	24
7.2	De utsatta och psykisk ohälsa	26
7.3	Reflektioner om utsatthet för våld i nära relationer bland äldre ålänningar	28

1 Uppdrag, avgränsningar och förklaringar

Utvecklingen mot ett mer jämställt samhälle kräver kunskap om människornas levnadsförhållanden. ÅSUB har på uppdrag av landskapsregeringen sammanställt en bilaga till landskapets budget för 2018 som har sitt huvudfokus på våld i nära relationer. Som bakgrund finns statistik om familje- och hushållsstrukturen samt äldreomsorgen inklusive närståendevård.

Det är sjunde gången som en särskild genusanalys av olika politikområden finns som bilaga till budgeten. Tidigare har tyngdpunkten legat på bland annat ekonomi, arbetsliv, hälsa och livsstil, integration, demografiska förändringar, inflytande och brottslighet.

Trygghet är ett grundläggande behov hos människan och en förutsättning för ett jämlikt och rättvist samhälle. Det är därför viktigt att belysa förekomsten av våld och hot om våld som, speciellt när det förekommer inom den egna familjen eller i kretsen av närstående, kan medföra en otrygghet och konsekvenser som avsevärt sänker livskvaliteten.

I denna bilaga görs ett försök att visa i vilken grad kvinnor och män är representerade som utövare respektive som utsatta för våld i nära relationer. De berördas förhållande till varandra (t.ex. partner, förälder–barn, närståendevårdare–vårdad) är en intressant faktor liksom deras ålder. Ytterligare redovisas de könsskillnader som finns när det gäller olika typer av våld, t.ex. fysiskt, psykiskt och sexuellt. Uppgifterna baseras både på våld som har polisanmälts och på egna upplevelser av våld.

I arbetet för ett mer jämlikt samhälle med förbättrade villkor för kvinnor och män, flickor och pojkar, är våldet i nära relationer en viktig aspekt att beakta.

Källorna för uppgifterna är statistik från ÅSUB och Statistikcentralen (SC) samt enkätundersökningar från Ålands landskapsregering (LR) och Högskolan på Åland (HÅ), vilket framgår vid respektive tabell och figur. Statistiken omfattar hela Åland.

ÅSUBs personal står gärna till tjänst med upplysningar om sammanställningen. Mera uppgifter om de aktuella statistikområdena finns på ÅSUBs hemsida (www.asub.ax) och i ÅSUBs publikationer. På hemsidans temaingång Kvinnor och Män samt i publikationen På tal om jämställdhet ligger fokus också på könsuppdelade fakta.

2 Sammanfattande konklusioner

Sedan år 2000 har antalet kvinnor på Åland ökat med 1 600 och männen med närmare 1 900. Detta betyder att det kvinnoöverskott som tidigare har funnits i befolkningen har krympt till under 100 personer. Eftersom det fortfarande finns en stor kvinnomajoritet i de äldsta åldersgrupperna, betyder det att det finns ett överskott av män i yngre åldrar, främst i skolålder och upp till 30 år.

Antal hushåll har ökat snabbare än befolkningen, genom att de små hushållen med en eller två personer har vuxit i antal. Enpersonshushållen har blivit 1 500 flera sedan år 2000 och det är män som står för merparten av denna ökning. Fortfarande är dock en något större del av de drygt 5 400 ensamboende kvinnor. De är i majoritet bland de äldre medan det finns flera män bland de yngre som bor ensamma.

När det gäller familjer är det främst par utan hemmaboende barn som har blivit flera. Detta kan sättas i relation till att den övervägande delen av befolkningstillväxten under perioden har skett i åldrarna 50–74 år. För barnfamiljernas del har andelen ensamförsörjarfamiljer stigit något, främst beroende på att familjerna bestående av far och barn har ökat i antal. I nästan 80 procent av barnfamiljerna finns det dock två vuxna.

År 2016 fick 600 personer som var 65 år eller äldre del av äldreomsorg i form av institutionsboende, serviceboende eller kommunalt stödd närståendevård, 390 kvinnor och 210 män. Detta är bara tio procent av de över 6 000 personer som har uppnått pensionsålder, tolv procent av kvinnorna och sju procent av männen. För de personer som har fyllt 85 år är det dock nästan hälften av kvinnorna och en dryg tredjedel av männen som nyttjar äldreomsorgen i någon form. Dessa vårdformer omfattar också en del yngre personer, främst närståendevården där hälften av klinterna är under 65. Den mest vårdbehövande gruppen, de som har fyllt 85, omfattar i dag 750 personer varav 500 kvinnor och 250 män. Enligt befolkningsprognosen beräknas de på drygt 20 år öka med nästan 1 300 personer och 2040 bestå av 1 250 kvinnor och över 750 män.

Den statistik som bygger på brott som har kommit till polisens kännedom visar att antalet offer för våld i hemmet (familjevåld¹) och våld i nära relationer under perioden 2009–2016 har varierat mellan knappt 20 och nästan 60 personer per år. Två tredjedelar av de utsatta har varit kvinnor och flickor. Bland offren under 18 år finns dock en majoritet pojkar. Av de misstänkta för dessa brott var 80 procent män. I de fall där den misstänkta var en man var över tre fjärdedelar av de utsatta kvinnor, medan det i de fall där en kvinna var misstänkt förövare fanns en stor andel män bland offren, närmare fyra av fem. I nästan 250 fall rör det sig om fysiskt våld, medan frihetsberövande, hot och tvång står för drygt 70 fall. Sexuellt våld har bara

¹ Brottsstatistiken använder begreppet 'familjevåld', vilket är en direkt översättning av det finska begreppet 'perheväkivalta'. I den här rapporten använder vi dock i stället begreppet 'våld i hemmet', vilket är den svenska översättningen som används i Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (Istanbulkonventionen, 2015).

anmälts i några få fall.

En majoritet av de kvinnor som har drabbats av våld från en närstående har varit bosatta i ett annat hushåll än den misstänkte, medan det för de utsatta männen del har varit något vanligare att bo i samma hushåll som utövaren av våldet. Under de aktuella åren finns totalt nästan 120 fall där den misstänkte våldsutövaren är gift eller sambo med offret och närmare 75 fall där förövaren är en tidigare partner. Nästan 90 av de misstänkta är en förälder till den utsatta, medan det i knappt 40 fall rör sig om ett syskon, ett barn eller någon annan som bor i samma hushåll.

Brottsstatistiken ger ingen fullständig bild av våld i nära relationer, eftersom det kan finnas många fall där våldet inte anmäls till polis. Enligt landskapsregeringens undersökning *Våld i nära relationer på Åland 2017* har 28 procent av de tillfrågade i något skede av sitt liv blivit utsatta för denna typ av våld. En tydlig könsskillnad framkommer i och med att siffran är 36 procent för kvinnor och 20 procent för män. Om man ser till bara de tolv senaste månaderna är andelen 16 procent för kvinnorna och 9 procent för männen. En tredjedel av dem som säger sig ha blivit utsatta det senaste året bor i ett hushåll med minderåriga barn.

I enkätundersökningens material är psykiskt våld den vanligaste typen av våld i nära relationer som de tillfrågade säger sig ha blivit utsatta för någon gång i livet. Andelen är 30 procent för kvinnorna och 13 procent av männen. Fysiskt våld och hot om våld har en något jämnare könsfördelning i och med att 22 procent av kvinnorna och 15 procent av männen uppger sig ha drabbats. För sexuellt våld är könsskillnaderna desto större. Det rapporteras av nio procent av kvinnorna och en procent av männen. De som har upplevt våld under de senaste tolv månaderna uppger i 40 procent av fallen den nuvarande partnern som utövare, medan 35 procent pekar ut en före detta partner. Våld från en förälder anger 13 procent att de har drabbats av.

Äldre personer anses ofta ha större risk att drabbas av våld i nära relationer eftersom de är mera beroende av andras hjälp. Brottsstatistiken innehåller relativt få fall där personer som har fyllt 65 år är offer. Enkätundersökningen *Hälsa och livskvalitet bland äldre män och kvinnor på Åland*² från 2015 visar att tre procent av de äldre kvinnorna och en procent av de äldre männen hade blivit utsatta för våld i nära relationer under det senaste året. Tre fjärdedelar av dessa var gifta, samboende eller särboende. För både män och kvinnor var det vanligare att bli utsatt för våld om man hjälpte någon med nedsatt funktionsförmåga i samma hushåll. En större andel av de våldsutsatta männen än av kvinnorna fungerade som officiella närståendevårdare. Av dem som råkat ut för våld var det en större andel av de äldre kvinnorna än av männen som uppgav att de hade en dålig livskvalitet.

I undersökningen *Våld i nära relationer på Åland 2017*³, där definitionen av våld var bredare och beskrivningarna av våldsförhållandena mera detaljerade, var andelen våldsutsatta äldre under det senaste året högre, 15 procent av kvinnorna och två procent av männen. Detta visar på utmaningarna i att kartlägga en så komplex och

² Boman, 2016.

³ Roos, 2017.

känslig fråga som våld i nära relationer.

3 Befolkning, familjer och hushåll under 2000-talet

Könsfördelningen i befolkningen totalt sett är jämn med ett knappt hundratal flera kvinnor än män. I olika åldersgrupper är dock bilden i någon mån annorlunda. Bland barn i skolålder och ungdomar upp till 30 år finns det ett överskott av pojkar och män, medan kvinnorna utgör en tydlig majoritet i de äldsta åldersgrupperna.

Tabell 1. Befolkning efter kön och ålder 2016

Ålder	Antal			Könsfördelning, procent	
	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Totalt	29 214	14 647	14 567	50	50
0-6	2 184	1 095	1 089	50	50
7-15	2 913	1 394	1 519	48	52
16-29	4 430	2 068	2 362	47	53
30-49	7 470	3 688	3 782	49	51
50-64	6 048	3 125	2 923	52	48
65-74	3 583	1 807	1 776	50	50
75-84	1 841	979	862	53	47
85+	745	491	254	66	34

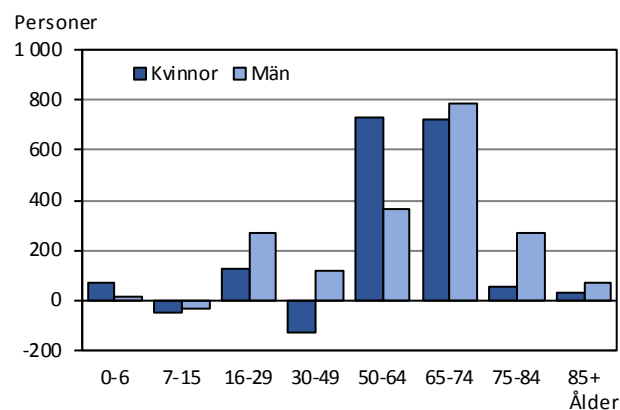
Källa. ÅSUB Befolkning

3.1 De yngre pensionärerna har ökat mest

Ålands folkmängd är nästan 3 500 personer större nu än år 2000. Kvinnorna har blivit 1 600 flera och männen har ökat med närmare 1 900, varför kvinnoöverskottet som tidigare har funnits i befolkningen nästan har försvunnit.

De som är 65 år eller äldre har blivit över 1 900 flera under perioden. Största delen av denna ökning har skett bland de yngre pensionärerna, de som är 65–74 år. I denna grupp har kvinnorna och männen ökat lika mycket. Däremot står männen för större delen av den ökning som har skett bland de 75 år fyllda. En betydande tillväxt har också skett i åldrarna 50–64 år, 1 100 personer. I denna grupp har kvinnorna ökat dubbelt så mycket som männen.

Figur 1. Förändring av antalet invånare efter kön och ålder 2000 - 2016

Källa. ÅSUB Befolkning

3.2 Allt flera småhushåll

Antalet bostadshushåll har stigit med 2 600 sedan år 2000 och var 13 700 i slutet av 2016. Ökningen av antalet hushåll varit snabbare än befolkningstillväxten vilket innebär att medelhushållsstorleken har sjunkit från 2,3 till 2,1 personer. Nästan hela ökningen gäller hushåll med en eller två personer.

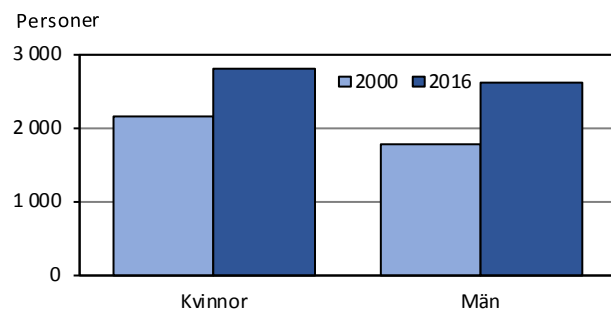
Tabell 2. Hushåll efter storlek 2000 och 2016

Personer i hushållet	2000	2016	Förändring
Hushåll totalt	11 074	13 699	2 625
1	3 933	5 424	1 491
2	3 296	4 512	1 216
3	1 573	1 665	92
4	1 442	1 445	3
5	602	480	-122
6+	228	173	-55
Personer i hushåll totalt	25 499	28 753	3 254
Hushållens medelstorlek	2,3	2,1	-0,2

Källa. ÅSUB Befolkning

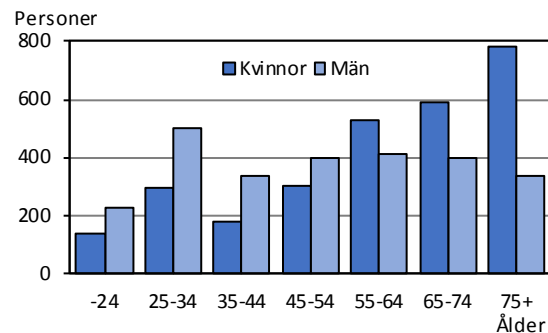
Enpersonshushållen har blivit 1 500 flera och var drygt 5 400 sista december 2016. Män står för en större del av ökningen, men det är fortfarande något flera kvinnor än män som bor ensamma. Från 55 års ålder och uppåt är kvinnorna i majoritet av de ensamboende, medan männen är flera i de yngre åldersgrupperna. Över en tredjedel av enpersonshushållen utgörs av kvinnor över 55 år.

Figur 2. Enpersonshushåll efter kön 2000 och 2016

Källa. ÅSUB Befolkning

Figur 3. Enpersonshushåll efter kön och ålder 2016

Källa. ÅSUB Befolkning

3.3 Par utan barn har blivit den vanligaste familjetypen

Familjerna har blivit över 1 000 flera sedan år 2000 och var 2016 över 8 000. Den stora ökningen har skett för par utan hemmaboende barn och de är nästan hälften av familjerna, medan 40 procent är barnfamiljer med minst ett barn under 18 år. Drygt 10 procent av familjerna består av ett par eller av en ensamstående förälder med hemmaboende barn som har fyllt 18. En familj omfattar högst två generationer och kan utgöras av ett gift eller samboende par eller par med registrerat partnerskap, med eller utan barn i hushållet, samt en ensamstående förälder med barn. Ett hushåll består av alla personer som bor stadigvarande i en gemensam bostad oberoende av familjeförhållanden.

Tabell 3. Familjer 2000 och 2016

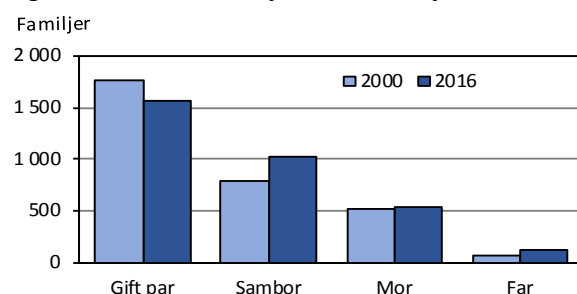
Familjetyp	2000	2016	Förändring 2000 - 2016
Familjer totalt	7 048	8 131	1 083
Barnfamiljer	3 142	3 254	112
Giftn/sambor och barn	2 554	2 584	30
Mor och barn	516	541	25
Far och barn	72	129	57
Familjer utan barn under 18 år	3 906	4 877	971
Giftn/sambor utan barn	2 804	3 932	1 128
Giftn/sambor med barn 18+	743	570	-173
Mor och barn	279	290	11
Far och barn	80	85	5

Källa. ÅSUB Befolkning

3.4 I fyra av fem barnfamiljer finns två vuxna

I nästan 80 procent av barnfamiljerna finns det två vuxna, medan drygt 20 procent har bara en förälder. Andelen ensamförsörjarfamiljer har stigit något under 2000-talet, främst beroende på att far och barnfamiljerna har ökat i antal. Det är ändå bara i var femte enföräldersfamilj som den vuxna är en man. Från år 2000 har andelen av barnen som bor med bara en förälder sjunkit för dem som är under nio år, men ökat för de äldre. Av de yngsta barnen (0–2 år) bor 90 procent med två föräldrar, 9 procent med mamma och 1 procent med pappa. Av 13–15-åringarna bor 76 procent med två föräldrar, 20 procent med mamma och 4 procent med pappa.

Figur 4. Antal barnfamiljer efter försörjare 2000 och 2016

Källa. ÅSUB Befolkning

Flera kvinnor än män är fränskilda, 1 450 respektive 1 100. Sedan år 2000 har ökningen varit 600 för kvinnorna och 400 för männen. Detta ger dock ingen fullständig bild av familjesplittringen eftersom också många samboende separerar och många av de skilda och separerade även ingår i någon ny familjekonstellation.

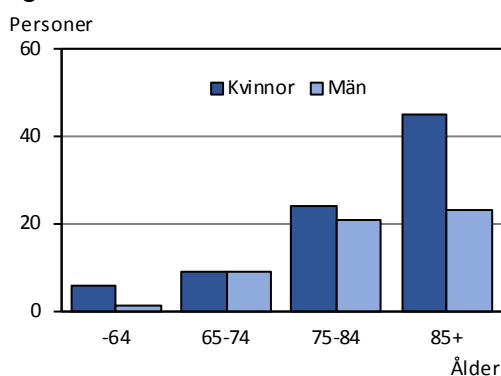
4 Äldreomsorg

Det finns en stark koppling mellan ålders- och könsstrukturen i befolkningen och nyttjandet av kommunal äldreomsorg. I de äldsta åldersgrupperna som har det största vårdbehovet är merparten av kvinnorna ensamstående medan männen i högre grad är gifta. Det finns en stor majoritet kvinnor bland dem som nyttjar institutionsvård och serviceboende liksom hos dem som fungerar som närstående vårdare.

4.1 Större kvinnomajoritet på serviceboenden än inom institutionsvården

Inom institutionsvården för äldre fanns i slutet av 2016 nästan 140 klienter, varav 60 procent var kvinnor och 40 procent män. Kvinnomajoriteten fanns till största delen bland dem som var 85 år eller äldre. Hälften av de boende fanns i denna åldersgrupp. Också bland de fåtal klienter som var under 65 år fanns det flest kvinnor. Denna vårdform finns på Trobergshemmet, Oasen och Sunnanberg.

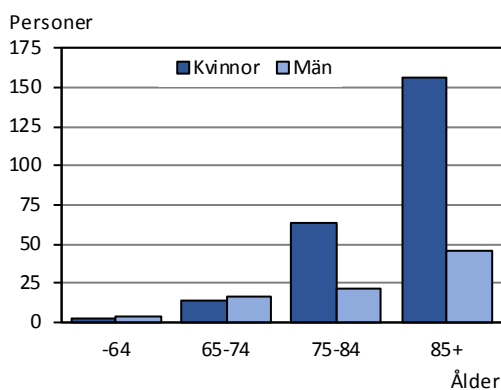
Figur 5. Antal klienter inom institutionsvård för äldre 2016 efter ålder och kön

Källa. ÅSUB Socialväsände

På de kommunala serviceboendena fanns 325 personer. Kvinnomajoriteten var större än inom institutionsvården, 73 procent. Koncentrationen till den äldsta åldersgruppen var också större; över 60 procent var 85 år eller äldre.

Figur 6. Antal klienter i serviceboende 2016 efter ålder och kön

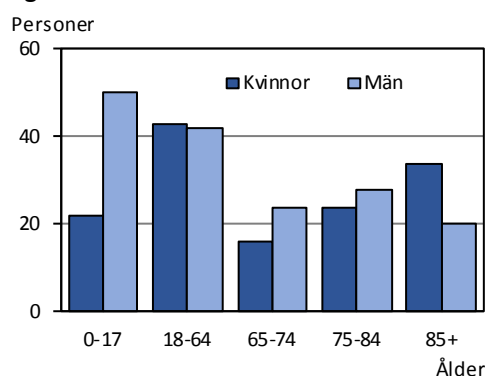

Källa. ÅSUB Socialväsände

4.2 Tre av fyra närståendevårdare är kvinnor

Drygt 300 personer fick kommunalt stödd närståendevård i slutet av 2016, varav 46 procent var kvinnor och 54 procent män. Av klienterna var knappt hälften 65 år eller äldre. Bland de unga under 18 år var en stor majoritet pojkar, medan könsfördelningen var jämn bland 18-64-åringarna. Också bland de 65 år fyllda fanns det lika många kvinnor som män, dock så att kvinnorna var betydligt flera bland de som var 85 och äldre, medan männen var i majoritet bland de yngre pensionärerna som fick närståendevård.

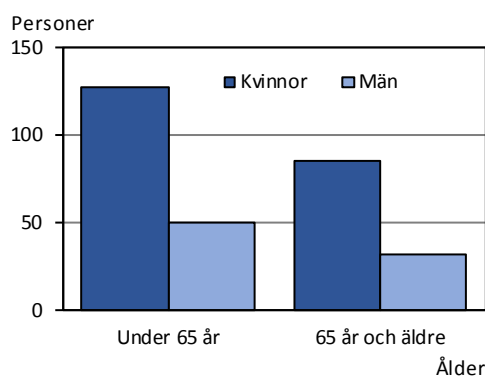
Figur 7. Vårdade i närståendevård 2016 efter ålder och kön

Källa. ÅSUB Socialväsende

De som lyfte stöd för att vårda någon närstående var till nästan tre fjärdedelar kvinnor. Drygt 60 procent av vårdarna var under 65 år och 40 procent var 65 eller äldre. Könsfördelningen var likadan i båda åldersgrupper.

Figur 8. Närståendevårdare efter ålder och kön 2016

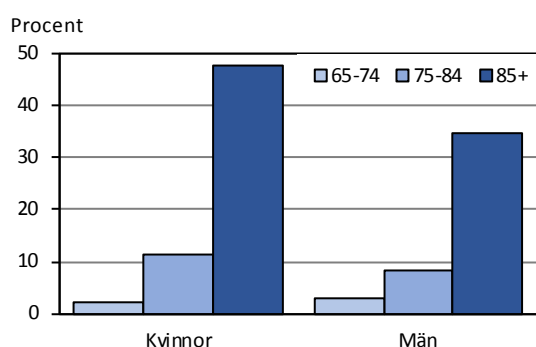
Källa. ÅSUB Socialväsende

Förutom ovannämnda serviceformer som redovisas på klientbasis kan det också noteras att nästan 600 pensionärshushåll fick kommunal hemtjänst i slutet av 2016. I hälften av dessa var den äldsta personen 85 år eller äldre och i en tredjedel av fallen mellan 75 och 84 år.

4.3 Kvinnor över 85 år nyttjar äldreomsorgen i störst utsträckning

Sammanlagt är det tio procent av de 65 år fyllda som finns inom antingen institutionsvård för äldre, serviceboende eller närståendevård. För kvinnor är siffran tolv procent och för männen sju. Skillnaden mellan de olika åldersgrupperna är dock stor. Av 65–74-åringarna är det bara ett par procent av kvinnorna och männen som nyttjar dessa omsorger. I 75–84-årsåldern är andelen runt tio procent, lite högre för kvinnorna än för männen. Bland de 750 personer som har fyllt 85 år är andelen 43 procent. Nästan hälften av kvinnorna i denna grupp och drygt en tredjedel av männen kommer i åtnjutande av någon av dessa kommunala eller kommunalt stödda tjänster.

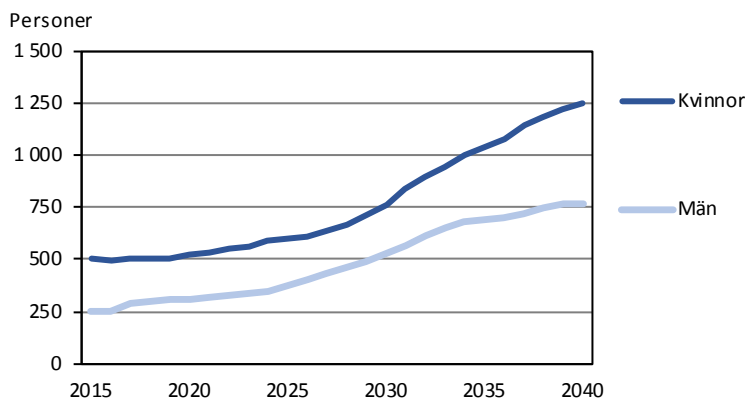
Figur 9. Andel av invånarna som utnyttjar institutionsvård för äldre, serviceboende eller närståendevård efter ålder och kön

Källa. ÅSUB Socialväsende

Hittills under 2000-talet har de som är 85 år och äldre ökat med bara 100 personer. På grund av de stora årskullar som har börjat uppnå pensionsålder kommer ökningen småningom att bli betydande. Befolkningsprognosen visar en tillväxt med 250 personer för de som är 85 år och äldre under den närmaste tioårsperioden. Om vi går mer än 20 år framåt i tiden, till 2040, beräknas denna åldersgrupp öka med nästan 1 300 personer till över 2 000. Könsfördelningen ser ut att jämnas ut något. Från dagens läge där två tredjedelar av de 85 år fyllda är kvinnor kommer andelen enligt prognosen att sjunka till 60 procent.

Figur 10. Befolkning 85 år och äldre 2015 – 2040 efter kön, prognos

Källa: SC

5 Våld i nära relationer som kommit till polisens kännedom på Åland

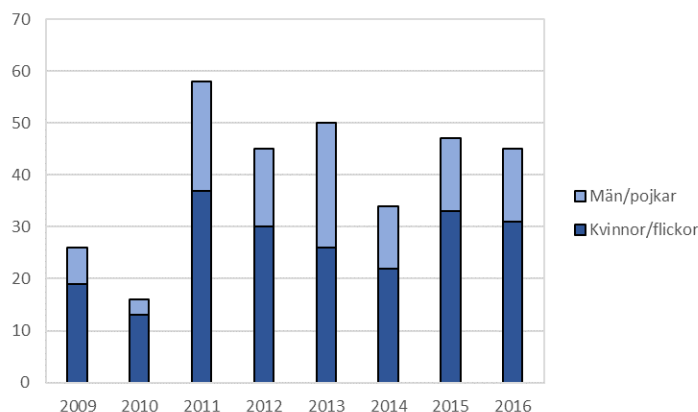
Våld i nära relationer är ett samhällsproblem som berör alltför många kvinnor och män samt flickor och pojkar. I det följande presenterar vi uppgifter om våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland. Uppgifterna gäller tidsperioden 2009-2016 och är hämtade från den officiella brottsstatistiken som Statistikcentralen publicerar. Genom att granska uppgifterna under en längre tidsperiod blir ändringar i brottsstatistiken mer tydliga. Å andra sidan har tidigare studier visat att en stor del av våld i nära relationer aldrig kommer till polisens kännedom. Uppgifterna som vi presenterar i det här kapitlet omfattar bland annat antalet offer och misstänkta samt brottsformerna. Vi lägger uppmärksamhet även på åldersgrupper, boendeform samt på förhållandet mellan offret och den misstänkta.

Flera lagförändringar genomfördes i strafflagen under 2010-talet, vilket har påverkat statistiken om våld i hemmet och våld i nära relationer. År 2011 kriminaliserades lindrigt våld mot en närstående person och sexuellt utnyttjande av en person som är medvetlös eller på ett annat sätt i ett hjälplöst tillstånd. Genom en ytterligare lagförändring kriminaliserades olaga förföljelser år 2014. Olaga förföljelser handlar om utsatthet, där förövaren upprepade gånger hotar, följer efter, iakttar eller på något annat sätt kontaktar den utsatta med målsättningen att skapa rädsla eller ångest.

5.1 Statistik om brottsoffren för våld i nära relationer på Åland 2009-2016

Figur 11 visar att det årliga antalet brottsoffer för våld i hemmet och våld i nära relationer under 2009-2016 varierade mellan 16 (2010) och 58 (2011) personer. Under det senaste statistikåret (2016) blev 45 ålänningar utsatta för brott som handlade om våld i hemmet och våld i nära relationer. Statistiken för samma tidsperiod visar även att en större andel av brottsoffren var kvinnor och flickor (66 %). Kvinnornas och flickornas andel bland brottsutsatta för våld i hemmet och våld i nära relationer varierade mellan 52 procent (2013) och 81 procent (2010) under 2009-2016.

Figur 11. Antal offer för brott inom våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland 2009-2016 efter kön

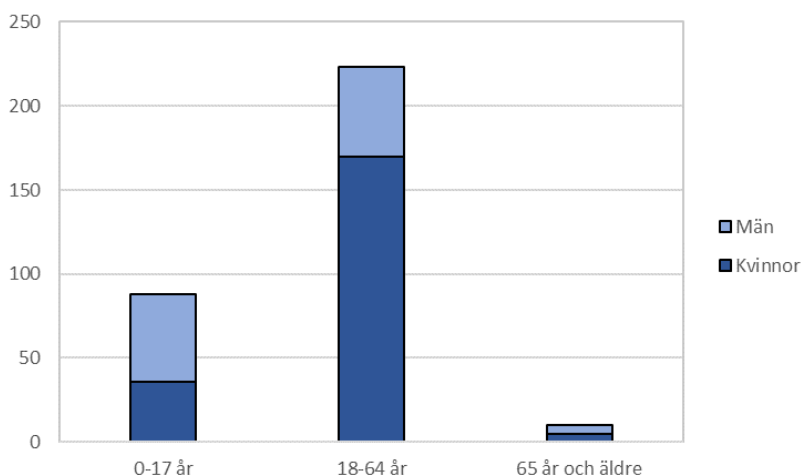

Källa: SC

Till statistiken om brottsoffren för våld i hemmet och våld i nära relationer hör även åldersuppgifter. Den största åldersgruppen för brottsoffren inom våld i hemmet och våld i nära relationer under 2009-2016 bestod av personer i arbetsför ålder (69 %) (Figur 12). Den årliga andelen brottsutsatta i arbetsför ålder varierade mellan 56 procent (2012) och 82 procent (2016) under tidsperioden.

Det är viktigt att uppmärksamma de minderåriga som är utsatta för våld i hemmet och våld i nära relationer. Tidigare studier har visat att barn, som bor i en familj där fysiskt våld förekommer, har sex gånger större risk att bli utsatta för våld i nära relationer än andra barn⁴. Totalt 27 procent av brottsoffren för våld i hemmet och våld i nära relationer var minderåriga under 2009-2016. Dessutom förekommer utsatthet bland äldre ålänningar (65 år och äldre). Tre procent av brottsoffren för våld i hemmet och våld i nära relationer under 2009-2016 var äldre ålänningar. De minderårigas andel varierade under tidsperioden mellan 16 procent (2016) och 44 procent (2012), medan de äldres andel varierade mellan noll procent (2010, 2012) och nio procent (2014).

Figur 12. Antal offer för brott inom våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland 2009-2016 efter ålder och kön

Källa: SC

Den könsfördelade brottsstatistiken för våld i hemmet och våld i nära relationer under 2009-2016 (Figur 12) visar även att de flesta i gruppen av brottsoffer i arbetsför ålder var kvinnor (76 %). Däremot bland minderåriga var det mer vanligt för pojkar (59 %) att bli brottsoffer för våld i hemmet och våld i nära relationer jämfört med flickor. Könsfördelningen var jämnast bland de äldre våldsutsatta, varav hälften (50 %) var kvinnor och hälften (50 %) var män.

5.2 Misstänkta för våld i nära relationer och våldsförbrytningarna

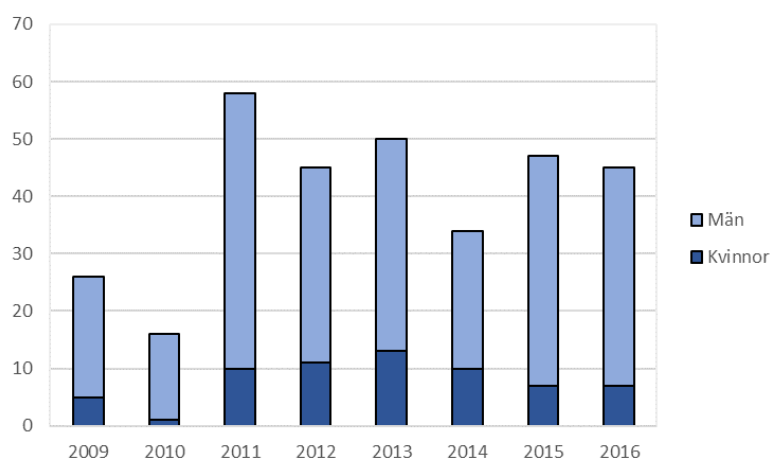
Brottsstatistiken om våld i hemmet och våld i nära relationer innehåller även uppgifter om de misstänkta⁵. Figur 13 visar att likt antalet utsatta varierade det årliga

⁴ Brå (Brottsförebyggande rådet) 2014:8.

⁵ Misstänkta är straffmyndiga personer som av polis eller åklagare anses skäligen misstänkta för brott.

antalet misstänkta mellan 16 (2010) och 58 (2011) personer under 2009-2016. De senaste uppgifterna visar att 45 ålänningar var misstänkta för brott inom våld i hemmet och våld i nära relationer år 2016 (se *Figur 13*). Statistiken för 2009-2016 visar även att en större andel av de misstänkta under samma tidsperiod var män och pojkar (80 %). Männens och pojkarnas andel bland de misstänkta för våld i hemmet och våld i nära relationer varierade mellan 71 procent (2014) och 94 procent (2010) under tidsperioden.

Figur 13. Antal misstänkta för brott inom våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland 2009-2016 efter kön

Källa: SC

Tabell 4 visar att i de flesta enskilda fall av våld i hemmet och våld i nära relationer under 2009-2016 var offret en kvinna och den misstänkta en man (62 % av brottsfallen inom våld i hemmet och våld i nära relationer). I de brottsfall där offret var en man, var den misstänkta något oftare en man (18 % av brottsfallen inom våld i hemmet och våld i nära relationer) än en kvinna (16 % av brottsfallen inom våld i hemmet och våld i nära relationer). Det var mest sällan förekommande att kvinnor var både offren och de misstänkta inom våld i hemmet och våld i nära relationer (4 % av brottsfallen inom våld i hemmet och våld i nära relationer).

Tabell 4. Andel (%) brottsfall inom våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland med kvinnor och män som misstänkta och offer 2009-2016

	Misstänkta män	Misstänkta kvinnor
Offren män	18	16
Offren kvinnor	62	4

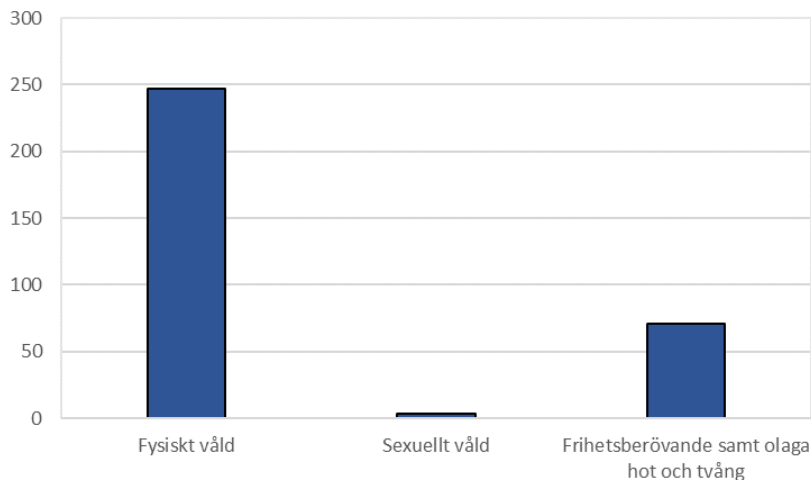
Källa: SC

Brottsstatistiken ger även en uppfattning om de vanligaste våldsformerna på Åland. De flesta våldsformerna inom våld i hemmet och våld i nära relationer under 2009-2016 handlade om fysiskt våld (se *Figur 14*) som består av mord, dråp eller försök till dråp samt lindrig misshandel, misshandel och grov misshandel. De flesta offren för våldsbrott inom fysiskt våld var kvinnor (61 %), medan de flesta misstänkta för fysiskt våld var män (77 %). Den näst vanligaste våldsformen efter fysiskt våld består av frihetsberövande, olaga hot och olaga tvång. Även inom denna våldsform

var de flesta offren kvinnor (82 %), medan de flesta misstänkta var män (90 %). Den mest sällan förekommande våldsformen inom våld i hemmet och våld i nära relationer under 2009-2016 var sexuellt våld som består av sexuellt utnyttjande av en annan person och våldtäkt. De flesta offren för sexuellt våld var kvinnor, medan alla misstänkta för sexuellt våld var män.

Figur 14. Antal brott inom våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland 2009-2016 efter brottsform

Källa: SC

En mer detaljerad granskning av enskilda våldsformer under 2009-2016 visar att över hälften (58 %) av de enskilda brottsfallen inom våld i hemmet och våld i nära relationer handlade om misshandel⁶. Under samma tidsperiod bestod var femte (20 %)⁷ av de enskilda våldssituationerna inom våld i hemmet och våld i nära relationer av olaga hot. Den tredje största enskilda våldsformen under 2009-2016 var lindrig misshandel (16 %)⁸. Både brottsrubriken olaga hot och lindrig misshandel genomgick lagförändring år 2011, vilket kan ha påverkat statistiken. Resten av de enskilda våldsformerna under 2009-2016 omfattade försök till dråp eller mord, grov misshandel, sexuellt utnyttjande av barn, våldtäkt, frihetsberövande och olaga tvång. De här våldsformerna hade mindre än tio anmälda brottsfall på Åland under 2009-2016. Även när statistiken om våld i hemmet och våld i nära relationer granskas för enskilda våldsformer under 2009-2016, har de flesta offren varit kvinnor och de flesta misstänkta varit män.

5.3 Förhållandet mellan offret och den misstänkta

Till brottsstatistiken för 2009-2016 hör även uppgifter om offrets boendeform (*Figur 15*). Andelen offer som bor i samma hushåll som den misstänkta var under tidsperioden relativt låg jämfört med andelen offer som bor i ett annat hushåll än den misstänkta. De åldersrelaterade uppgifterna i *Figur 15* visar att 49 procent av de minderåriga offren och 45 procent av offren i arbetsför ålder bodde i samma hushåll som den misstänkta. Bland de äldre brottsoffren (65 år och äldre) var fördelningen

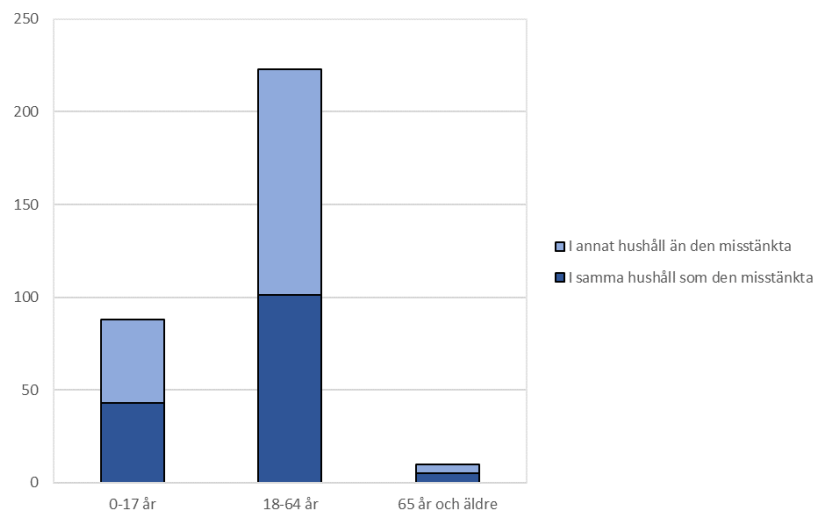
⁶ Den årliga andelen varierade mellan 42 % (2016) och 81 % (2010).

⁷ Den årliga andelen varierade mellan 12 % (2013) och 33 % (2016).

⁸ Den årliga andelen varierade mellan 11 % (2015) och 21 % (2014).

som jämnast med hälften av offren (50 %) i samma hushåll som den misstänkta och hälften av offren (50 %) i ett annat hushåll än den misstänkta.

Figur 15. Antal offer för våld i hemmet och våld i nära relationer som anmäls som brott på Åland 2009-2016 efter ålder och boendeform

Källa: SC

Den könsfördelade statistiken i *Tabell 5* visar att i de flesta brottsfallen inom våld i hemmet och våld i nära relationer har den utsatta varit en kvinna som bor antingen i annat hushåll (37 %) eller i samma hushåll som den misstänkta mannen (25 %). I de brottsfall där den utsatta har varit en man har offret oftast bott i samma hushåll som den misstänkta förövaren (kvinna eller man).

Tabell 5. Andel (%) misstänkta och offren för brott inom våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland 2009-2016 efter boendeform och kön

		Misstänkta män	Misstänkta kvinnor
Samma hushåll	Offren män	9,7	9,7
	Offren kvinnor	24,9	2,2
Annat hushåll	Offren män	8,7	6,2
	Offren kvinnor	36,8	1,9

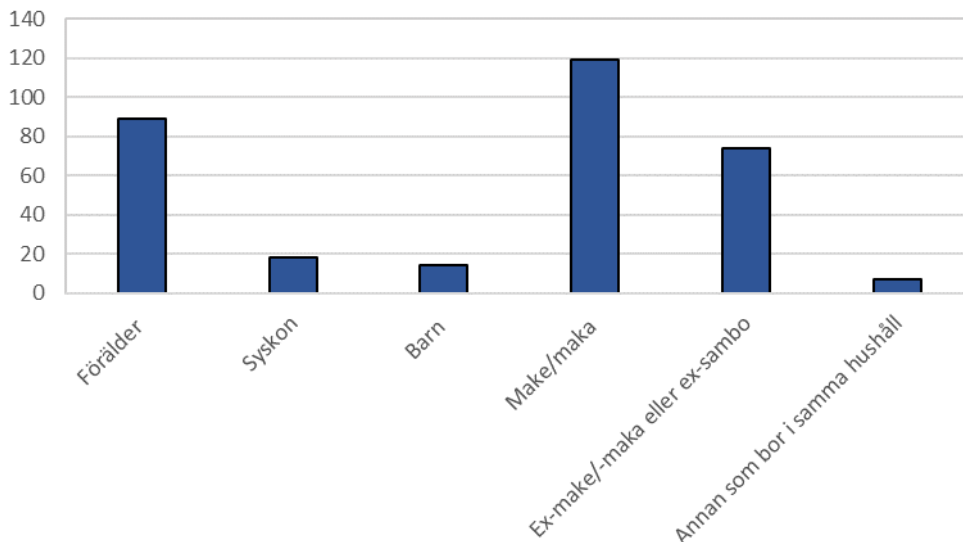
Källa: SC

De offer som bor i samma bostadshushåll som den misstänkta har oftast varit gifta eller sambor till våldsutövaren. Den åländska brottsstatistiken för 2009-2016 visar att fler än var tredje brottsfall (37 %) inom våld i hemmet och våld i nära relationer rapporterades mellan makar eller sambor (*Figur 16*). Över hälften (51 %) av offren till makar eller sambor var i åldern 25-44 år⁹. I fler än var fjärde brottsfall (28 %) inom våld i hemmet och våld i nära relationer under 2009-2016 rapporterades föräldern som den misstänkta våldsutövaren. De allra flesta av dessa brottsoffer (94 %) var minderåriga.

⁹ Av de utsatta var 18 % i gruppen 18-24 år, 18 % i gruppen 45-54 år, 12 % i gruppen 55-64 år och 2 % i gruppen 65 år och äldre.

Från brottsstatistiken för 2009-2016 framgår även att i fler än var femte fall (23 %) inom våld i hemmet och våld i nära relationer uppgavs offrets ex-make, ex-maka eller ex-sambo som den misstänkta våldsutövaren. De flesta (57 %) av dessa offer var i åldern 25-44 år¹⁰. Även syskon, barn till den utsatta eller andra personer som bott i samma hushåll som offret uppgavs som den misstänkta våldsutövaren.

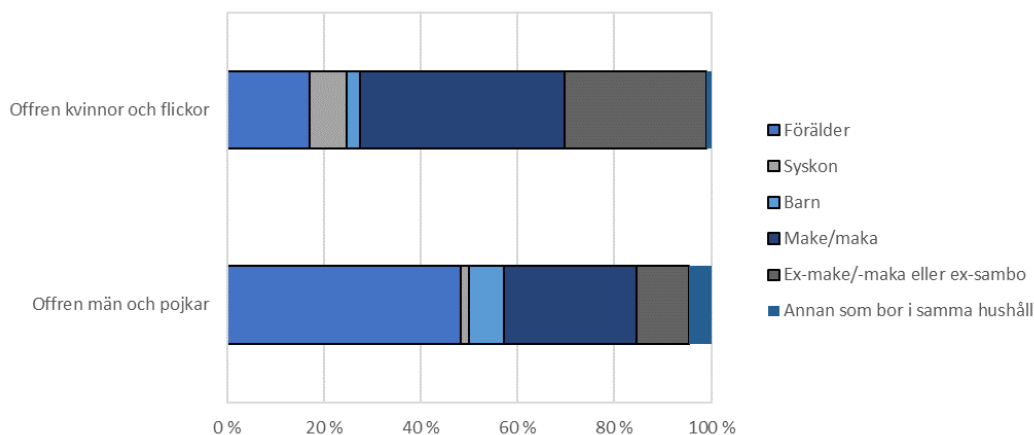
Figur 16. Antal offer för våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland 2009-2016 efter förhållandets natur mellan offret och den misstänkta

Källa: SC

Figur 17 visar att för män och pojkar var den misstänkta våldsutövaren oftast föräldern (48 % av brottsfallen), medan för kvinnor och flickor var den misstänkta våldsutövaren oftast make (42 % av brottsfallen) under 2009-2016.

Figur 17. Andel offer för våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland 2009-2016 efter förhållandets natur och kön

Källa: SC

¹⁰ Av de utsatta var 15 % i gruppen 18-24 år, 16 % i gruppen 45-54 år, 10 % i gruppen 55-64 år och 3 % i gruppen 65 år och äldre.

6 Förekomst av våld i nära relationer på Åland 2016

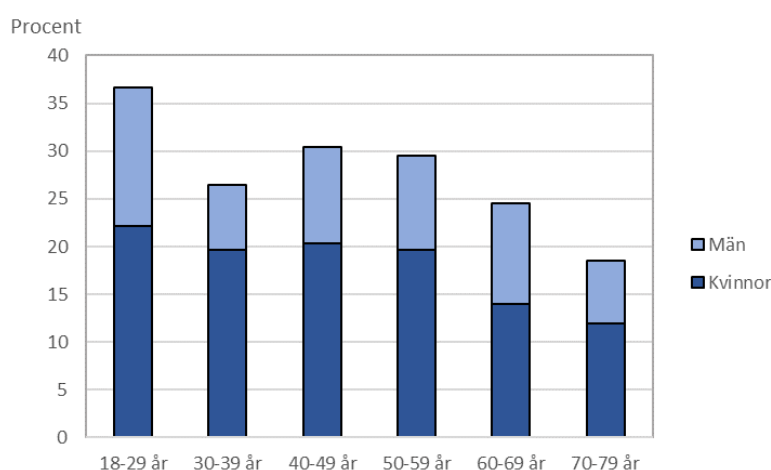
Förekomsten av våld i nära relationer kan vara svårt att beräkna från brottsstatistiken, eftersom statistiken omfattar endast våldet som har kommit till polisens kännedom. De som blivit utsatta för våld i nära relationer väljer dock ofta att inte anmäla våldet på grund av den emotionella makten som våldsutövaren har över den utsatta. Det är därmed viktigt att komplettera uppgifterna från brottsstatistiken med material från enkätundersökningar för att få fram en mer realistisk bild av förekomsten av våld i nära relationer på Åland.

6.1 Våld i nära relationer bland ålänningar

Enligt undersökningen *Våld i nära relationer på Åland 2017* har 28 procent av ålänningarna (18-79 år) blivit utsatta för våld i nära relationer i något skede av sitt liv. Det är mer vanligt att kvinnor (36 %) är utsatta för våld i nära relationer jämfört med män (20 %)¹¹.

De åldersfördelade resultaten (*Figur 18*) visar att utsatthet för våld i nära relationer i något skede av livet är vanligast bland de yngsta (18-29 år) och mest sällan förekommande bland de äldsta (70-79 år). Totalt 37 procent av de yngsta svarande har varit utsatta för våld i nära relationer i något skede av sitt liv, medan den motsvarande andelen var 19 procent bland de allra äldsta. Resultaten behöver betraktas som en miniminivå för utsatthet ur livstidssynvinkel, eftersom bland annat minneseffekterna påverkar resultaten för den beräknade förekomsten av våld i nära relationer¹².

Figur 18. Andel (%) svarande som varit utsatta för våld i nära relationer i något skede av sitt liv efter ålder och kön

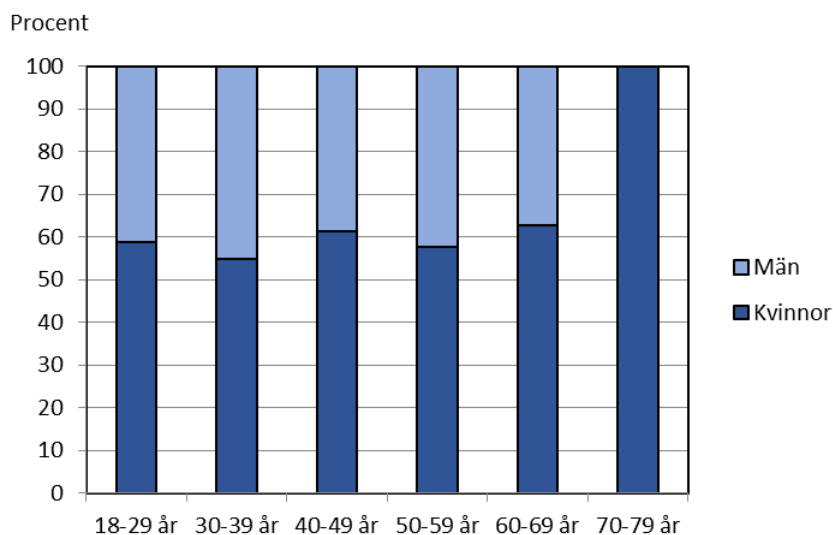
Källa: LR, 2017

¹¹ Viktade svar användes i analyserna. χ^2 -test: $\chi^2(2) = 18.18, p < .001$.

¹² Minneseffekterna i samband med traumatiserande händelser kan bland annat innebära att personen förträngt händelserna eller att personen undviker att tänka på våldet.

När utsatthet för våld i nära relationer begränsas till de senaste tolv månaderna visar resultaten att fler än var tionde ålänning (12 %) är bland de utsatta. Återigen är utsattheten för våld i nära relationer större bland kvinnor (16 %) jämfört med män (9 %). Från *Figur 19* framgår att andelen utsatta kvinnor är större än andelen utsatta män oberoende av åldersgrupp.

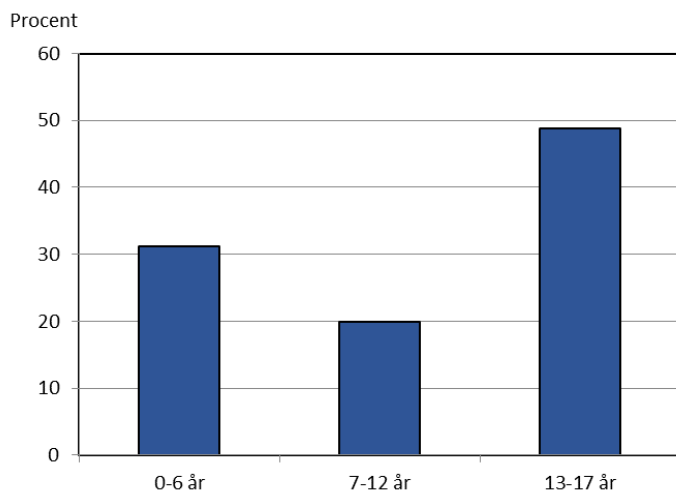
Figur 19. Fördelning av utsatthet (%) mellan kvinnor och män bland de i urvalet som blivit utsatta under de senaste tolv månaderna efter ålder

Källa: LR, 2017

Många av de utsatta vuxna bor i samma hushåll med ett eller flera barn. Totalt 34 procent av de som har blivit utsatta för våld i nära relationer under de senaste tolv månaderna rapporterar att de bor i ett hushåll där det finns minderåriga barn. Dessa barn var i genomsnitt 10 år gamla (se *Figur 20*). Det är viktigt att uppmärksamma att både direkt och indirekt utsatthet för våld i nära relationer är en riskfaktor för barnets hälsa och välmående.

Figur 20. Andel barn i samma hushåll som de utsatta under de senaste tolv månaderna efter ålder

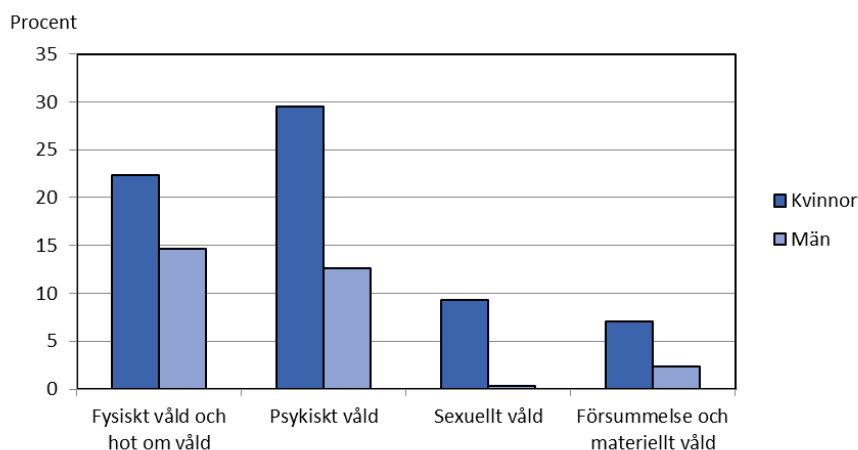
Källa: LR, 2017

6.2 Psykiskt våld är den vanligaste våldsformen

Resultaten i undersökningen *Våld i nära relationer på Åland 2017* visade att psykiskt våld är den vanligaste våldsformen bland de våldsutsatta (Figur 21). Totalt 21 procent av de svarande i undersökningen hade varit utsatta för psykiskt våld i något skede av sitt liv (30 % av kvinnorna och 13 % av männen¹³). Till psykiskt våld hör verbala kränkningar och skambeläggning samt försök till isolering och kontroll.

Fysiskt våld och hot om våld är den näst vanligaste våldsformen sett ur livstidsperspektiv (se Figur 21) med 18 procent utsatta (22 % av kvinnorna och 15 % av männen¹⁴). Fysiskt våld kan handla om örfilar, slag, sparkar, knuffar, stryptag och användning av olika vapen eller andra föremål, medan hot om våld kan riktas mot den utsatta och hennes/hans närstående eller husdjur. Hot om våld kan även riktas mot förövaren själv till exempel i form av hot om självmord.

Figur 21. Utsatthet (%) för våld i nära relationer i något skede av livet efter våldsform och kön

Källa: LR, 2017

Den tredje vanligaste våldsformen sett ur livstidsperspektiv är sexuellt våld. Totalt fem procent av de svarande i undersökningen hade varit utsatta för sexuellt våld i något skede av sitt liv (9 % av kvinnorna och mindre än 1 % av männen¹⁵). Sexuellt våld definieras i lagstiftningen som kränkningar och övergrepp med sexuella förtecken. Sexuellt våld kan handla om tvingande till sexuella handlingar av olika slag genom att hota eller hålla fast den utsatta eller sexuellt utnyttja en berusad person. Våldtäkt däremot definieras som en våldshandling i vilken en person tvingas till samlag genom våld eller hot om våld.

Likt sexuellt våld är försummelse och materiellt våld relativt sällan förekommande i samband med våld i nära relationer. Totalt fem procent av de svarande i undersökningen *Våld i nära relationer på Åland 2017* hade varit utsatta för försummelse och/eller materiellt våld vid något skede av sitt liv (7 % av kvinnorna och 2 % av männen¹⁶). Med försummelse avses handlingar där förövaren har

¹³ En signifikant könsskillnad; $\chi^2(1) = 21.05, p < .001$.

¹⁴ En signifikant könsskillnad; χ^2 -test: $\chi^2(1) = 4.76, p = .03$.

¹⁵ En signifikant könsskillnad; χ^2 -test: $\chi^2(1) = 20.10, p < .001$.

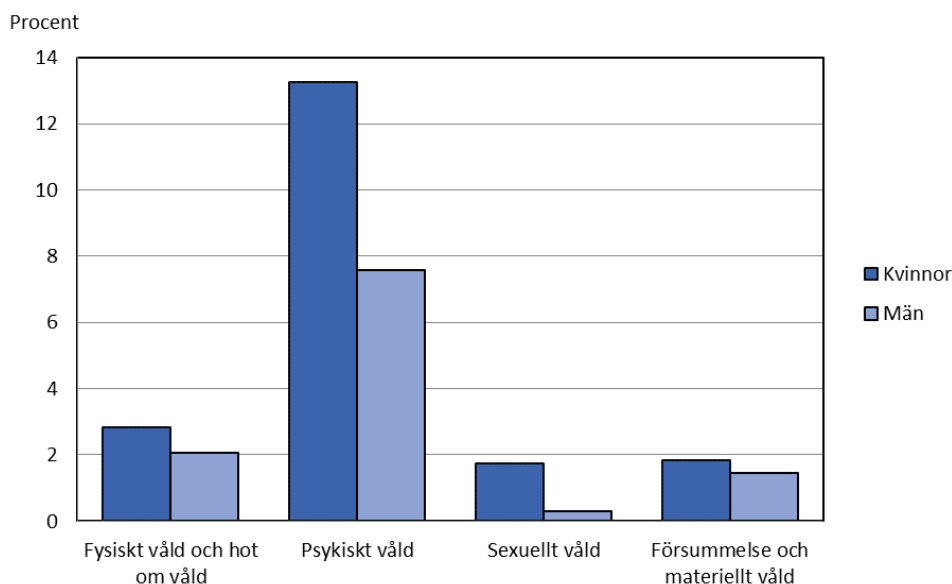
¹⁶ En signifikant könsskillnad; χ^2 -test: $\chi^2(1) = 5.33, p = .02$.

förhindrat den utsatta att äta, dricka eller ta medicin och liknande. Materiellt våld däremot kan handla om förövarens försök att kontrollera ekonomin och materiella tillgångar för att öka isoleringen och utsattheten hos den andra, vilket försvårar för den utsatta att lämna relationen.

Totalt 10,3 procent av de svarande i undersökningen *Våld i nära relationer på Åland 2017* hade blivit utsatta för våld i nära relationer under de senaste tolv månaderna. De vanligaste våldsformerna var relativt långt desamma som rapporterades för utsatthet i något skede av livet (se *Figur 22*). Psykiskt våld var den vanligaste våldsformen som både kvinnor (13 %) och män (8 %) hade blivit utsatta för. En stor majoritet (84 %) av de som hade blivit utsatta för våld i nära relationer under de senaste tolv månaderna hade upplevt psykiskt våld. De svarande angav oftast den nuvarande partnern (40 % av fallen) eller den före detta partnern (35 % av fallen) som våldsutövaren. I fler än var tionde fall (13 %) angavs även den egna föräldern som våldsutövare.

Fysiskt våld och hot om våld hade varit den näst vanligaste våldsformen bland utsatta under de senaste tolv månaderna. Totalt 2,4 procent av de svarande (2,8 % av kvinnorna och 2,1 % av männen) som hade blivit utsatta under de senaste tolv månaderna hade upplevt fysiskt våld eller hot om våld. Ungefär var femte (20 %) av de våldsutsatta under de senaste tolv månaderna hade upplevt fysiskt våld och/eller hot om våld. Som våldsutövaren nämndes oftast den före detta partnern (44 % av fallen) eller den nuvarande partnern (40 % av fallen). Även föräldrar, syskon och sambon uppgavs som våldsutövare.

Figur 22. Utsatthet (%) för våld i nära relationer i urvalet under de senaste tolv månaderna efter våldsform och kön

Källa: LR, 2017

Figur 22 visar att försummelse och materiellt våld är en relativt sällan förekommande våldsform. Totalt 1,6 procent av de våldsutsatta svarande under de senaste tolv månaderna hade blivit utsatta för försummelse och/eller materiellt våld. Kvinnorna

hade blivit något mer utsatta jämfört med männen (1,8 % av kvinnorna och 1,5 % av männen). Ungefär var tionde (13 %) av de svarande som hade blivit utsatta för våld i nära relationer under de senaste tolv månaderna hade upplevt försummelse och/eller materiellt våld. Återigen nämndes främst den nuvarande (43 % av fallen) eller den före detta partnern (50 % av fallen) som våldsutövaren¹⁷.

Sexuellt våld var den mest sällan förekommande våldsformen och endast en procent av de våldsutsatta under de senaste tolv månaderna hade upplevt sexuellt våld.

Figur 22 visar att kvinnorna var återigen mer utsatta jämfört med männen (1,7 % av kvinnorna och 0,3 % av männen). Totalt åtta procent av de som hade blivit utsatta under de senaste tolv månaderna hade rapporterat om sexuellt våld. I alla händelser av sexuellt våld uppgavs antingen den nuvarande (60 % av fallen) eller den före detta partnern (40 % av fallen) som våldsutövare.

---

¹⁷ Även en sambo nämndes som våldsutövare.

7 Våld i nära relationer bland äldre ålänningar

De äldre (65 år och äldre) anses ofta ha ökad risk för utsatthet för våld i nära relationer, eftersom sjukdomar och andra åldersförändringar bidrar till att personen blir mer beroende av andras hjälp. Bland annat fysiska och kognitiva funktionsnedsättningar samt samboende har identifierats som riskfaktorer för utsatthet¹⁸. I det här kapitlet kartlägger vi de äldres utsatthet för våld i nära relationer på Åland.

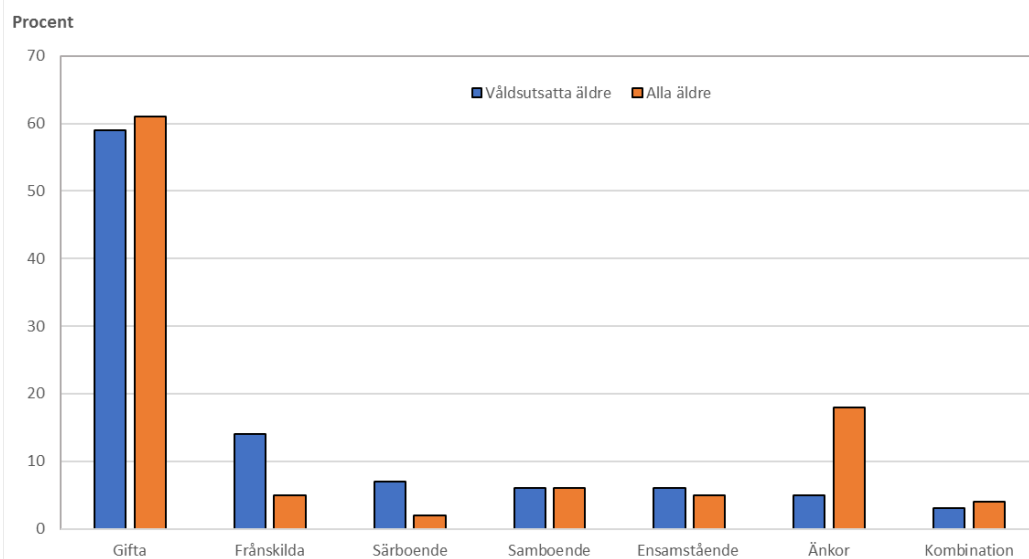
7.1 Utsatthetens natur bland de äldre

Den officiella brottsstatistiken för 2009-2016 visar att endast tio äldre (fem kvinnor och fem män) fanns bland offren för våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland (se *Figur 11*). Eftersom brottsstatistiken endast innehåller de fall som har kommit till polisens kännedom, använder vi enkätmaterial från undersökningen *Hälsa och livskvalitet bland äldre män och kvinnor på Åland 2015* för att ge en mer omfattande bild av utsattheten bland de äldre. I undersökningen definieras våld som användning av fysiskt våld, makt eller hot som antingen leder till personskador, dödsfall eller psykisk skada (till exempel sexuella kränkningar, maktutövning och förolämpningar). Enligt undersökningens resultat hade tre procent av de äldre kvinnorna och en procent av de äldre männen blivit utsatta för våld i nära relationer under det senaste året.

Enkätmaterial innehåller även uppgifter om de äldres livssituation. Resultaten (se *Figur 23*) visar att de flesta äldre som hade blivit utsatta för våld i nära relationer under det senaste året var gifta (59 %). Cirka 14 procent av de utsatta äldre var fränskilda och resten var särboende (8 %), samboende (6 %), ensamstående (6 %), änkor (5 %) eller en kombination av de angivna alternativen (3 %). De flesta av de utsatta äldre uppgav att de bor i en bostad som man själv eller annan familjemedlem äger (82 %). Resten av de utsatta svarande rapporterade att de bor i en hyresbostad (10 %), servicehus/äldreboende (6 %) eller i ett annat boendetyp (1 %).

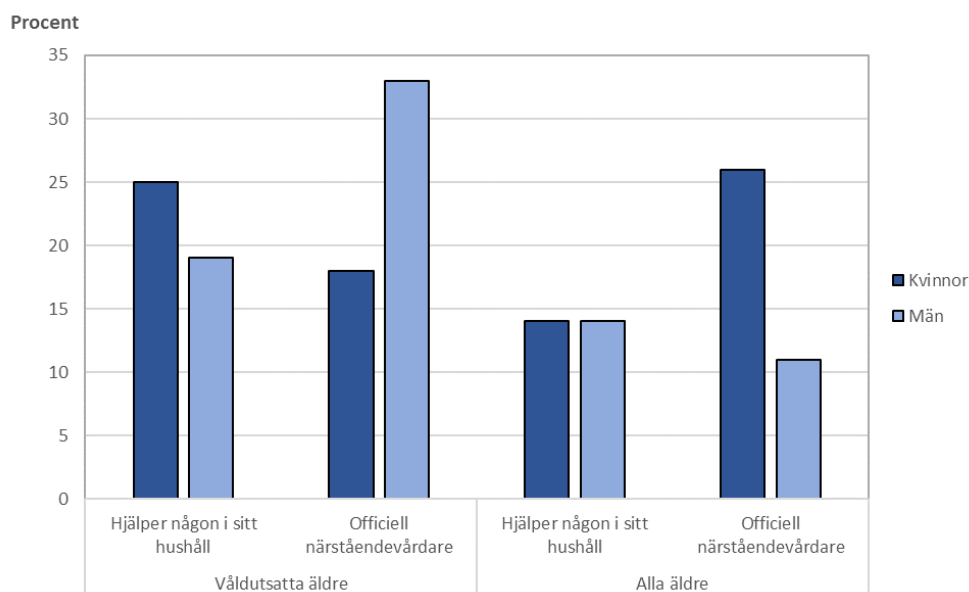
Enligt resultaten i undersökningen var det relativt vanligt att de äldre som hade blivit utsatta för våld i nära relationer under det senaste året hade hjälpt någon med nedsatt funktionsförmåga i sitt eget hushåll (se *Figur 24*). Totalt 24 procent av de våldsutsatta äldre (25 % av kvinnorna och 19 % av männen) rapporterade att de hjälper någon i sitt hushåll med vardagliga sysslor. Den motsvarande andelen var 14 procent bland alla äldre (14 % av kvinnorna och 14 % av männen). *Det är alltså mer vanligt för de våldsutsatta äldre att hjälpa någon med nedsatt funktionsförmåga i sitt hushåll jämfört med alla äldre. Dessutom är något mer vanligt för de våldsutsatta äldre kvinnorna att göra det jämfört med de våldsutsatta äldre männen.*

¹⁸ Hjalmarson & Norman, 2012.

Figur 23. Andel (%) våldsutsatta äldre (n = 80) och alla äldre (n = 3 490) efter civilstånd

Not: Utsatthet för våld i nära relationer rapporterades för det senaste året.

Källa: HÅ, 2016

Figur 24. Andel (%) våldsutsatta äldre och alla äldre som hjälper någon i sitt hushåll eller som är en officiell närståendevårdare efter kön

Not: Observera att frekvenserna för våldsutsatta kvinnor och män var mycket låga (1-13 personer).

Källa: HÅ, 2016

Även om en äldre hjälper någon med nedsatt funktionsförmåga i sitt hushåll, behöver det inte automatiskt betyda att personen får ersättning för det. En officiell närståendevårdare är en person som erhåller ekonomiskt stöd för att ta hand om en sjuk, invalidiserad eller åldrande närstående. Totalt 21 procent av de våldsutsatta äldre (18 % av kvinnorna och 33 % av männen) fungerade som officiella närståendevårdare. Den motsvarande andelen bland alla äldre var 19 procent (26 % av kvinnor och 11 % av män). *Det är alltså något mer vanligt att de våldsutsatta äldre fungerar som närståendevårdare jämfört med alla äldre. Dessutom är det mer vanligt för de*

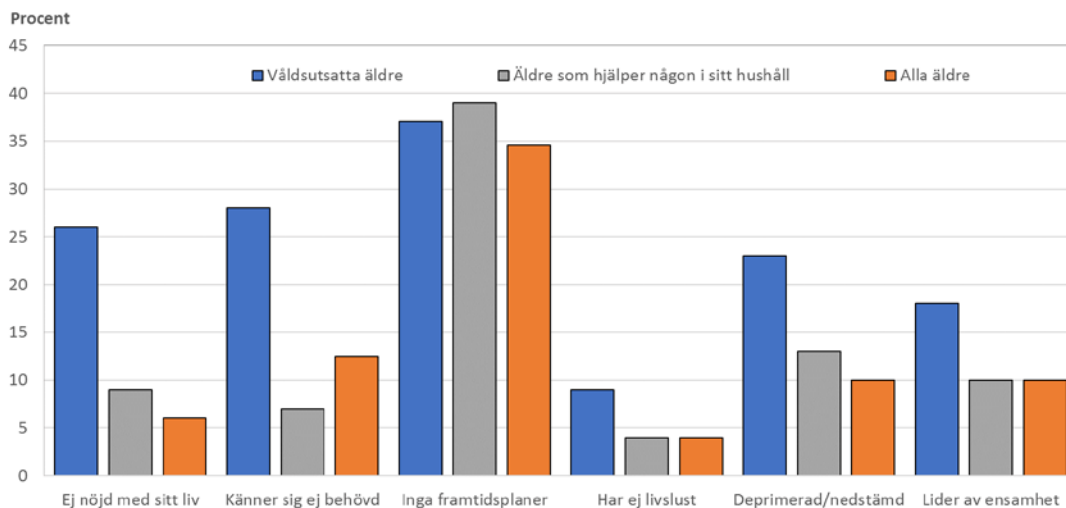
våldsutsatta männen att fungera som närstående vårdare jämfört med de våldsutsatta kvinnorna.

7.2 De utsatta och psykisk ohälsa

Att ta hand om någon med nedsatt funktionsförmåga i sitt eget hushåll kan vara tungt och belastande för den äldre. Om man dessutom är utsatt för våld i nära relationer sjunker den upplevda livskvaliteten ytterligare. Resultaten för den upplevda livskvaliteten rapporteras i tre svarsgrupper: bland de äldre som har blivit utsatta för våld i nära relationer under det senaste året, bland de äldre som hjälper någon med nedsatt funktionsförmåga i sitt hushåll och bland alla äldre. De äldres livskvalitet kartlades med hjälp av en skala som innehåller frågor om bland annat hälsa och välbefinnande¹⁹.

Figur 25 visar tydligt att de äldre som hade blivit utsatta för våld i nära relationer under det senaste året upplevde livskvaliteten som sämst jämfört med de äldre som tar hand om någon i sitt eget hushåll eller jämfört med alla äldre. Cirka var fjärde av de våldsutsatta äldre rapporterade att de inte kände sig behövda (28 %), att de inte var nöjda med livet (26 %) eller att de kände sig deprimerade eller nedstämda (23 %). Många av de våldsutsatta äldre led även av ensamhet (18 %) eller saknade livslust (9 %). Det enda området där alla tre svarsgrupper (våldsutsatta äldre, äldre som tar hand om någon i sitt hushåll och alla äldre) hade relativt jämna resultat handlade om framtidsplaner. Totalt sett och oberoende svarsgruppen upplevde var tredje av de äldre att de inte har planer inför framtiden.

Figur 25. Andel (%) äldre med dålig livskvalitet bland våldsutsatta äldre, äldre som hjälper någon i sitt hushåll och alla äldre

Not: Frekvenserna för de könsuppdelade uppgifterna var mycket låga och rapporteras därmed inte.

Källa: HÅ, 2016

¹⁹ I undersökningen *Hälsa och livskvalitet bland äldre män och kvinnor på Åland 2015* kartlades de svarandes livskvalitet med hjälp av frågorna i skalan för positiv livshållning (LOS; the Life Orientation Scale). För mer information om skalan, se t.ex. Fagerström, 2010.

De könsuppdelade resultaten visade att det var mer vanligt för de våldsutsatta äldre kvinnorna att rapportera om dålig livskvalitet jämfört med de våldsutsatta äldre männen. De våldsutsatta kvinnorna rapporterade oftare att de inte var nöjda med livet jämfört med de våldsutsatta männen (31 % respektive 11 %), att de kände sig deprimerade eller nedstämda (23 % respektive 21 %), att de led av ensamhet (18 % respektive 17 %) och att de saknade livslust (11 % respektive 5 %). Däremot rapporterade en större andel av de våldsutsatta äldre männen att de inte kände sig behövda jämfört med de våldsutsatta äldre kvinnorna (32 % respektive 26 %).

Enligt resultaten har de våldsutsatta äldre rapporterat om sämre livskvalitet jämfört med de äldre som tar hand om någon i sitt hushåll eller jämfört med alla äldre. *Figur 25* visar att de äldre som tar hand om någon med nedsatt funktionsförmåga i sitt hushåll i sin tur för vissa frågor har rapporterat om sämre livskvalitet jämfört med alla äldre. De äldre som hjälper någon i sitt eget hushåll rapportera oftare att de inte var nöjda med sitt liv (9 %) och att de kände sig något mer deprimerade eller nedstämda (13 %) jämfört med alla äldre (6 % respektive 10 %). För de äldre som hjälper någon i sitt hushåll var det dock mindre vanligt att inte känna sig behövda jämfört med alla äldre (7 % respektive 13 %).

Även bland de äldre som rapporterade att de tar hand om någon annan i sitt hushåll var kvinnornas livskvalitet sämre jämfört med männen. Kvinnorna rapporterade oftare att de inte var nöjda med livet (11 % av kvinnorna och 5 % av männen), att de kände sig deprimerade eller nedstämda (14 % av kvinnorna och 13 % av männen), att de led av ensamhet (18 % av kvinnorna och 17 % av männen).

Resultaten indikerar att både de äldre som hade blivit utsatta för våld i nära relationer under det senaste året och i vissa fall de äldre som hjälper någon med nedsatt funktionsförmåga i sitt hushåll har lägre livskvalitet jämfört med alla äldre. Det är därmed viktigt att kartlägga hur vardagen ser ut för de svarande som hör till båda svarsgrupperna (totalt 16 svarande). De problem och utmaningar som rapporterades av de flesta av de äldre som hade blivit utsatta för våld i nära relationer och som tog hand om någon i sitt eget hushåll handlade mestadels om den psykiskt påfrestande livssituationen. De flesta svarande:

- känner sig bundna av den närståendes problem (11 svarande)
- tycker att de får ta för mycket ansvar för väl och ve hos personen de tar hand om (11 svarande)
- känner ibland att de skulle vilja fly undan hela den situation som de befinner sig i (10 svarande)
- känner sig ibland sårade och arga på personen de tar hand om (10 svarande)
- känner sig besvärade av (10 svarande) eller kan ibland skämmas över den anhöriges uppförande (9 svarande)
- tänker att den närståendes problem har lett till att man inte kan göra det personen tänkt göra vid denna tid i livet (9 svarande)

Att uppmärksamma hälsofaktorer bland de äldre ålänningar som tar hand om en närstående i sitt hushåll regleras delvis av den aktuella lagstiftningen. Enligt lag om stöd för närståendevård (FFS 937/2005) ska kommuner vid behov ordna utbildning för närståendevårdare och vid behov ordna undersökningar av närståendevårdares välmående och hälsa. Det är viktigt att de äldre som hjälper någon med nedsatt funktionsförmåga i sitt hushåll eller fungerar som officiella närståendevårdare är medvetna om stödet som är tillgängligt för dem och känner till hur de kan ta emot hjälp i situationer som är psykiskt belastande.

7.3 Reflektioner om utsatthet för våld i nära relationer bland äldre ålänningar

Att räkna förekomsten av våld i nära relationer bland äldre ålänningar är en utmaning, eftersom resultatet påverkas av de definitioner och metoder som har använts i undersökningen. I undersökningen *Våld i nära relationer på Åland 2017* användes en bredare våldsdefinition som omfattade även försummelse och materiellt våld. Dessutom användes detaljerade beskrivningar i samband med frågorna om olika våldsformer²⁰. Resultaten i undersökningen visade att 15 procent av de äldre kvinnorna och två procent av de äldre männen hade blivit utsatta för våld i nära relationer under de senaste tolv månaderna. Utsattheten var med andra ord mer vanligt i våldsundersökningen jämfört med undersökningen *Hälsa och livskvalitet bland äldre män och kvinnor på Åland 2015* (utsattheten var 3 % bland de äldre kvinnorna och 1 % bland de äldre männen under det senaste året).

Slutligen behöver vi även uppmärksamma att resultaten som vi rapporterar i det här kapitlet har fokuserat på de äldre som tar hand om en närstående, trots att även de äldre som har en funktionsnedsättning och som tar emot närståendevård kan vara utsatta för våld i nära relationer. Enligt tidigare studier²¹ finns det ökad risk för utövning av våld bland de vårdare som lider av psykisk ohälsa (till exempel utmattning) eller alkoholism. Enligt resultaten ökar dessutom risken för vårdarens våldshandlingar om det inte finns tillräcklig hjälp att tillgå, om personen lever i en relation som är fylld med konflikter och om man har ett svagt socialt nätverk eller är socialt isolerad.

²⁰ Våldsformerna var: fysiskt våld och hot om våld, psykiskt våld, sexuellt våld samt försummelse och materiellt våld.

²¹ Se t.ex. Saveman, 2010.

Referenser

Boman, E. (2016). Hälsa och livskvalitet bland äldre män och kvinnor på Åland 2015 (HÄMKÅ15). Högskolan på Åland, Mariehamn.

Brå 2014:8. Brott i nära relationer. En nationell kartläggning. Brottsförebyggande rådet, Stockholm.

Fagerström, L. (2010). Positive life orientation – an inner health resource among older people. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 24, 349-356.

Hjalmarson, I. & Norman, E. (2012). Det slutar inte vid 65. En rapport om äldre våldsutsatta kvinnor. Länsstyrelsen i Stockholms län, rapport 2012:21.

Roos, S. (2017). Våld i nära relationer på Åland 2017. Ålands landskapsregering, Mariehamn.

Saveman, B-I. (2010). Våld i nära relationer bland äldre. I boken *Att fråga om våldsutsatthet som en del av anamnesen*, s. 139-145. NCK-rapport 2010:4. Nationell centrum för kvinnofrid, Uppsala.

Lag om stöd för närståendevård (FFS 937/2005)

Till Ålands lagting

Återtagande av investeringsfullmakt för korttrutt på västra Föglö

Den planerade korttruttsatsningen på västra Föglö innebär bestående ingrepp i känslig, orörd natur. Sprängningar, bankningar, bygget av nya vägar och dessutom en bro gör att genuina naturvärden går förlorade för alltid. Projektet är illa underbyggt och möter stort motstånd hos den åländska folkopinionen.

Kritiken mot korttruttsprojektet på västra Föglö riktar sig främst mot att regeringen överhuvudtaget inte beaktat alternativ med modern driftsteknik och anpassat tonnage, utan bygger sina ekonomiska kalkyler på fortsatt dieseldrivna fartyg i 50 år framöver.

Föreningen Ålands natur- och miljö invänder mot att stora miljövärden går förlorade. Även internt inom förvaltningen möter projektet kritik från miljöbyrån för att inte vara tillräckligt utrett vad gäller projektets miljöpåverkan.

Trots kritiken rullar projektet på. Geologiska mätningar görs och kontrakt skrivs under. Lagtingets beslut om ett hållbart Åland 2051 förpassas plötsligt till byrålådan när regeringen och dess stödpartier vill plocka fram dynamit och betong och skövla orörd natur.

En effektivare skärgårdstrafik är välkommen, men inte enligt den fastslagna planen för västra Föglö med väg- och broförbindelse till Gripö och ett nytt färjefäste där. Istället för att skövla oersättliga naturvärden för att spara in 10 minuter på färjepasset bör regeringen lägga budgetmedel på att byta ut dagens mycket föråldrade, omoderna, oändamålsenliga och bränsleslukande skärgårdsfärjor och satsa på miljöanpassat modernt, effektivt tonnage.

Vill regeringen trots det göra rutten för Föglölinjen rakare och därmed snabbare kan grynnan vid Ekholmssund sprängas bort för en betydligt lägre summa än de beräknade 25 miljoner euro som projektet på västra Föglö beräknas kosta.

FÖRSLAG

Moment: 976000 Infrastrukturinvesteringar (R)

Sida: 197

Momentmotivering: Föreslås att motveringen ges följande tilllägg: ”Investeringsfullmakten för korttruttsinvesteringarna på västra Föglö återtas och regeringen stoppar omgående utbyggnadsplanerna.”

Mariehamn den 13 november 2017

Till Ålands lagting

Återkallande av investeringsfullmakt för korttrutt

Trots kraftiga invändningar rörande såväl miljö- som ekonomisk påverkan ifråga om bl.a. korttruttsprojektet västra Föglö, genomdrev en majoritet i lagtinget våren 2017 (budgetförslag 3/2016-2017) en investeringsfullmakt om 40 miljoner euro för landskapsregeringen. Efter beslutet har det framkommit nya belägg för att de planerade korttruttsprojekten inte till alla delar är försvarbara med beaktande av de planerade ingreppen i natur och miljö. T.ex. Ålands Natur & Miljö har visat ett glödande engagemang för att bidra med underlag som påvisar hur en hållbar skärgårdstrafik kan skapas som ett alternativ till omoderna och ohållbara lösningar. Privata intressenter jobbar samtidigt med en tunnel som ett alternativ för trafik fasta Åland-Föglö. Vidare aviserar landskapsregeringen i Ålandsbudgeten för 2018 att lagtinget trots allt får ett förslag om extra anslag för förverkligandet av korttrutten. Det föreligger därför goda skäl för lagtinget att i detta skede återkallar den tidigare givna fullmakten.

FÖRSLAG

Moment: 976000 Infrastrukturinvesteringar (R)

Ändring av anslag: -

Momentmotivering: Föreslås att texten i detaljmotiveringen under rubriken *Korttrutten* får följande lydelse:

”I tilläggsbudget 1 för år 2017 avsattes 1 miljon till korttruttsprojekten västra och östra Föglö. Samtidigt gavs en investeringsfullmakt om 39 miljoner euro för att fullfölja projekten. Den av lagtinget givna investeringsfullmakten återtas nu.”

Mariehamn den 10 november 2017

Harry Jansson

Jörgen Pettersson

Runar Karlsson

Finans- och näringsutskottets betänkande 4/2017-2018

Tillhör ärendet: Budget för år 2018, Främjande av hållbar energiomställning, Främjande av hållbar energiomsättning, Landskapsandelar och stöd till kommunerna, Pensionsarvode, Produktionsstöd för el från vindkraftverk, Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder, Penningautomatmedel, Skrotbilspremie, Studielån för att ta körkort för långtidsarbetslösa ungdomar, Utflyttade ungdomar, Fiskevårdsavgift för personer som inte är bosatta i landskapet, Korttrutt-byggnadsprojekt Föglö utgår, Avställning och påställning av fordon på nätet, Krafttag för det svenska språket, Återställd antagning till utbildning i Sverige, Säsongsanpassad SFI-utbildning, Räddningsaktion för ålänningarnas socialförsäkring, En sammanhållen alkoholpolitik och ett eget monopol, Nekande av fullmakt till externa lån, Återtagande av investeringsfullmakt för korttrutt på västra Föglö, Att begränsa det offentliga konkurrens på marknaden, Minskade ekonomiska klyftor mellan barnfamiljer, Avdragsrätt åt alla arbetande ålänningar, Enklare regler för evenemangs- och nöjesarrangörer, Ett nytt tonnage till linjen Åva-Osnäs, Konkretiserat miljöarbete-inför en skrotbilspremie, Hudcancerscreening, Ingen ny linfärja till Prästö-Töftölinjen, Ålandskontoret i Stockholm, Trygghet för hela Åland, Förnyelsebara energikällor och effektivisering, Social omsorg och kommunernas socialtjänst, Cikular ekonomi, Konkurrensutsatt linjetrafiken samt drift och underhåll av landskapets vägar, Investeringsstöd för äldreboende, Rena råvaror i landskapet kök, Skydd av dricksvattentäkter, Fiskevård, Avbytarservice, Stiftelse för besökscentret i Bomarsund, Extra anslag för korttruten, Tillsättande av språkpolitisk kommitté, Återkallande av investeringsfullmakt för korttrutt

Lagtingsår: 2017-2018

Typ av dokument: Finans- och näringsutskottets betänkande

Ladda ner Word-dokument

Ålands lagting

Finans- och näringsutskottet

BETÄNKANDE nr 4/2017-2018

Datum

2017-12-12

Till Ålands lagting

Finans- och näringsutskottets betänkande

Budget för landskapet Åland 2018

- Landskapsregeringens budgetförslag nr 1/2017-2018
- Budgetmotionerna nr 1-48/2017-2018

INNEHÅLL

Sammanfattning

Landskapsregeringens förslag

Motionerna

Utskottets förslag

Utskottets synpunkter

Allmän motivering

Ekonomisk översikt

Självstyrelseutveckling

Språkpolitik

Landskapets ekonomi

Budgetens framställning

Kommunerna

Personalresurser

Socialpolitik

Hälso- och sjukvård

Hållbar utveckling och miljö

Närings-, arbetsmarknads- och regionalpolitik

Infrastruktur och transportpolitik

Motionerna

Detaljmotivering

Ärendets behandling

Motioner

Hörande

Närvarande

Reservationer

Utskottets förslag

Sammanfattning

Landskapsregeringens förslag

Landskapsregeringen föreslår att lagtinget antar ett förslag till budget för år 2018. I budgetförslaget föreslås ett kostnadsanslag om totalt 364 800 698 (381 492 800 = grundbudget och tilläggsbudgeter 2017) euro för år 2018. Kostnader för verksamheten föreslås uppgå till 232 357 698 (226 885 800) euro, för överföringar 97 987 000 (98 494 000) euro, finansiella poster och avskrivningar till 8 041 000 (8 883 000) euro och investeringar, lån och övriga finansinvesteringar till 26 415 000 (33 830 000) euro.

Årets beräknade resultatmässiga underskott (exklusive extraordinära intäkter och kostnader) uppgår till 4 502 000 (12 113 000) euro.

Motionerna

I anslutning till budgetförslaget har 48 budgetmotioner inlämnats.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att budgetförslaget godkänns med de ändringar i textdelen som framgår av betänkandet. Budgetmotionerna föreslås förkastade.

Utskottets synpunkter

Allmän motivering

Ekonomisk översikt

Världen

Världsekonomin är för närvarande rätt stabil och en viss förbättring kan skönjas. Eftersom de stora ekonomierna i världen har en liknande och positiv tillväxt råder det en allmänt utbredd optimism beträffande världsekonomins utveckling den närmaste tiden. Speciellt euroområdet förväntas ha en bra tillväxt och förväntas ta över som tillväxtmotor från den amerikanska ekonomin som hittills stått för dragkraften i världsekonomin. En god tillväxt inom Europa borde gynna Finlands och således också Ålands ekonomi. Räntorna och oljepriset förväntas vara fortsatt låga ett par år framöver. Inflationen ligger fortfarande under centralbankernas målnivå och förväntas hållas relativt låg det närmaste året trots tillväxten i ekonomierna.

Finland

Det gynnsamma läget i världsekonomin drar även med sig Finlands ekonomi, som efter en längre period med låg tillväxt nu växer.

Konkurrenskraftsavtalets inverkar i viss mån. BNP-tillväxten förväntas bli cirka 3 procent år 2017, men förväntas sjunka till cirka 2 procent de närmaste åren. Arbetslösheten visar sjunkande siffror även om det sker relativt långsamt, Etna:s (Näringslivets forskningsinstitut) prognos visar en minskning från 8,8 procent 2016 till 7,8 procent 2019.

Den statliga sektorns finansieringsunderskott förbättras stadigt, men det dröjer sannolikt en bit in på 2020-talet innan man ser ett överskott.

Statsskuldens andel av BNP når sin topp under 2017 och förväntas sedan sakta börja sjunka.

Åland

Tillväxten i den finländska ekonomin förväntas även stimulera den åländska ekonomin. Den reala tillväxten i bruttonationalprodukten (BNP) är dock för närvarande lägre på Åland än i riket som helhet.

Åland har fortfarande en relativt hög inflyttning vilket bidrar till att upprätthålla den relativa storleken på arbetskraften trots pensionsavgångar från de stora årskullarna. Arbetslösheten är också fortsatt låg, under 4 procent.

Självstyrelseutveckling

Den år 2013 tillsatta Ålandskommittén lämnade sitt slutbetänkande med förslag till en ny självstyrelselag den 16 juni 2017. Arbetet kommer nu att gå vidare efter genomförd remissrunda. Utskottet har erfarit att landskapsregeringen kommit överens med regeringen i riket om att tillsätta en arbetsgrupp vars uppgift är att bereda en ny självstyrelselag som utgår från Ålandskommitténs förslag. Utskottet stöder kommittébetänkandet och anser att det ska utgöra en grund för det fortsatta arbetet. Utskottet vill dessutom betona att den parlamentariska förankringen är viktig och noterar

att samarbetet mellan landskapsregeringen och Självstyrelsepolitiska nämnden har varit värdefullt och bör fortsätta för att ge en tillräcklig parlamentarisk förankring åt arbetet. Utskottet anser vidare att det är viktigt att man upprätthåller goda kontakter och har ett tätt samarbete med rikets aktörer i det fortsatta arbetet. Utskottet konstaterar att med bestämdhet att reformer i riket inte får påverka självstyrelsesystemet eller landskapets ekonomi negativt.

Beträffande den ekonomiska delen av kommitténs betänkande och frågan om självstyrelsens finansiering står det klart att kommitténs förslag till finansiell reglering måste omarbetas, bland annat för att beakta den pågående vård- och landskapsreformen som pågår i riket.

Vtm Veronica Thörnroos har föreslagit en tilläggstext, vilken framgår i reservation, vilken utskottet har förkastat efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamöterna vtm Veronica Thörnroos, Lars Häggblom och Stephan Toivonen.

Språkpolitik

Det råder en berättigad oro över att svenska språkets ställning hos riksmyndigheterna kontinuerligt försvagas och att denna tendens förstärks av de myndighetsreformer som för närvarande genomförs i riket. I budgetmotion nr 47/2017-2018 föreslås att landskapsregeringen tillsätter en parlamentarisk språkkommitté för att följa upp motsvarande kommittés rapport från 2006. Utskottet erfar att landskapsregeringen avser intensifiera arbetet inom ramen för det redan befintliga språkrådet, men utskottet anser ändå att landskapsregeringen kan överväga tillsättandet av en parlamentarisk språkkommitté.

Utskottet har vidare erfarit att näringslivet har problem med att få service på svenska i kontakterna med riksmyndigheterna. Det är därför viktigt att landskapsregeringen fortsättningsvis aktivt påtalar att det måste

finnas tillräckliga språkkunskaper hos riksmyndigheterna.

För att kunna klargöra vilka problem och behov som finns är det relevant att landskapsregeringen har kontinuerlig kontakt med näringslivets branschorganisationer.

Landskapets ekonomi

Det budgeterade resultatet visar fortfarande ett underskott trots att den allmänna ekonomiska konjunkturen är relativt god. Resultatet har dock stadigt förbättrats och närmar sig nollnivån, vilket följer den ekonomiska plan regeringen ställt upp för mandatperioden. Utskottet anser principiellt att det budgeterade resultatet bör vara positivt under goda tider med hög sysselsättning för att på sikt göra landskapets ekonomi hållbar över tid.

Utskottet konstaterar att avräkningsbeloppet ökar med 5,9 procent till 237,2 miljoner euro, vilket speglar den förbättring av statsfinanserna som är på gång till följd av den förbättrade konjunkturen. Totalt sett ökar de sammanräknade skatteinkomsterna dock endast med 1,3 procent till 263,4 miljoner euro, eftersom skattegottgörelsen beräknas sjunka med hela tio miljoner euro, från 24 till 14 miljoner euro. Skattegottgörelsen minskar på grund av att samfundsskatterna på Åland utvecklas svagare än i riket.

Utskottet konstaterar att det fortsättningsvis finns goda skäl till att hålla en återhållsam budgetpolitik med tanke på att budgetintäkternas prognosticerade tillväxt inte verkar hålla samma tillväxttakt som BNP-tillväxten. På kostnadssidan väntar stora investeringar i infrastrukturen i landskapet. Även inom IT och utvecklingen av e-förvaltning finns det en investeringsskuld. Därtill förväntas stigande lönekostnader när resultatet av arbetsvärderingen genomförs. På lång sikt innebär också den demografiska utvecklingen en stor utmaning för den offentliga sektorns kostnader när försörjningskvoten ökar.

Budgetens framställning

Budgetens framställning fortsätter att utvecklas såväl till format som innehåll. Utskottet konstaterar att den så kallade PAF-snurran, där man tidigare har flyttat medel mellan PAF och landskapsekonomi på såväl intäktssidan som kostnadssidan, har upphört i enlighet med tidigare påpekanden från utskottet. Detta bidrar till en bättre överskådlighet av hanteringen av PAF-medlen och samma medel kommer inte längre att tas upp återkommande gånger i budgeten och resultaträkningen.

Utskottet anser vidare att landskapsregeringen kunde överväga att presentera verksamhet och överföringar tillsammans, och eventuellt även investeringarna, för att ge en bättre totaluppfattning om de olika verksamheterna. Utskottet ser gärna att vissa större resultatposter i resultattablån kunde specificeras för att öka tydligheten.

Kommunerna

Utskottet konstaterar att ett antal samtidiga förändringsprocesser pågår inom kommunsektorn med syftet att effektivisera de kommunala strukturerna för att kunna möta framtidens utmaningar. Utredningarna om de nya kommunindelningar, som landskapsregeringen föreslagit, kommer att slutföras under 2018. Utskottet konstaterar att vissa kommuner har initierat egna utredningar om kommunsammanslagningar för delar av kommunerna inom de föreslagna storkommunerna.

Utskottet erfar vidare att den s.k. KST-reformen har fått ny fart inom ramen för Omsorgsförbundet, som bildat en arbetsgrupp i vilken samtliga kommuner i landskapet deltar. Arbetsgruppens målsättning är att ha ett förslag till ett nytt grundavtal för Omsorgsförbundet klar till våren 2018.

Utskottet konstaterar att den allmänna sänkning av landskapsandelsbeloppet med fyra miljoner som genomförs, varav tre miljoner euro verkställs 2018, i kombination med den nya lagen om landskapsandelar har väckt oro bland vissa kommuner som trots viss lindring under övergångsperioden kommer att drabbas av betydande minskningar i tilldelningen av landskapsandelar.

Beträffande kompensationen till kommunerna för förändringar i kommunalskattelagstiftningen konstaterar utskottet att kommunerna erhåller full kompensation för såväl ändringen av grundavdraget som för det nya arbets- och pensionsinkomstavdraget.

Vtm Veronica Thörnroos har föreslagit tre förslag till tilläggstext, vilka framgår i reservation, vilka utskottet har förkastat efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamöterna vtm Veronica Thörnroos och Lars Häggblom.

Personalresurser

Utskottet noterar att det fortfarande saknas tillförlitliga uppgifter över det totala antalet årsverken, men att detta är åtgärdat till nästa budgetbehandling. Utskottet efterlyser speciellt kontinuerlig statistik på sjukfrånvaro och liknande data som är väsentlig för att ge en tydlig bild över situationen på landskapets arbetsplatser. Utskottet noterar att antalet nettoanställningar ökar med ett tiotal personer under 2018 (ÅHS ej medräknat), då alla typer av tjänsteförändringar beaktats.

Utskottet noterar att ÅHS satsar på arbetsvälbefinnandet via workshoppar m.m. Utskottet ser med intresse fram emot att få ta del av resultaten från detta arbete.

Socialpolitik

Utskottet noterar i budgetförslaget att landskapsregeringen kommer att fästa speciell vikt vid omsorgen och stödet till de äldre. Utskottet har erfarit att nästan 20 procent av den åländska befolkningen över 75 år lever under gränsen till fattigdom enligt Eurostats kriterier. Speciellt gruppen äldre kvinnor är ekonomiskt utsatta. Utskottet ser positivt på att landskapsregeringen under 2018 avser att tillsätta ett råd för bekämpning av

ojämlikhet och ekonomisk utsatthet. Utskottet motser konkreta handlingsplaner och åtgärder i denna viktiga fråga. Utskottet framhåller vikten av att se de olika stödsystemen inom socialskyddet som en helhet för att undvika att eventuella ändringar motverkar sitt syfte genom att de påverkar övriga transfereringar. Utskottet noterar också att en uppföljande utredning om ekonomisk utsatthet genomförs av ÅSUB under 2018.

Hälso- och sjukvård

Utskottet konstaterar att befolkningen åldras och att de åldersklasser som går ut från arbetsmarknaden är relativt stora, vilket medför att den så kallade försörjningskvoten försämras. Den äldre befolkningen förväntas också ha en relativt lång återstående livslängd, vilket så småningom medför ett ökande tryck på äldreomsorgen och hälso- och sjukvårdssystemet. Med en ökande äldre befolkning kommer också antalet personer med demenssjukdomar att öka, vilket också ställer ytterligare krav på omsorgen. Utskottet konstaterar att den demografiska utvecklingen ställer ökade krav på kompetens, effektiva vård- och omsorgskedjor, vård på rätt nivå och ett tätt samarbete mellan kommunerna och ÅHS.

Hållbar utveckling och miljö

Som en del av arbetet för ett Hållbart Åland lämnade regeringen i augusti ett meddelande om en energi- och klimatstrategi för Åland till år 2030. Avsikten med strategin är att minska beroendet av fossila bränslen och istället använda förnyelsebara energikällor. Förbrukningen av eldningsolja har halverats sedan år 2000 och kommer troligen att minska ytterligare vartefter värmekällorna i byggnader byts ut. Den stora utmaningen ligger i bränslen som används i fordon. Bensinförbrukningen är konstant och dieselbränsleförbrukningen har nästan fördubblats från år 2000, vilket sannolikt har att göra med det ökade antalet fordon på Åland. Elbilar och framförallt hybridbilar kommer starkt på nybilsmarknaden men de

existerande fordonen kommer att dominera länge ännu. För att om möjligt skynda på utvecklingen önskar utskottet därför fästa uppmärksamheten på möjligheten att konvertera fossilbränsle drivna fordon till fordon som kan drivas med koldioxidneutral biogas.

Närings-, arbetsmarknads- och regionalpolitik

Det åländska näringslivet som helhet har en ganska svag tillväxttakt och också lägre lönsamhet än det finländska näringslivet i allmänhet. Utskottet ser därför att det är av allra största betydelse att landskapsregeringen arbetar på att förbättra förutsättningarna för en ökad tillväxt i ekonomin.

Företagens konkurrenskraft måste stärkas. Utskottet noterar att landskapsregeringen tillsammans med Ålands Näringsliv kommer att identifiera och försöka minimera olika konkurrensnackdelar som belastar det åländska näringslivet. Speciellt viktigt är det att minska konkurrensnackdelar för små- och medelstora företag.

Utskottet vill framhålla betydelsen av att arbetsmarknaden på Åland fortsättningsvis kan erhålla kunnig arbetskraft. Som ett viktigt led i denna strävan noterar utskottet att budgeten innehåller kraftiga satsningar på integrationsfrämjande åtgärder, där kurser i svenska för inflyttare hör till de viktigaste insatserna. Övriga viktiga rekryteringsförutsättningar är förekomsten av en god infrastruktur, samt en god kvalitet speciellt inom sektorerna barnomsorg, skola och hälsovård. Utskottet ser positivt på att landskapsregeringen strävar till att locka tillbaka utflyttade ålänningar.

Turismen är en global tillväxtbransch och utskottet har noterat att landskapsregeringen medverkar i en stor satsning med avsikt att höja kvaliteten och profilen på våra gästhamnar.

Det nyligen antagna skogsprogrammet ska förhoppningsvis höja förädlingsgraden och nyttjandet av våra skogar. Skogsråvara är också ett viktigt inslag i bioekonomin och utgör således också en sektorspecifik del av landskapets utvecklings- och hållbarhetsagenda.

Infrastruktur och transportpolitik

Utskottet konstaterar att den inledande fasen med det s.k. korttruttsprojektet har påbörjats i enlighet med de riktlinjer som utstakades i tilläggsbudget nr 1 2017 och för vilket en investeringsfullmakt beviljades. Den del av projektet som gäller ett nytt färjefäste på västra Föglö med tillhörande nya vägsträckningar och en bro över Spettarhålet har medfört diskussioner bland allmänheten med anledning av investeringskostnaderna som projektet kräver, samt den påverkan på naturmiljön som projektet förorsakar.

Utskottet har erfarit att planerarna av projektet för en kontinuerlig dialog med sakkunniga för att hitta de bästa lösningarna i terrängen med beaktande av områdets viktiga natur- och kulturmiljöer. Utskottet har även tagit del av ett privat initiativ att etablera en tunnel till Föglö som ett OPS-projekt (Offentlig-Privat Samverkan). Utskottet konstaterar att det påbörjade projektet på västra Föglö inte förhindrar en framtida tunnelanslutning mot fasta Åland. Utskottet konstaterar dock att beslutet om riktlinjerna för korttruttens landbaserade delar är fattat och att projektet nu befinner sig i ett förverkligandestadium.

Vtm Veronica Thörnroos har föreslagit två förslag till tilläggs-text, vilka framgår i reservation, vilka utskottet har förkastat efter omröstning om den första attsatsen som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Den andra attsatsen erhöll inget understöd. Reservation har inlämnats av vtm Veronica Thörnroos.

Motionerna

Med hänvisning till betänkandets och budgetförslagets allmänna motivering föreslås att budgetmotionerna nr 8, 14, 16, 18-22, 24, 30, 35-37, 46 och 47 som samtliga hänför sig till den allmänna motiveringen förkastas. Därtill

föreslår utskottet att övriga budgetmotioner förkastas.

Vtm Veronica Thörnroos har föreslagit tilläggstext i budgetmotion nr 36, vilken framgår i reservation, vilken utskottet har förkastat efter omröstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamöterna vtm Veronica Thörnroos och Lars Häggblom.

Detaljmotivering

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

VERKSAMHET - detaljmotivering

---

200   **LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET**

200   **LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS LEDAMÖTER**

210   **REGERINGSKANSLIET**

21010   Regeringskansliet, verksamhet

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 3/2017-2018 föreslås att motiveringen under momentet får följande tillägg: ”Ökningen av detta moment skall användas till en konvertering av ÅL1 till gasbil.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 3/2017-2018 förkastas.

215   **KOMMUNIKATIONSVERKSAMHET**

21520   Ålandskontoret i Stockholm, verksamhet

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

I ltl. Jörgen Petterssons m.fl. budgetmotion nr 34/2017-2018 föreslås att anslaget höjs med 60 000 euro.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 34/2017-2018 förkastas.

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen.

300

FINANS- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

390

GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER

39000

It-drifts- och utvecklingskostnader (R)

Utskottet har av landskapsregeringen erhållit en korrigerad text gällande motiveringens tredje stycke under rubriken ”Utgifter”. Utskottet föreslår därför att texten ersätts med följande text:

”I anslaget ingår 600 000 euro avsett att täcka kostnader för kartläggning, analys och utveckling samt för it-drifttjänster och drift av it-system relaterade till förverkligandet av landskapsförvaltningens it-samordning genom Åda Ab. Med landskapsförvaltningen avses allmänna förvaltningen, Ålands hälso- och sjukvård, högskolan på Åland, Ålands gymnasium samt övriga myndigheter som är underställda landskapsregeringen.”

400

SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

410

ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER

41000

Övriga sociala uppgifter

I ltl Stephan Toivonens budgetmotion nr 5/2017-2018 föreslås att anslaget ökas med 1 300 000 euro och att motiveringen under momentet får följande tillägg: ”Anslaget ökas med 1 300 000 €

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

att användas som ett pensionsarvode för personer, som lyfter folkpension eller sjukpension.”

420

Utskottet hänvisar till texten i allmänna motiveringen om ekonomiskt utsatta hushåll och föreslår att budgetmotion nr 5/2017-2018 förkastas.

Reservation har inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER

I tll Runar Karlssons bugetmotion nr 41/2017-2018 föreslås att motiveringen till kapitlet får följande tillägg:

I ett led att motverka resistenta bakterier på Åland så förslås följande. ”Landskapet uppmanar de kök som lyder under regeringen att införa följande policy vid inköp av livsmedel:

- I första hand närproducerade ekologiska varor
- I andra hand när närproducerade varor
- I tredje hand icke närproducerade ekologiska varor

Denna policy medför något högre livsmedelkostnader men i förlängningen betalar sig policyn mångfalt för den enskilde och inom sjukvården”.

Utskottet konstaterar att motionären har ett vällovligt syfte och anser att landskapsregeringen bör överväga att ta fram en livsmedelspolicy för upphandling som är i samklang med hållbarhetsagendan.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 41/2017-2018 förkastas.

42000

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (5-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg, Ingrid Johansson samt Stephan Toivonen.

I vtm **ÖVERFÖRNINGAR** budgetmotivering nr 32/2017-2018

föreslås att anslaget höjs med 50 000 euro och att momentmotiveringen får följande tillägg: ”Under 2018 ska alla ålänningar kostnadsfritt ges möjlighet till att få sina födelsemärken "prickar" kontrollerade och behandlade.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 32/2017-2018 förkastas.

Landskapsregeringen avser återkomma i tilläggsbudget utgående från landskapsregeringens utvecklingsbehov inom cancerscreening enligt budgetförslaget.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som

utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage

44000

Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamöterna vtm Veronica Thörnroos och ledamöterna Lars Häggblom samt Stephan Toivonen.

Naturvård

I ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 28/2017-2018 föreslås ett tillägg till motiveringen som lyder: ”Anslaget för främjande av biologisk mångfald används särskilt till att i skyndsam ordning upprätta en förvaltningsplan och en åtgärdsplan för att reglera det växande havsörnsbeståndet samt till att minska beståndet av övriga predatorer som skadar återväxten av ejderstammen.”

Utskottet konstaterar att en förvaltningsplan för ejder är under arbete och föreslår att budgetmotion nr 28/2017-2018 förkastas.

450

VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD

45000

Vattenförsörjning och vattenvård

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

I ltl Runar Karlssons budgetmotion nr 42/2017-2018 föreslås att anslaget höjs med 35 000 euro och att momentmotiveringen får följande tillägg: ”Landskapsregeringen beviljar stöd till vattenbolagen för skydd vattentäkter med 50 % av avtalade och marknadsmässiga kostnader. 35 000 euro anslås för år 2018 och behovet beräknas ökas betydligt de kommande åren.”

Utskottet konstaterar att ett flertal projekt gällande vattenförsörjningen och –kvaliteten redan pågår och planeras, varför utskottet föreslår att budgetmotion nr 42/2017-2018 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson.

460

46000

CIRKULÄR EKONOMI

Cirkulär ekonomi

I ltl Runar Karlssons budgetmotion nr 38/2017-2018 föreslås att anslaget sänks med 35 000 euro med hänvisning till att momentet inte innehåller konkreta åtgärder för en hållbarare miljö.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 38/2017-2018 förkastas.

500

UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

510

ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET

51600

Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

I ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 27/2017-2018 föreslås att anslaget höjs med 20 000 euro och att motiveringen erhåller följande tillägg: ”Under året inleds ett projekt i syfte att skapa ett friare, enklare och billigare regelverk för arrangörer av evenemangs- och nöjeställningar.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 27/2017-2018 förkastas.

600 NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE
670 FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN

I ltl. Lars Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 15/2017-2018 föreslås att stycke 5 i kapitel motiveringen på sida 102 stryks.

67010

Fiskevård

I ltl. Lars Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 15/2017-2018 föreslås att anslaget minskas med 300 000 euro.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 15/2017-2018 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamoten Lars Häggblom.

I ltl. Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 29/2017-2018 föreslås att anslaget för kostnader ökas med 300 000 euro och att motiveringen ändras till: ”Istället för att införa en dåligt utredd fiskevårdsavgift återkommer regeringen till lagtinget med ett lagförslag om ett förbud mot nätfiske under lektiden samt inrättar en särskild vatten- och fiskevårdsfond.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 27/2017-2018 förkastas.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

I ltl Mikael Lindholms budgetmotion nr 43/2017-2018 föreslås att anslaget utgår.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 43/2017-2018 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av vtm Veronica Thörnroos och ledamot Stephan Toivonen.

700

INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

750

KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK

75010

Upphandling av sjötrafik

I vtm. Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion nr 30/2017-2018 föreslås att det sista stycket i motiveringen med rubriken ”Fullmakt” stryks.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 30/2017-2018 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av vtm Veronica Thörnroos.

75030

Upphandling av linfärjetrafik

I ltl Runar Karlssons budgetmotion nr 39/2017-2018 föreslås att till momentets motivering fogas ett nytt stycke med texten:

”Konkurrensutsättning”

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

Landskapsregeringen inleder under året konkurrensutsättning av linfärjetrafiken och vägunderhållet. Full konkurrensutsättning beräknas vara utförd under år 2019.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 39/2017-2018 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som

utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage

Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John

760

76010

Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av

ledamöterna vtm Veronica Thörnroos, Lars Häggblom och

Stephan Toivonen.

KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING

Utgifter för drift och underhåll av vägar

I ltl Runar Karlssons budgetmotion nr 39/2017-2018 föreslås att till momentets motivering fogas ett nytt stycke med texten:

”Konkurrensutsättning

Landskapsregeringen inleder under året konkurrensutsättning av linfärjetrafiken och vägunderhållet. Full konkurrensutsättning beräknas vara utförd under år 2019.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 39/2017-2018 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som

utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage

Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John

Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av

ledamöterna vtm Veronica Thörnroos, Lars Häggblom och

Stephan Toivonen.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

855

ÅLANDS GYMNASIUM

I ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 17/2017-2018 föreslås att motiveringen ges följande tillägg: ”Åtgärder vidtas under året för att återställa värderingen av åländska gymnasiebetyg för ansökan till kvalificerade utbildningar i Sverige inför antagningen till hösten 2018.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 17/2017-2018 förkastas. Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson.

870

MOTORFORDONSBYRÅN

87000

Motorfordonsbyrån, verksamhet

I ltl. Fredrik Fredlund m.fl. budgetmotion nr 9/2017-2018 föreslås ett tillägg till motiveringen med följande lydelse:

”Landskapsregeringen utarbetar under år 2018 en ny tjänst över internet så att avställning och påställning av fordon möjliggörs på Åland.” Utskottet har erfarit att en sådan tjänst redan är under utarbetande och att den kommer att lanseras i början på 2018. Med anledning därav föreslår utskottet att budgetmotion nr 9/2017-2018 förkastas.

300

FINANSDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

330

ALLMÄNNA STÖD TILL KOMMUNERNA

33000

Allmänna stöd till kommunerna (F)

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 4/2017-2018 föreslås att anslaget sänks med 1 300 000 euro och att momentets motivering får följande lydelse: ”Föreslår ett anslag om 16 460 000 euro för skattekomplettering och kompensationer.” vidare föreslås att det 5:e stycket under rubriken utgifter i momentmotiveringen utgår.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 4/2017-2018 förkastas. Reservation har inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

I ltl. Lars Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 12/2017-2018 föreslås ett tillägg till motiveringen med följande text:

”Landskapsregeringen får i uppdrag att återställa landskapsandelarna till kommunerna för att säkerställa nuvarande servicenivå och skatteuttag av medborgarna.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 12/2017-2018 förkastas. Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamoten Lars Häggblom.

I ltl. Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 26/2017-2018 föreslås att anslaget ökas med 1 200 000 euro.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 26/2017-2018 förkastas.

350 PENNINGAUTOMATMEDEL

35000 Penningautomatmedel (R)

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

I ltl. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 10/2017-2018 föreslås att anslaget ökas med 1 000 000 euro och att följande text läggs till motiveringen: "Av anslaget under momentet reserveras 1 000 000€ att användas så att alla som konstaterats att ha drabbats av spel som inte uppfyller de krav som bör ställas på ett ansvarsfullt spel via Ålands Penningautomatförening skall ersättas för uppkommen och konstaterad skada."

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 10/2017-2018 förkastas. Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamöterna Lars Häggblom och Stephan Toivonen.

I ltl Runar Karlssons m.fl. budgetmotion nr 40/2017-2018 föreslås att texten i motiveringens andra punkt ersätts med följande text: ”

- 1.000.000 euro utges som stöd för aktivitetsfrämjande och sysselsättningsskapande projekt eller andra investeringar som faller inom ramen för principer för fördelning av penningautomatmedel i enlighet med 3 § LL (1966:10) om lotterier” och att det till momentmotiveringen fogas en ny punkt som lyder:

”- 3.000.000 euro utges som stöd till kommunerna för byggande av institutionsplatser och för platser inom effektiviserat serviceboende. Landskapsregeringen ges i fullmakt att bevilja minst 20 procent och högst 50 procent i investeringsstöd för byggande av institutionsboende och effektiviserat serviceboende,

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

20 procent till den kommun eller till de kommuner som samarbetar och har ett innevånarantal som överstiger 10 000 innevånare och 50 procent till den kommun eller till de kommuner som samarbetar och har ett innevånarantal som understiger 1 000 personer. Däremellan ges procentsatsen steglöst i förhållande till innevånarantalet.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 40/2017-2018 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson.

I tfl Harry Janssons m.fl. budgetmotion nr 45/2017-2018 föreslås att till motiveringen fogas följande text: ”Av landskapsregeringens dispositionsmedel avsätts 25 000 euro som landskapets andel av grundkapitalet för stiftelsen för besökscentrat i Bomarsund.”

Utskottet omfattar den övergripande idén med en utveckling av Bomarsundsområdet med bland annat ett besökscenter, men anser att verksamhetens omfattning och finansiering bör utredas av landskapsregeringen innan man går vidare i ärendet och föreslår att budgetmotion nr 45/2017-2018 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av vtm Veronica Thörnroos.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

400 SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

410 ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER

41010 Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)

I ltl. Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 25/2017-2018 föreslås att anslaget ökas med 450 000 euro och att till motiveringen fogas följande tillägg: ”Under början av året förs ett lagförslag till lagtinget om att fördubbla ensamförsörjartilläggets storlek.” Utskottet konstaterar att de sociala transfereringarna måste ses som en helhet och att enskilda insatser riktade mot ett specifikt stöd inte är att rekommendera och föreslår därför att budgetmotion nr 25 /2017-2018 förkastas.

I ltl. Mikael Lindholms m.fl. budgetmotion nr 44/2017-2018 föreslås att anslaget ökas med 325 000 euro och att till motiveringen fogas följande text: ”Av anslaget ska 325 000 euro användas för att säkerställa åtaganden och kostnader i enlighet med LL (2014:53) om avbytarservice. Anslaget avser utgifter för ersättning till privat avbytarservice samt vikariehjälp i enlighet med regelverket.”

Utskottet konstaterar att motionären syftar till att överflytta avbytarstöden från näringsavdelningen till social- och miljöavdelningens ansvarsområde. Utskottet delar landskapsregeringens uppfattning om att stödet fortsättningsvis ska budgeteras inom näringsavdelningen och föreslår därför att motion nr 44/2017-2018 förkastas.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamöterna vtm Veronica Thörnroos, Lars Häggblom och Stephan Toivonen.

460 CIRKULÄR EKONOMI

46000 Cirkulär ekonomi (R)

I ltl. Bert Häggbloms budgetmotion nr 11/2017-2018 föreslås att anslaget ökas med 90 000 euro och att till motiveringen fogas följande text: ”Skrotbilspremie införs år 2018.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 11/2017-2018 förkastas.

I vtm. Veronica Thörnroos budgetmotion nr 31/2017-2018 föreslås att anslaget ökas med 90 000 euro och att till motiveringen fogas följande text: "Anslaget under momentet inkluderar även skrotbilspremier”.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 31/2017-2018 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamöterna vtm Veronica Thörnroos, Lars Häggblom och Stephan Toivonen.

500 UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

502   STUDIESTÖD

50200   Studiestöd

I ltl. Fredrik Fredlunds m.fl. budgetmotion nr 13/2017-2018 föreslås att till motiveringen fogas följande text:

”Landskapsregeringen får i uppdrag att möjliggöra att långtidsarbetslösa ungdomar ska ha möjlighet att uppta studielån för att ta körkort vid godkända trafikskolor.”

Utskottet konstaterar att den föreslagna åtgärden inte kan anses höra till verksamhetsområdet studiestöd och föreslår att budgetmotion nr 13/2017-2018 förkastas.

52000

Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)

Utskottet har av landskapsregeringen erhållit en kompletterande text till motiveringen under rubriken Utgifter. Utskottet föreslår därför att till motiveringen fogas ett nytt stycke som lyder:

”Anslaget kan även användas för stöd för finansieringen av verksamheten vid ersättande skolor, i enlighet med den ändring av grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland som träder i kraft från ingången av år 2018.”

600   NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

615   FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION

61550   Avbytarservice

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

I ltl. Mikael Lindholms m.fl. budgetmotion nr 44/2017-2018 föreslås att anslaget sänks med 325 000 euro och att momentets motivering får följande lydelse: ”Anslaget utgår och medlen tas upp under moment 41010.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 44/2017-2018 förkastas med hänvisning till utskottets betänkande över samma budgetmotion under moment 41010 (överföringar).

700   INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

715   BOSTÄDER OCH BYGGANDE

71500   Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R)

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 7/2017-2018 föreslås att den andra punkten under rubriken Utgifter får följande tillägg: ”Anslaget bör ges till alla former av förnyelsebara/klimatvänliga åtgärder såsom biomassa, sol, vindkraft, värmepumpar m.m.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 7/2017-2018 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

720   ELSÄKERHET OCH ENERGI

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 6/2017-2018 föreslås att till kapitel motiveringen fogas följande text: ”Driftsstödet till vindkraftverken bör ges med villkor om att stödet skall återbetalas ifall vindkraftverket säljs inom fem år efter att stödet utbetalts.”

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

72010

Utskottet konstaterar att villkoren för de nämnda stöden är fastställda och reglerade i lagen och föreslår att budgetmotion nr 6/2017-2018 förkastas.

Reservation har inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

Främjande av hållbar energiomställning (RF)

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 1/2017-2018 föreslås att anslaget ökas med 75 000 euro och att motiveringen får följande lydelse: ”Ökningen av detta moment skall användas till en subventionering av konvertering av bensin- och dieslbilar till gasbilar.”

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 2/2017-2018 föreslås att till motiveringen fogas följande text: ”70 000 av detta moment skall användas till investering i en gasstation.”

Utskottet hänvisar till texten i allmänna motiveringen under hållbar utveckling och föreslår att budgetmotion nr 1 och 2 /2017-2018 förkastas.

INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA FINANSINVESTERINGAR - detaljmotivering

---

700

INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

9750

KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK

975000

Fartygs- och färjeinvesteringar (R)

I ltl. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 8/2017-2018 föreslås att det fjärde stycket under rubriken ”Utgifter” stryks.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 8/2017-2018 förkastas. Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamöterna Lars Häggblom och Stephan Toivonen.

I vtm Veronica Thörnroos budgetmotion nr 30/2017-2018 föreslås att det nästsista stycket får en ny lydelse: ”Arbetet med att förbättra kapaciteten inom skärgårdstrafiken fortgår under år 2018 genom att ta fram en kravbeskrivning och begära in anbud på en färja på totalentreprenad för driften på linjen Åva-Osnäs.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 30/2017-2018 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av vtm Veronica Thörnroos.

I vtm. Veronica Thörnroos budgetmotion nr 33/2017-2018 föreslås att det sista stycket under rubriken ”Utgifter” under motiveringen till momentet utgår i sin helhet.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 33/2017-2018 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av vtm Veronica Thörnroos.

Infrastrukturinversteringar (R)

I ltl. Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 23/2017-2018 föreslås att motiveringen får följande tillägg: ”Investeringsfullmakten för korttruttsinvesteringarna på västra Föglö återtas och regeringen stoppar omgående utbyggnadsplanerna.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 23/2017-2018 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamot Stephan Toivonen.

I ltl. Harry Janssons m.fl. budgetmotion nr 48/2017-2018 föreslås att motiveringen under rubriken ”Korttrutten” får följande lydelse: ”I tilläggsbudget 1 för år 2017 avsattes 1 miljon till korttruttsprojekten västra och östra Föglö. Samtidigt gavs en investeringsfullmakt om 39 miljoner euro för att fullfölja projekten. Den av lagtinget givna investeringsfullmakten återtas nu.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 48/2017-2018 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson.

Ärendets behandling

Lagtinget har den 14 november 2017 inbegärt finans- och näringsutskottets yttrande över budgetförslaget och budgetmotionerna.

Motioner

I anslutning till budgetförslaget har utskottet behandlat följande budgetmotioner:

Främjande av hållbar energiomställning

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 1/2017-2018

Främjande av hållbar energiomställning

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 2/2017-2018

Främjande av hållbar energiomställning

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 3/2017-2018

Landskapsandelar och stöd till kommunerna

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 4/2017-2018

Pensionsarvode

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 5/2017-2018

Produktionsstöd för el från vindkraftverk

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 6/2017-2018

Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 7/2017-2018

Korttrutt-byggnadsprojekt Föglö utgår

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 8/2017-2018

Avställning och påställning på nätet av fordon

Ltl Fredrik Fredlunds m.fl. budgetmotion BM 9/2017-2018

Penningautomatmedel

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 10/2017-2018

Skrotbilspremie

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 11/2017-2018

Utökade landskapsandelar till kommunerna

Ltl Lars Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 12/2017-2018

Studielån för körkort för långtidsarbetslösa

Ltl Fredrik Fredlunds m.fl. budgetmotion BM 13/2017-2018

Utflyttade ålänningar

Ltl Fredrik Fredlunds m.fl. budgetmotion BM 14/2017-2018

Fiskevårdsavgift för personer som inte är bosatta i landskapet

Ltl Lars Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 15/2017-2018

Krafttag för det svenska språket

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 16/2017-2018

Återställd antagning till utbildning i Sverige

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 17/2017-2018

Säsonganpassad SFI-utbildning

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 18/2017-2018

Räddningsaktion för ålänningarnas socialförsäkring

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 19/2017-2018

En sammanhållen alkoholpolitik och ett eget monopol

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 20/2017-2018

Åtgärder för sänkta verksamhetskostnader

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 21/2017-2018

Nekande av fullmakt till externa lån

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 22/2017-2018

Återtagande av investeringsfullmakt för korttrutt på västra Föglö

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 23/2017-2018

Begränsa det offentligas konkurrens på marknaden

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 24/2017-2018

Minskade ekonomiska klyftor mellan barnfamiljer

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 25/2017-2018

Avdragsrätt åt alla arbetande ålänningar

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 26/2017-2018

Enklare regler för evenemangs- och nöjesarrangörer

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 27/2017-2018

Åtgärder för en hållbar havsörnspopulation

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 28/2017-2018

Åtgärder för ett hållbart fiske

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 29/2017-2018

Ett nytt tonnage till linjen Åva-Osnäs

Vtm Veronica Thörnroos budgetmotion BM 30/2017-2018

Konkretiserat miljöarbete – inför skrotbilspremie

Vtm Veronica Thörnroos budgetmotion BM 31/2017-2018

Hudcancerscreening

Vtm Veronica Thörnroos budgetmotion BM 32/2017-2018

Ingen ny linfärja till Prästö-Töftölinjen

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 33/2017-2018

Ålandskontoret i Stockholm

Ltl Jörgen Pettersson m.fl. budgetmotion BM 34/2017-2018

Trygghet för hela Åland

Ltl Jörgen Pettersson budgetmotion BM 35/2017-2018

Förnyelsebara energikällor och effektivisering

Ltl Jörgen Pettersson m.fl. budgetmotion BM 36/2017-2018

Social omsorg och kommunernas socialtjänst

Ltl Jörgen Pettersson m.fl. budgetmotion BM 37/2017-2018

Cirkulär ekonomi

Ltl Runar Karlssons budgetmotion BM 38/2017-2018

Konkurrensutsättning av linjetrafiken samt drift och underhåll av landskapets vägar

Ltl Runar Karlssons budgetmotion BM 39/2017-2018

Investeringsstöd för äldreboende

Ltl Runar Karlssons m.fl. budgetmotion BM 40/2017-2018

Rena råvaror i landskapet kök

Ltl Runar Karlssons budgetmotion BM 41/2017-2018

Skydd för dricksvattentäkter

Ltl Runar Karlssons budgetmotion BM 42/2017-2018

Fiskevård

Ltl Mikael Lindholms m.fl. budgetmotion BM 43/2017-2018

Avbyterservice

Ltl Mikael Lindholms m.fl. budgetmotion BM 44/2017-2018

Stiftelse för besökscentret i Bomarsund

Ltl Harry Janssons m.fl. budgetmotion BM 45/2017-2018

Extra anslag för kortrutten

Ltl Harry Janssons m.fl. budgetmotion BM 46/2017-2018

Tillsättande av språkpolitisk kommitté

Ltl Harry Janssons m.fl. budgetmotion BM 47/2017-2018

Återkallande av investeringsfullmakt för korttrutt

Ltl Harry Janssons m.fl. budgetmotion BM 48/2017-2018

Hörande

Utskottet har i ärendet hört lantrådet Katrin Sjögren, vicelanträdet Camilla Gunell, ministrarna Tony Asumaa, Nina Fellman, Mika Nordberg, Mats Perämaa och Wille Valve, överläkaren Christian Andersson från ÅHS, forskaren Birgitta Berg-Andersson från Näringslivets forskningsanstalt Etna (per telefon), projektingenjören Ian Bergström från infrastrukturavdelningen, vd:n Anders Ekström från Ålands Näringsliv r.f., avdelningschefen Linnea Johansson från näringsavdelningen, avdelningschefen Rainer Juslin från utbildnings- och kulturavdelningen, biträdande avdelningschefen Niklas Karlman

från infrastrukturavdelningen, budgetplaneraren Robert Lindblom från finansavdelningen, byråchefen Lennart Nord från infrastrukturavdelningen, finanschefen Conny Nyholm från finansavdelningen, utredaren Richard Palmer från ÅSUB, ordföranden Simon Holmström från Ålands Natur och miljö r.f., t.f. avdelningschefen Helena Blomqvist från social- och miljöavdelningen, avdelningschefen Yvonne Österlund från infrastrukturavdelningen, styrelseordföranden Clas Öfverström från Ålands omsorgsförbund k.f., verksamhetsledaren Cita Nylund från Ålands demensförening r.f., företagarna Otto Hojar och Hans Holmström från FS Links Ab, ordföranden Leif Jansson från Äldrerådet i Mariehamns stad, skattedirektören Maria Sagulin från Ålands skattebyrå, vice ordföranden i fullmäktige Dan-Johan Dahlblom från Geta kommun, kommundirektören Gustav Blomberg från Geta kommun och lagberedaren Diana Lönngren.

Närvarande

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg, Lars Häggblom, Ingrid Johansson, vtm. Veronica Thörnroos samt Stephan Toivonen.

Reservationer

Följande reservationer har fogats till betänkandet:

21 reservationer har fogats till betänkandet. Ledamoten Lars Häggblom har inlämnat en reservation. Ledamoten Stephan Toivonen har inlämnat fem reservationer. Vtm Veronica Thörnroos har inlämnat fyra reservationer.

Fem reservationer har inlämnats av vtm Veronica Thörnroos samt ledamöterna Lars Häggblom och Stephan Toivonen tillsammans. Två

reservationer har inlämnats av vtm Veronica Thörnroos och ledamoten Lars Häggblom tillsammans. En reservation har inlämnats av vtm Veronica Thörnroos och ledamoten Stephan Toivonen tillsammans. Tre reservationer har inlämnats av ledamöterna Lars Häggblom och Stephan Toivonen tillsammans.

Utskottets förslag

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att lagtinget antar landskapsregeringens förslag till budget för landskapet Åland under år 2018 med följande ändringar samt bemyndigar landskapsregeringen att uppta för budgetens förverkligande erforderliga lån

att lagtinget förkastar budgetmotionerna nr 1-48 samt

att lagtinget beslutar att budgeten för år 2018 ska tillämpas från och med den 1 januari 2018 i den lydelse den har i lagtingets beslut.

Mariehamn den 12 december 2017

Ordförande

Tage Silander

Sekreterare

Sten Eriksson

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Lars Häggblom

RESERVATION

Datum

2017-12-12

Till Ålands lagting

Reservation mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 4/2017-2018 gällande budget för landskapet Åland 2018.

Motivering

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde 670 främjande av fiskerinäringen

67010 Fiskevård. Vi anser att landskapsregeringen inte tillräckligt utrett konsekvensen av fiskevårdsavgifter för personer som inte är bosatta i landskapet. Det förslag som nu föreligger kan vi inte omfatta eftersom det inte finns någon grund för införande av en fiskevårdsavgift, och införande av en sådan kommer att försämra turistnäringsutövarnas verksamhetsförutsättningar på ett grundläggande plan. Vi anser att detta förslag bör strykas.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att 670 främjande av fiskerinäringen får en ändring av motiveringen och att det ursprungliga budgetstycke 5 stryks. Moment 67010 fiskevård ändring av anslag, minskas med 300 000 €.

Mariehamn den 12 december 2017

Lars Häggblom

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Stephan Toivonen

RESERVATION

Datum

2017-12-12

Till Ålands lagting

**Reservation mot finans- och näringsutskottets
betänkande nr 4/2017-2018 gällande budget för
landskapet Åland 2018.**

Motivering:

Enligt mitt förslag skall det planerade avdraget på löne- och pensionsinkomster strykas. Av denna anledning bör även kompensationen för detta avdrag utgå.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att moment 33000 Landskapsandelar och stöd till kommunerna (sid 148) sänks med 1 300 000 euro och

att första meningen under momentmotiveringen får följande lydelse:
"Föreslår ett anslag om 16 460 000 euro för skattekomplettering och
kompensationer" och

att det i 5:e stycket under rubriken utgifter i momentmotiveringen utgår.
(1 300 000 euro avser...)

Mariehamn den 12 december 2017

Stephan Toivonen

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Stephan Toivonen

RESERVATION

Datum

2017-12-12

Till Ålands lagting

Reservation mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 4/2017-2018 gällande budget för landskapet Åland 2018.

Motivering:

Landskapsregeringen har olika former av stöd för energieffektivisering och klimatvänliga åtgärder. Dessa bör sammantaget täcka alla former av förnyelsebar energiproduktion. I dagens läge får man dock inte stöd för värmepumpar trots att man uppskattar att de sparar in lika mycket energi, som produceras av vindkraftverken, som erhåller stöd varje år.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att momentmotiveringen i moment 71500 Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R) (s. 176) kompletteras med följande tillägg:

”Anslaget bör ges till alla former av förnyelsebar / klimatvänliga åtgärder såsom biomassa, sol, vindkraft, värmepumpar m.m.”

Mariehamn den 12 december 2017

Stephan Toivonen

Ålands lagting

Lagtingsledamot

RESERVATION

Datum

Till Ålands lagting**Reservation mot finans- och näringsutskottets betänkande nr 4/2017-2018 gällande budget för landskapet Åland 2018.**

Motivering:

Återtagande av investeringsfullmakt för korttrutt på västra Föglö

Den planerade korttruttsatsningen på västra Föglö innebär bestående ingrepp i känslig, orörd natur. Sprängningar, bankningar, bygget av nya vägar och dessutom en bro gör att genuina naturvärden går förlorade för alltid. Projektet är illa underbyggt och möter stort motstånd hos den åländska folkopinionen.

Kritiken mot korttruttsprojektet på västra Föglö riktar sig främst mot att regeringen överhuvudtaget inte beaktat alternativ med modern driftsteknik och anpassat tonnage.

Föreningen Ålands natur- och miljö invänder mot att stora miljövärden går förlorade. Även internt inom förvaltningen möter projektet kritik från miljöbyrån för att inte vara tillräckligt utrett vad gäller projektets miljöpåverkan.

Trots kritiken rullar projektet på. Geologiska mätningar görs och kontrakt skrivs under. Lagtingets beslut om ett hållbart Åland 2051 förpassas plötsligt till byrålådan när regeringen vill plocka fram dynamit och betong och skövla orörd natur.

En effektivare skärgårdstrafik är välkommen, men inte enligt den fastslagna planen för västra Föglö med väg- och broförbindelse till Gripö och ett nytt färjfaste där. Istället för att skövla oersättliga naturvärden för att spara in 10 minuter på färjepasset bör regeringen lägga budgetmedel på att byta ut dagens mycket föråldrade, omoderna, oändamålsenliga och bränsleslukande skärgårdsfärjor.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att moment 976000 Infrastrukturinvesteringar (R) (Sida: 197) får följande tillägg i momentmotiveringen:

”Investeringsfullmakten för korttruttsinvesteringarna på västra Föglö återtas och regeringen stoppar omgående utbyggnadsplanerna.”

Mariehamn den 12 december 2017

Stephan Toivonen

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Stephan Toivonen

RESERVATION

Datum

2017-12-12

Till Ålands lagting

Reservation mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 4/2017-2018 gällande budget för landskapet Åland 2018.

Motivering:

I vårt partiprogram skriver vi att vi vill ge ett pensionsarvode om 100 €/månad till alla som lyfter folkpension eller sjukpension, p.g.a. att pensionerna stått stilla och prisnivån stiger hela tiden.

Men denna gång föreslår jag istället att vi skall ge samma summa, som regeringen vill satsa på sitt nya avdrag på löne- och pensionsinkomster i kommunalbeskattningen, d.v.s. 1 300 000 €, som ett pensionsarvode som stöd för ovan nämnda grupper.

Arvodet skall vara skattefritt, och det skall inte påverka övriga sociala understöd.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att moment 41000 Övriga sociala utgifter (s 75) ökas med 1.300.000 €

Motiveringstext: Anslaget om 1.300.000 € skall användas som ett pensionsarvode för personer, som lyfter folkpension eller sjukpension.

Mariehamn den 12 december 2017

Stephan Toivonen

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Stephan Toivonen

RESERVATION

Datum

2017-12-12

Till Ålands lagting

**Reservation mot Finans- och näringsutskottet
betänkande nr 4/2017-2018 gällande budget för
landskapet Åland 2018.**

Motivering:

I dagens läge förekommer det att vindkraftverk monteras ner för försäljning direkt då stödperioden är slut d.v.s. då vindkraftverken är avskrivna. Då den tekniska livslängden ofta överskrider den bokföringsmässiga livslängden vore det viktigt att vindkraftverken kunde drivas så länge som möjligt på Åland.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att under Rubrik i den allmänna motiveringen Produktionsstöd för el från vindkraftverk (s. 177) att följande text läggs till: ”Driftsstödet till vindkraftverken bör ges med villkor om att stödet skall återbetalas ifall

vindkraftverket säljs inom fem år efter att stödet utbetalts.”

Mariehamn den 12 december 2017

Stephan Toivonen

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Veronica Thörnroos

RESERVATION

Datum

2017-12-12

Till Ålands lagting

**Reservation mot Finans- och näringsutskottets
betänkande nr 4/2017-2018 gällande budget för
landskapet Åland 2018**

Infrastruktur och transportpolitik

Med hänvisning till texten i betänkandet föreslår jag

att texten i betänkandets allmänna motivering under rubriken ”Infrastruktur och transportpolitik” sista meningen utgår och ersätts av följande text: ”För att inte äventyra utfallet av ansökan om extra anslag avser landskapsregeringen att avvakta lagtingets behandling av framställan om extra anslag före det att ytterligare åtgärder vidtas i fråga om korttrattsprojektet.”

att det till betänkandet fogas ett nytt stycke med följande lydelse: ”För att bättre kunna möta dagens behov och stödja utvecklingen mot ett hållbarare samhälle tas en kravbeskrivning fram och anbud inhämtas för en färja på totalentreprenad för Åva-Osnäs linjen.”

Fartygsinvesteringar

Landskapets fartygsflotta är föråldrad och investeringsbehovet stort. Trots ett kontinuerligt underhåll är trafikstörningar på grund av tekniska problem allt vanligare. Nya säkerhetskrav, tyngre och bredare fordon samt passagerarnas berättigade krav gör det allt svårare att upprätthålla en trygg, säker och förutsägbar trafik. Det torde vara allmänt känt att det på linjen Åva - Osnäs finns kapacitetsproblemen. Näringslivet i skärgården, främst inom fiskindustrin, har ett kontinuerligt behov av tunga transporter. Den tillgängliga lastkapaciteten motsvarar inte det faktiska behovet.

Med anledning av detta är det anmärkningsvärt att landskapsregeringen väljer att prioritera ett nybygge till Föglölinjen där det i skrivandets stund är ytterst oklart kring trafiklösningarna, och därmed också rutten. ”En ny färja kan inleda trafiken på en kortare linje när korttratten till denna del är utbyggd på västra Föglö” skriver landskapsregeringen, men om och när västra Föglö kommer att vara utbyggt vågar landskapsregeringen inte sia om. Men skärgården kan inte

vänta längre. Det behöver beställas ett nytt tonnage och det behöver beställas nu. Att ytterligare vänta några år medan den demokratiska processen rullar vidare på västra Föglö låter sig inte göras om vi vill ha en levande skärgård. Därtill bör inte ges fullmakt att gå vidare med planerna på att påbörja arbetet med en kravspecifikation för ett mindre nybyggt fartyg för matartrafik innan landskapsregeringen har presenterat närmare uppgifter om trafikområde, storlek etc.

Med hänvisning till det anförda föreslår jag

att innehållet med underrubriken ”Fullmakt” under moment 75010
Upphandling av sjötrafik stryks samt

att motiveringen under moment 975000 Fartygs- och färjeinvesteringar (R) får följande lydelse: ”Arbetet med att förbättra kapaciteten inom skärgårdstrafiken fortgår under år 2018 genom att ta fram en kravbeskrivning och begära in anbud på en färja på totalentreprenad för driften på linjen Åva-Osnäs.”

Penningautomatmedel

Byggandet av ett besökscentrum i Bomarsund har länge varit under planering. Ur ruinerna av den förstörda fästningen 1854 lades första grunden för Ålands unika internationella status. Föreningen Bomarsundssällskapet har målmedvetet under flera års tid arbetat med att påtagligt höja Ålands attraktionskraft som besöksmål genom ett förverkligande av ett besökscentrum. I motsats till tidigare strandade planer kan föreningen nu redovisa en vilja även från det åländska näringslivet att medverka i satsningen. Föreningen har därmed lyckats

samla ihop 25 000 euro som del av den planerade stiftelsens grundkapital (totalt 50 000 euro) under förutsättning att landskapet står för resterande 50 procent, dvs. 25 000 euro. I likhet med andra viktiga samhällsinvesteringar bör besökscentret finansieras med PAF-medel.

Med hänvisning till det anförda föreslår jag

att till motiveringen under moment 35000 Penningautomatmedel (R) fogas följande tillägg: ”Av landskapsregeringens dispositionsmedel avsätts 25 000 euro som landskapets andel av grundkapitalet för stiftelsen för besökscentrat i Bomarsund.”

Fartygs- och färjeinvesteringar

För trafiken med linfärjor avser landskapsregeringen att under året begära in anbud för nytt tonnage till linjen Prästö-Töftö med en kapacitet på minst 160 ton och elektrisk drift. Det är en helt onödig investering då målsättningen på sikt bör vara att bygga en bro över Prästösund. Om landskapsregeringen vill satsa på en elektrifierad linfärja bör det i såfall ske på ett färjpass där man inte avser att bygga en fast förbindelse.

Med hänvisning till det anförda föreslår jag

att sista stycket under rubriken Utgifter i motiveringen under moment 975000 Fartygs- och färjeinvesteringar (R) utgår i sin helhet.

Mariehamn den 12 december 2017

Veronica Thörnroos

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Veronica Thörnroos m.fl.

RESERVATION

Datum

2017-12-12

Till Ålands lagting

**Reservation mot Finans- och näringsutskottets
betänkande nr 4/2017-2018 gällande budget för
landskapet Åland 2018**

Självstyrelseutveckling

Vi föreslår

att det till betänkandes allmänna motivering under självstyrelseutveckling fogas följande stycke: ”Ålandskontoret i Stockholm är landskapsregeringens informationskontor som samordnar kommunikation och kontakter mellan målgrupper på Åland och i Stockholm samt i övriga Sverige. Till uppgifterna hör att bistå tjänstemän, politiker och det åländska näringslivet i olika kommunikationssammanhang.

Målsättningen är att stärka Ålandsbilden i Sverige och synliggöra Åland. Ålandskontoret ska vara en möjlig mötesplats där tjänstemän, politiker och representanter för det åländska näringslivet kan mötas.” samt att anslaget för moment 21520 Ålandskontorets i Stockholm verksamhet ökas med 60.000 euro och att till momentmotiveringen fogas följande text: ”Anslaget inkluderar kostnader för att stärka Ålandsbilden i Sverige.”

Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Basalcellscancer, skivepitelcancer och malignt melanom är tre olika typer av hudtumörer. Antalet fall har ökat både i Sverige och Finland och därigenom finns det fog för att anta att motsvarande ökning även finns på Åland. Ålands Cancerförening arrangerade screeningdagar så kallade Prickdagar under våren. Två hudspecialister undersökte under två dagar 380 personer varvid 40 personer opererades vid en privat läkarmottagning och 3 personer remitterades till hudpolikliniken vid Ålands hälso- och sjukvård.

En cancerdiagnos är alltid tung att bära både för den drabbade samt anhöriga. Genom att i ett tidigt skede upptäcka och behandla en hudtumör minskas den enskildes lidande och prognosen förbättras. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är uteblivna eller förkortade sjukskrivningar att föredra framom det motsatta. Rent kostnadsmissigt är screeningundersökningar betydligt billigare än behandling av cancer.

Med anledning av det ovanförda föreslår vi

att moment 42000 ökas med 50 000 euro, samt

att i detaljmotiveringen infogas följande text: ”Under 2018 ska alla ålänningar kostnadsfritt ges möjlighet till att få sina födelsemärken och ’prickar’ kontrollerade och behandlade.”

Upphandling av linfärjetrafik och utgifter för drift och underhåll av vägar

I princip alla länder har konkurrensutsatt färjtrafiken och vägunderhållet. Tidigare genomfördes framgångsrikt konkurrensutsättning av skärgårdstrafiken. En besparing upp emot tre miljoner årligen uppnåddes. Sedan många år tillbaks har vägbyggnader och grundförbättringar av landskapets vägar utförts av privata aktörer. Nu bör resten av trafikavdelningens verksamheter konkurrensutsättas. Besparingarna beräknas till ca 500.000 euro årligen.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi

att till momentet 75030 Upphandling av linfärjetrafik fogas följande text:
”Landskapsregeringen inleder under året konkurrensutsättning av linfärjetrafiken. Full konkurrensutsättning beräknas vara utförd under år 2019.”

att till momentet 76010 Upphandling av linfärjetrafik fogas följande text:
”Landskapsregeringen inleder under året konkurrensutsättning av vägunderhållet. Full konkurrensutsättning beräknas vara utförd under år 2019.”

Avbytar-service

Förra landskapsregeringen gick in för att privatisera avbytarservicen för lantbrukare. Tanken var att privata företag skulle bildas för att sköta servicen och detta skulle sedan till viss del stödjas av landskapsregeringen. I dag vet vi att målsättningen inte infriats och att en ändring av nuvarande system måste till för att trygga såväl lantbrukarna som djurskyddet. I dagsläget finns det inte avbytare som kan rycka in vid t ex plötslig sjukdom eller olyckshändelse vilket är ohållbart. Det går inte att jämföra djurhållning med annan företagsverksamhet då djuren måste ha daglig tillsyn och för mjölkkor flera gånger om dagen. Ett första avgörande steg för att uppnå en tryggare vardag för lantbrukarna är att ansvaret för avbytarservicen överförs till social- och miljöavdelningens förvaltningsområde. Reformen motivreas med att avbytarservicen i första hand är en social rättighet.

Med hänvisning till det anförda föreslår jag

att moment 61550 Avbytarservice sänks med 325.000 euro, samt

att motiveringen får följande lydelse: ”Anslaget utgår och medlen tas upp under moment 41010.”, samt

att moment 41010 Övriga sociala uppgifter, överföringar (F) ökas med 325.000 euro, samt

att motiveringen under momentet får följande tillägg: ”Av anslaget ska 325.000 euro användas för att säkerställa åtaganden och kostnader i enlighet med LL (2014:53) om avbytarservice. Anslaget avser utgifter för ersättning till privat avbytarservice samt vikariehjälp i enlighet med regelverket.”

Cirkulär ekonomi

Vill vi skapa en bättre miljö räcker det inte med visioner och utredningar utan det krävs konkreta handlingar. Fordonsparken på Åland är en av världens äldsta. Motorfordonsbyrån uppskattar att antalet fordon ökar med 500-600 per år medan antalet skrotade fordon är 100-200 per år. Antalet fordon som avställs ökar och många ägare väljer tyvärr att dumpa dem i naturen istället för att föra till skrotning. En uppgradering av fordonsparken ger miljösmartare och säkrare bilar med lägre utsläppsnivåer. Genom införande av en skrotbilspremie minskas antalet skrotbilar som i dag står och skräpar i naturen

Med hänvisning till det anförda föreslår jag

att anslaget för moment 46000 Cirkulär ekonomi ökas med 90.000 euro, samt

att till momentmotiveringen fogas följande tillägg: "Anslaget under momentet inkluderar även skrotbilspremier”.

Mariehamn den 12 december 2017

Veronica Thörnroos

Lars Häggblom

Stephan Toivonen

Till Ålands lagting**Reservation mot Finans- och näringsutskottets
betänkande nr 4/2017-2018 gällande budget för
landskapet Åland 2018****Kommunerna**

Landskapsregeringens iver vad gäller omstrukturering av kommunerna och dess verksamheter har skapat stor oro på det kommunala fältet. Utan någon som helst synkronisering av reformerna, och utan någon egentlig dialog med berörda, ger landskapsregeringen diktat över hur kommunerna ska organisera sig och sin verksamhet. Därtill har landskapsregeringen beslutat minska överföringarna till kommunerna med 4 miljoner (ca 11%). Då kommunernas största utgiftsposter är närservice i form av dagvård, skola och äldreomsorg kan ålänningarna nu se fram emot en försämrad servicenivå alternativt höjda kommunalskatter. Ur ett jämställdhetsperspektiv är åtgärden direkt kontraproduktiv eftersom den största delen av de kommunalt anställda inom den sociala sektorn är kvinnor.

Efter att lagstiftningen kring kommunernas socialtjänst (KST) blev klar har kommunerna arbetat intensivt för att skapa lösningar i enlighet med lagens anda. Ålands omsorgsförbund har nu samlat alla kommuner i en gemensam

arbetsgrupp i syfte att hitta lösningsmodell som alla kan omfatta. Arbetet sinkas dock av att landskapsregeringen inte ger det ekonomiska stöd som tidigare utlovats.

Med anledning av det ovanstående föreslår vi

att texten i betänkandets allmänna motivering under rubriken

”Kommunerna” första stycket utgår och ersätts av följande text:

”Landskapsregeringen respekterar den kommunala självstyrelsen och det reformarbete som kommunerna själva driver. Utskottet konstaterar att den tidigare förda regionalpolitiken har möjliggjort livskraftiga kommuner över hela Åland. Detta har skapat bärkraft och nyttig konkurrens mellan kommunerna och en starkt utvecklad närdemokrati. Den kommunala självstyrelsen är grundlagsskyddad och deltagandet i de kommunala valen högt. Engagemanget är starkt och samhörigheten betydelsefull. Landskapsregeringen välkomnar kommunala initiativ till samarbeten och även samgåenden där kommunernas invånare finner det lämpligt. Landskapet Åland är resultatet av stark självstyrelse och lokala beslut och nödvändigheten att följa gällande rätt och rättssamhällets mest grundläggande principer.”

att texten i betänkandets allmänna motivering under rubriken

”Kommunerna” andra stycket får ett tillägg i form av en avslutande mening med följande lydelse: ”Landskapsregeringen avser redan innevarande år stöda reformarbetet ekonomiskt.”

att till texten i betänkandets allmänna motivering under rubriken

”Kommunerna” tredje stycket fogas följande text: ”Landskapsregeringen har beredskap att i första tilläggsbudget för år 2018 återkomma med en fördelningsnyckel som på ett rättvisande sätt möjliggör en återbetalning av landskapsandelar om 2 miljoner euro till kommunerna.”

Förnyelsebara energikällor och effektivisering

Med hänvisning till budgetmotion nr 36/2017-2018 föreslår vi

att de två sista meningarna under rubriken ”Förnyelsebara energikällor och –effektivisering” på sidan 39 i budgeten stryks och ersätts med följande text:

”För att förverkliga strategins innehåll förstärks Högskolan på Åland för att skapa en stark, kompetent enhet som leder samarbetet med rikets myndigheter, universitet och företag inom samarbetet för Clic Innovation för att förverkliga Åland som testområde för ny teknik och smarta elnät.”

Mariehamn den 12 december 2017

Veronica Thörnroos

Lars Häggblom

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Veronica Thörnroos m.fl.

RESERVATION

Datum

2017-12-12

Till Ålands lagting

Reservation mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 4/2017-2018 gällande budget för landskapet Åland 2018

Fiskevård

Landskapsregeringen har i sitt budget förslag för 2018 infört ett nytt moment 67010 Fiskevård, en fiskevårdsavgift för personer som icke är bofasta på Åland. I budgetmomentet beräknas inkomsterna för nämnda fiskevårdsavgift till 300 000 euro och kostnaderna till 46 000 euro. Det har från en samstämmig bransch framkommit att intäkterna från fiskevårdsavgifter baserar sig på oklara faktaunderlag. Lagen som skall möjliggöra införandet av avgiften är ännu inte antagen i lagtinget och det finns en risk för att lagförslaget faller i laggranskningen med tanke på lika behandlingsprincipen. För att undvika den negativa publicitet Åland som sportfiskedestination kommer att få via en fiskevårdsavgift för besökare bör momentet strykas.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi

att anslaget för moment 67010 Fiskevård utgår.

Mariehamn den 12 december 2017

Veronica Thörnroos

Stephan Toivonen

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Lars Häggblom m.fl.

RESERVATION

Datum

2017-12-12

Till Ålands lagting

Reservation mot Finans- och näringsutskottet betänkande nr 4/2017-2018gällande budget för landskapet Åland 2018.

Motivering

Investeringar lån och övriga finansinvesteringar -detaljmotivering 700

infrastrukturavdelningens förvaltningsområde 9750 kostnad för sjötrafik

975000 fartygs och färjeinvesteringar. Jag anser att det inte finns grund för att fortsätta korttrattsprojektet med att bygga broar och vägar över västra Föglö då detta varken är ekonomiskt eller miljömässigt försvarbart. Det är inte meningsfullt att satsa så mycket pengar på att förkorta ett färjepass med 10 minuter. Dessutom medför ingreppen skövlande av värdefulla biotoper i naturen och förstörd kulturmiljö vilket rimmar illa med landskapsregeringens hållbarhetsagenda.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag/vi

1) Rubrik i den allmänna motiveringen: Ekonomisk politik, Infrastruktur- och Transportpolitik samt Fartygs- och färjeinvesteringar (R)

Sida: 22,40 och 196

Följande text stryks:

Sida 22: Stycke 2

Sida 40: stycke 3

Sida 196: Stycke 4

2) Moment: 976000 (s.197) Infrastrukturinvesteringar
(R) Ändring av anslag: Minskas med 1 900 000 euro

Mariehamn den 12 december 2017

Lars Häggblom

Stephan Toivonen

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Lars Häggblom m.fl.

RESERVATION

Datum

2017-12-12

Till Ålands lagting

Reservation mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 4/2017-2018 gällande budget för landskapet Åland 2018.

Motivering

350 Penningautomatmedel

35000 Penningautomatmedel (R)

Av anslaget under momentet bör 1 000 000 € reserveras att användas till att alla som konstaterats drabbats av spel som inte uppfyller de krav som bör ställas på ett ansvarsfullt spel via Ålands penningautomatförening skall ersättas för uppkommen och konstaterad skada.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att moment 35000 Penningautomatmedel, ändring av anslag, 1 000 000 € reserveras att användas till att alla som konstaterat drabbats av spel som inte uppfyller de krav som bör ställas på ett ansvarsfullt spel via Ålands penningautomatförening skall ersättas för uppkommen och konstaterad skada.

Mariehamn den 12 december 2017

Lars Häggblom

Stephan Toivonen

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Lars Häggblom m.fl.

RESERVATION

Datum

2017-12-12

Till Ålands lagting

Reservation mot Finans- och näringsutskottet betänkande nr 4/2017-2018 gällande budget för landskapet Åland 2018.

Motivering

300 Finansavdelningens förvaltningsområde 330 allmänna stöd till kommunerna

33000 Allmänna stöd till kommunerna. Landskapsregeringens avsikt att skära ner landskapsandelarna till kommunerna under kommande år innebär ett sådant tryck på den kommunala ekonomin att kommunerna tvingas till drastiska skattehöjningar för att klara av att ge kommuninvånarna deras lagstadgade service.

I budgetförslaget på sid 16 under allmän motivering bedömer landskapsregeringen att den åländska ekonomin under 2017 har utvecklats i en sämre takt än vad tidigare bedömningar gjort gällande. Vidare i budgetförslaget anför landskapsregeringen att de avser att vidta åtgärder för att stimulera det åländska samhället med ett avdrag på löne- och pensionsinkomster.

Detta utvisar landskapsregeringens inkonsekventa politik då landskapsandelar till kommunerna minskar med målsättning om 4 000 000€ per år medan ett nytt avdrag införs som innebär 1 300 000 € av minskade skatteintäkter för kommunerna vilket kommunerna skall kompenseras för. Konsekvensen av denna politik är att dessa åtgärder inte stimulerar det åländska samhället utan tvärtom.

Med anledning av det ovanstående reserverar jag mig mot majoritetens åsikt och föreslår

Moment: 33000 Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F)

Ändring av motivering: Följande text läggs till

motiveringen: ”Landskapsregeringen får i uppdrag att återställa landskapsandelarna till kommunerna för att säkerställa nuvarande servicenivå och skatteuttag av medborgarna.”

Mariehamn den 12 december 2017

Lars Häggblom

Stephan Toivonen

Lagtingets beslut 10/2017

Tillhör ärendet: Budget för år 2018, Främjande av hållbar energiomställning, Främjande av hållbar energiomsättning, Landskapsandelar och stöd till kommunerna, Pensionsarvode, Produktionsstöd för el från vindkraftverk, Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder, Penningautomatmedel, Skrotbilspremie, Utökade landskapsandelar till kommunerna, Studielån för att ta körkort för långtidsarbetslösa ungdomar, Utflyttade ungdomar, Fiskevårdsavgift för personer som inte är bosatta i landskapet, Korttrutt-byggnadsprojekt Föglö utgår, Avställning och påställning av fordon på nätet, Krafttag för det svenska språket, Återställd antagning till utbildning i Sverige, Säsongsanpassad SFI-utbildning, Räddningsaktion för ålänningarnas socialförsäkring, En sammanhållen alkoholpolitik och ett eget monopol, Nekande av fullmakt till externa lån, Återtagande av investeringsfullmakt för korttrutt på västra Föglö, Att begränsa det offentliga konkurrens på marknaden, Minskade ekonomiska klyftor mellan barnfamiljer, Avdragsrätt åt alla arbetande ålänningar, Enklare regler för evenemangs- och nöjesarrangörer, Ett nytt tonnage till linjen Åva-Osnäs, Konkretiserat miljöarbete-inför en skrotbilspremie, Hudcancerscreening, Ingen ny linfärja till Prästö-Töftölinjen, Ålandskontoret i Stockholm, Trygghet för hela Åland, Förnyelsebara energikällor och effektivisering, Social omsorg och kommunernas socialtjänst, Cikular ekonomi, Konkurrensutsatt linjetrafiken samt drift och underhåll av landskapets vägar, Investeringsstöd för äldreboende, Rena råvaror i landskapet kök, Skydd av dricksvattentäkter, Fiskevård, Avbytarservice, Stiftelse för besökscentret i Bomarsund, Extra anslag för kortrutten, Tillsättande av språkpolitisk kommitté, Återkallande av investeringsfullmakt för korttrutt

Lagtingsår: 2017-2018

Typ av dokument: Lagtingets beslut

Ladda ner Word-dokument

Ålands lagting

BESLUT LTB 109/2017

Datum	Ärende
2017-12-20	BF 1/2017-2018

Ålands lagtings beslut om antagande av

Budget för landskapet Åland år 2018

Efter att förslag inkommit från landskapsregeringen har lagtinget antagit nedanstående budget för landskapet Åland för år 2018:

Anslag	Inkomster
2018	2018

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
	<u>Avdelning 1</u>		
100	LAGTINGET	-3 690 000	1 000
101	LAGTINGET	<u>-1 883 000</u>	<u>0</u>
10100	Lagtinget, verksamhet	-1 883 000	0
111	LAGTINGETS KANSLI	<u>-1 416 000</u>	<u>1 000</u>
11100	Lagtingets kansli, verksamhet	-1 391 000	1 000
11130	Lagtingets bibliotek, verksamhet	-25 000	0
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	<u>-160 000</u>	<u>0</u>
11210	Lagtingets Östersjösamarbete BSPC, verksamhet	-90 000	0
11220	Dispositionsmedel	-70 000	0
120	LANDSKAPSREVISIONEN	<u>-197 000</u>	<u>0</u>
12010	Landskapsrevisionen, verksamhet	-197 000	0
130	ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET	<u>-34 000</u>	<u>0</u>
13010	Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet	-34 000	0
	<u>Avdelning 2</u>		
200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-6 927 000	2 964 000
200	LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS LEDAMÖTER	<u>-1 045 000</u>	<u>0</u>
20010	Landskapsregeringen, verksamhet	-975 000	0
20020	Dispositionsmedel	-70 000	0
210	REGERINGSKANSLIET	<u>-2 530 000</u>	<u>170 000</u>
21010	Regeringskansliet, verksamhet	-2 530 000	170 000

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
215	KOMMUNIKATIONSVERKSAMHET	<u>-109 000</u>	<u>14 000</u>
21500	Kommunikationsverksamhet	-50 000	11 000
21510	Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet	-59 000	3 000
220	FRÄMJANDE AV JÄMSTÄLLDHETEN	<u>-75 000</u>	<u>0</u>
22000	Främjande av jämställdheten, verksamhet	-75 000	0
225	FRÄMJANDE AV INTEGRATION	<u>-65 000</u>	<u>0</u>
22500	Främjande av integration	-65 000	0
230	LAGTINGSVAL	<u>-20 000</u>	<u>0</u>
23000	Lagtingsval	-20 000	0
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	<u>-30 000</u>	<u>2 000</u>
24000	Brand- och räddningsväsendet, verksamhet	-30 000	2 000
250	PERSONALARBETE OCH ARBETSMILJÖ	<u>-606 000</u>	<u>203 000</u>
25000	Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder	-606 000	203 000
252	SERVICEVERKSAMHET	<u>-337 000</u>	<u>26 000</u>
25210	Serviceverksamhet	-337 000	26 000
260	LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA INKOMSTER OCH UTGIFTER	<u>-632 000</u>	<u>84 000</u>
26000	Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter	-375 000	0
26002	Interreg Central Baltic Programme 2014 - 2020	-84 000	84 000
26003	Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland	-161 000	0
26004	Ålandsdelegationen	-12 000	0

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
265	KONSUMENTSKYDD	<u>-18 000</u>	<u>0</u>
26500	Konsumentskydd, verksamhet	-18 000	0
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	<u>-447 000</u>	<u>2 460 000</u>
27000	Radio- och TV-verksamhet	-447 000	2 460 000
280	LAGBEREDNINGEN	<u>-1 013 000</u>	<u>5 000</u>
28010	Lagberedningen, verksamhet	-1 013 000	5 000
	<u>Avdelning 3</u>		
300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-44 584 000	16 155 000
300	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-2 468 000</u>	<u>55 000</u>
30010	Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 468 000	55 000
380	PENSIONER OCH PENSIONSavgIFTER	<u>-33 970 000</u>	<u>16 000 000</u>
38000	Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)	-33 970 000	16 000 000
390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	<u>-8 146 000</u>	<u>100 000</u>
39000	IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)	-2 710 000	100 000
39050	Förändring av semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)	-1 350 000	0
39099	Internhyra	-4 086 000	0
	<u>Avdelning 4</u>		
400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALT- NING SOMRÅDE	-2 986 000	464 000
400	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-1 488 000</u>	<u>43 000</u>

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
40010	Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-1 488 000	43 000
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	<u>-118 000</u>	<u>0</u>
41000	Övriga sociala uppgifter	-118 000	0
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	<u>-70 000</u>	<u>0</u>
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-70 000	0
430	ALLMÄN MILJÖVÅRD	<u>-126 000</u>	<u>0</u>
43000	Allmän miljövard, verksamhet	-126 000	0
440	NATURVÅRD	<u>-389 000</u>	<u>50 000</u>
44000	Naturvard	-389 000	50 000
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	<u>-560 000</u>	<u>241 000</u>
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	-560 000	241 000
460	CIRKULÄR EKONOMI	<u>-35 000</u>	<u>0</u>
46000	Cirkulär ekonomi	-35 000	0
470	MILJÖHÄLSOVÅRD	<u>-200 000</u>	<u>130 000</u>
47000	Miljöhälsovård	-200 000	130 000
	<u>Avdelning 5</u>		
500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS		
	FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-6 743 000	488 000
500	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-3 336 000</u>	<u>115 000</u>
50010	Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-3 336 000	115 000

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
505	BIBLIOTEKSVERKSAMHET	<u>-135 000</u>	<u>0</u>
50500	Bibliotek	-135 000	0
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET	<u>-116 000</u>	<u>0</u>
51010	Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete	-116 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	<u>-147 000</u>	<u>0</u>
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-147 000	0
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	<u>-150 000</u>	<u>2 000</u>
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-150 000	2 000
535	UTBILDNING EFTER GRUNDSKOLAN OCH VUXENUTBILDNING	<u>-900 000</u>	<u>0</u>
53500	Vuxenutbildning	-900 000	0
540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	<u>-1 959 000</u>	<u>371 000</u>
54000	Kulturarvs- och museiverksamhet	-1 959 000	371 000
	<u>Avdelning 6</u>		
600	NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-2 731 000	872 000
600	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-2 256 000</u>	<u>331 000</u>
60010	Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 256 000	331 000
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	<u>-252 000</u>	<u>61 000</u>

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
61000	Näringslivets främjande (R)	-50 000	0
61100	Ålands landsbygdscentrum	-202 000	61 000
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	<u>-14 000</u>	<u>0</u>
61500	Främjande av livsmedelsproduktion	-14 000	0
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	<u>-60 000</u>	<u>0</u>
62110	Förvaltningskostnader	-60 000	0
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	<u>-25 000</u>	<u>0</u>
64000	Främjande av skogsbruket	-25 000	0
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	<u>-50 000</u>	<u>180 000</u>
65000	Jakt- och viltvård (R)	-50 000	180 000
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	<u>-74 000</u>	<u>300 000</u>
67000	Främjande av fiskerinäringen	-28 000	0
67010	Fiskevård	-46 000	300 000
	<u>Avdelning 7</u>		
700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-		
	OMRÅDE	-23 439 000	1 500 000
700	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-2 069 000</u>	<u>60 000</u>
70010	Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 069 000	60 000
710	PLANLÄGGNINGS- OCH BYGGNADSVÄSENDET	<u>-45 000</u>	<u>0</u>
71000	Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet	-45 000	0
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	<u>-85 000</u>	<u>10 000</u>

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
72000	Elsäkerhet och energi	-50 000	10 000
72030	Samhällsteknikutveckling	-35 000	0
740	ÅLANDSTRAFIKEN	<u>-415 000</u>	<u>0</u>
74000	Ålandstrafiken, verksamhet	-415 000	0
745	OLJESKYDD	<u>-140 000</u>	<u>0</u>
74500	Oljeskydd	-140 000	0
750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	<u>-16 825 000</u>	<u>1 200 000</u>
75010	Upphandling av sjötrafik	-14 575 000	1 200 000
75030	Upphandling av linfärjetrafik	-2 250 000	0
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>-3 860 000</u>	<u>230 000</u>
76010	Utgifter för drift och underhåll av vägar	-2 390 000	0
76030	Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyror	-630 000	230 000
76050	Utgifter för drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar och byggnader	-840 000	0
80-88	MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER	-141 257 698	18 432 698
820	ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ	<u>-875 000</u>	<u>297 000</u>
82000	Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet	-875 000	297 000
822	DATAINSPEKTIONEN	<u>-150 000</u>	<u>0</u>
82200	Datainspektionen, verksamhet	-150 000	0
823	ÅLANDS ENERGIMYNDIGHET	<u>-51 000</u>	<u>37 000</u>
82300	Ålands energimyndighet, verksamhet	-51 000	37 000

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>-6 656 000</u>	<u>430 000</u>
82500	Ålands polismyndighet, verksamhet	-6 656 000	430 000
826	ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET	<u>-199 000</u>	<u>46 000</u>
82600	Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet	-199 000	46 000
827	LOTTERIINSPEKTIONEN	<u>-150 000</u>	<u>150 000</u>
82700	Lotteriinspektionen, verksamhet	-150 000	150 000
831	UPPHANDLINGSINSPEKTIONEN	<u>-120 000</u>	<u>0</u>
83100	Upphandlingsinspektionen, verksamhet	-120 000	0
840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	<u>-89 155 000</u>	<u>7 900 000</u>
84000	Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet	-89 155 000	7 900 000
848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	<u>-2 973 000</u>	<u>1 072 000</u>
84810	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet	-2 118 000	687 000
84820	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet	-855 000	385 000
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-9 751 662</u>	<u>617 662</u>
85000	Högskolan på Åland	-9 751 662	617 662
851	ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA	<u>-1 309 000</u>	<u>79 000</u>
85100	Ålands folkhögskola, verksamhet	-1 309 000	79 000
852	ÅLANDS MUSIKINSTITUT	<u>-1 153 000</u>	<u>135 000</u>
85200	Ålands musikinstitut, verksamhet	-1 153 000	135 000
855	ÅLANDS GYMNASIUM	<u>-18 424 000</u>	<u>590 000</u>
85500	Ålands gymnasium, verksamhet	-18 424 000	590 000

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	<u>-1 494 500</u>	<u>1 042 500</u>
85600	Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet	-1 494 500	1 042 500
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICE- MYNDIGHET	<u>-2 277 000</u>	<u>21 000</u>
86000	Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet	-1 567 000	21 000
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd	-710 000	0
865	ÅLANDS FISKODLING, GUTTORP	<u>-802 000</u>	<u>168 000</u>
86500	Ålands fiskodling, Guttorp, verksamhet	-802 000	168 000
870	MOTORFORDONSBYRÅN	<u>-1 320 000</u>	<u>1 400 000</u>
87000	Motorfordonsbyrån, verksamhet	-1 320 000	1 400 000
871	REDERIVERKSAMHET	<u>0</u>	<u>0</u>
87100	Rederienheten, verksamhet (R)	0	0
872	VÄGUNDERHÅLLSVERKSAMHET	<u>-2 525 536</u>	<u>2 525 536</u>
87200	Vägunderhållsenheten, verksamhet	-2 525 536	2 525 536
873	VERKSTAD OCH LAGER	<u>-1 872 000</u>	<u>1 922 000</u>
87300	Verkstad och lager, verksamhet	-1 872 000	1 922 000
	Verksamhet sammanlagt	-232 357 698	40 876 698

ÖVERFÖRINGAR

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
100	LAGTINGET	-255 000	0
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	<u>-255 000</u>	<u>0</u>
11290	Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål	-255 000	0
	<u>Avdelning 2</u>		
200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-2 553 000	148 000
230	LAGTINGSVAL	<u>0</u>	<u>0</u>
23000	Lagtingsval	0	0
232	UNDERSTÖDJANDE AV POLITISK VERKSAMHET	<u>-165 000</u>	<u>148 000</u>
23200	Understödjande av politisk verksamhet och politisk information	-165 000	148 000
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	<u>-375 000</u>	<u>0</u>
24010	Landskapsstöd för materielanskaffningar	-375 000	0
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	<u>-2 013 000</u>	<u>0</u>
27000	Radio- och TV-verksamhet (F)	-2 013 000	0
	<u>Avdelning 3</u>		
300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-24 950 000	200 000
330	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD TILL KOMMUNERNA	<u>-17 760 000</u>	<u>0</u>
33000	Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F)	-17 760 000	0
340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	<u>-200 000</u>	<u>200 000</u>
34000	Särskilda stöd och lån	-200 000	200 000

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
350	PENNINGAUTOMATMEDEL	<u>-6 990 000</u>	<u>0</u>
35000	Penningautomatmedel (R)	-6 990 000	0
	-	-	
	<u>Avdelning 4</u>		
400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALT- NINGSOMRÅDE	-27 636 000	0
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	<u>-11 909 000</u>	<u>0</u>
41010	Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)	-11 909 000	0
415	KOMMUNERNAS SOCIALVÅRDSOMRÅDE	<u>-11 735 000</u>	<u>0</u>
41500	Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet (F)	-11 735 000	0
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	<u>-30 000</u>	<u>0</u>
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-30 000	0
440	NATURVÅRD	<u>-10 000</u>	<u>0</u>
44000	Naturvård	-10 000	0
445	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR SOCIAL OCH MILJÖVERKSAMHET	<u>-3 942 000</u>	<u>0</u>
44510	Penningautomatmedel för social verksamhet (R)	-3 342 000	0
44520	Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)	-600 000	0
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	<u>0</u>	<u>0</u>
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	0	0

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
460	CIRKULÄR EKONOMI	<u>-10 000</u>	<u>0</u>
46000	Cirkulär ekonomi (R)	-10 000	0
	<u>Avdelning 5</u>		
500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS		
	FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-19 801 000	50 000
502	STUDIESTÖD	<u>-8 478 000</u>	<u>50 000</u>
50200	Studiestöd	-8 478 000	50 000
505	BIBLIOTEKSVERKSAMHET	<u>-34 000</u>	<u>0</u>
50510	Understöd för författare och översättare	-34 000	0
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTUR-		
	VERKSAMHET	<u>-559 000</u>	<u>0</u>
51000	Landskapsandelar och stöd för medborgarinstitut och kulturverksamhet	-559 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	<u>-2 170 000</u>	<u>0</u>
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-2 170 000	0
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	<u>-1 550 000</u>	<u>0</u>
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-1 550 000	0

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
520	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD FÖR GRUNDSKOLAN	<u>-7 010 000</u>	<u>0</u>
52000	Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)	-7 010 000	0
	<u>Avdelning 6</u>		
600	NÄRINGS-AVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-13 795 000	3 794 000
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	<u>-2 157 000</u>	<u>0</u>
61000	Näringslivets främjande (R)	-2 157 000	0
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	<u>-1 100 000</u>	<u>0</u>
61500	Främjande av livsmedelsproduktion (R)	-775 000	0
61550	Avbytarservice	-325 000	0
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	<u>-145 000</u>	<u>323 000</u>
62100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)	-145 000	323 000
623	EUROPEISKA UNIONEN - PROGRAM FÖR		
	LANDSBYGDENS UTVECKLING, EJFLU, 2014 - 2020	<u>-8 502 000</u>	<u>3 018 000</u>
62300	Europeiska Unionen - EJFLU, 2014 - 2020 (R-EU)	-8 407 000	3 018 000
62390	Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)	-95 000	0
625	EUROPEISKA UNIONEN - EUROPEISKA HAVS- OCH FISKERIFONDEN, EHFF, 2014 - 2020	<u>-1 200 000</u>	<u>453 000</u>
62500	Europeiska Unionen - EHFF, 2014 - 2020 (R-EU)	-1 200 000	453 000
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	<u>-465 000</u>	<u>0</u>
64000	Främjande av skogsbruket (R)	-465 000	0
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	<u>-100 000</u>	<u>0</u>

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
65000	Jakt- och viltvård (R)	-100 000	0
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	<u>-126 000</u>	<u>0</u>
67000	Främjande av fiskerinäringen	-126 000	0
	<u>Avdelning 7</u>		
700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-		
	OMRÅDE	-4 357 000	0
715	BOSTÄDER OCH BYGGANDE	<u>-340 000</u>	<u>0</u>
71500	Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R)	-220 000	0
71510	Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)	-120 000	0
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	<u>-630 000</u>	<u>0</u>
72010	Främjande av hållbar energiomställning (RF)	-630 000	0
747	ÖVRIG TRAFIK	<u>-3 113 000</u>	<u>0</u>
74700	Understöd för övrig trafik	-3 113 000	0
751	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	<u>-274 000</u>	<u>0</u>
75100	Understöd för varutransporter i skärgården	-274 000	0
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>0</u>	<u>0</u>
76000	Landskapsunderstöd för byggande och förbättrande av kommunalvägar	0	0
80-88	MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER	-4 740 000	35 000

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-110 000</u>	<u>35 000</u>
85000	Högskolan på Åland	-110 000	35 000
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET	<u>-4 630 000</u>	<u>0</u>
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)	-4 630 000	0
	ÖFÖRDELAD MINSKNING ÖVERFÖRINGSKOSTNADER	100 000	0
889	ÅTERFÖRDA ANSLAG	<u>100 000</u>	<u>0</u>
88900	Återförda anslag	100 000	0
	Överföringar sammanlagt	-97 987 000	4 227 000
89	SKATTEFINANSIERING, FINANSIELLA POSTER OCH RESULTATRÄKNINGSPOSTER		
890	SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	-8 041 000	312 220 000
890	SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR	<u>0</u>	<u>263 418 000</u>
89000	Skatter och inkomster av skattenatur	0	263 418 000
892	FINANSIELLA POSTER	<u>-280 000</u>	<u>48 802 000</u>
89200	Finansiella poster (F)	-280 000	1 502 000
89205	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)	0	0

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
89230	Landskapets fastighetsverk	0	29 300 000
89250	Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet	0	18 000 000
893	AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	<u>-7 761 000</u>	<u>0</u>
89300	Av- och nedskrivningar (F)	-7 761 000	0
	Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträknings-		
	poster sammanlagt	-8 041 000	312 220 000
9	INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA		
	FINANSINVESTERINGAR		
	<u>Avdelning 1</u>		
100	LAGTINGET	-280 000	0
9111	LAGTINGETS KANSLI	<u>-280 000</u>	<u>0</u>
911150	E-demokrati - utvecklingsprojekt (R)	-280 000	0
	<u>Avdelning 3</u>		
300	FINANSVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-4 385 000	5 892 000
9340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	<u>-992 000</u>	<u>5 892 000</u>
934000	Övriga finansinvesteringar (R)	-800 000	3 388 000
934080	Övriga lån (F)	-192 000	2 504 000
9350	PENNINGAUTOMATMEDEL	<u>-2 958 000</u>	<u>0</u>
935010	Lån ur penningautomatmedel (R)	-2 958 000	0

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
9390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	<u>-435 000</u>	<u>0</u>
939000	IT-systemanskaffningar (R)	-435 000	0
	<u>Avdelning 4</u>		
400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALT- NINGSSOMRÅDE	-219 000	0
9440	NATURVÅRD	<u>-219 000</u>	<u>0</u>
944000	Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)	-219 000	0
	<u>Avdelning 5</u>		
500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-204 000	0
9516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	<u>0</u>	<u>0</u>
951600	Utbyggnad av Ålands sjöfartsmuseum (R)	0	0
9540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	<u>-204 000</u>	<u>0</u>
954000	Inköp av konst (R)	-20 000	0
954010	Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)	-184 000	0
	<u>Avdelning 6</u>		
600	NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	0	0
9621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	<u>0</u>	<u>0</u>
962100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020	0	0

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
9640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	<u>0</u>	<u>0</u>
964000	Övriga investeringar för skogsbruket (R)	0	0
	<u>Avdelning 7</u>		
700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-		
	OMRÅDE	-14 407 000	0
9745	OLJESKYDD	<u>0</u>	<u>0</u>
974500	Oljeskyddsinvesteringar (R)	0	0
9750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	<u>-507 000</u>	<u>0</u>
975000	Fartygs- och färjeinvesteringar (R)	-507 000	0
9760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>-13 900 000</u>	<u>0</u>
976000	Infrastrukturinvesteringar (R)	-13 900 000	0
80-88	MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER	-6 920 000	0
9825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>-1 085 000</u>	<u>0</u>
982500	Investeringar (R)	-1 085 000	0
9840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	<u>-5 400 000</u>	<u>0</u>
984000	Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-5 400 000	0
9850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-15 000</u>	<u>0</u>
985000	Investeringsutgifter (R)	-15 000	0
9855	ÅLANDS GYMNASIUM	<u>-200 000</u>	<u>0</u>
985500	Investeringsutgifter (R)	-200 000	0

		Anslag	Inkomster
		2018	2018
9856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	<u>-220 000</u>	<u>0</u>
985600	Ålands sjösäkerhetscentrum, investeringar (R)	-220 000	0
	Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar sammanlagt	-26 415 000	5 892 000
	Anslag och inkomster totalt ovanstående	-364 800 698	363 215 698

Mariehamn den 20 december 2017

Gun-Mari Lindholm
talman

Veronica Thörnroos
vicetalman

Viveka Eriksson
vicetalman

Förslag till budget för landskapet Åland 2019

Innehåll

Allmän motivering	6
Detaljmotivering - Verksamhet	41
100 Lagtinget	42
101 Lagtinget	42
111 Lagtingets kansli	43
112 Lagtingets övriga utgifter	44
120 Landskapsrevisionen	45
130 Ålands delegation i Nordiska rådet	46
200 Landskapsregeringen och regeringskansliet	47
200 Lantrådet och landskapsregeringens ledamöter	47
210 Regeringskansliet	48
215 Kommunikationsverksamhet	50
220 Främjande av jämställdheten	51
225 Främjande av integration	52
230 Valkostnader	53
240 Brand- och räddningsväsendet	54
250 Personalarbete och arbetsmiljö	55
252 Serviceverksamhet	56
260 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter	57
265 Konsumentskydd	60
270 Radio- och TV-verksamhet	60
280 Lagberedningen	61
300 Finansavdelningens förvaltningsområde	62
300 Allmän förvaltning	63
380 Pensioner och pensionsavgifter	65
390 Gemensamma förvaltningskostnader	67
400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde	69
400 Allmän förvaltning	69
410 Övriga sociala uppgifter	71
420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	72
430 Allmän miljövard	72
440 Naturvard	73
450 Vattenförsörjning och vattenvård	75
460 Cirkulär ekonomi	77
470 Miljöhälsovård	78
500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde	80

500 Allmän förvaltning	81
505 Biblioteksverksamhet	84
510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet	84
515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott.....	85
516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet.....	86
535 Utbildning efter grundskolan och vuxenutbildning.....	87
540 Kulturarvs- och museiverksamhet.....	88
600 Näringsavdelningens förvaltningsområde.....	91
600 Allmän förvaltning	92
610 Näringslivets främjande	92
615 Främjande av livsmedelsproduktion	95
621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014-2020	96
640 Främjande av skogsbruket	96
650 Jakt- och viltvård.....	97
670 Främjande av fiskerinäringen	98
700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde	100
700 Allmän förvaltning	101
710 Planläggnings- och byggnadsväsendet.....	101
720 Elsäkerhet och energi	102
740 Ålandstrafiken	104
745 Oljeskydd	105
750 Kostnader för sjötrafik.....	105
760 Kostnader för väghållning.....	107
8 Myndigheter samt fristående enheter	110
820 Ålands statistik- och utredningsbyrå	110
822 Datainspektionen	112
823 Ålands energimyndighet.....	113
825 Ålands polismyndighet	114
826 Ålands ombudsmannamyndighet	116
827 Lotteriinspektionen	118
831 Upphandlingsinspektionen.....	119
840 Ålands hälso- och sjukvård	120
848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	125
850 Högskolan på Åland	127
851 Ålands folkhögskola.....	130
852 Ålands musikinstitut	131
855 Ålands gymnasium.....	133
856 Ålands sjösäkerhetscentrum	135

860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet	137
865 Ålands fiskodling, Guttorp	139
870 Fordonsmyndigheten	140
871 Rederiverksamhet	141
872 Vägunderhållsverksamhet	141
873 Verkstad och lager	142
Detaljmotivering - Överföringar	143
100 Lagtinget	144
112 Lagtingets övriga utgifter	144
200 Landskapsregeringen och regeringskansliet	145
230 Valkostnader	145
232 Understödjande av politisk verksamhet	145
240 Brand- och räddningsväsendet	146
270 Radio- och TV-verksamhet	146
300 Finansavdelningens förvaltningsområde	147
330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna	147
340 Särskilda understöd, lån och investeringar	148
350 Penningautomatmedel	149
400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde	151
410 Övriga sociala uppgifter	151
415 Kommunernas socialvårdsområde	152
420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	153
440 Naturvård	153
445 Penningautomatmedel för social och miljöverksamhet	153
450 Vattenförsörjning och vattenvård	155
460 Cirkulär ekonomi	155
500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde	156
502 Studiestöd	156
505 Biblioteksverksamhet	157
510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet	157
515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott	158
516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet	158
520 Landskapsandelar och stöd för grundskolan	159
600 Näringsavdelningens förvaltningsområde	161
610 Näringslivets främjande	161
615 Främjande av livsmedelsproduktion	163
621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020	165
623 Europeiska Unionen - program för landsbygdens utveckling, EJFLU, 2014 - 2020	166

625 Europeiska Unionen - Europeiska havs- och fiskerifonden, EHFF, 2014 - 2020	168
640 Främjande av skogsbruket	169
650 Jakt- och viltvård.....	169
670 Främjande av fiskerinäringen	170
700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde	171
715 Bostäder och byggande	171
720 Elsäkerhet och energi	172
747 Övrig trafik.....	173
751 Kostnader för sjötrafik.....	173
760 Kostnader för väghållning.....	174
8 Myndigheter samt fristående enheter	175
850 Högskolan på Åland	175
860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet	175
Ofördelad minskning överföringskostnader	177
889 Återförda anslag	177
Detaljmotivering - Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter.....	178
890 Skatter och avgifter av skattenatur, inkomster av lån och finansiella poster.....	179
890 Skatter och inkomster av skattenatur	179
892 Finansiella poster.....	180
893 Avskrivningar och nedskrivningar.....	183
Detaljmotivering - Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar	184
100 Lagtinget.....	185
9111 Lagtingets kansli	185
300 Finansavdelningens förvaltningsområde	186
9340 Särskilda understöd, lån och investeringar	186
9350 Penningautomatmedel.....	187
9390 Gemensamma förvaltningskostnader	187
400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde	188
9440 Naturvård	188
500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde.....	189
9516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet.....	189
9540 Kulturarvs- och museiverksamhet.....	189
600 Näringsavdelningens förvaltningsområde.....	191
9621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020	191
9640 Främjande av skogsbruket	191
700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde	192
9745 Oljeskydd	192
9750 Kostnader för sjötrafik.....	192

9760 Kostnader för väghållning	193
8 Myndigheter samt fristående enheter	196
9825 Ålands polismyndighet	196
9840 Ålands hälso- och sjukvård	196
9848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	197
9850 Högskolan på Åland	197
9855 Ålands gymnasium.....	198
9856 Ålands sjösäkerhetscentrum	198
Finansieringslån.....	199
Bilagor	
Bilaga 1: Sifferstat.....	1
Bilaga 2: Utveckling och hållbarhet i budgeten.....	1
Bilaga 3: Översikt över landskapets investeringsplaner 2018 – 2020.....	1
Bilaga 4: Ekonomisk översikt hösten 2018.....	1
Bilaga 5: Kvinnor och män i samhälle och arbetsliv, förändringar under 2010-talet.....	1

Till Ålands lagting

Allmän motivering

BROAR TILL FRAMTIDEN

Alla ålänningar, oberoende av kommun, härkomst och utmaningar, ska över bron in i framtiden.

Landskapsregeringens utgångspunkt för denna budget för år 2019 är att Åland ska byggas på ett hållbart sätt där antalet nöjda människor ökar och företagen är framgångsrika. Klimatutmaningarna kräver att inget steg vi tar leder oss i fel riktning, och att vi på viktiga områden går framåt.

När vi bygger ska vi göra det hållbart och med sikte på att så snabbt som möjligt reducera koldioxidutsläppen, genom flexibla, elektrifierade lösningar för skärgårdstrafiken, genom byggregler som uppmuntrar till energisnålt byggande och stödformer för sol och vind, bara för att nämna några exempel.

Fundamentet för vår bro in i framtiden är ett samhälle där varje människa ges en likvärdig möjlighet att bygga sitt eget liv.

Våra kommuner ska vara starka nog att sköta den viktiga närservicen för alla invånare, rättssäkert, likvärdigt och värdigt, och våra myndigheter ska ha kraft och resurser att både utveckla och hålla i våra gemensamma skattepengar. Därför jobbar landskapsregeringen med en kommunreform, med digitalisering av den offentliga förvaltningen och med en genomgripande reform av socialvårdslagstiftningen.

Brospannet in i framtiden är det åländska näringslivet, den offentliga sektorn och de åländska arbetstagarna som bildar vår gemensamma arbetsmarknad. Därför satsar landskapsregeringen på utbildning, på språk och på integration. Företagen sköter själv sina affärer bäst, samhället ska bereda marken genom att skapa en konkurrenskraftig företagsmiljö, god planering och infrastruktur, välmående, kunniga och välutbildade medborgare samt en effektiv offentlig förvaltning. En ny grundskolelag och en fondstruktur där penningautomatmedel kan användas för tillväxt, forskning, innovationer och hållbarhet är exempel på hur landskapsregeringen jobbar med de strukturer som formar framtiden.

Det åländska samhället vilar på självstyrelsen och det svenska språket. Inom den ramen kan vi utveckla vårt samhälle till det bästa vi kan bli, med respekt för miljö och människor. Därför måste en genomgripande revision av självstyrelselagen vänta tills vi alla kan vara trygga och nöjda med den. En förstärkning av den åländska ekonomin genom ett förnyat ekonomiskt system är en bra början, men mycket arbete återstår.

Till lagtingsvalet i oktober 2019 ska en ny vallag finnas på plats som ser till att vårt demokratiska system bär in i framtiden. Bortaåläggningar och studerande ska kunna rösta digitalt, och hålla kvar banden till hemön. Våra nätverk ut i världen är viktiga – vi behöver broar inte bara på Åland, utan också utåt. Därför satsar vi på Åland i världen, i Europa, i Norden och i Finland.

I ett starkt samhälle, på ett livskraftigt Åland, binder vi samman människor, öar, regioner, kommuner och landskap. Vi stärker gemenskapen och helheten.

Det är bron in i framtiden.

UTVECKLING OCH HÅLLBARHET

Landskapsregeringens meddelande till lagtinget (M6/2017 - 2018) angående utvecklings- och hållbarhetsagendans Statusrapport 2 markerar starten på en ny fas i genomförandet av *Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland* och förverkligandet av visionen för Åland: *Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar*. Utvecklings- och hållbarhetsagendan utgör ett samhällskontrakt som samhällets sektorer gemensamt arbetat fram. Det skedde inom ramen för nätverket bärkraft.ax under år 2016. Agendan innehåller bland annat sju strategiska utvecklingsmål som ger en tydlig bild av den önskade riktningen för den långsiktiga samhällsutvecklingen.

De strategiska utvecklingsmålen syftar till att stöda visionens förverkligande och har en och samma tidshorisont. De ska uppnås senast år 2030.

1. Välmående människor vars inneboende resurser växer
2. Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället
3. Allt vatten har god kvalitet
4. Ekosystem i balans och biologisk mångfald
5. Attraktionskraft för boende, besökare och företag
6. Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet
7. Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

Visionen och de strategiska utvecklingsmålen ligger till grund för riktningen i förslaget till landskapets budget för år 2019. Avsikten är att det, där det bedömts relevant, i motiveringstexterna framgår på vilket sätt de föreslagna åtgärderna bidrar till uppnåendet av ett eller flera av de strategiska utvecklingsmålen – på kort och lång sikt. Dessa åtgärder sammanfattas utgående från respektive strategiskt utvecklingsmål i bilaga 2 Utveckling och hållbarhet i budgeten.

I den nya fasen av agendans genomförande agerar landskapsregeringen som en kraftfull katalysator och koordinatör för förverkligandet av visionen och de strategiska utvecklingsmålen. I linje med meddelandet till lagtinget (M6/2017-2018) avser landskapsregeringen på ett övergripande plan att under år 2019 lägga fokus på de områden som beskrivs i meddelandets tredje kapitel.

Genomförandet av det ovanstående stöds av de interna samarbetskonstellationer som arbetats fram under år 2018 och som syftar till att skapa tvärsektorieella synergieffekter mellan landskapsregeringens egna verksamheter och enheter. Den interna fördelningen av ansvaret för uppnåendet av de sju strategiska utvecklingsmålen har förtydligats. Landskapsregeringen har ett nära samarbete med övriga aktörer inom respektive verksamhetsområde.

Därtill vidareutvecklas processer och metoder för insamling av information och uppföljning vilket avses framgå i landskapets årsredovisning.

Inom EU, Norden och i Finland pågår implementeringen av FN:s Agenda 2030. Förverkligandet av Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda är beroende av att alla länder runt Östersjön implementerar Agenda 2030. Landskapsregeringen avser att fortsätta vara en aktiv samarbetspartner inom såväl Finlands kommission för hållbar utveckling, Nordiska ministerrådets program för Agenda 2030 ("Generation 2030"), HELCOM som EU.

SJÄLVSTYRELSEUTVECKLING

Den parlamentariskt sammansatta Ålandskommittén 2013 avlämnade sitt betänkande den 16 juni 2017. Arbetet med självstyrelselagsrevisionen har efter en omfattande remissrunda och inledande politiska diskussioner under år 2017 gått vidare.

Den 14 december 2017 tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp på hög nivå för att på basen av remissvaren över kommittébetänkandet och de diskussioner som redan förts, ringa in sådana temata och sakfrågor som förutsätter fortsatt beredning och politiska diskussioner samt ställa förslag om de frågor som förutsätter politiska riktlinjer. Den 20 mars 2018 färdigställdes den s.k. Jääskinen arbetsgruppens slutrapport.

Under våren och försommaren fördes förhandlingar kring de frågor som arbetsgruppen analyserat men inte kunnat lösa utan hänskjutit till den politiska nivån. Under hösten 2018 konstaterade landskapsregeringen, efter att ha fört diskussioner med självstyrelsepolitiska nämnden, att bl.a. frågan om fördelningen av gemensamma resurser fortsättningsvis inte kunnat lösas på ett för båda parter godtagbart sätt. Eftersom en lösning inte nåtts i denna fråga och då det samtidigt fanns andra oklarheter stod det klart att det inte fanns tid att färdigställa propositionen. Därför konstaterades under oktober 2018 i samförstånd med riksregeringen att arbetet med revisionen måste få mer tid. I och med detta fortsätter arbetet även under nästa riksdagsperiod på basis av det material som finns. Landskapsregeringens avsikt och målsättning är därför att det i den kommande riksregeringens program behövs tydliga ställningstaganden till hur arbetet förs vidare och slutförs.

En grundförutsättning för en fungerande autonomilösning är enligt landskapsregeringens uppfattning ett ekonomiskt system som säkerställer att Åland kan uppfylla sina i självstyrelselagen angivna uppgifter och därmed att Finland uppfyller sina åtaganden i enlighet med Ålandsöverenskommelsen. Systemet bör samtidigt som det beaktar landskapets behov även främja att en sund ekonomisk politik bedrivs i landskapet och fungera väl oberoende av reformer i riket. Med utgångspunkt i detta arbetar statsrådet och landskapsregeringen nu med att modernisera det ekonomiska systemet i gällande självstyrelselag.

Landskapsregeringen kommer även att arbeta vidare med att utveckla självstyrelsen inom ramen för de möjligheter den nuvarande självstyrelselagen erbjuder. Landskapsregeringen anser att ett led i detta är att tillse att lagstiftningen inom landskapets behörighetsområden är uppdaterad och av god kvalitet samt att man under lagberedningen har tillräckliga möjligheter att överväga lösningar som även i praktiken är anpassade till förhållandena i det åländska samhället. I detta sammanhang är det

angeläget att successivt kartlägga och pröva vilka möjligheter och begränsningar som den nuvarande självstyrelselagens förhållande till grundlagen medför.

Att överta behörighet och därmed anpassa lagstiftning till åländska förhållanden är att utveckla självstyrelsen. Landskapsregeringen kommer att inleda arbetet med att överta behörighetsområden där t.ex. behörigheten över alkohollagstiftningen enligt 29 § punkt 4 Självstyrelselagen för Åland kunde övervägas. Syftet där är bl.a. att kunna bedriva en enhetlig alkoholpolitik på Åland som beaktar socialpolitiska strävanden såväl som åländska producenters småskalighet.

Landskapsregeringen ser med oro på utvecklingen av relationerna mellan Finland och Åland till följd av de stora utmaningarna med arbetet med en revision av självstyrelselagen, en åländsk representation i EU-parlamentet och den försämrade situationen för svenska språket i Finland. Åland och ålänningarna tenderar att vända sig allt mer västerut i takt med att förståelsen för självstyrelsen förefaller minska i Finland.

Det svenska språket och självstyrelsen

Det svenska språkets ställning är en av grundpelarna för självstyrelsesystemets uppbyggnad. Garantier för bibehållandet av det svenska språket, var då Ålandsfrågan avgjordes på 1920-talet, en förutsättning för Ålands statstillhörighet. Det svenska språkets ställning på Åland klargörs i självstyrelselagen men utmaningarna består i att säkerställa att det ska vara möjligt att leva och arbeta på svenska på Åland i ett allt mer finskspråkigt Finland. Det är därför viktigt att på allt sätt säkerställa att alla anvisningar, regelverk, obligatoriska utbildningar för olika yrkeskategorier m.m. finns lättillgängligt på svenska. Landskapsregeringens språkråd har här en viktig funktion att samla, koordinera och analysera tillvägagångssätt för att värna det svenska språket.

Landskapsregeringen avser tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att som en helhet utreda landskapets språkpolitik och språkliga praxis kopplad till näringsrätts- och jordförvärvslagstiftningen. Arbetet förväntas fortsätta efter valet i oktober 2019.

ÅLAND I VÄRLDEN

Målet med landskapsregeringens externpolitik är att främja åländska intressen utanför landskapets gränser, föra fram och utveckla goda åländska exempel som kan vara till nytta i vidare sammanhang, samt skapa och odla de nätverk och kontakter som är nödvändiga i riket, i Norden och i Europa.

Landskapsregeringen arbetar aktivt med att tillvarata Ålands intressen inom EU, vilket förutsätter goda kontakter till ministerierna i Helsingfors samt ett väl fungerande nätverk i förhållande till EU:s institutioner, andra medlemsstater och organisationer i Bryssel. Bland de frågor som kommer att vara aktuella under år 2019 är reformen av EU:s jordbrukspolitik och strukturfondsstöd. Under Finlands ordförandeskap i EU hösten 2019 strävar Åland till att stå värd för åtminstone ett högnivåmöte.

Inom det nordiska samarbetet prioriteras klimat- och hållbarhetsfrågor där Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda och ReGeneration 2030 (ett initiativ av ungdomar runt Östersjön i förverkligandet av FN:s hållbarhetsmål, som höll sin första konferens på Åland under hösten 2018) rönt positiv uppmärksamhet.

Det ändrade säkerhetspolitiska läget i Östersjön och Europa i övrigt leder till ett ökat fokus på säkerhetspolitiska frågor och på Ålands demilitarisering och neutralisering. Landskapsregeringens ståndpunkt är att Ålands demilitarisering och neutralisering är grundad i internationella avtal och sedvanerätt och påverkas därför inte av de säkerhetspolitiska förändringar som sker i omvärlden.

Ett fortsatt aktivt deltagande i det nordiska samarbetet och andra Östersjösamarbeten är viktigt eftersom många frågor är av gränsöverskridande karaktär varför ett internationellt samarbete är nödvändigt, exempelvis inom miljöområdet.

För att utveckla de externa relationerna görs fördjupade satsningar på flera områden, dels på Ålandsakademien, som riktar sig till högre tjänstemän vid ministerier i öst och väst, dels på ett utvecklat deltagande i de politiska sommararenorna i Björneborg och Almedalen, dels genom en vidareutveckling av Alandica debatt samt verksamheten vid Ålandskontoret i Helsingfors.

Landskapsregeringen avser avsluta sitt medlemskap i B7, vilket numera är ett samarbete mellan fem öar i Östersjön: Dagö, Gotland, Rügen, Åland samt Ösel.

EKONOMISK POLITIK

Allmänt om det ekonomiska läget

Den finländska ekonomin fortsätter under år 2018 att utvecklas positivt. Konkurrenskraftspaketet har en fortsatt positiv påverkan på den exportinriktade tillverkningsindustrin, och effekten av detta är starkare än den dämpning av hushållens köpkraft som paketet inneburit. Ett nytt statligt tjänste- och arbetskollektivavtal har ingåtts för perioden 1.2.2018-31.3.2020.

Den samlade produktionens årliga värde i Finland kommer år 2018 enligt prognoserna att överstiga den tidigare toppnoteringen, innan finanskrisen, år 2008. Den inhemska konsumtionen kommer gradvis att ersätta exporten som tillväxtmotor. BNP-tillväxten förväntas år 2018 hamna på 3,0 procent för att minska till 1,7 procent år 2019. När tillväxten i den globala ekonomin enligt prognoserna mattas av år 2020 förväntas även Finlands exporttillväxt att försvagas.

Överföringarna till landskapet i form av avräkningsbelopp och skattegottgörelse kommer att minska med ca 4,8 miljoner euro till år 2019, vilket redogörs för under rubriken finansiering nedan.

Att riksbanken i Sverige under hösten 2018 inte genomfört en räntehöjning är dåliga nyheter för åländska företag med tjänste- och varuexport till Sverige, eftersom det fördröjer kronförstärkningen. Riksbanken förutspår dock en gradvis förstärkning av kronan under år 2019, i samband med den förväntade räntehöjningen. Importen från Sverige till Åland skulle då fördyras, men nettoeffekten av en starkare krona i förhållande till euron skulle vara positiv.

Sammantaget sett ser landskapsregeringen att konjunkturförstärkningarna i våra närområden, Finland och Sverige hittills inte givit den förväntade förstärkande effekten på den åländska ekonomin och det finns signaler som visar att konjunkturen sakta börjar klinga av redan nästa år, se även ÅSUB:s ekonomiska översikt bilaga 4. BNP-tillväxten på Åland förväntas nästa år ligga på samma nivå som år 2018, 0,5 procent. Åland är fortsättningsvis attraktivt för inflyttning och arbetslösheten ligger på en konstant låg nivå på 3,7 procent.

Landskapsregeringen ser ett fortsatt behov att, parallellt med arbetet att balansera landskapets offentliga finanser, vidta ytterligare åtgärder för att stimulera det åländska samhället.

Avdraget på löne- och pensionsinkomster i kommunalbeskattningen som infördes under år 2018 för att stimulera tillväxten och stärka de åländska företagens omsättning, med ett maximalt tak om 100 euro per person för skattepliktiga förvärvsinkomster på max 35.000 euro, utökas därför under år 2019 så att bruttoförvärvsinkomstnivån höjs till 55.000 euro. Landskapsregeringen avser att kompensera kommunerna för det teoretiska skattebortfallet om ca 1,8 miljoner euro.

Satsningar på att inkludera tandvårdsutgifter och dygnsavgifter på ÅHS i högkostnadstaket riktar sig till de socioekonomiskt mest utsatta grupperna.

Inom området hightech exportföretag finns en bra utveckling och investeringsvilja. Satsningarna på gästhamnar kommer till en investeringsfas under år 2019. Under år 2019 satsas på utveckling av It-systemen inom den offentliga sektorn. Landskapet främjar näringslivet genom sina infrastruktursatsningar i bro- och korttruttsbyggen. Även fastighetsverkets bygge av bl.a. polishuset ger arbete åt åländska företag. Inom utbildnings- och kulturområdet sker satsningar på en utredning av kreativa näringar, filmsatsningar samt tillgängliggörande av turistattraktioner.

Den ekonomiska politiken främjar en fortsatt hög sysselsättningsgrad på Åland. En hög sysselsättningsgrad är också en av de mest effektiva åtgärderna för fattigdomsbekämpning.

Ökad konkurrenskraft

Näringslivets förutsättningar att utvecklas och få Åland att växa, så väl i befolkningsmängd, i kunskap och i ekonomisk tillväxt är fortsatt viktiga mål för landskapsregeringen. Arbetet med att stärka konkurrenskraften och nya möjligheter för rekrytering av kompetens fortgår bland annat inom ramen för storföretagsgruppen, ett samarbete mellan landskapsregeringen, Visit Åland r.f. och de 15 största företagen. Att öka attraktionskraften för Åland som ett hållbart livsalternativ där livskvalitet med en naturnära vardag och en plats för etablering av boende och företagande stärks genom hög kvalitet i samhällsservicen som skolor och daghem.

Konkurrenskraftsutredningen görs av näringsavdelningen tillsammans med Ålands näringsliv r.f. och det samhällstekniska teamet på infrastrukturavdelningen genom intervjuer med styrelserna i Kraftnät Åland, Mariehamns Elnät, Ålands Elandelslag, Ålands Vatten, stadsstyrelsen i Mariehamn, kommunstyrelserna i Jomala och Finström. Sammanfattningsvis framkommer hittills att en samplanering av investeringar och fysisk strukturutveckling samt sammanslagning av verksamheter kan effektivisera och hålla kostnadstrycket nere när det gäller industriperspektivet. Utredningen slutförs under år 2019.

Investeringsbidrag till exportföretag ges för att de ska kunna satsa på investeringar som ökar deras produktivitet och gör dem mer konkurrenskraftiga.

Företagens internationaliseringsambitioner stöds genom marknadsföringskampanjer utanför Åland.

Enklare regler och minskad byråkrati är alltså mål för att främja företagandet.

Det nybildade bolaget Flexens Ab och Åland som testområde bidrar till affärsutveckling och nya affärsmodeller inom ramen för kunskapsutveckling kopplat till försök inom ramen för Åland som testområde för förnyelsebar energi.

Högskolan på Åland har en roll som en attraktiv kunskapsförmedlare som lockar till inflyttning och som genom sitt utbildningsutbud stärker konkurrenskraften och tillväxten för det åländska samhället.

Landskapets utgifter för svenska för inflyttade (SFI) växer, vilket är positivt. Det visar att den för Åland livsviktiga inflyttningen fortsätter och att Åland kan erbjuda den viktigaste nyckeln för en snabb integration, det vill säga språket. Genom en framgångsrik integration tryggas det kommande behovet av arbetskraft både inom privat och offentlig sektor.

Landskapet och kommunerna

Lagen om landskapsandelar till kommunerna ändras så att den blir entydig gällande grundskolan inför år 2019 (för mer information se BF 5/2017–2018). Den planerade minskningen av de totala landskapsandelarna på ca 3 miljoner euro för år 2018 senareläggs därmed till år 2019, tidsmässigt kommer den då att sammanfalla med den sedan tidigare aviserade besparingen om ca 1 miljon euro för år 2019.

Landskapsregeringen kompenserar kommunerna för olika ändringar som påverkar kommunernas skatteinkomster. Den planerade höjningen av inkomstgränsen för arbets- och pensionsinkomstavrdraget får som effekt att kompensationen ökar till 1.800.000 euro. Kommunerna kompenseras också med 1.300.000 euro för statens konkurrenskraftpaket för år 2019 och så länge som konkurrenskraftpaketet gäller.

Förslaget till statsbudget för år 2019 påverkar också de åländska kommunerna. Detta genom pensionsinkomstavrdraget i statsbeskattningen, den progressiva skatteskalen, avdragsrätten på räntor och arbetsinkomstavrdraget. Samtliga av dessa ändringar genomförs genom blankettlagstiftning och har en förväntad effekt på minskade skatteinkomster för kommunerna om 695.000 euro.

Landskapsregeringen föreslår att kommunerna kompenseras för skatteändringarna med 500.000 euro, varav 300.000 reserveras för ett ökat samarbetsstöd om 100.000 euro år 2019 respektive 200.000 euro år 2020. Samtidigt aviseras en lagändring som gör det möjligt för enskilda kommuner och kommunalförbund att få samarbetsstöd för it-tjänster som samordnas genom Åda Ab. It-samordning via det offentligt ägda Åda Ab är fortsatt ett prioriterat område för samarbetsstödet.

It-samordning

Landskapsregeringen fortsätter att främja det offentliga Ålands it-samarbete inom investeringar, utveckling, upphandling, drift, support, kompetens och affärsmässig förvaltning för myndighetsgemensam it. Ett väl utvecklat samarbete är en förutsättning för att Åland ska kunna digitaliseras i motsvarande takt och omfattning som omgivande regioner, trots de småskaliga förhållandena.

Landskapsregeringen driver därför ett program för it-samordning som inkluderar tre delprojekt: 1) strategisk kunddialog, med särskilt fokus på Ålands gymnasium och ÅHS, där man ska ta fram egna planer för att samordna sin it-utveckling genom Åda Ab, 2) teknisk samordning för gemensamma IT-investeringar/utveckling samt 3) skapa förutsättningar hos Åda Ab att tillgodose hela offentliga Ålands it-behov.

Syftet med samordningen är att möjliggöra för landskapsmyndigheternas ledning och medarbetare att koncentrera sin tid och kompetens till kärnverksamheten samt beställarrollen. När proaktivt it-stöd finns får myndigheterna bättre möjligheter att vara affärsmässiga beställare med unik kompetens om den egna verksamhetens behov.

Programmet för it-samordning ger stöd för verksamhetsutveckling och bidrar på så sätt till ökad effektivitet inom landskapsförvaltningen.

Med stöd av programmet fortgår arbetet med att modernisera landskapsförvaltningens it-miljö, under året avses en hårdvarumässig samt konfigurationsmässig uppdatering av förvaltningens såväl trådbundna och trådlösa interna datanätverk som de nätverk som förbinder de olika verksamhetslokalerna att genomföras. Arbetet genomförs av Åda Ab tillsammans med Mariehamns stad med målsättningen att uppnå en enhetlig lösning.

Arbetet att främja en samordning av offentlig it för hela Åland betyder även att den gemensamma satsningen på e-tjänster fortsätter. Landskapsregeringen har tillsammans med ÅMHM, ÅSUB, Mariehamns stad och Åda Ab utvecklat ett nytt verktyg för e-tjänster. Verktyget möjliggör en utveckling av befintliga digitala formulär mot mer mångsidiga och lättanvända tjänster med integration mot de nationella tjänsterna för identifiering och betalning. En portal som samlar samtliga e-tjänster, såväl specifika för Åland som nationella, tas i bruk. Tack vare samarbetet genom Åda Ab kan samtliga åländska kommuner och kommunalförbund få tillgång till verktyget för e-tjänster, därmed finns också förutsättningar för kommunal sektor att samordna sin utveckling.

Landskapsregeringen stöder digitaliseringen inom kommunal sektor genom ett förslag till lagändring som ger ökade möjligheter till samarbetsstöd. I och med ändringen kan enskilda kommuner och kommunalförbund söka stöd enligt prövning för nya och befintliga it-tjänster eller it-investeringar genom Åda Ab som ökar graden av it-samordning och därmed kostnadseffektivitet.

Tillväxt- och stabiliseringssfonden

Landskapsregeringens kraftsamling för att skapa hållbarhet i landskapsekonomin innehåller fyra olika delmål:

1. Trenden med ett växande negativt årsbidrag och resultat måste brytas. Landskapsregeringen strävar efter att sätta ett realistiskt och långsiktigt utgiftstak för alla de olika verksamheterna
2. Intäkterna ska täcka driftsutgifterna.
3. Årsbidraget ska vara positivt och täcka avskrivningar
4. En buffert för framtida lågkonjunktur byggs upp.

Målsättningen är att under mandatperioden uppnå de två första delmålen samt vara på god väg mot det tredje delmålet. För att understryka nödvändigheten att skapa hållbarhet i landskapsekonomin anser landskapsregeringen att arbetet med även det fjärde delmålet nu behöver påbörjas.

Landskapsregeringen har därför för avsikt att inleda ett reformarbete med syfte att skapa ett system som långsiktigt stabiliserar finanserna och samtidigt skapar förutsättningar för att skapa en hållbar tillväxt på Åland. För att det ska vara möjligt att skapa ett helhetsperspektiv avseende landskapets ekonomi är det i detta arbete nödvändigt att involvera hanteringen av avkastningen och uttaget av vinster ur Ålands penningautomatförening.

Ett sätt kunde vara att bilda en fond till vilken vinstmedel från Ålands penningautomatförening förs. Till landskapets budget skulle därefter årligen överföras de medel som krävs för den budgeterade stödfördelningen inom ramen för allmännyttan. Till landskapets budget kunde utöver detta inom ramen för allmännyttan medel överföras för ändamål som forskning, innovation, tillväxt och grön omställning.

Landskapsregeringen avser att under året bereda frågan tillsammans med berörda parter och också tillsätta en parlamentarisk kommitté för ändamålet. Ett eventuellt lagförslag kan lämnas till lagtinget först under nästa mandatperiod.

Administrationen av pensionsfonden

I budgeten för år 2017 konstaterade landskapsregeringen att det finns ett behov av en omorganisation av den administrativa förvaltningen av landskapet Ålands pensionsfond. Detta beroende på att verksamheten har blivit allt mer omfattande såväl avseende storleken på de förvaltade medlen som ifråga om administrationen. I linje med landskapsregeringens hållbarhetsarbete behöver också allt större uppmärksamhet och därmed resurser ägnas åt att styra och följa upp att fondens medel placeras på ett långsiktigt hållbart sätt, såsom etiska placeringar. Organisationens litenhet gör även verksamheten sårbar, vilket är något som såväl landskapsrevisionen som pensionsfondens egna revisorer har konstaterat.

Landskapsregeringen har därför under år 2018 utrett olika alternativa lösningar för att minska denna sårbarhet och kan konstatera att de planer som tidigare funnits att överföra administrationen av fondförvaltningen till pensionsfonden knappast skulle bidra till att minska sårbarheten i verksamheten. Slutsatsen är därför att den bästa lösningen för att stärka pensionsfondens administration är inom ramen för dagens organisatoriska placering, d.v.s. vid allmänna förvaltningens

finansavdelning. På detta sätt kan pensionsfonden fortsättningsvis på ett effektivt sätt ta del av de övriga administrativa funktioner som redan idag finns uppbyggda inom allmänna förvaltningen.

Landskapsregeringen avser därför att under år 2019 vidta de åtgärder som krävs för att förstärka administrationen av pensionsfonden.

Som framgår av detaljmotiveringen har landskapsregeringen under budgetåren 2017 - 2019 tagit ut ca 6 miljoner euro mindre ur pensionsfonden för delfinansiering av pensionsutgifter än planerat. Detta motsvarar i genomsnitt ca 6,3 procentenheter lägre uttag under de nämnda åren. Detta har gjorts för att skapa en långsiktig hållbarhet i pensionsfonden, så att kapitalet i fonden under en längre period ska räcka till för att täcka en del av landskapets pensionsutgifter. Budgetbelastningen har under perioden 2015 – 2019 ökat från 11,66 miljoner euro till 17,97 miljoner euro.

Målsättningen är att den årliga budgetbelastningen under den återstående tiden landskapets pensionsansvarsskuld kvarstår inte ska behöva överstiga 20 miljoner euro, vilket därmed ger ett större budgetutrymme längre fram i tiden.

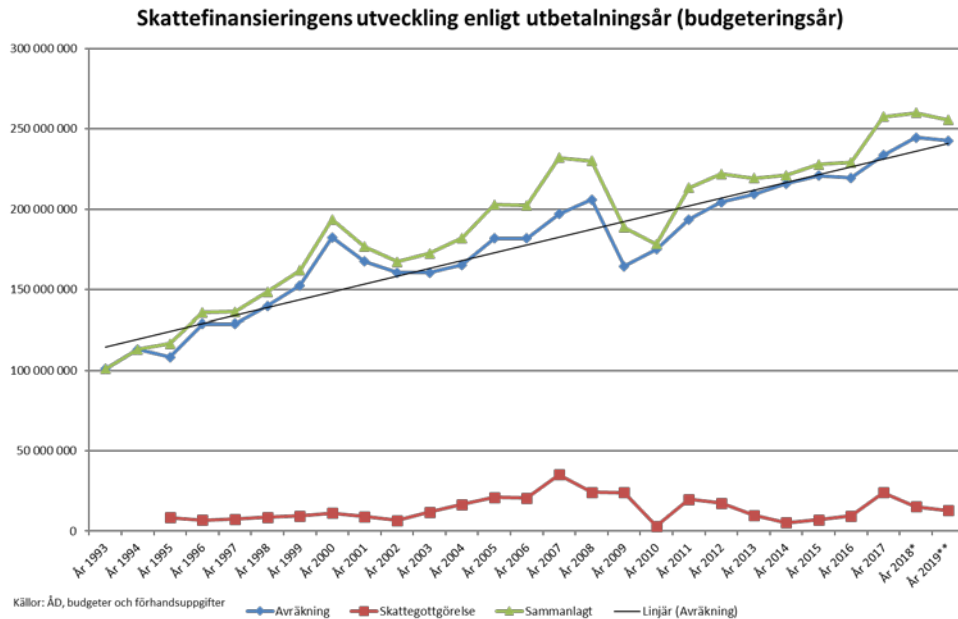
Kompetens i förvaltningen för att driva en egen ekonomisk politik

Landskapsregeringens övergripande målsättning att utveckla den ekonomiska politiken ställer allt högre krav på en specialiserad och kompetensdriven förvaltning. Varje del av den ekonomiska politiken där Åland avviker från den i övriga landet förda politiken ökar kravet på speciallösningar för det åländska samhället och därmed också behovet av analyser och konsekvensbedömningar av ekonomiska effekter av eventuella avvikande lösningar både på kort och på lång sikt. För att möta den utmaningen och möjliggöra en fortsatt utveckling av en egen ekonomisk politik avser landskapsregeringen att förstärka förvaltningen på detta område.

Finansiering

Ålandsdelegationen har fastställt förskottet på avräkningsbeloppet för år 2019 till 242.640.000 euro att jämföra mot avräkningsbeloppet för år 2018 som efter Ålandsdelegationens beslut om tilläggsförskott uppgår till 245.068.515 euro. I enlighet med finansministeriets ekonomiska översikt hösten 2018 kommer statens inkomster att öka endast marginellt från år 2019 till år 2020. Statens skatteinkomster förväntas öka med ca 0,9 miljarder euro, men då de övriga inkomsterna minskar med ca 0,5 miljarder euro är det sammantaget ingen betydande förändring. Utgående från detta kan ingen större förändring av avräkningsbeloppet förväntas till år 2020. I nämnda översikt konstaterar finansministeriet att år 2018 är på väg att bli det bästa året under den nuvarande konjunkturfasen. Den ekonomiska tillväxten i Finland avtar därefter till en årlig tillväxt på ca 1,5 % de kommande åren.

Skattegottgörelsen för skatteår 2017 som erhöles under år 2019 bedöms, utgående från förhandsuppgifter om beskattningen uppgå till ca 12,8 miljoner euro. Beloppet är därmed ca 2,4 miljoner euro lägre än beloppet för skatteår 2016 som erhöles under år 2018 och ca 10 miljoner lägre än beloppet för skatteåret 2015 som erhöles under år 2017. Skattefinansieringens utveckling framgår av grafen nedan.

Avkastningen av Ålands penningautomatförenings verksamhet beräknas uppgå till 21 miljoner euro att jämföra mot 18 miljoner euro ett år tidigare. I föreliggande budgetförslag har antagits att landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet ändras under år 2018 så att Ålands Penningautomatförenings avkastning intäktsoversänds endast en gång i landskapets budget.

Resultaträkning och större resultatpåverkande poster och förändringar

I avsnittet beskrivs större förändringar mellan budgeterna för åren 2018 och 2019 för olika delposter i den budgeterade resultaträkningen. Beskrivningarna visas med underrubriker som motsvarar respektive rad i resultaträkningen som visas nedan.

Försäljningsintäkter

Försäljningsintäkterna ökar med totalt sett ca 0,4 miljoner euro. Förändringen påverkas främst av ökade intäkter från pensionsfonden som ersättning för fondens administration, högre intäkter för verkstaden och lagret samt vägunderhållet. Försäljningsintäkterna för ÅHS minskar.

Avgiftsintäkter

Avgiftsintäkterna minskar mellan år 2018 och 2019 med ca 0,8 miljoner euro. De största minskningarna finns under Ålands sjösäkerhetscentrum, Fordonsmyndigheten respektive ÅHS.

Personalkostnader

Personalkostnaderna ökar med ca 2,4 miljoner euro totalt sett till år 2019. I sammanhanget ska noteras att det för år 2019 har budgeterats med avtalsenliga lönejusteringar om 2,7 % för ÅHS respektive 2,0 % för övriga förvaltningen. Skillnaden i lönejusteringsprocent beror på att vissa av de avtalsenliga kostnaderna faller ut på olika budgetår, 2018 respektive 2019, för ÅHS respektive övriga förvaltningen. De avtalsenliga lönejusteringarna medför ökade lönekostnader om ca 2,4 miljoner euro. Det kan således konstateras att de ökade personalkostnaderna i sin helhet baserar sig på avtalsenliga lönejusteringar.

Köp av tjänster

Köp av tjänster ökar med ca 2,2 miljoner euro totalt sett till år 2019. De största posterna som ökar är för sjukvård utom Åland under ÅHS, sjötrafiken och it-samordnings- och -driftskostnader.

Material, förnödenheter och varor

Den sammanlagda ökningen uppgår ca 1,1 miljoner euro, vilket helt förklaras med ökade bränslekostnader.

Övriga verksamhetskostnader

De övriga verksamhetskostnaderna är totalt sett på ungefär samma nivå år 2019 som år 2018. Värt att notera är dock att internhyreskostnaderna som erläggs till fastighetsverket totalt sett ökar med ca 0,5 miljoner euro, varav hälften av ökningen är under ÅHS. Ökningen föräns bl.a. av att underlagsdata finns tillgängligt för ytterligare ett verksamhetsår för fastighetsverket. Avsikten är att hyresnivåerna nu kan slås fast för flera års tid. De övriga verksamhetskostnaderna minskar totalt sett med ungefär samma belopp som internhyreskostnaderna ökar, främst under högskolan, landskapsregeringens övriga kostnader samt under några övriga myndigheter. Minskningen torde bero på högre detaljeringsgrad i budgeteringen.

Pensionsintäkter och kostnader

Som ett led i målet om hållbara finanser har landskapsregeringen målmedvetet hållit överföringen från pensionsfonden på en lägre nivå än de kalkyler som förelåg hösten 2016. År 2019 överförs 17,7 miljoner euro till landskapets budget, vilket är drygt 1,5 miljoner euro lägre än de kalkyler som förelåg hösten 2016. Sammanlagt har under budgetåren 2017 - 2019 ett mindre uttag om ca 6 miljoner euro tagits ur pensionsfonden för delfinansiering av pensionsutgifter. Se även detaljmotiveringen under moment 38000 i verksamhetsavsnittet. Nettokostnaden för pensionerna är därmed oförändrad mellan åren 2018 och 2019.

Social- och hälsovård samt utkomstskydd

Nettominskningen mellan åren 2018 och 2019 uppgår till ca 1,2 miljoner euro, vilket består av såväl ökning som minskningar. De sociala understöden under moment 41010 Övriga sociala uppgifter och 44510 Penningautomatmedel för social verksamhet ökar sammanlagt med ca 0,5 miljoner euro. Moment 41500 Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet minskar med ca 1,1 miljoner euro huvudsakligen till följd av lägre landskapsandelsprocent år 2019 än år 2018 samt p.g.a. att indexförändringen varit negativ. Därtill minskar det budgeterade beloppet för studiestöden under moment 50200 med närmare 0,6 miljoner euro, se närmare i detaljmotiveringen.

Primärnäringar

Ökningen beror på högre anslag inom det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden för programperioden 2014 – 2020. Observeras bör att en del av ökningen uppvägs av ökade intäkter från EU.

Övrigt näringsliv

Minskningen från år 2018 till år 2019 beror på att moment 61000 Näringslivets främjande minskar med ca 0,5 miljoner euro, moment 72010 Främjande av hållbar energiomställning med ca 0,2 miljoner euro och moment 75100 Understöd för varutransporter i skärgården med knappt 0,3 miljoner euro. Moment 74700 Understöd för övrig trafik ökar med knappt 0,1 miljoner euro.

Allmänna stöd

Posten Övriga överföringskostnader minskar främst p.g.a. mindre anslag för projektstöd ur penningautomatmedel samt mindre anslag för landskapsstöd för kommunernas materielanskaffningar inom räddningsväsendet.

Övriga finansiella intäkter

Övriga finansiella intäkter ökar från år 2018 till år 2019 främst p.g.a. att avkastningen från Ålands Penningautomatförening ökar med 3 miljoner euro. Avkastningen från landskapets fastighetsverk ökar med 0,5 miljoner euro.

Skatteinkomster

Skatteinkomsterna ökar sammanlagt med ca 4,9 miljoner euro jämfört med grundbudgeten för år 2018. Som framgår av detaljmotiveringen beräknas dock avräkningsbeloppet för år 2018 sammanlagt uppgå till 245 miljoner euro jämfört med bedömningen på 242,6 miljoner euro i grundbudgeten år 2019.

Extraordinära intäkter

Inga extraordinära intäkter har budgeterats för år 2019. Den extraordinära intäkten år 2018 hänförde sig till en uppvärdering i samband med överföringen av ÅHS:s fastigheter till Fastighetsverket,

Resultaträkning

Nedan visas resultaträkningen i enlighet med budgetförslaget för år 2019. Som jämförelse visas grundbudgeten för år 2018 respektive grundbudgeten för år 2018 inkl. första tillägget till budgeten.

Det bör noteras att budgetanslag är bindande på totalnivå och inte på enskilda intäkts- och kostnadsslag, varför fördelningen mellan olika intäkts- och kostnadsposter i resultaträkningen ännu kan komma att ändras. Det kan även noteras att detaljeringsgraden i underlaget för budgeteringen har varierat och fördelningen mellan olika intäkts- och kostnadsslag till viss del är schablonmässig. Interna poster har inte eliminerats.

BUDGETERAD RESULTATRÄKNING

	Grundbudget 2018	Tb 1/2018	Budgetförslag 2019
Verksamhetens intäkter			
Försäljningsintäkter	12 683 736	40 000	13 057 963
Avgiftsintäkter	10 211 100	-298 000	9 111 300
Understöd och bidrag	1 237 162		1 205 000
Övriga verksamhetsintäkter	708 700		800 745
Tillverkning för eget bruk	0	0	0
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader			
Löner och arvoden	-85 864 731	-76 448	-88 124 198
Lönebikostnader			
Pensionspremier	-15 714 762	-13 914	-16 047 181
Övriga lönebikostnader	-1 433 844	-1 261	-1 260 218
Personalersättningar och övr. rättelseposter	1 317 459		1 213 838
Löneutjämningsreservering			0
Köp av tjänster	-53 608 792	-798 548	-56 564 828
Material, förnödenheter och varor	-17 166 553	-5 330	-18 307 655
Övriga verksamhetskostnader	-24 635 041	-499	-24 619 765
	-197 106 264	-896 000	-203 710 008
Pensionsintäkter och -kostnader			
Pensionsintäkter	16 000 000		17 700 000
Pensionskostnader	-33 500 000		-35 200 000
	-17 500 000	0	-17 500 000
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar			
Europeiska Unionen	3 794 000		4 256 000
Återbetalning av överföringar	50 000		50 000
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	613 000		413 000
	4 457 000	0	4 719 000
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar			
Undervisning, kultur och idrott	-11 508 000	-100 000	-11 655 000
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-40 254 000		-39 089 000
Arbetsmarknad	-530 000		-300 000
Bostadsproduktion	-330 000		-330 000
Primärnäringsringar	-11 393 000	720 000	-11 923 000
Övrigt näringsliv	-6 174 000	-582 000	-5 218 000
Allmänna stöd	-17 770 000		-18 981 000
Övriga överföringskostnader	-10 021 403	-76 000	-9 521 000
	-97 980 403	-38 000	-97 017 000
Verksamhetsbidrag	-283 288 969	-1 192 000	-289 333 000
Skatteinkomster			
Avräkningsbelopp	237 158 000		242 640 000
Skattegottgörelse	14 000 000	1 196 000	12 800 000
Återbäring av lotteriskatt	11 500 000	913 000	12 100 000
Apoteksvgifter	760 000		740 000
Övriga skatter och intäkter av skattenatur	0		0
	263 418 000	2 109 000	268 280 000
Finansiella intäkter och kostnader			
Ränteintäkter	610 000		739 000
Övriga finansiella intäkter	24 787 000		28 250 000
Räntekostnader	-10 981		-11 000
Övriga finansiella kostnader	-256 050		-276 000
	25 129 969	0	28 702 000
Årsbidrag	5 259 000	917 000	7 649 000
Avskrivningar och nedskrivningar			
Avskrivningar enligt plan	-9 761 000		-9 600 000
Nedskrivningar	0		0
	-9 761 000	0	-9 600 000
Extraordinära poster			
Extraordinära intäkter	24 000 000		0
Extraordinära kostnader	0	24 000 000	0
		0	0
Räkenskapsperiodens resultat	19 498 000	917 000	-1 951 000
Ökning (-) eller minskning (+) av reserver	0		0
Räkenskapsperiodens överskott/underskott	19 498 000	917 000	-1 951 000
Underskott exkl. extraordinära intäkter	-4 502 000	917 000	-1 951 000

Det bör noteras att budgetanslag är bindande på totalnivå och inte på enskilda intäcks- och kostnadsslag, varför fördelningen mellan olika intäcks- och kostnadsposter i resultaträkningen ännu kan komma att ändras. Det kan även noteras att detaljeringsgraden i underlaget för budgeteringen har varierat och fördelningen mellan olika intäcks- och kostnadsslag till viss del är schablonmässig. Interna poster har inte eliminerats.

Balansposter och finansieringsanalys

I föreliggande budgetförslag upptas anslag för investeringar och övriga finansinvesteringar till ett nettobelopp om ca 23,2 miljoner euro att jämföra mot drygt 20,5 miljoner euro i grundbudgeten för år 2018. På grund av olika orsaker har i likviditetsberäkningen antagits att närmare 4 miljoner euro av reserverade anslag för investeringar från tidigare budgetår förverkligas först under år 2019, varför nettobeloppet ökar till ca 27,0 miljoner euro. Årsbidraget eller kassaflödet i verksamheten uppgår enligt budgetförslaget till drygt 7,6 miljoner euro.

FINANSIERINGSANALYS BUDGET 2019

	Grundbudget 2018 *)	Tb 1/2018	Totalt 2018 **)	Förslag 2019 ***)
Kassaflödet i verksamheten	2 159 000	917 000	3 076 000	7 649 000
Kassaflödet för investeringarnas del	-26 523 000		-22 723 000	-27 034 000
Kassaflödet för finansieringens del	1 942 000		1 942 000	-3 827 000
Förändring av likvida medel	-22 422 000	917 000	-17 705 000	-23 212 000

*) OBS totalen har ökats med reservationsanslag från tidigare år för investeringar om sammanlagt 6 miljoner euro samt retroaktiva lönebetalningar om drygt 3 miljoner euro.

***) OBS totalen har minskats med närmare 3,8 miljoner euro avseende reservationsanslag för infrastrukturinvesteringar som beräknas förverkligade först år 2019.

****) OBS totalen har ökats med närmare 3,8 miljoner euro år 2019 avseende reservationsanslag för infrastrukturinvesteringar där förverkligande förskjutits tidsmässigt.

Per utgången av september 2018 uppgick de likvida medlen till knappt 62 miljoner euro exklusive Fastighetsverket och drygt 68 miljoner euro inklusive Fastighetsverket. Vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget bedöms likviditeten exklusive Fastighetsverket uppgå till ca 40 miljoner euro vid slutet av år 2018 och kring 27 miljoner euro i slutet av år 2019. Likviditeten i Fastighetsverket beräknas uppgå till ca 12 miljoner euro i slutet av år 2018 och beräknas öka något under år 2019. Dock kan konstateras att den framtida utvecklingen av likviditeten till stor del är beroende av när de större investeringarna går över i förverkligande-/byggfasen, exempelvis delprojekten inom korttrutt och övriga infrastrukturinvesteringar, it-investeringar samt inom Fastighetsverket geriatrisk klinik och polishus. Betydelse har även om större lån beviljas ur penningautomatmedel. Vid tidpunkten för uppgörandet av föreliggande budgetförslag är inga större lån ur penningautomatmedel kända. Under år 2017 antog landskapsregeringen en finansierings- och placeringsplan för upprätthållande av tillräcklig likviditet under de närmaste åren. Planen uppdateras årligen efter att lagtinget har fattat beslut om budgeten för det aktuella budgetåret. Med beaktande av ovanstående bedömer landskapsregeringen att det inte finns behov av låntagning under år 2019.

I enlighet med första tilläggsbudgeten för år 2017 är landskapsregeringens avsikt att lösa det ökade likviditetsbehovet till följd av förverkligandet av investeringarna för korttrutt med låntagning. Landskapsregeringen har behov av att genomföra omfattande investeringar inom landskapets trafiknät för att garantera en god framkomlighet på lång sikt. Åtgärderna innefattar investeringar i främst fast infrastruktur så som broar. Investeringarnas storlek beräknas i dagsläget uppgå till totalt 45 miljoner euro. Eftersom de samlade föreliggande investeringskostnaderna är mycket höga i förhållande till landskapets egen budgetkraft, behandlar Ålandsdelegationen för närvarande en anhållan om extra anslag, uppgående till 45 miljoner euro. Utfallet av denna anhållan kommer att vara en av de avgörande faktorerna för tidpunkten när landskapet behöver uppta lån.

Som närmare framkommer under avsnittet om Självstyrelseutveckling ovan arbetar statsrådet och landskapsregeringen med att ta fram ett förslag till ett nytt ekonomiskt system. Nivån på grundfinansieringen i ett nytt ekonomiskt system och tidpunkten för när det kan börja tillämpas är viktiga faktorer för att bedöma tidpunkten för när landskapet behöver uppta lån.

Sammanfattningsvis är följande faktorer av stor betydelse för hur landskapets likviditetssituation kommer att utvecklas efter år 2019:

- avräkningsbeloppets och skattegottgörelsens nivåer
- utfallet av anhållan om extra anslag samt
- tidpunkten när de större investeringsprojekten övergår i förverkligande-/byggfas.

Beroende på utfallet av ovanstående faktorer kan det vara aktuellt med låntagning under år 2020.

UTVECKLING OCH OMSTRUKTURERING AV KOMMUNERNA

I enlighet med regeringsprogrammet har landskapsregeringen överlämnat ett lagförslag om reform av kommunstrukturen på Åland till lagtinget. Under år 2019 går processen in i förverkligande och huvudansvaret övergår till kommunerna att verkställa den nya lagstiftning som ska omdana Ålands 16 kommuner till fyra. Vid regeringskansliet finns en kommunsamordnare som resurs och stöd för kommunerna i omstruktureringen.

Inom landskapsregeringen ligger fokus på att i samarbete med den blivande skärgårdskommunen ta fram en fungerande intern skärgårdstrafik som skapar förutsättningar för den nya kommunen att förverkligas. Huvudansvaret för att ta fram en fungerande interntrafik i skärgårdskommunen ligger på infrastrukturavdelningen, men arbetet ska göras i nära samarbete med de berörda, och i samklang med uppbyggnaden av strukturen i den nya kommunen. De infrastrukturåtgärder som vidtas under perioden fram till den nya kommunen bildas görs så att de stöder den interna trafiken inom en skärgårdskommun.

Gränsjusteringar som skapar geografiskt sammanhängande kommuner genomförs. Detta berör områdena Ängö och Bussö i nuvarande Vårdö, som överförs till Södra Ålands kommun samt Järsö-Nåtö-området som överförs till Mariehamns stad.

DEMOKRATIUTVECKLING OCH INTEGRATION

Under året genomförs på Åland en rad stora reformer (kommunreformen, ny socialvårdslag och ny grundskolelag) och infrastrukturella satsningar (broar och korttrutt). Därtill föreslås en genomgripande reform av vallagstiftningen, som möjliggör e-röstning i lagtingsval för ålänningar bosatta utanför landskapet.

Med anledning av detta och med utgångspunkt i regeringsprogrammet jobbar landskapsregeringen med nya former för medborgerlig samverkan och medborgardialog, särskilt för unga människor. En ungdoms- och demokratisamordnare utvecklar framtidens ungdomsparlament i nya verksamhetsformer.

Integration handlar om social hållbarhet; att känna sig delaktig, välkommen och behövd i det åländska samhället. Åland behöver inflyttning för att klara kompetensförsörjning, kommande behov av arbetskraft och för att upprätthålla ett bärkraftigt samhälle. För samhället och för individen är integrationspolitiken avgörande. Integration är en balans mellan människans behov och samhällets insatser. Eftersom en stor del av integrationsarbetet sker inom samhällets ordinarie verksamhet prioriteras samarbete och kunskapsutbyte mellan stabsfunktionerna. Det kan betyda kompetensutveckling, eller att även vuxna som studerar SFI (svenska för inflyttade) ska omfattas av studerandehälsövård eller att arbetet kring validering och vägledning ska tydliggöras.

Perspektivet på inflyttade breddas så att inte enbart utomnordiskt inflyttade till Åland är målgruppen. Detta kommer bl.a. att märkas i en bredare riktad ÅSUB-enkät om integration.

Integrationspolitiken hålls aktuell genom dialog. Under år 2019 utreds därför hur och med vilket uppdrag en referensgrupp kring integrationsfrågor ska tillsättas. Informationskontoret Kompassen är fortfarande en viktig köptjänst för att nå ut med information och vägledning i samhället till målgruppen.

Samverkan och utbyte kännetecknar också EU-projektet "En säker hamn" som samlar landskapsregeringen, ÅHS, AMS, kommuner och tredje sektorn med målsättningen att utveckla bättre rutiner och arbetssätt för flyktingmottagande och vidarebosättning. Målet är att erfarenheter, rutiner och verktyg från projektet också ska spilla över på övriga inflyttade. Projektet har flera medfinansierare, men finansieras huvudsakligen med stöd av EU:s Asyl-, migrations- och integrationsfond.

JÄMSTÄLLDHETSPOLITIK

Den övergripande målsättningen för jämställdhetsarbetet är att kvinnor och män ska ha samma makt och frihet att forma samhället och sina egna liv. Ett samhälle som är mera jämlikt och jämställt är ett samhälle som blir mer demokratiskt och rättvist. Jämställdhetsfrågor drivs inom alla politikområden och stärker de första målen i utvecklings- och hållbarhetsagendan. Metoo-rörelsen har i ännu högre grad aktualiserat frågorna. Agendan för jämställdhet implementeras och handlingsplaner tas fram.

Det femåriga ungdoms- och demokratiprojektet som inleddes år 2018 syftar till att ge unga kvinnor och män utökade förutsättningar och möjligheter att vara aktiva och engagerade samhällsmedborgare. Landskapsregeringen fortsätter arbetet tillsammans med tredje sektorn och privata aktörer att i projektform motarbeta stereotypa könsnormer och med att förebygga sexualiserat våld bland unga

Ombudsmannamyndigheten utvecklar och expanderar sin verksamhet. En revidering av diskrimineringslagstiftningen har inletts.

Arbetsvärderingsprojektet har nått sina första delmål. Arbetet med att ta fram ett löneutvecklingsprogram fortgår och ska slutföras under år 2020.

Under år 2019 kommer ÅSUB att uppdatera och följa upp den integrationsrapport som gjordes år 2014. Rapporten ska visa tendenser bland inflyttade kvinnor och män med sikte på att synliggöra individers behov, både vad gäller språket och förståelsen av det åländska samhället och kulturen. Resultatet ska ligga till grund för att utveckla och förbättra integrationspolitiken.

En ny folkhälsorapport ska tas fram där kvinnors och mäns, flickors och pojkars hälsa kartläggs. Arbetet med en jämställd äldreomsorg fortgår med hemtjänsten som fokusområden.

Jämlikhetsråd

Under året har ett jämlikhetsråd i form av ett ministerutskott arbetat med att ta fram åtgärder för att minska ojämlikhet och ekonomisk utsatthet. Fokus har varit på transfereringar, avgifter och satsningar i välfärden.

Långsiktiga och strategiska åtgärder med förebyggande, tidiga insatser och satsning på basservicen är ett bärande element vid landskapsregeringens aktuella lagstiftningsprojekt, så som socialvårdslag, äldreomsorgslag, klientavgiftslag samt ny grundskolelag.

Det arbets- och pensionsavdrag som infördes år 2018 höjs år 2019. Avdraget lindrar beskattningen av låg- och medelinkomsttagare.

Vid landskapsregeringens seminarium om ekonomisk utsatthet framgick problemet med avgiftsuttag inom olika fritidsaktiviteter. För att stimulera intresse och ge barn och unga möjlighet att pröva olika fritidsintressen inom kultur och idrott pågår projektet Starka barn. Under hösten startade projektet Kreativa barn med Islandsmodellen delvis som förebild.

Vissa tandvårdsavgifter samt dygnsavgifter på ÅHS kommer under år 2019 att inkluderas i högkostnadstaket. Detta är en stor reform som får som effekt att fler uppnår högkostnadstaket och intäkterna från patientavgifter till ÅHS sjunker. Satsningen på tandvårdsområdet inkluderar också en förstärkning av tandläkarresurserna inom ÅHS samt att en tandvårdsbil anskaffas under året.

ÅSUB är i slutskedet med att ta fram en återkommande kartläggning kring ekonomisk utsatthet. Resultatet ska ligga till grund för att utveckla och förbättra åtgärder för de ålänningar, vuxna som barn, som lever på marginalen.

NOLLTOLERANS MOT VÅLD I NÄRA RELATIONER

Våld i nära relationer är en kränkning av mänskliga rättigheter. Åland har ställt sig bakom en rad internationella överenskommelser som rör mänskliga rättigheter och det är en del i landskapsregeringens internationella åtaganden för en bättre folkhälsa på global nivå.

Förekomsten av våld i nära relationer på Åland kartlades för första gången under föregående år. Utredningen presenterats i rapporten *Våld i nära relationer 2017*. Syftet var att kartlägga våldet som underlag för att fortsatt utveckla arbete mot våld i nära relationer. Våld i nära relationer kostar både för den som är utsatt i form av psykiskt och fysiskt lidande men även för samhället i stort. Orsakerna till våld finns såväl på individ som på samhällsnivå och att minska våld i nära relationer kräver målmedvetna och systematiska arbetsätt.

Regeringen har nu utarbetat en handlingsplan mot våld i nära relationer som ska bidra till att öka medvetenheten och kompetensen. Handlingsplanen tar sin utgångspunkt i både internationella och nationella styrdokument.

Regeringens handlingsplan mot våld i nära relationer 2019 - 2020

Regeringen kommer under året att börja verkställa handlingsplanen mot våld i nära relationer för perioden 2019 - 2020. Handlingsplanen kommer att fokusera på fyra övergripande områden:

1. Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld i nära relationer
2. Förbättrad upptäckt av våld samt starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn
3. Effektivare brottsbekämpning mot våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor samt
4. Förbättrad kunskap och metodutveckling inom området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

SOCIAL OMSORG

Social trygghet för alla

Målet för socialpolitiken är alla människors lika rätt till trygghet under livets alla skeenden. Landskapsregeringen verkar för att alla ska ha tillgång till likvärdiga sociala omsorger och stödsatser. I enlighet med LL (1993:71) om planering av socialvården antar landskapsregeringen årligen en socialvårdsplan som innehåller riktgivande mål och anvisningar till kommunerna för ordnandet av socialvården i landskapet under de fem följande åren.

Tidtabellen för förverkligandet av den samordnade socialtjänsten (KST) kommer att klarna under våren 2019, eftersom kommunerna enligt KST-lagen har tid att ingå ett avtal om organiseringen av samarbetet t.o.m. 1 april. Om så inte sker, eller landskapsregeringen konstaterar att avtalet inte uppfyller villkoren i lagen kommer KST att inleda sin verksamhet år 2021 i stället för år 2020.

Landskapsregeringen fortsätter utveckla lagstiftningen med beaktande av de utmaningar socialpolitiken och välfärdsmodellerna står inför. I det här arbetet ingår bestämmelser om stärkt självbestämmanderätt, ny funktionshinderlagstiftning, ny klientavgiftslagstiftning samt lagstiftning angående elektroniska tjänster. Målet är en hållbar välfärd genom fokus på tidiga, förebyggande insatser, sektorsövergripande samarbete och ökad klientorientering bland annat genom nyttjande av välfärds- och annan teknik.

Ett omfattande uppdrag är den kompetensutveckling som krävs för verkställande av den nya socialvårdslagen och de lagar som sammanhänger med den såsom äldreomsorgslagen och lagen om yrkesbehörighet inom socialvården. För att bidra till detta avser landskapsregeringen ordna informations- och fortbildningstillfällen.

Barn och unga

En utvärdering av landskapslagen om hemvårdsstöd (2015:68) planeras att genomföras under år 2019. Lagens syfte är att skapa ett mer jämställt och flexibelt hemvårdsstöd anpassat till dagens arbetsmarknad. Med barnets bästa som utgångspunkt syftar lagen också till att ge vårdnadshavarna valfrihet och därmed goda förutsättningar att förena föräldraskap och yrkesarbete.

I underlaget till ny socialvårdslag framhålls vikten av att i alla socialvårdsåtgärder som gäller barn ska barnets intresse beaktas i första hand, speciellt ska uppmärksamhet fästas på barn och unga i behov av särskilt stöd. En del av stödåtgärderna inom barnskyddets öppenvård föreslås flyttas till den allmänna socialvårdsservicen, vilket skulle innebära förbättrade möjligheter för alla barnfamiljer att i ett tidigare skede få hjälp och stöd, till exempel möjlighet till stöd och hjälp via familjearbetare. Barns och ungas psykiska och fysiska hälsa kräver fortsatt ett brett engagemang och landskapsregeringen fortsätter arbetet med att verka för effektiv samverkan mellan de instanser som riktar sin verksamhet till och kommer i kontakt med barn, unga och deras föräldrar. Barn och ungas psykiska ohälsa kräver sektors- och myndighetsövergripande samarbete där socialvården, hälso- och sjukvården liksom undervisningsväsendet och fritidssektorn är viktiga delområden som alla kan verka för att barn och unga kan utvecklas optimalt. En utredning om barnskyddet genomförs under året.

Den reviderade grundskollagen i vilken barnomsorgen planeras ingå kommer läggas fram under år 2019 och är tänkt att träda i kraft i augusti 2020. Det ger huvudmännen, kommunerna, möjlighet att vidta åtgärder inom utbildningsväsendet och utveckla samarbetet med barnomsorgen samt förundervisningen.

Familje- och vuxensocialarbete

I utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland har uppställts som mål att senast år 2030 ska inga hushåll, i synnerhet barnfamiljer och pensionärer, leva i en ekonomiskt utsatt position. Utbildning och arbete är de viktigaste faktorerna för att minska social marginalisering. För att åstadkomma ett effektivt arbete för att främja välfärd och bekämpa fattigdom krävs således insatser inom olika politikområden, såsom sysselsättnings-, bostads- infrastruktur- och utbildningspolitiken. Ökad klientorientering och tidiga insatser är områden som ligger i fokus för den föreslagna, nya socialvårdslagstiftning som är ett led i att stärka klienternas egen livskompetens och möjliggöra egen försörjning.

En uppföljning av ÅSUB:s tidigare rapporter om ekonomisk utsatthet är under arbete.

Landskapsregeringen avser, utgående från en helhetsbedömning av resultaten av ÅSUB:s utredning vilken blir klar senhösten 2018 återkomma till lagtinget i tilläggsbudget med eventuellt förslag till förändringar i det sociala trygghetssystemet. Landskapsregeringen avser även ta fram underlag för förnyande av klientavgiftslagstiftningen inom socialvården så att den motsvarar de målsättningar som ställts för socialvården och så att användare av både socialvårds- och hälso- och sjukvårdstjänster inte drabbas oskäligt av att avgifterna för tjänsterna betalas till olika huvudmän eller av att fastställande av avgifter kommer att göras av såväl kommunernas socialtjänst som enskild kommun.

För att uppnå det andra strategiska utvecklingsmålet, att alla känner tillit och kan vara delaktiga i samhället, krävs ett samhälle som tillgodoser de grundläggande behoven. Förutom förnyad avgiftslagstiftning lägger landskapsregeringen fokus på att följa utvecklingen beträffande behovet av utkomststöd och allmänt bostadsbidrag. I lagstiftningspaketet till förnyande av socialvårdslagstiftningen ingår även förslag till lag om social kreditgivning.

Förslaget till ny socialvårdslag tydliggör kommunernas ansvar för att ordna socialservice för stödbehov på grund av närstående- och familjevåld samt annat våld eller illabehandling, vilket är en viktig del i att uppnå ett samhälle där alla känner tillit och är delaktiga. För att uppnå en helhet av tidiga insatser, brådskande socialvårdsinsatser och eftervård är avsikten att förnya lagstiftningen så att kommunernas socialtjänst handhar dessa tjänster.

Äldre och äldreomsorg

Landskapsregeringen betonar de äldres kunskaper och erfarenheter som en viktig resurs som i högre grad än idag kunde komma samhället till del. I utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland framgår som strategiskt utvecklingsmål att, senast år 2030, uppnå målet välmående människor vars inneboende resurser växer. För att stödja den äldre befolkningens delaktighet, självbestämmande, valfrihet och välbefinnande har landskapsregeringen, som en del av socialvårdsreformen, överfört förslag till äldreomsorgslag och ny socialvårdslag till lagberedning. Centralt ska vara att förbättra den äldre befolkningens möjligheter att delta i beredningen av beslut som påverkar äldres levnadsförhållanden och i utvecklandet av den service de behöver. Målsättningen är även att säkerställa att kommunerna och Ålands hälso- och sjukvård förbereder sig på ett ökande servicebehov till följd av befolkningens förändrade åldersstruktur och att äldre människor får vård och omsorg efter sina individuella behov på lika villkor i hela landskapet, med hjälp av högkvalitativa social- och hälsovårdstjänster på rätt nivå. För att möta de utmaningar som en längre ålderdom innebär och för att kunna utveckla hållbara vård- och servicekedjor för äldre är det av särskild vikt att åldrandet beaktas inom samtliga samhällssektorer.

För att nå upp till det strategiska utvecklingsmålet om välmående människor vars inneboende resurser växer, avser landskapsregeringen fortsätta fokusera på äldres ensamhet, psykiska hälsa samt en mer jämställd och jämlik äldreomsorg.

I processen att omstrukturera demensvården behöver kommunikation och teambaserad samverkan mellan kommunala aktörer och ÅHS utvecklas. Den nya socialvårdslagen föreslås omfatta bestämmelser om sektors- och myndighetsövergripande samarbete, överenskommelse om samarbete och inrättande av samrådsorgan. Landskapsregeringen har under år 2018 utvärderat *Riktlinjer för omsorg och vård vid demens* och avser att under år 2019 fortsätta arbetet med att kvalitetssäkra demensomsorgen och vården i landskapet. Under år 2019 kommer projekt *Främjande av psykisk hälsa bland Äldre* och projekt *Äldres psykiska ohälsa* att slutredovisas och seminarium att anordnas. En utvärdering av effekterna och behov av eventuella fortsatta åtgärder ska genomföras.

Tillgänglighet och funktionshindersservice

Personer med funktionsnedsättning har rätt att leva ett självständigt liv och delta i samhället på samma villkor som alla andra i enlighet med FN:s konvention för mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD). I utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland framgår som strategiskt utvecklingsmål 2, att samhället år 2030 ska vara tillgängligt för alla, och både boende och besökare med någon form av funktionsnedsättning beaktas i alla samhällsområden.

Landskapsregeringen fortsätter arbeta systematiskt med att förbättra tillgängligheten och livsvillkoren för alla i samhället oavsett funktionsförmåga genom verkställelse av *Ett tillgängligt Åland, åtgärdsprogram för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik 2017 - 2020*. Rådet för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland ska bland annat följa upp verkställande av landskapsregeringens funktionshinderspolitiska åtgärdsprogram.

Fokus under år 2019 beträffande funktionshindersservice är förnyande av lagstiftning vilket bl.a. omfattar samordning av handikappservicelagen och specialomsorgslagen till en funktionshinderslag och lagstiftning om stärkt självbestämmanderätt. Åtgärderna bidrar till förverkligande av utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 1.

Risk- och missbruk

Att förebygga risk- och missbruk genom preventiva och hälsofrämjande insatser är en viktig del i att skapa förutsättningar för välmående och delaktighet. De ANDTS-politiska insatserna (alkohol, narkotika, doping, tobak och spel) bidrar till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland framförallt vad gäller det strategiska utvecklingsmålet om välmående människor vars inneboende resurser växer och utvecklingsmålet om att alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället.

Landskapsregeringens ANDTS-politiska program för åren 2017 - 2020 innehåller övergripande politiska målsättningar och formulerar åtgärder inom ANDTS-området som avdelningar vid landskapsregeringen och landskapsmyndigheterna planerar under programtiden. Programmet förankras i och följs upp av en parlamentarisk referensgrupp, en operativ samverkans- och referensgrupp samt ett ANDTS-råd.

Landskapsregeringen fortsätter att stöda samordningsfokuserade och rusmedelsförebyggande projekt. Arbetet i enlighet med metoden ansvarsfull alkoholserving främjas genom fortbildning riktad till yrkespersoner.

Landskapsregeringen idkar erfarenhetsutbyte och samarbete i rusmedelspolitiska frågor med de nordiska länderna och de övriga självstyrande områdena.

Utveckling av IT-baserade tjänster inom socialvården

Landskapsregeringen ser över och förnyar lagstiftning i syfte att möjliggöra strukturerad dokumenthantering och arkivering samt i syfte att ge klienter elektronisk tillgång till sina egna handlingar inom socialvården. Arbetet sker i samarbete med kommunerna och andra adekvata aktörer.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Landskapsregeringen har utgående från regeringsprogrammets mål och budget år 2018 justerat avgifterna för Ålands hälso- och sjukvård för att skydda socioekonomiskt utsatta och öka självfinansieringsgraden där det är möjligt. Landskapsregeringen fortsätter under år 2019 arbetet med att utveckla avgifterna i enlighet med den totalöversyn av patientavgifterna som gjordes år 2018. För att stävja kostnadsutvecklingen inom hälso- och sjukvården inleder myndigheten ett systematiskt effektiviseringsarbete på 1,5% vars innehåll preciseras för åren 2020 - 2023.

I enlighet med landskapsregeringens tandvårdsprogram utvecklas mun- och tandvården och särskild betoning läggs under året på förebyggande mun- och tandvård.

I Norden som helhet och även på Åland har barns och ungas mående debatterats. För att koordinera arbetet med barns och ungas välmående över förvaltningsgränser avser landskapsregeringen tillsätta ett expertorgan vars uppgift blir att samordnande föreslå åtgärder som främjar barns och ungas hälsa inom olika samhällssektorer. Ett seminarium om barn och ungas psykiska ohälsa ordnas under året. Utgående från det utredningsunderlag som blir klart i december 2019 föreslås suicidpreventiva åtgärder. Hälso- och sjukvårdsbyrån utreder tillsammans med utbildnings- och kulturavdelningen elevvårdspersonalens organisatoriska placering.

Hälso- och sjukvårdsbyrån stärks för att klara av att möta de hälsopolitiska utmaningarna. Rapporten om befolkningens hälsa och välfärd och de åtgärder som vidtagits kommer att sammanställas och överlämnas till lagtinget.

Tillsammans med ÅHS planeras en seniormottagning.

Utgående från tillitsstudien planeras åtgärder mot en mer jämlik och hållbar hälso- och sjukvård. Lagstiftning som det blir aktuellt att revidera är bl.a. patientlagen, lagen om gränsöverskridande vård och tobakslagen. Beroende på om och hur rikets social- och hälsovårdsreform förverkligas vidtar landskapsregeringen åtgärder i syfte att neutralisera effekterna av eventuella förändringar i sjukvårdsförsäkringssystemet.

MILJÖ

Miljöarbetets övergripande målsättning är ett ansvarsfullt och hållbart användande av våra tillgångar för att bevara naturen och livsbetingelserna för människan som en del av naturen. Miljöarbetet är därför en central del i förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan. Under året kommer satsningar att göras för att informera om miljölagstiftningen och ökad miljömedvetenhet.

Livskraftig natur

Hållbar utveckling innebär att vi lämnar lika många möjligheter som vi själva har haft till kommande generationer, helst fler. Naturvården bidrar främst till det strategiska utvecklingsmålet 4. Ekosystem i balans och biologisk mångfald men berör även mål 5. Attraktionskraft för boende, besökare och företag. Målsättningen är att bevara och återskapa livskraftiga populationer av våra ursprungsarter såväl på land som i den marina miljön samt att skydda både naturliga livsmiljöer och sådana artrika kulturmiljöer som har skapats av det traditionella jordbruket.

Ökning av mark och vatten som klassas som naturreservat är ett centralt arbetsområde för att uppnå målet att minst 10 % av kust- och havsområdena ska vara skyddade år 2030. Samtidigt utökas även områden som är lämpliga för rekreation. Genomförandet av Natura 2000-programmet har således fortsatt en hög prioritet, samtidigt som även andra viktiga områden behöver skyddas. Ett av fokusområdena är ett hållbart skydd för prioriterade skogsbiotoper i enlighet med skogsprogrammet *SkogsÅland 2027*. Det är viktigt att arbeta med återskapande av olika biotoper vars status har blivit kritisk, exempelvis behövs restaureringsåtgärder i våtmarks- och vårdbiotoper. Utgående från inventeringar görs förvaltningsplaner för utvalda arter och biotoper för att bättre kunna vidta relevanta skyddsåtgärder. Arbetet med kartläggning och åtgärder mot främmande invasiva arter fortsätter också.

Rent vatten

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att uppnå en god vattenstatus och en hållbar utveckling i hav, sjöar och grundvatten. För att på sikt vända negativa trender och stimulera till ett hållbart nyttjande, där ekosystemtjänster genomgående beaktas, kommer landskapsregeringen att fortsätta genomföra åtgärder enligt de vattenrelaterade EU-direktiven och HELCOM:s åtgärdsprogram samt landskapsregeringens vattenåtgärdsprogram.

Tyngdpunkten under år 2019 ligger på att säkerställa långsiktig tillgång och kvalitet till dricksvatten i samarbete med Ålands vatten Ab, kommuner och andra aktörer. På miljöbyrån förstärks resurserna för att förverkliga arbetet med skyddet av dricksvatten samt VA-planen för landskapet.

Det internationella samarbetet intensifieras genom deltagande i HELCOM:s arbete med ett nytt åtgärdsprogram för Östersjön och i den nordiska Hav- och kustarbetsgruppen. Inom ramen för arbetet med en havsplan deltar landskapsregeringen i EU-projektet Pan Baltic Scope där Östersjöländerna samarbetar om havsplaneringen.

Samtidigt fortsätter den lokala samverkan för bättre vattenmiljöer och en långsiktigt hållbar kustzonsplanering genom EU-projekten Coast4us och Seabased measures. I Coast4us skapas hållbara planer för vattenområden och deras omgivande samhällen. Inom Seabased measures testas olika åtgärder där flera av dessa stöder cirkulationsekonomin genom att näringsämnen från havet återanvänds på land. Arbetet med ny förvaltningsplan och åtgärdsprogram för de åländska sjöarna och vattenområdena inleds.

Arbetet med en ny vattenlagstiftning slutförs under året.

Cirkulär ekonomi

För att nå ett hållbart samhälle måste vi övergå till en cirkulär ekonomi. Det är viktigt att produkter designas så att de går att reparera och återanvända. Det är nödvändigt att använda de resurser som finns i omlopp och inte ständigt förbruka nya material. Offentlig sektor har stora möjligheter att påverka utvecklingen genom att efterfråga varor gjorda av returmaterial. Material som innehåller farliga ämnen ska fasas ut ur kretsloppet och tas omhand på ett säkert sätt. Nya arbetstillfällen skapas i en cirkulär ekonomi genom att elektronik behöver repareras, skor måste lagas, kläder sys om etc. Avfallsplanen ska revideras när den nya avfallslagen och dess förordningar trätt i kraft.

Landskapsregeringen förverkligar under år 2019 målen i den strategi som utarbetats för att minska spridning av plaster och mikroplaster i miljön. Fokusområdena är plaståtervinning, minskad nedskräpning, kunskapsuppbyggnad, minskad plastanvändning och utfasning av giftig samt onödig plast och minskad spridning av mikroplaster i miljön. Det pågår för närvarande en rad initiativ från EU:s håll för att förebygga och hantera förekomsten av mikroplaster i haven. I förslagen ingår t.ex. att förbjuda mikroplaster i kosmetika, personvårdsprodukter och rengöringsprodukter från år 2020,

minimnivåer för återvinningsbart innehåll i vissa plaster, liksom kvalitetsstandarder för återvunnen plast och att märkbart minska utsläppen av mikroplaster vid produkter som textilier, däck, målfärger och cigarettfimpar. Arbetet mot mikroplaster i naturen är viktigt för att skydda sjöar, hav, dricksvatten, fiskar, djur och människors hälsa.

God miljöhälsa

Miljöhälsovårdens övergripande målsättning är att garantera säkerhet och kvalitet för animaliska livsmedel, främja en god djurhälsa och välfärd genom övervakning och bekämpning av djursjukdomar. Under året kommer landskapsregeringen att fortsätta övervakningen av varroakvalster på bin med utökade provtagningar för att bevara landskapets varroafria status. Bekämpning av viral hemorragisk septikemi (VHS) i odlad fisk kommer att genomföras enligt Ålands utrotningsprogram för VHS. Förekomsten av främmande ämnen i animaliska livsmedel såsom antibiotika, hormoner och färgämnen kommer att undersökas genom det årliga övervakningsprogrammet.

Landskapsregeringen ska utarbeta beredskapsplaner för bekämpning av smittsamma djursjukdomar som kan skapa allvarliga konsekvenser för samhället och i samband med det ska beredskapslaget upprätthållas. Det systematiska samarbetet kommer att vidareutvecklas mellan landskapsregeringen och ÅMHM, privata veterinärer samt andra myndigheter och aktörer såsom tullen för att kontrollera och övervaka illegal införsel av djur. Allmänheten informeras om risker med smittsamma djursjukdomar och zoonoser särskilt i samband med import av levande djur till Åland.

UTBILDNINGS- OCH KULTURPOLITIK

Kravet på hållbar utveckling omfattar även kunskapstriangeln i vilken forskning, utbildning och innovation utgör bärande begrepp. En interaktion mellan dem i utbildningssystemet genererar kunskapstillväxt som i tillämpad form stimulerar bl.a. näringslivet. Landskapsregeringen har i det utbildningspolitiska programmet, Utbildning 2025, fokuserat på framtida utmaningar främst gällande hållbarhet, flexibilitet, digitalisering, jämställdhet och jämlikhet, entreprenörskap och integration.

Utbildning ska främja välmående och ge redskap som är nödvändiga för ett livslångt lärande samt nya invånares integration i det åländska samhället. Samarbetet mellan barnomsorg och skola har förstärkts genom samordnad ledning, utveckling och tillsyn av förundervisning och utbildning. En behörighetsgivande utbildning för barnträdgårdslärare påbörjas och innebär ett kunskapslyft som är nödvändig för att svara mot behoven på arbetsmarknaden och inom småbarnspedagogiken.

Den allmänbildande utbildningen och yrkesutbildningen ska förbereda individerna för en framtida yrkes- och livskompetens. Förutom utvecklandet av basfärdigheterna betonas framtidskompetenser som analys-, initiativ-, kommunikativ förmåga, entreprenörmässigt tankesätt samt mediekompetens.

Vuxenutbildningen stärks och synliggörs bl.a. genom det nordiska nätverket NVL och genom det ESF-finansierade vägledningsprojektet vars uppdrag är att utveckla ett system för vägledning av vuxna personer utanför utbildningssystemet. En servicepunkt inrättas för vuxna som behöver lotsning för att ta sig vidare mot nya utmaningar i yrkeslivet.

Digitaliseringen fortsätter främst genom att utveckla gemensamma studieadministrativa system för grundskolorna, landskapets skolor och högskolan i samarbete med Åda Ab som en del av It-samordningsprogrammet. Under året fortgår arbetet med att förbereda ibruktage av ett nytt elevantagningssystem till utbildning på gymnasienivå. Nordic CRAFT är ett nytt samnordiskt projekt som inriktas mot utvecklingsarbete inom IT och digitalisering i grundskolan.

Sjöfartsutbildningen vid Ålands yrkesgymnasium och befälsutbildningen vid Högskolan på Åland har ett gemensamt marknadsföringsnamn, Ålands sjöfartsakademi. Samordningen kräver fortsatt arbete med klarare struktur och ansvarsfördelning mellan myndigheterna. Sjöfartsutbildningen stärks genom investering i nya simulatorer.

Högskolan på Åland ska övergå till en ny budgeteringsmodell och bilda en resultatenhet som inkluderar ett nytt uppföljnings- och finansieringssystem. Den nya modellen tas i bruk under året. Motsvarande övergång till semiautonom resultatenhet förbereds för Ålands sjösäkerhetscentrum.

Grundskolan

Under året ska den nyreviderade grundskolelagen läggas fram för beslut i lagtinget. Lagen avses träda i kraft inför höstterminen 2020 men huvudmännen kan vidta åtgärder i lagens syften redan under föregående läsår vilket innebär att skolorna och huvudmännen får ett nytt och modernt styrinstrument att tillämpa för att utveckla verksamheten i skolan. Samarbetet mellan förundervisningen och grundskolans nybörjarundervisning intensifieras genom att småbarnspedagogiken ägnas särskild uppmärksamhet i styrdokumentet.

Läroplanen för grundskolan revideras successivt under året. Skolan ska ge en stabil plattform för det livslånga lärandet. Flickors och pojkars individuella behov och förutsättningar, begåvning och olikheter ska beaktas i undervisning och övrig verksamhet som sker i skolan. Förmågan att tolka, producera och värdera olika teckenvärldar i olika miljöer (multilitteracitet) vid sidan av de mer traditionella basfärdigheterna och digital kompetens ska betonas i takt med elevernas ålder och mognad. Pedagogiska metoder som stöder lärandet med hjälp av distansutbildning och programmering möjliggörs och utvecklas.

Grundskolornas huvudmän, kommunerna, har i uppgift att i enlighet med centrala styrdokument stöda flickors och pojkars trygghet och välmående i skolvardagen. För elever med särskilda svårigheter ska stödåtgärder verkställas i ett tidigt skede. I samarbete med social- och miljöavdelningen utreds en eventuell samordning av elevvårdande personals organisatoriska placering.

Gymnasienivån och vuxenutbildningen

Förändringar i omvärlden ställer krav på revidering av gymnasielagen. Ett underlag utarbetas för det fortsatta arbetet.

Ålands gymnasium i allmänhet och Ålands yrkesgymnasium i synnerhet utgör centrala resurser som kvalitetssäkrare på den åländska arbetskraftsmarknaden medan Ålands lyceums roll är att ge studeranden konkurrenskraftiga redskap för fortsatta studier vid universitet och högskolor. Därför ska Ålands gymnasium upprätthålla och utveckla ett flexibelt utbildningsutbud som ska svara mot både elevers särskilda behov och den framtida arbetsmarknadens mångfasetterade behov.

Utbildningsvägarna ska vara öppna och leda till anställningsbarhet eller studier på högre nivå. Särskilda insatser för vägledning av unga och vuxna måste till för att säkra den framtida kompetensförsörjningen i landskapet.

Val av studieplats vid Ålands gymnasium får inte i första hand påverkas av studerandes ekonomiska förutsättningar att välja inriktning för studierna. Skolan ska överbrygga de yttre förutsättningarna för att studierna i detta hänseende ska kunna genomföras på likvärdiga grundvillkor.

Högskolan på Åland

Högskolan på Åland är en kunskapsamlande aktör för Åland, dess näringsliv och offentliga sektor. Högskolan har också en viktig funktion i att tillgodose samhällets kompetensbehov.

Kunskapstillväxten ska genom tillämpningar och omsättning i näringarna utveckla samhället i en hållbar riktning. Högskolans styrkeområden ligger såväl inom den tekniska och digitala sidan som tjänste- och serviceproduktion. Den öppna högskolan ska erbjuda möjligheter för ålänningar till fortbildning och kompetenshöjande utbildning.

Landskapsregeringen överväger inrättandet av ett forskningsråd. Forskningsrådet ska inneha en central ställning som en samlande aktör vars uppdrag ska vara att stimulera till innovation och till att forskningsprojekt initieras med Åland som utgångspunkt.

Högskolan bedriver yrkesinriktad utbildning på hög nivå som efterfrågas i det åländska samhället. Högskolans verksamhet bidrar till att skapa nya jobb och öka inflyttningen till Åland. Högskolans utbildningsutbud ska fortsättningsvis motsvara behovet i samhället. Högskolan ska utveckla samarbete med relevanta universitet och yrkeshögskolor i närområdet samt med det åländska näringslivet. Högskolans tillämpade forskning ska stöda utbildningen och utvecklingen inom arbetslivet.

Kultur och kulturarv

Det nordiska kultursamarbetet stödjer FN:s globala mål för hållbar utveckling där kulturens roll betonas i samhällsomställningen och där kreativitet är en central beståndsdel. Norden ska fortsatt vara en föregångare som kreativ och öppen konst- och kulturregion. De expressiva värdena som estetiska aspekter och upplevelser har ökat i betydelse för ekonomin. Satsningar bör därför ske genom att skapa skärningspunkter, inkubationssystem som är lyhörda för de särskilda villkor som finns inom de kreativa näringarna. De innovativa grunderna kan också byggas på med miljökonst, cirkulär ekonomi och hållbara konsumtionsmönster. Där utgångspunkten är havet, Östersjön och ett Åland som är centrum för världens största skärgård.

Arbetet med att förverkliga den fastslagna filmstrategin intensifieras för att göra Åland till ett attraktivt mål för filmproduktion. Under året ansöks om medlemskap i European Filmcommissions Network, EUFCN som skulle göra Åland mer synligt på den europeiska filmmarknaden.

Landskapsregeringen vill via Ålands kulturdelegation stärka kulturutövarna genom att ge enskilda individer möjligheter att fördjupa och utveckla sitt konstnärskap genom att införa fyra arbetsstipendier om maximalt ett år/stipendium och som i första hand beviljas enskilda personer som är aktiva inom bildkonst/konsthantverk, musik, litteratur och teater.

För att stödja de åländska museernas och besöksmålen digitala utveckling påbörjas ett samarbete mellan Kulturbyrån och Högskolan på Åland för att stödja med bland annat teknisk innovation som har fokus på interaktionsdesign. Målet är att skapa ett långsiktigt samarbete som ska främja kompetens och förutsättningarna för en satsning på innovation och kreativitet med forskningsanknytning för att skapa ett nätverk där utbildning, kultur och näringsliv kan blomstra.

För att utveckla och förstärka besökarens upplevelse av Bomarsundsområdet planeras ett besökscentrum. Under året påbörjas projekteringen av besökscentrumet vilket ska ses som en del i firandet av Ålands självstyrelse 100 år.

Ur ett arkeologiskt och historiskt perspektiv utgör Åland ett ytterst intressant område som väcker nationell uppmärksamhet med många ännu olösta frågeställningar. Under året undersöks möjligheterna till medfinansiering/extern finansiering för större forskningsprojekt med inriktning på

järnålder/medeltid. Målet är att främja kunskapsuppbyggnaden inom humaniora genom att skapa en forskningsmiljö på Åland i samarbete med Ålands museum, Högskolan på Åland samt kringliggande högskolor, universitet och institutioner.

Inom ramen för den fysiska strukturutvecklingen tillgängliggörs kulturarvsdata för att underlätta för samhällsplaneringen.

Biblioteksväsendet är under stark utveckling där de traditionella uppgifterna med att låna ut medier förändras och där åligganden som digitala databaser, e-böcker och handledning i samhällstjänster ökar. Under året utreds förutsättningarna för en ny bibliotekslagstiftning som ska ge förutsättningar för att de åländska biblioteken ska kunna fortsätta följa sin tid och erbjuda modern och ändamålsenlig service.

Under året påbörjas arbetet med att söka associerat medlemskap i UNESCO (United Nations educational, scientific and cultural organization).

Ungdoms- och fritidspolitik

Valdeltagande är ett av de mått som kan ge oss en indikation på i vilken grad människor i myndig ålder känner tillit till samhället. Under året kommer ÅSUB att fortsätta följa upp sin statistik av första och andragångsväljarnas valbeteende i samband med lagtingsvalet.

Ett nära samarbete mellan kulturbyrån och regeringskansliet utvecklas för att stöda demokratiutvecklingen genom de ungas möjligheter till påverkan, delaktighet och medbestämmande.

Vid kulturbyrån handläggs även ärenden som gäller fritids- och ungdomsverksamhet inom frivilligsektorn. Bland föreningar som stöds med penningautomatmedel för verksamheten finns Ung resurs som bedriver verksamhet vid ungdomshuset Boost. Landskapsregeringen avser att under år 2019 anta riktlinjer för en långsiktigt hållbar finansiering av verksamheten.

I allt arbete för ungdom och idrott ska jämställdhet, tillgänglighet och hållbarhet beaktas liksom ungdomsarbetets och idrottens potential att integrera nyinflyttade.

Idrott

Landskapsregeringens ”Program för idrott, motion, hälsa och en aktiv fritid” antogs år 2017. Landskapsregeringen har därefter utsett Rådet för idrott, motion och hälsa (RIMH) som har uppgiften att se till att programmet förverkligas. Efter förslag från RIMH avser landskapsregeringen under år 2019 inleda en revidering av gällande idrottslag för Åland samt förverkliga en portal på nätet där en bred och aktuell information om idrott, rörelse och hälsa ska hittas.

I övrigt fortsätter RIMH att arbeta med förverkligandet av det idrottspolitiska programmet i enlighet med rådets egna prioriteringar.

Under år 2019 arrangeras Ö-spelen på Gibraltar och Åland kommer att delta med en trupp varför medel har beaktats.

Fritt bildningsarbete

Inom bildningssektorn verkar två bildningsförbund. Enligt LL (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund är syftet med ett bildningsförbund att ordna en fri och frivillig bildningsverksamhet i form av studiecirklar, kurser och liknande. I första hand riktar sig verksamheten till bildningsförbundets medlemmar. Bildningsförbundens verksamhet hänförs till kultursektorn beträffande landskapsfinansieringen och finansieringen sker med penningautomatmedel.

Landskapsregeringen avser under år 2019 att revidera lagen så att ansvaret för finansieringen av bildningsförbundens verksamhet kan delegeras till Ålands kulturdelegation. Detta för att förtydliga att delegationen som underlydande myndighet ansvarar för stöd ur penningautomatmedlen till kulturorganisationer inklusive bildningsverksamhet.

Mediepolitik

Landskapsregeringen antog ett nytt mediepolitiskt program under år 2018 där fokus ligger på frågan om Ålands tillgång till SVT:s fullständiga utbud över internet (SVT Play). Under år 2019 avser landskapsregeringen att tillsätta ett medieråd som får till uppgift att arbeta vidare med åtgärds punkterna i programmet men också ta sig an övriga mediepolitiska ärenden såsom initiativ från EU och nordiska mediepolitiska ärenden. Under år 2019 ska även Färöarnas mediepolitiska lösningar studeras.

NÄRINGS-, ARBETSMARKNADS- OCH REGIONALPOLITIK

Hållbart näringsliv

Målsättningen med näringspolitiken är bärkraftiga företag, en hög sysselsättningsgrad, ökad skattekraft och en hållbar ekonomisk tillväxt. Närings- och sysselsättningspolitik går hand i hand genom att goda förutsättningar för företagets utveckling ger fler jobb vilket är grunden för välstånd. Långsiktighet och förutsägbarhet skapar stabilitet för företagsverksamheten.

I landskapsregeringens arbete med att skapa gynnsamma villkor för företagande ingår att förenkla myndighetsregler, att underlätta kontakter med myndigheter bl.a. genom att införa fler digitala tjänster och att det finns tillgång till information kring företagandets olika aspekter. Insatser som skapar en positiv attityd till entreprenörskap och gör det enkelt att starta företag är viktiga liksom tillgång till kapital. Företagens tillgång till arbetskraft och kompetensförsörjning är centrala för utveckling av affärsverksamheten.

Den globala konkurrensen påverkar såväl exporterande företag som företag med en mestadels lokal marknad. Förändrade konsumtionsbeteenden ställer högre krav på företag att vara digitalt tillgängliga med snabb service och samtidigt leva upp till att kunna leverera hållbara varor och tjänster. De strategiska utvecklingsmålen 5 och 7 syftar till att stärka Ålands attraktionskraft för boende, besökare och företag samt bidra till hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster. De åländska företagens kostnader för samhällstekniska tjänster i form av el, vatten och avlopp visar att det krävs ett helhetsgrepp med större samordning i planering och effektivisering vid investeringar.

Under året startar arbetet med att integrera utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska mål i utformningen av de närings- och sysselsättningspolitiska programmen samt program för gränsöverskridande internationellt samarbete för perioden 2021 - 2027. De delvis EU-finansierade programmen kommer att finansiera betydande delar av avdelningens hållbarhetsinsatser. I arbetet involveras parterna som sedan genomför åtgärderna i programmen. På branschnivå görs parallellt en uppdatering av Turismstrategin för Åland 2012 - 2022 med en definition på Åland som en hållbar besöksdestination.

Sjöfart

Landskapsregeringens målsättning är att trygga en konkurrenskraftig sjöfart under åländsk och finländsk flagg. En hållbar utveckling av sjöfarten uppnås bl.a. genom internationella avtal och förpliktelser med om möjligt global giltighet. Den åländska sjöfartsutbildningen ska hålla en hög kvalitet och utvecklas för att förse motorn i den åländska ekonomin med god kompetens och drivkraft att ta sig an förändrade utmaningar. Vid sidan av rederiverksamheten finns ett betydande

internationellt verksamt maritimt kluster med en mångfald av inriktningar. Landskapsregeringen medverkar i Sjöfartens Dag som hålls den 9 maj 2019 och som genom åren har växt till en stor succé som samlar flera hundra personer med maritim koppling och gjort Åland till en maritim mötesplats att räkna med.

Jordbruk och livsmedel

Landskapsregeringens målsättning är att stimulera en hållbar, ekonomisk och smart utveckling av det åländska lantbruket och livsmedelsindustrin. I vår omvärld marginaliseras råvaruproduktionen och lantbruket men landskapsregeringens målsättning är att på Åland ska lantbruket kopplat till den lokala livsmedelsindustrin inte bara bevaras utan också utvecklas på ett hållbart sätt så att branschen skapar en långsiktig bärkraft som en del av ett hållbart samhälle. Näringen är komplext uppbyggd och påverkas mycket av svårpåverkbara faktorer som klimat, marknadsfluktuationer och inte minst politiska beslut på europeisk nivå. De för närvarande två stora utmaningarna att hantera inom jordbruket är jordbrukets allmänna lönsamhet för att skapa en långsiktig bärkraft och jordbrukets förmåga till resiliens. Lantbruket behöver förbättra sin förmåga att långsiktigt hantera förändringar och fortsätta att utvecklas.

Den senaste sommaren har på ett konkret sätt visat behovet av klimatanpassningar inom jordbruket. De klimatförändringar som visar sig allt tydligare i extremväder, i form av antingen längre torrperioder alternativt stora nederbördsmängder som ska hanteras under korta perioder, är utmaningar som jordbruket måste hantera. Ett aktivt jordbruk kommer också att vara en betydelsefull aktör i arbetet med att begränsa klimatförändringar då jordbruket, med rätt metoder, kan binda stora mängder koldioxid. Ålands landskapsregering har hösten 2018 tillsatt en arbetsgrupp för att utforma en bevattningsstrategi för landskapet i syfte att skapa en bättre beredskap för motsvarande situationer som i år. Arbetsgruppen har också i uppdrag att ta fram andra klimatanpassningsåtgärder som t.ex. effektiverad markavvattning. Genomförande av strategin kommer att startas under år 2019 och samverka med andra miljö- och klimatsatsningar inom näringen som genomförandet av den hållbara livsmedelsstrategin. Under hösten 2018 har det skapats en bred genomförandemodell för livsmedelsstrategin för att arbetet ska få ordentligt genomslag under år 2019.

Under året kommer landskapsregeringen ha tre övergripande fokusområden. Det första är avslutande av landsbygdsprogrammet 2014 – 2020 där landskapsregeringens uppgift är att genomföra programmet effektivt och fördela de återstående resurserna i linje med de övergripande målsättningarna. Det andra området är att genomföra den hållbara livsmedelsstrategin. Strategin startade som ett initiativ från näringen och ska nu verkställas i en organisationsmodell tillsammans med aktörerna från näringen inom både fisk och jordbruk, rådgivning och myndighet. Det tredje fokusområdet är att utveckla nya åtgärder för näringen för det kommande stödprogrammet 2021 – 2027 i linje med landskapsregeringens målsättningar och näringens behov.

Jordbruksbyråns verksamhet har beröringspunkt med flertalet av hållbarhetsagendans 7 målsättningar. Landsbygdsprogrammet och byråns övriga verksamhet arbetar strategiskt med områden som förbättrande av vattenkvalitet, bevarande och utvecklande av biodiversitet samt att förbättra utbudet av hållbart producerade livsmedel.

Fiskevård och fiskerinäring

Landskapsregeringens målsättning är att fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet. Arbetet med att nå målsättningen fortsätter inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program.

Landskapslagstiftningen som styr förverkligandet av unionens fiskeripolitik är under revidering. De reviderade lagarna planeras träda i kraft under år 2019. Syftet med dessa lagar är att främja ett hållbart nyttjande av gemensamma fiskresurser samt en hållbar utveckling av fiskerinäringen.

Landskapsregeringen kommer under året att fortsätta arbeta för att bredda fiskevårdsarbetet. Arbetet inom ramen för Ålands fiskodlings projekt med fokus på beståndsvårdande åtgärder för fisk avslutas vid utgången av år 2019. Inom projektet tas det fram information och kartunderlag som ska hjälpa vattenägare att åta sig effektiva fiskevårdsåtgärder inom sina vattenområden. Stort fokus läggs på samarbete och information.

Under år 2019 inleds arbetet med att ta fram ett nytt havs- och fiskerifondsprogram för perioden 2021 - 2027. Detta arbete kommer att sammankopplas med det fortsatta förverkligandet av Ålands hållbara livsmedelsstrategi.

Landskapsregeringens arbete för att främja fiskerinäringen och vårda fiskbestånden stöder förverkligandet av de strategiska utvecklingsmålen 3, 4, 5, 6 och 7 bl.a. genom att befrämja en konkurrenskraftig näring samt bidra till åtgärder som syftar till att gynna den biologiska mångfalden och vattenmiljön.

Skogsbruk

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att upprätthålla och vidareutveckla ett hållbart skogsbruk på Åland där skogen får en allt större roll inom bioekonomin, klimatpolitiken och i strävan för en hållbar utveckling i hela samhället.

Programmet *SkogsÅland2027*, som omfattats av Ålands lagting, utgör ett sektorspecifikt bidrag till utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Programmet innehåller ett flertal målsättningar för såväl skogens nyttjande som bevarande, där en förbättrad lönsamhet inom skogsbruket är en förutsättning för ett aktivt och hållbart skogsbruk på Åland. Under år 2019 kommer landskapsregeringen fortsättningsvis att jobba med verkställandet av programmet. Den största utvecklingspotentialen bedöms finnas inom ett ökat trähusbyggande där landskapsregeringen och övrig offentlig sektor bör gå i bräschen för att få igång motsvarande positiva träbyggnadstrend som för närvarande råder i bl.a. Sverige och Norge. Vidare finns stor potential för ökad energiframställning från skogsbiomassa och ett ökat utbud av skogsrelaterade tjänster som jakt-, natur-, kultur- och upplevelseturism samt för produktutveckling av det åländska virkets speciella egenskaper.

Tillgång till aktuell skogsdata är mycket viktig för att stimulera aktiviteten i privatskogsbruket och för att behålla skogscertifieringen. Landskapsregeringen har därför avslutat sin skogsbruksplaneringsverksamhet och inriktar sig i stället på anskaffning, bearbetning och publicering av skogsdata i e-tjänster samt i utvecklandet av GIS-baserad ärendehantering. För att uppnå målsättningarna kring biologisk mångfald och en god vattenmiljö avser landskapsregeringen utarbeta ett stödsystem för frivilligt biotopskydd och fortsätta sitt arbete kring vattenvård i skogsbruket i samarbete med bl.a. Ålands Vatten Ab.

Jakt- och viltvård

Landskapsregeringen ska verka för en god jaktkultur med aktiv viltvård, bra möjligheter till övningsskytte och sunda viltstammar i landskapet. Landskapsregeringen ska säkerställa att jaktbart vilt förvaltas på ett hållbart sätt och att invasiva arters utbredning begränsas. Prioriterade projekt är arbetet med sjöfågelförvaltningen, vårjakten, invasiva arter, förnyelsen av jägarexamen och verksamheten kring eftersök av trafikskadat vilt. De nytillkomna arterna varg och vildsvin föranleder också nya arbetsuppgifter som syftar till förhindrande av etablering.

Arbetsmarknad

Huvuduppgiften för landskapets arbetsmarknadspolitiska verksamhet är att effektivt och ändamålsenligt sammanföra den som söker arbete med den som söker arbetskraft, att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

Verksamheten vid AMS bidrar till att uppnå strategiskt utvecklingsmål 2 – alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället. Målet är att få alla ungdomar som saknar en yrkesexamen att ska skaffa sig en sådan och att inflyttade med inga eller bristfälliga kunskaper i svenska ska studera SFI (svenska för inflyttade) eller få ett arbete som de kan försörja sig på samt att personer med olika funktionsnedsättningar ska komma i arbete på den öppna arbetsmarknaden eller om det inte lyckas att de ska få en meningsfull sysselsättning inom ramen för verksamhet i sysselsättningsssyfte för handikappade och arbetsverksamhet för handikappade.

Arbetslösheten för unga personer (under 25 år) har minskat från 5,6 % år 2015 till 4,5 % år 2017 och medeltalet hittills i år har stigit något till 4,8 %. Arbetslösheten för de unga männen har minskat från 6,3 % år 2015 till 4,9 % år 2017. Motsvarande siffror för de unga kvinnorna är 4,8 % respektive 4,0 %. Landskapsregeringen noterar att arbetslösheten bland de unga männen har stigit något igen under år 2018 medan den sjunkit för de unga kvinnorna. Per september 2018 låg medeltalet för de unga männen på 5,8 %. Motsvarande siffra för de unga kvinnorna var 3,6 %. Landskapsregeringen anser att det är angeläget att AMS följer med utvecklingen, analyserar den och vidtar åtgärder för att stävja den ökande arbetslösheten bland män under 25 år.

Skärgården

Landskapsregeringens mest uttalade regionalpolitiska insatser avser vanligen skärgårdsregionen eftersom de territoriella förutsättningarna ger andra möjligheter och utmaningar än på huvudön. En hållbar regionalpolitik skapar fungerande helheter vad gäller tillgång till utbildning, omsorg, transporter och andra former av kommunikation, arbetsmarknad, boende, service och natur- och kulturmiljöer. Den regionalpolitiska målsättningen är att näringslivet i skärgården ska vara bärkraftigt. Landskapsregeringen främjar en framtida markanvändning och bebyggelseutveckling som karaktäriseras av attraktiva och därmed långsiktigt konkurrenskraftiga bostads-, näringslivs- och besöksmiljöer.

Genom en ökad och riktad finansiering till de året runt öppna skärgårdsbutikerna stöder landskapsregeringen en grundläggande service i skärgårdsregionen, vilket är en förutsättning för attraktionskraften för boende, besökare och företag i linje med strategiskt utvecklingsmål 5. Delaktighet och inflytande i samhällsbyggande frågor särskilt viktiga för regionen med en kontinuerlig och inkluderande dialog möjliggörs genom den av landskapsregeringen tillsatta skärgårdsnämnden,

strategiskt utvecklingsmål 2. Driftsavtalet med föreningen Företagsam skärgård föreslås fortsätta och innefattar även att representera Åland i Nordiska Ministerrådets Skärgårdssamarbete.

HÅLLBAR SAMHÄLLSTEKNIK

Landskapsregeringen har identifierat energi-, plan- och byggfrågor som centrala i omställningen till ett hållbart samhälle. Strategier och program har tagits fram och under förra året förstärktes bygg- och energiteamet vid Infrastrukturavdelningen för att arbeta vidare med frågorna. Teamets effektmål är att i samarbete med förvaltningen, kommuner och övriga samhällsaktörer ha lagt grunden till ett fossilfritt Åland i enlighet med *Energi- och klimatstrategin*, att förslaget till program för fysisk strukturutveckling med underliggande program som VA-plan för Åland är väl förankrade hos nyckelaktörerna samt att teamet med hjälp av kommunikation och nätverk har lagt grunden för en hållbar byggsektor.

Inom FLEXe-projektet, d.v.s. utvecklingen av en demoplattform för smarta energinät på Åland har bolaget Flexens Ab bildats där landskapet är en av nio åländska delägare vid sidan av CLIC Innovation. Bolaget möjliggör att arbetet med nya effektiviseringslösningar för ett bättre utnyttjande av befintliga nät kan utvecklas. Under året planeras en storskalig simulering i elnätet för att få bättre förståelse av förändringar i nätet, vilket behövs som underlag för flera delprojekt.

ENERGI- OCH KLIMATPOLITIK

Enligt FN:s klimatpanel går klimatförändringarna fortfarande åt fel håll trots internationella beslut om att gemensamt stoppa temperaturökningen. Utsläppen av koldioxid måste därför minska i snabbare takt än de tidigare målsättningarna. På Åland förverkligar landskapsregeringen de mål som uppställdes i Energi- och klimatstrategin och hållbarhetsagendans mål 6 om markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet. De främsta fokusområdena är transport- och energisektorn.

För att övergå till förnyelsebar energi vill landskapsregeringen främja utbyggnaden av vindkraft, den kraftkälla som har den största naturliga potentialen att utvecklas på Åland. Ett nytt system för stöd för utbyggnad av vindkraft sätts i kraft så snart lagen godkänts. I det första steget är avsikten att öka den lokalt producerade vindkraften från 18 % till 70 % av Ålands totala energiproduktion och därefter ta steg två som ökar andelen till 100 % eller mer. Stödsystemet är i kraft i 12 år och den maximala kostnaden, beroende på energipriset, är 17 miljoner euro för steg 1.

Landskapet fortsätter också att främja utvecklingen av solenergi och ger stöd för solpaneler för privata hushåll och företag. Även utbyggnaden av laddinfrastruktur för en mer eldriven transportsektor fortgår. Fyra snabbbladdarstationer för elbilar har etablerats, ett 10-tal destinationsladdare finns på plats runt om på Åland, medel finns för bussladdningsinfrastruktur i staden och Kraftnät Åland förbereder byggnationen av en laddstation för den första eldrivna landskapsfärjan i Svinö, Lumparland. Även linfärjor konverteras till eldrift under året. Även stöd för laddinfrastruktur för elbilar i flerbostadshus planeras.

Landskapsregeringen upphandlar även ett förnyelsebart bränsle som i jämförelse med fossil diesel minskar koldioxidutsläppen med upp till 90 %. Detta bränsle används för vägunderhållets maskiner samt för den upphandlade kollektivtrafiken på landsbygden.

Penningautomatmedel ges till kommuner som projektstöd för konvertering till mer koldioxidneutrala lösningar och investeringar som bidrar till ökad energieffektivitet.

Gällande bosättning uppmuntrar landskapet till ett ökat byggande i trä. Ökad kunskap av träbyggnation behövs inom byggsektorn, inom planläggning och upphandling. Nästa steg är att ta

fram en träbyggnadsstrategi. För ett mer koldioxidmart samhälle krävs också en regionalplanering som tar dessa aspekter i beaktande. Landskapsregeringen arbetar vidare från rapporten om fysisk strukturutveckling på Åland.

Landskapsregeringens strävanden att det på Åland ska byggas en biogasanläggning fortgår och aktörer på området finns. Landskapsregeringen har beredskap att, då ett konkret projekt föreligger bistå de aktörer som investerar i ett biogasverk som bidrar till en cirkulär ekonomi och ett stärkt lokalt kretslopp, ge ett investeringsstöd som motsvarar ca 20 % av investeringen. Samma belopp ska även ges till kommunala fjärrvärmesatsningar som främjar en förnyelsebar energi och uppvärmning.

Landskapsregeringen stöder fortsättningsvis utvecklingen av en mer hållbar turismsektor och projektet Green Key fortgår genom fortsatt finansiering inom ramen för Visit Åland r.f. Mål 6 förverkligas också inom ramen för storföretagsgruppen där företagen vidtar åtgärder för att hållbarhetsanpassa sina företag. Livsmedelsstrategin och målsättningarna för en mer koldioxidneutral lantbrukssektor fortgår och rådgivningen inriktas i högre grad mot klimatanpassningar för jordbruket, likaväl som det nya LBU-programmet.

En koldioxidbudget för hela Åland som samhälle tas fram. Koldioxidbudgeten ska ange utsläppsramar för olika sektorer och vara ett viktigt redskap i arbetet med att minska koldioxidutsläppen per capita.

BOSTÄDER OCH BYGGANDE

Målsättningarna för bostadspolitiken är att verka för en god tillgång på ändamålsenliga bostäder för olika målgrupper och i olika regioner samt skapa förutsättningar för ett bostadsbestånd som ger möjlighet till ett livslångt, hälsosamt och miljömässigt hållbart boende. För att uppnå dessa målsättningar används olika stödformer vars uppgift är att stimulera till ändamålsenliga investeringar i nybyggda bostäder samt reparationer och energieffektiviserande åtgärder av det befintliga bostadsbeståndet. Landskapsregeringen gör i detta sammanhang avvägningar mellan behovet av stödåtgärder och risken för framtida ohållbara kostnader för landskapsregeringen.

Då uppvärmning av byggnader står för närmare 40 % av energiförbrukningen är energieffektiviserande åtgärder i byggnader en naturlig del av Energi- och klimatstrategin och är en förutsättning för att nå de övergripande klimatmålen på EU-nivå och global nivå. Genom EU-direktiv kommer kraven vid nybyggande av byggnader som ägs av myndigheter att skärpas för att motsvara nära nollenergi byggnader. För övriga byggnader kommer motsvarande krav att träda i kraft år 2021. Även vid större renoveringar skärps energikraven för att allt mer sträva mot nybyggnadskrav. De allt striktare kraven kommer sammantaget att medföra stora utmaningar för hela samhället och landskapsregeringen har förutom den lagstiftande rollen även en viktig stödjande och rådgivande funktion i detta.

INFRASTRUKTUR- OCH TRANSPORTPOLITIK

Trafiksäkerhet

Trafiksäkerhetsarbetet är centralt inom det trafikpolitiska området. Utvecklingsarbetet fortsätter under år 2019 med samordnade insatser för att skapa en säkrare trafikmiljö i syfte att nå nollvisionen, d.v.s. inga svåra olyckor eller dödsfall i trafiken. Trafiksäkerhetsfrämjande insatser kommer genomföras i trafikinätet och arbetet med att öka kunskapen bland trafikanterna fortsätter. I detta syfte påskyndas även utbyggnaden av GC-nätet längs våra huvudvägar och säkerheten för den lätta trafiken ses över i samband med renovering av broar och färjfasten.

Tonnage

En långsiktigt stabil bastrafik är en förutsättning för en levande skärgård. Landskapets tonnage är ålderstiget, kan inte möta dagens behov och önskemål om minskad miljöpåverkan och tillgänglighet samt kräver allt större underhållsresurser. Det systematiska underhållet fortsätter därför och befintligt tonnage uppdateras enligt nya regelverk för att upprätthålla flottan i gångbart skick. För att bättre kunna möta dagens behov och stödja utvecklingen mot ett hållbarare samhälle har avtal ingåtts rörande en ny hybridfärja med eldrift på totalentreprenad för Föglölinjen. Driftstart planeras till år 2022. För att utveckla skärgårdstrafiken vidare planeras totalentreprenader på två nya matarlinjer, en mellan Sottunga och Hasterboda (Föglö) som en följd av omläggningen i södra linjen, och en mellan Kumlinge och Torsholma (Brändö) som en följd av omläggningen av norra linjen.

Korttrutt

Arbetet med korttrutt fortsätter enligt den strategi landskapsregeringen presenterade i meddelande nr 6/2013 - 2014 till lagtinget och koncentreras nu till projekten västra och östra Föglö. Under år 2019 ingås entreprenadavtal rörande utbyggnaden på västra Föglö. Planen är att sedan upphandla entreprenaden för de två delarna av utbygganden på östra Föglö. Målsättningen med korttruttprojektet är att skapa en trygg förutsägbar trafik som beaktar de bofastas, näringslivets och fritidsboendets behov samtidigt som kostnaderna för skärgårdens transportförsörjning inte ska öka. Den beräknade kostnadsminskningen är såpass stor att investeringarna kan finansieras genom att omfördela medel från driftsutgifter till investeringar utan att höja det totala budgetuttaget över en tidsperiod.

PERSONALPOLITIK

Landskapsregeringen ska vara en attraktiv och dynamisk arbetsplats för både stabil erfarenhet, ungdomlig drivkraft och nyfikenhet samt ha ett modernt och uppmuntrande ledarskap. Landskapsregeringens största tillgång är dess professionella och motiverade personal som uppmuntras till intraprenörskap, drivkraft och initiativförmåga där kvalitet och rättssäkerhet är ledord.

Åtgärder och insatser utgår från antagna riktlinjer och handlingsprogram vilka grundar sig på allmänna förvaltningens värdegrund och utvecklings- och hållbarhetsagendans vision och de sju strategiska målen med ett integrerat, jämställt och likabehandlings perspektiv. Personalens engagemang och eget ansvar är avgörande för att upprätthålla och utveckla en hållbar förvaltning som verkar för det åländska samhällets bästa.

Landskapsregeringen bedriver en restriktiv anställningspolitik och en lönepolitik som bygger på objektiva kriterier och transparens som bidrar till att minimera omotiverade löneskillnader mellan kvinnor och män. I rekryteringarna följs antagna riktlinjer som säkerställer ett professionellt ansöknings- och urvalsförfarande som garanterar en professionell, jämställd och likvärdig behandling av alla sökande. Landskapsregeringen erbjuder också fortsättningsvis praktikplatser till högskolestuderande som bland annat ett led i det långsiktiga rekryteringsarbetet.

Landskapsregeringen strävar till att erbjuda anställningstrygghet och bra personalförmåner för att kunna rekrytera och behålla professionell och motiverad personal. De anställda erbjuds olika förmåner som avser att främja både fysisk-, psykisk- och social hälsa samt förebygger alla kategorier av ohälsa. Arbetsmiljön kartläggs och utvecklas i samband med kontinuerliga medarbetarundersökningar i syfte att förebygga problem i ett tidigt skede och minska risken för ohälsa och sjukskrivningar. Landskapsregeringen samarbetar även med företagshälsovården utgående från ett handlingsprogram för främjandet av arbetsförmågan och uppföljning av

sjukfrånvaro. Olika friskvårdsinsatser och subventionerade kultur- och motionsaktiviteter, föreläsningar och kampanjer bidrar till bättre hälsa och tillika bättre trivsel.

Med hjälp av flexibla arbetstidsarrangemang såsom distansarbete kan man öka arbetets effektivitet och flexibilitet, främja arbetsförmågan och underlätta samordnandet av arbete och privatliv.

En stark organisationsidentitet bidrar till självuppfattningen och underlättar både internt och externt att förstå vad organisationen är, vad den står för och vart den strävar. All kommunikation utgår från landskapsregeringens värdegrund. Varumärket bidrar till landskapsregeringens profilering i det åländska samhället och i landskapsregeringens externa kontakter.

Budgeten och löneutgifterna

Kollektivavtalen för de flesta yrkesgrupperna löpte t.o.m. 31.1.2018. Avtalsförhandlingarna har löpt parallellt med budgetprocessen. Löneutgifterna har beräknats med beaktande av de indikationer som avtalsprocessen gett. Det nya avtalet kommer att gälla från 1.2.2018 till 31.3.2020.

Vid budgetlöneberäkningen inom allmänna förvaltningen samt underlydande myndigheter utom ÅHS har beaktats en lönejustering om 2%, medan för ÅHS har 2,7% använts. Ett engångsbelopp om 9,2 % av fasta lönen i november utbetalas till tjänstemän inom landskapsförvaltningen i december och till tjänstemän vid ÅHS, inkl. läkargruppen i januari, därav skillnaden.

Från den 1.4.2018 höjs grundlönerna med 1%, förutom för tandläkare, hälsocentral och läkare. Läkargruppens avtal blir klart senare men följer justeringarna i Kommunala tjänstekollektivavtalet för läkare.

Från den 1.4.2019 höjs grundlönerna med 1,1%, dock minst 24 euro. Denna höjning omfattar inte heller läkargruppen.

Som en del av löneutvecklingsprogrammet används fr.o.m. 1.12.2018 100.000 euro för att infoga årsförhöjningarna i grundlönen för lärare anställda vid Ålands Folkhögskola, Ålands Musikinstitut samt Högskolan på Åland.

Pensionspremierna enligt LL (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond har beräknats enligt 18,2 % av de av förskottsinnehållning underkastade löneutgifterna, vilket är samma nivå som år 2018. De som nyanställts efter den 1.1.2008 försäkras i ett privat arbetspensionsbolag. De direkta sociala avgifterna är 1,43 % för år 2019 och motsvarande avgift var 1,65 % för år 2018.

Enligt tjänstemannalagen (2013:45) görs inrättande och indragning av tjänster genom en behovsprövning och för de externa myndigheterna avger avtalsbyrån ett utlåtande om förslaget. Genom att landskapsregeringen inom fastställda ramar för verksamheten kan fatta beslut om tjänsteregleringarna skapas ett flexiblere system utan att tjänsteinnehavarnas rättsliga ställning i förhållande till arbetsgivaren i sak förändras.

Inkomst i form av dagpenningar som inflyter vid en anställds tjänsteledighet med lön på grund av sjukdom, moderskaps- eller faderskapsledighet har i budgetförslaget beaktats netto under respektive moment för personalutgifter. Nettoföringen av dagpenningar innebär samtidigt att kostnader för eventuella vikarier i nämnda fall ska belasta respektive moment för personalutgifter.

Med hänvisning till ovanstående får landskapsregeringen vördsamt föreslå

att lagtinget antar följande förslag till budget för landskapet Åland för år 2019 samt bemyndigar landskapsregeringen att uppta för budgetens förverkligande erforderliga lån.

Mariehamn den 23 oktober 2018

L a n t r å d

Katrin Sjögren

Minister

Mats Perämaa

Bilagor:

1. Sifferstat
2. Utveckling och hållbarhet i budgeten
3. Översikt över landskapets investeringsplaner 2018 - 2020
4. Ekonomisk översikt hösten 2018
5. Kvinnor och män i samhälle och arbetsliv, förändringar under 2010-talet

Detaljmotivering - Verksamhet

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I verksamhetsavsnittet ingår inkomster och utgifter för landskapets egen verksamhet som antingen bedrivs i egen regi eller genom upphandling av tjänster. Exempel på sådana utgifter är löner och lönebikostnader, köp av varor och tjänster samt anskaffning av maskiner och inventarier under 50.000 euro. Posterna ingår i resultaträkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i bokslutet för år 2017 och budgeten för år 2018, inklusive de justeringar som gjorts i första tillägget till budgeten för år 2018. Rörande bokslutsuppgifterna för år 2017 bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkts- och kostnadskonton, överföringarnas intäkts- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet.

Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment.

Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

100 Lagtinget

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom lagtingets förvaltningsområde. Beloppen är exklusive lagtinget underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallsiffror för år 2017, grundbudgeten för år 2018, första tilläggsbudgeten för år 2018 respektive förslaget till budget för år 2019.

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Löner o arvoden	-1 593 986	-1 560 337		-1 591 669
Pensionskostnader	- 290 030	- 283 981		- 289 684
Övr lönebikostnader	-25 790	-25 746		-22 761
Summa Lönebikostnader	- 315 820	- 309 727		- 312 445
Pers ers o rättelsep	6 443	-5 000		
Summa Personalkostnader	-1 903 363	-1 875 064		-1 904 113
Köp av tjänster	- 174 989	-96 452		- 135 240
Material förnödenh	-14 310	-8 600		-62 500
Övr verksamh kostn	-17 019	- 133 883		- 113 147
Summa Verksamhetens kostnader	-2 109 680	-2 114 000		-2 215 000
Övriga ink kap överf		0		
Summa Utgift ink o kap öv		0		
Summa Kostn ink o kap öv		0		
Summa Verksamhetsbidrag	-2 109 680	-2 114 000		-2 215 000
Övr finansiella int	-4			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-4			
Summa Årsbidrag	-2 109 684	-2 114 000		-2 215 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-2 109 684	-2 114 000		-2 215 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-2 109 684	-2 114 000		-2 215 000

101 Lagtinget

Kärnverksamheten

Lagtinget utövar lagstiftnings-, budget- och kontrollmakt i enlighet med självstyrelselagen samt lagtings- och arbetsordningen. Det egentliga lagtingsarbetets omfattning beror på det antal ärenden som landskapsregeringen och republikens president överlämnar till lagtinget samt på i vilken utsträckning ledamöterna själva utövar sin initiativrätt. Ledamotskapet i lagtinget kräver även insatser från ledamöterna i form av grupparbete, nordiska och övriga internationella kontakter, kunskaps- och informationsinhämtning samt utbildning på olika områden.

Utåtriktad verksamhet

Med tanke på självstyrelsens utveckling är det angeläget att lagtinget och dess ledamöter skapar och upprätthåller kontakter till politiker utanför landskapet bland annat genom att ta emot besökare och företa studie- och arbetsresor. En särskilt viktig målgrupp är ledamöterna i Finlands riksdag.

E-demokrati – ett integrerat kommunikationssystem

Lagtinget eftersträvar en ökad öppenhet i förhållande till och i dialog med medborgarna. Målet är ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati, där det ska vara lättare att navigera i ett ärende och i realtid möjligt att följa lagtingets plenum via lagtingets hemsida. Projektet fortgår i enlighet med en av kansli Kommissionen förnyad budgetplan.

2019 – ett valår

Nästa val till lagtinget hålls i oktober 2019 och det nya lagtinget samlas i början av november 2019. Under året kommer därför ny datautrustning för ledamöterna att köpas in.

10100 Lagtinget, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-1 875 852	-1 883 000		-1 961 000
Anslag netto	-1 875 852	-1 883 000		-1 961 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.961.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas främst medel för lagtingsledamöternas arvoden och ersättningar samt för täckande av lagtingsledamöternas kostnader för resor till och från möten i lagtinget. Under momentet inryms även talmannens representationsersättning.

Ersättningarna fastställs av en arvodeskommission i enlighet med landskapslagen om lagtingsledamöternas arvoden och kostnadsersättningar. Eftersom arvodeskommissionens beslut av den 26 oktober 2015 inte ändrats utgår budgeteringen från att samma arvodesregler ska tillämpas under år 2019 som åren 2016-2017 dock så att de allmänna förhöjningarna omfattar också ledamöternas arvoden. Lagtingsledamöternas arvode beräknas således fortsättningsvis som ett årsarvode som utgör 67 % av grundlönen och sex ålderstillägg i landskapets löneklass A 28.

Medel anslås vidare liksom tidigare för en skattepliktig kommunikationsersättning om 120 euro per ledamot och månad för att täcka ledamöternas kostnader för mobilsamtal, datorförbindelser m.m. Ur anslaget betalas också de hälsovårds- och utbildningstjänster som ledamöterna erhåller samt utbildning för ledamöterna. I anslaget under momentet ingår även medel för att täcka kostnaderna för arvodeskommissionens medlemmar samt eventuella övriga utgifter för arvodeskommissionens verksamhet.

Anslaget beräknas i övrigt täcka ledamöternas kostnader för resor utanför Åland, dagtraktamenten och logiersättningar. Kostnaderna för medlemmarna i Nordiska rådet samt den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) påförs dock separata moment.

Anslaget föreslås ökat med 47.500 euro för att täcka kostnaderna för datautrustning och licenser för de nya ledamöterna samt ökade kostnader för personalvård och boendeersättning.

111 Lagtingets kansli

11100 Lagtingets kansli, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	-20	1 000		
Kostnader	-1 264 296	-1 391 069		-1 448 000
Anslag netto	-1 264 316	-1 390 069		-1 448 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.448.000 euro varav ca 544.000 euro avser internhyra.

Utgifter

I anslaget ingår avlöningsutgifter för den ordinarie kanslipersonalen samt medel för tillfälliga uppdrag vid tidvis förekommande arbetsanhopning. Vidare ingår i anslaget utgifter för kopiering, tryckning samt post- och teleavgifter, kontorsmaterial och servicearbeten, personalvård, personalens resor och fortbildning, sedvanlig förnyelse av kontors-, data- och teleutrustning för kansliet och lagtingets ledamöter samt representation på tjänstemannanivå. Ökningen av anslaget motiveras av kostnaderna för datautrustning för personal och gruppkanslier.

Anslaget avser även kostnader för sakkunnigutlåtanden till utskott och övriga organ inom lagtinget samt för översättnings- och tolkningsuppdrag och liknande. Ur anslaget under momentet stöds även verksamheten i lagtingets veteranförening. Vidare kan medel ur anslaget under momentet användas för konstanskaffningar enligt beslut av kanslikommissionen.

Momentet belastas med internhyra som gottskrivs fastighetsverket.

11130 Lagtingets bibliotek, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-20 287	-25 000		-25 000
Anslag netto	-20 287	-25 000		-25 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för inköp av litteratur och prenumerationer till lagtingets bibliotek, inbindning, datakatalogisering, informationssökning, anslutning till avgiftsbelagda databaser och användartjänster, fjärrlån, post- och tullavgifter, kontorsutgifter och övriga konsumtionsutgifter. I anslaget ingår även kostnader för scanning av gamla lagtingshandlingar. Anslaget är detsamma som för år 2018.

112 Lagtingets övriga utgifter

Under kapitlet upptas medel bland annat för Landskapsrevisionens verksamhet, för stöd av lagtingsgruppernas verksamhet samt för lagtingets representation.

Landskapsrevisionen är en oberoende revisionsmyndighet som ersätter de tidigare landskapsrevisorerna och landskapsregeringens revisionsbyrå.

En viktig förutsättning för att främja demokratin är att det ges tillräckliga och jämlika verksamhetsbetingelser för att bedriva politiskt arbete och politisk opinionsbildning. Ett fungerande samarbete inom ramen för de olika lagtingsgrupperna är tillsammans med kansliresurser här viktiga beståndsdelar. I detta syfte beviljas lagtingsgrupperna ett årligt anslag för att stöda gruppkansliernas arbete som service- och utredningsresurs för grupperna.

11210 Lagtingets Östersjösamarbete, BSPC, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	6 590			
Kostnader	-31 625	-90 000		-25 000
Anslag netto	-25 035	-90 000		-25 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Lagtingets samarbete inom ramen för den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) har blivit allt viktigare och ger lagtinget en god plattform att på jämbördig nivå tillsammans med övriga parlament runt Östersjön bidra till en positiv utveckling av regionen. Lagtinget deltar bland annat i den årliga konferensen, den ständiga kommitténs möten, olika arbetsgruppsmöten samt vid behov i sekretariatets möten. Därutöver kan BSPC utse rapportörer från lagtinget för olika ärenden. Under år 2019 deltar delegationen i en arbetsgrupp gällande migration och integration. Anslaget används främst för delegationens och sekretariatets resekostnader, arrangemang av olika möten och övriga omkostnader. Anslaget föreslås återgå till den normala nivån om 25.000 euro.

11220 Dispositionsmedel

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-33 234	-70 000		-70 000
Anslag netto	-33 234	-70 000		-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser medel för gästbesök, uppvaktningar, vissa resekostnader i anslutning till inbjudningar, arrangemang och motsvarande. Ur anslaget kan medel i enlighet med kanslikommissionens beslut utgå på ansökan från lagtingsgrupperna för arrangemang med anledning av besök av parlamentariker från Finlands riksdag. Anslaget är oförändrat i förhållande till år 2018.

120 Landskapsrevisionen

Landskapsrevisionens granskning sker i form av årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen har till syfte att bedöma om årsredovisningen och den underliggande redovisningen är tillförlitliga och ger en rättvis bild av landskapets ekonomiska situation samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut. Effektivitetsrevisionen har till syfte att bedöma om budgetmedlen har använts i enlighet med principerna om sparsamhet, effektivitet och ändamålsenlighet. Granskningen ska främja en sådan utveckling att landskapet med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser.

Landskapsrevisionen ansvarar även för granskningen av EU-stöd, vilka beviljas inom ramen för EU:s strukturfondsprogram på Åland, i enlighet med de krav som EU-kommissionen ställt.

12010 Landskapsrevisionen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 193 790	- 197 000		- 220 000
Anslag netto	- 193 790	- 197 000		- 220 000

Budgetmotivering

För Landskapsrevisionens verksamhet föreslås ett anslag om 220.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser medel för myndighetens verksamhet såsom personalutgifter, administrativa utgifter, utbildning, tjänsteresor samt inköp av revisionstjänster och övriga experttjänster.

Anslaget föreslås höjt för att ge utrymme för ökad upphandling av revisionstjänster.

Landskapsrevisionens granskningsrapporter publiceras på landskapsrevisionens webbplats www.revisionen.ax.

130 Ålands delegation i Nordiska rådet

Verksamheten vid delegationen och delegationssekretariatet bedrivs med stöd av landskapslagen (1984:25) om Ålands representation i Nordiska rådet.

Liksom föregående år sköts sekreteraruppgifter och kansligöromål vid delegationen av en utskottsekreterare respektive byråsekreterare vid lagtingets kansli.

13010 Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-40 038	-34 000		-34 000
Anslag netto	-40 038	-34 000		-34 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 34.000 euro.

Utgifter

Delegationen deltar b.l.a. i nordiska rådets sessioner, utskottsmöten, olika arbetsgruppsmöten samt vid behov i sekretariatets möten. Anslaget utgörs främst av delegationens resekostnader, omkostnader och representation vid eventuella arrangemang av nordiska möten.

200 Landskapsregeringen och regeringskansliet

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallsiffror för år 2017, grundbudgeten för år 2018, första tilläggsbudgeten för år 2018 respektive förslaget till budget för år 2019.

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	245 047	252 000		276 863
Avgiftsintäkter	2 591 460	2 572 000		2 572 000
Erhållna bidrag		0		
Övr verksamh intäkt	92 147	117 000		137 645
Summa Verksamhetens intäkter	2 928 654	2 941 000		2 986 508
Löner o arvoden	-1 688 038	-1 792 489	-45 851	-1 924 572
Pensionskostnader	- 302 763	- 326 233	- 8 345	- 350 272
Övr lönebikostnader	-27 524	-29 576	- 757	-27 521
Summa Lönebikostnader	- 330 287	- 355 809	- 9 101	- 377 793
Pers ers o rättelsep	4 923			
Summa Personalkostnader	-2 013 401	-2 148 299	-54 952	-2 302 365
Köp av tjänster	-2 009 234	-1 955 294	- 123 048	-1 913 767
Material förnödenh	- 221 280	- 216 105		- 225 730
Övr verksamh kostn	-85 994	- 538 302		- 492 645
Summa Verksamhetens kostnader	-4 329 909	-4 858 000	- 178 000	-4 934 507
Övr ink o kap överf	148 175	148 000		148 000
Summa Intäkt ink o kap	148 175	148 000		148 000
Summa Intäkt ink o kap öv	148 175	148 000		148 000
Undervisn kultur idr	-20 000			
Övriga ink kap överf	-2 493 346	-2 546 000		-2 491 000
Summa Utgift ink o kap öv	-2 513 346	-2 546 000		-2 491 000
Summa Kostn ink o kap öv	-2 513 346	-2 546 000		-2 491 000
Summa Verksamhetsbidrag	-3 766 426	-4 315 000	- 178 000	-4 291 000
Summa Årsbidrag	-3 766 426	-4 315 000	- 178 000	-4 291 000
Extraordinära kostn				0
Summa Extraordinära poster				0
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-3 766 426	-4 315 000	- 178 000	-4 291 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-3 766 426	-4 315 000	- 178 000	-4 291 000

200 Lantrådet och landskapsregeringens ledamöter

För att handha landskapets allmänna styrelse och förvaltning tillsätter lagtinget, på sätt därom är stadgat i lagtingsordningen, en landskapsregering bestående av lantrådet och högst sju ledamöter. På landskapsregeringen ankommer att bevaka landskapets rätt och bästa samt att till verkställighet befordra lagtingets beslut och övriga förfoganden.

Landskapsregeringen bedriver verksamheten utgående från sitt regeringsprogram och strävar efter att i planeringen och beslutsfattandet beakta utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland utgående från den där ingående visionen och de sju strategiska utvecklingsmålen.

Landskapsregeringen och dess medlemmar biträds av landskapsregeringens allmänna förvaltning i de ärenden och andra uppgifter som ankommer på landskapsregeringen.

20010 Landskapsregeringen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 952 785	- 975 000		- 992 000
Anslag netto	- 952 785	- 975 000		- 992 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 992.000 euro.

Utgifter

Landskapsregeringen antas under året bestå av lantrådet jämte sex ministrar. Arvodet till landskapsregeringsledamöterna utgår enligt landskapslagen (1985:17 ändrad 2000/64) om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse].

Under momentet upptas även anslag för avlönande av förvaltnings- och utvecklingschef och ministersekreterare samt för resekostnader och övriga verksamhetsutgifter.

20020 Dispositionsmedel

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-61 069	-70 000		-70 000
Anslag netto	-61 069	-70 000		-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser främst landskapsregeringens kostnader för kontakter med myndigheter och organisationer samt kostnader i samband med representationsuppdrag.

210 Regeringskansliet

Vid regeringskansliet finns sakkunniga gällande juridiska frågor, europarätt och externa frågor, personalfrågor, jämställdhets- och integrationsfrågor, kommunikation, hållbar utveckling samt digitala system. Därutöver finns funktioner för service i form av registrators-, receptions-, vaktmästeri- och städtjänster.

Verksamheter som personal, kommunikation, jämställdhet och integration är per definition social hållbarhet och bidrar till att i första hand uppnå utvecklings- och hållbarhetsagendans två första strategiska utvecklingsmål. Verksamheterna i Bryssel och i Helsingfors bidrar främst till att förverkliga agendans mål 5 medan Serviceenheten bidrar till förverkligandet av mål 6 och mål 7 .

Regeringskansliet har en viktig roll då det gäller samordning, enhetliga och tydliga riktlinjer för centrala frågor i förvaltningen. En tydlig och transparent organisation med uppdaterade handböcker samt möjligheter för handläggare att erhålla stöd och hjälp gällande juridiska frågor bidrar till att kvalitetssäkra beslut på alla nivåer i förvaltningen. Tydlighet och struktur i verksamheterna underlättar utförande av arbetsuppgifter och ökar förvaltningens trovärdighet.

Det tvååriga ungdoms- och demokratiprojektet med utgångspunkt i stora samhällsreformer såsom ny vallagstiftning med e-röstning, en genomgripande kommunreform och en omdiskuterad korttruttsatsning fortsätter under året. Arbetet innebär utvecklande av nya former för medborgerlig samverkan och medborgardialog med särskilt fokus på unga kvinnors och mäns förutsättningar och möjligheter att vara aktiva och engagerade samhällsmedlemmar och bidrar därmed till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendans två första mål.

Åland är i behov av inflyttning för att kunna vara ett bärkraftigt samhälle med tillgång till kompetensförsörjning och framtida behov av arbetskraft. Eftersom en stor del av integrationsarbetet sker inom ordinarie verksamheter i samhället blir samarbete, samverkan, erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan olika verksamheter avgörande. Perspektivet på inflyttade breddas så att flera grupper av inflyttade inkluderas vilket tydliggörs i enkät om integration. Samverkan är också kännetecknande för EU-projektet "En säker hamn" som blir samlingspunkt för landskapsregeringen, Ålands hälso- och sjukvård, Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, kommuner och tredje sektorn. Målsättningen är att utveckla rutiner och arbetsätt för flyktingmottagande och vidarebosättning. Erfarenheter, rutiner och verktyg kan även användas gällande övrigt integrationsarbete på Åland.

Under året kommer landskapsregeringen att påbörja verkställandet av handlingsplanen för våld i nära relationer med fokus på fyra övergripande områden där verkningfullt förebyggande arbete mot våld i nära relationer får en framträdande roll.

Under året fortsätter regeringskansliets arbete med att skapa ett inkluderande, respektfullt och välkomnande arbetsklimat i syfte att leva upp till visionen "Arbetsglädje och utveckling genom öppen och tydlig dialog ger ett bärkraftigt regeringskansli".

21010 Regeringskansliet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	115 536	170 000		157 000
Kostnader	-2 186 426	-2 530 000	- 155 000	-2 416 000
Anslag netto	-2 070 890	-2 360 000	- 155 000	-2 259 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 157.000 euro och ett anslag om 2.416.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser försäljning av intyg och utdrag ur register, försäljning av böcker, broschyrer samt inkomster för avgiftsbelagda prestationer vid regeringskansliets allmänna byrå. Dessutom ingår inkomster för hantering och skötsel av serviceuppgifter för fastighetsverket och ersättning från inrikesministeriet för tillsyn av penningtvätt gällande fastighetsförmedling och hyreslokalidkare.

Utgifter

I anslaget upptas kostnader för personal, tjänsteresor, prenumerationer, diverse inköp och andra verksamhetsutgifter samt representation. Därtill ingår anslag för avdelningens utgifter för den yrkesspecifika personalutbildningen och det fortsatta utvecklingsarbetet på regeringskansliet.

Anslaget inkluderar kostnader för Ålands specialrådgivare vid Finlands ständiga representation i Bryssel.

Anslaget ska även täcka kostnader för projekten Alandica Debatt 50.000 euro, Almedalen 40.000 euro och Suomi Areena 10.000 euro. 15.000 euro anslås för framtagande av ram och planering för att uppmärksamma och fira självstyrelsens 100 års jubileum 9 juni 2021 till 9 juni 2022.

Av anslaget föreslås 40.000 euro för att bistå kommuner med att samordna verkställandet av den föreslagna kommunstrukturreformen.

215 Kommunikationsverksamhet

Personal- och kommunikationsenheten ska främja en god kommunikation såväl inom förvaltningen som externt genom att utveckla och arbeta strategiskt med olika kommunikationskanaler.

Inför arbetet med att förtydliga och konkretisera uppdraget gällande kommunikation och information har en kartläggning över de olika ansvarsområdena gjorts.

Förutsättningarna för en hållbar intern och extern kommunikation förutsätter aktiv och medveten samverkan med berörda aktörer.

Målsättningar för år 2019

- skapa god intern- och externkommunikation genom strategiskt arbete med olika kommunikationskanaler
- skapa, utveckla och informera om guider, mallar och annat stödmaterial som finns för landskapsregeringens medarbetare
- ta fram riktlinjer för användning av sociala medier
- arrangera utbildningar gällande extern kommunikation samt
- skapa bra rutiner och riktlinjer för presskontakter och -träffar.

21500 Kommunikationsverksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter		11 000		
Kostnader	-37 199	-50 000	-23 000	-24 000
Anslag netto	-37 199	-39 000	-23 000	-24 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 24.000 euro.

Utgifter

Anslaget inkluderar kostnader för verksamheten i syfte att vidta åtgärder för att uppnå målsättningarna i budgeten.

21510 Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	3 061	3 000		3 000
Kostnader	-58 836	-59 000		-76 000
Anslag netto	-55 775	-56 000		-73 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 3.000 euro och ett anslag om 76.000 euro.

Inkomster

Inkomsten består av hyresintäkter från Ålandsdelegationen för hyra av mötesrum. Hyran betalas av Justitieministeriet.

Utgifter

Ålandskontoret i Helsingfors är landskapsregeringens informationskontor som samordnar kommunikation och kontakter mellan målgrupper på Åland och i Helsingfors samt i övriga Finland. Ett aktivt samarbete pågår för att förbättra kommunikationen mellan Åland och övriga Finland.

Ålandskontoret samarbetar med den åländska riksdagsledamoten och har insyn i riksdagens arbete och förmedlar information till förvaltningen om aktuella lagförslag. Ålandskontoret bistår tjänstemän, politiker och det åländska näringslivet i skapandet och upprätthållandet av nätverk och fungerar samtidigt som en mötesplats. Till uppgifterna hör även att stärka Ålandsbilden och att synliggöra Åland, bl.a. genom att föra fram Ålandsexemplet och att representera Ålands landskapsregering. Ålandskontoret följer med vad som framförs i medierna på fastlandet om Åland och förmedlar information vidare till berörda. För att synliggöra Åland i Finland fortsätter man att utveckla deltagandet i SuomiAreena i Björneborg samt ordnar föreläsningar i Helsingfors. Tre föreläsningar planeras med aktuella teman. Till uppgifterna hör också att marknadsföra och förankra Alandica Debatt i hela Finland.

Den största utgiftsposten består av hyror för kontorslokal. Höjningen av anslaget beror på ett projekt att synliggöra Åland i Helsingfors genom arrangerande av tre föreläsningstillfällen samt för kommunikation och införskaffande av mediahanteringsverktyg.

220 Främjande av jämställdheten

Ett jämställt Åland

Den övergripande målsättningen för det åländska jämställdhetsarbetet är att kvinnor och män ska ha samma makt och frihet att forma samhället och sina egna liv.

Under året färdigställs och implementeras Agenda för jämställdhet. Detta för att utveckla och systematisera arbetet med jämställdhet. Syftet med en agenda för jämställdhet är att skapa en helhetssyn och en viljeinriktning för att på ett tydligt sätt styra arbetet i en riktning som lever upp till de åtaganden gällande jämställdhet som finns i lagar och internationella konventioner och för att bygga ett långsiktigt och dynamiskt samhälle på Åland. Agenda för jämställdhet utgår från Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland och FN:s Agenda 2030.

Ett jämställt samhälle innebär att jämställdhetsperspektiv ska läggas på alla områden i samhället. Ålands landskapsregering använder jämställdhetsintegrering som huvudsaklig strategi för att uppnå målen för jämställdhetsarbetet. Jämställdhetsintegrering innebär att jämställdhetsperspektivet ska införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattandet. Det är där ordinarie beslut fattas, resurser fördelas och normer skapas, som ojämställdheten skapas och upprätthålls. Strategin innebär att analyser av kvinnors och mäns, flickors och pojkers situation och villkor ska ingå i beslutsunderlag och konsekvenser av beslut ska analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv. Jämställdhetsintegrering förutsätter att det finns en insikt om att jämställdhet skapas där beslut fattas, resurser fördelas och normer skapas.

Jämställdhetsarbetet på Åland är långsiktigt, kunskapsbaserat och målmedvetet.

Målsättningar för år 2019

Inom ramen för Agenda för jämställdhet fokusera på att:

- implementera Agenda för jämställdhet samt arbeta fram därtill hörande handlingsplaner
- stödja olika verksamheters och organisationers arbete med att främja jämställdhet genom olika kunskapshöjande insatser samt
- delta i det nordiska samarbetet för jämställdhet.

Landskapsregeringens mål är nolltolerans för våld i nära relation vilket kräver åtgärder och kunskaper för att förebygga, upptäcka och motverka våld.

Landskapsregeringen kommer under året att påbörja verkställandet av handlingsplanen "Våld i nära relationer- Nolltolerans mot våld i nära relationer" för perioden 2019 - 2020. Handlingsplanen fokuserar på fyra övergripande områden:

1. Ett utökad och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld i nära relationer
2. Förbättrad upptäckt av våld samt starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn
3. Effektivare brottsbekämpning mot våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor samt
4. Förbättrad kunskap och metodutveckling inom området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

22000 Främjande av jämställdheten, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 170 994	-75 000		-75 000
Anslag netto	- 170 994	-75 000		-75 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 75.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för såväl konkreta åtgärder som andra former av insatser inom "Agenda för jämställdhet" och handlingsplan "Våld i nära relationer – Nolltolerans mot våld i nära relationer". Anslaget inkluderar kostnader för kvinnofridslinjen och nyetablering av Alternativ till våld. Anslaget ska täcka kostnader som uppstår i samband med det nordiska och internationella samarbetet på området.

225 Främjande av integration

Inflyttning är nyckeln för att klara av framtida utmaningar. Att Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar förutsätter att Åland har en attraktionskraft som genererar såväl inflyttning som återinflyttning och som dessutom bidrar till att människor stannar kvar. Integrationsfrågorna är särskilt aktuella inom agendans mål 1, 2, 5 och 7.

Landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2016-2019 lyfter behovet av kunskap, samverkan och utbyte för att människorna ska må bra. Ett särskilt fokus i programmet är språk, utbildning, arbete och sysselsättning, hälsa och sjukvård, samt främjande av delaktighet, goda relationer och förebyggande av främlingsfientlighet och diskriminering.

Det offentliga Åland tillhandahåller information om Åland och det åländska samhället t.ex. inom ramen för svenska för inflyttade (SFI) undervisningens samhällsorientering och informationskontoret Kompassen.

En stor del av integrationsarbetet görs inom ramen för ordinarie verksamhet inom barnomsorg, grundskola, utbildning, arbetsmarknadspolitik, sysselsättning samt hälso- och sjukvård. Landskapsregeringen fortsätter investera i språkundervisning för barn och vuxna i enlighet med tyngdpunkterna i programmet. Under år 2019 kommer vuxna som studerar SFI på heltid, som andra vuxenstudierande med bosättningsbaserad social trygghet i Finland, att få rätt till studerandehälsovård. Fungerande system med vägledning och validering av utbildning, erfarenhet och kompetens - såväl formell som informell är nödvändiga för att möjliggöra tillvaratagandet av den erfarenhet och kompetens som bor eller bosätter sig i landskapet.

Möjlighet för tredje sektorn att genomföra aktiva insatser för integration med stöd av penningautomatmedel fortgår år 2019, se moment 35000.

ÅSUB:s integrationsrapport (2014) uppdateras och följs upp år 2019. Resultatet ligger till grund för att utveckla och förbättra integrationspolitiken och arbetet inom landskapets verksamheter.

Under året utreds möjligheten att tillsätta en referensgrupp i frågor som särskilt berör inflyttning och integration. Arbetet med ett nytt integrationsfrämjande program för Ålands landskapsregering påbörjas. Under valåret görs insatser för att nå ut med samhällsinformation kring lagtingsval och kommunalval.

Landskapsregeringens stöd och samordning kring kommunernas flyktingmottagande fortsätter under år 2019 särskilt inom EU-projektet En säker hamn. Projektet finansieras med stöd av EU:s Asyl-, Migrations-, Integrationsfond. Med i projektet finns landskapsregeringen, ÅHS, kommuner och tredje sektorn. Projektet har ett nettoanslag som sträcker sig över hela projektperioden 2018-2021.

Målsättningar för år 2019

- att erbjuda kompetensutveckling kring förståelse om olika kulturer, det åländska samhället och arbetslivets spelregler
- att erbjuda kompetensutveckling kring integration och mångfald samt hur dessa frågor kan främjas eller lyftas inom arbetet hos myndigheter och tredje sektorn
- kartläggning genom utredning och enkät utförs
- stärkt integrationsfrämjande arbete hos tredje sektorn
- användbara verktyg för att främja delaktighet och goda relationer samt motverka främlingsfientlighet och diskriminering
- att vuxna som studerar SFI på heltid får rätt till studerandehälsovård, som övriga heltidsstuderande vuxna har
- utredning, samt eventuellt tillsättande, av referensgrupp med integrationsfrågor som fokusområde
- flyktingmottagandet på Åland genomförs på bästa möjliga sätt. Samordningen fortsätter och förbättrade rutiner utvecklas inom ramen för EU-projektet "En säker hamn"
- uppföljning av integrationsprogrammet 2016-2019 görs som underlag för utarbetande av nytt program samt
- samarbete kring valdeltagandet bland inflyttade.

22500 Främjande av integration

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				42 863
Kostnader	-54 815	-65 000		- 107 863
Anslag netto	-54 815	-65 000		-65 000

Budgetmotivering

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) § 6 föreslås ett nettoanslag om 65.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser att täcka kostnader för verksamheten och konkreta åtgärder i enlighet med landskapsregeringens integrationsprogram. Anslaget ska även täcka kostnader för uppföljning och utveckling av tidigare integrationsrapport samt kostnader för informationskontoret Kompassen. Anslaget kan påföras intäkter och utgifter för EU-projektet "En säker hamn".

230 Valkostnader

Rubriken ändrad.

Anslaget är avsett att täcka kostnaderna för lagtingsvalet och kommunalvalen år 2019 enligt bestämmelserna i den gällande vallagstiftningen. Landskapsregeringen avser att till lagtinget lämna

ett lagförslag om ny vallagstiftning för Åland så att den kan träda i kraft så att den kan tillämpas vid lagtingsvalet och kommunalvalen som hålls i oktober 2019. Vid valen år 2019 ska den förnyade vallagen tillämpas för första gången, vilket innebär ett utökat informationsbehov och en uppdatering av alla anvisningar, formulär och andra dokument i anslutning till valen.

23000 Valkostnader

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-10 790	-20 000		- 150 000
Anslag netto	-10 790	-20 000		- 150 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 150.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår kostnader för upprättande av rösträttsregistret och därmed sammanhängande lagstadgade avgifter för befolkningsregistercentralens tjänster samt kostnader för anordnandet av förtidsröstning i såväl lagtingsvalet som kommunalvalen. Förtidsröstningen anordnas i kommunerna, som kan anlita Åland Post enligt ett ramavtal som landskapsregeringen tecknar. Vidare ingår kostnader för centralnämnden för lagtingsval och för Internetröstningskommissionen. Utgifterna innefattar arvoden och övriga möteskostnader, ersättning till centralnämndens sekreterare samt anlitande av tillfällig hjälp i samband med rösträkningen. Dessutom ingår kostnader för tryckning av valhandlingar och för publicering av lagstadgade meddelanden och övrig information samt övriga kostnader. Förutom de direkta kostnaderna för genomförandet av valen ingår vissa övriga kostnader för valadministrationen, exempelvis för tjänsteresor, samt för vissa experttjänster och för externa tjänster t.ex. i samband med rapporteringen av valens preliminära resultat.

I lagtingsvalet införs röstning via internet för personer som är bosatta utanför Åland. För det ändamålet anskaffas ett system för röstning via internet. De kostnader som anskaffningen och användningen av systemet för internetröstning medför budgeteras på moment 39000 It-drifts- och utvecklingskostnader. I kostnaderna ingår även utgifter för upphandling av revision av systemet för röstning via internet.

240 Brand- och räddningsväsendet

Landskapsregeringen har det övergripande ansvaret för att den kommunala räddningsverksamheten i landskapet bedrivs effektivt och organiseras i enlighet med räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland. Det sker genom att landskapsregeringen leder och utövar tillsyn över räddningsverksamheten. Landskapsregeringen har tillsatt en räddningsdelegation som har till uppgift att biträda landskapsregeringen i ärenden som rör räddningsverksamheten och bekämpningen av miljöskador i landskapet.

24000 Brand- och räddningsväsendet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	995	2 000		2 000
Kostnader	-19 412	-30 000		-32 000
Anslag netto	-18 417	-28 000		-30 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 2.000 euro och ett anslag om 32.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 2.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 32.000 euro för att uppfylla målsättningarna.

Landskapsregeringens målsättningar är att:

- skapa förutsättningar för kurser, information, planering och övningar för myndigheter och personal som deltar i räddningsverksamhet
- upprätthålla en räddningsdelegation för räddningsverksamhet med uppgift att följa med i utvecklingen på området och ta initiativ till utveckling inom området samt att samordna räddningsväsendet
- tillsammans med Statens Ämbetsverk på Åland upprätthålla en organisation för befolkningsskyddet samt utföra och initiera förberedelser för förhållanden och händelser som avviker från det normala
- utföra utredningar och utarbeta regelverk med syfte att förbättra säkerheten i samhället och effektiviteten hos räddningsmyndigheterna samt
- genomföra anskaffningar av utrustning och uppgifter för räddningsverksamhet, befolkningsskydd och säkerhet där särskilda motiv finns.

250 Personalarbete och arbetsmiljö

Landskapsregeringens största tillgång är dess professionella och motiverade personal. Personal- och kommunikationsenheten är en stab som stöder chefer och medarbetare i landskapsförvaltningen i olika personal-, arbetsgivar- och kommunikationsfrågor. En välfungerande intern kommunikation utgör en av grundstenarna för ett hållbart personalarbete tillika som personal- och kommunikationsenheten är en viktig del i arbetet med att utveckla alla former av kommunikation inom förvaltningen. Personal- och kommunikationsenheten ska främja en god kommunikation såväl inom förvaltningen som externt genom att utveckla och arbeta strategiskt med olika kommunikationskanaler.

Personal- och kommunikationsenheten har det övergripande och samordnande ansvaret för allmänna förvaltningens kompetensutveckling. Varje avdelning ansvarar dock för den egna personalens kompetensutveckling så att de har den kompetens som krävs för att utföra arbetsuppgifterna.

Personal- och kommunikationsenheten ansvarar också för arbetsmiljön, företagshälsovården och friskvården för allmänna förvaltningens personal.

Under år 2019 kommer företagshälsovården att upphandlas enligt plan. Fokus kommer att ligga på den förebyggande hälsovården. Företagshälsovårdsersättningarna enligt sjukförsäkringslagen kommer att ändras från och med den 1 januari 2020, vilket tas i beaktande i upphandlingen.

25000 Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	195 326	185 000		204 645
Kostnader	- 552 171	- 588 000		- 607 645
Anslag netto	- 356 845	- 403 000		- 403 000

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 403.000 euro med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) får momentet gottskrivas med inkomster för utbildningar inom ramen för verksamheten.

Inkomster

Inkomsterna av gottskrivna ersättningar från Folkpensionsanstalten för lagstadgade kostnader för företagshälsovård och sjukvård har beräknats uppgå till 195.000 euro.

Inkomsterna från Nordiska ministerrådet, motsvarande utgifter för stipendier i samband med Nordiskt tjänstemannautbyte uppskattas till ca 9.500 euro.

Utgifter

För välbefinnande och trivsel på arbetsplatsen har beräknats 75.000 euro.

I anslaget ingår anslag för personalpolitiska åtgärder, personalkaffe och gemensam julfest.

För kompetensutveckling och lagstadgad utbildning har beräknats 51.000 euro.

För subventionerad friskvård som träning, förebyggande massage och kultur har beräknats 47.000 euro.

Av anslaget har 390.000 euro beräknats för lagstadgad företagshälsovård (Lag om företagshälsovård FFS 1383/2001) och sjukvård på allmänläkarnivå, första hjälp material, personalvård och handledning samt gynekologbesök för kvinnor.

För övriga utgifter som dataglasögon, inköp av tjänster, arbetarskyddets verksamhet och arvode till arbetarskyddsfullmäktige har beräknats 10.000 euro.

Nettoanslag för utgifter för stipendier i samband med Nordiskt tjänstemannautbyte uppskattas till ca 9.500 euro samt motsvarande inkomster från Nordiska ministerrådet.

Ett anslag om 25.000 euro har reserverats för andra personalpolitiska åtgärder vars kostnader det inte är skäligen att belastar de olika enheterna inom förvaltningen där den berörda personalen arbetar eller har arbetat. I anslaget ingår kostnader för åtgärder som syftar till att tillgodose behovet av personal. Sådana åtgärder kan vara både kompetensutveckling för att kunna ta sig an nya arbetsuppgifter och omställningsåtgärder i samband med personalminskning. Kostnader för åtgärder som syftar till att upprätthålla arbetsförmågan eller underlätta återgången i arbetet efter lång sjukledighet samt andra liknande personaladministrativa arrangemang av i huvudsak tillfällig karaktär ingår också i anslaget.

252 Serviceverksamhet

Serviceenheten handhar allmänna förvaltningens servicefunktioner gällande telefoni, registratur, vaktmästeri och städning. Enheten kommer fortsättningsvis att utveckla och effektivisera sina processer inom sina områden. En städdimensionering genomfördes år 2018 och under år 2019 kommer nya anpassningar och system för städningen att genomföras.

25210 Serviceverksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	301	26 000		33 000
Kostnader	- 318 113	- 337 000		- 337 000
Anslag netto	- 317 812	- 311 000		- 304 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 33.000 euro och ett anslag om 337.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser försäljning av intyg och avgiftsbelagda prestationer samt för hantering och skötsel av serviceuppgifter för externa myndigheter.

Utgifter

Anslaget avser anskaffning och utbyte av möbler, inredningsmaterial, kostnader för städtjänster och städmaterial, kontorsmaterial, post- och teletjänster samt underhåll, försäkringar och bränsle för fordon som hänför sig till allmänna förvaltningen.

260 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter

26000 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 176 048	- 375 000		- 375 000
Anslag netto	- 176 048	- 375 000		- 375 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 375.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 90.000 euro för arvoden och reseersättningar för lagstadgade delegationer och övriga av landskapsregeringen tillsatta kommittéer, kommissioner och sakkunniga för vilka anslag inte upptagits särskilt.

Därtill ingår anslag för utredningskostnader, utvecklingsprojekt och andra konsultinsatser. Anslaget kan även användas för deltagande i kostnader för utredningar som genomförs av annan, men som är i landskapets intresse. Momentet kan även belastas med kostnader för att utveckla allmänna förvaltningens styrning av underställda myndigheter.

Anslaget får belastas med eventuella kostnader för utredningar och sakkunnigutlåtanden som kan behövas för att utveckla självstyrelsen.

Av anslaget avser ca 50.000 euro externpolitiskt samarbete såsom kontaktgruppen mellan landskapsregeringen och utrikesministeriet, vars uppgift är att utveckla och öka användningen av Ålandsexemplet i internationella sammanhang samt kostnader för framtagande av material, utredningar, forskningsuppdrag och övriga uppdrag beträffande Ålandsexemplet och Ålands särställning enligt folkrätten. Därtill ingår kostnader för att upprätthålla ett externpolitiskt nätverk och ytterligare samordna det externpolitiska nätverket vid landskapsregeringen samt kostnader för att delta i de nätverk och seminarier som finns för samarbete inom Östersjöområdet. I beloppet har även beaktats kostnader för en praktikant vid Finlands EU-representation i Bryssel under maximalt sex månaders tid.

Sedan år 2018 finns även en samarbetsgrupp mellan försvarsministeriet, utrikesministeriet och landskapsregeringen rörande säkerhetsfrågor. Samarbetsgruppens syfte är främst ökat informationsutbyte och möjligheter till bättre samordning av bl.a. beredskapsfrågor. Anslaget kan även användas för eventuella kostnader i samband med gruppens verksamhet.

Medel för grundfinansiering av Ålands fredsinstitutets verksamhet anslås under moment 35000 i överföringsdelen.

Landskapsregeringen avser utträda ur B7 samarbetet varför medel för deltagande i det samarbetet inte längre ingår i anslaget.

En Digitaliseringskommission har till uppgift att utgående från landskapsregeringens meddelande om modernisering av det åländska it -samhället genomföra processer för att fånga upp problem, svårigheter och störningar som individer stöter på. För detta ändamål och övriga kostnader i samband med kommissionens arbete har i anslaget beaktats 100.000 euro.

Anslaget föreslås även använt för kostnader som språkrådets verksamhet föranleder. Språkrådet fungerar som landskapsregeringens referensgrupp i språkärenden och består av representanter från landskapsförvaltningen, kommunerna, staten och från centrala samhällssektorer där språket har särskild betydelse såsom näringsliv, vård och utbildning. Kostnaderna för sekreterarfunktionen belastas dock moment 21010.

26002 Interreg Central Baltic Programme 2014-2020

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	69 808	84 000		84 000
Kostnader	-74 261	-84 000		-84 000
Anslag netto	-4 453	0		0

Budgetmotivering

Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås ett nettoanslag under momentet. Nettoanslaget innefattar anslag och inkomster om 84.000 euro.

Utgifter

Central Baltic Programme 2014 - 2020 är ett av EU:s 60 Interregprogram, som finansierar gränsöverskridande projekt inom regional utveckling. Central Baltic-programmet 2014 – 2020 för mellersta Östersjöregionen omfattar regioner i Finland, Sverige, Estland och Lettland samt Åland.

Egentliga Finlands förbund är administrerande myndighet för programmet och landskapsregeringen har ett s.k. värdavtal om placering av ett informationskontor, en Contact Point, med en heltidsanställd informatör på Åland.

Åland omfattas av huvudprogrammet Central Baltic och underprogrammet Archipelago and Islands (skärgården och öarna). Programmet har fyra prioriterade områden och elva insatsområden. Finansiering erbjuds genom tidsbestämda utlysningar, då partner från minst två länder lämnar in en ansökan. Som partner fungerar olika typer av organisationer. Inom vissa insatsområden kan även företag delta som partner. Åländska organisationer deltar i 16 av 97 godkända projekt (våren 2018), och en fjärde utlysning kommer att ske under hösten 2018.

Central Baltic-programmet står för samtliga av landskapsregeringens kostnader för informationskontoret, såsom lönekostnader, kostnader för kontor, administration och tjänster samt resor. Kontors- och administrationskostnader ersätts schablonmässigt med 15 % av de sammanlagda lönekostnaderna. Det medför ett förenklat redovisningsförfarande, men innebär samtidigt att momentets kostnader och intäkter inte kommer att sammanfalla exakt. Hitintills har landskapsregeringen fått sina kostnader ersatta till fullo.

26003 Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	4 000			
Kostnader	- 166 843	- 161 000		- 162 000
Anslag netto	- 162 843	- 161 000		- 162 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 162.000 euro.

Utgifter

Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland, som manifesterades i september 2016, utgör ett samhällskontrakt som samhällets sektorer gemensamt arbetat fram och ställt sig bakom. Det har skett inom ramen för nätverket bärkraft.ax som bildades i februari 2016. Nätverket bärkraft.ax är öppet för deltagande av aktörer i alla samhällssektorer och alla människor som bor och verkar på Åland. Ett särskilt råd, utvecklings- och hållbarhetsrådet, har utsetts för att ta ansvar för bärkraft.ax. Utvecklings- och hållbarhetsagendan beskriver visionen för Åland, Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar, samt sju strategiska utvecklingsmål som ska uppnås senast år 2030.

Förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan kräver systematisk uppföljning och rapportering. Landskapsregeringen ansvarar för att proaktivt agera katalysator och koordinatör för agendans förverkligande i sin helhet. I detta ingår bland annat koordinering av agendans implementering genom medverkan i etableringen av långsiktiga färdplaner för samtliga sju strategiska utvecklingsmål, medverkan i framtagandet av förslag till agendans årliga statusrapport, upprätthållande av struktur för nätverket bärkraft.ax inklusive det årliga evenemanget "Forum för samhällsutveckling" samt övriga fysiska och digitala mötesplatser.

Inom ramen för förverkligandet avser landskapsregeringen, i nära samverkan med kommunerna, fortsätta förädla de övergripande utvecklings- och planeringsprocesserna för mark- och vattenanvändningen.

Förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan är beroende av att åtminstone alla länder runt Östersjön genomför FN:s Agenda 2030. Mot denna bakgrund avser landskapsregeringen att fortsätta agera aktiv samarbetspartner inom Finlands kommission för hållbar utveckling som leds av Statsrådets kansli, Nordiska ministerrådets program för Generation 2030, initiativet ReGeneration 2030, HELCOM och EU.

Landskapsregeringens eget hållbarhetsarbete ingår i det löpande arbetet och därmed i verksamhetsplaneringen och budgetberedningen. Anslaget under momentet avser kostnader för utvecklings- och hållbarhetsrådets arbete och övriga kostnader för att utveckla utvecklings- och hållbarhetsarbetet på Åland och i förvaltningen i enlighet med ovanstående ansvarsområden.

Se även allmänna motiveringen.

26004 Ålandsdelegationen

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-6 422	-12 000		-12 000
Anslag netto	-6 422	-12 000		-12 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 12.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser landskapets kostnader för Ålandsdelegationens verksamhet.

265 Konsumentskydd

Enligt 30 § 10 punkten självstyrelselagen för Åland handhas de uppgifter som i riket ankommer på konsumentklagonämnden i landskapet av en särskild av landskapsregeringen tillsatt nämnd.

Nämndens uppgift är att fungera som ett opartiskt och kostnadsfritt tvistlösningsorgan vid vilket konsumenter kan anhängiggöra ärenden.

26500 Konsumentskydd, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-17 863	-18 000		-22 000
Anslag netto	-17 863	-18 000		-22 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 22.000 euro.

Utgifter

Kostnaden anknyter främst till avlöandet av en sekreterare för nämnden som sköter den löpande hanteringen av nämndens ärenden.

270 Radio- och TV-verksamhet

27000 Radio- och TV-verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	2 528 262	2 460 000		2 460 000
Kostnader	- 462 262	- 447 000		- 447 000
Anslag netto	2 066 000	2 013 000		2 013 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) att kostnaderna för uppbörd och kontroll av avgifterna, vilka i huvudsak består av ersättning för uppbörden och avlöning av granskare, får belasta momentet. Med beaktande av ovanstående föreslås en nettoinkomst om 2.013.000 euro.

I enlighet med regeringsprogrammet avser landskapsregeringen att lämna ett lagförslag om en ny finansieringslösning för Ålands Radio och Tv Ab. Avsikten är att finansieringen fr.o.m. 1.1.2020 ska ske genom en media-avgift av skattenatur.

Inkomster

Momentet avser inkomster från avgifter för innehav av televisionsmottagare. Avgiften utgör för närvarande 220 euro/år.

Utgifter

Landskapsregeringen erlägger enligt avtal med Sveriges television Ab, Sveriges utbildningsradio Ab, Sveriges Radio Ab, Kopiosto r.y. och Säveltäjän tekijänoikeustoimisto r.y. avgift för upphovsrättskostnader i samband med återutsändningar. Landskapsregeringen har likaledes ingått avtal med Sveriges TV 4 och de finländska upphovsrättsorganisationerna Kopiosto r.y. och Teosto r.y. om återutsändning av Sveriges TV 4 över Åland. För de beräknade ersättningarna föreslås anslag om 358.000 euro. Kostnader för uppbörd och kontroll av televisionsinnehav beräknas till ca 75.000 euro.

I uppbördskostnaden ingår även personalkostnader och kostnader som hänför sig till registerhantering, fakturering samt kostnader för uppdatering av system.

280 Lagberedningen

Arbetet vid lagberedningen består i huvudsak i att bereda författningsförslag samt i att utföra de uppgifter som hör samman med offentliggörandet av författningarna. Lagberedningsarbetet är personalintensivt och anslaget för lagberedningen är därför i huvudsak avsett att täcka kostnader för löner jämte lönebikostnader.

Arbetet med att integrera utvecklings- och hållbarhetsagendan i lagberedningsarbetet kommer liksom tidigare år att inordnas i och anpassas till respektive författningsarbete som lagberedningen är involverad i. I de flesta fall förväntas agendans visioner och idéer bli analyserade och beaktade redan i ett tidigt skede av beredningsprocessen, det vill säga redan innan ett författningsärende når lagberedningen. Det fortsatta beredningsarbetet förutsätter dock att en uppföljning görs i förhållande till de visioner som agendan ger uttryck för samt att detta beaktas på lämpligt sätt i författningsberedningen.

Den elektroniska lagsamlingen (Ålex) kommer fortlöpande att kräva att resurser görs tillgängliga för att förbättra och uppdatera lagsamlingen med de förändringar som kontinuerligt genomförs i lagstiftningen. Lagsamlingen kommer att vara tillgänglig utan kostnad på landskapsregeringens webbsida.

28010 Lagberedningen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	1 833	5 000		4 000
Kostnader	- 867 341	-1 013 000		- 949 000
Anslag netto	- 865 508	-1 008 000		- 945 000

Budgetmotivering

Under momentet föreslås inkomster om 4.000 euro och anslag om 949.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör huvudsakligen från prenumerationerna och försäljningen av ÅFS, men till viss del även från försäljningen av Ålands lagsamling 2017 i pappersformat. Den främsta orsaken till att inkomsterna beräknas minska jämfört med föregående år är att en ny lagsamling säljer som mest under utgivningsåret, samtidigt som lagsamlingen finns tillgänglig utan kostnad på landskapsregeringens webbsida. Varken ÅFS eller lagsamlingen bär sina egna kostnader.

Utgifter

Lagberedningsarbetet är personalintensivt och anslaget under momentet är till största delen avsett att täcka lönekostnader och övriga kostnader för personalen. Dessutom ingår bl.a. delgivning av författningarna, uppdatering av lagsamling, laggranskning och litteratur.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallsiffror för år 2017, grundbudgeten för år 2018, första tilläggsbudgeten för år 2018 respektive förslaget till budget för år 2019.

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	205 951	125 000		182 000
Avgiftsintäkter	69 475	30 000		
Övr verksamh intäkt	10 826	0		50 000
Summa Verksamhetens intäkter	286 253	155 000		232 000
Löner o arvoden	-2 837 629	-2 864 168		-1 916 024
Pensionskostnader	- 299 566	- 521 278		- 348 716
Övr lönebikostnader	-27 158	-47 259		-27 399
Summa Lönebikostnader	- 326 724	- 568 537		- 376 116
Pers ers o rättelsep	112 810	20 000		20 000
Summa Personalkostnader	-3 051 542	-3 412 705		-2 272 140
Köp av tjänster	-2 035 634	-3 286 824	- 550 000	-4 470 528
Material förnödenh	- 130 849	- 256 500		- 154 000
Övr verksamh kostn	-3 992 177	-4 127 972		-4 189 333
Summa Verksamhetens kostnader	-9 210 202	-11 084 000	- 550 000	-11 086 001
Pensionsintäkter	16 500 000	16 000 000		17 700 000
Pensionskostnader	-32 009 371	-33 500 000		-35 200 000
Summa Pensioner	-15 509 371	-17 500 000		-17 500 000
Summa Pensionsint o kostn	-15 509 371	-17 500 000		-17 500 000
Övr ink o kap överf	3 867 965	200 000		200 000
Summa Intäkt ink o kap	3 867 965	200 000		200 000
Summa Intäkt ink o kap öv	3 867 965	200 000		200 000
Allmänna stöd	-5 243 255	-17 760 000		-18 971 000
Övriga ink kap överf	-3 131 841	-7 190 000		-6 740 000
Summa Utgift ink o kap öv	-8 375 096	-24 950 000		-25 711 000
Summa Kostn ink o kap öv	-8 375 096	-24 950 000		-25 711 000
Summa Verksamhetsbidrag	-28 940 451	-53 179 000	- 550 000	-53 865 001
Övr finansiella int	-37			
Räntekostnader	- 225			
Övr finansiella kost	-1 360 293			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-1 360 556			
Summa Årsbidrag	-30 301 007	-53 179 000	- 550 000	-53 865 001
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-30 301 007	-53 179 000	- 550 000	-53 865 001
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-30 301 007	-53 179 000	- 550 000	-53 865 001

300 Allmän förvaltning

Finansavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är, enligt LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning (2006/91), landskapets ekonomi och den ekonomiska utvecklingen i landskapet.

Finansavdelningens övergripande målsättningar är

- en offentlig budgetekonomi som med beaktande av de sociala och ekologiska dimensionerna av hållbar utveckling är i ekonomisk balans
- att budgetförslag och annat beslutsunderlag ska vara sådant att det främjar beslut som står i överensstämmelse med visionen och principerna för en hållbar utveckling
- en rättvis lönepolitik som, skapar förutsättningar för att behålla och nyrekrytera personal, verkar för jämställdhet i arbetslivet samt främjar effektivitet och produktivitet i landskapets verksamhet samt
- avtalsparterna har konstaterat att harmoniseringen av landskapets lönesystem är prioriterad och att första steget är att systemen med ålderstillägg/erfarenhetstillägg/årsförhöjningar och minimigrundlöner harmoniseras senast 1.6.2020.

Strategiska utvecklingsmål

Finansavdelningen har ett centralt ansvar att styra upp arbetsprocesser inom förvaltningen för att säkerställa kvalitet i utförande och resultat. I enlighet med strategiskt utvecklingsmål 5 och 7 inleds en revidering av upphandlingsprocessen för att integrera hållbarhetsperspektivet. Målet är hållbara upphandlingar som beaktar ekonomiska, sociala och miljömässiga krav. Kraven ska riktas mot både leverantörer och de varor eller tjänster som upphandlas samtidigt som medvetna konsumtions- och produktionsmönster inom och utanför landskapsregerings organisation utvecklas. Detta bidrar även till högre attraktionskraft för privat näringsverksamhet på Åland.

I enlighet med strategiskt utvecklingsmål 1

- har landskapsregeringen sedan en tid tillbaka fokuserat på att uppgradera it-miljön inom förvaltningen. Målsättningen är att skapa bättre arbetsförutsättningar och arbetsmiljö samt en effektivare förvaltning som präglas av större transparens från planering av verksamheter till genomförande och uppföljning. Satsningen ställer stora krav på kompetensutveckling inom förvaltningen och utbildningsprogram för användarna planeras och genomförs inför varje stor förändring
- fortgår arbetet med att uppnå jämlika löner för likvärdigt arbete. Systemet med ålderstillägg/erfarenhetstillägg och minimigrundlöner ska harmoniseras samt
- skapas förutsättningar för att förlänga pensionsfondens livslängd och avkastningsförmåga. Detta resulterar i en högre men samtidigt jämnare och därmed mer hållbar budgetbelastning under fondens hela livslängd för att på lång sikt kunna bidra till bättre förutsättningar att upprätthålla nivån på den offentliga servicen.

Mål för år 2019

I enlighet med regeringsprogrammet fortsätter arbetet med att uppnå hållbarhet i landskapsekonomi. Finansavdelningen har en central roll i detta arbete. Avdelningen kommer att arbeta vidare med styrning och samordning av landskapsförvaltningens resurser. De processer som berörs är budget- och verksamhetsplanering, uppföljning och rapportering, ekonomi- och förmögenhetsförvaltning, intern styrning och kontroll, intern säkerhet, systemutveckling, upphandlingsfrågor samt styrningen av myndigheter och bolag.

Ett reformarbete inleds med syfte att skapa ett system som långsiktigt stabiliserar finanserna och samtidigt skapar förutsättningar för att skapa en hållbar tillväxt på Åland. Detta arbete kommer att

involvera hanteringen av avkastningen och uttaget av vinster ur Ålands penningautomatförening. Se även allmänna motiveringen.

Med anledning av förseningar i implementeringen tas lönehanteringen i det nya LPA-systemet i bruk från ingången av året för samtliga myndigheter förutom ÅHS som tar i bruk lönehanteringen vid halvårsskiftet. De delar som hör till personaladministration implementeras under året. Integration mot övriga verksamhetssystem byggs upp löpande.

Bokföringstekniska förberedelser görs för att Högskolan på Åland ska kunna fungera som en resultatenhet under år 2019. En genomgång av fasta, centrala, administrations- och systemkostnader kommer att göras för att kunna fördelas ut på resultatenheten.

Genom en ändring av samarbetsstödet i landskapsandelssystemet ökas graden av it-samordning inom offentliga Åland och samtidigt befrämjas kommunernas digitalisering.

30010 Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	162 897	55 000		152 000
Kostnader	-2 294 126	-2 468 000		-2 644 000
Anslag netto	-2 131 230	-2 413 000		-2 492 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 §, ett nettoanslag om 2.492.000 euro.

Inkomster

I förslaget har beaktats att momentet kan gottskrivas med ersättning för det arbete som utförs vid avdelningen för landskapets fastighetsverks respektive pensionsfondens räkning.

Anslaget kan även gottskrivas med inkomster av kostnadsersättningar för prestationer utförda inom ramen för samarbete med andra offentliga organisationer eller offentligt ägda bolag.

Momentet kan även påföras inkomster för vilka inte upptagits särskilda anslag.

Utgifter

I anslaget ingår bl.a. personalkostnader, tjänsteresor, kostnader för avdelningens officiella delgivning, utbildning samt tryckning av budgetförslag och årsredovisning.

I anslaget ingår kostnader att genomföra projektet att bygga upp rapporteringsstrukturer och ta fram en hållbarhetsredovisning. Dessutom ingår kostnader för att fortsätta integrera hållbarhetsperspektivet i finansavdelningens planer, processer och anvisningar.

I anslaget ingår även en uppskattad ersättning till skatteförvaltningen för de merkostnader som avvikelser i den åländska beskattningen i förhållande till beskattningen i riket föranleder.

I anslaget ingår därtill 80.000 euro avsett att finansiera beställningar från ÅSUB i enlighet med aktuellt ramavtal för utredningar.

I anslaget har beräknats ca 5.000 euro för förtroendemannaarvoden samt övriga arvoden och ersättningar för facklig verksamhet inom allmänna förvaltningen i enlighet med gällande kollektivavtal. Därtill ingår anslag för bank- och indrivningskostnader m.m. om ca 43.000 euro.

380 Pensioner och pensionsavgifter

Nedan visas utvecklingen av antalet personer som de senaste åren beviljat respektive lyft landskapspension.

Pensionstagare mellan åren 2014 - 2017

	2014			2015			2016			2017		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Beviljade	198	91	289	202	107	309	187	131	318	204	115	319
varav ålderspension	136	64	200	140	81	221	124	98	222	138	84	222
Utbetalda i december	1 522	900	2 422	1 601	929	2 530	1 662	980	2 642	1 772	1 038	2 810

Under första halvåret 2018 har 164 personer beviljats pension varav 111 personer har beviljats ålderspension.

I augusti 2018 fördelade sig pensionsutbetalningarna enligt följande:

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal mottagare	1 841	1 063	2 904
Utbetalt belopp (euro)	1 480 556	1 221 229	2 701 785
Utbetalt belopp i genomsnitt (euro)	804	1149	930

Förväntade antal ålderspensionsansökningar åren 2019 - 2030

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
210	232	279	244	237	241	229	232	211	216	218	244

38000 Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	16 500 000	16 000 000		17 700 000
Kostnader	-32 459 371	-33 970 000		-35 670 000
Anslag netto	-15 959 371	-17 970 000		-17 970 000

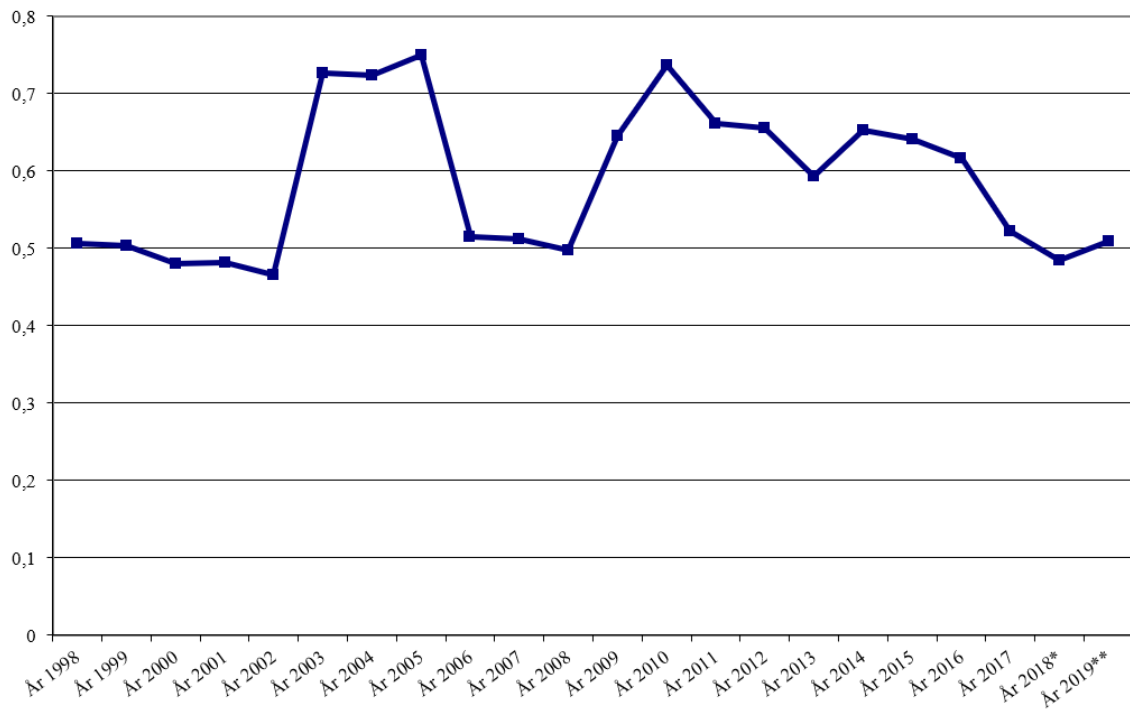
Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 17.700.000 euro som överföring från landskapet Ålands pensionsfond för täckande av pensionsutgifter under år 2019 samt anslag om 35.670.000 euro för pensioner och pensionsrelaterade utgifter.

Inkomster

Enligt LL (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond ska för dem som hör till landskapets pensionssystem pensionspremier och pensionsavgifter betalas till fonden medan från fonden till budgeten kan överföras ett belopp som får uppgå till högst tre fjärdedelar av landskapets årliga pensionsutgifter. Landskapsregeringen föreslår att det under år 2019 överförs ett belopp, från pensionsfonden till landskapets budget som uppgår till ca 50,9 % av de beräknade pensionsutgifterna inom landskapets pensionssystem, om totalt 34.750.000 euro. Landskapsregeringen konstaterar att överföringen från pensionsfonden till landskapets budget överstiger summan av de pensionspremier och -avgifter som inbetalas till fonden med ca 5,1 miljoner euro (ca 2,3 miljoner euro år 2018). I uppskattningen av premieinflödet har beaktats att andelen för vilka pensionspremier inbetalas till pensionsanstalt successivt ökar.

Under hösten 2016, i samband med beredningen av budgetförslaget för år 2017, fattade landskapsregeringen beslut om att föreslå ett minskat uttag ur pensionsfonden för delfinansiering av pensionsutgifterna i budgeten. Landskapsregeringen har även i budgeterna för åren 2018 och 2019 tagit ut ett lägre belopp än de kalkyler som fanns hösten 2016. Sammanlagt har under budgetåren 2017 - 2019 ett mindre uttag om ca 6 miljoner euro tagits ur pensionsfonden för delfinansiering av pensionsutgifter. Detta motsvarar i genomsnitt ca 6,3 procentenheter lägre uttag under de nämnda åren än tidigare planerat. Andelen av pensionskostnaderna som har finansierats respektive avses finansierade med överföringen från pensionsfonden framkommer av nedanstående graf:

Med beaktande av förslaget uppskattas totalbehållningen i pensionsfonden vid slutet av år 2019 till ca 458 miljoner euro (ca 450 miljoner euro vid slutet av år 2018) värderat enligt marknadsvärde. Täckningsgraden för landskapets pensionsansvar var per den 31.12.2017 58,7 %.

Utvecklingen av marknadsvärdet för pensionsfonden framkommer av nedanstående graf:

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

- 470.000 euro för köp av pensions servicetjänster från Keva. Det handlar om uträknings-, registrerings- och sakkunnigtjänster samt IT-system och datakommunikation med andra pensionsanstalter, pensionsutdrag, pensionsutdrag på nätet samt beräkningstjänster för uppföljning av pensionsansvaret. Därtill ingår landskapsregeringens andel av Pensionskyddscentralens kostnader
- 450.000 euro avseende pensionsbaserad KomPL-betalningsandel (tidigare KTAPL) enligt lagen om kommunala pensioner. Landskapet övertog betalningsansvaret i samband med ÅHS-reformen, varför avgiften således är att betrakta som betalning av Ålands folkhälsoförbunds och Ålands vårdförbunds skuld till Keva samt
- 34.750.000 euro för lagbundna pensionsutgifter enligt LL (2016:76) m.fl. Det används för ålderspensioner, partiella förtida ålderspensioner, invalidpensioner och rehabiliteringsstöd, deltidspensioner och familjepensioner samt rehabiliteringspenning och andra utgifter i samband med yrkesinriktad rehabilitering. Anslaget avser även landskapets del av de kostnader som fördelas mellan pensionsanstalterna för pensionsandelar som tjänats in för oavlönade perioder från år 2005. Anslaget får även vid behov användas för att bekosta specialundersökningar om arbetsoförmåga och rehabiliteringsbehov för personer som söker invalidpension.

390 Gemensamma förvaltningskostnader

39000 IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	123 356	100 000		80 000
Kostnader	-1 360 260	-2 710 000	- 550 000	-3 785 000
Anslag netto	-1 236 904	-2 610 000	- 550 000	-3 705 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 80.000 euro och anslag om 3.785.000 euro. Se även moment 939000 i investeringsdelen.

Inkomster

Inkomsten avser avgifter för registrering av domännamn. Dessutom ingår ersättning från landskapets fastighetsverk för IT-relaterade tjänster.

Utgifter

Anslaget innehåller kostnader för inköp av it-drifts- samt supporttjänster från Åda Ab, systemutveckling och -underhåll, programvarulicenser samt anskaffning av datorutrustning. I anslaget ingår även kostnader för datanätförbindelser, internetkonnektivitet samt serviceavtal för it-system.

I anslaget ingår 1.200.000 för programmet "it-samordning av landskapets myndigheter", 200.000 euro för system för internetröstning samt 355.000 euro avsett att täcka delar av ÅHS:s it-kostnader, däribland deltagande i it-samordningsprojekt, dataskyddsombud, andel av gemensamma jourtjänster samt del av hyreskostnad för gemensamma serverhallar.

Kostnaden för mer omfattande centrala systemanskaffningar och systemutveckling belastar moment 939000, dessa anskaffningar görs inom ramen för Åda Ab.

39050 Förändring av semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-1 114 623	-1 350 000		
Anslag netto	-1 114 623	-1 350 000		

Budgetmotivering

Föreslås ett förslagsanslag.

Utgifter

Anslaget avser förändring av semesterlöneskulden för alla landskapets verksamhetsenheter förutom Ålands hälso- och sjukvård, se moment 84000. Om skulden minskar under året minskar kostnaderna och vice versa. Någon uppskattning av förändringen har i detta skede inte gjorts. Anslaget kan även påföras kostnader för slutregleringar och korrigeringar gällande t.ex. Arpl-avgifter och socialskyddsavgifter. Momentet är ett förslagsanslag och kan vid behov överskridas för nämnda poster.

Anslag för justering av grundlöner för tjänstekollektivavtalsenliga allmänna pottor för arbetsvärdering per 1.2.2016 och 1.5.2017 upptas under respektive anslag där justeringar har gjorts.

39099 Internhyra

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-3 990 000	-4 086 000		-4 187 000
Anslag netto	-3 990 000	-4 086 000		-4 187 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 4.187.000 euro för internhyra.

Utgifter

Anslaget avser internhyra för kanslihuset med flera fastigheter. Hyran erläggs till landskapets fastighetsverk.

Fullmakt

Inget nytt projekt som berör de fastigheter som ingår under föreliggande moment är aktuellt.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallsiffror för år 2017, grundbudgeten för år 2018, första tilläggsbudgeten för år 2018 respektive förslaget till budget för år 2019.

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	34 512	33 000		33 000
Avgiftsintäkter	15 855	10 000		10 000
Erhållna bidrag	245 875	421 000		545 000
Övr verksamh intäkt	292			
Summa Verksamhetens intäkter	296 533	464 000		588 000
Löner o arvoden	-1 158 200	-1 241 788		-1 414 362
Pensionskostnader	- 210 524	- 226 005		- 257 414
Övr lönebikostnader	-19 075	-20 490		-20 225
Summa Lönebikostnader	- 229 599	- 246 495		- 277 639
Pers ers o rättelsep	294			
Summa Personalkostnader	-1 387 505	-1 488 283		-1 692 001
Köp av tjänster	- 793 056	-1 161 819	-90 000	-1 310 998
Material förnödenh	-14 532	-6 000		
Övr verksamh kostn	- 272 730	- 329 898		- 324 000
Summa Verksamhetens kostnader	-2 467 823	-2 986 000	-90 000	-3 327 000
Soc hälsovård utskk	-37 408 734	-27 606 000		-27 006 000
Övriga ink kap överf	-36 650	-30 000	-76 000	-35 000
Summa Utgift ink o kap öv	-37 445 384	-27 636 000	-76 000	-27 041 000
Summa Kostn ink o kap öv	-37 445 384	-27 636 000	-76 000	-27 041 000
Summa Verksamhetsbidrag	-39 616 674	-30 158 000	- 166 000	-29 780 000
Övr finansiella kost	-31			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-31			
Summa Årsbidrag	-39 616 705	-30 158 000	- 166 000	-29 780 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-39 616 705	-30 158 000	- 166 000	-29 780 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-39 616 705	-30 158 000	- 166 000	-29 780 000

400 Allmän förvaltning

Social- och miljöavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är enligt LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning att sörja för välbefinnandet hos människor, djur och miljö. Avdelningens övergripande uppgifter är därför att planera, leda, utveckla, samordna och följa upp verksamhetsområdena socialvård, hälso- och sjukvård och miljövård. Avdelningen underlydande myndigheter är Ålands hälso- och sjukvård och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Vid allmänna byrån handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområden. Ett särskilt tyngdpunktsområde är att ansvara för avdelningens kompetensförsörjning.

Vid socialvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av social välfärd och förebyggande av sociala problem. Särskilt utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 2

konkretiseras. Den allmänna planeringen, ledningen och övervakningen av socialvården ankommer på landskapsregeringen. Landskapsregeringen fullgör sin planerings- och ledningsfunktion inom den sociala verksamheten bland annat genom att kontinuerligt se över och vid behov revidera lagstiftningen inom området, informera om förändringar inom lagstiftningen, ordna viss utbildning och kompetensutveckling och samordna tillämpningen av regler och bestämmelser. Det långsiktiga målet för socialpolitiken är att på ett hållbart sätt trygga den grundläggande välfärden med tillräckliga resurser för vård och omsorg samt verka för social rättvisa och för minskade ekonomiska och sociala klyftor i det åländska samhället. Vidare ska byrån verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha tillgång till likvärdig och trygg socialvård.

Vid hälso- och sjukvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förbyggande av sjukdomar. Särskilt utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 1 konkretiseras. Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården är att främja den hållbara utvecklingen genom satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder samt att verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar har tillgång till en god hälso- och sjukvård. Därtill har byrån ansvar för att utveckla lagstiftningen på området.

Vid miljöbyrån handläggs ärenden som gäller miljömedvetenhet, miljöskydd, biologisk mångfald, minimerad klimatpåverkan, avfall, hälsosam livsmiljö för människor, djurhälsa, djurvälstånd, livsmedelssäkerhet samt ärenden som gäller vattenvård. Den övergripande målsättningen med landskapsregeringens miljö- och hälsoskyddsarbete är att bidra till att nå ett hållbart samhälle. Arbetet på miljöbyrån stöder de sju strategiska utvecklingsmålen.

40010 Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	49 567	43 000		43 000
Kostnader	-1 428 670	-1 488 000		-1 643 000
Anslag netto	-1 379 104	-1 445 000		-1 600 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 43.000 euro och ett anslag om 1.643.000 euro.

Inkomster

Av de föreslagna inkomsterna är 32.000 euro en årlig ersättning för av landskapsregeringen utförda uppgifter med stöd av Republikens presidents förordning (2010:2) om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland. 10.000 euro är ett kalkylerat nettobelopp för uppburna avgifter för utfärdade tillstånd, mottagna anmälningar och övrig registerhantering. Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) att nämnda betalningar påförs momentet.

Därtill ingår inkomster från avgifter för anmälan och rapportering till producentregistret.

Landskapsregeringen har erbjudit sig att vara förvaltningsorgan för en arbetsgrupp med en heltidskoordinator inom Nordiska ministerrådets miljö- och klimatsamarbete. Arbetet finansieras av Nordiska ministerrådet. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås ett nettoanslag under momentet för den nordiska arbetsgruppen.

Utgifter

I anslaget ingår utgifter för personal, inköp av tjänster, kompetensutveckling för avdelningens personal, tjänsteresor och handledning samt för litteratur, information, utbildning, utredningar, material, förnödenheter, teletjänster, annonsering och representation. En del av anslaget används för tillfälliga utredningsuppdrag. Anslaget möjliggör deltagande i det Nordiska samarbetet i Nordiska ministerrådets regi.

410 Övriga sociala uppgifter

Målsättningen är att främja utvecklingen av en hållbar socialvård genom att främja social välfärd och förebygga sociala problem och ekonomisk utsatthet. FN:s målsättning om ingen fattigdom och målsättningen i det strategiska utvecklingsmålet 2 om att inga hushåll, i synnerhet barnfamiljer och pensionärer, lever i fattigdom förverkligas genom understöd i form av familjepolitiska förmåner och tryggheten av skälig utkomst. Anslag för understöden redovisas i överföringsdelen.

41000 Övriga sociala uppgifter

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	292			
Kostnader	-58 328	- 118 000	-60 000	- 182 000
Anslag netto	-58 036	- 118 000	-60 000	- 182 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 182.000 euro.

Utgifter

Arbetet med en omorganisering av kommunernas socialvård fortgår med målsättningen att få en organisation som på ett bättre sätt kan främja en likvärdig service, en effektiv användning av resurserna, en samlad kompetens och en ökad specialisering inom personalen, en större integritet, en stärkt anonymitet och ett gott rättsskydd.

Det omfattande lagstiftningsarbetet med målsättningen att modernisera lagstiftningen inom socialvården fortsätter. Arbetet omfattar bland annat förnyande av handikappservice- och specialomsorgslagstiftningen, förnyad klientavgiftslagstiftning och lagstiftning rörande elektroniska tjänster. Indikatorer för mätning av förverkligandet av hållbarhetsmålen tas fram och en genomgång av befintliga statistikkällor och underlag till hur statistiken kan utvecklas med tanke på framtagande av ny lagstiftning och uppföljningen av målen i gällande lagstiftning utarbetas. Målsättningen är även att utveckla den sociala servicenivån genom uppföljning och utvärdering av redan vidtagna åtgärder samt fortsatt kvalitetssäkring i form av informations- och fortbildningsinsatser riktade till framför allt de kommunala verksamhetsutövarna med anledning av bl.a. ny socialvårdslag. Även genom att beslutsstöd i form av anvisningar, riktlinjer och rekommendationer till viss del produceras stöds målsättningarna om god servicenivå, minskad ojämlikhet och ökad jämställdhet.

År 2017 inrättade landskapsregeringen ett Råd för personer med funktionsnedsättning. Rådet fungerar koordinerande gällande implementering, uppföljningsmekanism och rapportering av FN konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning för att befrämja målsättningen om ökad jämlikhet, delaktighet och inkludering inom olika sektorer av samhället. Rådet har möjlighet att inom sig inrätta arbetsgrupper och höra sakkunniga.

Som ett led i det strategiska hållbarhetsarbetet har landskapsregeringen ett medvetet genusperspektiv för att förverkliga jämställdhet inom alla politik- och verksamhetsområden. Under år 2019 är målsättningen att fortsätta arbeta för att samhället ska karaktäriseras av en jämställd äldreomsorg.

Målsättningen, i enlighet med strategiska utvecklingsmålet 2, om att inkludera alla och minska ojämlikhet i samhället stöds även genom att till Åland Post Ab kompensera för extra kostnader för distribution av post till personer med funktionsnedsättning.

Välmående flickor och pojkar samt kvinnor och män tar ansvar för sin hälsa och sitt välmående genom att avstå från bruk av tobak samt missbruk av alkohol och andra rusmedel. För att stöda utvecklingen i enlighet med målsättningarna i de strategiska utvecklingsmålen 1 och 2 följs landskapsregeringens ANDTS-politiska program 2017 – 2020 upp av en parlamentarisk referensgrupp

och förankras i ett ANDTS-råd och en operativ samverkans- och referensgrupp. Fortbildning i ansvarsfull alkoholserving ordnas och bidrag till trafiknykterhetsfrämjande projekt ges.

Målsättningen om välmående barn som lever i trygga uppväxtmiljöer främjas även genom framtagande av informationsmaterial.

420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården relateras till det strategiska utvecklingsmålet "Välmående människor vars inneboende resurser växer". Denna målsättning kan befrämjas med satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder. Vid hälso- och sjukvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar.

42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-33 216	-70 000		-70 000
Anslag netto	-33 216	-70 000		-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Det strategiska utvecklingsmålet 1 och FN:s utvecklingsmål "hälsa och välbefinnande" stöds genom riktade folkhälsoinsatser i form av samarbetsprojekt med folkhälsoorganisationer, tredje sektor och andra samarbetspartners i syfte att tidigt bryta onda spiraler ifråga om ohälsobeteende och stöda hälsosam levnadsstil. Förutom samarbetsprojekt kan det vara frågan om att genomföra studier, forskning och utredningar som ger grund för fortsatt planering av folkhälsoarbetet. En ny folkhälso rapport tas fram och underlag för den beställs från ÅSUB. För ändamålet reserveras 30.000 euro.

I smittförebyggande syfte, för vilket det finns evidens i form av erfarenheter i omvärlden, ska missbrukare och deras kontakter fortsatt erbjudas avgiftsfritt och anonymt sprut- och kanylbyte men verksamheten överförs till ÅHS:s ansvar.

För att nå målsättningen om välmående barn och välmående vuxna behöver alla ha tillgång till en samtalspartner särskilt om man har självmordstankar. Landskapsregeringen planerar därför att hitta en fungerande lösning på självmordslinje. För ändamålet reserveras 4.000 euro.

I samarbete med tandvårdskliniken på ÅHS kommer fortbildningstillfällen riktade till professionella inom socialvård och hälso- och sjukvård samt allmänhet att ordnas om förebyggande mun- och tandhälsa.

I samarbete med utbildnings- och kulturavdelningen utreds en eventuell samordning av elevvårdande personals organisatoriska placering.

För specifika frågeställningar och underlag används vid behov medel för utredningsuppdrag.

430 Allmän miljövard

Den övergripande målsättningen är en hållbar utveckling där miljön skyddas och vårdas i så hög grad som möjligt. Åtgärder bidrar till alla sju strategiska utvecklingsmål, men framförallt mål 2, 3 och 4. För att uppnå målsättningen krävs insatser för bevarande och skyddande, kartläggningar och utredningar av nuläge, utvecklingsarbete samt informationsinsatser.

Målsättningar för år 2019

- att informera om gällande miljölagstiftning
- att informera om och utveckla kemikalieområdet
- att vidta åtgärder för större miljömedvetenhet och mindre klimatpåverkan samt
- att fortsätta arbetet med uppföljning och utvärdering av LBU-programmets påverkan på vattenmiljön och biologisk mångfald.

43000 Allmän miljövard, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 107 015	- 126 000	-30 000	- 116 000
Anslag netto	- 107 015	- 126 000	-30 000	- 116 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 116.000 euro.

Utgifter

Allmän miljövard

Föreslås ett anslag om 36.000 euro för arbete inom miljöbyråns verksamhetsområde. Med anslaget finansieras även bränslekvalitetskontroller som tullen utför enligt landskapsförordningen (2001:38) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften.

Miljöuppföljningssystem

Föreslås ett fortsatt anslag om 80.000 euro för systematisk uppföljning av lantbruket som underlag för uppföljning och utvärdering av miljöåtgärder riktade till lantbruket i landsbygdsutvecklingsprogrammet och för miljölagstiftning och andra styrmedel.

440 Naturvard

Verksamhetsområdet naturvard har som målsättning att bevara livskraftiga populationer av våra ursprungsarter samt att skydda både naturliga livsmiljöer och artrika livsmiljöer skapade av traditionell hävd av jordbruksmark. Naturvården månar även positiv utveckling av landskapsbilden. Verksamhetsområdet bidrar till de strategiska utvecklingsmålen 4 och 5.

Målsättningar för år 2019

- lagskydd för flera Natura 2000-områden ges under året, i enlighet med EU-krav (habitatdirektivet 92/43/EEG och fågeldirektivet 2009/147/EG) samt pilotärendet om utnämning av Natura 2000-områden
- arters och biotopers bevarandestatus och uppfyllande av fredningens syfte följs upp genom systematiska naturinventeringar inom minst ett naturreservat
- fortsatt kartering genomförs av de åländska förekomsterna, såväl i de terrestra som inom de marina områden, av de arter och biotoper som enligt habitatdirektivet måste bevaras och som ingår i rapporteringen av nämnda direktiv. Inventeringarna utgör även en viktig del av den lagstadgade uppföljningen av arterna och biotoperna
- en plan för ett pilotprojekt för restaurering av ett våtmarksområde inom ett naturreservat tas fram

- en revidering av naturvårdslagen påbörjas för att uppfylla kraven som habitatdirektivet och fågeldirektivet ställer samt
- att delta i lämpliga internationella samarbetsprojekt.

44000 Naturvård

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	123 854	50 000		100 000
Kostnader	- 385 181	- 389 000		- 449 000
Anslag netto	- 261 327	- 339 000		- 349 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 100.000 euro, ett anslag om 195.000 euro och ett skötselanslag om 254.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 100.000 euro för genomförandet av den påbörjade karteringen av marina biotoper. Se närmare motivering under utgifter.

Utgifter

Anslaget används för inventeringar, utredningar samt bevarande- och skötselplaner för arter och biotoper.

Främjande av biologisk mångfald

Föreslås ett anslag om 40.000 euro för främjande av den biologiska mångfalden samt för den övervakning av arter och biotoper som landskapsregeringen utför enligt både nationell och EU-lagstiftning. Anslaget används även för åtgärder som ökar kunskapsnivån om åländska förekomster av de arter och biotoper som enligt habitatdirektivet 92/43/EEG ska bevaras.

Föreslås ett anslag om 15.000 euro för deltagande i projekt som karterar marina däggdjur inom åländska territorialvatten och Skärgårdshavet. Slutliga målet för karteringar är att inrätta marina skyddsområden för arter som omfattas av habitatsdirektivets bilaga 2.

Naturresevat och Natura 2000-områden

Föreslås ett anslag om 30.000 euro för administration, vetenskaplig uppföljning och övervakning av naturresevat och Natura 2000-områden. Detta görs för att säkerställa att man enligt habitatdirektivets artikel 6 bibehåller den gynnsamma bevarandestatusen samt förhindrar försämring av livsmiljöerna inom skyddsområden. Även beställning av ändamålsenliga skötselåtgärder av fastighetsverket förutsätter att det finns skötselplaner som baserar sig på aktuell information om förekomster och deras tillstånd.

Föreslås ett anslag om 10.000 euro för att ta fram en plan och åtgärder för restaurering av ett våtmarksområde i ett av naturresevat.

Föreslås ett anslag om 254.000 euro för den kontinuerliga skötseln och restaureringen av landskapets naturresevat. Skötsel köps av landskapets fastighetsverk. Anslagets användningsändamål bidrar särskilt till agendans utvecklingsmål 4, Ekosystem i balans och biologisk mångfald.

Utveckling av Natura 2000-nätverket inom marina områden

Föreslås ett anslag om 100.000 euro för fortsatt kartering av viktiga undervattensbiotoper och artsamhällen eftersom EU vill utöka Natura 2000-nätverket till att även omfatta marina områden. Inom det pågående projektet utförs inventering av undervattensmiljöer om totalt 265.000 euro med offentlig finansiering från Europeiska Havs- och Fiskerifonden under åren 2016-2019. Medel för

projektet har beviljats i juli 2016, projektet har förlängts till att omfatta en del av år 2019 inom samma finansieringsramar.

Utökning av Natura 2000-nätverket till marina områden är en av målsättningarna i EU:s sjätte miljöhandlingsprogram och enligt EU:s biodiversitetshandlingsplan borde medlemsländerna ha inrättat, skyddat och effektivt skött marina Natura 2000-områden redan år 2012. Dessa naturtyper ingår dock inte idag i det åländska Natura 2000-programmet. För att kunna peka ut lämpliga skyddsområden och att rikta skyddsåtgärder på rätt sätt måste förekomsten av dessa naturtyper och arter inom åländska havsområden kartteras.

450 Vattenförsörjning och vattenvård

I enlighet med det tredje strategiska utvecklingsmålet "Allt vatten har god kvalitet" är landskapsregeringens målsättning att uppnå god vattenkvalitet i hav, sjöar och grundvatten och att skapa en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar vattenförvaltning.

Tyngdpunkten ligger på lagstadgat vattenvårdsarbete som utgår från krav i olika EU-direktiv. Målet är att på ett kostnadseffektivt sätt utveckla vattenvården och genomföra vattenförbättrande åtgärder. Under året avser landskapsregeringen på ett övergripande plan leda och utveckla sakområdet vattenförsörjning, avloppsvatten- och dagvattenhantering och förtydliga rollerna mot kommuner, Ålands vatten Ab, näringsliv och aktörer inom tredje sektorn.

Arbetet för ett renare hav och skyddet av dricksvattentäkter har hög prioritet. Arbetet bedrivs dels genom konkreta åtgärder lokalt och dels genom internationellt samarbete. Ett övergripande mål är att klargöra utsläppsutrymmet av fosfor och kväve inom alla sektorer och att minska övergödningen i kust och hav i enlighet med lagstadgade krav, internationella förpliktelser och landskapsregeringens målformuleringar.

För genomförande av åtgärder och projekt som bidrar till förbättrad vattenkvalitet avsätts medel för vattenförbättrande åtgärder inom ramen för penningautomatmedel för miljöverksamhet, se moment 44520.

Under året fortsätter genomförandet av tre internationella samarbetsprojekt: Coast4us, Seabased Measures och PanBaltic SCOPE. De två förstnämnda projekten är treåriga (2018-2020) medan PanBaltic SCOPE varar två år (2018-2019). Vidare planeras ett samarbete med Finlands Miljöcentral kallat Havsdatabasportalen. I projektet ingår att sammanställa svenskspråkig information om de åländska havsområdena.

Målsättningar för år 2019:

- genomföra lagstadgade åtgärdsprogram och förvaltningsplaner 2016 - 2021 för grundvatten, sjöar, kustvatten och hav
- genomföra vattenförbättrande åtgärder och projekt i samverkan med lokala aktörer
- vid behov komplettera revideringen av vattenlagstiftningen med de förordningar som behöver justeras
- delta i internationella samarbetsprojekt
- använda och utveckla nya modell-/belastningsverktyg för bedömning av vattenkvalitet
- i samverkan med övrig förvaltning, kommuner samt verksamhetsutövare utveckla ett långsiktigt hållbart vattenvårdsarbete inom de viktigaste sektorerna jordbruk, skogsbruk, fiskodling, sjöfart och båttrafik
- fortsätta utveckla långsiktig hållbar dricksvattenförsörjning och avloppsvattenhantering i samverkan med Ålands Vatten Ab och de åländska kommunerna

- delta i och utveckla det internationella vattenvårdsarbetet främst genom deltagande i möten i HELCOM, Nordiska ministerrådet och internationella samarbetsprojekt
- medverka i arbetet med handlingsplan för skyddet av den marina biologiska mångfalden samt implementeringen av ballastvattenkonventionen
- slå fast, genomföra och utveckla det lagstadgade programmet för vattenövervakning samt fortsätta det mer än 50-åriga forskningsrelaterade samarbetet med Husö biologiska station samt
- sammanställa och presentera information om de internationella samarbetsprojekten och om övervakning och forskning. Ett vattenseminarium genomförs i samarbete med Ålands Vatten Ab.

45000 Vattenförsörjning och vattenvård

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	122 821	241 000		315 000
Kostnader	- 377 987	- 560 000		- 632 000
Anslag netto	- 255 166	- 319 000		- 317 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 315.000 euro och ett anslag om 632.000 euro. Av detta utgör 337.000 euro kostnader som uppkommer genom deltagande i internationella och nationella samarbetsprojekt.

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för seminarier, deltagande i projekt och vattenförbättrande åtgärder som genomförs inom ramen för verksamheten samt belastas med motsvarande anslag.

Inkomster

Föreslås inkomster om 315.000 euro i form av EU-finansiering av de planerade samarbetsprojekten. Inkomsterna är beräknade utgående från de planerade totalkostnaderna inklusive lönekostnader för ordinarie personal på moment 40010 samt kontors- och administrationskostnader för projekten under år 2019. För Coast4us är EU-delfinansieringen 74 %, för Seabased Measures 75 %, för PanBaltic SCOPE 80 % och för Havsdatabortalen 100 %.

Utgifter

Anslaget fördelas enligt följande:

Vattenövervakning

Föreslås ett anslag om 240.000 euro för

- vattenövervakning som genomförs av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium
- annan övervakning på grund av krav i vattenlagen och EU-direktiv, bland annat utökad övervakning av biota och växtplankton (främst enligt prio- och vattendirektivet)
- sammanställning, analyser och utvärdering av övervakningsdata samt
- riktade utredningar inom övergödda eller förorenade områden för att klargöra åtgärdsarbete.

Vattenförsörjning och vattenvård

Föreslås ett anslag om 55.000 euro för

- genomförande av förvaltningsplan och nya åtgärdsprogram för de åländska vattenområdena
- grundvattenundersökning
- analyser, utvärderingar och experttjänster kopplade till framtagande av ny förvaltningsplan, åtgärdsprogram och marina områdesplaner

- serviceavgifter och utveckling av datormodeller för belastning och vattenkvalitet
- arbete med vattenlagstiftning
- driften och underhållet av grundvattenstationen i Jomala samt
- vattenseminarium, information samt annat arbete med vattenvårdsfrågor.

Deltagande i internationella samarbetsprojekt

Föreslås ett anslag om 337.000 euro för att täcka de kostnader som uppstår i de internationella och nationella samarbetsprojekten. Två av projekten, Coast4us och Seabased Measures, är Interreg CentralBaltic-projekt. De är treåriga projekt (2018-2020) där kostnaderna stöds med EU stöd till 74 % respektive 75 %. PanBaltic SCOPE är ett tvåårigt (2018-2019) samarbetsprojekt för samtliga Östersjöländer som delfinansieras till 80 % av EU-kommissionen. Havsdatabortalen är ett tvåårigt (2018-2019) samarbetsprojekt mellan Åland och riket som finansieras till 100 % från rikets del av Havs- och fiskerifonden.

460 Cirkulär ekonomi

Landskapsregeringens målsättning är att sträva mot en cirkulär ekonomi, ett kretsloppssystem som innebär att produkters mervärde bevaras så länge som möjligt och att avfall minimeras.

Målsättningen befrämjar på ett övergripande plan det strategiska utvecklingsmålet 3, att allt vatten ska ha god kvalitet genom att minska utsläpp och förorenande verksamheter samtidigt som målsättningarna stärker uppnåendet av hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster i det strategiska utvecklingsmålet 7. Målsättningen medverkar indirekt till att i enlighet med det strategiska utvecklingsmålet 5 öka attraktionskraften för boende, besökare och företag.

Ett cirkulärt system innebär att en produkt som har nått slutet av sin livscykel fortsätter att utnyttjas i ny produktion när den inte längre kan repareras och skapar därmed ytterligare värde. Omställning till en cirkulär ekonomi ska minska på resursuttaget, öka värdet och spara pengar genom att förlänga produkters livslängd, samt ge fler arbetstillfällen. Avfall minimeras eftersom material och resurser hålls kvar i ekonomin så länge som möjligt genom återanvändning, delning, reparationer eller genom att hyra varor. Biologiskt material ska komposteras eller rötas och därefter användas som gödsel. Ett hållbart och resurseffektivt samhälle leder även till lägre utsläpp av växthusgaser och bidrar till att minska klimatförändringen.

Målsättningar för år 2019

- vidareutveckla indikatorer för att mäta omställningen till cirkulär ekonomi i samarbete med ÅSUB
- ökad andel skrotning av avställda fordon som inte är aktuella för påställning
- uppdatera avfallsplanen för landskapet - informera om den nya avfallslagen och tillhörande förordningar
- genomföra kampanjer tillsammans med andra organisationer i syfte att förebygga avfall
- informera om cirkulär ekonomi och influera till en beteendeförändring i samhället samt
- delta i det nordiska arbetet för omställning till cirkulär ekonomi.

46000 Cirkulär ekonomi

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-21 312	-35 000		-35 000
Anslag netto	-21 312	-35 000		-35 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 35.000 euro.

Utgifter

För att åstadkomma en beteendeförändring och uppnå cirkulär ekonomi behöver information nå ut till företag och invånare. Landskapsregeringens målsättning är att verka för förändring på flera områden. Det behövs produktdesign som tar större miljöhänsyn, nya affärs- och marknadsmodeller, nya sätt att organisera samhället, nya finansieringsmetoder och sätt att omvandla avfall till resurser. Även konsumentbeteenden måste förändras. Information och upplysning görs via annonser, utskick, kampanjer, inbjudna intressanta föreläsare etc.

Genom att delta i Nordiska ministerrådets arbete inhämtas information om det arbete inom cirkulär ekonomi som görs i de nordiska länderna. Nordiska ministerrådet har även projekt för att stöda utvecklingen av cirkulära affärsmetoder.

Anslaget används också för den årliga sammanställningen av avfallsstatistik samt för medlemskap i branschorganisationen Avfall Sverige.

470 Miljöhälsovård

Den övergripande målsättningen för miljöhälsovården är att garantera säkerhet och kvalitet för livsmedel, främja djurens hälsa och välfärd samt se till att förutsättningarna för en hållbar djurproduktion uppfylls. Den internationella handeln har ökat markant, klimatet förändras och nya hot och faror konstateras på olika områden i världen. Landskapsregeringen förbereder sig för risker som kan äventyra livsmedelssäkerheten eller sjukdomar som kan hota djurens hälsa. Genom förebyggande arbete och övervakning av djursjukdomar ska människors och djurs hälsa samt en hållbar miljö tillförsäkras. Insatser och målsättningar inom miljöhälsovården befrämjar och stöder särskilt det strategiska utvecklingsmålet 7, som i sin tur bidrar till uppnåendet av samtliga sex övriga strategiska utvecklingsmål.

Arbetet består främst av lagstadgade uppgifter och styrs framförallt av flertalet EU-förordningar, landskapslagen (2007:26) om tillämpning av livsmedelslagen i landskapet Åland, lagen om djursjukdomar (FFS 441/2013) och djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland.

Målsättningar för år 2019

- att övervaka samt organisera provtagning och inspektioner av bisjukdomen Varroa (Varroa destructor) för att bevara landskapets varroafria status
- att leda och uppfylla det fleråriga utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS (Viral Hemorrhagisk Septikemi)
- att övervaka märkning och registrering av produktionsdjur
- att upprätthålla övervakningsprogrammet för främmande ämnen i animaliska livsmedel
- att utöka beredskapen, upprätta ett fungerande beredskapslager och uppdatera dess innehåll med tanke på bekämpningsåtgärder mot djursjukdomar som lätt sprids

- att etablera ett systematiskt samarbete mellan landskapsregering och ÅMHM, privata veterinärer samt andra aktörer angående kontroll av illegal införsel av djur och övervakning av rävens dvärgbandmask
- att anordna lämpliga utbildningar för djurhälsopersonal och veterinärer som är verksamma vid ÅMHM och landskapsregeringen samt
- att informera allmänheten om risker med zoonoser och smittsamma djursjukdomar.

47000 Miljöhälsovård

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter		130 000		130 000
Kostnader	-32 572	- 200 000		- 200 000
Anslag netto	-32 572	-70 000		-70 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 130.000 euro och anslag om 200.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 130.000 euro för att genomföra ett utrotningsprogram för fisksjukdomen VHS. Se närmare motivering under utgifter.

Utgifter

Bekämpning och övervakning av djursjukdomar

Föreslås ett anslag om drygt 40.000 euro för bekämpning och övervakning av djursjukdomar, säkra livsmedel, djurvälstånd och djurskydd. Upprätthållande av beredskapscentralen i Jomalaby är en viktig del i förebyggandet och bekämpandet av smittsamma djursjukdomar. Utökade provtagningar och inspektioner av bisjukdomen Varroa genomförs för att behålla landskapets varroafria status. Ett arbete inleds med att kontrollera och åtgärda illegal import av djur samt att övervaka rävens dvärgbandmask. Lämpliga utbildningar ska anordnas för veterinärer och djurhälsopersonal som är verksamma vid ÅMHM och landskapsregeringen. Dessa utbildningar ska bidra till att de lagstadgade uppgifterna verkställs på bästa möjliga sätt.

Utrötning av fisksjukdomen VHS

Föreslås ett anslag om 130.000 euro för fortsatt genomförande av utrotningsprogram för fisksjukdomen VHS under åren 2015 - 2020. Utrötningen genomförs i samarbete med åländska fiskodlare och enligt EU:s regelverk. Kostnaderna omfattar laboratorieanalyser, provtagningar, saneringskostnader samt inspektioner. De totala kostnaderna för programmet beräknas till 335.000 euro och bekostas med offentlig finansiering från det operativa programmet för havs- och fiskerinäringen åren 2014 - 2020.

ID-övervakning av produktionsdjur

Föreslås ett anslag om ca 10.000 euro för övervakning av märkning och registrering av produktionsdjur i enlighet med lagen om ett system för identifiering av djur (FFS 238/2010). ID-övervakningen sköts genom en överenskommelseförordning (2012:31) av Statens ämbetsverk på Åland som fakturerar miljöbyrån för de utförda uppgifterna.

Kontroll av främmande ämnen i animaliska livsmedel

Kontroll av främmande ämnen i animaliska livsmedel ska göras årligen enligt livsmedelstiftningen. Analysarbetet, beräknat till ca 20.000 euro, beställs av Livsmedelssäkerhetsverket Evira.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallsiffror för år 2017, grundbudgeten för år 2018, första tilläggsbudgeten för år 2018 respektive förslaget till budget för år 2019.

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	359 588	379 000		376 900
Avgiftsintäkter	8 750	6 000		10 000
Erhållna bidrag	16 102			60 000
Övr verksamh intäkt	21 012	103 000		26 600
Summa Verksamhetens intäkter	405 452	488 000		473 500
Löner o arvoden	-2 381 027	-2 506 143		-2 637 239
Pensionskostnader	- 426 542	- 456 118		- 479 977
Övr lönebikostnader	-38 693	-41 351		-37 713
Summa Lönebikostnader	- 465 235	- 497 469		- 517 690
Pers ers o rättelsep	8 376			
Summa Personalkostnader	-2 837 886	-3 003 613		-3 154 929
Köp av tjänster	-1 663 627	-2 095 237		-2 389 182
Material förnödenh	- 249 687	- 177 743		- 200 641
Övr verksamh kostn	-1 438 686	-1 466 407		-1 490 748
Summa Verksamhetens kostnader	-6 189 887	-6 743 000		-7 235 500
Överföring fr EU	43 214			
Återbet av överf	39 452	50 000		50 000
Summa Intäkt ink o kap	82 667	50 000		50 000
Summa Intäkt ink o kap öv	82 667	50 000		50 000
Undervisn kultur idr	-17 901 661	-11 323 000	- 100 000	-11 549 000
Soc hälsovård utsk	-7 552 675	-8 478 000		-7 918 000
Övriga ink kap överf	1 076	0		
Summa Utgift ink o kap öv	-25 453 260	-19 801 000	- 100 000	-19 467 000
Summa Kostn ink o kap öv	-25 453 260	-19 801 000	- 100 000	-19 467 000
Summa Verksamhetsbidrag	-31 155 028	-26 006 000	- 100 000	-26 179 000
Ränteintäkter	9			
Övr finansiella int	-9			
Räntekostnader	-2			
Övr finansiella kost	- 102 129			0
Summa Finansiella intäkter och kostnader	- 102 132			0
Summa Årsbidrag	-31 257 160	-26 006 000	- 100 000	-26 179 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-31 257 160	-26 006 000	- 100 000	-26 179 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-31 257 160	-26 006 000	- 100 000	-26 179 000

500 Allmän förvaltning

Grundskoleväsendet

Ansvar för grundskolans undervisning och övrig verksamhet ligger på kommunerna. Ålands landskapsregering ansvarar för tillsyn och utveckling av grundskolan.

Alla elever ska ges likvärdig undervisning och en god grund för fortsatta studier. Landskapsregeringen stöder i samråd med skolornas huvudmän förutsättningarna för att uppnå en likvärdig skola och strävar efter att stärka och utveckla tillsynen bl.a. genom forskning och utvärdering.

Under år 2019 avser landskapsregeringen:

- revidera grundskolelagen och -förordningen
- fortsätta genomgripande revidering av läroplanen
- revidera kriterierna för undervisningen i svenska som andraspråk samt komplettera läroplanen med anvisningar för undervisning i svenska som andraspråk
- fortsätta stöda kompetensutveckling och fortbildning för att främja digital utveckling i skolan
- inom ramen för utbildningsbyråns egen utvärderingsplan utvärdera hälsa och välbefinnande i skolan, valfria språk i åk 8, samt undervisningen i engelska
- stöda distansundervisningen som undervisningsform och programmering som metod för att stöda lärandet samt
- trygga möjligheterna till en likvärdig grundskola på hela Åland genom fortsatt utvecklingsarbete.

Utbildning efter grundskolan och vuxenutbildning

Utbildning efter grundskolan avser utbildningsformerna gymnasieutbildning, högskoleutbildning samt fri bildning som förmedlas i skolform. Vuxenutbildningen ingår i utbildning efter grundskolan.

Landskapsregeringen handhar ett allmänt lednings-, tillsyns- och utvecklingsansvar över utbildning efter grundskolan.

Landskapsregeringen stöder undervisningen, utarbetar mål, strategier, styrdokument och regelverk för de olika utbildnings- och verksamhetsformerna samt följer upp deras verksamhet.

Landskapsregeringen strävar efter att uppnå en hållbar utveckling i utbildningssystemet och möter den snabba förändringstakten i samhället genom att främja en digital skola. Målet är att skapa ett utbildningssystem som möter allas behov av utbildning.

Landskapsregeringen strävar efter att tillhandahålla en studieplats åt alla elever som fullgjort sin läroplikt under året. Utbildningsalternativ för studerande med behov av särskilt stöd samt inom yrkesträningsundervisningen kommer att prioriteras.

Samarbetet mellan landskapets skolor på gymnasial nivå vidareutvecklas för att gemensamt utnyttja och använda sig av skolornas specifika kompetenser. Lösningar för att ta fram strukturer för gemensamma elevdatabaser och antagningssystem för hela undervisningssektorn är ett prioriterat utvecklingsområde.

Under år 2019 sätts speciellt fokus på att

- utveckla ett system för tjänster inom vägledning till studier och karriärval för vuxna utanför utbildning
- utarbeta underlag för ändring av gymnasielagen
- skapa system för kostnadseffektiva administrativa systemlösningar

- stöda den pedagogiska utvecklingen av nätbaserade arbetssätt och metoder genom fortbildning samt
- öka flexibiliteten som möjliggör individuella studievägar utreds inom den yrkesinriktade utbildningen.

Ett utvecklat system för vägledning och vägledningstjänster är en förutsättning för vuxnas tillgång till utbildning, varför landskapsregeringen strävar efter att utveckla ett system för vägledning i ett ESF-finansierat projekt som avslutas under året.

Ett särskilt utvecklingsområde inom vuxenutbildningen är att skapa utbildningsmöjligheter för inflyttade och utveckla utbildningsformer som motsvarar behoven genom att stärka kunskaper i svenska, ökad kännedom om det åländska samhället, möjligheter till yrkesutbildning samt genom ökade kontakter till arbetslivet.

50010 Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	96 868	115 000		125 000
Kostnader	-3 068 148	-3 336 000		-3 745 000
Anslag netto	-2 971 280	-3 221 000		-3 620 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 125.000 euro och ett anslag om 3.745.000 euro.

Inkomster

Momentet gottskrivs med inkomster från avgifter för offentligrättsliga prestationer, seminarieavgifter samt inkomster från arbetet inom ramen för Nordplus-programmet.

Av anslaget föreslås 21.000 euro för insatser i Nätverk för vuxnas lärande och 60.000 euro för inkomster från ESF-projektet Vägledning på Åland.

Utgifter

Avdelningens allmänna verksamhet och utvecklingsarbete

Mål för år 2019:

- säkra mångsidig kompetensutveckling för personal som arbetar med småbarnspedagogik och utbildning i ljuset av det livslånga lärandet genom att tillgängliggöra ett brett och högkvalitativt utbud på Åland
- bidra med förenklade system för inträde på den åländska arbetsmarknaden för vuxna kvinnor och män med utländsk utbildning eller vuxna i behov av utbildning
- bidra med systemutveckling för att motverka marginalisering och utslagning i tidig ålder genom att koordinera insatser från olika aktörer bl.a. inom ramen för samnordiska projekt samt
- fortsätta arbetet med förnyande av läroplaner.

I anslaget ingår avdelningens personalkostnader, medel för inköp av experttjänster, personalutbildning och omvärldsbevakning. Utgifter för nordiskt samarbete täcks till vissa delar av motsvarande inkomster.

Anslaget omfattar ca 10.000 euro för årlig uppdatering av arbetsmarknadsbarometern och databasen för kartläggning av utbildningsbehov.

Föreslås ett anslag om 200.000 euro för behörighetsgivande utbildning för personal inom barnomsorgen med inriktning mot barntädgårdsläroexamen. Öppna högskolan ansvarar för

organiseringen av utbildningen som beräknas starta under året. Den totala kostnaden för utbildningen på kandidatnivå beräknas till 800.000 euro, vilket inkluderar Öppna högskolans administrativa utlägg. Behovet av barnträdgårdslärare är fortfarande stort inom de kommande åren, inte minst på grund av naturliga avgångar från arbetsmarknaden.

Erkännanden av yrkeskvalifikationer är en fortsatt viktig ingång till arbetsmarknaden i och med att den ger tillträde och behörighet. Benägenheten att inhämta högre utbildning utomlands i allmänhet och som en följd av inflyttning från annat nordiskt land eller från unionen i synnerhet ska ses som en betydande kompetensförsörjningsfaktor.

I anslaget föreslås 160.000 euro för utvecklingsarbete inom utbildningsområdet. I anslutning till utbildningslagstiftningen (1995:18 och 2011:75) strävar landskapsregeringen att främja en hållbar utveckling genom allmänt tillsyns- och utvecklingsansvar för grundskolan samt lednings-, tillsyns- och utvecklingsansvar för utbildningen på gymnasienivå.

Följande insatser planeras:

- kompetensutvecklande seminarier och föreläsningar för barnomsorgs- och undervisningspersonal (Kick off och Dialog)
- kompensationsåtgärder i form av tilläggsstudier vid Öppna högskolan i samarbete med Åbo Akademi i enlighet med erkännandelagstiftningen för erhållande av klasslärarbehörighet i grundskolans lågstadium
- under året vidtas åtgärder i syfte att optimera ekonomistyrningen för Ålands sjösäkerhetscentrum. Åtgärderna ska öka enhetens ansvar och befogenheter över det ekonomiska resultatet samt
- generellt utvärderings- och utvecklingsarbete inom avdelningens ansvarsområde.

Föreslås att ett anslag om 40.000 euro upptas för fortsatt finansiering av projektet Vägledning på Åland. Föreslås att det ESF-finansierade projektet förlängs till 31.7.2019 (60.000 euro) och uppkomna utgifter ersätts med motsvarande inkomster. Projektet föreslås därefter övergå till en försöksverksamhet under namnet Vägledning i samverkan (VISA) finansierad inom budget och fortgå under åren 2019 - 2021. Kostnaden för denna verksamhet beräknas uppgå till 300.000 euro. Syftet är att skapa ett system som möjliggör likvärdig tillgång till en fungerande vägledning som inte är kopplad till ålder, utbildnings- eller arbetsplats eller övrig livssituation för att personer utanför utbildning ska kunna genom det livslånga lärandet utveckla en kompetens som krävs för ett meningsfullt arbete. Inom ramen för det fortsatta arbetet ska framtida organisation och huvudmannaskap lösas.

För läroplansutvecklingsarbete anslås 40.000 euro för att täcka kostnader för att involvera sakkunskap från fältet gällande vissa ämnesdelar av läroplanen.

I syfte att öka kompetensen kring datalogiskt tänkande föreslås en utvecklingsinsats där pedagogiska metoder som stöder lärandet med hjälp av programmering undersöks, tas fram och utvecklas. Utvecklingsarbetet stöder det pågående arbetet med att förnya den åländska läroplanen.

Ålands landskapsarkiv

Föreslås ett anslag om 52.000 euro för Ålands landskapsarkivs verksamhet, varav ca 19.000 euro för landskapsarkivets ordinarie verksamhet och ca 33.000 euro för fortsatta satsningar på digitalisering av ljud- och bildupptagningar, *Det audiovisuella arkivet*.

Mål för år 2019

- öka tillgängligheten till digitalt arkivmaterial i allmänhet. Prioriterade områden är digitala tjänster vad beträffar dagstidningar och Rederiaktiebolaget Gustaf Eriksons arkiv, som inom

ramen för Unescos världsminnesprogram erhållit uppmärksamhet genom att upptas i förteckningen över nationella världsminnen år 2017

- fortsätta satsningen på digitalisering av ljud- och bildupptagningar Det audiovisuella arkivet. Syftet är att trygga materialets framtida tillgänglighet samt prioritera utvecklingsarbete med arkivplaner samt
- uppmärksamma det fyrtioåriga Ålands landskapsarkiv och händelserna på Åland för hundra år sedan genom att redigera och färdigställa material som lämpar sig för att ingå i en publikationsserie vars utgivning inleds under året.

505 Biblioteksverksamhet

Biblioteken bidrar till öppna, demokratiska samhällen genom kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Landskapsregeringen och Mariehamns stad upprätthåller ett gemensamt centralbibliotek för Åland. Villkoren är stipulerade i avtal mellan parterna och har förnyats under år 2018. Avtalet gäller för två år. Centralbibliotekets uppgift är att främja och utveckla den allmänna biblioteksverksamheten i landskapet. De allmänna biblioteken lånar kostnadsfritt ut böcker och andra medier. Biblioteksverksamheten påverkas av it-utvecklingen vilket kräver fortlöpande insatser i teknik och kunskap för att allmänheten ska få en modern och relevant biblioteksservice.

Upprätthållande av allmänna bibliotek i landskapet bidrar till att uppfylla mål 1, 2 och 5 av de 7 strategiska utvecklings- och hållbarhetsmålen samt 4, 5, 10 och 16 i FN:s agenda 2030.

50500 Bibliotek

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	3 504	0		2 000
Kostnader	- 136 520	- 135 000		- 142 000
Anslag netto	- 133 016	- 135 000		- 140 000

Budgetmotivering

Föreslås intäkter om 2.000 euro och ett anslag om 142.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för centralbibliotekets ordinarie kostnader, så som lönekostnader för en bibliotekarietjänst, licenser för biblioteksdatasystemet, upprätthållande av Alandicasamlingen, fortbildning, boktransporter och övrig service till de allmänna biblioteken.

I anslaget ingår utvecklande av system för insamling av biblioteksstatistik.

510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet

Kommunerna och landskapsregeringen skapar gemensamt de allmänna förutsättningarna för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet som bedrivs av organisationer och föreningar. Verksamheterna stöds genom landskapsandelar till kommunerna, se kapitel 510 Överföringsutgifter.

Förutom lagstadgade utgifter upptas under detta kapitel även andra anslag. Till dessa hör kostnader för Nordens institut på Åland vars administrativa kostnader landskapsregeringen bekostar enligt ett avtal med Nordiska ministerrådet.

Ålands kulturdelegation är en myndighet som är underställd landskapsregeringen för att stödja och utveckla åländskt kulturliv.

Under kapitlet kan även anslag för verksamheter och utredningar reserveras där landskapsregeringen är huvudarrangör eller beställare.

Under år 2019 avser landskapsregeringen erbjuda Nordens institut nya lokaler.

51010 Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-93 055	- 116 000		- 105 000
Anslag netto	-93 055	- 116 000		- 105 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 105.000 euro.

Utgifter

För Ålands kulturdelegations verksamhet föreslås ett anslag om 40.000 euro och för det nordiska kultursamarbetet 65.000 euro.

515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott

Landskapsregeringens ungdomspolitik fokuserar särskilt på hälsa, delaktighet och aktivt medborgarskap. Ungdomshuset Boost har etablerats år 2017 som ett resultat av landskapsregeringens regeringsprogram. Föreningen Ung resurs bedriver verksamheten i huset och landskapsregeringen betalar driftskostnader såsom lokalhyra, värme och el enligt ett avtal med fastighetsägaren.

Åtgärder med anledning av landskapsregeringens program för idrotts, motion, hälsa och en aktiv fritid (2017) beaktas under detta kapitel. Dels avsätts medel för den verksamhet som Rådet för idrott, motion och hälsa bedriver och dels föreslås ett dispositionsanslag för övriga arrangemang på ungdoms-, fritids- och idrottsområdena.

I allt arbete för ungdom och idrott ska jämställdhet, tillgänglighet och hållbarhet beaktas liksom ungdomsarbetets och idrottens potential att integrera nyinflyttade.

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 102 094	- 147 000		-93 000
Anslag netto	- 102 094	- 147 000		-93 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 93.000 euro.

Utgifter

Anslaget har följande ungefärliga fördelning

- 76.000 euro för lokalkostnader (hyra, värme och el) för ungdomshuset Boost
- 10.000 euro för verksamhet samt
- 7.000 euro till landskapsregeringens disposition för seminarier och liknande arrangemang eller för inköp av särskilda tjänster inom området ungdom och idrott med anledning av landskapsregeringens idrottspolitiska program.

516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet

För större satsningar på kultur och konstnärlig verksamhet avsätter landskapsregeringen penningautomatmedel vid sidan av de medel som beskrivs under avsnittet om överföringar, budgetmoment 51600. Den verksamhet som avses här kan vara grundad på avtal eller på annat sätt vara långsiktig eller motiveras av beslut av landskapsregeringen eller Ålands kulturdelegation. Verksamheterna ska beakta landskapets riktlinjer för hållbarhet, jämställdhet och tillgänglighet.

Under år 2019 avser landskapsregeringen

- fortsätta planeringen av Ålands självstyrelses 100 årsjubileum
- fortsätta satsningen på filmfinansiering i enlighet med en strategi som har fastställts under år 2018
- inleda åtgärder för att främja de kreativa och kulturella näringarna. Detta ska ske på basis av en utredning som landskapsregeringen har beställt av Ålands statistik- och utredningsbyrå
- inleda ett treårigt landskapskonstnärsprojekt med fokus på skolan och eleverna. Projektet går ut på att främja kreativitet och kulturell tillgänglighet för barn och bygger på ett pilotprojekt som har pågått sedan hösten 2018 samt
- inleda förverkligandet av landskapsregeringens mediepolitiska program.

51600 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	1 659	2 000		4 000
Kostnader	- 178 116	- 150 000		- 244 000
Anslag netto	- 176 457	- 148 000		- 240 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 4.000 euro och ett anslag om 244.000 euro.

Inkomster

Beräknade inkomster är 4.000 euro för bokförsäljning samt stipendiatverksamheten vid Eckerö post- och tullhus.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning

- 77.000 euro för landskapsregeringens filmsatsning. Anslaget inkluderar avlöning av en filmkommissionär, avgifter för medlemskap i Film Capital Stockholm (tidigare Filmregion Stockholm-Mälardalen) och kostnader för film- och medienämndens verksamhet
- 10.000 euro till åtgärder för främjande av de kreativa och kulturella näringarna, bland annat genom exportbidrag av åländska kulturprodukter. Landskapsregeringen samarbetar med Ålands kulturdelegation för att utveckla detta område och medlen avser ordnande av seminarier, inklusive anlitan av sakkunskap utifrån
- 70.000 euro till projektet kreativa barn. Projektet är tänkt att vara treårigt och ska fokusera på barn i grundskolans lägre klasser och syftar till att främja kreativitet och en likvärdig tillgång till konst och kultur bland alla barn i målgruppen
- 47.000 euro för samarbete med Gävle symfoniorkester. Samarbetet föreslås fortgå genom ett nytt avtal för perioden 2019 - 2022. Avtalet gäller två symfonikonsalter per år samt samarbete med Ålands musikinstitut och skolkonsalter. Enligt avtalet finns det även

möjligheter att anlita orkestern i samband med genomförandet av Ålands självstyrelsens 100 årsfirande

- 10.000 euro för fortsatta åtgärder för läsfrämjande bland barn och unga
- 5.000 euro för stipendiatverksamheten vid Eckerö post- och tullhus
- 5.000 euro till landskapsregeringens och Ålands kulturdelegations disposition för övriga kulturella arrangemang
- 10.000 euro för att möjliggöra en fortsatt planering inför firandet av självstyrelsens 100-årsjubileum samt
- 10.000 euro för verksamhet i enlighet med skrivningarna i det mediepolitiska programmet.

535 Utbildning efter grundskolan och vuxenutbildning

Högskolan på Åland blir resultatenhet under år 2019. En utredning pågår kring förutsättningarna för en bolagisering.

Under året vidtas åtgärder i syfte att optimera ekonomistyrningen för Ålands sjösäkerhetscentrum. Åtgärderna ska öka enhetens ansvar och befogenheter över det ekonomiska resultatet.

En utveckling av elevvårdens stödstrukturer initieras genom bl.a. en utredning av tjänster för den kommunala grundskolan. Möjlighet till en samordning av de kommunala skolpsykologtjänsterna granskas och ett system som underlättar nyrekrytering skapas.

Ett utvecklat system för vägledning och vägledningstjänster är en förutsättning för vuxnas tillgång till utbildning, varför landskapsregeringen strävar efter att utveckla ett system för vägledning. I uppbyggnaden av systemet ingår även att utarbeta ett förslag till framtida huvudmannaskap.

53500 Vuxenutbildning

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 721 586	- 900 000		- 900 000
Anslag netto	- 721 586	- 900 000		- 900 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 900.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser sysselsättningsfrämjande utbildning som ordnas med stöd av LL (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning, köp av utbildningstjänster enligt avtal och särskilda utbildningsinsatser. Ett nytt avtal gällande undervisning i svenska för inflyttade, kvotflyktingar och för personer med ingen eller kort skolgång gäller för perioden 1.3.2018 – 31.7.2021.

Anslaget är ungefärligt fördelat enligt följande

- 750.000 euro för elva kurser i svenska för inflyttade personer, kvotflyktingar samt för personer med ingen eller kort skolgång enligt avtal
- 100.000 euro för köp av enskilda studieplatser inom yrkesinriktad utbildning enligt avtal och utbildningsinsatser för att möta akuta behov föranledda av konjunkturläget samt
- 50.000 euro till särskilda utbildningsinsatser för personer utan arbetsmarknadsstöd och andra insatser.

540 Kulturarvs- och museiverksamhet

Verksamheten främjar ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas där kulturmiljön är en resurs i en hållbar samhällsutveckling.

Ålands museum

Ålands museum främjar kunskapen om, och intresset för, Ålands historia och konst. Enheten förvaltar de landskapsägda samlingarna och har verksamhetsansvar för samtliga museer och museala utställningsmiljöer i landskapets ägo. Inom Ålands museum bedrivs kontinuerligt en kunskapsuppbyggnad genom undersökning, dokumentation och insamling, samt genom att upprätthålla arkiv och databaser.

För att långsiktigt säkerställa samlingarna krävs uppbevaring i ändamålsenliga magasin och arkivutrymmen, fortlöpande föremålsvård och konservering, katalogisering och arkivering, samt digitalisering och överföring till databaser.

Förmedlingsarbetet och tillgängliggörandet av samlingarna sker genom utställningar, publikationer, rådgivning till allmänhet och forskare, museipedagogik, guidningar, visningar och föreläsningar, samt via webbsidor och sociala media.

Mål för år 2019

- komplettera den kulturhistoriska basutställningen med audioguider och utökade barnaktiviteter
- uppmärksamma minnesåret för Stora Ofreden och 100-års jubileet för IFK Mariehamn genom specialutställningar
- förnya Kastelholms slotts basutställning enligt en 3-årsplan, där första delen står färdig sommaren 2019
- ta fram dramatiserade slottsguidningar i egen regi, där personal tillsammans med externa aktörer arbetar fram manus, historiska dräkter och dramaturgiska lösningar
- påbörja en ny samling av konsthantverk och design samt
- påbörja en noggrann inventering av samlingar, i syfte att bredda underlaget inför påbörjandet av ett systematiserat digitaliseringsprojekt som erbjuder forskare och allmänhet ökad tillgänglighet till museets samlingar och arkiv.

Kulturmiljöförvaltning

Förvaltningens ansvarsområde utgår från frågor som rör fornminnen, kulturlandskap, kulturmiljö och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Förvaltningen utövar tillsyn över landskapets fornlämningar, byggnadsminnen samt kyrkor. Vidare bevakar förvaltningen att kulturmiljöintressen i bebyggelse och landskap tas tillvara vid samhällsplanering och byggande. Kulturmiljöförvaltningen prövar ansökningar och ger tillstånd till förändringar i ett fornlämningsområde samt upprätthåller ett fornminnesregister, handlägger ärenden relaterade till skogsbruk och dykning. Utöver det tillhandahålls underlag om olika förhållanden som är viktiga att känna till vid samhällsplanering och byggande.

Mål för år 2019

- utöka kunskapsunderlaget genom arkeologiska undersökningar som görs i avgränsande syfte och som är av betydelse vid handläggning av markanvändningsplaner i anslutning till fasta fornlämningar.

54000 Kulturarvs- och museiverksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	303 421	371 000		342 500
Kostnader	-1 890 367	-1 959 000		-2 006 500
Anslag netto	-1 586 946	-1 588 000		-1 664 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 342.500 euro och anslag om 697.500 euro för museala och kulturmiljörelaterade verksamhetsutgifter samt skötselanslag om 586.000 euro och ca 723.000 euro i internhyra.

Inkomster

Föreslås ett anslag om ca 236.000 euro för intäkter av biljettförsäljning och guidetjänster vid de landskapsägda museerna samt ca 44.000 euro för försäljning av informations- och souvenirprodukter. Övriga intäkter beräknas till ca 3.500 euro.

Anslaget kan även påföras inkomster av uppdragsverksamhet, se även motiveringen nedan. År 2019 beräknas uppdragsverksamhetens intäkter uppgå till 60.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 697.500 euro för löpande verksamhetskostnader.

I anslaget ingår kostnader för verksamheten inom Ålands museums samtliga museer och bemannade sevärdheter; utställningsverksamhet, informationsmaterial, kunskapsförmedling, teknikanskaffning, expert- och utredningstjänster inom verksamhetsområdet samt förvaltning av samlingar, magasin och arkiv, bl.a. genom kontinuerlig vård, konserveringsåtgärder och digitaliseringsverksamhet.

För Ålands museums verksamhet föreslås ett anslag om 432.000 euro. Anslaget är fördelat enligt följande

- 90.000 euro för Ålands kulturhistoriska museums utställnings- och programverksamhet samt marknadsföringen. Årets specialutställningar är till största delen egenproducerade med en tydlig koppling till agendan Bärkraft.ax med teman som Hållbarhet och Mångkultur
- 80.000 euro för Ålands konstmuseums utställnings- och programverksamhet samt marknadsföring. Planerade utställningar med teman som tangerar agendan Bärkraft.ax är återbrukskonst, skolkonst och konstutövning relaterat till arbetet mot psykisk ohälsa
- 45.000 euro för den publika verksamheten vid Kastelholms slott, fängelsemuseet Vita Björn och friluftsmuseet Jan Karlsgården genom dramatiserade guidningar
- 40.000 euro för verksamheten på Eckerö post- och tullhus. I anslaget ryms bl.a. produktionskostnader för sommarutställningen "Mitt i havet" som är ett samarbetsprojekt mellan hantverkare från flera nordiska öar. Utställningen görs i samarbete med Ålands slöjd- och Konsthantverk
- 12.000 euro för pedagogisk verksamhet inom Ålands museum
- 2.000 euro för skärgårdshemmanet Hermas, Ålands skolmuseum och Bomarsundsmuseet Lotsstugan. Anslaget täcker marknadsföringskostnader
- 105.000 euro för förvaltningen av Ålands museums samlingar och arkiv, inkl. inköp av konserveringstjänst och material för konservering, fyndlådor och övrig utrustning för magasinering. I anslaget ingår även produktion av Ålands museums årsskrift Åländsk Odling
- 43.000 euro avser kostnader för reception och filmsal samt inköp till museibutiken samt

- 15.000 euro för enheten Ålands museums gemensamma utgifter så som verksamheten i museisnickeriet och gemensamma marknadsföringskostnader.

Inom enheten för kulturarvsförvaltning ingår kostnader för uppförandet av en kulturarvsdatabas, framtagande av faktaunderlag om landskapets byggnadsarv, fornminnen, värdefulla kulturmiljöer och samhällsplanering. Enheten kan utföra mindre utredningar och undersökningar gällande fornminnen och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Anslaget är fördelat enligt följande

- 60.000 euro för fortsatta utgrävningar i avgränsande syfte som berör boplatsslämningar
- 44.000 euro för enhetens ordinarie verksamhet samt
- ett nettoanslag för uppdragsverksamhet. Genom nettobudgetering finns möjligheter att uppnå kostnadstäckning genom att debitera exploatören i samband med arkeologiska och kulturmiljörelaterade undersökningar. Autonoma uppdrag avses upphandlas som köptjänst. Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås att momentet kan påföras såväl kostnader som intäkter för uppdragsverksamhet. År 2019 beräknas uppdragsverksamhetens kostnader till 60.000 euro.

Förslaget inkluderar återbudgetering av anslag för åtgärder med anledning av vrakfynd om totalt 54.500 euro.

Föreslås, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69), att momentet kan gottskrivas med inkomster av avkastning av minnesfond och att anslag motsvarande avkastningen på medlen ska användas för understöd till åländska studeranden i arkeologi, för arkeologiska utgrävningar på Åland eller i andra hand för andra museirelaterade ändamål.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallsiffror för år 2017, grundbudgeten för år 2018, första tilläggsbudgeten för år 2018 respektive förslaget till budget för år 2019.

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	108 096	111 500	40 000	112 500
Avgiftsintäkter	171 457	483 500	- 300 000	169 500
Erhållna bidrag	404 794	445 000		475 000
Övr verksamh intäkt	184	0		
Summa Verksamhetens intäkter	684 531	1 040 000	- 260 000	757 000
Löner o arvoden	-1 938 811	-1 870 812		-1 997 656
Pensionskostnader	- 352 896	- 340 488		- 356 475
Övr lönebikostnader	-31 984	-30 868		-28 009
Summa Lönebikostnader	- 384 880	- 371 356		- 384 484
Pers ers o rättelsep	18 822			
Summa Personalkostnader	-2 304 869	-2 242 169		-2 382 140
Köp av tjänster	- 597 645	- 684 300	46 000	- 627 533
Material förnödenh	- 149 133	- 213 889		- 219 832
Övr verksamh kostn	- 349 019	- 392 642		- 407 496
Summa Verksamhetens kostnader	-3 400 666	-3 533 000	46 000	-3 637 000
Överföring fr EU	3 461 239	3 794 000		4 256 000
Återbet av överf	0			
Summa Intäkt ink o kap	3 461 239	3 794 000		4 256 000
Summa Intäkt ink o kap öv	3 461 239	3 794 000		4 256 000
Undervisn kultur idr	1 574	- 145 000		-81 000
Primärnäringsar	-10 608 490	-11 393 000	720 000	-11 923 000
Övrigt näringsliv	- 969 268	-2 157 000	- 506 000	-1 645 000
Övriga ink kap överf	- 134 563	- 100 000		- 100 000
Summa Utgift ink o kap öv	-11 710 746	-13 795 000	214 000	-13 749 000
Summa Kostn ink o kap öv	-11 710 746	-13 795 000	214 000	-13 749 000
Summa Verksamhetsbidrag	-10 965 643	-12 494 000	0	-12 373 000
Ränteintäkter	38			
Övr finansiella kost	- 415			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	- 377			
Summa Årsbidrag	-10 966 020	-12 494 000	0	-12 373 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-10 966 020	-12 494 000	0	-12 373 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-10 966 020	-12 494 000	0	-12 373 000

600 Allmän förvaltning

Näringsavdelningens verksamhetsområde är att främja näringarna, sysselsättningen och en regional balans. Till avdelningens uppgifter hör därmed att allmänt planera, leda, utveckla, samordna, följa upp och utöva tillsyn inom områdena utveckling av näringarna och innovationssystem, regional utveckling, arbetsmarknadsfrågor, jordbruk med binäringar, fiske, fiskodling, fiskevård, skogsbruk, jakt och viltvård.

Med beaktande av EU:s regelverk stöds det åländska näringslivets utveckling med såväl finansiering som andra främjande åtgärder. Inom avdelningens ansvarområden deltar tjänstemännen i samarbeten utanför Åland. I juni år 2018 publicerade Europeiska kommissionen de första förslagen till regelverk för EU-fonderna för åren 2021-2027. Avdelningen följer detta arbete och kommer under år 2019 att konkretisera arbetet med de nya näringspolitiska programmen.

Avdelningens målsättningar under år 2019 är att

- öka den digitala servicen till och kommunikationen med kunder.

60010 Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	395 699	331 000		361 000
Kostnader	-2 238 584	-2 256 000		-2 377 000
Anslag netto	-1 842 885	-1 925 000		-2 016 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 361.000 euro och ett anslag om 2.377.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst om 9.000 euro vilket främst avser inkomster av provfiske.

De direkta stödberättigande kostnaderna för administrationen av EU-program belastas moment 60010 medan anslag för tekniskt stöd upptas under kapitel 621, 623 och 625. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för tekniskt stöd om 322.000 euro.

Momentet belastas med administrativa kostnader för den del av Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program som gäller kontroll och övervakning av unionens gemensamma fiskeripolitik. Anslag för detta upptas under kapitel 625. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för denna kontroll och övervakning till ett belopp om 30.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår utgifter för personalkostnader, inköp av tjänster, kompetensutveckling, tjänsteresor, litteratur, material, förnödenheter, teletjänster, annonsering och representation. Anslag för utredningar och arrangemang av möten och konferenser i anslutning till näringsavdelningens verksamhet finns även upptagna under momentet.

Föreslås att ca 20.000 euro av de centrala förvaltningskostnaderna för jaktadministrationen täcks med inplutna jaktvårdsavgifter, se även moment 65000.

610 Näringslivets främjande

Landskapsregeringens övergripande målsättning för näringspolitiken är att bidra till att skapa förutsättningar för ett livskraftigt och lönsamt näringsliv som bidrar till den ekonomiska tillväxten och ger möjlighet till sysselsättning på hela Åland. Ett innovativt hållbarhetsarbete ska ge våra företag bärkraftighet och styrka i konkurrens med andra.

Den övergripande målsättningen är att ge förutsättningar för

- hög sysselsättning, att bevara de arbetsplatser som finns samt att vara med och skapa nya arbetsplatser
- ökat antal hållbara arbetsplatser
- ökad export av tjänster och varor
- diversifiering av näringsstrukturen i landskapet och stimulera tillväxtbranscher som kan ge fler jobb
- utvecklade möjligheter till fortbildning och omskolning samt
- ökad tillgänglighet inom turismsektorn.

Politikområden som bidrar till att skapa gynnsamma omständigheter för företagande är bl.a. utbildning, kommunikationer, bostadsförsörjning samt integrations- och arbetsmarknadspolitiken.

Inom näringsavdelningens förvaltningsområde består kärnan i de näringslivsutvecklande åtgärderna av

- projekt- och företagsfinansiering (näringslivets främjande och regional utveckling)
- destinationsmarknadsföring
- Ålands utvecklings Ab (riskkapital)
- Ålands fastighets Ab (affärslokaler) samt
- Ålands landsbygdscentrum.

Företagsfinansiering finns i form av bidrag (till exporterande företag och för kompetens), lån, garantier och riskkapital samt projektfinansiering. Främjande av innovation och nytänkande utgör ledord och eftersträvas i de projekt som finansieras från EU:s strukturfonder. Hållbar utveckling, inklusive den sociala dimensionen beaktas särskilt i urvalskriterierna för strukturfonderna. Avdelningens åtgärder stöder de strategiska utvecklingsmålen 2, 5 och 7.

Offentligt riskkapital tillhandahålls från Ålands Utvecklings Ab, till framförallt nya verksamheter med hög tillväxt, för att hjälpa företag att utveckla mer innovativa produkter, processer och tjänster.

Hållbar tillväxt och miljö främjas inom socialfonden för miljöutbildning och –certifiering.

Samverkan runt Östersjön främjas genom samarbetet Central Baltic. Olika klusterförstärkande projekt med närregionerna i Mälardalen och Åbo-Helsingfors området främjas.

Regional utveckling

Den regionalpolitiska målsättningen är att näringslivet i skärgården och på landsbygden ska vara livskraftigt. Landskapsregeringen främjar en framtida markanvändning och bebyggelseutveckling som karaktäriseras av attraktiva, och därmed långsiktigt konkurrenskraftiga, åländska bostads-, näringslivs- och besöksmiljöer.

Ålands skärgårdsnämnd har till uppgift att behandla övergripande skärgårdsfrågor inför behandling och beslut i landskapsregeringen. Sekretariatet med tillhörande kostnader finansieras genom en överföringsutgift för skärgårdsutveckling och ett särskilt resultatavtal. Finansieringen föreslås fortsätta utifrån liknande arrangemang år 2019. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren och Företagsam Skärgård r.f.

Landskapsregeringen föreslår att det särskilda driftsstöd för den årliga verksamheten samt ett särskilt riktat investeringsstöd för sådana investeringar som behövs för detaljhandelsverksamheten i skärgården fortsätter. Föreslås en höjning av anslaget till skärgårdsbutikerna för att trygga tillgången till färskvaror. Skärgårdsstödet som har beviljats nya företag i skärgården fortsätter.

61000 Näringslivets främjande (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	7 100			
Kostnader	-62 243	-50 000		-50 000
Anslag netto	-55 143	-50 000		-50 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 50.000 euro.

Utgifter

Anslaget kan användas för bl.a. insatser initierade av Regelrådet, inom ramen för Ålands Turismstrategi 2012 - 2020 samt initiativ och samarbeten som syftar till en positiv utveckling av det åländska näringslivet.

61100 Ålands landsbygdscentrum

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	8 461	61 000		61 000
Kostnader	-94 113	- 202 000		- 205 000
Anslag netto	-85 652	- 141 000		- 144 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 61.000 euro och ett anslag om 205.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör sig till nya projekt som stöder processen att implementera "Ålands hållbara livsmedelsstrategi". Projekten delfinansieras med EU-medel. Övriga inkomster härrör sig från infobladet Landsbygdsnytt, där inkomsterna motsvarar utgifterna.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för landsbygdsutveckling och koordinering vid Ålands Landsbygdscentrum.

Fokusområden är livsmedel och matkluster.

Förslaget är att landsbygdsutvecklingen ska ta ett delansvar för koordineringen av genomförandet av "Ålands hållbara livsmedelsstrategi", vilket kan innebära att resurserna behöver förstärkas. Målet, fram till år 2030, med livsmedelsstrategin är att bygga ett gemensamt varumärke för de åländska livsmedelsprodukterna med ett mervärde och att producenterna ska öka sin lönsamhet med 20 procent.

Den femte spjutspetsen inom livsmedelsstrategin är "Gastronomisk ö värd att besöka". För att stärka Ålands positionering som en gastronomisk destination behöver flera projekt startas upp av många olika aktörer för att nå målet. Även inom landsbygdsutvecklingen kommer projekt att startas upp för att stärka de småskaliga aktörerna när det gäller hållbarhet, speciellt den ekonomiska hållbarheten.

Projektområden: affärsutveckling när det gäller paketering och kommunikation samt digitalisering.

Arbetet bedrivs i samarbete med Visit Åland r.f. och MatÅland 2021.

Landsbygdsutvecklingen är en av medaktörerna i nätverket bärkraft.ax och deltar i nätverkets aktiviteter.

Anslaget används också för landsbygdsutvecklarens arbete inom Ny Nordisk Mat på nordisk nivå samt för arbetet med referensgruppen Ny Nordisk Mat Åland.

Preliminärt planeras FM i Mathantverk 2020 på Åland, under förutsättning att man kan lösa finansieringen. Under år 2019 deltar landsbygdsutvecklingen i planeringen av tävlingen på Åland.

Verksamhetsidén är att utveckla och bredda näringsverksamheten på landsbygden och i skärgården. Affärsidén är att koordinera resurser och stimulera till samarbete för att på effektivaste sätt bidra till en positiv utveckling av landsbygden och dess näringar.

Ansvarsområde

- stärka Åland som en stark matregion genom olika projekt
- stärka konsumentförtroendet och öka försäljningen av åländska produkter bl.a. genom matprojekt
- inspirera, initiera och driva projekt för att utveckla landsbygdsföretagen samt
- fungera som koordinatör för Ålands Landsbygdscentrum.

Målgruppen för insatserna är livsmedelsföretag och företag inom matbranschen över hela Åland.

615 Främjande av livsmedelsproduktion

Primärnäringarna tillsammans med den nära sammankopplade livsmedelsindustrin har som helhet stor betydelse för den åländska ekonomin, det åländska samhället, miljön och landskapet. Övergripande målsättning för lantbruket och livsmedelsproduktionen är en hållbar, ekonomisk och smart utveckling som bidrar till en tillväxt på landsbygden och inom de gröna näringarna.

Det öppna och av djur hävdade landskapet har konstaterats vara en betydande kollektiv tillgång för samhället samt utgör en viktig del av strategiskt utvecklingsmål 4 i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Betande djur är av betydelse för bibehållande av landskapsbildens traditionella drag och viktigt för att främja den biologiska mångfalden. Landskapsregeringen stimulerar djurhållning med betande djur genom stöd, rådgivning och stöd för privat avbytarservice. En allmän utveckling av djursektorerna är också nödvändig för att behålla underlaget för livsmedelsindustrierna på Åland.

Livsmedelssäkerhet och -kvalitet är aktuella ämnen och prioriteras inom avdelningens ansvarsområden rörande fodermedel, kvalitetskontroll av grönsaker, certifiering av ekologiska livsmedel, hantering av bekämpningsmedel och växtinspektionsverksamhet. Detta utgör också ett område som stöder strategiskt utvecklingsmål 7 om hållbara konsumtions- och produktionsmönster inom utvecklings- och hållbarhetsagendan.

61500 Främjande av livsmedelsproduktion

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				0
Kostnader	-2 225	-14 000		-14 000
Anslag netto	-2 225	-14 000		-14 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 14.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås 12.000 euro, som avser ersättningar och inspektionsverksamhet enligt LL (2013:98) om tillämpning av lagen om skydd för växters sundhet samt LL (2013:98) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om plantmaterial. Anslaget används även för kostnader i samband med den ökande verksamheten för inspektion och provtagning som fordras enligt LL (1995:52) om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion och dess ändring LL (2012/29) om ändring av

landskapslagen om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion, LL (2007:96) om tillämpning i landskapet Åland om gödselafabrikat, LL (2010:83) om tillämpningen i landskapet Åland av foderlagen och LL (2001:25) om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde.

Föreslås ett anslag om 2.000 euro med hänvisning till 37 § LL (1978:54 samt ändringar 1995/22 och 1995/47) om främjande av gårdsbruk. Förvaltningsarvodet utgör ersättning för bankers skötsel av gårdsbrukslån beviljade t.o.m. år 2007.

621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014-2020

62110 Förvaltningskostnader

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-60 000	-60 000		-60 000
Anslag netto	-60 000	-60 000		-60 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 60.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas uppskattade avtalsenliga kostnader till Ålands Utvecklings Ab för genomförande av finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital inom Ålands strukturfondsprogram Entreprenörskap och kompetens 2014-2020. Den lånefordran som landskapsregeringen har på Ålands Utvecklings Ab minskas med motsvarande belopp som förvaltningskostnaderna är.

640 Främjande av skogsbruket

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att upprätthålla ett hållbart skogsbruk på Åland. Med detta avses, förutom ekonomisk virkesproduktion, även beaktande av den biologiska mångfalden, landskapsvården, vattenvården, fornminnesvården och skogens mångsidiga sociala funktioner.

Skogen får en allt större roll i bioekonomin, klimatpolitiken och i strävan mot en hållbar utveckling. Landskapsregeringen fastställde den 7 december 2017 ett skogsprogram för åren 2018-2027. Programmet "SkogsÅland2027", som även omfattats av Ålands lagting, utgör ett sektorspecifikt bidrag till utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland och innefattar ett flertal målsättningar för skogens nyttjande och bevarande där en förbättrad lönsamhet inom skogsnäringen är en förutsättning för ett fortsatt aktivt och hållbart skogsbruk på Åland. Den totala avverkningsvolymen kan ökas med cirka 60.000 m³ och uppgå till 310.000 m³ per år, där ökningen främst består av tallmassaved och stamved för energiframställning. Den långsiktiga skogsskötseln bör i första hand inrikta sig på att producera högkvalitativt sågtimmer. Den största utvecklingspotentialen bedöms finnas inom ett ökat trähusbyggande, tillvaratagande av det åländska virkets egenskaper för speciella ändamål, energiframställning från skogsbiomassa och ett ökat utbud av skogsrelaterade tjänster som t.ex. natur-, kultur- och upplevelseturism, jakt och hälsofrämjande aktiviteter.

Tillgången till aktuell skogsdata är mycket viktig för att främja den privata skogsnäringen och för att behålla skogscertifieringen. För att renodla sina myndighetsuppgifter och för att möta behovet av en ökad digitalisering har landskapsregeringen avslutat sin skogsbruksplaneringsverksamhet och i stället inriktat sig på anskaffning, bearbetning och publicering av skogsdata i e-tjänster samt i utvecklandet av GIS-baserad ärendehantering.

Landskapets understöd för skogsbruksåtgärder och en välfungerande rådgivningsverksamhet är likaså viktiga incitament för att aktivera och motivera skogsägarna till ett hållbart och kvalitetsinriktat skogsbrukande.

För att uppfylla naturvårdsmålsättningarna i skogsprogrammet avser landskapsregeringen, genom miljö- och skogsbruksbyrån, utarbeta ett stödsystem för frivilligt biotopskydd.

Som en del i hållbarhetsarbetet fortgår även arbetet med en certifiering av skogsägare enligt skogscertifieringssystemet FSC (Forest Stewardship Council) i skogsvårdsföreningens regi. Det åländska skogsbruket är sedan tidigare certifierat enligt skogscertifieringssystemet PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification).

64000 Främjande av skogsbruket

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-23 411	-25 000		-25 000
Anslag netto	-23 411	-25 000		-25 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser licensavgifter, skogsdatainsamling och publicering, drift och underhåll av fordon och utrustning, informationsverksamhet samt övriga kostnader för verksamheten.

650 Jakt- och viltvård

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att verka för en god jaktkultur med aktiv viltvård, bra möjligheter till övningskytte och sunda viltstammar i landskapet. Viltet är en ekologisk och närproducerad naturtillgång som bör förvaltas och nyttjas på ett hållbart sätt. Till detta hör som exempel information, rådgivning och lagstiftningsåtgärder samt stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet.

Landskapsregeringens målsättning är att stimulera jaktvårdsföreningarnas arbete med att informera och utbilda jägarkåren, speciellt när det gäller skydds- och viltvårdsåtgärder för sjöfågel. Arbetet med de vetenskapliga sjöfågelundersökningarna fortsätter, med särskilt fokus på åtgärdsplanen för ejderstammen på Åland. Syftet är att förbättra kunskapsläget gällande sjöfågelstammarna samt att utreda jaktens och viltvårdens betydelse för sjöfågelstammarnas utveckling.

Ett kursmaterial som stöd för jaktvårdsföreningarnas kursverksamhet utgående från den nya handledningen för jägarexamen tas fram och provet för avläggande av jägarexamen digitaliseras. Arbetet med att utveckla verksamheten kring eftersök av trafikskadat vilt fortsätter. Etableringen av varg på Åland medför kostnader i form av en ökad övervakning av bestånden av stora rovdjur och administration kring förvaltningen. Användningen av viltkameror i viltförvaltningen fortsätter att utvecklas. Viltkameror kan användas för att underlätta viltvårdsprojekt som begränsar skador förorsakade av de invasiva arterna mink och mårhund samt för att övervaka förekomst av stora rovdjur. Landskapsregeringen arrangerar utbildning och rådgivning i jakt på vildsvin samt vidtar åtgärder i syfte att förhindra etablering.

65000 Jakt- och viltvård (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	163 244	180 000		167 000
Kostnader	-37 313	-50 000		-47 000
Anslag netto	125 932	130 000		120 000

Budgetmotivering

Under momentet föreslås inkomster om 167.000 euro och ett nettoanslag om 47.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst från jaktvårdsavgifter och försäljning av handledningen för jägarexamen om 157.500 euro.

Jaktåret 2016 - 2017 löste 4.393 personer jaktkort, något färre än de senaste åren. En stor andel av dessa utgörs av personer bosatta utanför Åland, 949 personer. Av den åländska jägarkåren fortsätter andelen kvinnor att öka och uppgår till 7 %, 240 personer.

Föreslås en inkomst om 9.500 euro från hjortdjursavgifter för älglicenser. Anslag för bidrag för hjortdjursskador upptas under moment 65000 i överföringsdelen.

Föreslås med hänvisning till 56 § 2 mom. 4 p. jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland, att 20.000 euro av inlutna jaktvårdsavgifter används för att täcka centrala förvaltningskostnader för jaktadministrationen under moment 60010.

Utgifter

Föreslås ett nettoanslag om 47.000 euro.

Anslaget ska användas så som 56 § i jaktlagen (1985:31) föreskriver, som t.ex. prenumeration av tidningen Jägaren, jägarförsäkring för alla jaktkortsinnehavare, viltvårdsprojekt m.m. Högt prioriterade projekt är åtgärdsplanen för ejder, utveckling av användningen av viltkameror i viltförvaltningen samt inrättande av mink- och mårddhundsfria häckningsområden för sjöfågel. Vidare kan anslaget användas för kostnader som uppkommer i samband med rovdjursförvaltning, förnyelsen av jägarexamen samt för utveckling av verksamheten kring eftersök av trafikskadat vilt.

Anslaget kan även användas för inköp av utbildnings- och informationsmaterial som saluförs till självkostnadspris till jägarkåren. Med hänvisning till § 6 LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning föreslås inkomsterna från motsvarande försäljning få gottskrivas momentet.

670 Främjande av fiskerinäringen

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet. I syfte att stödja en långsiktig hållbar förvaltning och nyttjande av fiskresurserna planeras fortsatta insatser för kunskap om de kustnära fiskbeståndens tillstånd.

Under år 2018 har arbetet med programperioden 2021-2027 påbörjats. Europeiska kommissionen offentliggjorde i juni 2018 förslaget till regelverk för ett nytt havs- och fiskerifondsprogram. Landskapsregeringen följer detta och kommer att påbörja processen med att utarbeta nya programförslag.

Europeiska unionens fiskerikontrollagstiftning är under revidering, vilket kommer att föranleda ändring i landskapslagstiftningen om verkställighet av Europeiska unionens fiskerikontroll och implementering av fiskerikontrollsystemet.

67000 Främjande av fiskerinäringen

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-15 732	-28 000		-28 000
Anslag netto	-15 732	-28 000		-28 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 28.000 euro.

Utgifter

Anslaget innefattar kostnader för lagstadgad fiskeriövervakning samt uppdatering och underhåll av för fiskerinäringen nödvändiga register.

Anslaget får även användas för information, möteskostnader, arvoden och lantmäteri samt mindre anskaffningar av material och förnödenheter. Anslaget innefattar därtill ca 8.000 euro för fiskeribiologiska undersökningar i samarbete med Husö biologiska station samt 10.000 euro för köpta tjänster och kostnader i anslutning till andra utredningar och provfisken. Anslaget kan också användas för åtgärder för att främja sportfiske och fisketurism.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallsiffror för år 2017, grundbudgeten för år 2018, första tilläggsbudgeten för år 2018 respektive förslaget till budget för år 2019.

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	5 946 811	5 650 536		6 088 000
Avgiftsintäkter	36 593	67 000		67 000
Erhållna bidrag		0		
Övr verksamh intäkt	51 104			
Summa Verksamhetens intäkter	6 034 508	5 717 536		6 155 000
Löner o arvoden	-4 233 464	-4 346 960		-4 415 735
Pensionskostnader	- 754 294	- 791 147		- 803 664
Övr lönebikostnader	-69 346	-71 725		-63 145
Summa Lönebikostnader	- 823 640	- 862 872		- 866 809
Pers ers o rättelsep	51 478	0		
Summa Personalkostnader	-5 005 626	-5 209 832		-5 282 544
Köp av tjänster	-17 420 217	-17 706 744		-18 557 967
Material förnödenh	-4 758 135	-4 567 500		-5 765 362
Övr verksamh kostn	- 443 851	- 352 460		- 373 127
Summa Verksamhetens kostnader	-27 627 829	-27 836 536		-29 979 000
Övr ink o kap överf	80 131	230 000		50 000
Summa Intäkt ink o kap	80 131	230 000		50 000
Summa Intäkt ink o kap öv	80 131	230 000		50 000
Bostadsproduktion	- 174 585	- 330 000		- 330 000
Övrigt näringsliv	-3 772 588	-4 017 000	-76 000	-3 573 000
Allmänna stöd		-10 000		-10 000
Övriga ink kap överf		0		
Summa Utgift ink o kap öv	-3 947 173	-4 357 000	-76 000	-3 913 000
Summa Kostn ink o kap öv	-3 947 173	-4 357 000	-76 000	-3 913 000
Summa Verksamhetsbidrag	-25 460 363	-26 246 000	-76 000	-27 687 000
Övr finansiella int	- 491			
Räntekostnader	-57			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	- 548			
Summa Årsbidrag	-25 460 911	-26 246 000	-76 000	-27 687 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-25 460 911	-26 246 000	-76 000	-27 687 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-25 460 911	-26 246 000	-76 000	-27 687 000

700 Allmän förvaltning

Infrastrukturavdelningens uppdrag är att upprätthålla och utveckla landskapets trafiksystem på ett så miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt som möjligt och beaktande de fyra hållbarhetsprinciperna, så att trafikanternas berättigade krav och förväntningar på en rimlig och säker trafik tillgodoses. Avdelningen sköter även plan- och bygglagsfrågor, geografiska informationssystem (GIS), bostadsärenden samt el- och energifrågor. Avdelningen är organiserad som en beställar-utförarorganisation, och består av tre byråer, en enhet och två resultatenheter. Därtill finns två underställda myndigheter, Ålands energimyndighet och Fordonsmyndigheten.

Teamet för bygg- och energifrågor formerades om under år 2018 för att nu under år 2019 bättre kunna arbeta med hållbarhetsfrågorna inom samhällsteknisk sektor. Teamet har huvudansvar för genomförandet av Energi- och klimatstrategin, det fortsatta arbetet med fysisk strukturplanering på Åland, att stödja en utveckling av byggsektorn mot hållbarare byggande på Åland och FLEXe-samarbetet, där Åland kan bli en testplattform för smarta energinät.

En investeringsbudget om 16,6 miljoner euro föreslås, fördelat på flera renoveringsinsatser inom väg samt projekten brorenovering, kortrutten och eldrivna linfärjor. Dessa investeringar bidrar främst till att förverkliga mål 5 i utvecklings- och hållbarhetsagendan, men även till mål 6 om energi från förnyelsebara energikällor. Reinvesteringarna i broarna är en förutsättning för att i framtiden kunna tillgodose det åländska samhällets transportbehov och kortrutten för att på ett ekonomiskt försvarbart sätt kunna upprätthålla dagens servicenivå inom skärgårdstrafiken.

70010 Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	87 881	60 000		60 000
Kostnader	-1 870 270	-2 069 000		-2 120 000
Anslag netto	-1 782 389	-2 009 000		-2 060 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 2.060.000 euro, bestående av inkomster om 60.000 euro och anslag om 2.120.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består av inkomst från trafiksäkerhetsarbete, avgifter för myndighetsbeslut m.m.

Utgifter

Anslaget används för personalutgifter, registerhållning, trafiksäkerhetsarbete, konsultarvoden och organisationsutveckling samt övriga verksamhetsrelaterade utgifter.

710 Planläggnings- och byggnadsväsendet

Landskapsregeringens mål är att ha ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet samt ett ändamålsenligt geografiskt informationssystem (GIS) med beaktande av samhällsutvecklingen och motsvarande regler i omvärlden.

Behövliga lagstiftningsåtgärder för att samordna GIS-data vid planläggningsfrågor ses över. Vissa justeringar i bygglagstiftningen, och då främst i den åländska byggbestämmelsesamlingen, är även nödvändiga för att möta kommande EU-krav på nära nollenergibyggande. Den fysiska planeringen av mark- och vattenområden har i någon form koppling till samtliga strategiska utvecklingsmål i utvecklings- och hållbarhetsagendan. Kommande energikrav har en direkt koppling till mål 6 om ökad energieffektivitet medan bestämmelser om tillgänglighet bidrar till förverkligandet av främst mål 2 och 5 genom att möjliggöra att fler har tillgång till en hinderfri omgivning och ett attraktivt boende.

Verksamhetsområdet GIS kommer under år 2019 att ha ett fortsatt fokus på samverkan med andra myndigheter och företag, utveckling av publika webb-kartapplikationer, fortsatt utveckling av webb GIS-plattformen samt att skapa bra förutsättningar för att arbeta mobilt och få tillgång till verksamhetssystem utanför kontoret. Under år 2019 fortsätter också GIS-arbetet med den öppna webbportalen kartor.ax och implementeringen av EU-direktiv för att skapa tillgänglighet och offentliggörande av viss GIS-data.

GIS-arbetet är centralt för utvecklingen av det åländska samhället genom att ge en uppdaterad helhetsbild av skyddsvärda områden samt av offentliga sektorns och övriga aktörers verksamheter. En samordnad GIS-plattform som är lättillgänglig för olika aktörer leder till en hållbarare samhällsutveckling genom att bättre beslut tas då viktig information finns uppdaterad och tillgänglig. Arbetet med GIS-plattformen bidrar i förlängningen till att möjligheterna att förverkliga samtliga utvecklingsmål ökar betydligt.

71000 Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-23 102	-45 000		-45 000
Anslag netto	-23 102	-45 000		-45 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 45.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås användas för att utveckla och upprätthålla ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet, införskaffande av standarder och motsvarande dokument. Anslaget innefattar även kostnader för programlicenser, underhållsavtal, installationskostnader, digitaliseringsåtgärder, kommunikationsinsatser och anlitande av konsulter för mer komplexa uppdrag och utredningar. Anslaget föreslås dessutom innefatta kostnader för utbildning och resor inom sakområdet.

Den ökade synligheten på nätet, utvecklingsbehov och övrig GIS-verksamhet kräver ett fortsatt tilläggsbehov under år 2019 för att stöda GIS-utvecklingen för förvaltningen och det åländska samhället. Anslag har beaktats under moment 39000.

720 Elsäkerhet och energi

I enlighet med en av kraftsamlingarna i regeringsprogrammet för åren 2015 – 2019 pågår arbetet i enlighet med Energi- och klimatstrategin. Detta sker parallellt med hållbarhetsarbetet som gäller för hela Åland där även företag och tredje sektorn medverkar. Trafiken står för en stor del av de skadliga utsläppen och övergång till elfordon bidrar till reduktion av dessa samt ökad energieffektivisering. Landskapsregeringen främjar övergången och en utbyggnad av snabbbladdningsstationer är viktig för att de som är i färd att köpa elbilar ska känna tilltro till infrastrukturen, att laddning är möjlig på geografiskt spridda platser utanför den egna laddpunkten.

I linje med Energi- och klimatstrategin har ett flertal åtgärder föreslagits för att öka andelen förnyelsebar energianvändning och energieffektiveringsåtgärder i byggnader. Myndighetsuppgifter som övervakning och utveckling av elsäkerheten, omfattande bl.a. besiktningsverksamhet, utbildning, information, examensprov, registerhållning samt kontroll av elmaterial är uppdrag som förväntas fortsätta som tidigare. Även register gällande energideklaration av byggnader och informationspunkt gällande grävarbeten upprätthålls.

72000 Elsäkerhet och energi

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	9 000	10 000		10 000
Kostnader	-8 464	-50 000		-60 000
Anslag netto	536	-40 000		-50 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 10.000 euro och anslag om 60.000 euro.

Inkomster

Intäkter till momentet är avgifter för utförda tjänster som förväntas uppgå till ca 10.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås användas för befrämjande av energihushållning och tryggnad av energiförsörjningen genom informations-, rådgivnings-, skolnings- och upplysningsverksamhet på energiområdet. Anslaget används även till landskapsregeringens utveckling av och delaktighet i energikutvecklingsprojekt i landskapet, i form av förstudier inom området och utrednings- och samarbetsprojekt inom energiområdet med aktörer och organisationer, i syfte att främja förnybar energi, energieffektivisering samt försörjningstrygghet. Anslaget täcker även utgifter gällande övervakning och utveckling av elsäkerheten, omfattande bl.a. besiktningsverksamhet, utbildning, information, examensprov, registerhållning samt kontroll av elmaterial samt utgifter gällande resor och seminarieverksamhet. Vidare används anslaget för utgifter för registerhållning gällande energideklaration av byggnader och upprätthållandet av informationspunkt gällande grävarbeten, vilken etablerats i samband med lagen om främjande av utbyggnad av bredband.

72030 Samhällsteknikutveckling

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader		-35 000		-35 000
Anslag netto		-35 000		-35 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 35.000 euro.

Inkomster

Föreslås att intäkter från utförda tjänster gottskrivas momentet med stöd av 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning.

Utgifter

Anslaget föreslås användas för verksamhetsrelaterade kostnader. För att framgångsrikt kunna genomföra momentets samhällsomställningsuppgifter krävs det att teamets yrkeskompetens kontinuerligt utvecklas genom deltagande i utbildningsprogram och seminarier samt genom att göra benchmarking och studiebesök. Eftersom en del av momentets uppgifter kräver expertkompetens bör anslag reserveras till konsultarvoden. Anslag bör även reserveras till arrangemang av olika informationstillfällen och seminarier, vilka har som mål att sprida information om en hållbarare samhällsutveckling.

Som centrala styrdokument för en hållbar samhällsteknikutveckling på Åland fungerar utvecklings- och hållbarhetsagendan, närmast mål 5, 6 och 7, Energi- och klimatstrategin samt Program för fysisk strukturutveckling. Infrastrukturavdelningens Bygg- och energiteamets effektmål för samhällsomställningen är förankrade i dessa dokument.

Teamet förväntas i samarbete med förvaltningen, kommuner och övriga samhällsaktörer inom tre till fem år:

- * ha lagt grunden till ett fossilfritt Åland i enlighet med energi- och klimatstrategin
- * implementeringen av förslaget till program för fysisk strukturutveckling är väl förankrad hos nyckelaktörerna inklusive underliggande program och planer som till exempel VA-plan för Åland samt
- * med hjälp av kommunikation och nätverk ha lagt grunden för en hållbar byggsektor.

Teamet har förstärkts med en teknisk samhällsstrateg vars centrala uppgift är att effektivisera teamets interna och externa samarbete samt att driva projekt så att de uppsatta målen kan uppnås. Stor vikt läggs vid samarbetet med kommunerna och näringslivet, liksom vid kommunikationen med hela samhället. Ett nära samarbete med det nygrundade företaget Flexens Oy Ab om utveckling av en testplattform för smarta energinät på Åland är en viktig bit i arbetet med att bygga upp ett skalbart fossilfritt energisystem.

740 Ålandstrafiken

Enheten Ålandstrafiken, som ligger under transportbyrån, sköter administrativa uppgifter rörande skärgårdsfärjornas och kollektivtrafikens turlistor, bokning av bilplatser, hantering av årskort och biljetter, faktureringsunderlag, biljettredovisningar, överföring av intäkter, busskorts- och skolkortsprogrammering, pakethantering m.m.

En hackaton utförs med målet att vidareutveckla Ålandstrafikens tjänster. Under år 2019 fortsätter arbetet med att utveckla Ålandstrafikens digitala tjänster och bokningsreglerna ses över i syfte att förenkla dem och möjliggöra bättre utnyttjande av färjornas kapacitet. I samband med detta införs även personliga årskort. Fjolårets kampanj med tre dagars gratis bussåkande erbjuds fortsättningsvis runt den bilfria dagen i syfte att öka allmänhetens medvetande om möjligheten att välja ett hållbart färdmedel.

74000 Ålandstrafiken, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	0			
Kostnader	- 398 496	- 415 000		- 445 000
Anslag netto	- 398 496	- 415 000		- 445 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 445.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser täcka driftkostnaderna för Ålandstrafikens verksamhet, vilket innebär bl.a. personalkostnader, program och licenser, utvecklingsinsatser, tryckkostnader, hyra, el och städkostnader.

745 Oljeskydd

74500 Oljeskydd

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 161 734	- 140 000		- 140 000
Anslag netto	- 161 734	- 140 000		- 140 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 140.000 euro.

Inkomster

Eventuella ersättningar vid oljesaneringar tillskrivs momentet.

Utgifter

Anslaget avser utgifter för upprätthållande av beredskap samt upprätthållande och genomförande av oljeskyddsplanen för åren 2015 – 2019 samt att upprätta en ny plan för nästa period.

Oljeskyddsberedskapen sköts, utgående från oljeskyddsplanen, i samarbete med räddningsmyndigheterna och Ålands Sjöräddningssällskap r.f. Myndighetsansvaret för oljeskydd har landskapsregeringen.

Anslaget avser även täcka driftskostnaderna för landskapets oljeskyddsfarkoster och kostnaderna för oljebekämpningsverksamheten och oljeskyddslagret samt för beredskap och utbildning. Om en oljeolycka sker återkommer landskapsregeringen med förslag på tilläggsanslag. Momentet stödjer främst arbetet med strategiskt utvecklingsmål 3 och 4 om vatten av god kvalitet och ekosystem i balans. Se även moment 974500.

750 Kostnader för sjötrafik

Landskapsregeringens hela frigående flotta är driftsprivatiserad. Transportbyrån förvaltar avtalen genom att aktivt följa upp att entreprenörerna utför sina avtalsenliga åtaganden. Avtalsuppföljning sker även i fält. Landskapsregeringen äger fortsättningsvis åtta frigående fartyg och ansvarar för samt planerar alla dockningar, klassningar, större reparationer och underhåll samt uppgradering av tonnaget.

Landskapsregeringen har även sex linfärjelinjer. Trafiken bedrivs i egen regi på linjerna Björkö, Embarsund, Seglinge och Töftö, medan Simskäla och Ängösund är driftprivatiserade. Transportbyrån förvaltar avtalen genom att regelbundet på avtalsmöten följa upp att entreprenörerna utför sina avtalsenliga åtaganden. På samtliga linfärjelinjer görs även regelbundna fältbesök i syfte att träffa besättningen och lyssna på deras åsikter rörande trafiken.

75010 Upphandling av sjötrafik

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	1 200 299	1 200 000		1 250 000
Kostnader	-14 611 010	-14 575 000		-16 333 000
Anslag netto	-13 410 711	-13 375 000		-15 083 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 15.083.000 euro för att sköta avtalen som landskapsregeringen tecknat med entreprenörer,

inkluderat bunkerkostnaden samt reparationer och underhåll av fartyg. Utgifterna beräknas till 16.333.000 euro och inkomsterna till 1.250.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består av biljett- och fraktintäkter samt eventuella kostnadsregleringar gentemot upphandlade entreprenörer. Nettoanslaget förutsätter att beslutet om avgifter- och bokningsregler tas så att inkomster om 1.250.000 euro kan uppnås.

Utgifter

Anslaget används för upphandling och beställning av sjötrafik med frigående färjor utgående från av landskapsregeringen fastställd turlista, beställnings- och menförestrafik, bränsletransporter samt för tekniskt underhåll av landskapsregeringens tonnage.

Bruttokostnaden beräknas uppgå till 16.333.000 euro, av vilket 1.744.000 euro avsätts för tekniskt underhåll av tonnaget. Anslaget utgår från att 2019 års turlista är kostnadsneutral jämfört med år 2018. Anslaget är beräknat på att m/s Ejdern används som ersättande tonnage 1.750 timmar då de andra färjorna är på dockning eller översyn eller som ersättande fartyg under driftsstörningar förorsakade av oförutsedda haverier på de andra färjorna. Risken för trafikstörningar ökar hela tiden till följd av det ålderstigna tonnaget. Under högsäsong då m/s Ejdern trafikerar enligt turlista samt under översyns- och dockningsperioden, vilket totalt utgör ca 7 månader av året, finns inget eget ersättande tonnage.

Anslaget är beräknat på ett bränslepris om 0,60 euro/liter netto, vilket betyder att ca 4.075.000 euro avsätts till bränsle. Med beaktande av osäkerheten gällande bränsleprisets utveckling vid uppgörandet av budgetförslaget återkommer landskapsregeringen vid behov i en tilläggsbudget.

Driftsentreprenaden på linjerna Åva-Jurmo och Svinö-Degerby fortsätter medan avtal för driften Åva-Osnäs, Hummelvik-Torsholma samt Långnäs-Galtby förnyas under året. Anslaget är beräknat med en kostnadsökning för de nya avtalen. Anslaget är även beräknat med att endast m/s Alfågeln trafikerar på linjen Hummelvik-Torsholma och stöds av m/s Knipan på en ny linje Torsholma-Kumlinge samtidigt som avtalet för totalentreprenad med lokalfärjan på Asterholmalinjen avslutas.

Totalentreprenaden för passagerarbåts-, beställnings- och menförestrafik i södra skärgården och trafiken i Geta skärgård fortsätter. Beställningstrafiken för Lemlands skärgård arrangeras under menförestid. Trafiken på linjen Kumlinge-Enklinge fortsätter medan Asterholma-Lappo-Torsholma ersätts av m/s Knipans tätare trafik mellan Torsholma och Kumlinge.

Tvärgående linjen drivs också som totalentreprenad med ett avtal som gäller till sommaren 2020. Bränsletransporterna sköts med tonnaget som trafikerar i ordinarie turlista och med begränsat passagerarantal förutom på södra linjen under högsäsong då externt tonnage används genom existerande ramavtal.

Fullmakt

Landskapsregeringen avser begära in anbud på en färja på totalentreprenad anpassad för trafiken mellan Hastersboda och Sottunga.

Landskapsregeringen avser begära in anbud på en färja på totalentreprenad anpassad för trafiken mellan Kumlinge och Torsholma.

75030 Upphandling av linfärjetrafik

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	0			
Kostnader	-2 082 659	-2 250 000		-2 343 000
Anslag netto	-2 082 659	-2 250 000		-2 343 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.343.000 euro varav ingår en internhyra om ca 31.000 euro.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att kostnadsregleringar gentemot upphandlade entreprenörer gottskrivs anslaget.

Utgifter

Anslaget används för drift av landskapets linjefärjelinjer samt för tekniskt underhåll av landskapsregeringens tonnage.

Utgifterna för avtalen på Ängösunds- och Simskälalinjerna ökar något jämfört med år 2018. Den upphandlade trafiken är dock i genomsnitt en fjärdedel billigare på de driftprivatiserade linjerna än de tidigare avtalen. Trafiken på Ängösund har ett avtal som löper till 14.5.2020.

Kostnaden för tekniskt underhåll sjunker något under år 2019. För tekniskt underhåll av tonnaget avsätts 330.400 euro. För att skapa bättre kontroll och uppföljning av driften avsätts 30.000 euro till anskaffning av förbättrat trafikledningssystem till linfärjorna.

Anslaget är beräknat på ett bränslepris om 0,60 euro/liter, varvid bränslekostnaderna beräknas uppgå till 225.000 euro. Med beaktande av osäkerheten gällande bränsleprisets utveckling vid uppgörandet av budgetförslaget återkommer landskapsregeringen vid behov i en tilläggsbudget.

760 Kostnader för väghållning

76010 Utgifter för drift och underhåll av vägar

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-2 241 488	-2 390 000		-2 426 000
Anslag netto	-2 241 488	-2 390 000		-2 426 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.426.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för att kunna handha landskapsregeringens ansvar som väghållare för drift och underhåll av det allmänna vägnätet. Grundförbättringar, ombeläggningar och övriga avskrivningsbara investeringar finansieras under moment 976000.

Vägnätsbyrån har ansvar för upphandling och beställning av vägunderhållet. Anslaget möjliggör drift av vägnätet enligt infrastrukturavdelningens funktions- och standardbeskrivning för driftområde Åland. Driften utförs av vägnätsbyråns vägunderhållsenhet och av upphandlade privata aktörer, se även moment 87200.

76030 Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyrrar

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	80 131	230 000		50 000
Kostnader	-773 936	-630 000		-400 000
Anslag netto	-693 805	-400 000		-350 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning ett nettoanslag om 350.000 euro.

Inkomster

Inkomster för projektet kan påföras momentet. Se motiveringen under utgifter.

Utgifter

För underhåll av landskapets grunda farleder och tillhörande sjömärken, kummel, linjemarkeringar och radarmärken reserveras 200.000 euro. För förverkligande av kvarvarande farledsplaner i sydöstra skärgården och farledsplanerna för nordöstra skärgården budgeteras 130.000 euro.

Under år 2019 startas ett fyraårigt projekt tillsammans med Ålands sjöräddningssällskap r.f. och Ålands Fiskare r.f. för att uppgradera fiskefyrrarna i skärgården. Fiskefyrrarna är viktiga ur ett sjösäkerhetsperspektiv och fungerar som navigationshjälpmedel även när de inte lyser. Fyrrarna är också en del av det åländska kulturarvet. Under år 2019 är målsättningen att uppgradera byggnaderna för de mindre fiskefyrrarna och för detta budgeteras 20.000 euro till materialinköp. Under året ska också en utvärdering göras av de befintliga belysningsanordningarna för att ta reda på vilket reparationsbehov som finns.

Det praktiska arbetet med att upprätta ett digitalt farledsregister för landskapsregeringens farleder avslutades år 2018. Under första halvan av år 2019 kommer de sista ekonomiska regleringarna att göras. Kostnaden för dessa regleringar beräknas täckas av intäkten från ADAPT-projektet som avslutas under år 2019. En del av projektet med att upprätta ett digitalt farledsregister ingår i Central Baltic-projektet "ADAPT", varav ca 50.000 euro kommer att finansieras av EU-medel under år 2019. Att digital farledsinformation finns är ett villkor för att farlederna ska redovisas i officiella sjökort i framtiden.

76050 Utgifter för drift och underhåll av färjfasten, bryggor, broar, hamnar och byggnader

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	-1 316			
Kostnader	- 618 891	- 840 000		- 847 000
Anslag netto	- 620 207	- 840 000		- 847 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 847.000 euro, vilket inkluderar en internhyra om ca 40.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser drift och underhåll av färjfasten, bryggor, broar, hamnar, väntsalar, teknikbyggnader och lastbryggor vid frigående färjfasten samt regleringsdammen i Vargsundsådran. Driften beställs, enligt landskapsregeringens funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland, i huvudsak av vägunderhållsenheten och verkstads- och lagerenheten.

Kostnaderna för underhåll av broar, hamnar, färjfasten, bryggor m.m. ökar årligen främst på grund av anläggningarnas stigande ålder och slitage. Drift och underhållsåtgärder som berör trafikanternas

säkerhet och anläggningarnas funktion prioriteras fortsättningsvis. Anslaget föreslås även bära kostnaderna för att upprätthålla ett tekniskt broregister samt de broinspektioner som utförs enligt avdelningens inspektionsplan. För broarnas del har baserat på inspektionerna ett omfattande renoveringsprojekt inletts med målsättningen att förbättra det allmänna skicket och trafiksäkerheten samt stoppa den ökande kostnadsutvecklingen på det kontinuerliga brounderhållet. För hamnarna inleds under år 2019 ett inspektionsprogram för att identifiera behovet av renoveringar och för att kunna koordinera kommande renoveringsinsatser med nyinvesteringar och anpassningar till nytt tonnage.

8 Myndigheter samt fristående enheter

820 Ålands statistik- och utredningsbyrå

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) är en oberoende myndighet vars främsta uppgifter är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forsknings- och utredningsverksamhet (LL 1993:116).

ÅSUB producerar aktuell statistik för beslutsfattande, debatt och forskning inom de flesta samhällsområden. Det innebär att ÅSUB utvecklar, framställer och sprider statistik samt samordnar statistikproduktionen på Åland och lämnar statistik till internationella organisationer såsom det nordiska samarbetet och FN. Statistiken är en viktig hörnsten i en demokrati som bidrar till fakta för beslut, stärker tilliten till beslutsprocesserna och bidrar därmed till utvecklingsmål 2 i Utvecklings- och hållbarhetsagendan.

Statistiken har som krav att vara oberoende, relevant, jämförbar, av god kvalitet och baserad på vetenskapliga grunder samt respekterar uppgiftslämnarnas rättigheter och sekretess. ÅSUB medverkar även i internationellt statistiksamarbete. Därtill åtar sig ÅSUB olika typer av statistiska bearbetningar, analyser samt framställning av statistik på uppdrag av beställare.

Uppgiften som officiell statistikmyndighet och de åtaganden som detta medför finansieras med budgetanslag. Anslaget föreslås under år 2019 finansiera 24 produktionsområden inom den officiella statistiken. Anslaget beräknas även finansiera den kontinuerliga uppdateringen av webbsidan och de databastabeller som finns där samt Statistisk årsbok och fickstatistiken "Åland i Siffror" som ges ut på fem språk.

Tyngdpunkten i ÅSUB:s forskning och utredningsverksamhet finns inom det samhällsekonomiska området men omfattar även många andra aktuella samhällsfrågor. ÅSUB har en stark metodkompetens och har särskilt specialiserat verksamheten inom ekonomiska lägesanalyser, prognoser, ekonomisk modellutveckling, surveyundersökningar samt utvärdering av politikinsatser. Utrednings- och forskningsverksamheten är uppdragsfinansierad och har uppdragsgivare både inom Åland och internationellt.

Det verksamhetsprogram som ÅSUB:s direktion har antagit för perioden 2016 – 2019 lyfter fram fem strategier för att bygga vidare på det starka förtroendekapital som kännetecknar ÅSUB:s verksamhet

- aktiv förmedling och interaktion med användarna
- underlätta för uppgiftslämnarna
- ökad växelverkan med samarbetspartners
- utveckla kompetenserna, metoderna och trygga arbetsklimatet samt
- teknisk förnyelse och säker datahantering.

Inom den tekniska förnyelsen och säker datahantering har dataskyddet samt tillgängligheten till ÅSUB:s elektroniska plattformar fortsatt hög prioritet under året.

Tre horisontella fokusområden genomsyrar enligt verksamhetsprogrammet all ÅSUB:s produktion och aktiviteter, nämligen genusperspektivet, hållbar utveckling samt självstyrelsen. Vidare har direktionen lyft fram fyra fokusområden som ska stöda åländska beslutsfattare med kunskapsunderlag inom aktuella politikområden. Dessa fokusområden är individen i samhället, bärkraftiga välfärdssystem, bärkraftig offentlig sektor samt bärkraftig ekonomi och miljö. Fokusområdena innehåller statistikproduktion samt oberoende utredningar och analyser som underlag bland annat för landskapsregeringens program och utvecklings- och hållbarhetsagendans sju strategiska mål. Programmet konkretiseras varje år i en verksamhetsplan.

En sammanställning över den senaste publiceringsverksamheten samt planen för år 2019 finns i tabellen nedan. Utvecklingen går mot att en allt större del av de publicerade uppgifterna finns tillgängliga i databastabeller på myndighetens webbsida.

Publicering	2017	2018 (Plan)	2019 (Plan)
Totalt	496	505	520
Utredningsrapporter	6	7	8
Statistikrapporter	6	4	7
Statistikmeddelanden	52	55	54
Översikter/indikatorer	6	6	6
Webbpublicering	26	29	31
Databastabeller	395	400	410
Övrigt	5	4	4

82000 Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	322 368	297 000		295 000
Summa Verksamhetens intäkter	322 368	297 000		295 000
Löner o arvoden	- 538 760	- 559 338		- 599 102
Pensionskostnader	-97 852	- 101 799		- 109 037
Övr lönebikostnader	-8 872	-9 229		-8 567
Summa Lönebikostnader	- 106 724	- 111 029		- 117 604
Pers ers o rättelsep	482			
Summa Personalkostnader	- 645 002	- 670 366		- 716 706
Köp av tjänster	- 100 823	- 118 034	-35 000	- 125 794
Material förnödenh	-18 307	-18 600		-19 000
Övr verksamh kostn	-68 046	-68 000		-68 500
Summa Verksamhetens kostnader	- 832 177	- 875 000	-35 000	- 930 000
Summa Verksamhetsbidrag	- 509 810	- 578 000	-35 000	- 635 000
Summa Årsbidrag	- 509 810	- 578 000	-35 000	- 635 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	- 509 810	- 578 000	-35 000	- 635 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	- 509 810	- 578 000	-35 000	- 635 000

Budgetmotivering

Under momentet föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 635.000 euro för ÅSUB:s verksamhet.

Inkomster

Inkomsterna beräknas under år 2019 uppgå till 295.000 euro. Inkomsterna kommer från utrednings- och statistikuppdrag från landskapsförvaltningen och dess myndigheter, från andra externa beställare inom och utanför Åland samt från försäljning av ÅSUB:s olika produkter.

Utgifter

Anslaget avser täcka verksamhetskostnaderna (netto) för Ålands statistik- och utredningsbyrå. Den totala budgetomslutningen uppgår enligt förslaget till 930.000 euro.

822 Datainspektionen

Datainspektionens uppdrag och verksamhetsplan grundar sig på Europaparlamentets och Rådets förordning (GDPR) om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävandet av direktiv 95/46/EG, landskapslag (2007:89) om datainspektionen och landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen. GDPR gäller direkt som lag och ger utrymme för mer preciserade bestämmelser i landskaps- och nationell lagstiftning gällande till exempel tillsynsmyndigheten och personuppgiftsbehandling hos myndigheter. I dagsläget är kompletterande landskapslagstiftning ännu inte antagen.

Datainspektionen arbetar genom sin tillsynsverksamhet för att behovet av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet. Myndigheten utövar tillsyn och inspektioner, följer den allmänna utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och tar nödvändiga initiativ, informerar om gällande regler samt ger allmänna råd om behandlingen av personuppgifter. I Datainspektionens uppdrag ingår även att följa utvecklingen på IT-området när det gäller frågor som rör integritet och ny teknik. Datainspektionen bidrar till utvecklandet av en effektiv och rättssäker förvaltning där individens intressen tillvaratas genom att särskilt bevaka och synliggöra integritetsfrågorna.

Genom GDPR kommer arbetsuppgifterna inom Datainspektionen att öka avseende information och rådgivning samt hanteringen av klagomål. Arbetsuppgifterna kommer bl.a. omfattas av kravet på konsekvensbedömningar avseende dataskydd (artikel 35:4), mottagande och behandling av anmälningar om säkerhetsincidenter som ska ske utan onödigt dröjsmål och inte senare än 72 timmar efter att den drabbade myndigheten fått vetskap om saken (artiklarna 33 och 34), mottagande av anmälningar om dataskyddsombud, utbildning och juridisk stödfunktion till dataskyddsombuden (artikel 39) samt följa med Europeiska dataskyddsstyrelsens (EDPB) arbete. EDPB ger utlåtanden, rekommendationer, riktlinjer samt rättsliga avgöranden i fall där nationell myndighet har avvikande tolkning. För att underlätta arbetet med att följa utvecklingen inom datatillsynsområdet samverkar Datainspektionen med de nordiska datatillsynsmyndigheterna samt dataskyddsombuden på Åda Ab och Dataombudsmannens byrå.

Målsättningar för året

Arbetet vid Datainspektionen kommer förutom de löpande ärendena att vara fokuserat på att hitta relevanta tekniska, administrativa och organisatoriska lösningar för att svara upp mot GDPR:s krav. De nya arbetsuppgifter som lagstiftningen medför innebär en ökning av arbetsuppgifterna. Datainspektionen följer upp att de personuppgiftsansvariga myndigheterna vidtar de åtgärder som lagstiftningen förutsätter.

Verksamheten vid myndigheten bedrivs huvudsakligen genom att förmedla kunskap, sprida medvetenhet, varna för risker, ge allmänna råd samt granska och säkerställa att myndigheterna hanterar personuppgifter på ett lagligt sätt. Några områden där behandling av personuppgifter förekommer som är särskilt viktiga är e-förvaltning, hälso- och sjukvård, socialförvaltning, skolförvaltning samt internet.

Genom myndighetsutövning och förebyggande arbetssätt gällande tolkning och tillämpning av lagstiftningen arbetar Datainspektionen bl.a. genom media, nyhetsbrev, utbildning och genom att ge råd i utvecklingsarbete.

82200 Datainspektionen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Löner o arvoden	-64 524	-64 518		-65 779
Pensionskostnader	-11 743	-11 742		-11 972
Övr lönebikostnader	-1 065	-1 065		- 941
Summa Lönebikostnader	-12 808	-12 807		-12 912
Summa Personalkostnader	-77 332	-77 325		-78 691
Köp av tjänster	-39 110	-56 500		-54 500
Material förnödenh	-4 467	-4 175		-6 808
Övr verksamh kostn	-8 093	-12 000		-10 000
Summa Verksamhetens kostnader	- 129 002	- 150 000		- 150 000
Summa Verksamhetsbidrag	- 129 002	- 150 000		- 150 000
Summa Årsbidrag	- 129 002	- 150 000		- 150 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	- 129 002	- 150 000		- 150 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	- 129 002	- 150 000		- 150 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 150.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser täcka Datainspektionens verksamhetskostnader. Utgifterna föranses av de meruppgifter GDPR föranlett inom bland annat informations- och rådgivningsområdet samt därtill hanteringen av säkerhetsincidenter och klagomål. Därtill krävs ett omfattande förberedelsearbete för att analysera de nya rättsakterna, utbilda den egna personalen, utbilda och informera alla aktörer som kommer att påverkas av reformen, förbereda nya arbetsuppgifter och förbereda samarbetet med andra dataskyddsmyndigheter.

823 Ålands energimyndighet

82300 Ålands energimyndighet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Avgiftsintäkter		7 000		7 000
Övr verksamh intäkt	56 810	30 000		30 000
Summa Verksamhetens intäkter	56 810	37 000		37 000
Löner o arvoden	-22 970	-23 855		-23 496
Pensionskostnader	-4 181	-4 342		-4 276
Övr lönebikostnader	- 354	- 394		- 336
Summa Lönebikostnader	-4 535	-4 735		-4 612
Summa Personalkostnader	-27 505	-28 591		-28 108
Köp av tjänster	-3 150	-22 409		-23 892
Övr verksamh kostn		0		
Summa Verksamhetens kostnader	-30 655	-51 000		-52 000
Summa Verksamhetsbidrag	26 155	-14 000		-15 000
Summa Årsbidrag	26 155	-14 000		-15 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	26 155	-14 000		-15 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	26 155	-14 000		-15 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 15.000 euro, bestående av inkomster om 37.000 euro och anslag om 52.000 euro.

Inkomster

Intäkterna kommer från övervakning av transmissions- och distributionsbolag samt intäkter från utsläppsrättsauktioner i den gemensamma auktionsplattform som skapats för utsläppshandelsperioden 2013 - 2020.

Utgifter

Anslaget avser personal och övriga omkostnader för myndigheten.

Energimyndigheten är även en tvistlösningsmyndighet, vilken har etablerats i samband med lagen om främjande av utbyggnad av bredband. I tvistlösningsituationer kan myndigheten vara i behov av att anlita extern juridisk sakkunskap.

Ytterligare utgifter förväntas med uppdraget gällande tillsyn och övervakning av elmarknaden då myndigheten i samarbete med rikets energimyndighet bör utarbeta en kalkylmodell anpassad för de åländska elnätsbolagen. Vissa avvikelser förekommer jämfört med riket och i utarbetandet av modellen krävs initialt arbetsinsatser. Myndigheten föreslås även handha förvaltningsuppgifterna enligt lagen om biodrivmedel. Perioden för handel med utsläppsrätter förnyas från år 2021, vilket medför att även lagstiftningen uppdateras.

825 Ålands polismyndighet

Polisverksamheten i landskapet bedrivs i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen och landskapsförordningen om Ålands polismyndighet (2000:26 och 2000:34) samt enligt ett av styrelsen för Ålands polismyndighet fastställt reglemente. I 1 § i polislagen (ÅFS 2013:87) för Åland stadgas om polisens uppgifter.

Polismyndigheten leds av polismästaren som har som stödfunktion staben. Verksamheten indelas i enheter. Landskapsalarmcentralen utgör en del av polismyndigheten. Enheterna leds av polisbefäl medan Landskapsalarmcentralen leds av alarmmästaren.

Polismyndighetens inriktningsmål för år 2019 är

- polisens närhet och tillgänglighet för ökad trygghet i samhället
- arbetet mot våld i nära relationer samt
- hög prioritet av bekämpning av narkotika.

Polisens verksamhet ska innefatta nära samarbete med myndigheter, samfund och invånare för att öka tryggheten i samhället samt för att förebygga och förhindra brott. Polisen ska vara tillgänglig i hela landskapet och närvaron i skärgården tryggas. Detta förverkligas genom bibehållande av tillräckliga personalresurser och genom god informationsbaserad planering av verksamheten. Polismyndigheten utvecklar metoder för tillgänglighet via nätet, såsom elektroniska tjänster samt ökad närvaro i sociala medier.

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem där mörkertalet kan vara betydande. Polisen deltar i samarbete och projekt i anknytning till temaområdet. Polisen vidareutvecklar sina metoder för bemötande av brottsoffer och vid brottsutredning i samarbete med andra myndigheter, särskilt de sociala myndigheterna och åklagaren. Polismyndigheten strävar till att utreda brott som begåtts i nära relationer effektivt och utan dröjsmål och deltar i utbildning för att upprätthålla god kompetensnivå.

Bekämpning av narkotika prioriteras högt och polisen ska arbeta effektivt för att minska tillgången till narkotika. Detta sker genom ingripande fältverksamhet samt effektiv utredning, där behövliga

tvångsmedel används aktivt. Särskild vikt fästs vid förebyggande arbete som gäller ungdomar. Samarbetet med andra myndigheter stärks för att förhindra införsel till Åland. År 2017 påbörjades ett narkotikaprojekt i syfte att aktivt och målmedvetet bekämpa narkotikabrottslighet. Projektet avslutades våren 2018. Projektet gav ett gott resultat och arbetet med att effektivt bekämpa narkotikabrottslighet fortsätter även år 2019.

Polismyndigheten uppgör dessutom skilda verksamhetsplaner för varje enhet och Landskapsalarmcentralen.

82500 Ålands polismyndighet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	34 752	20 000		40 000
Avgiftsintäkter	400 702	410 000		383 000
Övr verksamh intäkt	25 076			
Summa Verksamhetens intäkter	460 530	430 000		423 000
Löner o arvoden	-4 379 075	-4 488 873		-5 104 393
Pensionskostnader	- 867 265	- 902 975		- 938 000
Övr lönebikostnader	-72 193	-74 066		-72 993
Summa Lönebikostnader	- 939 458	- 977 041		-1 010 992
Pers ers o rättelsep	69 932	40 000		40 000
Summa Personalkostnader	-5 248 601	-5 425 914		-6 075 385
Köp av tjänster	- 538 614	- 476 710		- 487 710
Material förnödenh	- 201 236	- 198 554		- 216 450
Övr verksamh kostn	- 547 453	- 554 822		- 576 455
Summa Verksamhetens kostnader	-6 535 904	-6 656 000		-7 356 000
Övriga ink kap överf		0		
Summa Utgift ink o kap öv		0		
Summa Kostn ink o kap öv		0		
Summa Verksamhetsbidrag	-6 075 373	-6 226 000		-6 933 000
Summa Årsbidrag	-6 075 373	-6 226 000		-6 933 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-6 075 373	-6 226 000		-6 933 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-6 075 373	-6 226 000		-6 933 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 423.000 euro och ett anslag om 7.356.000 euro varav ca 411.000 euro avser internhyra.

Inkomster

För verksamheten beräknas sammanlagt 423.000 euro inflyta huvudsakligen i form av tillståndsavgifter för pass. I inkomsten ingår även Landskapsalarmcentralens inkomster för bl.a. larmkopplingar.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för polismyndighetens verksamhet under år 2019.

Med hänvisning till 6 § i LL om landskapets finansförvaltning (2012:69) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster av kostnadsersättningar för praktikanter och ersättningar för deltagande i övriga samarbeten och projekt.

Fullmakt

Arbetet med planeringen av polishusets om- och tillbyggnad fortsätter. Byggstart kan tidigast ske i början av år 2019. I föreliggande budgetförslag anhålls på förhand om en fullmakt för de framtida kostnaderna för nybyggnationen av polishuset. Den under tidigare år uppgivna nivån på årskostnaden, 572.000 euro, som innefattade avskrivning, internränta enligt beräkningsgrunden för år 2015 samt skötselkostnad, har konstaterats vara för lågt satt. Under planeringsarbetets gång har det framkommit att de säkerhetskrav och specialutrymmen enligt polishuskonceptet samt krav enligt passivhusstandarden är betydligt mer kostsamma än vad som tidigare beräknats. Den ökade kostnaden beror även på att dagens sätt att beräkna internhyra skiljer sig från det sätt som använts vid den tidigare beräkningen. Preliminärt uppskattas kostnaden till ca 750.000 euro per år. En mer korrekt uppfattning kan man få i slutet av år 2018 när anbuden inkommit men den slutliga nivån på årskostnaden kan beräknas först när det blivit känt hur mycket de totala byggnadskostnaderna uppgår till. Tidpunkten för ibruktagande beräknas vara tidigast under senare hälften av år 2020. Landskapets fastighetsverk har tagit beslut om att verksamheten vid Strandgatan 27 kommer att flyttas till utrymmen vid Elverksgatan under tiden för nybyggnationen då tillbyggnaden och renoveringen av gamla polishuset görs som en gemensam projektering. Verksamheten vid Strandgatan 23 samt Köpmansgatan 4, där tilläggsutrymmen hyrs, fortsätter som tidigare.

826 Ålands ombudsmannamyndighet

Ålands ombudsmannamyndighet har till uppgift att främja och trygga jämlikhet och förhindra diskriminering. Orsaker till diskriminering kan vara kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, funktionsnedsättning, ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse. Barnombudsmannen bevakar de åländska barnens intressen och ska vara med och påverka beslut kring allt som rör barns och ungdomars liv på Åland. Myndigheten har vidare till uppgift att främja och trygga jämlikhet i frågor som gäller rättigheter för klienter i socialvården och patienter i hälso- och sjukvården. Myndighetens uppdrag omfattar även rådgivning vad gäller konsumenters rättigheter.

Verksamheten regleras av följande lagar: landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet, landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män, landskapslagen (2014:33) om Ålands Ombudsmannamyndighet, landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter, lag om konsumentrådgivning (FFS 800/2008) samt förordning om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning (FFS 1180/2009).

All myndighetens verksamhet omfattar frågor med bäring på social hållbarhet som i utvecklings- och hållbarhetsagendan framförallt är uttryckt i de strategiska utvecklingsmålen 1 och 2.

Myndigheten arbetar framförallt genom personlig rådgivning riktad till enskilda individer, myndigheter och organisationer. Vad gäller konsumentfrågor omfattas även företag av rådgivningen. Myndigheten ska därutöver bedriva förebyggande informationsarbete, ingå dialog med olika aktörer och intressenter samt ta fram olika underlag och oberoende rapporter med analyser och rekommendationer vad gäller de rättighetsområden som berörs av myndighetens uppdragsområde. Diskrimineringsombudsmannen är tillsynsmyndighet i landskapet för jämställdhets- och diskrimineringsfrågor inom landskapets behörighet enligt lagstiftningens föreskrifter.

Tidigare har myndigheten inte prioriterat den del av verksamheten som berör proaktivt framtagande av kunskapsunderlag vad gäller rättighetsfrågor och icke-diskriminering. Myndigheten kommer att göra en tydligare satsning inom området. Det är ett viktigt bidrag dels vad gäller att Åland har åtagit sig att respektera och främja mänskliga rättigheter enligt de FN-konventioner som lagtinget ratificerat och dels vad gäller förverkligandet av Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda. Ombudsmannamyndigheten har en viktig roll att bevaka icke-diskriminering och medborgarnas

mänskliga rättigheter och bör tillförsäkras tillräckliga resurser för att kunna genomföra sitt uppdrag. Det gäller både personella resurser vid myndigheten och ekonomiskt utrymme för nätverks- och kunskapsarbete samt att köpa tjänster i form av kartläggningar och undersökningar inom berörda områden.

Målsättningar för år 2019

- högkvalitativ service och rådgivning inom ansvarsområdet för varje ombudsman/tjänsteman vid Ålands ombudsmannamyndighet med målsättning att främja och trygga jämlikhet och stärka individens rättigheter
- ökad synlighet och kunskap om Ålands ombudsmannamyndighet och dess verksamhetsområden genom informations- och kommunikationsverksamhet och tätare kontakter med de som omfattas av myndighetens verksamhetsområden
- Ålands ombudsmannamyndighet fördjupar sin kunskap och kännedom kring sina verksamhetsområden och situationen på Åland. Syftet är att initiera dialog och diskussion för utveckling och uppdatering av lagstiftning inom landskapets behörighet (inklusive landskapslag om förhindrande av diskriminering 2005:66) för att tillgodose myndighetens målsättningar och den enskildes rättsskydd inom myndighetens verksamhetsområden samt
- Ålands ombudsmannamyndighet ska, utöver sin årliga verksamhetsberättelse, presentera minst en undersökning eller studie inom något av myndighetens verksamhetsområden.

82600 Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	46 251	46 000		46 000
Summa Verksamhetens intäkter	46 251	46 000		46 000
Löner o arvoden	- 130 555	- 122 253	-18 498	- 145 017
Pensionskostnader	-23 725	-22 250	-3 367	-26 393
Övr lönebikostnader	-2 150	-2 017	- 305	-2 074
Summa Lönebikostnader	-25 875	-24 267	-3 672	-28 467
Pers ers o rättelsep	2 960			
Summa Personalkostnader	- 153 470	- 146 520	-22 170	- 173 484
Köp av tjänster	-21 587	-25 680	-7 500	-38 330
Material förnödenh	-4 589	-3 950	-4 330	-3 790
Övr verksamh kostn	-21 348	-22 850		-25 396
Summa Verksamhetens kostnader	- 200 993	- 199 000	-34 000	- 241 000
Summa Verksamhetsbidrag	- 154 742	- 153 000	-34 000	- 195 000
Summa Årsbidrag	- 154 742	- 153 000	-34 000	- 195 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	- 154 742	- 153 000	-34 000	- 195 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	- 154 742	- 153 000	-34 000	- 195 000

Budgetmotivering

Med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning föreslås ett nettoanslag om 195.000 euro.

Inkomster

Ålands ombudsmannamyndighet tilldelas en inkomst för statens ersättning av kostnaderna för konsumentrådgivningen i landskapet Åland om 46.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 241.000 euro. Anslaget avser täcka kostnader för Ålands ombudsmannamyndighets verksamhet.

827 Lotteriinspektionen

Lotteriinspektionen startade verksamheten den 1 mars 2017. Till grund för myndighetens verksamhet och uppdrag ligger landskapslag (2016:10) om lotteriinspektion. Myndighetens huvuduppgift är att ansvara för tillsynen av lotterier.

Vid sidan av tillsynsuppgifterna ska Lotteriinspektionen även följa den allmänna utvecklingen inom verksamhetsområden som regleras av lotterilagen, informera och ge anvisningar och råd gällande verksamhet som regleras av lotterilagen och relaterade författningar samt arbeta preventivt genom att ta initiativ till nödvändiga förbättringar inom dessa områden.

Myndighetens tillsyn sker främst av tillståndsinnehavare av penningspel genom att påvisa och kontrollera att regelefterlevnad föreligger mot landskapslag (1966:10) om lotterier.

Tillståndsinnehavare har krav och redovisningsskyldighet att följa landskapslagen om lotterier och dessa redovisas till lotteriinspektionen. Lotteriinspektionen följer sedan upp redovisningar och åtgärder av tillståndsinnehavarna för att tillse att de vidtar tillräckliga åtgärder för att uppnå regelefterlevnad enligt gällande rätt och tillstånd. Redovisningar, revision och kontroller för verksamhetsår 2018 kommer att slutföras under första delen av år 2019.

82700 Lotteriinspektionen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter		0		
Avgiftsintäkter	190 000	150 000		128 000
Summa Verksamhetens intäkter	190 000	150 000		128 000
Löner o arvoden	-46 433	-52 956		-53 986
Pensionskostnader	-8 451	-9 638		-16 500
Övr lönebikostnader	- 766	- 874		-1 372
Summa Lönebikostnader	-9 217	-10 512		-17 872
Summa Personalkostnader	-55 650	-63 467		-71 858
Köp av tjänster	-22 941	-67 090		-36 450
Material förnödenh	-15 720	-4 350		-7 750
Övr verksamh kostn	-5 967	-14 690		-11 942
Summa Verksamhetens kostnader	- 100 277	- 149 597		- 128 000
Övriga ink kap överf		- 403		
Summa Utgift ink o kap öv		- 403		
Summa Kostn ink o kap öv		- 403		
Summa Verksamhetsbidrag	89 723	0		0
Summa Årsbidrag	89 723	0		0
Summa Räkenskapsperiodens resultat	89 723	0		0
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	89 723	0		0

Budgetmotivering

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § föreslås ett nettoanslag.

Inkomster

Enligt landskapslag om lotterier (2016:11) ska den som anordnar penningspel betala landskapet för kostnaden. Lotteriinspektionen beslutar om avgifter som ska uppbäras för myndighetens

verksamhet. Myndighetens avgifter för verksamhetsår 2019 föreslås uppgå till 128.000 euro så att full kostnadstäckning uppnås.

Utgifter

Föreslås anslag om 128.000 euro för Lotteriinspektionens verksamhet.

831 Upphandlingsinspektionen

Upphandlingsinspektionen är en myndighet som verkar i enlighet med LL (2017:81) om Upphandlingsinspektionen. Enligt skyldigheten som framgår av upphandlingsdirektivet 2014/24/EU har Upphandlingsinspektionen skapats i syfte att övervaka att reglerna för offentlig upphandling följs. Syftet med Upphandlingsinspektionen är att effektivt säkerställa korrekt och ändamålsenligt genomförande av upphandlingsreglerna. Upphandlingsinspektionen ska på begäran eller på eget initiativ meddela överträdelser till andra lämpliga myndigheter. Resultatet av övervakningen ska offentliggöras och vara till förfogande för kommissionen.

83100 Upphandlingsinspektionen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Löner o arvoden		-58 235		-40 489
Pensionskostnader		-10 599		-7 369
Övr lönebikostnader		- 961		- 579
Summa Lönebikostnader		-11 560		-7 948
Summa Personalkostnader		-69 794		-48 437
Köp av tjänster				-28 400
Material förnödenh				-9 200
Övr verksamh kostn		-50 206		-6 963
Summa Verksamhetens kostnader		- 120 000		-93 000
Summa Verksamhetsbidrag		- 120 000		-93 000
Summa Årsbidrag		- 120 000		-93 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat		- 120 000		-93 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott		- 120 000		-93 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 93.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas anslag för personalkostnader och övriga verksamhetsrelaterade kostnader.

840 Ålands hälso- och sjukvård

Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) har som uppgift att i enlighet med LL (2011:114) om hälso- och sjukvård handha den offentliga hälso- och sjukvården på Åland. ÅHS kan sköta sina uppgifter genom att producera vårdtjänster eller genom att köpa tjänster av andra producenter. ÅHS kan även sälja vårdtjänster så länge som myndighetens förutsättningar att fullfölja sina uppgifter tryggas.

Förutom de övergripande målsättningar som finns i regeringsprogrammet 2016 - 2019 utgår ÅHS:s verksamhet från den för myndigheten fastslagna verksamhetsidén och visionen. ÅHS ska erbjuda varje enskild patient hälso- och sjukvård av hög kvalitet med egna och/eller samverkande resurser samt i samarbete med övriga samhällsfunktioner. Visionen för verksamheten är att ÅHS ska framstå som en förebild genom vårdkvalitet, patientbemötande och en för samhället god totalekonomi samt som en arbetsplats där personalen känner sig motiverad för sina uppgifter. Då ekonomiska begränsningar gör det nödvändigt att prioritera ska människovärdesprincipen, behovs- och solidaritetsprincipen och kostnadseffektivitetsprincipen beaktas samt de av landskapsregeringen fastställda prioriteringsgrupperna.

Myndigheten uttalar för verksamhetsår 2019 tre fokusområden

- 1) en hög vårdkvalitet och ett bra patientbemötande
- 2) en motiverad och kompetent personal samt
- 3) en hållbar kostnadsutveckling.

Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland innehåller sju utvecklingsmål. ÅHS behöver aktivt arbeta för att förankra dessa i det dagliga arbetet.

ÅHS ledning har granskat verksamheten, jämfört verksamhetsstatistik med motsvarande i Finland och Sverige och fört en dialog med klinik- och enhetschefer. Ambitionen är att inleda ett långsiktigt effektiviseringsarbete för att stävja kostnadsutvecklingen och på ett hållbart sätt kunna garantera god vårdkvalitet och tillgänglighet. Det är av största vikt att hela organisationen ges möjlighet att delta i ett utvecklingsarbete för att en effektivisering och modernisering av verksamheten ska lyckas.

84000 Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet

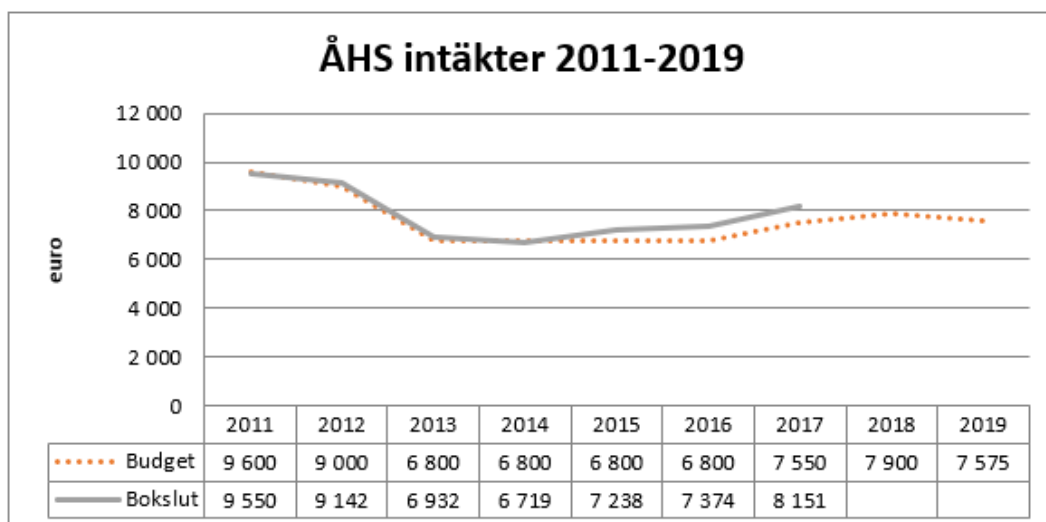
Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	4 474 733	4 385 000		4 238 000
Avgiftsintäkter	3 251 117	3 350 000		2 925 000
Erhållna bidrag		90 000		90 000
Övr verksamh intäkt	287 303	287 000		287 000
Summa Verksamhetens intäkter	8 013 153	8 112 000		7 540 000
Löner o arvoden	-44 074 565	-43 904 500		-45 113 678
Pensionskostnader	-7 674 677	-7 992 000		-8 210 689
Övr lönebikostnader	- 657 416	- 741 500		- 645 126
Summa Lönebikostnader	-8 332 092	-8 733 500		-8 855 815
Pers ers o rättelsep	887 686	1 002 000		821 220
Summa Personalkostnader	-51 518 972	-51 636 000		-53 148 273
Köp av tjänster	-20 785 325	-19 892 400		-20 488 400
Material förnödenh	-9 820 241	-8 699 800		-8 759 800
Övr verksamh kostn	-1 076 956	-7 166 800		-7 416 527
Summa Verksamhetens kostnader	-83 201 493	-87 395 000		-89 813 000
Summa Verksamhetsbidrag	-75 188 340	-79 283 000		-82 273 000
Ränteintäkter	18 094	10 000		10 000
Övr finansiella int	103 481	25 000		25 000
Räntekostnader	- 178	-1 000		-1 000
Övr finansiella kost	-17 016	-6 000		-6 000
Summa Finansiella intäkter och kostnader	104 381	28 000		28 000
Summa Årsbidrag	-75 083 960	-79 255 000		-82 245 000
Avskrivn enl plan	-3 838 384	-2 000 000		-1 800 000
Avskrivn engångs	0			
Summa Av- och nedskrivningar	-3 838 384	-2 000 000		-1 800 000
Extraordinära intäkt	16 283			
Summa Extraordinära poster	16 283			
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-78 906 061	-81 255 000		-84 045 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-78 906 061	-81 255 000		-84 045 000

Budgetmotivering

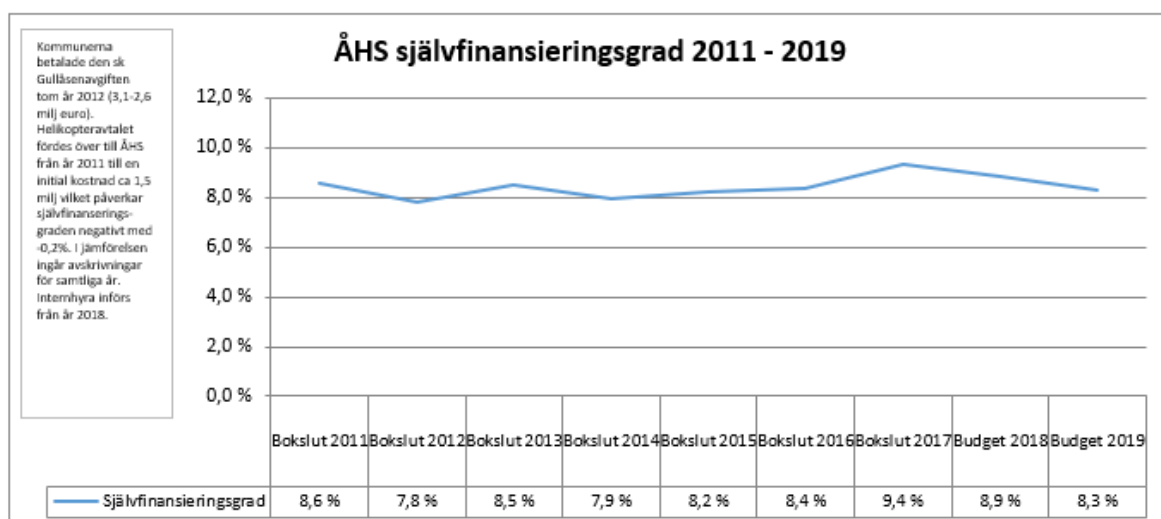
Föreslås intäkter om 7.575.000 euro och ett anslag om 91.620.000 euro inklusive internhyra om ca 6.582.000 euro.

Inkomster

Patientavgifterna och högkostnadsskydden justerades fr.o.m. 1.1.2017 vilket klart syns i att intäktsnivån mellan bokslut åren 2016 och 2017 steg med dryga 9%. Intäkterna har i budgetförslaget för år 2019 höjts med 100.000 euro för att svara mot bokslut år 2017 och prognos år 2018.

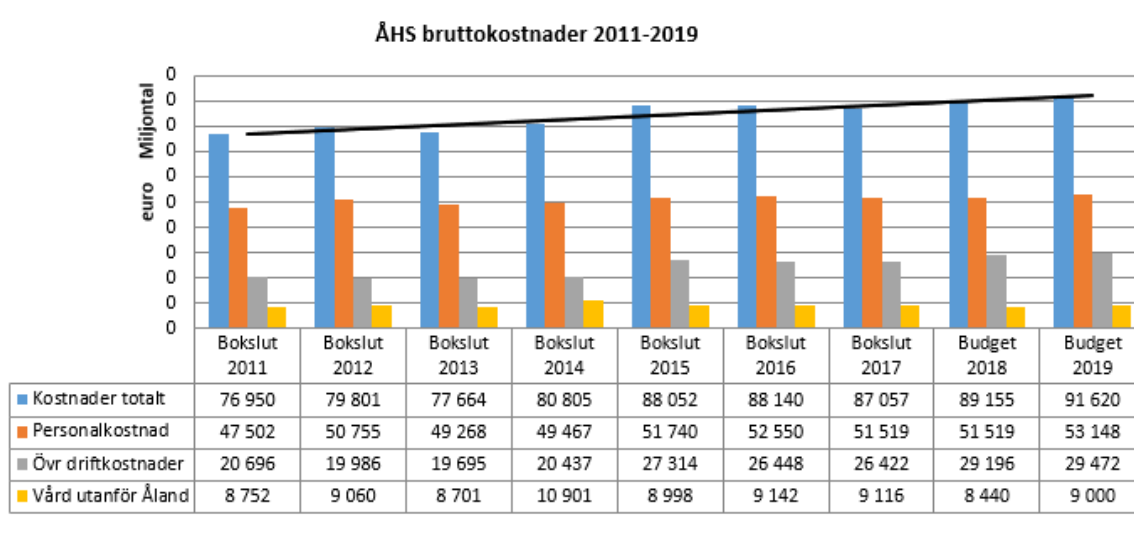
Den kommunala ersättningen (s.k. Gullåsenavgift) för vård vid geriatriska kliniken upphörde 31.12.2012 i enlighet med LL om hälso- och sjukvård. Ersättningen uppgick till 2,6 milj år 2012.

Utgifter

Anslaget omfattar ÅHS verksamhet inklusive köp av externa tjänster.

Den budgeterade nivån för vård utanför Åland år 2019 utgår ifrån de senaste årens bokslut vilka varierat mellan 8,9-9,1 milj. euro. Det är även beaktat att satsningar på t.ex. egen MRT kommer att ses fullt ut först under år 2019.

Fr.o.m. år 2015 ingår avskrivningar i kostnaderna. I bokslutet 2015 ingår driftreservering om 1 milj. euro samt avskrivningar om 4,1 milj. euro. Fr.o.m. år 2018 ingår internhyra till Fastighetsverket. I budget 2018: 6,26 milj. euro och budget 2019: 6,58 milj. euro.

Långsiktig planering och effektivisering av verksamheten

I den långsiktiga planeringen gällande organisationens ekonomi och kostnadsutveckling ingår uppgörandet och fastställandet av en utvecklingsplan. Utvecklingsplanens förväntade ekonomiska konsekvenser ska klart synas i följande års budgetplanering inom organisationen. Utgångspunkten för den ekonomiska kalkylen är en årlig kostnadsökning på 2% och ett årligt effektiviseringskrav på 1,5%.

Ett uttalat behov av utveckling, modernisering och effektivisering inom organisationen finns. En utvecklingsplan som utgår från vissa redan i dagsläget identifierade utvecklingsbehov görs upp och fastställs av ÅHS styrelse under december 2018.

Följande utvecklingsområden har identifierats

1. Förändring av organisationsstruktur och organisationskultur

- organisationsstrukturen behöver förenklas och förtydligas för att underlätta och förbättra styrningen av organisationen
- reglementet som ÅHS styrdokument behöver anpassas till den förnyade organisationsstrukturen
- uppgörandet av en övergripande vision och strategi för organisationen som är förankrad på alla organisationsnivåer
- bättre, kontinuerlig dialog mellan ledning och personal
- arbeta för en organisationskultur som enar med en gemensam riktning och gemensamma målsättningar samt
- ett ökat samarbete mellan kliniker/enheter, sam användning av resurser.

2. Kartläggning och granskning av ÅHS tjänsteutbud

- aktiv benchmarking med både Sverige och Finland samt
- granskning av köpta vårdtjänster.

3. Ökat arbetsvälbehinnande

- satsningar på ökad delaktighet för personalen och möjlighet att påverka sitt arbete

- förbättrad informationsgång
- ledarskapsutveckling
- hållbar personalpolitik, förenhetligad policy
- avlöningssystem som ger incitament för vidareutbildning, specialiseringsutbildning bidrar till högre vårdkvalitet samt
- utökning av arbetarskyddsfullmäktiges tidsanvändning.

4. Utveckling av vårdprocesser

- förenklade och förenhetligade processbeskrivningar
- ibruktagning av vårdtyngdsmätning, optimering av personalresursen samt
- koordinering av vikarieanvändning.

5. Kartläggning/modernisering av stödfunktioner

- förenklade processer inom ekonomistyrning och ekonomiuppföljning
- slutförd städdimensionering
- digitalisering av tjänster, ökat systemstöd samt
- aktiv användning av upphandlingsringar.

Verksamhetsförändringar år 2019

Den grundläggande tanken i all verksamhetsförändring behöver vara ett utökat fokus på klinik- och enhetsöverskridande arbete. En utökad sam användning av resurser i syfte att förbättra patientvården.

Organisationsstrukturen förnyas i syfte att förenkla beslutsgången och underlätta ledningen av organisationen. Reglementet uppdateras.

Administrativa processer som registrering och diarieföring behöver uppdateras. ÅHS:s webbsida förnyas för att uppfylla tillgänglighetskraven. Ett nytt löne- och personaladministrativt system tas i bruk under år 2019. ÅHS fastslagna hållbarhetsstrategi implementeras i organisationen.

Som ett övergripande behov av satsning har kunskapslyft och ett kliniskt träningscentrum lyfts. ÅHS utsatta geografiska läge förutsätter en större och bredare beredskap i jämförelse med lika stora enheter på fastlandet. Det krävs en bred medicinsk kompetens och beredskap för omhändertagande av alla akuta situationer, även mycket lågfrekventa. För att möta upp detta behov utreds möjligheterna till ett kliniskt träningscentrum under år 2019.

En klar och rättvis policy för personalens fortbildning görs upp för att garantera att verksamheten även på längre sikt har den rätta kompetensnivån. En specifik satsning gällande sjukskötares vidareutbildning till expertsjukskötare görs.

Läkarbemanningen förstärks för att bemöta behovet inom akutkliniken, medicinkliniken och primärvårdskliniken.

I smittförebyggande syfte, för vilket det finns evidens i form av erfarenheter i omvärlden, ska missbrukare och deras kontakter fortsatt erbjudas avgiftsfritt och anonymt sprut- och kanylbyte och den verksamheten övertas av ÅHS efter att ha fungerat i projektform under år 2018.

För primärvården görs en långsiktig plan upp gällande speciellt det framtida behovet av förebyggande vård, speciellt inom området stöd för barn- och unga men även inom området för minnesproblematik.

Bemanningen inom den prehospitala akutsjukvården stärks. De prehospitala landtransporterna i skärgården ordnas och tryggas.

I enlighet med landskapsregeringens tandvårdsprogram förstärks tandläkarbemanningen.

Processer granskas och processbeskrivningar görs upp för att förtydliga och förenkla arbetet och att garantera en likabehandling av patienter. Digitalisering av tjänster utvärderas och tas i bruk. Ett nytt system för varuförsörjningen tas i bruk. e-Avrop används för all upphandling, även upphandling under EU:s tröskelvärde.

Inom psykiatrin har ett projekt startats under år 2018 i syfte att kartlägga verksamhet och verksamhetsutrymmen. Projektets syfte är att ta fram en ny verksamhetsmodell för den psykiatriska vården på Åland.

Arbetet kring upphandlingen av företagshälsovård fortsätter med målsättningen att ÅHS inleder samarbete kring företagshälsovårdstjänster med extern företagshälsovårdsproducent under år 2019.

IT-enheten kommer under år 2019 att ha som sitt största fokusområde upphandlingen av ett nytt vårdinformationssystem (VIS). Upphandlingen av nytt VIS sker i samarbete med Åda Ab. Utöver detta införs även ett ledningssystem för informationssäkerhet. Arbetet utgående ifrån samordningsplanen fortsätter.

Städdimensioneringen slutförs och resultatet utvärderas och verkställs.

Arbetsfördelningen mellan ÅHS tekniska enhets och fastighetsverkets ansvarsområde förtydligas. Samarbetet utökas.

848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Myndighetens uppgifter och organisation har fastställts i landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM). Verksamheten styrs förutom av lagstiftning, av budget och verksamhets- och resultatplanen som antas av landskapsregeringen.

ÅMHM har en viktig uppgift inom landskapet för att stöda uppnåendet av flera av de mål som sätts i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Särskilt i arbetet med de långsiktiga målen 1, 2, 3, 4 och 5 är ÅMHM:s insats viktig. Genom att bedriva tillsyn, utfärda tillstånd, utföra provningar, bedriva provtagning, utföra analyser, delta i beredskapsarbete, tillhandahålla information och kunskap, verkar ÅMHM för att de mål som sätts upp genom lagstiftning och regelverk kan uppfyllas. Därigenom och genom att ständigt utveckla sin verksamhet verkar myndigheten för att uppfylla sin vision om "En modern och effektiv myndighet för ett levande örike med en ren och trygg livsmiljö" vilket är en del av den gemensamma visionen för Åland "Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar".

Laboratoriet är en viktig del av den förebyggande hälso- och miljövården samt krisberedskapen när det gäller livsmedels- och vattenburen smitta och radioaktivt nedfall. Laboratoriet sköter på uppdrag av Ålands landskapsregerings miljöbyrå provtagning och analys enligt det vattenövervakningsprogram som krävs enligt EU:s vattendirektiv för uppföljning av vattenmiljön. Laboratoriet är därutöver en stödfunktion för företag, myndigheter och privatpersoner med ackrediterade fysikalisk-kemiska, mikrobiologiska och biologiska analyser av livsmedel, vatten, jord och djursjukdomar.

84810 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	243 222	294 000		278 000
Avgiftsintäkter	311 323	393 000		369 000
Övr verksamh intäkt	3 500			
Summa Verksamhetens intäkter	558 045	687 000		647 000
Löner o arvoden	-1 287 165	-1 414 559		-1 485 239
Pensionskostnader	- 233 689	- 257 450		- 270 313
Övr lönebikostnader	-21 123	-23 340		-21 239
Summa Lönebikostnader	- 254 812	- 280 790		- 291 552
Pers ers o rättelsep	21 071			
Summa Personalkostnader	-1 520 906	-1 695 349		-1 776 791
Köp av tjänster	- 123 854	- 140 451		- 155 050
Material förnödenh	-93 526	- 159 050		- 104 250
Övr verksamh kostn	- 122 588	- 123 150		- 125 909
Summa Verksamhetens kostnader	-1 860 873	-2 118 000		-2 162 000
Summa Verksamhetsbidrag	-1 302 828	-1 431 000		-1 515 000
Övr finansiella int	- 190			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	- 190			
Summa Årsbidrag	-1 303 018	-1 431 000		-1 515 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 303 018	-1 431 000		-1 515 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 303 018	-1 431 000		-1 515 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 647.000 euro och ett anslag om 2.162.000 euro.

Inkomster

Den totala effekten av det nya taxsystemet med inspektionsavgifter i stället för årsavgifter som stegvis tagits i bruk åren 2017 och 2018 är ännu inte helt utvärderad. Intäkterna för den schemalagda tillsynen sjunker jämfört med budget för år 2018. Intäkterna för tillstånd och ansökningar borde öka jämfört med 2017 års nivå, men detta är beroende på antalet inkomna ansökningar. Intäkterna från veterinärverksamheten har fortsatt sjunka och prognosen för år 2019 är lägre än budget år 2018.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för myndighetens verksamhet. Budgeten är satt med tanke på att ÅMHH ska klara av att utföra sina lagstadgade uppgifter samt att kunna utföra en ändamålsenlig tillsyn av alla de objekt som myndigheten har tillsyn över. Man har under de senaste åren hunnit med den schemalagda tillsynen i tillsynsplanen. Med tanke på att de långsiktiga mål 1-5 som beskrivs i utvecklings- och hållbarhetsagendan ska kunna uppnås är det viktigt att myndigheten har möjlighet att utföra den proaktiva tillsyn som behövs för att minimera riskerna för större avvikelser, tillbud och olyckor.

Omorganiseringen av miljötillsynen förväntas under året visa på en förbättrad styrning och en bättre kommunikation inom sakområdet. Under året avses utredas möjliga samarbeten med den privata sektorn gällande veterinärverksamheten. Tillsynen inom socialvården och hälso- och sjukvården vidareutvecklas i proaktiv riktning.

Den nya landskapslagen (2018:31) och landskapsförordningen (2018:33) om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning (MKB), vilka trädde i kraft den 1 september 2018, medför nya uppgifter för ÅMHH. Eftersom arbetsbelastningen är helt och hållet beroende av antalet

MKB:n (0-5 per år) är det svårt att uppskatta behovet av tilläggsresurser, så landskapsregeringen återkommer vid behov i tilläggsbudget.

I anslaget ingår 20.000 euro för införskaffande av utrustning som är av sällanköpskaraktär.

84820 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	369 428	385 000		382 000
Summa Verksamhetens intäkter	369 428	385 000		382 000
Löner o arvoden	- 408 326	- 407 719		- 425 561
Pensionskostnader	-74 315	-74 205		-77 452
Övr lönebikostnader	-6 737	-6 727		-6 086
Summa Lönebikostnader	-81 053	-80 932		-83 538
Pers ers o rättelsep	12 084			
Summa Personalkostnader	- 477 295	- 488 651		- 509 099
Köp av tjänster	- 130 520	- 129 139		- 133 001
Material förnödenh	-63 548	- 126 900		-72 190
Övr verksamh kostn	- 115 487	- 110 310		- 115 710
Summa Verksamhetens kostnader	- 786 851	- 855 000		- 830 000
Summa Verksamhetsbidrag	- 417 423	- 470 000		- 448 000
Räntekostnader	-3			
Övr finansiella kost	-29			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-32			
Summa Årsbidrag	- 417 455	- 470 000		- 448 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	- 417 455	- 470 000		- 448 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	- 417 455	- 470 000		- 448 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 382.000 euro och kostnader om 830.000 euro varav ingår internhyra om ca 115.000 euro.

Inkomster

Miljöbyråns ersättning för det stora vattenövervakningsprogrammet blir oförändrat 208.000 euro. Undersökningen av näringshalten i diken i högt belastade områden ersätts med 15.000 euro. Företag och andra privata kunder står för den största delen av de övriga inkomsterna.

Utgifter

Föreslås anslag om 830.000 euro för laboratorieverksamhet. Laboratoriet bidrar med sin dagliga verksamhet till att uppfylla hållbarhetsmålen nr 1, 3, 4 och 5.

850 Högskolan på Åland

Högskolan på Åland bedriver yrkesinriktad utbildning på bachelornivå, fortbildning och tillämpad forskning inom de områden som efterfrågas av det åländska arbetslivet och samhället. Hållbarhet, digitalisering, internationalisering, innovation och entreprenörskap ska prägla verksamheten i högskolan.

Högskolans verksamhet ska bidra till kunskap och strukturer för samverkan som gynnar en hållbar samhällsutveckling och tillväxt på Åland. Högskolan ska erbjuda utbildning, examen och kunskap inom områden som i första hand är attraktiva för studerande. De utexaminerade är efterfrågade på

den åländska arbetsmarknaden och även utanför landskapet. Antalet nybörjarplatser för examensinriktad utbildning uppgår i medeltal till 140 platser per år.

Studiegången ska vara flexibel och tillgänglig via öppna läresurser. Högskolan ska lyhört tillgodose studerandes särskilda behov i samband med utformandet av tillfälliga utbildningsarrangemang och utbildningsinsatser. Undervisningen ska möjliggöra för studerande att avlägga sin examen inom målsatt tid. Studerandes förutsättningar att genomföra studie- eller arbetspraktikperioder utomlands ska förbättras inom samtliga program.

Högskolan ska stärka den tillämpade utvecklings- och forskningsverksamheten. Målet är att det ska råda ett nära samband mellan utbildning och utvecklingsverksamhet/tillämpad forskning för att garantera aktualitet i undervisningen. Den tillämpade forsknings- och utvecklingsverksamheten bidrar till personalens kompetensutveckling och sporrar till vidareutbildning i enlighet med fastställda principer.

Mål under avtalsperioden

- högskolan ska samverka nationellt och internationellt med andra högskolor samt med näringslivet och arbetslivet för att både skapa meningsfull undervisning och meningsfulla undervisnings- och forskningsmiljöer för de studerande
- högskolan ska förnya sitt utbildningsutbud, - innehåll, sina undervisningsmetoder och lärmiljöer kontinuerligt
- engelskspråkiga kurser/moduler ska utvecklas för att möjliggöra ett internationellt studerandeutbyte
- högskolans forsknings- och utvecklingsprojekt ska så långt det är möjligt integreras i undervisningen och involvera de studerande
- personalen ska fortbilda sig kontinuerligt för att bedriva en modern undervisning och tillgodose högskolans kompetensbehov samt
- högskolan ska bidra till att stärka existerande industri- och tjänstekluster samt inspirera till skapandet av nya företag och tjänster genom sin undervisning, utvecklingsverksamhet och tillämpade forskning.

Mål för år 2019

- utreda möjligheterna att skapa ett koncentrerat campus
- högskolan utgör en resultatenhet under år 2019
- strukturera och konkretisera samarbetsformer för sjöfartsutbildningarna vid Aboa Mare och Högskolan på Åland
- planering av masterutbildning vid två utbildningsprogram
- högskolans forskningsnämnd utökas med representanter för de kreativa näringarna samt
- ett ökat samarbete med kulturbyrån för att stödja digitala innovationer och interaktivitet i t.ex. besöksobjekten.

Investeringsmål

- uppgradering och nyanskaffning av simulatorer för sjöfartsutbildningarna samt
- nya laboratoriebankar till automationslaboratoriet, dator, visuell utrustning, AR/VR/AI samt reparation och/eller byte av vissa detaljer.

85000 Högskolan på Åland

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	11 521	3 500		
Avgiftsintäkter	513 651	305 000		305 000
Erhållna bidrag	203 790	281 162		35 000
Övr verksamh intäkt	49 884	28 000		20 000
Summa Verksamhetens intäkter	778 845	617 662		360 000
Löner o arvoden	-4 251 587	-4 301 004		-4 489 249
Pensionskostnader	- 764 018	- 782 783		- 817 043
Övr lönebikostnader	-69 487	-70 967		-64 196
Summa Lönebikostnader	- 833 505	- 853 749		- 881 240
Pers ers o rättelsep	54 055			
Summa Personalkostnader	-5 031 036	-5 154 753		-5 370 489
Köp av tjänster	-1 280 933	-1 680 308		-1 463 969
Material förnödenh	- 831 038	- 529 737		- 592 300
Övr verksamh kostn	-2 058 464	-2 386 864		-2 089 242
Summa Verksamhetens kostnader	-9 201 471	-9 751 662		-9 516 000
Övr ink o kap överf	43 841	35 000		15 000
Summa Intäkt ink o kap	43 841	35 000		15 000
Summa Intäkt ink o kap öv	43 841	35 000		15 000
Undervisn kultur idr	-25 894	-40 000		-25 000
Soc hälsovård utsk	-50 285	-70 000		-65 000
Summa Utgift ink o kap öv	-76 179	- 110 000		-90 000
Summa Kostn ink o kap öv	-76 179	- 110 000		-90 000
Summa Verksamhetsbidrag	-8 454 964	-9 209 000		-9 231 000
Ränteintäkter	-9			
Räntekostnader	- 483			
Övr finansiella kost	- 696			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-1 189			
Summa Årsbidrag	-8 456 153	-9 209 000		-9 231 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-8 456 153	-9 209 000		-9 231 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-8 456 153	-9 209 000		-9 231 000

Budgetmotivering

Under momentet föreslås, med hänvisning till 6 § Finansförvaltningslagen (2012:69), ett nettoanslag om 9.231.000 euro vari ingår en internhyra om ca 1.930.000 euro.

Utgifter

Högskolan på Åland kommer under år 2019 utgöra en resultatenhet, vilket skapar möjligheter att jämföra och värdera utbildningsverksamheten mot andra utbildningsanordnare.

Landskapsregeringen utreder hur en bolagisering av Högskolan på Åland genomförs. På basis av denna utredning kommer landskapsregeringen att ta ställning till Högskolan på Ålands framtida organisationsform och den fortsatta processen.

Högskolan utreder möjligheterna att skapa ett koncentrerat campus för att kunna realisera meningsfulla undervisnings- och forskningsmiljöer för de studerande och för de forskare som vistas vid högskolan. Ett kompetenscentrum som stärker högskolan samt även i övrigt stärker kunskapsindustrin på Åland.

Högskolans förväntade roll som ledande aktör inom skapandet av ett forskningsråd på Åland utvecklas aktivt. Ett första steg är att utvidga högskolans forskningsnämnd till att innefatta representanter även för de kreativa näringarna. Ett ökat samarbete med kulturbyrån, bland annat genom att samarbeta kring ett bredare spektrum av forskningsprojekt och genom att utveckla högskolans kompetenser inom bland annat användandet av AR och VR utrustning för att stödja digitala innovationer och interaktivitet i t.ex. besöksmål.

Under år 2019 genomförs planering av masterutbildning vid två utbildningsprogram.

Ett ettårigt projekt som finansieras tillsammans med Aboa Mare strukturerar upp och konkretiserar samarbetsformer för sjöfartsutbildningarna vid Aboa Mare och Högskolan på Åland.

851 Ålands folkhögskola

Ålands folkhögskola bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1999:53) om Ålands folkhögskola och därutöver har skolans övergripande mål formulerats i ett reglemente fastställt av landskapsregeringen.

Verksamhetens syfte är att

- erbjuda en miljö för allsidigt lärande såväl intellektuellt, emotionellt som socialt
- göra det möjligt för studerande att påverka sin egen livssituation och skapa engagemang för att delta i samhällsutvecklingen,
- främja de studerandes studieintresse och eget skapande samt att öka deras delaktighet i kulturlivet
- ge de studerande insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen, demilitariseringen, historien och kulturen samt att främja internationell förståelse och fredsvilja samt
- ge de studerande kunskaper och erfarenheter som stärker dem inför kommande fortsatta studier för examina och yrken.

De långsiktiga målsättningarna är att

- utveckla kortkurser inom friluftsliv, friskvård och hälsa
- erbjuda fler deltidsutbildningar inom skolans undervisningsområden samt
- samarbeta med andra skolor i Norden och på Åland

Mål för år 2019

- erbjuda nya kurser inom friluftsliv, friskvård och hälsa för studerande på NYAlinjen och på de specialiserade linjerna
- revidera skolans krisplan
- fortsätta utveckla kurser inom undervisning i språk samt
- utveckla den specialiserade linjen Vildmark & foto.

85100 Ålands folkhögskola, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	18 976	20 200		16 200
Avgiftsintäkter	39 913	32 600	2 000	30 800
Övr verksamh intäkt	68 999	26 200		22 000
Summa Verksamhetens intäkter	127 888	79 000	2 000	69 000
Löner o arvoden	- 563 603	- 592 765	-12 099	- 638 616
Pensionskostnader	- 102 494	- 107 883	-2 202	- 116 228
Övr lönebikostnader	-9 282	-9 781	- 200	-9 132
Summa Lönebikostnader	- 111 776	- 117 664	-2 402	- 125 360
Pers ers o rättelsep	1 326			
Summa Personalkostnader	- 674 052	- 710 429	-14 500	- 763 976
Köp av tjänster	- 104 514	- 113 171	-3 000	- 106 424
Material förnödenh	-67 353	-61 900	-1 000	-60 620
Övr verksamh kostn	- 655 839	- 423 500	- 500	- 423 980
Summa Verksamhetens kostnader	-1 501 758	-1 309 000	-19 000	-1 355 000
Summa Verksamhetsbidrag	-1 373 870	-1 230 000	-17 000	-1 286 000
Summa Årsbidrag	-1 373 870	-1 230 000	-17 000	-1 286 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 373 870	-1 230 000	-17 000	-1 286 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 373 870	-1 230 000	-17 000	-1 286 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 69.000 euro och ett anslag om 943.000 euro samt internhyra om 412.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör i huvudsak från kurs- och internatavgifter samt kosthållet. 53.000 euro beräknas för vinterkurs och övrig fortlöpande verksamhet samt 16.000 euro för sommar- och kortkursverksamheten.

Utgifter

Anslaget avser personalkostnader, köp av tjänster, material, förnödenheter och varor samt övriga verksamhetskostnader.

852 Ålands musikinstitut

Ålands musikinstitut bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1995:80, ändrad 1997/53) om Ålands musikinstitut samt reglemente och läroplan fastställda av landskapsregeringen.

Antalet sökande till läsåret 2018 - 2019 var 116 fördelat på 22 till dans (19 flickor, 3 pojkar) och 94 till musik (41 flickor, 53 pojkar). Till musik- och danslekkolan anmäldes 36 fördelat på musiklekkola 11 (5 flickor och 6 pojkar) och danslekkola 25 (21 flickor och 4 pojkar).

Elevantalet för läsåret 2018 - 2019 är planerat till 288 fördelat enligt följande; Musikkola och institut 189 elever och dans 99 elever. Musiklekkola 19 och danslekkola 45. Musikeleverna fördelar sig mellan 19 instrumentlinjer och danseleverna studerar klassisk balett eller modern dans.

Mål för år 2019

- utveckla värdegrunden som en del av arbetarskyddet
- fortsätta utveckla det pedagogiska och tekniska innehållet i distansundervisningen

- arrangera mästarkurser med bl.a folkmusik, musikal och streetdance
- ta i bruk programvaror för att förbättra kontakterna och informationsutbytet mellan hem och skola samt mellan lärare, elever och föräldrar samt
- implementera den nya läroplanen från och med 1.8.2019. Implementeringen bereds av kollegiet under vårterminen 2019 i form av seminarier och grupparbeten.

Långsiktiga mål

- jämna ut obalansen i olika ämnen ur ett genusperspektiv. Insatser riktas mot ämnen som kräver särskild uppmärksamhet, så som dans, slagverk, flöjt och sång
- institutets verksamhet riktar sig i dag till barn och unga i åldrarna 3 år till ca 25 år. Skolan jobbar kontinuerligt med att utveckla pedagogiken för att anpassa densamma till de krav som ställs på en modern skola samt
- arbeta för att optimera institutets utrymmen, där även tillgänglighetsaspekter behöver beaktas.

85200 Ålands musikinstitut, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Avgiftsintäkter	114 009	135 000		135 000
Övr verksamh intäkt	13 167			
Summa Verksamhetens intäkter	127 176	135 000		135 000
Löner o arvoden	- 717 320	- 726 003		- 756 270
Pensionskostnader	- 129 967	- 132 133		- 137 641
Övr lönebikostnader	-11 777	-11 979		-10 815
Summa Lönebikostnader	- 141 744	- 144 112		- 148 456
Pers ers o rättelsep	16 207			
Summa Personalkostnader	- 842 857	- 870 115		- 904 726
Köp av tjänster	-57 507	-57 185		-92 200
Material förnödenh	-39 198	-28 600		-37 800
Övr verksamh kostn	- 199 164	- 197 000		- 211 274
Summa Verksamhetens kostnader	-1 138 726	-1 152 900		-1 246 000
Summa Verksamhetsbidrag	-1 011 550	-1 017 900		-1 111 000
Räntekostnader	-9	-50		
Övr finansiella kost	-45	-50		
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-54	- 100		
Summa Årsbidrag	-1 011 604	-1 018 000		-1 111 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 011 604	-1 018 000		-1 111 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 011 604	-1 018 000		-1 111 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 135.000 euro och ett anslag om 1.109.000 euro samt internhyra om ca 137.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser terminsavgifter för studerande.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för skolans personal och drift samt instrument.

855 Ålands gymnasium

Ålands gymnasium har i uppgift att erbjuda allmänbildande gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning som leder till gymnasieexamen med angiven studie- eller yrkesinriktning. Utbildningen ordnas vid skolorna Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium. För sjöfartsutbildningen på gymnasienivå finns ett samarbetsavtal mellan Ålands gymnasium och Högskolan på Åland. Ålands gymnasium ansvarar för antagning och examination av de studerande vid sjöfartsprogrammet.

För myndigheten innebär centraliseringen av bespisningsfunktionerna att en ombyggnad till ett centralkök färdigställs i början av år 2019. Initialt under år 2019 kommer utgifterna att öka då behovet av ny utrustning är stort. Investeringar i utrustning är beräknat till ca 400.000 euro. Detta kan förverkligas dels genom det investeringsanslag som föreslås under moment 985500 för år 2019, dels genom att flytta över delar av det investeringsanslag som budgeterades år 2018 men som på grund av förlängd byggtid inte kommer att användas under budgetåret 2018.

De budgetramar med sparkrav om totalt ca 1.250.000 euro som gavs för åren 2016-2019 har nu genom uppgörandet av 2019-års budget fullföljts.

Långsiktiga mål:

- minst 85 % av alla antagna studerande dimitteras med examen inom 3 år.
- fortsatt arbete med implementering av nya läroplaner, digitalisering, utveckling av specialpedagogik, svenska som andra språk samt övriga anpassningar då utbildningssystem i riket utvecklas och förändras
- kursverksamheten utvecklas ytterligare med ett utökat utbud av externa kurser och samarbetet med näringslivet intensifieras samt
- centralisering av bespisningsfunktionerna genom färdigställande av ombyggnad till ett centralkök.

85500 Ålands gymnasium, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	326 779	260 000		290 000
Avgiftsintäkter	213 863	250 000		250 000
Erhållna bidrag	108 078			
Övr verksamh intäkt	104 319	80 000		210 000
Summa Verksamhetens intäkter	753 040	590 000		750 000
Löner o arvoden	-8 613 722	-8 677 569		-8 941 177
Pensionskostnader	-1 566 671	-1 579 318		-1 627 294
Övr lönebikostnader	- 142 006	- 143 180		- 127 859
Summa Lönebikostnader	-1 708 677	-1 722 498		-1 755 153
Pers ers o rättelsep	102 486			
Summa Personalkostnader	-10 219 913	-10 400 067		-10 696 330
Köp av tjänster	-1 308 710	-1 712 000		-1 530 000
Material förnödenh	-1 510 720	-1 450 000		-1 400 000
Övr verksamh kostn	-4 788 157	-4 861 933		-4 926 670
Summa Verksamhetens kostnader	-17 827 500	-18 424 000		-18 553 000
Återbet av överf	0			
Summa Intäkt ink o kap	0			
Summa Intäkt ink o kap öv	0			
Soc hälsovård utskk	-10 836			
Summa Utgift ink o kap öv	-10 836			
Summa Kostn ink o kap öv	-10 836			
Summa Verksamhetsbidrag	-17 085 297	-17 834 000		-17 803 000
Ränteintäkter	31			
Övr finansiella int	- 136			
Räntekostnader	- 209			
Övr finansiella kost	- 238			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	- 551			
Summa Årsbidrag	-17 085 848	-17 834 000		-17 803 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-17 085 848	-17 834 000		-17 803 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-17 085 848	-17 834 000		-17 803 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 750.000 euro och ett anslag om 13.761.000 euro samt en internhyra om ca 4.792.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består av kursavgifter, verksamhetsinkomster, affärsverksamhet och olika projektmedel.

Utgifter

Anslaget innefattar lönekostnader, inköp av tjänster, inköp av material, hyror och övriga kostnader.

856 Ålands sjösäkerhetscentrum

Ålands sjösäkerhetscentrum verkar i enlighet med LL om Ålands sjösäkerhetscentrum (17/2003). Ålands sjösäkerhetscentrum (ÅSC) bildar en självständig samordningsenhet med uppgift att planera, koordinera, organisera och marknadsföra olika typer av kurser som sjöfartsnärings, sjöskolorna och övriga aktörer behöver. Internationella konventioner såsom STCW, tillsammans med Trafiksäkerhetsverket i Finland och Transportstyrelsen i Sveriges bestämmelser, anger riktlinjer som ska följas. ÅSC ska arbeta lyhört mot sjöfartsnärings och kunna leverera aktuella säkerhetsutbildningar.

ÅSC har operativa ansvaret för driften av m/s Michael Sars. ÅSC handhar samordning mellan skolfartyget och sjöfartsutbildningen på Åland samt arbetar aktivt för försäljning av ledig kapacitet i skolfartyget till externa intressenter.

Långsiktiga mål

- erbjuda kursverksamhet inom sjösäkerhetsområdet i enlighet med internationella och nationella krav
- varsebli nya bestämmelser och utbildningskrav som kan komma
- finna nya kundgrupper inom vår närregion
- fortsätta en effektiv marknadsföring av centret
- garantera en hög säkerhetsnivå vid samtliga kurser samt
- integrera skolfartyget i ÅSC med ökad kvalitet och bredd för hela verksamheten.

Mål för år 2019

- under året vidtas åtgärder i syfte att optimera ekonomistyrningen för Ålands sjösäkerhetscentrum. Åtgärderna ska öka enhetens ansvar och befogenheter över det ekonomiska resultatet
- ständigt utveckla kurserna i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna samt att marknadsföra dessa
- leverera aktuella säkerhetsutbildningar anpassade för marknaden
- att optimera resurserna för att tillgodose marknadens behov av kursutbud under år 2019
- hålla ca 122 kurser under året av varierande längd
- fortsätta arbetet med uppgradering av såväl anläggning som utrustning för att kunna tillgodose gällande kvalitetsnormer och kommande krav samt
- aktivt effektivisera arbetet med utförsäljning av ledig kapacitet i skolfartyget.

I arbetet med en aktivare försäljning av ledig kapacitet i skolfartyget bör fartygets kapaciteter uppgraderas för att intressera nya presumtiva kunder för varierande uppdrag.

85600 Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	144 890	416 000		370 500
Avgiftsintäkter	504 622	609 000		425 000
Övr verksamh intäkt	24 817	17 500		17 500
Summa Verksamhetens intäkter	674 329	1 042 500		813 000
Löner o arvoden	- 572 543	- 517 102		- 518 532
Pensionskostnader	- 105 780	-94 113		-94 373
Övr lönebikostnader	-13 499	-8 532		-7 415
Summa Lönebikostnader	- 119 278	- 102 645		- 101 788
Pers ers o rättelsep	2 712			
Summa Personalkostnader	- 689 109	- 619 747		- 620 320
Köp av tjänster	- 462 269	- 527 100	-36 000	- 491 800
Material förnödenh	- 183 541	- 117 800		- 120 189
Övr verksamh kostn	- 246 595	- 229 853		- 228 691
Summa Verksamhetens kostnader	-1 581 513	-1 494 500	-36 000	-1 461 000
Summa Verksamhetsbidrag	- 907 184	- 452 000	-36 000	- 648 000
Övr finansiella int	-52			
Räntekostnader	-23			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-75			
Summa Årsbidrag	- 907 259	- 452 000	-36 000	- 648 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	- 907 259	- 452 000	-36 000	- 648 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	- 907 259	- 452 000	-36 000	- 648 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 423.000 euro samt internhyra om 225.000 euro, sammanlagt 648.000 euro.

Inkomster

Beräknade inkomster uppgår till 813.000 euro, varav inkomsterna från kursenheten beräknas till ca 448.000 euro och inkomsterna från rederienheten ca 365.000 euro.

Av de beräknade inkomsterna från rederienhetens verksamhet beräknas 300.000 euro komma från sjöfartsutbildningens nyttjande av skolfartyget.

Utgifter

Beräknade kostnader uppgår till totalt 1.461.000 euro, varav utgifterna från kursenheten beräknas till ca 636.000 euro, internhyran 225.000 euro och kostnaderna från rederienheten till ca 600.000 euro.

I verksamhetsutgifterna för skolfartyget m/s Michael Sars ingår kostnad för huvudmaskinens cylinderöverhaling enligt klassens krav och serviceintervall om 110.000 euro.

I anslaget ingår inköp av brandkurser från Mariehamns räddningsverk för totalt 150.000 euro.

860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) verkar i enlighet med landskapslagen (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. De service- och förvaltningsuppgifter som ankommer på AMS samt övergripande mål för verksamheten regleras av landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, landskapslagen (2006:76) om studiestöd och landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. AMS kan också erbjuda tjänster eller ge service med stöd av budgetbeslut. På den grunden administrerar AMS exempelvis systemet med högskolepraktikanter och tillhandahåller arbetspsykologtjänster samt upprätthåller verksamheten inom ramen för Åland Living. Utgifterna för de studiestöd och studiesociala förmåner som AMS administrerar finns upptagna under kapitel 502.

AMS ansvarar, enligt beslut av landskapsregeringen, för landskapets deltagande i det formella nordiska samarbetet genom representation i Nordiska ministerrådets ämbetsmannakommitté för arbetsliv och i kommittén underlydande arbetsmarknadsutskottet. I beredningen av Finlands nationella ställningstagande gällande beslut som fattas inom EU följer AMS med arbetet inom beredningssektion EU29 Sysselsättning. Landskapsregeringen har utsett AMS till Euresmedlem enligt artikel 10 i EU-förordning 2016/589 om ett europeiskt nätverk för arbetsförmedlingar (Eures), om arbetstagares tillgång till rörlighetstjänster och om ytterligare integration av arbetsmarknaderna.

Dessutom handhar AMS förvaltningsuppgifter med stöd av överenskommelseförordningar. Det handlar om bindande utlåtanden till arbetslöshetskassor, mottagande av lönegarantiärenden samt delbeslut kopplat till uppehållstillstånd för arbete.

Huvuduppgiften för landskapets i lag reglerade arbetsmarknadspolitiska verksamheter är att effektivt och ändamålsenligt sammanföra den som söker arbete med den som söker arbetskraft, att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

I lag angivna sysselsättningsmål är bland annat att uppnå och bibehålla en hög och jämn sysselsättning, som tryggar utkomsten för landskapets befolkning och som grundar sig på ett fritt val av arbetsplats samt på utförande av ett meningsfullt arbete. Landskapet bör särskilt genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder sträva till att främja efterfrågan och utbudet av arbetskraft i syfte att bekämpa arbetslöshet eller brist på arbetskraft. Arbetsmarknadsservicen och åtgärderna ska också vara tillgängliga för personer med olika former av funktionshinder. Landskapsregeringen antar årligen en verksamhetsplan med närmare inriktning på arbetsmarknadspolitiken i landskapet.

Landskapsregeringen avser att utvärdera verksamheten under året.

Mål för år 2019 är att

- förbättra matchningen på arbetsmarknaden
- fler praktikplatser och sysselsättningsstödsanställningar ordnas
- långtidsarbetslöshet ska förebyggas och motverkas
- minska antalet arbetslösa med annat medborgarskap än finländskt
- öka antalet användare av e-tjänster samt
- nå minst 25.000 personer som bor utanför Åland med budskap om arbetsmöjligheter på Åland.

86000 Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	3 936			9 000
Avgiftsintäkter		1 000		5 000
Erhållna bidrag	16 910			
Övr verksamh intäkt		20 000		
Summa Verksamhetens intäkter	20 845	21 000		14 000
Löner o arvoden	- 875 732	- 924 081		- 931 712
Pensionskostnader	- 159 383	- 168 183		- 169 572
Övr lönebikostnader	-14 449	-15 247		-13 323
Summa Lönebikostnader	- 173 832	- 183 430		- 182 895
Pers ers o rättelsep	11 451			
Summa Personalkostnader	-1 038 113	-1 107 511		-1 114 607
Köp av tjänster	- 331 318	- 222 750		- 326 573
Material förnödenh	-58 710	-25 000		-26 000
Övr verksamh kostn	- 149 443	- 211 739		- 163 820
Summa Verksamhetens kostnader	-1 577 584	-1 567 000		-1 631 000
Summa Verksamhetsbidrag	-1 556 738	-1 546 000		-1 617 000
Summa Årsbidrag	-1 556 738	-1 546 000		-1 617 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 556 738	-1 546 000		-1 617 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 556 738	-1 546 000		-1 617 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 14.000 euro och anslag om 1.631.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser ersättningar för AMS:s handläggning av ansökningar om uppehållstillstånd för arbete och inkomster från försäljning av arbetspsykologtjänster.

Utgifter

Anslaget avser AMS:s verksamhetsutgifter, inklusive verksamheten Åland Living och arbetspsykologens verksamhet.

86050 Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 780 098	- 710 000		- 940 000
Anslag netto	- 780 098	- 710 000		- 940 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 940.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser 730.000 euro för sysselsättningsfrämjande åtgärder, se även moment 86050 i överföringsdelen.

För praktikantplatser för högskolestuderande föreslås ett anslag om 210.000 euro.

Praktikantplatserna används i syfte att ge högskolestuderande möjlighet att erhålla praktik inom sitt utbildningsområde eller via utredningsarbete knyta kontakter med arbetslivet på Åland med tanke på

framtida arbetsmöjligheter. Anslaget är dimensionerat för att erbjuda cirka 40 studerande en praktikanställning om cirka 2 månader vardera. Praktikerna är anställda och avlönade av AMS. Praktiken kan genomföras såväl inom privat som offentlig sektor. En studerande kan beviljas praktikantplats endast en gång.

865 Ålands fiskodling, Gutterop

Målet för verksamheten är att skapa goda förutsättningar för det småskaliga yrkesmässiga kust- och skärgårdsfisket samt sportfisket och fisketurismen. Arbetet förutsätter långsiktighet och kontinuitet med faktiska uppgifter om fiskbestånd och efterfrågan som grund.

Verksamheten vid Ålands fiskodling kommer under året huvudsakligen att inriktas på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål i syfte att stärka och upprätthålla lokala fiskbestånd som är föremål för yrkes- och fritidsfiske. Förutom produktion av yngel för utplantering kommer också verksamheten att omfatta deltagande i andra åtgärder som avser att skydda och stärka de lokala bestånden av fisk och kräfta. Det under år 2017 startade tvååriga projektet "Beståndsvårdande åtgärder för fisk" kommer att avslutas under året. En utvärdering av projektet ska göras för att fastslå ett eventuellt behov av en fortsättning inom ramen för den ordinarie verksamheten.

Landskapsregeringen bedömer att fiskyngelproduktionen i Gutterop är viktig för fiskevården i landskapet och att en fortsatt utplantering stärker förutsättningarna för fisketurismen och yrkesfisket.

Avsikten är att under år 2019 för utplantering producera ca 120.000 smolt av havsöring samt ca 150.000 1-somriga sikyngel. Behovet av gäddyngel bedöms under året vara ca 2 miljoner varav en halv miljon inköps från privata aktörer och 1,5 miljoner produceras vid Ålands fiskodling.

86500 Ålands fiskodling, Gutterop, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	83 506	100 000	40 000	100 000
Erhållna bidrag		68 000		68 000
Övr verksamh intäkt		0		
Summa Verksamhetens intäkter	83 506	168 000	40 000	168 000
Löner o arvoden	- 250 203	- 238 640		- 261 390
Pensionskostnader	-45 537	-43 433		-47 573
Övr lönebikostnader	-4 128	-3 938		-3 738
Summa Lönebikostnader	-49 665	-47 370		-51 311
Summa Personalkostnader	- 299 868	- 286 011		- 312 701
Köp av tjänster	-23 990	-28 500		-28 000
Material förnödenh	- 108 062	- 152 489		- 140 986
Övr verksamh kostn	- 303 100	- 335 000		- 349 313
Summa Verksamhetens kostnader	- 735 020	- 802 000		- 831 000
Summa Verksamhetsbidrag	- 651 513	- 634 000	40 000	- 663 000
Summa Årsbidrag	- 651 513	- 634 000	40 000	- 663 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	- 651 513	- 634 000	40 000	- 663 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	- 651 513	- 634 000	40 000	- 663 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 384.000 euro för driften av verksamheten vid Ålands fiskodling samt ca 279.000 euro för internhyra, vilket utgör ett netto om sammanlagt 663.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör från försäljning av fisk för utplantering till fiskelag och andra intressenter inklusive landskapets fastighetsverk samt projektstöd från Europeiska havs- och fiskerifonden.

Utgifter

Utgifterna består huvudsakligen av kostnader för personal, foder och annat för verksamheten nödvändigt material samt underhåll av maskiner och utrustning. Vidare kommer kostnader för projektet "Beståndsvårdande åtgärder för fisk" att påföras momentet.

870 Fordonsmyndigheten

Den övergripande planen är att tillhandahålla i LL (2018:8) om Fordonsmyndigheten angivna och av landskapsregeringen ålagda tjänster till rimlig kostnad, med en god servicenivå och med hög kompetens och öppenhet. För att uppnå detta strävar Fordonsmyndigheten till att utveckla verksamheten med bl.a. ny teknik och att hålla nere väntetiderna för förarexamen och besiktning. Målen för året är ett högt förtroende från kunderna, fortbildning av personalen och en fortsatt god effektivitet i verksamheten.

Projektet uppkörnings- och övningsbana invid Fordonsmyndighetens lokaler fortsätter under år 2019, se moment 976000. Banan kommer att effektivisera verksamheten och göra övning och uppkörning säkrare för såväl kunder som personal.

87000 Fordonsmyndigheten, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Försäljningsintäkter	9 925			20 000
Avgiftsintäkter	1 340 494	1 400 000		1 320 000
Övr verksamh intäkt	242			
Summa Verksamhetens intäkter	1 350 660	1 400 000		1 340 000
Löner o arvoden	- 604 925	- 665 417		- 684 536
Pensionskostnader	- 110 099	- 121 106		- 124 586
Övr lönebikostnader	-9 981	-10 979		-9 789
Summa Lönebikostnader	- 120 080	- 132 085		- 134 374
Pers ers o rättelsep	10 622			
Summa Personalkostnader	- 714 383	- 797 502		- 818 910
Köp av tjänster	- 290 839	- 382 498		- 362 920
Material förnödenh	-64 626	- 125 000		-73 444
Övr verksamh kostn	-2 637	-15 000		-4 726
Summa Verksamhetens kostnader	-1 072 484	-1 320 000		-1 260 000
Summa Verksamhetsbidrag	278 176	80 000		80 000
Summa Årsbidrag	278 176	80 000		80 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	278 176	80 000		80 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	278 176	80 000		80 000

Budgetmotivering

För Fordonsmyndighetens verksamhet föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, en nettoinkomst om 80.000 euro baserat på budgeterade inkomster om 1.340.000 euro och budgeterade utgifter om 1.260.000 euro.

Inkomster

Verksamhetsintäkterna förväntas uppgå till 1.340.000 euro under verksamhetsåret och består av avgifter för registrering, registerutdrag, brickor, besiktning och förarexamen.

Under den senaste tioårsperioden har antalet kontrollbesiktningar ökat med 33 % och därmed även inkomsterna. År 2019 förväntas emellertid antalet besiktningar att minska jämfört med år 2018 som en följd av att besiktningintervallen ändrats i och med ändringen i landskapslagen om besiktning och registrering av fordon.

Utgifter

Verksamhetsutgifterna förväntas uppgå till 1.260.000 euro och används till personal- och verksamhetskostnader. I anslaget ingår bl.a. utgifter för fastighetsunderhåll, utrustning och inventarier, IT-relaterade utgifter och utgifter för fortbildning av personal.

871 Rederiverksamhet

87100 Rederienheten, verksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-76 136			
Anslag netto	-76 136			

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Omkostnader till följd av rederiets tidigare verksamhet förväntas, men storleken är svårbedömd. Omkostnaderna täcks i första hand med återstående medel från föregående budgetår.

872 Vägunderhållsverksamhet

87200 Vägunderhållsenheten, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	2 537 968	2 525 536		2 610 000
Kostnader	-2 537 968	-2 525 536		-2 610 000
Anslag netto	0	0		0

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 0 euro, med en beräknad inkomst och utgift om ca 2.610.000 euro.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att de beräknade inkomsterna och ersättningarna för produktionsverksamhet samt de arbeten som utförs åt kommuner och privata kunder om sammanlagt ca 2.610.000 euro gottskrivs momentet. Verksamhetens utgifter täcks av dess inkomster, varför ett nettoanslag om 0 euro föreslås.

Utgifter

Vägunderhållsenheten inom vägnätsbyrån sköter på beställning den praktiska driften och underhållet av lands- och bygdevägar samt underhållet av landskapsregeringens broar, hamnar och färjfasten

enligt vägnätsbyråns funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland. Enheten utför uppdrag såväl internt inom förvaltningen som externt åt kommuner och privata kunder. Åt utomstående utförs arbeten på marknadsmässiga villkor och under förutsättning att den egna verksamheten inte blir lidande. Enheten anlitar även privata underleverantörer för utförandet av de olika uppdragen.

Vägunderhållsenheten är uppdelad i två vägdistrikt, fasta Åland och skärgården. På fasta Åland är enheten placerad på Möckelö vägstation. I skärgården finns fyra vägstationer i Brändö, Föglö, Kumlinge och Kökar. På de mindre öarna med lands- och bygdevägar har enheten privata tillsyningsmän som sköter delar av underhållsarbetet.

Anslaget för internhyra till fastighetsverket avser vägstationer, sandlager, maskinhall m.fl. byggnader.

873 Verkstad och lager

87300 Verkstad och lager, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	2 200 675	1 922 000		2 225 000
Kostnader	-2 194 657	-1 872 000		-2 175 000
Anslag netto	6 018	50 000		50 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, en nettoinkomst om 50.000 euro baserat på att inkomsterna uppskattas uppgå till 2.225.000 euro, medan kostnaderna uppskattas uppgå till 2.175.000 euro.

Inkomster

I inkomsten beaktas de direkta kostnaderna och kapitalkostnaderna motsvarande avskrivningarna på årsbasis på det kapital som är bundet i verksamheten.

Utgifter

Enheten utför underhåll och reparationer av avdelningens färjor, linfärjor, arbetsfordon, maskiner och hamnanläggningar mot beställning, se moment 75010, 75030, 76010 och 76050.

Lagret sköter upplagring av vissa förbrukningsmaterial och reservdelar för hela förvaltningen, och denna verksamhet finansieras genom serviceavgifter och hanteringspåslag på lagerhållna varor.

Detaljmotivering - Överföringar

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I överföringsavsnittet ingår utgifter som inte ger någon direkt motprestation, men indirekt hjälper landskapet att fullfölja sina uppgifter. Hit räknas t.ex. bidrag och överföringar till kommuner, övrig offentlig sektor, näringslivet, hushållen, allmännyttiga sammanslutningar samt bidrag från EU-fonderna. Posterna ingår i resultaträkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

De bidrag som beviljats och registrerats enligt förbindelseprincipen, men som inte kommer att utbetalas, återbokas för budgetmoment som hör till EU-programmen för åren 2014 - 2020 mot det moment där bidrag beviljats. Denna återföring beskrivs inte separat under berörda moment. Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i bokslutet för år 2017 och budgeten för år 2018, inklusive de justeringar som gjorts i första tillägget till budgeten för år 2018. Rörande bokslutsuppgifterna för år 2017 bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkts- och kostnadskonton, överföringarnas intäkts- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet.

Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

100 Lagtinget

112 Lagtingets övriga utgifter

En viktig förutsättning för att främja demokratin är att det ges tillräckliga och jämlika verksamhetsbetingelser för att bedriva politiskt arbete och politisk opinionsbildning. Ett fungerande samarbete inom ramen för de olika lagtingsgrupperna är tillsammans med kansliresurser här viktiga beståndsdelar. I detta syfte beviljas lagtingsgrupperna ett årligt anslag för att stöda gruppkansliernas arbete som service- och utredningsresurs för grupperna.

11290 Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 237 649	- 255 000		- 255 000
Anslag netto	- 237 649	- 255 000		- 255 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 255.000 euro.

Utgifter

Anslaget utgår som stöd för lagtingsgruppernas verksamhet enligt de riktlinjer som antagits och reviderats av kanslikommissionen och som började gälla den 1 januari 2016.

Enligt reglerna ska kanslikommissionen i början av varje kalenderår fördela anslaget mellan grupperna så att varje grupp oavsett storlek får en lika stor fast del. Den fasta delen utgör 25 procent av anslaget och fördelningen sker på basen av antalet grupper vid mandatperiodens början. Resterande del av anslaget delas ut i form av en rörlig del där beloppet som står i relation till antalet ledamöter i gruppen vid varje lagtingsårs början.

200 Landskapsregeringen och regeringskansliet

230 Valkostnader

Rubriken ändrad.

23000 Valkostnader

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				0
Kostnader				-50 000
Anslag netto				-50 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 50.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser lagstadgade ersättningar till kommunerna för valkostnader. Av landskapsmedel ersätts hälften av kommunernas kostnader för arvoden, dagtraktamenten och ersättning för resekostnader som erlagts till medlemmar, ersättare och biträden i valnämnderna och valbestyrelserna.

232 Understödjande av politisk verksamhet

23200 Understödjande av politisk verksamhet och politisk information

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	148 175	148 000		148 000
Kostnader	-157 960	-165 000		-165 000
Anslag netto	-9 785	-17 000		-17 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 148.000 euro och utgifter om 165.000 euro.

I enlighet med landskapsregeringens beslut ÅLR 2016/404 kommer en jämställdhetsbonus att tas i bruk från och med år 2020 vid fördelningen av stöd till de politiska organisationerna för politisk verksamhet och information.

Inkomster

I statens budget anslås en summa för understödjande av politisk verksamhet och politisk information av vilken 1/200 överförs till landskapet Åland.

Utgifter

Föreslås att 74.000 euro utges för understödjande av politisk verksamhet. Föreslås därtill att 74.000 euro för politisk information fördelas till de politiska organisationerna på basis av mandatet i lagtinget.

Därtill föreslås ett anslag om 10.000 euro som stöd för riksdagsledamotens verksamhet och 7.000 euro för riksdagsledamotens rum på Åland.

240 Brand- och räddningsväsendet

24010 Landskapsstöd för materielanskaffningar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 189 742	- 375 000		- 270 000
Anslag netto	- 189 742	- 375 000		- 270 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 270.000 euro för erläggande av landskapsstöd för materielanskaffningar.

Utgifter

Landskapsstöd för materielanskaffningar erläggs till kommun enligt förhandsbesked och i enlighet med 12 kap. räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland för betydande kostnader vid anskaffning av materiel som erfordras för skötseln av kommunens räddningsväsende. Den av landskapsregeringen fastställda "Plan för anskaffning av fordon för kommunernas räddningstjänst i landskapet Åland" är riktgivande för kommunernas anskaffning och landskapsstödet. Av anslaget kommer 10.000 euro att användas för att stödja anskaffning av pumpar och annan utrustning för att kunna använda vatten direkt ur vattendrag vid släckning av skogsbränder och andra bränder i oländig terräng. Detta kommer att bidra till ett effektiviserat släckningsarbete.

Fullmakt

Föreslås därtill att landskapsregeringen ges rätt att under år 2019 ge förhandsbesked om landskapsstöd för materielanskaffningar år 2020 till ett belopp om 220.000 euro.

270 Radio- och TV-verksamhet

27000 Radio- och TV-verksamhet (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-2 116 000	-2 013 000		-2 013 000
Anslag netto	-2 116 000	-2 013 000		-2 013 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.013.000 euro.

Utgifter

Till Ålands Radio och TV Ab överförs i månadsrater under året ett belopp som baseras på de beräknade intäkterna från uppbörden av avgifterna för innehav av televisionsapparat. Föreslås att avgifterna för innehav av televisionsmottagare används för att täcka upphovsrättskostnaderna och kostnaderna som uppstår i samband med att den föreslagna media-avgiften av skattenatur tas i bruk.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna

Landskapsandelarna är en helhet och det är kommunerna som avgör hur medlen ska fördelas mellan olika politikområden. Däremot är hanteringen av de olika landskapsandelar som utgör helheten fördelad mellan flera avdelningar inom landskapsregeringen.

	2018 grundbudget	2018 inkl rättelse	Förslag 2019
Skattekomplettering	14 220 000	14 220 000	14 550 000
Socialvårdsområdet	11 660 000	11 620 000	10 590 000
Grundskola och träningsundervisning	6 585 000	9 780 000	6 470 000
Kultur	447 000	447 000	452 000
Medborgarinstitut*)	102 000	102 000	103 000
Samarbetsstöd **)	200 000	200 000	300 000
Summa	33 214 000	36 369 000	32 465 000
Kompensation för konkurrenskraftpaketet	650 000	650 000	1 300 000
Kompensation för arbets- och pensionsavdrag	1 300 000	1 300 000	1 800 000
Kompensation för övriga ändringar i kommunalbeskattningen	540 000	540 000	200 000
Kompensation för utebliven kapitalinkomstskatt	850 000	850 000	821 000
Summa	3 340 000	3 340 000	4 121 000
Totalt	36 554 000	39 709 000	36 586 000
*) Belopp exklusive extra stöd om 100.000 euro åren 2018 och 2019			
**) Samarbetsstödet är ökat med 100.000 euro år 2019 och 200.000 euro år 2020			

Landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna trädde ikraft den 1 januari 2018. I samband med detta föreslog landskapsregeringen en inbesparing på ca 4 miljoner euro under två år med anledning av det s.k. hållbarhetsgapet. Lagtinget beslutade därmed att sänka totalvolymen i landskapsandelssystemet med ca 3 miljoner euro år 2018 och med ca 1 miljoner euro till år 2019, det sistnämnda året genom en sänkning av ersättningsgraden för landskapsandelarna på socialvårdsområdet.

Landskapsregeringen fastställde i januari 2018 landskapsandelarna som lagen och förarbetena föreskriver. Det visade sig dock finnas en ologiskhet i lagen som möjliggjorde en annan tolkning. Av den anledningen gjorde landskapsregeringen en rättelse av landskapsandelarna för grundskolan som höjdes med ca 3,1 miljoner euro. Åtgärden medförde att den av lagtinget beslutade sänkningen av landskapsandelarna år 2018 uteblev.

Landskapsregeringen föreslår en ändring av lagen om landskapsandelar till kommunerna så att lagen blir entydig och utfallet följer lagens förarbeten och syfte. Detta innebär i praktiken att inbesparingen om 3 miljoner euro som uteblev år 2018 istället genomförs år 2019, dvs. samtidigt som den i lagen föreskrivna sänkningen på ca 1 miljon euro. Lagändringsförslaget överlämnas till lagtinget i samband med förslaget till budget för landskapet Åland år 2019 med avsikt att lagen kan sättas ikraft på de grunder som anges i 20 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland (1991:71).

Landskapsandelarna uppgår sammanlagt till ca 32,4 miljoner euro dessutom budgeteras ca 3,9 miljoner euro i kompensationer.

33000 Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	3 865 753	0		
Kostnader	-5 243 255	-17 760 000		-18 971 000
Anslag netto	-1 377 502	-17 760 000		-18 971 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 18.971.000 euro för skattekomplettering och kompensationer.

Utgifter

14.550.000 i skattekomplettering enligt kap. 6 i LL (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna. Preliminärt utgör skattekompletteringen ca 45 procent av de totala landskapsandelarna. Beloppet för skattekompletteringen påverkas av kommunernas skatteprocent för år 2019. Utfallet kan komma att ändras beroende på vilka förändringar som kommunerna genomför jämfört med år 2018.

300.000 euro i samarbetsstöd enligt kap. 6 i LL (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna. Prioriterat område för samarbetsstöd är it-projekt som drivs genom Åda Ab. Anslaget som år 2018 var på 200.000 euro ökas med 100.000 euro år 2019 och med 200.000 euro år 2020 som en del av kompensationen till kommunerna för åtgärder till följd av ändringar i kommunalbeskattningen för år 2019 som påverkar de åländska kommunernas skatteintäkter.

1.300.000 euro avser kompensation för åtgärder till följd av ändringar i kommunalbeskattningen för år 2019 som är kopplade till det konkurrenskraftpaket som staten införde år 2017.

1.800.000 euro avser kompensation för bortfall av skatteintäkter till följd av avdrag för arbets- och pensionsinkomster i kommunalbeskattningen för år 2019.

200.000 euro avser kompensation för åtgärder till följd av ändringar i kommunalbeskattningen för år 2019 som påverkar de åländska kommunernas skatteintäkter.

821.000 euro avser kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst enligt LL (2018:28) om avveckling av kompensation för uteblivna inkomster från beskattningen av kapitalinkomst.

340 Särskilda understöd, lån och investeringar

Under kapitlet upptas moment av blandad natur.

34000 Särskilda stöd och lån

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	2 213	200 000		200 000
Kostnader		- 200 000		- 200 000
Anslag netto	2 213	0		0

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 200.000 euro och anslag om 200.000 euro.

Inkomster

Landskapet erhåller danaarv i enlighet med 63 § självstyrelselagen för Åland.

Utgifter

Anslaget avser överföring av danaarv till kommun.

Fullmakt

Föreslås även att landskapsregeringen befullmäktigas att överlåta eventuella fastigheter som tillfaller landskapet genom danaarv till respektive berörd kommun.

350 Penningautomatmedel

Inkomsterna från Ålands Penningautomatförening budgeteras utgående från att landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet ändras så att Ålands Penningautomatförenings avkastning intäktsförs endast en gång i landskapets budget.

Ålands Penningautomatförening har i den ordning penningautomatförordningen (1993:56, 17 §) föreskriver meddelat om det fördelningsbara beloppet för år 2018. Med beaktande av ovanstående samt oförändrad praxis vad gäller behandlingen av den lotteriskatt som återförs till landskapet föreslås att 21.000.000 euro upptas som inkomst.

Fördelningsrådet föreslår på basis av principer antagna av landskapsregeringen fördelningen av lån och stöd till särskilda mottagare eller för särskilda ändamål. I fördelningsbesluten prioriterar landskapsregeringen förnyelse, jämställdhet, integration, hälsofrämjande och hållbar utveckling.

Viktiga samhällsinvesteringar kan finansieras med penningautomatmedel.

För att uppnå jämställdhetsmålet vid beviljande av penningautomatmedel så att fördelningen ska ske på jämlika villkor begärs uppgifter om fördelning av kvinnor och/eller män eller flickor och/eller pojkar gällande medlemmar och/eller aktiviteter. Utvärdering av målet möjliggörs genom att kartlägga och följa upp hur fördelningen av beviljade medel ser ut ur ett genusperspektiv.

Genom de anslag som budgeteras under detta kapitel främjas de ideella föreningarnas verksamheter som inte naturligt hänför sig till något annat budgetkapitel som finansieras med penningautomatmedel men som har sådan verksamhet som faller inom ramen för fördelningen av penningautomatmedel. Därtill understöds investeringar och projekt som gynnar de verksamheter för vilka penningautomatmedel beviljas och som främjar penningautomatföreningens verksamhet.

Se även kapitel 445, 515, 516, moment 62390, 935010 samt LF (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet.

STÖD	2018	2019
Social verksamhet (moment 44510)	3 342 000	3 500 000
Miljöverksamhet (moment 44520)	600 000	600 000
Ungdomsarbete (moment 51500)	617 000	548 000
Idrott (moment 51500)	1 700 000	1 745 000
Kulturell verksamhet (moment 51600)	1 698 000	1 785 000
Leaderstöd (moment 62390)	95 000	95 000
Övriga verksamhetsstöd (moment 35000]	2 750 000	2 800 000
Investeringsstöd (moment 35000)	4 000 000	3 500 000
Evenemangsstöd (moment 35000)	200 000	200 000
Integration (moment 35000)	40 000	40 000
Totalt	15 042 000	14 813 000
LÅN OCH INVESTERINGAR:		
Övriga lån (moment 935010)	2 958 000	6 187 000
Totalt	18 000 000	21 000 000

35000 Penningautomatmedel (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-4 488 766	-6 990 000		-6 540 000
Anslag netto	-4 488 766	-6 990 000		-6 540 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 6.540.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande fördelning

- 2.800.000 euro, vilket avser stöd för verksamhet ur penningautomatmedel för ideella föreningar och organisationer vilka inte hänför sig till sociala, miljö-, kultur-, ungdoms- eller idrottssektorn samt penningautomatmedel till landskapsregeringens disposition
- 3.500.000 euro att utges som stöd för aktivitetsfrämjande och sysselsättningsskapande projekt eller andra investeringar som faller inom ramen för principer för fördelning av penningautomatmedel i enlighet med 3 § LL (1966:10) om lotterier
- 200.000 euro att utges som stöd för evenemang. Evenemangsstödet kan komma ifråga till ideella föreningar eller annan juridisk person som inte utgör företag. Syftet med evenemangsstödet är att främja satsningar på nya evenemang under ett uppbyggnads- eller utvecklingsskede, som har positiv effekt på besöksnäringen samt
- 40.000 euro avser särskilda projekt för integration av inflyttade, se även moment 22500 i verksamhetsavsnittet.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

410 Övriga sociala uppgifter

I kapitlet ingår anslag för understöd för familjepolitiska förmåner samt tryggheten av skälig utkomst vilket stöder det strategiska utvecklingsmålet 2 ifråga om att inga hushåll ska leva i ekonomiskt utsatt position.

41010 Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-11 767 163	-11 909 000		-12 246 000
Anslag netto	-11 767 163	-11 909 000		-12 246 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 12.246.000 euro att utges som bostadsbidrag, moderskapsunderstöd, barnbidrag, utkomstskydd för personer med diagnosen fibromyalgi, underhållsstöd, stöd för tolkningstjänst för funktionshindrade, skyddshemstjänster samt för social trygghet.

Utgifter

Bostadsbidrag

För bostadsbidrag, som enligt LL (2015:4) om tillämpning av lagen om allmänt bostadsbidrag beviljas enligt i riket gällande grunder, föreslås ett anslag om 2.600.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av bostadsbidragsärenden kan påföras momentet.

Moderskapsunderstöd

I enlighet med LL (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd föreslås ett anslag om 95.000 euro. Anslaget har beräknats från ett födelsetal om ca 300, tre internationella adoptioner och sex tvillingfödselar år 2019 samt en kostnad om 175 euro per moderskapsförpackning eller 224 euro i penningersättning. Kostnader för inköp av informationsmaterial kan påföras momentet.

Barnbidrag

Med hänvisning till LL (1994:48, ändring 2008/8, 4§) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen föreslås ett anslag om 8.850.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av barnbidragsärenden kan påföras momentet.

Utkomstskydd

Föreslås ett anslag om 13.000 euro för att trygga en skälig individuell utkomst för personer med diagnosen fibromyalgi som inte kunde erbjudas yrkesinriktad rehabilitering och således inte kunde komma i åtnjutande av rehabiliteringspenning. Beviljandet av stödet sker genom prövning om utkomstskydd och ska beviljas, om personen inte har rätt till lagstadgad eller avtalad arbetslöshetsersättning, ålders-, invalid-, arbetslöshets- eller deltidspension. Om personen de senaste fem åren varit sjukskriven med diagnosen fibromyalgi, eller motsvarande diagnos och om personen haft hemkommun i landskapet de tre senaste åren. Beloppet av utkomstskyddet fastställs enligt samma grunder som gäller för invalidpension och invalidpension i pensionslagstiftningen. Från och med år 2005 kan de som idag är utkomstskyddsstagare vid uppnådd pensionsålder erhålla mellanskillnaden mellan utkomstskyddsbeloppet och det totala ålderspensionsbeloppet från landskapsregeringen. Nya personer beviljas inte utkomstskydd efter år 2006.

Underhållsstöd

Med hänvisning till LL (2009:7) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd föreslås ett anslag om 390.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av underhållsstödsärenden kan påföras momentet. Antalet mottagare av underhållsstöd vid utgången av år 2017 var totalt 194, varav 168 kvinnor och 26 män. Antalet mottagande barn var 280.

Stöd för tolkningstjänster

Med hänvisning till LL (2010:99) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer föreslås ett anslag om 43.000 euro som ersättning för kostnader för tolkningstjänster för personer med funktionsnedsättning. Även administrativa kostnader för handläggande av tolkningsärenden kan påföras momentet.

Skyddshemstjänster

Med hänvisning till landskapslag (2015:117) om skyddshem föreslås ett anslag om 240.000 euro för utbetalning av ersättning för produktion av skyddshemstjänster. Landskapsregeringen sörjer enligt landskapslag om skyddshem för att det för invånarna i hela landskapet finns tillgång till tillräckligt med tjänster i förhållande till behovet. År 2017 var antalet klienter hos skyddshemmet 19 personer varav 10 vuxna och 9 barn och antalet vård dygn uppgick till 174, vilket är 1.102 dygn färre än år 2016. Genom att tillhandahålla stöd till de personer som utsätts för våld i nära relationer bidrar landskapsregeringen till att uppnå ett samhälle där alla känner tillit och har möjligheter att vara delaktiga i samhället enligt det strategiska utvecklingsmålet 2.

Social trygghet

Med hänvisning till att kommunerna ersätts för stöd direkt eller genom uppdragsavtal för vård av barn i hemmet som bor i EU-eller EES-länder eller i Schweiz då rätt till förmån från landskapet Åland uppkommer enligt rådets förordning (EEG) nr 1408/71 eller nr 883/2004 om tillämpningen av systemen för social trygghet, föreslås ett anslag om 15.000 euro.

415 Kommunernas socialvårdsområde

Landskapsandelarna inom socialvårdsområdet bidrar till landskapsandelssystemets målsättning att jämna ut kommunernas förutsättningar att tillhandahålla lagstadgad service. Ett nytt landskapsandelssystem trädde i kraft den 1 januari 2018.

41500 Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-21 972 166	-11 735 000		-10 630 000
Anslag netto	-21 972 166	-11 735 000		-10 630 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 10.550.000 euro för landskapsandelar för socialvården och den samordnade socialtjänsten med hänvisning till landskapslag (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna och ett anslag om 80.000 euro för stöd till kommunerna för stödundervisning i svenska.

Utgifter

För stöd till kommunerna för stödundervisning i svenska för flickor och pojkar inom barnomsorgen med annat modersmål än svenska föreslås ett anslag om 80.000 euro. Understödet fördelas enligt antalet berörda barn i kommunerna och utbetalas efter redovisning vid årets slut.

420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Målsättningen är att i Kumlinge-Brändö regionen understöda läkemedelsdistributionen vilket stöder de strategiska utvecklingsmålen 1-5 genom att möjliggöra tillgången till läkemedel lokalt.

42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-30 000	-30 000		-30 000
Anslag netto	-30 000	-30 000		-30 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 30.000 euro.

Utgifter

Ett riktat ekonomiskt stöd till Kumlinge apotek ges för att stöda lönsamheten och därigenom säkra en lokal läkemedelsdistribution.

440 Naturvård

Landskapsregeringens målsättning är i enlighet med det strategiska utvecklingsmålet 4 att bevara ekosystem i balans och biologisk mångfald. Skador som hotade djurarter åstadkommer avses kompenseras.

44000 Naturvård

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader		-10 000		-15 000
Anslag netto		-10 000		-15 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 15.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 15.000 euro för ersättning av skador orsakade av särskilt skyddsvärda eller fridlysta djur. Ersättningen är inte en lagfäst rättighet utan prövas efter ansökan.

445 Penningautomatmedel för social och miljöverksamhet

Under kapitlet upptas medel för att stödja hållbarhetsmålen för allas delaktighet i samhället, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, sexuell läggning, etnicitet, religion eller annan position i samhället genom ett utbud av en mångfacetterad medborgarverksamhet. Föreningslivet kan genom ett varierat utbud vara en möjlighet för många till engagemang, gemenskap som främjar såväl psykisk som fysisk hälsa.

Landskapsregeringens målsättning är att befrämja inflytande och delaktighet i samhället i enlighet med det strategiska utvecklingsmålet 2 samtidigt som landskapsregeringen ser föreningslivet som en motor för nya lösningar som bidrar till förverkligande av visionen. Med penningautomatmedel är målsättningen att stöda verksamheter som särskilt bidrar till uppnåendet av de strategiska utvecklingsmålen 3, 4, 5, 6 och 7.

44510 Penningautomatmedel för social verksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-3 192 128	-3 342 000		-3 500 000
Anslag netto	-3 192 128	-3 342 000		-3 500 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 3.500 000 euro.

Utgifter

Inom anslaget beviljas medel för fortsatt upprätthållande av skyddad arbetsverksamhet vid Pelaren och vid Fixtjänst samt en studieplats vid Red Cross Nordic United World college. Projekt med målet tobaksfrihet och sundare levnadsvanor är prioriterade.

Projekt som främjar barn och unga människors psykiska mående och de äldres delaktighet i samhället prioriteras.

Projekt i grund- och gymnasieskolorna samt inom fritidssektorn (år två av fem), för att arbeta attitydskapande mot stereotypa könsnormer och sexuellt våld i ord och handling.

Medel beviljas för projekt som främjar samordningen av rusmedelsförebyggande arbete i landskapet och förverkligandet av landskapsregeringens ANDTS-politiska program 2017-2020.

44520 Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 447 277	- 600 000		- 600 000
Anslag netto	- 447 277	- 600 000		- 600 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 600.000 euro att beviljas som verksamhetsunderstöd till ideella organisationer för miljöverksamhet och arbete för hållbar utveckling samt för nedan nämnda särskilda ändamål.

Utgifter

Husö-samarbetet

Anslaget används även för finansiering av samarbetet som grundar sig på samarbetsavtal med Åbo Akademi genom Husö biologiska station till en omfattning om 110.000 euro.

Vattenförbättrande åtgärder

Anslaget används även för finansiering av landskapsregeringens egna projekt eller samarbetsprojekt för konkreta vattenförbättrande åtgärder samt den utredning och planering som behövs som underlag för dessa projekt.

Omställning till hållbart samhälle

Anslaget kan även användas för landskapsregeringens finansiering av projekt som innebär insamling av information, inventeringar, kompetenshöjning eller förbättringar på miljöområdet samt för att stöda arbetet med landskapsregeringens hållbarhetsstrategi och en omställning till ett hållbart samhälle.

Vid beslut om fördelning ser landskapsregeringen positivt på nya initiativ som stöder arbetet med en omställning av Åland till ett hållbart samhälle.

450 Vattenförsörjning och vattenvård

45000 Vattenförsörjning och vattenvård

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-30 000	0		
Anslag netto	-30 000	0		

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Föreslås inget anslag för räntegottgörelse under år 2019 för tidigare godkända räntestödslån på grund av det aktuella ränteläget. Räntegottgörelsen är 4 procent under de åtta första låneåren och 2 procent under de följande åtta låneåren, dock så att låntagarens ränta är minst 2 procent.

460 Cirkulär ekonomi

46000 Cirkulär ekonomi (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader		-10 000	-76 000	-20 000
Anslag netto		-10 000	-76 000	-20 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 20.000 euro.

Utgifter

Föreslås att 20.000 euro kan användas för att städa bort avställda skrotbilar som lämnats i naturen och på andra områden samt för att föra dessa för omhändertagande hos bilskrotare.

Det finns mer än 6.500 avställda fordon i Fordonsmyndighetens register (år 2007-maj 2018). Vissa av dessa är skrotfordon och borde transporteras bort för skrotning.

Ca 1.400 fordon inregistrerades under år 2017. Det var 850 fordon som avregistrerades varav drygt 400 som skrotades samma år. Det betyder att fordonsparken växer kontinuerligt. En del av fordonen som avregistrerats på Åland har exporterats eller utförts till riket, men det kan inte förklara hela skillnaden mellan inregistrerade fordon och antalet skrotade. Många fordon avställs istället för att skrotas eftersom ägaren inte vill betala för att få sitt fordon hämtat till skroten. En del av dessa fordon bidrar till nedskräpning i skogar och på andra områden. Övergivna fordon klassas som farligt avfall och ska omhändertas på ett korrekt sätt.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

502 Studiestöd

50200 Studiestöd

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	39 452	50 000		50 000
Kostnader	-7 654 805	-8 478 000		-7 918 000
Anslag netto	-7 615 352	-8 428 000		-7 868 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 50.000 euro och ett anslag om 7.918.000 euro.

Inkomster

Den beräknade inkomsten av återkrav av studiestöd samt av de studielån som landskapet på basen av borgensansvar erlagt till kreditinrättningar uppskattas uppgå till 50.000 euro. Se 27 § och 34 § LL (2006:71) om studiestöd.

Utgifter

Enligt 6a § LL om studiestöd ska studiestödsbeloppen indexjusteras. Beloppen fastställs årligen så att till föregående års belopp läggs den ändring i det konsumentprisindex som fastställts av ÅSUB som ägde rum under det föregående kalenderåret. Enligt ÅSUB:s prognos beräknas ändringen av konsumentprisindex för år 2018 bli 1,1 %. En sådan höjning av studiestödsbeloppen fr.o.m. den 1.8.2019 ligger som grund vid beräkningen. Kostnaderna för indexjusteringen beräknas uppgå till ca 36.000 euro.

En osäkerhet i vuxenstudiepenningsreformens ekonomiska effekter ledde till en överbudgetering under reformens första skede, därför har anslaget minskat från år 2018.

Fördelning av kostnaderna:

- studiepenning, högskola 2.820.000 euro
- studiepenning, ej högskola 1.690.000 euro
- vuxenstudiepenning 885.000 euro
- försörjartillägg 121.000 euro samt
- bostadstillägg 2.402.000 euro.

505 Biblioteksverksamhet

De allmänna biblioteken i kommunerna tillgodoser invånarnas behov av kunskap, bildning och förströelse. Biblioteken lånar kostnadsfritt ut böcker och andra medier ur sina samlingar. De ger också handledning i sökning av information.

50510 Understöd för författare och översättare

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 644 807	-34 000		-34 000
Anslag netto	- 644 807	-34 000		-34 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 34.000 euro.

Utgifter

Anslaget används för stipendier och författare i enlighet med LL (1985:29) om stöd för litterär verksamhet. Anslaget motsvarar ca 10 procent av de allmänna bibliotekens totala kostnader för inköp av medier som används för utlåning. Stipendierna fördelas av Ålands kulturdelegation.

510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet

Landskapsandelarna för medborgarinstitut och kulturverksamhet bidrar till att jämna ut kommunernas ekonomiska förutsättningar. Enligt gällande lagstiftning skapar landskapsregeringen och kommunerna gemensamt de allmänna förutsättningarna för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet som bedrivs av organisationer och föreningar.

51000 Landskapsandelar och stöd för medborgarinstitut och kulturverksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-1 040 459	- 559 000	- 100 000	- 665 000
Anslag netto	-1 040 459	- 559 000	- 100 000	- 665 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om totalt 655.000 euro för landskapsandelar för medborgarinstitut och kulturverksamhet samt ytterligare ett anslag om 10.000 euro för övriga aktiviteter inom ungdoms-, idrotts- och kulturområdena.

Utgifter

Fördelning av anslaget

- 452.000 euro för landskapsandel för kultur
- 203.000 euro för landskapsandel för medborgarinstitut, varav 100.000 euro utgör temporärt stöd år 2019 samt
- 10.000 euro för övriga aktiviteter inom ungdoms-, idrotts- och kulturområdena.

515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott

Enligt LL (1987:86) om ungdomsarbete och Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland, samt LF (1999:3) om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund fördelas penningautomatmedel till ungdoms- och idrottsorganisationer. Vid fördelningen strävar landskapsregeringen till att särskilt beakta förnyelse i verksamheterna. Stor vikt läggs även vid jämställdhet, demokrati, hållbarhet och tillgänglighet.

Föreningar och organisationer som arbetar med flickor och pojkar och som söker stöd för sin verksamhet förutsätts arbeta aktivt för att motverka användning av alkohol och droger. Beträffande idrotten är det Ålands idrottsförbund som ansvarar för uppföljningen av föreningarnas drogförebyggande arbete.

I anslaget för understöd till idrotten har främjande av idrotts- och motionsaktiviteter för personer med funktionsvariationer beaktats, liksom medel för idrottsanläggningar och -redskap. Dessa bidrag kan beviljas både föreningar och kommuner. Beträffande stöd till idrottsanläggningar läggs särskild vikt vid tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsvariationer.

Anslag som reserverats för investeringar inom ungdomssektorn hanteras av Ålands kulturdelegation under moment 51600.

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-2 010 557	-2 170 000		-2 200 000
Anslag netto	-2 010 557	-2 170 000		-2 200 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.200.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås fördelat enligt

- 470.000 euro för ungdoms- och fritidsverksamhet, inklusive 210.000 euro för den verksamhet som bedrivs av föreningen Ung resurs
- 1.650.000 euro för idrottsverksamheten. Beloppet överförs till paraplyorganisationen Ålands idrott, dels för vidare fördelning av verksamhetsstöd till idrottsföreningar och -organisationer, dels för Ålands Idrotts egna administrativa kostnader och dels för utbildnings- och utvecklingsprojekt på idrottsområdet samt
- 80.000 euro för anläggningsprojekt och föreningarnas och kommunernas inköp av idrottsredskap.

516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet

Penningautomatmedel används för kulturell verksamhet, kulturprojekt inom föreningsverksamheten i enlighet med LL (1983:39) om kulturell verksamhet. Penningautomatmedel används också för stipendier till enskilda kulturutövare. Prioriterade faktorer som beaktas vid fördelningen av medel är förnyelse, jämställdhet, hållbarhet och tillgänglighet.

Reserverade medel under budgetmoment 51600 fördelas av Ålands kulturdelegation med undantag för verksamhetsstöd till Stiftelsens Ålands sjöfartsmuseum, inklusive medel för renovering av museifartyget Pommern.

Under år 2019 avser Ålands kulturdelegation införa fyra arbetsstipendier om maximalt ett år/stipendium och som i första hand beviljas enskilda personer som är aktiva inom bildkonst/konsthantverk, musik, litteratur och teater.

51600 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-1 552 935	-1 550 000		-1 560 000
Anslag netto	-1 552 935	-1 550 000		-1 560 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.560.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning

- 1.175.000 euro utgör medel för verksamhets- och projektstöd till föreningar och organisationer samt stipendier till enskilda kulturutövare. I anslaget beaktas en höjning av kulturprissumman till 5.000 euro samt vid behov 4 arbetsstipendier om 20.400 euro/stipendium. Stöd till bildningsförbundens verksamhet och specialprojekt ingår i enlighet med LL (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund
- 50.000 euro som investeringsstöd till ungdomslokaler, bygårdar och andra lokaler som används för kulturella ändamål
- 300.000 euro för Ålands Sjöfartsmuseums ordinarie verksamhet samt
- 35.000 euro för Pommerns löpande underhåll. Föreslås att medel inte reserveras för större renoveringsarbeten på Pommern år 2019.

520 Landskapsandelar och stöd för grundskolan

Landskapsandelarna för grundskolan bidrar till landskapsandelssystemets målsättning att jämna ut kommunernas förutsättningar att tillhandahålla lagstadgad service, LL (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna.

Hösten 2018 är antalet grundskolor 22 och antalet elever 2.890 (2017: 2.890). 34 barn undervisas i hemmet och sju barn går i skola utanför Åland.

52000 Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-12 652 903	-7 010 000		-7 090 000
Anslag netto	-12 652 903	-7 010 000		-7 090 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 7.090.000 euro.

Landskapsregeringen avlämnar ett lagförslag om ändring av LL (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna rörande landskapsandelen för grundskolan. Lagförslaget överlämnas till lagtinget i samband med förslaget till budget för landskapet Åland år 2019 med avsikt att lagen kan sättas ikraft på de grunder som anges i 20 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland (1991:71). Se motiveringen till kapitel 330.

Utgifter

Utöver lagstadgade landskapsandelar, stöder landskapsregeringen den stödundervisning i svenska som kommunerna anordnar med stöd av 17 § grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland. Stödundervisningen är avsedd för elever som flyttat till landskapet från andra länder och regioner eller som är födda på Åland med en annan språkbakgrund och har ett annat modersmål. En höjning av anslaget beräknas med anledning av landskapsregeringens beslut (ÅLR 2016/9392), andelen elever med annat hemspråk fortsätter att öka samt för mottagande av flyktingar i landskapet.

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning

- 5.425.000 euro för landskapsandelar för grundskolan
- 1.045.000 euro för landskapsandelar för träningsundervisningen samt
- 620.000 euro för stöd till kommunerna för extra stödundervisning i svenska.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

610 Näringslivets främjande

Se kapitletmotiveringen i verksamhetsdelen.

61000 Näringslivets främjande (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 969 268	-2 157 000	- 506 000	-1 645 000
Anslag netto	- 969 268	-2 157 000	- 506 000	-1 645 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.645.000 euro.

Utgifter

Turismens främjande

Turismstrategin 2012 - 2022 är riktgivande för landskapsregeringens arbete med att främja besöksnäringen. Tillsammans med Visit Åland r.f. (VÅ) och Ålands näringsliv r.f. samordnar landskapsregeringen arbetet genom de årliga handlingsplanerna.

En stor del av finansieringen för att främja besöksnäringen avsätts till destinationsmarknadsföring, som genomförs av VÅ tillsammans med näringen. I uppgiften ingår förutom dessa varumärkesstärkande marknadsföringsaktiviteter på prioriterade huvudmarknader även destinationsutvecklingsarbete samt turistinformationservice lokalt på Åland.

Landskapsregeringen noterar att de säljande aktörerna tar ansvar för tjänste- och produktutvecklingen och att en del av finansieringen därför ska gå till att samla näringen och främja utvecklingen av destinationen. Landskapsregeringen noterar och stöder näringens intresse och engagemang att i linje med Turismstrategin vidareutveckla Åland Convention Bureau, vilket är viktigt för utveckling av nya säsonger, liksom arbetet med internationell marknadsföring av den åländska skärgården.

Implementeringen av varumärkesplattformen samordnas vilket stöder utvecklings- och hållbarhetsagendans femte strategiska utvecklingsmål om hög attraktionskraft genom att förstärka bilden av Åland. MatÅland 2017 - 2021 genomförs i linje med Ålands hållbara livsmedelsstrategi med målsättningen att i samarbete med livsmedelsindustrin stärka den åländska matens konkurrenskraft på närmarknaderna och öka Ålands attraktionskraft som turistisk destination. VÅ tar ansvar för certifiering av företag enligt Green Key vilket utgör ett viktigt område inom turismbranschens hållbarhetsarbete och som stöder strategiskt utvecklingsmål 7 om hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster.

VÅ bör fortsätta ta tillvara möjligheterna att delfinansiera destinationsutvecklingsarbete genom EU-program. Den professionella bedömningen samt uppföljningen av marknadsförings- och utvecklingsinsatserna står VÅ för. VÅ bör tillämpa landskapsregeringens riktlinjer för offentlig upphandling.

För år 2019 - 2021 ska ett avtal upprättas med VÅ för marknadsföringen och utvecklingen av destinationen samt upprätthållandet av Turistinformation. Föreslås att landskapsregeringen reserverar penningautomatmedel om 1.340.000 euro för år 2019 under moment 35000 för finansieringen av avtalet och de utökade uppgifterna. Kommande år ökar marknadsföringsinsatserna i samband med Tall Ships Race år 2021 och Ålands 100-årsjubileum år 2022.

Skärgårdsutveckling

Av anslaget föreslås 40.000 euro för bidrag till drift av Skärgårdsnämnden, vilket beviljas genom ett särskilt resultatavtal. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren och Företagsam Skärgård r.f.

Anslaget kan även användas för arvoden och reseersättningar för skärgårdsnämnden samt för ersättning för resor inom ramen för Nordiska Ministerrådets Skärgårdssamarbete.

Nationellt företagsstöd

Av anslaget föreslås 1.400.000 euro för bidrag till nationellt företagsstöd som ett komplement till insatserna som delfinansieras från EU och genomförs inom ramen för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden samt Landsbygdsutvecklingsprogrammet för Åland perioden 2014 - 2020. Nationellt företagsstöd beviljas inom ramen för av landskapsregeringen fastställda stödordningar och principer, vilka baseras på EU:s gällande regelverk om statligt stöd, näringsstödslag (2008:110) för landskapet Åland och LL (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti.

Landskapsregeringen avser att prioritera åtgärder som ökar företagets export av tjänster och varor, internationalisering samt åtgärder som stöder en året-runt detaljhandelsverksamhet i skärgården. Detta görs genom bidrag för företagets internationalisering, nationella investeringsbidrag, finansieringsstöd för detaljhandeln i skärgården inklusive stöd för trygghet av tillgången på färskvaror, d.v.s. delar av det tidigare transportstödet överförs som butiksstöd till skärgården, se moment 75100. I momentet ingår även stöd till nya skärgårdsföretag.

Räntestöd

Av anslaget föreslås 2.000 euro för räntestöd för företags investeringar. Saldot i augusti 2018 för utestående räntestöds krediter var 9.407 euro.

Av anslaget föreslås 20.000 euro för räntestöd för Finnvera Abp:s lån till åländska företag.

Finnvera Abp är ett statsägt specialfinansieringsbolag som erbjuder riskfinansiering samt utvecklingstjänster för små och medelstora företag, främjar export och företagets internationalisering samt befrämjar regionalpolitiska åtgärder. För att möjliggöra för små och medelstora företag på Åland att ta del av Finnveras produkter har landskapsregeringen och Finnvera Abp sedan många år tillbaka ett samarbetsavtal, där nuvarande avtal är i kraft fram till 31.12.2022.

Landskapsregeringen betalar räntestöd för gamla, ikraftvarande lån. Räntestödet gäller främst minilån, företagarlån till kvinnor samt investeringslån. Nya räntestödslån beviljas inte via Finnvera Abp varför budgetanslaget gradvis kommer att sjunka.

Per augusti 2018 var saldot på utestående räntestöds krediter 546.799 euro. Antalet åländska företag med aktiva räntestöds krediter eller garantier från Finnvera Abp uppgår till totalt 71 st.

Internationella utvecklingsprojekt

Under momentet föreslås att 183.000 euro avsätts för landskapsregeringens andel i den nationella finansieringen av bl.a. Interreg projekt. Anslagen från detta moment tilldelas åländska projekt i Interreg-programmet Central Baltic Programme 2014 - 2020. Momentet kan även användas för andra projekt av internationell karaktär eller för enbart nationellt finansierade utvecklingsprojekt på Åland.

Anslaget föreslås även kunna användas som nationell medfinansiering till åländska företag som deltar i europeiska program såsom Eurostars. Finansiering kan beviljas om 50 % dock högst 200.000 euro av de faktiska kostnader som sökanden har och som inte har annan finansiering.

Finansiering till företag beviljas i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 1407/2014 om tillämpning av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

615 Främjande av livsmedelsproduktion

Ett långsiktigt hållbart och bärkraftigt jordbruk kännetecknas av en lönsam konkurrenskraftig produktion, miljöhänsyn och goda sociala förhållanden.

Utvecklande av konkurrenskraften genom att utveckla effektiviteten, kvalitetstänkande samtidigt som naturtillgångarna utnyttjas hållbart kräver en hög kunskapsnivå för att lyckas. I detta sammanhang är rådgivningen och kunskapsutvecklingen genom rådgivning och projekt mycket viktiga varför landskapsregeringen finansierar produktionsrådgivning, utvecklingsarbete och utvecklingsprojekt inom de olika produktionsinriktningarna. Genomförande av investeringar är avgörande för utvecklande av konkurrenskraften och möjligheten till hållbar produktion inom lantbruket. Som ett komplement till åtgärderna inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet under kapitel 623 genomförs ett nationellt strukturstöd inriktat på räntestöd riktat till investeringar och nyetablerade jordbruksföretag.

61500 Främjande av livsmedelsproduktion (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 764 467	- 775 000		- 759 000
Anslag netto	- 764 467	- 775 000		- 759 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 759.000 euro.

Utgifter

Rådgivning

Av anslaget föreslås ett nettoanslag om 585.000 euro för att finansiera rådgivningen samt försöks- och utvecklingsverksamheten i enlighet med verksamhetsavtal med Ålands hushållningssällskap r.f. för perioden 2015 - 2020. Avtalet delar de övergripande målsättningarna för livsmedelsproduktion och lantbruket, d.v.s. fokus är en ekonomisk, smart och hållbar utveckling på landsbygden. Den främsta prioriteringen är att bidra till skapande av konkurrenskraftiga landsbygdsföretag som producerar råvaror av rätt kvalitet till den lokala livsmedelsindustrin och livsmedel till konsumenter.

Föreslås även att ett anslag om 100.000 euro kan användas till att utanför det fleråriga avtalet med Ålands hushållningssällskap r.f. finansiera allmänna projekt för utvecklingen av näringen, samt för att stärka den lokala produktionen.

Räntestöd

Av anslaget föreslås 64.000 euro för att finansiera räntestödet för årets beviljningsfullmakt om lån med räntestöd om 1.500.000 euro och tidigare års beviljade räntestödslån. Målsättningen är att räntestödet medverkar till en mer rationell och effektiv jordbruksproduktion i landskapet.

Räntestöd kan beviljas för lån vid produktionsinvesteringar i byggnader samt för visst lösöre. Räntestöd i samband med investeringar är ett komplement till investeringsstödet till jordbruket inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet under moment 62300.

Ett fullt utnyttjande av beviljningsfullmakten beräknas enligt dagens ränteläge medföra nominell kostnad för landskapet om ca 240.000 euro under en femtonårsperiod. Lånen förmedlas av

kreditinstitut på Åland och räntestödet varierar med marknadsräntorna och är maximalt 3 %. Saldot på utestående räntestöds krediter för investeringar var 8.400.000 euro i augusti 2018.

Räntestöd, lån till lantbruk, euro	Kostnad	Kostnad	Beräknad återstående
	År 2019	År 2020	kostnad vid ett ränteläge om 4,0 %
Totalt	64 000	80 000	1 500 000
Lån utgivna åren			
1997-2019 (ca 8,4 milj.)	58 000	68 000	1 260 000
Lån utgivna år			
2019 (1,5 milj.)	6 000	12 000	240 000

Skördeskador

Av anslaget föreslås 10.000 euro för finansiering av räntestöd för lån beviljade med anledning av skördeskador i enlighet med LL (1980:44) om räntestödslån vid skördeskador. Räntestöd på lån utgår i syfte att lindra de likviditetsproblem odlaren riskerar till följd av minskade intäkter från den skörd som drabbats av skördeskada. Lån kan beviljas sådana gårdar där det konstaterats skördeskador som uppstått oberoende av odlaren i oskördad gröda till följd av ogynnsamma väderförhållanden.

Föreslås att det under året får beviljas nya räntestödslån om sammanlagt högst 300.000 euro. Räntestödet betalas som ett fast räntestöd om maximalt 5 % i högst 5 år. Låntagarens ränta uppgår dock alltid till minst 1 %. Skulle lånets totala ränta och låntagarens ränta sjunka under 6 % är räntestödet skillnaden mellan totala räntan och låntagarens ränta om 1 %. Stödet betalas med grund i kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 om stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn (de minimis). Utbetalande av stödet förutsätter att det finns utrymme i den kvot för stöd av mindre betydelse som fördelats mellan Åland och riket utgående från den landskvot som fastställts i förordning (EU) nr 1408/2013.

Ett fullt utnyttjande av bevilningsfullmakten beräknas enligt dagens ränteläge orsaka landskapet kostnader om 30.000 euro under en femårsperiod. Saldot på utestående räntestöds krediter för skördeskador var 6.781 euro per 16.8.2018.

61550 Avbytar-service

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 176 407	- 325 000		- 310 000
Anslag netto	- 176 407	- 325 000		- 310 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 310.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 310.000 euro att användas för att säkerställa åtaganden och kostnader i enlighet med LL (2014:53) om avbytar-service. Anslaget avser utgifter för ersättning till privat avbytar-service samt vikariehjälp i enlighet med regelverket.

621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020

Europeiska kommissionen har den 17 december 2014 C(2014) 9951 godkänt Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Europeiska socialfonden (ESF). Programmet heter *Entreprenörskap och kompetens – Ålands strukturfondsprogram 2014-2020*.

Strukturfondsmedlen för det operativa programmet på Åland 2014 - 2020 uppgår till totalt 4.995.000 euro, fördelat på 2.322.538 euro från Eruf och 2.672.962 euro från ESF. Programmet omfattar hela Åland och målgruppen är företag, föreningar och offentliga aktörer. Programmets tekniska stöd budgeteras i helhet via socialfonden. Av programmets totala offentliga finansiering har 30 procent avsatts till offentligt riskkapital.

Den övergripande målsättningen för programmet är att utveckla kunskapen och förbättra kompetensen inom arbetslivet, öka sysselsättningen, produktiviteten och innovationskapaciteten. Målet är att förnya och diversifiera det åländska näringslivet och att bidra till ett välutbildat, jämställt och aktivt inkluderande samhälle. Strategin är att skapa förutsättningar för och stöda innovationer och kompetens i företag och organisationer på Åland för att få näringslivet att växa smart och hållbart. Fokus läggs på långsiktighet, samverkan på olika plan, kapitalförsörjning i tidiga faser av företagets livscykel och kompetensförsörjning.

Ett förverkligande av dessa mål förväntas ge en hög sysselsättningsgrad, god skattekraft, konkurrenskraftiga företag och en långsiktigt hållbar tillväxt som gör det möjligt att behålla den åländska välfärden på en fortsatt hög nivå.

ERUF OCH ESF	Finansieringsram	Budgeterat	Förslag	Återstod
	2014 - 2020	2014 - 2018	2019	
Landskapsregeringens finansieringsandel	3 485 850	3 486 633	-	-
ERUF:s finansieringsandel	812 888	812 571	-	-
ESF:s finansieringsandel	2 672 962	2 510 950	81 000	81 012
Totalt	6 971 700	6 810 154	81 000	81 012
Finansieringsinstrument, lån bm 962100	3 019 300	3 020 000	0	0
Totalt inklusive finansieringsinstrument	9 991 000	9 830 154	81 000	81 012

62100 Europeiska Unionen - ERUF och ESF 2014-2020 (R-EU)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	- 787	323 000		323 000
Kostnader	1 574	- 145 000		-81 000
Anslag netto	787	178 000		242 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 323.000 euro och ett anslag om 81.000 euro.

Inkomster

Av inkomsten föreslås att 297.000 euro upptas, vilket motsvarar finansieringsramen för år 2019 för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från ERUF.

Av inkomsten föreslås att 26.000 euro upptas, vilket motsvarar finansieringsramen för år 2019 för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från ESF.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 81.000 euro.

Av anslaget föreslås inga medel för genomförande av programmet delfinansierat av ERUF då fondens andel av finansieringsramen redan budgeterats.

Lån för genomförande av finansieringsinstrumentet upptogs i landskapets femte tilläggsbudget år 2015, moment 962100.

Operativprogrammet som delfinansieras av regionalfonden förverkligas genom det prioriterade området *Entreprenörskap och innovation* som har två investeringsprioriteringar

- främja företagsinvesteringar inom innovation och forskning samt
- stöd av små och medelstora företags förmåga att inleda tillväxt- och innovationsarbete.

De huvudsakliga målgrupperna för åtgärderna är små och medelstora företag, nyetablerade teknologiföretag samt teknikintensiva eller innovativa små tjänsteföretag vilka har potential att utvecklas till internationella tillväxtföretag, högskolor/universitet, intresse- och branschorganisationer samt offentliga aktörer. Programmet genomförs med projektstöd till offentliga organ och organisationer samt genom offentligt riskkapital till företag.

Av anslaget föreslås 81.000 euro för genomförandet av programmet delfinansierat av ESF motsvarande finansieringsramen för år 2019.

Det prioriterade området som delfinansieras av socialfonden kallas *Delaktighet och kompetens* och har fyra investeringsprioriteter:

- minskad arbetslöshet med fokus på ungdomar och ökad rörlighet på arbetsmarknaden
- minskad risk för marginalisering
- uppgradering av kunskaper, färdigheter och kompetens av arbetskraften samt
- flexibla och relevanta utbildningssystem.

Huvudsakliga målgrupper är anställda inom företag och organisationer, personer som riskerar att marginaliseras och arbetslösa. Programmet genomförs i form av projektstöd.

Under momentet upptas även anslag för tekniskt stöd som finansierar administration, information, uppföljning, övervakning och utvärdering.

623 Europeiska Unionen - program för landsbygdens utveckling, EJFLU, 2014 - 2020

Europeiska kommissionen godkände den 13 februari 2015 program för landsbygdsutveckling för perioden 2014 - 2020. Övergripande målsättning för programmet är att bidra till en hållbar ekonomisk och smart utveckling på landsbygden och till att utveckla och diversifiera det till landsbygden kopplade näringslivet. Programmet ska dessutom bidra till att stärka och utveckla de redan goda natur- och miljöförhållandena samt stärka landskapets attraktivitet som samhälle. Programmets främsta prioritering är att säkerställa en tillräcklig primärproduktion och på så sätt se till att det finns råvaror till livsmedelsindustrin och livsmedel för konsumenterna. Detta bör bygga på ett konkurrenskraftigt och hållbart jordbruk. Programmet genomför 9 åtgärder och 15 underåtgärder för att nå dessa mål utgående från 5 av unionens 6 prioriteringsområden för landsbygdsutveckling. Budgetområdet stöder flertalet av de strategiska utvecklingsmålen inom landskapets utvecklings- och hållbarhetsagenda. Mest medel avsätts till åtgärder som stöder utvecklingsmålen 3 och 4; allt vatten har god kvalitet och ekosystem i balans och biologisk mångfald.

EJFLU	Finansieringsram	Budgeterat	Förslag	Återstod
	2014 - 2020	2014 - 2018	2019	
Landskapsregeringens finansieringsandel	34 744 000	24 582 000	5 080 000	5 082 000
EJFLU:s finansieringsandel	20 709 000	14 672 000	3 018 000	3 019 000
Totalt	55 453 000	39 254 000	8 098 000	8 101 000
Nationell tilläggsfinansiering	2 564 000	1 754 000	404 000	406 000
Totalt	58 017 000	41 008 000	8 502 000	8 507 000

62300 Europeiska Unionen - EJFLU, 2014 - 2020 (R-EU)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	3 215 009	3 018 000		3 018 000
Kostnader	-8 634 252	-8 407 000		-8 407 000
Anslag netto	-5 419 243	-5 389 000		-5 389 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 3.018.000 euro och ett anslag om 8.407.000 euro.

Inkomster

Under momentet upptas anslag som överförs till landskapsregeringen från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) för finansiering av landsbygdens utvecklingsprogram 2014 - 2020.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 8.228.000 euro för landskapets andel och EU:s andel för finansieringen av de 9 åtgärderna och 15 underåtgärderna inom landsbygdsutvecklingsprogrammet för perioden 2014 - 2020. De finansiellt mest omfattande åtgärderna utgörs av kompensationsbidraget, stöd för miljö- och klimatvänligt jordbruk, stöd för ekologisk produktion samt investeringsstöd till livsmedelsindustrin, startstöd till unga odlare samt rådgivning och kunskapsöverföring inom jordbruket. I momentet ingår också finansiering av den nationellt finansierade husdjursförhöjningen inom kompensationsbidraget. Inom ramen för momentet finansieras också programmets tekniska stöd.

I anslaget ingår även 179.000 euro för finansiering av EU:s andel av genomförande av Leader-dimensionen samt för genomförande av Leader-projekt. Anslaget består av medel från jordbruksfonden (EJFLU). Leader-dimensionen ska medverka till att utveckla landsbygden och fungera som ett instrument till att samordna de landsbygdsboende till samarbete kring olika typer av projekt t.ex. till förmån för närmiljön. Landskapets finansieringsandel för Leader-dimensionen om 95.000 euro upptas under moment 62390.

62390 Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader		-95 000		-95 000
Anslag netto		-95 000		-95 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 95.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser landskapets finansieringsandel som finansieras ur penningautomatmedel för genomförande av Leader-metoden samt för genomförande av Leader-projekt.

Leader-metoden ska medverka till att utveckla landsbygden och även fungera som ett instrument till att samordna lokalbefolkningen till samarbete kring projekt, bl.a. miljömässiga projekt.

625 Europeiska Unionen - Europeiska havs- och fiskerifonden, EHFF, 2014 - 2020

Genomförandet av det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020 inleddes under hösten 2015.

I första tilläggsbudgeten för år 2018 minskades landskapets medfinansiering av programmedlen med 700.000 euro till följd av att en tidigare planerad större investering inte kommer att genomföras under programperioden. Av samma anledning föreslås nu ytterligare en minskning av medfinansieringen om totalt 1.105.000 euro.

Finansieringsramen för Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program kan efter dessa minskningar sammanfattas enligt följande:

EHFF	Finansieringsram	Budgeterat	Förslag	Återstod
	2014 - 2020	2014 - 2018	2019	
Landskapsregeringens finansieringsandel*	4 280 000	2 431 000	937 000	912 000
EHFF:s finansieringsandel	4 280 000	2 530 000	915 000	835 000
Totalt	8 560 000	4 961 000	1 852 000	1 747 000
*Landskapsregeringens del av finansieringen minskas år 2018, i jämförelse med tidigare års total finansieringsram 2014 - 2020.				

62500 Europeiska Unionen - EHFF, 2014-2020 (R-EU)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	246 890	453 000		915 000
Kostnader	- 674 562	-1 200 000	700 000	-1 852 000
Anslag netto	- 427 673	- 747 000	700 000	- 937 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 915.000 euro och ett anslag om 1.852.000 euro.

Inkomster

Inkomsten avser intäkterna från EHFF som medfinansiering av det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden för programperioden 2014 - 2020.

Utgifter

Anslaget avser den totala offentliga finansieringen av det operativa programmet inom ramen för vilket stöd beviljas för programperioden 2014-2020.

Anslaget inkluderar 1.530.000 euro för insatser för att främja en hållbar utveckling av fiskerinäringen i landskapet. Landskapets medfinansiering utgör 890.000 euro.

För den del av programmet som ska stöda insatser inom den integrerade havspolitikens avsätts 100.000 euro, varav landskapets medfinansiering är 25.000 euro.

Den del av programmet som rör fiskerikontroll och övervakning utgör 222.000 euro, varav landskapets finansiering är 22.000 euro.

Under momentet upptas även anslag för tekniskt stöd. Tekniskt stöd kan inkludera kostnader för administration, uppföljning och övervakning av programmet, informationsinsatser samt löpande utvärdering och utredningar.

640 Främjande av skogsbruket

64000 Främjande av skogsbruket (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 287 898	- 465 000		- 450 000
Anslag netto	- 287 898	- 465 000		- 450 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning ett nettoanslag om 450.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser i första hand stöd för skogsbruksåtgärder. Skogsprogrammet "SkogsÅland2027" har bl.a. som målsättning att fördubbla arealen röjning och att öka avverkningen. Programmet väntas även leda till en ökad markberedningsareal, ökat stubbehandlingsbehov och ett ökat behov av grundförbättring av skogsbilvägar. Föreslås att 335.000 euro av anslaget används för stöd i enlighet med LL (2015:32) och LF (2015:33), ändrad genom (2018/30) om stöd för hållbart skogsbruk.

Föreslås vidare att 115.000 euro av anslaget används för skoglig rådgivningsverksamhet som tillhandahålls av Ålands skogsvårdsförening r.f. i enlighet med ramavtal mellan Ålands landskapsregering och Ålands hushållningssällskap r.f. gällande rådgivningen för primärnäringsarna. Rådgivningsunderstödet har i enlighet med avtalet sänkts med 15.000 euro jämfört med år 2018. Administrationen av ramavtalet sker i samarbete mellan jordbruks-, fiskeri- och skogsbruksbyrån.

Anslaget får även användas till förhandsfinansiering av åtgärder som landskapsregeringen tvingas vidta enligt 18c § LL (1998:83) om skogsvård och med stöd av 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning gottskrivas inkomster motsvarande förhandsfinansieringen.

650 Jakt- och viltvård

65000 Jakt- och viltvård (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 134 563	- 100 000		- 100 000
Anslag netto	- 134 563	- 100 000		- 100 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 100.000 euro.

Utgifter

I anslaget föreslås 90.000 euro i stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet och skjutbanor, samt viltvårdsprojekt. Dessa ska fördelas rättvist i förhållande till antalet medlemmar i föreningen samt föreningens aktivitet. Målsättningen med skytteverksamheten bör vara att den är självfinansierande. Ett högt prioriterat viltvårdsprojekt är inrättande av mink- och mårhundsfria häckningsområden för sjöfågel och med särskilt fokus på åtgärdsplanen för ejder.

Av anslaget kan ett stöd till Ålands jakt- och fiskemuseum beviljas på basen av redovisade kostnader för jaktvårdsföreningarnas och landskapsregeringens möten, kurser och informationstillfällen vid museet samt särskilda evenemang med anknytning till jakt, dock inte för kostnader som hänför sig till museets ordinarie verksamhet.

Av anslaget föreslås 10.000 euro främst för bidrag för förebyggande åtgärder vid yrkesmässigt bedrivna odling, men även ersättande av hjortdjursskador på yrkesmässigt bedrivna odlingar eller skogsplanteringar. Bidraget beviljas endast i de fall jakt är tillåten på området och att jakt bedrivs aktivt inom områdets närhet under ordinarie jakttid. Anslaget avser dessutom viss försöksverksamhet för förhindrande av hjortdjursskador samt kostnader för tillvaratagande av fallvilt enligt 70 § och 73 § jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland. Anslaget avses över tid delvis motsvara inkomsterna från hjortdjurslicenser. Närmare regler för beviljande av bidrag anges i landskapsregeringens fastställda riktlinjer.

Anslaget kan även användas för jaktvårdsföreningarnas skötsel av förvaltningsuppgifter som rör hjortdjur, hjortdjursinventeringar och forskningsprojekt kring hjortdjur.

670 Främjande av fiskerinäringen

67000 Främjande av fiskerinäringen

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-71 319	- 126 000	20 000	-50 000
Anslag netto	-71 319	- 126 000	20 000	-50 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 50.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 50.000 euro för rådgivningsverksamhet och information till fiskerinäringsföretagen som tillhandahålls av branschorganisationer i enlighet med gällande ramavtal med Ålands hushållningsällskap r.f. för primärnäringsrådgivningen. Administrationen av avtalet sker i samarbete mellan jordbruks-, skogsbruks- och fiskeribrån.

Under momentet har medel tidigare anslagits för fiskeriförsäkringssystemet samt för att främja uppsamling av fjällfisk och skötströmming i skärgård och glesbygd. Det föreslås inga nya medel för dessa ändamål då stödsystemen avslutades under år 2018.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

715 Bostäder och byggande

Landskapsregeringen beviljar som tidigare år landskapsborgen för köp eller byggande av ägarbostäder. Personer som köper sin första ägarbostad kan få stöd genom bostadssparsystemet, dels genom beviljande av räntestödslån och dels genom utbetalning av en sparpremie om 3.000 euro. Stöd för produktion av hyresbostäder sker genom räntestöd med förmånliga villkor samt via landskapsborgen. Stöden till bostadsproduktion bidrar till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 5 och 6 genom att ge möjligheter till ett attraktivt och klimatvänligt boende tillgängligt för olika samhällsgrupper.

Befintliga bostadsstöd för reparationsåtgärder, energieffektivisering och klimatvänliga åtgärder fortsätter som tidigare enligt landskapsregeringens fastställda villkor. Även tillgänglighetsåtgärder i bostäder stöds genom understöd för installation av hissar samt andra tillgänglighetsunderstöd, såsom byggande av ramper. Stöd utges även för konvertering av värmesystem för privata hushåll och för små solenergianläggningar, stödet omfattar även kontor och företag. Stöden bidrar till att förverkliga utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 2, 5 och 6 genom att bidra till ett attraktivt byggande och boende, som är energieffektivt och tillgängligt för alla.

För låntagare med ekonomiska svårigheter, landskapsbelånade hyreshus med tydliga ekonomiska svårigheter och för att täcka kreditförluster förorsakade av låntagare med landskapsbelånad ägarbostad som blivit permanent insolvent, ges understöd och specialåtgärder genom betalning av räntor. Enligt prövning kan understöd ges för att främja och stöda företagsarrangemang i landskapsbelånade hyresbostadsbeståndet med avsikt att skapa solidare företag och på lång sikt bättre verksamhetsförutsättningar.

71500 Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-65 388	- 220 000		- 220 000
Anslag netto	-65 388	- 220 000		- 220 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 220.000 euro.

Utgifter

Anslaget fördelas enligt följande

- understöd för reparationer av pensionärs ägarbostad eller avlägsnande av sanitär olägenhet i bostad ca 25.000 euro
- energieffektiviserande och klimatvänliga åtgärder samt tillgänglighetsåtgärder ca 185.000 euro samt
- specialåtgärder gällande låntagare med ekonomiska svårigheter ca 10.000 euro.

Vidare föreslås att anslagen även används för att täcka åtaganden för ägarbostäder med borgensförbindelser under moment 71510.

71510 Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 109 197	- 120 000		- 120 000
Anslag netto	- 109 197	- 120 000		- 120 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 120.000 euro för beviljande av räntestöd och landskapsborgen med stöd av LL (1999:40) om bostadsproduktion och för beviljande av räntestöd och bostadssparpremie med stöd av LL (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad.

Utgifter

Nya räntestödslån för ägarbostäder beviljas endast för personer som har sparat till köp av den första bostaden (BSP-systemet), varvid landskapsregeringen även betalar en premie om 3.000 euro i enlighet med LL (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad. Räntestöd beviljas då låntagarens ränta överstiger 3,8 % (för lån beviljade innan BSP-systemet trädde i kraft: 3,5 %).

För produktion av hyresbostäder föreslås räntestödslån för sammanlagt högst 7.500.000 euro, vilket är på samma nivå som tidigare år.

Landskapsborgen får ställas för anskaffning av ägarbostäder och hyresbostäder i enlighet med LL (1999:40) om bostadsproduktion och av landskapsregeringen särskilt fastställda villkor.

För utbetalande av räntestöd på ägarbostadslån och hyresbostadslån samt sparpremie vid köp av första bostaden fördelas anslaget enligt

- räntestöd till bostadslån ca 45.000 euro samt
- bostadssparpremier ca 75.000 euro.

Sedan år 2014 beviljas landskapsborgen (fyllnadsborgen) för anskaffning av ägarbostad i alla åländska kommuner. Föreslås att sammanlagda uteliggande borgensförbindelser för ägarbostadslån och hyresbostadslån får uppgå till högst 50 miljoner euro.

720 Elsäkerhet och energi

72010 Främjande av hållbar energiomställning (RF)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 581 812	- 630 000		- 400 000
Anslag netto	- 581 812	- 630 000		- 400 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 400.000 euro för främjande av hållbar energiomställning under år 2019. Av dessa medel är 340.000 euro reserverade för vindkraftsstöd medan återstående 60.000 euro föreslås för att fortsätta med insatser för främjande av hållbar energiomställning. Detta innefattar bl.a. laddinfrastrukturen för elfordon.

Utgifter

Landskapsregeringen vill främja elbilsförsäljningen och en utbyggnad av snabbladningsstationer är viktig för att påskynda försäljningen och öka elbilsanvändningen. Genom att placera snabbladare

där de gör mest nytta etableras en allt mer täckande infrastruktur. Under år 2019 planeras fortsatta stödåtgärder inom trafiksektorn.

747 Övrig trafik

74700 Understöd för övrig trafik

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-2 940 236	-3 113 000		-3 173 000
Anslag netto	-2 940 236	-3 113 000		-3 173 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 3.173.000 euro.

Utgifter

För att under år 2019 upprätthålla flygtrafik på linjen Mariehamn-Stockholm/Arlanda avsätts 1.086.000 euro. Det fyraåriga avtalet löper ut 29.2.2020 och en ny upphandling påbörjas inför sommaren 2019.

För att under år 2019 upprätthålla kollektivtrafik avsätts ett anslag om 1.927.000 euro. Dessutom avsätts 60.000 euro för att den understödda trafiken ska använda förnyelsebart bränsle. Nuvarande stödsystem för den regionala kollektivtrafiken är upprättat enligt Europaparlamentets och Europarådets förordning (EG) nr 1370/2007 (s.k. trafikavtalsförordningen). Det andra optionsåret i den pågående tilldelningen löper ut 31.12.2019 och förberedelser för en ny längre upphandling påbörjades i oktober 2018. Den nya upphandlingen kommer att följa den nya kollektivtrafiklagen.

Landskapsregeringen reserverar även 100.000 euro för glesbygds- och matartrafik, vilken sköts av kommunerna. Stödet kan uppgå till max 80 % av kommunens direkta kostnader.

751 Kostnader för sjötrafik

75100 Understöd för varutransporter i skärgården

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	- 250 541	- 274 000	-76 000	
Anslag netto	- 250 541	- 274 000	-76 000	

Budgetmotivering

Momentet utgår.

Föreslås inget anslag för understöd för varutransporter i skärgården. Se moment 61000.

760 Kostnader för väghållning

76000 Landskapsunderstöd för byggande och förbättrande av kommunalvägar

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader				
Anslag netto				

Budgetmotivering

Momentet utgår.

8 Myndigheter samt fristående enheter

850 Högskolan på Åland

85000 Högskolan på Åland

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	43 832	35 000		15 000
Kostnader	-77 359	- 110 000		-90 000
Anslag netto	-33 527	-75 000		-75 000

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 75.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser vissa studiesociala förmåner och stipendier. Anslaget ingår i nettoanslaget för högskolans verksamhetskostnader men redovisas i överföringsdelen till följd av arten på kostnaderna. Se även moment 85000 i verksamhetsdelen.

860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

86050 Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-4 211 168	-4 630 000		-4 400 000
Anslag netto	-4 211 168	-4 630 000		-4 400 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 4.400.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 4.100.000 euro för arbetslöshetsersättningar. Ur landskapets medel erläggs grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd i enlighet med landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Stödbeloppen justeras årligen enligt index. Anslaget har i övrigt beräknats utgående från att arbetslösheten under år 2019 fortsättningsvis kommer att ligga på nuvarande nivå och att antalet stödberättigade därmed kommer att ligga kvar på nuvarande antal.

För specialutgifter för arbetskraftsservicen föreslås ett anslag om 30.000 euro. Anslaget kan användas för att täcka kostnader för utredande av arbets- och utbildningsförutsättningar eller lämplighet för yrke och för specialarrangemang på arbetsplatsen för personer med nedsatt arbetsförmåga (2006:8, § 37). Kostnaderna ersätts enligt samma grunder som i riket (FFS 1073:2012, § 28).

Anslaget kan också användas för att vid behov erbjuda kunder särskilt stöd och handledningsinsatser på arbetsplatsen.

Föreslås ett anslag om 1.000.000 euro för genomförande av sysselsättningsfrämjande åtgärder varav 730.000 euro av anslaget redovisas i verksamhetsdelen moment 86050.

Under momentet upptas anslag för de sysselsättningsfrämjande åtgärder som regleras i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Anslaget används för stödriktade åtgärder

och andra sysselsättningsfrämjande åtgärder för arbetslösa arbetssökande och täcker kostnader för bland annat sysselsättningsstöd. Sysselsättningsstöd är en individuell åtgärd som kan beviljas för anställning, arbetspraktik, läroavtalsutbildning, deltidsarbete och start av företagsverksamhet. Stödet betalas till arbetsgivaren om det är fråga om anställning, annars direkt till personen.

Anslaget kan även användas för betalning av tilläggstjänster till arbetsgivare som kan beviljas sysselsättningsstöd för anställning och som genom en av AMS ordnad tjänsteupphandling erbjuder tilläggstjänster i samband med anställning med sysselsättningsstöd.

Från anslaget bekostas också projektinriktade åtgärder. AMS upphandlar projekt som är inriktade på särskilda kategorier av arbetslösa med svag ställning på arbetsmarknaden.

I övrigt upphandlar AMS alltefter behov olika slag av sysselsättningsåtgärder, exempelvis kurser som är inriktade på jobsökning och vägledning i syfte att förbättra deltagarnas möjligheter att hitta jobb eller utbildningsplats eller någon alternativ lösning.

Anslaget kan även användas för att skapa möjligheter till individuella lösningar för enskilda genom sysselsättningsfrämjande utbildnings- eller valideringsåtgärder samt genom anskaffning av sysselsättningsfrämjande utbildning. Det kan handla om upprätthållande eller komplettering av befintlig kompetens, förberedelse för att starta egen verksamhet eller dylikt.

Ofördelad minskning överföringskostnader

889 Återförda anslag

88900 Återförda anslag

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	112 408	100 000		100 000
Anslag netto	112 408	100 000		100 000

Budgetmotivering

Återbokade bidrag används för att underlätta avförandet av bidrag som beviljats stödmottagare, men som av olika skäl aldrig utbetalas samt för bidrag som återkrävs.

Under momentet föreslås en uppskattad minskning av överföringskostnaderna om 100.000 euro. Minskningen har i budgetförslaget styrts till posten övriga överföringskostnader i resultaträkningen, medan kostnadsminskningen i praktiken fördelas ut till de sektorer som bidragets överföringskostnader ursprungligen belastat.

Detaljmotivering - Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I avsnittet om skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter upptas t.ex. inkomster av avräkning och skattegottgörelse samt ränteintäkter och dividender. Även anslag för avskrivningar upptas i avsnittet. Posterna ingår i resultaträkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i bokslutet för år 2017 och budgeten för år 2018, inklusive de justeringar som gjorts i första tillägget till budgeten för år 2018. Rörande bokslutsuppgifterna för år 2017 bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkts- och kostnadskonton, överföringarnas intäkts- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet.

Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment.

Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

890 Skatter och avgifter av skattenatur, inkomster av lån och finansiella poster

890 Skatter och inkomster av skattenatur

Enligt självstyrelselagen erhåller landskapet ett avräkningsbelopp som utgör 0,45 % av de i statsbokslutet för respektive år redovisade inkomsterna med undantag för upptagna nya statslån. Under ett budgetår erhåller landskapet ett förskott på avräkningsbeloppet för det pågående året. Därtill slutregleras avräkningen för det föregående året efter att statsbokslutet är fastställt.

	År 2015	År 2016	År 2017	År 2018	År 2019
Avräkningsbelopp	220 370 594	222 920 482	231 034 347	245 068 515	242 640 000
Förändring i %	2,7 %	1,2 %	3,6 %	6,1 %	-1,0 %

Åren 2015 - 2017 avser slutavräkning enligt Ålandsdelegationens beslut för respektive år. Åren 2018 och 2019 avser förskott på avräkningsbeloppet enligt Ålandsdelegationens beslut för respektive år. År 2018 inkl. även Ålandsdelegationens beslut om tilläggförskott för år 2018.

Dessutom erhåller landskapet skattegottgörelse om den i landskapet för ett skatteår debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten överstiger 0,5 % av motsvarande skatt i hela riket. Skattegottgörelsebeloppet beräknas som den del som överstiger 0,5 % enligt ovanstående. Beloppet kan beräknas först efter att beskattningen för ett skatteår är slutförd, varför det i praktiken är två års eftersläpning i systemet. Det i föreliggande budgetförslag upptagna skattegottgörelsebeloppet hänförs sig därför till skatteår 2017.

	År 2015	År 2016	År 2017	År 2018	År 2019
Skattegottgörelse	6 987 664	9 508 580	23 945 287	15 196 476	12 800 000
Förändring i %	32,4 %	36,1 %	151,8 %	-36,5 %	-15,8 %

År 2015 avser skattegottgörelse för skatteår 2013, år 2016 för skatteår 2014, år 2017 för skatteår 2015, år 2018 för skatteår 2016 och år 2019 för skatteår 2017. Uppgifterna för skatteår 2017 är preliminära.

Under kapitlet upptas även inkomster av lotteriskatt och apoteksavgifter.

89000 Skatter och inkomster av skattenatur

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	269 750 689	263 418 000	2 109 000	268 280 000
Kostnader				
Anslag netto	269 750 689	263 418 000	2 109 000	268 280 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om sammanlagt 268.280.000 euro.

Inkomster

Det förskott landskapet i enlighet med 45 § självstyrelselagen erhåller för år 2019 uppgår enligt Ålandsdelegationens beslut till 242.640.000 euro, vilket belopp föreslås upptaget som inkomst under momentet.

Med hänvisning till 49 § självstyrelselagen föreslås upptaget ett belopp om 12.800.000 euro som uppskattad inkomst av skattegottgörelse för skatteåret 2017. Det slutliga beloppet av skattegottgörelsen blir känt först efter att beskattningen för år 2017 har avslutats.

Den lotteriskatt som riksmyndigheterna uppstår av Ålands Penningautomatförening återbärs till landskapet. År 2019 erhåller landskapet den lotteriskatt som Ålands Penningautomatförening erlägger för verksamheten under år 2018. Med hänvisning till ovanstående föreslås en uppskattad inkomst om 12.100.000 euro.

Föreslås därtill en inkomst om 740.000 euro för avgifter enligt LL (1947:6, ändr. 2002/44) om apoteksvgift i landskapet Åland.

892 Finansiella poster

89200 Finansiella poster (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	2 486 094	1 502 000		2 154 000
Kostnader	-1 026 813	- 260 000		- 280 000
Anslag netto	1 459 281	1 242 000		1 874 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 2.154.000 euro och anslag om 280.000 euro.

Inkomster

Inkomsten har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

Finansiella poster	
Totalt	2 154 000 euro
Räntor på lån och landskapsgarantier	709 000 euro
Ränteinkomster av likviditetsplaceringar och räntor på bankkonton	20 000 euro
Dividendinkomster	1 425 000 euro

Utgifter

Av anslaget föreslås 100.000 euro för ersättning av kreditförluster för landskapsgarantier och lån beviljade på landskapets ansvar. Anslaget avser även landskapets andel av Finnvera Abp:s kreditförluster för lån beviljade enligt ingått avtal. Se även moment 61000.

Föreslås ett anslag om 150.000 euro i räntestöd för studielån, erläggande av borgensansvarsbelopp samt ränteunderstöd i enlighet med LL om studiestöd (2006:71).

För ränteutgifter m.fl. kostnader för av landskapet upptagna budgetlån och tillfälliga likviditetslån föreslås ett anslag om 10.000 euro. Anslaget avser även räntor och övriga kostnader för regionallån ur Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot.

I anslaget ingår därtill 20.000 euro för att resultatmässigt avskryva osäkra kundfordringar enligt god bokföringssed. I den mån landskapet i ett senare skede erhåller betalning för fordringarna kan inkomsten påföras momentet.

89230 Landskapets fastighetsverk

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	4 000 000	29 300 000		5 800 000
Kostnader				
Anslag netto	4 000 000	29 300 000		5 800 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 5.800.000 euro samt mål och fullmakter för Fastighetsverket enligt nedanstående motiveringar.

Inkomster

Med hänvisning till nedanstående föreslår landskapsregeringen att ett belopp om 5.800.000 euro upptas som ett förskott av det överskott som beräknas uppstå i Fastighetsverket, främst i form av de kalkylerade internräntorna som ingår i de hyresbelopp som debiteras respektive förvaltningsenhet. I samband med att bokslutet för Fastighetsverket fastställs under år 2020 tas ställning till eventuell ytterligare inkomstföring till landskapets budget.

Verksamhet, mål och fullmakter

Landskapets fastighetsverk inleder sitt fjärde verksamhetsår 1.1.2019. Fastighetsverkets verksamhet regleras av landskapslag (2015:110) om landskapets fastighetsverk. Landskapets fastighetsverk är ett affärsverk inom finansavdelningens förvaltningsområde. Enligt lagen ska Fastighetsverket bedriva uthyrningsverksamhet av lokaler och fastigheter för den i 1 § avsedda förvaltningens behov samt sköta den fastighetsförmögenhet som är i Fastighetsverkets besittning. Förutom de bebyggda och obebyggda fastigheterna och vattenområden ansvarar Fastighetsverket även för landskapets ägarandel i tre fastighetsaktiebolag.

År 2019 kommer att präglas av genomförandet av polishusbygget och förvaltningen av ÅHS:s fastigheter. Överföringen av ÅHS:s fastigheter till Fastighetsverket har fortlöpt bra under år 2018, och planering av underhåll och kommande investeringar kommer att få fokus framledes.

Landskapets energi- och klimatstrategis målsättningar innebär ett ytterligare fokus och en intensifiering av omställningen av landskapets fastigheter mot mer energieffektivitet. Fastighetsverket kommer att omsätta strategin i taktiska planer för uppnåendet av klimatmålen 2030, främst genom att fasa ut oljeuppvärmning på ett antal fastigheter varav flera med kulturhistorisk anknytning.

Efter att lagtinget har beslutat om budgeten för landskapet Åland ska landskapsregeringen besluta om målen för Fastighetsverkets tjänster. Enligt lagen ska landskapsregeringen även besluta om Fastighetsverkets resultatmål och intäktsföringsmål efter att budgeten beslutats, men eftersom ett förskott av avkastningen kommer att uppbäras för år 2019 bör resultatmål och intäktsföringsmål beslutas samtidigt som förskottet på avkastningen beslutas av lagtinget. Landskapsregeringen föreslår att resultatmålet uppgår till 6.376.000 euro och att intäktsföringsmålet beslutas till 5.800.000 euro för år 2019 enligt nedanstående budgeterade resultaträkning. Intäktsföringsmålet uppgår till ca 91 % av resultatmålet. Intäktsföringsmålet är högre än tidigare år eftersom internhyrorna höjts.

Fastighetsverkets budget 2019, resultaträkning

Omsättning	
Interna hyresintäkter	20 530 877
Interna skötselanslag	840 000
Externa hyresintäkter	831 350
Övriga intäkter av fastighet	300 000
Omsättning totalt	22 502 227
Material och tjänster	-4 436 316
Personalkostnader	-2 590 975
Avskrivningar	-7 948 894
Övriga rörelsekostnader	-1 150 000
Summa kostnader	-16 126 185
Rörelsevinst	6 376 042
Resultat som överförs till landskapets budget	5 800 000

Investeringarnas maximibelopp och de viktigaste projekten

Med stöd av 6 § 3 punkten i landskapslagen om landskapets fastighetsverk begärs fullmakt för Fastighetsverket att genomföra investeringar i fastigheter och byggnader under år 2019 om högst 9.450.000 euro. För geriatrisk klinik samt besökscenter i Bomarsund begränsar sig fullmakten i det här skedet till projekteringskostnader. Landskapsregeringen avser att återkomma i en senare budget med begäran om fullmakt för ingående av förbindelser för genomförandet av respektive byggnadsinvestering.

Sålunda begärs enbart för polishusets del fullmakt för att ingå förbindelser under året som leder till kostnader även senare räkenskapsår enligt följande:

	Kostnad 2019	Kostnad under senare år	Total kostnad
Polishus	5 000 000	7 000 000	12 000 000
Geriatrisk klinik	300 000		
Besökscenter Bomarsund	150 000		
Planerat underhåll	4 000 000		4 000 000

Tidigare beviljad fullmakt om 7.450.000 euro för polishus kommer enligt ny projektering inte att räcka för polishusets förverkligande. Fullmakt begärs för 4.550.000 euro utöver tidigare beviljad fullmakt, så att beräknad total kostnad kan uppgå till 12.000.000 euro.

Ett flertal projekt i form av planerat underhåll på olika byggnader genomförs under året, något som delvis blivit eftersatt senaste år. Totalen beräknas uppgå till 4.000.000 euro under år 2019.

Lån och likviditetshantering

Enligt 6 § krävs lagtingets samtycke till att Fastighetsverket tar upp lån för finansiering av sin verksamhet. Enligt detaljmotiveringen gäller samtycket långfristiga lån. Föreslås att Fastighetsverket inte kan uppta långfristiga lån under år 2019.

Avsikten är att kortfristig kassafinansiering sköts inom ramen för landskapets likviditetshantering, utan uttrycklig fullmakt från lagtinget. Fastighetsverkets överskottslikviditet kommer på samma sätt att hanteras centralt vid landskapsregeringens finansavdelning. Likviditeten bedöms vara tillräcklig under år 2019.

Fastighetsförsäljningar

Landskapsregeringen föreslår att styrelsen för Landskapets fastighetsverk ges fullmakt att avyttra följande fastigheter

- en outbruten del av fastigheten Pehrsberg 60-408-1-4 i Finströms kommun om maximalt 12 hektar
- hyreshus på Sanatorievägen 2 med tre lägenheter, tomt om 1.023 m², fastighet 478-27-2-1 i Mariehamns stad
- radhus invid Gutturps fiskodlingsanstalt, maximalt 3.500 m² av fastighet 771-428-1-34 i Sunds kommun samt
- hyreshus med fyra lägenheter om sammanlagt 212 m² invid Ålands musikinstitut vid Grindmattesvägen samt tomtmark om maximalt 1.400 m², del av fastighet 478-18-14-3 i Mariehamns stad.

89250 Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	27 500 000	18 000 000		21 000 000
Kostnader				
Anslag netto	27 500 000	18 000 000		21 000 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 21.000.000 euro.

Inkomster

Med hänvisning till kapitel 350 i överföringsavsnittet föreslås en inkomst om 21.000.000 euro.

893 Avskrivningar och nedskrivningar

89300 Av- och nedskrivningar (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-7 810 046	-7 761 000		-7 800 000
Anslag netto	-7 810 046	-7 761 000		-7 800 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 7.800.000 euro under momentet.

Utgifter

Anslaget avser avskrivningar enligt plan för tillgångar som är underkastade förslitning. Avskrivningar görs på immateriella tillgångar, byggnader och konstruktioner, vägar och annan infrastruktur, transportmedel, arbetsmaskiner samt övriga maskiner och inventarier.

Avskrivningarna för år 2019 har kalkylerats uppgå till sammanlagt 9.600.000 euro, varav 1.800.000 euro budgeteras under ÅHS, moment 84000.

Detaljmotivering - Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar ingår olika typer av budgetutgifter som ger landskapet tillgångar av olika slag. Förslitning underkastade tillgångar överstigande 50.000 euro upptas som en investering och aktiveras i balansräkningen och kostnadsförs genom planmässiga avskrivningar. Anslag upptas i allmänhet endast för det som ska förverkligas under året, dock så att man i planen uppger totalkostnaden för ett projekt som inleds under budgetåret och som fordrar anslag under kommande år för att kunna förverkligas. Lån och övriga finansinvesteringar används för lån som beviljas av landskapets medel samt t.ex. för inköp av aktier och värdepapper. I avsnittet ingår även inköp av eller intrångsersättning för naturskyddsområden. Posterna ingår i balansräkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i bokslutet för år 2017 och budgeten för år 2018, inklusive de justeringar som gjorts i första tillägget till budgeten för år 2018. Rörande bokslutsuppgifterna för år 2017 bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkts- och kostnadskonton, överföringarnas intäkts- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet.

Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment.

Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

100 Lagtinget

9111 Lagtingets kansli

911150 E-demokrati - utvecklingsprojekt (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-248 579	-280 000		-230 000
Anslag netto	-248 579	-280 000		-230 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 230.000 euro.

Utgifter

För att öka öppenheten i förhållande till och i dialogen med medborgarna pågår inom lagtinget ett projekt vars mål är att integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati. Projektet pågår i enlighet med den av kanslikommissionen tidigare fastställda och senare reviderade budgetplanen:

Budgetplan

2016 235.000 euro

2017 329.000 euro

2018 280.000 euro

2019 230.000 euro

I anslaget inkluderas löner, eventuella konsultuppdrag och övriga utgifter såsom teknisk utrustning, programvaror, utbildning och resor.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

9340 Särskilda understöd, lån och investeringar

934000 Övriga finansinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter		3 388 000		
Kostnader	-800 000	-800 000		-800 000
Anslag netto	-800 000	2 588 000		-800 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 800.000 euro.

Inkomster

Landskapsregeringen bemyndigas att sälja aktier till skäligt pris och vad som bedöms ändamålsenligt avseende verksamhetens syfte och ägarförhållanden.

Utgifter

Med hänvisning till andra tillägget till budgeten för år 2016 föreslås ett anslag om 800.000 euro för att stärka det egna kapitalet i Kraftnät Åland Ab. Stärkningen av det egna kapitalet görs under åren 2017 - 2020 med sammanlagt 3.200.000 euro. Landskapsregeringen har i dialog med EU-kommissionen genom ett förhandsmeddelande utrett hur kapitaltillskottet ska hanteras ur ett statsstödsperspektiv. Med beaktande av det föreslagna upplägget har kommissionen gjort en preliminär bedömning att åtgärden inte utgör statligt stöd och har avslutat ärendet.

934080 Övriga lån (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	3 387 410	2 504 000		3 352 000
Kostnader	-192 215	-192 000		-192 000
Anslag netto	3 195 195	2 312 000		3 160 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 3.352.000 euro och ett anslag om 192.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser avkortningar på lån. Även avkortningar på de lån som utgivits av Nordiska Investeringsbankens regionallånevot ingår i beloppet.

Utgifter

Anslaget avser avkortningar av upptagna finansieringslån. Därtill ingår anslag för avkortning av regionallån från Nordiska Investeringsbanken, vilka motsvaras av inbetalningar under föreliggande moment, se inkomster ovan.

9350 Penningautomatmedel

935010 Lån ur penningautomatmedel (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-892 876	-2 958 000		-6 187 000
Anslag netto	-892 876	-2 958 000		-6 187 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 6.187.000 euro.

Utgifter

Anslaget utges som lån för aktivitetsfrämjande och sysselsättningsskapande investeringsprojekt. Lånet kan även utges för socialvårdsanläggningar, idrottsanläggningar och liknande projekt. Se även kapitel 350 i överföringsavsnittet.

Lån utges till kommuner, föreningar och sammanslutningar.

Räntan föreslås uppgå till 1 %.

9390 Gemensamma förvaltningskostnader

939000 IT-systemanskaffningar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-362 510	-435 000		-575 000
Anslag netto	-362 510	-435 000		-575 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 575.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår kostnader för följande systemanskaffningar och -utveckling

- vidareutveckling av systemet för budgethantering och verksamhetsstyrning samt integration av detta med ett antal övriga verksamhetssystem

- vidareutveckling av löne- och personaladministrativa systemet, plattformen för e-tjänster och hembygdsrättssystemet samt

- modernisering av landskapsregeringens datanätverk såväl utrustnings- som konfigurationsmässigt.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

9440 Naturvård

944000 Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-234 500	-219 000		-230 000
Anslag netto	-234 500	-219 000		-230 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 230.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser det fortsatta förverkligandet av Natura 2000-programmet genom inköp eller intrångsersättningar. I anslaget ingår även kostnader för värdering, vetenskapliga utredningar och andra åtgärder som direkt härrör sig till utvidgning av arealen av skyddad natur. Ett aktivt arbete för fullföljande av Ålands Natura 2000-program jämte tillgodoseendet av behovet att komplettera programmet är ett prioriterat område. Åtgärderna bidrar främst till att nå det strategiska utvecklingsmålet 4, åtgärderna bidrar också till att uppnå det strategiska utvecklingsmålet 5 genom att skapa attraktionskraft för boende och besökare.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

9516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet

951600 Utbyggnad av Ålands sjöfartsmuseum (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	0	0		0
Anslag netto	0	0		0

Budgetmotivering

Momentet utgår.

9540 Kulturarvs- och museiverksamhet

954000 Inköp av konst (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-41 803	-20 000		-20 000
Anslag netto	-41 803	-20 000		-20 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 20.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås för att uppfylla målsättningarna för Ålands konstmuseum vad gäller inköp av konst som omfattar såväl utövande konstnärer som tidigare verksamma. Särskild uppmärksamhet fästs vid genusperspektivet. Konstinköpen ska inkludera såväl traditionell bildkonst som modern foto- och videokonst, installationer, etc.

Föreslås, med hänvisning till 6 § i finansförvaltningslagen (2012:69), att inkomster av avkastningen från Irene och Halvdan Stenholms donationsfond kan gottskrivas momentet. Avkastningen ska användas för inköp av värdepapper eller konst.

954010 Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	0	-184 000		-258 000
Anslag netto	0	-184 000		-258 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 258.000 euro.

Utgifter

Kastelholms slotts permanenta utställning förnyas i ett projekt med tre etapper. Den första etappen, innefattande planering, rapportskrivning, projektering och en första fysisk förnyelse, genomförs inför säsong 2019. För projektet föreslås ett anslag om 143.000 euro för år 2019, och uppskattningsvis ytterligare 64.000 euro år 2020.

För att förtäta utrymmet för samlingsförvaring i Ålands museums centralmagasin, och för att få förvaringsplats för de ömtåligaste museiföremålen, föreslås en investering av ett eldrivet hyllsystem till en kostnad om 35.000 euro.

Bomarsundsområdet med fästningsruiner utgör ett av landskapets mest betydelsefulla och populära besöksmål. Ett förverkligande av ett besökscentrum är den största enskilda satsningen som kan göras för att underlätta besökarens upplevelse av området. Under året avser landskapsregeringen påbörja ett flerårigt projekt med avsikten att uppföra ett besökscentrum i området som ska stå klart den 9 juni 2022 som ett led i firandet av Åland 100 år. Föreslås i ett första skede ett anslag om 80.000 euro år 2019 för planering av utställning och innehåll.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

9621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020

962100 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014-2020

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	0	0		0
Anslag netto	0	0		0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Budgetmomentet avser det lån som har utgivits till Ålands Utvecklings Ab för genomförande av finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital inom Ålands strukturfondsprogram *Entreprenörskap och kompetens 2014-2020* med delfinansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Se även moment 62110 i verksamhetsavsnittet.

9640 Främjande av skogsbruket

964000 Övriga investeringar för skogsbruket (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	0	0		0
Anslag netto	0	0		0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Anslaget avser ersättningar för biotopskydd om det på en skogsfastighet finns biotoper som är viktiga för den biologiska mångfalden och som skogsägaren är skyldig att bevara enligt 12 § LL (1998:83) om skogsvård och detta medför en olägenhet för skogsägaren som inte är ringa. Anslaget kan även användas för andra ersättningar för biotopskydd om särskilda skäl föreligger.

Med hänvisning till tillgängliga medel från föregående år föreslås inget anslag detta år.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

9745 Oljeskydd

974500 Oljeskyddsinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-221 293	0		0
Anslag netto	-221 293	0		0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Inkomster

Föreslås ingen inkomst detta år, se utgiftsmotiveringen.

Utgifter

Med hänvisning till tillgängliga medel från föregående år föreslås inget anslag detta år.

Landskapet fastställde år 2015 en "Plan för bekämpning av oljeskador 2015 - 2019". Planen innehåller olika fokusområden där införskaffning av utrustning är en grundläggande del. Oljeskyddsfonden har omfattat investeringsplanen samt gett förhandsbesked om ersättningsnivåer, vilka utbetalats i efterskott under senare budgetår. Landskapsregeringen fortsätter under år 2019 med investeringar enligt plan med iakttagande av Oljeskyddsfondens beslut.

Under år 2019 utarbetas och fastställs en ny 5-årsplan för bekämpning av oljeskador. Utbildningar för berörda aktörer hålls löpande under året. Vidare införskaffas länsor och diverse personlig skyddsutrustning under året.

9750 Kostnader för sjötrafik

975000 Fartygs- och färjeinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-370 661	-507 000		-784 000
Anslag netto	-370 661	-507 000		-784 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 784.000 euro.

Utgifter

Landskapets tonnage omnämns i utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 6. Vid nyanskaffning går därför landskapsregeringen in för alternativ till fossilt bränsle och ett syfte med de investeringsinsatser landskapsregeringen gör inom befintligt tonnage är att minska fossilbränsleförbrukningen.

Anslaget används för modernisering av de frigående färjorna, bl.a. navigationsutrustning, uppgradering för transport av IMDG-laster, förnyande av hjälpmotorer samt alarm-/övervakningssystem.

Tonnaget i skärgårdstrafiken är i behov av förnyelse p.g.a. slitage, kapacitetsproblem och ökade krav på tillgänglighet och säkerhet. Idag finns det åtta frigående färjor med en medelålder på 30 år. Även

på linfärjesidan behövs förnyelse av samma orsaker. De sex linfärjorna har en medelålder på 36 år. För förnyande av tonnage finns från tidigare ca 10 miljoner euro avsatt.

Arbetet med att förbättra kapaciteten på Föglölinjen fortgår under år 2019 genom att upphandlingen på linjen avslutas och avtalsuppföljning påbörjas. Anbud har under år 2018 begärts in på en hybridfärja med el-drift på totalentreprenad för driften på linjen. En ny färja kan inleda trafiken på en kortare linje när korttrutten till denna del är utbyggd på västra Föglö.

Se även moment 75010, Upphandling av sjötrafik, där fullmakt för två totalentreprenader ingår.

9760 Kostnader för väghållning

976000 Infrastrukturinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-23 422 029	-13 900 000		-15 884 000
Anslag netto	-23 422 029	-13 900 000		-15 884 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om ca. 15.884.000 euro.

Enligt tidigare budgetbeslut i lagtinget och av landskapsregeringen antagna åtgärdsprogram är ett 30-tal större och mindre bro-, hamn- och vägprojekt aktuella. I tidigare budgeter har anslag upptagits för hela eller delar av projekten. Vid tidpunkten för beredningen av föreliggande budgetförslag bedöms de planerade totala utgifterna under år 2019 uppgå till ca 19,7 miljoner euro inklusive en buffert på 1,0 miljon euro. Vid utgången av år 2018 bedöms ca 3,8 miljoner euro återstå av tidigare budgeterade anslag under momentet, vilket belopp överförs i bokslutet till år 2019 som en reservering. Landskapsregeringen föreslår att dessa anslag kan användas för att täcka projektrelaterade kostnader. Med beaktande av kvarstående anslag från tidigare år föreslår landskapsregeringen ett ytterligare anslag om 15.884.000 euro för år 2019.

Landskapsregeringen föreslår samtidigt att eventuella omfördelningar av tidigare budgeterade anslag inte ska påverka möjligheten att förverkliga de projekt som lagtinget tidigare beviljat anslag för. Förverkligandet av projekten sker i enlighet med investeringsplanen landskapsregeringen fastställer. Vid behov återkommer landskapsregeringen i ett senare budgetförslag med tilläggsanslag då dessa projekt ska verkställas.

Med beaktande av att ett flertal av investeringsprojekten är fleråriga föreslås att landskapsregeringen kan ingå entreprenadavtal under år 2019 om sammanlagt högst 60 miljoner euro under entreprenadtiden. Anslag för utgifter som uppstår först under senare budgetår p.g.a. ingångna entreprenadavtal upptas i följande års budgetförslag. Projekten förverkligas därmed med beaktande av tillgängliga anslag under år 2019, prioritering och i vilken ordning de är klara att genomföras samt fullmakten att ingå entreprenadavtal.

Ålands lagting har lämnat en anhållan till Ålandsdelegationen om 45 miljoner euro i extra anslag i syfte att säkerställa landskapets finansiering av infrastrukturella funktioner. Extra anslag utbetalas retroaktivt.

Inkomster

Föreslås, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69), att kostnaderna för externa intressenter för kabelbrunnar och rör för kabeldragningar och liknande projekt direkt förknippade kostnader som rimligen inte ska belasta landskapet kan gottskrivas momentet.

Utgifter

Väginvesteringar

Anslaget används till planering och projektering, investering och beläggningsarbeten samt för mindre trafiksäkerhets- och förbättringsåtgärder. Med anslaget förverkligas tidigare beslut att färdigställa huvudvägarnas ombyggnad samt att grundförbättra och belägga glesbygdsvägarna. Medlen används även för reinvesteringar i syfte att upprätthålla befintlig infrastruktur. För att underlätta möjligheten till hållbara transporter och att uppfylla hållbarhetsagendans mål 5, 6 och 7 kommer fokus läggas på att skapa förutsättningar för att påskynda utbyggnaden av gång- och cykelvägsnätet längs huvudvägarna. För beläggning, grundförstärkning, vägförrättning samt trafiksäkerhetsåtgärder avsätts ca 2,5 miljoner euro och för reinvestering i vägnätet avsätts ca 2,6 miljoner euro. Till detta kommer kostnader för tidigare beviljade projekt, projektering, utredningar, vägdata och mindre ombyggnader till planering och projektering, investeringar, maskiner och beläggningsarbeten.

Bro- och hamninvesteringar

Under år 2019 fortsätter broutbytesprojektet med planering, upphandling och entreprenadskeden för de prioriterade broarna. Under år 2019 kommer utbytet av Karlbybron att upphandlas och entreprenaden inleds. För att undvika att minska genomströmningen i strömmen mellan Karlby och Finnö har bron förlängts med ca 15 meter under projekteringsskedet. Den totala investeringskostnaden beräknas till ca 2,2 miljoner euro, av vilka ca 1 miljon euro avsätts år 2019.

Vidare kommer anbudshandlingarna för Bomarsundsbron att färdigställas, entreprenaden upphandlas och inledas. Åtgärderna med att byta ut Bomarsundsbron till en motsvarande bågbro är kostnadsberäknad till ca 7,2 miljoner euro. För utbytet av Djurholmssundsbron, Långholmsströmsbron, Kastörsbron, Askörsbron och Dånösundsbron färdigställs anbudshandlingarna för entreprenaderna under året. För projekten beräknas ca 2,9 miljoner euro att förbrukas under år 2019.

Hamnarna uppvisar också underhållsbrister. För att åtgärda bristerna, öka säkerheten och för det kontinuerliga arbetet med att underhålla broar och hamnar avsätts 4,2 miljoner euro. I detta ingår ett flertal projekt bl.a. förstudier på förnyande och anpassning av hamnarna för nytt tonnage. Rivningen av Marsundsbron planeras att bjudas ut på entreprenad under år 2019, för detta projekt beräknas en kostnad på 1,5 miljoner euro.

Kortrutten

I tilläggsbudget 1, år 2017, avsattes 1 miljon euro till korttruttsprojekten västra och östra Föglö. Samtidigt gavs en investeringsfullmakt om 40 miljoner euro för att fullfölja projekten. Med dessa medel fortsätter nu planerings- och upphandlingsprocesserna och uppstarten av entreprenaderna för projekt västra och östra Föglö.

Under år 2018 fastställdes vägplanerna för västra Föglö och arbetet med framtagande av anbudshandlingar för projektet inleddes. Under år 2019 planeras entreprenaderna upphandlas och inledas. Kostnaderna under år 2019 för projekt västra Föglö kommer att utgöras av projekterings-, undersöknings- och entreprenadkostnader. För projektet beräknas ca 3,3 miljoner euro att förbrukas under år 2019.

Under hösten 2018 inleddes vägplaneprocessen för projekt östra Föglö. Vägplanen är gjord i två delar. Del 1 omfattar åtgärderna från bron över Brändöström till Sommarö by och del 2 från Sommarö by till det nya planerade färjefästet. Parallellt med vägplaneprocessen fortsätter planeringen med målsättning att kunna upphandla projektet under första halvåret år 2019. För del 2 är målsättningen att upphandla entreprenaden under andra halvan av år 2019. För projektet beräknas ca 2,2 miljoner euro att förbrukas under år 2019. Helt avgörande för möjligheten att realisera projektet är att pågående juridiska processer inte ställer hinder för att påbörja det.

Vårdöbron

Ny Vårdöbro med tillhörande vägbyggnad, samt rivning av den befintliga bron, projekterades under år 2016. Byggfasen startade i början av år 2017 och den nya Vårdöbron invigdes i september 2018. Rivningen av den gamla bron beräknas att vara klart kring årsskiftet 2018/2019. Investeringen beräknas uppgå till ca 13,5 miljoner euro, av vilken ca 0,8 miljoner euro avsätts år 2019.

8 Myndigheter samt fristående enheter

9825 Ålands polismyndighet

982500 Investeringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-107 913	-1 085 000		-835 000
Anslag netto	-107 913	-1 085 000		-835 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 835.000 euro.

Utgifter

Polisbil

Myndighetens fordonspark behöver kontinuerligt uppdateras. Fordonen är ett av de viktigaste arbetsredskapen i verksamheten och måste vara tillförlitliga i sin funktion. Kostnaderna för underhåll och service stiger snabbt i takt med antalet kilometer som de används. För byte av bil avsätts 85.000 euro.

Ny systemlösning

I första tilläggsbudgeten år 2017 beviljades ett nytt investeringsanslag för upphandling av en ny systemlösning för Landskapsalarmcentralens hantering av nödsamtal och nödmeddelanden samt för den kringutrustning som denna investering medför.

Kostnaden för den totala investeringen för nödalarmsystemet har efter avslutad upphandling beräknats till 3.350.000 euro inklusive optionsår varav 750.000 euro avsätts år 2019. Systemet ska vara klart och i användning under den första delen av år 2020.

Fullmakt

Under år 2017 inleddes arbetet med upphandlingen av en ny systemlösning för Landskapsalarmcentralens hantering av nödsamtal och nödmeddelanden. Initialt uppskattades investeringen till 2.600.000 euro varav 500.000 euro beviljades i första tilläggsbudgeten för år 2017. Inför år 2018 beräknades kostnaderna till 1.000.000 euro. Efter genomförd upphandling är den riktiga investeringskostnaden 2.900.000 euro samt ca 450.000 euro för projektledning. Totalt ca 3.350.000 euro. Anskaffningen samt underhåll och systemsupport sträcker sig fram till och med år 2025. I föreliggande budget anhålls om en fullmakt för de kostnader som återstår av investeringen.

9840 Ålands hälso- och sjukvård

984000 Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-3 627 927	-5 400 000		-1 200 000
Anslag netto	-3 627 927	-5 400 000		-1 200 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.200.000 euro.

Utgifter

IT-investeringar

Nya planerade IT-investeringar är en telefonväxel (500.000 euro), Kanta-anslutning (250.000 euro), patientportal (100.000 euro), personuppgiftsdatabas (80.000 euro), Asset management system (100.000 euro) och Service management system (100.000 euro) för ett sammanlagt värde av 1.130.000 euro.

780.000 euro av dessa investeringsprojekt kan finansieras med tidigare års investeringsanslag. Det nya investeringsanslagsbehovet uppgår således till 350.000 euro.

Övriga investeringar

Den tekniska och framförallt den medicintekniska utvecklingen går snabbt och behovet av ny apparatur är stort. Radiologiska kliniken behöver en mammografiapparatur (200.000 euro), BB-gyn kliniken en ultraljudsapparat (80.000 euro) och AN-OP-IVA kliniken en C-båge (120.000 euro), 4 st. operationsbord (240.000 euro) och en UL maskin (60.000 euro).

Även bilparken behöver regelbundet ses över (150.000 euro). I enlighet med hållbarhetsagendan går ÅHS successivt in för flera elbilar.

Förberedelser görs för anskaffande av en tandvårdsbil. Landskapsregeringen avser återkomma i ett förslag till tilläggsbudget under året.

9848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

984810 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, investeringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-73 168	0		-38 000
Anslag netto	-73 168	0		-38 000

Budgetmotivering

Momentet nytt.

Föreslås ett anslag om 38.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser utbyte av en bil.

9850 Högskolan på Åland

985000 Investeringsutgifter (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-116 857	-15 000		-2 625 000
Anslag netto	-116 857	-15 000		-2 625 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.625.000 euro.

Utgifter

Föreslås i enlighet med tidigare plan ett anslag om 2.475.000 euro för uppgradering och nyanskaffning av simulatorer för sjöfartsutbildningarna.

För modernisering av virtuell och simulerad inläring i laboratoriemiljö föreslås ett flerårigt anslag om 950.000 euro. Av dessa budgeteras 150.000 euro för anskaffningar år 2019, d.v.s. nya laboratoriebänkar till automationslaboratoriet, dator, visuell utrustning, AR/VR/AI samt reparation och/eller byte av vissa detaljer. Golvet behöver samtidigt förnyas i automationslaboratoriet, vilket ingår i Fastighetsverkets budget.

9855 Ålands gymnasium

985500 Investeringsutgifter (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-82 187	-200 000		-300 000
Anslag netto	-82 187	-200 000		-300 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 300.000 euro.

Utgifter

Anslaget fördelas med 250.000 euro till det färdigställda centralköket och 50.000 euro till IT-investering.

9856 Ålands sjösäkerhetscentrum

985600 Ålands sjösäkerhetscentrum, investeringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-123 191	-220 000		-255 000
Anslag netto	-123 191	-220 000		-255 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 255.000 euro.

Utgifter

Anslag fördelas på följande sätt:

130.000 euro för byte av räddningsbåtar till kursenheten, 25.000 euro för införskaffande av en Windows baserad livbåtssimulator samt en onloadkrok anpassad för m/s Michael Sars gamla livbåt, 10.000 euro för översättning av onlinekurserna för att uppfylla Trafis anvisning, 90.000 euro till m/s Michael Sars för ny värmepanna, länsypump, duschrum, kameraövervakning av maskinrummet samt bordningsramp för embarkering och debarkering till/från MOB och RIB båt.

Finansieringslån

I föreliggande budgetförslag upptas anslag för investeringar och övriga finansinvesteringar till ett nettobelopp om ca 23,2 miljoner euro att jämföra mot drygt 20,5 miljoner euro i grundbudgeten för år 2018. På grund av olika orsaker har i likviditetsberäkningen antagits att närmare 4 miljoner euro av reserverade anslag för investeringar från tidigare budgetår förverkligas först under år 2018, varför nettobeloppet ökar till ca 27,0 miljoner euro. Årsbidraget eller kassaflödet i verksamheten uppgår enligt budgetförslaget till drygt 7,6 miljoner euro.

Finansieringsanalys budget 2019				
	Grundbudget 2018 *)	Tb 1/2018	Totalt 2018 **)	Förslag 2019 ***)
Kassaflödet i verksamheten	2 159 000	917 000	3 076 000	7 649 000
Kassaflödet för investeringarnas del	-26 523 000		-22 723 000	-27 034 000
Kassaflödet för finansieringens del	1 942 000		1 942 000	-3 827 000
Förändring av likvida medel	-22 422 000	917 000	-17 705 000	-23 212 000

*) OBS totalen har ökats med reservationsanslag från tidigare år för investeringar om sammanlagt 6 miljoner euro samt retroaktiva lönebetalningar om drygt 3 miljoner euro.

**) OBS totalen har minskats med närmare 3,8 miljoner euro avseende reservationsanslag för infrastrukturinvesteringar som beräknas förverkligade först år 2019.

***) OBS totalen har ökats med närmare 3,8 miljoner euro år 2019 avseende reservationsanslag för infrastrukturinvesteringar där förverkligande förskjutits tidsmässigt.

Per utgången av september 2018 uppgick de likvida medlen till knappt 62 miljoner euro exklusive Fastighetsverket och drygt 68 miljoner euro inklusive Fastighetsverket. Vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget bedöms likviditeten exklusive Fastighetsverket uppgå till ca 40 miljoner euro vid slutet av år 2018 och kring 27 miljoner euro i slutet av år 2019. Likviditeten i Fastighetsverket beräknas uppgå till ca 12 miljoner euro i slutet av år 2018 och beräknas öka något under år 2019. Dock kan konstateras att den framtida utvecklingen av likviditeten till stor del är beroende av när de större investeringarna går över i förverkligande-/byggfasen, exempelvis delprojekten inom korttrutt och övriga infrastrukturinvesteringar, it-investeringar samt inom Fastighetsverket geriatrik klinisk och polishus. Betydelse har även om större lån beviljas ur penningautomatmedel. Vid tidpunkten för uppgörandet av föreliggande budgetförslag är inga större lån ur penningautomatmedel kända. Under år 2017 antog landskapsregeringen en finansierings- och placeringsplan för upprätthållande av tillräcklig likviditet under de närmaste åren. Planen uppdateras årligen efter att lagtinget har fattat beslut om budgeten för det aktuella budgetåret. Med beaktande av ovanstående bedömer landskapsregeringen att det inte finns behov av låntagning under år 2019.

SIFFERSTAT**VERKSAMHET****Anslag 2019****Inkomster 2019**Avdelning 1

100	LAGTINGET	-3 783 000	0
101	LAGTINGET	<u>-1 961 000</u>	<u>0</u>
10100	Lagtinget, verksamhet	-1 961 000	0
111	LAGTINGETS KANSLI	<u>-1 473 000</u>	<u>0</u>
11100	Lagtingets kansli, verksamhet	-1 448 000	0
11130	Lagtingets bibliotek, verksamhet	-25 000	0
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	<u>-95 000</u>	<u>0</u>
11210	Lagtingets Östersjösamarbete BSPC, verksamhet	-25 000	0
11220	Dispositionsmedel	-70 000	0
120	LANDSKAPSREVISIONEN	<u>-220 000</u>	<u>0</u>
12010	Landskapsrevisionen, verksamhet	-220 000	0
130	ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET	<u>-34 000</u>	<u>0</u>
13010	Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet	-34 000	0

Avdelning 2

200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-6 938 507	2 990 508
200	LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS LEDAMÖTER	<u>-1 062 000</u>	<u>0</u>
20010	Landskapsregeringen, verksamhet	-992 000	0
20020	Dispositionsmedel	-70 000	0
210	REGERINGSKANSLIET	<u>-2 416 000</u>	<u>157 000</u>
21010	Regeringskansliet, verksamhet	-2 416 000	157 000
215	KOMMUNIKATIONSVERKSAMHET	<u>-100 000</u>	<u>3 000</u>
21500	Kommunikationsverksamhet	-24 000	0
21510	Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet	-76 000	3 000
220	FRÄMJANDE AV JÄMSTÄLLDHETEN	<u>-75 000</u>	<u>0</u>
22000	Främjande av jämställdheten, verksamhet	-75 000	0
225	FRÄMJANDE AV INTEGRATION	<u>-107 863</u>	<u>42 863</u>
22500	Främjande av integration	-107 863	42 863
230	VALKOSTNADER	<u>-150 000</u>	<u>0</u>
23000	Valkostnader	-150 000	0
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	<u>-32 000</u>	<u>2 000</u>
24000	Brand- och räddningsväsendet, verksamhet	-32 000	2 000

250	PERSONALARBETE OCH ARBETSMILJÖ	-607 645	<u>204 645</u>
25000	Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder	-607 645	204 645
252	SERVICEVERKSAMHET	-337 000	<u>33 000</u>
25210	Serviceverksamhet	-337 000	33 000
260	LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA INKOMSTER OCH UTGIFTER	-633 000	<u>84 000</u>
26000	Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter	-375 000	0
26002	Interreg Central Baltic Programme 2014 - 2020	-84 000	84 000
26003	Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland	-162 000	0
26004	Ålandsdelegationen	-12 000	0
265	KONSUMENTSKYDD	-22 000	<u>0</u>
26500	Konsumentskydd, verksamhet	-22 000	0
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	-447 000	<u>2 460 000</u>
27000	Radio- och TV-verksamhet	-447 000	2 460 000
280	LAGBEREDNINGEN	-949 000	<u>4 000</u>
28010	Lagberedningen, verksamhet	-949 000	4 000

Avdelning 3

300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-46 286 001	17 932 000
300	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 644 000	<u>152 000</u>
30010	Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 644 000	152 000
380	PENSIONER OCH PENSIONSavgIFTER	-35 670 000	<u>17 700 000</u>
38000	Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)	-35 670 000	17 700 000
390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	-7 972 000	<u>80 000</u>
39000	IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)	-3 785 000	80 000
39050	Förändring av semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)	0	0
39099	Internhyra	-4 187 000	0

Avdelning 4

400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-3 327 000	588 000
400	ALLMÄN FÖRVALTNING	-1 643 000	<u>43 000</u>
40010	Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-1 643 000	43 000
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	-182 000	<u>0</u>
41000	Övriga sociala uppgifter	-182 000	0
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	-70 000	<u>0</u>
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-70 000	0

430	ALLMÄN MILJÖVÅRD	-116 000	0
43000	Allmän miljövard, verksamhet	-116 000	0
440	NATURVÅRD	-449 000	100 000
44000	Naturvard	-449 000	100 000
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	-632 000	315 000
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	-632 000	315 000
460	CIRKULÄR EKONOMI	-35 000	0
46000	Cirkulär ekonomi	-35 000	0
470	MILJÖHÄLSOVÅRD	-200 000	130 000
47000	Miljöhälsovård	-200 000	130 000

Avdelning 5

500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-7 235 500	473 500
500	ALLMÄN FÖRVALTNING	-3 745 000	125 000
50010	Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-3 745 000	125 000
505	BIBLIOTEKVERKSAMHET	-142 000	2 000
50500	Bibliotek	-142 000	2 000
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET	-105 000	0
51010	Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete	-105 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	-93 000	0
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-93 000	0
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	-244 000	4 000
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-244 000	4 000
535	UTBILDNING EFTER GRUNDSKOLAN OCH VUXENUTBILDNING	-900 000	0
53500	Vuxenutbildning	-900 000	0
540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	-2 006 500	342 500
54000	Kulturarvs- och museiverksamhet	-2 006 500	342 500

Avdelning 6

600	NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-2 806 000	589 000
600	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 377 000	361 000
60010	Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 377 000	361 000

610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	-255 000	61 000
61000	Näringslivets främjande (R)	-50 000	0
61100	Ålands landsbygdscentrum	-205 000	61 000
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	-14 000	0
61500	Främjande av livsmedelsproduktion	-14 000	0
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	-60 000	0
62110	Förvaltningskostnader	-60 000	0
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	-25 000	0
64000	Främjande av skogsbruket	-25 000	0
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	-47 000	167 000
65000	Jakt- och viltvård (R)	-47 000	167 000
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	-28 000	0
67000	Främjande av fiskerinäringen	-28 000	0

Avdelning 7

700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	-25 194 000	1 370 000
700	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 120 000	60 000
70010	Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 120 000	60 000
710	PLANLÄGGNINGS- OCH BYGGNADSVÄSENDET	-45 000	0
71000	Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet	-45 000	0
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	-95 000	10 000
72000	Elsäkerhet och energi	-60 000	10 000
72030	Samhällsteknikutveckling	-35 000	0
740	ÅLANDSTRAFIKEN	-445 000	0
74000	Ålandstrafiken, verksamhet	-445 000	0
745	OLJESKYDD	-140 000	0
74500	Oljeskydd	-140 000	0
750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	-18 676 000	1 250 000
75010	Upphandling av sjötrafik	-16 333 000	1 250 000
75030	Upphandling av linfärjetrafik	-2 343 000	0
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	-3 673 000	50 000
76010	Utgifter för drift och underhåll av vägar	-2 426 000	0
76030	Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyrar	-400 000	50 000
76050	Utgifter för drift och underhåll av färjfasten, bryggor, broar, hamnar och byggnader	-847 000	0

80-88 MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER		-145 140 000	18 017 000
820	ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ	<u>-930 000</u>	<u>295 000</u>
82000	Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet	-930 000	295 000
822	DATAINSPEKTIONEN	<u>-150 000</u>	<u>0</u>
82200	Datainspektionen, verksamhet	-150 000	0
823	ÅLANDS ENERGIMYNDIGHET	<u>-52 000</u>	<u>37 000</u>
82300	Ålands energimyndighet, verksamhet	-52 000	37 000
825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>-7 356 000</u>	<u>423 000</u>
82500	Ålands polismyndighet, verksamhet	-7 356 000	423 000
826	ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET	<u>-241 000</u>	<u>46 000</u>
82600	Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet	-241 000	46 000
827	LOTTERIINSPEKTIONEN	<u>-128 000</u>	<u>128 000</u>
82700	Lotteriinspektionen, verksamhet	-128 000	128 000
831	UPPHANDLINGSINSPEKTIONEN	<u>-93 000</u>	<u>0</u>
83100	Upphandlingsinspektionen, verksamhet	-93 000	0
840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	<u>-91 620 000</u>	<u>7 575 000</u>
84000	Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet	-91 620 000	7 575 000
848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	<u>-2 992 000</u>	<u>1 029 000</u>
84810	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet	-2 162 000	647 000
84820	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet	-830 000	382 000
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-9 516 000</u>	<u>360 000</u>
85000	Högskolan på Åland	-9 516 000	360 000
851	ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA	<u>-1 355 000</u>	<u>69 000</u>
85100	Ålands folkhögskola, verksamhet	-1 355 000	69 000
852	ÅLANDS MUSIKINSTITUT	<u>-1 246 000</u>	<u>135 000</u>
85200	Ålands musikinstitut, verksamhet	-1 246 000	135 000
855	ÅLANDS GYMNASIUM	<u>-18 553 000</u>	<u>750 000</u>
85500	Ålands gymnasium, verksamhet	-18 553 000	750 000
856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	<u>-1 461 000</u>	<u>813 000</u>
85600	Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet	-1 461 000	813 000
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICE- MYNDIGHET	<u>-2 571 000</u>	<u>14 000</u>
86000	Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet	-1 631 000	14 000
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd	-940 000	0
865	ÅLANDS FISKODLING, GUTTORP	<u>-831 000</u>	<u>168 000</u>
86500	Ålands fiskodling, Guttorp, verksamhet	-831 000	168 000

870	FORDONSMYNDIGHETEN	-1 260 000	1 340 000
87000	Fordonsmyndigheten, verksamhet	-1 260 000	1 340 000
871	REDERIVERKSAMHET	0	0
87100	Rederienheten, verksamhet (R)	0	0
872	VÄGUNDERHÅLLSVERKSAMHET	-2 610 000	2 610 000
87200	Vägunderhållsenheten, verksamhet	-2 610 000	2 610 000
873	VERKSTAD OCH LAGER	-2 175 000	2 225 000
87300	Verkstad och lager, verksamhet	-2 175 000	2 225 000
	Verksamhet sammanlagt	-240 710 008	41 960 007

ÖVERFÖRINGAR

Avdelning 1

100	LAGTINGET	-255 000	0
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	-255 000	0
11290	Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål	-255 000	0

Avdelning 2

200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-2 498 000	148 000
230	VALKOSTNADER	-50 000	0
23000	Valkostnader	-50 000	0
232	UNDERSTÖDJANDE AV POLITISK VERKSAMHET	-165 000	148 000
23200	Understödjande av politisk verksamhet och politisk information	-165 000	148 000
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	-270 000	0
24010	Landskapsstöd för materielanskaffningar	-270 000	0
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	-2 013 000	0
27000	Radio- och TV-verksamhet (F)	-2 013 000	0

Avdelning 3

300	FINANSDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-25 711 000	200 000
330	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD TILL KOMMUNERNA	-18 971 000	0
33000	Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F)	-18 971 000	0
340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	-200 000	200 000
34000	Särskilda stöd och lån	-200 000	200 000
350	PENNINGAUTOMATMEDEL	-6 540 000	0
35000	Penningautomatmedel (R)	-6 540 000	0

Avdelning 4

400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALT- NINGSSOMRÅDE	-27 041 000	0
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	<u>-12 246 000</u>	<u>0</u>
41010	Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)	-12 246 000	0
415	KOMMUNERNAS SOCIALVÅRDSOMRÅDE	<u>-10 630 000</u>	<u>0</u>
41500	Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet (F)	-10 630 000	0
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	<u>-30 000</u>	<u>0</u>
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-30 000	0
440	NATURVÅRD	<u>-15 000</u>	<u>0</u>
44000	Naturvård	-15 000	0
445	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR SOCIAL OCH MILJÖVERKSAMHET	<u>-4 100 000</u>	<u>0</u>
44510	Penningautomatmedel för social verksamhet (R)	-3 500 000	0
44520	Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)	-600 000	0
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	<u>0</u>	<u>0</u>
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	0	0
460	CIRKULÄR EKONOMI	<u>-20 000</u>	<u>0</u>
46000	Cirkulär ekonomi (R)	-20 000	0

Avdelning 5

500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-19 467 000	50 000
502	STUDIESTÖD	<u>-7 918 000</u>	<u>50 000</u>
50200	Studiestöd	-7 918 000	50 000
505	BIBLIOTEKSVVERKSAMHET	<u>-34 000</u>	<u>0</u>
50510	Understöd för författare och översättare	-34 000	0
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTUR- VERKSAMHET	<u>-665 000</u>	<u>0</u>
51000	Landskapsandelar och stöd för medborgarinstitut och kulturverksamhet	-665 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	<u>-2 200 000</u>	<u>0</u>
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-2 200 000	0
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	<u>-1 560 000</u>	<u>0</u>
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-1 560 000	0

520	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD FÖR GRUNDSKOLAN	-7 090 000	0
52000	Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)	-7 090 000	0

Avdelning 6

600	NÄRINGSÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-13 749 000	4 256 000
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	-1 645 000	0
61000	Näringslivets främjande (R)	-1 645 000	0
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	-1 069 000	0
61500	Främjande av livsmedelsproduktion (R)	-759 000	0
61550	Avbytar-service	-310 000	0
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	-81 000	323 000
62100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)	-81 000	323 000
623	EUROPEISKA UNIONEN - PROGRAM FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING, EJFLU, 2014 - 2020	-8 502 000	3 018 000
62300	Europeiska Unionen - EJFLU, 2014 - 2020 (R-EU)	-8 407 000	3 018 000
62390	Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)	-95 000	0
625	EUROPEISKA UNIONEN - EUROPEISKA HAVS- OCH FISKERIFONDEN, EHFF, 2014 - 2020	-1 852 000	915 000
62500	Europeiska Unionen - EHFF, 2014 - 2020 (R-EU)	-1 852 000	915 000
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	-450 000	0
64000	Främjande av skogsbruket (R)	-450 000	0
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	-100 000	0
65000	Jakt- och viltvård (R)	-100 000	0
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	-50 000	0
67000	Främjande av fiskerinäringen	-50 000	0

Avdelning 7

700	INFRASTRUKTURÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	-3 913 000	0
715	BOSTÄDER OCH BYGGANDE	-340 000	0
71500	Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R)	-220 000	0
71510	Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)	-120 000	0
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	-400 000	0
72010	Främjande av hållbar energiomställning (RF)	-400 000	0
747	ÖVRIG TRAFIK	-3 173 000	0
74700	Understöd för övrig trafik	-3 173 000	0

80-88	MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER	-4 490 000	15 000
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	-90 000	15 000
85000	Högskolan på Åland	-90 000	15 000
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET	-4 400 000	0
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)	-4 400 000	0
	OFÖRDELAD MINSKNING ÖVERFÖRINGSKOSTNADER	100 000	0
889	ÅTERFÖRDA ANSLAG	100 000	0
88900	Återförda anslag	100 000	0
	Överföringar sammanlagt	-97 024 000	4 669 000
89	SKATTEFINANSIERING, FINANSIELLA POSTER OCH RESULTATRÄKNINGSPOSTER		
890	SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	-8 080 000	297 234 000
890	SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR	0	268 280 000
89000	Skatter och inkomster av skattenatur	0	268 280 000
892	FINANSIELLA POSTER	-280 000	28 954 000
89200	Finansiella poster (F)	-280 000	2 154 000
89230	Landskapets fastighetsverk	0	5 800 000
89250	Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet	0	21 000 000
893	AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	-7 800 000	0
89300	Av- och nedskrivningar (F)	-7 800 000	0
	Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträknings- poster sammanlagt	-8 080 000	297 234 000
9	INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA FINANSINVESTERINGAR		
	<u>Avdelning 1</u>		
100	LAGTINGET	-230 000	0
9111	LAGTINGETS KANSLI	-230 000	0
911150	E-demokrati - utvecklingsprojekt (R)	-230 000	0

Avdelning 3

300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-7 754 000	3 352 000
9340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	-992 000	<u>3 352 000</u>
934000	Övriga finansinvesteringar (R)	-800 000	0
934080	Övriga lån (F)	-192 000	3 352 000
9350	PENNINGAUTOMATMEDEL	-6 187 000	<u>0</u>
935010	Lån ur penningautomatmedel (R)	-6 187 000	0
9390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	-575 000	<u>0</u>
939000	IT-systemanskaffningar (R)	-575 000	0

Avdelning 4

400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-230 000	0
9440	NATURVÅRD	-230 000	<u>0</u>
944000	Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)	-230 000	0

Avdelning 5

500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-278 000	0
9540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	-278 000	<u>0</u>
954000	Inköp av konst (R)	-20 000	0
954010	Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)	-258 000	0

Avdelning 6

600	NÄRINGS- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	0	0
9621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	<u>0</u>	<u>0</u>
962100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020	0	0
9640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	<u>0</u>	<u>0</u>
964000	Övriga investeringar för skogsbruket (R)	0	0

Avdelning 7

700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-16 668 000	0
9745	OLJESKYDD	<u>0</u>	<u>0</u>
974500	Oljeskyddsinvesteringar (R)	0	0
9750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	-784 000	<u>0</u>
975000	Fartygs- och färjeinvesteringar (R)	-784 000	0

9760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>-15 884 000</u>	<u>0</u>
976000	Infrastrukturinvesteringar (R)	-15 884 000	0
80-88 MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER		-5 253 000	0
9825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>-835 000</u>	<u>0</u>
982500	Investeringar (R)	-835 000	0
9840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	<u>-1 200 000</u>	<u>0</u>
984000	Hälsö- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-1 200 000	0
9848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	<u>-38 000</u>	<u>0</u>
984810	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, investeringar (R)	-38 000	0
9850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-2 625 000</u>	<u>0</u>
985000	Investeringsutgifter (R)	-2 625 000	0
9855	ÅLANDS GYMNASIUM	<u>-300 000</u>	<u>0</u>
985500	Investeringsutgifter (R)	-300 000	0
9856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	<u>-255 000</u>	<u>0</u>
985600	Ålands sjösäkerhetscentrum, investeringar (R)	-255 000	0
Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar sammanlagt		-30 413 000	3 352 000
Anslag och inkomster totalt ovanstående		-376 227 008	347 215 007

Utveckling och hållbarhet i budgeten

Utvecklings- och hållbarhetsagendan och hållbarhet som perspektiv har fått större synlighet i 2019 års budget. Planerings- och uppföljningsprocesserna är fortsättningsvis under uppbyggnad och kommer att vidareutvecklas under budgetåret för att förtydliga kopplingen till agendan och de sju strategiska utvecklingsmålen. Landskapsregeringen har i sin roll som den största offentliga aktören stor påverkan i det åländska samhället, dels som arbetsgivare, lagstiftare, utbildare, tjänste-producent, konsument samt genom att, via olika stöd till företag, kommuner och tredje sektorn prioritera satsningar med tydlig hållbarhetsriktning. Varje åtgärd för att uppnå de strategiska utvecklingsmålen som landskapsregeringen tar, får alltså effekt från flera håll.

De tre hållbarhetsperspektiven, ekonomiska, sociala och miljömässiga, vägs och beaktas i relation till den verksamhet som bedrivs, både för att uppnå verksamhetsmålen och för att uppnå agendans långsiktiga strategiska utvecklingsmål.

Nedan följer ett axplock av landskapsförvaltningens strategiska och operativa arbete för att under år 2019 bidra till förverkligandet av de strategiska målen i utvecklings- och hållbarhetsagendan.

1. Välmående människor vars inneboende resurser växer

Årets insatser handlar t.ex. om att ta reda på nuläget angående befolkningens hälsa och välfärd för planering av fortsatta åtgärder. Flera insatser riktade mot barn och unga samt äldre genomförs för att förbättra den psykiska hälsan, bland annat inom kultur och kreativitet, informationsinsatser, förebyggande insatser samt kompetenshöjning.

Barns fysiska och kreativa aktivitet främjas genom projekten Starka barn och Kreativa barn.

För att förbättra information om utbudet av fysiska idrotts- och motionsaktiviteter utvecklas en gemensam portal.

Utveckling av läroplaner och revidering av lagstiftning inom utbildningssystemet fortgår. I fokus är barns, ungas och vuxnas utveckling av kunskaper, färdigheter och kompetens. Särskilda satsningar görs för att inkludera studerande och vuxna med behov av särskilt stöd. Utöver det bedrivs ett innovativt arbete att utveckla undervisningsmetoder och lärmiljöer för att skapa en verksamhetskultur som gynnar lärandet. Dessutom utvecklas nya former för medborgerlig samverkan och delaktighet för unga. Även åtgärder inom integration genomförs.

Insatser för fortsatt hög sysselsättning och förbättrad kompetens i arbetslivet genomförs.

Arbetet med jämställdhet, jämlika löner för likvärdigt arbete samt implementering av agenda för jämställdhet fortgår. För landskapsförvaltningens personals välmående läggs större fokus på friskvård och arbetsmiljö.

Ett strategiskt kompetensutvecklingsarbete pågår inom förvaltningen. Arbetet bedrivs systematiskt och brett för att höja kompetensnivån. Kunskapsbehov uppstår kontinuerligt, t.ex. med anledning av ny lagstiftning, uppdateringar av it-miljö och implementering av nya verksamhetssystem. Denna uppgradering har även möjliggjort utveckling av och samordning i verksamhetsprocesserna. Även utvecklings- och hållbarhetsagendan innebär ett mer övergripande ansvar för och genomförande av systematiskt kompetenslyft inom hållbarhet, både internt och externt.

2. Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället

Landskapsregeringen arbetar brett för att förbättra tilliten och möjligheterna för alla att vara delaktiga i samhället. Utgående från den nyligen genomförda tillitsstudien vidtas tillitshöjande åtgärder. Dessutom sätts resurser på att avskaffa våld och övergrepp.

Insatser riktar sig både internt för att förbättra medarbetarnas tillit och delaktighet och externt med insatser riktade till olika målgrupper efter behov. Internt handlar det om jämlika löner för likvärdigt arbete, att harmonisera lönesystemet, jämställdhet, en rättvis lönepolitik som skapar förutsättningar att behålla och nyrekrytera personal, samordning, enhetliga och tydliga riktlinjer för centrala frågor, tydlighet och transparens och uppdaterade handböcker, guider, mallar och stödmaterial.

Externa Insatser är t.ex. ett projekt att skapa möjlighet till delaktighet för unga i ett ungdoms- och demokratiprojekt, för att förhindra främlingsfientlighet och diskriminering samt för ett framgångsrikt flyktingmottagande.

Föreningslivet, på samma sätt som samhället i övrigt, ska präglas av möjligheter till delaktighet. Landskapsregeringen beviljar stöd till föreningslivet och prioriterar förnyelse, jämställdhet, integration, hälsofrämjande och hållbar utveckling i fördelningen.

En effektiv samverkan mellan instanser stärker förutsättningarna för barns och ungas psykiska och fysiska hälsa. Stödstrukturer utvecklas också för grundskolans elevvård och äldres möjlighet att delta i beredning av beslut förbättras. Landskapsregeringen fortsätter systematiskt med att förverkliga *Ett tillgängligt Åland*, åtgärdsprogram för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik 2017-2020. Stöd beviljas för att installera hissar i bostäder och för anpassningar i boendet för att förlänga möjligheten att bo hemma längre.

Insatser görs också för att stärka ekonomin och förbättra grundtryggheten för enskilda, t.ex. stöd vid sjukdom vid lantbruksavbytarverksamhet, trygga utkomsten, förebyggande insatser, sektorövergripande samarbeten och ökande klientorientering. Arbetet inkluderar att öka självbestämmandet, ny lagstiftning om funktionshinder, klientavgifter samt elektroniska tjänster. Dessutom beviljas räntestöd för produktion av hyresbostäder.

Ett steg för att känna sig välkommen och integreras i det åländska samhället är att kunna ta del av kulturlivet. Ålands museum erbjuder nyinflyttade ett årskort till samtliga museer och sevärdheter.

Satsningar inom it har som målsättning att samordna it för landskapets myndigheter och att öka graden av it-samordning inom offentliga Åland och befrämja kommunernas digitalisering. En samordnad It ökar möjligheterna att tillgänglighetsanpassa olika digitala plattformar.

Ett annat viktigt ansvarsområde är att delge information till det åländska samhället. En informationsinsats om gällande miljölagstiftning genomförs.

3. Allt vatten har god kvalitet

Insatser för att skapa en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar vattenförvaltning genomförs. Implementeringen av en VA-plan för Åland stöds och insatser för att minska mängden avfall genomförs. Målet bidrar till mindre mängd plastavfall som riskerar att hamna i hav och sjöar.

Stöd beviljas bland annat för att bedriva klimatvänligt jordbruk, hållbart skogsbruk och fiske som gynnar vattenmiljön. Ytterligare åtgärder för att trygga vatten av god kvalitet görs i enlighet med oljeskyddsplanen och en ny plan upprättas under år 2019. Verksamhetsstöd och stöd för särskilda ändamål beviljas för miljöverksamhet och hållbar utveckling.

4. Ekosystem i balans och biologisk mångfald

Fokusområden är att upprätthålla fiskebestånd och ekosystem för att trygga närproducerade råvaror för livsmedel i framtiden. Fiskyngelproduktion är en central del i fiskevården.

Inom landsbygdsnäring och skogsbruk stimuleras hållbarhet för att bidra till biologisk mångfald och artrika livsmiljöer. Sunda viltstammar eftersträvas genom att upprätthålla en god jaktkultur i landskapet.

Naturvårdslagen och vattenlagen revideras. Karteringen av skyddsvärda biotoper, både terrestra och marina fortsätter. Ytterligare Natura 2000 områden inrättas. För att samla kunskap deltar landskapsregeringen i internationella projekt, framförallt inom det marina området.

Långsiktigt hållbar vattenförsörjning och avloppsvattenhantering utvecklas i samarbete med Ålands Vatten Ab och kommunerna.

5. Attraktionskraft för boende, besökare och företag

Landskapsregeringen bedriver en aktiv utåtriktad informationsverksamhet på det politiska planet för att synliggöra Åland nationellt och internationellt. Under året arrangeras såväl aktiviteter på hemmaplan som att delta i arrangemang på bortaplan, t.ex. Alandica Debatt, Suomi Arena, Almedalen samt verksamhet i Helsingfors och Bryssel.

Hög attraktionskraft för boende bidrar också till högre attraktionskraft för besökare. Inom landskapet finns många utbildningsmöjligheter och en blomstrande besöksnäring bidrar till sysselsättningsmöjligheter. Satsningar på rekrytering och inflyttning är centrala för ett bärkraftigt Åland och genomförs bl.a. inom ramen för storföretagsgruppen. Satsningar görs även för vuxna som har utländsk utbildning eller är i behov av utbildning.

Landskapsregeringen har i enlighet med strategin från 2018 fortsatt utvecklingen av filmsatsningen med förhoppningen att skapa flera arbetsmöjligheter för små företag inom service- och kulturbranscherna.

Satsningar görs för en fungerande transportinfrastruktur med flera cykelvägar och skärgårdstrafik. Skärgårdens attraktionskraft upprätthålls med bland annat lokal läkemedelsdistribution. Flera miljöprofilerade satsningar fortgår under året, Turismstrategin 2012-2022, varumärkesplattform, MatÅland och Green Key certifiering, satsningar på turismföretag för logi och gästhamnar samt sevärdheter inom både kultur och miljö. Evenemangsstöd beviljas för att arrangera publika evenemang med fokus på besökande utifrån. Stöd beviljas till företag, kommuner och tredje sektorn och åtgärder med tydlig hållbarhetsriktning prioriteras. Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum som besöksattraktion fortsätter arbetet för att bli miljöcertifierade enligt Green Key.

Attraktionskraften är starkt förknippad med en stabil offentlig sektor. Landskapsförvaltningen fokuserar på styrning och samordning av landskapets resurser för att uppnå största möjliga nytta. Denna styrning och samordning leder också till tydlighet och transparens. Det handlar om att samordna och vidareutveckla processerna för budget, verksamhetsplanering, uppföljning och rapportering, ekonomiförvaltning, intern styrning och kontroll, intern säkerhet, systemutveckling och upphandlingsfrågor samt styrningen av myndigheter och bolag. Revideringen av upphandlingsprocessen bidrar till upphandlingar som beaktar ekonomiska, sociala och miljömässiga krav riktade mot både leverantörer och varor eller tjänster som upphandlas samtidigt som medvetna konsumtions- och produktionsmönster inom och utanför organisationen utvecklas.

Förutsättningar skapas för ett hållbart och lönsamt näringsliv, skogsbruk, fiske, landsbygdsutveckling och jordbruk som bidrar till ekonomisk tillväxt och skapar sysselsättning i hela det åländska

samhället. Flera arbetstillfällen skapas genom en omställning till cirkulär ekonomi. Satsningar på kulturella och kreativa näringar görs. Dessutom skapas en museisamling inom konsthantverk och design samt dokumentation av utövare inom området.

6. Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet

Åtgärder som är positiva för klimat och miljö samt energieffektivisering beviljas stöd riktade till föreningar, kommuner, exporterande företag och boende, t.ex. stöd till solpaneler. Stöd ges också för att bygga ut laddinfrastrukturen för elfordon.

Fokus läggs också på utveckling av en testplattform för smarta energinät på Åland inom ramen för det nybildade bolaget Flexens Ab.

Även förvaltningens interna servicefunktion utvecklas och effektiveras. Färdplan inom energi- och klimat, fysisk strukturutveckling och byggsektorn upprättas och åtgärder genomförs. Åtgärder genomförs för att minska på fossilbränsleförbrukningen, både inom kollektivtrafik och sjötrafiken där en eldriven färja planeras. Dessutom främjas vindkraft genom ett nytt stödsystem, ökad användning av trä som energikälla och byggmaterial. Satsningar inom biogas och fjärrvärme kan understödjas.

7. Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

Flera av de åtgärder som tas upp under detta mål ingår också som åtgärder under andra mål. Anledningen till att de presenteras här är för att de bidrar till bilden av Åland som destination och bidrar till förändring av vårt eget beteende och de hållbara alternativ som står till buds.

När landskapsregeringen reviderar upphandlingsanvisningar och -processen bidrar upphandlingarna till en mer hållbar intern konsumtion, t.ex. möbler, inredningsmaterial, kontorsmaterial, post- och teletjänster samt underhåll och bränsle för fordon. Genom olika kampanjer och information om att förebygga avfall influeras människor till beteendeförändring som kan leda till att cirkulär ekonomi uppstår. Fokusområden inom plaststrategin är plaståtervinning, minskad nedskräpning, minskad plastanvändning och kunskapsuppbyggnad.

Högskolan på Åland blir under år 2019 en resultatenhet och finansieringsgrunderna utvecklas. Högskolan kan därmed i större utsträckning utveckla hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster inom sin verksamhet.

Landskapsregeringen bidrar även till att näringslivet genom olika insatser blir mer hållbara vilket gynnar både Åland som hållbar destination och stärker företagets konkurrenskraft. Exempel inom turismstrategin är arbetet med att certifiera turistföretag som en hållbar destination enligt Green Key. Landskapsregeringen prioriterar också fortsättningsvis gång- och cykelvägnätet längs huvudvägarna vilket kommer både lokalbefolkning och turister till nytta.

Genom en utställning med återbrukskonst sätter Ålands konstmuseum fokus på återbruk. Dessutom skapas en ny avdelning av återbruksmaterial som riktas till barn. Även Ålands kulturhistoriska museum sätter fokus på hållbarhet, återvinning och återbruk.

Landsbygdsprogrammet bidrar till produktion av ekologiska produkter och skogsprogrammet främjar en ökad användning av trä. Även inom fiske stöds en hållbar livsmedelsproduktion.

En koldioxidbudget tas fram som anger utsläppsramar för olika sektorer.

ÖVERSIKT ÖVER LANDSKAPETS INVESTERINGSPLANER

Avsikten med översikten är att ge en ungefärlig bild av investeringsvolymen för landskapsregeringens projekt. Kostnaderna är därför endast angivna i miljoner euro och inplacerade under de år de huvudsakligen antas bli genomförda. Stora investeringar har dock fördelats mellan åren.

Översikten är uppgjord på basen av den information som legat till grund för budgetförslaget för 2019. Alla kostnader är exklusive moms.

Avsikten är att ge en bild av hur projekten kan förverkligas, inte när och hur de budgeteras.

Byggnadsprojekt	År 2018	År 2019	År 2020
	milj. euro	milj. euro	milj. euro
Fastighetsverkets byggnadsprojekt			
Polishus inkl. tomt	0,5	5,0	5,4
Övriga mindre reparationer och åtgärder	4,0	4,0	4,0
Planering, om- och nybyggnation Gullåsen		0,5	5,0
Utrymmen för magnetresonans			
Besökscentrum Bomarsund		0,2	3,2
Infrastrukturavdelningen			
Kortruttsinvesteringar	1,9	5,4	15,5
Vårdöbron	3,4	0,8	
Övriga broar och hamnar	4,1	6,1	7,1
Uppskattad kostnad	13,9	22,0	40,2

2018-10-03

Richard Palmer

ÅSUB

Ekonomisk översikt hösten 2018

Den globala ekonomin

Den starka globala tillväxten håller i sig ett par år till, men den har troligen redan kulminerat. Konjunkturer fortsätter att vara gynnsam i Finland och Sverige ett tag framöver, men redan från och med nästa år dämpas tillväxten samtidigt i USA, Europa och Kina.

Energipriserna har stigit i år och det råder fortsatt osäkerhet kring USA:s handelspolitik och dess konsekvenser för världsekonomin.

Handelskonflikten mellan USA och Kina kommer troligtvis att minska tillväxten i båda ekonomier nästa år (2019) och samtidigt utgöra en hämsko på tillväxten i den globala ekonomin. Storbritanniens utträde ur EU, Brexit, som ska genomföras i mars 2019, kan – om det blir i form av en ”no-deal” (inget avtal) – komma att medföra ”substantiella kostnader” för den brittiska ekonomin varnade Internationella valutafonden (IMF) nyligen. Det skulle även drabba tillväxten i exportberoende länder som Finland och Sverige extra hårt och därmed även drabba den åländska ekonomin.

Ett måttligt inflationstryck i omvärlden gör nu att penningpolitiken förväntas normaliseras gradvis och centralbankernas lågräntepolitik avvecklas. Den europeiska centralbankens (ECB) styrränta ligger sedan mars 2016 kvar på 0,0 procent. ECB avslutar sina obligationsköp i år och har aviserat en höjning av styrräntan först efter nästa sommar.

Den geopolitiska osäkerheten i Mellersta Östern fortsätter att lägga en riskpremie på oljepriset. Priset på råolja (Brent) förväntas ligga på ett medelvärde kring 75 USD per fat detta år för att sjunka marginellt nästa år (2019).

BNP-tillväxten i eurozonen mattas gradvis av under de kommande åren. Industriproduktionens tillväxt i området är svagare än i fjol, något som missgynnar länder som Finland som har en stor andel insatsvaror i sin export till Europa. Tillväxtutsikterna för euroområdet är fortsättningsvis hyfsade; drygt 2,0 procent innevarande år med en liten avmattning nästa år.

Tremånaders Euribor-räntan fortsätter av allt att döma att ligga på den negativa sidan under det innevarande året. Den låg fortfarande i augusti på minus 0,319 procent, men har börjat att sakta krypa uppåt; bli mindre negativ. ECB förväntar sig att tremånaders Euribor når 0,0 procent om två år (2020).

Finland

Finlands ekonomi har ångan uppe – för tillfället. Av allt att döma kommer den samlade produktionens årliga värde detta år sent omsider att överstiga den tidigare toppnoteringen innan finanskrisen 2008. Den främsta drivkraften är tillverkningsindustrin, där vi kan räkna med en fortsatt tillväxt på 4–5 procent under det närmaste året. Den inhemska konsumtionen kommer gradvis att ersätta exporten som tillväxtmotor. Prognoserna för den finländska BNP-tillväxten i år fortsätter att revideras uppåt. Finansministeriet väntar sig att tillväxten hamnar kring 3,0 procent detta år, för att sedan dämpas till 1,7 procent år 2019. När tillväxten i den globala ekonomin som väntat mattas 2020 kommer även Finlands exporttillväxt försvagas.

Konkurrenskraftavtalet har visserligen gynnat exportindustrin men den medföljande svaga löneutvecklingen har också hämmat tillväxten av hushållens köpkraft. Som ett resultat av en allt stramare arbetsmarknad börjar lönerna dock nu stiga men knappast så mycket mer än inflationen, vilket ger en svag reallönetillväxt. Svagare efterfrågan från utlandet, press uppåt på lönerna framöver och en ofördelaktig växelkurs pressar exportindustrin. Sammantaget förväntas exportens volym öka med 4,9 procent i år och dämpas ytterligare till 3,9 procent nästa år enligt Finansministeriet.

Inflationen har under det senaste kvartalet drivits uppåt av stigande bränslepriser och väntas i år hamna kring 1,1 procent för att därefter stiga till 1,5 år 2019. Arbetslösheten har utvecklats i gynnsam riktning under de senaste åren. Den förväntas sjunka till 7,5 procent i år och fortsätter att sjunka så att den hamnar under 7,0 procent 2020.

Hushållens förtroende för ekonomin stärktes trendmässigt ända från slutet av 2015 fram till sista kvartalet 2017. I oktober förra året nåddes den högsta noteringen på mer än 20 år. Sedan dess har förtroendeindikatorn gradvis sjunkit under innevarande år. Förtroendet ligger dock fortfarande långt över medelvärdet för perioden sedan år 2000.

Sverige

Sveriges BNP ökade mer än väntat det andra kvartalet i år med hushållskonsumtionen som främsta drivkraft. Även exporten och industrin har drivit på tillväxten. Investeringsstakten var ändå svag med

en avtagande takt i bostadsbyggandet. De flesta prognosinstitut har nyligen uppreviderat BNP-tillväxten för 2018. Det svenska Konjunkturinstitutet lägger sig i sin bedömning på 2,6 procent.

Förtroendet hos de svenska hushållen för den egna ekonomin och även landets ekonomi sjönk trendmässigt från det sista kvartalet 2017 till och med juli innevarande år (2018). Därefter har förtroendet stärkts och ligger nu återigen över genomsnittet för perioden 2000–2016.

Den svenska arbetsmarknaden är fortsatt stark. Arbetslösheten förväntas ligga kring 6,2 procent i år och nästa år och sysselsättningsgraden fortsätter att stärkas. Inflationstrycket sammantaget bedöms bli så svagt att inflationsmålet inte nås. Därmed minskar sannolikheten för att Riksbanken ska höja räntan inom det närmaste halvåret.

Sedan 2013 har den svenska kronan trendmässigt försvagats i förhållande till euron; från ett genomsnitt på 8,65 för en euro 2013 till 9,64 år 2017. Trots den starka ekonomiska konjunkturen har kronförsvagningen fortsatt. Kronans växelkurs i förhållande till euron var i september i år (2018) 10,44 för en euro, vilket är långt under långtidsmedelvärdet för 2000-talet.

Att riksbanken än en gång skjuter fram räntehöjningen är dåliga nyheter för åländska företag med tjänste- och varuexport till Sverige, eftersom det fördröjer kronförstärkningen. Riksbanken förutspår en gradvis förstärkning av kronan under 2019. Importen från Sverige till Åland skulle då fördyras, men nettoeffekten av en starkare krona i förhållande till euron skulle vara positiv.

Åland

Efterfrågan för den åländska exporten – i synnerhet inom färjesjöfarten och turismen – hos svenska kunder begränsas fortsättningsvis av den svaga kronan. För den finländska marknaden är utsikterna bättre för tillfället, men redan nästa år när tillväxten mattas av kan efterfrågan på den marknaden försvagas. I princip borde den åländska ekonomin kunna dra nytta av den för tillfället allmänt starka finländska ekonomin. Den fortfarande starka optimismen hos finländska hushåll borde gynna passagerarrederierna i form av fler resande och ökad försäljning. Men konjunkturförstärkningen har hittills inte givit någon större injektion till den åländska ekonomin och det i en situation när vi räknar med att den starka finländska konjunkturen sakta börjar klinga av redan nästa år.

Den årliga tillväxten av värdet på den samlade omsättningen i det

privata näringslivet har trendmässigt sjunkit sedan 2011. Omsättningens tillväxt mattades från positiva 6,4 procent det året till en minskning av den samlade produktionen motsvarande -1,1 procent 2016, allt räknat i nominella värden. Under fjolåret (2017) var tillväxten 1,4 procent och för innevarande år får vi enligt ÅSUB:s prognos en minskad omsättning på -0,4 procent. Det är dock möjligt att den varma sommaren kommer att ge utslag i form av en bättre än väntad omsättningstillväxt för färjerederierna under årets tredje kvartal, vilket skulle förbättra läget i det privata näringslivet.

Den årliga tillväxten av den totala lönesumman avtog även den under 2011–2016, om än inte i samma takt som omsättningens. Lönesummans tillväxt i det privata näringslivet låg något över genomsnittet under fjolåret; 2,9 procent, för att sedan i år enligt prognosen mattas något till 2,5 procent innevarande år. Prognosen för innevarande år är i linje med de återhållsamma förväntningarna på tillväxten av antalet sysselsatta som presenterades i årets Arbetsmarknadsbarometer från ÅSUB. Som jämförelse kan man nämna att Finansministeriet förväntar sig en mycket god tillväxt av lönesumman; motsvarande 4,2 procent för hela Finland.

Svaren på ÅSUB:s konjunkturenkät våren 2018 visade att det inom det privata näringslivet fanns en liten övervikt för dem som förväntade sig en svagt positiv tillväxt av omsättningen. Detsamma gällde personalstyrkans tillväxt – men där var förväntningarna ännu svagare. ÅSUB:s registerbaserade data för årets första två kvartal och prognos för de tredje och fjärde kvartalen pekar på en svagare utveckling än väntat. Av det att döma har den finländska konjunkturförstärkningen under året med en BNP-tillväxt på förväntade 3 procent inte fått någon större effekt på Åland.

Under de tio åren efter Lehman Brotherskraschen har den åländska ekonomin stagnerat – i första hand som en följd av sjöfartens nergång. Den åländska ekonomins problem är att samtidigt som denna nergång resulterat i en "ofrivillig" diversifiering av näringslivet, så har inte det övriga näringslivet nått den volym och tillväxtpotential som skulle krävas för att fylla luckan som nergången inom den åländska sjöfarten lämnat. Enskilda företag inom till exempel *high tech*-industrin och företag med högre kunskapsinnehåll inom bank- och försäkring har lyckats väl givet förutsättningarna, men de har ännu inte varit så starka och stora att de kunnat ta över och bidra till den samlade ekonomin i egenskap av tillväxtmotorer på det sätt som sjöfarten var tidigare. Den verkligt starka tillväxten har istället återfunnits punktvis exempelvis inom branscher med jämförelsevis lågt kunskapsinnehåll som t.ex. fiskodlingen.

Prisökningen på Åland förra året (2017) skiljde sig markant från hela

Finlands; 1,7 procent på Åland att jämföra med 0,7 procent i hela Finland. I första hand var det prishöjningarna inom kategorin hälsovård som drev upp inflationen på Åland och stod för cirka hälften av den totala prisökningen. Inflationen på Åland har hittills i år pressats upp av högre kostnader inom segmenten rekreation och kultur respektive bostäder, vatten och elektricitet. Mycket tyder på att den allmänna prisökningen på Åland blir minst lika stor som Finland som helhet detta år (2018). Genomsnittet för den månadsvisa inflationen för perioden januari–augusti detta år är 1,2 för Åland jämfört med 1,0 procent för Finland.

BNP-tillväxten

För att beräkna ekonomins totala BNP måste man förutom att beräkna värdet av produktionen i det privata näringslivet även ta i beaktande den offentliga sektorns produktionsvärde. BNP-tillväxten på Åland nådde 3,1 procent år 2015, det senaste året för vilket vi har slutliga siffror. Enligt våra preliminära beräkningar för 2016 blev det en avmattning till 1,1 procent, när den offentliga sektorn minskade i förhållande till året innan (*Tabell 1*).

Tabell 1. Nyckeltal för den åländska ekonomin 2014–2018

	2014	2015	2016*	2017*	2018***
BNP till marknadspris (volymförändring, %)	0,3	3,1	1,1	0,5	0,5
Befolkningsförändring (antal personer)	250	67	231	275	260–290
Flyttningsnetto	237	74	234	260	260–290
Relativt arbetslöshetstal (%)	4,0	3,8	3,7	3,6	3,7
Konsumentpriser, årlig förändring (%)	1,1	0,1	0,6	1,6	1,2
Kort ränta (Euribor 3 månader, %)	0,2	0,0	-0,3	-0,3	-0,3
Råolja (Brent, USD/fat)	99	52	44	52	75
EUR/SEK	9,10	9,35	9,47	9,60	10,40

*) Preliminära siffror för BNP och flyttningsnettot 2017 **) Prognoser.

Källa: ÅSUB, egna beräkningar för BNP, ÅSUB (Befolkning, Arbetsmarknad, Priser). Befolkningsregistercentralen, Finlands bank, *US Energy Information Administration*. ECB

Enligt ÅSUB:s prognos följde sedan en avmattning i det privata näringslivet, samtidigt som den offentliga sektorn fortsatte att krympa 2017. Vi hade även en relativt hög inflation det året som sammantaget pekar på en tillväxt motsvarande 0,5 procent. ÅSUB:s prognos säger att tillväxten i det privata näringslivet fortsätter att vara lika svag i år (2018) trots att den offentliga sektorn detta år ökar sitt bidrag till BNP. Därmed har tillväxten reviderats neråt i förhållande till vårens prognos med en hel procentenhet.

ÅSUB bedömer att utsikterna för det privata näringslivet sammanvägt

för det innevarande året har försämrats något i förhållande till läget i våras. Det verkar bli en viss avmattning av aktiviteten i dominerande branscher, men variationen är stor mellan och inom olika branscher. Det kan emellertid inte uteslutas att den sammantagna bilden blir något ljusare igen när siffrorna för färjerederiernas resultat för tredje kvartal blir kända. Å andra sidan kan en fortsatt uppgång i bränslepriserna verka åt andra hållet.

Befolkningsutvecklingen

ÅSUB:s grova bedömning utgående från preliminära uppgifter säger att vi i år får en befolkningsökning motsvarande 260–290 personer, vilket skulle vara klart över genomsnittet för perioden efter år 2000.

Angående flyttningsrörelsen vet vi i alla fall att nettot (209 personer) för de två första kvartalen i år (2018) var större än för motsvarande period förra året (190). Det är med andra ord fullt möjligt att vi får ännu en fortsättning på de senaste årens goda befolkningsökning med ett netto över det årliga genomsnittet för perioden sedan år 2000.

Sysselsättningen

För närvarande sker en viss positiv volymtillväxt av arbetskraften och rekryteringsbehovet är relativt högt. Den sysselsatta arbetskraftens volym förväntas öka med 44 årsverken, eller 0,4 procent. Ett fortsatt högt antal pensioneringar tillsammans med varierande tillväxtförväntningar inom näringslivet håller rekryteringsförväntningarna uppe trots den beskedliga nettotillväxten. Fjolårets starka optimism inom näringslivet har dämpats och vi ser i år mer återhållsamma förväntningar på det kommande året i de flesta branscher.

Den uppåttrend i det relativa arbetslöshetstalet som har fortgått sedan 2008 bröts efter 2014 när det nådde 4,0 procent (Tabell 1). Arbetslösheten ser ut att fortsätta att ligga kvar på en något lägre nivå – uppskattningsvis 3,7 procent på årsbasis.

Den privata konsumtionen

Även på Åland, liksom i Finland i stort, har löneökningarna hållits tillbaka av konkurrenskraftspaketet. Lönerna förväntas öka med cirka 1 procent innevarande och nästa år, vilket ungefär motsvarar inflationen, varför vi inte kan vänta oss någon egentlig reallöneökning under den tiden.

En något starkare sysselsättning kan öka hushållens inkomster totalt, vilket vi utgår ifrån att ger en motsvarande tillväxt av konsumtionen, uppskattningsvis med cirka 2 procent per år genomsnitt. Den svaga reella inkomstökningen innebär att konsumtionen till viss del

finansieras med minskat sparande och ökad skuldsättning. Det gör även att den privata skuldsättningen på Åland fortsätter att öka. Skuldsättningsgraden på Åland ligger över Finlands totalt, samtidigt som tillväxten av den disponibla inkomsten varit i stor sett densamma, vilket förmodligen betyder att de åländska hushållen är mer sårbara för kommande räntehöjningar. Medan de finländska hushållens skulder ökade med i medeltal 1,9 procent per år 2014–2017 ökade de åländska hushållens skulder med 4,9 procent under samma period.

Den offentliga sektorn

Enligt preliminära uppgifter kommer kommunalskatterna på förvärvsinkomster att minska med 2,9 procent för de åländska kommunerna år 2017. För hela Finland förväntas en minskning på 1,3 procent. Ungefär en fjärdedel av de minskade förvärvsskatteintäkterna på Åland beror på sänkta skattesatser, medan skatteintäktsminskningen på fastlandet mildrades något av att skattesatserna justerats marginellt uppåt. Den huvudsakliga förklaringen till de minskade skatteintäkterna 2017 är införandet av det finska konkurrenskraftsavtalet och dess effekter på skatteavdrag. Förändringen i skatteintäkter 2017 är därför inte indikativ för den ekonomiska utvecklingen på samma sätt som i normala fall. ÅSUB:s prognos för innevarande år är att de åländska kommunernas debiterade förvärvsskatter ökar med drygt tre procent.

Utifrån preliminära uppgifter för 2017 väntas samfundsskatterna öka med cirka fem procent för de åländska kommunerna, vilket kan jämföras med en ökning på cirka två procent för alla Finlands kommuner sammantaget. Bägge ökningarna skulle vara två procentenheter större om inte kommunernas andel av samfundsskatteutdelningarna hade minskats. Prognostisering av samfundsskatterna utifrån företagets driftöverskott samt hittills redovisade belopp är svårt, men de idag tillgängliga siffrorna pekar på att samfundsskatterna kommer att vara ganska oförändrade 2018.

För år 2017 fastställde Ålandsdelegationen klumpsumman till 231,0 miljoner euro. Detta var en höjning med ca 3,6 procent från 2016. Enligt Finansministeriets förslag till andra tilläggsbudget för staten 2018 förväntas klumpsumman bli 247,0 miljoner euro 2018, vilket skulle innebära en ökning med 6,9 procent eller 16,0 miljoner euro. Cirka 6,5 miljoner av 2018-års klumpsumma beror dock på engångsintäkter för staten.

Utifrån statsbudgetpropositionen för 2019 väntas klumpsumman nästa år minska med ca 1,8 procent och då utgöra 242,6 miljoner euro. Om man bortser från engångsintäkterna 2018 skulle det dock röra sig om en växande klumpsumma även 2019. Skattegottgörelsen till landskapet, den så kallade flitpengen, blir aktuell då de i landskapet debiterade

inkomstskatterna överstiger 0,5 procent av motsvarande skatt för hela Finland. År 2015 uppgick flitpengen till hela 23,9 miljoner euro. Den ovanligt höga flitpengen år 2015 berodde till stor del på ovanligt höga kapitalinkomster samt en bättre utveckling av samfundsskatterna på Åland jämfört med fastlandet.

Flitpengen återgick till en mer normal nivå 2016, som är det senaste år som flitpengen fastställts för, och uppgick då till 15,2 miljoner euro. Enligt ÅSUB:s prognoser väntas flitpengen sjunka med cirka en miljon euro 2017. I dagsläget väntas sedan inga större förändringar för 2018.

För skattegottgörelsen är systematiken sådan att 2017 års belopp tas upp i 2019 års budget. För 2017 var summan av klumpsumman och flitpengen 255,0 miljoner euro. I år beräknas summan av de två stiga till 262,2 miljoner euro och 2019 uppgå till ca 257 miljoner euro.

Utvecklingen i det privata näringslivets branscher

Den åländska sjöfarten borde i teorin kunna dra nytta av Finlands förbättrade ekonomiska tillstånd men i praktiken framstår andra, för de olika segmenten specifika konjunkturella krafter, som starkare faktorer än den allmänna ekonomiska konjunkturen. Innevarande år (2018) påverkas rörelsevinsterna negativt av bunkerkostnaderna, som stigit med en tredjedel i förhållande till fjolåret. Nästa år inverkar något lägre bunkerpriser i förhållande till årets svagt positivt i alla segment, likaså den förväntade blygsamma kronförstärkningen. Den hårda konkurrensen och fortsatta överetableringen av tonnage begränsar fortsättningsvis tillväxtpotentialen. En försvagning av den amerikanska dollarn framöver skulle gynna passagerarrederierna som har större delen av inkomsterna i euro men betalar sin bunker i USD.

Den åländska tankerverksamheten hade ett motigt fjolår (2018). Oljepriset har höjts, utbudet av fraktkapacitet har fortsatt att öka och bunkerpriset har stigit. Även nettoeffekten av försvagningen av den amerikanska dollarn är negativ för verksamheten. Under det andra kvartalet i år (2018) visade den ledande internationella indikatorn för tankerfrakter en uppåtgående trend för frakter på Nordsjö- och Östersjöhamnar, för att återigen falla tillbaka under det tredje kvartalet.

Den åländska tankerverksamheten har ambitionen att ligga i framkant och har sedan 2014 satsat på ett nybyggnadsprogram. Just inom segmentet aframaxtankers (80 000–100 000 DWT) är för tillfället nybyggen svårfinansierade, men här har det åländska rederiet en konkurrensfördel av att ha egna pengar att investera för.

Det största åländska torrlastrederiet har lyckats hålla hela sitt tonnage i arbete. Ett av fartygen har långtidskontrakt med en finländsk

papperstillverkare fram till december 2020 och övriga har som det ser ut idag förnyelse av egna fraktkontrakt och kontrakt fram till slutet av 2019 för fartyg i *time charter*.

Omsättningstillväxten inom transportbranschen återspeglar nergången inom sjöfarten. Årsgenomsnittet var 1,4 procent för perioden 2009–2017, samma som den genomsnittliga årliga inflationen, vilket innebär att branschen i reella priser hade nolltillväxt. Inom transportbranschen inklusive landtransporter bedömer ÅSUB att omsättningstillväxten blir något starkare än fjolåret; kring 0,4 procent. Tillväxten av den samlade lönesumman i branschen bedöms komma att utvecklas något. Denna i förhållande till fjolåret svagare utveckling för branschens omsättning och löner ser ut att vara i linje med vad branschföretagen bedömde i våras, även om man då var ännu mer negativ om personalstyrkan.

Hotell- och restaurangbranschen hade en omsättningstillväxt över långtidsmedelvärdet åren 2015–2016. Året efter det (2017) följde en avmattning. Enligt ÅSUB:s preliminära statistik för övernattningar under årets turistsäsong ser det – som man skulle kunna tro – gynnsamma sommarvärdet inte ut att ha gynnat inkvarteringssiffrorna. Under årets åtta månader har hotellen haft 165 532 övernattningar, vilket jämfört med samma period 2017 innebär en minskning om drygt två procent. Denna minskning kan dock inte avläsas i de omsättnings- och lönesiffror för branschen som ÅSUB hittills fått in. Branschens samlade omsättning ser enligt dessa preliminära uppgifter istället ut att öka med 3,2 procent i år jämfört med fjolåret. Läget är med andra ord ännu något oklart när det gäller prognosen för årets utfall för hotell- och restaurang. Som läget är nu ser även tillväxten av omsättningen för den branschövergripande landturismen ut att öka något under innevarande år.

Förändringar i omsättningstillväxten i den åländska handelsbranschen beror till stor del på hur internethandeln och priset på drivmedel utvecklas. Som helhet visade branschen en återhämtning i omsättningen 2016 från en djup nedgång året innan. Priset på olja och drivmedel steg det året och därmed ökade hela branschens omsättning i värde. Året därpå blev tillväxten nominellt svagt positiv. ÅSUB bedömer att facit för tillväxten av branschens omsättning kommer att sluta kring noll, givet den uppgång i bränslepriserna vi sett under året sedan det andra kvartalet. Lönesummans tillväxt å sin sida pekar i en mer positiv riktning för detta år.

De åländska bankernas *sammantagna* räntenetto har fortsatt att öka blygsamt medan placeringsnettot fortsätter att som under senaste åren utvecklas starkare. Förväntningarna om rörelseresultatet sammantaget för bankerna för 2018 är att det blir ungefär som ifjol. Utlåningen minskar något – bland annat beroende på att bankerna har blivit mer

försiktiga, men också på grund av förväntningarna ökat om framtida räntehöjningar. De åländska hushållen har en hög skuldsättningsgrad jämfört med Finland i övrigt och man kan anta att man drar öronen åt sig när allt fler antydningar om räntehöjningar börjar synas.

Marknaden för den internationellt inriktade delen av försäkringsverksamheten fortsätter att präglas av hård konkurrens, överkapacitet och en tilltagande volatilitet. Verksamheten ställs inför ständigt ökande krav på riskbedömning och kalkylering av förväntade kostnader.

Inkomsterna från marinpremier globalt växte med 2 procent 2017, samtidigt som man fick en ökande *mismatch* mellan försäkringsbolagens inkomstnivåer och den risk som bolagen omfattar. Tillväxten härrör främst från en uppgång i handeln och från USA-dollararnas försvagning. Ändå är tillväxten lägre än världshandelns tillväxt. I och med att den åländska marinförsäkringsverksamheten är inriktad på relativt sett mindre tonnage på de skandinaviska och baltiska marknaderna har man förmodligen kunnat undvika att öka den risk som beror på att den genomsnittliga storleken på fartygen ständigt ökat. Möjligheterna för tillväxt genom internationell expansion på nya marknader inom sjö- och transportförsäkring har förbättrats något under 2017–2018.

Branschen företagstjänster omfattar många olika verksamheter, såväl mindre hemmamarknads- som några större exportinriktade företag inom bland annat IT. Branschens omsättning visade en stark tillväxt 2015–2017. År 2017 nådde den 6,8 procent. I år mattas tillväxten av, enligt våra preliminära registeruppgifter, och hamnar kring 1,6 procent vilket är klart under medelvärdet för branschen under perioden 2009–2017. Lönesumman visade en god tillväxt förra året, men riskerar i år enligt prognosen att minska. Vi kan alltså förvänta oss en allmän avmattning hos branschen företagstjänster detta år.

Branschen personliga tjänster består till övervägande delen av småföretagare inom tvätterier, privat hälso- och sjukvårdsverksamhet osv. Här ingår även den momsbelagda delen av spelverksamheten som en tungt vägande del. En stor vägd majoritet av branschföretagen trodde i början av året på en positiv tillväxt av omsättningen. Det blir i år enligt ÅSUB:s prognos en stark uppgång i tillväxten – visserligen från en ovanligt låg, negativ, nivå året innan skall tilläggas. Den sammanlagda lönesummans tillväxttakt i branschen å sin sida har varit jämn och god de senaste åren; i medeltal 5,4 procent mellan 2009 och 2017. Förra året (2017) var tillväxten dessutom ovanligt stark med 8,5 procent. Från den höga nivån räknar vi med en avmattning i år till inte mer än 1,2 procents nominell tillväxt.

Omsättningen inom byggsektorn har de senaste två åren varit mycket

ojämn. Byggkonjunkturen ser svag ut hittills i år. Men variationerna är stora; några större projekt håller stora firmor igång medan husbyggare, el- och VVS-firmor har ont om projekt. Efter en knappt positiv tillväxt i fjol (2017) ser det ut som om vi får en minskning av omsättningen innevarande år. Tillväxten av branschens samlade lönesumma har varit betydligt jämnare än omsättningstillväxten. ÅSUB:s bedömning utifrån registerdata är att lönesummans tillväxt hamnar något under genomsnittet för perioden 2009–2017.

Branschen övrig industri består till stor del av företag som tillverkar plastprodukter; både *high-tech*-företag som fungerar som underleverantörer till den internationella medicinska industrin och tillverkare av plastleksaker. För några år sedan fusionerades två tillverkare av plastslangor. Den delen av branschen har en stabil utveckling, medan leksakstillverkningen upplever en sviktande efterfrågan. Branschen hör till de stabila i det privata näringslivet vad gäller omsättningen – särskilt den del av den som är smalt nischad mot en internationell, utomnordisk marknad.

Ända sedan 2010 har omsättningen ökat med i medeltal knappt fem procent per år. Efter en stark tillväxt över medeltalet förra året ser det ut som om omsättningen faller tillbaka detta år. Tillväxten av branschens samlade lönesumma har varit långsammare än omsättningens under senare år, något som kan tyda på förbättrad produktivitet.

Omsättningstillväxten för den åländska livsmedelsindustrin var enligt ÅSUB:s registerbaserade uppgifter svag 2016, men återhämtade sig något förra året (2,9 procent). Innevarande år ser ut att bli ännu ett svagt år vad gäller omsättningen. Prognosen pekar på en liten reell minskning när den förväntade inflationen på över en procent tas i beaktande. Efter två år med krympande lönesumma 2015–2016 förväntas en tillväxt i år som förmodligen kommer att ligga över långtidsmedelvärdet. Prognosen pekar på 6,5 procents nominell ökning av lönesumman i år.

För primärnäringsarnas del kan vi konstatera att delar av det åländska lantbruket som odling av spannmål, potatis, lök, sallad, kål, djurfoder m.m. och indirekt kött- och mjölkproduktionen) drabbats hårt av sommarens extrema torka. Denna del av branschen kommer att få en rejäl nergång i förädlingsvärdet och konsumenterna får troligen räkna med höjda livsmedelspriser under vintern. Några mer omfattande stödpaket har i skrivande stund inte aviserats från myndigheterna.

I ÅSUB:s moms- och löneregister ingår endast den del av primärnäringsarna som bedrivs i bolagsform och är momsbelagd, främst äppel- och fiskodling. Lönesummans och omsättningens tillväxt inom dessa sektorer ser ut att mattas i förhållande till fjolåret, men från en i

jämförelse med andra branscher exceptionellt hög nivå. Omsättningstillväxten väntas hamna kring 6,7 procent.

Sammanfattande bedömning

Det ser i nuläget ut som om den måttliga förstärkning av aktiviteten i den åländska ekonomin som det privata näringslivet förväntade sig i våras blir något svagare än man trodde. Den övergripande konjunkturbedömningen från ett år sedan gäller fortfarande; den finländska konjunkturuppgången, som främst drivits av tillverkningsindustrin, verkar ännu inte ha nått Åland.

Medan tillväxten av produktionsvärdet i den privata sektorn minskar något (0,2 procent) så vänder tillväxten i den offentliga sektorn och blir positiv (1,5 procent). Enligt ÅSUB:s prognos blev den samlade BNP-tillväxten 0,5 procent förra året (2017) och stannar i år på samma nivå. Tillväxten i den finländska ekonomin som helhet stöds inte bara av exporten utan även av stora bygginvesteringar och en positiv trend inom servicebranscherna, men ännu ser vi inga tecken på något verkligt konjunkturuppsving för den åländska ekonomin.

Kvinnor och män i samhälle och arbetsliv, förändringar under 2010-talet

Jämställdhetsbilaga till landskapets budget 2019

Innehåll

Kvinnor och män i samhälle och arbetsliv, förändringar under 2010-talet	1
1 Uppdrag, avgränsningar och förklaringar	3
2 Sammanfattande konklusioner	4
3 Demografiska basdata	6
3.1 Männen har ökat mera bland de äldsta	6
3.2 Jämn könsfördelning bland invånarna födda utanför Norden	8
3.3 Män ökar mera än kvinnor bland ensamboende	9
4 Utbildning	11
4.1 Könsmönstren i valet av utbildningar består.....	11
5 Arbetsmarknad	14
5.1 Kvinnorna har fortfarande något högre sysselsättningsgrad	14
5.2 Kvinnodominansen i den offentliga sektorn har ökat något	15
5.3 Något flera kvinnor bland de högre tjänstemännen	16
5.4 Jämnare könsfördelning inom vissa näringsgrenar, ojämna i vissa	17
6 Inkomster och löner	20
6.1 Kvinnornas andel av skattepliktiga inkomster ökar sakta	21
6.2 Löneskillnader	21
7 Transfereringar och social service	25
7.1 Färre män tar ut föräldrapenning men flera män lyfter föräldradagpenning totalt	25
7.2 Ökad andel män bland mottagarna av hemvårdsstöd	26
7.3 Flera män blir närståendevårdare	27
7.4 Kvinnornas andel av sjukdagpenningarna har ökat.....	28
7.5 Ensamstående män är den största gruppen som får utkomststöd	28
7.6 Majoritet kvinnor bland sjukpensionärerna	29

1 Uppdrag, avgränsningar och förklaringar

Vägen mot ett mer jämställt åländskt samhälle kräver kunskap om levnadsförhållandena på Åland. Det är nu åttonde året som ÅSUB på uppdrag av landskapsregeringen utarbetat en särskild genusanalys av olika politikområden som bilaga till landskapets budget. Under åren har budgetbilagan belyst könsskillnader och lagt könsperspektiv på bland annat ekonomi, arbetsliv, hälsa och livsstil, integration, demografiska förändringar, inflytande, brottslighet samt våld i nära relationer.

Årets jämställdhetsbilaga gör en uppföljning av de förhållanden som belystes i den första bilagan som fanns med i 2012 års budget för att se hur utvecklingen har varit efter att den bilagan publicerades. Fördröjningen i färdigställandet av statistiken varierar mellan olika statistikområden, men huvudsakligen presenteras uppgifter fram till år 2016 eller 2017.

De ekonomiska förutsättningarna för kvinnor och män, flickor och pojkar är en viktig aspekt att beakta i arbetet mot ett mer jämställt samhälle. Skillnaderna i ekonomisk ställning påverkar förutsättningarna för individerna genom livets olika skeden. Val av yrken påverkar lönenivåerna som i sin tur kan inverka på beslut om föräldraledigheter, möjligheten att generera kapital och kapitalinkomster och lägger grunden för de framtida pensionsinkomsterna.

Källorna för uppgifterna är i huvudsak ÅSUBs statistik. Övriga källor anges vid respektive tabell och figur. All statistik gäller hela Åland. Av tabell- och figurrubriker framgår vilka variabler som ingår i respektive tabell eller figur.

ÅSUBs personal står gärna till tjänst med upplysningar om översikten. Mera uppgifter om de aktuella statistikområdena finns på ÅSUBs hemsida (www.asub.ax) och i ÅSUBs publikationer. På hemsidans temaingång Kvinnor och Män samt i publikationen På tal om jämställdhet ligger fokus också på könsuppdelade fakta.

2 Sammanfattande konklusioner

Årets jämställdhetsbilaga till landskapets budget har fokus på skillnader i kvinnors och mäns ekonomiska situation på Åland. Vi följer upp den första jämställdhetsbilagan som publicerades för åtta år sedan med statistik som belyser utvecklingen av kvinnors och mäns villkor och ekonomiska förutsättningar genom livets olika skeden.

På Åland finns idag en lika stor andel kvinnor som män, dock med den förskjutningen inom åldersgrupperna att männen är något fler inom de yngre åldersgrupperna och kvinnorna lite fler bland de äldre. Det har också inneburit att fler äldre kvinnor lever i enpersonshushåll, i de yngre åldersgrupperna är det fler män som bor i enpersonshushåll. Den andel av befolkningen som är född utanför Åland har ökat under 2010-talet. Fler kvinnor än män är födda i fasta Finland medan männens andel är något högre bland de som är födda i Sverige och övriga Norden.

Redan efter grundskolan följer utbildningsvalen tydliga och sedan länge etablerade könsmonster. Flickorna dominerar inom de humanistiska, pedagogiska och samhällsvetenskapliga områdena men även inom lantbruk och hälsovård, medan männen är i stor majoritet inom de tekniska ämnena.

Könsmonstret i valet av utbildning avspeglar sig i liknande könsfördelning inom branscherna på arbetsmarknaden. Kvinnorna dominerar fortfarande stort inom vård, omsorg och sociala tjänster, medan männens dominans, liksom tidigare, är störst inom byggbranschen. En viss utjämning av könsfördelningen har skett inom branscherna uthyrning, fastighetsservice och resetjänster samt finans och försäkring. Kvinnorna dominerar inom den offentliga sektorn, ett förhållande som stärkts ytterligare något under perioden. Samtidigt har kvinnorna minskat mer än männen bland företagarna.

Sysselsättningsgraden för befolkningen i åldrarna 16-64 år har stigit något sedan 2008. Ökningen har varit lite snabbare för männen, men kvinnorna har fortfarande en högre sysselsättningsgrad, 80,4 procent mot 78,9 procent för männen. Till skillnad från den generella bilden med över tiden relativt sega könsmonster inom utbildning och arbetsmarknad, kan man under senare år skönja en svag utveckling mot något mindre skillnader mellan könen i inkomster och löner. Ålänningarna hade totalt 832 miljoner i skattepliktiga inkomster 2016. Av dessa tillföll 43 procent kvinnorna och 57 procent männen. Det innebär att kvinnornas inkomster var 75 procent av männens, vilket är en ökning från 2010 då relationen var 73 procent. Minst ojämn är fördelningen av arbetsinkomster.

Männen har fortfarande högre lön än kvinnorna inom alla yrkesgrupper inom den privata sektorn, skillnaderna är störst inom de yrkesgrupper och befattningar där lönerna allmänt sett är högst. I den privata sektorn har män som är chefer en högre lön än både landskaps- och kommunalt anställda manliga chefer. De chefer som är

kvinnor har en högre lönenivå inom landskapet än inom den privata och kommunala sektorn. Experternas löner är mycket högre för män både inom privata sektorn och landskapet, medan kommunala sektorns experter har en mer jämlik lön för både kvinnor och män.

Löneskillnaderna i arbetslivet kan påverka beslut om fördelning av föräldraledighet och ansvar för vård av familjens barn eftersom ersättningarna till stor del är inkomstbaserade. Kvinnorna stod för 86 procent av de ersatta dagarna med föräldradagpenning. Männens andel ökar dock, antal män som mottagit föräldradagpenning har ökat med 36 procent från 2010 till 2017. Inom hemvårdsstödet syns en liknande utveckling. Sammantaget är det fler som tar ut hemvårdsstöd jämfört med 2010. Av mottagarna är det männen som ökar sin andel i högre grad. År 2010 var andelen män fem procent och 2017 var andelen 11 procent.

Inom utkomststödet har skillnaderna mellan könen förstärkts mellan 2010 och 2016. Bland ensamstående utan barn är det vanligare att män lyfter utkomststöd och männens andel har ökat under perioden. Bland ensamstående med barn är antalet kvinnor som lyfter utkomststöd större än antalet män med barn och antalet kvinnor med barn som lyfter utkomststöd har också ökat från 2010 till 2016. Yrkesvalet kan i förlängningen inverka på hälsan. Kvinnornas andel av sjukdagpenningarna har ökat. Över 1 800 personer tog emot sjukdagpenning 2017, varav nästan 65 procent var kvinnor och 35 procent män. År 2010 tog drygt 1 760 personer emot sjukdagpenning varav 62 procent var kvinnor.

Senare i livet påverkar löneskillnaderna även skillnaderna i pensionsnivåer och kan därtill bidra till beslut om när en individ upplever att personen har möjlighet att gå i pension. Fler kvinnor än män är pensionärer. Kvinnors pensionsinkomster ökar dock något snabbare än männens, kvinnornas ålderspension har ökat med 25 procent mellan 2010 och 2017, medan männens har ökat med 17 procent. I genomsnitt var kvinnornas totala månadspension just över 70 procent av männens pensioner 2017 mot knappt 69 procent år 2010.

3 Demografiska basdata

Ålands befolkning har ökat med nästan 1 500 personer från 2010 till 2017. I det följande redovisar vi hur ökningen har påverkat befolkningsstrukturen och hur könsfördelningen i olika grupper har förändrats.

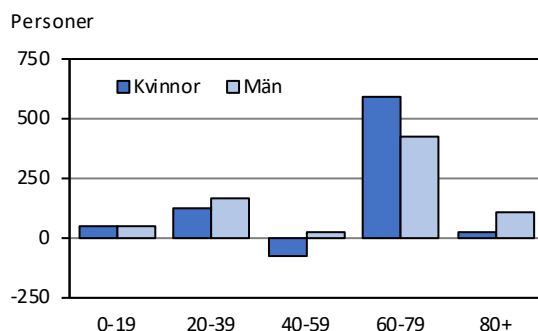
3.1 Männens har ökat mera bland de äldsta

Könsfördelningen i befolkningen totalt sett är jämn. Under den aktuella perioden har männen stått för en något större del av ökningen än kvinnorna, och det lilla kvinnoöverskottet har därför krympt ytterligare, till några tiotal personer.

Det finns dock skillnader mellan åldersgrupperna. I de yngre åldrarna är männen något flera medan kvinnorna utgör majoritet bland de äldre. Störst är andelen kvinnor bland dem som har fyllt 80 år, över 60 procent. Andelen har dock sjunkit, eftersom männen har ökat mest i denna åldersgrupp sedan 2010. Huvuddelen av befolkningstillväxten under perioden har skett i gruppen 60–79 år som har ökat med över 1 000 personer. I dessa åldrar har kvinnorna ökat mera än männen och utgör nu en liten majoritet.

Tabell 1. Befolkning efter kön och ålder 2000 - 2017

	Antal			Könsfördelning procent	
	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2010					
Totalt	28 007	14 054	13 953	50	50
0-19	6 314	3 045	3 269	48	52
20-39	6 448	3 082	3 366	48	52
40-59	8 010	4 093	3 917	51	49
60-79	5 792	2 900	2 892	50	50
80+	1 443	934	509	65	35
2017					
Totalt	29 489	14 769	14 720	50	50
0-19	6 411	3 092	3 319	48	52
20-39	6 736	3 205	3 531	48	52
40-59	7 957	4 020	3 937	51	49
60-79	6 803	3 490	3 313	51	49
80+	1 582	962	620	61	39
Förändring 2010-2017					
Totalt	1 482	715	767		
0-19	97	47	50		
20-39	288	123	165		
40-59	-53	-73	20		
60-79	1 011	590	421		
80+	139	28	111		

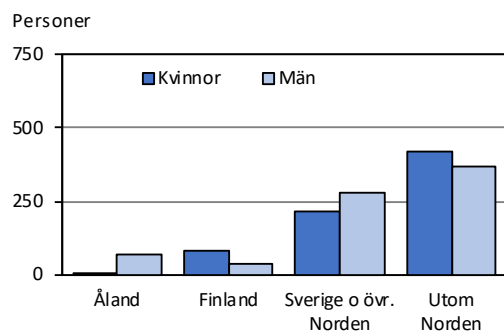
Figur 1. Befolkningsförändring 2010 - 2017 efter ålder och kön**Tabell 2. Befolkning efter födelseort, språk och kön 2010 och 2017**

	Antal			Könsfördelning procent	
	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Födelseort					
2010					
Åland	18 732	8 922	9 810	48	52
Finland	5 490	3 285	2 205	60	40
Sverige o övr. Norden	2 185	1 051	1 134	48	52
Utom Norden	1 457	711	746	49	51
Okänt	143	85	58	59	41
2017					
Åland	18 802	8 925	9 877	47	53
Finland	5 606	3 365	2 241	60	40
Sverige o övr. Norden	2 679	1 266	1 413	47	53
Utom Norden	2 245	1 130	1 115	50	50
Okänt	157	83	74	53	47
Förändring 2010-2017					
Åland	70	3	67		
Finland	116	80	36		
Sverige o övr. Norden	494	215	279		
Utom Norden	788	419	369		
Okänt	14	-2	16		
Språk					
2010					
Svenska	25 173	12 445	12 728	49	51
Finska	1 373	904	469	66	34
Övriga	1 461	705	756	48	52
2017					
Svenska	25 706	12 671	13 035	49	51
Finska	1 397	909	488	65	35
Övriga	2 386	1 189	1 197	50	50
Förändring 2010-2017					
Svenska	533	226	307		
Finska	24	5	19		
Övriga	925	484	441		

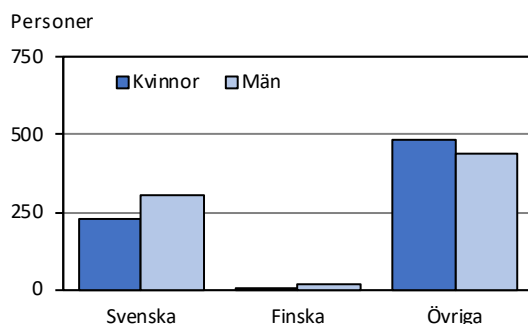
3.2 Jämn könsfördelning bland invånarna födda utanför Norden

När det gäller födelseort har den största tillväxten skett för befolkningen som är född utanför Norden. I denna grupp har kvinnorna ökat med över 400 och männen med något under 400. Könsfördelningen i denna grupp är nu helt jämn, även om det finns stora skillnader om man ser till enskilda länder. De som är födda i Sverige har ökat med över 200 kvinnor och närmare 300 män, vilket ytterligare något förstärkte den majoriteten män i denna grupp. De inflyttade som är födda i Finland hade en större ökning av kvinnor, plus 80 mot ett tillskott på 40 för männen. Den tydliga kvinnomajoriteten bibehölls därmed. För invånarna födda på Åland var det bara männen som ökade, plus 70. Överskottet av män bland de infödda ålänningarna förstärktes något.

Figur 2. Befolkningsförändring 2010 - 2017 efter födelseort och kön

Om man ser till språk, ökade de svenskspråkiga med över 500. Männen stod för en större del av ökningen och har en viss övervikt i denna grupp. De finskspråkiga har ökat obetydligt, och liksom tidigare är närmare två tredjedelar av dem kvinnor. Det är övriga språk som har stått för den största tillväxten under 2010-talet, över 900 personer. Kvinnorna ökade något mera än männen, och könsfördelningen är nu jämn. För enskilda språk finns det dock rätt stora skillnader. T.ex. finns det en majoritet av män bland personer som är registrerade med engelska och rumänska som modersmål, medan kvinnorna är fler bland dem som talar ryska, thai och tagalog.

Figur 3. Befolkningsförändring 2010 - 2017 efter språk och kön

3.3 Män ökar mera än kvinnor bland ensamboende

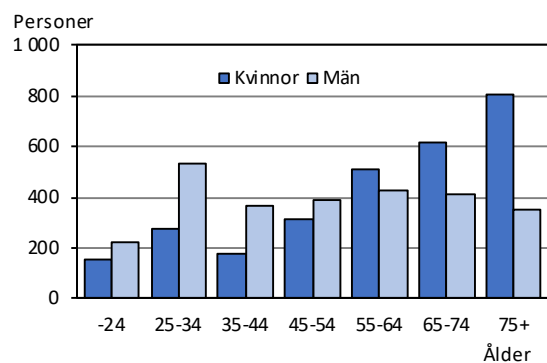
Antal hushåll har ökat snabbare än befolkningen. Detta beror på att de mindre hushållen har blivit flera. Av den totala tillväxten på närmare 1 000 hushåll från 2010 till 2017 står en- och tvåpersonershushållen för 600 respektive 350. De utgör nu nästan tre fjärdedelar av alla hushåll. Medelhushållsstorleken har sjunkit från 2,14 till 2,09 personer. Hälften av befolkningen bor i en- eller tvåpersonershushåll och hälften i större.

Tabell 3. Hushåll 2000 och 2017

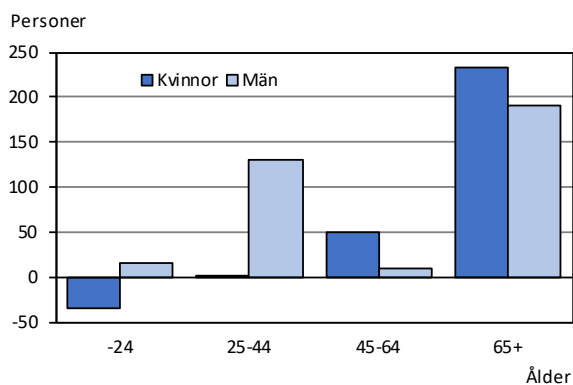
	Totalt	1	2	3	4	5	6+	Hushållens medelstorlek
Antal								
2010	12 894	4 975	4 176	1 657	1 421	489	176	2,14
2017	13 863	5 570	4 526	1 651	1 454	488	174	2,09
Förändring								
2010-2017	969	595	350	-6	33	-1	-2	
Procent								
2010	100	39	32	13	11	4	1	
2017	100	40	33	12	10	4	1	

Något flera kvinnor än män bor i enpersonshushåll, men skillnaden har minskat, eftersom de ensamboende männen har ökat mera än kvinnorna. Bland de ensamboende som är 55 år och äldre är kvinnorna i majoritet, medan det bland yngre är flera män som bor ensamma. Majoriteten av de kvinnor som bor ensamma är över 55 år.

Figur 4. Antal personer i enpersonshushåll efter kön och ålder 31.12.2017

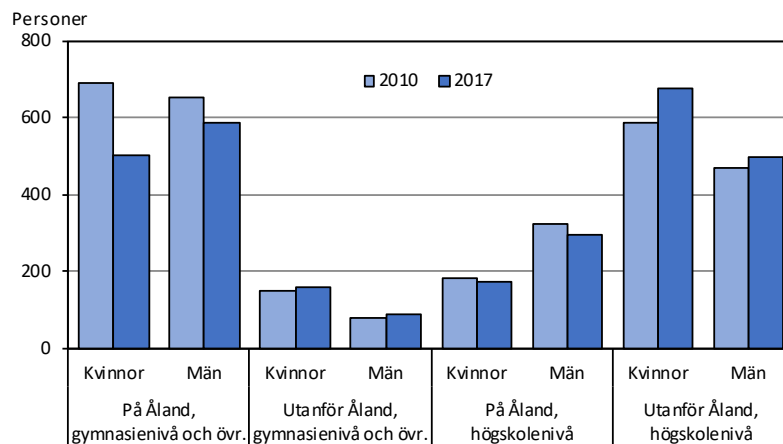
Från 2010 har de ensamboende blivit 600 flera, 250 kvinnor och 350 män. För både kvinnor och män har den största ökningen skett bland pensionärerna, men för männens del noteras ett ökat antal också i åldrarna 25-44 år.

Figur 5. Förändring av antalet ensamboende efter kön och ålder 2010-2017

4 Utbildning

Flera män än kvinnor studerar på gymnasienivå på Åland, medan de som har valt gymnasieutbildningar utanför Åland till övervägande del är kvinnor. Samma mönster gäller på högskolenivå. Sedan 2010 har kvinnorna minskat mera än männen på gymnasiet och nedgången gäller främst yrkesutbildningarna. Detta beror på både att de aktuella årskullarna har blivit mindre och att en mindre del av dem återfinns i yrkesutbildningen på Åland. Även de utomländska studerandena har blivit färre. Också vid Högskolan på Åland studerade något färre 2017 än 2010 och det gäller båda könen. Såväl kvinnorna som männen som studerar utanför Åland har blivit flera, både på gymnasie- och högskolenivå.

Figur 6. Studerande på och utanför Åland efter utbildningsnivå och kön 2010 och 2017

4.1 Könsmonstren i valet av utbildningar består

Det finns stora skillnader mellan kvinnor och män när det gäller val av studieområden. De båda följande tabellerna visar könsfördelningen 2010 och 2017 för de studerande såväl på Åland som på annat håll. Det bör observeras att statistiken för de studerande på Åland gäller höstterminen det aktuella året, medan uppgifterna om studerande utanför Åland baseras på data för hela året, varför de inte är helt jämförbara. Eftersom klassificeringen av utbildningsområden har förändrats begränsas också jämförbarheten mellan 2010 och 2017.

I huvudsak består dock bilden av att kvinnorna dominerar de humanistiska, pedagogiska och samhällsvetenskapliga områdena liksom när det gäller lantbruk och hälsovård, medan männen är i stor majoritet inom de tekniska ämnena.

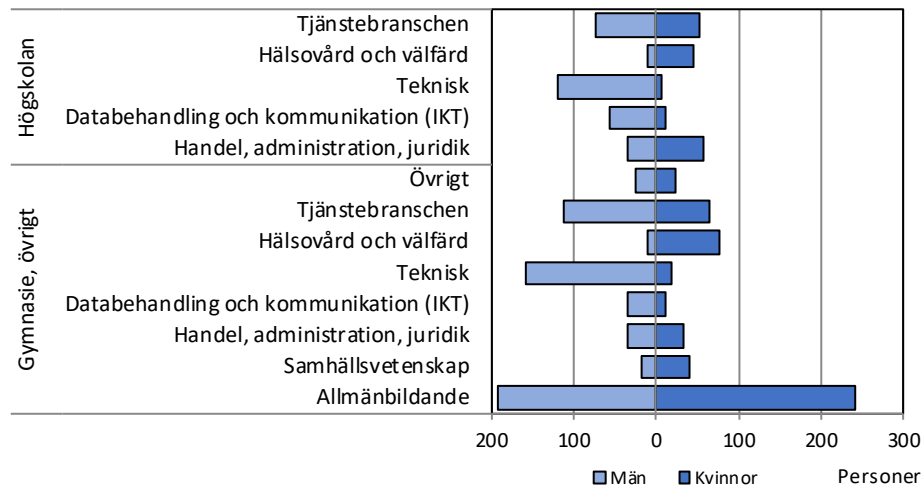
Tabell 4. Studerande på och utanför Åland 2010 efter utbildningsnivå, utbildningsområde och kön

Utbildningsnivå Utbildningsområde	Studerande på Åland			Studerande utanför Åland		
	Antal	Procent		Antal	Procent	
		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män
Gymnasienivå och övrig utbildning	1 343	51	49	230	65	35
Allmänbildande	431	59	41	67	61	39
Pedagogisk	-	-	-	-	-	-
Humanistisk	33	67	33	63	70	30
Handel- och samhällsvetenskap	172	63	37	17	65	35
Naturvetenskap	-	-	-	-	-	-
Teknisk	203	3	97	5	20	80
Lant- och skogsbruk	24	46	54	6	67	33
Hälsa- och socialvård	131	89	11	26	88	12
Servicebranscher	286	46	54	45	56	44
Annat	63	60	40	1	-	100
Högskoleutbildning	506	36	64	1 058	55	45
Allmänbildande	-	-	-	3	67	33
Pedagogisk	-	-	-	131	76	24
Humanistisk	-	-	-	189	58	42
Handel- och samhällsvetenskap	70	64	36	293	59	41
Naturvetenskap	-	-	-	72	28	72
Teknisk	189	11	89	118	14	86
Lant- och skogsbruk	-	-	-	18	56	44
Hälsa- och socialvård	64	91	9	168	75	25
Servicebranscher	183	33	67	66	42	58

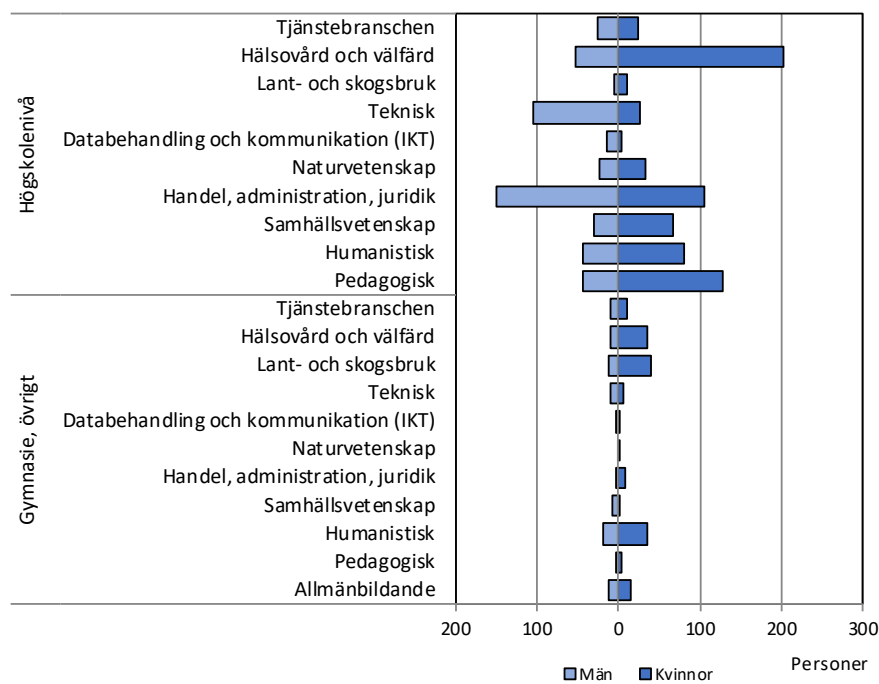
Tabell 5. Studerande på och utanför Åland 2017 efter utbildningsnivå, utbildningsområde och kön

Utbildningsnivå Utbildningsområde	Studerande på Åland			Studerande utanför Åland		
	Antal	Procent		Antal	Procent	
		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män
Gymnasienivå och övrig utbildning	1 089	46	54	250	64	36
Allmänbildande	433	56	44	27	56	44
Pedagogisk	-	-	-	5	80	20
Humanistisk	-	-	-	53	64	36
Samhällsvetenskap	57	70	30	9	22	78
Handel, administration, juridik	67	48	52	13	69	31
Naturvetenskap	-	-	-	1	100	-
Databehandling och kommunikation	45	22	78	3	33	67
Teknisk	176	10	90	17	35	65
Lant- och skogsbruk	-	-	-	53	75	25
Hälsövård och välfärd	88	86	14	47	77	23
Tjänstebranschen	175	36	64	22	50	50
Övrigt	48	46	54	-	-	-
Högskoleutbildning	469	37	63	1 174	58	42
Allmänbildande	-	-	-	-	-	-
Pedagogisk	-	-	-	172	74	26
Humanistisk	-	-	-	125	64	36
Samhällsvetenskap	-	-	-	97	68	32
Handel, administration, juridik	92	63	37	254	41	59
Naturvetenskap	-	-	-	57	58	42
Databehandling och kommunikation	70	17	83	17	18	82
Teknisk	126	5	95	131	20	80
Lant- och skogsbruk	-	-	-	16	69	31
Hälsövård och välfärd	55	82	18	255	79	21
Tjänstebranschen	126	42	58	50	46	54
Övrigt	-	-	-	-	-	-

Figur 7. Studerande på Åland efter nivå, område och kön 2017

Figur 8. Studerande utanför Åland efter nivå, område och kön 2017

5 Arbetsmarknad

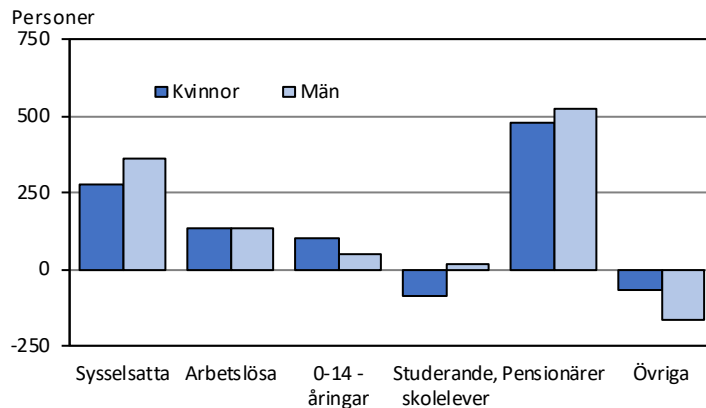
I detta avsnitt används uppgifter för 2008 som utgångspunkt för utvecklingen, eftersom statistiken för 2010 innehåller vissa begränsningar som reducerar jämförbarheten något. De senast tillgängliga siffrorna är från 2016, i vissa fall från 2015. Alla indelningar i sektor, näringsgren etc. utgår från personernas huvudsakliga sysselsättning.

5.1 Kvinnorna har fortfarande något högre sysselsättningsgrad

Från 2008 till 2016 ökade antalet kvinnor i arbetskraften med 400 och de som står utanför arbetskraften med 420. För männen var motsvarande siffror 500 och 430. Den viktigaste orsaken till att befolkningen utanför arbetskraften ökade var den stora tillväxten av antalet pensionärer. Bland pensionärerna finns det en liten majoritet kvinnor, men totalt är könsfördelningen jämn såväl bland dem som står utanför arbetskraften som hos dem som ingår i arbetskraften.

Tabell 6. Befolkning efter huvudsaklig sysselsättning och kön 2008 och 2016

	Antal			Könsfördelning, procent	
	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2008					
Hela befolkningen	27 456	13 815	13 641	50	50
Arbetskraften	14 247	7 159	7 088	50	50
Sysselsatta	13 960	7 043	6 917	50	50
Arbetslösa	287	116	171	40	60
Utanför arbetskraften	13 209	6 656	6 553	50	50
0-14 -åringar	4 625	2 237	2 388	48	52
Studera, skolelever	1 506	721	785	48	52
Pensionärer	5 684	3 025	2 659	53	47
Övriga	1 394	673	721	48	52
2016					
Hela befolkningen	29 214	14 647	14 567	50	50
Arbetskraften	15 150	7 567	7 583	50	50
Sysselsatta	14 598	7 319	7 279	50	50
Arbetslösa	552	248	304	45	55
Utanför arbetskraften	14 064	7 080	6 984	50	50
0-14 -åringar	4 779	2 340	2 439	49	51
Studera, skolelever	1 436	633	803	44	56
Pensionärer	6 686	3 501	3 185	52	48
Övriga	1 163	606	557	52	48
Förändring 2008-2016					
Hela befolkningen	1 758	832	926		
Arbetskraften	903	408	495		
Sysselsatta	638	276	362		
Arbetslösa	265	132	133		
Utanför arbetskraften	855	424	431		
0-14 -åringar	154	103	51		
Studera, skolelever	-70	-88	18		
Pensionärer	1 002	476	526		
Övriga	-231	-67	-164		

Figur 9. Förändring i huvudsaklig sysselsättning 2008-2016 efter kön

Sysselsättningsgraden för befolkningen i åldrarna 16-64 år har stigit något sedan 2008 och var 2016 nästan 80 procent. Ökningen har varit något större för männen, men kvinnorna har fortfarande en högre sysselsättningsgrad, 80,4 procent mot 78,9 procent för männen.

Figur 10. Sysselsättningsgrad efter kön 2008 och 2016

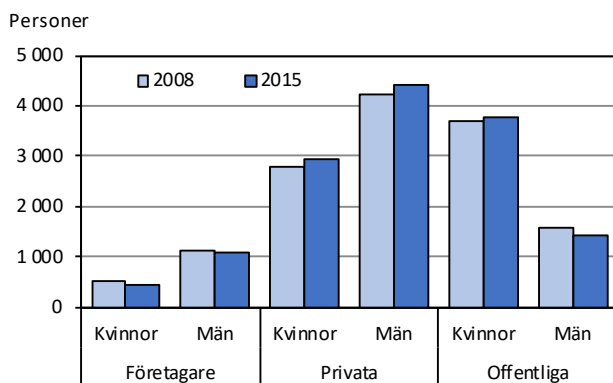
5.2 Kvinnodominansen i den offentliga sektorn har ökat något

Kvinnorna dominerar inom den offentliga sektorn, medan männen är flera bland de privatanställda och företagarna. Denna struktur förstärktes ytterligare något under perioden 2008–2015 i och med att kvinnorna ökade och männen minskade bland de offentliganställda, samtidigt som antalet kvinnor minskade mera än männen bland företagarna. Av offentliga sektorns anställda är över 70 procent kvinnor och bara drygt 30 procent män, medan proportionerna är de omvända bland företagarna. För de privatanställda är förhållandet kvinnor–män 40–60, samma som för 10 år sedan.

Tabell 7. Sysselsatta efter sektor och kön 2008 och 2015

	Antal			Könfördelning, procent	
	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2008					
Totalt	13 960	7 043	6 917	50	50
Företagare	1 663	541	1 122	33	67
Privat sektor	6 993	2 785	4 208	40	60
Offentlig sektor	5 285	3 712	1 573	70	30
Okänd	19	5	14	26	74
2015					
Totalt	14 471	7 239	7 232	50	50
Företagare	1 553	455	1 098	29	71
Privat sektor	7 363	2 955	4 408	40	60
Offentlig sektor	5 197	3 769	1 428	73	27
Okänd	358	60	298	17	83
Förändring 2008-2015					
Totalt	511	196	315		
Företagare	-110	-86	-24		
Privat sektor	370	170	200		
Offentlig sektor	-88	57	-145		
Okänd	339	55	284		

Figur 11. Sysselsatta efter sektor och kön 2008 och 2015

5.3 Något flera kvinnor bland de högre tjänstemännen

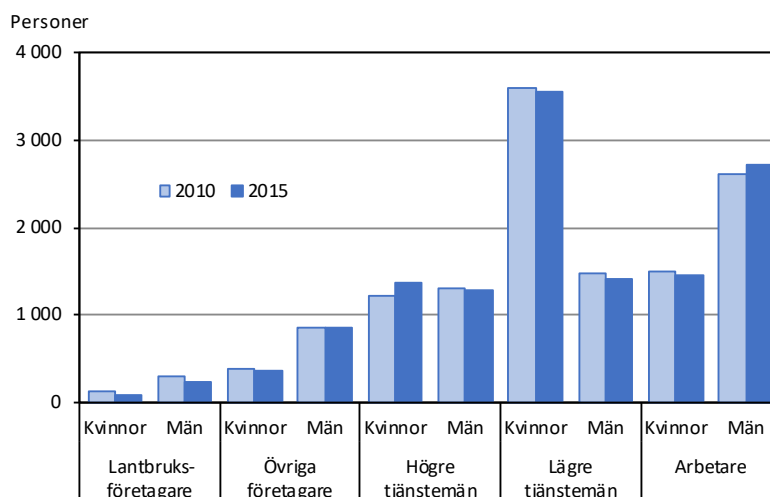
I följande diagram som visar socioekonomisk ställning ser man att det bland männen är lantbruksföretagarna som har blivit färre, medan övriga företagare har ökat. Bland kvinnorna har företagarna minskat i antal både inom primärnäringarna och övriga näringsgrenar.

Bland högre tjänstemän är könsbalansen rätt jämn, men kvinnorna har gått upp till en liten majoritet under perioden. Inom utbildning utgör kvinnorna ett stort flertal av tjänstemännen, medan männen är i majoritet bland högre tjänstemän i ledande ställning och inom planering och forskning.

Av de lägre tjänstemännen är den stora majoriteten kvinnor, över 70 procent. Andelen har bestått under jämförelseperioden. Kvinnornas höga andel beror till stor del på att de dominerar i stora grupper som sjukskötare, närvårdare och annan vårdpersonal, barnskötare, sekreterare samt kundtjänst- och kassapersonal.

Bland de anställda som klassificeras som arbetare har både kvinnorna och männen minskat något i antal. Männen har ökat sin andel något, till närmare två tredjedelar av gruppen. Bland industriarbetarna har kvinnorna minskat något medan männen har blivit flera och därmed ökat sin majoritet till närmare 90 procent. Också av grupperna övriga produktionsarbetare, som har minskat, och lantbruksarbetarna, som har ett oförändrat antal, utgör männen en stor majoritet. I gruppen distributions- och servicearbete som utgör nästan hälften av arbetarna är könsfördelningen jämn, men både kvinnorna och männen har blivit färre under perioden.

Figur 12. Sysselsatta efter socioekonomisk ställning och kön 2008 och 2015

5.4 Jämnare könsfördelning inom vissa näringsgrenar, ojämna i vissa

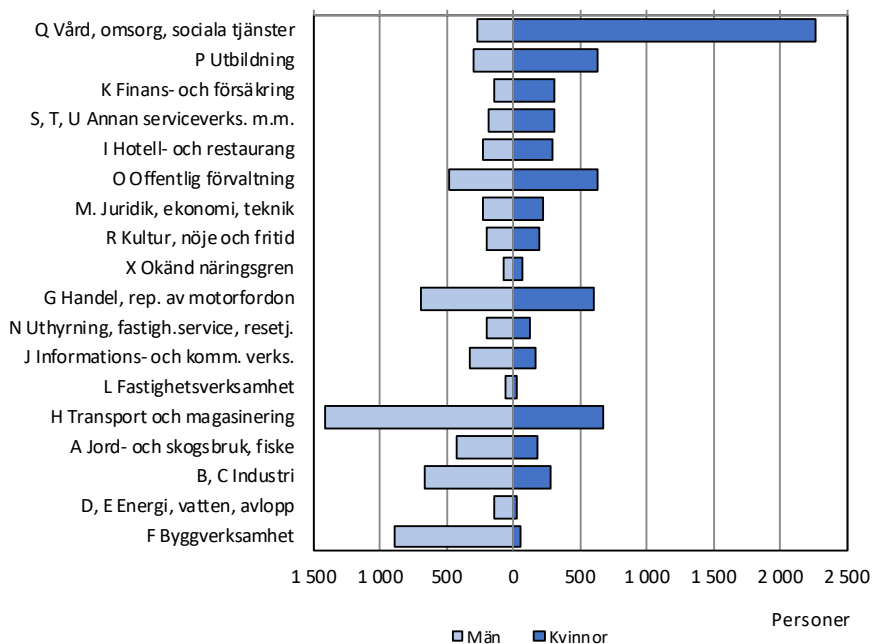
Det finns fortfarande stora skillnader mellan näringsgrenarna när det gäller könsfördelningen. Under perioden har en utjämning skett inom branschen uthyrning, fastighetsservice och resetjänster, där det 2016 arbetade lika många kvinnor som män. Också inom finans och försäkring samt offentlig förvaltning har könsfördelningen blivit jämnare i och med att kvinnomajoriteten har minskat. Inom primärnäringsarna och industrin samt branschen informations- och kommunikationsverksamhet har fördelningen blivit ojämna genom att majoriteten av män har ökat. Branscherna utbildning, hotell- och restaurang samt annan serviceverksamhet har också fått en något ojämna könsfördelning, men där är det kvinnomajoriteten som har ökat.

Största andel kvinnor finns det fortsättningsvis i den stora branschen vård, omsorg och sociala tjänster, där nästan 90 procent är kvinnor. Männens dominans är som tidigare störst i byggbranschen, 94 procent, även om kvinnornas andel har ökat med

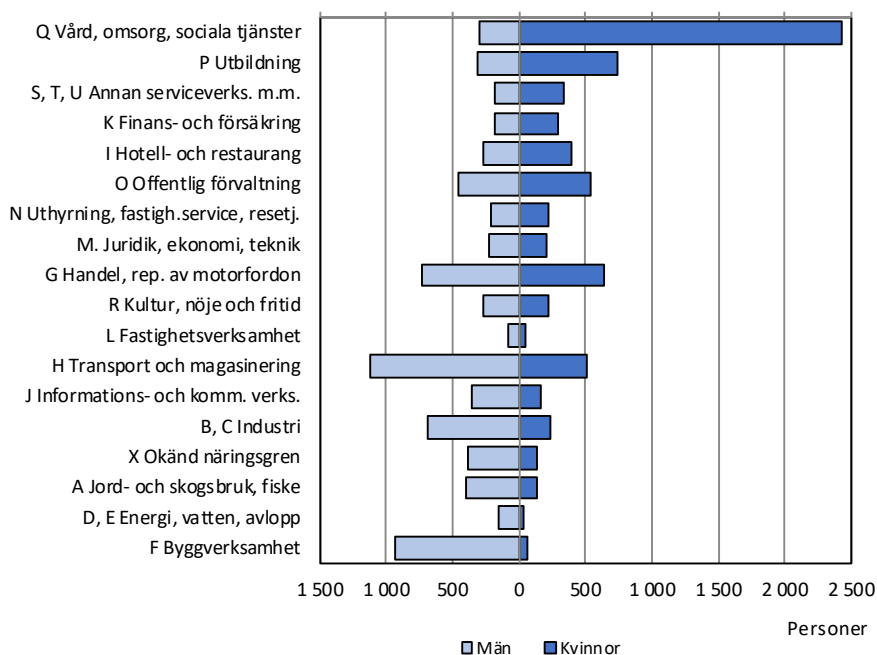

en procentenhet från 2008 till 2016. Inom handel samt juridik, ekonomi och teknik har den jämna könsfördelningen hållit i sig. I nedanstående diagram är näringsgrenarna rangordnade så att de med störst andel kvinnor kommer överst och de som har störst andel män kommer längst ner.

Figur 13. Sysselsatta efter näringsgren och kön 2008

Figur 14. Sysselsatta efter näringsgren och kön 2016

Tabell 8. Sysselsatta efter näringsgren och kön 2008 och 2016

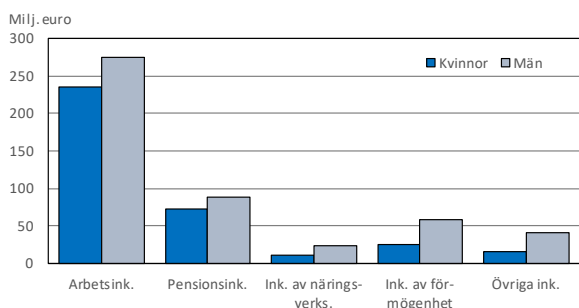
	Antal			Könfördelning, procent	
	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2008, totalt	13 960	7 043	6 917	50	50
A Jord- och skogsbruk, fiske	606	181	425	30	70
B, C Industri	944	275	669	29	71
D, E Energi, vatten, avlopp	178	27	151	15	85
F Byggsamhet	939	50	889	5	95
G Handel, rep. av motorfordon	1 304	608	696	47	53
H Transport och magasinering	2 083	675	1 408	32	68
I Hotell- och restaurang	519	295	224	57	43
J Informations- och komm. verks.	483	162	321	34	66
K Finans- och försäkring	451	307	144	68	32
L Fastighetsverksamhet	79	26	53	33	67
M. Juridik, ekonomi, teknik	440	216	224	49	51
N Uthyrning, fastigh.service, resetj.	323	126	197	39	61
O Offentlig förvaltning	1 119	631	488	56	44
P Utbildning	931	636	295	68	32
Q Vård, omsorg, sociala tjänster	2 542	2 271	271	89	11
R Kultur, nöje och fritid	395	190	205	48	52
S, U Annan serviceverks. m.m.	486	302	184	62	38
T Förvärvsarbete i hushåll	-	-	-	-	-
X Okänd näringsgren	138	65	73	47	53
2016, totalt	14 598	7 319	7 279	50	50
A Jord- och skogsbruk, fiske	525	130	395	25	75
B, C Industri	922	237	685	26	74
D, E Energi, vatten, avlopp	184	26	158	14	86
F Byggsamhet	989	62	927	6	94
G Handel, rep. av motorfordon	1 359	632	727	47	53
H Transport och magasinering	1 629	511	1 118	31	69
I Hotell- och restaurang	663	396	267	60	40
J Informations- och komm. verks.	527	164	363	31	69
K Finans- och försäkring	485	297	188	61	39
L Fastighetsverksamhet	129	43	86	33	67
M. Juridik, ekonomi, teknik	437	213	224	49	51
N Uthyrning, fastigh.service, resetj.	434	218	216	50	50
O Offentlig förvaltning	1 006	545	461	54	46
P Utbildning	1 049	734	315	70	30
Q Vård, omsorg, sociala tjänster	2 723	2 421	302	89	11
R Kultur, nöje och fritid	496	223	273	45	55
S, U Annan serviceverks. m.m.	502	320	182	64	36
T Förvärvsarbete i hushåll	22	16	6	73	27
X Okänd näringsgren	517	131	386	25	75
Förändring 2008 - 2016	638	276	362		
A Jord- och skogsbruk, fiske	-81	-51	-30		
B, C Industri	-22	-38	16		
D, E Energi, vatten, avlopp	6	-1	7		
F Byggsamhet	50	12	38		
G Handel, rep. av motorfordon	55	24	31		
H Transport och magasinering	-454	-164	-290		
I Hotell- och restaurang	144	101	43		
J Informations- och komm. verks.	44	2	42		
K Finans- och försäkring	34	-10	44		
L Fastighetsverksamhet	50	17	33		
M. Juridik, ekonomi, teknik	-3	-3	-		
N Uthyrning, fastigh.service, resetj.	111	92	19		
O Offentlig förvaltning	-113	-86	-27		
P Utbildning	118	98	20		
Q Vård, omsorg, sociala tjänster	181	150	31		
R Kultur, nöje och fritid	101	33	68		
S, U Annan serviceverks. m.m.	16	18	-2		
T Förvärvsarbete i hushåll	22	16	6		
X Okänd näringsgren	379	66	313		

6 Inkomster och löner

Totalt hade ålänningarna 832 miljoner i skattepliktiga inkomster 2016. Av dessa tillföll 43 procent kvinnorna och 57 procent männen. Detta innebär att kvinnornas inkomster var 75 procent av männens.

Figur 15 visar att männen fick en större del än kvinnorna av alla huvudsakliga inkomstslag. Fördelningen av arbets- och pensionsinkomster var minst ojämn, kvoten var 86 respektive 82 procent. När det gäller inkomst av näringsverksamhet, förmögenhet och övriga förvärvsinkomster var kvoten 40-44 procent.

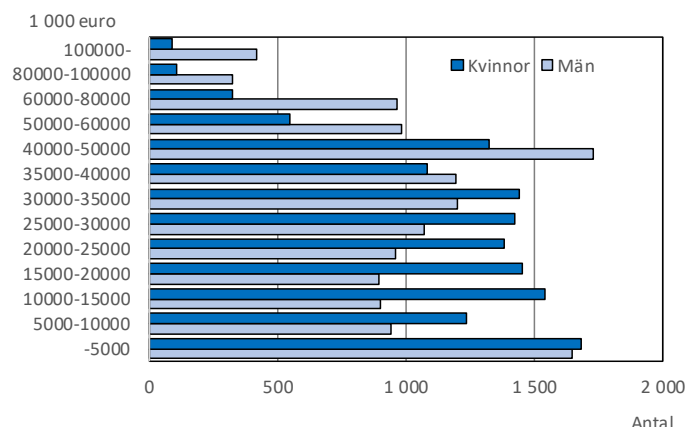
Figur 15. Inkomsttagares skattepliktiga inkomster efter kön 2016

Källa: Statistikcentralen

Skillnaderna är också påtagliga om man fördelar inkomstagarna efter inkomstklass. Kvinnorna dominerar i samtliga inkomstklasser upp till 35 000 euro medan den manliga dominansen visas i samtliga högre inkomstklasser.

Figur 16. Inkomsttagares antal efter inkomstklass och kön 2015

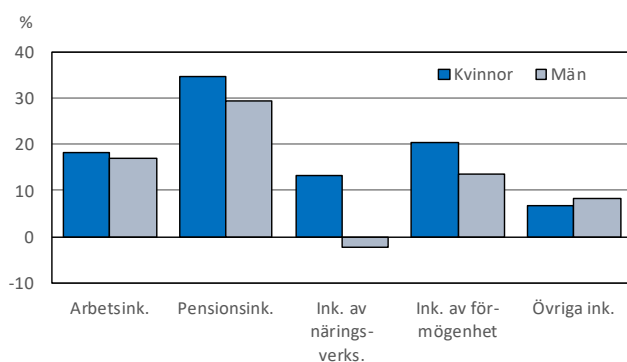
Källa: Statistikcentralen

6.1 Kvinnornas andel av skattepliktiga inkomster ökar sakta

Kvinnornas andel har totalt ökat med en procentenhet och männens har minskat med en procentenhet jämfört med 2010. Tittar vi på kvinnornas skattepliktiga inkomster i procent av männens kan vi notera att kvoten har ökat från 73 till 75 procent.

Pensionsinkomsten har ökat mest av de skattepliktiga inkomsterna både för kvinnor och män följt av inkomst av förmögenhet och arbetsinkomst. Kvinnornas inkomst av näringsverksamhet ökade medan männens minskade, mest beroende på mindre inkomst från gårdsbruket. Siffrorna baseras på beskattningsuppgifter.

Figur 17. Förändring av kvinnors och mäns inkomster 2010-2016

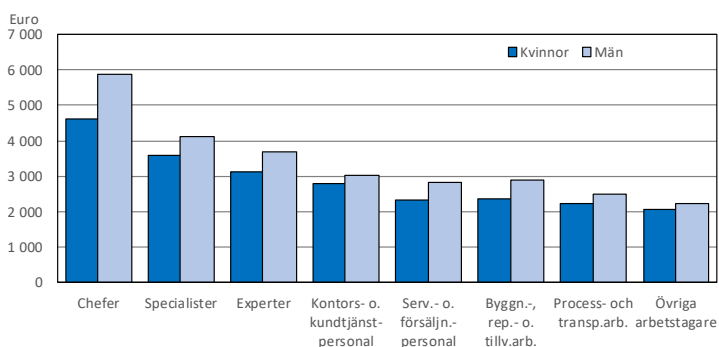
Källa: Statistikcentralen

6.2 Löneskillnader

Huvuddelen av befolkningens inkomster utgörs av löner. Uppgifterna nedan baseras på ÅSUBs lönestatistik för de landbaserade branscherna i den privata sektorn och för landskapsanställda samt kommunala sektorn. Lönestatistiken gäller 2016 för den privata sektorn och 2017 för landskapet och kommunerna. Där jämförelse mellan alla sektorer görs gäller de år 2016.

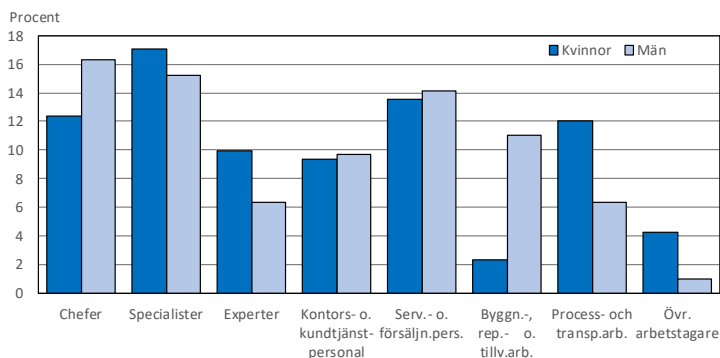
Figur 18 visar läget i den privata sektorn för olika yrkesgrupper 2016. Männerna har sammantaget högre löner än kvinnorna i alla yrkesgrupper, men det finns en tendens till att könsskillnaderna är störst inom de yrkesgrupper och befattningar där lönerna allmänt sett är högst. Kvinnornas löner bland chefer och byggnads-, reparations och tillverkningsarbetare utgör 78-81 procent av männens löner, medan kvinnornas löner för kontors- och kundtjänstpersonal uppgår till 92 procent av männens i samma grupp.

Figur 18. Genomsnittliga löneinkomster för heltidsanställda i privata sektorn efter kön 2016, ordinarie förtjänst euro

Jämför vi medellönerna 2016 med 2010 ser vi att den största förändringen har skett för de kvinnliga specialisterna. Deras lön har ökat med 17 procent från 2010 till 2016. De manliga chefernas löner har ökat 16 procent under samma period. Räknat i euro har dock männens löner ökat mera överlag förutom för de kvinnliga experternas, process- och transportarbetarnas samt övriga arbetstagares löner.

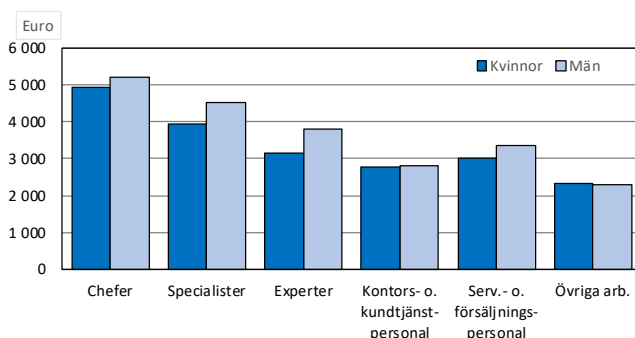
Figur 19. Förändring av genomsnittliga löneinkomster för heltidsanställda i privata sektorn efter kön, ordinarie förtjänst, 2010-2016, procent

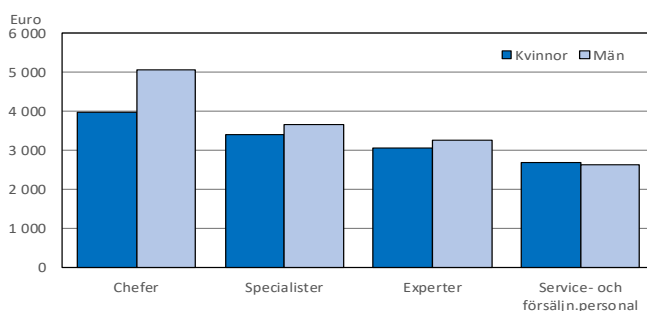
Inom landskapet och den kommunala sektorn är det en jämnare fördelning mellan kvinnors och mäns löner än inom den privata sektorn.

Figur 20 och Figur 21 visar genomsnittliga löneinkomster för heltidsanställda vid Ålands landskapsregering respektive kommunala sektorn 2017. Landskapsregeringen har en något högre lönenivå än den kommunala sektorn.

Figur 20. Genomsnittliga löneinkomster för heltidsanställda vid Ålands landskapsregering efter kön 2017, ordinarie förtjänst euro

Figur 21. Genomsnittliga löneinkomster för kommunalt heltidsanställda på Åland efter kön 2017, ordinarie förtjänst euro

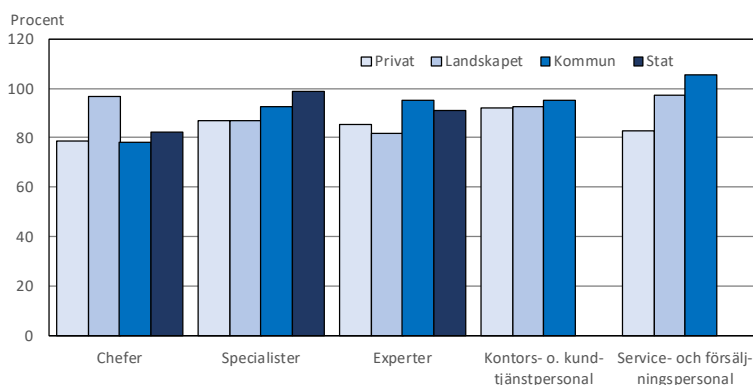
Tabell 9 visar medelmånadslönerna 2016 för såväl privata sektorn som för de offentliganställda inom landskapet och kommuner fördelade på olika yrkesgrupper. Lönerna redovisas som totalförtjänst vilket innebär att det ingår ersättning för ackordarbete, övertids- och söndagsersättning samt övriga tillägg.

För samtliga heltidsanställda har de landskapsanställda högre löner för både kvinnor och män än den privata och kommunala sektorn. Ser vi på de olika yrkesgrupperna kan vi konstatera att i den privata sektorn har de manliga cheferna en högre lön än både landskaps- och kommunalt anställda manliga chefer. De kvinnliga cheferna har en högre lönenivå inom landskapet än inom den privata och kommunala sektorn. Detsamma gäller specialisterna, både när det gäller kvinnor och män. Experternas löner är mycket högre för män både inom privata sektorn och landskapet, medan kommunala sektorns experter har en mer jämlik lön för både kvinnor och män. För övriga yrkesgrupper är fördelningen mer jämn både vad gäller kvinnors och mäns löner och inom olika sektorer.

Tabell 9. Medelmånadslönen för heltidsanställda efter kön 2016, total förtjänst euro

	Privata sektorn		Landskapet		Kommunala sektorn	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Samtliga heltidsanställda	3 018	3 624	3 338	4 080	3 039	3 288
Chefer	4 690	6 039	5 082	5 240	4 006	5 119
Specialister	3 672	4 285	4 170	4 874	3 443	3 706
Experter	3 213	3 899	3 097	3 826	3 152	3 357
Kontors- o. kundtjänst-personal	2 822	3 100	2 762	2 987	2 730	2 867
Serv.- o. försäljn.-personal	2 482	2 949	3 052	3 219	2 759	2 641
Byggn.-, rep.- o. tillv.arb.	2 453	2 983	..	..	-	..
Process- och transp.arb.	2 452	2 671	-	2 978	..	..
Övriga arbetstagare	2 131	2 321	2 311	2 301	..	..

När det gäller kvinnors genomsnittliga månadslön för heltidsanställda i relation till mäns 2016 har privata sektorns kvinnor en genomsnittlig månadslön som är 83-87 procent av männens inom samtliga yrkesgrupper, förutom chefer samt kontors- och kundtjänstpersonal. De kvinnliga cheferna har 78 procent av männens lön och kvinnliga kontors- och kundtjänstpersonal har toppnoteringen 92 procent av männens löner. Inom landskapet toppar kvinnliga chefer och kvinnor inom service- och försäljningspersonal relationssiffran med 97 procent av männens lön. Lägst ligger de kvinnliga experterna med 82 procent av männens lön. Kvinnor anställda inom kommunerna ligger i snitt på 93-95 procent av männens lön förutom de kvinnliga cheferna som har 78 procent av männens lön samt kvinnor inom service- och försäljningspersonal som har högre lön än männen.

Figur 22. Kvinnors genomsnittliga månadslön i relation till mäns 2016, heltidsanställda, procent

Jämfört med 2010 har kvoterna förändrats för de kommunalt anställda. 2010 hade kvinnorna i de olika yrkesgrupperna en lön motsvarande 83-88 procent av männens förutom när det gäller kontors- och kundtjänstpersonal samt service- och försäljningspersonal. Inom landskapet har en förändring skett för kvinnliga chefer samt kontors- och kundtjänstpersonal och service- och försäljningspersonal som alla har fått mindre skillnad mot männens löner. Inom det privata har smärre förändringar skett.

7 Transfereringar och social service

Föräldradagpenningen innehåller moderskapspenning och särskild moderskapspenning, faderskapspenning, föräldrapenning och partiell föräldrapenning. Moderskapspenning betalas för 105 vardagar och faderskapspenning för 54 vardagar. Föräldraledigheten börjar efter moderskapsledigheten. Den kan tas ut av mamman eller pappan eller så kan föräldrarna vara lediga turvis. Föräldrapenning betalas för 158 vardagar. Partiell föräldrapenning kan betalas till båda föräldrarna om de arbetar deltid och tar hand om barnet turvis.

7.1 Färre män tar ut föräldrapenning men flera män lyfter föräldradagpenning totalt

Tabell 10 visar hur föräldrapenningen fördelas efter kön. Antal män som erhåller föräldrapenning minskar kraftigt 2017 jämfört med 2010, medan det utbetalade beloppet ökar. Antalet ersatta dagar per man ökar också under samma period, medan kvinnornas antal ersatta dagar hålls mera konstant.

Tabell 10. Föräldrapenningar efter kön 2010-2017

År	Antal mottagare		Utbetalt belopp, euro		Ersatta dagar		Euro/dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2010	385	99	2 401 521	137 632	40 251	1 563	59,7	88,1
2017	392	28	2 675 109	159 174	41 163	1 850	65,0	86,0
Förändring, procent								
	1,8	-71,7	11,4	15,7	2,3	18,4		

Källa: FPA

Tabell 11 visar en annan förändring. Antal män som mottar föräldradagpenning ökar 36 procent från 2010 till 2017. Det utbetalade eurobeloppet samt ersatta dagar ökar också kraftigt för männens del. Förklaringen ligger främst i att antalet män som lyfter faderskapspenning efter föräldrapenningperioden fördubblas. Det utbetalade beloppet femdubblas under samma period. Ökningen beror på förändring i lagstiftning och regler, antalet dagar som faderskapspenning betalas ut för har utökats med 12 dagar sedan 2010. Partiell föräldrapenning mottas av två mottagare.

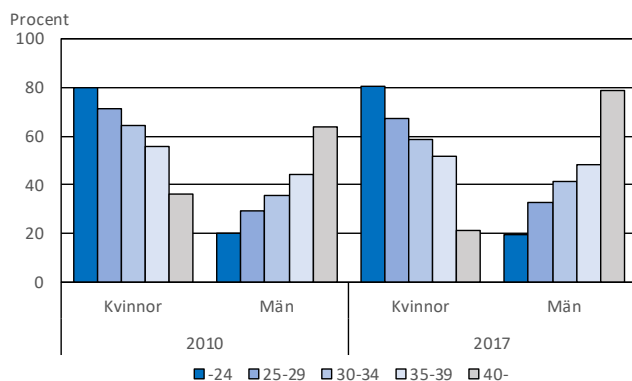

Tabell 11. Föräldradagpenningar efter kön 2010-2017

	Antal mottagare		Utbetalt belopp, euro		Ersatta dagar		Euro/dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2010	481	284	4 254 734	500 514	67 850	6 100	62,7	82,1
2017	464	387	4 755 389	948 808	68 796	11 051	69,1	85,9
Förändring, procent	-3,5	36,3	11,8	89,6	1,4	81,2		

Källa: FPA

Figur 23 visar fördelningen män och kvinnor i olika åldersgrupper som mottagit föräldradagpenningar. Männens andelar har ökat i alla åldersgrupper förutom i åldern -24 år, som har varit konstant. De i åldersgrupp 40+ har den största ökningen.

Figur 23. Föräldradagpenningar efter ålder och kön 2010-2017

Källa: FPA

7.2 Ökad andel män bland mottagarna av hemvårdsstöd

Fler tar ut hemvårdsstöd jämfört med 2010. Av mottagarna är det männen som ökar sin andel i högre grad. År 2010 var andelen män fem procent och 2017 var andelen 11 procent. Kvinnornas andel var 95 respektive 89 procent under samma period. Kommunen betalar ut hemvårdsstöd till föräldrar som har barn under tre år, i vissa kommuner upp till fyra år. Hemvårdsstödet betalas ut under förutsättning att familjen inte nyttjar kommunal barnomsorg.

Tabell 12. Mottagare av hemvårdsstöd för barn efter kön 2010-2017

År	Antal		Könsfördelning, procent	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2010	746	41	95	5
2017	797	96	89	11

7.3 Flera män blir närståendevårdare

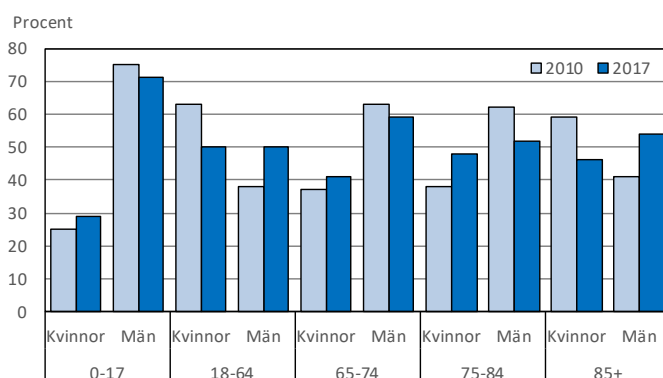
En kommun kan ordna vård av en äldre, handikappad eller sjuk person genom att ingå avtal om vård med en anhörig eller någon annan person som står den vårdbehövande nära. Kommunen betalar då ut stöd till vårdaren. Tabell 13 visar att fler män än kvinnor får närståendevård i alla åldersgrupper förutom 18-64 år där könsfördelningen är jämn. Av dem som vårdar är kvinnorna i majoritet.

Tabell 13. Stöd för närståendevård efter ålder och kön, antal personer 2017

	Könsfördelning, procent			
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Vårdade under året totalt	138	177	44	56
Vårdade under året, 0-17 år	17	42	29	71
Vårdade under året, 18-64 år	52	51	50	50
Vårdade under året, 65-74 år	18	26	41	59
Vårdade under året, 75-84 år	29	32	48	52
Vårdade under året, 85 år och äldre	22	26	46	54
Vårdare sammanlagt	205	95	68	32

Vid jämförelse med 2010 kan vi konstatera att fördelningen till vissa delar har förskjutits. Andelen män som får närståendevård i åldern 18-64 år har stigit och är lika hög som kvinnornas. I åldern 65-84 år har andelen kvinnor stigit, medan andelen män har ökat i åldern 85 år och äldre.

Figur 24. Andel vårdade kvinnor och män efter åldersgrupp 2010-2017

Totalt sett har de vårdade kvinnornas antal sjunkit medan männens har ökat. Detsamma har skett när det gäller de som vårdar. Färre kvinnor och fler män ställer upp som närståendevårdare 2017 jämfört med 2010.

7.4 Kvinnornas andel av sjukdagpenningarna har ökat

Över 1 800 personer tog emot sjukdagpenning 2017, varav nästan 65 procent är kvinnor och 35 procent män. År 2010 tog drygt 1 760 personer emot sjukdagpenning varav 62 procent var kvinnor och 38 procent män.

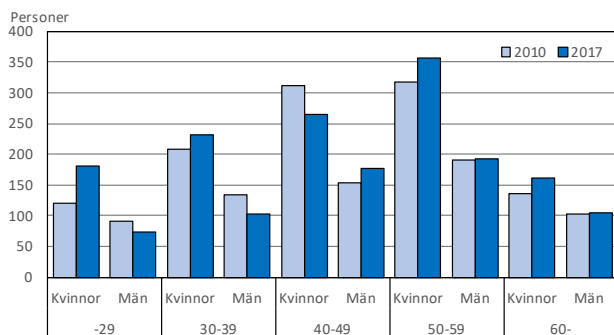
Tabell 14. Sjukdagpenningar efter kön 2010-2017

	Utbetalt belopp, euro			Ersätta dagar			Euro/dag	
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2010	4 962 355	2 881 969	2 080 386	85 177	52 277	32 900	55	63
2017	5 163 677	3 120 326	2 043 351	84 721	53 452	31 269	58	65
Könsfördelning, procent								
2010		58	42		61	39		
2017		60	40		63	37		

Källa: FPA

Antalet ersätta dagar har minskat en aning sedan 2010 och uppgår nu till över 84 700. Kvinnornas andel utgör 63 procent och männens 37 procent. Det utbetalade beloppet, som nu ligger runt 5,2 miljoner, har ökat sedan 2010 med fyra procent. Kvinnornas utbetalade belopp ökade med åtta procent medan männens sjönk med två procent. Ser vi till det utbetalade eurobeloppet per dag är skillnaden mellan kvinna och man sju euro medan den 2010 var åtta euro.

Figur 25. Mottagare av sjukdagpenning efter ålder och kön 2010-2017

Källa: FPA

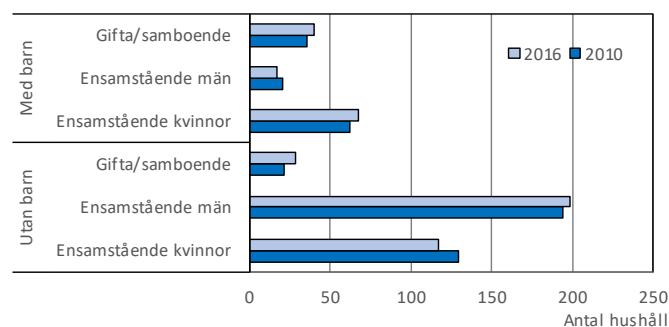
Figur 25 visar att fler kvinnor än män är sjukskrivna i alla åldersgrupper. Störst är skillnaderna bland 50-59-åringar och 30-39-åringar. År 2010 var skillnaden störst bland 40-49-åringar samt 50-59-åringar.

7.5 Ensamstående män är den största gruppen som får utkomststöd

Utkomststödet är avsett för nödvändiga utgifter i vardagen såsom bl a mat och kläder. Rätten till utkomststöd prövas genom en beräkning av inkomsterna och utgifterna varje månad. Under 2016 erhöll 467 hushåll utkomststöd, 343 hushåll utan barn och 124 hushåll med barn. Av hushåll utan barn utgör ensamstående kvinnor 34 procent och ensamstående män 58 procent. Giftna/samboendes andel är

åtta procent. Skillnaden för de ensamstående kvinnorna och männen med barn är högre, 54 procent för kvinnor respektive 14 procent för män. För gifta/samboende är andelen 32 procent.

Figur 26. Hushåll som erhållit utkomststöd 2016

Källa: THL (Institutet för hälsa och välfärd)

Jämför vi med 2010 ser vi att ensamstående kvinnor utan barn har minskat med över nio procent, medan ensamstående män har ökat en aning. Ensamstående kvinnor med barn har däremot ökat 2016 med åtta procent jämfört med antalet kvinnor med barn 2010. Ensamstående män med barn har minskat något.

7.6 Majoritet kvinnor bland sjukpensionärerna

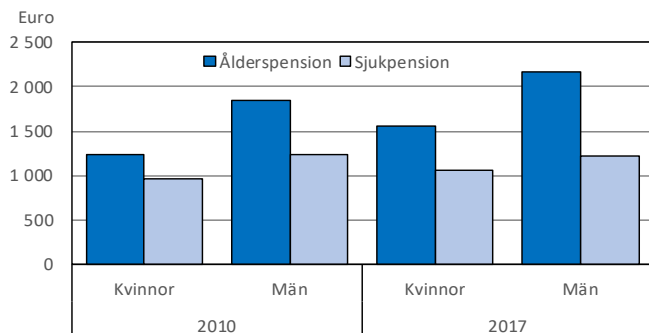
Tabell 15 visar att fler kvinnor än män är pensionärer. För ålders- och sjukpensionärer är kvinnornas andel 53-54 procent och männens 46-47 procent. Av dem som erhåller efterlevandepension utgör kvinnorna 84 och männen 16 procent.

Tabell 15. Pensionstagare och genomsnittliga pensioner per månad efter kön 2017, de vanligaste pensionsslagen

	Antal		Genomsn. totalpens. euro/månad		Kvinnors pens. i procent av mäns
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Totalt	4 006	3 522	1 479	2 045	72
Ålderspensioner	3 505	3 125	1 550	2 172	71
Sjukpensioner	353	298	1 062	1 228	86
Efterlevandepension	1 000	196	1 752	1 653	106

Källa: FPA

Kvinnornas medelpension var 1 480 euro per månad, vilket var just över 70 procent av männens som var närmare 2 050 euro. Skillnaden var störst för ålderspensioner och något mindre för sjukpensioner. När det gäller efterlevandepensioner fick kvinnorna i genomsnitt något mera än männen, eftersom dessa till vissa delar baseras på männens inkomster. Jämför vi pensionerna 2017 med förhållandet 2010 ser vi att kvinnornas ålderspension har ökat med 25 procent medan männens har ökat med 17 procent. För sjukpensionerna har kvinnornas ökat med 11 procent och männens har minskat marginellt.

Figur 27. Genomsnittlig ålders- och sjukpension efter kön 2010-2017

Källa: FPA

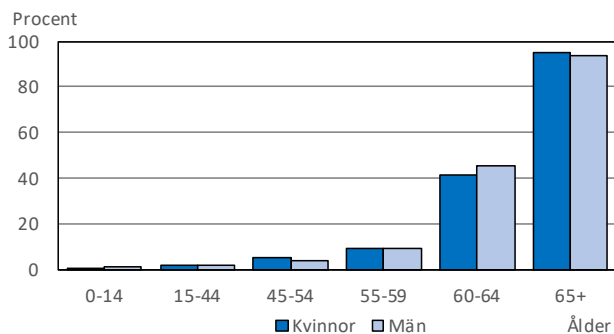
Tabell 16 visar pensionsmottagarna efter pensionslag och ålder. Här ingår även deltidspension. Kvinnorna utgör en större andel sjukpensionärer, medan männen är flera bland de ålderspensionärer som är yngre än 64 år. Andelen kvinnor och män som mottar deltidspension är jämnt fördelade. Deltidspension tas främst ut i åldersgruppen 60-64 år.

Tabell 16. Antal pensionstagare efter pensionslag, ålder och kön 2017

	Sjukpension		Deltidspension		Ålderspension	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-49	124	106	-	-	-	2
50-54	51	34	-	-	-	3
55-59	69	58	-	-	3	23
60-64	105	99	38	36	276	302
65+	4	1	5	6	3 226	2 795

Källa: FPA

Figur 28 visar andelen kvinnor och män av befolkningen som är pensionärer i olika åldrar. Det framgår att en större andel män än kvinnor har gått i pension i åldern 60-64 år medan det är en jämnare fördelning i de övriga åldersgrupperna.

Figur 28. Andel pensionstagare av befolkningen efter ålder och kön 2017

Källa: FPA

Finans- och näringsutskottets betänkande 8/2018-2019

Tillhör ärendet: Förslag till budget för år 2019, Många broar till framtiden, Understöd för varutransporter i skärgården, Inkomster från inbetalning av lån, Turismens framtid på Åland, Utökade landskapsandelar till kommunerna, Skrotbilspremie, Upphandling av sjötrafik-alternativt tunnel till Föglö, Penningautomatmedel (R), Understöd för varutransporter i Skärgården, Ålands politiska system, Frivilliga kommunprocesser, Mot allt våld i nära relationer, Tillsättande av språkpolitisk kommitté, Självstyrelsepolitiska åtgärder, Hudcancerscreening, Bro över Prästöund, Tryggad hälso- och sjukvård på Norra Åland, Konkurrensutsatt drift av det allmänna vägnätet, Fortsatt god närservice på hela Åland, Infrastruktur- och transportpolitik, Stöd för biogasanläggning, Stöd för vård av dementa, Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder, Landskapsstöd till nytt vattenreningsverk och nya råvattentäkter, Anslag för radioverksamhet, Rådgivning för extern finansiering, Vårdös status som skärgårdskommun, Nystart av Ålandskontoret i Stockholm, En ny och mer effektiv budgetprocess, Strykning av olycklig formulering, Bolagisera högskolan på Åland, Självlysande cykelbanor och vägmarkeringar, Namnbyte av budgeten, Stipendium till folkpensionärer, sjukpensionärer, samt för personer med långvarig sjukdom eller arbetslöshet, Bygg en rondell i centrum av Godby, Praktikplatser inom självstyrelsen, Studerandebostäder för Ålands gymnasiums studerande från skärgården, randkom-muner och utifrån, En utbildningsinsats för barn med autismdiagnos, Uppsamlingsstöd för fjällfisk, Ålands intressen till grund för framtidens självstyrelse, Återinrätta Ålandskontoret i Stockholm, Stärk kunskapen om självstyrelsen och Ålands rättigheter enligt folkrätten, Verkställande och tidigare parlamentariska förslag om näringsrätt och jordförvärv, Informationsinsamling av Finlands bristande hantering av språkliga rättigheter, Landskapsandelar och stöd till kommunerna, Slopande av politiska jippon, Åländska böter till Ålandskassan, Generellt företräde för barnkonventionen i åländsk lagstiftning, Lyft för ekonomiskt utsatt barnfamiljer, Föräldraringar för ett gott föräldraskap, Satsningar på skolcoacher, Att fånga upp barn och unga i utanförskap, Svenskspråkigt barnskydd, Ökade resurser till NPF-barn, Stöd för förverkligande av kommunernas socialtjänst, Främjande av hållbar energiomställning (RF), Matbankens långsiktiga verksamhetsförutsättningar, Skattelättnader för ekonomiskt utsatta äldre kvinnor, Gällande att slopa planerna på anskaffning av tandvårdsbil, Satsningar på naturturism och vandringsleder, Utveckling och förädling av åländskt biobränsle, Att rädda Torpfjärden, Att värna den fria konkurrensen på IT-marknaden, Långsiktigt stöd till jordbruken, Främjande av hållbar energiomställning (RF), Främjande av hållbar energiomställning (RF), Flyktinghjälp

Lagtingsår: 2018-2019

Typ av dokument: Finans- och näringsutskottets betänkande

Ladda ner Word-dokument

Ålands lagting

Finans- och näringsutskottet

BETÄNKANDE nr 8/2018-2019

Datum

2018-12-17

Till Ålands lagting

Finans- och näringsutskottets betänkande

Budget för landskapet Åland 2019

- Landskapsregeringens budgetförslag nr 1/2018-2019
- Budgetmotionerna nr 1-67/2018-2019

INNEHÅLL

Sammanfattning

Landskapsregeringens förslag

Motionerna

Utskottets förslag

Utskottets synpunkter

Allmän motivering

Ekonomisk översikt

Självstyrelseutveckling

Landskapets ekonomi

Kommunerna

Barn och ungdom

Ekonomisk utsatthet

Hälso- och sjukvård

Hållbar utveckling och miljö

Det åländska näringslivets tillväxtförutsättningar

Infrastruktur

Investeringsfullmakter

Motionerna

Detaljmotivering

Ärendets behandling

Motioner

Hörande

Reservationer

Utskottets förslag

Sammanfattning

Landskapsregeringens förslag

Landskapsregeringen föreslår att lagtinget antar ett förslag till budget för år 2019. I budgetförslaget föreslås ett kostnadsanslag om totalt 376 227 000 (364 800 698 = grundbudget 2018) euro för år 2019. Kostnader för

verksamheten föreslås uppgå till 240 710 000 (232 357 698) euro, för överföringar 97 024 000 (97 987 000) euro, finansiella poster och avskrivningar till 8 080 000 (8 041 000) euro och investeringar, lån och övriga finansinvesteringar till 30 413 000 (26 415 000) euro.

Årets beräknade resultatmässiga underskott (exklusive extraordinära intäkter och kostnader) uppgår till 1 951 000 (4 502 000) euro.

Motionerna

I anslutning till budgetförslaget har 67 budgetmotioner inlämnats.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att budgetförslaget godkänns med beaktande av ändringen som framgår av klämman. Budgetmotionerna föreslås förkastade med undantag av motion nr 39/2018-2019 som utskottet föreslår godkänd.

Utskottets synpunkter

Allmän motivering

Ekonomisk översikt

Världen

Världsekonomins tillväxt är fortsättningsvis på en rätt god nivå som förväntas hålla i sig ytterligare ett par år. Konjunkturtoppen har dock sannolikt passerats. De ökade tendenserna till protektionism genom införande av skyddstullar i handeln mellan USA och Kina och även i viss mån mellan USA och EU är oroväckande och kan drabba världsekonomin kraftigt om inte världsekonomins stora aktörer får överenskommelser till stånd.

Inom euroområdet är styrräntan fortfarande 0,0 procent och förväntas ligga kvar på den nivån åtminstone under första halvåret 2019.

Euroområdet har fortfarande en genomsnittlig tillväxt runt 2 procent vilket får anses vara acceptabelt. Brexit-processen är givetvis ett orosmoment för den europeiska ekonomin, eftersom det är svårt att förutsäga exakt hur handeln med varor och tjänster utvecklas efter utträdet i mars 2019.

Den svenska ekonomin har under en lång tid varit väldigt stark och statsfinanserna är i gott skick. Arbetslösheten ligger på dryga 6 procent och inflationen är låg, vilket gör att styrräntorna hålls nere. Det är också en anledning att den svenska kronan försvagats med cirka 20 procent i förhållande till euron, vilket försvårar för åländsk tjänste- och varuexport till Sverige och gör givetvis också att svenska turister på Åland har en sämre köpkraft än tidigare.

Ltl Stephan Toivonen har föreslagit en tilläggstext, vilken framgår i reservation, vilken utskottet har förkastat efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ltl Stephan Toivonen.

Finland

Finlands ekonomi har under 2018 haft en fortsatt positiv utveckling. Bruttonationalproduktens (BNP) tillväxt som år 2017 stannade på 2,8 procent kommer att hållas på samma nivå för år 2018, men förväntas därefter sjunka till cirka 2 procent de närmaste åren. Arbetslösheten visar fortsättningsvis sjunkande siffror och Näringslivets forskningsinstitut (ETLA) prognos visar en prognosticerad arbetslöshet om 7,4 procent för 2019, vilket är 0,4 procentenheter lägre än motsvarande prognos som ETLA uppgjorde under 2018.

Den statliga sektorns finansieringsunderskott förbättras stadigt och förväntas bli positiv under 2020-talet. Statens, kommunernas och socialskyddsfondernas samlade finansieringsbalans beräknas nå en positiv

nivå först under år 2020. Statsskuldens andel av BNP nådde sin topp under 2017 och har sedan dess sjunkit. År 2019 uppskattas statsskulden uppgå till cirka 45 procent av BNP.

Åland

Tillväxten i den åländska ekonomin mätt genom den reala tillväxten i bruttonationalprodukten (BNP) är svag. Utskottet har erfarit att BNP-tillväxten per capita preliminärt var – 0,5 procent år 2017 och förväntas vara oförändrad år 2018. Den sammanlagda BNP-tillväxten för 2017 och 2018 är prognosticerad till 0,5 procent. Den låga BNP-tillväxten kan förklaras med en allmän avmattning i det privata näringslivet. År 2015 utgjorde första perioden med tre sammanhängande år av tillväxt sedan 2007. Räknat per capita och köpkraftsjusterat hade den åländska ekonomin 2015 dock ännu inte nått tillbaka till den nivå som rådde innan nedgången 2008. Utskottet har erfarit att trenden är nedåtgående oavsett BNP-mått.

En del övriga ekonomiska indikatorer är dock positiva. Åland har fortfarande en relativt hög inflyttning vilket bidrar till att upprätthålla den relativa storleken på arbetskraften trots pensionsavgångarna från de stora årskullarna. Inflationen är låg liksom arbetslösheten, som ligger under 4 procent, och rekryteringsförväntningarna är fortsatt goda på grund av de stora pensionsavgångarna.

Utskottet ser med oro på ökningen av hushållens skuldsättning. Under tioårsperioden 2007-2016 ökade de skuldsatta bostadshushållens skulder från 84 500 euro per hushåll till 117 700 euro per hushåll. Angivet som skuld i förhållande till disponibel inkomst steg skuldsättningen från 158 % till 212 %. Totalt hade de åländska hushållen 981 miljoner euro i skuld år 2017, varav 688 miljoner euro utgjorde bostadsskulder. En hög skuldsättning kan ge kraftiga margineffekter på samhällsekonomin om räntorna stiger eftersom en ökad andel av hushållens medel då kommer att användas för räntebetalningar istället för konsumtion och investeringar. Den snabbast växande kategorin av skulder är gruppen ”övriga skulder”, vilket i

praktiken till största delen torde vara konsumtionsskulder. Denna grupp har ökat från 140 miljoner euro till 241 miljoner euro under perioden 2007-2017.

Bostadshushållens skulder ”för inkomstens förvärvande” har istället sjunkit från 63 miljoner euro till 52 miljoner euro under perioden 2007-2017. Antalet personer som har skulder för att bedriva sin yrkesverksamhet har minskat i ännu snabbare takt än skuldsaldot, från 954 till 596 stycken.

Självstyrelseutveckling

Utskottet konstaterar att arbetet med en ny självstyrelselag visade att det finns en relativt stor okunnighet om självstyrelsen i Finland. Utskottet vill därför framhålla att det är viktigt att på olika sätt öka kontaktytorna till såväl den parlamentariska nivån som till förvaltningen i Finland. Utskottet har noterat att de besök och träffar, till exempel den så kallade Ålandsakademin, som anordnats har gett positiva resultat, speciellt då besöken ordnas på Åland med organiserat program. Utskottet anser att det är viktigt att landskapsregeringen och lagtinget intensifierar och utvecklar arbetet med att skapa kontakter till riket och i detta sammanhang förtydliga Ålandskontorets roll. Huvudfokus bör vara att under våren 2019 arbeta för att få in skrivningar om självstyrelsens utveckling i det kommande regeringsprogrammet i Finland.

För att på Åland fortsättningsvis säkerställa ett brett politiskt samförstånd i arbetet med ett nytt självstyrelsesystem bör det fortsatta arbetet ske på ett sätt så att en bred politisk representation uppnås.

Utskottet delar landskapsregeringens oro över den försämrade situationen för det svenska språkets ställning i Finland eftersom det är en av grundpelarna för självstyrelsesystemets uppbyggnad. Det språkpolitiska arbetet bör intensifieras och utskottet stöder landskapsregeringens plan på att det redan tillsatta språkrådet kompletteras med en ny parlamentarisk språkkommitté.

Utskottet föreslår att landskapsregeringen ser över introduktionsutbildningen och fortbildningen för tjänstemän vid landskapsregeringen med fokus på att öka kunskapen om självstyrelsen.

Vtm Veronica Thörnroos har föreslagit en tilläggstext, vilken framgår i reservation, vilken utskottet har förkastat efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av vtm Veronica Thörnroos och ledamot Lars Häggblom.

Landskapets ekonomi

Det budgeterade resultatet i budgeten visar fortfarande ett underskott om 1,95 miljoner euro, vilket kan jämföras med grundbudgeten för år 2018 som hade ett underskott om 4,5 miljoner euro.

	2015	2016	2017	2018	2019
Grundbudget, kostnadsanslag	343 308 000	336 006 000	334 478 800	338 700 000	345 814 000
Tilläggsbudgetering	1 112 000	1 187 000	-133 000	1 313 000	
Summa budgeterade kostnadsanslag*	344 420 000	337 193 000	334 345 000	340 013 000	345 814 000
Skattrelaterade intäkter, bokslut	238 416 900	240 908 800	269 750 700	265 527 000***	268 280 000***
Verkställt resultat**	- 9 971 700	-15 507 200	16 864 200	-3 585 000***	-1 951 000***

(*) investeringsanslag ingår ej

(**) exklusive extraordinära kostnader och intäkter

(***) budgeterat belopp

Utskottet har i ett flertal betänkanden gällande budgeten lyft frågan om behovet av bättre information om personalstorleken och antalet utförda årsverken. Utskottet erfar att lönesystemet fortfarande inte förmår leverera de uppgifter som krävs för att få en korrekt bild av antalet anställda. Enligt manuellt sammanställda uppgifter som utskottet erhållit från landskapsregeringen ska det nästa år (2019) finnas 1 658 arbetsavtal, inrättade och tillfälliga tjänster, av vilka 5 arbetsplatser är vakanta. Utskottet konstaterar att det är svårt att jämföra antalet anställda mellan olika budgetår på grund av att det sker strukturella förändringar i form av driftprivatiseringar samt bildande av fristående verk och myndigheter.

Utskottet har noterat att uttaget från pensionsfonden för 2019 föreslås ökat jämfört med år 2017 och 2018. Som framgår ur tabellen nedan ökar också de budgeterade pensionskostnaderna vilket får till följd att fondfinansieringens relativa andel till och med minskar jämfört med år 2017. Det bör noteras att siffrorna för år 2018 och 2019 är budgetsiffror, där fonduttaget är exakt medan kostnaderna i allmänhet är budgeterade med en viss marginal. Vidare konstaterar utskottet att fondfinansieringen tidvis legat på betydligt högre nivåer, 60-70 %.

År	Pensionskostnader, m€	Överfört från pensionsfonden, m€	Fondmedlens andel av kostnaderna, %
2015	29,4	18,5	63,1
2016	30,5	18,5	60,6
2017	32,0	16,5	51,6
2018	33,5*	16,0*	47,8*
2019	35,2*	17,7*	50,3*

* Budgeterade belopp

Kommunerna

Utskottet konstaterar att det är stora skillnader i de åländska kommunernas förutsättningar och ekonomi, men som helhet kan utskottet konstatera att verksamhetskostnaderna för kommunerna har ökat med 10 miljoner euro från nästan 153 miljoner år 2011 till drygt 163 miljoner euro år 2017.

Kommunernas verksamhetsintäkter har minskat med drygt 7 miljoner euro under samma tid, medan skatteintäkterna har ökat med drygt 18 miljoner euro mellan åren 2011-2017. Landskapsandelar för driften har minskat från drygt 38 miljoner euro år 2011 till drygt 37 miljoner euro år 2017.

Kommunerna lånefinansierar i huvudsak sina investeringar som i sin tur belastar resultaten genom avskrivningar under en längre tid. Skuldbördan i kommunerna har totalt sett ökat sedan början av 2000-talet. De senaste åren har dock lånestocken minskat år för år från drygt 63 miljoner euro år 2014 till strax under 45 miljoner euro år 2017. De årliga avskrivningarna i kommunerna har under de senaste sex åren (2012-2017) legat kring 10–11 miljoner euro. Under samma period har årsbidragen i genomsnitt varit kring 18 miljoner euro. Kommunernas kassamedel har ökat och överskred till och med skuldsaldot med nästan 3 miljoner euro i slutet av år 2017. Resultaten har varit positiva varje år under samma period och i medeltal har de sammanräknade resultaten uppgått till nästan 10 miljoner euro.

Kommunerna har således de senaste åren som helhet lyckats relativt bra med att uppfylla behovet av att göra positiva resultat för att skapa utrymme för investeringar och för att hantera skulder. För enskilda kommuner ser situationen naturligtvis annorlunda ut, men gemensamt är att alla kommuner fortsättningsvis bör sträva mot att göra positiva resultat. Vissa kommuner är också synnerligen starkt beroende av landskapsandelarna och flera står inför stora utmaningar.

Landskapsregeringen aviserar att processen med reformen av kommunstrukturen går in i en förverkligandefas under år 2019 och att huvudansvaret för förverkligandet av den beslutade kommunstrukturen övergår till kommunerna. Finans- och näringsutskottet har tidigare i bland annat utskottets utlåtande 2017-2018 gällande reform av kommunstrukturen

på Åland konstaterat att Åland inom en snar framtid står inför stora utmaningar när det gäller den demografiska försörjningskvoten och att en reform av kommunstrukturen är nödvändig. Landskapsregeringen föreslår att den planerade minskningen av landskapsandelarna för år 2018 senareläggs till år 2019 för att tidsmässigt sammanfalla med den tidigare aviserade besparingen om cirka 1 miljon euro för år 2019. Utskottet tillstyrker detta och påminner samtidigt om vikten av att landskapsregeringen arbetar vidare med att reformera landskapsandelssystemet med tanke på de utmaningar den kommunala sektorn står inför och med tanke på den stundande kommunreformen.

Barn och ungdom

Utskottet har under behandlingen erhållit en omfattande information om situationen för barn och unga på Åland.

Utskottet konstaterar att när situationen är så pass allvarlig att en ung person måste placeras utanför hemmet efter beslut om omhändertagande måste detta ske inom Finlands gränser eftersom omhändertagandet sker med stöd av lagstiftning som givetvis inte kan tillämpas i Sverige. Sverige skulle annars ligga nära till hands såväl avståndsmässigt som språkligt. I Finland är det endast Lagmansgården i Österbotten som ger vård på svenska. Om placeringen utanför hemmet sker på frivillig väg kan också institutioner i Sverige användas. Utskottet erfar att antalet placeringar utom hemmet år 2016 uppgick till 55 stycken, varav 26 i familjevård och 29 i institutionsvård, vilket utgjorde 0,8 % av hela populationen i åldersgruppen 0-17 år.

Utskottet konstaterar att Förenta Nationernas barnkonvention är bindande lag på Åland och barnens rätt ska beaktas i all ny lagstiftning.

Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) är en utmaning för dagens skolor. Det arbetas olika inom skoldistriktet och utskottet konstaterar att det är ett kommunalt ansvar att tillgodose likvärdig grundskola för sina kommuninvånare, vilket innebär att alla elever ska ha

rätt till stöd utifrån sina egna behov och förutsättningar. Utbildning och handledning efterfrågas för lärarna i respektive skola. Under utskottsbehandlingen har det framkommit att specialpedagoger skulle kunna vara en resurs till att utveckla skolornas och lärarnas kunskaper för dessa elever. Utskottet har också erfarit att arbetet med att samordna skolpsykologer har tagit steg framåt, att fortbildning för lärare kommer att genomföras och landskapsregeringen ser över möjligheten att ordna specialpedagogutbildning genom Högskolan på Åland, då denna utbildning endast finns i Sverige.

Ekonomisk utsatthet

I budgeten för år 2018 omnämndes att landskapsregeringen avsåg att beställa en uppdaterad utredning om ekonomisk utsatthet och social trygghet. Utredningen, som publicerades 3.12.2018, bygger på data från 2016. Jämförande material från år 2012 och 2004 finns presenterat i tidigare rapporter från ÅSUB. Rapporten konstaterar att andelen hushåll under den relativa fattigdomsgränsen, som var 17,1 procent, hade sjunkit något jämfört med år 2012 och 2004 då andelen var 17,3 respektive 18,1 procent. Andelen hushåll under den relativa fattigdomsgränsen är högre än i Finland, men lägre än för Sverige och klart lägre än för EU som helhet. Utskottet konstaterar att landskapsregeringen avser att komma med förslag till ytterligare åtgärder med anledning av ekonomisk utsatthet.

Hälso- och sjukvård

I Ålands budget för 2018 finns en skrivning om att behovet av cancerscreening ska utredas. Den hudcancerscreening som nu genomförs sker i Ålands cancerförenings r.f. regi och har ett stort antal besökare vid varje tillfälle. I budgetmotion nr 22 äskas om ett anslag så att hudcancerscreening kan genomföras på alla ålänningar. Åtgärdsmotion nr

7/2016-2017 som tar upp samma tema som budgetmotionen har nyligen färdigbehandlats i social- och miljöutskottet (SMU 2/2018-2019). Utskottet ansluter sig till social- och miljöutskottets betänkande i ärendet.

I budgetmotion nr 24 äskas om att öppethållningstiden vid hälsocentralen i Godby ska utökas till fem dagar per vecka. Utskottet konstaterar att fredagsstängningen infördes som ett resultat av inbesparingar under tidigare budgetår varför utskottet inte anser det ändamålsenligt att ändra detta. Utskottet konstaterar vidare att det är Ålands hälso- och sjukvårds uppgift att besluta om öppethållningstider med mera inom organisationen.

Landskapsregeringen skriver i budgeten att de prehospitala landtransporterna i skärgården ordnas och tryggas. Utskottet välkomnar detta och förutsätter att det görs med beaktande av de olika skärgårdskommunernas förutsättningar.

Vtm Veronica Thörnroos och ledamot Lars Häggblom har lämnat en gemensam reservation.

Hållbar utveckling och miljö

Landskapsregeringen har under mandatperioden arbetat med att implementera den Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland som togs fram 2016. Energi-, plan- och byggfrågor är centrala komponenter för att i stor skala kunna öka samhällets hållbarhet på lång sikt.

Utskottet noterar att landskapsregeringen avser lansera ett nytt produktionsstöd för vindkraft. Energin från vindkraften behöver dock ett elnät som kan klara av att bära olika belastningar varför nätet måste anpassas för att kunna klara snabba ändringar i förutsättningar. Här ger digitaliseringen möjligheter till intelligenta nät, något som FLEXe-projektet ska arbeta med. Det bolag, Flexens ab, som bildats för att delta i detta projekt har i sin uppdragsbeskrivning att arbeta med alla former av energilösningar.

Under de senaste åren har det etablerats laddningsstationer för elbilar. Då infrastrukturen finns på plats finns det förutsättningar för ett ökat antal elbilar i landskapet samtidigt som besökare inte hindras på grund av bristande laddinfrastruktur.

Biogas är ett koldioxidneutralt bränsle som kan framställas lokalt. Utskottet har erfarit att det för närvarande pågår åtminstone två förstudier för etablering av biogasanläggningar på Åland. Utskottet har också erfarit att tillverkning av ren biogas som duger i fordonsmotorer är en krävande process. Mängden råvara på Åland är också relativt liten, varför det inte är helt säkert att det går att få lönsamhet i en relativt liten anläggning.

Det åländska näringslivets tillväxtförutsättningar

Utskottet har konstaterat att näringslivet i landskapet har en svag tillväxt jämfört med omvärlden, något som är oroande med tanke på att omvärlden har haft en god konjunktur ett antal år.

Den åländska sjöfartssektorn som står för en stor andel av det åländska näringslivet börjar bli allt mer dominerat av färjrederier. Sjöfartsstödet och inhemskt flaggade fartyg är av avgörande betydelse för att säkerställa bevarandet av arbetsplatser inom landet och för ålänningar. Utskottet påminner om att det, på alla nivåer, fortsättningsvis måste arbetas för att säkerställa att inte stödet försämras eller att fartyg flaggas ut från landet. Utskottet anser att det är av yttersta vikt att de åländska sjöfartsutbildningarna håller en hög nivå. Den planerade investeringen i simulator för sjöfartsutbildningarna ser utskottet som en positiv åtgärd för branschen.

Utskottet har erfarit att näringslivet anser att konkurrenskraften försämras av att olika insatskomponenter som el- och värmeenergi, myndighetsavgifter med mera är dyrare än i omgivningen. Utskottet

konstaterar att det för närvarande pågår en utredning som ser på näringslivets verksamhetsförutsättningar. Utredningen kommer att färdigställas under våren 2019.

Utskottet anser att tjänstesektorn bör utvecklas, speciellt turismen har förutsättningar att kunna stärkas ytterligare. Utskottet ser även positivt på den strategiska och breda satsningen gällande besöksnäringen där satsningar på Pommerndocka, idrottsanläggningar, golfbana, gästhamnar, matprojekt, varumärkesarbete och sportfiske. Utskottet konstaterar att landskapsregeringen kommer att inleda ett projekt med förnyande av besöksupplevelsen i Kastelholms slott och att planeringen inleds för byggande av ett besökscenter i Bomarsund. Med tanke på att dessa områden har en dragningskraft på turister är det av största vikt att besöksupplevelsen är på högsta möjliga nivå. En av de absolut viktigaste frågorna inom tjänsteproduktionen är den ökande digitaliseringen, vilket är ett område som inte får försummas om man vill vara konkurrenskraftig. Utskottet anser att det även borde finnas potential i upplevelse- och naturturism och avser fördjupa sig i ämnet turism.

Utskottet ser också möjligheter i utvecklingen av primärnäringarna. Primärnäringar är arbetsintensiva och ger ett brett spektra av diversifierade arbetsplatser och bidrar positivt till export och upprätthållande av Ålands transport- och logistiksystem.

Utskottet ser positivt på den stimulansåtgärd landskapsregeringen gör genom att utvidga arbets- och pensionsinkomstavrdraget i kommunalbeskattningen. Syftet är att stimulera tillväxten och stärka de åländska företagens omsättning. Utskottet ser fram emot ytterligare åtgärder i kommande budgetar för att främja tillväxten.

Utskottet erfar vidare att hållbarhetsfrågorna har fått ett allt kraftigare genomslag i näringslivet, dels ser man att effekterna av klimatförändringar skapar osäkerhet i verksamhetsmiljön, dels utgör också de åtgärder som man genomför för att öka hållbarheten en möjlighet till ny affärsverksamhet.

Utskottet uppmanar landskapsregeringen att se över behovet av och möjligheterna i att skapa en central funktion som kan bistå och vägleda företag med extern finansiering från EU och andra gränsöverskridande samarbeten.

Ltl Stephan Toivonen har föreslagit en tilläggs-text, vilken framgår i reservation, vilken utskottet har förkastat efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ltl Stephan Toivonen.

Infrastruktur

Inom det infrastrukturella området har arbetet med att skapa hållbara framtida lösningar för skärgårdstrafiken har varit intensivt under denna mandatperiod. Den antagna lösningen för skärgårdens nya infrastruktur, allmänt kallat för korttruttsprojektet, har grundligt behandlats i utskottet i samband med första tilläggsbudgeten för år 2017. Projektet har under innevarande år startat med fastställande av vägplan för etapp 1 av vägen Degerö-norra Gripö, inklusive färjefästet på Mellanholm, medan etapp 2 av vägsträckningen har varit utställd. Enligt landskapsregeringens beräkningar ska korttrutten kunna verkställas utan att den totala budgetbelastningen ökar. I den ansökan om extra anslag som lagtinget insänt till staten är broförbindelsen mellan Degerö och Gripö en del av det belopp som äskas.

Under arbetet med vägplanen för korttruttsprojektet västra Föglö har ett privat initiativ framförts för en fastförbindelse mellan Lumparland och Föglö. Initiativtagarna föreslår två alternativ: dels en kortare tunnel från Svinö som ansluter till korttruttsprojektet västra Föglö och dels en längre tunnel från Svinö hela sträckan till Degerby som skulle ersätta korttruttsprojektet västra Föglö. Utskottet konstaterar att även om de tekniska lösningarna som presenteras sannolikt är fullt genomförbara så är de ekonomiska förutsättningarna fortfarande vagt presenterade samtidigt som det saknas miljökonsekvensbedömning. Utskottet konstaterar att en

tunnel kan utgöra en möjlig fortsättning på de nuvarande planerna för korttruttens trafikupplägg. Utskottet noterar vidare att det i landskapsregeringens ansökan om extra anslag (BF 3/2017-2018) ingår följande text: ”Utbyggnaden med ett kortare färjepass möjliggör således ett framtida kortare alternativ för en eventuell fast förbindelse till Föglö, i vilket fall landskapsregeringen kan återkomma med ytterligare framställning om extra anslag”.

Ltl Lars Häggblom har föreslagit en ny motivering, vilken framgår i reservation, vilken utskottet har förkastat efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ltl Lars Häggblom, vtm Veronica Thörnroos och ltl Stephan Toivonen.

Vtm Veronica Thörnroos och ltl Lars Häggblom har inlämnat en gemensam reservation.

Investeringsfullmakter

Utskottet har erfarit att investeringsfullmakten till fastighetsverket för uppförande av polishuset eventuellt inte är tillräcklig. Om det visar sig att fullmakten behöver ökas avser landskapsregeringen återkomma i tilläggsbudget.

Motionerna

Med hänvisning till betänkandets och budgetförslagets allmänna motivering föreslås att budgetmotionerna nr 1, 2, 18, 20, 21, 23-27, 29, 32-38(1), 40(1), 42(1), 43(1), 45, 47-49, 59, 66 och 67 som samtliga hänför sig till den allmänna motiveringen förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionerna nr 1, 24, 25, 27, 29, 33, 35, 48, 59 och 67 efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé samt ledamöterna

John Holmberg och Ingrid Johansson.

Utskottet har fattat beslut om motionen nr 37 efter omröstning som utfallit (5-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg, Ingrid Johansson och Stephan Toivonen.

Utskottet har fattat beslut om motionen nr 2 efter omröstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé samt ledamöterna John Holmberg och Ingrid Johansson. Ledamöterna Lars Häggblom och Stephan Toivonen röstade mot beslutet och vtm Veronica Thörnroos avstod från att rösta.

Utskottet har fattat beslut om motionerna nr 23 och 34 efter omröstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé samt ledamöterna John Holmberg och Ingrid Johansson. Ledamoten Lars Häggblom och vtm Veronica Thörnroos röstade mot beslutet och ledamoten Stephan Toivonen avstod från att rösta.

Utskottet förhåller sig positivt till budgetmotion nr 39 och föreslår att det till betänkandet fogas en kläm enligt vilken landskapsregeringen uppmanas att ändra namnet på budgeten till *Ålands budget för år 2019*, dock endast i digitala versioner och i nödvändiga arkivexemplar. Utskottet konstaterar att termen *Ålands budget* infördes redan då lagtingsordningen förnyades 2011. I den tidigare lagtingsordningen från 1972 användes termen *årsstat*. I självstyrelselagen används *landskapets budget*. I samband med förslaget till ändring av lagtingsordningen (TMK 1/2014-2015), då den senaste ändringen av lagtingsordningen gjordes, fördes en längre diskussion i vilket namnanvändningen motiverades.

Därtill föreslår utskottet att övriga budgetmotioner förkastas.

Detaljmotivering

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

VERKSAMHET - detaljmotivering

---

200 LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET

200 LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS LEDAMÖTER

210 REGERINGSKANSLIET

21010 Regeringskansliet, verksamhet

I ltl. Harry Janssons m.fl. budgetmotion nr 19/2018-2019 föreslås att i momentmotiveringen ersätta texten ”Av anslaget föreslås 40 000 euro för att bistå kommuner med att samordna verkställandet av den föreslagna kommunstrukturreformen” med följande lydelse: ”Av anslaget föreslås 40 000 euro för att bistå de kommuner som inlett eller inleder en frivillig process för samgående med en eller flera andra kommuner.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 19/2018-2019 förkastas. Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson.

I ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion nr 41/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 25 000 euro och att motiveringen får följande tillägg: ”För att underlätta kompetensförsörjningen inom folkrätt, självstyrelse och lagberedning föreslås ett anslag om 25 000 euro för fyra sommarpraktikplatser för studerande inom dessa områden.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 41/2018-2019 förkastas.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamöterna vtm Veronica Thörnroos och ledamöterna Lars Häggblom samt Stephan Toivonen.

I Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 46/2018-2019 föreslås att anslaget ska ökas med 50 000 euro och att motiveringen får ett tillägg med följande lydelse: ”En permanent åländsk representation i Sverige återinrättas under året.”

Utskottet föreslår att budgetmotion 46/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Ledamoten Lars Häggblom och vtm Veronica Thörnroos röstade mot beslutet och ledamoten Stephan Toivonen avstod från att rösta.

I Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 50/2018-2019 föreslås att anslaget minskas med 100 000 euro.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 50/2018-2019 förkastas.

I Axel Jonssons m.fl. budgetmotion 51/2018-2019 föreslås att motiveringen ges ett tillägg med följande lydelse: ”Regeringen tillser under året att böter som grundar sig på åländsk lagstiftning tillfaller Åland.”

Utskottet föreslår att budgetmotionen 51/2018-2019 förkastas.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson.

400 SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

40010 Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

I ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 52/2018-2019 föreslås att motiveringen under momentet ges ett tillägg med följande lydelse: ”Lagtinget uppdrar åt regeringen att under året förbereda lagstiftningsåtgärder för att stärka barnkonventionens ställning i åländsk rätt.”

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 52/2018-2019 förkastas.

I ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 54/2018-2019 föreslås att motiveringen under momentet ges ett tillägg med följande lydelse: ”Under året vidtas åtgärder för att inrätta föräldraringar i syfte att stärka det åländska föräldraskapet.”

Utskottet konstaterar att det sannolikt finns behov av föräldrastöd på Åland men att det i första hand inte är ett myndighetsuppdrag och föreslår därför att budgetmotion nr 54/2018-2019 förkastas.

ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER

Övriga sociala uppgifter

410
41000

I ltl Stephan Toivonens budgetmotion nr 4/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 1 800 000 euro och att motiveringen under momentet får följande tillägg: ”Anslaget ökas med 1 800 000 € att användas som stipendium till personer, som lyfter folkpension eller sjukpension, eller som på grund av långvarig sjukdom eller långvarig arbetslöshet inte längre erhåller inkomstrelaterad ersättning”

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

Utskottet hänvisar till texten i allmänna motiveringen om ekonomiskt utsatta hushåll och föreslår att budgetmotion nr 4/2018-2019 förkastas.

Ltl Stephan Toivonen har inlämnat en reservation.

I ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 56/2018-2019 föreslås att anslagets utgifter ökas med 30 000 euro och att det till motiveringen under rubriken ”utgifter” fogas ett nytt stycke med följande lydelse: ”Under året genomförs en enkätundersökning i syfte att nå barn och unga personer som befinner sig utanför bildningssystemet och arbetsmarknaden.”

Utskottet har erfarit att UngResurs r.f. utreder hemmasittarnas situation genom kvalitativa intervjuer och föreslår att budgetmotion nr 56/2018-2019 förkastas.

I ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 57/2018-2019 föreslås att motiveringen under momentet ges ett tillägg med följande lydelse: ”Under året vidtas åtgärder för att likställa svenska skolhem med finska så att åländska barn långsiktigt garanteras en svenskspråkig uppväxt.”

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 57/2018-2019 förkastas.

I ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 60/2018-2019 föreslås att anslaget ska ökas med 30 000 euro och att det till motiveringen under momentet ges ett tillägg med följande lydelse: ”Under året förs en nära dialog med ideella aktörer som

---

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

bedriver hjälpverksamhet åt utsatta ålänningar i akut behov av mat och hygienartiklar och vid behov bidrar regeringen med finansiellt stöd.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 60/2018-2019 förkastas.

42000

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Vtm Veronica Thörnroos och ledamoten Stephan Toivonen röstade emot beslutet medan ledamot Lars Häggblom avstod från att rösta.

Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

I vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion nr 22/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 50 000 euro och att momentmotiveringen får följande tillägg: ”Under 2018 ska alla ålänningar kostnadsfritt ges möjlighet till att få sina födelsemärken "prickar" kontrollerade och behandlade.”

Utskottet konstaterar att motionärerna avsett år ”2019” i sin motion.

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 22/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson.

Vtm Veronica Thörnroos och ltl Lars Häggblom har inlämnat en reservation.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

450 VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD

45000 Vattenförsörjning och vattenvård

I ltl Runar Karlssons m.fl budgetmotion nr 30/2018-2019 föreslås momentmotiveringen får följande tillägg: ”Ett nytt vattenreningsverk vid ny råvattentäkt måste byggas.

Investeringskostnaderna beräknad till 14 miljoner euro.

Landskapsregeringen beviljar minst 40 % i stöd till Ålands Vatten för projektet. Landskapsregeringen framför också, till Ålands vatten, att man har beredskap att bevilja stöd för merkostnaderna för anslutning av andra vattendistributionsområden som idag inte hör till Ålands Vattens kunder.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 30/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Ledamoten Lars Häggblom och vtm Veronica Thörnroos röstade mot beslutet och ledamoten Stephan Toivonen avstod från att rösta.

I ltl Brage Eklunds m.fl, budgetmotion 65/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 20 000 euro och att momentet ges följande tillägg: ”-regeringen vidtar åtgärder för att i samråd med berörda mark- och vattenägare rensa upp och muddra inloppet i Torpfjärden för att säkerställa vattengenomströmningen till den för Åland mycket viktiga biotop som lekplats för flera viktiga fiskarter.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 65/2018-2019 förkastas.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

500 UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

500 ALLMÄN FÖRVALTNING

I ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion nr 42/2018-2019 föreslås att motiveringen får följande tillägg: ”Regeringen ger fastighetsverket i uppdrag att ta fram en lämplig fastighet för uthyrning till gymnasiestuderanden som har sina familjer på långt avstånd från studieorten. Ålands gymnasium ges i uppdrag att uppgöra regler och avtal för de minderåriga hyresgästerna och deras föräldrar. Ålands gymnasium tar även fram ett förslag på hur studieboendet kunde bemannas och fyllas med trygghet på lämpligt sätt.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 42/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Ledamoten Lars Häggblom och vtm Veronica Thörnroos röstade mot beslutet och ledamoten Stephan Toivonen avstod från att rösta.

I ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion nr 43/2018-2019 föreslås att följande text läggs till i kapitel motiveringen: ”En utbildningsinsats för elever med autismdiagnos planeras under året.”

50010 Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 43/2018-2019 förkastas.

Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning,
verksamhet

I ltl Axel Jonsson m.fl. budgetmotion nr 55/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 100 000 euro.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 55/2018-2019 förkastas.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

61000 Näringslivets främjande (R)

I ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 12/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 50 000 euro och momentmotiveringen får följande tillägg: ”Anslaget ska användas för att en utomstående konsult uppgör åtgärdsförslag för att stärka och utveckla turismnäringen i landskapet.”

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 12/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamoten Lars Häggblom, vtm Veronica Thörnroos och ltl Stephan Toivonen.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

I ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 63/2018-2019 föreslås att motiveringen under momentet ges ett tillägg med följande lydelse: ”Under året vidtas åtgärder för att etablera och tillgängliggöra den åländska naturen genom vandringsleder och andra naturturistiska satsningar.”

Utskottet hänvisar till den allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 63/2018-2019 förkastas.

I ltl Brage Eklund m.fl. budgetmotion nr 64/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 30 000 euro och att momentmotiveringen ges ett tillägg med följande lydelse: ”Under året skapas förutsättningar för framtagning och förädling av lokalt producerat biobränsle av slaktavfall från fiskindustrin.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 64/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (5-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg, Ingrid Johansson och Stephan Toivonen.

670 FRÄMJANDE AV FISKENÄRINGEN

67000 Främjande av fiskenäringen

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

I ltl. Mikael Lindholms m.fl. budgetmotion nr 44/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 50 000 euro och att momentets motiveringen ändras så att anslaget innefattar kostnader för lagstadgad fiskeriövervakning, uppdatering och underhåll av fiskenäringens register, samt att 50 000 euro avsätts för att främja avsättningen av fisk i glesbygd och skärgård.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 44/2018-2019 förkastas. Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

750

KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK

75010

Upphandling av sjötrafik

I ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 15/2018-2019 föreslås att till momentets motivering fogas ett nytt stycke med texten: ”Landskapsregeringen får i uppdrag att avbryta nu aktuell upphandling ” färjetrafik Svinö-Mellanholm 2022-2037 om sjötrafik till Föglö samt göra en trafikmässig neutral upphandling där även tunnelalternativ till Föglö inkluderas.

Efter det att anbud inkommit ska landskapsregeringen inbegära lagtingets åsikt innan fortsatta åtgärder vidtas.”

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 15/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ltl Lars Häggblom, vtm Veronica Thörnroos och ltl Stephan Toivonen.

760

KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING

I ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion nr 38/2018-2019 föreslås att momentets motivering ges följande tillägg: ”Under året görs ett försök med självlysande vägmarkeringar för några utvalda avsnitt av vägnätet och cykelbanor.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 38/2018-2019 förkastas.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

---

270 RADIO- OCH TV VERKSAMHET

27000 Radio- och TV-verksamhet (F)

I tfl Runar Karlssons budgetmotion nr 31/2018-2019 föreslås att till motiveringen fogas följande tillägg: ”Av anslaget kan 100 000 euro användas till att köpa icke public service tjänster av privata, lokala radiobolag”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 31/2018-2019 förkastas.

300 FINANSDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

330 LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD TILL KOMMUNERNA

33000 Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F)

I tfl Stephan Toivonens budgetmotion nr 5/2018-2019 föreslås att anslaget sänks med 1 800 000 euro och att det fjärde stycket under rubriken ”Utgifter” i momentmotiveringen utgår.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 5/2018-2019 förkastas.

I tfl Lars Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 13/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 4 000 000 euro och att till motiveringen fogas följande tillägg: ”Landskapsregeringen får i uppdrag att återställa landskapsandelarna till kommunerna för att säkerställa nuvarande servicenivå och skatteuttag av medborgarna.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 13/2017-2018 förkastas.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ltl Lars Häggblom, vtm Veronica Thörnroos och ltl Stephan Toivonen.

I ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 58/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 50 000 euro.

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen under rubriken ”Barn och unga” och föreslår att budgetmotion nr 58/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson.

I ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 61/2018-2019 föreslås att motiveringen under momentet ges ett tillägg med följande lydelse: ”Under året justeras pensionsinkomstavdraget i kommunalbeskattningen för att gynna låginkomsttagare och stärka den ekonomiska jämställdheten bland äldre.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 61/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ltl Stephan Toivonen.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

350 PENNINGAUTOMATMEDEL

35000 Penningautomatmedel (R)

I ltl Stephan Toivonens budgetmotion nr 9/2018-2019 föreslås att en ny text med följande lydelse fogas in efter stycke två i motiveringen: ”Av anslaget under momentet reserveras 700 000 att användas för UNHCR:s flyktingverksamhet i Mellanöstern.”

Utskottet konstaterar att biståndsverksamhet är Finlands behörighet och föreslår att budgetmotion nr 9/2018-2019 förkastas.

Reservation har inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

I ltl. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 16/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 1 000 000 euro och att följande text läggs till motiveringen: "Av anslaget under momentet reserveras 1 000 000€ att användas så att alla som konstaterats att ha drabbats av spel som inte uppfyller de krav som bör ställas på ett ansvarsfullt spel via Ålands Penningautomatförening skall ersättas för uppkommen och konstaterad skada."

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 16/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé samt ledamöterna John Holmberg och Ingrid Johansson. Ledamöterna Lars Häggblom och Stephan Toivonen röstade mot beslutet och vtm Veronica Thörnroos avstod från att rösta. Reservation har inlämnats av ledamöterna Lars Häggblom och Stephan Toivonen.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

400 SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

410 ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER

41010 Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)

I ltl. Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 53/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 1 000 000 euro.

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 53/2018-2019 förkastas.

460 CIRKULÄR EKONOMI

46000 Cirkulär ekonomi (R)

I ltl. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 14/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 100 000 euro och att till motiveringen fogas följande text: ”Skrotbilspremie införs år 2019.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 14/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamoten Lars Häggblom och vtm Veronica Thörnroos.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

700   INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

715   BOSTÄDER OCH BYGGANDE

71500   Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R)

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 3/2018-2019 föreslås att motiveringen får följande tillägg: ”Anslaget bör ges till alla former av förnyelsebara eller klimatvänliga åtgärder såsom biomassa, sol, vindkraft, värmepumpar m.m.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 3/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

720   ELSÄKERHET OCH ENERGI

72010   Främjande av hållbar energiomställning (RF)

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 6/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 702 000 euro och att motiveringen får följande lydelse: ”Ökningen av detta moment skall användas till en subventionering av konvertering av bensin- och dieslbilar till gasbilar.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 6/2018-2019 förkastas.

Reservation har inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 7/2018-2019 föreslås att till motiveringen fogas följande text: ”av anslaget under detta moment ska 200 000 euro användas till investering i en gasstation.

Utskottet har erfarit att mängden gasdrivna fordon ökar och att det också ingår i det nationella programmet att öka såväl antalet el- som gasdrivna fordon. För att antalet gasdrivna enheter ska kunna öka krävs en fungerande infrastruktur. I såväl Finland som Sverige byggs nätet av tankningsstationer ut.

Tankningsstationerna är dock betydligt dyrare att anlägga än motsvarande stationer för elbilar. Utskottet ser positivt på en ökad användning av gasdrift, speciellt inom det tunga fordonsegmentet skulle en ökad gasanvändning vara välkommen.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 7/2018-2019 förkastas.

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 8/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 5 000 euro och att motiveringen får följande lydelse: ”Anslaget ska användas till en konvertering av ÅLAND 1 till gasbil.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 8/2018-2019 förkastas.

I ltl Runar Karlssons m.fl. budgetmotion nr 28/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 2 000 000 euro och att motiveringen får följande lydelse: ”Landskapsregeringen ges i fullmakt att bevilja stöd om 40% av investeringskostnaderna, dock högst 2 000 000 €.”

ÖVERFÖRINGAR – detaljmotivering

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringarna och föreslår att budgetmotion 28/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av vtm Veronica Thörnroos och ltl Lars Häggblom.

751

KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK

75100

Understöd för varutransporter i skärgården

I ltl Mikael Lindholms budgetmotion nr 10/2018-2019 föreslås att det återinförs ett anslag om 280 000 euro och att motiveringen får följande lydelse: ”Anslaget avser trygga varutransporter i skärgården.”

Utskottet konstaterar att budgetmotion nr 10/2018-2019 har ett identiskt innehåll som budgetmotion nr 17/2018-2019. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 10/2018-2019 förkastas.

I ltl Mikael Lindholms m.fl. budgetmotion nr 17/2018-2019 föreslås att det återinförs ett anslag om 280 000 euro och att motiveringen får följande lydelse: ”Anslaget avser trygga varutransporter i skärgården.”

Utskottet föreslår att budgetmotion 17/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John

Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av
vtm Veronica Thörnroos och ltl Lars Häggblom.

**INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA
FINANSINVESTERINGAR - detaljmotivering**

890	SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER
892	FINANSIELLA POSTER
89200	Finansiella poster (F)

I ltl. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 11/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 30 000 000 euro under intäkter och att motiveringen får följande lydelse: ”I enlighet med lagmotion nr 5/2017-18 beräknas intäkterna för återbetalning av lån öka med 30 miljoner euro vilket väsentligt skulle öka landskapets likviditet samt medföra att upptagande av lån undviks.”

Utskottet konstaterar att en lagmotion i samma ärende är under behandling i social- och miljöutskottet och föreslår att budgetmotion nr 11/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamöterna Lars Häggblom, vtm Veronica Thörnroos och Stephan Toivonen.

9760

KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING

976000

Infrastrukturinvesteringar (R)

I ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion nr 40/2018-2019 föreslås att motiveringen får följande tillägg: ”Under året inleds planering av en rondell i centrala Godby.”

Utskottet har erfarit att projektering pågår och en rondell i Godby är planerad att budgeteras för år 2020. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 40/2018-2019 förkastas.

9840

ALANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

984000

Hälsa- och sjukvårdsinvesteringar (R)

I ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 62/2018-2019 föreslås att följande stycke under rubriken ”Utgifter” stryks:
”Förberedelser görs för anskaffande av en tandvårdsbil. Landskapsregeringen avser återkomma i ett förslag till tilläggsbudget under året.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 62/2018-2019 förkastas.

Ärendets behandling

Lagtinget har den 15 november 2018 inbegärt finans- och näringsutskottets yttrande över budgetförslaget och budgetmotionerna.

Motioner

I anslutning till budgetförslaget har utskottet behandlat följande budgetmotioner:

Många broar till framtiden

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 1/2018-2019

Mot allt våld i nära relationer

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 2/2018-2019

Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 3/2018-2019

Stipendium till folkpensionärer, sjukpensionärer samt för personer med långvarig sjukdom eller arbetslöshet

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 4/2018-2019

Landskapsandelar och stöd till kommunerna

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 5/2018-2019

Främjande av hållbar energiomställning

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 6/2018-2019

Främjande av hållbar energiomställning

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 7/2018-2019

Främjande av hållbar energiomställning

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 8/2018-2019

Flyktinghjälp

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 9/2018-2019

Understöd för varutransporter i skärgården

Ltl Mikael Lindholms budgetmotion BM 10/2018-2019

Inkomster från inbetalning av lån

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 11/2018-2019

Turismens framtid på Åland

Ltl Bert Häggbloms m.fl budgetmotion BM 12/2018-2019

Utökade landskapsandelar till kommunerna

Ltl Lars Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 13/2018-2019

Skrotbilspremie

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 14/2018-2019

Upphandling av sjötrafik-alternativt tunnel till Föglö

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 15/2018-2019

Penningautomatmedel

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 16/2018-2019

Understöd för varutransporter i skärgården

Ltl Mikael Lindholms m.fl. budgetmotion BM 17/2018-2019

Ålands politiska system

Ltl Harry Janssons m.fl. budgetmotion BM 18/2018-2019

Frivilliga kommunprocesser

Ltl Harry Janssons m.fl. budgetmotion BM 19/2018-2019

Tillsättande av språkpolitisk kommitté

Ltl Harry Janssons m.fl. budgetmotion BM 20/2018-2019

Självstyrelsepolitiska åtgärder

Ltl Harry Janssons m.fl. budgetmotion BM 21/2018-2019

Hudcancerscreening

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 22/2018-2019

Bro över Prästö Sund

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 22/2018-2019

Tryggad hälso- och sjukvård på norra Åland

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 24/2018-2019

Konkurrensutsatt drift av det allmänna vägnätet

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 25/2018-2019

Fortsatt god närservice på hela Åland

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 26/2018-2019

Infrastruktur- och transportpolitik

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 27/2018-2019

Stöd för biogasanläggning

Ltl Runar Karlssons m.fl. budgetmotion BM 28/2018-2019

Stöd för vård av dementa

Ltl Runar Karlssons m.fl. budgetmotion BM 29/2018-2019

Landskapsstöd till nytt vattenreningsverk och nya råvattentäkter

Ltl Runar Karlssons m.fl. budgetmotion BM 30/2018-2019

Anslag för radioverksamhet

Ltl Runar Karlssons budgetmotion BM 31/2018-2019

Rådgivning för extern finansiering

Ltl Jörgen Petterssons m.fl. budgetmotion BM 32/2018-2019

Vårdös status som skärgårdskommun

Ltl Jörgen Pettersson m.fl. budgetmotion BM 33/2018-2019

Nystart av Ålandskontoret i Stockholm

Ltl Jörgen Pettersson m.fl. budgetmotion BM 34/2018-2019

En ny och mer effektiv budgetprocess

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 35/2018-2019

Strykning av olycklig formulering

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 36/2018-2019

Bolagisera högskolan på Åland

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 37/2018-2019

Självlysande cykelbanor och vägmarkeringar

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 38/2018-2019

Namnbyte av budgeten

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 39/2018-2019

Bygg en rondell i centrum av Godby

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 40/2018-2019

Praktikplatser inom självstyrelsen

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 41/2018-2019

Studerandebostäder för Ålands gymnasiums studerande från skärgården, randkommuner och utifrån

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 42/2018-2019

En utbildningsinsats för barn med autismdiagnos

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 43/2018-2019

Uppsamlingsstöd för fjällfisk

Ltl Mikael Lindholms m.fl. budgetmotion BM 44/2018-2019

Ålands intressen till grund för framtidens självstyrelse

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 45/2018-2019

Återinrätta Ålandskontoret i Stockholm

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 46/2018-2019

Stärk kunskapen om självstyrelsen och Ålands rättigheter enligt folkrätten

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 47/2018-2019

Verkställande av tidigare parlamentariska förslag om näringsrätt och jordförvärv

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 48/2018-2019

Informationsinsamling av Finlands bristande hantering av språkliga rättigheter

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 49/2018-2019

Slopande av politiska jippon

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 50/2018-2019

Åländska böter till Ålandskassan

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 51/2018-2019

Generellt företräde för barnkonventionen i åländska lagstiftning

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 52/2018-2019

Lyft för ekonomiskt utsatta barnfamiljer

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 53/2018-2019

Föräldraringar för ett gott föräldraskap

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 54/2018-2019

Satsningar på skolcoacher

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 55/2018-2019

Att fånga upp barn och unga i utanförskap

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 56/2018-2019

Svenskspråkigt barnskydd

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 57/2018-2019

Ökade resurser till NPF-barn

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 58/2018-2019

Stöd för förverkligande av kommunernas socialtjänst

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 59/2018-2019

Matbankens långsiktiga verksamhetsförutsättningar

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 60/2018-2019

Skattelättnader för ekonomiskt utsatta äldre kvinnor

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 61/2018-2019

Slopa planerna på anskaffning av tandvårdsbil

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 62/2018-2019

Satsningar på naturturism och vandringsleder

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 63/2018-2019

Utveckling och förädling av åländskt biobränsle

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 64/2018-2019

Rädda Torpfjärden

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 65/2018-2019

Värna den fria konkurrensen på IT-marknaden

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 66/2018-2019

Långsiktigt stöd till jordbruken

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 67/2018-2019

Hörande

Utskottet har i ärendet hört lantrådet Katrin Sjögren, vicelanträdet Camilla Gunell, ministrarna Tony Asumaa, Nina Fellman, Mika Nordberg, Mats Perämaa och Wille Valve, forskaren Birgitta Berg-Andersson från Näringslivets forskningsanstalt (ETLA) (per telefon), avdelningschefen Vivan Nikula från regeringskansliet, avdelningschefen Bengt Michelsson från social- och miljöavdelningen, avdelningschefen Linnea Johansson och fiskerikonsulenten Tom Karlsson från näringsavdelningen, avdelningschefen Rainer Juslin, landskapsantikvarien Viveka Löndahl och kulturchefen Jan-Ole Lönnblad från utbildnings- och kulturavdelningen, finanschefen Conny Nyholm och

budgetplaneraren Robert Lindblom från finansavdelningen, utredaren Richard Palmer från Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB), avdelningschefen Yvonne Österlund, biträdande avdelningschefen Niklas Karlman, byråchefen Lennart Nord, projektingenjören Ian Bergström, biträdande ingenjören Gunnar Westling, inspektören för el och energi Henrik Juslin och controllern Per Ringsby från infrastrukturavdelningen, företagarna Otto Hojar och Hans Holmström från FS Links Ab, direktören Magnus Sandberg från Ålands kommunförbund, riksdagsledamoten Mats Löfström (per telefon), verksamhetsledaren Marika Sundqvist från Ung Resurs r.f., skoldirektören Mathias Eriksson från Södra Ålands högstadieskolor, rektorn Maria Säll-Öfverström från Ålands folkhögskola, kommundirektören Johan Rothberg från Kökar kommun, specialsakkunnige Tove Nylund från social- och miljöavdelningen, specialläraren Gudrun Jansson från Kyrkby högstadieskola, hälso- och sjukvårdsdirektören Jeanette Pajunen, chefsläkaren Olli-Pekka Lehtonen, sjukskötaren Katinka Holmström och läkaren Björn-Olof Ehrnström från Ålands hälso- och sjukvård, verksamhetsledaren Monica Toivonen vid Ålands cancerförening r.f., verkställande direktören Mathias Grunér och sjukskötaren Petra Alm från Medimar ab, verksamhetsledaren Fredrik Lundberg från Ålands fiskarförbund r.f., kommundirektören Andreas Johansson från Vårdö kommun, kommunstyrelseordföranden Gun-Britt Gullbrandsson från Föglö kommun, verkställande direktören Jesper Svanefelt från Svinryggens deponi ab, verkställande direktören Bengt Karlsson från Ålandskomposten ab, kommunikationsministern Anne Berner (per telefon), internatföreståndaren Marina Lundmark från Skellefteå kommun (per telefon), verkställande direktören Nils Lampi från

Wiklöf Holding ab, verkställande direktören Mats Clemes från Transmar ab, konsulten Ulf Eriksson från Dricksvattenteknik ab (per telefon), vikarierande kansliledaren Simon Holmström från Ålands natur och miljö r.f. samt affärsutvecklaren Matti Ojanpää från Gasum ab.

Närvarande

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg, Lars Häggblom, Ingrid Johansson, vtm. Veronica Thörnroos samt Stephan Toivonen.

Reservationer

Följande reservationer har fogats till betänkandet:

22 reservationer har fogats till betänkandet.

Ledamoten Stephan Toivonen har inlämnat 8 reservationer.

Vtm Veronica Thörnroos samt ledamöterna Lars Häggblom och Stephan Toivonen har inlämnat 6 reservationer tillsammans.

Vtm Veronica Thörnroos och ledamoten Lars Häggblom och har inlämnat 8 reservationer tillsammans.

Utskottets förslag

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att lagtinget antar landskapsregeringens förslag till budget för landskapet Åland under år 2019 samt bemyndigar landskapsregeringen att uppta för budgetens förverkligande erforderliga lån,

att lagtinget godkänner budgetmotion nr 39 sålunda att landskapsregeringen uppmanas ändra budgetens benämning till Ålands budget för år 2019, dock så att namnet för 2019-års budget endast ändras i digitala versioner och i de arkivexemplar som behövs,

att lagtinget förkastar budgetmotionerna nr 1-38 och 40-67 samt

att lagtinget beslutar att budgeten för år 2019 ska tillämpas från och med den 1 januari 2019 i den lydelse den har i lagtingets beslut.

Mariehamn den 17 december 2018

Ordförande

Petri Carlsson

Sekreterare

Sten Eriksson

Ålands lagting

Vice talman

Veronica Thörnroos m.fl.

RESERVATION

Datum

2018-12-17

Till Ålands lagting

Reservation mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för landskapet Åland 2019.

Regeringskansliet

Åland behöver mer kunskap om självstyrelse- och folkrättsliga frågor. Ålands regering har vid tillfällen påtalat att den tänkta nysatsningen på forskning inom Ålands högskola kunde inriktas mot just dessa ämnen.

Kansli Kommissionen har återkommande efterlyst stipendiater inom områden som ökar kunskapen kring självstyrelsen och dess historia och utveckling. För att stimulera intresset för självstyrelsen behövs insatser för att ta tillvara de som bedriver grundstudier inom dessa för Åland viktiga områden. För att säkra kompetensförsörjningen för självstyrelsen behövs insatser som skapar ett intresse att arbeta med och inom Ålands självstyrelse.

Ett sätt är att som regeringen föreslår i budgeten att via AMS ordna praktikantplatser för studerande inom både privat- och offentlig sektor.

För att ha möjlighet till en högskolepraktikplats från AMS måste du, när praktikperioden startar, uppfylla ett antal rimliga villkor. För detta ändamål budgeterar regeringen 210 000 och det är bra. En begränsning är dock att en studerande kan beviljas en praktikantplats endast en gång.

Åland har brist på ny kunskap inom folkrätt, självstyrelse och lagberedning. För att ytterligare uppnå en utveckling mot att attrahera arbetskraft till regeringskansliet och lagberedningen som framtida arbetsplatser behöver regeringen införa ett eget anslag om 25.000 € för studenter som efter kandidatexamen och trots att de redan fullgjort en praktikplats genom AMS har möjlighet att komma tillbaka till självstyrelsen och sommarjobba flera säsonger.

Med anledning av det ovanstående föreslår vi

att moment 21010 regeringskansliet ökas med 25 000 euro

att momentmotiveringen får ett tillägg som följer: ”För att underlätta kompetensförsörjningen inom folkrätt, självstyrelse och lagberedning föreslås ett anslag om 25 000 € för fyra sommarpraktikplatser för studerande inom dessa områden.”

Mariehamn den 17 december 2018

Veronica Thörnroos

Lasse Häggblom

Stephan Toivonen

Till Ålands lagting

**Reservation mot Finans- och näringsutskottet
betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för
landskapet Åland 2019.**

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna

33000 Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F).

Landskapsregeringens avsikt att skära ner landskapsandelarna till kommunerna under kommande år innebär ett tryck på kommunerna vilket kommer resultera i skattehöjningar under kommande år inom kommunerna.

I budgetförslaget under allmän motivering bedömer landskapsregeringen att konjunkturen på Åland sakta börjar klinga av nästa år. Vidare i budgetförslaget anför landskapsregeringen att de avser att vidta åtgärder för att stimulera det åländska samhället med ett avdrag på löne- och pensionsinkomster.

Detta utvisar landskapsregeringens inkonsekventa politik då landskapsandelar till kommunerna minskar med målsättning om ca 4 000 000€ per år medan ett nytt avdrag införs som innebär 1 800 000 € av

minskade skatteintäkter för kommunerna som kommunerna skall kompenseras för. Konsekvensen av denna politik är att dessa åtgärder inte stimulerar det åländska samhället utan tvärtom.

Med anledning av det ovanstående föreslår vi

att moment 33000 Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F) ökas med 4.000.000 euro

att följande text läggs till motiveringen: ”Landskapsregeringen får i uppdrag att återställa landskapsandelarna till kommunerna för att säkerställa nuvarande servicenivå och skatteuttag av medborgarna.”

Mariehamn den 17 december 2018

Lars Häggblom

Veronica Thörnroos

Stephan Toivonen

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Lars Häggblom mfl

Reservation

Datum

2018-12-17

Till Ålands lagting

**Reservation mot Finans- och näringsutskottet betänkande nr 8/2018-19
gällande budget för landskapet Åland 2019.**

Inkomster från inbetalning av lån

I en skild lagmotion föreslås att enskilda, bolag och kommuner skall ha möjlighet att bortbetala landskapslån för bostadsändamål i förtid i utbyte mot att alla sanktioner borttas såsom att erlægga nyttan av lånets låga ränta.

Idag är det utestående enligt bokslut för år 2017 51,8 miljoner euro. Vid årsskifte 2018-19 torde saldot vara ca 48,5 miljoner euro.

Såvida lagtinget godkänner lagmotionen kan det beräknas inflyta ca 30 miljoner euro under år 2019. Med beaktande av det allmänna låga ränteläget skulle de flesta låntagare utnyttja den lagändring som förslås.

Vi anser det är av vikt att stärka landskapets likviditet och att detta görs under år 2019 innan räntorna stiger för att få önskad effekt.

Med anledning av ovanstående föreslår vi

Att intäkterna under momentet 89200 Finansiella poster ökas med 30.000.000, samt

att momentmotiveringen erhåller följande tillägg: ”I enlighet med lagmotion nr 5/2017-18 beräknas intäkterna för återbetalning av lån öka med 30 miljoner euro vilket väsentligt skulle öka

landskapets likviditet samt medföra att upptagande av lån undviks”.

Mariehamn den 17 december 2018

Lars Häggblom

Veronica Thörnroos

Stephan Toivonen

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Stephan Toivonen m.fl.

RESERVATION

Datum

2018-12-17

Till Ålands lagting

**Reservation mot Finans- och näringsutskottets
betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för
landskapet Åland 2019.**

Allmänna motiveringen i utskottets betänkande

Med anledning av texten under allmänna motiveringen i utskottets betänkande föreslår vi

att texten under ”Allmän motivering, Det åländska näringslivets tillväxsförutsättningar” erhåller ett tillägg som lyder: ”Mot bakgrund av att BNP per capita har utvecklats negativt för Åland, såväl år 2017 som 2018, och då en nedgång i BNP-tillväxten prognostiseras såväl i Finland, som i Sverige som i övriga världen, så bör ett näringsutskott inrättas för att kunna fokusera på att förbättra förutsättningarna för ökad tillväxt på Åland.”.

Mariehamn den 17 december 2018

Stephan Toivonen

Lars Häggblom

Veronica Thörnroos

Ålands lagting

Vice talman

Veronica Thörnroos m.fl.

RESERVATION

Datum

2018-12-17

Till Ålands lagting

Reservationer mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för landskapet Åland 2019.

1. Självstyrelseutveckling

I jämförelse med andra självstyrande områden så ligger Åland långt efter när det gäller fördelningen av resurser i form av pengar och personal till stöd för den politiska vardagen. Såväl lantrådet, ministrar som lagtingsgrupper saknar därmed assistens när det gäller politiska initiativ och utredningar. Resultatet är att Åland i externpolitiken är ytterst beroende av att ledande tjänstemän, utöver sitt ordinarie arbete, har förmåga att supporta den politiska sfären med det som närmast kunde benämnas för politiska insatser.

Trots alla upplevda bakslag de senaste åren bör likväl ansträngningarna att förverkliga ett nytt autonomisystem fortsätta på alla nivåer. Det stora kunnande och gemensamma vilja som den åländska delen av revisionsarbetet präglats av, bör tas tillvara genom att revisionsarbetet enligt de åländska utgångspunkterna fortsätter med oförminskad kraft. Målsättningen bör vara att gemensamt via en parlamentarisk kommitté arbeta fram ett färdigt förslag till ny självstyrelselag, som omedelbart efter det finska riksdagsvalet kan presenteras för den nya regeringen. Kommittén bör i sitt arbete utgå från den stora mängden underlagsmaterial som revisionsprocessen gett upphov till. Vid behov kan kommittéarbetet fortsätta även efter lagtingsvalet i oktober 2019.

Med anledning av det anförda föreslår vi

att det till utskottets text under rubriken "Självstyrelseutveckling" fogas följande text: "Landskapsregeringen tillsätter en parlamentarisk kommitté som dels får i uppdrag att göra en konsekvensutredning rörande dagens externpolitiska arbete och komma med förslag om hur det politiska systemets resurser bäst kunde stärkas samt, dels utarbeta förslag till en ny självstyrelselag enligt de åländska utgångspunkterna för reformen".

2. Hälsa- och sjukvård

Basalcellscancer, skivepitelcancer och malignt melanom är tre olika typer av hudtumörer. Antalet fall har ökat både i Sverige och Finland och därigenom finns det fog för att anta att motsvarande ökning även finns på Åland. Ålands Cancerförening arrangerade screeningdagar så kallade Prickdagar under våren. Två hudspecialister undersökte under två dagar 400 personer varvid 53 personer opererades vid en privat läkarmottagning. Den totala kostnaden uppgick till 11 725 euro.

En cancerdiagnos är alltid tung att bära både för den drabbade samt anhöriga. Genom att i ett tidigt skede upptäcka och behandla en hudtumör minskas den enskildes lidande och prognosen förbättras. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är uteblivna eller förkortade sjukskrivningar att föredra framom det motsatta. Rent kostnadsmässigt är screeningundersökningar betydligt billigare än behandling av cancer.

Genom att de läkare och vårdpersonal, som utför undersökningen, far ut i skärgården och undersökningarna sker i respektive kommun ges fler personer möjligheten att delta. Samtidigt är det självklart att det är smartare och mer samhällsekonomiskt att två personer åker ut än att "100 Kökarsbor" ska sätta bort en hel arbetsdag för en undersökning som oftast bara tar några minuter.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi

att moment 42000 Övriga hälso- och sjukvårdsavgifter ökas med 50 000 euro, samt

att motiveringen under momentet erhåller följande tillägg: "Alla ålänningar kostnadsfritt ges möjlighet till att få sina födelsemärken "prickar" kontrollerade och behandlade under 2019".

3. Hälso- och sjukvård

Godby Hälsocentral, med ett upptagningsområde med fler än 10000 personer, erbjuder högkvalitativa och närproducerade hälso- och sjukvårdstjänster. Verksamheten är bevisligen effektiv och efterfrågan på tjänsterna hög. Av oklar anledning är mottagningen dock bara öppen för besök fyra vardagar i veckan. Att inte utnyttja verksamhetslokalerna fullt ut, det vill säga för fem vardagar i veckan är samhällsekonomiskt oförnuftigt. Och för den enskilde, som är van att besöka Godby hälsocentral, är de praktiska omständigheterna många gånger försvårande om besöket skall ske i Mariehamn.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi

att i utskottets text under rubriken ”Hälso- och sjukvård” fogas följande text: ”Vid hälsocentralen i Godby utökas öppethållningstiderna från nuvarande fyra till fem vardagar i veckan, för att därigenom möjliggöra närproducerade och högkvalitativa sjukvårdstjänster på norra Åland, till gagn både för den enskilda och samhället i stort”.

4. Infrastruktur

En bro över Prästösund är en infrastrukturell satsning som ur ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv har stark bärkraft. Det är en satsning som stärker hela norra Åland och skapar nya möjligheter för utbyte av tjänster både på individ- och kommunal nivå. Därtill ökar det tryggheten speciellt för Vårdöborna då blåljuspersonal alltid snabbt och enkelt kan ta sig över sundet. En fast förbindelse stärker Vårdö som kommun och ökar möjligheterna till inflyttning och näringslivsexpansion.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi

att i utskottets text under rubriken ”Infrastruktur” fogas följande text: ”I syfte att stärka norra Åland som region och skapa möjligheter för ett utvecklat samarbete på kommunal nivå aktiveras och intensifieras planerna på en fast förbindelse över Prästösund.”

5. Varutransporter i skärgården

En året runt levande skärgård kräver särskilda insatser och landskapsregeringen har ett stort ansvar för transporter och trafik. Det är också därför som landskapsregeringen de senaste 30-åren ansvarat för upphandling av varutransporterna. Därigenom har butiker, restauranger, företagare, privatpersoner med flera kunnat vara trygga i förvisningen om

att det året runt finns varor att tillgå. Sammantaget berörs ca 80 företag och ett stort antal privatpersoner av transporter. När landskapsregeringen i oktober, med ytterst kort varsel, meddelade att de från och med januari 2019 inte längre kommer att ta ansvar för transporter utbröt stor oro. Tack vare ytterst företagsamma personer i skärgården har en kortsiktig lösning nu nåtts.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi

att till moment 75100 återförs ett anslag om 200 000 euro, samt

att till momentets motivering fogas följande text: Landskapet ska fortsättningsvis vara huvudman för upphandlingen av varutransporter i skärgården.

6. Hållbar energiomställning

I det framtida energipusslet utgör biogas en viktig pusselbit till ett hållbart samhälle. Ingen annan bioenergi kan sluta kretsloppet som en biogasanläggning kan. Avfall blir till gas som kan användas som bränsle i fordon och i skärgårdstrafiken. Restprodukten blir värdefullt gödningsmedel inom jordbruk och trädgårdar. Dessutom är en biogasanläggning nödvändig för berört näringsliv. En biogasanläggning är cirkulär ekonomi på riktigt.

Med anledning av det ovanstående föreslår vi

att moment 72010 Främjande av hållbar energiomställning ökas med 2 000 000 euro, samt

att motiveringen till momentet får följande
tillägg: ”Landskapsregeringen ges i fullmakt att bevilja stöd om
40 % av investeringskostnaderna, dock högst 2 000 000 €.”

Mariehamn den 17 december 2018

Veronica Thörnroos

Lars Häggblom

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Lars Häggblom mfl.

RESERVATION

Datum

2018-12-17

Till Ålands lagting

**Reservation mot Finans- och näringsutskottet
betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för
landskapet Åland 2019.**

350 Penningautomatmedel

35000 Penningautomatmedel (R)

Av anslaget under momentet reserveras 1 000 000€ att användas till att alla som konstaterats drabbats av spel som inte uppfyller de krav som bör ställas på ett ansvarsfullt spel via Ålands penningautomatförening skall ersättas för

uppkommen och konstaterad skada.

Med anledning av det ovanstående föreslår vi

att motiveringen i moment 35000 Penningautomatmedel erhåller ett tillägg till texten: ”1 000 000€ reserveras att användas till att alla som konstaterat drabbats av spel och som inte uppfyller de krav som bör ställas på ett ansvarsfullt spel via Ålands penningautomatförening skall ersättas för uppkommen och konstaterad skada”.

Mariehamn den 17 december 2017

Lars Häggblom

Stephan Toivonen

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Lars Häggblom m.fl.

Reservation

Datum

2018-12-17

Till Ålands lagting

Reservation mot Finans- och näringsutskottet betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för landskapet Åland 2019.

Skrotbilspremie.

I Finland infördes år 2015 en skrotbilspremie. Den som köper en ny bil och i samband med det lämnar in sin gamla bil till skrotning erhåller en skrotbilspremie om 1500 euro. Av bidraget stod staten för 1000 euro och bilbranchen för 500 euro. Ett motsvarande system bör införas under år 2019 i landskapet på samma grunder som skrotbilspremien betalades ut i Finland. Förutsättningen för att beviljas bidraget är att bilen som skrotas är minst 10 år gammal och att den nya bilen har ett koldioxidutsläpp på högst 120 g/km. Här borde koldioxidutsläppet vara högst 95 g /km.

Meningen med skrotbilspremien är att förnya bilparken och därigenom få ner utsläppen vilket går i linje med landskapets rådande klimatstrategi.

Därtill är det ett uppenbart problem att alltfler skrotbilar finns överallt på vägar, parkeringsplatser, i naturen och på gårdsplaner.

Med anledning av ovanstående föreslår vi

att anslaget för moment 46000 Cirkulär ekonomi (s.155) ökas med 100.000 euro, samt

att följande text införs i motiveringen till momentet:

”Skrotbilspremie införs år 2019”.

Mariehamn den 17 december 2018

Lars Häggblom

Veronica Thörnroos

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Lars Häggblom mfl.

Reservation

Datum

2018-12-17

Till Ålands lagting

**Reservation mot Finans- och näringsutskottet
betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för
landskapet Åland 2018.**

Turismens framtid på Åland

Turismstrategidokumentet för Åland bör revideras och
förnyas

Det nuvarande Turismstrategidokumentet för Åland 2012 – 2022, bör revideras och förnyas, och vara mer av aktuell karaktär, än vad som nu är fallet.

Turismen förändras hela tiden, de aktiviteter som turister efterfrågade år 2012 är förmodligen inte aktuella eller intressanta att delta i längre. Turismen är en trendig marknad, det gäller för Åland att följa med aktuella förändringar, och därmed även förändra sin turismstrategi i enlighet med detta.

Landskapsregeringen har tillsatt en samordningsgrupp för turismstrategi för Åland 2012 – 2022, och till gruppens uppgifter hör bland annat att årligen se över och revidera strategin. Någon ny och för dagens turism tillrättalagd version av turismstrategin har dock inte presenterats hittills.

Skärgården har en stor och outnyttjad potential, vad gäller att erbjuda turisterna olika upplevelser, men tillgängligheten är inte optimal. Här är behovet av goda förbindelser viktiga för att kunna utöka antalet besökare och förbättra och utöka resmålen. Detsamma gäller de perifera delarna av fasta Åland. Avsaknaden av en god kollektivtrafik gör att turismströmmen stannar i Mariehamn, eller som nu, går från landgång till landgång från färja till färja, i stället för att göra ett längre besök på Åland, och samtidigt ha en trevlig semestertripps med upplevelse av skärgårdsmiljö.

Många turister förväntar sig också att få uppleva orörd natur, när de besöker Åland. Något som också poängteras i Ålands hållbarhetsagenda. Hur detta skall gå till när varken kollektivtrafiken eller skärgårdstrafiken är anpassad för turisternas behov, är en frågeställning som Turismstrategins samordningsgrupp borde ägna sig åt att fördjupa sig i och komma med förslag till lösningar på.

Samordningsgruppen kunde med fördel utökas med aktörer från de små turistföretagen i skärgården och de perifera delarna av fasta Åland, människor med insikter om de problem som den småskaliga

turistföretagaren brottas med, och som sällan kommer upp på Visit Ålands bord.

Det är också viktigt att Visit Åland, som årligen erhåller ett ganska stort samhällsstöd, bedriver en verksamhet som kommer hela Ålands turistnäring tillgodo, och inte enbart vänder sig till vissa grupper av besökare, som några få aktörer har intresse av. Här bör man se till helheten, en organisation som Visit Åland bör ha hela Ålands turistnäring i blickfånget när man fattar sina strategiska beslut.

Den småskaliga turismen på landsbygen och i skärgården med vandringsleder och cykelturister har minskat till förmån för de större aktörernas aktiviteter. Vandringslederna växer igen och cykelturisterna flyr landskapet. Åland som är ett småskaligt samhälle borde värna mer om sin småskalighet, och ge de små turistföretagen möjlighet att växa och utvecklas. Därför behövs ett nytt och aktuellt turismstrategidokument som visar att Åland är ett småskaligt och naturnära turistmål.

Med anledning av ovanstående föreslår vi

att moment 61000 Näringslivets främjande (R) ökas med 50.000 euro samt

att momentets motivering få följande motivering: Anslaget skall användas för att en utomstående konsult uppgör åtgärdsförslag för att stärka och utveckla turismnäringen i landskapet.

Mariehamn den 17 december 2018

Lars Häggblom

Veronica Thörnroos

Stephan Toivonen

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Lars Häggblom m.fl.

Reservation

Datum

2018-12-17

Till Ålands lagting

Reservation mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-19 gällande budget för landskapet Åland 2019.

Upphandling av sjötrafik-alternativt tunnel till Föglö

Landskapsregeringen har fortsatt sitt arbete med korttrutt på västra Föglö och fortsätter arbetet oaktat att Högsta förvaltningsdomstolen ännu inte givit beslut angående besvär som inlämnats över vägplan

del 1. Det senaste är att landskapsregeringen gått ut med en upphandling om totalentreprenad för Föglölinjen Svinö – Mellanholm HILMA : 2018-022668 utan att beakta neutralitet genom att även begära in anbud på alternativ med tunnel till Föglö. Benämning på upphandlingen är nu enbart ”Färjetrafik Svinö-Mellanholm 2022-2037”.

Ett tunnelprojekt skulle möjliggöra ett bättre alternativ både ekonomiskt och framtidsmässigt för en levande skärgård. Ur miljösynpunkt torde ett tunnelalternativ vara att föredra.

Föreningen Ålands natur och miljö rf : s medborgarinitiativ om hållbar skärgårdstrafik MI 1/2017-18 utvisar att landskapsregeringens nuvarande planer saknar folkligt stöd. Det missnöje som utvisats av markägare har inte heller beaktats. Enligt vad vi erfarit har inga markägare ställt sig negativa till en tunnel mellan Svinö och Degerby.

Med anledning av ovanstående föreslår vi

att motiveringen under momentet 75010 Upphandling av sjötrafik (s.105) får följande lydelse:

”Landskapsregeringen får i uppdrag att avbryta nu aktuell upphandling ” färjetrafik Svinö-Mellanholm 2022-2037 om sjötrafik till Föglö samt göra en trafikmässig neutral upphandling där även tunnelalternativ till Föglö inkluderas.

Efter det att anbud inkommit ska landskapsregeringen inbegära lagtingets åsikt innan fortsatta åtgärder vidtas.”

Mariehamn den 17 december 2018

Ålands lagting

Lagtingsledamot

Stephan Toivonen

RESERVATION

Datum

2018-12-17

Till Ålands lagting

Reservation mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för landskapet Åland 2019.

ALLMÄNNA MOTIVERINGEN

1. Många broar till framtiden

Landskapsregeringen har några former av stöd för energieffektivisering och klimatvänliga åtgärder. Dessa bör dock sammantaget täcka så många former som möjligt av förnyelsebar energiproduktion.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att det under rubriken Broar till framtiden (s. 6) i budgetförslagets allmänna motivering läggs till följande text i det tredje stycket efter sol och vind: ”vatten, luft, jord och biomassa”,...

2. Mot allt våld i nära relationer

Regeringen har nu utarbetat en handlingsplan mot våld i nära relationer som ska bidra till att öka medvetenheten och kompetensen. Handlingsplanen tar sin utgångspunkt i både internationella och nationella styrdokument.

Regeringens handlingsplan mot våld i nära relationer 2019 – 2020.

Regeringen kommer under året att börja verkställa handlingsplanen mot våld i nära relationer för perioden 2019 - 2020. Handlingsplanen kommer att fokusera på fyra övergripande områden.

Tyvärr är den enbart fokuserad på de problem som drabbar kvinnorna, medan man helt negligerar männen.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att punkterna 2-4 under rubriken ”Nolltolerans mot våld i nära relationer” (s.22) i budgetförslagets Allmänna motivering byts mot följande text:

2. Förbättrad upptäckt av våld samt starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor, män och barn

3. Effektivare brottsbekämpning mot våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor samt kvinnors våld mot män samt

4. Förbättrad kunskap och metodutveckling inom området mäns våld mot kvinnor och kvinnors våld mot män i nära relationer.

SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

3. Stipendium till folkpensionärer, sjukpensionärer samt för personer med långvarig sjukdom eller arbetslöshet.

I vårt aktuella partiprogram skriver Åländsk Demokrati: ”Vi vill ge ett pensionsarvode om 100 €/månad till alla som lyfter folkpension eller sjukpension, pga att pensionerna stått stilla och prisnivån stiger hela tiden.”

Vi föreslår nu att den summa, som regeringen vill satsa på sitt höjda avdrag för löne- och pensionsinkomster i kommunalbeskattningen, dvs 1.800.000 €, istället skall ges som ett stipendium till de grupper, som lyfter folkpension och sjukpension samt till dem, som på grund av långvarig sjukdom eller långvarig arbetslöshet inte längre lyfter inkomstrelaterad ersättning.

Stipendiet skall fås utan ansökan och skall vara skattefritt skall inte inverka på sociala understöd.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att moment 41000 Övriga sociala utgifter i budgetförslaget (s.71) ökas med 1 800 000 euro, samt

att motiveringen får följande tillägg: ”Anslaget ökas med 1.800.000 € att användas som stipendium till personer, som lyfter folkpension eller sjukpension, eller som på grund av långvarig sjukdom eller långvarig arbetslöshet inte längre erhåller inkomstrelaterad ersättning.”

FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

4. Landskapsandelar

Av såväl socialpolitiska som jämställdhetspolitiska skäl borde beskattningen av pensioner därmed anpassas så att låga pensionsinkomster beskattas ännu lindrigare än idag. ÅSUB:s rapport visar nämligen att den främsta inkomstformen bland de äldre är pensionsinkomsterna. Ett effektivt sätt att höja ekonomiskt utsatta kvinnors standard är således att ändra beskattningen av pensioner. Eftersom de med lägst inkomster aldrig når upp till brytpunkten för statlig skatt på sina pensionsinkomster regleras deras beskattning helt och hållet av den kommunala skattelagstiftningen, vilken i sin helhet faller inom ramen för Ålands nuvarande skattebehörighet.

I kommunalbeskattningen görs idag ett pensionsinkomstavdrag. Således föreslås att det befintliga avdraget justeras för att gynna åländska låginkomsttagare. Det välmående Åland har råd att ge framför allt sina ekonomiskt utsatta äldre kvinnor en drägligare tillvaro.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att moment 33000 Landskapsandelar och stöd till kommunerna i budgetförslaget (s.148) ges ett tillägg till motiveringen med följande lydelse: "Under året justeras pensionsinkomstavdraget i kommunalbeskattningen för att gynna låginkomsttagare och stärka den ekonomiska jämställdheten bland äldre."

5. Flyktinghjälp

Det är viktigt för PAF och dess varumärke att bolaget konkret kan påvisa samhällsnyttan både lokalt och i vår omvärld. Därför kunde PAF även hjälpa flyktingsstationen i världen genom att bevilja stöd exempelvis till UNHCR:s flyktingverksamhet i Mellanöstern.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att moment 35000 Penningautomatmedel (R) i budgetförslaget (s.150) får följande tillägg till momentets motivering: ”Av anslaget under momentet reserveras 150.000 att användas för att finansiera 30 läkartjänster under ett år i Panzi-sjukhuset i Kongo under ledning av nobelpristagaren Mukwege.

INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

6. Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder

Landskapsregeringen har olika former av stöd för energieffektivisering och klimatvänliga åtgärder. Dessa bör sammantaget täcka alla former av förnyelsebar energiproduktion.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att motiveringen under moment 71500 Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R) i budgetförslaget (s. 171) ges följande tillägg under det andra franska strecket: Anslaget bör ges till alla former av förnyelsebara och klimatvänliga åtgärder såsom biomassa, sol, vindkraft, värmepumpar m.m.

7. Främjande av hållbar energiomställning (RF)

Föreslås att 15.000 euro av detta moment skall användas för att subventioner konverteringar av bensin- och dieslbilar till gasbilar, vilket, vilket påskyndar övergången till hållbarare transportmedel på Åland.

Förslaget är en subvention om 1.500 euro per konvertering.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att anslaget under moment 72010 Främjande av hållbar energiomställning (RF) i budgetförslaget (s.172) ökas med 15.000 euro, samt

att momentet erhåller ett tillägg till motiveringen som lyder:
”Ökningen av detta moment skall användas till en subventionering av konvertering av bensin- och dieslbilar till gasbilar.”

8. Allmänna motiveringen i utskottets betänkande

Med anledning av texten under allmänna motiveringen i utskottets betänkande föreslår vi

att texten under ”Allmän motivering, Världen” erhåller ett tillägg som lyder: ”I den svenska budgetpropositionen i november var prognosen för BNP år 2018 +2,6% och +1,3% per capita. De

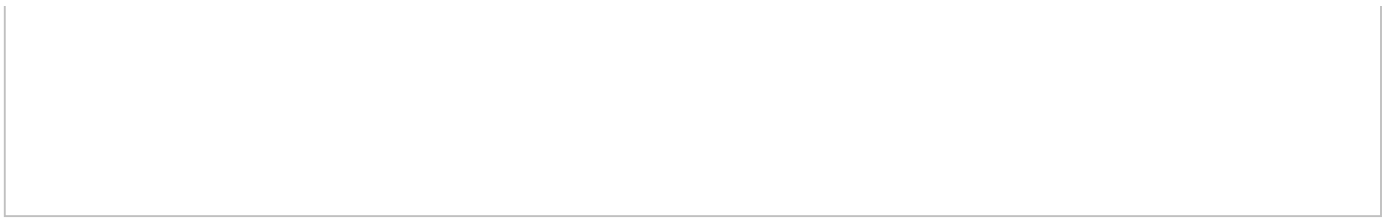
preliminära uppgifterna för tredje kvartalet blev dock +1,6% för BNP vilket tyder på att nedgången kommer tidigare än beräknat.”, samt

att texten under ”Allmän motivering, Ekonomisk utsatthet” erhåller ett tillägg som lyder: ”Mot bakgrund av den färska ÅSUB-rapporten ”**Ekonomisk utsatthet och social trygghet 2016**”, bör landskapsregeringen snarast utreda möjligheten att ge ett arvode (om exempelvis 100 euro per månad) till de grupper, som lyfter folkpension eller sjukpension samt till dem, som på grund av långvarig sjukdom eller långvarig arbetslöshet inte längre lyfter inkomstrelaterad ersättning.

Arvodet skall fås utan ansökan, och bör helst vara skattefritt, och det bör inte inverka på sociala understöd.”

Mariehamn den 17 december 2018

Stephan Toivonen

Lagtingets beslut 74/2018

Tillhör ärendet: Förslag till budget för år 2019, Många broar till framtiden, Understöd för varutransporter i skärgården, Inkomster från inbetalning av lån, Turismens framtid på Åland, Utökade landskapsandelar till kommunerna, Skrotbilspremie, Upphandling av sjötrafik-alternativt tunnel till Föglö, Penningautomatmedel (R), Understöd för varutransporter i Skärgården, Ålands politiska system, Frivilliga kommunprocesser, Mot allt våld i nära relationer, Tillsättande av språkpolitisk kommitté, Självstyrelsepolitiska åtgärder, Hudcancerscreening, Bro över Prästöund, Tryggad hälso- och sjukvård på Norra Åland, Konkurrensutsatt drift av det allmänna vägnätet, Fortsatt god närservice på hela Åland, Infrastruktur- och transportpolitik, Stöd för biogasanläggning, Stöd för vård av dementa, Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder, Landskapsstöd till nytt vattenreningsverk och nya råvattentäkter, Anslag för radioverksamhet, Rådgivning för extern finansiering, Vårdös status som skärgårdskommun, Nystart av Ålandskontoret i Stockholm, En ny och mer effektiv budgetprocess, Strykning av olycklig formulering, Bolagisera högskolan på Åland, Självlysande cykelbanor och vägmarkeringar, Namnbyte av budgeten, Stipendium till folkpensionärer, sjukpensionärer, samt för personer med långvarig sjukdom eller arbetslöshet, Bygg en rondell i centrum av Godby, Praktikplatser inom självstyrelsen, Studerandebostäder för Ålands gymnasiums studerande från skärgården, randkom-muner och utifrån, En utbildningsinsats för barn med autismdiagnos, Uppsamlingsstöd för fjällfisk, Ålands intressen till grund för framtidens självstyrelse, Återinrätta Ålandskontoret i Stockholm, Stärk kunskapen om självstyrelsen och Ålands rättigheter enligt folkrätten, Verkställande och tidigare parlamentariska förslag om näringsrätt och jordförvärv, Informationsinsamling av Finlands bristande hantering av språkliga rättigheter, Landskapsandelar och stöd till kommunerna, Slopande av politiska jippon, Åländska böter till Ålandskassan, Generellt företräde för barnkonventionen i åländsk lagstiftning, Lyft för ekonomiskt utsatt barnfamiljer, Föräldraringar för ett gott föräldraskap, Satsningar på skolcoacher, Att fånga upp barn och unga i utanförskap, Svenskspråkigt barnskydd, Ökade resurser till NPF-barn, Stöd för förverkligande av kommunernas socialtjänst, Främjande av hållbar energiomställning (RF), Matbankens långsiktiga verksamhetsförutsättningar, Skattelättnader för ekonomiskt utsatta äldre kvinnor, Gällande att slopa planerna på anskaffning av tandvårdsbil, Satsningar på naturturism och vandringsleder, Utveckling och förädling av åländskt biobränsle, Att rädda Torpfjärden, Att värna den fria konkurrensen på IT-marknaden, Långsiktigt stöd till jordbruken, Främjande av hållbar energiomställning (RF), Främjande av hållbar energiomställning (RF), Flyktinghjälp

Lagtingsår: 2018-2019

Typ av dokument: Lagtingets beslut

Ladda ner Word-dokument

Ålands lagting

BESLUT LTB 74/2018

Datum

Ärende

2018-12-20

BF01/2018-2019

Ålands lagtings beslut om antagande av

Budget för landskapet Åland år 2019

Efter att förslag inkommit från landskapsregeringen har lagtinget antagit nedanstående budget för landskapet Åland för år 2019:

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
VERKSAMHET			
	<u>Avdelning 1</u>		
100	LAGTINGET	-3 783 000	0
101	LAGTINGET	<u>-1 961 000</u>	<u>0</u>
10100	Lagtinget, verksamhet	-1 961 000	0
111	LAGTINGETS KANSLI	<u>-1 473 000</u>	<u>0</u>
11100	Lagtingets kansli, verksamhet	-1 448 000	0
11130	Lagtingets bibliotek, verksamhet	-25 000	0
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	<u>-95 000</u>	<u>0</u>
11210	Lagtingets Östersjösamarbete BSPC, verksamhet	-25 000	0
11220	Dispositionsmedel	-70 000	0
120	LANDSKAPSREVISIONEN	<u>-220 000</u>	<u>0</u>
12010	Landskapsrevisionen, verksamhet	-220 000	0
130	ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET	<u>-34 000</u>	<u>0</u>
13010	Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet	-34 000	0
	<u>Avdelning 2</u>		
200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-6 938 507	2 990 508

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
200	LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS		
	LEDAMÖTER	<u>-1 062 000</u>	<u>0</u>
20010	Landskapsregeringen, verksamhet	-992 000	0
20020	Dispositionsmedel	-70 000	0
210	REGERINGSKANSLIET	<u>-2 416 000</u>	<u>157 000</u>
21010	Regeringskansliet, verksamhet	-2 416 000	157 000
215	KOMMUNIKATIONSVERKSAMHET	<u>-100 000</u>	<u>3 000</u>
21500	Kommunikationsverksamhet	-24 000	0
21510	Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet	-76 000	3 000
220	FRÄMJANDE AV JÄMSTÄLLDHETEN	<u>-75 000</u>	<u>0</u>
22000	Främjande av jämställdheten, verksamhet	-75 000	0
225	FRÄMJANDE AV INTEGRATION	<u>-107 863</u>	<u>42 863</u>
22500	Främjande av integration	-107 863	42 863
230	VALKOSTNADER	<u>-150 000</u>	<u>0</u>
23000	Valkostnader	-150 000	0
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	<u>-32 000</u>	<u>2 000</u>
24000	Brand- och räddningsväsendet, verksamhet	-32 000	2 000
250	PERSONALARBETE OCH ARBETSMILJÖ	<u>-607 645</u>	<u>204 645</u>
25000	Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder	-607 645	204 645
252	SERVICEVERKSAMHET	<u>-337 000</u>	<u>33 000</u>

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
25210	Serviceverksamhet	-337 000	33 000
260	LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA INKOMSTER		
	OCH UTGIFTER	<u>-633 000</u>	<u>84 000</u>
26000	Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter	-375 000	0
26002	Interreg Central Baltic Programme 2014 - 2020	-84 000	84 000
26003	Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland	-162 000	0
26004	Ålandsdelegationen	-12 000	0
265	KONSUMENTSKYDD	<u>-22 000</u>	<u>0</u>
26500	Konsumentskydd, verksamhet	-22 000	0
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	<u>-447 000</u>	<u>2 460 000</u>
27000	Radio- och TV-verksamhet	-447 000	2 460 000
280	LAGBEREDNINGEN	<u>-949 000</u>	<u>4 000</u>
28010	Lagberedningen, verksamhet	-949 000	4 000
	<u>Avdelning 3</u>		
300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-46 286 001	17 932 000
300	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-2 644 000</u>	<u>152 000</u>
30010	Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 644 000	152 000
380	PENSIONER OCH PENSIONSavgIFTER	<u>-35 670 000</u>	<u>17 700 000</u>
38000	Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)	-35 670 000	17 700 000
390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	<u>-7 972 000</u>	<u>80 000</u>
39000	IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)	-3 785 000	80 000

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
39050	Förändring av semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)	0	0
39099	Internhyra	-4 187 000	0
	<u>Avdelning 4</u>		
400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-OMRÅDE	-3 327 000	588 000
400	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-1 643 000</u>	<u>43 000</u>
40010	Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-1 643 000	43 000
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	<u>-182 000</u>	<u>0</u>
41000	Övriga sociala uppgifter	-182 000	0
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	<u>-70 000</u>	<u>0</u>
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-70 000	0
430	ALLMÄN MILJÖVÅRD	<u>-116 000</u>	<u>0</u>
43000	Allmän miljövard, verksamhet	-116 000	0
440	NATURVÅRD	<u>-449 000</u>	<u>100 000</u>
44000	Naturvard	-449 000	100 000
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	<u>-632 000</u>	<u>315 000</u>
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	-632 000	315 000
460	CIRKULÄR EKONOMI	<u>-35 000</u>	<u>0</u>
46000	Cirkulär ekonomi	-35 000	0

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
470	MILJÖHÄLSOVÅRD	<u>-200 000</u>	<u>130 000</u>
47000	Miljöhälsovård	-200 000	130 000
	<u>Avdelning 5</u>		
500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS		
	FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-7 235 500	473 500
500	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-3 745 000</u>	<u>125 000</u>
50010	Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-3 745 000	125 000
505	BIBLIOTEKSVERKSAMHET	<u>-142 000</u>	<u>2 000</u>
50500	Bibliotek	-142 000	2 000
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET	<u>-105 000</u>	<u>0</u>
51010	Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete	-105 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	<u>-93 000</u>	<u>0</u>
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-93 000	0
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	<u>-244 000</u>	<u>4 000</u>
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-244 000	4 000
535	UTBILDNING EFTER GRUNDSKOLAN OCH VUXENUTBILDNING	<u>-900 000</u>	<u>0</u>
53500	Vuxenutbildning	-900 000	0

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	<u>-2 006 500</u>	<u>342 500</u>
54000	Kulturarvs- och museiverksamhet	-2 006 500	342 500
	<u>Avdelning 6</u>		
600	NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-2 806 000	589 000
600	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-2 377 000</u>	<u>361 000</u>
60010	Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 377 000	361 000
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	<u>-255 000</u>	<u>61 000</u>
61000	Näringslivets främjande (R)	-50 000	0
61100	Ålands landsbygdscentrum	-205 000	61 000
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	<u>-14 000</u>	<u>0</u>
61500	Främjande av livsmedelsproduktion	-14 000	0
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	<u>-60 000</u>	<u>0</u>
62110	Förvaltningskostnader	-60 000	0
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	<u>-25 000</u>	<u>0</u>
64000	Främjande av skogsbruket	-25 000	0
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	<u>-47 000</u>	<u>167 000</u>
65000	Jakt- och viltvård (R)	-47 000	167 000
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	<u>-28 000</u>	<u>0</u>
67000	Främjande av fiskerinäringen	-28 000	0

Avdelning 7

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-		
	OMRÅDE	-25 194 000	1 370 000
700	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-2 120 000</u>	<u>60 000</u>
70010	Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 120 000	60 000
710	PLANLÄGGNINGS- OCH BYGGNADSVÄSENDET	<u>-45 000</u>	<u>0</u>
71000	Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet	-45 000	0
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	<u>-95 000</u>	<u>10 000</u>
72000	Elsäkerhet och energi	-60 000	10 000
72030	Samhällsteknikutveckling	-35 000	0
740	ÅLANDSTRAFIKEN	<u>-445 000</u>	<u>0</u>
74000	Ålandstrafiken, verksamhet	-445 000	0
745	OLJESKYDD	<u>-140 000</u>	<u>0</u>
74500	Oljeskydd	-140 000	0
750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	<u>-18 676 000</u>	<u>1 250 000</u>
75010	Upphandling av sjötrafik	-16 333 000	1 250 000
75030	Upphandling av linfärjetrafik	-2 343 000	0
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>-3 673 000</u>	<u>50 000</u>
76010	Utgifter för drift och underhåll av vägar	-2 426 000	0
76030	Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyror	-400 000	50 000
76050	Utgifter för drift och underhåll av färjfasten, bryggor, broar, hamnar och byggnader	-847 000	0

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
80-88	MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER	-145 140 000	18 017 000
820	ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ	<u>-930 000</u>	<u>295 000</u>
82000	Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet	-930 000	295 000
822	DATAINSPEKTIONEN	<u>-150 000</u>	<u>0</u>
82200	Datainspektionen, verksamhet	-150 000	0
823	ÅLANDS ENERGIMYNDIGHET	<u>-52 000</u>	<u>37 000</u>
82300	Ålands energimyndighet, verksamhet	-52 000	37 000
825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>-7 356 000</u>	<u>423 000</u>
82500	Ålands polismyndighet, verksamhet	-7 356 000	423 000
826	ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET	<u>-241 000</u>	<u>46 000</u>
82600	Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet	-241 000	46 000
827	LOTTERIINSPEKTIONEN	<u>-128 000</u>	<u>128 000</u>
82700	Lotteriinspektionen, verksamhet	-128 000	128 000
831	UPPHANDLINGSINSPEKTIONEN	<u>-93 000</u>	<u>0</u>
83100	Upphandlingsinspektionen, verksamhet	-93 000	0
840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	<u>-91 620 000</u>	<u>7 575 000</u>
84000	Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet	-91 620 000	7 575 000
848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	<u>-2 992 000</u>	<u>1 029 000</u>
84810	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet	-2 162 000	647 000

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
84820	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet	-830 000	382 000
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-9 516 000</u>	<u>360 000</u>
85000	Högskolan på Åland	-9 516 000	360 000
851	ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA	<u>-1 355 000</u>	<u>69 000</u>
85100	Ålands folkhögskola, verksamhet	-1 355 000	69 000
852	ÅLANDS MUSIKINSTITUT	<u>-1 246 000</u>	<u>135 000</u>
85200	Ålands musikinstitut, verksamhet	-1 246 000	135 000
855	ÅLANDS GYMNASIUM	<u>-18 553 000</u>	<u>750 000</u>
85500	Ålands gymnasium, verksamhet	-18 553 000	750 000
856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	<u>-1 461 000</u>	<u>813 000</u>
85600	Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet	-1 461 000	813 000
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICE- MYNDIGHET	<u>-2 571 000</u>	<u>14 000</u>
86000	Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet	-1 631 000	14 000
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd	-940 000	0
865	ÅLANDS FISKODLING, GUTTORP	<u>-831 000</u>	<u>168 000</u>
86500	Ålands fiskodling, Gutterop, verksamhet	-831 000	168 000
870	FORDONSMYNDIGHETEN	<u>-1 260 000</u>	<u>1 340 000</u>
87000	Fordonsmyndigheten, verksamhet	-1 260 000	1 340 000

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
871	REDERIVERKSAMHET	<u>0</u>	<u>0</u>
87100	Rederienheten, verksamhet (R)	0	0
872	VÄGUNDERHÅLLSVERKSAMHET	<u>-2 610 000</u>	<u>2 610 000</u>
87200	Vägunderhållsenheten, verksamhet	-2 610 000	2 610 000
873	VERKSTAD OCH LAGER	<u>-2 175 000</u>	<u>2 225 000</u>
87300	Verkstad och lager, verksamhet	-2 175 000	2 225 000
	Verksamhet sammanlagt	-240 710 008	41 960 007
	ÖVERFÖRINGAR		
	<u>Avdelning 1</u>		
100	LAGTINGET	-255 000	0
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	<u>-255 000</u>	<u>0</u>
11290	Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål	-255 000	0
	<u>Avdelning 2</u>		
200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-2 498 000	148 000
230	VALKOSTNADER	<u>-50 000</u>	<u>0</u>
23000	Valkostnader	-50 000	0
232	UNDERSTÖDJANDE AV POLITISK VERKSAMHET	<u>-165 000</u>	<u>148 000</u>
23200	Understödjande av politisk verksamhet och politisk information	-165 000	148 000

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	<u>-270 000</u>	<u>0</u>
24010	Landskapsstöd för materielanskaffningar	-270 000	0
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	<u>-2 013 000</u>	<u>0</u>
27000	Radio- och TV-verksamhet (F)	-2 013 000	0
	<u>Avdelning 3</u>		
300	FINANS-AVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-25 711 000	200 000
330	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD TILL KOMMUNERNA	<u>-18 971 000</u>	<u>0</u>
33000	Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F)	-18 971 000	0
340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	<u>-200 000</u>	<u>200 000</u>
34000	Särskilda stöd och lån	-200 000	200 000
350	PENNINGAUTOMATMEDEL	<u>-6 540 000</u>	<u>0</u>
35000	Penningautomatmedel (R)	-6 540 000	0
	<u>Avdelning 4</u>		
400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	-27 041 000	0
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	<u>-12 246 000</u>	<u>0</u>
41010	Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)	-12 246 000	0
415	KOMMUNERNAS SOCIALVÅRDSOMRÅDE	<u>-10 630 000</u>	<u>0</u>
41500	Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom		

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
	socialvårdsområdet (F)	-10 630 000	0
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	<u>-30 000</u>	<u>0</u>
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-30 000	0
440	NATURVÅRD	<u>-15 000</u>	<u>0</u>
44000	Naturvård	-15 000	0
445	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR SOCIAL OCH MILJÖVERKSAMHET	<u>-4 100 000</u>	<u>0</u>
44510	Penningautomatmedel för social verksamhet (R)	-3 500 000	0
44520	Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)	-600 000	0
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	<u>0</u>	<u>0</u>
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	0	0
460	CIRKULÄR EKONOMI	<u>-20 000</u>	<u>0</u>
46000	Cirkulär ekonomi (R)	-20 000	0
	<u>Avdelning 5</u>		
500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-19 467 000	50 000
502	STUDIESTÖD	<u>-7 918 000</u>	<u>50 000</u>
50200	Studiestöd	-7 918 000	50 000
505	BIBLIOTEKSVERKSAMHET	<u>-34 000</u>	<u>0</u>
50510	Understöd för författare och översättare	-34 000	0

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERK- SAMHET	-665 000	0
51000	Landskapsandelar och stöd för medborgarinstitut och kulturverksamhet	-665 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	-2 200 000	0
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-2 200 000	0
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	-1 560 000	0
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-1 560 000	0
520	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD FÖR GRUNDSKOLAN	-7 090 000	0
52000	Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)	-7 090 000	0
	<u>Avdelning 6</u>		
600	NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-13 749 000	4 256 000
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	-1 645 000	0
61000	Näringslivets främjande (R)	-1 645 000	0
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	-1 069 000	0
61500	Främjande av livsmedelsproduktion (R)	-759 000	0
61550	Avbytarservice	-310 000	0
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	-81 000	323 000
62100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)	-81 000	323 000

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
623	EUROPEISKA UNIONEN - PROGRAM FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING, EJFLU, 2014 - 2020	<u>-8 502 000</u>	<u>3 018 000</u>
62300	Europeiska Unionen - EJFLU, 2014 - 2020 (R-EU)	-8 407 000	3 018 000
62390	Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)	-95 000	0
625	EUROPEISKA UNIONEN - EUROPEISKA HAVS- OCH FISKERIFONDEN, EHFF, 2014 - 2020	<u>-1 852 000</u>	<u>915 000</u>
62500	Europeiska Unionen - EHFF, 2014 - 2020 (R-EU)	-1 852 000	915 000
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	<u>-450 000</u>	<u>0</u>
64000	Främjande av skogsbruket (R)	-450 000	0
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	<u>-100 000</u>	<u>0</u>
65000	Jakt- och viltvård (R)	-100 000	0
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	<u>-50 000</u>	<u>0</u>
67000	Främjande av fiskerinäringen	-50 000	0
	<u>Avdelning 7</u>		
700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	-3 913 000	0
715	BOSTÄDER OCH BYGGANDE	<u>-340 000</u>	<u>0</u>
71500	Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R)	-220 000	0
71510	Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)	-120 000	0
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	<u>-400 000</u>	<u>0</u>

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
72010	Främjande av hållbar energiomställning (RF)	-400 000	0
747	ÖVRIG TRAFIK	<u>-3 173 000</u>	<u>0</u>
74700	Understöd för övrig trafik	-3 173 000	0
80-88	MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER	-4 490 000	15 000
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-90 000</u>	<u>15 000</u>
85000	Högskolan på Åland	-90 000	15 000
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICE- MYNDIGHET	<u>-4 400 000</u>	<u>0</u>
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)	-4 400 000	0
	ÖFÖRDELAD MINSKNING ÖVERFÖRINGSKOSTNADER	100 000	0
889	ÅTERFÖRDA ANSLAG	<u>100 000</u>	<u>0</u>
88900	Återförda anslag	100 000	0
	Överföringar sammanlagt	-97 024 000	4 669 000
89	SKATTEFINANSIERING, FINANSIELLA POSTER OCH RESULTATRÄKNINGSPOSTER		
890	SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	-8 080 000	297 234 000
890	SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR	<u>0</u>	<u>268 280 000</u>

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
89000	Skatter och inkomster av skattenatur	0	268 280 000
892	FINANSIELLA POSTER	<u>-280 000</u>	<u>28 954 000</u>
89200	Finansiella poster (F)	-280 000	2 154 000
89230	Landskapets fastighetsverk	0	5 800 000
89250	Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet	0	21 000 000
893	AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	<u>-7 800 000</u>	<u>0</u>
89300	Av- och nedskrivningar (F)	-7 800 000	0
	Skattefinansiering, finansiella poster och		
	resultaträkningsposter sammanlagt	-8 080 000	297 234 000
9	INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA		
	FINANSINVESTERINGAR		
	<u>Avdelning 1</u>		
100	LAGTINGET	-230 000	0
9111	LAGTINGETS KANSLI	<u>-230 000</u>	<u>0</u>
911150	E-demokrati - utvecklingsprojekt (R)	-230 000	0
	<u>Avdelning 3</u>		
300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-7 754 000	3 352 000
9340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	<u>-992 000</u>	<u>3 352 000</u>
934000	Övriga finansinvesteringar (R)	-800 000	0
934080	Övriga lån (F)	-192 000	3 352 000

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
9350	PENNINGAUTOMATMEDEL	<u>-6 187 000</u>	<u>0</u>
935010	Lån ur penningautomatmedel (R)	-6 187 000	0
9390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	<u>-575 000</u>	<u>0</u>
939000	IT-systemanskaffningar (R)	-575 000	0
	<u>Avdelning 4</u>		
400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-		
	OMRÅDE	-230 000	0
9440	NATURVÅRD	<u>-230 000</u>	<u>0</u>
944000	Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)	-230 000	0
	<u>Avdelning 5</u>		
500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS		
	FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-278 000	0
9540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	<u>-278 000</u>	<u>0</u>
954000	Inköp av konst (R)	-20 000	0
954010	Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)	-258 000	0
	<u>Avdelning 6</u>		
600	NÄRINGS- OCH FÖRVALTNINGSOMRÅDE	0	0
9621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	<u>0</u>	<u>0</u>
962100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020	0	0
9640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	<u>0</u>	<u>0</u>

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
964000	Övriga investeringar för skogsbruket (R)	0	0
	<u>Avdelning Z</u>		
700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	-16 668 000	0
9745	OLJESKYDD	<u>0</u>	<u>0</u>
974500	Oljeskyddsinvesteringar (R)	0	0
9750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	<u>-784 000</u>	<u>0</u>
975000	Fartygs- och färjeinvesteringar (R)	-784 000	0
9760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>-15 884 000</u>	<u>0</u>
976000	Infrastrukturinvesteringar (R)	-15 884 000	0
80-88	MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER	-5 253 000	0
9825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>-835 000</u>	<u>0</u>
982500	Investeringar (R)	-835 000	0
9840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	<u>-1 200 000</u>	<u>0</u>
984000	Hälsa- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-1 200 000	0
9848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	<u>-38 000</u>	<u>0</u>
984810	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, investeringar (R)	-38 000	0
9850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-2 625 000</u>	<u>0</u>
985000	Investeringsutgifter (R)	-2 625 000	0

		Anslag	Inkomster
		2019	2019
9855	ÅLANDS GYMNASIUM	<u>-300 000</u>	<u>0</u>
985500	Investeringsutgifter (R)	-300 000	0
9856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	<u>-255 000</u>	<u>0</u>
985600	Ålands sjösäkerhetscentrum, investeringar (R)	-255 000	0
Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar			
	sammanlagt	-30 413 000	3 352 000
Anslag och inkomster totalt ovanstående		-376 227 008	347 215 007

Mariehamn den 20 december 2018

Gun-Mari Lindholm
talman

Veronica Thörnroos
vicetalman

Viveka Eriksson
vicetalman

Förslag till Ålands budget för år 2020

Innehåll

Allmän motivering	5
Detaljmotivering - Verksamhet	35
100 Lagtinget	36
101 Lagtinget.....	37
111 Lagtingets kansli	38
112 Lagtingets övriga utgifter	39
120 Landskapsrevisionen	40
130 Ålands delegation i Nordiska rådet	41
200 Landskapsregeringen och regeringskansliet	42
200 Lantrådet och landskapsregeringens ledamöter.....	42
210 Regeringskansliet.....	43
215 Kommunikationsverksamhet.....	46
220 Främjande av jämställdheten.....	47
225 Främjande av integration	49
230 Valkostnader.....	50
240 Brand- och räddningsväsendet.....	51
250 Personalarbete och arbetsmiljö	51
252 Serviceverksamhet	53
260 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter	53
265 Konsumentskydd	56
270 Radio- och TV-verksamhet	56
280 Lagberedningen.....	57
300 Finansavdelningens förvaltningsområde	58
300 Allmän förvaltning	59
380 Pensioner och pensionsavgifter	61
390 Gemensamma förvaltningskostnader	63
400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde	65
400 Allmän förvaltning	66
410 Övriga sociala uppgifter.....	67
420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	68
430 Allmän miljövard	69
440 Naturvard	69
450 Vattenförsörjning och vattenvård	70
460 Cirkulär ekonomi	72
470 Miljöhälsovård.....	72
500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde	75
500 Allmän förvaltning	76
505 Biblioteksverksamhet	77
510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet	78
515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott.....	79
516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet.....	79
535 Utbildningsverksamhet	80
540 Kulturarvs- och museiverksamhet.....	83
600 Näringsavdelningens förvaltningsområde	86
600 Allmän förvaltning	87
610 Näringslivets främjande	88
615 Främjande av livsmedelsproduktion	91
621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014-2020	92

640 Främjande av skogsbruket	92
650 Jakt- och viltvård.....	93
670 Främjande av fiskerinäringen	94
700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde	96
700 Allmän förvaltning	97
710 Planläggnings- och byggnadsväsendet.....	98
720 Elsäkerhet och energi	99
740 Ålandstrafiken	101
745 Oljeskydd	102
750 Kostnader för sjötrafik.....	102
760 Kostnader för väghållning.....	105
8 Myndigheter samt fristående enheter	107
820 Ålands statistik- och utredningsbyrå	107
822 Datainspektionen	109
823 Ålands energimyndighet.....	110
825 Ålands polismyndighet	111
826 Ålands ombudsmannamyndighet	113
827 Lotteriinspektionen	115
831 Upphandlingsinspektionen.....	116
840 Ålands hälso- och sjukvård	117
848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	123
850 Högskolan på Åland	125
851 Ålands folkhögskola.....	128
852 Ålands musikinstitut	130
855 Ålands gymnasium.....	132
856 Ålands sjösäkerhetscentrum	134
860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet	136
865 Ålands fiskodling, Gutterop	138
870 Fordonsmyndigheten	139
871 Rederiverksamhet	141
872 Vägunderhållsverksamhet.....	142
873 Verkstad och lager	144
Detaljmotivering - Överföringar	145
100 Lagtinget.....	146
112 Lagtingets övriga utgifter	146
200 Landskapsregeringen och regeringskansliet	147
230 Valkostnader.....	147
232 Understödjande av politisk verksamhet.....	147
240 Brand- och räddningsväsendet.....	147
270 Radio- och TV-verksamhet	148
300 Finansavdelningens förvaltningsområde	149
330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna	149
340 Särskilda understöd, lån och investeringar	150
350 Penningautomatmedel.....	150
400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde	153
410 Övriga sociala uppgifter.....	153
415 Kommunernas socialvårdsområde	154
420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	155
440 Naturvård	155
445 Penningautomatmedel för social och miljöverksamhet	155
450 Vattenförsörjning och vattenvård	156

460 Cirkulär ekonomi	157
500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde	158
502 Studiestöd.....	158
505 Biblioteksverksamhet	158
510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet	159
515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott.....	159
516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet.....	160
520 Landskapsandelar och stöd för grundskolan.....	161
600 Näringsavdelningens förvaltningsområde	162
610 Näringslivets främjande	162
615 Främjande av livsmedelsproduktion	163
621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020.....	165
623 Europeiska Unionen - program för landsbygdens utveckling, EJFLU, 2014 - 2020	167
625 Europeiska Unionen - Europeiska havs- och fiskerifonden, EHFF, 2014 - 2020	169
640 Främjande av skogsbruket	170
650 Jakt- och viltvård.....	170
670 Främjande av fiskerinäringen	171
700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde	172
715 Bostäder och byggande	172
720 Elsäkerhet och energi	173
747 Övrig trafik.....	174
751 Kostnader för sjötrafik.....	175
8 Myndigheter samt fristående enheter	176
850 Högskolan på Åland	176
860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet	176
Ofördelad minskning överföringskostnader	178
889 Återförda anslag	178
Detaljmotivering - Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter	179
890 Skatter och avgifter av skattenatur, inkomster av lån och finansiella poster	180
890 Skatter och inkomster av skattenatur	180
892 Finansiella poster.....	181
893 Avskrivningar, nedskrivningar och justeringsposter	184
Detaljmotivering - Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar	185
100 Lagtinget.....	186
9111 Lagtingets kansli	186
200 Landskapsregeringen och regeringskansliet	187
9252 Serviceverksamhet	187
300 Finansavdelningens förvaltningsområde	188
9340 Särskilda understöd, lån och investeringar	188
9350 Penningautomatmedel.....	188
9390 Gemensamma förvaltningskostnader	189
400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde	190
9440 Naturvård	190
500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde	191
9540 Kulturarvs- och museiverksamhet.....	191
600 Näringsavdelningens förvaltningsområde	192
9621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020	192
9640 Främjande av skogsbruket	192
9670 Främjande av fiskerinäringen.....	192
700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde	193
9745 Oljeskydd	193

9750 Kostnader för sjötrafik.....	193
9760 Kostnader för väghållning	194
8 Myndigheter samt fristående enheter	196
9825 Ålands polismyndighet	196
9840 Ålands hälso- och sjukvård	196
9848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	197
9850 Högskolan på Åland	197
9855 Ålands gymnasium.....	198
9856 Ålands sjösäkerhetscentrum	198
9860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet	198
Finansieringslån	200
Bilagor	
Bilaga 1: Sifferstat.....	1
Bilaga 2: Utveckling och hållbarhet i budgeten.....	1
Bilaga 3: Översikt över landskapets investeringsplaner 2019 - 2021.....	1
Bilaga 4: Ekonomisk översikt hösten 2019.....	1
Bilaga 5: Kvinnor och män i de åländska kommunerna	1

 Till Ålands lagting

Allmän motivering

OMSTÄLLNING PÅGÅR

En bärkraftig samhällsutveckling bygger vidare på det åländska samhällets ursprung och historia. Självstyrelsen har gett och ger oss en känsla av och verktyg för att själva kunna påverka vår framtid. Att bo och verka på en ö medför både möjligheter och begränsningar.

Klimatkrisen och miljöhoten, hållbar tillväxt och behovet av attraktionskraft förutsätter omställning och en ständig utveckling. Åland ska vara attraktivt för ålänningar och potentiella inflyttare, för investeringar och som destination. Turismen är som bäst ett skyltfönster för inflyttningen. Åland består av landsbygd, skärgård och centralort som ska fungera som en funktionell helhet.

Vårt näringsliv verkar framgångsrikt både lokalt och internationellt men det är inget som kan tas för givet och tydliga signaler finns på avmattning. Landskapsregeringen ser betydande utmaningar, inom såväl den offentliga som den privata ekonomin under de kommande åren. Näringslivets verksamhetsförutsättningar är en av nycklarna till omställning.

En samspelt, serviceinriktad och ekonomiskt stabil offentlig sektor, vid sidan av den privata sektorn, spelar en viktig roll som samhällsbyggare. Dessutom erbjuder både näringslivet och offentlig sektor kvalificerade och utvecklande arbetsmöjligheter. Ålands befolkning växer stadigt vilket är mycket positivt samtidigt som det ställer ökade krav på allt från samhällsservice till boendemiljöer.

UTVECKLING OCH HÅLLBARHET

EU-kommissionen har utsett *Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland* och nätverket bärkraft.ax till vinnare i en av de sju kategorierna i *European Sustainability Award 2019*. Priset delades ut i april i samband med en högnivåkonferens med EU-kommissionens vice ordföranden Frans Timmermans och Jyrki Katainen som värdar.

Det faktum att alla samhällets sektorer och många privatpersoner först deltog i framtagandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan och nu deltar i dess genomförande var den främsta anledningen till att Åland utsågs till vinnare. Således är det många, kommuner, företag, myndigheter, föreningar, landskapsförvaltningen och privatpersoner, som med en mångfald av insatser under flera år bidragit till att Åland nu premierats.

Som mottagare av priset förväntar sig EU-kommissionen att Åland agerar ambassadör för en hållbar samhällsutveckling i Europa. Det internationella intresset för Ålands utvecklings- och hållbarhetsarbete var betydande sedan tidigare och har förstärkts ytterligare i och med priset.

Landskapsregeringen, med dess förvaltning och myndigheter, avser att under år 2020 fortsätta agera som kraftfull katalysator och koordinator för förverkligandet av såväl visionen för Åland som de sju strategiska utvecklingsmålen. Detta sker i linje med redogörelsen i det tredje kapitlet i meddelande 6/2017-2018 till lagtinget. Vidare tar det fortsatta arbetet sin utgångspunkt i de data och rekommendationer som framkommer i utvecklings- och hållbarhetsagendans Statusrapport 3 från juni 2019.

Visionen, *Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar*, och de sju strategiska utvecklingsmålen ligger till grund för riktningen i förslaget till landskapets budget för år 2020.

1. Välmående människor vars inneboende resurser växer
2. Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället
3. Allt vatten har god kvalitet
4. Ekosystem i balans och biologisk mångfald
5. Attraktionskraft för boende, besökare och företag
6. Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet
7. Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

Avsikten är att det, där det bedömts relevant, i motiveringstexterna framgår på vilket sätt de föreslagna åtgärderna bidrar till uppnåendet av ett eller flera av de strategiska utvecklingsmålen – på kort och lång sikt. Dessa åtgärder sammanfattas utgående från respektive strategiskt utvecklingsmål i bilaga 2. Processer och metoder för insamling av information och uppföljning, vilket avses framgå i landskapets årsredovisning, är under fortsatt vidareutveckling.

Arbetsgruppen för koordinering och rapportering, där ett flertal av landskapsförvaltningens tjänstemän deltar, har under det senaste året etablerats inom ramen för nätverket bärkraft.ax. Arbetsgruppen förväntas att under år 2020 ytterligare förstärka såväl genomförandet som rapporteringen av implementeringen av de sju strategiska utvecklingsmålen. Arbetsgruppens uppdrag är fastställt av *utvecklings- och hållbarhetsrådet*.

Som framgår ovan har det breda samhällsgemensamma arbetet med utvecklings- och hållbarhetsagendan varit så pass framgångsrikt att det uppmärksammats av EU-kommissionen. För att stöda det samhällsgemensamma arbetet ytterligare avser landskapsregeringen att under år 2020 föra en dialog med alla kommuner i syfte att försöka etablera ömsesidiga, dynamiska och långsiktiga samverkansformer mellan kommunerna och landskapsförvaltningen.

Inom EU, Norden och i Finland pågår implementeringen av FN:s Agenda 2030. Förverkligandet av Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda är beroende av att alla länder runt Östersjön implementerar Agenda 2030. "Vår vision 2030", den av de nordiska statsministrarna antagna visionen för Norden, som uttalar att "Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030" bidrar till att detta sker. Landskapsregeringen avser att fortsätta vara en aktiv samarbetspartner inom såväl *Finlands kommission för hållbar utveckling*, *Nordiska ministerrådets förverkligande av "Vår vision 2030"/det nordiska programmet för Agenda 2030 ("Generation 2030")*, *HELCOM som inom EU*.

SJÄLVSTYRELSEUTVECKLING

Den parlamentariskt sammansatta Ålandskommittén 2013 avlämnade sitt betänkande den 16 juni 2017. Den 20 mars 2018 färdigställdes den s.k. Jääskinen arbetsgruppens slutrapport.

Under oktober 2018 konstaterades i samförstånd med riksregeringen att arbetet med revisionen måste få mer tid. I och med detta har arbetet fortsatt.

Landskapsregeringen hördes i samband med att statsminister Rinnes regeringsprogram skrevs. Av regeringsprogrammet framgår bl.a. följande: "Ålands självstyrelse ska utvecklas och värnas om i gott samarbete med Åland. Reformen av Ålands självstyrelse fortsätter. Samordningen av Ålandsfrågor ska utvecklas."

En grundförutsättning för en fungerande autonomilösning är enligt landskapsregeringens uppfattning ett ekonomiskt system som säkerställer att Åland kan uppfylla sina i självstyrelselagen angivna uppgifter och därmed att Finland uppfyller sina åtaganden i enlighet med Ålandsöverenskommelsen. Systemet bör samtidigt som det beaktar landskapets behov även främja att en sund ekonomisk politik bedrivs i landskapet och fungera väl oberoende av reformer i riket.

Med denna målsättning som bas har statsrådet och landskapsregeringen utarbetat ett förslag till nytt ekonomiskt system i form av en regeringsproposition med förslag om ändring av självstyrelselagen för Åland (RP 320/2018 rd) som den tidigare riksdagen behandlat och godkänt. Propositionen ska även behandlas av den riksdag som tillträdde efter riksdagsvalet. Förslaget kräver kvalificerad majoritet i riksdagen. I enlighet med stadgandena i självstyrelselagen har propositionen överförs till lagtinget för inhämtande av bifall.

Landskapsregeringen konstaterar att det faktum att rikets landskaps- och vårdreform inte antogs leder till att den planerade statliga intäktshöjningen av mervärdesskatten uppgående till 1,6 miljarder euro bortfaller, vilken höjning beaktades då avräkningsgrunden i det nya systemet dimensionerades. Bortfallet måste kompenseras med en höjning av avräkningsgrunden med två punkter för att utfallet av propositionen ska bli den som avsågs då den avläts till riksdagen, se nedan.

(miljoner euro, fasta 2017 års priser)					Preliminärt per 7.9.2019	Medeltal: 5 år
Avräkningsgrund ändrad självstyrelselag	2014	2015	2016	2017	2018	2014-2018
Avräkningsgrund 0,45 % ger:	3,1	2,0	4,2	3,2	2,3	3,0
Avräkningsgrund 0,46 % ger:	6,8	5,8	7,9	7,0	6,3	6,8
Avräkningsgrund 0,47 % ger:	10,5	9,6	11,7	10,8	10,4	10,6

Landskapsregeringen har begärt att garantier i form av en proposition om ändring av avräkningsgrunden i den av lagtinget ännu inte antagna ändringen av självstyrelselagen (RP 320/2018 rd) utarbetas och tillställs riksdagen för behandling. Avräkningsgrunden skulle på så sätt ändras till 0,47 procent. *Ändringen av avräkningsgrunden skulle villkoras så att den förutsätter antagande av ändringen av självstyrelselagen.* Landskapsregeringen anser att en sådan proposition även torde kunna slutbehandlas i grundlagsutskottet, för att därefter invänta stadfästande av ändringen av självstyrelselagen innan den slutbehandlas i riksdagens plenum. Landskapsregeringen har framfört detta men något ställningstagande till förfaringsättet har ännu inte erhållits.

Landskapsregeringen anser att lagtinget inte bör ge sitt bifall till det ekonomiska systemet om inte avräkningsgrunden höjs till 0,47 procent eftersom enbart det motsvarar den överenskomna nivån och tryggheten i systemet med beaktande av fluktuationer i inkomstnivån.

I fråga om totalrevisionen av självstyrelselagen började arbetet på nytt under sommaren och den tidiga hösten för att under oktober ta en paus i väntan på hur det ekonomiska systemet utvecklas. I samband med totalrevisionen är landskapsregeringen särskilt angelägen att klargöra och stärka självstyrelselagens ställning i förhållande till grundlagen och lösa frågorna om de gemensamma resurserna såsom fiskekvoter. Därtill är det viktigt att i en kommande självstyrelselag säkerställa att ett system för övertagande får ett materiellt innehåll som även fungerar i praktiken.

Landskapsregeringen anser slutligen att det är viktigt att arbeta vidare med att utveckla självstyrelsen inom ramen för de möjligheter den nuvarande självstyrelselagen erbjuder. Landskapsregeringen anser att ett led i detta är att tillse att lagstiftningen inom landskapets behörighetsområden är uppdaterad och av god kvalitet samt att man under lagberedningen har tillräckliga möjligheter att överväga lösningar som även i praktiken är anpassade till förhållandena i det åländska samhället.

Det svenska språket och självstyrelsen

Det svenska språkets ställning är en av grundpelarna för självstyrelsesystemets uppbyggnad. Garantier för bibehållandet av det svenska språket, var då Ålandsfrågan avgjordes på 1920-talet, en förutsättning för Ålands statstillhörighet. Det svenska språkets ställning på Åland klargörs i självstyrelselagen men utmaningarna består i att säkerställa att det ska vara möjligt att leva och arbeta på svenska på Åland i ett allt mer finskspråkigt Finland. Det är därför viktigt att på alla sätt säkerställa att alla anvisningar, regelverk, obligatoriska utbildningar för olika yrkeskategorier m.m. finns lättillgängligt på svenska.

Landskapsregeringen hyser förhoppningar om att den språkliga situationen kommer att förbättras under mandatperioden eftersom det anges i statsminister Rinnes regeringsprogram att: "Alla statliga anvisningar och föreskrifter ska utfärdas också på svenska till den del som de också gäller Åland. Därtill ska ett språkpolitiskt program utarbetas".

Landskapsregeringens språkråd har en viktig funktion att samla, koordinera och analysera tillvägagångssätt för att värna det svenska språket på Åland.

EKONOMISK POLITIK

Allmänt om det ekonomiska läget

Den korta finska konjunkturuppgången mattas nu av. Uppgången har drivits av industrin och tycks inte ha fått något stort genomslag på Åland, med sin servicebaserade ekonomi. Det är möjligt att vi framöver därför inte heller kommer att se en lika stor tillväxtnedgång på Åland som vi väntar oss på fastlandet.

ÅSUB:s prognos säger att tillväxten i både det privata näringslivet och i den offentliga sektorn är svagt positiv år 2019, vilket resulterar i en tillväxtprognos för BNP på 0,9 procent.

Inflationen beräknas hamna på 1,0 procent och *arbetslösheten* kring 3,4 procent. Den *privata konsumtionens tillväxt* ökar något åren 2019 och 2020.

De åländska kommunernas *samfundsskatter* för år 2018 förväntas ha ökat med cirka 6,5 procent. År 2019 beräknas summan av *klumpsumman* och *skattegottgörelsen* bli 254 miljoner euro (262 miljoner år 2018) och sedan öka till 258 miljoner euro år 2020.

Trendtillväxten för omsättningen i det privata näringslivet beräknas sjunka år 2019 (-0,3 procent) medan *lönesummans trendtillväxt* stiger med cirka 3,2 procent. Prispress och ofördelaktiga valutakurser tränger passagerarrederierna samtidigt som tankerverksamhetens internationella villkor ser tuffa ut. Goda passagerarsiffror och det oförändrade sjöfartsstödet utgör emellertid ljusglimtar för branschen. Omsättningen inom *transportbranschen* som helhet väntas vara så gott som

oförändrad jämfört med år 2018. Omsättningens trendtillväxt för *hotell- och restaurangbranschen* väntas bli 2,1 procent, vilket är lägre än tioårsmedelvärdet, men ändå bättre än den allmänna tillväxten i ekonomin. Inom *handelsbranschen* ser omsättningen ut att sjunka år 2019.

Den internationellt inriktade *försäkringsverksamhetens* marknader har varit pressade, men under år 2019 väntas premienivåerna stiga till något mer fördelaktiga nivåer. *Bankernas* sammanvägda rörelseresultat ser ut att kunna bli ungefär i nivå med år 2018. Det osäkra börsläget och de sjunkande räntorna innebär dock en stor osäkerhet i bankernas resultatprognoser. Omsättningen inom branschen *företagstjänster* väntas minska för andra året i rad. *Personliga tjänster* utvecklas åt andra hållet, med en rejäl uppgång i tillväxten år 2019. Detta samtidigt som branschens lönesumma minskar för första gången i ÅSUB:s tidsserier.

Omsättningstillväxten för den åländska *livsmedelsindustrin* ser ut att bli *svag*, medan omsättningen i den *övriga industrin* ser ut att återhämta sig efter att ha minskat år 2018.

Byggbranschens omsättning ser ut att öka för andra året i rad. Preliminär statistik visar att mängden beviljade bygglov minskat, men att siffrorna för påbörjade byggnadsprojekt än så länge tycks hållas uppe.

Efter fjolårets extrema torka väntas år 2019 bättre skördar inom lantbruket. Den del av *primärnäringarna* som är momsbelagd, främst äppel- och fiskodling får en fortsatt god omsättningstillväxt.

Stabilitet

I grundbudgeten för år 2019 beskrev landskapsregeringen nödvändigheten i att skapa hållbarhet i landskapsekonomin och därmed behovet av att bygga upp en finansiell buffert för att kunna hantera framtida lågkonjunkturer.

Landskapsregeringen har därför inlett ett reformarbete med syfte att skapa ett system som långsiktigt stabiliserar finanserna och samtidigt skapar förutsättningar för att skapa en hållbar tillväxt på Åland. För att det ska vara möjligt att skapa ett helhetsperspektiv avseende landskapets ekonomi är det i detta arbete nödvändigt att involvera hanteringen av avkastningen och uttaget av vinster ur Ålands penningautomatförening.

Hanteringen av stabiliteten utgör en central del av landskapets budgetekonomi. Att minska lagtingets budgetmakt avseende stabiliseringen av landskapets ekonomi genom någon form av fond utanför budgeten är inte önskvärt och knappast ens möjligt, eftersom en sådan åtgärd skulle frånta lagtinget dess makt över budgeten.

Landskapsregeringen har i samband med avskaffandet av den så kallade "pafsnurran" i tredje tilläggsbudgeten för år 2018 redan påbörjat uppbyggnaden av en ekonomisk buffert i form av en reservering i balansräkningen. Denna reservering uppgår för närvarande till 20,6 miljoner euro.

Landskapsregeringen ser ett behov av att redan under år 2020 stabilisera Ålands budget. Landskapsregeringen föreslår därför att 5 miljoner euro av reserveringen, efter att ett nytt regelverk antagits, ska kunna användas under året i detta syfte.

Tillväxt och hållbarhet

Landskapsregeringen har under hösten 2019 tillsatt en parlamentarisk kommitté för att utreda behovet av att skapa en tillväxt- och hållbarhetsfond. I sitt arbete ska kommittén särskilt bedöma ändamålsenligheten i att inrätta fonden såsom en fond utanför budget med beaktande av 55 § i Lagtingsordningen. Kommittén ska slutföra sitt arbete och överlämna sitt betänkande till landskapsregeringen senast vid halvårsskiftet 2020.

Därefter avser landskapsregeringen att avlämna ett förslag till reglering av systemet, både på lag- och förordningsnivå samt att komplettera systemet med övriga nödvändiga styrdokument.

Frågan om ändamålsenligheten i att bilda en fond utanför budgeten kommer att läggas särskild vikt vid. I framställningen till ny finansförvaltningslag (framställning nr 21/2009 - 2010), beskrivs i samband med det resonemang som fördes rörande en utjämningsreservering, den speciella problematik som uppstår då en fond utanför budgeten övervägs. En sådan fond inrättas genom en lag som ska godkännas med kvalificerad majoritet, eftersom den minskar lagtingets budgetmakt.

Hanteringen av medel för tillväxt och hållbarhet kan struktureras organisatoriskt på flera olika sätt. Om lagtinget finner det ändamålsenligt kan man lagstifta om att bilda en fond utanför budgeten. Alternativt kan medlen bibehållas som en reservering i balansen, kompletterat med ett tydligt regelverk för hur och av vem de olika delarna hanteras. På detta vis kunde en intern "fond" inom budgetekonomin skapas.

Avsikten är att stärka reserveringen med ytterligare 50 miljoner euro varav 25 miljoner euro föreslås i denna budget, se moment 89250.

Landskapet och kommunerna

Med utgångspunkt i de ekonomiska prognoser som finns för riket, landskapet och kommunerna och med beaktande av de stora strukturella och demografiska utmaningar kommunerna står inför ser landskapsregeringen det som nödvändigt att reformarbetet gällande den framtida kommunstrukturen på Åland förs vidare. Landskapsregeringen fortsätter arbetet med reformen i enlighet med kommunstrukturlagen (2019:29) för Åland genom att tillhandahålla processtöd till kommunerna för att verkställa och uppnå reformlagens syfte och krav.

Landskapsregeringen kompenserar till viss del kommunerna för olika ändringar i statsbudgeten som påverkar kommunernas skatteinkomster. Landskapsregeringen avser att behålla grundavdraget på nuvarande nivå, vilket inte innebär någon ändring av kommunernas ekonomi. Landskapsregeringen avser att höja pensionsinkomstavdraget i kommunalbeskattningen, vilket förväntas minska kommunernas skatteintäkter med 86.000 euro. Grundavdraget och pensionsinkomstavdraget i kommunalbeskattningen är åländsk behörighet.

Förslaget till statsbudget för år 2020 innehåller förändringar som påverkar de åländska kommunerna. Dessa är förändringar i pensionsinkomstavdraget i statsbeskattningen, den progressiva skatteskalen, arbetsinkomstavdraget, avdragsrätten på bolån och hushållsavdraget. Ändringarna har en förväntad effekt på minskade skatteinkomster för kommunerna om 957.000 euro.

Landskapsregeringen föreslår att kommunerna kompenseras med 500.000 euro år 2020 för de sammanlagda skatteförändringarna enligt ovan.

Som tidigare aviserats har samarbetsstödet höjts med 200.000 euro som kompensation för genomförda skatteförändringar år 2019. Kommunerna har tidigare kompensats för statens konkurrenskraftspaket, vilket inte längre är i kraft och därmed har även kompensationen utgått.

Landskapsregeringen förlänger dessutom det extra stöd om sammanlagt 100.000 euro per år som överförs till kommunerna för medborgarinstitutet till att gälla även år 2020.

I budgetförslaget ingår dessutom stöd till kommunerna för extra stödundervisning i svenska om sammanlagt 700.000 euro för grundskola och barnomsorg.

Landskapsregeringen avser att under år 2020 ta fram kriterier för när en kommun är i ekonomisk kris. Dessa kriterier kommer att ligga som grund för en komplettering av kommunallagen med ett förfarande för kriskommuner.

Landskapsregeringen konstaterar att en justering av lagen om landskapsandelar till kommunerna kan komma att behövas med anledning av kommunreformen, den nya grundskolelagen, den nya socialvårdslagstiftningen och påverkan av hur kommunerna kommer överens om en ekonomisk utjämning i avtalet om kommunernas socialtjänst.

It-samordning

Landskapsregeringen fortsätter att främja det offentliga Ålands it-samarbete inom investeringar, utveckling, upphandling, drift, support, kompetens och affärsmässig förvaltning för myndighetsgemensam it. Ett väl utvecklat samarbete är en förutsättning för att Åland ska ha möjlighet att engagera de resurser och specialistkompetenser som krävs om Åland ska digitalisera i motsvarande takt och omfattning som omgivande regioner, trots de småskaliga förhållandena.

Landskapsregeringen driver därför ett treårigt program för it-samordning som från början inkluderade tre delprojekt: 1) strategisk kunddialog, med särskilt fokus på Ålands gymnasium och ÅHS, där man ska ta fram egna planer för att samordna sin it-utveckling genom Åda Ab, 2) teknisk samordning för gemensamma it-investeringar/utveckling samt 3) skapa förutsättningar hos Åda Ab att tillgodose hela offentliga Ålands it-behov.

Som ett resultat av programmet planeras två nya delprojekt under år 2020, som är samordningsprogrammets sista år: 4) överföring av ÅHS bas-it till Åda Ab och 5) skapa förutsättningar på landskapsregeringen. Skapa förutsättningar på landskapsregeringen syftar till att bland annat utveckla beställarorganisationen gentemot underställda myndigheter och att utveckla digitala arbetssätt.

Syftet med samordningen är att möjliggöra för landskapsmyndigheternas ledning och medarbetare att koncentrera sin tid och kompetens till kärnverksamheten samt beställarrollen. När proaktivt it-stöd finns får myndigheterna bättre möjligheter att arbeta med verksamhetens beställare och även att säkerställa it-satsningar som svarar mot behoven av ökad kvalitet och effektivitet.

Finansiering

Ålandsdelegationen har fastställt förskottet på avräkningsbeloppet för år 2020 till 250.147.000 euro att jämföra mot förskottet på avräkningsbeloppet för år 2019 som uppgår till 242.640.000 euro. Enligt statens plan för de offentliga finanserna 2020 – 2023, vilken uppdaterats i oktober 2019, beräknas statens inkomster att öka från år 2020 till år 2021 med drygt en miljard euro.

Skattegottgörelsen för skatteår 2018 som erhålls under år 2020 bedöms, utgående från förhandsuppgifter om beskattningen, uppgå till ca 8,1 miljoner euro. Beloppet är därmed drygt 3,6 miljoner euro lägre än beloppet för skatteår 2017. Skattegottgörelsen minskar för tredje året i rad.

Avkastningen av Ålands penningautomatförenings verksamhet beräknas uppgå till 15 miljoner euro att jämföra mot 21 miljoner euro år 2019. Utöver dessa 15 miljoner euro görs under år 2020 ett extra

uttag om 25 miljoner euro av tidigare vinstmedel. Detta extra uttag reserveras. Se avsnittet om tillväxt- och stabiliseringsfond.

Resultaträkning

Nedan visas resultaträkningen i enlighet med budgetförslaget för år 2020. Som jämförelse visas bokslutet för år 2018, grundbudgeten för år 2019 samt tilläggsbudgeter 2019 (första och andra tilläggsbudgeten).

Det bör noteras att budgetanslag är bindande på totalnivå och inte på enskilda intäkts- och kostnadslag, varför fördelningen mellan olika intäkts- och kostnadsposter i resultaträkningen ännu kan komma att ändras. Det kan även noteras att detaljeringsgraden i underlaget för budgeteringen har varierat och fördelningen mellan olika intäkts- och kostnadslag till viss del är schablonmässig. Interna poster har till vissa delar eliminerats.

Beträffande posten "Ökning eller minskning av reserver" i tabellen nedan se detaljmotiveringen till momenten 89250 och 89300 samt avsnittet om "Tillväxt och stabilitet" i allmänna motiveringen.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	10 213 412	13 057 963		9 607 645
Avgiftsintäkter	9 510 331	9 111 300	-31 000	9 316 225
Erhållna bidrag	1 385 622	1 205 000	50 000	975 400
Övr verksamh intäkt	1 206 095	800 745		1 007 730
Summa Verksamhetens intäkter	22 315 460	24 175 007	19 000	20 907 000
Löner o arvoden	-86 512 778	-88 159 502	70 223	-92 709 986
Pensionskostnader	-15 367 672	-16 055 244	12 765	-16 883 200
Övr lönebikostnader	-1 123 481	-1 260 852	1 012	- 990 945
Summa Lönebikostnader	-16 491 153	-17 316 096	13 777	-17 874 145
Personalersättningar	1 237 705	881 220		1 009 932
Summa Personalkostnader	- 101 081 452	- 104 217 760	84 000	- 109 353 194
Köp av tjänster	-49 203 414	-56 584 356	- 805 000	-53 476 968
Material förnödenh	-19 271 709	-18 309 655	-27 000	-18 986 544
Övr verksamh kostn	-23 484 975	-24 591 237	-8 000	-25 700 295
Summa Verksamhetens kostnader	- 193 041 550	- 203 703 008	- 756 000	- 207 517 000
Pensionsintäkter	16 000 000	17 700 000		19 100 000
Pensionskostnader	-33 474 056	-35 200 000		-37 260 000
Summa Pensioner	-17 474 056	-17 500 000		-18 160 000
Summa Pensionsint o kostn	-17 474 056	-17 500 000		-18 160 000
Överföring fr EU	3 773 173	4 256 000		4 176 000
Återbet av överf	26 855	50 000		55 000
Övr ink o kap överf	440 891	413 000		393 000
Summa Intäkt ink o kap	4 240 920	4 719 000		4 624 000
Summa Intäkt ink o kap öv	4 240 920	4 719 000		4 624 000
Undervisn kultur idr	-15 687 999	-11 655 000	-12 000	-12 106 000
Soc hälsovård utsk	-39 171 263	-39 089 000	- 260 000	-40 088 000
Arbetsmarknad	- 208 355	- 300 000		- 330 000
Bostadsproduktion	- 246 489	- 330 000		- 250 000
Primärnäringsar	-10 224 966	-11 923 000		-11 680 000
Övrigt näringsliv	-5 191 767	-5 218 000	- 139 000	-6 227 000

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Allmänna stöd	-17 464 840	-18 981 000		-18 361 000
Övriga ink kap överf	-8 832 766	-9 528 000	-1 000 000	-9 029 000
Summa Utgift ink o kap öv	-97 028 444	-97 024 000	-1 411 000	-98 071 000
Summa Kostn ink o kap öv	-97 028 444	-97 024 000	-1 411 000	-98 071 000
Summa Verksamhetsbidrag	- 280 987 671	- 289 333 001	-2 148 000	- 298 217 000
Intäkter skattenatur	273 003 684	268 280 000	- 571 000	271 487 000
Summa Skatteinkomster	273 003 684	268 280 000	- 571 000	271 487 000
Ränteintäkter	783 399	739 000		666 000
Övr finansiella int	32 899 390	28 250 000		46 149 000
Räntekostnader	-4 463	-11 000		-11 000
Övr finansiella kost	- 576 200	- 276 000		- 166 000
Summa Finansiella intäkter och kostnader	33 102 127	28 702 000		46 638 000
Summa Årsbidrag	25 118 140	7 648 999	-2 719 000	19 908 000
Avskrivn enl plan	-8 802 311	-9 600 000		-10 000 000
Summa Av- och nedskrivningar	-8 802 311	-9 600 000		-10 000 000
Extraordinära intäkt	24 281 402			
Extraordinära kostn		0		
Summa Extraordinära poster	24 281 402	0		
Summa Räkenskapsperiodens resultat	40 597 231	-1 951 001	-2 719 000	9 908 000
Ökning eller minskning av reserver	-9 663 904			-19 840 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	30 933 328	-1 951 001	-2 719 000	-9 932 000

Balansposter och finansieringsanalys

I föreliggande budgetförslag upptas anslag för investeringar och övriga finansinvesteringar till ett nettobelopp om knappt 26,8 miljoner euro att jämföra mot ca 23,2 miljoner euro i grundbudgeten för år 2019. På grund av olika orsaker har i likviditetsberäkningen antagits att drygt 6 miljoner euro av anslag för infrastrukturinvesteringar från år 2019 förverkligas först under år 2020. Årsbidraget eller kassaflödet i verksamheten uppgår enligt budgetförslaget till drygt 19,9 miljoner euro.

FINANSIERINGSANALYS BUDGETFÖRSLAG 2020

	Grundbudget 2019 *)	Tb 1 o. 2/2019	Totalt 2019	Förslag 2020 *)
Kassaflödet i verksamheten	7 649 000	-2 719 000	4 930 000	19 908 000
Kassaflödet för investeringarnas del	-17 034 000	-555 000	-17 589 000	-34 817 000
Kassaflödet för finansieringens del	-3 827 000	55 000	-3 772 000	1 848 000
Förändring av likvida medel	-13 212 000	-3 219 000	-16 431 000	-13 061 000

*) OBS totalen har minskats med drygt 6 miljoner euro år 2019 avseende reservationsanslag för infrastrukturinvesteringar där förverkligande förskjutits tidsmässigt. Motsvarande ökning har gjorts år 2020.

Per utgången av augusti 2019 uppgick de likvida medlen till knappt 52 miljoner euro exklusive Fastighetsverket och knappt 66 miljoner euro inklusive Fastighetsverket. Vid tidpunkten för

beredningen av budgetförslaget bedöms likviditeten exklusive Fastighetsverket uppgå till ca 46 miljoner euro vid slutet av år 2019 och kring 33 miljoner euro i slutet av år 2020. Likviditeten i Fastighetsverket beräknas uppgå till ca 20 miljoner euro i slutet av år 2019 och till i stort sett samma nivå i slutet av år 2020. Dock kan konstateras att den framtida utvecklingen av likviditeten till stor del är beroende av när de större investeringarna går över i förverkligande-/byggfasen, exempelvis delprojekten inom korttrutt och övriga infrastrukturinvesteringar samt it-investeringar. Därutöver ska byggandet av polishuset finansieras av Fastighetsverket. Betydelse har även om större lån beviljas ur penningautomatmedel inom ramen för under tidigare år budgeterade anslag. Vid tidpunkten för uppgörandet av föreliggande budgetförslag är inga större lån ur penningautomatmedel kända. Avkastning ur penningautomatmedel som har reserverats ingår i likviditetsberäkningarna. Finansierings- och placeringsplanen för upprätthållande av tillräcklig likviditet uppdateras årligen efter att lagtinget har fattat beslut om budgeten för det aktuella budgetåret. Med beaktande av ovanstående bedömer landskapsregeringen att det inte finns behov av låntagning under år 2020.

I enlighet med första tilläggsbudgeten för år 2017 är landskapsregeringens avsikt att lösa det ökade likviditetsbehovet till följd av förverkligandet av investeringarna för korttrutt med låntagning. I och med att Ålandsdelegationen avslog den anhållan om extra anslag för att säkerställa landskapets framtida infrastrukturella funktioner kommer likviditeten att minska kraftigt när de infrastrukturella investeringarna övergår i förverkligandefasen.

Nivån på grundfinansieringen i ett eventuellt nytt ekonomiskt system är av avgörande betydelse för landskapets framtida rörelseutrymme inom budgetekonomin. Se även avsnittet om Självstyrelseutveckling ovan.

Landskapsregeringen bedömer att upptagning av lån kan bli aktuellt under år 2021. Tidpunkten är dock till stor del beroende av utfallet av ovanstående faktorer.

Fullmakter

Lagtingsordningens 54 § 4 mom. lyder:

”I budgeten kan beviljas en till beloppet och ändamålet avgränsad fullmakt att under finansåret ingå förbindelser om utgifter för vilka anslag tas in i budgetarna för de följande finansåren (2012/71)”.

Med beaktande av den lydelse som bestämmelsen har kan det ses som att huvudtanken torde varit att få en kodifierad grund för huvudsakligen den budgetpraxis som redan tillämpats för investeringsprojekt. De fullmakter som redan tidigare funnits med stöd av speciallagstiftning påverkas inte av lagtingsordningens bestämmelse.

Förändringar i fullmaktsskrivningar i budgetförslag

Fullmakterna tydliggörs i budgetförslag genom att de framkommer under en särskild rubrik ”Fullmakt”. Detta har delvis redan införts, men i och med att det finns fullmakter som funnits med sedan länge och som bottenar i annan lagstiftning än lagtingsordningens bestämmelse har alla ännu inte samlats under en särskild rubrik. När detta är uppfyllt är det lätt att filtrera ut alla fullmakter som ingår i budgetförslag och dessa skulle även kunna lyftas fram i en särskild bilaga med hänvisning till momenten var det finns fullmaktsskrivningar.

Fullmakterna behöver i vissa fall förtydligas:

- så att fullmakt/anslag som rör en investering alltid ska innefatta uppskattningar om de årliga driftskostnaderna som är förknippade med investeringen
- så att varje beställning av verksamhet/sjötrafik baserar sig på en fullmakt.

Fullmakten kan då innehålla uppgifter om:

- vilken upphandling/entreprenad det handlar om
- hur dagens verksamhet/trafik sköts, vilken kapacitet finns, vad är den årliga kostnaden
- ev. omläggningar i verksamheten/trafiken beskrivs
- för vilken tidsperiod upphandlingen görs
- till vilken kapacitetsnivå, vilken typ av exempelvis fartyg söks vid en totalentreprenad t.ex. nytt, begagnat, kapacitet, typ, miljökrav
- vad den årliga kostnaden beräknas till, hur stor förändringen är jämfört med idag.

En och samma fullmakt kan gälla för en enskild eller flera upphandlingar/entreprenader.

Tydligheten i fullmaktsskrivningarna bör fokusera på förändringar och omläggningar i verksamhet och de entreprenader/upphandlingar som är förknippade med dem.

I princip all verksamhet innehåller verkställighet där upphandlingar görs och man ingår avtal om framtida kostnader och till denna del finns det inget mervärde i att använda fullmaktsinstrumentet på annat sätt än idag. Om det planeras en omläggning som man kan förvänta sig att medför en utökning av kostnaderna utöver en normal indexförändring så ska man begära fullmakt för det, men i övrigt bör det ingå som en del i landskapsregeringens verkställighet av budgeten.

För exempelvis totalentreprenader som planeras bör det däremot ges djupare information eftersom en totalentreprenad görs istället för en investering i egen regi.

Tidsspannet för vilket en upphandling görs kan anges i informationssyfte. Om det endast handlar om förnyande/upprätthållande av befintlig verksamhet/trafik handlar upphandlingen om ren verkställighet där man ska förhålla sig till de regelverk som finns och så att det totalekonomiskt görs på för landskapets del bästa sätt.

Det torde vara bättre att ange en uppskattning/kalkylerad nivå på den årliga framtida kostnaden än totalkostnaden för hela entreprenadtiden. Entreprenadtider kan variera och det blir därför svårt att sätta ett totalbelopp för en längre tidsperiod i sitt rätta sammanhang. I budgeterna tas det in årliga anslag för verksamheter och med det bakomliggande antagandet att den årliga kostnaden finns kvar tills man tar beslut om att göra ändringar i den verksamheten. Löptiden för en totalentreprenad för ett nytt fartyg kan vara så lång som 15 år och man kan anta att trafiken ska finnas kvar även efter det eller tills något annat har bestämts. Här kan man jämföra med den framtida årliga hyreskostnaden för byggnadsinvesteringar som görs i fastighetsverkets regi.

Ett avtal om en totalentreprenad kan innehålla en option som ger rätten att köpa fartyget/objektet efter entreprenadtiden. En dylik option kan inte omfattas av en fullmaktsskrivning utan, om det blir aktuellt att realisera optionen efter entreprenadtiden, ska det upptas ett investeringsanslag i landskapets budget.

Det relevanta för lagtinget att ta ställning till är om ett fartyg ska ägas av landskapet eller om det ska upphandlas som totalentreprenad. I informationssyfte bör då den årliga kalkylerade kostnaden anges för de olika alternativen.

De kalkylerade kostnaderna måste ses som indikativa eftersom de är slutligt kända först när en upphandling har gjorts.

Med beaktande av att lagtinget beslutar om Ålands budget för ett kalenderår i sänder (finansår) bör en fullmakts giltighetstid vara ettårig och följa finansåret. Observera att upphandlingar i vissa fall slutförs efter finansårets utgång.

DEMOKRATIUTVECKLING, INTEGRATION OCH TILLIT

Integration

Behovet av information, kommunikation och andra integrationsfrämjande åtgärder i ett tidigt skede till dem som flyttar till Åland blir avgörande för tidig delaktighet och inkludering i samhället och för möjligheterna att tillvara inflyttades kunskaper, kompetens och erfarenheter. Allt detta förutsätter ett aktivt samarbete med relevanta aktörer i hela det åländska samhället. Informationskontoret "Kompassen" spelar i detta sammanhang en viktig roll som stöd för inflyttade i olika frågor.

AMIF-projektet "En säker hamn" följer antagen projektplan och under året produceras flera informationsfilmer, webbplatsen www.integration.ax uppdateras och språkcaféer, utbildning och annan utåtriktad verksamhet fortgår och utvecklas. Nyetablering av samhälls- och hälsokommunikatörer sker vilka kommer att erhålla utbildning med målsättning att kunna utgöra stöd för kvotflyktingar genom att bland annat tillhandahålla information på flyktingarnas modersmål. I enlighet med landskapsregeringens program och landskapslagen om främjande av integration har utbildningen därutöver även erbjudits till flera språkgrupper. Efter utbildningen är målet att det offentliga Åland ska kunna erbjuda samhälls- och hälsoinformation till en bredare målgrupp än tidigare.

Ålands landskapsregering har kontinuerligt utvärderat och följt upp landskapets integrationsfrämjande program och kommer, med stöd av en referensgrupp och andra samarbetspartners, att utarbeta ett nytt integrationsfrämjande program under året.

Ungdoms- och demokratiprojektet

Landskapsregeringen vidtar åtgärder för att integrera ett barnrätts- och ungdomsperspektiv i den egna verksamheten med målsättningen att ge flickor och pojkar samt unga kvinnor och män inflytande och delaktighet i syfte att säkra hållbara underlag till beslut som påverkar barns och ungdomars situation i samhället. FN:s konvention om barns rättigheter utgör en av grundstenarna för detta arbete tillika med kunskapen om och erfarenheter av att barn- och ungdomsarbete inte kan bedrivas isolerat utan måste få genomslag på alla politikområden och i det dagliga arbetet. Förutsättningarna för att möjliggöra barns och ungas delaktighet ska utvecklas under året genom skapandet av nya forum, verktyg och metoder.

Kommunikation

Inom landskapsregeringen har ett behov av förädling av organisationens regelbundna, strategiska och långsiktiga kommunikationsarbete identifierats.

För att kunna kommunicera ut landskapsregeringens varumärke krävs ett grundläggande strategiskt arbete. Detta underlättar både den externa och interna förståelsen för vad landskapsregeringen står för och vart den strävar. Det strategiska arbetet kräver långsiktig, kunskapsbaserad och målmedveten planering gällande den externa och den interna kommunikationen och därför förstärks resurserna kring detta.

Tillit

För att man ska kunna känna tillit behöver människan känna sig trygg i samhället. Under år 2020 görs satsningar på att förstärka polisens resurser och öka polisens närvaro och tillgänglighet i samhället. Polisen deltar aktivt i tväradministrativa insatser inom området våld i nära relationer. Polisen arbetar effektivt för att minska tillgången på narkotika. Det nya alarmsystemet, Ålarm, tas i bruk där nödsamtal och- meddelanden ska hanteras på ett effektivt sätt. Arbetet med byggandet av det nya polishuset utgår från polisens behov och följs löpande upp. För att trygga kompetensförsörjningen i samband med pensioneringar genomgår fem poliser underbefälsutbildning och tillståndsenheten förstärks.

JÄMSTÄLLDHETS- OCH JÄMLIKHETSPOLITIK

Jämställdhetsarbetet har en särskild relevans att bidra till landskapets Agenda för jämställdhet och dess måluppfyllelse eftersom jämställdhet är en förutsättning för hållbar utveckling. Jämställdhet handlar om kön, makt, rättvisa, frihet och demokrati men är också en drivkraft för tillväxt, hållbar utveckling och kvalitet i verksamheten.

Landskapsregeringen konstaterar att en enhetlig struktur för styrdokument av övergripande karaktär är att föredra likt Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland. Landskapsregeringens Agenda för jämställdhet (2019-2030) förtydligar ramverket för jämställdhet. Förverkligandet av agendan konkretiseras i landskapets budget.

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken och jämställdhetsarbetet på Åland är att kvinnor och män ska ha samma frihet och makt att forma samhället och sina egna liv och att bidra till samhällets utveckling. Strategiska inriktningar är jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, jämställd utbildning, jämn fördelning av det oavlönade hem- och omsorgsarbetet, jämställd hälsa och att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Agendan utgår från att kvinnor och män, flickor och pojkar inte är enhetliga grupper utan att analyser av olika maktordningar har stor betydelse för träffsäkerhet och genomslag för jämställdhet.

Hbtqia-frågor

Ett strategiskt arbete med hbtqia-frågor måste ske systematiskt och målinriktat och landskapsregeringen har därför utarbetat en handlingsplan för hbtqia-personers lika villkor i det åländska samhället (2019-2025). Syftet med handlingsplanen är att ge hbtqia-personer på Åland en röst genom att belysa specifika frågor, lyfta relevant lagstiftning och identifiera olika aktörer med relevans för att främja jämlikhet och delaktighet. Handlingsplanen är ett verktyg för att göra samhället mer tillgängligt, tryggt och inkluderande för hbtqia-personer samt fungera som stöd vid planering och utformning av verksamheter.

Landskapsregeringen kommer under året att erbjuda utbildning och kompetensutveckling för olika målgrupper som ett led i förverkligandet av handlingsplanen.

Nolltolerans mot våld i nära relationer

Fokusområden under året är mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, män och maskulinitet samt hälsa och livskvalitet. Regeringens mål är nolltolerans mot våld vilket kräver åtgärder för att förebygga, upptäcka och motverka våld. Arbetet med att utarbeta Agenda mot våld i nära relationer 2019-2030 pågår. Genom en långsiktig strategi och ett riktat åtgärdsprogram lägger landsskapsregeringen grunden till ett mer målinriktat och samordnat arbete mot våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor. Särskilt angeläget är att utveckla våldsförebyggande insatser.

SOCIAL OMSORG

Social trygghet för alla

Målet för socialpolitiken är alla människors lika rätt till trygghet under livets alla skeenden. Landskapsregeringen verkar för att alla ska ha tillgång till likvärdiga sociala omsorger och stödinsatser. I enlighet med LL (1993:71) om planering av socialvården antar landskapsregeringen årligen en socialvårdsplan som innehåller riktgivande mål och anvisningar till kommunerna för ordnandet av socialvården i landskapet under de fem följande åren.

Kommunernas socialtjänst (KST) inleder sin verksamhet 1.1.2021 och landskapsregeringen bistår i enlighet med lag (LL 2016:2) vid planeringen och förverkligandet av samarbetet. Syftet med en samordnad socialtjänst är att främja en likvärdig service, en effektiv användning av resurserna, en samlad kompetens och en ökad specialisering inom personalen, en större integritet, en stärkt anonymitet och ett gott rättsskydd.

Ett omfattande uppdrag är den kompetensutveckling som krävs för verkställande av den föreslagna, nya socialvårdslagstiftningen. Föreslaget ikraftträdelsedatum är 1.1.2021 och i lagstiftningspaketet ingår socialvårdslagen och de lagar som sammanhänger med den såsom äldrelagen, lagen om yrkesbehörighet inom socialvården samt klienthandlingslagen. För att bidra till detta avser landskapsregeringen ordna informations- och fortbildningstillfällen.

Landskapsregeringen fortsätter utveckla lagstiftningen med beaktande av de utmaningar socialpolitiken och välfärdsmodellerna står inför. I det här arbetet ingår bestämmelser om stärkt självbestämmanderätt, ny funktionshinderlagstiftning, ny klientavgiftslagstiftning samt lagstiftning angående elektroniska tjänster. Målet är en hållbar välfärd genom fokus på tidiga, förebyggande insatser, sektorsövergripande samarbete och ökad klientorientering bland annat genom nyttjande av välfärds- och annan teknik. Landskapsregeringen avser bl.a. ta fram underlag för förnyande av klientavgiftslagstiftningen inom socialvården så att den motsvarar de målsättningar som ställs för socialvården om att inga hushåll ska leva i en utsatt ekonomisk position. Användare av både socialvårds- och hälso- och sjukvårdstjänster ska inte drabbas oskäligt av att avgifterna för tjänsterna betalas till olika huvudmän eller av att fastställandet av avgifter kommer att göras av såväl kommunernas socialtjänst som enskild kommun.

Barn, familjer och vuxna

Utbildning och arbete är de viktigaste faktorerna för att minska social marginalisering. För att åstadkomma ett effektivt arbete för att främja välfärd och bekämpa fattigdom krävs insatser inom olika politikområden, såsom sysselsättnings-, bostads-, infrastruktur- och utbildningspolitiken. Ökad klientorientering och tidiga insatser är områden som ligger i fokus för den nya kommande socialvårdslagstiftningen som ett led i att stärka klienternas egen livskompetens och möjliggöra egen försörjning. Målet är att stärka familjers egna resurser utifrån deras individuella behov och med tanke på barnets bästa möjliggöra positiva förändringar på lång sikt genom tidiga stödinsatser.

En förutsättning för ett samhälle där alla känner tillit och kan vara delaktiga är att de grundläggande behoven tillgodoses. Landskapsregeringen följer utvecklingen beträffande behovet av utkomststöd och allmänt bostadsbidrag. Landskapsregeringen stöder implementeringen av den nya socialvårdslagen med fokus på förebyggande socialarbete med målsättning att minska på behovet av långvarigt utkomststöd och främja förmågan att försörja sig själv samt målet att utveckla välfungerande samarbetsformer över sektorsgränserna där medborgarna är välinformerade om sina rättigheter till stöd och service.

Landskapsregeringen avser ytterligare stärka det förebyggande arbetet genom utarbetande av förslag till en ny lag om social kreditgivning. Social kreditgivning kan fungera som ett verktyg i arbetet mot ekonomisk utsatthet.

För att uppnå ett samhälle där alla känner tillit och är delaktiga krävs också ett aktivt arbete för att avskaffa alla former av fysiskt, psykiskt, sexuellt och verbalt våld och övergrepp. En del av detta arbete är att garantera stöd åt dem som utsätts för våld i nära relationer. Landskapsregeringen sörjer sedan år 2016 för att det finns tillgång till tillräckliga skyddshemstjänster för invånare i hela landskapet. Landskapsregeringen ansvarar för styrningen av skyddshemsverksamheten och samordningen av skyddshemstjänsterna. Den nya kommande socialvårdslagen tydliggör kommunernas ansvar för att ordna socialservice för stödbehov på grund av närstående- och familjevåld.

Äldre och äldreomsorg

Landskapsregeringens målsättning är att främja koordinerade individuellt behovsanpassade socialvårds- och hälso- och sjukvårdstjänster av god kvalitet och en jämlik servicenivå. Tjänster som utförs av socialvården och ÅHS ska i större utsträckning planeras och genomföras så att de bildar en funktionell helhet som erbjuds i rätt tid. För att stärka servicenivån i hemliknande förhållanden, tillgången till nära människorelationer och främja äldres grundtrygghet avser landskapsregeringen stärka ställningen för individuellt behovsanpassad vård av äldre. Landskapsregeringen ser också över möjligheten att stärka lagstiftningen angående digitala tjänster inom socialvården för att därmed bidra till utveckling av nya tjänster som är tillgängliga över hela Åland.

Tillgänglighet och funktionshindersservice

Landskapsregeringen vidtar åtgärder för att förbättra tillgängligheten och livsvillkoren för alla i samhället oavsett funktionsförmåga genom "Ett tillgängligt Åland" åtgärdsprogram för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik 2017 – 2020 och "Handlingsplanen för nordiskt samarbete om funktionshinder 2018–2022". Rådet för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland avses främja, följa och påverka verksamheten på olika områden. Ålands landskapsregering är delaktiga i Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder och i den nationella Delegationen för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Landskapsregeringen avser förnya lagstiftning vilken har till syfte att trygga funktionshindersservice och klientavgifter på lika villkor oavsett funktionsnedsättning, förbättra ställningen för familjevård av personer med funktionsnedsättning, stärka självbestämmanderätten och arbetslivsdelaktigheten.

Arbete mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel

Att förebygga risk- och missbruk av alkohol, narkotika, doping, tobak och spel (ANDTS) genom preventiva och hälsofrämjande insatser är en viktig del i att skapa förutsättningar för välmående och delaktighet. Ändamålsenliga vård- och stödinsatser och insatser för att minimera skadeverkningar främjar även dessa målsättningar.

Landskapsregeringens ANDTS-politiska program för åren 2017 - 2020 innehåller övergripande politiska målsättningar och formulerar åtgärder på ANDTS-området som avdelningar vid landskapsregeringen och landskapsmyndigheterna planerar under programtiden.

Landskapsregeringen fortsätter att stöda samordningsfokuserade och rusmedelsförebyggande insatser och att främja ansvarsfull alkoholservice.

Landskapsregeringen idkar erfarenhetsutbyte i rusmedelspolitiska frågor med de nordiska länderna och de övriga självstyrande områdena för att stärka det nordiska samarbetet på området och främja kunskapsbaserad beredning.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

I syfte att reglera vilka screeningar den offentliga hälso- och sjukvården ska ordna antas en förordning om screening som grundar sig på medicinsk och hälsoekonomisk evidens för när det är motiverat att införa screening.

Utgående från målsättningarna i tandvårdsprogrammet bereds ett system med begränsad tandvårdssedel riktat till dem som har rätt till och mottar hälsofrämjande besök för äldre. Avsikten med tandvårdssedeln är att till ett bestämt värde erbjuda grundläggande undersökning valfritt inom privat eller offentlig tandvård. Vidare utreds tillsammans med ÅHS och den privata tandvårdssektorn möjligheterna att förbättra statistiken om tandhälsa och tandvård. Fortbildningstillfällen som förebygger god mun- och tandhälsa för äldre organiseras i samarbete med ÅHS:s tandklinik.

För att främja skärgårdsbefolkningens välmående och tillgång till vård organiserar landskapsregeringen seminarier och föreläsningar och kartlägger nuvarande digitala tjänster i syfte att i samarbete med ÅHS ta i bruk nya digitala hjälpmedel.

Tillsammans med ÅHS och Institutet för hälsa och välfärd ordnas seminarium för att hjälpa ålänningarna att bli tobaksfria.

Barns och ungas välmående följs upp och tillsammans med utbildnings- och kulturavdelningen koordineras insatser för förbättrat välmående.

Hälso- och sjukvårdsbyrån följer hälso- och sjukvårdsreformen i riket och en utredning om lagstiftningsbehörighet ifråga om privat hälso- och sjukvård påbörjas.

MILJÖ

Miljöarbetets övergripande målsättning är ett ansvarsfullt och hållbart användande av tillgångarna för att bevara naturen och livsbetingelserna för människan som en del av naturen. Miljöarbetet är därför en central del i förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan. Under året kommer satsningar att göras för att informera om miljölagstiftningen och ökad miljömedvetenhet.

Livskraftig natur

Många biotoper som förekommer på Åland är idag hotade och allt flera arter visar minskande populationstrender. Målsättningen för naturvården är att genom olika typer av biotopskydd samt skyddsåtgärder för hotade och sårbara arter, bevara och återskapa biologisk mångfald i form av livskraftiga populationer av våra ursprungsarter såväl på land som i den marina miljön samt att skydda både naturliga livsmiljöer och sådana artrika kulturmiljöer som har skapats av det traditionella jord- och skogsbruket. Det genetiska arvet som utgörs såväl av våra odlingsväxters vilda släktingar, som av de gamla varianterna av dagens kulturväxter, är en viktig del av den genetiska mångfalden och förutsättningarna för anpassningen till ett föränderligt klimat.

Genomförandet av Natura 2000-programmet har en fortsatt hög prioritet, tillika som även andra viktiga områden behöver skyddas. Målsättningen är att på olika sätt skydda minst 10 % av kust- och havsområden både enligt konventionen om biologisk mångfald och Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda. Samtidigt utökas även områden som är lämpliga för rekreation. Ett av fokusområdena är ett långsiktigt skydd för prioriterade skogsbiotoper, med beaktande av principerna för hållbart skogsbruk. Det är viktigt att arbeta med återskapande av olika biotoper vars status har blivit kritisk, exempelvis behövs restaureringsåtgärder i våtmarks- och vårdbiotoper. Utgående från inventeringar görs förvaltningsplaner för utvalda arter och biotoper för att bättre kunna vidta relevanta skyddsåtgärder. Arbetet med kartläggning och åtgärder mot främmande invasiva arter fortsätter.

Rent vatten

Syftet med vattenvården är att uppnå god status och förhindra försämring i sjöar, grundvatten, kust- och havsområden. Centrala styrmedel är gällande förvaltningsplan och åtgärdsprogram för åren 2016 - 2021 med många åtgärder mot övergödning. Förslag till ny förvaltningsplan och nytt åtgärdsprogram tas fram under år 2020 med avsikten att antas senast i december 2021.

Under året slutförs arbetet med en ny modern vattenlag. Syftet är ett tydligt regelverk för att uppnå god status och främja en långsiktig hållbar utveckling.

För att säkerställa god kvalitet i befintliga och nya vattentäkter och tillgång till dricksvatten av god kvalitet fortsätter arbetet med att ta fram detaljerade skyddsföreskrifter för de olika täkterna.

VA-arbetet vidareutvecklas utgående från den första versionen av VA-planen som tagits fram. VA-samarbetet kommer fortsättningsvis att uppmuntras så att gemensamma kommunövergripande åtgärder kan genomföras. Arbetet med en åländsk vattentjänstlag påbörjas.

Det internationella samarbetet bedrivs genom deltagande i HELCOM:s arbete med ett nytt åtgärdsprogram för Östersjön, i den nordiska Hav- och kustarbetsgruppen samt genom deltagande i ett antal internationella samarbetsprojekt.

I EU-projektet Coast4us fortsätter den lokala samverkan för bättre vattenmiljöer och en långsiktigt hållbar kustzonsplanering och förvaltning. I projektet skapas hållbara kustzonsplaner riktat mot övergödning, klimatanpassning och biologisk mångfald. Genom ett nytt Central Baltic projekt planeras innovativa metoder och aktiviteter mot övergödning genomföras under åren 2020 - 2022. I Seabased testas innovativa åtgärder som på olika sätt kan kompensera för näringsutsläpp. Inom ramen för det lagstadgade arbetet med en havsplan planerar landskapsregeringen deltagande i ett EU-projektet MSP2life där Åland samarbetar med de omkringliggande Östersjöländerna.

Cirkulär ekonomi

För att nå ett hållbart samhälle måste vi övergå till en cirkulär ekonomi. Det är viktigt att produkter designas så att de går att reparera och återanvända. Det är nödvändigt att använda de resurser som finns i omlopp och inte ständigt förbruka nya material. Offentlig sektor har stora möjligheter att påverka utvecklingen genom att ställa krav vid upphandling. Exempelvis kan krav ställas på längre livslängd, d.v.s. att produkterna ska gå att reparera eller ska gå att återanvända, krav på återvunna eller förnybara material, krav på att miljö- och hälsofarliga material ska undvikas. Material som innehåller farliga ämnen ska fasas ut ur kretsloppet och tas omhand på ett säkert sätt. Nya arbetstillfällen skapas i en cirkulär ekonomi genom att elektronik repareras, skor lagas, kläder sys om etc. Landskapets avfallsplan ska revideras när de kommunala uppdaterade renhållningsplanerna inkommit.

Landskapsregeringen kommer under året att arbeta för att minska engångsplaster inom förvaltningen. Fokusområdena är plaståtervinning, minskad nedskräpning, kunskapsuppbyggnad, minskad plastanvändning och utfasning av giftig samt onödig plast. Arbetet mot mikroplaster i naturen är viktigt för att skydda sjöar, hav, dricksvatten, fiskar, djur och människors hälsa.

God miljöhälsa

Miljöhälsovårdens övergripande målsättning är att garantera säkerhet och kvalitet för animaliska livsmedel, främja en god djurhälsa och välfärd genom övervakning och bekämpning av djursjukdomar. Under året kommer landskapsregeringen att fortsätta övervakningen av varroakvalster på bin med utökade provtagningar för att bevara landskapets varroafria status. Bekämpning av viral hemorragisk septikemi (VHS) i odlad fisk kommer att genomföras enligt Ålands utrottningsprogram för VHS och i samband med det planeras provtagningar under år 2020. Förekomsten av främmande ämnen i animaliska livsmedel såsom antibiotika, hormoner och färgämnen kommer att undersökas genom det årliga övervakningsprogrammet.

Under året utreds vilka veterinära förvaltningsuppgifter som ska handhas av landskapsregeringen med beaktande av gränsdragning till riket och ÅMHH. Landskapsregeringen ska utarbeta beredskapsplaner för bekämpande av smittsamma djursjukdomar som kan skapa allvarliga konsekvenser för samhället och i samband med det ska beredskapslaget upprätthållas. Det systematiska samarbetet kommer att vidareutvecklas mellan landskapsregeringen och ÅMHH, privata veterinärer samt andra myndigheter och aktörer för att garantera säkerhet och kvalitet för livsmedel, främja djurens hälsa och välfärd som bidrar till ett hållbart samhälle. Allmänheten informeras om risker med smittsamma djursjukdomar och zoonoser särskilt i samband med import av levande djur till Åland.

UTBILDNINGS- OCH KULTURPOLITIK

Kravet på hållbar utveckling omfattar även kunskapstriangeln i vilken forskning, utbildning och innovation utgör bärande begrepp. En integration mellan dem i utbildningssystemet genererar kunskapstillväxt som i tillämplig form stimulerar bl.a. näringslivet. Landskapsregeringen har i det utbildningspolitiska programmet, Utbildning 2025, fokuserat på framtida utmaningar främst gällande hållbarhet, flexibilitet, digitalisering, jämställdhet och jämlikhet, entreprenörskap och integration.

Kultur ger livskraft. Landskapsregeringens övergripande målsättning är att de konstnärliga uttrycken kan utvecklas och stödjas genom åtgärder för att förmedla av konst och kultur när så många olika grupper som möjligt. Vid transformering till ett hållbart samhälle visar kulturen på möjligheter att bana nya vägar framåt. Kultur är den fjärde pelaren som balanserar och samverkar mellan de sociala, miljömässiga och ekonomiska dimensionerna där kulturen dels har ett egenvärde, dels en vägledande roll.

Grundskolan

Utbildning ska främja välmående och ge redskap som är nödvändiga. Samarbetet mellan barnomsorg och skola förstärks under året genom landskapsregeringens implementering av förslaget till ny landskapslag om barnomsorg och grundskola, LF 28/2018-2019, som är tänkt att träda ikraft 1.1.2021. Barnomsorgen inklusive förundervisningen överflyttas därmed till utbildningsförvaltningen.

Nya läroplaner för grundskolan och för förundervisningen är under arbete. Barnomsorgen och skolan ska ge en stabil plattform för ett kontinuerligt lärande samt nya invånares integration i det åländska samhället. Flickors och pojkars individuella behov och förutsättningar, begåvning och olikheter ska beaktas i undervisning och övrig verksamhet som sker i skolan. Förmågan att tolka, producera och värdera olika teckenvärldar i olika miljöer (multilitteracitet) vid sidan av de mer traditionella basfärdigheterna och digital kompetens ska betonas i takt med elevernas ålder och mognad. Pedagogiska metoder som stöder lärandet med hjälp av programmering undersöks, tas fram och utvecklas.

Grundskolornas huvudmän, kommunerna, har i uppgift att i enlighet med centrala styrdokument stöda flickors och pojkars trygghet och välmående i skolvardagen. För elever med särskilda

svårigheter ska stödåtgärder verkställas i ett tidigt skede. Nya verksamhetsformer inom grundskoleutbildningen och ett system för att underlätta nyrekrytering av skolpsykologer byggs upp.

Gymnasienivån och vuxenutbildningen

Förändringar i omvärlden ställer krav på revidering av gymnasielagen.

Ålands gymnasium i allmänhet och Ålands yrkesgymnasium i synnerhet utgör centrala resurser som kvalitetssäkrare på den åländska arbetskraftsmarknaden medan Ålands lyceums roll är att ge studeranden konkurrenskraftiga redskap för fortsatta studier vid universitet och högskolor. Utbildningsvägarna ska vara öppna och leda till anställningsbarhet eller studier på högre nivå.

Ålands gymnasium ska upprätthålla och utveckla ett flexibelt utbildningsutbud som ska svara mot den framtida arbetsmarknadens mångfasetterade behov. En flexibel vuxenutbildning och en utbyggd kompetensvägledning för unga och vuxna genom "Visa vägen" är grundförutsättningar för den framtida kompetensförsörjningen i landskapet. Det utbildningspolitiska programmet följs upp.

Högskolan

Högskolan på Åland ska fungera som motor för Åland, dess näringsliv och offentliga sektor genom sina utbildningar och sitt forsknings- och utvecklingsarbete. Högskolan har en viktig funktion i att tillgodose självstyrelsens behov av kompetens på högre nivå. Kunskapstillväxten ska genom tillämpningar och omsättning i näringarna utveckla samhället i en hållbar riktning. Högskolans styrkeområden ligger såväl inom den tekniska och digitala sidan som tjänste- och serviceproduktion. Den öppna högskolan ska erbjuda fullgoda möjligheter för ålänningar till fortbildning och kompetenshöjande utbildning.

Högskolan bedriver yrkesinriktad utbildning som motsvarar behovet och efterfrågas i det åländska samhället. Högskolans utbildningsutbud ska möjliggöra flexibla studievägar med reella val för studerande. Verksamheten ska bidra till att skapa nya jobb och öka inflyttningen till Åland. Högskolan ska utveckla samarbete med relevanta universitet och yrkeshögskolor i närområdet samt med det åländska näringslivet. Högskolans tillämpade forskning ska stöda utbildningen och utvecklingen inom arbetslivet.

Landskapsregeringens styrning av högskolan, högskolans organisationsstruktur och forskningsverksamhet är under utveckling under året. Revidering av högskolelagen inleds.

Sjöfartsutbildningen

Sjöfartsutbildningen på Åland behöver utvecklas. Alandica Shipping Academy (ASA) utgör den nya samarbetsorganisationen och marknadsföringsnamnet på den samlade åländska sjöfartsutbildningen, som består av de tre utbildningsenheterna Högskolan på Åland, Ålands Sjösäkerhetscentrum och Ålands gymnasium. ASA leds av en styrgrupp med representanter från de tre enheterna samt landskapsregeringen. En projektledare leder den operativa verksamheten gällande samordning och marknadsföring.

Kultur, kulturarv och arkiv

Kultur har alltid varit en stor del av det officiella nordiska arbetet. Det nordiska samarbetet syftar till att förstärka nordiska och regionala intressen och värderingar samt att gynna ett starkare Norden i världen. Åland medverkar i framtagandet av ett nytt nordiskt kulturpolitiskt samarbetsprogram för prioriteringar och strategier för åren 2021–2024. Nästa nordiska kultursatsning utanför Norden kommer att äga rum i Kanada år 2021 och ska uppmärksamma konstnärlig innovation, inkludering och hållbarhet. Åland kommer också att delta i kulturprogram i Bryssel för att stärka närvaron av nordisk kultur och konst i Europa, vid Centre for Fine Arts Bozar. Det nordiska museichefsmötet ska hållas i Seattle för att knyta kontakter med The Nordic Museum. Meningen med Ålands deltagande är att lyfta fram Åland i deras museisamling.

Arbetet med ett nytt kulturpolitiskt program påbörjas för att peka ut den framtida riktningen för landskapets kulturpolitik. Det ska ses som ett medel för att arbeta strategiskt och hållbart med de kulturella resurserna så att de gynnar samhällsutvecklingen. Det kulturpolitiska programmet ska ses som ett stöd för de beslut när det gäller de prioriteringar som ska göras så att alla innevånare kan ta del av och skapa kultur.

Kulturella och kreativa näringar växer där efterfrågan på konst, kulturprodukter och tjänster ökar. Landskapsregeringen vill skapa goda förutsättningar för en näringsutveckling där nya verksamheter ska ha utrymme att växa fram. Kulturbedriften får i uppdrag tillsammans med näringsavdelningen att titta närmare på behovet av att utveckla entreprenörskapet inom kulturella och kreativa näringar samt samverka mellan kultur och näringsliv. Meningen är att synliggöra de kulturella och kreativa näringarnas betydelse för ekonomisk tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft.

Ålands kulturdelegation medverkar till att de kulturpolitiska målen uppfylls och beslutar om fördelning av stipendier och understöd till kulturarbetare och organisationer. Under året ska Ålands kulturdelegations status som myndighet tydliggöras genom en revidering av lagstiftning.

Under året får gästbostaden ute i Eckerö Post- och tullhus nya utrymmen. Gästbostadsverksamheten är en växande verksamhet och behov av flerstipendier ökar. Detta för att främja konstnärligt skapande i en annan miljö för fördjupande av konstnärliga idéer. Under året ska en långsiktig strategi tas fram för verksamheten och hur den ska utvecklas.

Biblioteket är än idag kärnan i den kommunala kulturverksamheten och den enda kulturverksamhet som är lagstadgad. Biblioteket är en offentlig arena som bidrar till öppna, demokratiska samhällen genom kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Under året förnyas Centralbiblioteksavtalet mellan landskapsregeringen och Mariehamns stad vars syfte är att främja och utveckla den allmänna biblioteksverksamheten i landskapet. Under året bör bibliotekslagen förnyas för att få en lagstiftning som bl.a. tar hänsyn till de senaste årens IT-utveckling.

Åland Film Commission fortsätter arbetet med att stärka Åland som inspelningsplats, främst genom att göra Åland mer internationellt känt. Den antagna filmstrategin har gjort att intresset för Åland som inspelningsplats ökat markant. Behovet av arbetskraft kopplat till filmbranschen och inspelningar på plats ökar. Målet är att öka antalet potentiella professionella filmarbetare inom landskapet genom utbildning av vissa yrkesgrupper inom frisör-, krögar-, musiker- och elektrikerkåren.

Arbetet med att förverkliga självstyrelsejubiléet Åland 100 år intensifieras. Ramen för landskapsregeringens och det mera officiella firandet är satt från och med den 9 juni 2021 till 9 juni 2022 och tänkt att engagera samtliga ålänningar samt även uppmärksammas av de nordiska grannländerna. Under året koordineras förberedelserna och arbetet med programinnehåll tillsammans med förvaltning, olika nätverk och partners från näringsliv, tredje sektorn och andra medaktörer.

Landskapsregeringen har beslutat att besökscentret i Bomarsund utgör en del i firandet av Åland 100 år. Under året påbörjas planeringen av byggandet av besökscentret med tillhörande infrastruktur och dess innehåll, förmedling av platsens historiska grund till Ålands unika ställning.

Landskapsregeringen vill förädla besöksupplevelsen genom att investeringar i de besöksmål som förvaltas av Ålands museum som också är till gagn för turistnäringen och företagande inom andra samhällsområden. Verksamheten vid Eckerö post- och tullhus ska utökas för att möjliggöra uppvisande av konsthantverk och design samt ge utrymme till den nya åländska samlingen inom området.

Landskapsregeringen vill främja utvecklingen på museiområdet ytterligare genom att ta ett steg vidare i organisationsutvecklingen från år 2016 och arbeta för att Ålands Museum får en mer fristående roll gentemot allmänna förvaltningen.

Ålands museum behöver ändamålsenliga och säkra utrymmen för sin föremålsförvaltning samt utställningsrekvisita. Under året utreds hur både logistik och utrymmen kan effektiviseras genom att ingå ett samarbete med Åland Post Ab.

Omställningar i levnadssätt och en hög exploateringstakt innebär att många traditionella bebyggelsemiljöer och dess kulturvärden riskerar att försvinna eller förvanskas. Landskapsregeringens arbete med fysisk strukturutveckling som tar fasta på hållbar markanvändning där arbetet med att fånga upp landskapens kärnvärden och se kulturmiljöer i ett helhetsperspektiv ingår. Meningen är att lyfta fram det mest särpräglade av Ålands kulturlandskap för att kunna verka för Ålands självstyrelsepolitiska strävanden så att deras unika särprägel och värden upprätthålls. Under året påbörjas arbetet med att upprätta dokument för utpekande av landskapsintressen.

För att uppnå antagna hållbarhetsmål vill landskapsregeringen införa ett byggnadsvårdsbidrag/restaureringsbidrag som riktar sig mot privatpersoner och föreningar för att höja den allmänna ambitionen att bevara det bebyggda kulturarvet, genom att främja ett hållbart konsumtionsmönster inom byggnadssektorn och därmed en mer cirkulär ekonomi.

Landskapsarkivet fortsätter att utveckla dokument- och e-förvaltningen genom bl.a. arkivplaner. Likaså fortsätter arbetet med att öka tillgängligheten till digitalt arkivmaterial i allmänhet. Prioriterade områden är digitala tjänster vad beträffar dagstidningar och därutöver vissa privata arkiv med fokus på material, som är föremål för ett internationellt intresse. Digitaliseringen ses som ett verktyg för att effektivisera och förenkla för medborgare, förvaltning och företagare.

Idrott och främjande av fysiska aktiviteter

Under år 2017 utarbetade landskapsregeringen Program för idrott, motion, hälsa och en aktiv fritid. Det sakkunniga Rådet för idrott, motion och hälsa har uppdraget att förverkliga programmet som har en stark betoning på Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda. Under år 2019 har rådet främst fokuserat på utvecklandet av en idrottsportal. Arbetet fortgår under år 2020.

Under hösten 2019 har rådet inlett planering av projektet Motion på recept. Satsningen går ut på att stöda personer som av olika anledningar behöver vara mera fysiskt aktiva. Motion på recept är tänkt att inledas år 2020. Inför år 2020 har även riktlinjer framtagits för stöd till idrottsföreningarnas satsningar på barn med särskilda behov.

Med anledning av Ålands självstyrelses 100 årsjubileum avser landskapsregeringen att uppmärksamma idrott, motion och hälsa. Under åren 2021 och 2022 budgeteras särskilda medel för detta ändamål. Landskapsregeringen uppmanar organisationer och föreningar att komma med i firandet och inleda planeringen av jubileumsevenemang och -aktiviteter under år 2020.

Landskapsregeringen avser också revidera idrottslagen under år 2020.

NÄRINGS-, ARBETSMARKNADS- OCH REGIONALPOLITIK

Hållbart näringsliv

Målsättningen med näringspolitiken är bärkraftiga företag, en hög sysselsättningsgrad, ökad skattekraft och en hållbar ekonomisk tillväxt. Närings- och sysselsättningspolitik går hand i hand genom att goda förutsättningar för företagens utveckling ger fler jobb vilket är grunden för välstånd. Långsiktighet och förutsägbarhet skapar stabilitet för företagsverksamheten.

I landskapsregeringens arbete med att skapa gynnsamma villkor för företagande ingår insatser ifråga om entreprenörskap, att det ska vara enkelt att starta upp ett företag, att det finns tillgång till kapital för företagens utveckling samt att det finns tillgång till arbetskraft och kompetensförsörjning.

Tillväxtpolitik

Tillväxten i den åländska ekonomin mäts genom den årliga förändringen av det samlade förädlingsvärdet i både privat och offentlig sektor. Viktiga komponenter i en politik som stimulerar näringslivets långsiktigt hållbara ekonomiska tillväxt är företagens möjligheter att exportera varor och tjänster, kapitalförsörjning till investeringar i innovationer, kompetens till ökad produktivitet och ett positivt företagsklimat som uppmuntrar entreprenörskap och underlättar omstrukturering till verksamheter med bättre lönsamhet.

Den långsammare tillväxttakten i den åländska ekonomin sedan finanskrisen analyseras nu mot bakgrund av de globala megatrender som kan urskiljas: teknisk utveckling, förändringar i konsumentbeteende till följd av ändrad befolkningsstruktur, klimatförändringar som leder till ändrad politik och den globala omfördelningen av ekonomisk makt. Alla dessa trender påverkar de åländska företagen som till stor del är exponerade mot omvärlden. Underlaget ska användas till utformning av åtgärder som främjar framväxten av fler högproduktiva exportföretag och då bör även administrationen kring handeln underlättas och företagens övriga produktionsvillkor vara konkurrenskraftiga. Arbetet med en förenkling av regelverken fortsätter. Helhetseffekten av avdragen inom kommunalbeskattningen bedöms vara gynnsam för tillväxten.

Ett led i arbetet med Utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 5 är att ta ett integrerat grepp på tätortsfrågorna kollektivtrafik och användningen av den fysiska markresursen.

Den åländska besöksnäringen inklusive sjöturismen utgör hela 18 procent av förädlingsvärdet. Det har skett en tydlig omstrukturering inom den landbaserade turismen även om antalet inresande till Åland varit stabilt likaså de kommersiella övernattningarna i olika logityper. Antal övernattningar i stugbyar och camping minskar medan övernattningar i eget fritidshus har ökat. Hotellgästerna står numera för den största andelen av landkonsumtionen och flera stuganläggningar är borttagna från marknaden. Turismens utmaningar är svag lönsamhet, att gästerna förväntar sig elektroniska tjänster, söker maximal flexibilitet och bokar senare och stannar kortare tid. Golfvärdarnas dygnskonsumtion är fortfarande högst. Satsningen på evenemangsturism som startar upp bidrar till att utveckla nya säsonger. Det krävs en tydlig implementation av varumärkesplattformen och nischad marknadsföring med erbjudanden om reseanledningar. De offensiva satsningarna på bl.a. MatÅland, modernisering och standardhöjning av de åländska gästhamnarna och vandringsleder för naturupplevelser lyfter besöksnäringen.

Under år 2020 färdigställs landskapsregeringens förslag till de nya EU-medfinansierade närings- och sysselsättningspolitiska programmen med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Eruf, och Europeiska Socialfonden, ESF, samt programmet för gränsöverskridande internationellt samarbete, Interreg för perioden 2021 – 2027. I utformningen av programförslagen integreras utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål och då framförallt mål 2, 5 och 7 genom att stärka de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft, att säkerställa tillgången till kompetent arbetskraft, stärka yrkeskompetens, innovationskraft och kreativ kompetens

i arbetskraften, förbättra tillgången till sysselsättning för alla arbetsökande och förbättra utbildningens arbetslivsorientering.

Sjöfart

Landskapsregeringens målsättning är att trygga en konkurrenskraftig sjöfart under åländsk och finländsk flagg. En hållbar utveckling av sjöfarten uppnås bl.a. genom internationella avtal och förpliktelser med om möjligt global giltighet. Den åländska sjöfartsutbildningen ska hålla en hög kvalitet och utvecklas för att förse sjöfarten med god kompetens och drivkraft att ta sig an förändrade utmaningar. Vid sidan av rederiverksamheten finns ett betydande internationellt verksamt maritimt kluster med en mångfald av inriktningar. Landskapsregeringen medverkar i Sjöfartens Dag som hålls den 13 - 14 maj 2020 och som genom åren har växt till en stor succé som samlar flera hundra personer med maritim koppling och gjort Åland till en maritim mötesplats att räkna med.

Sjöfartens aktiva miljöarbete samordnas inom ramen för IMO (International Maritime Organization) och i EU för närområdet. Den 1.1.2020 träder den globala begränsningen av svavelhalten i marint bränsle i kraft, vilken redan har gällt i Östersjön sedan år 2015. Sjöfartens koldioxidutsläpp mäts och följs upp på fartygsspecifik nivå genom ett omfattande utsläppsuppföljningssystem. Resultaten rapporteras till både EU och IMO. Systemet möjliggör en uppföljning av de verkliga, realiserade utsläppen och har varit i bruk globalt från början av år 2019. IMO har fattat beslut om att minska sjöfartens koldioxidutsläpp för transportarbete ton/kilometer med minst 40 procent senast år 2030 och 70 procent senast år 2050, jämfört med nivån år 2008. Den absoluta mängden koldioxidutsläpp – trots ökad trafikmängd – ska minskas med 50 procent senast år 2050 och efter det fortsätter minskningen gradvis till en total eliminering. Kraven på reducerade koldioxidutsläpp kommer att vara utmanande för våra rederier men samtidigt är det nödvändigt att också sjöfartssektorn bidrar till den nödvändiga förbrukningsminskningen av fossila bränslen.

Jordbruk och livsmedel

Landskapsregeringens målsättning är att stimulera en hållbar, ekonomisk och smart utveckling av det åländska lantbruket och livsmedelsindustrin. I vår omvärld marginaliseras råvaruproduktionen och lantbruket men landskapsregeringens målsättning är att på Åland ska lantbruket kopplat till den lokala livsmedelsindustrin inte bara bevaras utan också utvecklas på ett hållbart sätt så att branschen skapar en långsiktig bärkraft som en del av ett hållbart samhälle. Näringen är komplext uppbyggd och påverkas mycket av svårpåverkbara faktorer som klimat, marknadsfluktuationer och inte minst politiska beslut på europeisk nivå. De för närvarande två största utmaningarna att hantera inom jordbruket är lönsamheten för att skapa en långsiktig bärkraft och jordbrukets förmåga till motståndskraft för utmaningar som klimatförändringar och marknadsförändringar för med sig. Ett aktivt jordbruk kommer att vara en betydelsefull aktör i arbetet med att begränsa klimatförändringar då jordbruket, med rätt metoder, kan binda stora mängder koldioxid samtidigt som odlingsförutsättningar och förutsättningarna för ökad produktivitet förbättras.

Under året kommer landskapsregeringen fortsatt ha tre övergripande fokusområden. Det första är avslutande av landsbygdsprogrammet 2014 – 2020 där landskapsregeringens uppgift är att genomföra programmet effektivt och fördela de återstående resurserna i linje med de övergripande målsättningarna. Det andra området är genomförande av den hållbara livsmedelsstrategin. Strategin startade som ett initiativ från näringen och verkställs i en organisationsmodell tillsammans med aktörerna från näringen inom både fisk och jordbruk, rådgivning och myndighet. Det tredje fokusområdet är utvecklande av nya åtgärder för näringen för det kommande stödprogrammet 2021 – 2027 i linje med landskapsregeringens målsättningar och näringens behov. Arbetet har inletts med definierande av de specifika behov som finns för att utveckla det åländska lantbruket. Även villkoren

för den rådgivning till primärsektorn som finansieras av landskapsregeringen kommer att förnyas för den nya programperioden.

Verksamheten har beröringspunkter med flertalet av Utvecklings- och hållbarhetsagendans sju strategiska utvecklingsmål. Landsbygdsprogrammet och övrig verksamhet bidrar inom områden som förbättrande av vattenkvalitet, bevarande och utvecklande av biodiversitet samt att förbättra utbudet av hållbart producerade livsmedel.

Fiskevård och fiskerinäringen

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet. Arbetet med att nå målsättningen fortsätter inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program. Under år 2020 intensifieras arbetet med att ta fram ett nytt havs- och fiskerifondsprogram för 2021 - 2027.

Fiskemöjligheterna för år 2020, för vilka riktlinjer fastställs årligen på EU-nivå, kommer att minska avsevärt för de kvoterade arterna (lax, strömming, vassbuk och torsk) och kan även medföra att landskapsregeringen behöver reglera nyttjandet av landskapets andel av kvoterna i större utsträckning än tidigare.

Vid årsskiftet 2019 - 2020 avslutas det fiskevårdsprojekt som landskapsregeringen har drivit, med Ålands fiskodling, Guttorp, som huvudman. Resultatet från projektet kommer att utvärderas för att bedöma hur det breddade fiskevårdsarbetet ska bedrivas framledes.

Landskapsregeringens arbete för att främja fiskerinäringen och vårda fiskbestånden stöder förverkligandet av de strategiska utvecklingsmålen 3, 4, 5, 6 och 7 bland annat genom att befrämja en konkurrenskraftig näring samt bidra till åtgärder som syftar till att gynna den biologiska mångfalden och vattenmiljön.

Skogsbruk

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att upprätthålla och vidareutveckla ett hållbart skogsbruk där skogen får en allt större roll inom bioekonomin, klimatpolitiken och i strävan för en hållbar utveckling i hela samhället.

Stormen Alfrida som drabbade Åland den 2 januari 2019 med vindstyrkor på 42,6 m/s i byarna ledde till betydande skador i skogarna. Uppskattningsvis 0,8 - 1 miljon m³ virke fälldes eller skadades i stormen, vilket motsvarar fyra normala årsavverkningar. Skadorna är spridda över hela Åland, men omfattningen har varit lindrigare i den östra skärgården. De största skadorna finner man i skötta gallringsskogar samt i fröträdsställningar. Den åländska skogen består till 45 procent av produktiva bestånd i åldern 21 - 60 år och stormen kommer därmed att ha inverkan på den totala tillväxten i skogarna under en lång tid. Vissa skogsägare har drabbats extra hårt och fått stora delar av sin skog helt förstörd. Det faktum att skadorna är så spridda gör även upparbetningen svår, tidskrävande och kostsam. Detsamma gäller svårigheten att uppskatta den totala omfattningen. För att hjälpa drabbade skogsägare föreslår landskapsregeringen ett stöd för återväxtarbetet de kommande åren. Stödet avses omfatta bidrag för förnyelseåtgärder (markberedning, plantor och plantering).

De omfattande stormskadorna har förutom ekonomiska förluster även varit mentalt påfrestande för många skogsägare då man sett sitt livsverk förstöras. En välfungerande rådgivningsverksamhet och landskapets understöd för skogsbruksåtgärder är därför viktiga incitament för att aktivera och motivera skogsägarna till ett fortsatt hållbart och kvalitetsinriktat skogsbrukande.

Programmet "SkogsÅland2027", som omfattats av Ålands lagting, utgör ett sektorspecifikt bidrag till Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Programmet innefattar ett flertal målsättningar för

såväl skogens nyttjande som bevarande, där en förbättrad lönsamhet inom skogsnäringen är en förutsättning för ett fortsatt aktivt och hållbart skogsbruk på Åland. På grund av stormen Alfrida har landskapsregeringen och skogsnäringen fått lägga om sin verksamhet för att möjliggöra uppredningsarbetet och återställandet av skogsresurserna, vilket bl.a. inneburit att målsättningarna i skogsprogrammet inte kunnat prioriteras under år 2019.

Under de närmaste åren bör fokus ligga på förnyelsen av de skadade ytorna och på en ökad användning av trä i byggnationer för att ta tillvara på så mycket som möjligt av råvaran. Vidare är tillgången till aktuell skogsdata mycket viktig för att främja den privata skogsnäringen och för att behålla skogscertifieringen. Stormen innebar samtidigt att den skogliga datan i portalen MinSkog och resultaten från riksskogstaxeringen blivit inaktuella över en natt. Landskapsregeringen har därför ett stort arbete framför sig att uppdatera uppgifterna i portalen MinSkog samt att vidareutveckla GIS-tjänster och GIS-baserad ärendehantering.

Jakt- och viltvård

Landskapsregeringens ska verka för en god jaktkultur med aktiv viltvård, bra möjligheter till övningsskytte och sunda viltstammar i landskapet. Landskapsregeringen ska säkerställa att jaktbart vilt förvaltas på ett hållbart sätt och att invasiva arters utbredning begränsas. Prioriterade projekt är arbetet med sjöfågelförvaltningen, vårjakten, invasiva arter, förnyelsen av jägarexamen och verksamheten kring eftersök av trafikskadat vilt. Nyttillkomna och potentiellt invandrande arter föranleder också nya arbetsuppgifter.

Arbetsmarknad

Huvuduppgiften för landskapets arbetsmarknadspolitiska verksamhet är att effektivt och ändamålsenligt sammanföra den som söker arbete med den som söker arbetskraft, att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

Verksamheten vid AMS bidrar till att uppnå strategiskt utvecklingsmål 2. Målet är att få alla ungdomar som saknar en yrkesexamen att skaffa sig en sådan och att inflyttade med inga eller bristfälliga kunskaper i svenska ska studera SFI (svenska för inflyttade) eller få ett arbete som de kan försörja sig på samt att personer med olika funktionsvariationer ska komma i arbete på den öppna arbetsmarknaden eller om det inte lyckas att de ska få en meningsfull sysselsättning inom ramen för verksamhet och arbetsverksamhet i sysselsättnings syfte för personer med funktionsnedsättning.

Det relativa arbetslöshetsstalet är totalt sett fortsättningsvis på en låg nivå. Den förändring som kan skönjas är att skillnaden mellan män och kvinnor ökar så att arbetslöshetsnivån för män är högre och det ses tydligast bland unga män under 25 år. Från år 2020 höjs nivån på arbetslöshetsförmånerna.

Den utvärdering av verksamheten vid AMS som pågår involverar såväl personal vid AMS som olika kundgrupper och samarbetsparter. Syftet är att ge underlag för utveckling och förbättring av de olika tjänster som tillhandahålls av myndigheten.

Skärgården

Delaktighet och inflytande i samhällsbyggande frågor är särskilt viktiga för regionen med en kontinuerlig och inkluderande dialog vilken möjliggörs genom den av landskapsregeringen tillsatta skärgårdsnämnden. Arbetet bidrar till utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiskt utvecklingsmål 2. Driftsavtalet med föreningen Företagsam skärgård föreslås fortsätta och innefattar även att representera Åland i Nordiska Ministerrådets Skärgårdssamarbete.

Genom en riktad finansiering till de året runt öppna skärgårdsbutikerna stöder landskapsregeringen en grundläggande service i skärgårdsregionen, vilket är en förutsättning för attraktionskraften för boende, besökare och företag i linje med strategiskt utvecklingsmål 5. Det tillfälligt riktade driftsstödet för färskvarutransporter till butikerna i skärgården som beviljades under år 2019 fortsätter delvis under år 2020 för berörda butiker på södra linjen för att därefter överföras tillbaka till infrastrukturavdelningen och omfattas av en ny upphandlingsprocess.

HÅLLBAR SAMHÄLLSTEKNIK

Landskapsregeringen har som ambition att åstadkomma en samhällsförändring som leder till ett mer hållbart samhälle. Bygg- och energiteamet vid infrastrukturavdelningen har en central roll i detta arbete då de har huvudansvaret för energi-, plan- och byggfrågor. Teamet arbetar kontinuerligt med att planera och genomföra strategiska insatser för att samhället ska närma sig hållbarhetsagendans mål 5, 6 och 7, vilka omfattar attraktionskraft, energiomställning och hållbar konsumtion och produktion.

I nära samarbete med kommuner och andra aktörer läggs grunden för en omställning från beroende av fossila energikällor till ökat användande av lokalt producerad och förnyelsebar energi. Genom kommunikation och aktivt nätverksarbete förankras hållbarhetsarbetet i hela samhället. Ett väl fungerande samarbete med byggsektorn arbetar mot utvecklingsmål 5. En viktig del i detta arbete är att utveckla och förankra programmet för fysisk strukturutveckling hos övriga aktörer.

ENERGI- OCH KLIMATPOLITIK

Det åländska distributionsnätet

Ålands Elandelslag som ansvarar för eldistributionen i den åländska skärgården och på landsbygden kunde efter stormens bedarrande konstatera att dess styrka var av den karaktär som tidigare inte observerats i modern tid. Stora delar av Ålands Elandelslags distributionsnät var utslaget och omfattningen av skadorna var stora. Mariehamns Elnät Ab hade skador främst i södra skärgården och klarade sig efter förhållandena bra. Även Kraftnät Ålands transmissionsnät klarade sig med små skador. Alla tillgängliga resurser kallades in och utöver dessa hämtades resurser in både från svenska och finska sidan. Då stormen främst drabbat kustregionerna på båda sidor om Åland fanns kapacitet att tillgå och som mest arbetade ett hundratal personer med linjerna. Prioriteringsfrågan var en utmaning, men målsättningen var att få tillförsel till de mest tätbebyggda områdena först. Även logistik gällande materiel, arbetsledning och traktering krävde resurser som måste hanteras. I flera fall hade de inhyrda arbetslagen med sig egen arbetsledare och kunde därför arbeta effektivt då de fått information om förutsättningarna på platsen där de skulle reda upp. Efter en mycket intensiv arbetsvecka var största delen av 10 kV nätet spänningssatt och de flesta fastboende hushållen hade strömmen åter. Sommarstugor och enskilt belägna byggnader återfick strömmen i sämsta fall efter upp till en månad. Arbetet med att sammanställa kostnaderna för återställandet är ännu inte slutfört.

Utgående från de synnerligen omfattande skador stormen Alfrida förorsakade står det klart att Alfrida bör betraktas som en naturkatastrof. Kostnaderna för att återställa det åländska distributionsnätet har varit betydande, speciellt eftersom det varit ytterst nödvändigt att återställa eldistributionen i landskapet så snabbt det bara varit möjligt. Detta är kostnader som det i enlighet med bestämmelsen i självstyrelselagens 51 § inte är skäligt att landskapet ska bära. I enlighet med detta avser landskapsregeringen därför att under år 2020 göra en framställning till Ålandsdelegationen om ersättning för de mycket betydande skador Alfrida förorsakade på den samhällsviktiga infrastrukturen i landskapet.

Förnyelsebara energikällor och -effektivering

Ökad användning av lokalt producerade förnyelsebara energikällor är nödvändigt för att samhället ska klara omställningen från fossila bränslen. En av EU:s långsiktiga målsättningar gällande klimat- och energiåtgärder är att minska utsläppen av klimatpåverkande växthusgaser, bl.a.

koldioxidutsläppen med 40 % till år 2030, jämfört med 1990 års nivå. I Energi- och klimatstrategin formuleras hur och till vilken del Åland kan bidra till åtagandet. Det långsiktiga arbetet med att nå målsättningarna fortsätter med ökad intensitet.

På basis av strategin har stöd för konvertering till förnyelsebar energi inom hushåll och företag införts, vilka fortsätter under år 2020. Stöd ges även till kommunernas arbete med att bli mer koldioxidneutrala och spara energiresurser. Biodiesel kommer även fortsättningsvis, där det är möjligt, användas i landskapets fordon och i den av landskapet understödda kollektivtrafiken. Nya tekniker i kombination med utbyggnad av när- och fjärrvärmesystem bidrar till bättre förutsättningar för nyttjandet av biobränslen. I enlighet med tidigare beslut och i samarbete med näringslivet stödjer landskapsregeringen även förverkligandet av Ålands första biogasanläggning.

Produktionen av el från solceller ökar kontinuerligt, men huvuddelen av produktionen kommer från hushållens produktion för eget bruk. För att nå upp till Energi- och klimatstrategins målsättning, med en installerad effekt om 17 MW år 2030, räcker det inte med att hushållen ensamma står för nyinstallationerna utan det kommer att vara nödvändigt att etablera några större solcellsanläggningar som även levererar el till elnätet. En stödordning tas fram för att möjliggöra detta.

Det nuvarande stödsystemet till den befintliga åländska vindkraftsproduktionen inleddes år 2016 och fortsätter fram till och med år 2022. Under hösten 2019 slutförs en upphandling av elproduktion från nybyggda vindkraftverk vars kostnadseffekt kommer att synas i budgeten först år 2021.

Bygg- och energiteamet samverkar med övriga förvaltningen, kommuner och andra samhällsaktörer i arbetet med att skapa en hållbar utveckling. En viktig samarbetspartner är Flexens Oy Ab som med stöd från landskapsregeringen startat sitt arbete med att utveckla demoplattformen Smart Energy Åland. Ambitionen är att ta fram nya innovativa energisystem och effektivisera användningen av befintlig infrastruktur inom energiområdet.

BOSTÄDER OCH BYGGANDE

Målsättningarna för bostadspolitiken är att verka för en god tillgång på ändamålsenliga bostäder för olika målgrupper och i olika regioner samt skapa förutsättningar för ett bostadsbestånd som ger möjlighet till ett hälsosamt och miljömässigt hållbart boende. För att uppnå dessa målsättningar används olika stödformer vars uppgift är att stimulera till ändamålsenliga investeringar i nybyggda bostäder samt reparationer av och energieffektiviserande åtgärder i det befintliga bostadsbeståndet.

Uppvärmning av byggnader står för en stor del av den totala energi som förbrukas varje år, energieffektiviserande åtgärder i byggnader som en del av Energi- och klimatstrategin är en förutsättning för att nå de övergripande klimatmålen på EU-nivå och global nivå. Införlivandet av det omarbetade EU-direktivet om byggnaders energiprestanda kommer att ställa högre krav vid renovering och nybyggande och lyfter frågan om hur det åländska byggandet kan bli mer hållbart. De allt striktare kraven kommer sammantaget att medföra stora utmaningar för hela samhället och landskapsregeringen har förutom den lagstiftande rollen även en viktig stödjande och rådgivande funktion i detta.

INFRASTRUKTUR- OCH TRANSPORTPOLITIK

Trafikverk

Landskapsregeringen inleder lagstiftningsarbetet för att bilda ett trafikverk, vars uppdrag är att underhålla och utveckla landskapets infrastruktur och kommunikationer. Syftet med reformen är att renodla centralförvaltningens uppgifter och genom detta förenkla styrningen, samtidigt som bättre möjligheter ges till att leda infrastruktur- och trafikfrågorna med långsiktighet och effektivitet.

Trafiksäkerhet

Trafiksäkerhetsarbetet är centralt inom det trafikpolitiska området. Under år 2020 fortsätter arbetet att med samordnande insatser skapa en säkrare trafikmiljö med det långsiktiga målet att nå så nära noll-visionen som möjligt, d.v.s. inga svåra olyckor eller dödsfall i trafiken. Trafiksäkerhetsfrämjande insatser genomförs i trafiknätet, den fysiska planeringen förbättras ytterligare och arbetet med att öka kunskapen bland trafikanterna fortsätter. Trafiksäkerhetsperspektivet finns även med vid utbyggnaden av gång- och cykelnätet längs huvudvägarna och säkerheten för oskyddade trafikanter ses över i samband med renovering av broar och färjfasten. Trafiksäkerhetsarbetet, där landskapsregeringen har den samordnande rollen, sker i samarbete med många olika aktörer.

Kollektivtrafik

För att nå hållbarhetsagendans sjätte mål behöver transporterna bli mer effektiva genom att användandet av kollektivtrafik ökar. För att få fler att välja kollektiva färdmedel behövs en ändamålsenlig, väl utbyggd och tillgänglig kollektivtrafik. Då en ny kollektivtrafiklag trätt i kraft under år 2019, där landskapsregeringen ges myndighetsansvaret för att fastställa servicenivå och omfattningen av kollektivtrafiken, ska ett nytt trafikförsörjningsprogram utarbetas.

Landskapsregeringen påbörjar år 2020 arbetet med att utreda hur den framtida kollektivtrafiken kan utformas för att bäst möta framtidens behov och vara ett konkurrenskraftigt alternativ till bilen.

Tonnage

En långsiktigt stabil bastrafik är en förutsättning för en levande skärgård. Landskapets tonnage är ålderstiget, har svårigheter att möta dagens behov och önskemål om minskad miljöpåverkan samt kräver allt större underhållsresurser. Det systematiska underhållet fortsätter därför och befintligt tonnage uppdateras enligt nya regelverk för att upprätthålla befintlig flotta i gångbart skick. För att bättre kunna möta dagens behov och stödja utvecklingen mot ett hållbarare samhälle har anbud antagits rörande en ny hybridfärja med eldrift på totalentreprenad för Föglölinjen och upphandling av totalentreprenader med nya miljövänligare fartyg på några mindre linjer är under arbete.

Korttrutt

Arbetet med korttrutten fortsätter enligt den strategi landskapsregeringen presenterade i meddelande nr 6/2013 - 2014 till lagtinget och första tilläggsbudgeten för år 2017. Målsättningen med korttruttsprojektet är att skapa en trygg förutsägbar trafik som beaktar de bofastas, näringslivets och fritidsboendets behov samtidigt som kostnaderna för skärgårdens transportförsörjning inte ska öka.

Entreprenaden för bro-, hamn- och vägbyggnad på västra Föglö inleds senhösten 2019 och beräknas fortsätta till mars 2022. Farledsplanen för farleden till den nya hamnen på Mellanholm fastställdes hösten 2019. Entreprenaden med utbytet av bron över Brändöström inleddes hösten 2019 och beräknas vara klar sommaren 2021. För utbyggnaden av ny hamn på östra Föglö har vägplanen samt farledsplaner för trafiken till Kökar och Sottunga fastställts. Arbetet fortsätter med att upphandla entreprenaderna.

PERSONALPOLITIK

Landskapsförvaltningen ska vara en jämställd och jämlik arbetsplats utan orättfärdiga skillnader med hög tolerans där de anställda känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i förvaltningens utveckling.

Åtgärder och insatser utgår från antagna riktlinjer och handlingsprogram vilka grundar sig på allmänna förvaltningens värdegrund och utvecklings- och hållbarhetsagendans vision och de sju strategiska målen med ett integrerat, jämställt och likabehandlings perspektiv. Personalens engagemang och eget ansvar är avgörande för upprätthållandet och utvecklandet av en hållbar förvaltning som verkar för det åländska samhällets bästa.

Landskapsregeringen bedriver en restriktiv anställningspolitik och följer antagna riktlinjer som säkerställer ett ansöknings- och urvalsförfarande som garanterar en professionell, jämställd och likvärdig behandling av alla sökande. Landskapsregeringen erbjuder också fortsättningsvis praktikplatser till högskolestuderande som bland annat ett led i det långsiktiga rekryteringsarbetet.

En lönepolitik som bygger på objektiva kriterier och transparens bidrar till att minimera omotiverade löneskillnader mellan kvinnor och män.

Landskapsregeringen strävar till att erbjuda anställningstrygghet och bra personalförmåner för att kunna rekrytera och behålla professionell och motiverad personal. De anställda erbjuds olika förmåner som avser att främja både fysisk-, psykisk- och social hälsa samt förebygger alla kategorier av ohälsa. Arbetsmiljön kartläggs och utvecklas i samband med kontinuerliga medarbetarundersökningar i syfte att förebygga problem i ett tidigt skede och minska risken för ohälsa och sjukskrivningar. Landskapsregeringen samarbetar även med företagshälsovården utgående från ett handlingsprogram för främjandet av arbetsförmågan och uppföljning av sjukfrånvaro. Olika friskvårdsinsatser och subventionerade kultur- och motionsaktiviteter, föreläsningar och kampanjer bidrar till bättre hälsa och tillika bättre trivsel.

Kommunikation är ett brett och mångfacetterat område som kräver ett tydligt mandat av utföraren. Förutsättningarna för en hållbar intern och extern kommunikation fordrar aktiv och medveten samverkan med berörda aktörer. All kommunikation utgår från vår värdegrund. En stark organisationsidentitet bidrar till självuppfattningen och underlättar både internt och externt att förstå vad organisationen är, vad den står för och vart den strävar. Varumärket bidrar till vår profilering i det åländska samhället och i landskapsregeringens externa kontakter.

Budgeten och löneutgifterna

Kollektivavtalen för de flesta yrkesgrupperna löper t.o.m. 31.3.2020. Vid budgetlöneberäkningen inom allmänna förvaltningen samt underlydande myndigheter har beaktats en lönejustering om 1%.

Som en del av löneutvecklingsprogrammet finns i gällande avtal dels en pott om 1,35 % av grundlönerna dels en pott om 400.000 euro att fördela fr.o.m. 1.1.2020. Syftet är att medlen ska användas för att harmonisera ålders- och erfarenhetstilläggen samt minimigrundlönerna samt infoga resterande årsförhöjningar i grundlönen inom undervisningssektorn. 100.000 euro av 1,35 % potten har redan använts till att infoga årsförhöjningarna i grundlönen vid Ålands folkhögskola, Ålands musikinstitut och Högskolan på Åland samt för att göra vissa justeringar av grundlönen för förmän och chefer. Periodarbetsystemet ska ses över och kostnaden tas från 1,35 % potten.

Pensionspremierna enligt LL (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond har beräknats enligt 18,2 % av de av förskottsinnehållning underkastade löneutgifterna, vilket är samma nivå som år 2019. De som nyanställts efter den 1.1.2008 försäkras i ett privat arbetspensionsbolag. De direkta sociala

avgifterna är 1,07 % för år 2020 och motsvarande avgift var 1,43 % för år 2019. År 2020 återgår semesterpremie till att utbetalas till 100 %, från att ha varit 70 % under några år som en del av konkurrenskraftsavtalet.

Enligt tjänstemannalagen (2013:45) görs inrättande och indragning av tjänster genom en behovsprövning och för de externa myndigheterna avger avtalsbyrån ett utlåtande om förslaget. Genom att landskapsregeringen inom fastställda ramar för verksamheten kan fatta beslut om tjänsteregleringarna skapas ett flexiblere system utan att tjänsteinnehavarnas rättsliga ställning i förhållande till arbetsgivaren i sak förändras.

Inkomst i form av dagpenningar som inflyter vid en anställds tjänstledighet med lön på grund av sjukdom, moderskaps- eller faderskapsledighet har i budgetförslaget beaktats netto under respektive moment för personalutgifter. Nettoföringen av dagpenningar innebär samtidigt att kostnader för eventuella vikarier i nämnda fall ska belasta respektive moment för personalutgifter.

Med hänvisning till ovanstående får landskapsregeringen vördsamt föreslå

att lagtinget antar följande förslag till Ålands budget för år 2020 samt bemyndigar landskapsregeringen att uppta för budgetens förverkligande erforderliga lån.

Mariehamn den 22 oktober 2019

L a n t r å d

Katrin Sjögren

Minister

Mats Perämaa

Bilagor:

1. Sifferstat
2. Utveckling och hållbarhet i budgeten
3. Översikt över landskapets investeringsplaner 2019 - 2021
4. Ekonomisk översikt hösten 2019
5. Kvinnor och män i de åländska kommunerna

Detaljmotivering - Verksamhet

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I verksamhetsavsnittet ingår inkomster och utgifter för landskapets egen verksamhet som antingen bedrivs i egen regi eller genom upphandling av tjänster. Exempel på sådana utgifter är löner och lönebikostnader, köp av varor och tjänster samt anskaffning av maskiner och inventarier under 50.000 euro. Posterna ingår i resultaträkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i senaste bokslut och budgeten för pågående år, inklusive de justeringar som gjorts i tilläggsbudget. Rörande bokslutsuppgifterna bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkts- och kostnadskonton, överföringarnas intäkts- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet.

Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment.

Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

100 Lagtinget

Tabellerna nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom lagtingets förvaltningsområde. Den första tabellen visar uppgifter för lagtinget medan den andra tabellen visar kansliets verksamhet. Beloppen är exklusive lagtinget underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallsiffror för senaste bokslut, grundbudgeten för innevarande år, tilläggsbudget för innevarande år respektive förslaget till budget för kommande år. Dessutom visas utvecklingen per budgetmoment för en fyraårsperiod.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Övr verksamh intäkt	512			
Summa Verksamhetens intäkter	512			
Löner o arvoden	-1 482 968	-1 462 058	-75 232	-2 068 638
Pensionskostnader	- 269 822	- 266 094	-13 692	- 376 492
Övr lönebikostnader	-20 466	-20 907	-1 076	-22 134
Summa Lönebikostnader	- 290 288	- 287 002	-14 768	- 398 627
Personalersättningar	3 866			
Summa Personalkostnader	-1 779 315	-1 749 059	-90 000	-2 467 265
Köp av tjänster	-72 895	-73 000		-83 735
Material förnödenh	-2 209	-60 000		-58 000
Övr verksamh kostn	-9 353	-78 941		- 111 000
Summa Verksamhetens kostnader	-1 863 772	-1 961 000	-90 000	-2 720 000
Summa Verksamhetsbidrag	-1 863 260	-1 961 000	-90 000	-2 720 000
Räntekostnader	-16			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-16			
Summa Årsbidrag	-1 863 276	-1 961 000	-90 000	-2 720 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 863 276	-1 961 000	-90 000	-2 720 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 863 276	-1 961 000	-90 000	-2 720 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
10100 Lagtinget, verksamhet	-1 875 852	-1 863 276	-1 961 000	-2 720 000

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Övr verksamh intäkt	65			
Summa Verksamhetens intäkter	65			
Löner o arvoden	- 482 195	- 469 458		- 478 905
Pensionskostnader	-88 078	-85 441		-87 161
Övr lönebikostnader	-6 920	-6 713		-5 124
Summa Lönebikostnader	-94 998	-92 155		-92 285
Summa Personalkostnader	- 581 392	- 561 613		- 571 190
Köp av tjänster	-92 625	- 110 200		- 160 200
Material förnödenh	-43 671	- 162 000		- 163 000
Övr verksamh kostn	- 596 017	- 734 187		- 735 610
Summa Verksamhetens kostnader	-1 313 706	-1 568 000		-1 630 000
Övriga ink kap överf	- 254 999	- 255 000		- 255 000
Summa Utgift ink o kap öv	- 254 999	- 255 000		- 255 000
Summa Kostn ink o kap öv	- 254 999	- 255 000		- 255 000
Summa Verksamhetsbidrag	-1 568 639	-1 823 000		-1 885 000

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Räntekostnader	-17			
Övr finansiella kost	-59			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-76			
Summa Årsbidrag	-1 568 715	-1 823 000		-1 885 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 568 715	-1 823 000		-1 885 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 568 715	-1 823 000		-1 885 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
11100 Lagtingets kansli	-1 264 325	-1 185 320	-1 448 000	-1 510 000
11130 Lagtingets bibl, verksamhet	-20 287	-24 431	-25 000	-25 000
11210 BSPC, Östersjösamarbete	-25 035	-60 728	-25 000	-25 000
11220 Dispositionsmedel, lagting	-33 234	-43 237	-70 000	-70 000
11290 Till lagt.grupp disp för kansl	- 237 649	- 254 999	- 255 000	- 255 000
Summa 1100_7 Lagtinget, kansli	-1 580 530	-1 568 715	-1 823 000	-1 885 000

101 Lagtinget

Kärnverksamheten

Lagtinget utövar lagstiftnings-, budget- och kontrollmakt i enlighet med självstyrelselagen samt lagtings- och arbetsordningen. Det egentliga lagtingsarbetets omfattning beror på det antal ärenden som landskapsregeringen och republikens president överlämnar till lagtinget samt på i vilken utsträckning ledamöterna själva utövar sin initiativrätt. Ledamotskapet i lagtinget kräver även insatser från ledamöterna i form av grupparbete, nordiska och övriga internationella kontakter, kunskaps- och informationsinhämtning samt utbildning på olika områden.

Utåtriktad verksamhet

Med tanke på självstyrelsens utveckling är det angeläget att lagtinget och dess ledamöter skapar och upprätthåller kontakter till politiker utanför landskapet bland annat genom att ta emot besökare och företa studie- och arbetsresor. En särskilt viktig målgrupp är ledamöterna i Finlands riksdag.

E-demokrati – ett integrerat kommunikationssystem

Lagtinget eftersträvar en ökad öppenhet i förhållande till och i dialog med medborgarna. Målet är ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati, där det ska vara lättare att navigera i ett ärende och i realtid möjligt att följa lagtingets plenum via lagtingets webbplats. Projektet fortgår i enlighet med en av kanslikommissionen förnyad budgetplan.

Ett nyvalt lagting

Val till lagtinget hölls i oktober 2019 och det nya lagtinget samlades i början av november 2019. Lagtingsledamöternas arvoden och kostnadsersättningar fastställs av en av lagtinget oberoende arvodeskommission. Kommissionen beslöt den 10 maj 2019 att arvodet skulle höjas för det nya lagtingets ledamöter.

10100 Lagtinget, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	512			
Kostnader	-1 863 772	-1 961 000	-90 000	-2 720 000
Anslag netto	-1 863 260	-1 961 000	-90 000	-2 720 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.720.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas främst medel för lagtingsledamöternas arvoden och ersättningar samt för täckande av lagtingsledamöternas kostnader för resor till och från möten i lagtinget. I anslaget under momentet inryms även medel för talmannens representationsersättning.

Ersättningarna fastställs av en arvodeskommission i enlighet med landskapslagen om lagtingsledamöternas arvoden och kostnadsersättningar. Kommissionen beslöt den 10 maj 2019 att arvodet skulle höjas för det nya lagtingets ledamöter varför anslaget höjs i enlighet med beslutet.

Medel anslås liksom tidigare för en skattepliktig kommunikationsersättning om 120 euro per ledamot och månad för att täcka ledamöternas kostnader för mobilsamtal, datorförbindelser m.m. Ur anslaget betalas också de hälsovårds- och utbildningstjänster som ledamöterna erhåller samt utbildning för ledamöterna. I anslaget ingår även medel för att täcka kostnaderna för arvodeskommissionens medlemmar samt eventuella övriga utgifter för arvodeskommissionens verksamhet. Anslaget höjs med 5.000 euro för att möjliggöra ökade utbildningsinsatser för de nyvalda ledamöterna.

Anslaget beräknas även täcka ledamöternas kostnader för resor utanför Åland, dagtraktamenten och logiersättningar. Eftersom lagtinget är nyvalt under budgetåret höjs anslaget till denna del och medel anslås för studiebesök i parlamenten i Bryssel, Helsingfors och Stockholm. Med tanke på arbetet med framtagandet av en ny självstyrelselag är det viktigt att lagtingsgrupperna håller kontakt med riksdagsgrupperna varför kanslikommissionen tidigare har beslutat om en ersättning om 330 euro per ledamot. För att möjliggöra ytterligare ersättningar för kontakter med riksdagsledamöterna anslås medel för ändamålet.

Kostnaderna för medlemmarna i Nordiska rådet samt den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) påförs separata moment.

111 Lagtingets kansli

11100 Lagtingets kansli, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	65			
Kostnader	-1 185 310	-1 448 000		-1 510 000
Anslag netto	-1 185 245	-1 448 000		-1 510 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.510.000 euro.

Inkomster

Lagtingets inkomster består huvudsakligen av avgifter för prenumeration av lagtingshandlingar. Eftersom de inkomster som inflyter är mycket små ligger anslaget på lägsta möjliga nivå.

Utgifter

I anslaget ingår avlöningsutgifter för den ordinarie kanslipersonalen samt medel för tillfälliga uppdrag vid tidvis förekommande arbetsanhopning. Vidare ingår i anslaget utgifter för kopiering, tryckning samt post- och teleavgifter, kontorsmaterial och servicearbeten, personalvård, personalens resor och fortbildning, sedvanlig förnyelse av kontors-, data- och teleutrustning för kansliet och lagtingsledamöterna samt representation på tjänstemannanivå.

Anslaget avser även kostnader för sakkunnigutlåtanden till utskott och övriga organ inom lagtinget samt för översättnings- och tolkningsuppdrag och liknande. Ur anslaget stöds även verksamheten i lagtingets veteranförening. Vidare kan medel ur anslaget användas för konstanskaffningar enligt beslut av kanslikommissionen.

Under budgetåret kommer lagtingets planering av självstyrelsens 100 årsjubileum att inledas. En stor del av planeringen och genomförandet kommer att kunna skötas av lagtingets egen personal men eftersom omfattningen av arrangemangen ännu är oklar anslås medel eventuell extra personal för uppdraget.

Under momentet upptas även 50.000 euro för ett projekt med anknytning till självstyrelsens 100-års jubileum.

Momentet belastas med en internhyra om ca 551.000 euro som gottskrivs fastighetsverket.

11130 Lagtingets bibliotek, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-24 431	-25 000		-25 000
Anslag netto	-24 431	-25 000		-25 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för inköp av litteratur och prenumerationer till lagtingets bibliotek, inbindning, datakatalogisering, informationssökning, anslutning till avgiftsbelagda databaser och användartjänster, fjärrlån, post- och tullavgifter, kontorsutgifter och övriga konsumtionsutgifter. I anslaget ingår även kostnader för scanning av gamla lagtingshandlingar.

112 Lagtingets övriga utgifter

Under kapitlet upptas medel bland annat för stöd av lagtingsgruppernas verksamhet samt för lagtingets representation.

En viktig förutsättning för att främja demokratin är att det ges tillräckliga och jämlika verksamhetsbetingelser för att bedriva politiskt arbete och politisk opinionsbildning. Ett fungerande samarbete inom ramen för de olika lagtingsgrupperna är tillsammans med kansliresurser här viktiga beståndsdelar. I detta syfte beviljas lagtingsgrupperna ett årligt anslag för att stöda gruppkansliernas arbete som service- och utredningsresurs för grupperna.

11210 Lagtingets Östersjösamarbete, BSPC, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-60 728	-25 000		-25 000
Anslag netto	-60 728	-25 000		-25 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Lagtingets samarbete inom ramen för den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) har blivit allt viktigare och ger lagtinget en god plattform att på jämbördig nivå tillsammans med övriga parlament runt Östersjön bidra till en positiv utveckling av regionen. Lagtinget deltar bland annat i den årliga konferensen, den ständiga kommitténs möten, olika arbetsgruppsmöten samt vid behov i sekretariatets möten. Därutöver kan BSPC:s ständiga kommitté utse rapportörer från lagtinget för olika temaområden som konferensen bevakar. Anslaget används främst för delegationens och sekretariatets resekostnader, arrangemang av olika möten och övriga omkostnader. Under år 2020 kommer delegationen att arrangera det avslutande arbetsmötet för arbetsgruppen för migration och integration.

11220 Dispositionsmedel

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-43 237	-70 000		-70 000
Anslag netto	-43 237	-70 000		-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser medel för gästbesök, uppvaktningar, vissa resekostnader i anslutning till inbjudningar, arrangemang och motsvarande. Ur anslaget kan medel i enlighet med kanslikommissionens beslut utgå på ansökan från lagtingsgrupperna för arrangemang med anledning av besök av parlamentariker från Finlands riksdag. Anslaget är oförändrat i förhållande till år 2019 men kommer sannolikt att öka under jubileumsåren 2021-2022.

120 Landskapsrevisionen

Landskapsrevisionens granskning sker i form av årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen har till syfte att bedöma om årsredovisningen och den underliggande redovisningen är tillförlitliga och ger en rättvis bild av landskapets ekonomiska situation samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut. Effektivitetsrevisionen har till syfte att bedöma om budgetmedlen har använts i enlighet med principerna om sparsamhet, effektivitet och ändamålsenlighet. Granskningen ska främja en sådan utveckling att landskapet med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser.

Landskapsrevisionen ansvarar även för granskningen av EU-stöd, vilka beviljas inom ramen för EU:s strukturfondsprogram på Åland, i enlighet med de krav som EU-kommissionen ställt.

12010 Landskapsrevisionen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 177 370	- 220 000		- 220 000
Anslag netto	- 177 370	- 220 000		- 220 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 220.000 euro.

Anslaget är baserat på ett förslag från Landskapsrevisionen.

Utgifter

Anslaget avser medel för myndighetens verksamhet såsom personalutgifter, administrativa utgifter, utbildning, tjänsteresor samt inköp av revisionstjänster och övriga experttjänster.

Landskapsrevisionens granskningsrapporter publiceras på landskapsrevisionens webbplats www.revisionen.ax.

130 Ålands delegation i Nordiska rådet

Verksamheten vid delegationen och delegationssekretariatet bedrivs med stöd av landskapslagen (1984:25) om Ålands representation i Nordiska rådet. Liksom föregående år sköts sekreteraruppgifter och kansligöromål vid delegationen av en utskottssekreterare respektive byråsekreterare vid lagtingets kansli.

13010 Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-29 283	-34 000		-34 000
Anslag netto	-29 283	-34 000		-34 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 34.000 euro.

Utgifter

Delegationen deltar i Nordiska rådets sessioner, utskottsmöten, olika arbetsgruppsmöten samt vid behov i sekretariatets möten. Anslaget utgörs främst av delegationens resekostnader, omkostnader och representation vid eventuella arrangemang av nordiska möten.

200 Landskapsregeringen och regeringskansliet

200 Lantrådet och landskapsregeringens ledamöter

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för lantrådet och landskapsregeringens ledamöter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för senaste bokslut, grundbudgeten för innevarande år, tilläggsbudget för innevarande år respektive förslaget till budget för kommande år. Dessutom visas utvecklingen per budgetmoment för en fyraårsperiod.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Övr verksamh intäkt	509			
Summa Verksamhetens intäkter	509			
Löner o arvoden	- 738 046	- 771 400		- 631 184
Pensionskostnader	- 134 630	- 140 395		- 114 875
Övr lönebikostnader	-10 578	-11 031		-6 754
Summa Lönebikostnader	- 145 208	- 151 426		- 121 629
Personalersättningar	753			
Summa Personalkostnader	- 886 699	- 922 826		- 752 813
Köp av tjänster	-81 165	-45 000		-35 187
Material förnödenh	-4 644	-5 000		
Övr verksamh kostn	-64 473	-89 174		- 174 000
Summa Verksamhetens kostnader	-1 036 981	-1 062 000		- 962 000
Summa Verksamhetsbidrag	-1 036 473	-1 062 000		- 962 000
Summa Årsbidrag	-1 036 473	-1 062 000		- 962 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 036 473	-1 062 000		- 962 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 036 473	-1 062 000		- 962 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
20010 ÅLR, verksamhet	- 952 785	- 968 647	- 992 000	- 892 000
20020 ÅLR, dispositionsmedel, regeri	-61 069	-67 826	-70 000	-70 000
Summa 2000_7 ÅLR Regeringen	-1 013 854	-1 036 473	-1 062 000	- 962 000

För att handha landskapets allmänna styrelse och förvaltning tillsätter lagtinget, på sätt därom är stadgat i lagtingsordningen, en landskapsregering bestående av lantrådet och högst sju ledamöter. På landskapsregeringen ankommer att bevaka landskapets rätt och bästa samt att till verkställighet befordra lagtingets beslut och övriga förfoganden.

Landskapsregeringen bedriver verksamheten utgående från sitt regeringsprogram och strävar efter att i planeringen och beslutsfattandet beakta utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland utgående från den där ingående visionen och de sju strategiska utvecklingsmålen.

Landskapsregeringen och dess medlemmar biträds av landskapsregeringens allmänna förvaltning i de ärenden och andra uppgifter som ankommer på landskapsregeringen.

20010 Landskapsregeringen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	509			
Kostnader	- 969 156	- 992 000		- 892 000
Anslag netto	- 968 647	- 992 000		- 892 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 892.000 euro.

Utgifter

Arvodet till landskapsregeringsledamöterna utgår enligt landskapslagen (1985:17 ändrad 2000/64) om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse]. Bestämmelserna om arvodering är föråldrade och behöver förnyas. Under momentet upptas även anslag för landskapsregeringsledamöternas resekostnader och övriga verksamhetsutgifter.

Anslag för avlönande av förvaltningschef och ministersekreterare samt deras resekostnader och övriga verksamhetsutgifter har överförts till moment 21010.

20020 Dispositionsmedel

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-67 826	-70 000		-70 000
Anslag netto	-67 826	-70 000		-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser främst landskapsregeringens kostnader för kontakter med myndigheter och organisationer samt kostnader i samband med representationsuppdrag.

210 Regeringskansliet

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för senaste bokslut, grundbudgeten för innevarande år, tilläggsbudget för innevarande år respektive förslaget till budget för kommande år.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	76 534	276 863		80 000
Avgiftsintäkter	2 584 503	2 572 000		2 573 000
Erhållna bidrag	251 976			229 400
Övr verksamh intäkt	142 795	137 645		107 600
Summa Verksamhetens intäkter	3 055 808	2 986 508		2 990 000
Löner o arvoden	-1 824 813	-1 924 572		-2 080 251
Pensionskostnader	- 323 395	- 350 272		- 378 606
Övr lönebikostnader	-25 611	-27 521		-22 259
Summa Lönebikostnader	- 349 006	- 377 793		- 400 864
Personalersättningar	13 727			

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Summa Personalkostnader	-2 163 185	-2 302 365		-2 481 116
Köp av tjänster	-1 962 891	-1 913 767	- 102 000	-1 966 949
Material förnödenh	- 231 820	- 225 730		- 226 097
Övr verksamh kostn	- 110 537	- 485 645		-1 561 839
Summa Verksamhetens kostnader	-4 468 433	-4 927 507	- 102 000	-6 236 001
Övr ink o kap överf	167 678	148 000		178 000
Summa Intäkt ink o kap	167 678	148 000		178 000
Summa Intäkt ink o kap öv	167 678	148 000		178 000
Undervisn kultur idr	-10 000			
Övriga ink kap överf	-2 674 462	-2 498 000		-2 428 000
Summa Utgift ink o kap öv	-2 684 462	-2 498 000		-2 428 000
Summa Kostn ink o kap öv	-2 684 462	-2 498 000		-2 428 000
Summa Verksamhetsbidrag	-3 929 410	-4 291 000	- 102 000	-5 496 001
Räntekostnader	-2			
Övr finansiella kost	-18			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-20			
Summa Årsbidrag	-3 929 430	-4 291 000	- 102 000	-5 496 001
Extraordinära kostn		0		
Summa Extraordinära poster		0		
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-3 929 430	-4 291 000	- 102 000	-5 496 001
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-3 929 430	-4 291 000	- 102 000	-5 496 001

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
21010 Regeringskansliet, verksamhet	-2 009 651	-2 201 224	-2 259 000	-3 687 000
21500 Kommunikationsverksamhet	-37 199	-37 372	-24 000	-24 000
21510 Ålandskontoret, Helsingfors	-55 775	-44 635	-73 000	-66 000
21520 Ålandskontoret, Stockholm	-6 088	0		
22000 Främjande av jämställdhet	-69 269	- 105 743	-75 000	-75 000
22500 Främjande av integration	-54 815	-51 079	-65 000	-65 000
23000 Lagtingsval	-10 790	-12 352	- 200 000	0
23200 Stöd till politisk verksamhet	-9 785	-16 825	-17 000	-17 000
24000 Brand- och räddning	-28 061	-20 552	-30 000	-30 000
24010 Landsk stöd materialanskaffn	- 189 742	- 410 773	- 270 000	- 220 000
25000 Utbildn,företagshälsov,arbetar	- 356 845	- 221 309	- 403 000	- 403 000
25210 Serviceverksamhet	- 317 812	- 303 020	- 304 000	- 315 000
26000 Regeringen övriga kostnader	- 216 048	- 325 061	- 375 000	- 375 000
26002 Central Baltic 2014-2020	-4 453	- 148	0	0
26003 Utvecklo tillväxtp hållb Åland	- 162 843	- 156 877	- 162 000	- 180 000
26004 Ålandsdelegationen	-6 422	-4 695	-12 000	-12 000
26500 Konsumentskydd	-17 863	-17 766	-22 000	-27 000
27000 Radio- o TV-verksamhet	-50 000	0	0	0
Summa 2100_7 Reg.kansliet allm by	-3 603 462	-3 929 430	-4 291 000	-5 496 001

Regeringskansliet handlägger författningsenliga frågor, offentlig förvaltning, externa relationer, allmän ordning och säkerhet, polisväsende, allmänna val, kommunalförvaltning, kommunikation, tillståndsfrågor, jämställdhet, hbtqia-frågor (homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera,

intersexuella och asexuella), integration, radio och television, postväsendet, personalpolitik och personaladministrativt arbete samt interna servicefrågor.

Regeringskansliet är en viktig del i arbetet med förvaltningsövergripande utvecklings- och hållbarhetsfrågor. Verksamheter som personal, kommunikation, jämställdhet, integration, hbtqia, ungdoms- och demokratiarbete förverkligar utvecklings- och hållbarhetsagendans två första utvecklingsmål. Verksamheterna i Bryssel och i Helsingfors är delar i förverkligandet av agendans mål 5 medan serviceenheten bidrar till förverkligandet av mål 6 och 7.

Regeringskansliet bidrar under året med personella resurser och sakkunskap i det pågående utvecklingsarbetet med förvaltningsövergripande system.

Regeringskansliet har det övergripande ansvaret för allmänna förvaltningens kompetensutveckling samt för utvecklingen av det strategiska arbetet gällande intern och extern kommunikation.

Förvaltningens trovärdighet ökar genom tydlighet och struktur tillika som utförandet av arbetsuppgifter underlättas. Regeringskansliet har ett uppdrag då det gäller samordning samt för arbete med att skapa tydliga och enhetliga riktlinjer för centrala frågor i förvaltningen. Processen med att kvalitetssäkra underlag för beslut på alla nivåer i förvaltningen fortgår och kräver olika insatser med målsättning att skapa en transparent organisation med tydlig ansvars- och rollfördelning, uppdaterade handböcker samt möjlighet för handläggare att få stöd och hjälp i juridiska frågor.

Under året kartläggs ungdomspolitik och ungdomsarbete i närområdena. Kartläggningen ska ligga som grund för ett åländskt ungdomspolitiskt program med tydliga övergripande målsättningar, verksamhets- och utvecklingsområden. Landskapsregeringens ungdomspolitik ska fungera sektorövergripande och omfatta beslut och åtgärder som påverkar villkoren för unga åländska kvinnor och män inom områden som utbildning, arbete, boende, hälsa, fritid, kultur och inflytande.

Ett nytt integrationsfrämjande program utarbetas under året som uppföljning av resultaten från den planerade enkätundersökningen om att leva och bo på Åland som inflyttad. Undersökningen görs i samarbete med ÅSUB. Målsättningen är att fortsätta den pågående processen med att utveckla och förbättra integrationspolitiken och integrationsarbetet i landskapet.

Landskapsregeringens jämställdhetspolitik och jämställdhetsarbete utgår från "Agenda för jämställdhet 2019-2030" med fokus på mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, män och maskulinitet samt kvinnors/flickors och mäns/pojkars hälsa och livskvalitet.

Regeringskansliet fortsätter utvecklingsarbetet med att skapa ett respektfullt, inkluderande och välkomnande arbetsklimat med målsättningen att förverkliga regeringskansliets vision "arbetsglädje och utveckling genom öppen och tydlig dialog".

21010 Regeringskansliet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	95 187	157 000		157 000
Kostnader	-2 296 411	-2 416 000	-70 000	-3 844 000
Anslag netto	-2 201 224	-2 259 000	-70 000	-3 687 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 157.000 euro och ett anslag om 3.844.000 euro. Se även moment 39099.

Inkomster

Inkomsterna avser försäljning av intyg, utdrag ur register, försäljning av böcker, broschyrer samt inkomster för avgiftsbelagda prestationer vid regeringskansliets allmänna byrå.

Dessutom ingår inkomster för hantering av olika skötsel- och serviceuppgifter för fastighetsverket samt ersättning från inrikesministeriet för tillsyn av penningtvätt gällande fastighetsförmedling.

Utgifter

I anslaget ingår kostnader för personal, tjänsteresor, prenumerationer, inköp och andra verksamhetsutgifter samt representation. Anslaget inkluderar regeringskansliets utgifter för yrkesspecifik utbildning och inköp av experttjänster såsom Ålands specialrådgivare vid Finlands ständiga representation i Bryssel samt för utvecklingsarbete på regeringskansliet.

Kostnaderna för förvaltningschef och ministersekreterare överförs till regeringskansliet.

Anslaget ska täcka kostnader för AlandicaDebatt (50.000 euro), Almedalen (40.000 euro) och SuomiAreena (15.000 euro) samt för Ålandsakademin (6.000 euro), tillika kostnader för ungdoms- och demokratiprojektet samt utgifter för förverkligandet av kommunreformslagen och förverkligandet av gränsjusteringar rörande Järsö-Nåtö samt Ängö och Bussö (100.000 euro).

Anslaget ska även täcka kostnader för utbildning och kompetensutveckling för olika målgrupper i enlighet med landskapsregeringens handlingsplan 2019-2025 för lika villkor för hbtqia i det åländska samhället (10.000 euro).

I anslaget ingår 1.091.000 euro för hyreskostnader för kanslihuset och villa Gustaf Eriksson. Motsvarande anslag upptogs i budgeten för år 2019 under moment 39099.

215 Kommunikationsverksamhet

Personal- och kommunikationsenheten ska främja samverkan på olika nivåer genom saklig, relevant information och god kommunikation såväl inom förvaltningen som externt genom att utveckla och arbeta strategiskt med olika kommunikationskanaler och stöda förvaltningen i kontakten med media.

En välfungerande intern kommunikation som även beaktar bildspråkets betydelse, utgör en av grundstenarna för ett hållbart personalarbete och för en hållbar extern kommunikation.

Kommunikationsfrågorna är särskilt aktuella inom utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 1 och 2.

Landskapsregeringens målsättningar och styrdokument ligger som grund för det strategiska arbetet. Det strategiska arbetet består bland annat av att skapa en enhetlighet över vad som ska kommuniceras ut, både internt och externt och att stöda förvaltningen i kontakten med media.

Mål år 2020

- att tydliggöra roller och ansvar gällande alla kommunikationskanaler
- att göra en kartläggning över vilka nätverk och målgrupper landskapsregeringen ska arbeta mot, varför och på vilket sätt
- att skapa rutiner och struktur för de inom förvaltningen som arbetar praktiskt med kommunikation samt
- att arrangera utbildningar för förvaltningens personal inom: massmedias logik, kontakten med massmedia, sociala medier, juridik – offentlighetslagstiftningen, organisation, ett strategiskt förhållningssätt, intern information samt extern kommunikation.

Ålandskontoret i Helsingfors är landskapsregeringens informationskontor som samordnar kommunikation, information och kontakter mellan målgrupper på Åland, i Helsingfors och i övriga Finland.

Ålandskontoret samarbetar med den åländska riksdagsledamoten i olika frågor och har insyn i riksdagens arbete.

Mål år 2020

- stärka Ålandsbilden och synliggöra Åland i Finland
- utveckla Ålands deltagande i SuomiAreena

- utveckla kommunikationen och nätverksskapande mellan Ålands lagting och Finlands riksdag
- marknadsföra och skapa engagemang för AlandicaDebatt i Finland
- delta i planeringen av Åland 100 år genom förankring i de fastländska nätverken samt
- erbjuda praktikplats till högskolestuderande.

21500 Kommunikationsverksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	24 481			11 000
Kostnader	-79 729	-24 000		-35 000
Anslag netto	-55 249	-24 000		-24 000

Budgetmotivering

Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås ett nettoanslag om 24.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna 11.000 euro avser ersättning för deltagande i Nordiska ministerrådets gränshinderråd vilka motsvarar kostnaderna i samband med deltagandet.

Utgifter

Nettoanslaget inkluderar kostnader för verksamheten i syfte att vidta åtgärder för att uppnå målsättningarna i budgeten.

21510 Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	2 826	3 000		3 000
Kostnader	-47 442	-76 000		-69 000
Anslag netto	-44 617	-73 000		-66 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 3.000 euro och ett anslag om 69.000 euro.

Inkomster

Inkomsten består av hyresintäkter från Ålandsdelegationen för hyra av mötesrum. Hyran betalas av Justitieministeriet.

Utgifter

Anslaget avser verksamhetskostnader.

220 Främjande av jämställdheten

På Åland ska kvinnor och män, flickor och pojkar, ha lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Jämställdhet handlar om kön, makt, rättvisa, frihet och demokrati men är också en drivkraft för tillväxt, hållbar utveckling och kvalitet i verksamheten. På Åland utvecklas arbetet med jämställdhet i vetskap om att det är positivt för hela samhället och alla medborgare.

Under året fortsätter implementeringen av Agenda för jämställdhet, detta för att utveckla och systematisera arbetet med jämställdhet. Syftet med en Agenda för jämställdhet är att skapa en helhetssyn och peka på viljeinriktning för att på ett tydligt sätt styra arbetet i en riktning som lever upp till de åtaganden gällande jämställdhet som finns i lagar och konventioner och för att bygga ett långsiktigt och dynamiskt samhälle på Åland. Agenda för jämställdhet utgår från Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland och Agenda 2030.

Ett jämställt samhälle innebär att jämställdhetsperspektiv ska läggas på alla områden i samhället. Jämställdhetsintegrering är en strategi för att åstadkomma ett jämställt och bärkraftigt och långsiktigt hållbart samhälle. Jämställdhet skapas i varje vardaglig handling och genom beslut där både kvinnor och män deltar. Jämställdhetsintegrering är en strategi för att uppnå Agenda för jämställdhet. Strategin innebär att analyser av kvinnors och mäns, flickors och pojkers situation och villkor ska ingå i beslutsunderlag och konsekvenser av beslut ska analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv. Jämställdhetsarbetet ska beakta maskulinitetsfrågor för att inte förstärka könsstereotypa föreställningar. Jämställdhetsarbetet på Åland är långsiktigt, kunskapsbaserat och målmedvetet.

Mål år 2020

- implementera agenda för jämställdhet
- kunskapshöjande insatser gällande jämställd hälsa
- stödja sektorernas arbete med att främja jämställdhet genom kunskapshöjande insatser samt
- delta i det nordiska samarbetet.

Nolltolerans mot våld i nära relationer

Ålands landskapsregerings arbete för jämställdhet ska bidra till det övergripande målet att kvinnor och män ska ha samma makt och frihet att forma samhället och sina egna liv och bidra till samhällets utveckling. En viktig del i arbetet att förverkliga det målet är ett aktivt arbete för nolltolerans mot våld i nära relationer.

Våld i nära relationer är en kränkning av mänskliga rättigheter. Åland har ställt sig bakom en rad internationella överenskommelser som rör mänskliga rättigheter och det är en del i landskapsregeringens internationella åtaganden för en bättre folkhälsa på global nivå.

Förekomsten av våld i nära relationer på Åland kartlades för första gången år 2017 och har presenterats i rapporten Våld i nära relationer 2017. Syftet var att kartlägga våldet som underlag för att fortsatt utveckla arbetet mot våld i nära relationer. Orsakerna till våld finns såväl på individ som på samhällsnivå och att minska våld i nära relationer kräver målmedvetna och systematiska arbetsätt.

Genom en långsiktig strategi och ett riktat åtgärdsprogram lägger landsskapsregeringen grunden till ett mer målinriktat och samordnat arbete mot våld i nära relationer. Särskilt angeläget är att utveckla våldsförebyggande insatser.

Mål år 2020

- regeringens strategi och ett riktat åtgärdsprogram 2020-2030
- ett utökat verkningsfullt förebyggande arbete mot våld i nära relationer
- förbättrad upptäckt av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer samt
- förbättrad kunskap och metodutveckling inom området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer särskilt med avseende till våldsprevention med särskilt fokus på kopplingen mellan maskulinitet och våld.

22000 Främjande av jämställdheten, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	2 725			
Kostnader	- 108 468	-75 000		-75 000
Anslag netto	- 105 743	-75 000		-75 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 75.000 euro.

Utgifter

Anslaget ska täcka kostnader för konkreta åtgärder och andra former av insatser i enlighet med Agenda för jämställdhet 2019-2030. Anslaget inkluderar även utgifter för upprätthållandet av Kvinnofridslinjen och samarbetet med Nationellt Centrum för Kvinnofrid samt utgifter för samarbete med Alternativ til Vold i Norge. Anslaget ska även täcka kostnader som uppstår genom det nordiska samarbetet.

225 Främjande av integration

Hållbarhetsagendans vision "Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar" förutsätter att Åland har en attraktionskraft som genererar såväl inflyttning som återinflyttning och som dessutom bidrar till att befolkningen stannar kvar. För att klara av landskapets framtida utmaningar lyfter Ålands landskapsregering inflyttning som en viktig nyckel. Integrationsfrågorna är särskilt aktuella inom agendans mål 1, 2, 5 och 7.

Den övergripande målsättningen i landskapsregeringens program för integrationsfrämjande är ett inkluderande samhälle där alla som bor på Åland har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Fokusområden är språk, utbildning, arbete och sysselsättning, hälsa och sjukvård samt främjande av delaktighet, goda relationer och förebyggande av främlingsfientlighet och diskriminering. Programmet lyfter behov av kunskap, samverkan och utbyte för att människorna ska må bra. Under året utarbetas ett nytt integrationsfrämjande program som baseras på resultaten från ÅSUB:s enkätundersökning som genomförs hösten 2019. Syftet är att utveckla och förbättra integrationspolitiken och det integrationsfrämjande arbetet inom landskapets verksamheter.

En stor del av integrationsarbetet görs inom ramen för ordinarie verksamhet inom barnomsorg, grundskola, utbildning, validering, vägledning, arbetsmarknadspolitik, sysselsättning samt hälso- och sjukvård. Landskapsregeringen fortsätter investeringen i språkundervisning för barn och vuxna samt informationen om olika kulturer genom olika åtgärder.

Det offentliga Åland erbjuder sedan tidigare information kring Åland och det åländska samhället bl.a. inom ramen för SFI-undervisningens samhällsorientering och informationskontoret Kompassen. Behovet av Kompassens verksamhet har ökat särskilt i relation till ärenden som berör Migrationsverket.

För att säkra ett fungerande, jämställt och tillgängligt system och för att bättre nå hållbarhetsagendans mål 2 där alla ska ha verkliga möjligheter att vara delaktiga, bör även nya åtgärder vidtas. Under höstterminen 2019-vintern 2020 utbildas samhälls- och hälsokommunikatörer på Åland inom ramen för projektet "En säker hamn". Utbildningen är på svenska och kursdeltagarna är inflyttade som representerar olika språkgrupper. Efter utbildningen kommer det offentliga Åland också kunna erbjuda kompetenshöjande åtgärder på olika språk bestående av grundläggande information kring såväl hälsorelaterade frågor som det åländska samhället, kulturen och miljön. Genom denna åtgärd når samhällsinformationen ut till en ny grupp av inflyttade personer såsom föräldralediga, pensionärer eller personer som arbetar, är sjukskrivna eller inte kan ta till sig information på svenska.

Föreningar har en viktig kompletterande roll vad gäller delaktighet, mångfald och goda relationer. Möjlighet att genomföra aktiva insatser för integration med stöd av penningautomatmedel fortgår år 2020, se moment 35000.

Landskapsregeringens stöd och samordning kring kommunernas flyktingmottagande fortsätter under år 2020 särskilt inom EU-projektet "En säker hamn". Projektet finansieras med stöd av EU:s Asyl-, Migrations- och Integrationsfond (AMIF). Med i projektet finns landskapsregeringen, ÅHS, kommuner och tredje sektorn. Projektet har ett nettoanslag som sträcker sig över hela projektperioden 2018-2021.

22500 Främjande av integration

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	18 957	42 863		44 000
Kostnader	-70 035	- 107 863		- 109 000
Anslag netto	-51 079	-65 000		-65 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) § 6, ett nettoanslag om 65.000 euro.

Utgifter

Mål år 2020

- ett nytt integrationsfrämjande program
- samhälls- och hälsoinformation erbjuds på flera språk
- kompetensutveckling erbjuds kring integration och mångfald samt hur dessa frågor kan främjas eller lyftas inom arbetet hos myndigheter samt den offentliga och tredje sektorn
- integrationsfrämjande arbete hos tredje sektorn stärks
- information och användbara verktyg för att främja delaktighet och goda relationer samt motverka främlingsfientlighet och diskriminering
- referensgrupp med integrationsfrågor som fokusområde tillsätts
- informationskontor samt
- fortsatt samordning kring integration t.ex. kring flyktingmottagande inom EU-projektet "En säker hamn".

230 Valkostnader

Under anslaget budgeteras kostnader för anordnandet av lagtingsval och kommunalval. Under år 2020 hålls inga val men vissa förberedelser för kommande val kommer att pågå.

23000 Valkostnader

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	2 950			
Kostnader	-15 302	- 150 000		0
Anslag netto	-12 352	- 150 000		0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Föreslås detta år inget anslag.

240 Brand- och räddningsväsendet

Landskapsregeringen har det övergripande ansvaret för att den kommunala räddningsverksamheten i landskapet bedrivs effektivt och organiseras i enlighet med räddningslagen för landskapet Åland (2006:106). Det sker genom att landskapsregeringen leder och utövar tillsyn över räddningsverksamheten. Landskapsregeringen har tillsatt en räddningsdelegation som har till uppgift att biträda landskapsregeringen i ärenden som rör räddningsverksamheten och bekämpningen av miljöskador i landskapet.

24000 Brand- och räddningsväsendet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	281	2 000		2 000
Kostnader	-7 200	-32 000		-32 000
Anslag netto	-6 919	-30 000		-30 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 2.000 euro och ett anslag om 32.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 2.000 euro.

Utgifter

Landskapsregeringens målsättningar är att

- skapa förutsättningar för kurser, information, planering och övningar för myndigheter och personal som deltar i räddningsverksamhet och beredskapsarbete
- upprätthålla en räddningsdelegation för räddningsverksamhet med uppgift att följa med i utvecklingen på området och ta initiativ till utveckling inom området samt att samordna räddningsväsendet
- tillsammans med Statens Ämbetsverk på Åland upprätthålla en organisation för befolkningsskyddet samt utföra och initiera förberedelser för förhållanden och händelser som avviker från det normala
- utföra utredningar och utarbeta regelverk med syfte att förbättra säkerheten i samhället och effektiviteten hos räddningsmyndigheterna samt
- genomföra anskaffningar av utrustning och bekosta utförande av uppgifter för räddningsverksamhet, befolkningsskydd och säkerhet där särskilda motiv finns.

250 Personalarbete och arbetsmiljö

Landskapsregeringens största tillgång är dess professionella och motiverade personal. Personal- och kommunikationsenheten är en stab som stöder chefer och medarbetare i landskapsförvaltningen i olika personal-, arbetsgivar- och kommunikationsfrågor.

Personalfrågorna är särskilt aktuella inom utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 1 och 2.

Den övergripande målsättningen med personalarbetet är att bygga en långsiktigt stabil och dynamisk arbetsplats där de anställda står i centrum.

Personal- och kommunikationsenhetens målsättning är att öppna upp för samverkan över gränserna och bidra till att varje medarbetare kan nyttja sin kompetens och fulla potential.

Personal- och kommunikationsenheten har det övergripande och samordnande ansvaret för allmänna förvaltningens kompetensutveckling. All kompetensutveckling utgår från regeringsprogrammet, organisationens behov och verksamhetsplan. Målsättningen är att genomföra utbildningar enligt den fastslagna utbildningsplanen för år 2020. Varje avdelning har dock ett särskilt

ansvar för den egna personalens yrkesspecifika kompetensutveckling för att i enlighet med arbetsgivaransvaret se till att arbetstagarna har den kompetens som krävs för att utföra sina specifika arbetsuppgifter.

Personal- och kommunikationsenheten ansvarar för företagshälsovården för hela landskapsregeringens personal, förutom ÅHS. Fokus är på den förebyggande företagshälsovården även om personalen också erbjuds sjukvård på allmänläkarnivå. Målet för år 2020 är att öka de förebyggande hälsovårdsinsatserna främst vad gäller den psykiska ohälsan, minska antalet sjukfrånvarodagar och sänka sjukvårdskostnaderna jämfört med år 2019.

Personal- och kommunikationsenheten ansvarar för friskvård och arbetsmiljö för allmänna förvaltningens personal. I syfte att upprätthålla och förbättra personalens hälsa och välbefinnande erbjuds anställda inom landskapsregeringen möjlighet till subventionerade motionsaktiviteter, kulturaktiviteter och subventionerad massage. Målsättningen för år 2020 är att få en högre nyttjandegrad av friskvårdsförmånerna.

För att upprätthålla och förbättra arbetsmiljön genomförs årligen olika mätningar och åtgärder både centralt och inom respektive avdelning/myndighet. Målsättningen är att öka svarsprocenten och medeltalet i mätningarna jämfört med tidigare år, samt att fortsätta erbjuda avdelningarna/myndigheterna stöd i olika åtgärder. För personalens trivsel är en annan målsättning att fortsätta erbjuda allmänna förvaltningens personal kaffe och en gemensam julfest med underlydande myndigheter.

25000 Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	243 424	204 645		195 000
Kostnader	- 466 358	- 607 645		- 598 000
Anslag netto	- 222 934	- 403 000		- 403 000

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 403.000 euro. Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) får momentet gottskrivas med inkomster för utbildningar inom ramen för verksamheten.

Inkomster

Inkomsterna av gottskrivna ersättningar från Folkpensionsanstalten för lagstadgade kostnader för företagshälsovård och sjukvård har beräknats uppgå till ca 185.400 euro.

Inkomsterna från Nordiska ministerrådet, motsvarande utgifter för stipendier i samband med Nordiskt tjänstemannautbyte uppskattas till ca 9.600 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats för

- välbefinnande och trivsel på arbetsplatsen 64.000 euro.
- kompetensutveckling och lagstadgad utbildning 42.000 euro.
- subventionerad friskvård som träning, förebyggande massage och kultur 67.000 euro.

Av anslaget har 371.400 euro beräknats för lagstadgad företagshälsovård (Lag om företagshälsovård FFS 1383/2001) och sjukvård på allmänläkarnivå, första hjälpen material, personalvård och handledning.

För övriga utgifter som dataglasögon, inköp av tjänster, arbetarskyddets verksamhet och arvode till arbetarskyddsfullmäktige har beräknats 14.000 euro.

Nettoanslag för utgifter för stipendier i samband med Nordiskt tjänstemannautbyte uppskattas till ca 9.600 euro och motsvarar inkomster från Nordiska ministerrådet.

Ett anslag om 30.000 euro har reserverats för andra personalpolitiska åtgärder vars kostnader det inte är skäligt att belastar de olika enheterna inom förvaltningen där den berörda personalen arbetar eller har arbetat. I anslaget ingår kostnader för åtgärder som syftar till att tillgodose behovet av personal. Sådana åtgärder kan vara både kompetensutveckling för att kunna ta sig an nya arbetsuppgifter och omställningsåtgärder i samband med personalminskning. Kostnader för åtgärder som syftar till att upprätthålla arbetsförmågan eller underlätta återgången i arbetet efter lång sjukledighet samt andra liknande personaladministrativa arrangemang av i huvudsak tillfällig karaktär ingår också i anslaget.

252 Serviceverksamhet

Serviceenheten handhar allmänna förvaltningens servicefunktioner som innefattar telefoni, registratur och vaktmästeri.

Enheten kommer fortsättningsvis att se över sina processer och göra effektiviseringar där det är möjligt. Enheten kommer allt eftersom att ta fram hållbara måttal för redovisning mot hållbarhetsmålen.

25210 Serviceverksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	24 634	33 000		33 000
Kostnader	- 327 652	- 337 000		- 348 000
Anslag netto	- 303 018	- 304 000		- 315 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 33.000 euro och ett anslag om 348.000 euro.

Inkomster

Inkomster avser försäljning av intyg och avgiftsbelagda prestationer samt för hantering och skötsel av serviceuppgifter för externa myndigheter.

Utgifter

Anslaget avser anskaffning och utbyte av möbler, inredningsmaterial, kontorsmaterial, post- och teletjänster samt underhåll, försäkringar och bränsle för fordon som hänför sig till enhetens fordonsansvar. Därtill ingår material som hänför sig till lokalvården.

260 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter

26000 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	600			
Kostnader	- 305 661	- 375 000	-32 000	- 375 000
Anslag netto	- 305 061	- 375 000	-32 000	- 375 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 375.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 90.000 euro för arvoden och reseersättningar för lagstadgade delegationer och övriga av landskapsregeringen tillsatta kommittéer, kommissioner och sakkunniga för vilka anslag inte upptagits särskilt.

Därtill ingår anslag för utredningskostnader, utvecklingsprojekt och andra konsultinsatser. Anslaget kan även användas för deltagande i kostnader för utredningar som genomförs av annan, men som är i landskapets intresse. Momentet kan även belastas med kostnader för att utveckla allmänna förvaltningens styrning av underställda myndigheter.

Anslaget får belastas med eventuella kostnader för utredningar och sakkunnigutlåtanden som kan behövas för att täcka landskapets kostnader för den fortsatta beredningen av ett förslag till ny självstyrelselag. Kostnaderna för de sakkunniga landskapstjänstemännens deltagande i arbetet täcks dock genom de verksamhetsanslag där deras respektive lön budgeteras.

Av anslaget avser ca 50.000 euro externpolitiskt samarbete såsom kontaktgruppen mellan landskapsregeringen och utrikesministeriet, vars uppgift är att utveckla och öka användningen av Ålandsexemplet i internationella sammanhang samt kostnader för framtagande av material, utredningar, forskningsuppdrag, övriga uppdrag samt ordnande av seminarier och föreläsningar beträffande Ålandsexemplet och Ålands särställning enligt folkrätten. Därtill ingår kostnader för att upprätthålla ett externpolitiskt nätverk och samordna det externpolitiska nätverket vid landskapsregeringen samt kostnader för att delta i de nätverk och seminarier som finns för samarbete inom Östersjöområdet.

Sedan år 2018 finns även en samarbetsgrupp mellan försvarsministeriet, utrikesministeriet och landskapsregeringen rörande säkerhetsfrågor. Samarbetsgruppens syfte är främst ökat informationsutbyte och möjligheter till bättre samordning av bl.a. beredskapsfrågor. Anslaget kan även användas för eventuella kostnader i samband med gruppens verksamhet.

Med hänvisning till andra tilläggsbudgeten för år 2019 upptas under momentet 60.000 euro för de beräknade kostnaderna under år 2020 för utvärderingen av konsekvenserna av medlemskapet i Europeiska Unionen varvid 92.000 euro av totalt 160.000 euro har upptagits för utredningen. Resterande del intas i förslaget till budget för år 2021.

Anslaget föreslås även använt för kostnader som språkrådets verksamhet föranleder. Språkrådet fungerar som landskapsregeringens referensgrupp i språkärenden och består av representanter från landskapsförvaltningen, kommunerna, staten och från centrala samhällssektorer där språket har särskild betydelse såsom näringsliv, vård och utbildning. Kostnaderna för sekreterarfunktionen belastas dock moment 21010.

26002 Interreg Central Baltic Programme 2014-2020

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	77 970	84 000		85 000
Kostnader	-78 118	-84 000		-85 000
Anslag netto	- 148	0		0

Budgetmotivering

Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås ett nettoanslag under momentet. Nettoanslaget innefattar anslag och inkomster om 85.000 euro.

Utgifter

Central Baltic Programme 2014 - 2020 är ett av EU:s 60 Interregprogram, som finansierar gränsöverskridande projekt inom regional utveckling. Central Baltic-programmet 2014 – 2020 för mellersta Östersjöregionen omfattar regioner i Finland, Sverige, Estland och Lettland samt Åland.

Egentliga Finlands förbund är förvaltande myndighet för programmet och landskapsregeringen har ett s.k. värdavtal om placering av ett informationskontor, en Contact Point, med en heltidsanställd informatör på Åland.

Åland omfattas av huvudprogrammet Central Baltic och underprogrammet Archipelago and Islands (skärgården och öarna). Programmet har fyra prioriterade områden och elva insatsområden.

Finansiering erbjuds genom tidsbestämda utlysningar, då partner från minst två länder lämnar in en ansökan. Som partner fungerar olika typer av organisationer. Inom vissa insatsområden kan även företag delta som partner. Åländska organisationer deltar/har deltagit i i 17 av 113 godkända projekt (2019), och en femte utlysning med alla insatsområden öppna pågår under hösten 2019.

Informatörens uppgifter är att berätta om programmets finansieringsmöjligheter, underlätta för intressenter att hitta partner i andra regioner och främja åländska aktörers deltagande i projekt. Den andra stora uppgiften är att berätta om pågående projekt, deras aktiviteter och framför allt resultat samt att öka allmänhetens kännedom om den konkreta nyttan av EU-finansiering och det gränsöverskridande samarbetet.

Central Baltic-programmet står för samtliga av landskapsregeringens kostnader för informationskontoret, såsom lönekostnader, kostnader för kontor, administration och tjänster samt resor. Kontors- och administrationskostnader ersätts schablonmässigt med 15 % av de sammanlagda lönekostnaderna. Det medför ett förenklat redovisningsförfarande och innebär samtidigt att momentets kostnader och intäkter inte helt sammanfaller.

26003 Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	35 313			
Kostnader	- 182 189	- 162 000		- 180 000
Anslag netto	- 146 877	- 162 000		- 180 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 180.000 euro.

Utgifter

Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland, som manifesterades i september 2016, utgör ett samhällskontrakt som samhällets sektorer gemensamt arbetat fram och ställt sig bakom. Det har skett inom ramen för nätverket bärkraft.ax som bildades i februari 2016. Nätverket bärkraft.ax är öppet för deltagande av aktörer i alla samhällssektorer och alla människor som bor och verkar på Åland. Ett särskilt råd, utvecklings- och hållbarhetsrådet, har utsetts för att ta ansvar för bärkraft.ax.

Utvecklings- och hållbarhetsagendan beskriver visionen för Åland "Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar" samt sju strategiska utvecklingsmål som ska uppnås senast år 2030. Förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan kräver systematisk uppföljning och rapportering. Landskapsregeringen ansvarar för att proaktivt agera katalysator och koordinator för agendans förverkligande i sin helhet. I detta ingår bland annat koordinering av agendans implementering genom medverkan i etableringen och genomförandet av långsiktiga färdplaner för samtliga sju strategiska utvecklingsmål, medverkan i framtagandet av förslag till agendans årliga statusrapport, upprätthållande av struktur för nätverket bärkraft.ax inklusive det årliga evenemanget "Forum för samhällsutveckling" samt övriga fysiska och digitala mötesplatser.

Förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan är beroende av att åtminstone alla länder runt Östersjön genomför FN:s Agenda 2030. Mot denna bakgrund avser landskapsregeringen att fortsätta agera aktiv samarbetspartner inom Finlands kommission för hållbar utveckling som leds av Statsrådets kansli, Nordiska ministerrådets program för Generation 2030, initiativet ReGeneration 2030, HELCOM och EU.

Landskapsregeringens eget hållbarhetsarbete ingår i det löpande arbetet och därmed i verksamhetsplaneringen och budgetberedningen. Anslaget under momentet avser kostnader för samordningen av landskapsregeringens åtgärder, utvecklings- och hållbarhetsrådets arbete, ledningsfunktionen i arbetsgruppen för koordinering och rapportering samt övriga kostnader för att

utveckla utvecklings- och hållbarhetsarbetet på Åland och i förvaltningen i enlighet med ovanstående ansvarsområden.

Se även allmänna motiveringen.

26004 Ålandsdelegationen

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-4 695	-12 000		-12 000
Anslag netto	-4 695	-12 000		-12 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 12.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser landskapets kostnader för Ålandsdelegationens verksamhet.

265 Konsumentskydd

Enligt 30 § 10 punkten självstyrelselagen för Åland handhas de uppgifter som i riket ankommer på konsumentklagonämnden i landskapet av en särskild av landskapsregeringen tillsatt nämnd. Nämndens uppgift är att fungera som ett opartiskt och kostnadsfritt tvistlösningsorgan vid vilket konsumenter kan anhängiggöra ärenden.

26500 Konsumentskydd, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-17 766	-22 000		-27 000
Anslag netto	-17 766	-22 000		-27 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 27.000 euro.

Utgifter

Kostnaden anknyter främst till avlöandet av en sekreterare för nämnden som sköter den löpande hanteringen av nämndens ärenden samt mötesarvoden för konsumenttvistenämndens medlemmar.

270 Radio- och TV-verksamhet

27000 Radio- och TV-verksamhet (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	2 526 462	2 460 000		2 460 000
Kostnader	- 461 406	- 447 000		- 447 000
Anslag netto	2 065 056	2 013 000		2 013 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) att kostnaderna för uppbörd och kontroll av avgifterna får belasta momentet. Med beaktande av ovanstående föreslås en nettoinkomst om 2.013.000 euro.

Inkomster

Momentet avser inkomster från avgifter för innehav av televisionsmottagare. Avgiften utgör för närvarande 220 euro/år.

Utgifter

Landskapsregeringen erlägger enligt avtal med Sveriges television Ab, Sveriges utbildningsradio Ab, Sveriges Radio Ab, Kapiosto r.y. och Säveltäjän tekijänoikeustoimisto r.y. avgift för upphovsrättskostnader i samband med återutsändningar. Landskapsregeringen har likaledes ingått avtal med Sveriges TV 4 och de finländska upphovsrättsorganisationerna Kapiosto r.y. och Teosto r.y. om återutsändning av Sveriges TV 4 över Åland. För de beräknade ersättningarna föreslås anslag om 358.000 euro. Kostnader för uppbörd och kontroll av televisionsinnehav beräknas till ca 89.000 euro. I uppbördskostnaden ingår även personalkostnader och kostnader som hänför sig till registerhantering, fakturering samt kostnader för uppdatering av system.

280 Lagberedningen

Arbetet vid lagberedningen består i huvudsak i att bereda författningsförslag samt i att utföra de uppgifter som hör samman med offentliggörandet av författningarna. Lagberedningsarbetet är personalintensivt och anslaget för lagberedningen är därför i huvudsak avsett att täcka kostnader för löner jämte lönebikostnader.

Arbetet med att integrera utvecklings- och hållbarhetsagendan i lagberedningsarbetet kommer liksom tidigare år att inordnas i och anpassas till respektive författningsarbete som lagberedningen är involverad i. I de flesta fall förväntas agendans visioner och idéer bli analyserade och beaktade redan i ett tidigt skede av beredningsprocessen, det vill säga redan innan ett författningsärende når lagberedningen. Det fortsatta beredningsarbetet förutsätter dock att en uppföljning görs i förhållande till de visioner som agendan ger uttryck för samt att detta beaktas på lämpligt sätt i författningsberedningen.

Den elektroniska lagsamlingen (Ålex) kommer fortlöpande att kräva att resurser görs tillgängliga för att förbättra och uppdatera lagsamlingen med de förändringar som kontinuerligt genomförs i lagstiftningen. Lagsamlingen kommer att vara tillgänglig utan kostnad på landskapsregeringens webbplats.

28010 Lagberedningen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	8 141	4 000		2 000
Kostnader	- 866 546	- 949 000		- 936 000
Anslag netto	- 858 405	- 945 000		- 934 000

Budgetmotivering

Under momentet föreslås inkomster om 2.000 euro och anslag om 936.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör huvudsakligen från prenumerationerna och försäljningen av ÅFS. Inkomsterna från ÅFS beräknas minska ytterligare vilket främst antas bero på att författningssamlingen och numera även Ålex finns gratis tillgänglig på landskapsregeringens webbplats. Under året beräknas också ett mindre antal lagsamlingar säljas än under föregående år. Varken ÅFS, lagsamlingen eller Ålex bär sina egna kostnader.

Utgifter

Lagberedningsarbetet är personalintensivt och anslaget under momentet är till största delen avsett att täcka lönekostnader och övriga kostnader för personalen. Dessutom ingår bl.a. delgivning av författningarna, uppdatering av lagsamling, laggranskning och litteratur.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallsiffror för senaste bokslut, grundbudgeten för innevarande år, tilläggsbudget för innevarande år respektive förslaget till budget för kommande år.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	184 410	182 000		224 000
Avgiftsintäkter	57 795			
Övr verksamh intäkt	33 194	50 000		50 000
Summa Verksamhetens intäkter	275 399	232 000		274 000
Löner o arvoden	-1 696 998	-1 916 024		-2 540 176
Pensionskostnader	- 308 872	- 348 716		- 462 312
Övr lönebikostnader	-24 267	-27 399		-27 180
Summa Lönebikostnader	- 333 139	- 376 116		- 489 492
Personalersättningar	19 977	20 000		20 000
Summa Personalkostnader	-2 118 038	-2 272 140		-3 009 668
Köp av tjänster	-3 041 440	-4 470 528	- 332 000	-3 619 216
Material förnödenh	- 286 593	- 154 000		- 215 000
Övr verksamh kostn	-4 086 679	-4 189 333		-2 797 116
Summa Verksamhetens kostnader	-9 532 749	-11 086 001	- 332 000	-9 641 000
Pensionsintäkter	16 000 000	17 700 000		19 100 000
Pensionskostnader	-33 474 056	-35 200 000		-37 260 000
Summa Pensioner	-17 474 056	-17 500 000		-18 160 000
Summa Pensionsint o kostn	-17 474 056	-17 500 000		-18 160 000
Övr ink o kap överf	50	200 000		200 000
Summa Intäkt ink o kap	50	200 000		200 000
Summa Intäkt ink o kap öv	50	200 000		200 000
Allmänna stöd	-17 464 840	-18 971 000		-18 321 000
Övriga ink kap överf	-5 786 094	-6 740 000		-6 332 000
Summa Utgift ink o kap öv	-23 250 933	-25 711 000		-24 653 000
Summa Kostn ink o kap öv	-23 250 933	-25 711 000		-24 653 000
Summa Verksamhetsbidrag	-49 982 289	-53 865 001	- 332 000	-51 980 000
Ränteintäkter	71			
Övr finansiella int	-2			
Räntekostnader	- 130			
Övr finansiella kost	-3 595			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-3 656			
Summa Årsbidrag	-49 985 945	-53 865 001	- 332 000	-51 980 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-49 985 945	-53 865 001	- 332 000	-51 980 000
Ökning eller minskning av reserver	-12 000			
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-49 997 945	-53 865 001	- 332 000	-51 980 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
30010 Finans, verksamhet	-2 134 823	-2 206 492	-2 492 000	-2 541 000
33000 LR andel o stöd kommunerna	-1 377 502	-17 464 840	-18 971 000	-18 321 000
34000 Särskilda stöd, lån	1 020	50	0	0
35000 Penningautomatmedel	-6 375 887	-5 951 017	-6 540 000	-6 132 000
39000 It-drifts o utvecklingskostn	-1 157 022	-2 377 332	-3 705 000	-2 948 000
39099 Internhyra	-3 990 000	-4 085 494	-4 187 000	-2 784 000
Summa 3100 Finans allm byrån	-15 034 214	-32 085 125	-35 895 001	-32 726 000
38000 Pensioner o pensionsrelat utg	-15 959 371	-17 932 886	-17 970 000	-18 630 000
Summa 3200 Avtals- o pensionsby	-15 959 371	-17 932 886	-17 970 000	-18 630 000
39050 Förändr semesterlöneskuld	-1 114 623	-67 046		- 624 000
Summa 3300 Redovisningsbyrån	-1 114 623	-67 046		- 624 000
Summa 3000 Finansavdelningen	-32 108 209	-50 085 057	-53 865 001	-51 980 000

300 Allmän förvaltning

Finansavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är, enligt LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning (2006/91), landskapets ekonomi och den ekonomiska utvecklingen i landskapet.

Finansavdelningens övergripande målsättningar är

- en offentlig budgetekonomi som med beaktande av de sociala och ekologiska dimensionerna av hållbar utveckling är i ekonomisk balans
- att arbeta aktivt för att uppfylla visionen och de strategiska utvecklingsmålen för en hållbar utveckling samt
- en rättvis lönepolitik som skapar förutsättningar för att behålla och nyrekrytera personal, verkar för jämställdhet i arbetslivet samt främjar effektivitet och produktivitet i landskapets verksamhet.

Strategiska utvecklingsmål

Finansavdelningen har ett centralt ansvar att styra upp arbetsprocesser inom förvaltningen för att säkerställa kvalitet i utförande och resultat. I enlighet med strategiskt utvecklingsmål 5 och 7 fortsätter revideringen av upphandlingsprocessen. Målet är hållbara upphandlingar som beaktar ekonomiska, sociala och miljömässiga krav. Kraven ska riktas mot både leverantörer och de varor eller tjänster som upphandlas samtidigt som medvetna konsumtions- och produktionsmönster inom och utanför landskapsregeringens organisation utvecklas. Detta bidrar även till högre attraktionskraft för privat näringsverksamhet på Åland.

I enlighet med strategiskt utvecklingsmål 1

- har landskapsregeringen sedan en tid tillbaka fokuserat på att uppgradera it-miljön inom förvaltningen. Målsättningen är att skapa bättre arbetsförutsättningar och arbetsmiljö samt en effektivare förvaltning som präglas av större transparens från planering av verksamheter till genomförande och uppföljning. Satsningen ställer stora krav på kompetensutveckling inom förvaltningen och utbildningsprogram för användarna planeras och genomförs inför varje stor förändring
- fortgår arbetet med att uppnå jämlika löner för likvärdigt arbete. Systemet med ålderstillägg/erfarenhetstillägg och minimigrundlöner ska harmoniseras samt systemet med periodarbete revideras under hösten 2019 och verkställs från och med 1 januari 2020 samt

- skapas förutsättningar för att förlänga pensionsfondens livslängd och avkastningsförmåga. Detta resulterar i en högre men samtidigt jämnare och därmed mer hållbar budgetbelastning under fondens hela livslängd för att på lång sikt kunna bidra till bättre förutsättningar att upprätthålla nivån på den offentliga servicen.

Mål år 2020

I enlighet med regeringsprogrammet fortsätter arbetet med att uppnå hållbarhet i landskapsekonomi. Finansavdelningen har en central roll i detta arbete. Avdelningen kommer att arbeta vidare med styrning och samordning av landskapsförvaltningens resurser.

Finansavdelningen kommer under året att inleda en verksamhetsutveckling som inkluderar bland annat informationssäkerhet och beställarfunktion för it. Verksamhetsutvecklingen drivs som en del av it-samordningsprogrammet.

Arbetet med att skapa ett system som långsiktigt stabiliserar finanserna och samtidigt skapar förutsättningar för en hållbar tillväxt på Åland fortsätter. Den parlamentariska kommitté för att utreda behovet av att skapa en tillväxt- och hållbarhetsfond som tillsattes under hösten 2019 förväntas lämna sitt betänkande vid halvårsskiftet 2020. Därefter fattar landskapsregeringen ett inriktningsbeslut och fastställer en åtgärds- och tidsplan för det fortsatta arbetet.

Arbetet med att implementera återstående delar av LPA-systemet fortsätter under året.

Administrationen av pensionsfonden förstärks.

30010 Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	154 780	152 000		194 000
Kostnader	-2 357 616	-2 644 000		-2 735 000
Anslag netto	-2 202 835	-2 492 000		-2 541 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 §, ett nettoanslag om 2.541.000 euro.

Inkomster

I förslaget har beaktats att momentet kan gottskrivas med ersättning för det arbete som utförs vid avdelningen för landskapets fastighetsverks respektive pensionsfondens räkning.

Anslaget kan även gottskrivas med inkomster av kostnadsersättningar för prestationer utförda inom ramen för samarbete med andra offentliga organisationer eller offentligt ägda bolag.

Momentet kan även påföras inkomster för vilka inte upptagits särskilda anslag.

Utgifter

I anslaget ingår bl.a. personalkostnader, tjänsteresor, kostnader för avdelningens officiella delgivning, utbildning samt tryckning av budgetförslag och årsredovisning.

I anslaget ingår kostnader för att vidareutveckla rapporteringsstrukturer och hållbarhetsredovisning samt funktionalitet för verksamhetsplanering och tillhörande uppföljning. Dessutom ingår kostnader för att fortsätta integrera hållbarhetsperspektivet i finansavdelningens planer, processer och anvisningar.

I anslaget ingår även en uppskattad ersättning till skatteförvaltningen för de merkostnader som avvikelser i den åländska beskattningen i förhållande till beskattningen i riket föranleder.

I anslaget ingår därtill 84.000 euro avsett att finansiera beställningar från ÅSUB i enlighet med aktuellt ramavtal för utredningar.

I anslaget har beräknats ca 5.000 euro för förtroendemannaarvoden samt övriga arvoden och ersättningar för facklig verksamhet inom allmänna förvaltningen i enlighet med gällande kollektivavtal. Därtill ingår anslag för bank- och indrivningskostnader m.m. om ca 43.000 euro.

380 Pensioner och pensionsavgifter

Nedan visas utvecklingen av antalet personer som de senaste åren beviljats respektive lyft landskapspension.

	2015			2016			2017			2018		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Beviljade	202	107	309	187	131	318	204	115	319	209	95	304
varav ålderspension	140	81	221	124	98	222	138	84	222	140	64	204
Utbetalda i december	1 601	929	2 530	1 662	980	2 642	1 772	1 038	2 810	1 854	1 052	2 906

Under första halvåret 2019 har 171 personer beviljats pension varav 99 personer har beviljats ålderspension.

I augusti 2019 fördelade sig pensionsutbetalningarna enligt följande:

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal mottagare	1 881	1 078	2 959
Utbetalt belopp (euro)	1 555 545	1 312 955	2 868 500
Utbetalt belopp i genomsnitt (euro)	827	1218	969

Förväntade antal ålderspensionsansökningar åren 2020 - 2030

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
161	256	303	231	233	229	229	211	215	219	242

38000 Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	16 000 000	17 700 000		19 100 000
Kostnader	-33 932 886	-35 670 000		-37 730 000
Anslag netto	-17 932 886	-17 970 000		-18 630 000

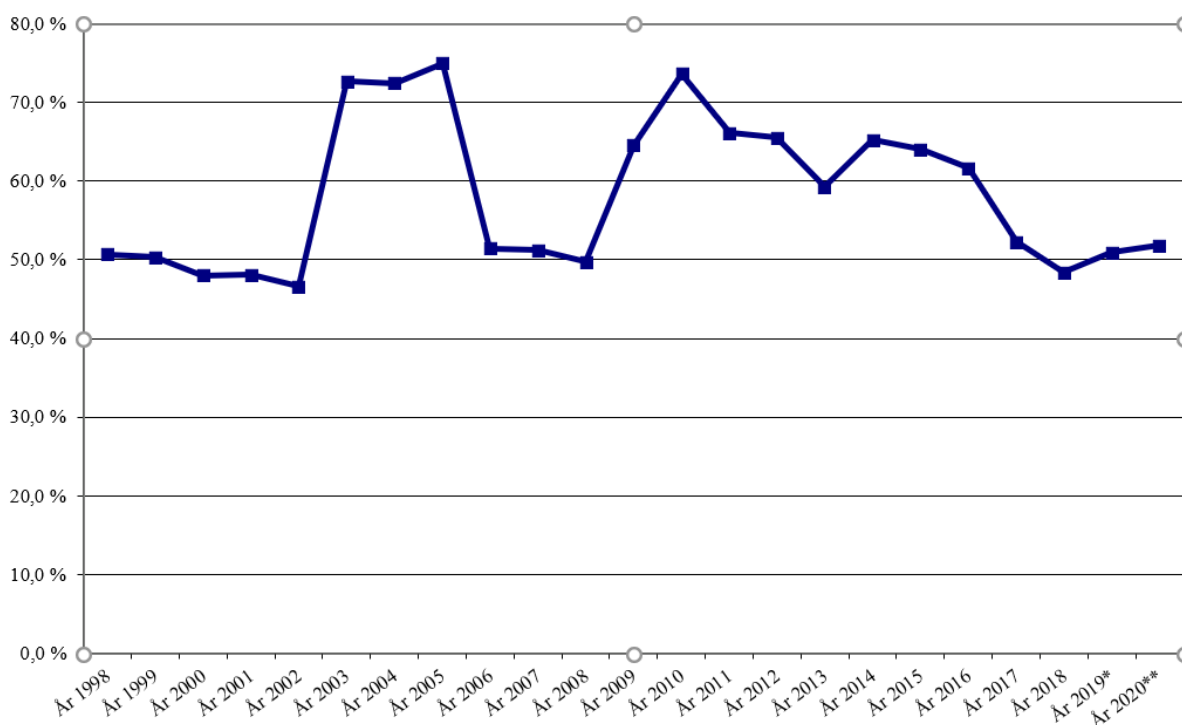
Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 19.100.000 euro som överföring från landskapet Ålands pensionsfond för täckande av pensionsutgifter under år 2020 samt anslag om 37.730.000 euro för pensioner och pensionsrelaterade utgifter.

Inkomster

Enligt LL (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond ska pensionspremier och pensionsavgifter betalas till fonden för dem som hör till landskapets pensionssystem. Från pensionsfonden kan överföras ett belopp som får uppgå till högst tre fjärdedelar av landskapets årliga pensionsutgifter till budgeten. Landskapsregeringen föreslår att det under år 2020 överförs ett belopp från pensionsfonden till landskapets budget om 19,1 miljoner euro, vilket uppgår till ca 51,9 % av de beräknade pensionsutgifterna om totalt 36.800.000 euro inom landskapets pensionssystem. Landskapsregeringen konstaterar att överföringen från pensionsfonden till landskapets budget överstiger summan av de pensionspremier och -avgifter som inbetalas till fonden med ca 5,8 miljoner euro (ca 4,3 miljoner euro år 2019). I uppskattningen av premieinflödet har beaktats att andelen för

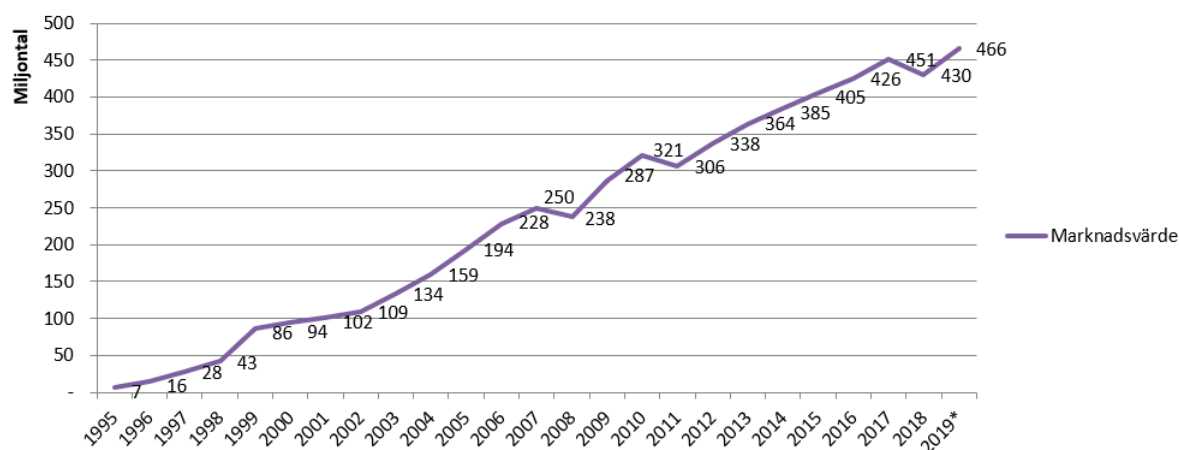
vilka pensionspremier inbetalas till landskapets pensionsfond successivt minskar på grund av att nyanställda försäkras i extern pensionsanstalt. Andelen av pensionskostnaderna som har finansierats respektive avses finansierade med överföringen från pensionsfonden framkommer av nedanstående graf:

Med beaktande av förslaget uppskattas totalbehållningen i pensionsfonden vid slutet av år 2020 till ca 474 miljoner euro (ca 466 miljoner euro vid slutet av år 2019) värderat enligt marknadsvärde. Täckningsgraden för landskapets pensionsansvar var per den 31.12.2018 54,8 % (31.12.2017: 58,7 %).

Utvecklingen av marknadsvärdet för pensionsfonden framkommer av nedanstående graf:

Landskapet Ålands pensionsfond - Marknadsvärde 1995 - 2019

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

- 470.000 euro för köp av pensionsservicetjänster från Keva. Det handlar om uträknings-, registrerings- och sakkunnigtjänster samt IT-system och datakommunikation med andra

pensionsanstalter, pensionsutdrag, pensionsutdrag på nätet samt beräkningstjänster för uppföljning av pensionsansvaret. Därtill ingår landskapsregeringens andel av Pensionskyddscentralens kostnader

- 460.000 euro avseende pensionsbaserad KomPL-betalningsandel (tidigare KTAPL) enligt lagen om kommunala pensioner. Landskapet övertog betalningsansvaret i samband med ÅHS-reformen, varför avgiften således är att betrakta som betalning av Ålands folkhälsoförbunds och Ålands vårdförbunds skuld till Keva samt

- 36.800.000 euro för lagbundna pensionsutgifter enligt LL (2016:76) m.fl. Det används för ålderspensioner, partiella förtida ålderspensioner, invalidpensioner och rehabiliteringsstöd, deltidspensioner och familjepensioner samt rehabiliteringspenning och andra utgifter i samband med yrkesinriktad rehabilitering. Anslaget avser även landskapets del av de kostnader som fördelas mellan pensionsanstalterna för pensionsandelar som tjänats in för oavlönade perioder från år 2005. Anslaget får även vid behov användas för att bekosta specialundersökningar om arbetsförmåga och rehabiliteringsbehov för personer som söker invalidpension.

390 Gemensamma förvaltningskostnader

39000 IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	87 795	80 000		80 000
Kostnader	-2 530 939	-3 785 000	- 332 000	-3 028 000
Anslag netto	-2 443 144	-3 705 000	- 332 000	-2 948 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 80.000 euro och anslag om 3.028.000 euro. Se även moment 939000 i investeringsdelen.

Inkomster

Inkomsten avser avgifter för registrering av domännamn. Dessutom ingår ersättning från landskapets fastighetsverk för IT-relaterade tjänster.

Utgifter

Anslaget innehåller kostnader för inköp av it-drift- samt supporttjänster från Åda Ab, systemutveckling och -underhåll, programvarulicenser samt anskaffning av datorutrustning. I anslaget ingår även kostnader för datanätförbindelser, internetkonnektivitet samt serviceavtal för it-system.

I anslaget ingår 1.110.000 för programmet "it-samordning av landskapets myndigheter", 310.000 euro för att överföra ÅHS bas-it till offentliga Ålands gemensamma it-bolag, Åda Ab, samt 200.000 euro avsett för projektet "LR Skapa förutsättningar".

Kostnaden för mer omfattande centrala systemanskaffningar och systemutveckling belastar moment 939000. Dessa anskaffningar görs inom ramen för Åda Ab.

39050 Förändring av semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	32 824			
Kostnader	-99 870			- 624 000
Anslag netto	-67 046			- 624 000

Budgetmotivering

Föreslås ett förslagsanslag och ett anslag om 624.000 euro.

Utgifter

Förslagsanslaget avser förändring av semesterlöneskulden för alla landskapets verksamhetsenheter förutom ÅHS, se moment 84000. Om skulden minskar under året minskar kostnaderna och vice versa. Någon uppskattning av förändringen har i detta skede inte gjorts. Anslaget kan även påföras kostnader för slutregleringar och korrigeringar gällande t.ex. Arpl-avgifter och socialskyddsavgifter. Momentet är ett förslagsanslag och kan vid behov överskridas för nämnda poster.

I enlighet med tjänstekollektivavtalet finns en pott om 1,35 % av grundlönerna reserverad från januari 2020. Den här potten är i enlighet med den allmänna avtalsuppgörelsen inom Finland. Från potten om 1,35 % har 100.000 euro avdragits, eftersom det enligt avtalet har använts till vissa justeringar fr.o.m. 1.12.2018. I enlighet med tjänstekollektivavtalet finns även en extra pott om 400.000 euro reserverad. Pottarna ingår i löneutvecklingsprogrammet och används till att harmonisera ålderstilläggen och erfarenhetstilläggen samt minimigrundlönerna fr.o.m. 1.1.2020. Periodarbetstidssystemet gällande den ordinarie arbetstiden vid avbruten arbetsperiod ses över och ändringarna verkställs från samma tidpunkt. Potten om 1,35 % av grundlönerna har i föreliggande budgetförslag beaktats som en lönejustering under moment där personalkostnader finns. För den extra potten om 400.000 euro föreslås ett anslag om 624.000 euro. Vid dimensioneringen av anslaget har kostnadsverkan inkl. sociala kostnader uppskattats. Vid behov kan den slutliga anslagsnivån därför justeras i samband med tilläggsbudgetförslaget där omfördelning av anslag görs till respektive enheter som får ökade personalkostnader.

39099 Internhyra

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-4 085 494	-4 187 000		-2 784 000
Anslag netto	-4 085 494	-4 187 000		-2 784 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.784.000 euro för internhyra.

Utgifter

Anslaget avser internhyra för kanslihuset med flera fastigheter. Hyran erläggs till landskapets fastighetsverk. Vid dimensioneringen av anslaget har beaktats att anslag för Källskär och delanslag för Eckerö post- och tullhus samt Ribacka har överförts till moment 51010 och 54000 samt anslag för hyreskostnader för kanslihuset och villa Gustaf Eriksson har överförts till moment 21010. Därtill har beaktats att fastighetsverket tar delar av kostnaderna för Eckerö post- och tullhus, villa Gustaf Eriksson samt Ribacka och Vedplans lager.

Fullmakt

Inget nytt projekt som berör de fastigheter som ingår under föreliggande moment är aktuellt.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallsiffror för senaste bokslut, grundbudgeten för innevarande år, tilläggsbudget för innevarande år respektive förslaget till budget för kommande år.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	1 061	33 000		33 000
Avgiftsintäkter	50 396	10 000		10 000
Erhållna bidrag	197 473	545 000		225 000
Summa Verksamhetens intäkter	248 931	588 000		268 000
Löner o arvoden	-1 124 243	-1 414 362		-1 507 456
Pensionskostnader	- 204 376	- 257 414		- 274 357
Övr lönebikostnader	-16 061	-20 225		-16 130
Summa Lönebikostnader	- 220 437	- 277 639		- 290 487
Personalersättningar	8 981			
Summa Personalkostnader	-1 332 418	-1 692 001		-1 797 943
Köp av tjänster	- 858 697	-1 310 998	-20 000	-1 075 058
Material förnödenh	-11 683			
Övr verksamh kostn	- 264 672	- 324 000		- 330 000
Summa Verksamhetens kostnader	-2 467 470	-3 327 000	-20 000	-3 203 001
Soc hälsovård utsksk	-27 651 947	-27 006 000	-60 000	-27 656 000
Övriga ink kap överf	-25 445	-35 000		-35 000
Summa Utgift ink o kap öv	-27 677 392	-27 041 000	-60 000	-27 691 000
Summa Kostn ink o kap öv	-27 677 392	-27 041 000	-60 000	-27 691 000
Summa Verksamhetsbidrag	-29 895 931	-29 780 000	-80 000	-30 626 001
Övr finansiella kost	-13			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-13			
Summa Årsbidrag	-29 895 944	-29 780 000	-80 000	-30 626 001
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-29 895 944	-29 780 000	-80 000	-30 626 001
Ökning eller minskning av reserver	-29 193			
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-29 925 137	-29 780 000	-80 000	-30 626 001

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
40010 Soc- och miljö, verksamhet	-1 379 135	-1 217 156	-1 600 000	-1 767 000
Summa 4100 Soc o miljö allm byr	-1 379 135	-1 217 156	-1 600 000	-1 767 000
41000 Övriga sociala uppgifter	-58 036	-84 936	- 182 000	- 150 000
41010 Övr sociala uppg, överföring	-11 767 163	-12 106 600	-12 246 000	-12 566 000
41500 LR andel o stöd socialv område	-21 972 166	-11 693 163	-10 630 000	-10 960 000
44510 Paf-medel sociala sektorn	-3 215 669	-3 297 081	-3 500 000	-3 500 000
Summa 4200 Socialvårdsbyrån	-37 013 034	-27 181 780	-26 558 000	-27 176 000
42000 Övrig hälso- och sjukvård	-56 724	-37 172	- 100 000	- 100 000
Summa 4300 Hälso o sjukvårdsbyr	-56 724	-37 172	- 100 000	- 100 000
43000 Allmän miljövärd	-93 665	- 157 694	- 116 000	- 116 000
44000 Naturvård	- 261 327	- 319 142	- 364 000	- 393 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
44520 Paf-medel miljö sektorn	- 447 277	- 561 231	- 600 000	- 600 000
45000 Vattenförsörjning- och vård	- 285 166	- 296 888	- 317 000	- 355 000
46000 Cirkulär ekonomi	-21 312	-47 432	-55 000	-49 000
47000 Miljöhälsovård	-32 572	-64 892	-70 000	-70 000
Summa 4400 Miljöbyrån	-1 141 320	-1 447 280	-1 522 000	-1 583 000
Summa 4000 Social o miljöavdeln	-39 590 213	-29 883 388	-29 780 000	-30 626 001

400 Allmän förvaltning

Social- och miljöavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är enligt LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning att sörja för välbefinnandet hos människor, djur och miljö. Avdelningens övergripande uppgifter är därför att planera, leda, utveckla, samordna och följa upp verksamhetsområdena socialvård, hälso- och sjukvård och miljövård. Avdelningen underlydande myndigheter är Ålands hälso- och sjukvård och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Vid allmänna byrån handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområden. Särskilda tyngdpunktsområden är att ansvara för avdelningens kompetensförsörjning och utveckling av verksamheterna på avdelningen.

Vid socialvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av social välfärd och förebyggande av sociala problem. Särskilt utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 2 konkretiseras. Den allmänna planeringen, ledningen och övervakningen av socialvården ankommer på landskapsregeringen. Landskapsregeringen fullgör sin planerings- och ledningsfunktion inom den sociala verksamheten bland annat genom att kontinuerligt se över och vid behov revidera lagstiftningen inom området, informera om förändringar inom lagstiftningen, ordna viss utbildning och kompetensutveckling samt samordna tillämpningen av regler och bestämmelser. Det långsiktiga målet för socialpolitiken är att på ett hållbart sätt trygga den grundläggande välfärden med tillräckliga resurser för vård och omsorg samt verka för social rättvisa och för minskade ekonomiska och sociala klyftor i det åländska samhället. Vidare ska byrån verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha tillgång till likvärdig och trygg socialvård.

Vid hälso- och sjukvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förbyggande av sjukdomar. Särskilt utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 1 konkretiseras. Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården är att främja den hållbara utvecklingen genom satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder samt att verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar har tillgång till en god och jämlik hälso- och sjukvård. Därtill har byrån ansvar för att utveckla lagstiftningen på området.

Vid miljöbyrån handläggs ärenden som gäller miljömedvetenhet, miljöskydd, biologisk mångfald, minimerad klimatpåverkan, avfall, hälsosam livsmiljö för människor, djurhälsa, djurvälstånd, livsmedelssäkerhet samt ärenden som gäller vattenvård. Den övergripande målsättningen med landskapsregeringens miljö- och hälsoskyddsarbete är att bidra till att nå ett hållbart samhälle. Arbetet på miljöbyrån stöder de sju strategiska utvecklingsmålen.

40010 Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	51 051	43 000		43 000
Kostnader	-1 268 207	-1 643 000		-1 810 000
Anslag netto	-1 217 156	-1 600 000		-1 767 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 43.000 euro och ett anslag om 1.810.000 euro.

Inkomster

Under momentet upptas en beräknad inkomst om 43.000 euro. Av de föreslagna inkomsterna är 32.000 euro en årlig ersättning av landskapsregeringen utförda uppgifter med stöd av Republikens presidents förordning (2010:2) om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland. 10.000 euro är ett kalkylerat nettobelopp för uppburna avgifter för utfärdade tillstånd, mottagna anmälningar och övrig registerhantering. Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) att nämnda betalningar påförs momentet.

Därtill ingår inkomster från avgifter för anmälan och rapportering till producentregistret.

Nordiska ministerrådet har valt landskapsregeringen till förvaltningsorgan för tre år för nordiska havs- och kustarbetsgruppen med början år 2019. För uppgiften har en koordinator på heltid anställts. Arbetet finansieras av Nordiska ministerrådet. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås ett nettoanslag under momentet för den nordiska arbetsgruppen.

Utgifter

I anslaget ingår utgifter för personal, inköp av tjänster, kompetensutveckling, tjänsteresor och handledning samt för litteratur, information, utbildning, utredningar, material, förnödenheter, teletjänster, annonsering och representation. En del av anslaget används för tillfälliga utredningsuppdrag. Anslaget möjliggör bl.a. deltagande i det Nordiska samarbetet i Nordiska ministerrådets regi.

410 Övriga sociala uppgifter

Målsättningen är att främja utvecklingen av en hållbar socialvård genom att främja social välfärd och förebygga sociala problem och ekonomisk utsatthet. FN:s målsättning om ingen fattigdom och målsättningen i det strategiska utvecklingsmålet 2 om att inga hushåll lever i fattigdom förverkligas genom understöd i form av familjepolitiska förmåner och tryggheten av skälig utkomst. Anslag för understöden redovisas i överföringsdelen.

41000 Övriga sociala uppgifter

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-84 936	- 182 000		- 150 000
Anslag netto	-84 936	- 182 000		- 150 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 150.000 euro.

Utgifter

Arbetet med en omorganisering av kommunernas socialvård fortgår med målsättningen att få en organisation som på ett bättre sätt kan främja en likvärdig service, en effektiv användning av resurserna, en samlad kompetens och en ökad specialisering inom personalen, en större integritet, en stärkt anonymitet och ett gott rättsskydd.

I syfte att stärka implementeringen av den nya socialvårdslagstiftningen och stöda målsättningarna om god servicenivå, minskad ojämlikhet och ökad jämställdhet genomförs informations- och fortbildningsinsatser riktade till såväl de kommunala verksamhetsutövarna som andra som berörs av ändringarna.

Moderniseringen av lagstiftningen inom socialvården fortsätter med målsättningen att uppnå tillgänglighet och delaktighet för alla i samhället. Arbetet omfattar bland annat förnyande av klientavgiftslagstiftning och lagstiftning rörande elektroniska tjänster.

Rådet för personer med funktionsnedsättning fungerar koordinerande gällande implementering, uppföljningsmekanism och rapportering av FN konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning för att befärma målsättningen om ökad jämlikhet, delaktighet och inkludering inom olika sektorer av samhället. Rådet har möjlighet att inom sig inrätta arbetsgrupper och höra sakkunniga.

Målsättningen om att inkludera alla och minska ojämlikhet i samhället stöds även genom att till Åland Post Ab kompensera för extra kostnader för distribution av post till personer med funktionsnedsättning.

Välmående flickor och pojkar samt kvinnor och män tar ansvar för sin hälsa och sitt välmående genom att avstå från bruk av tobak samt missbruk av alkohol och andra rusmedel. För att stöda utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 1 och 2 följs landskapsregeringens ANDTS-politiska program 2017 – 2020 upp och utvärderas och beredningen av ett nytt program inleds.

420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården relateras till det strategiska utvecklingsmålet 1. Denna målsättning kan befäras med satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder. Vid hälso- och sjukvårdsbyråns görs den strategiska planeringen av landskapsregeringens folkhälsoarbete och handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar.

42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-7 172	-70 000		-70 000
Anslag netto	-7 172	-70 000		-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Vid hälso- och sjukvårdsbyråns handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar. Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården relateras till det strategiska utvecklingsmålet 1. Riktade folkhälsoinsatser i syfte att tidigt bryta onda spiraler ifråga om ohälsobeteende och att stöda hälsosam levnadsstil stöds av det strategiska utvecklingsmålet 1 och FN:s utvecklingsmål "hälsa och välbefinnande".

Anslag kan användas till samarbetsprojekt eller utredningar och studier speciellt med fokus på unga kvinnors och mäns psykiska hälsa tillsammans med andra aktörer och tredje sektorn för att nå målet "välmående barn och välmående vuxna".

I samarbete med personalenheten föreslås anslag för att hela landskapsregeringen inklusive underlydande myndigheter blir tobaksfria. Tillsammans med ÅHS organiseras tillfällen och föreläsningar till alla åländska kommuner för att Åland ska lyckas med målet "Tobaksfri Åland 2040". För detta reserveras totalt ca 10.000 euro.

I samarbete med socialvårdsbyråns organiseras seminarier och föreläsningar för att främja de äldres välmående, både hälsomässigt och socialt med hjälp av digitalisering. För detta reserveras ca 5.000 euro.

Fortbildningstillfällen som förebygger god mun- och tandhälsa för äldre fortsätter i samarbete med ÅHS-tandklinik. Utbildningstillfällen är riktade till personalen inom social-, hälso- och sjukvård.

För övriga utgifter som speciella frågeställningar, underlag och utredningar reserveras ca 10.000 euro.

430 Allmän miljövard

Den övergripande målsättningen är en hållbar utveckling där miljön skyddas och vårdas på ett sätt som särskilt främjar vatten av god kvalitet, ekosystem i balans och biologisk mångfald.

Mål år 2020

- att öka kännedomen om miljölagstiftning
- att öka kännedomen om och utveckla kemikalieområdet
- att höja miljömedvetenheten och minska klimatpåverkan samt
- att höja kännedomen om LBU-programmets påverkan på vattenmiljön och biologisk mångfald.

43000 Allmän miljövard, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	- 153			
Kostnader	- 192 991	- 116 000	-20 000	- 116 000
Anslag netto	- 193 144	- 116 000	-20 000	- 116 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 116.000 euro.

Utgifter

Allmän miljövard

Föreslås ett anslag om 36.000 euro för arbete inom miljöbyråns verksamhetsområde. Med anslaget finansieras även bränslekvalitetskontroller som tullen utför enligt landskapsförordningen (2001:38) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften.

Miljöuppföljningssystem

Föreslås ett fortsatt anslag om 80.000 euro för systematisk uppföljning av lantbruket som underlag för uppföljning och utvärdering av miljöåtgärder riktade till lantbruket i landsbygdsutvecklingsprogrammet och för miljölagstiftning och andra styrmedel.

440 Naturvard

Verksamhetsområdet naturvard har som målsättning att bevara livskraftiga populationer av våra ursprungsarter samt att skydda både naturliga livsmiljöer och artrika livsmiljöer skapade av traditionell hävd av jordbruksmark. Naturvården månar även positiv utveckling av landskapsbilden.

Mål år 2020

- lagskydd för flera Natura 2000-områden ges under året, i enlighet med EU-krav (habitatdirektivet 92/43/EEG och fågeldirektivet 2009/147/EG) samt pilotärendet om utnämning av Natura 2000-områden
- arters och biotopers bevarandestatus och uppfyllande av fredningens syfte följs upp genom systematiska naturinventeringar inom minst ett naturreservat samt
- fortsatt kartering genomförs av de åländska förekomsterna, såväl i de terrestra som inom de marina områden, av de arter och biotoper som enligt habitatdirektivet måste bevaras och som ingår i

rapporteringen av nämnda direktiv. Inventeringarna utgör även en viktig del av den lagstadgade uppföljningen av arterna och biotoperna.

44000 Naturvård

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	50 036	100 000		
Kostnader	- 367 179	- 449 000		- 378 000
Anslag netto	- 317 142	- 349 000		- 378 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 118.000 euro och ett skötselanslag om 260.000 euro.

Utgifter

Anslaget används för inventeringar, utredningar samt bevarande- och skötselplaner för arter och biotoper samt för skötsel av naturreservaten.

Främjande av biologisk mångfald

Föreslås ett anslag om ca 53.000 euro för främjande av den biologiska mångfalden samt för den övervakning av arter och biotoper som landskapsregeringen utför enligt både nationell och EU-lagstiftning. Anslaget används även för åtgärder som ökar kunskapsnivån om åländska förekomster av de arter och biotoper som enligt habitatdirektivet 92/43/EEG ska bevaras.

Föreslås ett anslag om ca 15.000 euro för deltagande i projekt som karterar marina däggdjur inom åländska territorialvatten och Skärgårdshavet. Slutliga målet för karteringar är att inrätta marina skyddsområden för arter som omfattas av habitatdirektivets bilaga 2.

Naturreservat och Natura 2000-områden

Föreslås ett anslag om ca 30.000 euro för administration, vetenskaplig uppföljning och övervakning av naturreservat och Natura 2000-områden. Detta görs för att säkerställa att man enligt habitatdirektivets artikel 6 bibehåller den gynnsamma bevarandestatusen samt förhindrar försämring av livsmiljöerna inom skyddsområden. Även beställning av ändamålsenliga skötselåtgärder av fastighetsverket förutsätter att det finns skötselplaner som baserar sig på aktuell information om förekomster och deras tillstånd.

Föreslås ett anslag om ca 20.000 euro för att ta fram en plan och åtgärder för restaurering av ett våtmarksområde i ett av naturreservaten.

Föreslås ett anslag om 260.000 euro för den kontinuerliga skötseln och restaureringen av landskapets naturreservat och genbanken. Skötsel köps av landskapets fastighetsverk.

450 Vattenförsörjning och vattenvård

I enlighet med det tredje strategiska utvecklingsmålet och lagstadgade krav är målsättningen att uppnå god vattenkvalitet i hav, sjöar och grundvatten.

Mål år 2020

- säkerställa tillgång till vatten av god kvalitet och hållbar vattenhushållning för alla typer av vattenanvändning. I arbetet ingår att säkerställa skydd, tillgång och kvalitet i vattentäkter och andra vattenförekomster

- säkerställa lagstadgad och vetenskaplig uppföljning och övervakning av grundvatten, sjöar, kust- och havsområden för att möjliggöra en sammanhållen helhetsbild, bedömning av vattenkvaliteten och dess förändringar samt väsentliga faktorer som styr detta samt

- tillhandahålla information om vattenvården och vattenmiljöns tillstånd och förändringar för allmänhet och berörda parter.

45000 Vattenförsörjning och vattenvård

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	147 996	315 000		175 000
Kostnader	- 444 872	- 632 000		- 530 000
Anslag netto	- 296 875	- 317 000		- 355 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 175.000 euro och ett anslag om 530.000 euro. Av detta utgör 197.000 euro kostnader som uppkommer genom deltagande i internationella samarbetsprojekt.

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för seminarier, deltagande i projekt och vattenförbättrande åtgärder som genomförs inom ramen för verksamheten samt belastas med motsvarande anslag.

Inkomster

Föreslås inkomster om 175.000 euro i form av EU-finansiering och nationell statlig finansiering av samarbetsprojekten. Inkomsterna är beräknade utgående från de planerade totalkostnaderna inklusive lönekostnader för ordinarie personal på moment 40010 samt kontors- och administrationskostnader för projekten under år 2020. För Coast4us är EU-delfinansieringen 74 % och för Seabased Measures 75 %.

Utgifter

Anslaget fördelas enligt följande:

Vattenövervakning

Föreslås ett anslag om ca 250.000 euro för lagstadgad övervakning och undersökningar utgående från krav i EU-direktiv. Anslaget utökas något jämfört med år 2019 p.g.a. utökade krav enligt det marina direktivet.

VA-verksamhet

Föreslås ett anslag om ca 23.000 euro för utredningar och undersökningar, information och övriga kostnader kopplat till vattenförsörjning och avloppsvattenbehandling

Övrig vattenvård och vattenförvaltning

Föreslås ett anslag om ca 60.000 euro för utredningar och undersökningar, information och övriga kostnader kopplat till vattenvård och vattenförvaltning främst kopplat till framtagande och genomförande av lagstadgade åtgärdsprogram, förvaltningsplan och havsområdesplan.

Landskapsregeringen planerar att avsluta den befintliga musselodlingen och avser att återkomma med eventuella medel för det i en tilläggsbudget. Under hösten 2019 deltar landskapsregeringen i ansökan om samarbetsprojekt för framtagande av havsområdesplaner med en EU-delfinansiering om 75 % och återkommer vid behov med eventuella följder av det i en tilläggsbudget.

Deltagande i pågående internationella samarbetsprojekt

Föreslås ett anslag om 197.000 euro för att täcka de kostnader som uppstår i de pågående treåriga Interreg Central Baltic-projekten Coast4us och Seabased Measures.

460 Cirkulär ekonomi

Landskapsregeringens målsättning är att sträva mot en cirkulär ekonomi, ett kretsloppssystem som innebär att produkters mervärde bevaras så länge som möjligt och att avfall minimeras.

Ett cirkulärt system innebär att en produkt som har nått slutet av sin livscykel fortsätter att nyttjas i ny produktion när den inte längre kan repareras och skapar därmed ytterligare värde. Omställning till en cirkulär ekonomi ska minska på resursuttaget, öka värdet och spara pengar genom att förlänga produkters livslängd samt ge fler arbetstillfällen. Avfall minimeras eftersom material och resurser hålls kvar i ekonomin så länge som möjligt genom återanvändning, delning, reparationer eller genom att hyra varor. Biologiskt material ska komposteras eller rötas och därefter användas som gödsel. Ett hållbart och resurseffektivt samhälle leder även till lägre utsläpp av växthusgaser och bidrar till att minska klimatförändringen.

Mål år 2020

- utveckla statistik på området i samarbete med ÅSUB
- ökad skrotning av uttjänta fordon
- genomföra kampanjer tillsammans med andra organisationer i syfte att förebygga avfall samt
- informera om cirkulär ekonomi och influera till en beteendeförändring i samhället.

46000 Cirkulär ekonomi (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-30 287	-35 000		-29 000
Anslag netto	-30 287	-35 000		-29 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 29.000 euro.

Utgifter

För att åstadkomma beteendeförändring och uppnå cirkulär ekonomi behöver information nå ut till företag och invånare. Landskapsregeringens målsättning är att verka för förändring på flera områden. Det behövs produktdesign som tar större miljöhänsyn, nya affärs- och marknadsmodeller, nya sätt att organisera samhället, nya finansieringsmetoder och sätt att omvandla avfall till resurser. Även konsumentbeteenden måste förändras. Information och upplysning kan göras via annonser, utskick, kampanjer, inbjudna intressanta föreläsare etc.

Genom att delta i Nordiska ministerrådets arbete inhämtas information om det arbete inom cirkulär ekonomi som görs i de nordiska länderna.

Anslaget används också för den årliga sammanställningen av avfallsstatistik samt för medlemskap i branschorganisationen Avfall Sverige.

470 Miljöhälsovård

Den övergripande målsättningen för miljöhälsovården är att garantera säkerhet och kvalitet för livsmedel, främja djurens hälsa och välfärd samt se till att förutsättningarna för en hållbar djurproduktion uppfylls. Den internationella handeln har ökat markant, klimatet förändras och nya hot och faror konstateras på olika områden i världen. Landskapsregeringen förbereder sig för risker som kan äventyra livsmedelssäkerheten eller sjukdomar som kan hota djurens hälsa. Genom förebyggande arbete och övervakning av djursjukdomar ska människors och djurs hälsa samt en hållbar miljö tillförsäkras.

Arbetet består främst av lagstadgade uppgifter och styrs framförallt av flertalet EU-förordningar, landskapslagen (2007:26) om tillämpning av livsmedelslagen i landskapet Åland, lagen om djursjukdomar (FFS 441/2013) och djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland.

Mål år 2020

- övervaka samt organisera provtagning och inspektioner av bi-sjukdomen Varroa (*Varroa destructor*) för att bevara landskapets varroafria status
- leda och uppfylla det fleråriga utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS (Viral Hemorrhagisk Septikemi)
- övervaka märkning och registrering av produktionsdjur
- upprätthålla övervakningsprogrammet för främmande ämnen i animaliska livsmedel
- upprätta ett fungerande beredskapslager och uppdatera dess innehåll med tanke på bekämpningsåtgärder mot djursjukdomar som lätt sprids samt
- etablera ett systematiskt samarbete mellan landskapsregering och underlydande myndighet (ÅMHHM), privata veterinärer samt andra aktörer angående kontroll av illegal införsel av djur och övervakning av rävens dvärgbandmask.

47000 Miljöhälsovård

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter		130 000		50 000
Kostnader	-64 892	- 200 000		- 120 000
Anslag netto	-64 892	-70 000		-70 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 50.000 euro och anslag om 120.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 50.000 euro för att genomföra ett utrotningsprogram för fisksjukdomen VHS. Se närmare motivering under utgifter.

Utgifter

Bekämpning och övervakning av djursjukdomar

Föreslås ett anslag om ca 40.000 euro för bekämpning och övervakning av djursjukdomar, säkra livsmedel, djurvälstånd och djurskydd. Upprätthållande av beredskapscentralen är en viktig del i förebyggandet och bekämpandet av smittsamma djursjukdomar. Utökad provtagning och inspektioner av bi-sjukdomen Varroa genomförs för att behålla landskapets varroafria status. Ett arbete inleds med att kontrollera, åtgärda illegal import av djur samt övervaka rävens dvärgbandmask. Lämpliga utbildningar ska anordnas för veterinärer och djurhälsopersonal som är verksamma vid ÅMHHM och landskapsregeringen. Dessa utbildningar ska bidra till att de lagstadgade uppgifterna verkställs på bästa möjliga sätt.

Utrötning av fisksjukdomen VHS

Intensiva provtagningar planeras under år 2020 och därför föreslås ett anslag om 50.000 euro för fortsatt genomförande av utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS under åren 2015 - 2020. Utrötningen genomförs delvis av ÅMHHM och i samarbete med åländska fiskodlare och enligt EU:s regelverk. Kostnaderna omfattar laboratorieanalyser, provtagningar samt inspektioner.

ID-övervakning av produktionsdjur

Föreslås ett anslag om ca 10.000 euro för övervakning av märkning och registrering av produktionsdjur i enlighet med lagen om ett system för identifiering av djur (FFS 238/2010). ID-

övervakningen sköts genom en överenskommelseförordning (2012:31) av Statens ämbetsverk på Åland som fakturerar miljöbyrån för de utförda uppgifterna.

Kontroll av främmande ämnen i animaliska livsmedel

Kontroll av främmande ämnen i animaliska livsmedel ska göras årligen enligt livsmedelslagstiftningen. Analysarbetet är beräknat till 20.000 euro och beställs av Livsmedelsverket.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallsiffror för senaste bokslut, grundbudgeten för innevarande år, tilläggsbudget för innevarande år respektive förslaget till budget för kommande år.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	347 062	376 900		359 200
Avgiftsintäkter	13 720	10 000		9 500
Erhållna bidrag	70 554	60 000	50 000	
Övr verksamh intäkt	36 226	26 600		26 300
Summa Verksamhetens intäkter	467 562	473 500	50 000	395 000
Löner o arvoden	-2 541 854	-2 637 239	-87 771	-2 840 704
Pensionskostnader	- 460 544	- 479 977	-15 974	- 517 008
Övr lönebikostnader	-36 149	-37 713	-1 255	-30 396
Summa Lönebikostnader	- 496 693	- 517 690	-17 229	- 547 404
Personalersättningar	23 796			
Summa Personalkostnader	-3 009 342	-3 154 929	- 105 000	-3 388 107
Köp av tjänster	-1 857 377	-2 389 182	-37 000	-2 459 500
Material förnödenh	- 174 412	- 200 641		- 185 121
Övr verksamh kostn	-1 448 829	-1 490 748	-8 000	-1 695 273
Summa Verksamhetens kostnader	-6 489 961	-7 235 500	- 150 000	-7 728 001
Återbet av överf	26 855	50 000		55 000
Summa Intäkt ink o kap	26 855	50 000		55 000
Summa Intäkt ink o kap öv	26 855	50 000		55 000
Undervisn kultur idr	-14 732 095	-11 549 000	-12 000	-11 999 000
Soc hälsovård utskk	-7 559 310	-7 918 000		-7 947 000
Allmänna stöd				0
Summa Utgift ink o kap öv	-22 291 405	-19 467 000	-12 000	-19 946 000
Summa Kostn ink o kap öv	-22 291 405	-19 467 000	-12 000	-19 946 000
Summa Verksamhetsbidrag	-28 286 949	-26 179 000	- 112 000	-27 224 001
Övr finansiella int	-54			
Räntekostnader	-2			
Övr finansiella kost	-89	0		0
Summa Finansiella intäkter och kostnader	- 144	0		0
Summa Årsbidrag	-28 287 094	-26 179 000	- 112 000	-27 224 001
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-28 287 094	-26 179 000	- 112 000	-27 224 001
Ökning eller minskning av reserver	-31 929			
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-28 319 023	-26 179 000	- 112 000	-27 224 001

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
50010 Utb och kultur, verksamhet	-2 938 500	-3 077 095	-3 620 000	-3 219 000
50200 Studiestöd	-7 615 352	-7 532 455	-7 868 000	-7 892 000
Summa 5100 Utb.avd allm byrån	-10 553 852	-10 609 550	-11 488 000	-11 111 000
52000 Grundskola stöd för undervisn	-12 652 903	-10 387 732	-7 090 000	-7 172 000
53000 Kostnader för skolfartyg	0			
53500 Vuxen utbildning	- 515 392	- 895 252	- 900 000	- 900 000
53510 Utvecklingsarbete inom utbildn				- 517 000
56000 EU, ESF	43 214			
Summa 5200 Utbildningsbyrån	-13 125 080	-11 282 984	-7 990 000	-8 589 000
50500 Bibliotek	- 131 940	- 132 464	- 140 000	- 147 000
50510 Underst författare o översätta	- 644 807	-33 000	-34 000	0
51000 LR andel medb.insti o kulturv	-1 040 459	- 648 347	- 665 000	- 695 000
51010 Ål Kulturdeleg o nord.kultursa	-93 055	-93 396	- 105 000	- 137 000
51500 Paf-medel ungdom och idrott	-2 112 651	-2 256 791	-2 293 000	-2 392 000
51600 Paf-medel kultur	-1 729 392	-1 651 646	-1 800 000	-2 349 000
54000 Kulturarvs o museiverksamh	-1 586 949	-1 565 485	-1 664 000	-1 804 000
Summa 5300 Kulturbyrån	-7 339 253	-6 381 127	-6 701 000	-7 524 000
Summa 5000 Utbildn o kulturavd	-31 018 186	-28 273 661	-26 179 000	-27 224 001

500 Allmän förvaltning

Utbildnings- och kulturavdelningens huvudsakliga arbetsområden omfattar förvaltning och verksamheter kring utbildnings-, kultur-, arkiv-, biblioteks-, ungdoms- och idrottsfrågor samt musei- och kulturarvsärenden. Avdelningen har till uppgift att inom sitt ansvarsområde förbereda och hantera lagstiftnings- och budgetärenden, planera, leda, utveckla, samordna och följa upp verksamheter samt utöva tillsyn inom de olika verksamhetsområdena.

Allmänna byrån har stabsfunktioner och handlägger ärenden som gäller den övergripande förvaltningen, arkivverksamhet och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområden.

Utbildningsbyrån handlägger ärenden som gäller samarbetet mellan förundervisningen och grundskolan, grundskoleutbildningen, gymnasieutbildningen, vuxenutbildningen, läroavtalsutbildningen, högskoleutbildningen och fri bildning som förmedlas i skolform.

Kulturbyrån handlägger ärenden som gäller kulturell verksamhet, det allmänna fria bildningsarbetet, ungdoms- och idrottsverksamhet, biblioteks- och medieverksamhet samt kulturminnesvården d.v.s. fornminnesvården, folkminnesvården, kulturmiljövården, byggnadsminnesvården, kyrkligt kulturarv, konsten och museiväsendet.

50010 Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	156 321	125 000	50 000	23 000
Kostnader	-3 278 776	-3 745 000	-85 000	-3 242 000
Anslag netto	-3 122 455	-3 620 000	-35 000	-3 219 000

Budgetmotivering

Föreslås intäkter om 23.000 euro och ett anslag om 3.242.000 euro.

Inkomster

Momentet gottskrivs bl.a. med inkomster från arbetet inom ramen för Nordplus-programmet och för insatser i Nätverk för vuxnas lärande.

Utgifter

I anslaget ingår avdelningens samlade personalkostnader samt medel för inköp av experttjänster, personalutbildning och omvärldsbevakning. Utgifter för nordiskt samarbete täcks till vissa delar av motsvarande inkomster.

Mål år 2020

- fastställa organisationsutvecklingsarbetet som påbörjades år 2016
- vidareutveckla arbetsrutiner inom avdelningen och gentemot underliggande myndigheter
- ta ytterligare steg mot en bolagisering av Högskolan på Åland samt
- utveckla strukturen gällande den åländska sjöfartsutbildningen.

Ålands landskapsarkiv

Ålands landskapsarkiv är det självstyrda landskapet Ålands arkivinstitution, se arkivlagen (2004:13) för landskapet Åland. Enligt lagstiftningen leder och övervakar landskapsarkivet arkivväsendet i landskapet samt styr och utvecklar dokumenthanteringen inom landskapsförvaltningen.

Föreslås ett anslag om 60.000 euro för landskapsarkivets verksamhet. Anslaget är fördelat enligt

- digitaliseringsprojekt 33.000 euro
- publikationsserie 5.000 euro samt
- ordinarie verksamhet, inköp av material, it-tjänster, supportavtal etc. 22.000 euro.

Mål år 2020

- utveckla dokumentationsförvaltningen
- öka tillgängligheten till digitalt arkivmaterial och fortsätta digitaliseringen av ljud- och bildtagningar samt
- starta publikationsserie.

505 Biblioteksverksamhet

Biblioteken bidrar till öppna, demokratiska samhällen genom kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Landskapsregeringen och Mariehamns stad upprätthåller ett gemensamt centralbibliotek för Åland. Villkoren är stipulerade i avtal mellan parterna. Centralbibliotekets uppgift är att främja och utveckla den allmänna biblioteksverksamheten i landskapet. De allmänna biblioteken i kommunerna lånar kostnadsfritt ut böcker och andra medier. IT-utvecklingen påverkar bibliotekens verksamhet och det krävs kontinuerliga insatser i teknik och IT-kunskaper för att allmänheten ska få en modern och relevant biblioteksservice. Bibliotekslagen är föråldrad och en revidering bör göras under den kommande mandatperioden.

50500 Bibliotek

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	300	2 000		2 000
Kostnader	- 132 764	- 142 000		- 149 000
Anslag netto	- 132 464	- 140 000		- 147 000

Budgetmotivering

Föreslås intäkter om 2.000 euro och ett anslag om 149.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser centralbibliotekets avtalsenliga ordinarie kostnader såsom lönekostnader för en bibliotekarietjänst, licenser för biblioteksdatasystemet, upprätthållande av Alandicasamlingen, fortbildning, boktransporter mellan biblioteken och övrig service till de allmänna biblioteken. I anslaget ingår även kostnader för upprätthållande av ett nytt system för statistiksammanställning.

Mål år 2020

- centralbiblioteksavtalet förnyas samt
- sammanställningen av den årliga statistiken för biblioteksverksamheten görs elektroniskt i samarbete med Åda Ab och ÅSUB.

510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet

Kommunerna och landskapsregeringen skapar gemensamt de allmänna förutsättningarna för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet som bedrivs av föreningar och organisationer. Verksamheterna stöds genom landskapsandelar till kommunerna (se kap. 510 överföringsdelen).

Förutom lagstadgade utgifter upptas under detta kapitel andra anslag. Till dessa hör kostnader för Nordens institut på Åland vars administrativa kostnader landskapsregeringen bekostar enligt ett avtal med Nordiska ministerrådet.

Ålands kulturdelegation är en myndighet underställd landskapsregeringen. Kulturdelegationens syfte är att stöda och utveckla åländskt kulturliv, bland annat genom att fördela verksamhets- och projektstöd samt stipendier ur penningautomatmedel.

Under detta kapitel kan även anslag för andra verksamheter och utredningar reserveras där landskapsregeringen är huvudman eller beställare.

51010 Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-91 696	- 105 000		- 137 000
Anslag netto	-91 696	- 105 000		- 137 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 117.000 euro samt en internhyra om ca 20.000 euro.

Utgifter

För Ålands kulturdelegation föreslås ett anslag om 30.000 euro inkluderande möten, studieresor och annonsering. Kostnader för musiknämnden och litteraturnämnden är inkluderade liksom inköp av litteratur och musik för nominering av nordiska priser.

Föreslås därtill ett anslag om 20.000 euro för internhyror för Ålands kulturdelegation gällande gästbostäder. I 2019 års budget upptogs motsvarande anslag under moment 39099.

För det nordiska kultursamarbetet (Nordens institut) anslås 67.000 euro för institutets administrativa kostnader enligt avtal med Nordiska ministerrådet.

Mål år 2020

- ett nytt avtal ingås med Nordiska ministerrådet angående finansieringen av Nordens institut på Åland samt
- Nordens institut flyttar in i renoverade lokaler.

515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott

Landskapsregeringens ungdomspolitik fokuserar särskilt på hälsa, delaktighet och ett aktivt medborgarskap. Under momentet budgeteras för Ungdomshuset Boost enligt ett hyresavtal med fastighetsägaren. I huset bedriver föreningen Ung resurs verksamhet för unga som behöver stöd för att komma in i studier eller arbetsliv. I det budgeterade beloppet ingår lokalhyra, värme och el.

Fortsatta åtgärder med anledning av landskapsregeringens idrottspolitiska program från år 2017 har beaktats i förslaget. Under år 2019 har Rådet för idrott, motion och hälsa (RIMH) etablerat en portal med omfattande information om motions- och idrottsmöjligheter på Åland. Arbetet har skett i samarbete med Åda Ab.

Mål år 2020

- projektet *Motion på recept* för personer som behöver mera fysisk aktivitet som inleddes år 2019 fortsätter samt
- ett seminarium för idrotts- och ungdomssektorerna ordnas med utgångspunkt i landskapsregeringens utvecklings- och hållbarhetsagenda.

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-90 880	-93 000		- 112 000
Anslag netto	-90 880	-93 000		- 112 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 112.000 euro.

Utgifter

Anslaget har följande ungefärliga fördelning

- lokalkostnader (hyra, värme och el) för ungdomshuset Boost 78.000 euro
- rådets för idrott, motion och hälsa verksamhet (mötesarvoden, ordnande av seminarier och föreläsningar, ersättningar för upprätthållande av motions- och idrottsportal) 22.000 euro samt
- till landskapsregeringens disposition för ungdoms- eller idrottsrelaterade åtgärder, bland annat satsningen *Motion på recept* och hållbarhetsseminarium 12.000 euro.

516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet

För större satsningar på kultur och konstnärlig verksamhet avsätter landskapsregeringen penningautomatmedel vid sidan av de medel som beskrivs under avsnittet om överföringar moment 51600. Den verksamhet som avses här kan vara grundad på avtal eller på annat sätt vara långsiktig, eller motiveras av beslut av antingen landskapsregeringen eller av Ålands kulturdelegation. Verksamheterna ska beakta landskapets hållbarhetsagenda.

Under år 2018 inleddes planeringen av självstyrelsens 100 årsjubileum 2021-2022. Planeringen har fortgått under år 2019. En styrgrupp bestående av lantrådet samt kansli- och kulturministrarna beslutar om övergripande frågeställningar kring jubileets budget och programupplägg, medan en projektledningsgrupp ansvarar för det operativa förverkligandet av jubileet tillsammans med en projektledare och ett stort antal medaktörer inom kultur, näringsliv, utbildning och offentlig förvaltning.

Under år 2020 avser landskapsregeringen

- fortsätta planeringen av självstyrelsejubileet 2021-2022
- undersöka lämpliga åtgärder för främjande av kreativa näringar med den undersökning som gjordes i samarbete med ÅSUB under år 2019 som utgångspunkt
- utarbeta ett nytt kulturpolitiskt program samt
- fortsätta påbörjade åtgärder inom projektet Kreativa barn och på medieområdet.

51600 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	2 157	4 000		3 000
Kostnader	- 126 450	- 244 000	-55 000	- 500 000
Anslag netto	- 124 293	- 240 000	-55 000	- 497 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 3.000 euro och ett anslag om 500.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 3.000 euro, dels från bokförsäljning och dels från residentsstipendieverksamhet.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande

- *Åland 100*, lön projektledare, möten, planerings- och övriga kostnader. Anslaget inkluderar 100.000 euro för digitalt läromedel i samhällskunskap för grundskolans årskurser 4-6 och 7-9 utifrån läromålen i den nya läroplanen. Den totala kostnaden för läromedlet beräknas till 150.000 euro
- *Kreativa barn*, lön för projektledare samt verksamhetskostnader
- samarbete med Gävle symfoniorkester, enligt avtal ca 60.000 euro
- filmkommission, inkl. filmkommissionär, mötesarvoden, medlemsavgift etc.
- Eckerö Post o tullhus, driftskostnader och investeringar för konstnärsresidens samt
- till landskapsregeringens och Ålands kulturdelegations disposition ca 12.000 euro.

535 Utbildningsverksamhet

Rubriken ändrad.

Det åländska utbildningssystemet består av skolor och utbildningar som erbjuder grundskoleutbildning, utbildning på gymnasie- och högskolenivå samt utbildning inom ramen för fri bildningsverksamhet i organiserad skolform.

Arbetslivsanknuten fortbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning är ett växande utvecklingsområde liksom den utvecklings- och forskningsverksamhet som bedrivs i anslutning till högre utbildning.

Landskapsregeringen har ett utvecklings- och tillsynsansvar över den kommunala grundskolan och allmänt lednings-, tillsyns- och utvecklingsansvar över utbildning efter grundskolan.

Landskapsregeringen stöder undervisningen, utarbetar strategier, styrdokument och regelverk för de olika utbildnings- och verksamhetsformerna samt följer upp dess verksamhet.

Landskapsregeringen strävar efter att uppnå en hållbar utveckling i utbildningssystemet. Målet är att skapa ett utbildningssystem som möter allas behov av utbildning. Utbildningen ska främja välmående och utveckla redskap för ett livslångt lärande, skapa förutsättningar till framgång på en föränderlig arbetsmarknad samt underlätta nya invånares integration i det åländska samhället. Den åländska utbildningen ska i enlighet med det utbildningspolitiska programmet "Kompetens 2025" präglas av hållbarhet, jämlikhet och jämställdhet, integration, entreprenörskap, flexibilitet och digitalisering.

53500 Vuxenutbildning

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 895 252	- 900 000		- 900 000
Anslag netto	- 895 252	- 900 000		- 900 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 900.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser sysselsättningsfrämjande utbildning som ordnas med stöd av LL (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning, köp av utbildningstjänster enligt avtal samt särskilda utbildningsinsatser. Svenska för inflyttade ordnas enligt avtal för inflyttade, kvotflyktingar och för personer med ingen eller kort skolgång. Avtalet gäller för perioden 1.3.2018 – 31.7.2021.

Anslaget har beräknats enligt följande

- kurser i svenska för inflyttade personer, kvotflyktingar samt för personer med ingen eller kort skolgång enligt avtal 700.000 euro
- köp av enskilda studieplatser inom yrkesinriktad utbildning enligt avtal, planerade yrkesinriktade utbildningar och utbildningsinsatser för att möta akuta behov föranledda av konjunkurläget 150.000 euro samt
- särskilda utbildningsinsatser för personer utan arbetsmarknadsstöd, bl.a. svenska i arbete som ordnas enligt avtal 50.000 euro.

53510 Utvecklingsarbete inom utbildning

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				42 000
Kostnader				- 559 000
Anslag netto				- 517 000

Budgetmotivering

Momentet nytt.

I budgeten för år 2019 upptogs anslag för dylika utgifter under moment 50010.

Föreslås inkomster om 42.000 euro och ett anslag om 559.000 euro.

Inkomster

Momentet gottskrivs med inkomster från avgifter för offentligt rättsliga prestationer och seminarieavgifter.

Utgifter

I anslaget ingår utgifter för personalkostnader och inköp av experttjänster i anslutning till olika utvecklingsprojekt, fortbildningsinsatser, utvärderingar, utredningar och omvärldsbevakning.

Anslaget har beräknats enligt följande

- kostnader för implementeringen av den nya lagen för barnomsorg och grundskola samt nya läroplaner 170.000 euro
- behörighetsgivande utbildning på kandidatnivå för barnträdgårdslärare (2019-2022) 160.000 euro
- koordinerande resurs för IT-tekniskt stöd i landskapets skolor gällande utveckling av system för gemensamma elevdatabaser, registrering av prestationer samt antagningssystem till gymnasieutbildningen 20.000 euro
- deltagande i FoU-program kring *Digitala lärmiljöer* - likvärdig utbildning med fjärr- och distansundervisning 22.000 euro
- finansiering av försöksverksamheten *Visa Vägen* 110.000 euro
- kostnader för arbetsmarknadsbarometer, för att kartlägga och bedöma ett framtida utbildningsbehov 10.000 euro
- prognostisering av utbildningsbehov år 2030 samt uppföljning av målen i det utbildningspolitiska programmet 30.000 euro samt
- kostnader för *Dialog* seminarium 37.000 euro.

Mål år 2020

- främja implementering av den nya landskapslagen om barnomsorg och grundskola
- fortsätta revidering och implementering av förundervisningens läroplan och grundskolans läroplan genom bl.a. kompetensutveckling av personal inom barnomsorg och skola
- utveckla informations- och marknadsföringsmaterial
- utvärdera inlärningsresultat och trivsel i enlighet med plan
- fortsätta stöda kompetensutveckling och fortbildning för att främja digital utveckling i skolan genom bl.a. *Dialog* seminarium, projekt *Progis*, digitalisering av läroplansmål
- utforma nya verksamhetsformer såsom förberedande undervisning för inflyttade och grundskoleutbildning för andra än läropliktiga
- prognostisering av utbildningsbehov år 2030 och uppföljning av utbildningspolitiska programmet "Kompetens 2025"
- insatser för genomförande av lämplighetsprov vid erkännande av yrkeskvalifikationer
- utreda förutsättningarna för utveckling av en utvecklings- och forskningsverksamhet i högskolan och utformningen av ett forskningsråd samt
- erbjuda karriärvägledning och utveckla organisationsstruktur och samverkan med andra aktörer.

540 Kulturarvs- och museiverksamhet

Ålands museum främjar kunskapen om, och intresset för, Ålands historia och konst. Enheten förvaltar de landskapsägda museala samlingarna och har verksamhetsansvar för samtliga museer och museala utställningsmiljöer i landskapets ägo. Inom Ålands museum bedrivs kontinuerligt en kunskapsuppbyggnad genom undersökning, dokumentation och insamling samt genom att upprätthålla arkiv och databaser.

Samlingarnas långsiktiga bevarande förutsätter uppbevaring i ändamålsenliga magasin och arkivutrymmen, fortlöpande föremålsvård och konservering, katalogisering och arkivering samt digitalisering och överföring till databaser.

Förmedlingsarbetet och tillgängliggörandet av samlingarna sker genom utställningar, publikationer, rådgivning till allmänhet och forskare, museipedagogik, guidningar, visningar och föreläsningar samt via webbplatser och sociala media.

Mål år 2020

- påbörja uppbyggnaden av permanenta utställningar i Eckerö post- och tullhus övre våning, visningsvåningen och ta i bruk nya utrymmen för specialutställningar i nedre våningen efter att fastighetsverket återställt rumsindelningen enligt ursprungsritningarna
- vidta åtgärder för att förbättra och säkerställa arbetsmiljön i museimagasinen enligt arbetarskyddsdirektiv
- förbättra arbetsrutinerna inom föremålsförvaltning genom att ta fram standarder baserade på Riksantikvarieämbetets direktiv med målsättningen att uppnå direktivens lägsta nivå
- fastställa en plan för sevärdheten Hermas; tydliggöra samlingens status och vårdinsatsbehovet av denna och behovet av förvaringsutrymmen för samlingen samt
- utreda ansvarsfrågan för såväl vården och underhållet av Ålands skolmuseums fastighet som den museala verksamheten.

Kulturförvaltningens ansvarsområde omfattas av fornminnen, maritimt kulturarv, kulturlandskap och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Förvaltningen utövar tillsyn över landskapets fornlämningar, byggnadsminnen samt kyrkliga bebyggda miljöer. Vidare bevakar förvaltningen att kulturmiljöintressen i bebyggelse och landskap tas tillvara vid samhällsplanering och byggande. Kulturmiljöförvaltningen prövar ärenden gällande tillstånd till ingrepp vid fasta fornlämningar, upprätthåller ett fornminnesregister och andra kulturmiljöregister, handlägger ärenden relaterade till skogsbruk och dykning.

Mål år 2020

- inleda arbetet för att ta fram bebyggda miljöer av landskapsintresse
- utöka kunskapsunderlaget genom arkeologiska undersökningar som görs i avgränsande syfte och som är av betydelse vid handläggning av markanvändningsplaner i anslutning till fasta fornlämningar samt
- utvecklingsarbete fortgår inom digital registerföring av fasta fornlämningar, maritimt kulturarv, bebyggda kulturmiljöer och bebyggelseobjekt. Arbetet med framtagande av en kulturmiljöportal inleds med målsättningen att sammanställa information om värdefulla åländska kulturmiljöer och på så sätt göra dessa tillgängliga såväl för forskning, infrastrukturplanering och för den stora allmänheten.

54000 Kulturarvs- och museiverksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	308 784	342 500		325 000
Kostnader	-1 874 143	-2 006 500	-10 000	-2 129 000
Anslag netto	-1 565 360	-1 664 000	-10 000	-1 804 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 325.000 euro och anslag om 649.000 euro för museala och kulturmiljörelaterade verksamhetsutgifter samt skötselanslag om 594.000 euro och ca 886.000 euro i internhyra.

Inkomster

Föreslås ett anslag om ca 214.000 euro för intäkter av biljettförsäljning och guidetjänster vid de landskapsägda museerna samt ca 48.000 euro för försäljning av informations- och souvenirprodukter. Övriga intäkter beräknas till ca 3.000 euro.

Anslaget kan även påföras inkomster av uppdragsverksamhet, se även motiveringen nedan. År 2020 beräknas uppdragsverksamhetens intäkter uppgå till 60.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 629.000 euro för kulturbyråns löpande verksamhetskostnader, varav 39.000 euro för byråns ofördelade kostnader.

För Ålands museums verksamhet föreslås ett anslag om 395.000 euro. Anslaget är fördelat enligt följande

- Ålands kulturhistoriska museum 84.000 euro
- Ålands konstmuseum 90.000 euro
- Kastelholms slott, friluftsmuseet Jan-karlsgården och fängelsemuseet Vita Björn 32.000 euro
- Eckerö post- och tullhus, utställningsverksamhet och dokumentation 42.000 euro
- pedagogisk verksamhet inom Ålands museum 14.000 euro
- marknadsföringskostnader för övriga säsongsöppna verksamheter, så som skärgårdshemmanet Hermas, Ålands skolmuseum och Bomarsundsmuseet 5.000 euro
- förvaltning av Ålands museums samlingar och arkiv 65.000 euro
- museibutiker, receptionsfunktion, filmsal och café 42.000 euro samt
- övrig verksamhet inom Ålands museum, inkl. snickeri, webbplatser, hyreskostnader för tillfällig magasinering samt medlemskap i museisamfund 21.000 euro.

Inom enheten för kulturarvsförvaltning ingår kostnader för framtagande av faktaunderlag om landskapets byggnadsarv, fornminnen, värdefulla kulturmiljöer samt uppförandet av en kulturarvsdatabas. Enheten kan anordna mindre utredningar och undersökningar gällande fornminnen och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Anslaget om 135.000 euro är fördelat enligt följande

- fortsatta utgrävningar i avgränsande syfte som berör boplatzlämningar 60.000 euro
- inledande utredningsarbete inför framtagande av landskapsintresseområden 19.000 euro
- enhetens ordinarie verksamhet 37.000 euro
- övrigt 19.000 euro samt

- ett nettoanslag för uppdragsverksamhet. Genom nettobudgetering finns möjligheter att uppnå kostnadstäckning genom att debitera exploitören i samband med arkeologiska och kulturmiljörelaterade undersökningar. Autonoma uppdrag avses upphandlas som köptjänst. Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås att momentet kan påföras såväl kostnader som intäkter för uppdragsverksamhet. År 2020 beräknas uppdragsverksamhetens kostnader till 60.000 euro.

Fullmakt

Arbetet med planeringen av Bomarsunds besökscentrum fortsätter. Byggstart sker tidigast våren 2021. I föreliggande budgetförslag anhålls på förhand om en fullmakt för de framtida kostnaderna för nybyggnationen av Bomarsunds besökscentrum. Den totala investeringen för besökscentrets nybyggnation beräknas i dagsläget till ca 2.800.000 euro, se moment 89230. För planering av utställning och innehåll beräknas ett totalt anslag om ca 945.000 euro under perioden 2019-2022, se moment 954010.

Årskostnaden, som innefattar avskrivning, internränta och skötselkostnad, är uppskattad till ca 250.000 euro. En korrekt uppfattning kan man få i slutet av år 2020 när anbuden inkommit men den slutliga nivån på årskostnaden kan beräknas först när det blivit känt hur mycket de totala byggnadskostnaderna uppgår till. Tidpunkten för ibruktage beräknas vara 9 juni 2022 i samband med firandet av Ålands självstyrelses 100 års jubileum.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallsiffror för senaste bokslut, grundbudgeten för innevarande år, tilläggsbudget för innevarande år respektive förslaget till budget för kommande år.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	123 119	112 500		114 000
Avgiftsintäkter	179 098	169 500		218 000
Erhållna bidrag	344 829	475 000		401 000
Övr verksamh intäkt	5 132			
Summa Verksamhetens intäkter	652 178	757 000		733 000
Löner o arvoden	-1 985 032	-1 988 656		-2 032 774
Pensionskostnader	- 361 105	- 356 475		- 369 965
Övr lönebikostnader	-28 365	-28 009		-21 751
Summa Lönebikostnader	- 389 470	- 384 484		- 391 716
Personalersättningar	4 796			
Summa Personalkostnader	-2 363 160	-2 382 140		-2 424 489
Köp av tjänster	- 564 095	- 627 533	- 150 000	- 685 219
Material förnödenh	- 149 137	- 219 832		- 205 628
Övr verksamh kostn	- 283 145	- 407 496		- 321 664
Summa Verksamhetens kostnader	-3 359 537	-3 637 000	- 150 000	-3 637 000
Överföring fr EU	3 773 361	4 256 000		4 176 000
Summa Intäkt ink o kap	3 773 361	4 256 000		4 176 000
Summa Intäkt ink o kap öv	3 773 361	4 256 000		4 176 000
Undervisn kultur idr	- 926 049	-81 000		-82 000
Primärnäringar	-10 224 966	-11 923 000		-11 680 000
Övrigt näringsliv	-2 161 443	-1 645 000	-60 000	-1 592 000
Övriga ink kap överf	-91 766	- 100 000		-79 000
Summa Utgift ink o kap öv	-13 404 224	-13 749 000	-60 000	-13 433 000
Summa Kostn ink o kap öv	-13 404 224	-13 749 000	-60 000	-13 433 000
Summa Verksamhetsbidrag	-12 338 222	-12 373 000	- 210 000	-12 161 000
Ränteintäkter	299			
Övr finansiella kost	- 875			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	- 575			
Summa Årsbidrag	-12 338 797	-12 373 000	- 210 000	-12 161 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-12 338 797	-12 373 000	- 210 000	-12 161 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-12 338 797	-12 373 000	- 210 000	-12 161 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
60010 Näringsavdelningen, verksamhet	-1 842 885	-1 899 493	-2 016 000	-2 040 000
61000 Näringslivets främjande	- 994 410	-2 217 419	-1 695 000	-1 632 000
61100 Ålands landsbygdscentrum	-85 652	- 109 353	- 144 000	- 151 000
62100 EU, ERUF och ESF 2014-2020	755	- 461 318	242 000	240 000
62110 Förvaltningskostnader ERUF-ESF	-60 000	- 100 799	-60 000	-60 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
68000 Ål teknologi o energicentrum	-92 865			
Summa 6100 Näringsavd allm byrå	-3 075 058	-4 788 381	-3 673 000	-3 643 000
61500 Främj av livsmedelsproduktion	- 766 692	- 639 166	- 773 000	- 673 000
61550 Avbytarservice	- 188 909	- 195 734	- 310 000	- 250 000
62300 EU, EJFLU 2014-2020	-5 419 289	-4 810 733	-5 389 000	-5 388 000
62390 Leaderfinansiering m paf-medel		-71 290	-95 000	-27 000
63100 EU, ERUF 2007-2013	22 698	4 170		
Summa 6200 Jordbruksbyrån	-6 352 192	-5 712 753	-6 567 000	-6 338 000
62500 EU, EHFF 2014-2020	- 427 706	- 898 401	- 937 000	- 912 000
63500 EU, EFF 2007-2013	-22 560			
67000 Främj av fiskerinäringen	-87 051	-83 535	-78 000	-78 000
86500 Ål fiskodling,Guttorp	- 651 513	- 589 150	- 663 000	- 645 000
Summa 6300 Fiskeribyran	-1 188 830	-1 571 086	-1 678 000	-1 635 000
64000 Främjande av skogsbruket	- 307 309	- 282 954	- 475 000	- 565 000
65000 Jakt- och viltvård	-8 632	16 377	20 000	20 000
Summa 6400 Skogsbruksbyrån	- 315 940	- 266 577	- 455 000	- 545 000
Summa 6000 Näringsavdelningen	-10 932 020	-12 338 797	-12 373 000	-12 161 000

600 Allmän förvaltning

Näringsavdelningens verksamhetsområde är att främja näringarna, sysselsättningen och en regional balans. Till avdelningens uppgifter hör därmed att allmänt planera, leda, utveckla, samordna, följa upp och utöva tillsyn inom områdena utveckling av näringarna och innovationssystem, regional utveckling, arbetsmarknadsfrågor, jordbruk med binärningar, fiske, fiskodling, fiskevård, skogsbruk, jakt- och viltvård.

Med beaktande av EU:s regelverk stöds det åländska näringslivets utveckling med såväl finansiering som andra främjande åtgärder. Inom avdelningens ansvarområden deltar tjänstemännen i samarbeten utanför Åland. Avdelningen slutför arbetet med de nya näringspolitiska programmen med delfinansiering från EU för åren 2021 - 2027.

Mål år 2020

- öka den digitala servicen till och kommunikationen med kunder.

60010 Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	287 614	361 000		400 000
Kostnader	-2 187 107	-2 377 000	-50 000	-2 440 000
Anslag netto	-1 899 493	-2 016 000	-50 000	-2 040 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 400.000 euro och ett anslag om 2.440.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst om 9.000 euro vilket främst avser inkomster av provfiske.

De direkta stödberättigande kostnaderna för administrationen av EU-program belastas moment 60010 medan anslag för tekniskt stöd upptas under kapitel 621, 623 respektive 625. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för tekniskt stöd om 326.000 euro.

Momentet belastas med administrativa kostnader för den del av Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program som gäller kontroll och övervakning av unionens gemensamma fiskeripolitik. Anslag för detta upptas under kapitel 625. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69 6 §) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för denna kontroll och övervakning till ett belopp om 65.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår utgifter för personalkostnader, inköp av tjänster, kompetensutveckling, tjänsteresor, litteratur, material, förnödenheter, teletjänster, annonsering och representation. Anslag för utredningar och arrangemang av möten och konferenser i anslutning till näringsavdelningens verksamhet finns även upptagna under momentet.

Föreslås att ca 20.000 euro av de centrala förvaltningskostnaderna för jaktadministrationen täcks med influtna jaktvårdsavgifter, se även moment 65000.

610 Näringslivets främjande

Landskapsregeringens övergripande målsättning för näringspolitiken är att bidra till att skapa förutsättningar för ett livskraftigt och lönsamt näringsliv som bidrar till den ekonomiska tillväxten och ger möjlighet till sysselsättning på hela Åland. Ett innovativt hållbarhetsarbete ska ge våra företag bärkraftighet och styrka i konkurrens med andra.

Den övergripande målsättningen är att ge förutsättningar för

- hög sysselsättning, att bevara de arbetsplatser som finns samt att vara med och skapa nya arbetsplatser
- ökat antal hållbara arbetsplatser
- ökad export av tjänster och varor
- diversifiering av näringsstrukturen i landskapet och stimulera tillväxtbranscher som kan ge fler jobb
- utvecklade möjligheter till fortbildning och omskolning samt
- ökad tillgänglighet inom turismsektorn.

Politikområden som bidrar till att skapa gynnsamma omständigheter för företagande är bl.a. utbildning, kommunikationer, bostadsförsörjning samt integrations- och arbetsmarknadspolitik.

Inom näringsavdelningens förvaltningsområde består kärnan i de näringslivsutvecklande åtgärderna av

- projekt- och företagsfinansiering (näringslivets främjande och regional utveckling)
- destinationsmarknadsföring samt
- Ålands landsbygdscentrum.

Företagsfinansiering finns i form av bidrag (till exporterande företag och för kompetens), lån, garantier samt projektfinansiering. Främjande av innovation och nytänkande utgör ledord och eftersträvas i de projekt som finansieras från EU:s strukturfonder. Hållbar utveckling, inklusive den sociala dimensionen beaktas särskilt i urvalskriterierna för strukturfonderna. Avdelningens åtgärder stöder de strategiska utvecklingsmålen 2, 5 och 7.

Samverkan runt Östersjön främjas genom samarbetet Central Baltic. Olika klusterförstärkande projekt med närregionerna i Mälardalen och Åbo-Helsingfors området främjas.

I juni 2018 publicerade kommissionen sina första förslag till regelverk för strukturfonderna perioden 2021 - 2027. Under våren 2019 påbörjade avdelningen arbetet med en kommande programperiod

genom ett skriftligt hörande där underlag begärdes från partnerskapet, d.v.s. berörda myndigheter, näringslivets och arbetsmarknadens organisationer, tredje sektorn, miljöorganisationer samt organisationer som främjar social inkludering, grundläggande rättigheter, rättigheter för personer med funktionsnedsättning, jämställdhet och icke-diskriminering, till den SWOT- och behovsanalys som bereds vid landskapsregeringen och som under hösten 2019 bearbetas med målsättningen att ett första programutkast ska vara klart under år 2020.

Utgångspunkten är att bereda ett programdokument innefattande finansiering från Social- (ESF) och Regionalfonden (Eruf). Arbetet med en partnerskapsöverenskommelse bereds och koordineras med riksmyndigheter på liknande sätt som föregående programmerperiod.

Under år 2020 samarbetar landskapsregeringen med de nationella myndigheterna i Sverige, Finland, Estland och Lettland kring formuleringen av de ledande principerna för innehållet i Interreg Central Baltic-programmet 2021 - 2027.

Avdelningen följer också med i beredningen av kommissionens regelverk för statligt stöd såsom den allmänna gruppundantagsförordningen samt den s.k. de minimiförordningen, vilka revideras parallellt med sammanhållningspolitiken.

Regional utveckling

Den regionalpolitiska målsättningen är att näringslivet i skärgården, på landsbygden och i Mariehamn ska vara livskraftigt. Landskapsregeringen främjar en framtida markanvändning och bebyggelseutveckling som karaktäriseras av attraktiva, och därmed långsiktigt konkurrenskraftiga, åländska bostads-, näringslivs- och besöksmiljöer.

Ålands skärgårdsnämnd har till uppgift att behandla övergripande skärgårdsfrågor inför behandling och beslut i landskapsregeringen. Sekretariatet med tillhörande kostnader finansieras genom en överföringsutgift för skärgårdsutveckling och ett särskilt resultatavtal. Finansieringen föreslås fortsätta utifrån liknande arrangemang år 2020. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren och Företagsam Skärgård r.f.

Landskapsregeringen föreslår att det särskilda driftsstöd för den årliga verksamheten samt ett särskilt riktat investeringsstöd för sådana investeringar som behövs för detaljhandelsverksamheten i skärgården fortsätter. Det tillfälliga riktade driftsstödet för färskvarutransporter till butikerna i skärgården som beviljades under år 2019 fortsätter för berörda butiker på södra linjen fram till 1.5.2020, därefter överförs ärendet tillbaka till Infrastrukturavdelningens moment 75100 för att omfattas av en ny upphandlingsprocess.

Skärgårdsstödet som beviljas till nya företag i skärgården fortsätter.

61000 Näringslivets främjande (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	-1 104			
Kostnader	-51 401	-50 000		-40 000
Anslag netto	-52 505	-50 000		-40 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 40.000 euro.

Utgifter

Anslaget kan användas för bl.a. insatser initierade av Regelrådet, inom ramen för Ålands Turismstrategi 2012 - 2022 och initiativ och samarbeten som syftar till en positiv utveckling av det åländska näringslivet.

61100 Ålands landsbygdscentrum

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	6 513	61 000		67 000
Kostnader	- 115 865	- 205 000		- 218 000
Anslag netto	- 109 353	- 144 000		- 151 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 67.000 euro och ett anslag om 218.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör sig till nya projekt som stöder processen att implementera "Ålands hållbara livsmedelsstrategi". Projekten delfinansieras med EU-medel och övriga intäkter. Övriga inkomster härrör sig från infobladet Landsbygdsnytt, där inkomsterna motsvarar utgifterna.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för landsbygdsutveckling och koordinering vid Ålands Landsbygdscentrum. Fokusområden är livsmedel och matkluster.

Förslaget är att landsbygdsutvecklingen har ansvar för kommunikationen vid genomförandet av "Ålands hållbara livsmedelsstrategi". Målet med livsmedelsstrategin, fram till år 2030, är att bygga ett gemensamt varumärke för de åländska livsmedelsprodukterna med ett mervärde och att producenterna ska öka sin lönsamhet med 20 procent.

En årlig nordisk konferens på Åland om hållbar livsmedelsproduktion utvecklas. Den första konferensen hålls i samband med Ålands 100 års firande år 2022. Förberedelserna bör påbörjas redan år 2020. Målet är att konferensen ska bli lika attraktiv som Sjöfartens dag.

Den femte spjutspetsen inom livsmedelsstrategin är "Gastronomisk ö värd att besöka". För att stärka Ålands positionering som en gastronomisk destination startas flera projekt upp av många olika aktörer för att nå målet. Landsbygdsutvecklingen arbetar bl.a. med "Terroir- och merroiratlas för Åland", att samordna synligheten av åländsk mat, livsmedelsprodukter och mataktiviteter under Tall Ships Race 2021 och Åland 100 år 2021 – 2022, inspirera grupper av företagare att ansöka om EU:s skyddade ursprungsmärkning och i samarbete med Ålands Näringsliv r.f. stärka de småskaliga aktörerna när det gäller hållbarhet, speciellt den ekonomiska hållbarheten. Projektområden är affärsutveckling när det gäller paketering och kommunikation samt digitalisering. Arbetet bedrivs även i nära samarbete med Visit Åland r.f. och MatÅland 2021.

Föreslås att landsbygdsutvecklingen utökas under år 2020 med resurser för projektrådgivning för information, om att ansöka, redovisa och finansiera projekt till olika aktörer som i samband med arbetet med livsmedelsstrategin initierar och startar projekt.

Landsbygdsutvecklingen är en av medaktörerna i nätverket bärkraft.ax och deltar i nätverkets aktiviteter.

Landsbygdsgalan arrangeras vartannat år i samarbete mellan Ålands Landsbygdscentrum och de förädlade livsmedelsföretagen, där landsbygdsutvecklaren är koordinatör för evenemanget. Syftet med galan är att lyfta fram och uppmuntra företagare inom jordbruket, fisket, livsmedelsförädlingen och skogsbruket.

Anslaget används också för landsbygdsutvecklarens arbete inom Ny Nordisk Mat på nordisk nivå samt för arbetet med referensgruppen Ny Nordisk Mat Åland.

Verksamhetsidén är att utveckla och bredda näringsverksamheten på landsbygden och i skärgården. Affärsidén är att koordinera resurser och stimulera till samarbete för att på effektivaste sätt bidra till en positiv utveckling av landsbygden och dess näringar.

Ansvarsområden

- stärka Åland som en stark matregion genom olika projekt
- stärka konsumentförtroendet och öka försäljningen av åländska produkter bl.a. genom olika insatser och aktiviteter
- inspirera, initiera och driva projekt för att utveckla landsbygdsföretagen samt
- fungera som koordinator för Ålands Landsbygdscentrum.

Målgruppen för insatserna är livsmedelsföretag och företag inom matbranschen över hela Åland.

615 Främjande av livsmedelsproduktion

Primärnäringarna tillsammans med den nära sammankopplade livsmedelsindustrin har som helhet stor betydelse för den åländska ekonomin, det åländska samhället, miljön och landskapet. Övergripande målsättning för lantbruket och livsmedelsproduktionen är en hållbar, ekonomisk och smart utveckling som bidrar till en tillväxt på landsbygden och inom de gröna näringarna.

Det öppna och av djur hävdade landskapet har konstaterats vara en betydande kollektiv tillgång för samhället samt utgör en viktig del av strategiskt utvecklingsmål 4 i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Betande djur är av betydelse för bibehållande av landskapsbildens traditionella drag och viktigt för att främja den biologiska mångfalden. Landskapsregeringen stimulerar djurhållning med betande djur genom stöd, rådgivning och stöd för privat avbytarservice. En allmän utveckling av djursektorerna är också nödvändig för att behålla underlaget för livsmedelsindustrierna på Åland.

Livsmedelssäkerhet och -kvalitet är aktuella ämnen och prioriteras inom avdelningens ansvarsområden rörande fodermedel, kvalitetskontroll av grönsaker, certifiering av ekologiska livsmedel, hantering av bekämpningsmedel och växtinspektionsverksamhet. Detta utgör också ett område som stöder strategiskt utvecklingsmål 7 om hållbara konsumtions- och produktionsmönster inom utvecklings- och hållbarhetsagendan.

61500 Främjande av livsmedelsproduktion

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	-2 166	0		
Kostnader	-5 721	-14 000		-14 000
Anslag netto	-7 887	-14 000		-14 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 14.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås 12.000 euro, som avser ersättningar och inspektionsverksamhet enligt LL (2013:98) om tillämpning av lagen om skydd för växters sundhet samt LL (2013:97) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om plantmaterial. Anslaget används även för kostnader i samband med den ökande verksamheten för inspektion och provtagning som fordras enligt LL (1995:52) om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion och dess ändring LL (2012/29) om ändring av landskapslagen om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion, LL (2007:96) om tillämpning i landskapet Åland om gödselproduktion, LL (2010:83) om tillämpningen i landskapet Åland av foderlagen och LL (2001:25) om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde.

Föreslås ett anslag om 2.000 euro med hänvisning till 37 § LL (1978:54 samt ändringar 1995/22 och 1995/47) om främjande av gårdsbruk. Förvaltningsarvodet utgör ersättning för bankers skötsel av gårdsbrukslån beviljade t.o.m. år 2007.

621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014-2020

62110 Förvaltningskostnader

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 100 799	-60 000		-60 000
Anslag netto	- 100 799	-60 000		-60 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 60.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas ett anslag om 60.000 euro för uppskattade kostnader till Ålands Utvecklings Ab för genomförande av finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital inom Ålands strukturfondsprogram "Entreprenörskap och kompetens 2014 - 2020". Den lånefordran som landskapsregeringen har på Ålands Utvecklings Ab minskas med motsvarande belopp som förvaltningskostnaderna är.

640 Främjande av skogsbruket

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att upprätthålla och vidareutveckla ett hållbart skogsbruk på Åland. Med detta avses, förutom ekonomisk virkesproduktion, även beaktande av den biologiska mångfalden, landskapsvården, vattenvården, fornminnesvården och skogens mångsidiga sociala funktioner.

Skogen får en allt större roll i bioekonomin, klimatpolitiken och i strävan för en hållbar utveckling. Landskapsregeringen fastställde den 7 december 2017 ett skogsprogram för åren 2018 - 2027. Programmet "SkogsÅland2027", som även omfattats av Ålands lagting, utgör ett sektorspecifikt bidrag till utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland och innefattar ett flertal målsättningar för skogens nyttjande och bevarande där en förbättrad lönsamhet inom skogsnäringen är en förutsättning för ett fortsatt aktivt och hållbart skogsbruk på Åland.

Stormen Alfrida som drabbade Åland den 2 januari 2019 ledde till betydande skador i skogarna. Uppskattningsvis 800.000-1.000.000 m³ virke föllades eller skadades i stormen, vilket utgör cirka 10 procent av det totala virkesförrådet på Åland och upprepningsarbetet har varit intensivt hela året. Skadorna är omfattande i många av de mest produktiva gallringsbestånden och effekterna av stormen kommer att synas många år framöver. För att hjälpa drabbade skogsägare föreslår landskapsregeringen ett stöd för återväxtarbetet de kommande åren.

Stormen har även lett till att landskapsregeringen och skogsnäringen fått lägga om sin verksamhet helt och hållet för att möjliggöra upprepningsarbetet och återställandet av skogsresurserna, vilket bl.a. inneburit att målsättningarna i skogsprogrammet inte kunnat prioriteras. Samtidigt har den skogliga datan i portalen MinSkog och resultaten från riksskogstaxeringen blivit inaktuella över en natt. Fokusområdet de närmaste åren bör ligga på förnyelsen av de skadade ytorna och på en ökad användning av trä i byggnationer för att ta tillvara på så mycket som möjligt av råvaran. Vidare är tillgången till aktuell skogsdata mycket viktig för att främja den privata skogsnäringen och för att behålla skogscertifieringen. Landskapsregeringen har därför ett stort arbete framför sig att uppdatera uppgifterna i portalen MinSkog samt att vidareutveckla GIS-tjänster och GIS-baserad ärendehantering.

Landskapets understöd för skogsbruksåtgärder och en välfungerande rådgivningsverksamhet är fortsatt viktiga incitament för att aktivera och motivera skogsägarna till ett hållbart och kvalitetsinriktat skogsbruk.

Som en del i hållbarhetsarbetet fortgår även arbetet med certifiering av skogsägare enligt skogscertifieringssystemen FSC (Forest Stewardship Council) och PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) i skogsvårdsföreningens regi.

64000 Främjande av skogsbruket

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	90			
Kostnader	-21 258	-25 000	-40 000	-25 000
Anslag netto	-21 168	-25 000	-40 000	-25 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser licensavgifter, skogsdatainsamling, drift och underhåll av fordon och utrustning, informationsverksamhet samt övriga kostnader för verksamheten.

650 Jakt- och viltvård

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att verka för en god jaktkultur med aktiv viltvård, bra möjligheter till övningskytte och sunda viltstammar i landskapet. Viltet är en ekologisk och närproducerad naturtillgång som bör förvaltas och nyttjas på ett hållbart sätt. Till detta hör t.ex. information, rådgivning och lagstiftningsåtgärder samt stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet.

Landskapsregeringens målsättning är att stimulera jaktvårdsföreningarnas arbete med att informera och utbilda jägarkåren, speciellt när det gäller skydds- och viltvårdsåtgärder för sjöfågel. Arbetet med de vetenskapliga sjöfågelundersökningarna fortsätter, med särskilt fokus på åtgärdsplanen för ejderstammen på Åland. Syftet är att förbättra kunskapsläget gällande sjöfågelstammarna samt att utreda jaktens och viltvårdens betydelse för sjöfågelstammarnas utveckling.

Ett praktiskt moment med vapenhantering och skytte införs i jägarexamen. Arbetet med att utveckla verksamheten kring eftersök av trafikskadat vilt fortsätter. Etableringen av varg på Åland medför kostnader i form av en ökad övervakning av bestånden av stora rovdjur och administration kring förvaltningen. Användningen av viltkameror och annan ny teknik i viltförvaltningen fortsätter att utvecklas. Viltkameror kan användas för att underlätta viltvårdsprojekt som begränsar skador förorsakade av de invasiva arterna mink och mårhund samt för att övervaka förekomst av stora rovdjur.

65000 Jakt- och viltvård (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	179 371	167 000		166 000
Kostnader	-71 228	-47 000	-60 000	-67 000
Anslag netto	108 143	120 000	-60 000	99 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 166.000 euro och ett anslag om 67.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst från jaktvårdsavgifter och försäljning av handledningen för jägarexamen om 158.000 euro. Jaktåret 2018 - 2019 löste 4.360 personer jaktkort, något färre än de senaste åren. En stor andel av dessa utgörs av personer bosatta utanför Åland, 971 personer. Av den åländska jägarkåren fortsätter andelen kvinnor att öka och uppgår till 9 procent eller 291 personer.

Föreslås en inkomst om 8.000 euro från hjortdjursavgifter för älglicenser. Anslag för bidrag för hjortdjursskador upptas under moment 65000 i överföringsavsnittet.

Föreslås med hänvisning till 56 § 2 mom. 4 p. jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland, att 20.000 euro av inlutna jaktvårdsavgifter används för att täcka centrala förvaltningskostnader för jaktadministrationen under moment 60010.

Utgifter

Föreslås ett nettoanslag om 67.000 euro. Anslaget ska användas så som 56 § i jaktlagen (1985:31) föreskriver, som t.ex. prenumeration av tidningen Jägaren, jägarförsäkring för alla jaktkortsinnehavare, viltvårdsprojekt m.m. Högt prioriterade projekt är åtgärdsplanen för ejder, utveckling av användningen av ny teknik i viltförvaltningen samt inrättande av mink- och mårhundsfria häckningsområden för sjöfågel. Vidare kan anslaget användas för kostnader som uppkommer i samband med rovdjursförvaltning, förnyelsen av jägarexamen samt för utveckling av verksamheten kring eftersök av trafikskadat vilt. Anslaget kan även användas för inköp av utbildnings- och informationsmaterial som saluförs till självkostnadspris till jägarkåren. Med hänvisning till § 6 LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning föreslås inkomsterna från motsvarande försäljning få gottskrivas momentet.

670 Främjande av fiskerinäringen

Den övergripande målsättningen är att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet.

Arbetet med att nå denna målsättning fortsätter inom ramen för det åländska förverkligandet av Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program för perioden 2014 – 2020. I programmet finns även åtgärder som stöder genomförandet av Europeiska unionens integrerade havspolitik.

Under år 2019 har landskapsregeringen inlett arbetet med att ta fram ett nytt program för Europeiska havs- och fiskerifonden för perioden 2021 - 2027. Inom Europeiska unionens instanser pågår arbetet med att ta fram regelverken för den kommande programperioden. Landskapsregeringen följer det arbetet och processen med att utarbeta ett nytt programförslag som kommer att fortgå under år 2020.

I syfte att stödja en långsiktigt hållbar förvaltning av fiskbestånden planeras fortsatta insatser för kunskap om de kustnära fiskbeståndens tillstånd samt även ett fortsatt arbete för att bredda de fiskevårdsinsatser som genomförs, främst inom ramen för verksamheten vid Ålands fiskodling, Guttorp.

67000 Främjande av fiskerinäringen

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-25 628	-28 000		-28 000
Anslag netto	-25 628	-28 000		-28 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 28.000 euro.

Utgifter

Anslaget innefattar kostnader för lagstadgad fiskeriövervakning samt uppdatering och underhåll av för fiskerinäringen nödvändiga register.

Anslaget får även användas för information, möteskostnader, arvoden och lantmäteri samt mindre anskaffningar av material och förnödenheter. Anslaget innefattar därtill ca 8.000 euro för fiskeribiologiska undersökningar i samarbete med Husö biologiska station samt 10.000 euro för köpta tjänster och kostnader i anslutning till andra utredningar och provfisken. Anslaget kan också användas för åtgärder för att främja sportfiske och fisketurism.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallsiffror för senaste bokslut, grundbudgeten för innevarande år, tilläggsbudget för innevarande år respektive förslaget till budget för kommande år.

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	6 273 717	6 088 000		6 338 000
Avgiftsintäkter	38 810	67 000		10 000
Övr verksamh intäkt	105 025			57 000
Summa Verksamhetens intäkter	6 417 552	6 155 000		6 405 000
Löner o arvoden	-4 291 942	-4 415 735		-4 757 104
Pensionskostnader	- 773 544	- 803 664		- 865 793
Övr lönebikostnader	-62 232	-63 145		-50 901
Summa Lönebikostnader	- 835 776	- 866 809		- 916 694
Personalersättning	56 051			
Summa Personalkostnader	-5 075 643	-5 282 544		-5 673 798
Köp av tjänster	-17 833 458	-18 557 967	- 170 000	-18 697 440
Material förnödenh	-5 351 848	-5 765 362		-6 022 337
Övr verksamh kostn	- 384 952	- 373 127		- 341 425
Summa Verksamhetens kostnader	-28 645 900	-29 979 000	- 170 000	-30 735 000
Övr ink o kap överf	245 946	50 000		
Summa Intäkt ink o kap	245 946	50 000		
Summa Intäkt ink o kap öv	245 946	50 000		
Bostadsproduktion	- 246 489	- 330 000		- 250 000
Övrigt näringsliv	-3 078 621	-3 573 000	-79 000	-4 635 000
Allmänna stöd		-10 000		-40 000
Övriga ink kap överf			-1 000 000	
Summa Utgift ink o kap öv	-3 325 110	-3 913 000	-1 079 000	-4 925 000
Summa Kostn ink o kap öv	-3 325 110	-3 913 000	-1 079 000	-4 925 000
Summa Verksamhetsbidrag	-25 307 512	-27 687 000	-1 249 000	-29 255 000
Övr finansiella int	-66			
Räntekostnader	- 876			
Övr finansiella kost	-34			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	- 977			
Summa Årsbidrag	-25 308 488	-27 687 000	-1 249 000	-29 255 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-25 308 488	-27 687 000	-1 249 000	-29 255 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-25 308 488	-27 687 000	-1 249 000	-29 255 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
70010 Infrastruktur, verksamhet	-1 782 389	-1 939 473	-2 060 000	-2 213 000
71000 Planläggning- och byggnad	-23 102	-19 461	-45 000	-50 000
71500 Stöd byggn relaterade åtg	-65 388	-132 792	-220 000	-250 000
71510 Räntest o landsb.borgen, bost	-109 197	-113 697	-120 000	-40 000
72000 Elsäkerhet och energi	536	-170	-50 000	-50 000
72010 Främj hållbar energiomställn	-581 812	-326 037	-400 000	-340 000
72030 Samhällsteknikutveckling		-88 792	-35 000	-38 000
Summa 7100 Infra avd allm byrån	-2 561 352	-2 620 422	-2 930 000	-2 981 000
74000 Ålandstrafiken	-398 522	-447 938	-445 000	-448 000
74500 Oljeskydd	-161 734	185 089	-140 000	-143 000
74700 Understöd för övrig trafik	-2 967 197	-2 454 706	-3 173 000	-4 088 000
75010 Upphandling av sjötrafik	-13 410 711	-14 205 657	-15 083 000	-15 476 000
75030 Upphandling av linfärjetrafik	-2 082 659	-2 197 006	-2 343 000	-2 362 000
75100 Varutransporter i skärgården	-252 595	-336 514		-207 000
87100 Rederienheten	-76 191	-9 280		
87300 Verkstad och lager	5 551	50 000	50 000	50 000
Summa 7400 Transportbyrån	-19 344 059	-19 416 013	-21 134 000	-22 674 000
76000 Understöd kommunalvägar	0			
76010 Utg drift o underhåll vägar	-2 241 488	-1 945 747	-2 426 000	-2 543 000
76030 Utg underh farleder o fiskefyr	-380 463	-417 296	-350 000	-280 000
76050 Utg drift o underh färjfast mm	-620 207	-820 336	-847 000	-797 000
87200 Vägunderhållet	0	-88 674	0	20 000
Summa 7600 Vägnätsbyrån	-3 242 157	-3 272 053	-3 623 000	-3 600 000
Summa 7000 Infrastrukturavdeln	-25 147 568	-25 308 488	-27 687 000	-29 255 000

700 Allmän förvaltning

Infrastrukturavdelningens uppdrag är att upprätthålla och utveckla landskapets trafiksystem på ett så miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt som möjligt beaktande de fyra hållbarhetsprinciperna, så att trafikanternas berättigade krav och förväntningar på en rimlig och säker trafik tillgodoses. Avdelningen sköter även plan- och bygglagsfrågor, geografiska informationssystem (GIS), bostadsärenden och el- och energifrågor samt stöttar en hållbar utveckling inom samhällsteknikområdet. Avdelningen är organiserad som en beställar-utförarorganisation och består av tre byråer, en enhet och två resultatenheter. Därtill finns två underställda myndigheter, Ålands energimyndighet och Fordonsmyndigheten.

Bygg- och energiteamet, som omformades under år 2018, har huvudansvar för genomförandet av Energi- och klimatstrategin, det fortsatta arbetet med fysisk strukturutveckling på Åland samt att stödja en utveckling av byggsektorn mot hållbarare byggande på Åland. Teamet har nu flera projekt i rullning i huvudsak inom energiområdet, och kommer bl.a. under året att inleda en analys av ett effektivare kollektivtrafiksystem, rikta insatser mot hållbarhetsfrågorna inom byggsektorn och arbeta vidare med anläggandet av en biogasanläggning på Åland. Teamet samarbetar med Flexens Oy Ab, som driver projektet Smart Energy Åland. Projektet har som mål att på Åland demonstrera att det är möjligt att på ett kostnadseffektivt sätt skapa ett samhälle som drivs med 100 % förnybar energi.

Den allt äldre fartygsflottan har kapacitetsbrist, vilket leder till driftsstörningar och stora underhållskostnader. Därför har genom totalentreprenad upphandlats ett nytt miljövänligare fartyg till Föglölinjen. Fartyget börjar byggas under året och ska gå i trafik år 2022. Likaså har avtal ingåtts om förnyat tonnage till Sottunga-trafiken och till linjen Kumlinge-Torsholma och en totalentreprenad med förnyat tonnage kommer under året att upphandlas på linjen Enklinge-Kumlinge. Samtidigt

fortsätter utbyggnaden av kortrutten i södra skärgården med uppstartade entreprenader på både västra och östra Föglö och berörda äldre hamnar projekteras för nödvändiga ombyggnader vid byte av tonnage. Inom broprojektet inleds under året entreprenader på några av de mest kritiska broarna, vilka i dagsläget har trälock.

För att genomföra detta föreslås en investeringsbudget om 23,8 miljoner euro. Dessa investeringar bidrar främst till att förverkliga mål 5 och mål 6 i utvecklings- och hållbarhetsagendan.

Reinvesteringarna i broarna är en förutsättning för att i framtiden kunna tillgodose det åländska samhällets transportbehov. Kortrutten behöver genomföras för att på ett ekonomiskt försvarbart sätt kunna upprätthålla dagens servicenivå inom skärgårdstrafiken.

70010 Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	90 463	60 000		60 000
Kostnader	-2 029 922	-2 120 000	-20 000	-2 273 000
Anslag netto	-1 939 459	-2 060 000	-20 000	-2 213 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 2.213.000 euro, bestående av inkomster om 60.000 euro och utgifter om 2.273.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består av inkomst från trafiksäkerhetsarbete, avgifter för myndighetsbeslut m.m. Eventuella ersättningar från mål som avgjorts i domstol rörande den tidigare rederiverksamheten föreslås föras till momentet då kostnaderna för domstolsprocesserna belastar momentet.

Utgifter

Anslaget används för personalutgifter, registerhållning, trafiksäkerhetsarbete, konsultarvoden och organisationsutveckling samt övriga verksamhetsrelaterade utgifter.

710 Planläggnings- och byggnadsväsendet

Landskapsregeringens mål är att ha ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet samt ett ändamålsenligt geografiskt informationssystem (GIS) med beaktande av samhällsutvecklingen och motsvarande regler i omvärlden.

Direktiv (EU) 2018/844, som trädde i kraft i mitten av år 2018, medförde ändringar i direktiv om byggnaders energiprestanda och energieffektiviseringsdirektivet. Införlivande av direktivet kräver en omfattande ändring av bygglagstiftningen. Detta arbete avses inledas under året. I linje med hållbarhetsagendans mål satsas även på frågan om hur byggandet på Åland kan bli mer hållbart.

GIS-arbetet är centralt för utvecklingen av det åländska samhället, genom att ge en uppdaterad helhetsbild av skyddsvärda områden samt av offentliga sektorns och övriga aktörers verksamheter. En samordnad GIS-plattform som är lättillgänglig för olika aktörer leder till en hållbarare samhällsutveckling genom att bättre beslut tas då viktig information finns uppdaterad och tillgänglig. Arbetet med GIS-plattformen bidrar i förlängningen till att möjligheterna att förverkliga samtliga utvecklingsmål ökar.

Verksamhetsområdet GIS kommer under år 2020 fortsätta utvecklingen gällande

- den interna webbGIS-plattformen
- publika webbkartor i portalen kartor.ax
- samverkan med andra myndigheter och företag samt
- utvecklande av verksamhetsspecifika applikationer.

Under år 2020 är utvecklingsinsatsen på den interna GIS-plattformen fokuserat på implementering och utveckling av tjänster kring den nya webbGIS-plattformen som tas i bruk under året.

71000 Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	135			
Kostnader	-19 596	-45 000		-50 000
Anslag netto	-19 461	-45 000		-50 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 50.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås användas för att utveckla och upprätthålla ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet, utredningar, informationsinsatser, införskaffande av standarder och motsvarande dokument. Anslaget innefattar även kostnader för programlicenser, underhållsavtal, installationskostnader, digitaliseringsåtgärder, ökad synlighet på nätet samt kommunikationsinsatser. Anslaget föreslås dessutom innefatta kostnader för utbildning och resor inom sakområdet.

Den ökade synligheten på nätet, utvecklingsbehov och övrig GIS-verksamhet kräver ett fortsatt tilläggsbehov under år 2020 för att stöda GIS-utvecklingen för förvaltningen och det åländska samhället. Anslag har beaktats under moment 39000.

720 Elsäkerhet och energi

Landskapsregeringens arbete utgående från Energi- och klimatstrategin fortsätter. Det sker parallellt med hållbarhetsarbetet på Åland, där förutom offentliga aktörer även företag och tredje sektorn medverkar. Trafiken står för en betydande del av fossilbränsleanvändningen. En övergång till elfordon förbättrar möjligheterna till ett fossilfritt samhälle och ger ökad energieffektivisering i linje med hållbarhetsagendan och Energi- och klimatstrategin. Landskapsregeringen främjar övergången och utbyggnaden av infrastrukturen genom snabbladningsstationer på strategiska platser. Ytterligare steg i utbyggnaden sker genom etablering av laddstationer vid turistanläggningar och att flerbostadsbyggnader förses med laddstationer på boendeparkeringar.

Arbetet med att öka andelen förnyelsebar energi och för att gynna energieffektiviseringsåtgärder inom olika sektorer fortsätter med riktade insatser. Inom området fortsätter även myndighetsuppgifter såsom övervakning och utveckling av elsäkerheten, omfattande bl.a. besiktningsverksamhet, utbildning, information, examensprov, registerhållning samt kontroll av elmaterial. Till uppgifterna hör även att upprätthålla register gällande energideklaration av byggnader och informationspunkt gällande grävarbeten.

Som centrala styrdokument för en hållbar samhällsteknikutveckling på Åland fungerar utvecklings- och hållbarhetsagendan, mål 5, 6 och 7, Energi- och klimatstrategin samt Program för fysisk strukturutveckling. Infrastrukturavdelningens Bygg- och energiteams effektmål för samhällsomställningen är förankrade i dessa dokument. Teamet arbetar i samarbete med förvaltningen, kommuner och övriga samhällsaktörer med att inom två till fyra år

- lagt grunden till ett fossilfritt Åland i enlighet med Energi- och klimatstrategin
- implementeringen av förslaget till Program för fysisk strukturutveckling är väl förankrad hos nyckelaktörerna inklusive underliggande program och planer som till exempel VA-plan för Åland samt
- med hjälp av kommunikation och nätverk ha lagt grunden för en hållbar byggsektor.

Stor vikt läggs vid samarbetet med kommunerna och näringslivet, liksom vid kommunikationen med hela samhället. Ett nära samarbete med företaget Flexens Oy Ab om utveckling av en testplattform för smarta energinät på Åland är en viktig bit i arbetet med att bygga upp ett skalbart fossilfritt energisystem.

72000 Elsäkerhet och energi

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	15 494	10 000		10 000
Kostnader	-15 664	-60 000	- 150 000	-60 000
Anslag netto	- 170	-50 000	- 150 000	-50 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 50.000 euro, varav inkomsterna beräknas till 10.000 euro och utgifterna till 60.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består av avgifter för utförda tjänster vilka förväntas uppgå till ca 10.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås användas för främjande av energihushållning och tryggnad av energiförsörjningen, främst genom informations-, rådgivnings-, skolnings- och upplysningsverksamhet på energiområdet. Anslaget används även till landskapsregeringens utveckling av och delaktighet i energikutvecklingsprojekt, i form av förstudier, utrednings- och samarbetsprojekt med andra organisationer och aktörer. Projekten syftar till att främja ökad användning av förnybar energi, energieffektivisering samt försörjningstrygghet. I detta arbete föreslås under året en oberoende utredning gällande el-distributionsföretagens struktur genomföras. Allt fler processer elektrifieras idag och än fler framöver. Många nya krav ställs på elnätet då elproduktionen blir både varierande och mera perifer. Utredningen syftar till att genomlysna nuvarande struktur i syfte att föreslå eventuella förändringar gällande effektivisering och skalfördelar.

Anslaget täcker även utgifter för övervakning och utveckling av elsäkerheten, omfattande bland annat besiktningsverksamhet, utbildning, information, examensprov, registerhållning samt kontroll av elmaterial. Vidare används anslaget för utgifter i samband med registerhållning gällande energideklaration av byggnader och upprätthållandet av informationspunkt gällande grävarbeten, samt utgifter gällande resor och seminarieverksamhet.

72030 Samhällsteknikutveckling

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	583			
Kostnader	-89 375	-35 000		-38 000
Anslag netto	-88 792	-35 000		-38 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 38.000 euro.

Inkomster

Föreslås att intäkter från utförda tjänster gottskrivas momentet med stöd av 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för verksamheten i enlighet med den i kapitel motiveringen angivna riktningen.

För att ställa om samhället i en hållbarare riktning krävs utveckling och samordning inom samhällsteknik- och samhällsbyggnadssektor. Infrastrukturavdelningens bygg- och energiteams uppdrag består av utvecklings- och effektiviseringsarbete, samordning, uppbyggnad av hållbarare samhällsteknik, utbildning och information riktad till allmänhet och företagare. Bland annat föreslås anslaget att användas till att

- informera och kommunicera med hela samhället om frågor som berör teamets ansvarsområde
- upprätthålla kunskapsnätverk mellan näringsliv, myndigheter samt forsknings- och utbildningsaktörer
- utveckla teamets kompetens inom ansvarsområdet som kontinuerligt utvecklas och förändras
- genom att utveckla och upprätthålla stödprogram för energilösningar främja utvecklingen mot ett fossilfritt och hållbart samhälle
- fortsätta utveckla Åland som testområde för smarta och flexibla energisystem inom Flexens-samarbetet
- agera möjliggörare för utvecklingsprojekt för det åländska näringslivet
- göra insatser för att öka energieffektivitet och -sparande
- stödja utvecklingen av den åländska byggsektorn i hållbar riktning
- utveckla den åländska kollektivtrafikens attraktivitet och hållbarhet samt
- utveckla de geografiska informationssystemen (GIS).

740 Ålandstrafiken

Enheten Ålandstrafiken, som ligger under transportbyrån, sköter administrativa uppgifter rörande skärgårdsfärjornas och kollektivtrafikens turlistor, bokning av bilplatser, hantering av årskort och biljetter, faktureringsunderlag, biljettredovisningar, överföring av intäkter, busskorts- och skolkortsprogrammering, pakethantering m.m.

Under år 2020 fortsätter arbetet med att utveckla Ålandstrafikens digitala tjänster. Förslag på förnyande bokningsregler och utveckling av det digitala systemet tas fram. Förslagen tar sin utgångspunkt i vad som framkom i den hackaton som genomförts i syfte att förbättra kapacitetsutnyttjandet av färjorna. Den årliga kampanjen med tre dagars gratis bussåkande erbjuds fortsättningsvis i samband med den bilfria dagen i syfte att öka allmänhetens medvetande om möjligheten att välja ett hållbarare färdmedel.

74000 Ålandstrafiken, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	- 757			
Kostnader	- 447 144	- 445 000		- 448 000
Anslag netto	- 447 902	- 445 000		- 448 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 448.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser täcka driftskostnaderna för Ålandstrafikens verksamhet, vilket innebär bl.a. personalkostnader, program och licenser, utvecklingsinsatser, tryckkostnader, hyra, el- och städkostnader.

745 Oljeskydd

74500 Oljeskydd

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	316 412			
Kostnader	- 131 323	- 140 000		- 143 000
Anslag netto	185 089	- 140 000		- 143 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 143.000 euro.

Inkomster

Eventuella ersättningar vid oljesaneringar tillskrivs momentet.

Utgifter

Anslaget avser utgifter för upprätthållande av beredskap samt upprätthållande och genomförande av oljeskyddsplanen för åren 2020 – 2024. Oljeskyddsberedskapen sköts, utgående från oljeskyddsplanen, i samarbete med räddningsmyndigheterna och Ålands Sjöräddningssällskap r.f. Myndighetsansvaret för oljeskydd har landskapsregeringen.

Anslaget avser även täcka driftskostnaderna för landskapets oljeskyddsfarkoster, kostnaderna för oljebekämpningsverksamheten och oljeskyddslagret samt för beredskap och utbildning. Ifall en oljeolycka sker, återkommer landskapsregeringen vid behov med förslag på tilläggsanslag. Momentet stödjer främst arbetet med strategiskt utvecklingsmål 3 och 4. Se även moment 974500.

750 Kostnader för sjötrafik

Landskapsregeringens hela frigående flotta är driftsprivatiserad. Transportbyrån förvaltar avtalen genom att aktivt följa upp att entreprenörerna utför sina avtalsenliga åtaganden. Avtalsuppföljning sker även i fält. Landskapsregeringen äger fortsättningsvis sju frigående fartyg och ansvarar för samt planerar alla dockningar, klassningar, större reparationer och underhåll samt uppgradering av tonnaget.

Landskapsregeringen har även sex linfärjelinjer. Trafiken bedrivs i egen regi på linjerna Björkö, Embarsund, Seglinge och Töftö, medan Simskåla och Ångösund är driftprivatiserade. Transportbyrån förvaltar avtalen genom att regelbundet på avtalsmöten följa upp att entreprenörerna utför sina avtalsenliga åtaganden. På samtliga linfärjelinjer görs även regelbundna fältbesök, i syfte att träffa besättningen och lyssna på deras åsikter rörande trafiken.

75010 Upphandling av sjötrafik

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	1 232 162	1 250 000		1 250 000
Kostnader	-15 437 790	-16 333 000		-16 726 000
Anslag netto	-14 205 629	-15 083 000		-15 476 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 15.476.000 euro för att sköta avtalen som landskapsregeringen tecknat med entreprenörer samt för att upphandla utgående avtal inkluderat uppskattad bunkerkostnad, planeringskostnader för totalentreprenader samt för reparationer och underhåll av fartyg. Utgifterna beräknas till 16.726.000 euro och inkomsterna till 1.250.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består av biljett- och fraktintäkter samt eventuella kostnadsregleringar gentemot upphandlade entreprenörer. Nettoanslaget förutsätter intäkter om 1.250.000 euro.

Utgifter

Anslaget används för upphandling och beställning av sjötrafik med frigående färjor utgående från av landskapsregeringen fastställd turlista, beställnings- och menförestrafik, bränsletransporter samt för tekniskt underhåll av landskapsregeringens tonnage. Norra linjen är omlagd så att Hummelvik-Torsholma trafikeras av ett fartyg, m/s Alfågeln. En ny linje, Brändö-Kumlinge är införd och Asterholma-Lappo-Torsholmalinjen har avslutats. M/s Knipan är skärgårdstrafikens ersättningstonnage.

Bruttokostnaden beräknas uppgå till 16.726.000 euro, av vilket 1.677.000 euro avsätts för tekniskt underhåll av tonnaget. Anslaget utgår från att 2020 års turlista är kostnadsneutral jämfört med år 2019. Anslaget är beräknat på att m/s Knipan används som ersättande tonnage 1.900 timmar då de andra färjorna är på dockning eller översyn och som ersättande fartyg under driftsstörningar förorsakade av oförutsedda haverier på de andra färjorna. Risken för trafikstörningar ökar hela tiden till följd av det ålderstigna tonnaget. Under högsäsong då m/s Knipan trafikerar enligt turlista samt under översyns- och dockningsperioden, vilket totalt utgör ca 7 månader av året, finns inget eget reservtonnage.

Anslaget är beräknat på ett bränslepris om 0,60 euro/liter netto, vilket betyder att ca 4.293.000 euro avsätts till bränsle. Bränslemängdens osäkerhet är något förhöjd mot tidigare år eftersom trafiken på norra linjen är omlagd. Med beaktande av osäkerheten gällande bränsleprisets utveckling vid uppgörandet av budgetförslaget återkommer landskapsregeringen vid behov i en tilläggsbudget.

Entreprenaderna för Hummelvik-Torsholma, Brändö-Kumlinge, Svinö-Degerby och södra linjen fortsätter medan linjerna Åva-Jurmo, Osnäs-Åva och tvärgående linjen upphandlas under året. Anslaget är beräknat med en mindre kostnadsökning för de nya avtalen.

Totalentreprenaden för passagerarbåtstrafik i södra skärgården upphandlas under året medan beställnings- och menförestrafik i södra skärgården och trafiken i Geta skärgård fortsätter inom befintliga avtal. Beställningstrafiken för Lemlands skärgård arrangeras under menförestid. Trafiken på linjen Kumlinge-Enklinge upphandlas.

Bränsletransporterna sköts med tonnaget som trafikerar i ordinarie turlista och med begränsat passagerarantal, förutom på södra linjen under högsäsong då externt tonnage används genom existerande ramavtal.

För att färdigställa underlag för upphandling av totalentreprenaderna på linjerna Sottunga – Hastersboda och Kumlinge – Enklinge föreslås ett anslag om 140.000 euro.

På den i budget år 2019 tidigare givna fullmakten om en totalentreprenad på linjen Kumlinge - Brändö överväger landskapsregeringen en ny elhybridfärja med en kapacitet på ca 140 ton. En totalentreprenad skulle ha en löptid om 15 år och så att fartyget skulle kunna sättas in på linjen år 2023/2024. Landskapsregeringen har inte upptagit planeringsanslag för denna totalentreprenad i föreliggande budgetförslag.

Fullmakt

Landskapsregeringen avser upphandla trafik med en ny elhybridfärja på totalentreprenad för linjen Enklinge - Kumlinge. Lastkapaciteten på linjen avses ökad från 60 ton till 76 ton. Upphandlingen görs för ett entreprenadavtal som löper på 15 år och så att fartyget kan sättas in på linjen från år 2023. Landskapsregeringen bedömer att månadskostnaden uppgår till ca 0,2 miljoner euro och en totalkostnad för entreprenaden om ca 34 miljoner euro för hela 15-årsperioden. De angivna beloppen är indikativa och exklusive bunker.

Driftsentreprenaderna på linjerna Åva - Jurmo och Åva - Osnäs samt totalentreprenaderna för tvärgående linjen samt passagerarbåtstrafiken i södra skärgården upphandlas under året utan omställning och med samma typ av tonnage som tidigare. Avtalstiderna varierar mellan 2 och 5 år och inleds under år 2020. Dagens årskostnad exklusive bunker för de nämnda linjerna uppgår till ca 3,3 miljoner euro per år och bedöms öka.

I grundbudgeten för år 2019 ingick en fullmakt att begära in anbud på en färja på totalentreprenad anpassad för trafiken mellan Hastersboda och Sottunga. Totalentreprenaden avser en ny elhybridfärja som planeras för 76 tons lastkapacitet. Upphandlingen görs för ett entreprenadavtal som löper på 15 år och så att fartyget kan sättas in på linjen år 2022. Landskapsregeringen bedömer att månadskostnaden uppgår till drygt 0,2 miljoner euro och totalkostnaden för entreprenaden för hela 15-årsperioden till ca 44 miljoner euro. De angivna beloppen är indikativa och exklusive bunker.

75030 Upphandling av linfärjetrafik

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-2 197 006	-2 343 000		-2 362 000
Anslag netto	-2 197 006	-2 343 000		-2 362 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.362.000 euro.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att kostnadsregleringar gentemot upphandlade entreprenörer gottskrivs anslaget.

Utgifter

Anslaget används för drift av landskapets linfärjelinjer samt för tekniskt underhåll av landskapsregeringens tonnage.

Utgifterna för avtalen på Ängösunds- och Simskälalinjen ökar marginellt jämfört med fjolårets anslag. Den upphandlade trafiken är fortfarande i genomsnitt ca en fjärdedel billigare på de driftprivatiserade linjerna än de tidigare avtalen. Ett nytt avtal påbörjas på Ängösundslinjen 15.5.2020 efter upphandling. Det nya avtalet förväntas bli dyrare än nuvarande avtal, vilket gör att landskapsregeringen kan behöva återkomma med begäran om utökade anslag i tilläggsbudget. Om förlängningsoptionen deklarerar för Simskälalinjen innebär det att avtalet löper till 31.3.2022.

Kostnaden för tekniskt underhåll stiger något under år 2020. För tekniskt underhåll av tonnaget avsätts ca 395.000 euro. För att skapa bättre kontroll och uppföljning av driften avsätts ytterligare 15.000 euro till förbättring av säkerheten på linfärjorna.

Budgeten är beräknad på ett genomsnittligt bränslepris om 0,60 euro/liter netto, varvid bränslekostnaderna beräknas uppgå till 245.000 euro. Med beaktande av osäkerheten gällande bränsleprisets framtida utveckling återkommer landskapsregeringen vid behov i en tilläggsbudget.

760 Kostnader för väghållning

76010 Utgifter för drift och underhåll av vägar

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-1 945 747	-2 426 000		-2 543 000
Anslag netto	-1 945 747	-2 426 000		-2 543 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.543.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för landskapsregeringens ansvar som väghållare för drift och underhåll av det allmänna vägnätet. Grundförbättringar, ombeläggningar och övriga avskrivningsbara investeringar finansieras under moment 976000.

Vägnätsbyrån har ansvar för beställning av vägunderhållet. Anslaget möjliggör drift av vägnätet enligt infrastrukturavdelningens funktions- och standardbeskrivning för driftområde Åland. Driften utförs av vägnätsbyråns vägunderhållsenhet och av upphandlade aktörer, se även moment 87200.

76030 Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyrrar

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 663 128	- 400 000		- 280 000
Anslag netto	- 663 128	- 400 000		- 280 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 280.000 euro.

Inkomster

Inkomster för projekten kan påföras momentet. Se motiveringen under utgifter.

Utgifter

För underhåll av landskapets grunda farleder och tillhörande sjömärken, kummel, linjemarkeringar och radarmärken samt för utplacering av prickar reserveras 220.000 euro. I anslaget ingår även konsultkostnader för övervakning av avtalet. Avtalet för drift- och underhåll av grunda farleder löper ut 31.7.2020. Upphandling av ett nytt drifts- och underhållsavtal genomförs under första kvartalet 2020.

Genom projekt ADAPT hittades fyra farleder där muddringsåtgärder kan förbättra framkomligheten för sjöfarten. Budgetmedel för genomförande av muddringsentreprenaderna tas upp i budget år 2021.

Under år 2019 startades ett tvåårigt Leader-projekt tillsammans med Ålands sjöräddningssällskap r.f. och Ålands Fiskare r.f. för att uppgradera fiskefyrrarna i skärgården. Fiskefyrrarna är viktiga ur ett sjösäkerhetsperspektiv och fungerar som navigationshjälpmedel även när de inte lyser. Fyrrarna är också en del av det åländska kulturarvet. Målsättningen är att inom Leader-projektet uppgradera byggnaderna för de mindre fiskefyrrarna under åren 2019 och 2020. Landskapsregeringen föreslår att budgetmedel om 30.000 euro avsätts för inköp av ny belysningsutrustning till de renoverade fiskefyrrarna.

Landskapsregeringen har anlagt fyra privata farleder i början av 2000-talet. Farlederna kallas Äppelö-farleden, Käringsunds-farleden, Lumparsunds-farleden och farleden från norra Kökar till Karlby. Farlederna finns inte med i officiella sjökort. Icke officiella farleder ska utmärkas med blå-vita kardinalprickar för att visa att farleden inte är allmän och att man trafikerar farleden på egen risk.

Farlederna har idag lateralmärken. Därför föreslås att 30.000 euro avsätts för att förändra utprickningen av farlederna.

76050 Utgifter för drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar och byggnader

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	2 666			
Kostnader	- 822 991	- 847 000		- 797 000
Anslag netto	- 820 325	- 847 000		- 797 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 797.000 euro, vilket inkluderar en internhyra om 30.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar, väntsalar, teknikbyggnader och lastbryggor vid färjfästen samt regleringsdammen i Vargsundsådran. Driften beställs, enligt landskapsregeringens funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland, i huvudsak av vägunderhållsenheten och verkstads- och lagerenheten.

Kostnaderna för underhåll av broar, hamnar, färjfästen, bryggor m.m. ökar årligen främst på grund av anläggningarnas stigande ålder och slitage. Drift och underhållsåtgärder som berör trafikanternas säkerhet och anläggningarnas funktion prioriteras fortsättningsvis. Anslaget föreslås även bära kostnaderna för att upprätthålla ett tekniskt broregister samt de broinspektioner som utförs enligt avdelningens inspektionsplan. Baserat på inspektionerna har för broarnas del ett omfattande renoveringsprojekt inletts med målsättningen att förbättra det allmänna skicket och trafiksäkerheten samt stoppa den ökande kostnadsutvecklingen på det kontinuerliga brounderhållet. För hamnarna inleddes under år 2019 ett inspektionsprogram för att identifiera behovet av renoveringar och för att kunna koordinera kommande renoveringsinsatser med nyinvesteringar och anpassningar till nytt tonnage.

8 Myndigheter samt fristående enheter

820 Ålands statistik- och utredningsbyrå

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) är en oberoende myndighet vars främsta uppgifter är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forsknings- och utredningsverksamhet enligt LL (1993:116) om Ålands statistik- och utredningsbyrå.

ÅSUB producerar aktuell statistik för beslutsfattande, debatt och forskning inom de flesta samhällsområden. Det innebär att ÅSUB utvecklar, framställer och sprider statistik samt samordnar statistikproduktionen på Åland och lämnar statistik till internationella organisationer såsom det nordiska samarbetet och FN. Statistiken är en viktig hörnsten i en demokrati som bidrar till fakta för beslut, stärker tilliten till beslutsprocesserna och bidrar därmed till utvecklingsmål 2 i Utvecklings- och hållbarhetsagendan.

Statistiken har som krav att vara oberoende, relevant, jämförbar, av god kvalitet och baserad på vetenskapliga grunder samt respekterar uppgiftslämnarnas rättigheter och sekretess. ÅSUB medverkar även i internationellt statistiksamarbete. Därtill åtar sig ÅSUB olika typer av statistiska bearbetningar, analyser samt framställning av statistik på uppdrag av beställare.

Uppgiften som officiell statistikmyndighet och de åtaganden som detta medför finansieras med budgetanslag. Anslaget föreslås under år 2020 finansiera 24 produktionsområden inom den officiella statistiken. Anslaget beräknas även finansiera den kontinuerliga uppdateringen av webbplatsen och de databastabeller som finns där samt Statistisk årsbok och fickstatistiken "Åland i Siffror" som ges ut på fem språk.

Tyngdpunkten i ÅSUB:s forskning och utredningsverksamhet finns inom det samhällsekonomiska området men omfattar även många andra aktuella samhällsfrågor. ÅSUB har en stark metodkompetens och har särskilt specialiserat verksamheten inom ekonomiska lägesanalyser, prognoser, ekonomisk modellutveckling, surveyundersökningar samt utvärdering av politikinsatser. Utrednings- och forskningsverksamheten är uppdragsfinansierad och har uppdragsgivare både inom Åland och internationellt.

ÅSUB:s direktions har behandlat en preliminär verksamhetsplan för år 2020 som lyfter fram fem strategier för att bygga vidare på det starka förtroende som kännetecknar ÅSUB:s verksamhet:

- aktiv förmedling och interaktion med centrala användargrupper
- underlätta för uppgiftslämnarna
- ökad växelverkan med samarbetspartners
- utveckla metoderna och trygga arbetsklimatet samt
- teknisk förnyelse och informationssäkerhet.

Under år 2020 kommer den tekniska förnyelsen att präglas av förnyade statistiksystem genom att inkomstregistret tas i bruk och kommunernas informationssystem förnyas inom statistikframställningen. Informationssäkerheten utvecklas kontinuerligt i samverkan med Åda Ab. Inom personalpolitiken beaktas Utvecklings- och hållbarhetsagendans mål om möjligheter att växa, vara delaktig och känna tillit.

Tre horisontella fokusområden genomsyrar ÅSUB:s produktion och aktiviteter, nämligen genusperspektivet, hållbar utveckling samt självstyrelsen. Vidare har direktions lyft fram fyra fokusområden som ska stöda åländska beslutsfattare med kunskapsunderlag inom aktuella politikområden. Dessa fokusområden är bärkraftiga välfärdssystem, offentliga sektorns utveckling, bärkraftig ekonomi och näringslivsutveckling samt miljö och hållbar utveckling. Fokusområdena

innehåller statistikproduktion samt oberoende utredningar och analyser som underlag för beslutsfattare på olika nivåer och inom olika sektorer.

ÅSUB jobbar kontinuerligt med att stärka webbplatsens roll som myndighetens ansikte utåt. Aktiviteterna för att öka informationen, tydligheten och tillgängligheten på webbplatsen fortgår. Förmedling av statistiken och resultatet från utrednings- och forskningsverksamheten publiceras i allt högre utsträckning i form av webbnyheter och interaktiva databaser på webbplatsen.

I förslaget till verksamhetskostnader för ÅSUB 2020 ingår en engångskostnad på 8.000 euro för ordnande av ett nordiskt handelsstatistikmöte på Åland under hösten 2020. Statistiken om handel över gränserna är ett aktuellt tema där utmaningarna är betydande och behovet av utbyte av erfarenheter därmed stort.

82000 Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	328 693	295 000		358 000
Summa Verksamhetens intäkter	328 693	295 000		358 000
Löner o arvoden	- 631 513	- 599 102		- 677 713
Pensionskostnader	- 114 518	- 109 037		- 123 344
Övr lönebikostnader	-9 023	-8 567		-7 252
Summa Lönebikostnader	- 123 542	- 117 604		- 130 595
Personalersättningar	1 014			
Summa Personalkostnader	- 741 002	- 716 706		- 808 308
Köp av tjänster	- 149 343	- 125 794		- 133 992
Material förnödenh	-11 271	-19 000		-13 700
Övr verksamh kostn	-69 010	-68 500		-70 000
Summa Verksamhetens kostnader	- 970 625	- 930 000		-1 026 000
Summa Verksamhetsbidrag	- 641 932	- 635 000		- 668 000
Summa Årsbidrag	- 641 932	- 635 000		- 668 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	- 641 932	- 635 000		- 668 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	- 641 932	- 635 000		- 668 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
82000 ÅSUB	- 509 810	- 641 932	- 635 000	- 668 000

Budgetmotivering

Under momentet föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 668.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna beräknas under år 2020 uppgå till 358.000 euro. Inkomsterna kommer från utrednings- och statistikuppdrag från landskapsförvaltningen och dess myndigheter, från andra externa beställare inom och utanför Åland samt från försäljning av ÅSUB:s olika produkter.

Utgifter

Anslaget avser täcka verksamhetskostnaderna (netto) för Ålands statistik- och utredningsbyrå. Den totala budgetomslutningen uppgår enligt förslaget till 1.026.000 euro.

822 Datainspektionen

Till grund för Datainspektionens uppdrag och verksamhetsplan ligger för närvarande landskapslag (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen (Dataskyddslagen). Denna lag är att se som ett komplement till Europaparlamentets och Rådets förordning (GDPR) om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG. GDPR gäller direkt som lag och vid eventuella konflikter mellan landskapslagstiftning och GDPR har GDPR företräde.

I och med GDPR:s ikraftträdande och den nya lagstiftningen kan följande konstateras. Datainspektionens roll som en av de Finska Datatillsynsmyndigheterna innebär att Dataombudsmannens byrå och Datainspektionen ska samverka inom EU-samarbetet. Datainspektionen bör därför under år 2020 arbeta närmare Bryssel för att tillvarata Åländska intressen inom dataskydd. I samband med att GDPR implementeras i alla delar av Ålands förvaltning kommer tillsyn att behöva göras.

Datainspektionen arbetar genom sin tillsynsverksamhet för att säkerställa att myndighetsuppdrag inom den åländska förvaltningen sker inom lagens ramar. De gällande lagarna som Datainspektionen utövar tillsyn under är rättighetslagstiftningar, vilka ämnar ge individer ett enhetligt skydd för personuppgifter inom hela EU. En särskiljande faktor är att dataskyddslagstiftningen på Åland även omfattar sådant som inte omfattas av unionsrätten. Det finns därför inga undantag från dataskyddslagstiftningen utom rent brottsförebyggande verksamhet. Då rättsområdet dataskydd är strikt korrelerat till teknikutveckling finns ett behov av fortlöpande utbildning av Datainspektionens personal gällande trender inom särskilt IT.

Syftet med tillsynsverksamheten är att Datainspektionen ska bidra till en effektiv och rättssäker förvaltning genom att alltid ställa individens rätt till säker personuppgiftsbehandling i första rummet. Datainspektionen ska särskilt uppmärksamma och arbeta för barns rättigheter.

För att kunna följa utvecklingen inom rättsområdet dataskydd arbetar Datainspektionen nära Dataombudsmannens byrå i Helsingfors samt övriga datatillsynsmyndigheter i Norden. För att hålla sig ajour med utvecklingen inom de övriga nordiska länderna deltar Datainspektionen på utbildningstillfällen anordnade av dessa i den omfattning det är skäligt, studiebesök hos myndigheterna förekommer även. Två gånger om året sammanträder de nordiska dataskyddsmyndigheterna för att tillsammans utarbeta en gemensam agenda och för uppföljning. Under år 2019 hölls det första mötet i Stockholm. Det är sannolikt att motsvarande möte sker i Mariehamn under våren 2020.

Vidare samarbetar Datainspektionen med Dataombudsmannens byrå för att ge ålänningarna god service.

Mål år 2020

Datainspektionens mål under år 2020 är att genomföra riktade och generella granskningar rörande regelefterlevnad av Dataskyddslagen och GDPR. Fokus för de generella granskningarna kommer att vara på hur Ålands myndigheter uppfyller enskildas rättigheter enligt GDPR. De riktade granskningarna gäller särskilda behandlingsprocesser, det kan i vissa fall röra sig om en behandlingsprocess som Datainspektionen anser vara av särskild dignitet, det vanliga är dock att Datainspektionen agerar på inkomna anmälningar kopplade till vissa behandlingar.

Det är i första hand är den personuppgiftsansvariges ansvar att säkerställa att dennes personal har god kännedom om GDPR men det finns planer på en generell utbildning för tjänstemän inom den offentliga sektorn på Åland samt en utbildning för ungdomar.

82200 Datainspektionen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Löner o arvoden	-78 287	-65 779		-52 772
Pensionskostnader	-14 248	-11 972		-11 725
Övr lönebikostnader	-1 120	- 941		435
Summa Lönebikostnader	-15 368	-12 912		-11 289
Personalersättningar	368			
Summa Personalkostnader	-93 668	-78 691		-64 062
Köp av tjänster	-15 280	-54 500		-65 638
Material förnödenh	-1 534	-6 808		-5 300
Övr verksamh kostn	-6 572	-10 000		-10 000
Summa Verksamhetens kostnader	- 117 054	- 150 000		- 145 000
Summa Verksamhetsbidrag	- 117 054	- 150 000		- 145 000
Summa Årsbidrag	- 117 054	- 150 000		- 145 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	- 117 054	- 150 000		- 145 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	- 117 054	- 150 000		- 145 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
82200 Datainspektionen	- 129 002	- 117 054	- 150 000	- 145 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 145.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser täcka Datainspektionens verksamhetskostnader.

823 Ålands energimyndighet**82300 Ålands energimyndighet, verksamhet**

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Avgiftsintäkter		7 000		7 000
Övr verksamh intäkt	146 383	30 000		30 000
Summa Verksamhetens intäkter	146 383	37 000		37 000
Löner o arvoden	-21 776	-23 496		-20 285
Pensionskostnader	-3 963	-4 276		-3 692
Övr lönebikostnader	- 296	- 336		- 217
Summa Lönebikostnader	-4 259	-4 612		-3 909
Summa Personalkostnader	-26 035	-28 108		-24 194
Köp av tjänster		-23 892		-27 806
Summa Verksamhetens kostnader	-26 035	-52 000		-52 000
Summa Verksamhetsbidrag	120 348	-15 000		-15 000
Summa Årsbidrag	120 348	-15 000		-15 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	120 348	-15 000		-15 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	120 348	-15 000		-15 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
82300 Ålands energimyndighet	26 155	120 348	-15 000	-15 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 15.000 euro, bestående av inkomster om 37.000 euro och utgifter om 52.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser övervakning av transmissions- och distributionsselbolag samt intäkter från utsläppsrättsauktioner i den gemensamma auktionsplattform som skapats för utsläppshandelsperioden 2013 - 2020. De förväntade intäkterna från övervakning samt utsläppsrättsauktioner uppgår till ca 37.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser personal, arvoden och övriga omkostnader för myndigheten.

Energimyndigheten är även tvistlösningsmyndighet enligt lagen om främjande av utbyggnad av bredband. I tvistlösningsituationer kan myndigheten vara i behov av att anlita extern juridisk sakkunskap. Ytterligare utgifter förväntas med uppdraget gällande tillsyn och övervakning av elmarknaden då myndigheten i samarbete med rikets energimyndighet bör utarbeta en kalkylmodell anpassad för de åländska elnätsbolagen. Vissa avvikelser förekommer jämfört med riket och i utarbetandet av modellen krävs initialt arbetsinsatser. Myndigheten handhar även andra förvaltningsuppgifter, som utsläppshandelssystemet där perioden förnyas från år 2021, vilket medför att även lagstiftningen uppdateras. Även vissa it-relaterade utgifter förväntas under året.

825 Ålands polismyndighet

Polisverksamheten i landskapet bedrivs i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen och landskapsförordningen om Ålands polismyndighet (2000:26, 2000:34) samt enligt ett av styrelsen för Ålands polismyndighet fastställt reglemente. I 1§ i polislagen (ÅFS 2013:87) för Åland stadgas om polisens uppgifter.

Polismyndigheten leds av polismästaren som har som stödfunktion staben. Verksamheten indelas i enheter. Landskapsalarmcentralen utgör en del av polismyndigheten. Enheterna leds av polisbefäl medan Landskapsalarmcentralen leds av alarmmästaren. Polismyndigheten uppgör skilda verksamhetsplaner för varje enhet och Landskapsalarmcentralen.

Mål år 2020

- polisens närhet och tillgänglighet för ökad trygghet i samhället
- arbetet mot våld i nära relationer samt
- hög prioritet av bekämpning av narkotika.

Polisens verksamhet ska innefatta nära samarbete med myndigheter, samfund och invånare för att öka tryggheten i samhället samt för att förebygga och förhindra brott. Polisen ska vara tillgänglig i hela landskapet och närvaron i skärgården tryggas. Detta förverkligas genom att utveckla den kunskapsbaserade polisverksamheten samt fortsatt systematisering av planeringen.

Polismyndigheten utvecklar fortsättningsvis metoder för tillgänglighet via nätet, elektroniska tjänster samt effektiverar närvaron i sociala medier.

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem med breda och långtgående följder. Polisen deltar aktivt i tväradministrativa insatser i anknytning till temaområdet. Polisen vidareutvecklar sina metoder för bemötande av brottsoffer och vid brottsutredning i samarbete med andra myndigheter, särskilt de sociala myndigheterna och åklagaren. Polismyndigheten prioriterar fortsättningsvis

utredningen av brott som begåtts i nära relationer och deltar i utbildning för att upprätthålla god kompetensnivå samt bidrar till att öka medvetenheten om problematiken.

Bekämpning av narkotika prioriteras högt och polisen arbetar effektivt för att minska tillgången till narkotika. Detta sker genom koordinerade insatser från fältverksamheten, utredningen och tillståndsförvaltningen. Tvångsmedel används effektivt för att säkerställa en effektiv utredning. Tvärdministrativa insatser stärks fortsättningsvis för att förhindra införsel till Åland. Förebyggande arbete gentemot ungdomar fortsätter för att garantera kontinuitet.

Utöver inriktningsmålen kräver byggandet av det nya polishuset fokus, aktiv uppföljning samt koordinering med inblandade aktörer. Ibrukttagande av det nya alarmsystemet Ålarm kräver speciell fokus för att säkerställa en oavbruten och kvalitativ alarmservice.

82500 Ålands polismyndighet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	67 609	40 000		40 000
Avgiftsintäkter	429 084	383 000		379 000
Övr verksamh intäkt	171 380			
Summa Verksamhetens intäkter	668 072	423 000		419 000
Löner o arvoden	-5 656 178	-5 104 393		-5 527 393
Pensionskostnader	-1 057 592	- 938 000		-1 014 986
Övr lönebikostnader	-81 000	-72 993		-59 143
Summa Lönebikostnader	-1 138 591	-1 010 992		-1 074 129
Personalersättningar	70 999	40 000		40 000
Summa Personalkostnader	-5 703 224	-6 075 385		-6 561 522
Köp av tjänster	- 521 687	- 487 710		-1 082 286
Material förnödenh	- 244 537	- 216 450		- 180 253
Övr verksamh kostn	- 547 635	- 576 455		- 578 939
Summa Verksamhetens kostnader	-7 017 083	-7 356 000		-8 403 000
Summa Verksamhetsbidrag	-6 349 011	-6 933 000		-7 984 000
Summa Årsbidrag	-6 349 011	-6 933 000		-7 984 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-6 349 011	-6 933 000		-7 984 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-6 349 011	-6 933 000		-7 984 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
82500 Ålands polismyndighet	-6 075 373	-6 349 011	-6 933 000	-7 984 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 419.000 euro och ett anslag om 8.403.000 euro varav ca 417.000 euro avser internhyra.

Inkomster

För verksamheten beräknas sammanlagt 419.000 euro inflyta huvudsakligen i form av tillståndsavgifter för pass. I inkomsten ingår även Landskapsalarmcentralens inkomster för bl.a. larmkopplingar.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för polismyndighetens verksamhet.

I anslaget har 610.000 euro budgeterats för driften av den nya systemlösningen för Landskapsalarmcentralens hantering av nödsamtal och nödmeddelanden. I driftskostnaden ingår ett driftsavtal med Åda Ab. Avtalet gäller bland annat grundavgift och jouravgift. Vid behov korrigeras

driftskostnaderna i en tilläggsbudget under året. Systemet beräknas vara klart och i drift under den första delen av år 2020.

Med hänvisning till 6 § i LL om landskapets finansförvaltning (2012:69) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster av kostnadsersättningar för praktikanter och ersättningar för deltagande i övriga samarbeten och projekt.

Fullmakt

Arbetet med planeringen av polishusets om- och tillbyggnad har fortgått och byggstart är planerat till hösten år 2019. Fram till inflyttningen huserar polisen i lokaler på Elverksgatan och internhyresnivån kvarstår oförändrad sedan tidigare för dessa lokaler. Verksamheten vid Strandgatan 23, där tilläggsutrymmen hyrs, fortsätter som tidigare. I föreliggande budgetförslag anhålls på förhand om en fullmakt för de framtida kostnaderna för nybyggnationen av polishuset. Årskostnaden för den renoverade äldre delen av polishuset höjs på grund av standardförbättringar och tillsammans med nybyggnaden samt kostnaden för parkeringsplatser beräknas årshyran vid inflyttning bli ca 1.215.000 euro per år som innefattar bland annat avskrivning, internränta samt skötselkostnad. Tidpunkten för ibruktagande beräknas vara tidigast under första hälften av år 2022.

826 Ålands ombudsmannamyndighet

Ålands ombudsmannamyndighet har till uppgift att främja och trygga jämlikhet och förhindra diskriminering. Orsaker till diskriminering kan vara kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, funktionsnedsättning, ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse. Barnombudsmannen bevakar de åländska barnens intressen och ska vara med och påverka beslut kring allt som rör barns och ungdomars liv på Åland. Myndigheten har vidare till uppgift att främja och trygga jämlikhet i frågor som gäller rättigheter för klienter i socialvården och patienter i hälso- och sjukvården. Myndighetens uppdrag omfattar även rådgivning vad gäller konsumenters rättigheter.

Verksamheten regleras av följande lagar: landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet, landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män, landskapslagen (2014:33) om Ålands Ombudsmannamyndighet, landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter, lag om konsumentrådgivning (FFS 800/2008) samt förordning om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning (FFS 1180/2009).

All verksamhet inom myndigheten omfattar frågor inom social hållbarhet som i utvecklings- och hållbarhetsagendan framförallt är uttryckt i de strategiska utvecklingsmålen 1 och 2.

Myndigheten arbetar framförallt genom personlig rådgivning riktad till enskilda individer, myndigheter och organisationer. Vad gäller konsumentfrågor omfattas även företag av rådgivningen. Myndigheten ska därutöver bedriva förebyggande informationsarbete, ingå dialog med olika aktörer och intressenter samt ta fram olika underlag och oberoende rapporter med analyser och rekommendationer vad gäller de rättighetsområden som berörs av myndighetens uppdragsområde. Diskrimineringsombudsmannen är tillsynsmyndighet för jämställdhets- och diskrimineringsfrågor inom landskapets behörighet enligt lagstiftningens föreskrifter.

År 2019 inledde myndigheten en tydligare satsning på den del av verksamheten som berör proaktivt framtagande av kunskapsunderlag vad gäller rättighetsfrågor och icke-diskriminering. Detta görs bland annat i form av studier och undersökningar som kan genomföras inom ramen för högskolepraktik och belastar inte myndighetens resurser annat än i form av lokaler och handledarresurs. Även för år 2020 finns målsättningen att presentera ytterligare en undersökning eller studie inom något av myndighetens verksamhetsområde.

Utöver detta kommer myndigheten att ge ÅSUB i uppdrag att under år 2020 genomföra en större undersökning vad gäller upplevd diskriminering på Åland. Den senaste studien om upplevd diskriminering på Åland gjordes år 2010. Det är angeläget att nu tio år senare göra en uppföljning. Ökningen i budgetförslaget för Ålands ombudsmannamyndighet omfattar kostnaden för studien.

Den här studien är i linje med landskapslag om Ålands ombudsmannamyndighet 2 kap 3 § 2 punkten som stadgar att myndigheten ska genomföra oberoende undersökningar och offentliggöra oberoende rapporter om diskriminering. Dessutom konstateras i statusrapport 2 för Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda som publicerades år 2018 att det saknas underlag om upplevd diskriminering på Åland och att en uppföljning till studien från år 2010 behöver göras. Även i den handlingsplan för hbtqia-personers lika villkor i det åländska samhället som antogs av landskapsregeringen i augusti 2019 finns det med i åtgärdsförslagen att resurser avsätts för att studier om upplevd diskriminering kan genomföras.

Myndighetens uppgift och målsättning att presentera dessa undersökningar är ett viktigt bidrag, dels för att Åland har åtagit sig att respektera och främja mänskliga rättigheter enligt de FN-konventioner som lagtinget ratificerat, och dels vad gäller förverkligandet av Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda. Ombudsmannamyndigheten har en viktig roll att bevaka icke-diskriminering och medborgarnas mänskliga rättigheter.

Mål år 2020

- högkvalitativ service och rådgivning inom ansvarsområdet för varje ombudsman/tjänsteman vid Ålands ombudsmannamyndighet med målsättning att främja och trygga jämlikhet och stärka individens rättigheter
- ökad synlighet och kunskap om Ålands ombudsmannamyndighet och dess verksamhet genom informations- och kommunikationsverksamhet och täta kontakter med de som omfattas av myndighetens verksamhetsområden
- Ålands ombudsmannamyndighet fördjupar sin kunskap och kännedom kring sina verksamhetsområden och situationen på Åland. Myndigheten ska, utöver sin årliga verksamhetsberättelse, presentera minst en undersökning eller studie inom något av myndighetens verksamhetsområden
- fortsatt deltagande i nätverk för barn- och diskrimineringsombudsmännen i Norden. Nordiska barnombudsmännen bjuds in till Åland för det årliga mötet under våren 2020 samt
- ökad kunskap om upplevd diskriminering på Åland genom att myndigheten ger ÅSUB i uppdrag att genomföra en större uppföljande studie. Resultaten publiceras under hösten 2020 och delas med allmänheten, relevanta instanser, samt bidrar till vidareutveckling av myndighetens verksamhet.

82600 Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	45 948	46 000		46 000
Summa Verksamhetens intäkter	45 948	46 000		46 000
Löner o arvoden	- 146 675	- 145 017		- 148 235
Pensionskostnader	-26 616	-26 393		-26 979
Övr lönebikostnader	-2 089	-2 074		-1 586
Summa Lönebikostnader	-28 705	-28 467		-28 565
Summa Personalkostnader	- 176 144	- 173 484		- 176 800
Köp av tjänster	-24 983	-38 330		-70 700
Material förnödenh	-4 671	-3 790		-3 000
Övr verksamh kostn	-22 813	-25 396		-27 500
Summa Verksamhetens kostnader	- 228 610	- 241 000		- 278 000
Summa Verksamhetsbidrag	- 182 663	- 195 000		- 232 000
Summa Årsbidrag	- 182 663	- 195 000		- 232 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	- 182 663	- 195 000		- 232 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	- 182 663	- 195 000		- 232 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
82600 Ålands Ombudsmannamyndighet	- 154 742	- 182 663	- 195 000	- 232 000

Budgetmotivering

Med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning föreslås ett nettoanslag om 232.000 euro.

Inkomster

Ålands ombudsmannamyndighet tilldelas en inkomst för statens ersättning av kostnaderna för konsumentrådgivningen i landskapet Åland om 46.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 278.000 euro. Anslaget avser täcka kostnader för Ålands ombudsmannamyndighets verksamhet. Ökningen jämfört med år 2019 avser 37.000 euro som projektkostnad för ÅSUB-utredningen. Kostnader kopplat till värdskap för de Nordiska Barnombudsmännens årliga möte tas genom omdisponering av andra utgifter samt genom samarbete med Barnombudsmännens byrå i riket.

827 Lotteriinspektionen

Till grund för myndighetens verksamhet och uppdrag ligger landskapslag (2016:10) om lotteriinspektion. Myndighetens huvuduppdrag är att ansvara för tillsynen av lotterier.

Vid sidan av tillsynsuppgifterna ska Lotteriinspektionen även följa den allmänna utvecklingen inom verksamhetsområden som regleras av lotterilagen, informera och ge anvisningar och råd gällande verksamhet som regleras av lotterilagen och relaterade författningar samt arbeta preventivt genom att ta initiativ till nödvändiga förbättringar inom dessa områden.

Myndighetens tillsyn sker främst av tillståndsinnehavare av penningspel genom att påvisa och kontrollera att regelefterlevnad föreligger mot landskapslag (1966:10) om lotterier. Tillståndsinnehavare har krav och redovisningskyldighet att följa landskapslagen om lotterier och dessa redovisas till lotteriinspektionen. Lotteriinspektionen följer sedan upp redovisningar och åtgärder av tillståndsinnehavarna för att tillse att de vidtar tillräckliga åtgärder för att uppnå

regelefterlevnad enligt gällande rätt och tillstånd. Redovisningar, revision och kontroller för verksamhetsår 2019 kommer att slutföras under första delen av år 2020.

82700 Lotteriinspektionen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Avgiftsintäkter	150 000	128 000		125 000
Summa Verksamhetens intäkter	150 000	128 000		125 000
Löner o arvoden	-54 214	-53 986		-57 904
Pensionskostnader	-9 867	-16 500		-10 539
Övr lönebikostnader	- 775	-1 372		- 620
Summa Lönebikostnader	-10 642	-17 872		-11 158
Summa Personalkostnader	-65 238	-71 858		-69 062
Köp av tjänster	-21 047	-36 450		-37 200
Material förnödenh	-3 485	-7 750		-8 738
Övr verksamh kostn	-8 787	-11 942		-10 000
Summa Verksamhetens kostnader	-98 557	- 128 000		- 125 000
Summa Verksamhetsbidrag	51 443	0		0
Räntekostnader	-20			
Övr finansiella kost	-9			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-29			
Summa Årsbidrag	51 414	0		0
Summa Räkenskapsperiodens resultat	51 414	0		0
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	51 414	0		0

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
82700 Lotteriinspektionen	89 723	51 414	0	0
Summa 8270 Lotteriinspektionen	89 723	51 414	0	0

Budgetmotivering

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § föreslås ett nettoanslag.

Inkomster

Enligt landskapslag om lotterier (2016:10) ska den som anordnar penningspel betala landskapet för kostnaden. Lotteriinspektionen beslutar om avgifter som ska uppbäras för myndighetens verksamhet. Myndighetens avgifter föreslås uppgå till 125.000 euro så att full kostnadstäckning uppnås.

Utgifter

Föreslås anslag om 125.000 euro för Lotteriinspektionens verksamhet.

831 Upphandlingsinspektionen

Upphandlingsinspektionen är en myndighet som verkar i enlighet med LL (2017:81) om Upphandlingsinspektionen. Enligt skyldigheten som framgår av upphandlingsdirektivet 2014/24/EU har Upphandlingsinspektionen skapats i syfte att övervaka att reglerna för offentlig upphandling följs.

Syftet med Upphandlingsinspektionen är att effektivt säkerställa korrekt och ändamålsenligt genomförande av upphandlingsreglerna. Upphandlingsinspektionen ska på begäran eller på eget initiativ meddela överträdelser till andra lämpliga myndigheter. Resultatet av övervakningen ska offentliggöras och vara till förfogande för kommissionen.

83100 Upphandlingsinspektionen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Löner o arvoden	-2 357	-40 489		-60 862
Pensionskostnader	- 429	-7 369		-11 077
Övr lönebikostnader	-34	- 579		- 651
Summa Lönebikostnader	- 463	-7 948		-11 728
Summa Personalkostnader	-2 820	-48 437		-72 590
Köp av tjänster	-4 688	-28 400		-20 410
Material förnödenh		-9 200		-5 000
Övr verksamh kostn		-6 963		-7 000
Summa Verksamhetens kostnader	-7 507	-93 000		- 105 000
Summa Verksamhetsbidrag	-7 507	-93 000		- 105 000
Summa Årsbidrag	-7 507	-93 000		- 105 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-7 507	-93 000		- 105 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-7 507	-93 000		- 105 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
83100 Upphandlingsinspektionen		-7 507	-93 000	- 105 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 105.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas anslag för personalkostnader och övriga verksamhetsrelaterade kostnader.

840 Ålands hälso- och sjukvård

Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) har som uppgift att i enlighet med LL (2011:114) om hälso- och sjukvård handha den offentliga hälso- och sjukvården på Åland. ÅHS kan sköta sina uppgifter genom att producera vårdtjänster eller genom att köpa tjänster av andra producenter. ÅHS kan även sälja vårdtjänster så länge som myndighetens förutsättningar att fullfölja sina uppgifter tryggas.

ÅHS är en myndighet vars verksamhet vilar i främsta hand på kompetens, kvalitet och utveckling. Myndigheten har en nyckelroll i förverkligandet av Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. ÅHS har ett ansvar för att arbeta aktivt med att säkerställa likvärdiga tjänster och service för alla invånare, samt att tillämpa barnrättsperspektiv i beslut som direkt eller indirekt påverkar barn.

Organisationens kompetensförsörjning är grunden för att myndigheten ska kunna upprätthålla en hög kvalitet på vårdtjänsterna. Utveckling behöver ske kontinuerligt och ÅHS behöver vara konkurrenskraftig och attraktiv både som arbetsgivare och som hälso- och sjukvårdsproducent.

Mål år 2020

Verksamhetsutvecklingen och effektiviseringen av verksamheten utgår från fem identifierade utvecklingsområden som står i samklang med hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 1, 2, 5 och 7. De prioriterade målen och projekten beskrivs mera ingående i organisationens interna verksamhetsplan för år 2020.

ÅHS utvecklingsområden är följande:

1. Förändring av organisationsstruktur och organisationskultur, mål 1 och 2
  - ny vision, värdegrund och strategi
  - förberedelser inför nya socialvårdslagen, samarbete med kommuner och blivande "Kommunernas socialtjänst"
  - ny kommunikationspolicy samt
  - upphandlad företagshälsovård.
2. Kartläggning och granskning av ÅHS tjänsteutbud, mål 7
  - Rätt balans mellan köpta och egna tjänster.
3. Ökat arbetsvälbefinnande, mål 1,2 och 7
  - kompetenskartläggning
  - jämställdhetsarbete
  - ökad satsning på friskvård samt
  - KivaQ arbete.
4. Utveckling av vårdprocesser, mål 1, 2, 5 och 7
  - anpassning av verksamheten utgående ifrån ny socialvårdslag och ny äldre lag
  - utveckling och samordning av vårdprocesser inför byte av vårdinformationssystem samt
  - kvalitetsarbete och kvalitetsmätningar.
5. Kartläggning/modernisering av stödfunktioner, mål 5 och 7
  - digitalisering och e-tjänster
  - upphandling av nytt vårdinformationssystem
  - tillgänglig, modern service till invånarna samt
  - implementering av nytt personal- och löneadministrationssystem.

Den tarmcancerscreening som inleddes år 2019 fortsätter i samarbete med privat hälso- och sjukvårdsproducent och tredje sektor. Screeningen riktar sig till ålderskategorin 60 - 74 år med kallelse vartannat år och förväntad följsamhet om i medeltal 70 %.

Utvecklingsprojektet "från ord till handling" fortsätter. Utgångspunkten finns i personalens egna förslag till förändring och förbättring av verksamheten. Resultaten från ÅHS utvecklingsdagar under år 2018 synliggörs och konkretiseras så att personalens deltagande och engagemang garanteras.

Hållbarhetsarbetet synliggörs genom verksamhetsplanen och den kvartalsvisa uppföljningen. Under år 2020 utarbetas mätbara indikatorer kopplat till utvecklingsområden och Utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål. Uppföljningen görs genom trafikljusanalys så som alla annan kvartalsvis uppföljning av verksamhetens mål.

Säkerhetsarbetet inom organisationen prioriteras och arbetet med att utveckla säkerhetskulturen fortsätter. Säkerhetskulturen påverkar allt arbete, från högsta ledningen av hälso- och sjukvården till personalens dagliga arbete. Säkerhetskultur handlar om våra individuella förhållningssätt, våra attityder till varandra och vår gemensamma uppmärksamhet kring risker i hälso- och sjukvården.

Under år 2020 kommer ÅHS att införa digital säkerhetsintroduktion för alla nyanställda. Utbildningsprogram inom brandsäkerhet, personsäkerhet och arbetarskydd hålls regelbundet för hela personalen. Arbetsplatsutredningar görs utgående ifrån säkerhetsaspekter och arbetarskydd. Vikt läggs vid utveckling av tekniska lösningar som stöd i säkerhetsarbetet. En högre säkerhetsnivå minskar riskerna för hot och våld och ökar arbetstagarnas säkerhetskänsla. Extra vikt läggs vid katastrof- och beredskapsplanering.

ÅHS behöver ständigt anpassa sina arbetsätt, rutiner och resurser efter gällande och kommande lagstiftning och förändring. Under år 2020 är det högaktuellt att förbereda verksamheten för en ny äldrelag och lag om socialvård. I socialvårdslagen ingår ett ökat krav på formalisering av samarbetet mellan ÅHS och den kommunala socialvården. På initiativ av ÅHS under år 2019 har ett samarbetsforum med representanter från alla kommuner och ÅHS bildats. Samarbetsforumet träffas två gånger/år. En separat arbetsgrupp kommer att arbeta med att ta fram samverkansöverenskommelser. ÅHS kommer att ha en aktiv roll även i samarbetet med den kommande organisationen kommunernas socialtjänst (KST).

Det högst prioriterade enskilda projektet är byte av vårdinformationssystem (VIS-projektet). Byte av vårdinformationssystem är ett projekt som engagerar stora delar av personalen. Projektorganisationen är tillsatt och arbetar under år 2020 med upphandlingsfasen av projektet. Som en parallell process sker samordning av processer, begrepp och termer. Detta arbete är nödvändigt för att en implementering av ett nytt vårdinformationssystem ska kunna ske och det finns ett starkt samband till ÅHS överföring av bas-it till Åda.

Unit4 projektet innebär en digitalisering av löne- och personaladministrativa processer och berör hela organisationen. Det nya systemet ska bidra till säkrare informationshantering och mer enhetliga och effektiva processer.

Projektet "Överföring av ÅHS bas-it till Åda" är ett projekt i programmet It-samordning för landskapsförvaltningen. ÅHS:s styrelse har gått in för samordningen och under år 2020 kommer förberedelser i form av en förstudie samt planering och organisering i förberedande syfte. Projektet leds av landskapsregeringen genom en styrgrupp och belastar moment 39000. Överföringsprojektet är treårigt och ska vara genomfört senast år 2022.

84000 Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet

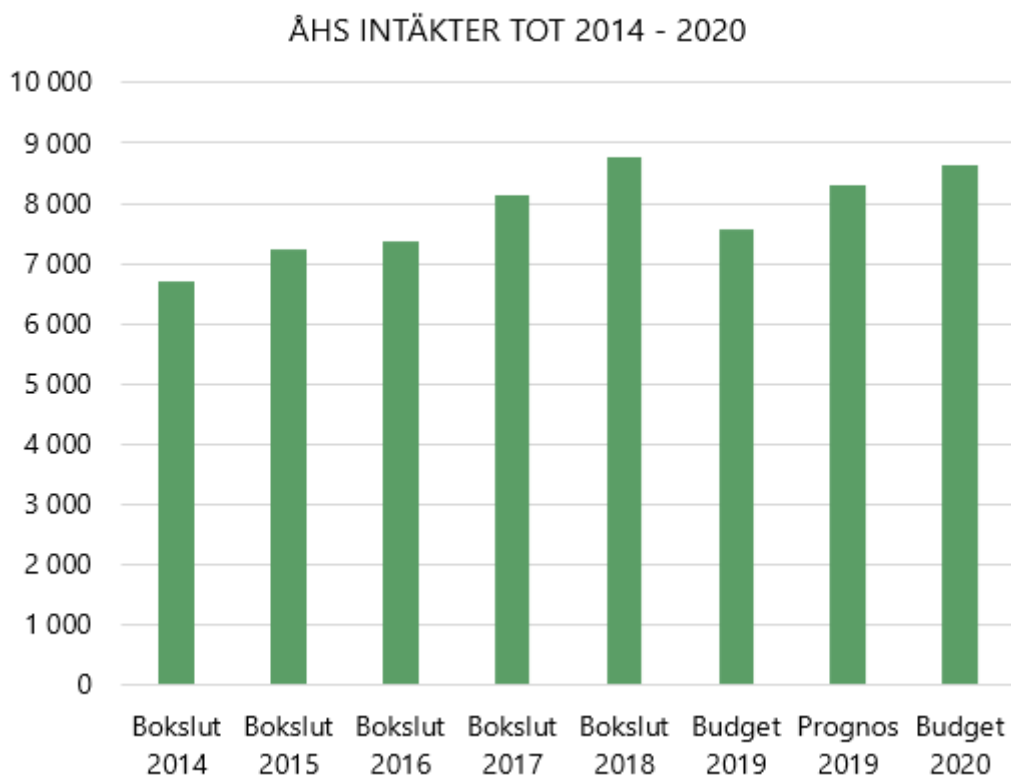
Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	5 011 488	4 238 000		4 976 000
Avgiftsintäkter	3 276 620	2 925 000		3 068 000
Erhållna bidrag		90 000		100 000
Övr verksamh intäkt	409 169	287 000		431 000
Summa Verksamhetens intäkter	8 697 277	7 540 000		8 575 000
Löner o arvoden	-44 053 235	-45 113 678	283 380	-46 525 632
Pensionskostnader	-7 640 155	-8 210 689	51 560	-8 466 528
Övr lönebikostnader	- 509 864	- 645 126	4 060	- 497 772
Summa Lönebikostnader	-8 150 019	-8 855 815	55 620	-8 964 300
Personalersättningar	890 169	821 220		949 932
Summa Personalkostnader	-52 010 802	-53 148 273	339 000	-54 540 000
Köp av tjänster	-21 687 510	-20 488 400	-16 000	-22 062 500
Material förnödenh	-9 017 393	-8 759 800		-8 870 800
Övr verksamh kostn	-7 450 504	-7 416 527		-8 438 700
Summa Verksamhetens kostnader	-90 166 208	-89 813 000	323 000	-93 912 000
Summa Verksamhetsbidrag	-81 468 931	-82 273 000	323 000	-85 337 000
Ränteintäkter	8 960	10 000		10 000
Övr finansiella int	67 622	25 000		35 000
Räntekostnader	- 180	-1 000		-1 000
Övr finansiella kost	-28 573	-6 000		-16 000
Summa Finansiella intäkter och kostnader	47 830	28 000		28 000
Summa Årsbidrag	-81 421 101	-82 245 000	323 000	-85 309 000
Avskrivn enl plan	-1 669 523	-1 800 000		-1 800 000
Summa Av- och nedskrivningar	-1 669 523	-1 800 000		-1 800 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-83 090 624	-84 045 000	323 000	-87 109 000
Ökning eller minskning av reserver	1 000 000			
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-82 090 624	-84 045 000	323 000	-87 109 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 8.620.000 euro och ett anslag om 95.729.000 euro.

Inkomster

Avgifterna har inte justerats till budget 2020 vilket innebär att ökningen består av övriga intäkter samt justeringar så att intäkterna totalt motsvarar beräknat utfall.

Utgifter

I den långsiktiga planeringen gällande organisationens ekonomi och kostnadsutveckling ingår att den förväntade årliga kostnadsökningen uppgår till 2 % och att organisationen har ett internt effektiviseringskrav på 1,5 %. Budgetförslaget för år 2020 visar att nettokostnadsökningen är under 0,5 % för de kostnader som verksamheten direkt kan påverka d.v.s. verksamhetsförändring och övriga kostnadsökningar.

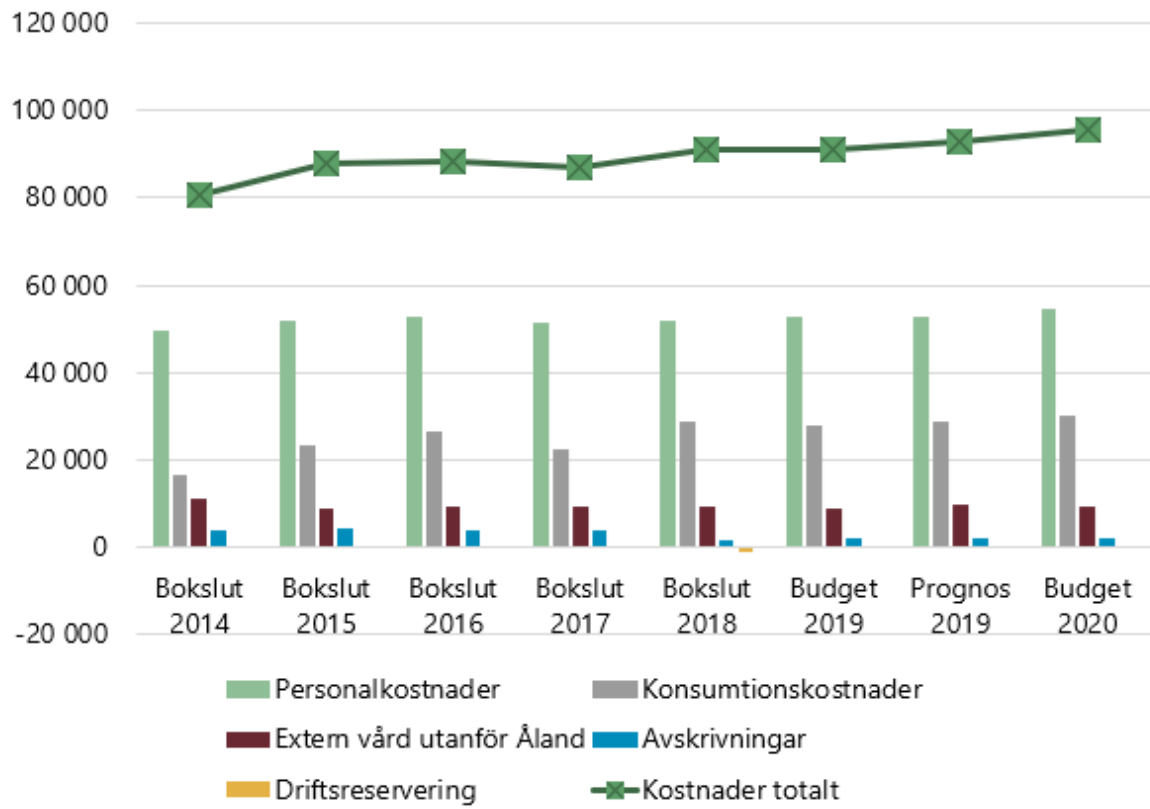
Kostnaderna är budgeterade till totalt 95.729.000 euro och fördelade enligt

- personalkostnader 54.540.000 euro, en ökning om totalt 1.679.000 euro varav 462.000 euro är kostnadsökningar gällande verksamhetsförändringar
- konsumtionskostnader 30.089.000 euro, en ökning om totalt 1.415.000 euro varav 339.000 euro är kostnadsökningar gällande verksamhetsförändringar samt att internhyran ökat med ca 1.000.000 euro, då den tidigare år inte innehållit alla lokaler. Kostnaderna för hemvårdsmaterial är ökade med 113.000 euro främst på grund av en åldrande och ökande befolkning
- extern vård utanför Åland beräknas till 9.300.000 euro, en ökning på 300.000 euro samt
- avskrivningar är beräknade till 1.800.000 euro d.v.s. samma nivå som år 2019.

Effektiviseringsåtgärder genomförs för sammanlagt 1.015.000 euro enligt följande

- förändring av organisationsstruktur och organisationskultur 100.000 euro
- kartläggning och granskning av ÅHS tjänsteutbud 105.000 euro
- ökat arbetsvälbefinnande 100.000 euro
- utveckling av vårdprocesser 340.000 euro samt
- kartläggning/modernisering av stödfunktioner 370.000 euro.

ÅHS KOSTNADER TOT 2014 - 2020

848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Myndighetens uppgifter och organisation har fastställts i landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHHM). År 2020 förväntas en revidering av lagen träda i kraft.

Verksamheten styrs förutom av lagstiftning, av budget och verksamhets- och resultatplanen som antas av landskapsregeringen.

ÅMHHM har en viktig uppgift inom landskapet för att stöda uppnåendet av flera av de mål som sätts i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Särskilt i arbetet med de långsiktiga målen 1, 2, 3, 4 och 5 är ÅMHHM:s insats av största vikt. Genom att bedriva tillsyn, utfärda tillstånd, utföra provningar, bedriva provtagning, utföra analyser, delta i beredskapsarbete, tillhandahålla information och kunskap samt erbjuda veterinärtjänster dygnet runt, verkar ÅMHHM för att de mål som sätts upp genom lagstiftning och regelverk kan uppfyllas. Därigenom och genom att ständigt utveckla sin verksamhet verkar myndigheten för att uppfylla sin vision om "En modern och effektiv myndighet för ett levande örike med en ren och trygg livsmiljö" vilket är en del av den gemensamma visionen för Åland "Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar".

Mål år 2020

- utarbeta fungerade verksamhetssystem för en ökad enhetlighet, rättssäkerhet och effektivitet
- påbörja ett utvecklingsarbete av myndighetens ärende- och tillsynsverksamhet utgående från i specialrevisionen framkomna aspekter
- myndighetens interna organisation förändras och rollfördelning och ansvar tydliggörs
- öka tydligheten i vad som ska utföras enligt lag samt vad som förväntas av den enskilda tjänstemannen
- regelbunden uppföljning och stöttning av de anställda både på individnivå och i grupp
- en utvecklingsplan för den veterinära verksamheten inom myndigheten tas fram
- hög prioritet ges att förbättra medarbetarnas välmående inom myndigheten för att uppnå bästa möjliga leverans samt
- minskade handläggningstider och utökad service till kunderna.

Laboratoriet är en viktig del av den förebyggande hälso- och miljövården samt krisberedskapen för livsmedels- och vattenburen smitta samt radioaktivt nedfall. Laboratoriet sköter på uppdrag av Ålands landskapsregerings miljöbyrå provtagning och analys enligt det vattenövervakningsprogram som krävs enligt EU:s vattendirektiv för uppföljning av vattenmiljön. Laboratoriet är därutöver en stödfunktion för företag, myndigheter och privatpersoner med ackrediterade fysikalisk-kemiska, mikrobiologiska och biologiska analyser av livsmedel, vatten, jord och djursjukdomar. Laboratoriet är därmed en viktig aktör för ett hållbart Åland.

Mål år 2020

- påbörjas ett utvecklingsarbete av myndighetens verksamhet utgående från i specialrevisionen framkomna aspekter samt
- genomförs en uppgradering av laboratoriets datasystem för en ökad effektivitet och kundnytta.

84810 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	239 505	278 000		252 000
Avgiftsintäkter	299 754	369 000	-31 000	333 000
Övr verksamh intäkt	1 476			
Summa Verksamhetens intäkter	540 734	647 000	-31 000	585 000
Löner o arvoden	-1 467 820	-1 485 239	-10 867	-1 599 510
Pensionskostnader	- 266 742	- 270 313	-1 978	- 291 111
Övr lönebikostnader	-20 905	-21 239	- 155	-17 115
Summa Lönebikostnader	- 287 648	- 291 552	-2 133	- 308 226
Personalersättningar	10 789			
Summa Personalkostnader	-1 687 798	-1 776 791	-13 000	-1 907 736
Köp av tjänster	- 118 998	- 155 050		- 124 364
Material förnödenh	- 129 990	- 104 250		- 104 100
Övr verksamh kostn	- 124 834	- 125 909		- 126 800
Summa Verksamhetens kostnader	-2 061 620	-2 162 000	-13 000	-2 263 000
Summa Verksamhetsbidrag	-1 520 886	-1 515 000	-44 000	-1 678 000
Summa Årsbidrag	-1 520 886	-1 515 000	-44 000	-1 678 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 520 886	-1 515 000	-44 000	-1 678 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 520 886	-1 515 000	-44 000	-1 678 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
84810 ÅMHM, verksamhet	-1 303 018	-1 520 886	-1 515 000	-1 678 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 585.000 euro och anslag om 2.263.000 euro.

Inkomster

Effekten av det nya taxsystemet med inspektionsavgifter i stället för årsavgifter innebär som förväntat minskade inkomster.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för myndighetens verksamhet. Myndighetens verksamhet är lagstyrd. Myndigheten ska klara av att utföra de lagstadgade uppgifter inklusive en ändamålsenlig tillsyn av de objekt som myndigheten har tillsyn över. Det är viktigt att myndigheten har möjlighet att utföra den proaktiva tillsyn som behövs för att minimera riskerna för större avvikelser, tillbud och olyckor för att de långsiktiga målen 1-5 som beskrivs i utvecklings- och hållbarhetsagendan ska kunna nås.

84820 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	409 980	382 000		398 000
Övr verksamh intäkt	2 348			
Summa Verksamhetens intäkter	412 329	382 000		398 000
Löner o arvoden	- 434 393	- 425 561		- 446 153
Pensionskostnader	-79 060	-77 452		-81 200
Övr lönebikostnader	-6 212	-6 086		-4 774
Summa Lönebikostnader	-85 271	-83 538		-85 974
Personalersättningar	8 836			
Summa Personalkostnader	- 481 870	- 509 099		- 532 126
Köp av tjänster	- 127 351	- 133 001		- 132 074
Material förnödenh	- 153 679	-72 190	-27 000	-88 900
Övr verksamh kostn	- 111 057	- 115 710		- 117 900
Summa Verksamhetens kostnader	- 873 956	- 830 000	-27 000	- 871 000
Summa Verksamhetsbidrag	- 461 628	- 448 000	-27 000	- 473 000
Summa Årsbidrag	- 461 628	- 448 000	-27 000	- 473 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	- 461 628	- 448 000	-27 000	- 473 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	- 461 628	- 448 000	-27 000	- 473 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
84820 ÅMHHM, laboratoriet	- 417 455	- 461 628	- 448 000	- 473 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 398.000 euro och utgifter om 871.000 euro.

Inkomster

Miljöbyråns ersättning för det stora vattenövervakningsprogrammet enligt EU:s vattendirektiv blir enligt preliminärt besked 212.000 euro. Undersökningen av näringshalten i diken i högt belastade områden ersätts med 15.000 euro. Företag och andra privata kunder står för den största delen av de övriga inkomsterna.

Utgifter

Anslaget avser laboratorieverksamhet inom miljö, livsmedel och djursjukdomar. Laboratoriet bidrar med sin dagliga verksamhet till att uppfylla de strategiska hållbarhetsmålen nr 1, 3, 4 och 5.

I kostnaderna ingår internhyra 116.500 euro.

850 Högskolan på Åland

Högskolan på Åland bedriver yrkesinriktad utbildning på bachelornivå, fortbildning och tillämpad forskning inom de områden som efterfrågas av det åländska arbetslivet och samhället. Hållbarhet, digitalisering, internationalisering, innovation och entreprenörskap ska prägla verksamheten i högskolan.

Högskolans verksamhet ska bidra till kunskap och strukturer för samverkan som gynnar en hållbar samhällsutveckling och tillväxt på Åland. Högskolan ska erbjuda utbildning, examen och kunskap inom områden som i första hand är attraktiva för studerande. De utexaminerade är efterfrågade på den åländska arbetsmarknaden och även utanför landskapet. Antalet nybörjarplatser för examensinriktad utbildning uppgår i medeltal till 140 platser per år.

Studiegången ska vara flexibel och tillgänglig via öppna lärresurser. Högskolan ska lyhört tillgodose studerandes särskilda behov i samband med utformandet av tillfälliga utbildningsarrangemang och utbildningsinsatser. Undervisningen ska möjliggöra för studerande att avlägga sin examen inom målsatt tid.

Studerandes förutsättningar att genomföra studie- eller arbetspraktikperioder utomlands ska förbättras inom samtliga program.

Högskolan ska stärka den tillämpade utvecklings- och forskningsverksamheten. Målet är att det ska råda ett nära samband mellan utbildning och utvecklingsverksamhet/tillämpad forskning för att garantera aktualitet i undervisningen. Den tillämpade forsknings- och utvecklingsverksamheten bidrar till personalens kompetensutveckling och sporrar till vidareutbildning i enlighet med fastställda principer.

Mål under avtalsperioden 2018-2020

- högskolan ska samverka nationellt och internationellt med andra högskolor samt med näringslivet och arbetslivet för att skapa meningsfull undervisning och meningsfulla undervisnings- och forskningsmiljöer för de studerande
- högskolan ska förnya sitt utbildningsutbud, - innehåll, sina undervisningsmetoder och lärmiljöer kontinuerligt
- engelskspråkiga kurser/moduler ska utvecklas för att möjliggöra ett internationellt studerandeutbyte
- högskolans forsknings- och utvecklingsprojekt ska så långt det är möjligt integreras i undervisningen och involvera de studerande
- personalen ska fortbilda sig kontinuerligt för att bedriva en modern undervisning och tillgodose högskolans kompetensbehov samt
- högskolan ska bidra till att stärka existerande industri- och tjänstekluster samt inspirera till skapandet av nya företag och tjänster genom sin undervisning, utvecklingsverksamhet och tillämpade forskning.

Mål år 2020

- utreda möjligheterna att skapa ett koncentrerat campus
- högskolan utgör en resultatenhet under år 2020
- planering av mastersutbildning vid två utbildningsprogram
- högskolans FoU-verksamhet stärks och minst två nya utvecklingsprojekt startar under året
- Alandia shipping Academy (ASA) utvecklas tillsammans med Ålands yrkesgymnasium och Ålands sjösäkerhetscentrum samt
- en ny inriktning, ”energi-ingenjör”, startar vid utbildningsprogrammen Elektro- och Maskinteknik.

Investeringsmål

- uppgradering och nyanskaffning av simulatorer för sjöfartsutbildningarna
- fortsatt utveckling av el- och automationslaboratoriet som en del av en flerårig satsning samt
- inköp av ny simulatordocka SimMan 3G till sjukskötutbildningen.

85000 Högskolan på Åland

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	15 969			
Avgiftsintäkter	263 796	305 000		305 000
Erhållna bidrag	209 540	35 000		20 000
Övr verksamh intäkt	38 015	20 000		20 000
Summa Verksamhetens intäkter	527 320	360 000		345 000
Löner o arvoden	-4 316 298	-4 489 249	450 875	-3 487 005
Pensionskostnader	- 780 540	- 817 043	82 059	- 634 635
Övr lönebikostnader	-61 340	-64 196	6 448	-37 311
Summa Lönebikostnader	- 841 880	- 881 240	88 507	- 671 946
Personalersättningar	10 813			
Summa Personalkostnader	-5 129 275	-5 370 489	539 382	-4 158 951
Köp av tjänster	-1 397 197	-1 483 497	155 000	-1 171 500
Material förnödenh	- 697 395	- 594 300	106 918	- 510 100
Övr verksamh kostn	-2 065 845	-2 067 714	336 700	-1 327 449
Summa Verksamhetens kostnader	-9 289 712	-9 516 000	1 138 000	-7 168 000
Överföring fr EU	- 187			
Övr ink o kap överf	27 217	15 000		15 000
Summa Intäkt ink o kap	27 030	15 000		15 000
Summa Intäkt ink o kap öv	27 030	15 000		15 000
Undervisn kultur idr	-21 216	-25 000		-25 000
Soc hälsovård utskk	-45 086	-65 000		-55 000
Summa Utgift ink o kap öv	-66 302	-90 000		-80 000
Summa Kostn ink o kap öv	-66 302	-90 000		-80 000
Summa Verksamhetsbidrag	-8 801 665	-9 231 000	1 138 000	-6 888 000
Räntekostnader	- 464			
Övr finansiella kost	- 524			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	- 988			
Summa Årsbidrag	-8 802 653	-9 231 000	1 138 000	-6 888 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-8 802 653	-9 231 000	1 138 000	-6 888 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-8 802 653	-9 231 000	1 138 000	-6 888 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
85000 Högskolan på Åland	-8 411 759	-8 802 653	-9 231 000	-6 888 000

Budgetmotivering

Under momentet föreslås, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69), ett nettoanslag om 6.888.000 euro vari ingår en internhyra om ca 1.140.000 euro.

Utgifter

Högskolan på Åland utgör en resultatenhet från och med 1.1.2020. Resultatenheten skapar möjligheter att jämföra och värdera utbildningsverksamheten mot andra utbildningsanordnare. Arbetet med att förverkliga en bolagisering av Högskolan på Åland fortsätter i den av landskapsregeringen tillsatta arbetsgruppen.

Högskolan fortsätter att utreda möjligheterna att skapa ett koncentrerat campus för att kunna realisera meningsfulla undervisnings- och forskningsmiljöer för de studerande och för de forskare

som vistas vid högskolan. Ett kompetenscentrum kunde skapas som stärker högskolan samt även i övrigt stärker kunskapsindustrin på Åland.

Högskolans FoU-verksamhet stärks med en resurs med uppdrag att aktivt söka utvecklingsprojekt och medel för dessa till högskolan. FoU-ansvarig ska också aktivt synliggöra högskolans forsknings- och utvecklingsprojekt såväl externt som internt. Efter omorganisering i augusti 2019 finns ett nytt kommunikations- och marknadsföringsteam, som arbetar med högskolans externa och interna kommunikation under ledning av enhetschefen.

Utvecklingen av ASA fortsätter tillsammans med samarbetsparterna Ålands yrkesgymnasium och Ålands sjösäkerhetscentrum. Personalen vid gymnasieutbildningen i sjöfart flyttade i augusti 2019 från högskolan till Ålands yrkesgymnasium.

Ett ökat samarbete med kulturbyrån genom att samarbeta kring ett bredare spektrum av forskningsprojekt och genom att utveckla högskolans kompetenser inom bland annat användandet av AR- och VR-utrustning för att stödja digitala innovationer och interaktivitet i t.ex. besöksobjekten.

För fortsatt planering av masterutbildning vid två utbildningsprogram avser Högskolan på Åland använda överlärrarresurser motsvarande 25% av en överlärtjänst för utvecklingsarbetet.

Utveckling av ny inriktning "Energi-ingenjör". Inriktningen vänder sig bl.a. till studerande vid utbildningsprogrammen i elektroteknik och maskinteknik. Inriktningen koncentrerar sig på kunskaper inom energi, automation, IT, miljö och hållbarhet med bl.a. förnybar energi som en viktig del.

851 Ålands folkhögskola

Ålands folkhögskola bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1999:53) om Ålands folkhögskola och därutöver har skolans övergripande mål formulerats i ett reglemente fastställt av landskapsregeringen.

Verksamhetens syfte är att

- erbjuda en miljö för allsidigt lärande såväl intellektuellt, emotionellt som socialt
- göra det möjligt för studerande att påverka sin egen livssituation och skapa engagemang för att delta i samhällsutvecklingen
- främja de studerandes studieintresse och eget skapande samt att öka deras delaktighet i kulturlivet
- ge de studerande insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen, demilitariseringen, historien, kulturen och att främja internationell förståelse och fredsvilja samt
- ge de studerande kunskaper och erfarenheter som stärker dem inför kommande fortsatta studier för examina och yrken.

Långsiktiga mål

- tydliggöra hållbar utveckling inom skolans alla arbetsområden enligt de mål som bärkraft.ax har fram till år 2030
- erbjuda fler deltidsutbildningar inom skolans undervisningsområden
- samarbeta med andra skolor i Norden och på Åland samt
- utreda framtida användning av rektorsbostaden.

Mål år 2020

- den 9 maj 2019 av direktionen tillsatta arbetsgruppen arbetar övergripande med att se över utvecklingen av linjerna

- utveckla kortkurser inom friluftsliv, friskvård och hälsa
- starta en specialiserad linje inom friskvård och hälsa till hösten 2020
- skolans arkivplan är bearbetad och klar för godkännande samt
- se över hur skolans utbildningar behöver marknadsföras för att bredda skolans rekryteringsunderlag.

Skolan ger i överensstämmelse med sin folkbildningstradition allmänbildande och studieförberedande undervisning till ungdomar och vuxna enligt principen om livslångt lärande.

Skolan har en allmän linje, NYAlinjen (ettårig) och två specialiserade linjer, Hantverk (grundår med möjlighet till ett fördjupningsår) och Vildmark & foto (ettårig). Läsåret 2019–2020 kommer inte Vildmark & foto att starta p.g.a. för få sökande. En deltidsutbildning inom naturfoto, grundår och fördjupning ordnas istället inom befintlig budget och hösten 2020 ska en ny utbildning inom friskvård och hälsa starta upp.

Skolåret består av 170 arbetsdagar som motsvarar 34 arbetsveckor. Studieresor ingår som en del av och kompletterar den ordinarie undervisningen. Studerande med annat modersmål än svenska kan ingå i skolans samtliga linjer. År 2020 beräknas antalet inskrivna studerande uppgå till totalt 54 på vårterminen och 68 på höstterminen.

85100 Ålands folkhögskola, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	11 128	16 200		12 445
Avgiftsintäkter	37 827	30 800		51 225
Övr verksamh intäkt	14 821	22 000		8 330
Summa Verksamhetens intäkter	63 776	69 000		72 000
Löner o arvoden	- 600 462	- 638 616		- 639 084
Pensionskostnader	- 109 088	- 116 228		- 116 313
Övr lönebikostnader	-8 563	-9 132		-6 838
Summa Lönebikostnader	- 117 650	- 125 360		- 123 151
Personalersättningar	2 935			
Summa Personalkostnader	- 711 674	- 763 976		- 762 235
Köp av tjänster	-99 818	- 106 424		- 111 320
Material förnödenh	-64 536	-60 620		-59 650
Övr verksamh kostn	- 422 022	- 423 980		- 427 795
Summa Verksamhetens kostnader	-1 298 050	-1 355 000		-1 361 000
Summa Verksamhetsbidrag	-1 234 274	-1 286 000		-1 289 000
Summa Årsbidrag	-1 234 274	-1 286 000		-1 289 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 234 274	-1 286 000		-1 289 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 234 274	-1 286 000		-1 289 000
Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
85100 Ål folkhögskola	-1 421 666	-1 234 274	-1 286 000	-1 289 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 72.000 euro och ett anslag om 1.361.000 euro inkl. internhyra om ca 417.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör i huvudsak från kurs- och internatsavgifter samt kosthållet. 64.000 euro beräknas för vinterkurs och övrig fortlöpande verksamhet samt 8.000 euro för sommar- och kortkursverksamheten. Inkomsterna från sommar- och kortkursverksamheten har under senaste åren varit vikande.

Utgifter

Utgifterna avser i huvudsak personalkostnader, köp av tjänster, material, förnödenheter och varor samt övriga verksamhetskostnader.

852 Ålands musikinstitut

Ålands musikinstitut bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1995:80, ändrad 1997/53) om Ålands musikinstitut samt reglemente och läroplan fastställda av landskapsregeringen.

Antalet sökande till läsåret 2019-2020 var 109, varav 86 till musik (44 flickor, 42 pojkar) och 23 till dans (21 flickor, 2 pojkar). Till musik- och danslekkolan anmälde 29 barn sitt intresse. 15 till musik (7 flickor, 8 pojkar) och dans 17 (14 flickor, 3 pojkar).

Elevantalet för läsåret 2019 - 2020 är planerat till 319 elever fördelat enligt följande: Musikskola och institut 190 och dans 101. Musiklekkola 17 och danslekkola 33. Musikeleverna fördelar sig mellan 19 instrumentlinjer och danseleverna studerar klassisk balett eller modern dans.

Mål år 2020

- nytt reviderat reglemente
- nya läroplaner
- utveckling av undervisningen i folkmusik
- starta en blåsorkester för nybörjare samt
- arrangera mästarkurser i folkmusik, instrumentalmusik, låtskrivning, sång och dans.

Långsiktiga mål

- jämna ut obalansen i olika ämnen ur ett genusperspektiv. Insatser riktas mot ämnen som kräver särskild uppmärksamhet såsom flöjt, sång, dans och slagverk
- institutets verksamhet riktar sig idag till barn och unga i åldern 3 till ca 25 år. Skolan jobbar kontinuerligt med att utveckla pedagogiken för att anpassa densamma till de krav som ställs på en modern skola samt
- bygga ut skolans lokaler.

85200 Ålands musikinstitut, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Avgiftsintäkter	118 112	135 000		126 000
Övr verksamh intäkt	-1 347			
Summa Verksamhetens intäkter	116 765	135 000		126 000
Löner o arvoden	- 761 962	- 756 270	-20 898	- 815 956
Pensionskostnader	- 138 388	- 137 641	-3 803	- 148 504
Övr lönebikostnader	-10 880	-10 815	- 299	-8 731
Summa Lönebikostnader	- 149 268	- 148 456	-4 102	- 157 235
Personalersättningar	1 376			
Summa Personalkostnader	- 901 828	- 904 726	-25 000	- 973 191
Köp av tjänster	-57 091	-92 200		- 114 529
Material förnödenh	-52 247	-37 800		-63 400
Övr verksamh kostn	- 184 461	- 211 274		- 222 880
Summa Verksamhetens kostnader	-1 195 626	-1 246 000	-25 000	-1 374 000
Summa Verksamhetsbidrag	-1 078 860	-1 111 000	-25 000	-1 248 000
Räntekostnader	-1			
Övr finansiella kost	-9			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-10			
Summa Årsbidrag	-1 078 871	-1 111 000	-25 000	-1 248 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 078 871	-1 111 000	-25 000	-1 248 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 078 871	-1 111 000	-25 000	-1 248 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
85200 Ål musikinstitut	-1 011 604	-1 078 871	-1 111 000	-1 248 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 126.000 euro och ett anslag om 1.374.000 euro inkl. internhyra om ca 139.000 euro.

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för seminarier, deltagande i projekt och försäljning av egendom som genomförs inom ramen för verksamheten samt belastas med motsvarande anslag.

Inkomster

Inkomsterna avser terminsavgifter för studerande.

Utgifter

Utgifterna avser kostnader för skolans personal och drift samt kostnader för

- ny webbplats 10 000 euro samt
- instrument 30 000 euro.

855 Ålands gymnasium

Ålands gymnasium har i uppdrag att erbjuda allmänbildande gymnasieutbildning, grundläggande yrkesutbildning som leder till gymnasieexamen samt annan utbildning på gymnasienivå. Utbildningen ordnas vid skolorna Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium. Från hösten 2019 ingår återigen sjöfartsutbildningen på gymnasienivå i Ålands yrkesgymnasium. Sjöfartsutbildningen utvecklas tillsammans med Högskolan på Åland och Ålands sjösäkerhetscentrum. Antalet nybörjarplatser för gymnasieutbildning i den gemensamma elevantagningen är i medeltal 370 platser per år och grundar sig på årligt dimensioneringsbeslut av landskapsregeringen.

Långsiktiga mål

I enlighet med Ålands gymnasiums uppdrag ska gymnasieutbildningen sträva till att höja allmänbildningen, yrkeskunnandet, utveckla arbetslivet, tillgodose näringslivets behov av kunnande samt främja sysselsättningen. Ålands gymnasium strävar till att inom ramen för sitt uppdrag bidra till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland och utbildningspolitiska programmet "Kompetens 2025". Arbete för att konkretisera strategiska målsättningar och insatser framledes har pågått under år 2019 och utmynnar i en strategi för Ålands gymnasium 2020-2023.

Mål år 2020

- anta studerande enligt dimensioneringsbeslut samt
- minst 85 % av de antagna studerande dimitteras med examen inom 3 år.

Ålands lyceum

- läroplansarbete inför reform 2021. Reformen efterlyser internationalisering och samarbete med universitet och högskolor
- projektet *STARK*, arbete med studerandes psykosociala hälsa, initieras i samarbete med Folkhälsan och Helsingfors universitet samt
- kodknäckaren, ett hjälpmedel för hur man studerar på gymnasiet, produceras och distribueras till studerande.

Ålands yrkesgymnasium

- implementering av den nya läroplanen från år 2019 fortsätter genom att nya rutiner och processer tas fram. I dessa processer utvecklas även yrkesproven
- antalet läroavtal kommer att utökas under året samt
- fortsatt utveckling av samarbetsformer med näringslivet.

Investeringsmål

- köket på Neptunigatan 19 byggs om till utdelningskök, då det nya centralköket på Neptunigatan 6 är färdigställt samt
- tre datasalar får ny utrustning för att istället användas för gemensamma ämnen.

85500 Ålands gymnasium, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	361 788	290 000		290 000
Avgiftsintäkter	300 004	250 000		300 000
Erhållna bidrag	311 251			
Övr verksamh intäkt	90 978	210 000		260 000
Summa Verksamhetens intäkter	1 064 021	750 000		850 000
Löner o arvoden	-8 707 920	-8 941 177	- 450 875	-10 461 424
Pensionskostnader	-1 582 211	-1 627 294	-82 059	-1 903 979
Övr lönebikostnader	- 124 383	- 127 859	-6 448	- 111 937
Summa Lönebikostnader	-1 706 593	-1 755 153	-88 507	-2 015 916
Personalersättningar	77 574			
Summa Personalkostnader	-10 267 334	-10 696 330	- 539 382	-12 477 341
Köp av tjänster	-1 494 563	-1 530 000	- 155 000	-1 704 659
Material förnödenh	-1 495 332	-1 400 000	- 106 918	-1 695 000
Övr verksamh kostn	-4 823 052	-4 926 670	- 336 700	-5 803 000
Summa Verksamhetens kostnader	-18 080 280	-18 553 000	-1 138 000	-21 680 000
Soc hälsovård utskk	-14 913			
Övrigt näringsliv	4			
Summa Utgift ink o kap öv	-14 910			
Summa Kostn ink o kap öv	-14 910			
Summa Verksamhetsbidrag	-17 031 169	-17 803 000	-1 138 000	-20 830 000
Ränteintäkter	7			
Övr finansiella int	-24			
Räntekostnader	- 509			
Övr finansiella kost	- 242			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	- 768			
Summa Årsbidrag	-17 031 937	-17 803 000	-1 138 000	-20 830 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-17 031 937	-17 803 000	-1 138 000	-20 830 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-17 031 937	-17 803 000	-1 138 000	-20 830 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
85500 Ål gymnasium	-17 085 848	-17 031 937	-17 803 000	-20 830 000
Summa 8550 Ål gymnasium	-17 085 848	-17 031 937	-17 803 000	-20 830 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 850.000 euro, kostnader om 21.680.000 euro varav ca 5.591.000 euro avser internhyra.

Inkomster

Inkomsterna utgörs av försäljningsintäkter från yrkesgymnasiets enheter, kursavgifter från den omfattande kursverksamheten, hyresintäkter från uthyrning av auditorier etc. samt ersättningar från EU-delfinansierade projekt.

Utgifter

Anslaget innefattar lönekostnader, inköp av tjänster, inköp av material, hyror och övriga kostnader.

856 Ålands sjösäkerhetscentrum

Ålands sjösäkerhetscentrum verkar i enlighet med LL (17/2003) om Ålands sjösäkerhetscentrum. Ålands sjösäkerhetscentrum (ÅSC) bildar en självständig samordningsenhet med uppgift att planera, koordinera, organisera och marknadsföra olika typer av kurser som sjöfartsnärings, sjöskolorna och övriga aktörer behöver. Internationella konventioner såsom STCW, tillsammans med Trafiksäkerhetsverket i Finland och Transportstyrelsen i Sveriges bestämmelser, anger riktlinjer som ska följas. ÅSC ska arbeta lyhört mot sjöfartsnärings och kunna leverera aktuella säkerhetsutbildningar.

ÅSC har operativa ansvaret för driften av m/s Michael Sars. ÅSC handhar samordning mellan skolfartyget och sjöfartsutbildningen på Åland samt arbetar aktivt för försäljning av ledig kapacitet i skolfartyget till externa intressenter.

Långsiktiga mål

- erbjuda kursverksamhet inom sjösäkerhetsområdet i enlighet med internationella och nationella krav
- varsebli nya bestämmelser och utbildningskrav som kan komma
- finna nya kundgrupper inom vår närregion
- vårda relationerna till befintliga kunder
- fortsätta en effektiv marknadsföring av ÅSC inom de skandinaviska länderna
- garantera en hög säkerhetsnivå vid samtliga kurser samt
- integrera skolfartyget i ÅSC med ökad kvalitet och bredd för hela verksamheten.

Mål år 2020

- under året vidtas åtgärder i syfte att optimera ekonomistyrningen för Ålands sjösäkerhetscentrum. Åtgärderna ska öka enhetens ansvar och befogenheter över det ekonomiska resultatet
- ständigt utveckla kurserna i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna samt att marknadsföra dessa
- leverera aktuella säkerhetsutbildningar anpassade för marknaden
- att optimera resurserna för att tillgodose marknadens behov av kursutbud under året
- hålla ca 150 kurser under året av varierande längd
- fortsätta arbetet med uppgradering av såväl anläggning som utrustning för att kunna tillgodose gällande kvalitetsnormer och kommande krav samt
- aktivt effektivisera arbetet med utförsäljning av ledig kapacitet i skolfartyget.

85600 Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	251 782	370 500		310 000
Avgiftsintäkter	337 575	425 000		510 500
Övr verksamh intäkt		17 500		17 500
Summa Verksamhetens intäkter	589 357	813 000		838 000
Löner o arvoden	- 516 755	- 518 532		- 473 591
Pensionskostnader	-94 296	-94 373		-86 194
Övr lönebikostnader	-15 037	-7 415		-5 067
Summa Lönebikostnader	- 109 333	- 101 788		-91 261
Personalersättningar	1 966			
Summa Personalkostnader	- 626 030	- 620 320		- 564 852
Köp av tjänster	- 376 993	- 491 800		- 525 950
Material förnödenh	-98 562	- 120 189		- 169 300
Övr verksamh kostn	- 225 340	- 228 691		- 229 898
Summa Verksamhetens kostnader	-1 326 925	-1 461 000		-1 490 000
Summa Verksamhetsbidrag	- 737 568	- 648 000		- 652 000
Övr finansiella kost	-36			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-36			
Summa Årsbidrag	- 737 604	- 648 000		- 652 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	- 737 604	- 648 000		- 652 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	- 737 604	- 648 000		- 652 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
85600 Ål Sjösäkerhetscentrum	- 907 259	- 737 604	- 648 000	- 652 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 652.000 euro.

Inkomster

Beräknade inkomster uppgår till 838.000 euro, varav inkomsterna från kursenheten beräknas till ca 540.000 euro och inkomsterna från rederienheten ca 298.000 euro.

Av de beräknade inkomsterna från rederienhetens verksamhet beräknas 280.000 euro komma från sjöfartsutbildningens nyttjande av skolfartyget.

Utgifter

Beräknade kostnader uppgår till totalt ca 1.490.000 euro, varav utgifterna från kursenheten beräknas till ca 982.000 euro inkl. internhyra om drygt 227.000 euro samt kostnaderna för rederienheten till ca 508.000 euro.

I verksamhetsutgifterna för skolfartyget m/s Michael Sars ingår kostnader för bl.a. temperaturmätare för maskin, borttagande av gamla lastluckan med därtill flytt av en trappa för att förbättra åtkomsten till fartygets inre utrymmen, översyn av generator, nivåmätning för tankar, komplettering av övervakningskameror samt renovering av hytter.

I anslaget ingår inköp av brandkurser från Mariehamns räddningsverk för totalt 160.000 euro. Därtill ingår bl.a. anslag för målning av frifallsbåt, uppgradering av befintliga fast rescue båtar samt dess kringutrustning och livflottar för kursverksamheten.

860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) verkar i enlighet med landskapslagen (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. De service- och förvaltningsuppgifter som ankommer på AMS samt övergripande mål för verksamheten regleras av landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, landskapslagen (2006:76) om studiestöd och landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. AMS kan också erbjuda tjänster eller ge service med stöd av budgetbeslut. På den grunden administrerar AMS exempelvis systemet med högskolepraktikanter och tillhandahåller arbetspsykologtjänster samt upprätthåller verksamheten inom ramen för Åland Living.

Utgifterna för de studiestöd och studiesociala förmåner som AMS ansvarar för finns upptagna under kapitel 502 i överföringsavsnittet.

AMS ansvarar, enligt beslut av landskapsregeringen, för landskapets deltagande i det formella nordiska samarbetet genom representation i Nordiska ministerrådets ämbetsmannakommitté för arbetsliv och i kommittén underlydande arbetsmarknadsutskottet. I beredningen av Finlands nationella ställningstagande gällande beslut som fattas inom EU följer AMS med arbetet inom beredningssektion EU29 Sysselsättning. Landskapsregeringen har utsett AMS till Euresmedlem enligt artikel 10 i EU-förordning 2016/589 om ett europeiskt nätverk för arbetsförmedlingar (Eures), om arbetstagares tillgång till rörlighetstjänster och om ytterligare integration av arbetsmarknaderna.

Dessutom handhar AMS förvaltningsuppgifter med stöd av överenskommelseförordningar. Det handlar om bindande utlåtanden till arbetslöshetskassor, mottagande av lönegarantiärenden samt delbeslut kopplat till uppehållstillstånd för arbete.

Huvuduppgiften för landskapets i lag reglerade arbetsmarknadspolitiska verksamheter är att effektivt och ändamålsenligt sammanföra den som söker arbete med den som söker arbetskraft, att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

I lag angivna sysselsättningsmål är bland annat att uppnå och bibehålla en hög och jämn sysselsättning som tryggar utkomsten för landskapets befolkning och som grundar sig på ett fritt val av arbetsplats samt på utförande av ett meningsfullt arbete. Landskapet bör särskilt genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder sträva till att främja efterfrågan och utbudet av arbetskraft i syfte att bekämpa arbetslöshet eller brist på arbetskraft. Arbetsmarknadsservicen och åtgärderna ska också vara tillgängliga för personer med olika former av funktionshinder. Landskapsregeringen antar årligen en verksamhetsplan med närmare inriktning på arbetsmarknadspolitiken i landskapet.

Mål år 2020

- minst 50 personer ska få yrkesinriktad rehabiliteringsplanering eller yrkesplanering
- förbättra matchningen på arbetsmarknaden
- långtidsarbetslöshet ska förebyggas och motverkas
- öka antalet användare av e-tjänster
- främja samarbetet och samverkan med andra myndigheter kring arbetssökande som har behov av service av flera instanser

- nå minst 40.000 personer som bor utanför Åland med budskap om arbetsmöjligheter på Åland samt
- kvalitetssäkra arbetsprocesser vid handläggningen av arbetslöshetsförmåns- och studiestödsärenden.

86000 Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	8 668	9 000		9 000
Avgiftsintäkter		5 000		6 000
Summa Verksamhetens intäkter	8 668	14 000		15 000
Löner o arvoden	- 934 204	- 931 712	-18 390	- 974 008
Pensionskostnader	- 170 025	- 169 572	-3 347	- 177 269
Övr lönebikostnader	-13 355	-13 323	- 263	-10 422
Summa Lönebikostnader	- 183 381	- 182 895	-3 610	- 187 691
Personalersättningar	14 965			
Summa Personalkostnader	-1 078 507	-1 114 607	-22 000	-1 161 699
Köp av tjänster	- 287 191	- 326 573		- 281 101
Material förnödenh	-53 289	-26 000		-47 000
Övr verksamh kostn	- 152 165	- 163 820		- 164 200
Summa Verksamhetens kostnader	-1 571 151	-1 631 000	-22 000	-1 654 000
Summa Verksamhetsbidrag	-1 562 483	-1 617 000	-22 000	-1 639 000
Övr finansiella kost	-9			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-9			
Summa Årsbidrag	-1 562 492	-1 617 000	-22 000	-1 639 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 562 492	-1 617 000	-22 000	-1 639 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 562 492	-1 617 000	-22 000	-1 639 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
86000 Arb.markn & studieservicemynd.	-1 556 738	-1 562 492	-1 617 000	-1 639 000
86050 Sysselsättn. o arb.löshet.stöd	-4 991 266	-4 902 271	-5 340 000	-5 682 000
Summa 8600_7 AMS	-6 548 004	-6 464 763	-6 957 000	-7 321 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 15.000 euro och anslag om 1.654.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 15.000 euro för ersättningar för AMS:s handläggning av ansökningar om uppehållstillstånd för arbete och inkomster från försäljning av arbetspsykologtjänster samt vissa andra smärre inkomster.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 1.654.000 euro för AMS:s verksamhetsutgifter, inklusive verksamheten Åland Living och arbetspsykologens verksamhet.

86050 Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 793 908	- 940 000	22 000	- 922 000
Anslag netto	- 793 908	- 940 000	22 000	- 922 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 922.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser 700.000 euro för sysselsättningsfrämjande åtgärder, se även moment 86050 i överföringsdelen.

För praktikantplatser för högskolestuderande föreslås ett anslag om 222.000 euro.

Praktikantplatserna används i syfte att ge högskolestuderande möjlighet att erhålla praktik inom sitt utbildningsområde eller via utredningsarbete knyta kontakter med arbetslivet på Åland med tanke på framtida arbetsmöjligheter. Anslaget är dimensionerat för att erbjuda ca 40 studerande en praktikanställning om ca 2 månader vardera samt 2 praktikanter hos Ålands specialrådgivare vid Finlands EU-representation i Bryssel om ca 6 månader vardera. Praktikanterna är anställda och avlönade av AMS. Praktiken kan genomföras såväl inom privat som offentlig sektor. En studerande kan beviljas praktikantplats endast en gång.

865 Ålands fiskodling, Guttorp

Målet för verksamheten är att skapa goda förutsättningar för det småskaliga yrkesmässiga kust- och skärgårdsfisket samt sportfisket och fisketurismen. Arbetet förutsätter långsiktighet och kontinuitet med faktiska uppgifter om fiskbestånd och efterfrågan som grund.

Verksamheten vid Ålands fiskodling kommer under året huvudsakligen att inriktas på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål i syfte att stärka och upprätthålla lokala fiskbestånd som är föremål för yrkes- och fritidsfiske. Förutom produktion av yngel för utplantering kommer också verksamheten att omfatta deltagande i andra åtgärder som avser att skydda och stärka de lokala bestånden av fisk och kräfta.

Avsikten är att under år 2020 för utplantering producera ca 120.000 smolt av havsöring samt ca 150.000 1-somriga sikyngel. Behovet av gäddyngel bedöms under året vara ca 2 miljoner varav en halv miljon inköps från privata aktörer och 1,5 miljoner produceras vid Ålands fiskodling

Landskapsregeringen bedömer att fiskyngelproduktionen i Guttorp är viktig för fiskevården i landskapet och att en fortsatt utplantering stärker förutsättningarna för fisketurismen och yrkesfisket.

86500 Ålands fiskodling, Guttorp, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	109 500	100 000		100 000
Erhållna bidrag	72 361	68 000		
Summa Verksamhetens intäkter	181 860	168 000		100 000
Löner o arvoden	- 320 330	- 261 390		- 242 728
Pensionskostnader	-58 300	-47 573		-44 177
Övr lönebikostnader	-4 581	-3 738		-2 597
Summa Lönebikostnader	-62 881	-51 311		-46 774
Summa Personalkostnader	- 371 979	- 312 701		- 289 502
Köp av tjänster	-29 656	-28 000		-28 000
Material förnödenh	- 103 344	- 140 986		- 144 498
Övr verksamh kostn	- 266 031	- 349 313		- 283 000
Summa Verksamhetens kostnader	- 771 010	- 831 000		- 745 000
Summa Verksamhetsbidrag	- 589 150	- 663 000		- 645 000
Summa Årsbidrag	- 589 150	- 663 000		- 645 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	- 589 150	- 663 000		- 645 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	- 589 150	- 663 000		- 645 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
86500 Ål fiskodling,Guttorp	- 651 513	- 589 150	- 663 000	- 645 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 362.000 euro för driften av verksamheten vid Ålands fiskodling samt ca 283.000 euro för internhyra, vilket utgör ett netto om sammanlagt 645.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör från försäljning av fisk för utplantering till fiskelag och andra intressenter inklusive landskapets fastighetsverk.

Utgifter

Utgifterna består huvudsakligen av kostnader för personal, foder och annat för verksamheten nödvändigt material samt underhåll av maskiner och utrustning.

870 Fordonsmyndigheten

Den övergripande planen är att tillhandahålla i LL (2018:8) om Fordonsmyndigheten angivna och av landskapsregeringen ålagda tjänster till rimlig kostnad, med en god servicenivå och med hög kompetens och öppenhet. För att uppnå detta strävar Fordonsmyndigheten efter att utveckla verksamheten med bl.a. ny teknik och att hålla nere väntetiderna för förarexamen och besiktning. Målet för året är ett högt förtroende från kunderna, fortbildning av personalen och en fortsatt god effektivitet i verksamheten.

Uppkörnings- och övningsbanan invid Fordonsmyndighetens lokaler färdigställs under år 2020, se moment 976000. Detta kommer att effektivisera verksamheten och göra övning och uppkörning säkrare för såväl kunder som personal.

87000 Fordonsmyndigheten, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	11 160	20 000		15 000
Avgiftsintäkter	1 373 238	1 320 000		1 285 000
Övr verksamh intäkt	-11			
Summa Verksamhetens intäkter	1 384 388	1 340 000		1 300 000
Löner o arvoden	- 641 512	- 684 536		- 659 162
Pensionskostnader	- 115 414	- 124 586		- 119 967
Övr lönebikostnader	-9 090	-9 789		-7 053
Summa Lönebikostnader	- 124 504	- 134 374		- 127 020
Personalersättningar	9 837			
Summa Personalkostnader	- 757 935	- 818 910		- 786 182
Köp av tjänster	- 353 767	- 362 920		- 351 148
Material förnödenh	-72 970	-73 444		-81 620
Övr verksamh kostn	-1 645	-4 726		-1 050
Summa Verksamhetens kostnader	-1 186 317	-1 260 000		-1 220 000
Summa Verksamhetsbidrag	198 071	80 000		80 000
Summa Årsbidrag	198 071	80 000		80 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	198 071	80 000		80 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	198 071	80 000		80 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
87000 Fordonsmyndigheten	278 176	198 071	80 000	80 000

Budgetmotivering

För fordonsmyndighetens verksamhet föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, en nettoinkomst om 80.000 euro baserat på budgeterade inkomster om 1.300.000 euro och budgeterade utgifter om 1.220.000 euro.

Inkomster

Verksamhetsintäkterna förväntas uppgå till 1.300.000 euro och består av avgifter för registrering, registerutdrag, brickor, besiktning och förarexamen.

Som en följd av att besiktningintervallen ändrades i och med ändringen i LL (1993:19) om besiktning och registrering av fordon som trädde ikraft den 1 mars 2018, minskade antalet besiktningar år 2019 jämfört med åren innan. Antalet fordon som ska besiktas förväntas minska ytterligare år 2020 och därmed även myndighetens intäkter.

Utgifter

Verksamhetsutgifterna beräknas till 1.220.000 euro, vilket är något lägre än vad som budgeterats de senaste tre åren. Skälet till den restriktiva budgeten är att utgifterna behöver anpassas till minskade intäkter. Utgifterna utgörs av personal- och verksamhetskostnader. I anslaget ingår bl.a. utgifter för fastighetsunderhåll, utrustning och inventarier, IT-relaterade utgifter och utgifter för fortbildning av personal.

Inom de närmaste åren kommer av allt att döma Fordonsmyndighetens IT-system att behöva ersättas då dessa närmar sig slutet av sin livslängd. En förstudie kommer att genomföras under år 2020 och frågan aktualiseras i kommande års budgetförslag.

871 Rederiverksamhet**87100 Rederienheten, verksamhet (R)**

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-9 280			
Anslag netto	-9 280			

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Omkostnader till följd av rederiets tidigare verksamhet förväntas men storleken är svårbedömd. Omkostnaderna täcks i första hand med återstående medel från föregående budgetår. Om det skulle visa sig att dessa medel inte är tillräckliga återkommer landskapsregeringen i tilläggsbudget.

872 Vägunderhållsverksamhet

Vägunderhållsenheten inom vägnätsbyrån sköter på beställning den praktiska driften och underhållet av lands- och bygdevägar samt underhållet av landskapsregeringens broar, hamnar och färjfasten enligt vägnätsbyråns funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland. Enheten utför uppdrag såväl internt inom förvaltningen som externt åt kommuner och privata kunder. Åt utomstående utförs arbeten på marknadsmässiga villkor och under förutsättning att den egna verksamheten inte blir lidande. Enheten anlitar även privata underleverantörer för utförandet av de olika uppdragen.

Vägunderhållsenheten är uppdelad i två vägdistrikt, fasta Åland och skärgården. På fasta Åland är enheten placerad vid Möckelö vägstation. I skärgården finns fyra vägstationer; Brändö, Föglö, Kumlinge och Kökar. På de mindre öarna med lands- och bygdevägar har enheten privata tillsyningsmän som sköter delar av underhållsarbetet.

87200 Vägunderhållsenheten, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	2 419 851	2 610 000		2 747 000
Övr verksamh intäkt	15 742			
Summa Verksamhetens intäkter	2 435 593	2 610 000		2 747 000
Löner o arvoden	-1 131 755	-1 169 044		-1 292 402
Pensionskostnader	- 202 361	- 212 766		- 235 217
Övr lönebikostnader	-16 059	-16 717		-13 829
Summa Lönebikostnader	- 218 420	- 229 483		- 249 046
Personalersättningar	9 675			
Summa Personalkostnader	-1 340 500	-1 398 527		-1 541 448
Köp av tjänster	- 380 730	- 412 600		- 389 876
Material förnödenh	- 608 191	- 607 970		- 616 276
Övr verksamh kostn	- 194 115	- 190 903		- 179 400
Summa Verksamhetens kostnader	-2 523 536	-2 610 000		-2 727 000
Summa Verksamhetsbidrag	-87 942	0		20 000
Räntekostnader	- 732			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	- 732			
Summa Årsbidrag	-88 674	0		20 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-88 674	0		20 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-88 674	0		20 000
Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
87200 Vägunderhållet	0	-88 674	0	20 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoinkomst om 20.000 euro, med en beräknad inkomst om 2.747.000 euro och utgifter om 2.727.000 euro.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att de beräknade inkomsterna och ersättningarna för produktionsverksamhet samt de arbeten som utförs åt kommuner och privata kunder om sammanlagt ca 2.747.000 euro gottskrivs momentet.

Utgifter

Anslaget avser verksamhetsutgifter för vägunderhållet. I anslaget ingår internhyra till fastighetsverket avseende vägstationer, sandlager, maskinhall m.fl. byggnader.

873 Verkstad och lager

87300 Verkstad och lager, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Försäljningsintäkter	2 299 107	2 225 000		2 338 000
Övr verksamh intäkt	25 695			
Summa Verksamhetens intäkter	2 324 802	2 225 000		2 338 000
Löner o arvoden	-1 360 550	-1 435 652		-1 533 326
Pensionskostnader	- 244 470	- 261 289		- 279 065
Övr lönebikostnader	-20 233	-20 530		-16 407
Summa Lönebikostnader	- 264 703	- 281 818		- 295 472
Personalersättningar	19 959			
Summa Personalkostnader	-1 605 295	-1 717 470		-1 828 798
Köp av tjänster	- 463 180	- 277 650		- 242 050
Material förnödenh	- 195 529	- 171 040		- 208 527
Övr verksamh kostn	-10 757	-8 840		-8 625
Summa Verksamhetens kostnader	-2 274 761	-2 175 000		-2 288 000
Summa Verksamhetsbidrag	50 042	50 000		50 000
Övr finansiella int	-42			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-42			
Summa Årsbidrag	50 000	50 000		50 000
Summa Räkenskapsperiodens resultat	50 000	50 000		50 000
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	50 000	50 000		50 000

Moment	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget inkl. TB 2019	Förslag 2020
87300 Verkstad och lager	5 551	50 000	50 000	50 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, en nettoinkomst om 50.000 euro baserat på att inkomsterna uppskattas uppgå till 2.338.000 euro, medan kostnaderna uppskattas uppgå till 2.288.000 euro.

Inkomster

I inkomsten beaktas de direkta kostnaderna och kapitalkostnaderna motsvarande avskrivningarna på årsbasis på det kapital som är bundet i verksamheten.

Utgifter

Enheten utför underhåll och reparationer av avdelningens färjor, linfärjor, arbetsfordon, maskiner och hamnanläggningar mot beställning, se moment 75010, 75030, 76010 och 76050.

Lagret sköter upplagring av vissa förbrukningsmaterial och reservdelar för hela förvaltningen, och denna verksamhet finansieras genom serviceavgifter och hanteringspåslag på lagerhållna varor.

Detaljmotivering - Överföringar

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I överföringsavsnittet ingår utgifter som inte ger någon direkt motprestation, men indirekt hjälper landskapet att fullfölja sina uppgifter. Hit räknas t.ex. bidrag och överföringar till kommuner, övrig offentlig sektor, näringslivet, hushållen, allmännyttiga sammanslutningar samt bidrag från EU-fonderna. Posterna ingår i resultaträkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslaget ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

De bidrag som beviljats och registrerats enligt förbindelseprincipen, men som inte kommer att utbetalas, återbokas för budgetmoment som hör till EU-programmen för åren 2014 - 2020 mot det moment där bidrag beviljats. Denna återföring beskrivs inte separat under berörda moment. Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslaget ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i senaste bokslut och budgeten för pågående år, inklusive de justeringar som gjorts i tilläggsbudget. Rörande bokslutsuppgifterna bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkt- och kostnadskonton, överföringarnas intäkt- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet.

Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment.

Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

100 Lagtinget

112 Lagtingets övriga utgifter

11290 Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 254 999	- 255 000		- 255 000
Anslag netto	- 254 999	- 255 000		- 255 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 255.000 euro.

En viktig förutsättning för att främja demokratin är att det ges tillräckliga och jämlika verksamhetsbetingelser för att bedriva politiskt arbete och politisk opinionsbildning. Ett fungerande samarbete inom ramen för de olika lagtingsgrupperna är tillsammans med kansliresurser här viktiga beståndsdelar. I detta syfte beviljas lagtingsgrupperna ett årligt anslag för att stöda gruppkansliernas arbete som service- och utredningsresurs för grupperna.

Utgifter

Anslaget utgår som stöd för lagtingsgruppernas verksamhet enligt de riktlinjer som antagits och reviderats av kanslikommissionen och som började gälla den 1 januari 2016.

Enligt reglerna ska kanslikommissionen i början av varje kalenderår fördela anslaget mellan grupperna så att varje grupp oavsett storlek får en lika stor fast del. Den fasta delen utgör 25 procent av anslaget och fördelningen sker på basen av antalet grupper vid mandatperiodens början. Resterande del av anslaget delas ut i form av en rörlig del där beloppet står i relation till antalet ledamöter i gruppen vid varje lagtingsårs början.

200 Landskapsregeringen och regeringskansliet

230 Valkostnader

23000 Valkostnader

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter		0		
Kostnader		-50 000		
Anslag netto		-50 000		

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

232 Understödjande av politisk verksamhet

23200 Understödjande av politisk verksamhet och politisk information

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	148 175	148 000		178 000
Kostnader	- 165 000	- 165 000		- 195 000
Anslag netto	-16 825	-17 000		-17 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 178.000 euro och utgifter om 195.000 euro. I enlighet med landskapsregeringens beslut ÅLR 2016/404 kommer en jämställdhetsbonus att tas i bruk från och med år 2020 vid fördelningen av stöd till de politiska organisationerna för politisk verksamhet och information..

Inkomster

I statens budget anslås en summa för understödjande av politisk verksamhet och politisk information av vilken 1/200 överförs till landskapet Åland. Finansministeriet har aviserat att anslaget skulle ökas så att Åland skulle få 178.175 euro.

Utgifter

Föreslås att 178.175 euro fördelas för understödjande av politisk verksamhet och informationsverksamhet till de politiska organisationerna på basis av mandatet i lagtinget. Ifall staten inte höjer utdelningen i enlighet med det som aviserats så fördelas medlen i enlighet med statens förverkligade fördelning.

Därtill föreslås ett anslag om 10.000 euro som stöd för riksdagsledamotens verksamhet och 7.000 euro för riksdagsledamotens rum på Åland.

240 Brand- och räddningsväsendet

24010 Landskapsstöd för materielanskaffningar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 410 773	- 270 000		- 220 000
Anslag netto	- 410 773	- 270 000		- 220 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 220.000 euro för erläggande av landskapsstöd för materielanskaffningar.

Utgifter

Landskapsstöd för materielanskaffningar erläggs till kommun enligt förhandsbesked och i enlighet med 12 kap. Räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland, för betydande kostnader vid anskaffning av materiel som erfordras för skötseln av kommunens räddningsväsende. Den av landskapsregeringen fastställda "Plan för anskaffning av fordon för kommunernas räddningstjänst i landskapet Åland" är riktgivande för kommunernas anskaffning och för landskapsstödet.

Fullmakt

Föreslås därtill att landskapsregeringen ges rätt att under år 2020 ge förhandsbesked om landskapsstöd för materielanskaffningar år 2021 till ett belopp om högst 273.000 euro.

270 Radio- och TV-verksamhet**27000 Radio- och TV-verksamhet (F)**

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-2 065 056	-2 013 000		-2 013 000
Anslag netto	-2 065 056	-2 013 000		-2 013 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.013.000 euro.

Utgifter

Till Ålands Radio och TV Ab överförs i månadsrater under året ett belopp som baseras på det beräknade intäkterna från uppbörden av avgifterna för innehav av televisionsmottagare. Föreslås att avgifterna för innehav av televisionsmottagare används för att täcka upphovsrättskostnaderna och uppbördskostnaderna.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna

Landskapsandelarna är en helhet och det är kommunerna som avgör hur medlen ska fördelas mellan olika politikområden. Däremot är hanteringen av de olika landskapsandelar som utgör helheten fördelad mellan flera avdelningar inom landskapsregeringen.

	2018 grundbudget	2018 inkl rättelse	Budget 2019	Förslag 2020
Skattekomplettering	14 220 000	14 220 000	14 550 000	14 800 000
Socialvårdsområdet	11 660 000	11 620 000	10 590 000	10 880 000
Grundskola och träningsundervisning	6 585 000	9 780 000	6 470 000	6 552 000
Kultur	447 000	447 000	452 000	454 000
Medborgarinstitut*)	102 000	102 000	103 000	103 000
Samarbetsstöd	200 000	200 000	300 000	400 000
Summa	33 214 000	36 369 000	32 465 000	33 189 000
Kompensation för konkurrenskraftpaketet	650 000	650 000	1 300 000	0
Kompensation för arbets- och pensionsavdrag	1 300 000	1 300 000	1 800 000	1 800 000
Kompensation för övriga ändringar i kommunalbeskattningen	540 000	540 000	200 000	500 000
Kompensation för utebliven kapitalinkomstskatt	850 000	850 000	821 000	821 000
Summa	3 340 000	3 340 000	4 121 000	3 121 000
Totalt	36 554 000	39 709 000	36 586 000	36 310 000
*) Belopp exklusive extra stöd om 100.000 euro år 2018 - 2020				

Landskapsandelarna uppgår sammanlagt till ca 33,2 miljoner euro dessutom budgeteras ca 3,1 miljoner euro i kompensationer.

33000 Landskapsandelar och stöd till kommunerna (RF)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-17 464 840	-18 971 000		-18 321 000
Anslag netto	-17 464 840	-18 971 000		-18 321 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 18.321.000 euro för skattekomplettering och kompensationer.

Utgifter

14.800.000 euro avser skattekomplettering enligt kap. 6 i LL (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna. Preliminärt utgör skattekompletteringen ca 45 procent av de totala landskapsandelarna. Beloppet för skattekompletteringen påverkas av kommunernas skatteprocent för år 2020. Utfallet kan komma att ändras beroende på vilka förändringar som kommunerna genomför jämfört med år 2019.

400.000 euro avser samarbetsstöd enligt LL (2019/59) om ändring av LL om landskapsandelar till kommunerna. Prioriterat område för samarbetsstöd är it-projekt som drivs genom Åda Ab. Anslaget som år 2018 var på 200.000 euro ökas med 100.000 euro år 2019 och med 200.000 euro år 2020 som en del av kompensationen till kommunerna för åtgärder till följd av ändringar i kommunalbeskattningen för år 2019 som påverkar de åländska kommunernas skatteintäkter.

1.800.000 euro avser kompensation för bortfall av skatteintäkter till följd av avdrag för arbets- och pensionsinkomster i kommunalbeskattningen för år 2020.

500.000 euro avser kompensation för åtgärder till följd av ändringar i kommunalbeskattningen för år 2020 som påverkar de åländska kommunernas skatteintäkter. Landskapsregeringen avser att till lagtinget lämna en lagframställning om kompensation till kommunerna för bortfallet av skatteintäkter.

821.000 euro avser kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst enligt LL (2018:28) om avveckling av kompensation för uteblivna inkomster från beskattningen av kapitalinkomst.

340 Särskilda understöd, lån och investeringar

Under kapitlet upptas moment av blandad natur.

34000 Särskilda stöd och lån (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	50	200 000		200 000
Kostnader		- 200 000		- 200 000
Anslag netto	50	0		0

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås inkomster om 200.000 euro och anslag om 200.000 euro.

Inkomster

Landskapet erhåller danaarv i enlighet med 63 § självstyrelselagen för Åland.

Utgifter

Anslaget avser överföring av danaarv till kommun. Landskapsregeringen har fastställt särskilda principer för danaarv enligt vilka danaarven förvaltas. Anslaget kan även användas för att täcka kostnader som uppstår i samband med uppgörande av släktutredning och boförvaltning av sådana danaarv där dödsboet saknar tillgångar.

Fullmakt

Föreslås även att landskapsregeringen befullmäktigas att överlåta eventuella fastigheter som tillfaller landskapet genom danaarv till respektive berörd kommun.

350 Penningautomatmedel

Ålands Penningautomatförening har i den ordning penningautomatförordningen (1993:56, 17 §) föreskriver meddelat om det fördelningsbara beloppet för år 2019. Med beaktande av ovanstående samt oförändrad praxis vad gäller behandlingen av den lotteriskatt som återförs till landskapet föreslås att 15.000.000 euro upptas som inkomst.

Fördelningsrådet föreslår på basis av principer antagna av landskapsregeringen fördelningen av lån och stöd till särskilda mottagare eller för särskilda ändamål. I fördelningsbesluten prioriterar landskapsregeringen förnyelse, jämställdhet, integration, hälsofrämjande och hållbar utveckling.

För att uppnå jämställdhetsmålet vid beviljande av penningautomatmedel så att fördelningen ska ske på jämlika villkor begärs uppgifter om fördelning av kvinnor och/eller män eller flickor och/eller pojkar gällande medlemmar och/eller aktiviteter. Utvärdering av målet möjliggörs genom att kartlägga och följa upp hur fördelningen av beviljade medel ser ut ur ett genusperspektiv.

Genom de anslag som budgeteras under detta kapitel främjas de ideella föreningarnas verksamheter som inte naturligt hänför sig till något annat budgetkapitel som finansieras med penningautomatmedel men som har sådan verksamhet som faller inom ramen för fördelningen av penningautomatmedel. Därtill understöds investeringar och projekt som gynnar de verksamheter för vilka penningautomatmedel beviljas och som främjar penningautomatföreningens verksamhet. Viktiga samhällsinvesteringar kan finansieras med penningautomatmedel.

Se även kapitel 445, 515, 516, moment 62390, 935010 samt LF (1993:56, ändr. 2019/4) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet.

STÖD	2019	2020
Social verksamhet (moment 44510)	3 500 000	3 500 000
Miljöverksamhet (moment 44520)	600 000	600 000
Ungdomsarbete (moment 51500)	548 000	612 000
Idrott (moment 51500)	1 745 000	1 780 000
Kulturell verksamhet (moment 51600)	1 785 000	2 349 000
Leaderstöd (moment 62390)	95 000	27 000
Övriga verksamhetsstöd (moment 35000]	2 800 000	3 000 000
Investeringsstöd (moment 35000)	3 500 000	2 902 000
Evenemangsstöd (moment 35000)	200 000	200 000
Integration (moment 35000)	40 000	30 000
Totalt	14 813 000	15 000 000
LÅN OCH INVESTERINGAR:		
Övriga lån (moment 935010)	6 187 000	0
Totalt	21 000 000	15 000 000

35000 Penningautomatmedel (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-5 798 094	-6 540 000		-6 132 000
Anslag netto	-5 798 094	-6 540 000		-6 132 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 6.132.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande fördelning

- 3.000.000 euro vilket avser stöd för verksamhet ur penningautomatmedel för ideella föreningar och organisationer vilka inte hänför sig till sociala, miljö-, kultur-, ungdoms- eller idrottssektorn samt penningautomatmedel till landskapsregeringens disposition

- 2.902.000 euro att utges som stöd för aktivitetsfrämjande och sysselsättningsskapande projekt eller andra investeringar som faller inom ramen för principer för fördelning av penningautomatmedel i enlighet med 3 § LL (1966:10) om lotterier

- 200.000 euro att utges som stöd för evenemang. Evenemangsstödet kan komma ifråga till ideella föreningar eller annan juridisk person som inte utgör företag. Syftet med evenemangsstödet är att främja satsningar på nya evenemang under ett uppbyggnads- eller utvecklingskede som har positiv effekt på besöksnäringen samt
- 30.000 euro avser särskilda projekt för integration av inflyttade, se även moment 22500 i verksamhetsavsnittet.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

410 Övriga sociala uppgifter

I kapitlet ingår anslag för understöd för familjepolitiska förmåner samt tryggheten av skälig utkomst vilket stöder det strategiska utvecklingsmålet 2 ifråga om att inga hushåll ska leva i ekonomiskt utsatt position.

41010 Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-12 106 600	-12 246 000	-60 000	-12 566 000
Anslag netto	-12 106 600	-12 246 000	-60 000	-12 566 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 12.566.000 euro att utges som bostadsbidrag, moderskapsunderstöd, barnbidrag, utkomstskydd för personer med diagnosen fibromyalgi, underhållsstöd, stöd för tolkningstjänst för funktionshindrade, skyddshemstjänster samt för social trygghet.

Utgifter

Bostadsbidrag

För bostadsbidrag, som enligt LL (2015:4) om tillämpning av lagen om allmänt bostadsbidrag beviljas enligt i riket gällande grunder, föreslås ett anslag om 2.500.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av bostadsbidragsärenden kan påföras momentet.

Moderskapsunderstöd

I enlighet med LL (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd föreslås ett anslag om 100.000 euro. Anslaget har beräknats från ett födelsetal om ca 300, tre internationella adoptioner och sex tvillingfödslar år 2020 samt en kostnad om 181 euro per moderskapsförpackning eller 224 euro i penningersättning. Kostnader för inköp av informationsmaterial kan påföras momentet.

Barnbidrag

Med hänvisning till LL (1994:48, inklusive ändring 2019/55) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen föreslås ett anslag om 9.150.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av barnbidragsärenden kan påföras momentet.

Utkomstskydd

För att trygga en skälig individuell utkomst för personer med diagnosen fibromyalgi som inte kunde erbjudas yrkesinriktad rehabilitering och således inte kunde komma i åtnjutande av rehabiliteringspenning föreslås ett anslag om 12.000 euro. Beviljandet av stödet sker genom prövning. Från och med år 2005 kan de som idag är utkomstskyddstagare vid uppnådd pensionsålder erhålla mellanskillnaden mellan utkomstskyddsbeloppet och det totala ålderspensionsbeloppet.

Underhållsstöd

Med hänvisning till LL (2009:7) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd föreslås ett anslag om 485.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av underhållsstödsärenden kan påföras momentet. Antalet mottagare av underhållsstöd vid utgången av år 2018 var totalt 194, varav 169 kvinnor och 25 män. Antal mottagande barn var 280.

Stöd för tolkningstjänster

Med hänvisning till LL (2010:99) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer föreslås ett anslag om 44.000 euro som ersättning för kostnader för tolkningstjänster för personer med funktionsnedsättning. Även administrativa kostnader för handläggande av tolkningsärenden kan påföras momentet.

Skyddshemstjänster

Med hänvisning till landskapslag (2015:117) om skyddshem föreslås ett anslag om 260.000 euro för utbetalning av ersättning för produktion av skyddshemstjänster. Landskapsregeringen sörjer enligt landskapslag om skyddshem för att det för invånarna i hela landskapet finns tillgång till tillräckligt med tjänster i förhållande till behovet. År 2018 var antalet klienter hos skyddshemmet 30 personer varav 15 vuxna och 15 barn och antalet vård dygn uppgick till 681, vilket är 507 dygn flera än år 2017. Genom att tillhandahålla stöd till de personer som utsätts för våld i nära relationer bidrar landskapsregeringen till att uppnå ett samhälle där alla känner tillit och har möjligheter att vara delaktiga i samhället enligt det strategiska utvecklingsmålet 2.

Social trygghet

Föreslås ett anslag om 15.000 euro med hänvisning till att kommunerna ersätts för stöd direkt eller genom uppdragsavtal för vård av barn i hemmet som bor i EU-eller EES-länder eller i Schweiz då rätt till förmån från landskapet Åland uppkommer enligt rådets förordning (EEG) nr 1408/71 eller nr 883/2004 om tillämpningen av systemen för social trygghet.

415 Kommunernas socialvårdsområde

Landskapsandelarna inom socialvårdsområdet bidrar till landskapsandelssystemets målsättning att jämna ut kommunernas förutsättningar att tillhandahålla lagstadgad service. Ett nytt landskapsandelssystem trädde i kraft den 1 januari 2018.

41500 Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-11 693 163	-10 630 000		-10 960 000
Anslag netto	-11 693 163	-10 630 000		-10 960 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 10.880.000 euro för landskapsandelar för socialvården och den samordnade socialtjänsten med hänvisning till landskapslag (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna samt ett anslag om 80.000 euro för stöd till kommunerna för stödundervisning i svenska.

Utgifter

Ca 8.190.000 euro avser landskapsandelar för socialvården och 2.690.000 euro landskapsandelar för den samordnade socialtjänsten.

Inget anslag tas upp för landskapsandel för anläggningsprojekt inom socialvården enligt 7 kap. LL om landskapsandelar till kommunerna och den preliminära socialvårdsplanen för åren 2020-2024.

För stöd till kommunerna för stödundervisning i svenska för flickor och pojkar inom barnomsorgen med annat modersmål än svenska föreslås ett anslag om 80.000 euro. Understödet fördelas enligt antalet berörda barn i kommunerna och utbetalas efter redovisning vid årets slut.

420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Målsättningen är att i Kumlinge-Brändö regionen understöda läkemedelsdistributionen vilket stöder de strategiska utvecklingsmålen 1-5 genom att möjliggöra tillgången till läkemedel lokalt.

42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-30 000	-30 000		-30 000
Anslag netto	-30 000	-30 000		-30 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 30.000 euro.

Utgifter

Ett riktat ekonomiskt stöd till Kumlinge apotek ges för att stöda lönsamheten och därigenom säkra en lokal läkemedelsdistribution.

440 Naturvård

Landskapsregeringens målsättning är, i enlighet med det strategiska utvecklingsmålet 4, att bevara ekosystem i balans och biologisk mångfald. Skador som hotade djurarter åstadkommer avses kompenseras.

44000 Naturvård

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-2 000	-15 000		-15 000
Anslag netto	-2 000	-15 000		-15 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 15.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser ersättning av skador orsakade av särskilt skyddsvärda eller fridlysta djur. Ersättningen är inte en lagstadgad rättighet utan prövas efter ansökan.

445 Penningautomatmedel för social och miljöverksamhet

Med penningautomatmedel understöds särskilt verksamheter som stöder uppnåendet av de strategiska utvecklingsmålen i utvecklings- och hållbarhetsagendan.

44510 Penningautomatmedel för social verksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-3 290 146	-3 500 000		-3 500 000
Anslag netto	-3 290 146	-3 500 000		-3 500 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 3.500.000 euro.

Utgifter

Inom anslaget beviljas medel för fortsatt upprätthållande av verksamhet vid Pelaren och Fix-tjänst samt en studieplats vid Red Cross Nordic United World College. Projektet Tobakskampen 2 (2019-

2021) med målet skolor och arbetsplatser (år 2/3), projektet Folkhälsan på Ålands samordningsprojekt för ANDTS-arbete (2019-2020) samt projektet Bygg respekt, motarbeta sexuellt våld i ord och handling (2018-2022, år 3/5) fortsätter.

Verksamhet som stöder äldre medborgare i användningen av digitala tjänster prioriteras. Andra prioriterade områden är främjande av delaktighet för att förhindra utanförskap och projekt som avser att förbättra barn och unga människors psykiska mående.

44520 Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 561 231	- 600 000		- 600 000
Anslag netto	- 561 231	- 600 000		- 600 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 600.000 euro.

Utgifter

Medel beviljas som verksamhetsstöd för miljöverksamhet och arbete för hållbar utveckling till ideella organisationer eller andra som uppfyller principerna för verksamhetsstöd samt för nedan nämnda särskilda ändamål.

Husö-samarbetet

Anslaget användas även för finansiering av samarbetet som grundar sig på samarbetsavtal med Åbo Akademi genom Husö biologiska station till en omfattning av 110.000 euro.

Vattenförbättrande åtgärder

Anslaget kan användas även för finansiering av landskapsregeringens egna projekt eller samarbetsprojekt för konkreta vattenförbättrande åtgärder samt utredningar och planering som behövs som underlag för dessa projekt.

Omställning till hållbart samhälle

Anslaget kan även användas för landskapsregeringens finansiering av projekt som innebär insamling av information, inventeringar, kompetenshöjning eller förbättringar på miljöområdet samt för att stöda arbetet med landskapsregeringens hållbarhetsstrategi och en omställning till ett hållbart samhälle.

Vid beslut om fördelning ser landskapsregeringen positivt på nya initiativ som stöder arbetet med en omställning av Åland till ett hållbart samhälle samt organisationer som målmedvetet arbetar för att bidra till förverkligandet av Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland med fokus på visionen och de sju hållbarhetsmålen.

450 Vattenförsörjning och vattenvård

45000 Vattenförsörjning och vattenvård

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-13			
Anslag netto	-13			

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

460 Cirkulär ekonomi

Målsättningen är att befrämja återanvändningen av råmaterial i enlighet med det sjunde strategiska utvecklingsmålet.

46000 Cirkulär ekonomi (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-17 145	-20 000		-20 000
Anslag netto	-17 145	-20 000		-20 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 20.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser ersättning för hämtning av uttjänta fordon till skroten.

Höga skrotpriser har tidigare bekostat hämtning, mottagande, omhändertagande och borttransport av fordonen. De senaste åren har dock skrotpriserna varit lägre och kan inte längre finansiera hämtningen. Särskilt i skärgården är hämtningen av skrotbilar kostsam.

Många fordon avställs eller överges istället för att skrotas eftersom ägaren inte vill betala för att få sitt fordon hämtat till skroten. En del av dessa fordon bidrar till nedskräpning i skogar och på andra områden. Övergivna fordon klassas som farligt avfall och ska omhändertas på ett korrekt sätt.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

502 Studiestöd

50200 Studiestöd

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	26 855	50 000		55 000
Kostnader	-7 559 310	-7 918 000		-7 947 000
Anslag netto	-7 532 455	-7 868 000		-7 892 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 55.000 euro och ett anslag om 7.947.000 euro.

Inkomster

Den beräknade inkomsten av återkrav av studiestöd samt av de studielån som landskapet på basen av borgensansvar erlagt till kreditinrättningar uppskattas uppgå till 55.000 euro. Se 27 § och 34 § LL om studiestöd (2006:71).

Utgifter

Föreslås ett anslag om 7.947.000 euro.

Enligt 6a § LL om studiestöd (2006:71) ska studiestödsbeloppen indexjusteras. Beloppen fastställs årligen så att till föregående års belopp läggs den ändring i det konsumentprisindex som fastställts av ÅSUB som ägde rum under det föregående kalenderåret. Enligt ÅSUB:s prognos beräknas ändringen av konsumentprisindex för år 2019 bli 1 %. En sådan höjning av studiestödsbeloppen fr.o.m. den 1.8.2020 ligger som grund vid beräkningen av utgifterna. Kostnaderna för indexjusteringen av studiestödsbeloppen beräknas uppgå till ca 36.000 euro.

Fördelning av kostnaderna

- studiepenning högskola 2.912.000 euro
- studiepenning ej högskola 1.532.000 euro
- vuxenstudiepenning 927.000 euro
- försörjartillägg 141.000 euro samt
- bostadstillägg 2.435.000 euro.

505 Biblioteksverksamhet

Kapitlet utgår.

50510 Understöd för författare och översättare

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-33 000	-34 000		0
Anslag netto	-33 000	-34 000		0

Budgetmotivering

Momentet utgår. Se moment 51000.

510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet

Enligt gällande lagstiftning skapar landskapsregeringen och kommunerna gemensamt de allmänna förutsättningarna för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet som bedrivs av organisationer och föreningar. Landskapsandelarna för medborgarinstitut, biblioteks- och övrig kulturverksamhet bidrar till att jämna ut kommunernas ekonomiska förutsättningar.

51000 Landskapsandelar och stöd för medborgarinstitut och kulturverksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 648 347	- 665 000		- 695 000
Anslag netto	- 648 347	- 665 000		- 695 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 695.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande

- landskapsandelar för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet 454.000 euro
- landskapsandel för medborgarinstitut 203.000 euro
- till landskapsregeringens disposition för övriga aktiviteter inom ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet 10.000 euro samt
- stipendier till författare i enlighet med LL (1985:29) om stöd för litterär verksamhet 28.000 euro. Anslaget motsvarar cirka tio procent av de allmänna bibliotekens totala anskaffningar av medier år 2018 som används för utlåning. Stipendierna fördelas av Ålands kulturdelegation.

Finansiering av medborgarinstitut är enligt gällande lagstiftning en kommunal angelägenhet. Både det gamla och nya landskapsandelssystemet använder en landskapsandel för medborgarinstitut som fördelningsgrund. Strukturen på det nya systemet får till följd att andelen minskat. Kommunerna har tidigare fördelat kostnaderna i enlighet med denna landskapsandel och inte analyserat konsekvenserna av det nya landskapsandelssystemet. Genom en temporär stödordning har 100.000 euro/år upptagits för medborgarinstitut under åren 2018 och 2019. Den temporära stödordningen föreslås även vara i kraft under år 2020 och regleras genom ett kommande lagförslag.

515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott

Enligt LL (1987:86) om ungdomsarbete och Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland, samt LF (1999:3) om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund (Ålands idrott) fördelas penningautomatmedel till ungdoms- och idrottsorganisationer. Vid fördelningen strävar landskapsregeringen till att särskilt beakta förnyelse i verksamheterna. Stor vikt läggs även vid jämställdhet, demokrati, hållbarhet och tillgänglighet.

Föreningar och organisationer som arbetar med pojkar och flickor och som söker stöd för sin verksamhet förutsätts arbeta aktivt för att motverka användning av alkohol och droger. Beträffande idrotten är det Ålands idrott som ansvarar för uppföljningen av föreningarnas drogförebyggande arbete.

I anslaget för understöd till idrotten har främjande av idrotts- och motionsaktiviteter för personer med funktionsvariationer beaktats, liksom medel för idrottsanläggningar och -redskap. Dessa understöd kan beviljas både till föreningar och kommuner. Beträffande stöd till idrottsanläggningar läggs särskild vikt vid tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsvariationer.

För anslag som reserverats för investeringar inom ungdomssektorn ansvarar Ålands kulturdelegation under moment 51600.

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-2 165 911	-2 200 000		-2 280 000
Anslag netto	-2 165 911	-2 200 000		-2 280 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.280.000 euro för föreningars och organisationers ungdoms- och idrottsverksamhet.

Utgifter

Anslaget är beräknat enligt följande

- verksamhetsstöd till ungdomsorganisationer, 500.000 euro, varav 250.000 euro för föreningen Ung resurs verksamhet i Ungdomshuset Boost
- idrottsverksamhet, 1.700.000 euro. Beloppet överförs till Ålands idrott för vidare fördelning till idrottsorganisationerna. Anslaget inkluderar också Ålands idrotts egen administration och verksamhet samt
- investeringsprojekt inom idrotten, 80.000 euro. Anslaget gäller idrottsorganisationernas och kommunernas renoveringar av anläggningar och anskaffande av idrottsredskap. Av dessa medel överförs 10.000 euro till Ålands idrott för fördelning till idrottsinvesteringar vars totalkostnader understiger 4.000 euro.

516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet

Penningautomatmedel används för kulturell verksamhet och kulturprojekt inom föreningsverksamheten i enlighet med LL (1983:39) om kulturell verksamhet. Penningautomatmedel används för stipendier till enskilda kulturutövare. Hållbarhet, förnyelse, jämställdhet och tillgänglighet beaktas vid fördelningen.

Reserverade medel under budgetmoment 51600 fördelas av Ålands kulturdelegation med undantag för verksamhets- och projektstöd till Stiftelsen Ålands sjöfartsmuseum (inkl. stöd för renoveringar och underhåll av museifartyget Pommern, samt större renoveringsprojekt av Pommern för vilka Mariehamns stad erhåller stöd) samt det föreslagna stödet till Kulturföreningen Katrina, som föreslås vara en del av landskapsregeringens officiella firande av självstyrelsens 100 årsjubileum 2021-2022.

51600 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	-17			
Kostnader	-1 527 335	-1 560 000		-1 852 000
Anslag netto	-1 527 352	-1 560 000		-1 852 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.852.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats med beaktande av följande verksamheter och aktiviteter

- verksamhets- och projektstöd och stipendier, inklusive stöd för bildningsarbete 1.140.000 euro

- investeringsstöd till ungdoms- och kulturlokaler som drivs av kommun eller förening 40.000 euro
- Ålands sjöfartsmuseum, 302.000 euro, löpande underhåll till Pommern 35.000 euro och specialprojekt 20.000 euro
- Mariehamns Stad/Pommern, 65.000 euro, för restaurering av akterdäck, ordnande av permanent lösning för vintertäckning och elsanering
- Åland 100 år, specialstöd för jubileumsaktiviteter, 75.000 euro, och för nyskriven opera (Kulturföreningen Katrina) 50.000 euro samt
- fortsatt filmsatsning, inkluderande produktionsstöd och produktionsrabatter 125.000 euro.

520 Landskapsandelar och stöd för grundskolan

Landskapsandelarna för grundskolan bidrar till landskapsandelssystemets målsättning att jämna ut kommunernas förutsättningar att tillhandahålla lagstadgad service, LL(2017:120) om Landskapsandelar till kommunerna. Utöver landskapsandelarna beviljar landskapsregeringen ett stöd till kommunerna för deras undervisning i svenska för inflyttade elever.

Det totala antalet elever som deltar i undervisning i de åländska grundskolorna hösten 2019 är 2.994 elever. Därutöver är det 67 elever som hemundervisas, 7 elever studerar utanför Åland och 5 elever har fått uppskov.

Ansvaret för grundskolans undervisning och övriga verksamhet ligger på kommunerna. Ålands landskapsregering ansvarar för tillsyn och utveckling av grundskola.

52000 Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-10 387 732	-7 090 000	-12 000	-7 172 000
Anslag netto	-10 387 732	-7 090 000	-12 000	-7 172 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 7.172.000 euro.

Utgifter

Utöver lagstadgade landskapsandelar stöder landskapsregeringen den stödundervisning i svenska som kommunerna anordnar med stöd av 17 § grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland. Kommunerna ersätts för 86 % av de faktiska kostnaderna som uppkommer i samband med stödundervisningen. Stödundervisningen är avsedd för elever som flyttat till landskapet från andra länder och regioner eller som är födda på Åland med en annan språkbakgrund och har ett annat modersmål. En höjning av anslaget beräknas med anledning av landskapsregeringens beslut (ÅLR 2016/9392), andelen elever med annat hemspråk fortsätter att öka samt för mottagande av flyktingar i landskapet.

Anslaget föreslås fördelat enligt följande

- landskapsandelar för grundskolan 5.462.000 euro
- landskapsandelar för träningsundervisningen 1.090.000 euro samt
- stöd till kommunerna för extra stödundervisning i svenska 620.000 euro.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

610 Näringslivets främjande

Se kapitel motiveringen i verksamhetsdelen.

61000 Näringslivets främjande (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-2 164 914	-1 645 000	-60 000	-1 592 000
Anslag netto	-2 164 914	-1 645 000	-60 000	-1 592 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.592.000 euro.

Utgifter

Turismens främjande

Turismstrategin 2012 - 2022 är riktgivande för landskapsregeringens arbete med att främja besöksnäringen. Tillsammans med Visit Åland r.f. (VÅ), Ålands näringsliv r.f., Högskolan på Åland och Mariehamns stad samordnar landskapsregeringen arbetet genom de årliga handlingsplanerna. En stor del av finansieringen för att främja besöksnäringen avsätts till destinationsmarknadsföring, som genomförs av VÅ tillsammans med näringen. I uppgiften ingår förutom dessa varumärkesstärkande marknadsföringsaktiviteter på prioriterade huvudmarknader även nischad marknadsföring i givna målgrupper, destinationsutvecklingsarbete samt turistinformationservice lokalt på Åland.

Landskapsregeringen noterar att de säljande aktörerna tar ansvar för tjänste- och produktutvecklingen och att en del av finansieringen därför ska gå till att samla näringen och främja utvecklingen av destinationen. Landskapsregeringen noterar och stöder näringens intresse och engagemang att i linje med Turismstrategin skapa en Åland Event Bureau med målsättning att utveckla evenemangsÅland samt att vidareutveckla Åland Convention Bureau, vilket är viktigt för utveckling av nya säsonger, liksom arbetet med marknadsföringen av Åland internationellt utanför Norden.

Implementeringen av varumärkesplattformen samordnas vilket stöder utvecklings- och hållbarhetsagendans femte strategiska utvecklingsmål om hög attraktionskraft genom att förstärka bilden av Åland.

MatÅland 2017 - 2021 genomförs i linje med Ålands hållbara livsmedelsstrategi med målsättningen att i samarbete med livsmedelsindustrin stärka den åländska matens konkurrenskraft på närmarknaderna och öka Ålands attraktionskraft som turistisk destination. VÅ tar ansvar för certifiering av företag enligt Green Key vilket utgör ett viktigt område inom turismbranschens hållbarhetsarbete och som stöder strategiskt utvecklingsmål 7 om hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster.

VÅ bör fortsätta ta tillvara möjligheterna att delfinansiera destinationsutvecklingsarbete genom EU-program.

Den professionella bedömningen samt uppföljningen av marknadsförings- och utvecklingsinsatserna står VÅ för. VÅ bör tillämpa landskapsregeringens riktlinjer för offentlig upphandling. För år 2019 - 2021 har ett avtal upprättats med VÅ för marknadsföringen och utvecklingen av destinationen samt upprätthållandet av Turistinformation.

Föreslås att landskapsregeringen reserverar penningautomatmedel om 1.440.000 euro för år 2020 under moment 35000 för finansieringen av avtalet och de utökade uppgifterna. Kommande år ökar

marknadsföringsinsatserna i samband med Tall Ships Race år 2021 och Ålands 100 årsjubileum år 2022.

Skärgårdsutveckling

Av anslaget föreslås 40.000 euro för bidrag till drift av Skärgårdsnämnden, vilket beviljas genom ett särskilt resultatavtal. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren och Företagsam Skärgård r.f.

Anslaget kan även användas för arvoden och reseersättningar för skärgårdsnämnden samt för ersättning för resor inom ramen för Nordiska Ministerrådets Skärgårdssamarbete.

Nationellt företagsstöd

Av anslaget föreslås 1.350.000 euro för bidrag till nationellt företagsstöd som ett komplement till insatserna som delfinansieras från EU och genomförs inom ramen för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden perioden 2014 – 2020 samt Landsbygdsutvecklingsprogrammet för Åland perioden 2014 - 2020. Nationellt företagsstöd beviljas inom ramen för av landskapsregeringen fastställda stödordningar och principer, vilka baseras på EU:s gällande regelverk om statligt stöd, näringsstödslag för landskapet Åland LL (2008:110) samt LL (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti.

Landskapsregeringen avser att prioritera åtgärder som ökar företagets export av tjänster och varor, internationalisering samt åtgärder som stöder en året-runt detaljhandelsverksamhet i skärgården. Detta görs genom bidrag för företagets internationalisering, nationella investeringsbidrag, finansieringsstöd för detaljhandeln i skärgården samt stöd till nya skärgårdsföretag.

Räntestöd

Av anslaget föreslås 2.000 euro för räntestöd för företags investeringar. Saldo i augusti 2019 för utestående räntestöds krediter var 6.713 euro.

Internationella utvecklingsprojekt

Under momentet föreslås att 200.000 euro avsätts för landskapsregeringens andel i den nationella finansieringen av bl.a. Interreg-projekt. Anslagen från detta moment tilldelas åländska projekt i Interreg-programmet Central Baltic Programme 2014 - 2020. Momentet kan även användas för andra eventuella projekt av internationell karaktär eller för enbart nationellt finansierade utvecklingsprojekt på Åland.

Anslaget föreslås även kunna användas som nationell medfinansiering till åländska företag som deltar i europeiska program såsom Eurostars. Finansiering kan beviljas om 50 procent dock högst 200.000 euro av de faktiska kostnader som sökanden har och som inte har annan finansiering.

Finansiering till företag beviljas i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 1407/2014 om tillämpning av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

615 Främjande av livsmedelsproduktion

Ett långsiktigt hållbart och bärkraftigt jordbruk kännetecknas av en lönsam konkurrenskraftig produktion, miljöhänsyn och goda sociala förhållanden.

Utvecklande av konkurrenskraften genom att utveckla effektiviteten, kvalitetstänkande samtidigt som naturtillgångarna utnyttjas hållbart kräver en hög kunskapsnivå för att lyckas. I detta sammanhang är rådgivningen och kunskapsutvecklingen genom rådgivning och projekt mycket viktiga varför landskapsregeringen finansierar produktionsrådgivning, utvecklingsarbete och utvecklingsprojekt inom de olika produktionsinriktningarna. Genomförande av investeringar är

avgörande för utvecklande av konkurrenskraften och möjligheten till hållbar produktion inom lantbruket. Som ett komplement till åtgärderna inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet under kapitel 623 genomförs ett nationellt strukturstöd inriktat på räntestöd riktat till investeringar och nyetablerade jordbruksföretag.

61500 Främjande av livsmedelsproduktion (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 631 279	- 759 000		- 659 000
Anslag netto	- 631 279	- 759 000		- 659 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 659.000 euro.

Utgifter

Rådgivning

Av anslaget föreslås ett nettoanslag om 585.000 euro för att finansiera rådgivningen samt försöks- och utvecklingsverksamheten i enlighet med verksamhetsavtal med Ålands hushållningssällskap r.f.

Rådgivnings-, försöks- och utvecklingsverksamheten genomförs i enlighet med ett verksamhetsavtal för perioden 2015 - 2020. Avtalet följer de övergripande målsättningarna för livsmedelsproduktion och lantbruket, d.v.s. fokus är en ekonomisk, smart och hållbar utveckling på landsbygden. Den främsta prioriteringen är att bidra till skapande av konkurrenskraftiga landsbygdsföretag som producerar råvaror av rätt kvalitet till den lokala livsmedelsindustrin och livsmedel till konsumenter.

Räntestöd

Av anslaget föreslås 64.000 euro för att finansiera räntestödet för årets bevilningsfullmakt om lån med räntestöd om 1.500.000 euro och tidigare års beviljade räntestödslån. Målsättningen är att räntestödet medverkar till en mer rationell och effektiv jordbruksproduktion i landskapet. Räntestödslånen beviljas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Räntestöd kan beviljas för lån vid produktionsinvesteringar i byggnader samt för visst lösöre i enlighet med LL (2016:29) om finansiering av landsbygdsnäringar. Räntestöd i samband med investeringar är ett komplement till investeringsstödet till jordbruket inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet under moment 62300.

Ett fullt utnyttjande av bevilningsfullmakten beräknas enligt dagens ränteläge medföra nominell kostnad för landskapet om ca 240.000 euro under en femtonårsperiod. Lånen förmedlas av kreditinstitut på Åland och räntestödet varierar med marknadsräntorna och är maximalt 3 procent. Saldot på utestående räntestöds krediter för investeringar var 9.548.000 euro per 30.4.2019. En ränteutveckling som utnyttjar den maximala räntestödsnivån skulle innebära en årlig kostnad om ca 300.000 euro.

Räntestöd, lån till lantbruk, euro	Kostnad år 2020	Kostnad år 2021	Beräknad återstående kostnad vid ett ränteläge om 4,0 %
Totalt	64 000	85 000	1 580 000
Lån utgivna åren 1997-2020 (ca 9,5 milj.)	60 000	77 000	1 420 000
Lån utgivna år 2020 (1,5 milj.)	4 000	8 000	160 000

Skördeskador

Av anslaget föreslås 10.000 euro för finansiering av räntestöd för lån beviljade med anledning av skördeskador i enlighet med LL (1980:44) om räntestödslån vid skördeskador. Räntestöd på lån utgår i syfte att lindra de likviditetsproblem odlaren riskerar till följd av minskade intäkter från den skörd som drabbats av skördeskada. Lån kan beviljas sådana gårdar där det konstaterats skördeskador som uppstått oberoende av odlaren i oskördad gröda till följd av onormalt ogynnsamma väderförhållanden.

Föreslås att det under året får beviljas nya räntestödslån om sammanlagt högst 300.000 euro. Räntestödet betalas som ett fast räntestöd om maximalt 5 procent i högst 5 år. Låntagarens ränta uppgår dock alltid till minst 1 procent. Skulle lånets totala ränta och låntagarens ränta sjunka under 6 procent är räntestödet skillnaden mellan totala räntan och låntagarens ränta om 1 procent. Stödet betalas med grund i kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 om stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn (de minimis). Utbetalande av stödet förutsätter att det finns utrymme i den kvot för stöd av mindre betydelse som fördelats mellan Åland och riket utgående från den landskvot som fastställts i förordning (EU) nr 1408/2013.

Ett fullt utnyttjande av bevilningsfullmakten beräknas enligt dagens ränteläge orsakar landskapet kostnader om 30.000 euro under en femårsperiod. Landskapet har för närvarande inga utestående räntestöds-krediter för skördeskador.

Fullmakt

Föreslås en bevilningsfullmakt om högst 1.500.000 euro för nya lån med räntestöd för lån för produktionsinvesteringar i byggnader samt för visst lösöre. Se motiveringen under rubriken räntestöd ovan.

Föreslås därtill att det under året får beviljas nya räntestödslån om sammanlagt högst 300.000 euro för lån beviljade med anledning av skördeskador i enlighet med LL (1980:44) om räntestödslån vid skördeskador. Se motiveringen under rubriken skördeskador ovan.

61550 Avbytar-service (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 186 315	- 310 000		- 250 000
Anslag netto	- 186 315	- 310 000		- 250 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 250.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser att användas för att säkerställa åtaganden och kostnader i enlighet med LL (2014:53) om avbytar-service. Anslaget avser utgifter för ersättning till privat avbytar-service samt vikariehjälp i enlighet med det uppdaterade regelverket som trädde i kraft i september 2019.

621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020

Europeiska kommissionen har den 17 december 2014 C(2014) 9951 godkänt Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Europeiska socialfonden (ESF). Programmet heter "Entreprenörskap och kompetens – Ålands strukturfondsprogram 2014 -2020".

Strukturfondsmedlen för det operativa programmet på Åland 2014 - 2020 uppgår till totalt 4.995.000 euro, fördelat på 2.322.538 euro från Eruf och 2.672.962 euro från ESF. Programmet omfattar hela

Åland och målgruppen är företag, föreningar och offentliga aktörer. Programmets tekniska stöd budgeteras i helhet via socialfonden. Av programmets totala offentliga finansiering avsattes 30 procent till offentligt riskkapital.

Den övergripande målsättningen för programmet är att utveckla kunskapen och förbättra kompetensen inom arbetslivet, öka sysselsättningen, produktiviteten och innovationskapaciteten. Målet är att förnya och diversifiera det åländska näringslivet och att bidra till ett välutbildat, jämställt och aktivt inkluderande samhälle. Strategin är att skapa förutsättningar för och stöda innovationer och kompetens i företag och organisationer på Åland för att få näringslivet att växa smart och hållbart. Fokus läggs på långsiktighet, samverkan på olika plan, kapitalförsörjning i tidiga faser av företagets livscykel och kompetensförsörjning.

Ett förverkligande av dessa mål förväntas ge en hög sysselsättningsgrad, god skattekraft, konkurrenskraftiga företag och en långsiktigt hållbar tillväxt som gör det möjligt att behålla den åländska välfärden på en fortsatt hög nivå.

Finansieringsramen för programmet sammanfattas med följande tabell:

ERUF OCH ESF	Finansieringsram 2014 - 2020	Budgeterat 2014 - 2019	Förslag 2020	Återstod
Landskapsregeringens finansieringsandel	3 485 850	3 486 633		
ERUF:s finansieringsandel	812 888	812 571	-	-
ESF:s finansieringsandel	2 672 962	2 591 950	82 000	-
Totalt	6 971 700	6 891 154	82 000	-
Finansieringsinstrument, lån bm 962100	3 019 300	3 020 000	0	0
Totalt inklusive finansieringsinstrument	9 991 000	9 911 154	82 000	-

62100 Europeiska Unionen - ERUF och ESF 2014-2020 (R-EU)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	461 289	323 000		322 000
Kostnader	- 922 578	-81 000		-82 000
Anslag netto	- 461 289	242 000		240 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 322.000 euro och ett anslag om 82.000 euro.

Inkomster

Av inkomsten föreslås att 297.000 euro upptas, vilket motsvarar finansieringsramen för år 2020 för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Eruf. Utgifterna för Eruf, finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital upptas under moment 962100.

Av inkomsten föreslås att 25.000 euro upptas, vilket motsvarar finansieringsramen för år 2020 för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från ESF.

Utgifter

Av anslaget föreslås inga medel för genomförande av programmet delfinansierat av Eruf då fondens andel av finansieringsramen redan budgeterats år 2015.

Lån för genomförande av finansieringsinstrumentet budgeterades i landskapets femte tilläggsbudget år 2015, moment 962100.

Operativprogrammet som delfinansieras av regionalfonden förverkligas genom det prioriterade området "Entreprenörskap och innovation" som har två investeringsprioriteringar:

- främja företagsinvesteringar inom innovation och forskning samt

- stöd av små och medelstora företags förmåga att inleda tillväxt- och innovationsarbete.

De huvudsakliga målgrupperna för åtgärderna är små och medelstora företag (SMF) företag, nyetablerade teknologiföretag samt teknikintensiva eller innovativa små tjänsteföretag vilka har potential att utvecklas till internationella tillväxtföretag, högskolor/universitet, intresse- och branschorganisationer samt offentliga aktörer. Programmet genomförs med projektstöd till offentliga organ och organisationer samt genom offentligt riskkapital till företag.

Av anslaget föreslås 82.000 euro för genomförandet av programmet delfinansierat av ESF motsvarande finansieringsramen för år 2020.

Det prioriterade området som delfinansieras av socialfonden kallas "Delaktighet och kompetens" och har fyra investeringsprioriteter

- minskad arbetslöshet med fokus på ungdomar och ökad rörlighet på arbetsmarknaden
- minskad risk för marginalisering
- uppgradering av kunskaper, färdigheter och kompetens av arbetskraften samt
- flexibla och relevanta utbildningssystem.

Huvudsakliga målgrupper är anställda inom företag och organisationer, personer som riskerar att marginaliseras och arbetslösa. Programmet genomförs i form av projektstöd.

Under momentet upptas även anslag för tekniskt stöd som finansierar administration, information, uppföljning, övervakning och utvärdering.

623 Europeiska Unionen - program för landsbygdens utveckling, EJFLU, 2014 - 2020

Europeiska kommissionen godkände den 13 februari 2015 Ålands program för landsbygdsutveckling för perioden 2014 - 2020. Övergripande målsättning för programmet är att bidra till en hållbar ekonomisk och smart utveckling på landsbygden och till att utveckla och diversifiera det till landsbygden kopplade näringslivet. Programmet ska dessutom bidra till att stärka och utveckla de redan goda natur- och miljöförhållandena samt stärka landskapets attraktivitet som samhälle. Programmets främsta prioritering är att säkerställa en tillräcklig primärproduktion och på så sätt se till att det finns råvaror till livsmedelsindustrin och livsmedel för konsumenterna. Detta bör bygga på ett konkurrenskraftigt och hållbart jordbruk. Programmet genomför 9 åtgärder och 15 underåtgärder för att nå dessa mål utgående från 5 av unionens 6 prioriteringsområden för landsbygdsutveckling. Budgetområdet stöder flertalet av de strategiska utvecklingsmålen inom landskapets utvecklings- och hållbarhetsagenda. Mest medel avsätts till åtgärder som stöder utvecklingsmålen 3 och 4.

Finansieringsramen för programmet sammanfattas med följande tabell:

EJFLU	Finansieringsram 2014 - 2020	Budgeterat 2014 - 2019	Förslag 2020	Återstod
Landskapsregeringens finansieringsandel	34 744 000	29 662 000	5 082 000	-
EJFLU:s finansieringsandel	20 709 000	17 690 000	3 019 000	-
Totalt	55 453 000	47 352 000	8 101 000	-
Nationell tilläggsfinansiering	2 564 000	2 158 000	406 000	-
Totalt	58 017 000	49 510 000	8 507 000	-

62300 Europeiska Unionen - EJFLU, 2014 - 2020 (R-EU)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	2 701 862	3 018 000		3 019 000
Kostnader	-7 512 564	-8 407 000		-8 407 000
Anslag netto	-4 810 702	-5 389 000		-5 388 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 3.019.000 euro och ett anslag om 8.407.000 euro.

Inkomster

Under momentet upptas anslag som överförs till landskapsregeringen från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) för finansiering av landsbygdens utvecklingsprogram 2014 - 2020.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 8.233.000 euro för landskapets andel och EU:s andel för finansieringen av de 9 åtgärderna och 15 underåtgärderna inom landsbygdsutvecklingsprogrammet för perioden 2014 - 2020. De finansiellt mest omfattande åtgärderna utgörs av kompensationsbidraget, stöd för miljö- och klimatvänligt jordbruk, stöd för ekologisk produktion samt investeringsstöd till livsmedelsindustrin, startstöd till unga odlare samt rådgivning och kunskapsöverföring inom jordbruket. I momentet ingår också finansiering av den nationellt finansierade husdjursförhöjningen inom kompensationsbidraget. Inom ramen för momentet finansieras också programmets tekniska stöd.

I anslaget ingår även 174.000 euro för finansiering av EU:s andel av genomförande av Leader-dimensionen samt för genomförande av Leader-projekt. Anslaget består av medel från jordbruksfonden (EJFLU). Leader-dimensionen ska medverka till att utveckla landsbygden och fungera som ett instrument till att samordna de landsbygdsboende till samarbete kring olika typer av projekt t.ex. till förmån för närmiljön. Landskapets finansieringsandel för Leader-dimensionen om 27.000 euro upptas under moment 62390.

62390 Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-71 290	-95 000		-27 000
Anslag netto	-71 290	-95 000		-27 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 27.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser landskapets finansieringsandel som finansieras ur penningautomatmedel för genomförande av Leader-metoden samt för genomförande av Leader-projekt.

Leader-metoden ska medverka till att utveckla landsbygden och även fungera som ett incitament till samarbete på lokal nivå kring projekt, bl.a. miljömässiga projekt.

625 Europeiska Unionen - Europeiska havs- och fiskerifonden, EHFF, 2014 - 2020

Genomförandet av det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020 inleddes under hösten 2015. Programmets övergripande målsättning är att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet.

Finansieringsramen för programmet sammanfattas med följande tabell:

EHFF	Finansieringsram 2014 - 2020	Budgeterat 2014 - 2019	Förslag 2020	Återstod
Landskapsregeringens finansieringsandel	4 280 000	3 368 000	912 000	-
EHFF:s finansieringsandel	4 280 000	3 445 000	835 000	-
Totalt	8 560 000	6 813 000	1 747 000	-

62500 Europeiska Unionen - EHFF, 2014-2020 (R-EU)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	610 510	915 000		835 000
Kostnader	-1 508 890	-1 852 000		-1 747 000
Anslag netto	- 898 380	- 937 000		- 912 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 835.000 euro och ett anslag om 1.747.000 euro.

Inkomster

Inkomsten avser intäkterna från EHFF som medfinansiering av det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden för programperioden 2014 - 2020.

Utgifter

Anslaget avser den totala offentliga finansieringen av det operativa programmet inom ramen för vilket stöd beviljas för programperioden 2014-2020.

Anslaget inkluderar 1.525.000 euro för insatser inom den del av programmet som stöder främjandet av en hållbar utveckling av fiskerinäringen i landskapet. Landskapets medfinansiering för denna del utgör 890.000 euro.

Den del av programmet som ska stöda genomförandet av den integrerade havspolitik har i sin helhet budgeterats under tidigare år varför inget nytt anslag upptas för denna del.

Den del som rör fiskerikontroll och övervakning utgör 222.000 euro, varav landskapets medfinansiering är 22.000 euro.

Under momentet upptas även anslag för tekniskt stöd. Tekniskt stöd kan inkludera kostnader för administration, uppföljning och övervakning av programmet, informationsinsatser samt löpande utvärdering och utredningar.

640 Främjande av skogsbruket

64000 Främjande av skogsbruket (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 261 786	- 450 000		- 540 000
Anslag netto	- 261 786	- 450 000		- 540 000

Budgetmotivering

Föreslås, med beaktande av tillgängliga medel från tidigare år, ett nettoanslag om 540.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser i första hand stöd för skogsbruksåtgärder och för att förverkliga skogsprogrammet "SkogsÅland2027". Föreslås att 240.000 euro av anslaget används för stöd i enlighet med LL (2015:32) och LF (2015:33), ändrad genom (2018/30) och (2019/53) om stöd för hållbart skogsbruk.

Föreslås vidare att 100.000 euro av anslaget används för skoglig rådgivningsverksamhet som tillhandahålls av Ålands skogsvårdsförening r.f. i enlighet med ramavtal mellan Ålands landskapsregering och Ålands hushållningssällskap r.f. gällande rådgivningen för primärnäringarna. Rådgivningsunderstödet har i enlighet med avtalet sänkts med 15.000 euro jämfört med år 2019. Administrationen av ramavtalet sker i samarbete mellan jordbruks-, fiskeri- och skogsbruksbyrån.

Landskapsregeringen föreslår med anledning av stormen Alfrida att det införs ett extra stödpaket till drabbade skogsägare omfattande totalt ca 600.000 euro, fördelat på tre år. Stödet avses omfatta bidrag för förnyelseåtgärder (markberedning, plantor och plantering). Föreslås ett anslag om 200.000 euro för år 2020.

Anslaget får även användas till förhandsfinansiering av åtgärder som landskapsregeringen tvingas vidta enligt 18c § LL (1998:83) om skogsvård och med stöd av 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning gottskrivas inkomster motsvarande förhandsfinansieringen.

650 Jakt- och viltvård

65000 Jakt- och viltvård (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-91 766	- 100 000		-79 000
Anslag netto	-91 766	- 100 000		-79 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 79.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår 69.000 euro i stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet och skjutbanor, samt viltvårdsprojekt. Dessa ska fördelas rättvist i förhållande till antalet medlemmar i föreningen samt föreningens aktivitet. Målsättningen med skytteverksamheten bör vara att den är självfinansierande. Ett högt prioriterat viltvårdsprojekt är inrättande av mink- och mårhundsfria häckningsområden för sjöfågel och med särskilt fokus på åtgärdsplanen för ejder.

Av anslaget kan ett stöd till Ålands jakt- och fiskemuseum beviljas på basen av redovisade kostnader för jaktvårdsföreningarnas och landskapsregeringens möten, kurser och informationstillfällen vid museet samt särskilda evenemang med anknytning till jakt, dock inte för kostnader som hänför sig till museets ordinarie verksamhet.

Av anslaget föreslås ett anslag om 10.000 euro främst för bidrag för förebyggande åtgärder vid yrkesmässigt bedriven odling, men även ersättande av hjortdjursskador på yrkesmässigt bedrivna odlingar eller skogsplanteringar. Bidraget beviljas endast i de fall jakt är tillåten på området och att jakt bedrivs aktivt inom områdets närhet under ordinarie jakttid. Anslaget avser dessutom viss försöksverksamhet för förhindrande av hjortdjursskador samt kostnader för tillvaratagande av fallvilt enligt 70 § och 73 § jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland. Anslaget avses över tid delvis motsvara inkomsterna från hjortdjurslicenser. Närmare regler för beviljande av bidrag anges i landskapsregeringens fastställda riktlinjer.

Anslaget kan även användas för jaktvårdsföreningarnas skötsel av förvaltningsuppgifter som rör hjortdjur, hjortdjursinventeringar och forskningsprojekt kring hjortdjur.

670 Främjande av fiskerinäringen

67000 Främjande av fiskerinäringen

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-57 908	-50 000		-50 000
Anslag netto	-57 908	-50 000		-50 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 50.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser rådgivningsverksamhet och information till fiskerinäringsföretagen som tillhandahålls av branschorganisationer i enlighet med gällande ramavtal med Ålands hushållningssällskap r.f. för primärnäringsrådgivningen på Åland. Administrationen av avtalet sker i samarbete mellan jordbruksbyrån, skogsbruksbyrån och fiskeribyran.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

715 Bostäder och byggande

Landskapsregeringen beviljar som tidigare år landskapsborgen för köp eller byggande av ägarbostäder. Personer som köper sin första ägarbostad kan få stöd genom bostadssparsystemet, i form av räntestödslån. Stöd för produktion av hyresbostäder sker genom räntestöd med förmånliga villkor samt via landskapsborgen. Stöden till bostadsproduktion bidrar till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 5 och 6 genom att ge möjligheter till ett attraktivt och klimatvänligt boende tillgängligt för olika samhällsgrupper.

Befintliga bostadsstöd för reparationsåtgärder, energieffektivisering och klimatvänliga åtgärder fortsätter. Investeringskostnaden för att installera solceller har sjunkit de senaste åren, varför stödnivån till småskaliga solcellsanläggningar kan sänkas. Även tillgänglighetsåtgärder i bostäder stöds genom understöd för installation av hissar samt andra tillgänglighetsunderstöd, såsom byggande av ramper. Stöden bidrar till att förverkliga utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 2, 5 och 6 genom att bidra till ett attraktivt byggande och boende, som är energieffektivt och tillgängligt för alla.

För låntagare med ekonomiska svårigheter, landskapsbelånade hyreshus med tydliga ekonomiska svårigheter och för att täcka kreditförluster förorsakade av låntagare med landskapsbelånad ägarbostad som blivit permanent insolvent, ges understöd och specialåtgärder genom betalning av räntor. Enligt prövning kan understöd ges för att främja och stödja företagsarrangemang i landskapsbelånade hyresbostadsbeståndet med avsikt att skapa solidare företag och på lång sikt bättre verksamhetsförutsättningar.

71500 Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 132 792	- 220 000		- 250 000
Anslag netto	- 132 792	- 220 000		- 250 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 250.000 euro.

Utgifter

Anslaget fördelas enligt följande

- ca 25.000 euro till ett inkomstbeprövat understöd. Understöden som beviljas med stöd av 2 § i landskapslag (1999:40) om bostadsproduktion och går att söka av pensionärer som behöver reparera sin bostad eller hushåll som behöver sanera en sanitär olägenhet
- ca 185.000 euro till understöd för tillgänglighetsanpassningar och klimatvänliga åtgärder som landskapsregeringen beviljar med stöd av 2 § i landskapslag (1999:40) om bostadsproduktion eller 8 § i näringsstödslagen (2008:110) för landskapet Åland samt i tillämpliga delar landskapslag (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti samt
- ca 40.000 euro för att täcka eventuella borgens- eller kreditförluster på bostadslån som landskapsregeringen givit med stöd av landskapslag (1999:40) om bostadsproduktion och landskapslag (1982:14) om stöd för bostadsproduktion

Vidare föreslås att anslaget även kan användas för att täcka åtaganden för ägarbostäder med borgensförbindelser under moment 71510.

71510 Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 113 697	- 120 000		-40 000
Anslag netto	- 113 697	- 120 000		-40 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 40.000 euro för beviljade räntestöd för lån med stöd av LL (1999:40) om bostadsproduktion och LL (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad.

Utgifter

Nya räntestödslån för ägarbostäder beviljas endast för personer som har sparat till köp av den första bostaden (BSP-systemet). Räntestöd beviljas då låntagarens ränta överstiger 3,8 % och för lån beviljade innan BSP-systemet trädde i kraft 3,5 %. Räntestöden beviljas för en maximal tid om 30 år.

För produktion av hyresbostäder föreslås att bevilja räntestödslån för sammanlagt högst 10 miljoner euro. Den högre nivå än tidigare år motiveras med att det byggts få hyreslägenheter de senaste åren.

Utgifterna fördelas enligt följande:

- Räntestöd till ägarbostäder 0 euro
- Räntestöd för hyresbostäder 40.000 euro

Sedan år 2014 beviljas landskapsborgen (fyllnadsborgen) för anskaffning av ägarbostad i alla åländska kommuner. Föreslås att sammanlagda uteliggande borgensförbindelser för ägarbostadslån och hyresbostadslån får uppgå till högst 60 miljoner euro. Vid utgången av år 2018 var det utestående saldot på landskapsborgen för ägar- och hyresbostadslån sammanlagt 40.850.000 euro.

Fullmakt

I enlighet med motiveringen ovan föreslås att för produktion av hyresbostäder kan räntestödslån för sammanlagt högst 10 miljoner euro beviljas under året.

Därtill föreslås att nya borgensförbindelser får ingås under året så att det sammanlagda uteliggande beloppet för under tidigare år beviljade och under finansåret beviljade borgensförbindelser för ägarbostadslån och hyresbostadslån får uppgå till högst 60 miljoner euro.

720 Elsäkerhet och energi

För att behålla kärnan i den befintliga åländska vindkraftsproduktionen har landskapsregeringen infört ett stödsystem som gäller 1.7.2016 - 31.12.2022. Bestämmelser om stödet regleras i LL (2016:39) genom en ändring i LL (2014:31) om produktionsstöd för el från vindkraftverk. Stödet är en form av driftsstöd och utbetalas per producerad megawattimme utöver marknadspriset till en taknivå som är beroende av vindkraftverkets produktionskapacitet. När marknadspriset når en viss nivå minskas stödet successivt.

72010 Främjande av hållbar energiomställning (RF)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 326 037	- 400 000	-1 000 000	- 340 000
Anslag netto	- 326 037	- 400 000	-1 000 000	- 340 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 340.000 euro för främjande av hållbar energiomställning under år 2020. Anslaget används i sin helhet för produktionsstöd för el från vindkraft.

Utgifter

Anslaget används för att betala ut produktionsstöd i enlighet med LL (2013:31) om produktionsstöd för el.

För att nå upp till Energi- och klimatstrategins målsättning om en installerad effekt om 17 MW elproduktion från solceller år 2030 räcker det inte med att hushållen ensamma står för nyinstallationerna utan det kommer att vara nödvändigt att etablera några större solcellsanläggningar som även levererar el till elnätet. För att etablera dessa blir det nödvändigt med någon form av stödincitament. Landskapsregeringen avser under året att återkomma i tilläggsbudget om medel för ett eventuellt stödprogram efter det att förutsättningarna utretts.

747 Övrig trafik

74700 Understöd för övrig trafik

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-2 416 658	-3 173 000		-4 088 000
Anslag netto	-2 416 658	-3 173 000		-4 088 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 4.088.000 euro.

Utgifter

För att under år 2020 upprätthålla flygtrafik på linjen Mariehamn-Stockholm/Arlanda avsätts 2.001.000 euro. Nuvarande avtal upphör 29.2.2020 och ett nytt fyraårigt avtal påbörjas 1.3.2020.

För att under år 2020 upprätthålla kollektivtrafik avsätts ett anslag om 2.087.000 euro till nya tvååriga tilldelningsavtal som sträcker sig till 31.12.2021. I anslaget ingår 60.000 euro för att den understödda trafiken ska använda förnyelsebart bränsle. Nuvarande stödsystem för den regionala kollektivtrafiken är upprättad enligt Europaparlamentets och Europarådets förordning (EG) nr 1370/2007 (s.k. trafikavtalsförordningen). Förberedelser för en ny längre upphandling har påbörjats. Upphandlingen kommer att följa den nya kollektivtrafiklagen och ett trafikförsörjningsprogram ska utgöra grunden för den framtida kollektivtrafiken.

I anslaget för kollektivtrafiken ingår även 100.000 euro för glesbygds- och matartrafik, vilken sköts av kommunerna. Stödet kan uppgå till max 80 % av kommunens direkta kostnader.

751 Kostnader för sjötrafik

75100 Understöd för varutransporter i skärgården

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	- 335 926		-79 000	- 207 000
Anslag netto	- 335 926		-79 000	- 207 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 207.000 euro för att upprätthålla avtalet om trafik i norra skärgården och för att upphandla nytt avtal för södra skärgården.

Utgifter

Anslaget används för att upprätthålla transporter av varor till Ålands norra och södra skärgård.

Transportlinjerna föreslås inrättas enligt följande:

Norra skärgården: Från fasta Åland och Åbo till den åländska norra skärgården, Brändö-Kumlinge.

Södra skärgården: Från fasta Åland och Åbo till den åländska södra skärgården, Sottunga-Kökar.

Avtalet för transporter på norra skärgården sträcker sig till 31.12.2022, med ensidig option om förlängning på tolv månader. Föreslås att avtal tecknas om varutransporter i södra skärgården med samma villkor och löptid. Landskapsregeringen återkommer vid behov i en tilläggsbudget.

8 Myndigheter samt fristående enheter

850 Högskolan på Åland

85000 Högskolan på Åland

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	27 030	15 000		15 000
Kostnader	-67 290	-90 000		-80 000
Anslag netto	-40 260	-75 000		-65 000

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 65.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser vissa studiesociala förmåner och stipendier. Anslaget ingår i nettoanslaget för högskolans verksamhetskostnader men redovisas i överföringsdelen till följd av arten på kostnaderna. Se även moment 85000 i verksamhetsdelen.

860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

86050 Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-4 108 363	-4 400 000	- 200 000	-4 760 000
Anslag netto	-4 108 363	-4 400 000	- 200 000	-4 760 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 4.760.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 4.430.000 euro för arbetslöshetsersättningar. Ur landskapets medel erläggs grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd i enlighet med landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Stödbeloppen höjs med 2,8725 % från och med den 1 januari 2020. Anslaget har i övrigt beräknats utgående från att arbetslösheten under år 2020 fortsättningsvis kommer att ligga på nuvarande nivå och att antalet stödberättigade därmed kommer att ligga kvar på nuvarande antal.

För specialutgifter för arbetskraftsservicen föreslås ett anslag om 30.000 euro. Anslaget kan användas för att täcka kostnader för utredande av arbets- och utbildningsförutsättningar eller lämplighet för yrke och för specialarrangemang på arbetsplatsen för personer med nedsatt arbetsförmåga (ÅFS 2006:8 § 37). Kostnaderna ersätts enligt samma grunder som i riket (FFS 2012:1073 § 28).

Anslaget kan också användas för att vid behov erbjuda kunder särskilt stöd och handledningsinsatser samt tolktjänster.

Föreslås ett anslag om 1.000.000 euro för genomförande av sysselsättningsfrämjande åtgärder. Av anslaget redovisas 700.000 euro i verksamhetsdelen, kapitel 86050.

Under momentet upptas anslag för de sysselsättningsfrämjande åtgärder som regleras i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Anslaget används för stödiriktade åtgärder och andra sysselsättningsfrämjande åtgärder för arbetslösa arbetssökande och täcker kostnader för bland annat sysselsättningsstöd. Sysselsättningsstöd är en individuell åtgärd som kan beviljas för

anställning, arbetspraktik, läroavtalsutbildning, deltidsarbete och start av företagsverksamhet. Stödet betalas till arbetsgivaren om det är fråga om anställning, annars direkt till personen.

Från anslaget bekostas också projektinriktade åtgärder. AMS upphandlar projekt som är inriktade på särskilda kategorier av arbetslösa med svag ställning på arbetsmarknaden.

I övrigt upphandlar AMS alltefter behov olika slag av sysselsättningsåtgärder, exempelvis kurser som är inriktade på jobsökning och vägledning i syfte att förbättra deltagarnas möjligheter att hitta jobb eller utbildningsplats.

Anslaget kan även användas för att skapa möjligheter till individuella lösningar för enskilda genom sysselsättningsfrämjande utbildnings- eller valideringsåtgärder samt genom anskaffning av sysselsättningsfrämjande utbildning. Det kan handla om upprätthållande eller komplettering av befintlig kompetens, förberedelse för att starta egen verksamhet eller dylikt.

Ofördelad minskning överföringskostnader

889 Återförda anslag

88900 Återförda anslag

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	49 655	100 000		100 000
Anslag netto	49 655	100 000		100 000

Budgetmotivering

Återbokade bidrag används för att underlätta avförandet av bidrag som beviljats stödmottagare, men som av olika skäl aldrig utbetalas samt för bidrag som återkrävs.

Under momentet föreslås en uppskattad minskning av överföringskostnaderna om 100.000 euro. Minskningen har i budgetförslaget styrts till posten övriga överföringskostnader i resultaträkningen, medan kostnadsminskningen i praktiken fördelas ut till de sektorer som bidragets överföringskostnader ursprungligen belastat.

Detaljmotivering - Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I avsnittet om skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter upptas t.ex. inkomster av avräkning och skattegottgörelse samt ränteintäkter och dividender. Även anslag för avskrivningar upptas i avsnittet. Posterna ingår i resultaträkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i senaste bokslut och budgeten för pågående år, inklusive de justeringar som gjorts i tilläggsbudget. Rörande bokslutsuppgifterna bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkts- och kostnadskonton, överföringarnas intäkts- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet.

Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment.

Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

890 Skatter och avgifter av skattenatur, inkomster av lån och finansiella poster

890 Skatter och inkomster av skattenatur

Enligt självstyrelselagen erhåller landskapet ett avräkningsbelopp som utgör 0,45 % av de i statsbokslutet för respektive år redovisade inkomsterna med undantag för upptagna nya statslån. Under ett budgetår erhåller landskapet ett förskott på avräkningsbeloppet för det pågående året. Därtill slutregleras avräkningen för det föregående året efter att statsbokslutet är fastställt.

	År 2016	År 2017	År 2018	År 2019	År 2020
Avräkningsbelopp	222 920 482	231 034 347	246 979 505	242 640 000	250 147 000
Förändring i %	1,2 %	3,6 %	6,9 %	-1,8 %	3,1 %

Åren 2016 - 2018 avser slutavräkning enligt Ålandsdelegationens beslut för respektive år. Åren 2019 och 2020 avser förskott på avräkningsbeloppet enligt Ålandsdelegationens beslut för respektive år.

Dessutom erhåller landskapet skattegottgörelse om den i landskapet för ett skatteår debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten överstiger 0,5 % av motsvarande skatt i hela riket. Skattegottgörelsebeloppet beräknas som den del som överstiger 0,5 % enligt ovanstående. Beloppet kan beräknas först efter att beskattningen för ett skatteår är slutförd, varför det i praktiken är två års eftersläpning i systemet. Det i föreliggande budgetförslag upptagna skattegottgörelsebeloppet hänförs sig därför till skatteår 2018.

	År 2016	År 2017	År 2018	År 2019	År 2020
Skattegottgörelse	9 508 580	23 945 287	15 196 476	11 745 093	8 100 000
Förändring i %	36,1 %	151,8 %	-36,5 %	-22,7 %	-31,0 %

År 2016 avser skattegottgörelse för skatteår 2014, år 2017 för skatteår 2015, år 2018 för skatteår 2016, år 2019 för skatteår 2017 och år 2020 för skatteår 2018. Uppgifterna för skatteår 2018 är preliminära.

Under kapitlet upptas även inkomster av lotteriskatt och apoteksavgifter.

89000 Skatter och inkomster av skattenatur

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	273 003 685	268 280 000	- 571 000	271 487 000
Kostnader				
Anslag netto	273 003 685	268 280 000	- 571 000	271 487 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om sammanlagt 271.487.000 euro.

Inkomster

Det förskott landskapet i enlighet med 45 § självstyrelselagen erhåller för år 2020 uppgår enligt Ålandsdelegationens beslut till 250.147.000 euro, vilket belopp föreslås upptaget som inkomst under momentet.

Med hänvisning till 49 § självstyrelselagen föreslås upptaget ett belopp om 8.100.000 euro som uppskattad inkomst av skattegottgörelse för skatteåret 2018. Det slutliga beloppet av skattegottgörelsen blir känt först efter att beskattningen för år 2018 har avslutats.

Den lotteriskatt som riksmyndigheterna uppbär av Ålands Penningautomatförening återbärs till landskapet. År 2020 erhåller landskapet den lotteriskatt som Ålands Penningautomatförening

erlägger för verksamheten under år 2019. Med hänvisning till ovanstående föreslås en uppskattad inkomst om 12.500.000 euro.

Föreslås därtill en inkomst om 740.000 euro för avgifter enligt LL (1947:6, ändrad 2002/44) om apoteksvavgift i landskapet Åland.

892 Finansiella poster

89200 Finansiella poster (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	1 445 748	1 874 000		1 475 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 1.670.000 euro och anslag om 195.000 euro.

Inkomster

Inkomsten har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

Finansiella poster	
Totalt	1 670 000 euro
Räntor på lån och landskapsgarantier	636 000 euro
Ränteinkomster av likviditetsplaceringar och räntor på bankkonton	20 000 euro
Dividendinkomster	975 000 euro
Försäljningsvinst på aktier	39 000 euro

Utgifter

För ränteutgifter m.fl. kostnader för av landskapet upptagna budgetlån och tillfälliga likviditetslån föreslås ett anslag om 10.000 euro. Anslaget avser även räntor och övriga kostnader för regionallån ur Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot.

I anslaget ingår därtill 35.000 euro för att resultatmässigt avskrika osäkra kundfordringar enligt god bokföringssed. I den mån landskapet i ett senare skede erhåller betalning för fordringarna kan inkomsten påföras momentet.

Föreslås ett anslag om 50.000 euro i räntestöd för studielån, erläggande av borgensansvarsbelopp samt ränteunderstöd i enlighet med LL om studiestöd (2006:71).

Av anslaget föreslås 100.000 euro för ersättande av kreditförluster för landskapsgarantier och lån beviljade på landskapets ansvar. Anslaget avser även landskapets andel av Finnvera Abp:s kreditförluster för lån beviljade enligt avtal. Se även moment 61000.

Finnvera Abp är ett statsägt specialfinansieringsbolag som erbjuder riskfinansiering samt utvecklingstjänster för små och medelstora företag, främjar export och företagets internationalisering samt befrämjar regionalpolitiska åtgärder. För att möjliggöra för små och medelstora företag på Åland att ta del av Finnveras Abp:s produkter har landskapsregeringen och Finnvera Abp sedan många år tillbaka ett samarbetsavtal, där nuvarande avtal är i kraft fram till 31.12.2022.

Antal beviljade lån eller garantier från Finnvera Abp uppgår till totalt 72 st om totalt 5.605.664 euro.

89230 Landskapets fastighetsverk

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	29 581 402	5 800 000		5 100 000
Kostnader				
Anslag netto	29 581 402	5 800 000		5 100 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 5.100.000 euro samt mål och fullmakter för landskapets fastighetsverk enligt nedanstående motiveringar.

Inkomster

Med hänvisning till nedanstående föreslår landskapsregeringen att ett belopp om 5.100.000 euro tas upp som ett förskott av det överskott som beräknas uppstå i Fastighetsverket. Överskottet utgår främst utifrån de kalkylerade internräntorna som ingår i de hyresbelopp som debiteras respektive förvaltningsenhet, men påverkas även av eventuellt överskott eller underskott i verksamheten i övrigt. I samband med att bokslutet för fastighetsverket fastställs under år 2021 tas ställning till eventuell ändring av inkomstföringen till landskapets budget.

Verksamhet, mål och fullmakter

Fastighetsverket inleder sitt femte verksamhetsår 1.1.2020. Fastighetsverkets verksamhet regleras av landskapslag (2015:110) om landskapets fastighetsverk. Fastighetsverket är ett affärsverk inom finansavdelningens förvaltningsområde. Enligt lagen ska Fastighetsverket bedriva uthyrningsverksamhet av lokaler och fastigheter för den i 1 § avsedda förvaltningens behov samt sköta den fastighetsförmögenhet som är i Fastighetsverkets besittning. Förutom de bebyggda och obebyggda fastigheterna och vattenområdena ansvarar Fastighetsverket även för landskapets ägarandel i tre fastighetsaktiebolag.

År 2020 kommer främst att präglas av genomförandet av polishusbygget, planering av besökscenter i Bomarsund, byte av lagtingets fasad och dialog om underhåll och förvaltning av fastigheterna vid sjukhuset. Överföringen av ÅHS:s fastigheter till Fastighetsverket förlöpte kontrollerat och alla sjukhusets byggnader har besiktigats. Underhåll och mindre projekt framskrider löpande men de större underhållsprojekten och eventuella nybyggnationer för framtidens vårdbehov är fortfarande under planering. Klart är dock att det finns stora renoveringsbehov i sjukhusets byggnader under många år framåt.

Landskapets Energi- och klimatstrategis målsättningar innebär ett ytterligare fokus och en intensifiering av omställningen av landskapets fastigheter mot mer energieffektivitet. Fastighetsverket kommer att omsätta strategin i taktiska planer för uppnåendet av klimatmålen år 2030, främst genom att fasa ut oljeuppvärmning.

Efter att lagtinget har beslutat om budgeten för landskapet Åland ska landskapsregeringen besluta om målen för Fastighetsverkets tjänster. Enligt lagen ska landskapsregeringen även besluta om Fastighetsverkets resultatmål och intäktsföringsmål efter att budgeten beslutats, men eftersom ett förskott av avkastningen kommer att uppbäras för år 2020 bör resultatmål och intäktsföringsmål beslutas samtidigt som förskottet på avkastningen beslutas av lagtinget. Landskapsregeringen föreslår att resultatmålet uppgår till 5.600.000 euro och att intäktsföringsmålet beslutas till 5.100.000 euro för år 2020 enligt nedanstående budgeterade resultaträkning. Intäktsföringsmålet uppgår till ca 88 % av resultatmålet. Finansavdelningens avsikt är att fr.o.m. år 2021 över tid utjämna intäktsföringsmålet så att förskott inte tas ut av överskottet utan att överskott i framtiden ska vara disponibelt i landskapets budget året efter verksamhetsåret, på motsvarande sätt som utdelningar från landskapets bolag.

Fastighetsverkets budget 2020, resultaträkning	
Omsättning	
Interna hyresintäkter	21 500 000
Interna skötselanslag	850 000
Externa hyresintäkter	730 000
Övriga intäkter av fastighet	300 000
Omsättning totalt	23 380 000
Material och tjänster	-5 130 000
Personalkostnader	-2 800 000
Avskrivningar	-8 600 000
Övriga rörelsekostnader	-1 250 000
Summa kostnader	-17 780 000
Rörelsevinst	5 600 000
Resultat som överförs till landskapets budget	5 100 000

Investeringarnas maximibelopp och de viktigaste projekten

Med stöd av 6 § 3 punkten i landskapslagen om landskapets fastighetsverk begärs fullmakt för Fastighetsverket att genomföra investeringar i fastigheter och byggnader under räkenskapsåret om högst 10.200.000 euro samt bemyndiganden för Fastighetsverket att ingå förbindelser under år 2020 för investeringar som medför kostnader under senare räkenskapsperioder om högst 8.600.000 euro.

För polishusets renovering och tillbyggnad beräknas 6 miljoner euro under år 2020 medan 4 miljoner euro upptas för det normala underhållet av landskapets fastigheter. Summan inkluderar i sammanhanget mindre projekt vid sjukhuset. Tills planeringen beträffande framtidens större renovering och nybyggnation vid sjukhuset är klar upptas inga separata medel. För projektering av Bomarsunds besökscenter upptas 200.000 euro.

Investeringsfullmakt föreslås enligt följande:

	Kostnad 2020	Kostnad under senare år	Total kostnad
Polishus, renovering och nybyggnation	6 000 000	6 000 000	12 000 000
Besökscenter Bomarsund	200 000	2 600 000	2 800 000
Planerat underhåll	4 000 000		
Totalt	10 200 000		

Lån och likviditetshantering

Enligt 6 § krävs lagtingets samtycke till att Fastighetsverket tar upp lån för finansiering av sin verksamhet. Enligt detaljmotiveringen gäller samtycket långfristiga lån. Föreslås att Fastighetsverket inte kan uppta långfristiga lån under år 2020. Avsikten är att kortfristig kassafinansiering sköts inom ramen för landskapets likviditetshantering, utan uttrycklig fullmakt från lagtinget. Fastighetsverkets överskottslikviditet kommer på samma sätt som tidigare att hanteras centralt vid landskapsregeringens finansavdelning. Likviditeten bedöms vara tillräcklig under år 2020.

Fastighetsförsäljningar

Enligt 57 § i lagtingsordningen kan fast egendom som tillhör landskapet överlåtas enbart med lagtingets samtycke. Fastighetsverket måste därför begära lagtingets fullmakt för att kunna avyttra fast egendom. Fastighetsverket har avyttrat de flesta av de fastigheter lagtinget har beviljat fullmakt

för, men någon försäljning enligt lagtingets fullmakt kvarstår. Fastighetsverket har inte begärt fullmakt för försäljning av ytterligare fastigheter.

89250 Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter	26 278 903	21 000 000		40 000 000
Kostnader	-8 660 230			-20 000 000
Anslag netto	17 618 673	21 000 000		20 000 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 40.000.000 euro och en reservering om 25.000.000 euro samt upplösning av tidigare reservering med 5.000.000 euro.

Inkomster

Med hänvisning till kapitel 350 i överföringsavsnittet föreslås en inkomst om 15.000.000 euro.

Därtill föreslås en tilläggsinkomst om 25.000.000 euro från Ålands Penningautomatförening samt att beloppet reserveras för framtida användning. Se även allmänna motiveringen om tillväxt och stabilitet.

Utgifter

Med hänvisning till ovanstående och allmänna motiveringen föreslås en reservering av penningautomatmedel om 25.000.000 euro.

Med beaktande av att föreliggande budgetförslag visar ett betydande underskott och de ekonomiska utsikterna är svaga föreslås att en upplösning av tidigare reserverade penningautomatmedel om 5.000.000 euro görs. Upplösningen görs som en del i att stabilisera landskapets ekonomi. Se även allmänna motiveringen.

893 Avskrivningar, nedskrivningar och justeringsposter

Rubriken ändrad.

89300 Av- och nedskrivningar samt justeringsposter (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Intäkter				
Kostnader	-7 132 788	-7 800 000		-8 040 000
Anslag netto	-7 132 788	-7 800 000		-8 040 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett förslagsanslag om 8.040.000 euro under momentet.

Utgifter

Anslaget avser avskrivningar enligt plan för tillgångar som är underkastade förlitning. Avskrivningar görs på immateriella tillgångar, byggnader och konstruktioner, vägar och annan infrastruktur, transportmedel, arbetsmaskiner samt övriga maskiner och inventarier.

Avskrivningarna för år 2020 har kalkylerats uppgå till sammanlagt 10.000.000 euro, varav 8.200.000 euro under föreliggande moment och 1.800.000 euro budgeteras under ÅHS, moment 84000.

Under momentet intäktsförs en upplösning av investeringsreserveringen för Vårdöbron med ett belopp om 160.000 euro.

Detaljmotivering - Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar ingår olika typer av budgetutgifter som ger landskapet tillgångar av olika slag. Förslitning underkastade tillgångar överstigande 50.000 euro upptas som en investering och aktiveras i balansräkningen och kostnadsförs genom planmässiga avskrivningar. Anslag upptas i allmänhet endast för det som ska förverkligas under året, dock så att man i planen uppger totalkostnaden för ett projekt som inleds under budgetåret och som fordrar anslag under kommande år för att kunna förverkligas. Lån och övriga finansinvesteringar används för lån som beviljas av landskapets medel samt t.ex. för inköp av aktier och värdepapper. I avsnittet ingår även inköp av eller intrångsersättning för naturskyddsområden. Posterna ingår i balansräkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i senaste bokslut och budgeten för det pågående året, inklusive de justeringar som gjorts i tilläggsbudget. Rörande bokslutsuppgifterna bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkt- och kostnadskonton, överföringarnas intäkt- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet.

Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

100 Lagtinget

9111 Lagtingets kansli

911150 E-demokrati - utvecklingsprojekt (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	- 197 208	- 230 000		

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

För att öka öppenheten i förhållande till och i dialogen med medborgarna pågår inom lagtinget ett projekt vars mål är ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati. Projektet pågår i enlighet med den av kanslikommissionen tidigare fastställda och senare reviderade budgetplanen: år 2016 - 235.000 euro, år 2017 - 329.000 euro, år 2018 - 280.000 euro, år 2019 - 230.000 euro samt år 2020 - 0 euro.

Projektet E-demokrati går nu in i slutfasen och systemet kommer att tas i bruk när det nyvalda lagtinget tillträder i början av november 2019. Efter det inleds en inkörningsperiod där eventuella behövliga ändringar i systemet görs och där användarna skolas in. En plan för den fortsatta långsiktiga förvaltningen av systemet håller på att utarbetas i samråd med Åda Ab.

Projektet har underskridit budget och för projektet finns det ca 210.300 euro kvar från åren 2016 - 2019 i relation till budgetplanen. Medel för projektet upptas således inte i budgeten för år 2020. Kanslikommissionen har beslutat att med kvarstående anslag från tidigare år färdigutveckla det integrerade ärende- och plenisystemet samt att därefter utveckla ett system för direktöverföring av ledamöternas tal till skrift.

200 Landskapsregeringen och regeringskansliet

9252 Serviceverksamhet

Kapitlet nytt.

925210 Serviceverksamhetsinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto				-35 000

Budgetmotivering

Momentet nytt.

Föreslås ett anslag om 35.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser byte av fordon till elbil.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

9340 Särskilda understöd, lån och investeringar

934000 Övriga finansinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	- 820 715	- 800 000		- 799 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 1.000 euro och ett anslag om 800.000 euro.

Inkomster

Momentet kan påföras inkomster av försäljning av aktier. Under momentet har beaktats en försäljningsinkomst om 1.000 euro. Försäljningsvinster intäktsförs under moment 89200.

Utgifter

Med hänvisning till andra tillägget till budgeten för år 2016 föreslås ett anslag om 800.000 euro för att stärka det egna kapitalet i Kraftnät Åland Ab. Stärkningen av det egna kapitalet görs under åren 2017 - 2020 med sammanlagt 3.200.000 euro. Landskapsregeringen har i dialog med EU-kommissionen genom ett förhandsmeddelande utrett hur kapitaltillskottet ska hanteras ur ett statsstödsperspektiv. Med beaktande av det föreslagna upplägget har kommissionen gjort en preliminär bedömning att åtgärden inte utgör statligt stöd och har avslutat ärendet.

Fullmakt

Landskapsregeringen bemyndigas att sälja aktier till skäligt pris och vad som bedöms ändamålsenligt avseende verksamhetens syfte och ägarförhållanden.

934080 Övriga lån (F)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	2 262 750	3 160 000		2 647 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 2.839.000 euro och ett anslag om 192.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser avkortningar på lån. Även avkortningar på de lån som utgivits av Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot ingår i beloppet.

Utgifter

Anslaget avser avkortningar av upptagna finansieringslån. Därtill ingår anslag för avkortning av regionallån från Nordiska Investeringsbanken, vilka motsvaras av inbetalningar under föreliggande moment, se inkomster ovan.

9350 Penningautomatmedel

935010 Lån ur penningautomatmedel (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-2 545 551	-6 187 000	55 000	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Anslaget utges som lån för aktivitetsfrämjande och sysselsättningskapande investeringsprojekt. Lånet kan även utges för socialvårdsanläggningar, idrottsanläggningar och liknande projekt. Se även kapitel 350 i överföringsavsnittet. Inget nytt anslag upptas då det finns medel kvar från tidigare år.

Lån utges till kommuner, föreningar och sammanslutningar.

Räntan föreslås uppgå till 1 %.

9390 Gemensamma förvaltningskostnader**939000 IT-systemanskaffningar (R)**

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	- 357 121	- 575 000		- 130 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 130.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser personalkostnader för fortsatt implementering av löne- och personaladministrativa systemet.

Kvarstående medel för systemanskaffningar/-utveckling samt modernisering av landskapsregeringens datanätverk bedöms vara tillräckliga för årets behov.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

9440 Naturvård

944000 Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	- 131 620	- 230 000		- 230 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 230.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser det fortsatta förverkligandet av Natura 2000-programmet genom inköp eller intrångsersättningar. I anslaget ingår även kostnader för värdering, vetenskapliga utredningar och andra åtgärder som direkt härrör sig till utvidgning av arealen av skyddad natur. Ett aktivt arbete för fullföljande av Ålands Natura 2000-program jämte tillgodoseendet av behovet att komplettera programmet är ett prioriterat område.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

9540 Kulturarvs- och museiverksamhet

954000 Inköp av konst (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-26 917	-20 000		-20 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 20.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås för att uppfylla målsättningarna för Ålands konstmuseum vad gäller inköp av konst som omfattar såväl utövande som tidigare verksamma, samt framlidna konstnärer. Särskild uppmärksamhet fästs vid mångfaldsperspektivet. Konstinköpen ska inkludera såväl traditionell bildkonst som modern foto- och videokonst, installationer, etc.

Föreslås, med hänvisning till 6 § i finansförvaltningslagen (2012:69), att inkomster av avkastningen från Irene och Halvdan Stenholms donationsfond kan gottskrivas momentet. Avkastningen ska användas för inköp av värdepapper och konst.

954010 Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-22 436	- 258 000		- 404 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 404.000 euro.

Utgifter

Planering av utställning och innehåll i Bomarsunds besökscentrum 251.000 euro. Totalt anslag beräknas till ca 945.000 euro, varav drygt 610.000 euro återstår att budgetera åren 2021-2022. Se även moment 54000.

Kastelholms slotts permanenta utställning 64.000 euro. Den sista, färdigställande etappen beräknas kosta 210.000 euro år 2021.

Eldrivet hyllsystem i Ålands museums centralmagasin 25.000 euro. Total kostnad beräknad till 60.000 euro, varav 35.000 euro tidigare budgeterats. Därtill investeringar i förbättrat arbetarskydd i de museala magasinerna 30.000 euro.

Inköp för uppbyggandet av en konsthantverks- och designsamling 20.000 euro.

Övergång från halogenlampor till LED lampor i museibygnadens utställningsmiljöer 14.000 euro. Beräknas till totalt 125.000 euro fördelat på fyra år.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

9621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020

962100 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014-2020

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto				

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Budgetmomentet avser det lån som har utgivits till Ålands Utvecklings Ab för genomförande av finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital inom Ålands strukturfondsprogram Entreprenörskap och kompetens 2014 - 2020 med delfinansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Se även moment 62110 i verksamhetsavsnittet.

9640 Främjande av skogsbruket

964000 Övriga investeringar för skogsbruket (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto				-10 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 10.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser ersättningar för biotopskydd om det på en skogsfastighet finns biotoper som är viktiga för den biologiska mångfalden och som skogsägaren är skyldig att bevara enligt 12 § LL (1998:83) om skogsvård och detta medför en olägenhet för skogsägaren som inte är ringa. Anslaget kan även användas för andra ersättningar för biotopskydd om särskilda skäl föreligger.

9670 Främjande av fiskerinäringen

Kapitlet nytt.

967000 Anskaffning av båt (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto				-40 000

Budgetmotivering

Momentet nytt.

Föreslås ett anslag om 40.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser inköp av en ny båt att användas för fiskerikontroll, provfiske, fiskevårdsinsatser samt även för arbete vid enheten för jakt- och viltvård.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

9745 Oljeskydd

974500 Oljeskyddsinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	90 000			

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Under år 2019 har en ny femårsplan fastställts för bekämpning av oljeskador. Planen innehåller olika fokusområden där tillfälligt omhändertagande av avfall samt förnyande av viss utrustning är grundläggande delar. För att kunna få ersättning för investeringarna måste Oljeskyddfonden i riket först godkänna dem. Landskapsregeringen avser återkomma i tilläggsbudget gällande eventuella behov av budgetmedel efter att fonden tagit ställning till planen.

9750 Kostnader för sjötrafik

975000 Fartygs- och färjeinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	- 510 203	- 784 000		-3 925 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 3.925.000 euro.

Utgifter

Landskapets tonnage omnämns i utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 6. Vid nyanskaffning går därför landskapsregeringen in för alternativ till fossilt bränsle och ett syfte med de investeringar landskapsregeringen gör inom befintligt tonnage är att minska fossilbränsleförbrukningen.

Tonnaget i skärgårdstrafiken är i behov av förnyelse p.g.a. slitage, kapacitetsproblem och ökade krav på tillgänglighet och säkerhet. Idag finns det sju frigående färjor med en medelålder på ca 30 år. Även på linfärjesidan behövs förnyelse av samma orsaker. De sex linfärjorna har en medelålder på 36 år.

Under början av år 2020 utförs en förstudie över vilka frigående färjor och linfärjor som bör stå först i tur att förnyas. I arbetet beaktas bl.a. kapacitet, tillgänglighet, säkerhet, miljö och anpassning till dagens fordonsstorlekar med särskild fokus på att minska användningen av fossila bränslen. Landskapsregeringen avser att, utgående från förstudien, under året återkomma med förslag till tilläggsbudget rörande förnyelse av flottan.

Upphandlingen på Föglölinjen har avslutats och en ny elhybridfärja med plats för 90 personbilar planeras inleda trafiken mellan Svinö och Mellanholm i början av år 2022. Totalentreprenader med förnyat tonnage till Sottungatrafiken och till linjen Enklinge - Kumlinge upphandlas, se moment 75010.

Arbetet med att begära in anbud för nytt tonnage till linfärjelinjen Prästö-Töftö fortsätter också i linje med tidigare budget och för det ändamålet föreslås att 3.500.000 euro upptas för att kunna teckna avtal. Den totala kostnaden beräknas till ca 7.000.000 euro.

Av anslaget föreslås 425.000 euro användas för modernisering och ombyggnation av de frigående färjorna, bl.a. anpassningar för att möta kraven i tillgänglighetsdirektivet, uppgradering av utrymmen och utrustning samt projektering av ombyggnation av befintliga färjor till samverkande fästen. Under

året genomförs även studier över vad som kan göras för att åstadkomma ytterligare bränsleinbesparingar på befintliga färjor.

9760 Kostnader för väghållning

976000 Infrastrukturinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-11 600 491	-15 884 000		-20 600 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 20.600.000 euro.

Enligt tidigare budgetbeslut i lagtinget och av landskapsregeringen antagna åtgärdsprogram är ett 30-tal större och mindre bro-, hamn- och vägprojekt aktuella. I tidigare budgeter har anslag upptagits för hela eller delar av projekten. Vid tidpunkten för beredningen av föreliggande budgetförslag bedöms de planerade totala utgifterna under år 2020 uppgå till ca 25,8 miljoner euro exklusive en buffert på 1,0 miljoner euro. Vid utgången av år 2019 bedöms ca 6,2 miljoner euro återstå av tidigare budgeterade anslag, vilket belopp överförs i bokslutet till år 2020 som en reservering.

Landskapsregeringen föreslår att dessa anslag kan användas för att täcka projektrelaterade kostnader. Med beaktande av kvarstående anslag från tidigare år föreslår landskapsregeringen ett ytterligare anslag om 20,6 miljoner euro för år 2020.

Landskapsregeringen föreslår samtidigt att eventuella omfördelningar av tidigare budgeterade anslag inte ska påverka möjligheten att förverkliga de projekt som lagtinget tidigare beviljat anslag för. Förverkligandet av projekten sker i enlighet med investeringsplanen som landskapsregeringen fastställer. Vid behov återkommer landskapsregeringen i ett senare budgetförslag med tilläggsanslag då dessa projekt ska verkställas.

Under tidigare budgetår givna fullmakter för att ingå bro-, hamn- och vägbyggnadsentreprenadavtal belastar de följande finansåren med ca 22 miljoner euro. Anslag för utgifter som uppstår först under senare budgetår p.g.a. ingångna entreprenadavtal upptas i följande års budgetförslag. Projekten förverkligas därmed med beaktande av tillgängliga anslag under år 2020, prioritering och i vilken ordning de är klara att genomföras samt fullmakten som föreslås i föreliggande budgetförslag nedan om att ingå nya avtal.

Inkomster

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, att kostnaderna för externa intressenter för exempelvis kabelbrunnar, rör för kabeldragningar och liknande projekt direkt förknippade kostnader som inte ska belasta landskapet gottskrivs momentet.

Utgifter

Väginvesteringar

Anslaget används till planering och projektering, investering och beläggningsarbeten samt för mindre trafiksäkerhets- och förbättringsåtgärder. Med anslaget förverkligas tidigare beslut att färdigställa huvudvägarnas ombyggnad samt att grundförbättra och belägga glesbygdsvägarna. Medlen används även för reinvesteringar i syfte att upprätthålla befintlig infrastruktur. För att underlätta möjligheten till hållbara transporter och att uppfylla hållbarhetsagendans mål 5, 6 och 7 kommer fokus läggas på att skapa förutsättningar för att påskynda utbyggnaden av gång- och cykelvägnätet längs huvudvägarna.

För beläggning, grundförstärkning, vägförrättning samt trafiksäkerhetsåtgärder avsätts ca 2,2 miljoner euro och för reinvestering i vägnätet avsätts ca 2,2 miljoner euro. Till detta kommer kostnader för tidigare beviljade projekt, projektering, utredningar, vägdatabas och mindre ombyggnader till planering och projektering, investeringar, maskiner och beläggningsarbeten.

Bro- och hamninvesteringar

Under året fortsätter broutbytesprojektet med planering, upphandling och entreprenadskeden för de prioriterade broarna. Entreprenaden med utbytet av Karlbybron beräknas färdigställas under senhösten så långt att trafiken kan flyttas över till den nya bron. Eventuellt kan beläggningsarbeten och återställning av grönytor göras under våren 2021. Den totala investeringskostnaden beräknas till ca 2,2 miljoner euro, av vilka ca 700.000 euro avsätts år 2020.

Entreprenaden för den nya Bomarsundsbron inleds under året och bron beräknas färdigställas våren 2022. Åtgärderna med att byta ut Bomarsundsbron till en motsvarande bågbro är kostnadsberäknad till ca 7,2 miljoner euro, av vilka ca 2,5 miljoner euro avsätts år 2020.

Under år 2019 gjordes förstudien och programhandlingarna klara för Djurholmssundsbron, Långholmsströmsbron, Kastörsbron, Askörsbron och Dånösundsbron. System- och detaljprojektering av förfrågningsunderlag inleddes för landskapsregeringens broar under hösten 2019. Under år 2020 beräknas förfrågningsunderlagen göras klara för dessa broar och entreprenadupphandlingarna inledas för Kastörsbron och Djurholmssundsbron. Åtgärdsförslagen för Dånösundsbron lämnades till Geta kommun i september 2019. Nu avvaktas kommunens ställningstagande gällande åtgärdsförslaget. För broprojekten beräknas ca 1,4 miljoner euro att förbrukas under året.

Landskapets hamnar uppvisar underhållsbrister. För att åtgärda bristerna, öka säkerheten och för det kontinuerliga arbetet med att underhålla broar och hamnar avsätts 3,1 miljoner euro. I detta ingår ett flertal projekt som förstudier om förnyande och anpassning av hamnarna för nytt tonnage samt upprättande av entreprenadhandlingar för kommande reovering och tätskiktsbyten på broar.

Korttrutt – Hållbarhetsanpassning av skärgårdens trafiksystem

I tilläggsbudget 1, år 2017, erhöles en investeringsfullmakt om 40 miljoner euro för korttruttsutbyggnaden i skärgården. Med dessa medel fortsätter nu planerings- och upphandlingsprocesserna och uppstarten av entreprenaderna för projekt västra och östra Föglö.

Under år 2018 fastställdes vägplanerna för västra Föglö och arbetet med framtagande av anbudshandlingar för projektet inleddes. Under år 2019 upphandlades entreprenaden och entreprenadarbetena inleds under senhösten efter att vägplanerna vunnit laga kraft. Kostnaderna under år 2020 för projekt västra Föglö kommer att utgöras i huvudsak av entreprenad- och övervakningskostnader. För projektet beräknas ca 9,2 miljoner euro att förbrukas under året.

Under år 2019 delgavs och fastställdes vägplanerna för projekt östra Föglö, del 1 (Brändöströmsbron och Sanda korsningsområde) och del 2 (Sommarö by till det nya planerade färjefästet i Hastersboda). Hösten 2019 upphandlades del 1 av projektet. För del 2 färdigställdes planeringen av förfrågningsunderlaget under år 2019 och upphandlingen av byggnadsentreprenaden planeras att inledas under första kvartalet år 2020. Under senhösten 2019 delgavs även de förslag till farledsplaner som är nödvändiga för att knyta skärgårdstrafiken till Hastersboda. Farledsplanerna beräknas fastställas i början av år 2020. För projektet beräknas ca 3,9 miljoner euro att förbrukas under året. Helt avgörande för möjligheten att realisera projektet inom denna tidsplan är att pågående juridiska processer inte ställer hinder för att påbörja det.

Fullmakt

Med beaktande av att ett flertal av ovanstående investeringsprojekt är fleråriga föreslås att landskapsregeringen kan ingå entreprenadavtal under år 2020 som sammanlagt belastar de följande finansåren med högst 15 miljoner euro.

8 Myndigheter samt fristående enheter

9825 Ålands polismyndighet

982500 Investeringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-1 180 867	- 835 000	- 160 000	- 650 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 650.000 euro.

Utgifter

Av anslaget avses 60.000 för ett byte av civil polisbil samt ett delanslag om 590.000 euro för ny systemlösning för Landskapsalarmcentralen.

Myndighetens fordonspark behöver kontinuerligt uppdateras. Fordonen är ett av de viktigaste arbetsredskapen i verksamheten och måste vara tillförlitliga i sin funktion. Kostnaderna för underhåll och service stiger snabbt i takt med antalet kilometer som de används. Fordonet som står i tur att bytas införskaffades år 2007. Bil som ersätts säljs i enlighet med tidigare praxis.

I första tilläggsbudgeten för år 2017 beviljades ett investeringsanslag för upphandling av en ny systemlösning för Landskapsalarmcentralens hantering av nödsamtal och nödmeddelanden samt för den kringutrustning som denna investering medför. Anslag om sammanlagt 2.410.000 euro har budgeterats under åren 2017 – 2019, inklusive andra tilläggsbudgeten. I föreliggande budgetförslag föreslås ett ytterligare delanslag om 590.000 euro. I och med detta är de totala investeringsutgifterna som bedöms uppgå till ca 3.000.000 euro budgeterade. Driftkostnader för systemet budgeteras under moment 82500.

9840 Ålands hälso- och sjukvård

984000 Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-2 698 436	-1 200 000		-1 695 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.695.000 euro.

Utgifter

Investeringsanslaget är avsett att användas enligt följande

- tandvårdskliniken, tre tandvårdsstolar, 60.000 euro
- anestesi- operations- och intensivvårdskliniken, diskmaskin, 50.000 euro
- anestesi- operations- och intensivvårdskliniken, endoskopitorn, 65.000 euro
- anestesi- operations- och intensivvårdskliniken, dokumentationssystem T-DOC, 50.000 euro
- laboratorieenheten, instrument för analyser, 70.000 euro
- akutkliniken, ultraljudsapparat, 50.000 euro
- personalenheten, Unit4 (löne- och personaladministrativt program) implementering, 400.000 euro
- IT-enheten, 200 st. arbetsstationer, 300.000 euro

- IT-enheten, server- och datalicenser, 500.000 euro samt
- IT-enheten, informationsskärmar, 150.000 euro.

9848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

984810 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, investeringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto		-38 000		

Budgetmotivering

Momentet utgår.

984820 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, investeringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto				-93 000

Budgetmotivering

Momentet nytt.

Föreslås ett anslag om 93.000 euro för förnyande av datasystem.

Utgifter

Ett nytt datasystem bidrar till hållbarhetsmålen 1, 3, 4 och 5. Laboratoriets datasystem förnyas för att leva upp till nuvarande lagstiftning och krav. Investeringskostnaden består av 38.000 euro för datasystemet, resekostnader och utbildning. Därtill kommer övriga kostnader såsom konvertering av gamla data, fakturahantering med koppling till Visma, SQL- serverlicens, RedHatJBoss-licens samt upplägg på servrar 26.000 euro. För att möjliggöra implementeringen behövs anslag för en laboratorieanalytiker 70 % till en kostnad om 29.000 euro. Uppgiften kan inte utföras med befintlig arbetsresurs.

9850 Högskolan på Åland

985000 Investeringsutgifter (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-40 939	-2 625 000		- 215 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 215.000 euro.

Utgifter

Investeringen i uppgradering och nyanskaffning av simulatorer för sjöfartsutbildningarna fortsätter. 2.475.000 euro beviljades år 2019.

Investeringen i AR/VR/AI för modernisering av virtuell och simulerad inläring i laboratoriemiljö fortsätter bl.a. genom ökat samarbete med Kulturbyrån för att stödja digitala innovationer och interaktivitet i t.ex. besöksobjekten.

Av det fleråriga anslaget om 950.000 euro budgeteras 150.000 euro för bl.a. följande anskaffningar år 2020

- VR/AR hjälmar /-skärmar
- övervakning/mätning av utrymmens luft, temperatur, fukt, CO₂ etc.

- nya processer i processlabbet
- 3D skrivare samt
- utökning av automationsutrustning i automationslabbet.

För inköp av ny simulatordocka (Sim-Man 3G) till sjukskötarutbildningen föreslås 65.000 euro. Till befintlig docka går det inte längre att få tag på reservdelar när den nu börjat få tekniska problem. Dockan utgör ett mycket viktigt moment i undervisningen eftersom studerande har möjlighet till praktik på plats i skolan.

9855 Ålands gymnasium

985500 Investeringsutgifter (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-18 295	- 300 000		- 210 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 210.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 100.000 euro för nyinvesteringar i samband med ombyggnad av köket på Neptunigatan 19. Ett anslag om 60.000 euro för olika IT-investeringar samt ett anslag om 50.000 euro för Ålands yrkesgymnasiums teknikenhet.

9856 Ålands sjösäkerhetscentrum

985600 Ålands sjösäkerhetscentrum, investeringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto	-52 318	- 255 000		-60 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 60.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

- m/s Michael Sars: 30.000 euro för ombyggnad av akterdäck med borttagning av trålränna, 20.000 euro för förtöjningsvinschar för att bredda på undervisningsmöjligheterna samt 10.000 euro för ny landgång som även är handikappanpassad.

9860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

986000 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, investeringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2018	Budget 2019	TB 2019	Förslag 2020
Anslag netto			-45 000	- 300 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 300.000 euro.

Utgifter

Föreslås i enlighet med tidigare plan 255.000 euro för upphandling av ett nytt IT-system för hantering av studiestöd genom Åda Ab. För anskaffning av ett IT-system som stöd vid handläggning av arbetslöshetsförmånsärenden föreslås ett anslag om 45.000 euro.

Finansieringslån

Årsbidraget eller kassaflödet i verksamheten uppgår enligt budgetförslaget till drygt 19,9 miljoner euro. I föreliggande budgetförslag upptas anslag för investeringar och övriga finansinvesteringar till ett nettobelopp om knappt 26,8 miljoner euro att jämföra mot ca 23,2 miljoner euro i grundbudgeten för år 2019. På grund av olika orsaker har i likviditetsberäkningen antagits att drygt 6 miljoner euro av anslag för infrastrukturinvesteringar från år 2019 förverkligas först under år 2020. Budgetförslaget sammanfattas i nedanstående finansieringsanalys:

FINANSIERINGSANALYS BUDGETFÖRSLAG 2020

	Grundbudget 2019 *)	Tb 1 o. 2/2019	Totalt 2019	Förslag 2020 *)
Kassaflödet i verksamheten	7 649 000	-2 719 000	4 930 000	19 908 000
Kassaflödet för investeringarnas del	-17 034 000	-555 000	-17 589 000	-34 817 000
Kassaflödet för finansieringens del	-3 827 000	55 000	-3 772 000	1 848 000
Förändring av likvida medel	-13 212 000	-3 219 000	-16 431 000	-13 061 000

*) OBS totalen har minskats med drygt 6 miljoner euro år 2019 avseende reservationsanslag för infrastrukturinvesteringar där förverkligande förskjutits tidsmässigt. Motsvarande ökning har gjorts år 2020.

Per utgången av augusti 2019 uppgick de likvida medlen till knappt 52 miljoner euro exklusive Fastighetsverket och knappt 66 miljoner euro inklusive Fastighetsverket. Vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget bedöms likviditeten exklusive Fastighetsverket uppgå till ca 46 miljoner euro vid slutet av år 2019 och kring 33 miljoner euro i slutet av år 2020. Likviditeten i Fastighetsverket beräknas uppgå till ca 20 miljoner euro i slutet av år 2019 och till i stort sett samma nivå i slutet av år 2020. Dock kan konstateras att den framtida utvecklingen av likviditeten till stor del är beroende av när de större investeringarna går över i förverkligande-/byggfasen, exempelvis delprojekten inom korttrutt och övriga infrastrukturinvesteringar samt it-investeringar. Därutöver ska byggandet av polishuset finansieras av Fastighetsverket. Betydelse har även om större lån beviljas ur penningautomatmedel inom ramen för under tidigare år budgeterade anslag. Vid tidpunkten för uppgörandet av föreliggande budgetförslag är inga större lån ur penningautomatmedel kända. Avkastning ur penningautomatmedel som har reserverats ingår i likviditetsberäkningarna. Finansierings- och placeringsplanen för upprätthållande av tillräcklig likviditet uppdateras årligen efter att lagtinget har fattat beslut om budgeten för det aktuella budgetåret. Med beaktande av ovanstående bedömer landskapsregeringen att det inte finns behov av låntagning under år 2020.

SIFFERSTAT

		Anslag 2020	Inkomster 2020
VERKSAMHET			
<u>Avdelning 1</u>			
100	LAGTINGET	-4 604 000	0
101	LAGTINGET	<u>-2 720 000</u>	<u>0</u>
10100	Lagtinget, verksamhet	-2 720 000	0
111	LAGTINGETS KANSLI	<u>-1 535 000</u>	<u>0</u>
11100	Lagtingets kansli, verksamhet	-1 510 000	0
11130	Lagtingets bibliotek, verksamhet	-25 000	0
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	<u>-95 000</u>	<u>0</u>
11210	Lagtingets Östersjösamarbete BSPC, verksamhet	-25 000	0
11220	Dispositionsmedel	-70 000	0
120	LANDSKAPSREVISIONEN	<u>-220 000</u>	<u>0</u>
12010	Landskapsrevisionen, verksamhet	-220 000	0
130	ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET	<u>-34 000</u>	<u>0</u>
13010	Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet	-34 000	0
<u>Avdelning 2</u>			
200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-8 134 000	2 992 000
200	LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS LEDAMÖTER	<u>-962 000</u>	<u>0</u>
20010	Landskapsregeringen, verksamhet	-892 000	0
20020	Dispositionsmedel	-70 000	0
210	REGERINGSKANSLIET	<u>-3 844 000</u>	<u>157 000</u>
21010	Regeringskansliet, verksamhet	-3 844 000	157 000
215	KOMMUNIKATIONSVERKSAMHET	<u>-104 000</u>	<u>14 000</u>
21500	Kommunikationsverksamhet	-35 000	11 000
21510	Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet	-69 000	3 000
220	FRÄMJANDE AV JÄMSTÄLLDHETEN	<u>-75 000</u>	<u>0</u>
22000	Främjande av jämställdheten, verksamhet	-75 000	0
225	FRÄMJANDE AV INTEGRATION	<u>-109 000</u>	<u>44 000</u>
22500	Främjande av integration	-109 000	44 000
230	VALKOSTNADER	<u>0</u>	<u>0</u>
23000	Valkostnader	0	0
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	<u>-32 000</u>	<u>2 000</u>
24000	Brand- och räddningsväsendet, verksamhet	-32 000	2 000

		Anslag 2020	Inkomster 2020
250	PERSONALARBETE OCH ARBETSMILJÖ	-598 000	<u>195 000</u>
25000	Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder	-598 000	195 000
252	SERVICEVERKSAMHET	-348 000	<u>33 000</u>
25210	Serviceverksamhet	-348 000	33 000
260	LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA INKOMSTER OCH UTGIFTER	-652 000	<u>85 000</u>
26000	Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter	-375 000	0
26002	Interreg Central Baltic Programme 2014 - 2020	-85 000	85 000
26003	Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland	-180 000	0
26004	Ålandsdelegationen	-12 000	0
265	KONSUMENTSKYDD	-27 000	<u>0</u>
26500	Konsumentskydd, verksamhet	-27 000	0
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	-447 000	<u>2 460 000</u>
27000	Radio- och TV-verksamhet (F)	-447 000	2 460 000
280	LAGBEREDNINGEN	-936 000	<u>2 000</u>
28010	Lagberedningen, verksamhet	-936 000	2 000
<u>Avdelning 3</u>			
300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-46 901 000	19 374 000
300	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 735 000	<u>194 000</u>
30010	Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 735 000	194 000
380	PENSIONER OCH PENSIONSavgIFTER	-37 730 000	<u>19 100 000</u>
38000	Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)	-37 730 000	19 100 000
390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	-6 436 000	<u>80 000</u>
39000	IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)	-3 028 000	80 000
39050	Förändring av semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)	-624 000	0
39099	Internhyra	-2 784 000	0
<u>Avdelning 4</u>			
400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-3 203 001	268 000
400	ALLMÄN FÖRVALTNING	-1 810 000	<u>43 000</u>
40010	Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-1 810 000	43 000
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	-150 000	<u>0</u>
41000	Övriga sociala uppgifter	-150 000	0
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	-70 000	<u>0</u>
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-70 000	0

		Anslag 2020	Inkomster 2020
430	ALLMÄN MILJÖVÅRD	-116 000	<u>0</u>
43000	Allmän miljövard, verksamhet	-116 000	0
440	NATURVÅRD	-378 000	<u>0</u>
44000	Naturvard	-378 000	0
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	-530 000	<u>175 000</u>
45000	Vattenförsörjning och vattenvard	-530 000	175 000
460	CIRKULÄR EKONOMI	-29 000	<u>0</u>
46000	Cirkulär ekonomi (R)	-29 000	0
470	MILJÖHÄLSOVÅRD	-120 000	<u>50 000</u>
47000	Miljöhälsovård	-120 000	50 000

Avdelning 5

500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-7 728 001	395 000
500	ALLMÄN FÖRVALTNING	-3 242 000	<u>23 000</u>
50010	Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-3 242 000	23 000
505	BIBLIOTEKSVERKSAMHET	-149 000	<u>2 000</u>
50500	Bibliotek	-149 000	2 000
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET	-137 000	<u>0</u>
51010	Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete	-137 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	-112 000	<u>0</u>
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-112 000	0
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	-500 000	<u>3 000</u>
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-500 000	3 000
535	UTBILDNINGSVERKSAMHET	-1 459 000	<u>42 000</u>
53500	Vuxenutbildning	-900 000	0
53510	Utvecklingsarbete inom utbildning	-559 000	42 000
540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	-2 129 000	<u>325 000</u>
54000	Kulturarvs- och museiverksamhet	-2 129 000	325 000

Avdelning 6

600	NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-2 892 000	633 000
600	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 440 000	<u>400 000</u>
60010	Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 440 000	400 000

		Anslag 2020	Inkomster 2020
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	-258 000	67 000
61000	Näringslivets främjande (R)	-40 000	0
61100	Ålands landsbygdscentrum	-218 000	67 000
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	-14 000	0
61500	Främjande av livsmedelsproduktion	-14 000	0
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	-60 000	0
62110	Förvaltningskostnader	-60 000	0
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	-25 000	0
64000	Främjande av skogsbruket	-25 000	0
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	-67 000	166 000
65000	Jakt- och viltvård (R)	-67 000	166 000
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	-28 000	0
67000	Främjande av fiskerinäringen	-28 000	0
<u>Avdelning 7</u>			
700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	-25 720 000	1 320 000
700	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 273 000	60 000
70010	Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 273 000	60 000
710	PLANLÄGGNINGS- OCH BYGGNADSVÄSENDET	-50 000	0
71000	Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet	-50 000	0
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	-98 000	10 000
72000	Elsäkerhet och energi	-60 000	10 000
72030	Samhällsteknikutveckling	-38 000	0
740	ÅLANDSTRAFIKEN	-448 000	0
74000	Ålandstrafiken, verksamhet	-448 000	0
745	OLJESKYDD	-143 000	0
74500	Oljeskydd	-143 000	0
750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	-19 088 000	1 250 000
75010	Upphandling av sjötrafik	-16 726 000	1 250 000
75030	Upphandling av linfärjetrafik	-2 362 000	0
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	-3 620 000	0
76010	Utgifter för drift och underhåll av vägar	-2 543 000	0
76030	Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyrar	-280 000	0
76050	Utgifter för drift och underhåll av färjfasten, bryggor, broar, hamnar och byggnader	-797 000	0

		Anslag 2020	Inkomster 2020
80-88	MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER	-151 625 999	19 319 000
820	ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ	<u>-1 026 000</u>	<u>358 000</u>
82000	Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet	-1 026 000	358 000
822	DATAINSPEKTIONEN	<u>-145 000</u>	<u>0</u>
82200	Datainspektionen, verksamhet	-145 000	0
823	ÅLANDS ENERGIMYNDIGHET	<u>-52 000</u>	<u>37 000</u>
82300	Ålands energimyndighet, verksamhet	-52 000	37 000
825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>-8 403 000</u>	<u>419 000</u>
82500	Ålands polismyndighet, verksamhet	-8 403 000	419 000
826	ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET	<u>-278 000</u>	<u>46 000</u>
82600	Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet	-278 000	46 000
827	LOTTERIINSPEKTIONEN	<u>-125 000</u>	<u>125 000</u>
82700	Lotteriinspektionen, verksamhet	-125 000	125 000
831	UPPHANDLINGSINSPEKTIONEN	<u>-105 000</u>	<u>0</u>
83100	Upphandlingsinspektionen, verksamhet	-105 000	0
840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	<u>-95 729 000</u>	<u>8 620 000</u>
84000	Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet	-95 729 000	8 620 000
848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	<u>-3 134 000</u>	<u>983 000</u>
84810	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet	-2 263 000	585 000
84820	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet	-871 000	398 000
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-7 168 000</u>	<u>345 000</u>
85000	Högskolan på Åland	-7 168 000	345 000
851	ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA	<u>-1 361 000</u>	<u>72 000</u>
85100	Ålands folkhögskola, verksamhet	-1 361 000	72 000
852	ÅLANDS MUSIKINSTITUT	<u>-1 374 000</u>	<u>126 000</u>
85200	Ålands musikinstitut, verksamhet	-1 374 000	126 000
855	ÅLANDS GYMNASIUM	<u>-21 680 000</u>	<u>850 000</u>
85500	Ålands gymnasium, verksamhet	-21 680 000	850 000
856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	<u>-1 490 000</u>	<u>838 000</u>
85600	Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet	-1 490 000	838 000
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICE- MYNDIGHET	<u>-2 576 000</u>	<u>15 000</u>
86000	Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet	-1 654 000	15 000
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd	-922 000	0
865	ÅLANDS FISKODLING, GUTTORP	<u>-745 000</u>	<u>100 000</u>
86500	Ålands fiskodling, Guttorp, verksamhet	-745 000	100 000

		Anslag 2020	Inkomster 2020
870	FORDONSMYNDIGHETEN	<u>-1 220 000</u>	<u>1 300 000</u>
87000	Fordonsmyndigheten, verksamhet	-1 220 000	1 300 000
871	REDERIVERKSAMHET	<u>0</u>	<u>0</u>
87100	Rederienheten, verksamhet (R)	0	0
872	VÄGUNDERHÅLLSVERKSAMHET	<u>-2 727 000</u>	<u>2 747 000</u>
87200	Vägunderhållsenheten, verksamhet	-2 727 000	2 747 000
873	VERKSTAD OCH LAGER	<u>-2 288 000</u>	<u>2 338 000</u>
87300	Verkstad och lager, verksamhet	-2 288 000	2 338 000
	Verksamhet sammanlagt	-250 808 000	44 301 000

ÖVERFÖRINGAR

Avdelning 1

100	LAGTINGET	-255 000	0
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	<u>-255 000</u>	<u>0</u>
11290	Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål	-255 000	0

Avdelning 2

200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-2 428 000	178 000
230	VALKOSTNADER	<u>0</u>	<u>0</u>
23000	Valkostnader	0	0
232	UNDERSTÖDJANDE AV POLITISK VERKSAMHET	<u>-195 000</u>	<u>178 000</u>
23200	Understödjande av politisk verksamhet och politisk information	-195 000	178 000
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	<u>-220 000</u>	<u>0</u>
24010	Landskapsstöd för materielanskaffningar (R)	-220 000	0
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	<u>-2 013 000</u>	<u>0</u>
27000	Radio- och TV-verksamhet (F)	-2 013 000	0

Avdelning 3

300	FINANSDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-24 653 000	200 000
330	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD TILL KOMMUNERNA	<u>-18 321 000</u>	<u>0</u>
33000	Landskapsandelar och stöd till kommunerna (RF)	-18 321 000	0
340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	<u>-200 000</u>	<u>200 000</u>
34000	Särskilda stöd och lån (F)	-200 000	200 000

		Anslag 2020	Inkomster 2020
350	PENNINGAUTOMATMEDEL	-6 132 000	<u>0</u>
35000	Penningautomatmedel (R)	-6 132 000	0
<u>Avdelning 4</u>			
400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-27 691 000	0
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	-12 566 000	<u>0</u>
41010	Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)	-12 566 000	0
415	KOMMUNERNAS SOCIALVÅRDSOMRÅDE	-10 960 000	<u>0</u>
41500	Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet (F)	-10 960 000	0
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	-30 000	<u>0</u>
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-30 000	0
440	NATURVÅRD	-15 000	<u>0</u>
44000	Naturvård	-15 000	0
445	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR SOCIAL OCH MILJÖVERKSAMHET	-4 100 000	<u>0</u>
44510	Penningautomatmedel för social verksamhet (R)	-3 500 000	0
44520	Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)	-600 000	0
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	<u>0</u>	<u>0</u>
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	0	0
460	CIRKULÄR EKONOMI	-20 000	<u>0</u>
46000	Cirkulär ekonomi (R)	-20 000	0
<u>Avdelning 5</u>			
500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-19 946 000	55 000
502	STUDIESTÖD	-7 947 000	<u>55 000</u>
50200	Studiestöd	-7 947 000	55 000
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET	-695 000	<u>0</u>
51000	Landskapsandelar och stöd för medborgarinstitut och kulturverksamhet	-695 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	-2 280 000	<u>0</u>
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-2 280 000	0
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	-1 852 000	<u>0</u>
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-1 852 000	0

		Anslag 2020	Inkomster 2020
520	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD FÖR GRUNDSKOLAN	-7 172 000	<u>0</u>
52000	Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)	-7 172 000	0
<u>Avdelning 6</u>			
600	NÄRINGS-AVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-13 433 000	4 176 000
610	NÄRINGS-LIVETS FRÄMJANDE	-1 592 000	<u>0</u>
61000	Näringslivets främjande (R)	-1 592 000	0
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	-909 000	<u>0</u>
61500	Främjande av livsmedelsproduktion (R)	-659 000	0
61550	Avbytar-service (F)	-250 000	0
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	-82 000	<u>322 000</u>
62100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)	-82 000	322 000
623	EUROPEISKA UNIONEN - PROGRAM FÖR LANDS-BYGDENS UTVECKLING, EJFLU, 2014 - 2020	-8 434 000	<u>3 019 000</u>
62300	Europeiska Unionen - EJFLU, 2014 - 2020 (R-EU)	-8 407 000	3 019 000
62390	Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)	-27 000	0
625	EUROPEISKA UNIONEN - EUROPEISKA HAVS- OCH FISKERIFONDEN, EHFF, 2014 - 2020	-1 747 000	<u>835 000</u>
62500	Europeiska Unionen - EHFF, 2014 - 2020 (R-EU)	-1 747 000	835 000
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	-540 000	<u>0</u>
64000	Främjande av skogsbruket (R)	-540 000	0
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	-79 000	<u>0</u>
65000	Jakt- och viltvård (R)	-79 000	0
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	-50 000	<u>0</u>
67000	Främjande av fiskerinäringen	-50 000	0
<u>Avdelning 7</u>			
700	INFRASTRUKTUR-AVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	-4 925 000	0
715	BOSTÄDER OCH BYGGANDE	-290 000	<u>0</u>
71500	Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R)	-250 000	0
71510	Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)	-40 000	0
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	-340 000	<u>0</u>
72010	Främjande av hållbar energiomställning (RF)	-340 000	0
747	ÖVRIG TRAFIK	-4 088 000	<u>0</u>
74700	Understöd för övrig trafik	-4 088 000	0
751	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	-207 000	<u>0</u>
75100	Understöd för varutransporter i skärgården	-207 000	0

		Anslag 2020	Inkomster 2020
80-88	MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER	-4 840 000	15 000
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-80 000</u>	<u>15 000</u>
85000	Högskolan på Åland	-80 000	15 000
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET	<u>-4 760 000</u>	<u>0</u>
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)	-4 760 000	0
	OFÖRDELAD MINSKNING ÖVERFÖRINGSKOSTNADER	100 000	0
889	ÅTERFÖRDA ANSLAG	<u>100 000</u>	<u>0</u>
88900	Återförda anslag	100 000	0
	Överföringar sammanlagt	-98 071 000	4 624 000
89	SKATTEFINANSIERING, FINANSIELLA POSTER OCH RESULTATRÄKNINGSPOSTER		
890	SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	-28 235 000	318 257 000
890	SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR	<u>0</u>	<u>271 487 000</u>
89000	Skatter och inkomster av skattenatur	0	271 487 000
892	FINANSIELLA POSTER	<u>-20 195 000</u>	<u>46 770 000</u>
89200	Finansiella poster (F)	-195 000	1 670 000
89230	Landskapets fastighetsverk	0	5 100 000
89250	Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet	-20 000 000	40 000 000
893	AVSKRIVNINGAR, NEDSKRIVNINGAR OCH JUSTERINGS- POSTER	<u>-8 040 000</u>	<u>0</u>
89300	Av- och nedskrivningar samt justeringsposter (F)	-8 040 000	0
	Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträknings- poster sammanlagt	-28 235 000	318 257 000

Anslag 2020

Inkomster 2020

9   **INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA FINANSINVESTERINGAR**

Avdelning 1

100	LAGTINGET	0	0
9111	LAGTINGETS KANSLI	<u>0</u>	<u>0</u>
911150	E-demokrati - utvecklingsprojekt (R)	0	0

Avdelning 2

200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-35 000	0
9252	SERVICEVERKSAMHET	<u>-35 000</u>	<u>0</u>
925210	Serviceverksamhetsinvesteringar (R)	-35 000	0

Avdelning 3

300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-1 122 000	2 840 000
9340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	<u>-992 000</u>	<u>2 840 000</u>
934000	Övriga finansinvesteringar (R)	-800 000	1 000
934080	Övriga lån (F)	-192 000	2 839 000
9350	PENNINGAUTOMATMEDEL	<u>0</u>	<u>0</u>
935010	Lån ur penningautomatmedel (R)	0	0
9390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	<u>-130 000</u>	<u>0</u>
939000	IT-systemanskaffningar (R)	-130 000	0

Avdelning 4

400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALT- NINGSSOMRÅDE	-230 000	0
9440	NATURVÅRD	<u>-230 000</u>	<u>0</u>
944000	Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)	-230 000	0

Avdelning 5

500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-424 000	0
9540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	<u>-424 000</u>	<u>0</u>
954000	Inköp av konst (R)	-20 000	0
954010	Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)	-404 000	0

Anslag 2020

Inkomster 2020

Avdelning 6

600	NÄRINGS-AVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-50 000	0
9621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	<u>0</u>	<u>0</u>
962100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020	0	0
9640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	<u>-10 000</u>	<u>0</u>
964000	Övriga investeringar för skogsbruket (R)	-10 000	0
9670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	<u>-40 000</u>	<u>0</u>
967000	Anskaffning av båt (R)	-40 000	0

Avdelning 7

700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	-24 525 000	0
9745	OLJESKYDD	<u>0</u>	<u>0</u>
974500	Oljeskyddsinvesteringar (R)	0	0
9750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	<u>-3 925 000</u>	<u>0</u>
975000	Fartygs- och färjeinvesteringar (R)	-3 925 000	0
9760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>-20 600 000</u>	<u>0</u>
976000	Infrastrukturinvesteringar (R)	-20 600 000	0
80-88	MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER	-3 223 000	0
9825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>-650 000</u>	<u>0</u>
982500	Investeringar (R)	-650 000	0
9840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	<u>-1 695 000</u>	<u>0</u>
984000	Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-1 695 000	0
9848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	<u>-93 000</u>	<u>0</u>
984820	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, investeringar (R)	-93 000	0
9850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-215 000</u>	<u>0</u>
985000	Investeringsutgifter (R)	-215 000	0
9855	ÅLANDS GYMNASIUM	<u>-210 000</u>	<u>0</u>
985500	Investeringsutgifter (R)	-210 000	0
9856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	<u>-60 000</u>	<u>0</u>
985600	Ålands sjösäkerhetscentrum, investeringar (R)	-60 000	0

	Anslag 2020	Inkomster 2020
9860 ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICE-MYNDIGHET	<u>-300 000</u>	<u>0</u>
986000 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, investeringar (R)	-300 000	0
Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar sammanlagt	-29 608 999	2 840 000
Anslag och inkomster totalt ovanstående	-406 723 000	370 022 000

Utveckling och hållbarhet i budgeten

Arbetet med att integrera utvecklings- och hållbarhetsagendan och hållbarhet som perspektiv i verksamheterna och i budgeten framskrider. Planering, verkställande och uppföljning för att uppnå hållbarhet inom de olika verksamheterna koordineras och samordnas i övergripande färdplaner för respektive strategiskt utvecklingsmål i agendan. Utöver denna insats pågår arbete för att tillgodose övergripande strukturella behov för att effektivisera den offentliga administrationen. I och med att implementeringen av utvecklings- och hållbarhetsagendan framskrider har också verksamheter insett behovet av sektorspecifika strategidokument för att konkretisera de strategiska utvecklingsmålen och arbetet med dessa pågår.

Landskapsregeringen har i rollen som den största offentliga aktören stor påverkan i det åländska samhället, dels som arbetsgivare, lagstiftare, utbildare, tjänsteproducent, konsument samt genom att, via olika stöd till företag, kommuner och tredje sektorn prioritera satsningar med tydlig hållbarhetsriktning. Varje åtgärd för att uppnå de strategiska utvecklingsmålen som landskapsregeringen tar får alltså effekt från flera håll. De tre hållbarhetsperspektiven, ekonomiska, sociala och miljömässiga, vägs och beaktas i relation till den verksamhet som bedrivs, både för att uppnå verksamhetsmålen och för att uppnå agendans långsiktiga strategiska utvecklingsmål.

Förutom på strategisk nivå deltar landskapsregeringen även i nätverket bärkraft.ax och andra arbetsgrupper för att stöda arbetet för ett hållbart Åland.

I sammanhanget kan nämnas de sektorspecifika EU-finansierade operativprogrammen. Innevarande programperiod som avslutas år 2020 innehåller målsättningar som väl bidrar till förverkligandet av agendan och inkommande programperiods planering pågår. Den europeiska regionala utvecklingsfondens och sysselsättningsfondens åländska program, Eruf/ESF-programmen, handlar om att utveckla och förbättra kompetensen inom arbetslivet, öka sysselsättningen, produktiviteten och innovationskapaciteten, vilket sker genom ett förnyat och diversifierat näringsliv. Strategin är att skapa förutsättningar för och att stöda innovationer och kompetens i företag och organisationer på Åland för att få näringslivet att växa smart och hållbart. Fokus läggs på långsiktighet, samverkan på olika plan, kapitalförsörjning i tidiga faser av företagets livscykel och kompetensförsörjning. I förverkligandet av målen förväntas hög sysselsättningsgrad, god skattekraft, konkurrenskraftiga företag och en långsiktigt hållbar tillväxt som bidrar till att behålla den åländska välfärden på en fortsatt hög nivå.

De EU-finansierade programmens målsättningar tangerar alla strategiska utvecklingsmål i agendan på ett eller annat sätt när programmen genomförs i förverkligandet av stödmottagarnas åtgärder.

Nedan följer ett axplock av landskapsförvaltningens strategiska och operativa arbete för att under år 2020 bidra till förverkligandet av de strategiska målen i utvecklings- och hållbarhetsagendan.

1. Välmående människor vars inneboende resurser växer

Årets insatser handlar t.ex. om att främja de äldres välmående, både hälsomässigt och socialt bland annat med fokus på digitalisering och en god mun- och tandhälsa. För yngre fortsätter arbetet med implementering av den nya lagen för barnomsorg och grundskola samt nya läroplaner, utbildning för barnträdgårdslärare, IT-tekniskt stöd i landskapets skolor, deltagande i program kring digitala lärmiljöer, stöd för kurser i svenska samt fortsatt satsning på ungdomshuset Boost och föreningen Ung resurs. Den planerade utvärderingen av inlärningsresultat och trivsel genomförs och insatser

som fokuserar på studerandes psykosociala hälsa initieras i samarbete med Folkhälsan och Helsingfors universitet. Dessutom genomförs en kartläggning av framtida utbildningsbehov samt prognostisering av utbildningsbehov år 2030 samt uppföljning av det utbildningspolitiska programmet. Projektet Kreativa barn fortgår. Utgående från fjolårets undersökning i samarbete med ÅSUB om kreativa näringar initieras arbetet för främjande av dem och ett nytt kulturpolitiskt program tas fram. Olika projekt med fokus på att förbättra folkhälsan pågår. Landskapsregeringen har ett utvecklings- och tillsynsansvar över utbildningen på Åland. Genom utarbetande av strategier, styrdokument och regelverk för de olika utbildnings- och verksamhetsformerna stöder landskapsregeringen undervisningen.

Projektet Åland 100 år fortgår och omfattar även ett digitalt läromedel inom samhällskunskap i grundskolan. Det utbildningspolitiska programmet *Kompetens 2025* som präglas av hållbarhet, jämlikhet och jämställdhet, integration, entreprenörskap, flexibilitet och digitalisering genomförs. Inom utbildning genomförs satsningar för att utveckla undervisning inom nya områden, t.ex. utveckling av undervisning i folkmusik, blåsorkester för nybörjare, kortkurser inom friluftsliv, friskvård och hälsa, både som kortkurser och en specialiserad linje. Inom yrkesgymnasiet utökas läroavtalen och utveckling av samarbetsformer med näringslivet fortskrider.

Det idrottspolitiska programmet från år 2017 fortsätter att genomföras, bland annat projektet *Motion på recept* för att uppnå mer fysisk aktivitet. Ett seminarium för idrotts- och ungdomssektorerna genomförs och portalen med samlad information om motions- och idrottsmöjligheter på Åland som utvecklats i samarbete med Åda Ab är i bruk.

För landskapsförvaltningens personals välmående läggs större fokus på förebyggande hälsovårdsinsatser för att minska antalet sjukfrånvarodagar och sänka sjukvårdskostnaderna. Kunskapshöjande insatser görs gällande jämställd hälsa. Utvecklingsarbete genomförs vid olika verksamheter för att möta de behov som uppstår.

Det strategiska kompetensutvecklings- och jämställdhetsarbetet bedrivs systematiskt i enlighet med de årliga utbildningsplanerna kompletterat med yrkesspecifik kompetensutveckling. Kunskapsbehov uppstår kontinuerligt, t.ex. med anledning av ny lagstiftning, uppdateringar av it-miljön och implementering av nya verksamhetssystem. Även utvecklings- och hållbarhetsagendan innebär ett mer övergripande ansvar för och genomförande av systematiskt kompetenslyft inom hållbarhet, både internt och externt.

Uppgraderingen av it-miljön och it-samordning ska på sikt bidra till bättre arbetsförutsättningar och arbetsmiljö samt en effektivare förvaltning som präglas av större transparens från planering av verksamheter till genomförande och uppföljning. Samarbetsstöd för it-projekt som drivs genom Åda Ab prioriteras.

2. Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället
Landskapsregeringen arbetar strategiskt för att höja samhällets tillit. Det sker genom systematiskt arbete att öka tydlighet, struktur och transparens samt kompetenshöjande insatser. Informationssäkerheten har en central roll inom samtliga verksamheter. Utbildningsinsatser och granskningar genomförs för att säkerställa myndigheternas efterlevnad, vilket sker bland annat genom inspektionsverksamhet inom t.ex. dataskydd, lotterier och offentliga upphandlingar.

Projektet med ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati med möjlighet att följa lagtingets plenum i realtid fortgår. Inom landskapsregeringen pågår också arbete för att förbättra tilliten och möjligheterna för alla att vara delaktiga i samhället. ÅSUB har en central roll

angående utrednings- och forskningsuppdrag och att förmedla information på ett tydligt och tillgängligt sätt där webbplatsen har en central roll för nyheter och interaktiva databaser.

En kartläggning av ungdomspolitik och ungdomsarbete i närområdena utförs och ligger till grund för ett åländskt ungdomspolitiskt program. Ungdomspolitiken ska fungera sektorövergripande och omfatta beslut och åtgärder som påverkar villkoren för unga åländska kvinnor och män inom områden som utbildning, arbete, boende, hälsa, fritid, kultur och inflytande. Ungdoms- och demokratiprojektet fortgår.

Uppdateringen av den elektroniska lagsamlingen, ÅLEX, sker kontinuerligt och tillhandahålls utan avgift på landskapsregeringens webbplats.

Ett nytt integrationsfrämjande program tas fram med utgångspunkt i enkätundersökningen om att leva och bo på Åland som inflyttad. Undersökningen görs i samarbete med ÅSUB och målsättningen är att utveckla och förbättra integrationspolitiken och integrationsarbetet i landskapet. Projektet "En säker hamn" i samarbete med ÅHS, kommuner och tredje sektorn fortskrider. Insatser inom kompetensutveckling genomförs inom integration.

Utbildning och kompetensutveckling genomförs för att förverkliga landskapsregeringens handlingsplan 2019 - 2025 om lika villkor för hbtqia personer i det åländska samhället. Som uppföljning till studien om upplevd diskriminering från år 2010 genomförs en ny studie som publiceras under året.

Landskapsregeringens jämställdhetspolitik och jämställdhetsarbete utgår från *Agenda för jämställdhet 2019 - 2030* med fokus på mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, män och maskulinitet samt kvinnors/flickors och mäns/pojkars hälsa och livskvalitet.

Utvecklandet och implementeringen av alarmsystemet Åalarm och byggandet av polismyndighetens nya polishus framskrider. Andra fokusområden är polisens närhet och tillgänglighet för ökad trygghet i samhället, arbete mot våld i nära relationer och bekämpning av narkotika.

Inom hälso- och sjukvård anpassas verksamheten till den nya socialvårdslagen och äldrelagen. En ny vision, värdegrund och strategi utarbetas och organisatoriska förberedelser görs inför den nya socialvårdslagen. Arbetet omfattar en omorganisering av kommunernas socialvård för att bland annat uppnå en likvärdig service, större integritet och ett gott rättsskydd.

Inom infrastrukturen handikappanpassas landgången till m/s Michael Sars och inom bostadsproduktion ges möjligheter till ett attraktivt och klimatvänligt boende som är tillgängligt för olika samhällsgrupper inkluderande stöd för reparation, energieffektivisering, klimatvänliga åtgärder samt hissar och ramper för ökad tillgänglighet. Dessutom beviljas räntestöd för produktion av hyresbostäder.

Arbetsmarknadsåtgärder handlar om sysselsättningsfrämjande åtgärder för arbetslösa samt sysselsättningsstöd för anställning, praktik, läroavtalsutbildning, deltidsarbete och start av företagsverksamhet. Utöver det genomförs projekt som är inriktade på särskilda kategorier arbetslösa med svag ställning på arbetsmarknaden, kurser och vägledning. Dessutom görs satsningar på individuella lösningar inom utbildning eller validering för t.ex. upprätthållande eller komplettering av befintlig kompetens. Fokus ligger också på kvalitetshöjande insatser inom interna arbetsprocesser, förbättra matchningen på arbetsmarknaden, öka användandet av e-tjänster samt främja samarbete med andra myndigheter.

Föreningslivet, på samma sätt som samhället i övrigt, ska präglas av möjligheter till delaktighet. Landskapsregeringen beviljar stöd till föreningslivet och prioriterar förnyelse, jämställdhet, integration, hälsofrämjande och hållbar utveckling i fördelningen. Insatser för att upprätthålla verksamheter vid Pelaren och Fix-tjänst fortgår.

Arbetet med jämlika löner för likvärdigt arbete samt harmonisering av ålderstillägg/erfarenhetstillägg och minimigrundlöner fortgår.

Landskapsregeringen fortsätter genomförandet av "Ett tillgängligt Åland", åtgärdsprogram för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik 2017-2020.

3. Allt vatten har god kvalitet

Arbetet att säkerställa att allt vatten har god kvalitet handlar om kontinuerlig vattenövervakning och undersökningar av grundvatten, sjöar samt kust- och havsområden utgående från EU-direktiv. Utöver det genomförs utredningar, undersökningar och informationsinsatser kopplat till vattenförsörjning och avloppsvattenbehandling, vattenvård och vattenförvaltning etc. Informationsinsatserna genomförs för bland annat ökad kännedom om miljölagstiftning och kemikalieområdet samt för att höja medvetenheten om vattenmiljöns tillstånd och vattenvården. Utredningarna ligger sedan till grund för framtagande och genomförande av lagstadgade åtgärdsprogram förvaltningsplan och havsområdesplan samt konkreta vattenförbättrande åtgärder som baseras på de utredningar som görs.

Arbetet med framtagande av en ny modern vattenlag slutförs under året, vilken som ger ett tydligt regelverk för att hållbarhet ska uppnås.

De treåriga Interreg Central Baltic-projekten Coast4Us och Seabased Measures pågår.

Stöd beviljas bland annat för att bedriva klimatvänligt jordbruk, hållbart skogsbruk och fiske som gynnar vattenmiljön. Ytterligare åtgärder för att trygga vatten av god kvalitet genomförs i enlighet med oljeskyddsplanen för åren 2020-2024.

4. Ekosystem i balans och biologisk mångfald

För att få underlag för uppföljning och utvärdering av miljöåtgärder riktade till lantbruket, för miljölagstiftning och andra styrmedel genomförs en systematisk uppföljning av lantbruket. Informationsinsatser genomförs för att öka kännedom om miljölagstiftning och kemikalieområdet samt för att höja medvetenheten och kännedomen om LBU-programmets påverkan på vattenmiljön och den biologiska mångfalden. Betande djur bidrar till att landskapsbildens traditionella drag bevaras och är viktig för att främja den biologiska mångfalden. Landskapsregeringen stöder djurhållning med betande djur, genom rådgivning och privat avbytarservice. En allmän utveckling av djursektorerna är också nödvändig för att behålla underlaget för de lokala livsmedelsindustrierna.

SkogsÅland2027 fortsätter att förverkligas för att uppnå ett hållbart skogsbruk. Insatser för skogsbruksåtgärder och en välfungerande rådgivning ges för att uppnå ett hållbart och kvalitetsinriktat skogsbruk. Det handlar om en ekonomisk virkesproduktion, beaktande av den biologiska mångfalden, landskapsvård, vattenvård, fornminnesvård och skogens mångsidiga sociala funktioner. Förnyelseåtgärder för skogsägare som drabbades av stormen Alfrida görs för att förnya de skadade ytorna och insatser görs för att ta tillvara så mycket som möjligt av råvaran. Stormen medförde att den skogliga datan i portalen MinSkog är inaktuell och behöver uppdateras. Dessutom vidareutvecklas GIS-tjänster och GIS-baserad ärendehantering.

Förverkligande av Natura 2000-programmet fortgår. För att säkerställa att den gynnsamma bevarandestatusen bibehålls och förhindrar försämring av livsmiljöerna inom skyddsområden

genomförs en vetenskaplig dokumentation, uppföljning och övervakning av naturreservat och Natura 2000-områden. Skötselplaner upprättas på basen av aktuella förekomster för fastighetsverkets skötselåtgärder och en plan för åtgärder för restaurering av ett våtmarksområde upprättas. Utöver detta genomförs en kontinuerlig skötsel och restaurering av landskapets naturreservat och genbank.

Övervakning, provtagning och inspektioner genomförs med fokus på att bekämpa och övervaka djursjukdomar, utrotning av fisksjukdomen VHS och ID-övervakning av produktionsdjur samt kontroll av främmande ämnen i animaliska livsmedel.

Produktion av fiskyngel för utplantering stärker och upprätthåller lokala fiskbestånd, vilket stärker förutsättningarna för fisketurism och yrkesfiske. Dessutom genomförs andra åtgärder för att skydda och stärka de lokala bestånden av fisk och kräfta.

Den europeiska havs- och fiskerifondens program, EHFF-programmet, handlar om att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskeribestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet.

Lantbrukets EU-finansierade operativprogram handlar bland annat om stöd för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ekologisk produktion samt stöd till livsmedelsindustrin samt rådgivning och kunskapsöverföring för att trygga ett konkurrenskraftigt och hållbart jordbruk. Den främsta prioriteringen är att säkerställa en tillräcklig primärproduktion för att tillgodose livsmedelsindustrin med råvaror och livsmedel för konsumenterna.

Genom information, rådgivning och lagstiftningsåtgärder samt stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet skapas en god jaktkultur med aktiv viltvård, bra möjlighet till övningsskytte och sunda viltstammar i landskapet. Viltet är en ekologisk och närproducerad naturtillgång som bör förvaltas och nyttjas på ett hållbart sätt.

5. Attraktionskraft för boende, besökare och företag

Landskapsregeringen bedriver en aktiv informationsverksamhet på det politiska planet för att synliggöra Åland nationellt och internationellt. Under året arrangeras såväl aktiviteter på hemmaplan som deltagande i arrangemang på bortaplan, t.ex. AlandicaDebatt, Almedalen, SuomiAreena, Ålandsakademin samt verksamhet i Helsingfors och Bryssel.

Hög attraktionskraft för boende bidrar till högre attraktionskraft för besökare. En blomstrande besöksnäring bidrar till sysselsättningsmöjligheter och det finns ett brett utbildningsutbud. Satsningar på rekrytering, sysselsättning och inflyttning är centrala för ett bärkraftigt Åland. Ett nytt integrationsfrämjande program tas fram för ett inkluderande samhälle där alla har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Programmet baseras på resultaten från ÅSUB:s enkät som genomfördes under hösten 2019. Syftet är att utveckla och förbättra integrationspolitiken och det integrationsfrämjande arbetet inom landskapets verksamheter. Kompetensutveckling, information och samordningsinsatser genomförs inom integration.

Satsningar på cykelvägar fortskrider. Vägförbättringsåtgärder och byggande av cykelvägar fortsätter, vilket även har en positiv inverkan på trafiksäkerheten. Skärgårdens attraktionskraft upprätthålls med bland annat lokal läkemedelsdistribution. Flera miljöprofilerade satsningar fortgår under året, Turismstrategin 2012 - 2022, varumärkesplattform, MatÅland och Green Key certifiering. Andra satsningar är utveckling av landsbygden genom Leader-stöd, utveckling av landsbygdsnäringen för att stärka den lokala produktionen, möjligheter till investeringar för att utveckla konkurrenskraften och hållbar produktion, prioritering av åtgärder för utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården,

stöd för året-runt detaljhandelsverksamhet i skärgården samt internationalisering och export av varor och tjänster.

Utvecklingsarbete inom digital registerföring pågår för fasta fornlämningar, maritimt kulturarv, bebyggda kulturmiljöer och bebyggelseobjekt. Målet är att sammanställa information om värdefulla åländska kulturmiljöer på webben och på så sätt göra informationen tillgänglig för såväl forskning, infrastrukturplanering som för den stora allmänheten.

Insatser görs för genomförandet av Tall Ships Race år 2021 och Ålands 100 årsjubileum åren 2021 - 2022. Ytterligare insatser avsätts för aktörer att utveckla evenemangsÅland samt vidareutveckling av Åland Convention Bureau. Evenemangsstöd beviljas för att arrangera publika evenemang med fokus på besökande utifrån. Stöd beviljas till föreningar, kommuner och tredje sektorn och åtgärder med tydlig hållbarhetsriktning prioriteras. Uppbyggnaden av permanenta utställningar i Eckerö post- och tullhus påbörjas och planeringen av besökscentrum i Bomarsund fortsätter.

Attraktionskraften är starkt förknippad med en stabil offentlig sektor. Landskapsförvaltningen fokuserar på styrning och samordning av landskapets resurser för att uppnå största möjliga nytta.

Revideringen av upphandlingsprocessen och hållbara upphandlingar beaktar ekonomiska, sociala och miljömässiga krav. Målet är krav riktade mot både leverantörer och de varor eller tjänster som upphandlas samtidigt som medvetna konsumtions- och produktionsmönster inom och utanför landskapsregeringens organisation utvecklas, vilket även bidrar till högre attraktionskraft för privat näringsverksamhet på Åland.

Förutsättningar skapas för ett hållbart och lönsamt näringsliv, skogsbruk, fiske, landsbygdsutveckling och jordbruk som bidrar till ekonomisk tillväxt och skapar sysselsättning i hela det åländska samhället. Flera arbetstillfällen skapas genom en omställning till cirkulär ekonomi.

Landskapets trafiksystem upprätthålls och utvecklas för att skapa goda förutsättningar för boende, besökare och företag. Det inkluderar kontinuerliga insatser till vägar, broar, kollektivtrafik och skärgårdstrafik. Investeringar görs för att förbättra vägnätet, bygga cykelvägar, utveckla kollektivtrafiken och förnya tonnaget med särskilt fokus på hållbara transportlösningar.

Den nya uppkörnings- och övningsbanan färdigställs, vilket effektiviserar verksamheten och gör övning och uppkörning säkrare för såväl kunder som personal.

Praktikantplatser erbjuds för att ge högskolestuderande möjlighet till praktik inom sitt utbildningsområde eller att knyta kontakter med arbetslivet på Åland. Dessutom erbjuds två praktikplatser hos Ålands specialrådgivare vid Finlands EU-representation i Bryssel.

På sjösäkerhetsområdet görs insatser som tillgodoser marknadens förändrade behov.

6. Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet
Arbetet med fysisk strukturutveckling på Åland fortgår tillsammans med genomförandet av Energi- och klimatstrategin. Insatser inleds för att analysera hur man kan åstadkomma effektivare kollektivtrafiksystem som är attraktivt och hållbart, utveckling av byggsektorn för ett hållbarare byggande och förverkligandet av en biogasanläggning på Åland. En hållbar energiomställning i form av satsning på storskaliga solcellsanläggningar utreds.

Samarbetsprojektet med Flexens Ab om utvecklingen av en testplattform för smarta energinät på Åland fortgår och är en viktig del i arbetet att åstadkomma ett skalbart fossilfritt energisystem. Landskapsregeringen främjar övergången och en utbyggnad av infrastrukturen genom

snabbladdningsstationer på strategiska platser, så som etablering av laddstationer vid turistanläggningar och vid flerbostadsbyggnaders boendeparkeringar.

Landskapsregeringen deltar i eller genomför även energiutvecklingsprojekt i form av förstudier, utrednings- och samarbetsprojekt med externa aktörer, bland annat genomförs en oberoende utredning gällande el-distributionsföretagens struktur.

Utvecklingen av de geografiska informationssystemen, GIS, fortgår.

Färjeinvesteringar genomförs för att uppnå bättre tillgänglighet, säkerhet och mindre miljöpåverkan genom minskad användning av fossilt bränsle.

Informations och kommunikationsinsatser genomförs kontinuerligt för förankring av de insatser som planeras. Insatser genomförs även angående övervakning och utveckling av elsäkerheten, utbildning, information samt examensprov.

Inom Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum installeras LED lampor i utställningsmiljöerna.

7. Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

Flera av de åtgärder som tas upp under detta mål ingår också som åtgärder under andra mål. Anledningen till att de presenteras här är för att de bidrar till bilden av Åland som destination och bidrar till förändring av vårt eget beteende och de hållbara alternativ som står till buds.

Den digitala servicen till och kommunikation med kunder och övriga intressentgrupper utökas.

För att klara av landskapets framtida utmaningar lyfter landskapsregeringen upp inflyttning som en viktig nyckel och det ställer också krav på en framgångsrik hantering av integrationsfrågorna.

Arbetet med revidering av upphandlingsprocessen och hållbara upphandlingar som beaktar ekonomiska, sociala och miljömässiga krav fortgår. Målet är krav riktade mot både leverantörer och de varor eller tjänster som upphandlas samtidigt som medvetna konsumtions- och produktionsmönster inom och utanför landskapsregeringens organisation utvecklas, vilket även bidrar till högre attraktionskraft för privat näringsverksamhet på Åland. Hållbara upphandlingar leder även till en mer hållbar konsumtion av varor och tjänster inom förvaltningen.

Landskapsregeringens målsättning är att sträva mot en cirkulär ekonomi, ett kretsloppssystem som innebär att produkters mervärde bevaras så länge som möjligt och att avfall minimeras. Det cirkulära systemet innebär att produkter som nått slutet av sin livscykel fortsätter att nyttjas i en ny produktion när den inte längre kan repareras och skapar därmed ytterligare värde. Omställning till en cirkulär ekonomi ska minska på resursuttaget, öka värdet och spara pengar genom att förlänga produkters livslängd samt att ge fler arbetstillfällen. Avfall minimeras, biologiskt material komposteras eller rötas och används därefter som gödsel och ett hållbart och resurseffektivt samhälle leder även till lägre utsläpp av växthusgaser. Aktuella åtgärder handlar om att utveckla statistik på området i samarbete med ÅSUB, sammanställa avfallsstatistik, öka skrotning av uttjänta fordon, informationsutbyte inom cirkulär ekonomi över vad som görs i de nordiska länderna och att genomföra kampanjer i samarbete för att förebygga avfall och informera om cirkulär ekonomi för att influera till en beteendeförändring i samhället.

Landskapsregeringens strategiska arbete inom skogsnäringen tas upp under utvecklingsmål fem och många av insatserna som genomförs skapar förutsättningar för att uppnå hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster.

Landskapsregeringens arbete med att utarbeta nya programförslag för programperioden 2021 - 2027 för de EU-finansierade operativprogrammen inom bland annat områdena företagande, social inkludering, lantbruk, fiske, kompetensutveckling, utbildning samt forskning och utveckling fortgår under året med avsikten att ett programutkast ska färdigställas. Insatser som genomförs inom operativprogrammen bidrar bland annat till att skapa förutsättningar för hållbara konsumtions- och produktionsmönster inom flera olika sektorer i det åländska samhället.

Landskapsregeringen bidrar även till att primärnäringar och näringslivet genom olika insatser blir mer hållbara vilket gynnar både Åland som hållbar destination och stärker företagets konkurrenskraft. Exempel inom turismstrategin är arbetet med att certifiera turistföretag enligt Green Key. Inom livsmedelsindustrin och livsmedelsförädling läggs fokus på Ny Nordisk Mat och MatÅland 2021 för att stärka Åland som en stark matregion.

Åtgärder för att höja den åländska kollektivtrafikens attraktivitet och användning redogörs för under utvecklingsmål fem och målsättningen stöder även detta mål. På liknande sätt stöder ett utvecklat geografiskt informationssystem att bättre och nya tjänster utvecklas.

ÖVERSIKT ÖVER LANDSKAPETS INVESTERINGSPLANER

Avsikten med översikten är att ge en ungefärlig bild av investeringsvolymen för landskapsregeringens projekt. Kostnaderna är därför endast angivna i miljoner euro och inplacerade under de år de huvudsakligen antas bli genomförda. Stora investeringar har dock fördelats mellan åren.

Översikten är uppgjord på basen av den information som legat till grund för budgetförslaget för 2020. Alla kostnader är exklusive moms.

Avsikten är att ge en bild av hur projekten kan förverkligas, inte när och hur de budgeteras.

Byggnadsprojekt	År 2019	År 2020	År 2021
	milj. euro	milj. euro	milj. euro
Fastighetsverkets byggnadsprojekt			
Polishus inkl. tomt	0,2	6,0	5,8
Övriga mindre reparationer och åtgärder	4,0	4,0	4,0
Planering, om- och nybyggnation Gullåsen	0,3	0,0	0,0
Besökscentrum Bomarsund	0,0	0,2	2,6
Infrastrukturavdelningen			
Kortruttsinvesteringar	5,5	13,1	14,5
Renoveringsprojekt broar	4,2	4,8	6,0
Vårdöbron	0,8	0,0	0,0
Övriga broar och hamnar	1,9	2,7	3,6
Uppskattad kostnad	16,9	30,8	36,5

2019-10-10
Johan Flink
ÅSUB

Ekonomisk översikt hösten 2019

Den globala ekonomin

Den globala tillväxten har gått in i en avmattningsfas. Utöver faktumet att flera viktiga ekonomier börjar nå slutet av konjunkturcykeln har handelskriget mellan USA och Kina ytterligare en dämpande effekt på den redan försvagade världsekonomin. Osäkerheten i världshandeln och dess inverkan på investeringsviljan påverkar tillverkningsindustrin runt om i världen negativt. Lågkonjunkturen tycks ha kopplat ett grepp om tillverkningsindustrin i eurozonens ekonomiska motor Tyskland. Rädslan framöver är att de negativa chockvågorna sprider sig ut i den övriga ekonomin och till allt fler länder. Hittills är dock arbetsmarknaderna och den inhemska efterfrågan intakt i både Finland och Eurozonen i stort.

Den oberäkneliga handelskonflikten mellan USA och Kina ökar den globala osäkerheten vilket minskar både investeringsvilja och handel. Den senaste utvecklingen är ytterligare en eskalering i konfliktnivån mellan länderna under augusti. Den minskande världshandeln beror troligtvis inte i första hand direkt på denna handelskonflikt, men den fortsatta spänningen mellan världens två största ekonomier försvagar den globala handeln och tillväxten ytterligare.

Turerna kring Brexit fortsätter att utgöra en konstant källa till osäkerhet. I dagsläget är deadline för en hård Brexit satt till 31 oktober, men vad som kommer att hända är fortfarande oklart. Osäkerheten kring Brexit bedöms dämpa investeringarna i EU¹ och innebär ytterligare motvind för den tröggående europeiska ekonomin.

Den avsvalnande världsekonomin håller nere efterfråga och pris på olja. Sedan våren har svaga ekonomiska indikatorer och ökad osäkerhet kring världshandeln lett till sjunkande priser och framtidsförväntningar.² Den geopolitiska osäkerheten i Mellanöstern fortsätter dock att lägga en riskpremie på oljepriset.³ *Priset på råolja* (Brent) förväntas ligga på ett medelvärde kring 64 USD per fat detta år för att sjunka marginellt nästa år (2020). Attackerna mot den saudiska oljeproduktionen i september tillför dock en förhöjd osäkerhet, då priserna kan stiga betydligt ifall situationen eskalerar.

---

¹ Sveriges Riksbank (2019) Penningpolitisk rapport, s. 26.

² US Energy Information Administration (2019) [Short-Term Energy Outlook September 2019](#).

³ Sveriges Riksbank (2019) Penningpolitisk rapport, s. 9.

Den amerikanska ekonomiska tillväxten ser ut att mattas av efter en lång period av uppgång. Tillverkningsindustrin ser allt negativare på framtiden och risken finns att detta sprider sig till tjänstesektorn. Den eskalerande handelsdispyten med Kina påverkar dessutom tillväxten genom en minskande investeringsvilja.

Arbetslösheten i USA ligger på historiskt låga nivåer (i september 3,5 procent). Hjälpt av den starka arbetsmarknaden är hushållens konsumtion stark och det amerikanska konsumentförtroendet har hållits kvar på en hög nivå.⁴

Den amerikanska dollarn stärktes gentemot de flesta valutorna inklusive euron under de två första kvartalen i år (2019). Dollarns funktion som säker hamn innebär att efterfrågan, och därmed värdet, ökar i takt med den ökade osäkerheten i världsekonomin.

Eurozonens tillväxtutsikter är pessimistiska. Den samlade bedömningen hos prognosinstituten är att BNP-tillväxten i år ligger kring 1,1 procent för att sedan ligga kvar på ungefär samma nivå under 2020.

Tillväxtförväntningarna inom euroområdet har försämrats de senaste månaderna i takt med att svag ekonomisk data publicerats. Det är i första hand en nedgång inom tillverkningsindustrin som pressat ner tillväxtförväntningarna. En avsvalnande världsekonomi och osäkerhet kring världshandeln minskar den globala efterfrågan på tillverkningsindustrin.

Särskilt oroande är faktumet att det är den tyska tillverkningsindustrin som leder denna negativa utveckling. Tyskland har under en lång tid fungerat som eurozonens ekonomiska motor och en nergång som sprider sig från tillverkningsindustrin brett i den tyska ekonomin skulle få betydande effekter runtomkring i Europa.

Tjänste- och byggnadssektorerna är mindre beroende av exportefterfrågan än tillverkningsindustrin. Den fortsatt starka inhemska arbetsmarknaden har därför än så länge kunnat upprätthålla efterfrågan i dessa branscher.

Trots vikande tillväxtsiffror är arbetsmarknaden i eurozonen fortsatt stark. Arbetslösheten låg i augusti på 7,4 procent, vilket är det lägsta nivån sedan 2008 då den låg på 7,3 procent. Även sysselsättningen har fortsatt att öka under året. En möjlig förklaring till att arbetsmarknaden inte följt nedgången i BNP-tillväxt är att den minskande exportefterfrågan i första hand drabbar kapitalintensiva branscher, medan arbetsintensiva branscher kommer relativt lindrigt undan.⁵

Hushållens *förtroendeindikator* inom eurozonen har visat en neråtgående trend sedan slutet av 2017.⁶ Förtroendet ligger dock fortfarande över långtidsvärdet och stöds av en fortsatt stark arbetsmarknad.

---

⁴ OECD (2019), OECD.Stat (databas), hämtad 12 september 2019.

⁵ ECB (2019) [ECB staff macroeconomic projections for the euro area - September 2019](#), s.12.

⁶ European Commission (2019) [Business and Consumer Surveys](#).

Både den amerikanska (FED) och europeiska (ECB) centralbanken har redan börjat möta den kommande avmattningsfasen med stimulanser. Utöver konjunktursvackan motiverar även de låga inflationsnivåerna stimulanser, särskilt i Eurozonen. Förutsättningarna för genomförandet av stimulanser är dock klart fördelaktigare för FED än för ECB.

FED har under de tre senaste åren gradvis höjt styrräntan, vilket innebar att den i somras låg på 2,5 procent. Sedan dess har den sänkts 50 punkter, vilket väntas efterföljas av ytterligare 50 punkter innan utgången av 2020. ECB å sin sida är fortfarande kvar i sin historiskt expansiva räntepolitik, där referäntan⁷ legat på 0 eller 0,05 procent i hela fem och ett halvt år. Utrymmet för några räntesänkningar i FEDs kaliber finns därför inte. I september annonserade ECB ett nytt stimulanspaket som innebar att inlåningsräntan sänktes med tio punkter till -0,5 procent och att banken återupptar sina köp av räntepapper (s.k. *quantitative-easing*).⁸

Tremånaders Euribor-räntan fortsätter att sjunka det kommande året. Den låg i augusti på minus 0,418 procent. Prognoserna ligger på nivåer kring minus 0,6 både på kort och medellång sikt. Några räntehöjningar finns inte på horisonten i och med konjunkturläget och lanserandet av ytterligare stimulansåtgärder från ECB i september.

ECBs långvariga svårigheter att ge ekonomin tillräcklig stimulans och hålla inflationen uppe har lett till att allt fler röster höjs för mer expansiv finanspolitik inom eurozonen. Utöver ECBs svårigheter framförs dagens ränteläge, där flera länder kan få betalt för att låna som ytterligare argument för en lösare finanspolitik.⁹

Avslutningsvis kan konstateras att *Kinas utsikter* har försämrats som en konsekvens av handelskonflikten med USA. Kina brottas dessutom med en sviktande inhemsk efterfrågan som riskerar att dämpa tillväxten ytterligare framöver. Expansiv finans- och penningpolitik väntas framöver för att driva upp tillväxten. Ytterligare minskningar av Yuanens värde ligger även på bordet, men väntas inte bli allt för stor med tanke på risken för kapitalflykt.

Finland

Finlands ekonomi börjar sakta in efter en kort tid av goda tillväxtsiffror. De orosmoln som observeras såväl globalt som i eurozonen kommer att dra med sig Finland. Finland är en liten öppen ekonomi och därmed starkt beroende av den världsekonomi som just nu präglas av osäkerhet och recessionsrisk. Att Finlands största avsättningsmarknad för exportvaror, Tyskland, ser ut att leda eurozonens nedgång är särskilt oroväckande. Ett visst hopp kan möjligtvis sättas till den inhemska efterfrågan i Finland, som gynnas av en stark arbetsmarknad och låga räntor, samt en något expansiv statsbudget.

---

⁷ ECBs huvudsakliga verktyg för att genomdriva centralbankens penningpolitik.

⁸ ECB (2019), [pressmeddelande Penningpolitiskt beslut 12 september 2019](#).

⁹ Exempelvis [The Economist, "Germany needs fiscal stimulus here's how to do it", 22 augusti 2019](#); [Dagens Industri, "Dags för en finanspolitisk renässans", 19 september 2019](#).

Den finländska BNP-tillväxten är inne i en inbromsningsfas efter att under 2016–2017 legat kring tre procent. Fjolårets (2018) BNP uppgick till 1,7 procent.¹⁰ I år väntar sig *finansministeriet* att tillväxten hamnar kring 1,5 procent, för att sedan dämpas ytterligare till 1,0 procent år 2020.¹¹

Finland påverkas starkt av den europeiska situationen där vi ser en sjunkande framtidsstro inom tillverkningsindustrin. En minskad europeisk efterfrågan för den finländska tillverkningsindustrin börjar även påverka industrins framtidsstro i Finland.

Den finska exportindustrin har hittills varit stark. Destinationen för de finska exportvarorna är huvudsakligen eurozonen och framförallt Tyskland. De minskande investeringarna och den europeiska industrins kräftgång innebär därför betydande utmaningar för den finska industrin framöver. Prognosinstituten väntar sig en markant minskning i exporten nästa år.

Konjunkturindikatorn för produktionen följde under 2018 en sjunkande trend. Vid årsskiftet 2018/2019 sjönk trendindex under tioårsmedelvärdet. Under januari–juli 2019 har dock trenden vänt och indikatorn visar allt positivare värden. Med tanke på de orosmoln som hopat sig sedan juli väntar vi oss inte att uppåtgången blir långvarig.¹²

Inflationen väntas i år hamna kring 1,0 procent för att därefter stiga marginellt till 1,1 år 2020. Inflationen har främst drivits uppåt av boende, mat, alkohol och tobak¹³, där de två sistnämnda har fått höjda skatter under året.

Arbetsmarknaden har utvecklats starkt under de två senaste åren. Arbetslösheten har sjunkit stadigt och låg i augusti på 6,8 procent, vilket bara är 0,4 procentenheter ifrån lägstanivån före finanskrisen.¹⁴ De flesta bedömare väntar sig även att arbetslösheten sjunker ytterligare någon tiondels procentenhet under 2020.

Även antalet sysselsatta har haft en positiv utveckling. Näringslivets forskningsinstitut (ETLA) uppskattar att antalet sysselsatta ökar med 21 000 personer under 2019, samtidigt väntas sysselsättningsgraden öka från 71,7 procent ifjol (2018) till 72,4 procent i år.¹⁵

Framöver väntas dock utvecklingen på arbetsmarknaden stagnera. *De relativa arbetslöshets- och sysselsättningstalen* väntas ligga kvar på samma nivåer, då tillväxten av *antalet sysselsatta* väntas vara obefintlig och arbetskraftens storlek oförändrad.

Under tillväxtfasen har *mismatch*-problem på arbetsmarknaden inneburit problem för de finländska företag som velat växa. Framöver kommer dessutom sysselsättningsstillväxten hämmas av den nedåtgående konjunkturen. Invandringen är i dagsläget inte tillräcklig för att motverka den minskande befolkningen i arbetsför ålder.

---

¹⁰ Statistikcentralen, Nationalräkenskaper.

¹¹ Finansministeriet (2019), [Ekonomisk översikt hösten 2019](#)

¹² Statistikcentralen, [Konjunkturindikator för produktionen](#)

¹³ ETLA (2019) [Suhdanne 2019:2](#)

¹⁴ SEB (2019) [Nordic Outlook September 2019](#)

¹⁵ ETLA (2019) [Suhdanne 2019:2](#)

Efter två år av stadig uppgång nådde *hushållens förtroende för ekonomin* i slutet av 2017 den högsta noteringen på mer än 20 år och näst högst i EU. Sedan dess har förtroendeindikatorn rasat och ligger nu strax över EU-genomsnittet.¹⁶ Särskilt förväntningarna på den finska ekonomin i stort är lågt bland hushållen.¹⁷

Den förbättrade sysselsättningen syns även i en ökande lönesumma. Under 2018 steg lönesumman med nästan fem procent, och under de två första kvartalen i år har tillväxten legat på drygt fyra procent på årsbasis.¹⁸ Den stagnerande sysselsättningen innebär att höjningar av lönenivån ensam kommer att öka de finska hushållens köpkraft framöver. Hushållens procentuella sparande väntas vara oförändrat.

I Finland väntas samma mönster som i Eurozonen i stort, nämligen att den inhemska efterfrågan kommer att stå för BNP-tillväxten.

Nästa år kommer den privata konsumtionen få en viss skjuts av att den minskade semesterpenningen för offentligt anställda avslutas och skattelättnader för låginkomststagare införs. Höjda punktskatter på konsumtionsvaror kommer dock att delvis motverka detta.

Den sjunkande tillväxten tillsammans med den finska regeringens ökade utgifter gör att den finländska statens skuld som andel av BNP återigen ökar och riskerar att återigen nå 60 procent under 2020. I budgetpropositionen för 2020 finns nya lån på två miljarder euro med. Det internationella ränteläget innebär dock att den finska staten lånar till minusränta, och därmed får betalt för de nyupptagna lånen.¹⁹

Sverige

Även Sveriges ekonomi har gått in i en avmattningsfas. Sedan sommaren har allt fler negativa siffror radats upp. Under det andra kvartalet steg BNP med 1,0 procent jämfört med andra kvartalet 2018. Som jämförelse var tillväxten på årsbasis 1,7 procent under första kvartalet och 2,9 procent för ett år sedan.²⁰

Tillverkningsindustrins svårigheter tycks även ha nått Sverige. Konfidensindikatorn för tillverkningsindustrin hade i augusti sjunkit fyra månader i rad och nådde då sin lägsta nivå sen 2013. Indikatorn sjönk samtidigt under det historiska medelvärdet.²¹ Den svaga världshandeln och den europeiska inbromsningen är negativ för den exportberoende tillverkningsindustrin, och väntas tära alltmer på de hittills välfyllda exportorderböckerna. Den svaga kronan utgör en viss lättnad för den svenska

---

¹⁶ EUROSTAT (2019) databas.

¹⁷ Statistikcentralen, konsumenternas förtroende.

¹⁸ Statistikcentralen, Lönesummaindex

¹⁹ YLE nyhetsartikel "Suomi teki ennätyksen valtiolainojen halpuudessa – Velka kasvaa, mutta korkoihin uppoaa saman verran kuin 28 vuotta sitten", 18 september 2019.

²⁰ SCB, nationalräkenskaper. Samtliga förändringar på årsnivå samt kalenderkorrigerade och säsongrensade.

²¹ SCB (2019) SCB-Indikatorer augusti 2019.

exportsektorns konkurrenskraft.

De svenska hushållens förtroendet för landets ekonomi har sjunkit stadigt under året. Utöver detta ser vi även en ökning av rädslan för att bli arbetslös. Tillsammans med kvarliggande effekter av bostadsprisnedgången 2017 håller denna osäkerhet inför framtiden tillbaka hushållens konsumtion.²² Under årets första halva ökade hushållskonsumtionen endast med 0,6 procent, vilket är en tydlig inbromsning.²³

Även den svenska arbetsmarknaden börjar uppvisa avmattningstecken och ser ut att lägga en synnerligen stark period bakom sig. Antalet sysselsatta har ökat stadigt och nästan undantagslöst under hela decenniet sedan finanskrisen, men hade i juli inte visat någon ökning tre månader i rad. Arbetslösheten låg i augusti på 7,1 procent, vilket är en ökning med 1,0 procentenheter jämfört med augusti 2018.²⁴ Minskad jobbtillväxt innebär att arbetslöshetsgraden efter flera år av minskning nu sakta börjat klättra uppåt.²⁵

Osäkerheten i den globala ekonomin försvagar små valutor då investerare söker trygga valutor, i synnerhet den amerikanska dollarn. I normala fall skulle den svenska högkonjunkturen kunnat motverka denna effekt, men den svenska riksbankens expansiva penningpolitik har pressat ner värdet under hela högkonjunkturen denna konjunkturcykel. Kronans växelkurs i förhållande till euron var i september i år (2019) 10,70 för en euro, och har i tre års tid legat under sitt långtidsmedelvärde²⁶ gentemot euron (9,31).

Storbankerna SEB och Nordea spådde båda i sina septemberprognoser att en euro skulle motsvara 11,00 kronor vid årets slut. Sen dess har dock Riksbanken överraskat marknaden genom att stå fast vid en planerad räntehöjning inom det närmsta halvåret. Beskedet har redan lett till en förstärkning av kronan och det är troligt att den vid årets slut ligger något under 11-kronorsgränsen. Det återstår dock att se huruvida Riksbanken genomför höjningen och huruvida de lyckas övertyga marknaden om att de kommer att genomföra den.

Riksbanken förutspår en gradvis förstärkning av kronan framöver. Den rätt omfattande importen från Sverige till Åland skulle då å andra sidan fördyras, men nettoeffekten av en starkare krona i förhållande till euron skulle vara positiv. Med detta sagt så har Riksbanken fått se sina förväntningar på en starkare krona komma på skam de två senaste åren.

---

²² Nordea (2019) [Economic Outlook](#).

²³ SCB (2019) [SCB-Indikatorer augusti 2019](#).

²⁴ SCB (2019) [SCB-Indikatorer september 2019](#).

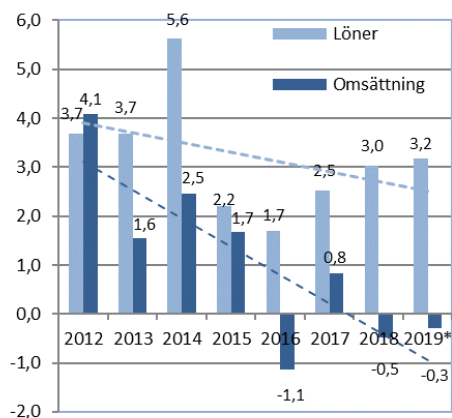
²⁵ SEB (2019) [Nordic Outlook September 2019](#)

²⁶ Lågtidsmedelvärde 2000–2018.

Åland

Enligt ÅSUB:s registeruppgifter har den årliga tillväxten av värdet på den samlade omsättningen i det privata näringslivet trendmässigt sjunkit sedan 2012 (Se Figur 1 nedan).

Figur 1. Omsättningens och lönesummans tillväxt i det åländska näringslivet, (procent), 2012–2019

Omsättningens trendtillväxt²⁷ var positiva 4,1 procent under 2012 för att sedan sjunka till en minskning av den samlade produktionen motsvarande -1,1 procent 2016, allt räknat i nominella värden. Den svaga utvecklingen 2016 berodde framför allt på en nedgång inom den dominerande transportsektorn, samt byggbranschen.

Om årets prognos om -0,3 procent utfaller skulle tillväxttrenden vara negativ för tre av de fyra senaste åren. Enligt den analysen får vi – som framgår den mörkare, streckade linjen i *Figur 1* en neråtlutande trendlinje.

Även den årliga tillväxttrenden för den totala lönesumman uppvisar en nedåtgående trend, men uppvisar till skillnad från omsättningen en god tillväxt de senaste åren.²⁸ Lönesummans tillväxttrend i det privata näringslivet låg något över genomsnittet 2009–2018 under fjolåret; 3,0 procent, för att sedan enligt prognosen ligga på 3,2 procent innevarande år.

²⁷ I rapporten åsyftas trendkomponenten i säsongbehandlade tidsserier då de registerbaserade omsättnings- och löneuppgifternas tillväxt nämns.

²⁸ Detaljerade branschvisa uppgifter för omsättningens och lönesummans tillväxt finns i ÅSUB:s databas.

Tabell 1. Nyckeltal för den åländska ekonomin 2015–2019

	2015	2016	2017*	2018*	2019**
BNP till marknadspris (volymförändring, %)	3,1	0,0	0,7	-1,0	0,9
Befolkningsförändring (antal personer)	67	231	275	300	160–190
Flyttningsnetto	74	234	234	291	140–170
Relativt arbetslöshetstal (%)	3,8	3,7	3,6	3,5	3,4
Konsumentpriser, årlig förändring (%)	0,1	0,6	1,7	1,3	1,0
Kort ränta (Euribor 3 månader, %)	0,0	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4
Råolja (Brent, USD/fat)	52	44	54	64	63
EUR/SEK	9,35	9,47	9,64	10,26	10,65

*) Preliminära siffror för BNP 2017 och flyttningsnettot 2018 **) Prognoser.

Källa: ÅSUB, egna beräkningar för BNP, ÅSUB (Befolkning, Arbetsmarknad, Priser). Befolkningsregistercentralen, Finlands bank, *US Energy Information Administration*. ECB.

Svaren på ÅSUB:s konjunkturenkät riktad till de åländska företagen våren 2019 visade att det inom det privata näringslivet fanns en övervägande positiv syn på det kommande året. Företagen väntade sig både ökad lönsamhet och ökade investeringar. Den enda faktorn där näringslivet totalt sett hade negativa förväntningar var personalstyrkans tillväxt.²⁹

Arbetsmarknaden tycks ha utvecklats positivare under året än vad arbetsgivarna förväntade sig i årets konjunkturenkät. Förutom lönesummans stabila tillväxt ser dessutom arbetslösheten ut att sjunka något. En parallell kan här göras till den aktuella utvecklingen på fastlandet och i eurozonen i stort, där arbetsmarknaderna än så länge ser stabila ut samtidigt som tillväxten börjar tryta. Samtidigt som arbetsmarknaden tycks överträffa vårens förväntningar pekar ÅSUB:s registerbaserade data på en svagare utveckling än väntat när det gäller omsättningens utveckling.

Den korta finska konjunkturuppgången mattas nu av. Uppgången drevs av industrin och tycks inte ha fått något stort genomslag på Åland, med sin servicebaserade ekonomi. Det är möjligt att vi framöver därför inte heller kommer att se en lika stor tillväxtnedgång på Åland som vi väntar oss på fastlandet.

Prisökningen på Åland följer i regel utvecklingen för hela Finland. Hittills i år ligger den genomsnittliga inflationen på 1,0 procent på Åland. Både Ålands och Finlands inflation för 2019 väntas ligga på 1,0 procent.

BNP-tillväxten på Åland nådde 3,1 procent år 2015, för att sedan vara obefintlig under 2016, som är det senaste året som vi har slutgiltiga siffror för. Enligt våra preliminära beräkningar för 2017 fick vi då en viss ökning (0,7 procent), trots att den offentliga

²⁹ ÅSUB rapport 2019:3, Konjunkturläget våren 2019.

sektorn minskade i förhållande till året innan (*Tabell 1*).³⁰ Därefter följde 2018 en minskning i det privata näringslivet, samtidigt som ökningen i den offentliga sektorn endast delvis kunde uppväga. ÅSUBs prognos säger att tillväxten i både det privata näringslivet och i den offentliga sektorn är svagt positiv i år (2019), vilket resulterar i en tillväxtprognos på 0,9 procent. Därmed har tillväxten reviderats uppåt i förhållande till vårens prognos med 0,4 procentenheter procentenhet.

ÅSUB bedömer att utsikterna för det privata näringslivet sammanvägt för det innevarande året är i nivå med läget i våras. Samtidigt som BNP-prognosen har reviderats upp något har omsättningssiffrorna utvecklats svagare än väntat.

Befolkningsutvecklingen

ÅSUB:s grova bedömning utgående från preliminära uppgifter säger att vi i år får en befolkningsökning motsvarande 160–190 personer, vilket skulle vara något under genomsnittet för perioden efter år 2000.

Angående flyttningsrörelsen vet vi i alla fall att nettot (150 personer) för de två första kvartalen i år (2019) var i nivå med medeltalet för 2000-talet, men klart lägre än de tre senaste årens höga nettoinflyttning, som i genomsnitt legat på 208 personer under årens första halva.

Sysselsättningen

I vårens enkät såg arbetsgivarna dystert på den åländska arbetsmarknaden.³¹ Den sysselsatta arbetskraftens volym förväntades minska med 44 årsverken, eller 0,4 procent. Ett fortsatt högt antal pensioneringar tillsammans med varierande tillväxtförväntningar inom näringslivet höll rekryteringsförväntningarna uppe trots minskningen i volym. Fjolårets försiktiga optimism inom näringslivet hade dämpats ytterligare och vi såg i våras mer återhållsamma förväntningar på det kommande året i de flesta branscher.

Det *relativa arbetslöshetstalet* har parkerat i spannet 3–4 procent. Sedan ingången av 2016 har arbetslösheten rört sig upp och ner inom dessa ramar, utan någon tydlig trend i någondera riktningen. Arbetslösheten ser ut att fortsätta att ligga kvar ungefär i mitten av spannet i år – uppskattningsvis 3,4 procent på årsbasis.

Den privata konsumtionen

Om Åland följer det allmänna finländska mönstret har förtroendet för den egna ekonomin utvecklats svagt under året. Lönesumman ser dock ut att ha en god tillväxt och räntelägets extremt låga nivåer gynnar den privata konsumtionen. Den åländska konsumtionen kommer även att på samma sätt som den finska få en skjuts nästa år då den tillfälliga minskningen av semesterpenning inom den offentliga sektorn avslutas.

---

³⁰ För att beräkna den reella årliga värdeökningen av BNP används Ålands KPI som deflator. Detta år kommer inflationen på Åland att vara betydligt högre än Finlands (prognosticerade 1,7 respektive 0,8 procent).

³¹ ÅSUB Rapport 2019:5 Arbetsmarknadsbarometern (2019).

Ifall arbetsmarknaden fortsätter att hållas intakt och den positiva prognostiserade nettoinflyttningen realiserar bör inkomster och konsumtion öka något under året.

Skuldsättningsgraden på Åland ligger över Finlands total och har ökat klart snabbare på Åland än på fastlandet under åren sedan finanskrisen 2008. De fortsatt låga räntorna är därför särskilt viktiga för de åländska hushållens konsumtionsutrymme. Tack vare ränteläget är räntekostnaderna bara en tredjedel av vad de var 2008, trots att skulderna ökat med drygt 50 procent.³²

Inom banksektorn anses de låga räntorna tillsammans med den fortsatt starka arbetsmarknaden fortsatt upprätthålla kreditkvaliteten för de åländska hushållen.³³

Hur ser då utsikterna för den offentliga sektorns ekonomi i stort ut?

Den offentliga sektorn

Enligt preliminära uppgifter från skatteförvaltningen kommer kommunalskatterna på förvärvs-inkomster att öka med 1,4 procent för de åländska kommunerna år 2018. För hela Finland förväntas en ökning på 2,4 procent. Förvärvsskatteintäkterna har ökat trots att de genomsnittliga skattesatserna sjunkit något både på Åland och fastlandet. Att skatteintäktsökningen var mindre på Åland beror delvis på att skattesatserna har sjunkit mera på Åland än vad de gjort på fastlandet. ÅSUB:s prognos för innevarande år är att de åländska kommunernas debiterade förvärvsskatter sjunker något.

Utifrån preliminära uppgifter för 2018 väntas samfundsskatterna öka med 6,5 procent för de åländska kommunerna, vilket kan jämföras med en ökning på cirka 10 procent för alla Finlands kommuner sammantaget. Prognostisering av samfundsskatterna utifrån företagens driftöverskott samt hittills redovisade belopp är svårt, men de idag tillgängliga siffrorna pekar på att samfundsskatterna kommer att vara ganska oförändrade 2019.

För år 2018 fastställde Ålandsdelegationen klumpsumman till knappt 247 miljoner euro. Detta skulle innebära en höjning på cirka 6,9 procent från år 2017. Enligt uppgifter från det senaste tilläggsbudgetförslaget för staten 2019 förväntas klumpsumman bli cirka 241 miljoner euro, vilket då skulle innebära en minskning på 2,4 procent eller cirka sex miljoner euro.

Utifrån statsbudgetpropositionen för 2020 väntas klumpsumman nästa år öka med cirka 3,8 procent och då utgöra 250 miljoner euro.

Skattegottgörelsen till landskapet, den så kallade flitpengen, blir aktuell då de i landskapet debiterade inkomst-skatterna överstiger 0,5 procent av motsvarande skatt för hela Finland. År 2016 uppgick flitpengen till 15,2 miljoner euro, vilket motsvarar en genomsnittlig nivå.

Flitpengen upplevde en avsevärd minskning 2017, som är det senaste år som flitpengen fastställts för, och uppgick då till cirka 11,75 miljoner euro. Enligt ÅSUB:s prognoser

---

³² Statistikcentralen, Statistik över skuldsättning.

³³ Andelsbanken för Åland, Ekonomiska översikt 1.1.–30.6.2019. Nya Åland 26 augusti 2019.

väntas flitpengen sjunka med cirka tre och en halv miljon euro 2018 då de fastländska skatteintäkterna ser ut att utvecklas starkare än de åländska. I dagsläget väntas sedan inga större förändringar för 2019.

För skattegottgörelsen är systematiken sådan att 2018 års belopp tas upp i 2020 års budget. För 2018 beräknas summan av klumpsumman och flitpengen vara 262,2 miljoner euro. I år beräknas summan av de två minska till 252,7 miljoner euro och 2020 förväntas summan öka till cirka 258,3 miljoner euro.

Utvecklingen i det privata näringslivets branscher

Den allmänna internationella sjöfartskonjunkturens relevans för åländsk shipping gäller i första hand torrlast- och tankerverksamheten. Färjerederierna verkar under specifika villkor för just deras segment. Gemensamt för alla segment är förstas förändringar i bunkerkostnaderna.

Den åländska sjöfarten borde i princip drabbas av Finlands och Sveriges försämrade ekonomiska tillstånd. Emellertid framstår i praktiken andra, för de olika segmenten specifika krafter, som starkare faktorer än den allmänna ekonomiska konjunkturen.

Sjöfartsstödet klarade sig utan några nedskärningar i den finska regeringens budgetproposition för 2020. Detta är en lättnad efter att stödet stundtals har nämnts i debatten kring eventuella nedskärningar i företagsstöden. Stödets bevarande är av avgörande betydelse för den åländska rederinäringen, samt den åländska ekonomin i stort.³⁴

De åländska rederierna inom den åländska såväl passagerar- som tankersjöfarten är finansiellt stabila, vilket minskar den ekonomiska risken när man nu satsat på nybyggen.³⁵

För sjöfartsbranschen väntas på kort sikt en obefintlig omsättningstillväxt i reella tal samt vissa lönsamhetsutmaningar för sjöfartsbranschen; prispress och ofördelaktiga valutakurser tränger passagerarrederierna samtidigt som tankerverksamhetens internationella villkor ser tuffa ut. Passagerarrederierna uppvisar dock framtidstro och både politiska beslut och passagerarsiffror har varit positiva för branschen sedan våren.

Rutten Helsingfors-Tallinn är den enda där rederierna ser stabilt växande passagerartal. De åländska passagerarrederierna för där en hård kamp mot varandra och mot deras estniska konkurrent. I våras annonserade det estniska rederiet byggandet av ett helt nytt passagerarfartyg till rutten, samtidigt som det ena åländska rederiet lanserade ett nytt kombinerat last- och passagerarfartyg. Prispressen ser därför ut att fortsätta, eller t.o.m. tillta, under överskådlig framtid och därmed fortsätta att tänja på rederiernas lönsamhet under tiden som de positionerar sig inför framtiden.

---

³⁴ Ålandstidningen (2019), diverse upplagor.

³⁵ Ålands Sjöfart, diverse upplagor, Sjöfartstidningen, diverse upplagor.

Den svaga kronan påverkar passagerarrederierna negativt. Den förstärkning som ännu i våras förutspåddes har inte visat sig, istället har vi sett en fortsatt försvagning av kronan under sommarmånaderna. I dagsläget väntas kronkursen ligga kvar i spannet 10,50–11,00 SEK/EUR under det kommande året.

Bunkerpriserna har klättrat uppåt under året efter en kraftig nedgång i slutet av 2018. Framöver väntas dock bunkern ligga kvar kring dagens nivå, vilket skulle ge rederierna ett visst andrum i allmänt tuffa förutsättningar. Det för bunker avgörande oljepriset ligger idag på en nivå som är lägre än tioårsmedeltalet. De nyligen inträffade attackerna mot den saudiska oljeproduktionen påminner dock om det spända läget, där ytterligare eskalering riskerar att höja prisbilden.

Positiva nyheter för rederierna saknas inte. Sänkningen av den estniska alkoholskatten har inneburit ökad omsättning och passagerartal på finska viken. Klimatdebatten och det växande intresset för närresor har lyfts fram från branschhåll som en möjlighet för rederierna.³⁶ Utöver detta var det orörda sjöfartsstödet i den finska budgetpropositionen en viktig nyhet för rederierna.

En fortsatt stark dollar framöver skulle missgynna passagerarrederierna som har större delen av inkomsterna i euro men betalar sin bunker i USD. Däremot är nettoeffekten av en stark dollar positiv för den åländska tankerverksamheten eftersom man har merparten av sina intäkter i USD.

Den ledande internationella indikatorn för tankertrafik (Worldscale) har under hela året visat en nedåtgående trend för frakter på Nordsjö- och Östersjöhamnar. Hittills ligger årets indikatornivå under motsvarande period under det svåra verksamhetsåret april 2017-mars 2018. Då vi dessutom idag har ett högre oljepris men en dollar på liknande nivå som 2017/2018 ser förutsättningarna för innevarande år tuffa ut. Det åländska tankerrederiet möter dock det tuffa marknadsläget med ett nyss genomfört nybyggnationsprogram, finansierat med egna medel.

Det största åländska torrlastrederiet har lyckats hålla hela sitt tonnage i arbete. Ett av fartygen har långtidskontrakt med en finländsk papperstillverkare fram till december 2020 medan ett annat i somras fick ett förlängt kontrakt fram till december 2021. Övriga fartyg börjar närma sig slutet av sina kontrakt, som samtliga sträcker sig fram till årets slut. Ytterligare kontrakteringar under hösten blir därför avgörande för den omedelbara framtidens lönsamhet.

Från den andra stora aktören inom torrlastsegmentet anas en viss optimism. Under våren förlängdes kontraktet för rederiets två lastfartyg och utöver detta återköpte man ett tidigare sålt fartyg. Det nygamla fartyget återköptes sedan man fått till ett befraktningsavtal fram till utgången av 2021. Till dessa affärer tillkommer det tidigare nämnda kombinerade frakt- och passagerarfartyget som satts i trafik på finska viken, som även det tillhör samma rederikoncern.

Omsättningstillväxten inom *transport-branschen* totalt återspeglar nergången inom sjöfarten. Årsgenomsnittet var 1,2 procent för perioden 2009–2018, strax under den

---

³⁶ Ålands Sjöfart, diverse upplagor,

genomsnittliga årliga inflationen, vilket innebär att branschen i reella priser hade nolltillväxt. I år väntar vi oss att den nominella tillväxten blir 0,6 procent, vilket skulle innebära en minskning i reella priser. De positiva passagerar- och fraktsiffror som sedan sommaren inkommit kan dock komma att öka omsättningstillväxten.

Tillväxten av den samlade lönesumman i branschen har i ett tioårsperspektiv varit ännu svagare än omsättningsdito. De två senaste åren har lönesumman tillskillnad från omsättningen vuxit. I år väntar vi oss en ökning med 4,4 procent.

Denna svaga utveckling för branschens omsättning ser ut att vara i linje med vad branschföretagen bedömde i våras. Baserat på registeruppgifter för lönesumman tycks vårens mycket negativa förväntningar på personalstyrkans däremot inte realiserats.³⁷

Hotell- och restaurangbranschen hade ifjol en omsättningstillväxt på 2,6 procent, vilket var något under långtidsmedel-värdet åren 2009–2018, men bättre än näringslivet i stort. Trots den hyffsade tillväxten var fjolåret ett svagt år vad gäller övernattningar, något som ser ut att ändra i år (2019). I likhet med det ökande antalet resande som rederier rapporterat under sommarmånaderna så har hotellövernattningarna ökat med 4,8 procent under sommarmånaderna jämfört med de svaga siffror som registrerades den heta sommaren 2018.

Under årets första åtta månader har hotellen haft 169 400 övernattningar, vilket jämfört med samma period 2018 innebär en ökning om drygt två procent.³⁸ Denna ökning överensstämmer med de omsättnings- och lönesiffror för branschen som vi hittills fått in. Branschens samlade omsättning ser enligt dessa preliminära uppgifter ut att öka med 2,1 procent i år jämfört med fjolåret. Lönesummans tillväxttrend förväntas bli 2,8 procent.

Jämfört med det allmänna läget så ser *hotell- och restaurangbranschen* ut att även i år ha ett nöjaktigt år. Tillväxten av lönesumma och omsättning blir visserligen lägre än tioårsmedelvärdet, men ändå bättre än de allmänna tillväxtsiffrorna i ekonomin.

Förändringar i omsättningstillväxten i den åländska *handelsbranschen* beror till stor del på hur internethandeln och priset på drivmedel utvecklas. Den brokiga sammansättningen av handelssegment väntas totalt sätt få en omsättningsminskning med 7,3 procent under 2019. Även 2018 minskade omsättningen, då med 2,4 procent.

Partihandeln med fisk väntas få en minskande omsättning samtidigt som den åländska verksamheten kopplad till internethandel utgör en allt mindre del av handeln i takt med att de skatteundantag som varit dess verksamhetsförutsättning försvinner.

Registeruppgifterna för lönesumman i handelsbranschen visade på en avsevärd ökning i fjol (2018).

Lönesumman väntas dock falla tillbaka i år, med en prognostiserad minskning med 0,6 procent.

Den svaga kronan tynger *den åländska banksektorn* via dess svenska verksamhet.

---

³⁷ ÅSUB Rapport 2019:3, Konjunkturläget våren 2019, s. 41.

³⁸ ÅSUB Statistikmeddelande. Turism 2019:8.

Dessutom har en förflyttning mot säkrare låntagare inneburit lägre intäkter. Sammantaget har därför räntenettot försvagats hittills i år. Provisionsnettot fortsätter emellertid att öka och utgör en allt större del av bankernas intäkter.

Bankernas sammanvägda rörelseresultat för 2019 ser ut att kunna bli ungefär i nivå med fjolåret. Det osäkra börsläget och de sjunkande räntorna innebär dock en stor osäkerhet i bankernas resultatprognoser.³⁹

Marknaden för den internationellt inriktade delen av *försäkringsverksamheten* hade en försiktig global tillväxt under 2018, vilket i och med det försämrade läget för världshandeln inte är betryggande för branschorganisationen International Union of Marine Insurance (IUMI).⁴⁰

Det för den åländska försäkringsbranschen viktiga kaskoförsäkringssegmentet har de senaste åren varit pressat av överkapacitet, minskande fartygsvärden och minskad aktivitet. En kombination av låga premier och ett stort antal skador har tänjt på lönsamheten. Under 2019 väntas dock ökande premienivåer förbättra läget något.⁴¹

De genomsnittliga skadekostnaderna som rapporterats till nordiska marinförsäkrare låg under första halvan av året kvar på en låg nivå, likt de tre senaste åren.⁴² Det är främst enskilda större skador som drar upp kostnaderna. I och med att den åländska marinförsäkrings-verksamheten är inriktad på relativt sett mindre tonnage påverkas man förmodligen inte av de allra största skadorna.

Branschen *företagstjänster* omfattar många olika verksamheter, såväl mindre hemmamarknads- som några större exportinriktade företag inom bland annat IT. Branschens omsättning visade en stark tillväxt 2015–2017. År 2018 skedde sedan en tillbakagång då omsättningen minskade med drygt tre procent. Enligt ÅSUBs preliminära registeruppgifter kommer vi även i år se en tillbakagång i liknande storleksklass.

Trots den svaga omsättningsutvecklingen 2018 var branschens förväntningar fortfarande positiva i vårens konjunkturbarometer. Enligt ÅSUBs registeruppgifter ser dessa förväntningar emellertid inte ut att infrias. Däremot ser vårens expansionsplaner på personalsidan ut att ha förverkligats baserat på lönesummans tillväxt.

Lönesumman för branschen företagstjänster har fortsatt att växa trots den senaste tidens omsättningsminskning. Lönesummans tillväxt för innevarande år väntas ligga i nivå med tioårsmedelvärdet för branschen, som är drygt tre procent.

Branschen *personliga tjänster* består till övervägande delen av småföretagare inom tvätteri, privat hälso- och sjukvårdsverksamhet osv. Här ingår även en del av

---

³⁹ Andelsbanken för Åland, Ekonomiska översikt 1.1.–30.6.2019. Nya Åland 26 augusti 2019; Ålandsbanken Halvårsrapport för perioden januari–juni 2019.

⁴⁰ IUMI (2019a) "Global marine insurance premiums rise by 1%, but future market development remains uncertain, says IUMI", pressmeddelande 16 september 2019.

⁴¹ IUMI (2019b) "Global Marine Insurance Report 2019" bildpresentation från IUMIs årliga konferens, september 2019.

⁴² Cefor (2019) Hull trends 2019.

spelverksamheten som en tungt vägande komponent.

En stor vägd majoritet av bransch-företagen trodde i början av året på en positiv tillväxt av omsättningen. Det stämmer väl in med våra register-uppgifter. Vi får enligt prognosen en omsättningstillväxt på cirka tolv procent, vilket är en ytterligare ökning från fjolårets redan höga nio procent.

Den sammanlagda lönesummans tillväxt i branschen har legat på över sex procent under tioårsperioden 2009-2018. I år ser dock lönesumman ut att minska för första gången i vårt registermaterial som sträcker sig fr.o.m. 2002. Det landskapsägda spelbolaget är dominerande i branschen och bolagets pågående omstruktureringar ger utslag på branschens lönesumma. Även framöver väntas minskningar, då det landbaserade casinot stänger vid årsskiftet.

Omsättningen inom *byggsektorn* har de senaste åren varit mycket ojämn och påverkats kraftigt av ett antal större projekts aktuella faser. Under fjolåret ökade omsättningen med 2,2 procent och vår prognos för innevarande år visar på en ökning med 5,1 procent.

Enligt preliminära siffror från Statistikcentralen har mängden⁴³ beviljade bygglov på Åland minskat under den senare delen av 2018 och det första halvåret i år. Siffrorna för påbörjade byggnadsprojekt tycks dock än så länge hållas uppe.

Tillväxten av branschens samlade lönesumma har varit betydligt jämnare än omsättningstillväxten, men tillväxttakten har avtagit under de senaste åren. Tillväxten var under 2017 3,0 procent, följt av 2,0 procent under 2018. Vår bedömning utifrån registerdata är att lönesummans tillväxt hamnar kring 1,5 procent i löpande priser detta år.

Branschen *övrig industri* består till stor del av företag som tillverkar plast-produkter; både *high-tech*-företag som fungerar som underleverantörer till den internationella medicinska industrin och tillverkare av plastleksaker.

Den delen av branschen som är smalt nischad mot en internationell, utomnordisk marknad visar än så länge inga tecken på att ha påverkats allvarligt av den ökande osäkerheten i världshandeln. En fortsatt eskalering av handelskonflikterna utgör dock fortsättningsvis en risk framöver.

Sedan 2010 har omsättningen för hela branschen *övrig industri* ökat med i medeltal cirka fyra procent per år. Tillväxten har dock varierat mellan åren. År 2017 steg omsättningen med 4,7 procent, vilket efterföljdes av en minskning med 0,7 procent ifjol. Enligt vår prognos väntas årets tillväxt landa på 3,1 procent.

Tillväxten av branschens samlade lönesumma har till skillnad från omsättningen legat relativt stabilt under de senaste åren. Den senaste femårsperioden har lönesummans tillväxt legat omkring två procent årligen. Förra året (2018) låg tillväxten på 2,1 procent och i år beräknas den växa nominellt med 1,9 procent.

---

⁴³ Mätt i projektens sammanlagda kubikvolym.

Den åländska *livsmedelsindustrin* domineras av ett fåtal större företag. Det enskilt största är snackstillverkningen, som förutom lokala råvaror även utnyttjar ett bredare internationellt nät av underleverantörer. Efter nedläggningshotet mot snacksfabriken 2016 uppger man nu att utvecklingen går i rätt riktning.⁴⁴

För den delen av livsmedelsindustrin som är mer intimt kopplat till det åländska lantbruket var 2018 ett tufft år. Den förra sommarens torra lade ytterligare börda på den redan hårt pressade lönsamheten. Även med ett vädermässigt bättre 2019 återstår strukturella problem som den lokala kostnadsbilden och den internationella prisbilden.

Enligt registerdata väntas omsättningen för livsmedelsindustrin stiga med cirka nio procent⁴⁵, vilket skulle innebära en ökning från 2,2 procent året innan.

Efter två år av krympande lönesumma 2016–2017 steg lönesumman med 4,1 procent 2018. Innevarande år ser summan dock ut att vara i det närmsta oförändrad i nominella tal.

För *primärnäringsarnas* del kan det konstateras att årets skörd på de flesta håll väntas bli god, även om det nyligen väcktes några frågetecken kring regnets påverkan på potatisskörden. Fjolårets (2018) skördar drabbades hårt av den extrema torkan under sommaren. En rejäl förbättring på årsbasis är därför att vänta från branschen.

I ÅSUB:s moms- och löneregister ingår endast den del av primärnäringsarna som bedrivs i bolagsform och är momsbelagd, främst äppel- och fiskodling. Lönesummans och omsättningens tillväxt inom dessa sektorer ser ut att vara över tio procent. Branschen har haft lika starka tillväxtnivåer även tidigare år och de härrör i första hand från fiskodlingssegmentet.

Sammanfattande bedömning

ÅSUB bedömer att utsikterna för det privata näringslivet sammanvägt för det innevarande året är i nivå med läget i våras. BNP-prognosen har reviderats upp något, men samtidigt har omsättningen utvecklats svagare än vad prognoserna tydde på i våras. Utgående från registeruppgifter för lönesumman samt arbetslöshetsstatistik ser arbetsmarknaden ut att utvecklas bättre än vad som väntades i våras.

Den korta perioden av goda tillväxtsiffror i Finland ser ut att vara över då den globala och europeiska ekonomin nu börjar bromsa in.

Den finska konjunkturuppgången drevs till stor del av industrin och tycks inte ha fått något stort genomslag på Åland, med sin servicebaserade ekonomi. Det är möjligt att vi framöver därför inte heller kommer att se en lika stor tillväxtnedgång på Åland som vi väntar oss på fastlandet.

ÅSUBs prognos säger att tillväxten i både det privata näringslivet och i den offentliga

---

⁴⁴ Ålandstidningen (2019) 3 april 2019.

⁴⁵ Ungefär hälften av omsättningstillväxten 2019 beror dock på effekten av företagsfusioneringar utan reell effekt.

sektorn är svagt positiv i år (2019), vilket resulterar i en tillväxtprognos för BNP på 0,9 procent.

Referenser

Befolkningsregistercentralen, Finland

Cefor (2019) [Hull trends 2019](#)

The Conference Board ([The Consumer Confidence Survey](#))

ECB (2019) [ECB staff macroeconomic projections for the euro area - September 2019](#)

Economist Global Forecasting Service (2019) *Global Outlook Summary* – 19 september 2019.

ETLA (2019) [Suhdanne 2019:2](#)

European Commission (2019) [Business and Consumer Surveys](#)

Finansministeriet (2019), [Ekonomisk översikt hösten 2019](#)

[International Union of Marine Insurance \(2019a\)](#)

[International Union of Marine Insurance \(2019b\)](#)

Finlands bank (www.suomenpankki.fi)

Konjunkturinstitutet (2019) [Uppdatering av konjunkturbilden - Augusti 2019](#)

Nordea (2019) [Economic Outlook, september 2019](#)

Nya Åland, diverse upplagor

OECD (2019), [OECD.Stat \(databas\)](#)

Rederi Ab Eckerö, årsredovisningar och övriga finansiella rapporter, diverse årgångar

Rederi Ab Hildegaard, årsredovisningar, diverse årgångar

SEB (2019) [Nordic Outlook, September 2019](#)

SCB (2019) [SCB-indikatorer, augusti 2019](#)

SCB (2019) [SCB-indikatorer, september 2019](#)

[Sjöfartstidningen](#), diverse upplagor

[Statistikcentralen, Konjunkturindikator för produktionen](#)

[Statistikcentralen, Statistik över skuldsättning](#)

[Sveriges riksbank \(2018\) Penningpolitisk rapport, september 2019.](#)

[Tidningen Åland, diverse upplagor](#)

US Energy Information Administration (www.eia.gov)

Viking Line, årsredovisningar och övriga finansiella rapporter, diverse årgångar

YLE nyhetsrapportering, www.yle.fi

[Ålandsbanken APB, Halvårsrapport januari-juni 2019](#)

[Ålands Sjöfart](#), diverse upplagor

Ångfartygs AB Alfa, årsredovisningar, diverse årgångar

ÅSUB (Befolkning, Arbetsmarknad, Priser) (www.asub.ax)

[ÅSUB, Lönesummeindex för det privata näringslivet](#)

[ÅSUB, Omsättningsindex för det privata näringslivet](#)

[ÅSUB Rapport 2019:5, Arbetsmarknadsbarometern 2019](#)

[ÅSUB Rapport 2019:3, Konjunkturläget våren 2019](#)

[ÅSUB Statistikmeddelande. Turism 2019:8](#)

Kvinnor och män i de åländska kommunerna

Jämställdhetsbilaga till landskapets budget 2020

Innehåll

1	Uppdrag, avgränsningar och förklaringar	3
2	Sammanfattande konklusioner	4
3	Kommunernas befolkning	6
3.1	Flera män på landsbygden och i skärgården.....	6
3.2	Större andel av kvinnorna än männen är födda utanför Åland i de flesta kommuner.....	7
3.3	Flera kvinnor bor ensamma i staden, flera män i skärgården	9
4	Utbildning	10
4.1	Större könsskillnader vid val av utbildningstyp på landsbygden och i skärgården.	10
5	Arbetsmarknad	12
5.1	Mariehamn och vissa skärgårdskommuner sysselsätter flera kvinnor än män.....	12
5.2	I alla kommuner är fler kvinnor än män sysselsatta i tjänstesektorn	14
6	Inkomster	15
6.1	Något mindre inkomstskillnader mellan könen på landsbygden än i Mariehamn .	15
6.2	Män i Mariehamn har den högsta pensionen.....	16
6.3	Små regionala variationer beträffande fördelning av föräldradagpenningar och hemvårdsstöd	18
7	Kommunernas verksamhet	19
7.1	Fyra av fem kommunalt heltidsanställda är kvinnor	19
7.2	Störst löneskillnader mellan könen bland kommunernas chefer	19
7.3	Stor andel kvinnor bland äldreomsorgens klienter	20
7.4	Kvinnodominerad personal inom barnomsorg och grundskola	21
7.5	Flickor läser mera språk, vuxna kvinnor lånar mera på bibliotek	23
8	Politik	25
8.1	Störst könsvisa skillnader i valdeltagandet i skärgården	25
8.2	Majoritet män bland de äldre förtroendevalda.....	27

1 Uppdrag, avgränsningar och förklaringar

Vägen mot ett mer jämställt åländskt samhälle kräver kunskap och insikt om levnadsförhållandena för kvinnor och män, flickor och pojkar på Åland. Det är nu nionde året som ÅSUB på uppdrag av landskapsregeringen utarbetat en särskild genusanalys av olika verksamhetsområden som bilaga till landskapets budget. Under åren har budgetbilagan belyst könsskillnader och lagt könsperspektiv på bland annat ekonomi, arbetsliv, hälsa och livsstil, integration, demografiska förändringar, inflytande, brottslighet samt våld i nära relationer.

Årets jämställdhetsbilaga sätter fokus på befolkning, arbetsmarknad och samhällsliv i de åländska kommunerna. Hur ser demografin, utbildningsstrukturen, sysselsättningen, inkomsterna, pensionerna och föräldrastöden ut i våra kommuner med ett könsperspektiv? Och vilka mönster framträder i kommunernas olika verksamheter och i det politiska livet i kommunerna?

Könsfördelningen i befolkningsstrukturen och i flyttningsrörelsen präglar familje- och arbetsliv, servicestrukturen och förutsättningarna för samhällslivet i övrigt i kommunen.

Källorna för uppgifterna är i huvudsak ÅSUBs statistik. Övriga källor anges vid respektive tabell och figur. Av tabell- och figurrubriker framgår vilka variabler som ingår i respektive tabell eller figur. Uppgifterna presenteras skilt för varje kommun överallt där det är möjligt med beaktande av antalet personer i de uppgifter som skildras.

ÅSUBs personal står gärna till tjänst med upplysningar om översikten. Mera uppgifter om de aktuella statistikområdena finns på ÅSUBs hemsida (www.asub.ax) och i ÅSUBs publikationer. På hemsidans temaingång Kvinnor och män samt i publikationen På tal om jämställdhet ligger fokus också på könsuppdelade fakta.

2 Sammanfattande konklusioner

Årets jämställdhetsbilaga till landskapets budget har fokus på kvinnor och män i de åländska kommunerna. Vi analyserar utbildning, arbetsmarknad, inkomster, kommunernas verksamhet, kommunalval och förtroendevalda i de enskilda kommunerna med könspektivet i blickfånget.

På Åland finns idag en lika stor andel kvinnor som män, Mariehamn har den största kvinnomajoriteten i befolkningen, där går det nästan 110 kvinnor på 100 män. I skärgården är proportionerna de omvända, 90 kvinnor på 100 män och på landsbygden finns 96 kvinnor på 100 män. I Sottunga följt av Kumlinge är överskottet av män störst.

Sedan drygt tio år är det en större andel av kvinnorna än av männen som har en utbildning utöver grundnivå. I Mariehamn och i skärgården är andelarna ungefär lika höga för kvinnor och män, medan kvinnorna ligger betydligt högre än männen på landsbygden.

Av de utexaminerade från Ålands lyceum under 2010-talet är 60 procent kvinnor och 40 procent män. Proportionerna är desamma i alla tre regioner, kvinnorna är i majoritet. Inom yrkesutbildningen är det lika många män som kvinnor som har tagit examen. Bland de utexaminerade som kommer från skärgården är männen i majoritet med närmare 60 procent. I staden och på landsbygden är könsfördelningen jämnare.

Av de 14 600 sysselsatta ålänningarna är ungefär lika många kvinnor som män, kvinnorna är ett fyrtiotal flera. Bland de sysselsatta som jobbar i Mariehamn finns det flera kvinnor än män. På landsbygden totalt sett sysselsätts flera män, men Lemland, Finström och Sund är undantag med något flera kvinnor på sina arbetsplatser. I skärgården som helhet jobbar lika många kvinnor och män. Bland företagen råder totalt sett en stor manlig majoritet, på Åland som helhet är 70 procent av företagen män och 30 procent kvinnor.

Inom primärnäringarna är tre fjärdedelar av de sysselsatta män och en fjärdedel kvinnor. Andelen kvinnor i primärnäringarna är högre i skärgården än i de övriga regionerna. Inom industrin (inklusive byggsektorn) är den manliga dominansen ännu större, 85 procent. I vissa kommuner är andelen över 90 procent. Inom transport och kommunikationer är könsfördelningen lite jämnare, drygt 30 procent är kvinnor och knappt 70 procent män. Här finns en tydligare regional skillnad så att kvinnornas andel i skärgården är under 20 procent. Inom övriga tjänstesektorn är kvinnorna i majoritet med 63 procent mot 37 för männen.

Medelinkomsterna skiljer fortfarande mellan könen och mönstren varierar mellan regionerna. För hela Åland var männens medelårsinkomst 37 100 euro och kvinnornas 26 800 år 2017. För både kvinnor och män var medelinkomsten högst i Mariehamn och lägst i skärgården.

Kvinnor tar ut över 85 procent av föräldradagpenningdagarna och männen knappt 15 procent. Andelarna är ungefär densamma i alla regioner. Hemvårdsstöd betalas till föräldrar som har barn under tre år och inte utnyttjar kommunal barnomsorg. Av de som tog emot hemvårdsstöd 2018 var 87 procent kvinnor och bara 13 procent män. Andelen män var lägre i skärgården än i Mariehamn och på landsbygden.

Kvinnornas genomsnittliga totala månadslön inom kommunsektorn är 93 procent av männens. Jämnast är lönerelationen bland experter, 98 procent, samt inom gruppen service och försäljning, där kvoten är 106, vilket innebär att kvinnorna i genomsnitt har högre lön än männen. Störst är skillnaden mellan könen för chefer med en relation på 78 procent.

Om vi ser på användarna av kommunernas tjänster kan vi konstatera att inom äldreomsorgens institutionsvård utgör kvinnor över 60 procent av klienterna och männen under 40. Bland klienterna som har fyllt 85 år kvinnornas andel över 70 procent, medan könsfördelningen är jämn i de yngre åldersgrupperna. Serviceboendena har ännu större överskott av kvinnor, med nästan 70 procent kvinnor.

Ett område inom grundskolan där könsskillnader kan undersökas är de ämnesval eleverna har möjlighet att göra. Flickor väljer i högre utsträckning än pojkar att läsa frivilliga språk. Biblioteken är en annan kommunal serviceform där det finns könsuppdelade uppgifter om nyttjandet. Över 60 procent av låntagarna på de kommunala biblioteken är kvinnor och mindre än 40 procent män. Upp till 18 års ålder är könsfördelningen jämn, men i åldrarna däröver är 70 procent kvinnor.

Det politiska beslutsfattandet i kommunerna involverar ett stort antal invånare. Av de kommunala förtroendeposterna i fullmäktige, styrelser, nämnder och kommunalförbund innehas nästan 360 av kvinnor och 420 av män. Valdeltagandet har i flera decennier varit högre för kvinnor. År 2015 röstade 70 procent av de röstberättigade kvinnorna i kommunalvalet och 65 procent av männen. Kvinnornas deltagande var högre än männens i alla kommuner, skillnaderna var större i skärgården än på fasta Åland.

3 Kommunernas befolkning

Fördelningen mellan kvinnor och män i den åländska befolkningen är i det närmaste jämn, men om vi ser på enskilda kommuner förekommer såväl rätt betydande kvinnoöverskott som överskott av män. Könsfördelningen präglar till viss del förutsättningarna för arbetsmarknaden och för samhällslivet i övrigt eftersom kvinnor och män väljer olika när det gäller exempelvis utbildning, yrke och fritid.

3.1 Flera män på landsbygden och i skärgården

Mariehamn har den största kvinnomajoriteten i befolkningen. Det bor 500 flera kvinnor än män i staden och det går därför nästan 110 kvinnor på 100 män. I skärgården är proportionerna de omvända, 90 kvinnor på 100 män. På landsbygden är skillnaderna mindre, 96 kvinnor på 100 män. Utöver Mariehamn är det bara Finström och Vårdö som har en liten majoritet av kvinnor.

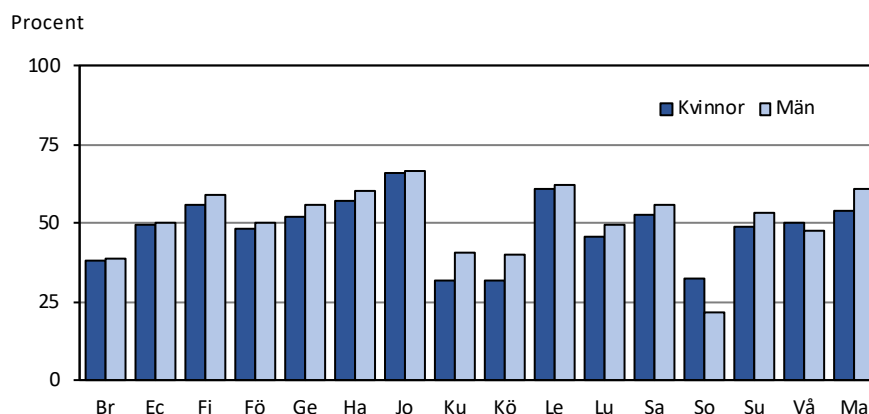
Tabell 1. Befolkning efter kommun, kön och könsfördelning 2018

Kommun	Antal			Könsfördelning, procent		Kvinnor per 100 män
	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Brändö	449	209	240	46,5	53,5	87,1
Eckerö	961	465	496	48,4	51,6	93,8
Finström	2 588	1 303	1 285	50,3	49,7	101,4
Föglö	534	254	280	47,6	52,4	90,7
Geta	514	254	260	49,4	50,6	97,7
Hammarland	1 577	762	815	48,3	51,7	93,5
Jomala	5 032	2 447	2 585	48,6	51,4	94,7
Kumlinge	315	143	172	45,4	54,6	83,1
Kökar	236	108	128	45,8	54,2	84,4
Lemland	2 033	1 010	1 023	49,7	50,3	98,7
Lumparland	382	177	205	46,3	53,7	86,3
Saltvik	1 858	919	939	49,5	50,5	97,9
Sottunga	91	40	51	44,0	56,0	78,4
Sund	1 028	488	540	47,5	52,5	90,4
Vårdö	448	226	222	50,4	49,6	101,8
Mariehamn	11 743	6 114	5 629	52,1	47,9	108,6
Landskomm.	18 046	8 805	9 241	48,8	51,2	95,3
- Landsbygden	15 973	7 825	8 148	49,0	51,0	96,0
- Skärgården	2 073	980	1 093	47,3	52,7	89,7
Åland	29 789	14 919	14 870	50,1	49,9	100,3

Åldersstrukturen varierar stort mellan kommunerna. På Åland totalt är 55 procent av kvinnorna och 59 procent av männen under 50 år. I skärgården är andelarna under 50 år drygt 40 för båda könen och på landsbygden 60 för männen och något

lägre för kvinnorna. I Mariehamn är skillnaderna större, 54 procent av kvinnorna och 61 procent av männen är under 50 år.

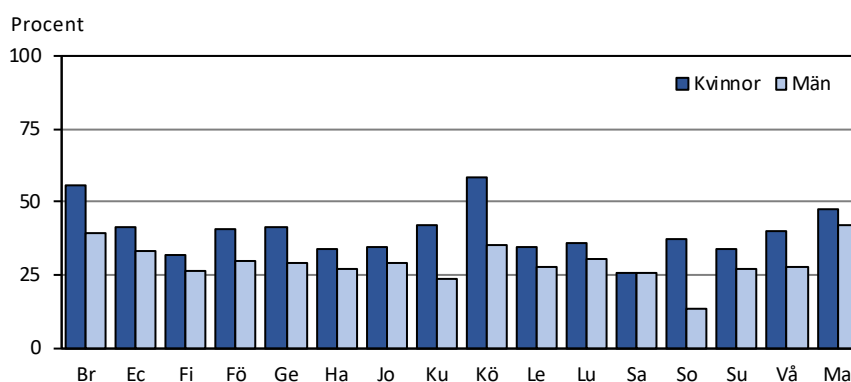
Figur 1. Andel kvinnor och män under 50 år efter kommun 2018

3.2 Större andel av kvinnorna än männen är födda utanför Åland i de flesta kommuner

Av den åländska befolkningen är 6 000 kvinnor och 5 000 män födda utanför Åland, 40 procent av kvinnorna och 34 procent av männen. Proportionerna är liknande i många kommuner. Skillnaderna mellan män och kvinnor är större i skärgården än på fasta Åland. Andelen av kvinnorna som är födda utanför Åland är över 45 procent i Mariehamn och skärgården mot 34 procent på landsbygden. För männen är andelen över 40 procent i Mariehamn mot 30 procent i skärgården och ännu något lägre på landsbygden.

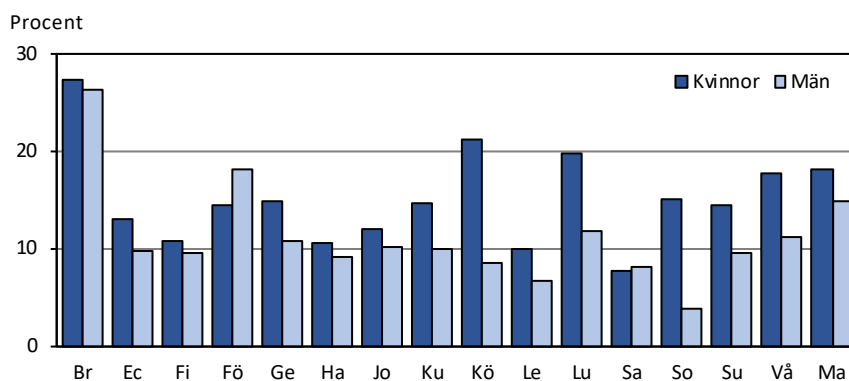
Figur 2. Andel kvinnor och män födda utanför Åland efter kommun 2018

Drygt 30 procent av kvinnorna och närmare 40 procent av männen är födda i den kommun där de bor nu. Andelen är högre för männen i alla kommuner. Skillnaden är störst i skärgården, där 37 procent av kvinnorna och 54 procent av männen är födda i sin nuvarande hemkommun. På landsbygden är andelarna ungefär desamma som för Åland totalt och i Mariehamn något lägre.

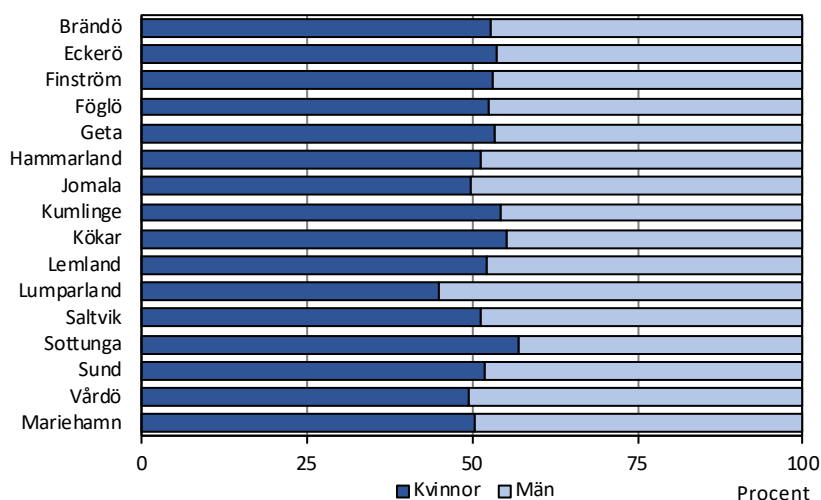
Också om man ser till språk återfinns samma mönster som när det gäller födelseort. Femton procent av kvinnorna och tolv procent av männen har något annat modersmål än svenska. Proportionerna är likartade i regionerna, men andelen med andra språk är högre i Mariehamn och skärgården än på landsbygden.

Figur 3. Andel kvinnor och män med annat modersmål än svenska 2018

Det har flyttat ungefär lika många kvinnor som män till Åland under femårsperioden 2014–2018. När det gäller den interna åländska flyttningen har något flera kvinnor än män bytt kommun. Könsfördelningen på de inflyttade i de enskilda kommunerna varierar dock. I de flesta skärgårds- och landsbygdskommuner är det lite flera kvinnor än män som har flyttat in. I Mariehamn, Jomala och Vårdö är fördelningen jämn och i Lumparland finns en tydlig majoritet av män bland de som har flyttat till kommunen.

Figur 4. Könsfördelning bland de inflyttade 2014–2018 efter inflyttningskommun

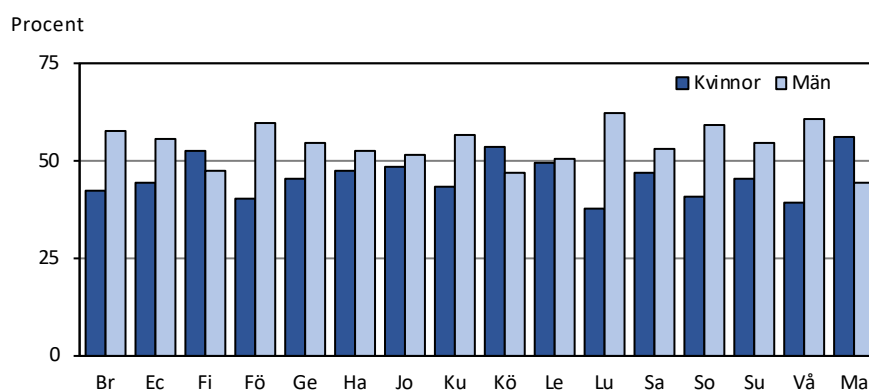

Också bland de utflyttade är könsfördelningen jämn. Från Mariehamn och skärgårdskommunerna flyttade i stort sett lika många kvinnor som män, medan landsbygdskommunerna sammanlagt förlorade något flera kvinnor genom utflyttning.

3.3 Flera kvinnor bor ensamma i staden, flera män i skärgården

Av Ålands 14 000 hushåll består 5 600 eller 40 procent av bara en person. De ensamboende kvinnorna är något flera än männen. Störst majoritet bland enpersonshushållen utgör kvinnorna i Mariehamn, 56 procent. På landsbygden är det bara i Finström som flera kvinnor än män bor ensamma. Totalt på landsbygden är fördelningen av ensamboende 48 procent kvinnor och 52 procent män. I skärgården är det bara Kökar som har flera ensamboende kvinnor än män. I de övriga skärgårdskommunerna utgör männen mellan 55 och 60 procent av ensamhushållen.

Figur 5. Kvinnors och mäns andel av ensamhushållen efter kommun 2018

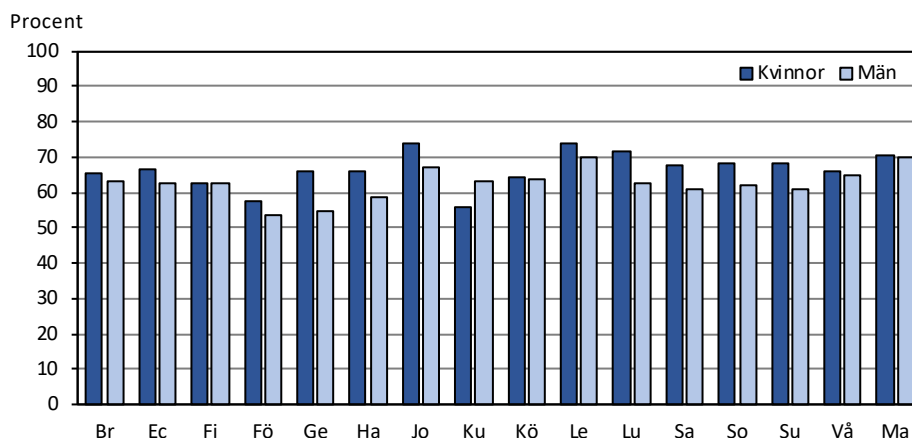

4 Utbildning

Sedan drygt tio år är det en större andel av kvinnorna än av männen som har en utbildning utöver grundnivå. I Mariehamn och i skärgården sammantaget är andelarna ungefär lika höga för kvinnor och män, medan kvinnorna ligger betydligt högre än männen på landsbygden.

För kvinnornas del är andelen med utbildning efter grundnivå ungefär lika stor på landsbygden som i Mariehamn, men lägre i skärgården. För männen däremot är andelen högst i Mariehamn och lägre på landsbygden och i skärgården.

Figur 6. Andel av befolkningen med utbildning på gymnasie- eller högre nivå efter kön och kommun 2017

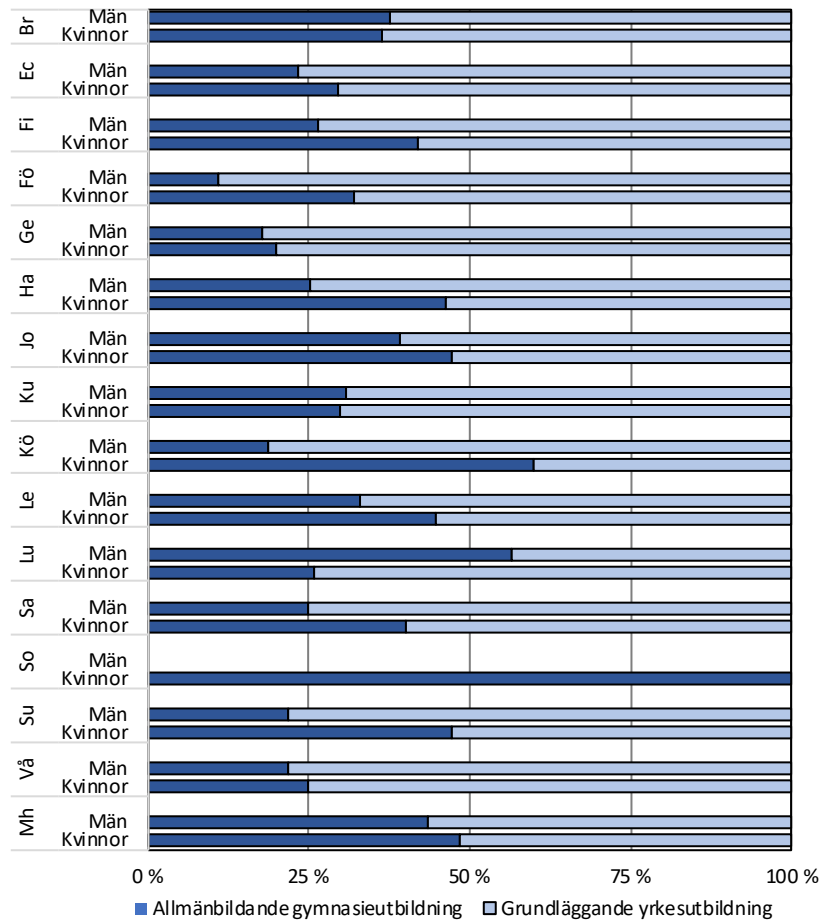
Not: Uppgifterna om utländska examina är ofullständiga. Detta innebär att en större andel av befolkningen har utbildning efter grundnivå än diagrammet visar.

4.1 Större könsskillnader vid val av utbildningstyp på landsbygden och i skärgården

Följande diagram visar de utexaminerade från gymnasienivå på Åland 2010–2018. För varje kommun framgår hur stor del av kvinnorna och männen som har fått examen från den allmänbildande utbildningen i Ålands lyceum respektive från yrkesutbildningarna. För Åland som helhet har 35 procent av männen tagit examen från Lycéet och 65 procent från någon yrkesutbildning. För kvinnornas del är siffrorna 45 respektive 55 procent. För både kvinnornas och männens del står yrkesutbildningarna för en större andel av de avlagda examina bland de studerande som kommer från skärgården och landsbygden än bland dem som kommer från Mariehamn.

Skillnaderna mellan könen är också större på landsbygden och i skärgården än i Mariehamn. Undantag finns dock bland de enskilda kommunerna. I Brändö, Kumlinge, Vårdö och Geta har kvinnor och män valt utbildningstyp på ett likartat sätt, och Lumparland är den enda kommun där kvinnorna i betydligt större utsträckning än männen har genomgått yrkesutbildning.

Figur 7. Utexaminerade på gymnasienivå på Åland 2010–2018 efter kommun, kön och typ av utbildning

5 Arbetsmarknad

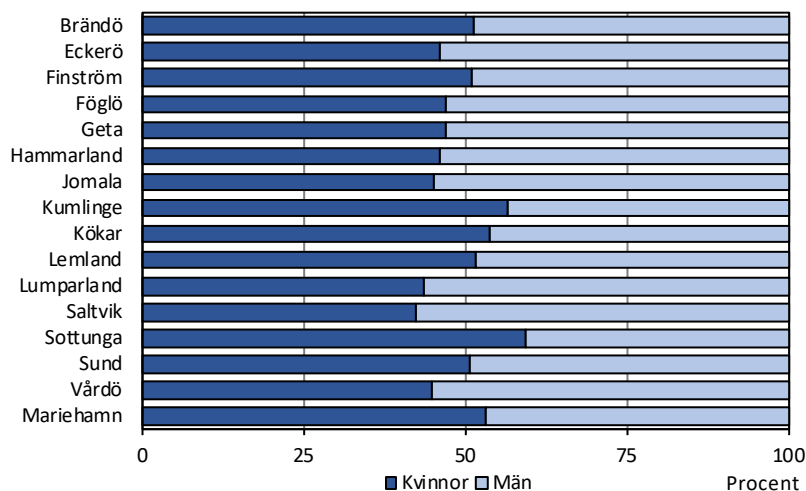
På arbetsmarknaden finns det stora skillnader mellan könen när det gäller näringsgren, sektor och yrke. I detta avsnitt presenteras fakta som visar vilka olikheter som finns på kommunnivå.

5.1 Mariehamn och vissa skärgårdskommuner sysselsätter flera kvinnor än män

Av de 14 600 sysselsatta ålänningarna är ungefär lika många kvinnor som män, kvinnorna är ett fyrtiotal flera. Eftersom de flesta kommuner har en majoritet män i befolkningen, är också antalet sysselsatta män något flera än de förvärvsarbetande kvinnorna i nästan alla kommuner utom i Mariehamn.

Om man i stället ser på arbetsplatsens kommun, framträder ett delvis annat mönster. Bland de sysselsatta ålänningar som jobbar i Mariehamn finns det flera kvinnor än män. På landsbygden totalt sysselsätts flera män, men Lemland, Finström och Sund är undantag med något flera kvinnor på sina arbetsplatser. I skärgården som helhet jobbar lika många kvinnor som män. I Vårdö och Föglö är dock en majoritet av de arbetande män, medan kvinnorna är betydligt flera än männen på arbetsplatserna i de östliga skärgårdskommunerna. En faktor som kan förklara detta är att många män arbetar till sjöss, på arbetsplatser som är registrerade utanför skärgården.

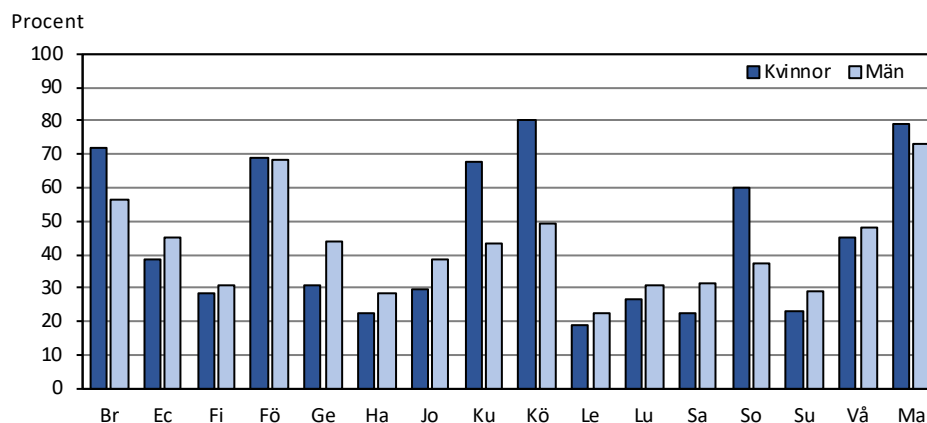
Figur 8. Könsfördelning bland de sysselsatta efter arbetsställets kommun 2016

Hälften av såväl kvinnorna som männen arbetar i sin hemkommun, men skillnaderna mellan kommunerna är avsevärda. I Mariehamn har 79 procent av kvinnorna och 73 procent av männen sin arbetsplats i staden, eller på fartyg registrerade i Mariehamn. På landsbygden är andelen som arbetar i hemkommunen en dryg fjärdedel för kvinnorna och en tredjedel för männen. I alla landsbygdskommuner är andelen män som jobbar i hemkommunen högre än för kvinnorna. I skärgården arbetar två tredjedelar av kvinnorna och över hälften av

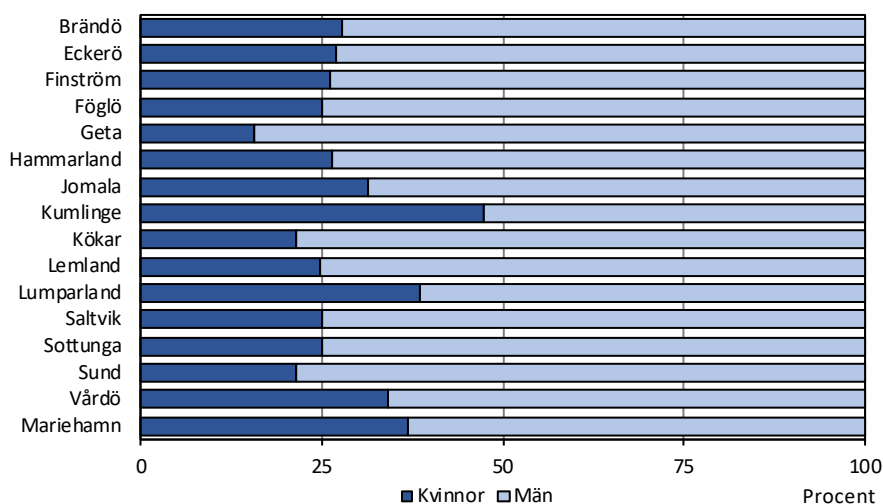
männen i sin hemkommun. I Föglö och Vårdö är andelarna ganska lika för kvinnor och män, men i de övriga skärgårdskommunerna är det en betydligt större andel kvinnor som arbetar hemma i den egna kommunen.

Figur 9. Andel av de sysselsatta som jobbar i hemkommunen efter kommun och kön 2016

Bland företagarna råder en stor manlig majoritet, både inom jordbruket och andra branscher. På Åland som helhet är 70 procent av företagarna män och 30 procent kvinnor. Könsfördelningen är något jämnare i Mariehamn än på landsbygden och i skärgården. I Kumlinge är ungefär lika många kvinnor som män företagare och även i Lumparland och Vårdö är andelen kvinnor högre än för Åland i genomsnitt.

Figur 10. Könsfördelning bland de sysselsatta som är företagare efter hemkommun 2016

5.2 I alla kommuner är fler kvinnor än män sysselsatta i tjänstesektorn

Könsfördelningen på de sysselsatta varierar avsevärt mellan olika näringsgrenar. Inom primärnäringsarna är tre fjärdedelar av de sysselsatta män och en fjärdedel kvinnor. Andelen kvinnor i primärnäringsarna är högre i skärgården än i de övriga regionerna, drygt 30 procent, i vissa kommuner upp emot 40 procent.

Inom industrin (inklusive byggsektorn) är den manliga dominansen ännu större, 85 procent. I vissa kommuner är andelen över 90 procent, i några kring 80.

Inom transport och kommunikationer är könsfördelningen lite jämnare, drygt 30 procent kvinnor och knappt 70 procent män. Här finns en tydligare regional skillnad såtillvida att kvinnornas andel är lägre i skärgården, under 20 procent. Där är dock Föglö och Vårdö undantag med en könsfördelning som ligger nära Åland som helhet. Eckerö har den högsta andelen kvinnor inom denna bransch, 37 procent, och även i Jomala och Lemland är andelen över en tredjedel.

Inom övriga tjänstesektorn, som omfattar närmare två tredjedelar av de sysselsatta, är kvinnorna i majoritet med 63 procent mot 37 procent för männen. Proportionerna är desamma i alla regioner. Inte heller mellan kommunerna finns några större variationer. Kvinnornas andel är högst i Sottunga och lägst i Föglö.

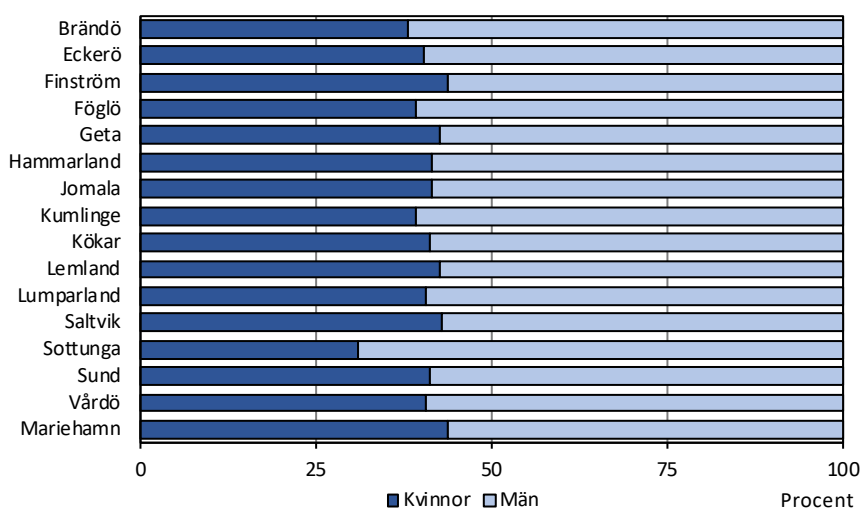
Tabell 2. Könsfördelning bland de sysselsatta efter bransch och hemkommun 2016

Kommun	Kvinnor				Män			
	Primärnäringsar	Industri	Transport, kommunik.	Övr. tjänstesektorn	Primärnäringsar	Industri	Transport, kommunik.	Övr. tjänstesektorn
Brändö	28,1	13,0	16,7	64,1	71,9	87,0	83,3	35,9
Eckerö	10,0	16,0	37,3	60,9	90,0	84,0	62,7	39,1
Finström	24,4	17,2	27,6	66,8	75,6	82,8	72,4	33,2
Föglö	15,8	13,6	31,0	56,9	84,2	86,4	69,0	43,1
Geta	22,2	10,4	11,5	66,4	77,8	89,6	88,5	33,6
Hammarland	22,7	19,0	26,9	64,3	77,3	81,0	73,1	35,7
Jomala	24,1	13,8	35,7	63,0	75,9	86,2	64,3	37,0
Kumlinge	37,5	16,7	10,3	62,6	62,5	83,3	89,7	37,4
Kökar	25,0	21,4	19,2	63,6	75,0	78,6	80,8	36,4
Lemland	18,2	6,3	34,7	64,7	81,8	93,8	65,3	35,3
Lumparland	33,3	10,5	23,3	59,3	66,7	89,5	76,7	40,7
Saltvik	24,1	17,4	31,5	65,4	75,9	82,6	68,5	34,6
Sottunga	40,0	-	-	77,8	60,0	100,0	100,0	22,2
Sund	25,0	20,7	34,4	64,9	75,0	79,3	65,6	35,1
Vårdö	37,2	3,8	27,3	67,3	62,8	96,2	72,7	32,7
Mariehamn	25,0	16,9	32,4	61,6	75,0	83,1	67,6	38,4
Landskomm.	24,8	14,9	30,5	64,1	75,2	85,1	69,5	35,9
Landsbygden	22,9	15,2	32,3	64,2	77,1	84,8	67,7	35,8
Skärgården	31,0	11,6	18,5	62,7	69,0	88,4	81,5	37,3
Åland	24,8	15,5	31,3	63,0	75,2	84,5	68,7	37,0

6 Inkomster

På Åland som helhet uppgår kvinnornas andel av alla inkomster till 42 procent och männens till 58. I Mariehamn är fördelningen 44–56, på landsbygden 42–58 och i skärgården 39–61. Då bör man förstås beakta den tidigare redovisade könsfördelningen av regionernas och kommunernas invånare. I alla kommuner är dock männens andel av inkomstsumman större än deras andel av befolkningen.

Figur 11. Kvinnornas respektive männens andel av inkomsterna efter kommun 2017

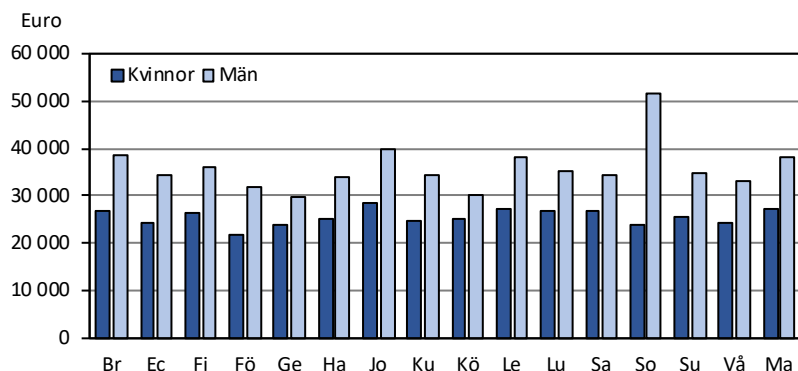

Not: Gäller skattepliktiga inkomster inklusive skattefria dividend- och ränteinkomster.

Källa: Statistikcentralen

6.1 Något mindre inkomstskillnader mellan könen på landsbygden än i Mariehamn

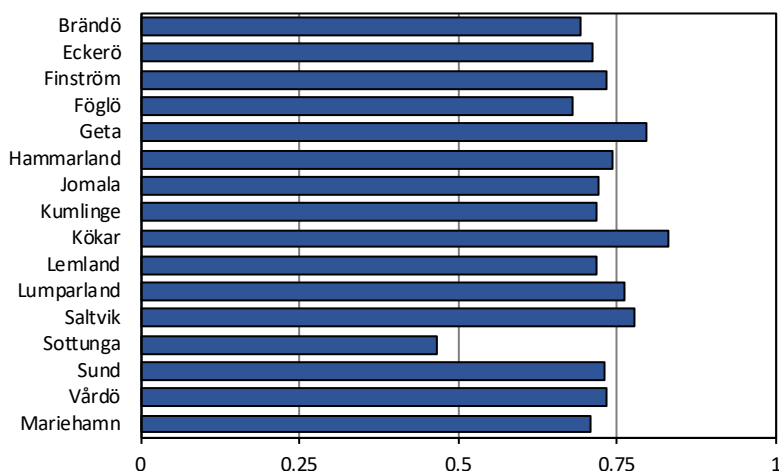
Genom att se på medelinkomsten elimineras effekterna av befolkningsstrukturen. För hela Åland var männens medelårsinkomst 37 100 euro och kvinnornas 26 800 år 2017. För både kvinnor och män var medelinkomsten högst i Mariehamn och lägst i skärgården. På landsbygden var kvinnornas inkomst nästan lika hög som i staden, medan männen låg på en medelnivå ungefär mitt emellan Mariehamn och skärgården.

Figur 12. Medelinkomst efter kommun och kön 2017

Not: Gäller skattepliktiga inkomster inklusive skattefria dividend- och ränteinkomster.

Källa: Statistikcentralen

För hela Åland utgjorde kvinnornas inkomster 72 procent av männens. Skillnaderna mellan regionerna är inte så stora. För Mariehamn är siffran 71 procent, för landsbygden 73 procent och för skärgården 70 procent. Mellan de enskilda kommunerna är variationerna större, speciellt i de mindre kommunerna, där några få inkomsttagare kan påverka medeltalet i ganska stor utsträckning.

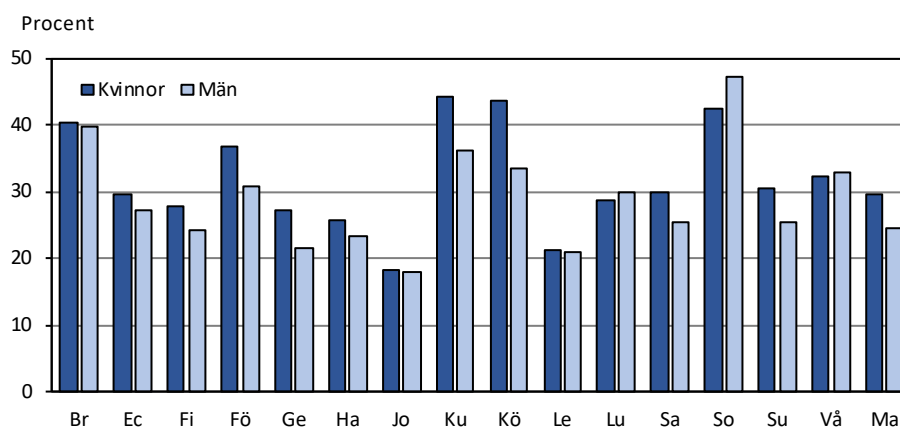
Figur 13. Kvinnornas medelinkomst i förhållande till männens efter kommun 2017

Not: Gäller skattepliktiga inkomster inklusive skattefria dividend- och ränteinkomster.

Källa: Statistikcentralen

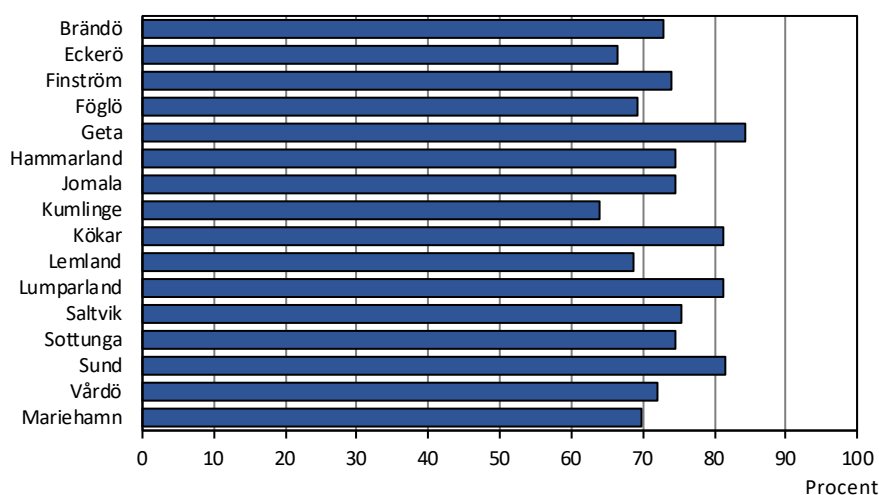
6.2 Män i Mariehamn har den högsta pensionen

Pensioner står för en betydande del av inkomsterna. Över en fjärdedel av kvinnorna och en något lägre andel av männen är pensionstagare. I skärgården är 38 procent av kvinnorna och 35 procent av männen pensionärer. I Mariehamn är andelarna 30 respektive 24 procent. På landsbygden är andelen lägst, 24 procent av kvinnorna och 22 procent av männen lyfter pension. I Jomala understiger andelen 20 procent för båda könen.

Figur 14. Andel pensionstagare efter kommun och kön 2018

Källa: Pensionsskyddscentralen

Siffrorna som visar kvinnornas genomsnittliga pension i förhållande till männens påminner i stor utsträckning om statistiken för inkomsterna totalt. För Åland som helhet motsvarar kvinnornas pensioner 72 procent av männens. I Mariehamn är siffran 70 procent, i skärgården 71 och på landsbygden 74 procent. Siffran varierar en del mellan kommunerna. Geta, Kökar, Lumparland och Sund har den jämnaste strukturen, medan skillnaderna mellan kvinnor och män är störst i Kumlinge och Eckerö. Genomsnittspensionen i Mariehamn är betydligt högre än i de övriga regionerna, speciellt för männen. Männerna i Mariehamn har i medeltal nästan dubbelt högre pension än kvinnorna i Eckerö och Geta.

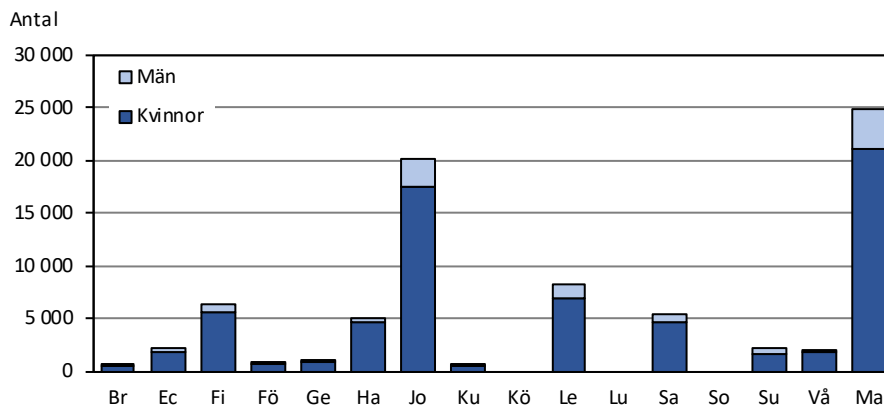
Figur 15. Kvinnornas genomsnittliga pension i förhållande till männens efter kommun 2018

Källa: Pensionsskyddscentralen

6.3 Små regionala variationer beträffande fördelning av föräldradagpenningar och hemvårdsstöd

Kvinnor tar ut över 85 procent av föräldradagpenningarna och männen knappt 15 procent. Andelarna är ungefär densamma i alla regioner.

Figur 16. Antal dagar ersatta med föräldradagpenning efter kön och kommun 2018

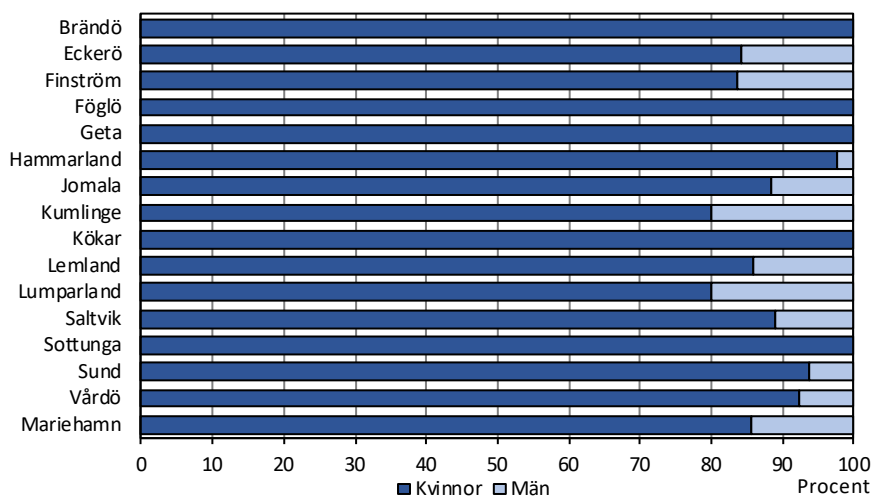

Not: Föräldradagpenning inkluderar moderskapspenning, särskild moderskapspenning, faderskapspenning och föräldrapenning Uppgifter visas ej för kommuner med färre än sex mottagare.

Källa: Folkpensionsanstalten

Hemvårdsstöd betalas till föräldrar som har barn under tre år och inte utnyttjar kommunal barnomsorg. Av de närmare 900 personer som tog emot hemvårdsstöd 2018 var 87 procent kvinnor och bara 13 procent män. Andelen män var lägre i skärgården än i Mariehamn och på landsbygden.

Figur 17. Könsfördelning bland de som lyfter hemvårdsstöd efter kommun 2018

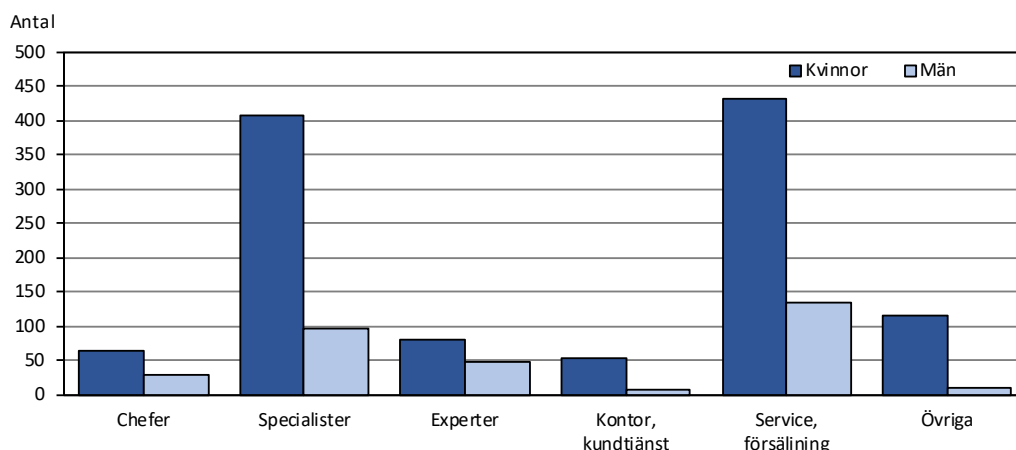
7 Kommunernas verksamhet

När det gäller kommunernas verksamhet kan man studera könsaspekten bland annat beträffande anställda och nyttjarna av kommunens service.

7.1 Fyra av fem kommunalt heltidsanställda är kvinnor

Av de nästan 1 500 heltidsanställda som ingår i den kommunala lönestatistiken är närmare fyra femtedelar kvinnor och bara en femtedel män. Den jämnaste könsfördelningen finns inom yrkesgrupperna experter och chefer med närmare 40 respektive drygt 30 procent män. Störst är kvinnodominansen inom kontors- och kundtjänst samt gruppen övriga anställda.

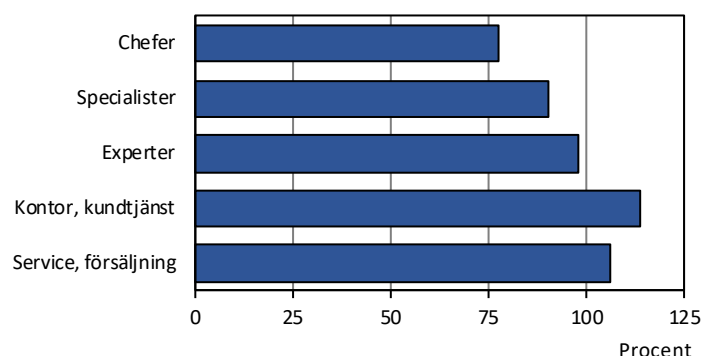
Figur 18. Kommunernas anställda efter yrkesgrupp och kön 2018

7.2 Störst löneskillnader mellan könen bland kommunernas chefer

Den kommunala lönestatistiken visar uppgifter endast för hela Åland. Totalt uppgår kvinnornas genomsnittliga totala månadslön till 93 procent av männens. Jämnast är fördelningen bland experter, där lönerelationen är 98 procent samt inom gruppen service och försäljning, där kvoten är 106, vilket innebär att kvinnorna i genomsnitt har högre lön än männen. Störst är skillnaden mellan könen för chefer med en relation på 78 procent.

Figur 19. De kommunalt anställdas kvinnors genomsnittliga månatliga löneinkomst i förhållande till männens efter yrkesgrupp 2018

7.3 Stor andel kvinnor bland äldreomsorgens klienter

Uppgifterna om den kommunala äldreomsorgen omfattar institutionsvård för äldre, boendeservice samt närståendevård. Hemtjänsten ingår inte här, eftersom statistiken visar antal hushåll och klienterna därför inte kan redovisas efter kön.

Tabell 3. Klienter i den kommunala äldreomsorgen efter ålder och kön 2018

	Antal personer		Könsfördelning		Andel av befolkn. av samma kön i åldersgrupperna	
	K	M	K, %	M, %	K, %	M, %
Institutionsvård för äldre, klienter i vård 31.12						
Summa 65 år och äldre	75	45	62,5	37,5	2,1	1,4
-65-74 år	9	9	50,0	50,0	0,5	0,5
-75-84 år	18	17	51,4	48,6	1,7	1,8
-85 år och äldre	48	19	71,6	28,4	9,3	6,5
Boendeservice för äldre, boende 31.12						
Summa 65 år och äldre	194	88	68,8	31,2	5,5	2,8
-65-74 år	13	15	46,4	53,6	0,7	0,8
-75-84 år	55	36	60,4	39,6	5,3	3,8
-85 år och äldre	126	37	77,3	22,7	24,4	12,6
Stöd för närståendevård, vårdade under året						
Summa 65 år och äldre	89	82	52,0	48,0	2,5	2,6
-65-74 år	30	27	52,6	47,4	1,5	1,5
-75-79 år	16	17	48,5	51,5	2,7	2,8
-80-84 år	14	15	48,3	51,7	3,1	4,3
-85 år och äldre	29	23	55,8	44,2	5,6	7,8
Vårdare sammanlagt						
-därav 65 år och äldre	178	96	65,0	35,0		
	73	44	62,4	37,6	2,1	1,4

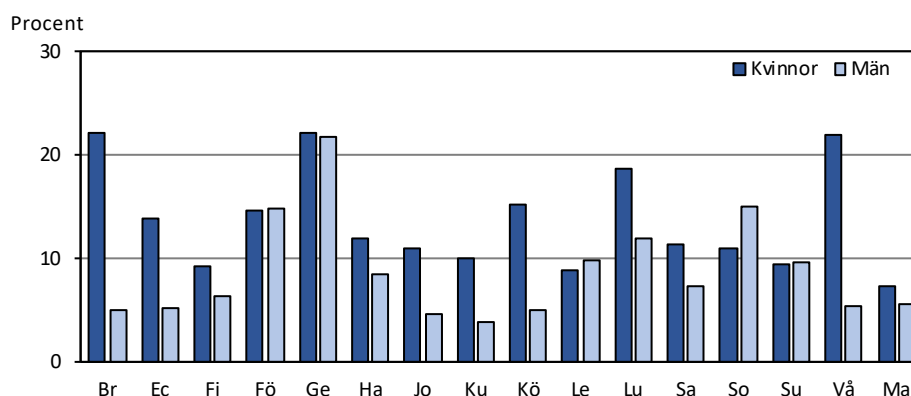
Inom institutionsvården utgör kvinnor över 60 procent av klienterna och männen under 40. Bland klienterna som har fyllt 85 år kvinnornas andel över 70 procent, medan könsfördelningen är jämn i de yngre åldersgrupperna. Serviceboendena är

ännu mera kvinnodominerade, nästan 70 procent kvinnor och 30 procent män. Också här är trenden att andelen kvinnor ökar med åldern. Inom närståendevården är könsfördelningen rätt jämn bland de vårdade, men av vårdarna är två tredjedelar kvinnor.

Av de 65 år fyllda invånarna är tio procent av kvinnorna och sju procent av männen klienter i någon av de tre nämnda omsorgsformerna. I åldersgruppen 65–74 år är andelen knappt tre procent för båda könen för att i åldrarna 75–84 stiga till 13 procent för både kvinnor och män. Bland dem som är 85 år eller äldre är 40 procent av kvinnorna och 27 procent av männen klienter.

Hur stor del av de 65 år fyllda som finns inom äldreomsorgen varierar betydligt mellan kommunerna. I skärgården är 17 procent av kvinnorna klienter, i vissa kommuner över 20 procent. På landsbygden är siffran tolv och i Mariehamn sju. För männens del finns mindre skillnader mellan regionerna. I skärgården och på landsbygden är åtta procent klienter, i Mariehamn sex procent. I de enskilda kommunerna varierar andelen mellan 4 och 22 procent. Variationerna kan bero på att äldreomsorgen är organiserad på olika sätt i kommunerna och även på att åldersfördelningen inom gruppen 65+ varierar. I vissa kommuner utgör de som har fyllt 85 en femtedel av pensionärerna och i andra kommuner under en tiondedel.

Figur 20. Andel klienter fyllda 65 år i den kommunala äldreomsorgen av befolkningen i samma ålder efter kommun och kön 2018

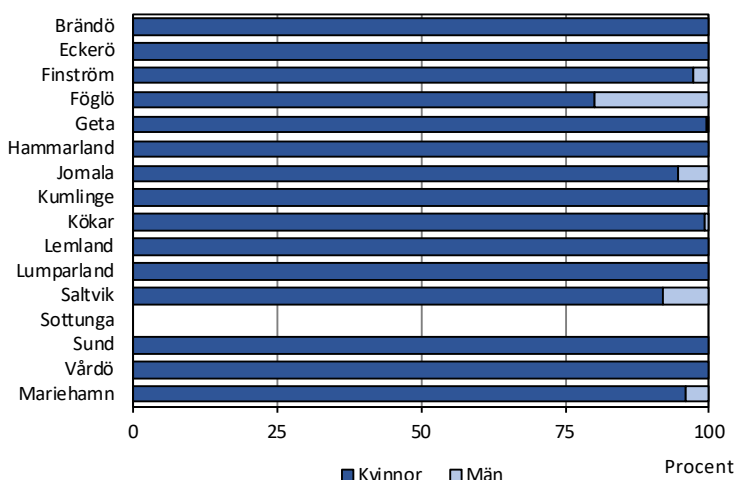

Not: Tabellen inkluderar klienter i åldern 65 år eller äldre i institutionsvård och boendeservice samt klienter som vårdas med stöd för närståendevård.

7.4 Kvinnodominerad personal inom barnomsorg och grundskola

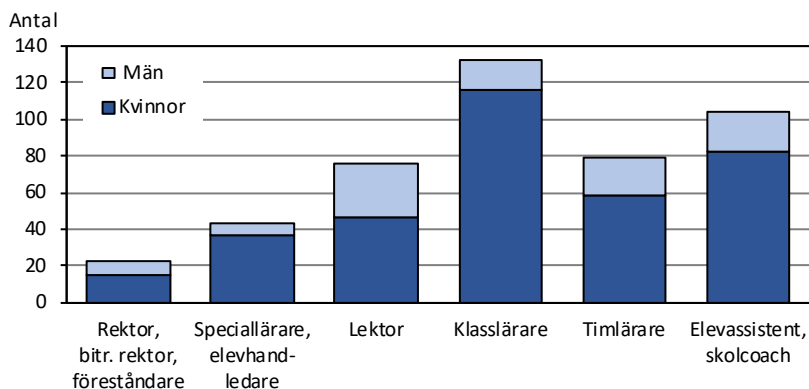
De flesta barn finns i något skede med i den kommunala barnomsorgen och därför finns det i stora drag lika många flickor som pojkar där. Personalen är dock väldigt kvinnodominerad. Av antalet årsverken inom barnomsorgen utförs 96 procent av kvinnor och 4 procent av män. Proportionerna är ungefär desamma i alla regioner. I hälften av kommunerna finns enbart kvinnor i barnomsorgens personal.

Figur 21. Könsfördelning bland personalen inom kommunal barnsomsorg efter kommun 2018

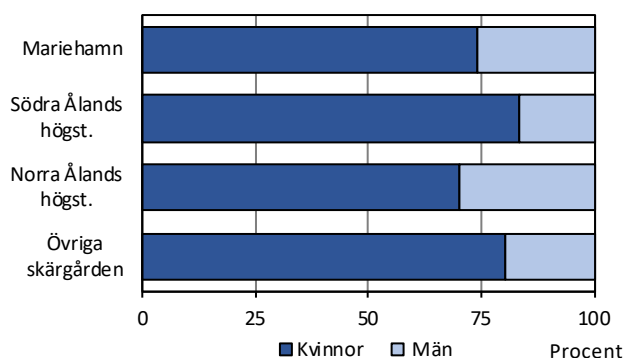
Not: Uppgifterna är baserade på antal årsverken, inte antal personer.

För grundskolans del finns det statistik om lärarkårens sammansättning (inklusive rektorer, elevhandledare och assistenter). Över tre fjärdedelar av lärarna är kvinnor och mindre än en fjärdedel män. Andelen kvinnor är högst bland klasslärare samt speciallärare och elevhandledare, över 85 procent. Jämnast är könsfördelningen för lektorer, 60 procent kvinnor och 40 procent män samt för rektorer och föreståndare, där proportionerna är 65–35.

Figur 22. Lärare i grundskolan efter huvuduppgift och kön 2017

Uppgifterna presenteras inte efter kommun, eftersom det finns endast några få lärare i vissa kommuner, men om man ser på uppgifter för skoldistriktet framkommer vissa skillnader. Könsfördelningen är jämnast på norra Åland, men också där utgör kvinnorna 70 procent av lärarkåren.

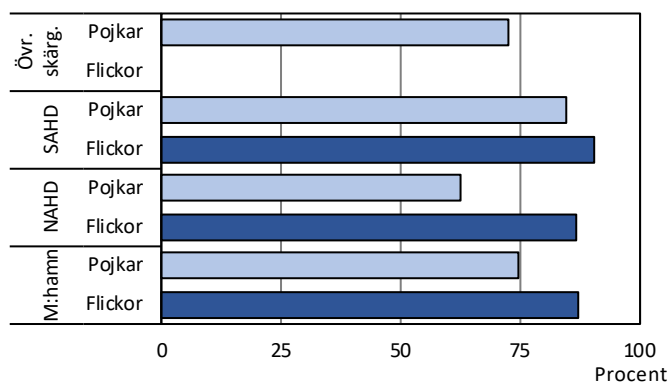
Figur 23. Könsfördelning bland lärarna i grundskolan efter skoldistrikt 2017

7.5 Flickor läser mera språk, vuxna kvinnor lånar mera på bibliotek

Ett område där könsskillnader kan undersökas när det gäller eleverna är de ämnesval eleverna har möjlighet att göra. Flickor väljer i högre utsträckning än pojkar att läsa frivilliga språk. På sexan studerade 88 procent av flickorna ett frivilligt språk höstterminen 2018 mot 75 procent av pojkarna. Både för flickor och pojkar är andelen högst på södra Åland.

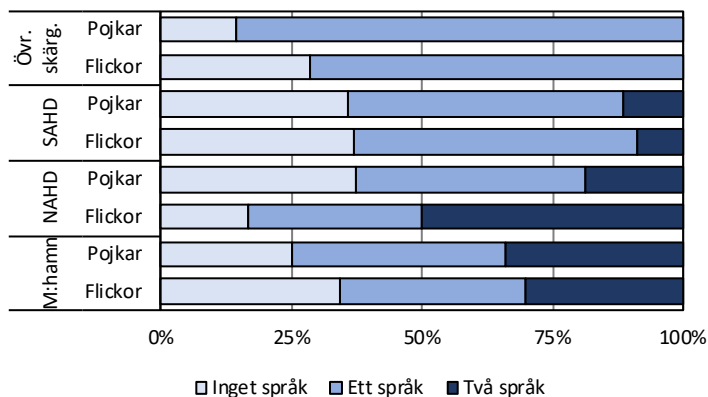
Figur 24. Andel flickor respektive pojkar som läser frivilligt språk i årskurs sex efter distrikt hösten 2018

Not: Andelen för flickor i Övriga skärgården visas inte då antalet flickor understiger fem.

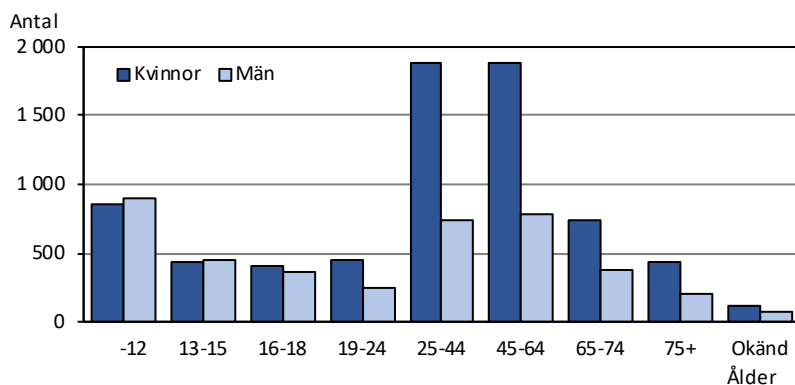
I årskurs 9 läste närmare 70 procent av både flickorna och pojkarna något frivilligt språk föregående läsår. Vanligen är andelen dock högre för flickorna än för pojkarna. En större andel av flickorna läste två frivilliga språk. Benägenheten att läsa språk bland niorna var högre för pojkar än för flickor i Mariehamn och skärgården, medan flickorna läste språk i större utsträckning på norra Åland. I Södra Ålands högstadiedistrikt låg könen på samma nivå i detta avseende.

Figur 25. Andel flickor respektive pojkar som läser inget, ett eller två frivilliga språk i årskurs nio efter distrikt hösten 2018

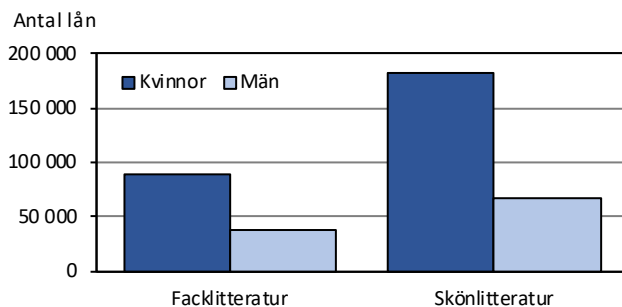
Biblioteken är en annan kommunal serviceform där det finns könsuppdelade uppgifter om nyttjandet. Över 60 procent av låntagarna på de kommunala biblioteken är kvinnor och mindre än 40 procent män. Upp till 18 års ålder är könsfördelningen jämn, men i åldrarna däröver är 70 procent kvinnor.

Figur 26. Låntagare på kommunalbiblioteken efter kön och ålder 2018

Kvinnorna står för drygt 70 procent av utlåningen och männen under 30. Proportionerna är ungefär desamma för fack- och skönlitteratur.

Figur 27. Utlåning vid kommunalbiblioteken efter typ av litteratur och låntagarens kön 2018

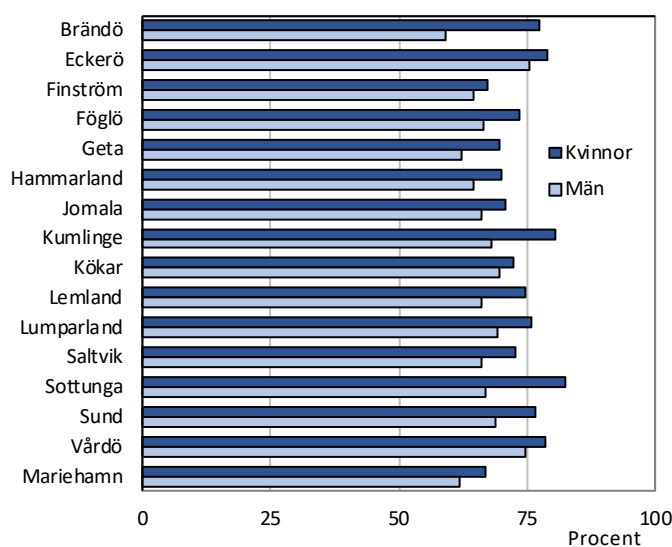
8 Politik

Det politiska beslutsfattandet i kommunerna involverar ett stort antal personer. Vid kommunalvalet 2015 röstade 8 100 kvinnor och 7 300 män. Av de kommunala förtroendeposterna i fullmäktige, styrelser, nämnder och kommunalförbund innehas nästan 360 av kvinnor och 420 av män.

8.1 Störst könsvisa skillnader i valdeltagandet i skärgården

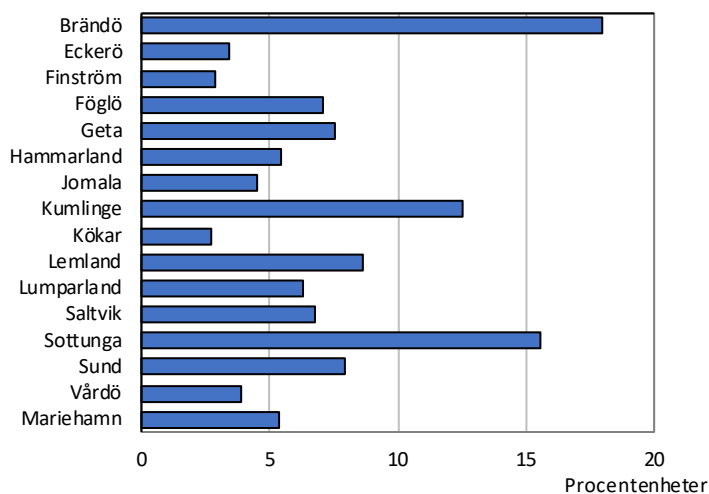
Valdeltagandet har i flera decennier varit högre för kvinnor än för män. År 2015 röstade 70 procent av de röstberättigade kvinnorna i kommunalvalet och 65 procent av männen. Sett till region hade både kvinnor och män det högsta valdeltagandet i skärgården och lägst i Mariehamn. För kvinnorna låg aktiviteten på landsbygden mitt emellan skärgården och staden, medan männen på landsbygden hade ett nästan lika högt deltagande som männen i skärgården.

Figur 28. Valdeltagande efter kommun och kön i kommunalvalet 2015

Kvinnornas deltagande var högre än männens i alla kommuner. Skillnaderna var större i skärgården än på fasta Åland. Speciellt i Brändö, Sottunga och Kumlinge var skillnaderna stora, främst på grund av högst deltagande bland kvinnorna, men i Brändö också beroende på att männen där hade det lägsta valdeltagandet bland alla kommuner.

Figur 29. Skillnad i kvinnors och mäns valdeltagande vid kommunalvalet 2015 efter kommun, antal procentenheter med vilka kvinnornas valdeltagande översteg männens

Vid kommunalvalet 2015 var drygt 40 procent av kandidaterna kvinnor och nästan 60 procent män. Bland de invalda blev könsfördelningen något ojämnare.

Tabell 4. Kandidater och invalda efter kommun och kön i kommunalvalet 2015

Kommun	Kandidater				Invalda			
	Antal		Könsfördelning, procent		Antal		Könsfördelning, procent	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Brändö	6	11	35,3	64,7	5	6	45,5	54,5
Eckerö	10	28	26,3	73,7	2	11	15,4	84,6
Finström	15	30	33,3	66,7	5	12	29,4	70,6
Föglö	8	12	40,0	60,0	2	9	18,2	81,8
Geta	8	10	44,4	55,6	3	6	33,3	66,7
Hammarland	18	24	42,9	57,1	6	9	40,0	60,0
Jomala	21	37	36,2	63,8	6	11	35,3	64,7
Kumlinge	8	7	53,3	46,7	6	3	66,7	33,3
Kökar	7	9	43,8	56,3	5	4	55,6	44,4
Lemland	20	22	47,6	52,4	5	10	33,3	66,7
Lumparland	7	4	63,6	36,4	5	4	55,6	44,4
Saltvik	24	22	52,2	47,8	7	8	46,7	53,3
Sottunga	5	8	38,5	61,5	2	7	22,2	77,8
Sund	16	16	50,0	50,0	5	8	38,5	61,5
Vårdö	6	9	40,0	60,0	4	5	44,4	55,6
Mariehamn	48	78	38,1	61,9	10	17	37,0	63,0
Landskomm.	179	249	41,8	58,2	68	113	37,6	62,4
-Landsbygden	139	193	41,9	58,1	44	79	35,8	64,2
-Skärgården	40	56	41,7	58,3	24	34	41,4	58,6
Åland	227	327	41,0	59,0	78	130	37,5	62,5

Könsfördelningen bland kandidaterna var ungefär densamma i alla regioner, något jämnare i skärgården och på landsbygden än i Mariehamn. Sund, Saltvik och Lemland hade den jämnaste fördelningen. I Lumparland, Saltvik och Kumlinge kandiderade flera kvinnor än män.

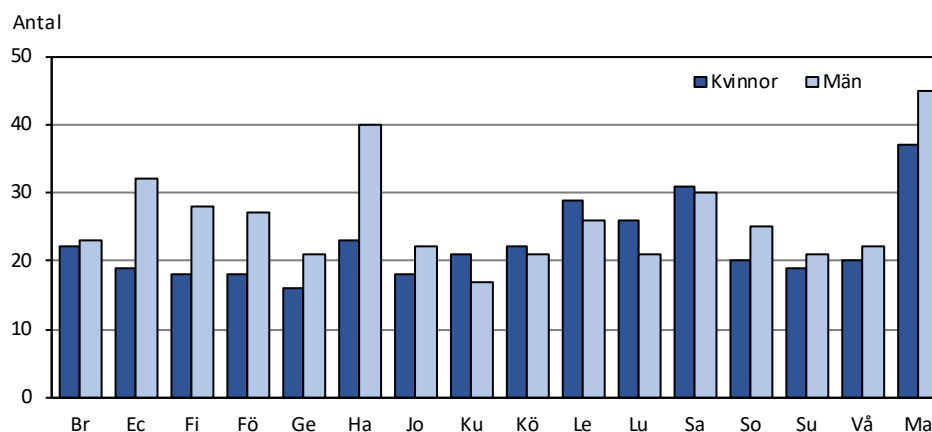
I de valda fullmäktigeförsamlingarna hade skärgården den jämnaste könsfördelningen, 41 procent kvinnor och 59 procent män. I Mariehamn var proportionerna 37–63 och på landsbygden 36–64.

Brändö, Kökar, Lumparland, Saltvik och Vårdö fick en så jämn könsfördelning i fullmäktige som är möjligt med hänsyn till det udda antalet mandat. Kumlinge, Kökar och Lumparland fick kvinnomajoritet i den beslutande församlingen.

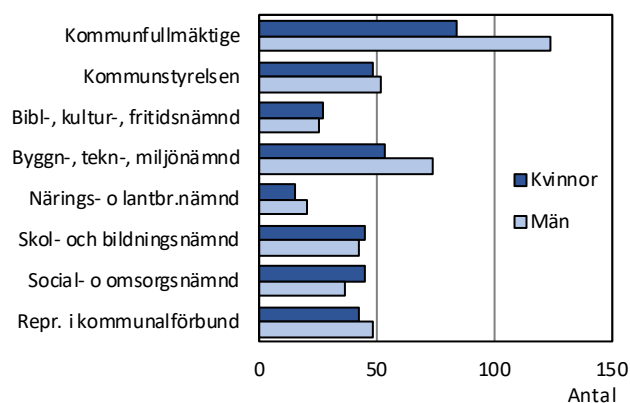
8.2 Majoritet män bland de äldre förtroendevalda

Av de 780 förtroendeposter som ingår i denna statistik besätts 46 procent av kvinnor och 54 procent av män. När det gäller kommunstyrelse och nämnder finns lagstadgat krav på att könsfördelningen ska hålla sig inom intervallet 40–60. De flesta kommuner ligger också inom detta intervall när det gäller förtroendeposter totalt. Undantaget är några kommuner med ojämn fördelning i fullmäktige. Sammantaget har skärgården en något jämnare könsfördelning bland de förtroendevalda än landsbygden och Mariehamn.

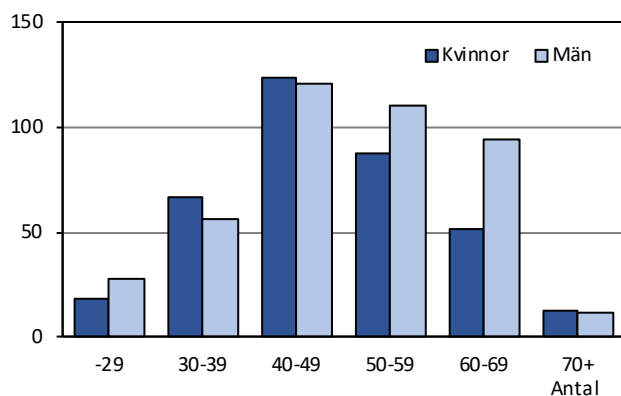
Figur 30. Förtroendevalda i kommunerna efter kön 2016

Efter fullmäktigeförsamlingarna, vilkas sammansättning inte omfattas av det lagstadgade kravet, eftersom de är ett resultat av valet, har det tekniska området nämnder den ojämnaste könsfördelningen, 42 procent kvinnor och 58 procent män. Ungefär samma proportioner återfinns också i närings- och lantbruksnämnderna. Den jämnaste fördelningen, med en liten kvinnomajoritet finns i biblioteks-, kultur- och fritidsnämnderna samt i skol- och bildningsnämnderna. En något större majoritet av kvinnor finns i social- och omsorgsnämnderna.

Figur 31. Förtroendevalda i kommunerna efter kön 2016

Bland de förtroendevalda i åldrarna 30–50 finns det något flera kvinnor, medan männen utgör en stor majoritet bland dem som är över 50 och under 30.

Figur 32. Förtroendevalda efter ålder och kön 2016

Ovanstående uppgifter gäller de 780 förtroendeposterna. Eftersom vissa personer sitter på flera uppdrag är det 530 olika personer som innehar de olika posterna, nästan 250 kvinnor och drygt 280 män.

Finans- och näringsutskottets betänkande 2/2019-2020

Tillhör ärendet: Förslag till Ålands budget för år 2020

Lagtingsår: 2019-2020

Typ av dokument: Finans- och näringsutskottets betänkande

[Ladda ner Word-dokument](#)

Ålands lagting

Finans- och näringsutskottet

BETÄNKANDE nr 2/2019-2020

Datum

2019-12-05

Till Ålands lagting

Finans- och näringsutskottets betänkande

Ålands budget för år 2020

- Landskapsregeringens förslag till Ålands budget för år 2020
- Budgetförslag nr 1/2019-2020
- Budgetmotionerna nr 1-10/2019-2020

INNEHÅLL

Sammanfattning

Landskapsregeringens förslag

Motionerna

Utskottets förslag

Utskottets synpunkter

Allmän motivering

Ekonomisk översikt

Omställning för tillväxt

Ekonomisk politik och styrning

Utveckling och hållbarhet

Självstyrelseutveckling

Ekonomisk politik
 Landskapet och kommunerna
 Demokratiutveckling, integration och tillit
 Social omsorg
 Hälso- och sjukvård
 Miljö
 Utbildnings- och kulturpolitik
 Närings, arbetsmarknads- och regionalpolitik
 Energi- och klimatpolitik
 Infrastruktur- och transportpolitik
 Personalpolitik
 Landskapets organisation
 Detaljmotivering
 Motionerna
 Ärendets behandling
 Motioner
 Hörande
 Reservationer
 Utskottets förslag

Sammanfattning

Landskapsregeringens förslag

Landskapsregeringen föreslår att lagtinget antar ett förslag till budget för år 2020.

	€ 2020	€ 2019*	I budgetförslaget
Kostnader för verksamheten	250 808 000	240 710 008	föreslås anslag fördelade enligt
Överföringar	98 071 000	97 024 000	följande
Finansiella poster och avskrivningar	28 235 000	8 080 000	huvudposter:
Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar	29 608 999	30 413 000	* Avser anslag enligt grundbudget
Summa anslag	406 723 000	376 227 008	

Årets beräknade resultat (exklusive extraordinära intäkter och kostnader) uppgår till 9 908 000 (-1 951 000) euro. Samtidigt föreslås en ökning av reserver om 19 840 000.

Ltl Stephan Toivonen har föreslagit att till tabellens sista rad fogas en fotnot, vilken framgår av					Budget	LR	
	1 000 €	Bokslut År 2015	Bokslut År 2016	Bokslut År 2017	Bokslut År 2018	inkl. tb År 2019	Förslag År 2020
	Skatterelaterade intäkter	238 417	240 909	269 751	273 004	267 709	271 487
	Årsbidrag	5 933	-3 825	28 497	25 118	4 930	19 908
	Avskrivningar	-15 905	-11 682	-11 649	-8 802	-9 600	-10 000
	Årsbidrag+avskrivningar	-9 972	-15 507	16 848	16 316	-4 670	9 908
	Extraordinära poster	-99	57 555	16	24 281		
	Ökning/minskning av reserver	-1 000	0	-8 000	-9 664	0	-19 840
	Summa räkenskapsperiodens under- eller överskott	-11 071	42 048	8 864	30 933	-4 670	-9 932

reservation. Förslaget har inte vunnit understöd. Reservation har inlämnats av ltl Stephan Toivonen.

Motionerna

I anslutning till budgetförslaget har 10 budgetmotioner inlämnats.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att budgetförslaget godkänns med ändringar som framgår av klämman. Budgetmotionerna föreslås förkastade.

Utskottets synpunkter

Allmän motivering

Ekonomisk översikt

Världen

Den globala ekonomiska tillväxten har stannat av. Tillväxten har saktat av inom såväl euroområdet som i Kina och i USA och nedgången förväntas fortsätta. Världens BNP förväntas öka med 2,9 procent under 2020.

Euroområdet

Euroområdets BNP förväntas efter de senaste omvärderingarna växa med endast 0,9 procent under 2020. Inför 2021 förutspås sedan en svag uppgång med en BNP tillväxt om 1,3 procent inom euroområdet. Framförallt de ekonomier som i hög grad bygger på exportindustri är känsliga för utvecklingen inom den globala handeln med pågående handelskrig och politisk osäkerhet. Även Brexit-processen har inverkan på utvecklingen inom euroområdet och beroende på hur processen fortlöper kan euroområdets tillväxtprognos komma att skrivas ner ytterligare. Europeiska centralbankens styrränta ligger kvar på 0,0 procent och förväntas förbli på den nivån åtminstone till utgången av 2021. Även andra penningpolitiska lättnader förväntas. USA dollarn är stark i förhållande till euron vilket för Ålands ekonomi har både för- och nackdelar.

Sverige

Högkonjunkturen i Sverige håller på att ebba ut och det finns tydliga indikatorer på att avmattningen fortsätter. Arbetslösheten är på väg upp och inflationstakten förblir låg. Riksbanken förväntas inte avisera några räntehöjningar. Den svenska kronan har ytterligare försvagats i förhållande till euron vilket har negativ inverkan på åländsk export till Sverige samt på

köpkraften för svenska turister som kommer till Åland. För pensionärer och löntagare med inkomster från Sverige innebär den försvagade kronan lägre inkomster i euro.

Finland

Finlands BNP-tillväxt saktar in väsentligt. Redan utfallet för 2018 blev lägre än väntat med en ökning på 1,7 procent. Ökningen år 2019 förväntas bli 1,1 procent. År 2020 sjunker tillväxten till 0,9 procent för att sedan åter stiga till 1,1 procent år 2021.

Antalet arbetsplatser har ökat och arbetslösheten förväntas därmed minska till 6,5 procent. År 2020 förväntas antalet arbetsplatser förbli oförändrat men arbetslösheten ändå falla ytterligare till 6,3 procent till följd av en något minskad arbetskraft, vilket är ett resultat av den demografiska utvecklingen. Tillgången på kvalificerad arbetskraft begränsar sysselsättningsgradens tillväxt så att sysselsättningsgraden förväntas öka till 73 procent år 2023 men inte utan ytterligare åtgärder till regeringens målnivå på 75 procent.

Ökade inkomster och ökad sysselsättningsgrad förväntas medföra ökad köpkraft och ökad konsumtion under 2020. Inkomsterna år 2019 förväntas öka med 2,5 procent och 2020 med 2,7 procent efter att avtalen om den offentliga sektorns minskade semesterpenning löpt ut (konkurrenskraftsavtalet). Den statliga sektorns finansieringsunderskott ser ut att öka och den offentliga sektorns finansiella balans att försvagas. Detta till följd av en långsammare BNP-tillväxt men också till följd av ökade utgifter för den nya regeringen.

Åland

Den åländska ekonomin präglas av avmattning och blygsam tillväxt. Efter att konjunkturläget svängt och tillväxten i omvärlden mattats av står även åländsk ekonomi inför en nedgång. Eftersom Ålands ekonomi inte i lika hög grad baseras på industri, som till stor del drev konjunkturuppgången i Finland är, det möjligt att avmattningen på Åland inte blir lika kännbar. Den åländska BNP-tillväxten ser ut att fortsättningsvis ligga i närheten av nollstrecket. Utskottet har erfarit att tillväxten i både det privata näringslivet och i den offentliga sektorn är svagt positiv i år (2019), vilket resulterar i en tillväxtprognos för BNP på 0,9 procent (-0,7 procent 2018). Inflationen beräknas i år hamna på 1,0 procent och arbetslösheten kring 3,4 procent. Den privata konsumtionens tillväxt ökar något i år och nästa år.

Tillväxtförväntningarna inom näringslivet är varierande. Branscher som för närvarande uppvisar tillväxt över inflationen är primärnäringsarna, personliga tjänster, livsmedelsindustrin, bygg, övrig industri, hotell & restaurang. Branscher som för närvarande uppvisar tillväxt under inflationen är transport, företagstjänster och handel.

Befolkningstillväxten är fortfarande positiv. Preliminära bedömningar för 2019 visar på en tillväxt om 160-190 personer, vilket är något under genomsnittet för perioden efter år 2000. Flyttningsnettot förefaller bli i nivå med medeltalet för 2000-talet, men klart lägre än de tre senaste åren.

Antalet arbetsplatser förväntas minska. Volymökningen av antalet arbetsplatser i den offentliga sektorn under 2000-talet har överskridit densamma i det privata näringslivet. Till följd av höga pensionsavgångar kommer det dock fortsättningsvis att finnas ett rekryteringsbehov. Arbetslösheten ser ut att ligga stabilt på ca. 3,4 procent på årsbasis.

Omställning för tillväxt

Utskottet ser det som sin övergripande uppgift att bevaka att landskapet upprätthåller sunda finanser och bedriver en politik som är ägnad att gynna det åländska näringslivets tillväxt och konkurrenskraft. En förutsättning för ett långsiktigt välmående näringsliv är att fortsätta driva på förverkligandet av Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda med de tillgängliga finansiella resurserna.

Med hänvisning till stundande regeringsskifte och den ändring av landskapsregeringens politiska inriktning som blir en naturlig följd av det skiftet uppmanar utskottet landskapsregeringen att inom kort återkomma med ett förslag till tilläggsbudget; en omställningsbudget för hållbar tillväxt och ökad konkurrenskraft. Landskapsregeringen uppmanas till den återkomma med budgetramar för den kommande regeringsperioden. Huvudprincipen ska vara att nya kostnader och verksamheter bör finansieras inom de givna ramarna.

Ekonomisk politik och styrning

Långsiktiga utvecklingstrender är svåra att utläsa ur landskapets budget. Utgående från vad som är känt om framtida kostnadsökningar och från vad man förväntar sig i fråga om förändringar på inkomstsidan är det motiverat att lyfta frågan om vilka utgiftsnivåer landskapets finanser kan bära. Kostnadsutvecklingen i förvaltningen och de underlydande myndigheterna kan inte tillåtas överskrida en långsiktigt hållbar nivå. De offentliga utgifterna bör över tid inte öka mer än den allmänna kostnadsutvecklingen. Landskapets årsbidrag ska täcka avskrivningarna.

Det är önskvärt att ytterligare utveckla budgetframställningen så att man lättare kan utläsa den föreslagna budgetens effekt på landskapets finansiella status. Utskottet finner det även önskvärt att olika grundfakta såsom exempelvis inkomster, kostnader, resultat, antal anställda och investeringar framgår över en längre period.

Kontroll över kostnadsutvecklingen kan inte nog understrykas när man vill upprätthålla en långsiktigt hållbar ekonomi. Det kan också ofta vara så att kunskapen om vilka möjligheter till effektivisering som finns och om vilka prioriteringar som är klokast förutsätter att man har hela verksamheten för ögonen. Ett budgetförslag som lämnar en organisation behöver därför ha varit föremål för interna prioriteringar till en given nivå innan det går vidare. En uppenbar risk med en så kallad ”äskandekultur” där prioriteringar görs på högsta nivå är att det är utvecklingsåtgärder som prioriteras bort. När en organisation förutsätts hålla in sig inom givna ramar tvingas den att skapa utrymme för det nya genom att prioritera bland det gamla. På så sätt undviker man att förlegade strukturer, metoder och verksamheter tillåts överleva sig själva.

Det är önskvärt att landskapets styrmodell utvecklas vidare utgående från principen om rambudgetering. Ett budgetpolitiskt ramverk som präglas av ett uppifrån och ned-perspektiv och som utgår från tydliga budgetpolitiska mål och ramar för olika utgiftsområden är att eftersträva.

Likaså är det önskvärt att nå bred samsyn om landskapets ekonomiska handlingsutrymme över tid. Fleråriga utgiftstak och finansiella mål för landskapets ekonomi säkrar en hållbar ekonomi och underlättar samtidigt förståelsen bland såväl beslutsfattare som allmänhet för landskapets finansiella situation och handlingsutrymme. Utskottet erfar att det behövs strukturella förändringar i landskapets verksamhet i mångmiljonklass.

En utveckling av modellen med rambudgetering torde också få effekter på kulturen med återkommande tilläggsbudgeter.

Kontrollen över de offentliga utgifternas utveckling förutsätter ytterligare att landskapsregeringen tar ett särskilt ansvar för att alltid presentera en långsiktig och heltäckande kostnads- och finansieringsanalys vid framtagande av ny lagstiftning och förslag till investeringar.

Utveckling och hållbarhet

Landskapsregeringen, med dess förvaltningar och myndigheter, avser enligt budgetförslaget att under 2020 fortsätta agera enligt den prisbelönta utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Agendan är förknippad med ett starkt och brett samhällsengagemang, vilket i sig är en tillgång.

Agendan utgör sålunda ett samhällskontrakt för de långsiktiga politiska linjedragningar som är nödvändiga för att ställa om Åland till ett helt hållbart samhälle 2051 i enlighet med lagtingets enhälliga beslut om Strategi för hållbar utveckling den 10 september 2014, baserat på landskapsregeringens meddelande M 2/2013-2014.

Utskottet betonar betydelsen av att man i allt arbete med förverkligande av agendan bär med sig betydelsen av tillväxt för att prioritera en hållbar inriktning på samhällsutvecklingen. Tillväxt är en förutsättning för att kunna utveckla och investera i ny hållbar teknik och för att kunna upprätthålla de välfärdssystem som i sin tur är ägnade att främja social hållbarhet.

Självstyrelseutveckling

Utskottet noterar landskapsregeringens arbete för ett nytt ekonomiskt system som ska göra att Åland kan uppfylla sina i självstyrelselagen angivna uppgifter och därmed att Finland kan uppfylla sina åtaganden i enlighet med Ålandsöverenskommelsen. Utskottet håller med om att det

system som utarbetas måste fungera oberoende av reformer i riket men också behöver vara utformat så att en mer positiv befolkningstillväxt på Åland än i landet totalt kommer Åland till gagn.

Ekonomisk politik

Tillväxt och hållbarhet

Av budgetframställningen framgår att landskapsregeringen under hösten har tillsatt en parlamentarisk kommitté för att utreda behovet av att skapa en tillväxt- och hållbarhetsfond. Frågan om ändamålsenligheten att bilda en fond utanför budgeten kommer att läggas särskild vikt vid. Alternativet är att medlen bibehålls som en reservering i balansen, kompletterat med ett tydligt regelverk för hur och av vem de olika delarna hanteras. Utskottet föredrar modellen med reservering i balansen.

I reserveringen skulle avsättas medel för tillväxt och hållbarhet. Enligt utskottets förmenande behöver reserveringen ha ett än tydligare fokus på hållbar tillväxt- och konkurrenskraft. Utskottet ser fram emot att få ta ställning till de regler som utarbetas för beviljande och utbetalning av medel och uppmanar landskapsregeringen att återkomma kring detta i en tilläggsbudget.

Beslutet har tillkommit efter en omröstning som utföll 4-3. Beslutet biträdades av ordföranden Jörgen Pettersson samt ledamöterna Lars Häggblom, Roger Höglund och Jörgen Strand. Reservation, av vilken det alternativa förslaget till formulering framgår, har lämnats av vice ordförande John Holmberg och ledamoten Stephan Toivonen.

Landskapet och kommunerna

I fråga om kommunreformen anser utskottet att det finns ett behov av att motivera kommunerna till samgående.

Utskottet uppmanar landskapsregeringen att mål- och samarbetsinriktat arbeta för en reform av det kommunala systemet vilket skapar trygghet i den åländska vardagen. Utskottet betonar vikten av strukturella förändringar inom landskapets samt kommunernas förvaltning för att hantera dagens krav och framtidens utmaningar.

Beslutet har tillkommit efter en omröstning som utföll 5-2. Beslutet biträdades av ordföranden Jörgen Pettersson, ledamöterna Lars Häggblom, Roger Höglund och Jörgen Strand samt ersättaren Simon Holmström. Reservation, av vilket förslag till tillägg framgår, har lämnats av vice ordförande John Holmberg och ledamoten Stephan Toivonen.

Demokratiutveckling, integration och tillit

Vid regeringskansliet görs ett omfattande och viktigt arbete för social hållbarhet genom integrationssamordning, ungdoms-, demokrati- och hbtqia-arbete samt jämställdhetsarbete med särskilt fokus på våld i nära relationer. Utskottet stöder detta arbete.

Ltl Stephan Toivonen har föreslagit en tilläggstext, vilken framgår i reservation. Förslaget har inte vunnit understöd varför det inte har upptagits till omröstning. Reservation har inlämnats av ltl Stephan Toivonen.

Social omsorg

Utskottet förutsätter att landskapsregeringen bistår kommunerna vid planering och verkställighet av kommunernas socialtjänst.

Den lagstiftning om social kreditgivning som nämns i budgetframställningen finner utskottet oändamålsenlig.

Ltl Stephan Toivonen har föreslagit en tilläggstext, vilken framgår i reservation. Förslaget har inte vunnit understöd varför det inte har upptagits till omröstning. Reservation har inlämnats av ltl Stephan Toivonen.

Hälso- och sjukvård

I fråga om ÅHS verksamhetsområde noterar utskottet att organisationen, liksom flera andra, har tagit steg mot en modell för långsiktig ekonomisk planering som är ägnad att på sikt hålla kostnadsutvecklingen på en kontrollerad nivå (rambudgetering). En mångårig kultur av orealistisk budgetering gör sig fortfarande påmind men är på väg att jobbas bort. För att kunna ta ett ännu större totalekonomiskt ansvar är organisationen betjänt av ytterligare handlingsutrymme så att den exempelvis själv kan välja mellan leasingmodeller och investeringar utgående från vad som är totalekonomiskt bäst.

Beaktat att de resurser som finns att fördela är begränsade betonar utskottet betydelsen av att säkerställa att de resurser som finns allokeras både rättvist och till områden där de gör bäst nytta. I fråga om hälso- och sjukvård innebär det att prioriteringar behöver vara vetenskapligt verifierade och hälsoekonomiskt motiverade. Prioriteringar som är endast politiskt drivna går inte att försvara ekonomiskt. Den kommande förordningen om screening är därför motiverad. I väntan på den bör nya screeningar som inte är medicinskt och hälsoekonomiskt motiverade inte införas.

Utskottet har erfarit att den sedan tidigare beslutade investeringen i en tandvårdsbil kommer att medföra driftskostnader som inte står i proportion till den medicinska nyttan av investeringen. Utan att för den skull ta ställning till behovet av att prioritera tandvård anser utskottet därför att verkställigheten av investeringen bör avbrytas.

Utskottet konstaterar att stöd och behandling till personer med beroendeproblematik samt den anhörigvård som är minst lika viktig behöver stärkas. Arbetet för att förebygga skadeverkningar av beroende är betjänt av en mottagning för personer med beroendesjukdom på ÅHS.

I fråga om verksamheter inom ÅHS där det finns behov av utveckling lyfter utskottet vikten av olika former av förebyggande arbete, exempelvis motion på recept, en livsstilmottagning samt en lågröskelverksamhet för studerande- och ungdomar. Utskottet förutsätter att nämnda prioriteringar görs inom befintliga anslag.

Miljö

Arbetet med att främja den biologiska mångfalden, ett friskt Östersjön och ett balanserat utnyttjande av jordens resurser behöver intensifieras i enlighet med utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Utskottet påkallar behovet av en aktiv näringspolitik som resulterar i både utökad ekonomisk aktivitet och miljöförbättrande effekter.

Utbildnings- och kulturpolitik

I fråga om utbildnings- och kulturpolitik välkomnar utskottet synen på forskning, utbildning och innovation som tillväxt drivande satsningar. Utskottet stöder tanken på att det utbildningsutbud som upprätthålls ska vara flexibelt och snabbt kunna anpassas efter nya trender av skolorna. Utskottet ser att det finns en efterfrågan på svenskspråkig yrkesutbildning som Åland kunde dra nytta av för att sälja utbildning och kurser.

Högskolan

Utskottet delar bedömningen i budgetförslaget att Högskolan på Åland ska fungera som motor för Åland, dess näringsliv och offentliga sektor och att högskolan har en viktig funktion i att tillgodose självstyrelsens behov av

kompetens på högre nivå. Målet för år 2020, att fortsätta processen med en bolagisering av Högskolan på Åland, får stöd av utskottet.

Utskottet delar även bedömningen att sjöfartsutbildningen på Åland behöver utvecklas varför utskottet välkomnar den nya samarbetsorganisationen Alandica Shipping Academy (ASA), som utgör marknadsföringsnamnet på den samlade åländska sjöfartsutbildningen där Högskolan på Åland, Ålands Sjösäkerhetscentrum och Ålands gymnasium ingår. Utskottet konstaterar att en god utbildning som bygger på en sjöfartstradition med rötter i 1800-talet har bra möjligheter att utgöra en del av Ålands utbildningsexport. Den engelskspråkiga termen Alandica Shipping Academy motiveras av den internationella marknad som utbildningen verkar på.

Kultur, kulturarv och arkiv

Även arbetet med att skapa goda förutsättningar för kulturella och kreativa näringar uppfattar utskottet som ett sunt sätt att bedriva kulturpolitik eftersom det tar fasta på kulturen för människors välbefinnande och som plattform för ekonomisk tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft. För att säkra att samhällets gemensamma identitet förmedlas och förkovras behöver man hitta sätt för kulturen att komma till uttryck utan att verksamhetens direkta driftskostnader tillåts öka. Satsningen gentemot filmindustrin verkar ge positiva biverkningar och utgör ett nytt sätt att betrakta näringslivet som utskottet anser att är positivt.

I samma anda ställer sig utskottet frågande till om behovet av nya ändamålsenliga och säkra utrymmen för föremålsförvaring kan genomföras utan ökade driftskostnader.

Vad gäller firandet av 100-årsjubiléet för Ålands självstyrelse ser utskottet jubiléet som en möjlighet och resurs för att stärka Ålands attraktions- och konkurrenskraft. Projektet Åland 100 behöver förverkligas på ett sätt som gör att det får avtryck i det åländska samhället under lång tid. För att detta ska bli verklighet behöver projektledningen få verka i en miljö som ger utrymme för kreativitet, flexibilitet och agilt beslutsfattande.

Närings, arbetsmarknads- och regionalpolitik

Tillväxtpolitik

Utskottet är av en generell uppfattning att den åländska konkurrenskraften behöver stärkas och att åtgärder för att åstadkomma det behöver vidtas på bred front.

Turismen är en viktig näring för Åland. Turismen är i hög grad tjänste- och upplevelsebaserad och torde därmed ha goda förutsättningar att växa hållbart. Det finns ett tydligt behov hos många aktörer, inte minst turistbranschen, att ha en tydlig och specifik samtalspart inom landskapsförvaltningen så att ärenden av betydelse för branschen inte hamnar mellan avdelningar. Det är viktigt att landskapets politik är tillräckligt dynamisk för att vid varje tidpunkt på bästa sätt kunna matcha branschens behov och bidra med rätt attraktions- och konkurrensstärkande åtgärder. Ett besökarperspektiv på strategiskt viktiga beslut behövs för att stärka Åland som destination.

Utskottet har med intresse tagit del av tankar rörande behov av ökat samarbete mellan Visit Åland, Ålands näringsliv, Ålands natur och miljö m.fl. och noterar behovet av samspel mellan marknadsförings-, intressebevaknings- och företagsrådgivningsaktörer.

Inom landskapsmyndigheternas verksamhetsområden finns utrymme för att göra förändringar som underlättar företagsamhet. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet har en styrelse som kan göra politiska prioriteringar inom verksamheten. Enskilda tillstånds- eller tillsynsbeslut ska inte vara föremål för politiska bedömningar men myndighetens områdesvisa prioriteringar är politiskt definierade. En effektiv tillsyn över att åländska produkter faktiskt är åländska behövs för att värna åländska producenter. Kostnader som påförs näringsidkare för övrig tillsyn inom livsmedelsindustri, detaljhandel, restaurangverksamhet och djurhållning behöver hållas på lägsta möjliga nivå. Utskottet understryker vikten av förenkling av regelverk och avbyråkratisering för att stärka Ålands konkurrenskraft.

Utskottet noterar att under år 2020 färdigställs landskapsregeringens förslag till de nya EU-medelsfinansierade närings- och sysselsättningspolitiska programmen. För att dessa medel på bästa sätt ska komma Åland till gagn finns behov av kompetens i fråga om hur man hittar, ansöker och redovisar dylika medel. Landskapsregeringen bör inför programperiodens början överväga hur en sådan funktion kan säkras.

-

Jordbruk och livsmedel

Av budgetframställningen framgår att landsbygdsprogrammet 2014-2020 avslutas år 2020 och att nya åtgärder för näringen ska utvecklas för det kommande stödprogrammet 2021-2027. Utskottet betonar vikten av att det nya stödprogrammet i linje med Ålands hållbara livsmedelsstrategi prioriterar producerande primärproducenter och biologisk mångfald. Fokus i stödprogram måste vara på produktivitet. Utskottet ser fram emot att landskapsregeringen arbetar med det kommande LBU-programmet mot bakgrund av att man ska stärka konkurrenskraften.

Fiskerivård, fiskodling och fiskerinäring

Utskottet ser positivt på den miljöutveckling som dagens fiskodlingsföretag kontinuerligt arbetar med. Utskottet konstaterar även branschens stora tillväxtpotential inte minst i den åländska skärgårdsregionen. Branschen skapar många arbetstillfällen och är en ekonomisk motor i skärgården. Utskottet har erfarenhet att större delen av den odlade fisk som förädlas på Åland är importerad. Det betyder att det finns utrymme för större lokal odlad produktion.

I det hållbara samhället finns ett vattenbruk som förser oss med miljövänligt protein på ett sätt som inte skadar det marina ekosystemet samtidigt som det skapar socioekonomisk utveckling. Säkrade verksamhetsförutsättningar för fiskerinäring och fiskodling är enligt utskottet en kritisk faktor för skärgårdens framtid och därmed även för turism och besöksnäring. Utskottet omfattar målsättningen om en fiskerinäring som är konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologisk och socialt hållbar. Det skulle för fiskodlingen innebära ett behov av både teknikutveckling och kompensationsåtgärder.

Det är viktigt att landskapsregeringen fortsätter sitt arbete för att garantera förutsättningar för kustnära fiske. Det kustnära fisket behöver av EU hanteras som en mer lokal angelägenhet och bli föremål för lokalt beslutsfattande.

Som åtgärder för att uppnå en konkurrenskraftig och hållbar fiskerinäring vill utskottet lyfta fram vikten av att skapa naturliga lekplatser för fisk. Endast utplantering av fisk är inte en åtgärd som håller det naturliga beståndet i balans. Åtgärder krävs också för att minimera skadeverkningarna av exempelvis säl och skarv.

Ifråga om såväl hanteringen av säl och skarv som den internationella regleringen av kustnära fiske behöver Åland driva frågorna på både nationell och internationell nivå i de samarbetsorgan där Åland är representerat.

Utskottet uppmanar landskapsregeringen att överväga revidering av fiskelagen från 1956.

Arbetsmarknad

Utskottet emotser en utvärdering av Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) och betonar vikten av en fungerande organisation vad gäller såväl arbetsförmedling som inspiration för ungdomar och möjliggörande av karriärbyten. Studiestödssystemet behöver vara anpassat för ett flexibelt utbildningsutbud.

Utskottet har uppfattningen att studiestöd inte ska påverkas negativt av arbetsinkomster. Kravet på att studiestödstagare upprätthåller en viss studietakt för att bibehålla sitt studiestöd är ett tillräckligt incitament för att studietakten inte ska bli lidande av arbete. Arbetserfarenhet är därtill meriterande för de studerande efter avslutade studier.

Energi- och klimatpolitik

Det åländska distributionsnätet

Utskottet delar landskapets bedömning att en framställning om ersättning för skador på samhällsviktig infrastruktur som förorsakades av stormen Alfrida bör göras till Ålandsdelegationen.

Förnyelsebara energikällor och -effektivering

Utskottet noterar att en upphandling av elproduktion från nybyggda vindkraftverk pågår. Kostnadseffekten kommer att synas i budget från 2021. Detta sammanfaller med tidpunkten för när landskapets insats under

åren 2017–2020 för att stärka det egna kapitalet i Kraftnät Åland upphör. Utskottet konstaterar att effekterna av vindkraftupphandlingen är beroende av hur elpriset utvecklas. Det är ur ett tillväxtperspektiv angeläget att priserna för elström och elöverföring på Åland hålls på en konkurrenskraftig nivå.

Landskapsregeringen bör aktivt arbeta för att hålla elöverföringspriserna nere. Valet av metod måste utgå från ambitionen att satsade medel ska ge största möjliga nytta för elkonsumenterna. En fortsatt insats för att stärka det egna kapitalet i Kraftnät Åland är en möjlighet. Även den tänka reserveringen för tillväxt och hållbarhet kan komma i fråga för ändamålet.

Utskottet noterar regeringens satsningar på biodiesel i landskapets fordonspark samt på en biogasanläggning. Utskottet har erfarit att antalet fossildrivna fordon har ökat med över 2 000 under de senaste fyra åren och att antalet elfordon nu är endast drygt 100 trots den politiska satsningen på eldrivna fordon. Utskottet uppmanar därför landskapsregeringen att i syfte att ytterligare främja en hållbar energiomställning uppmuntra privata etableringar av infrastruktur även för biogasdrivna fordon.

Infrastruktur- och transportpolitik

Skärgårdstrafiken

Utskottet understryker vikten av att stora infrastrukturella investeringar har en bred parlamentarisk förankring för att trygga en långsiktig samhällsutveckling. Mot bakgrund av lagtingets uppmaning att säga upp avtalet för färjetrafik mellan Svinö och Mellanholm uppmanar utskottet landskapsregeringen att omförhandla, alternativt säga upp, avtalet samt avbryta infrastrukturupphandlingen på västra Föglö.

Utskottet uppmanar vidare landskapsregeringen att initiera en utredning om en tunnel till Föglö med intentionen att uppnå driftsinbesparingar i hela trafiken, skapa högre attraktionskraft i skärgården samt minska miljö- och klimatpåverkan. Utskottet understryker säkerhetsaspekter, finansieringsmöjligheter, upphandlingsalternativ och lagstiftningsbehov samt möjligheterna att genomföra projektet som föregås av att lagtinget fastställer de ekonomiska ramarna för hela projektet. I sammanhanget ska även projekt östra Föglö ingå.

När det gäller den övriga skärgårdstrafiken, exempelvis förnyat tonnage till Prästö-Töftö, Sottunga-linjen, Kumlinge-Torsholma samt Enklinge-Kumlinge uppmanar utskottet landskapsregeringen att återkomma när totalbilden klarnat.

-

Tonnage

I ltl Rainer Juslins budgetmotion nr 9/2019-2020 föreslås en ändring av texten under rubriken Tonnage. Utskottet konstaterar att den fråga som behandlas i motionen även annars behandlas i betänkandet och hänvisar till utskottets egna skrivningar under rubriken Skärgårdstrafiken.

Kortrutt

I ltl Rainer Juslins budgetmotion nr 8/2019-2020 föreslås en ändring av texten under rubriken Kortrutt. Utskottet konstaterar att den fråga som behandlas i motionen även annars behandlas i betänkandet och hänvisar till utskottets egna skrivningar under rubriken Skärgårdstrafiken.

Personalpolitik

Utskottet efterlyser en redogörelse över antalet anställda och antalet förverkligade årsarbeten samt över hur dessa har utvecklats över tid. Även i vilken mån anställningar kunnat ersättas med köptjänster bör redovisas.

Av budgetframställningen framgår att landskapsregeringen bedriver en restriktiv anställningspolitik men utskottet noterar att framställningen innehåller förslag till ett antal nya anställningar och projekt. Innan förverkligandet av dessa bör en ekonomisk konsekvensanalys utgöras och klartecken inhämtas från den tillträdande regeringen.

-

Landskapets organisation

Utskottet befarar att en modell med många fristående underliggande myndigheter kan vara kostnadsdrivande. I mån av möjlighet bör man eftersträva ytterligare samordning av underliggande små myndigheter.

Eftersom det har gått ett antal år sedan landskapets fastighetsverk etablerades bör det planeras en större utvärdering för att se om modellen med fastighetsverk har fallit väl ut.

Den föreslagna etableringen av ett trafikverk är enligt utskottet inte motiverad. I denna fråga bör landskapsregeringen återkomma i tilläggsbudget med ett resonemang om vilken lösning som bäst svarar mot målsättningen om långsiktig och effektiv ledning av infrastruktur- och trafikfrågor.

Detaljmotivering

VERKSAMHET - detaljmotivering

200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET
210	REGERINGSKANSLIET
21010	Regeringskansliet, verksamhet

Enligt budgetförslaget är 100 000 euro avsatt för förverkligandet av kommunreformslagen och förverkligandet av gränsjusteringar rörande Järsö-Nåtö samt Ängö och Bussö.

Utskottet föreslår att anslaget minskas med 100 000 euro och uppmanar landskapsregeringen återkomma i tilläggsbudget i fall projekten ska förverkligas.

Beslutet har tillkommit efter omröstning som utföll 5-2. Beslutet biträdades av ordföranden Jörgen Pettersson samt ledamöterna Lars Häggblom, Roger Höglund, Jörgen Strand och Stephan Toivonen. Vice ordförande John Holmberg och ledamoten Henrik Löthman fogar en reservation till betänkandet.

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 7/2019-2020 föreslås att anslaget sänks med 10 000 euro samt att det fjärde stycket under rubriken ”Utgifter” i momentmotiveringen utgår.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 7/2019-2020 förkastas. Reservation har inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

ÖVERFÖRINGAR - detaljmotivering

300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE
330	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD TILL KOMMUNERNA
33000	Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F)

I ltl Stephan Toivonens budgetmotion nr 2/2019-2020 föreslås att anslaget sänks med 1 800 000 euro och att tredje stycket under rubriken ”Utgifter” i momentmotiveringen utgår.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 2/2019-2020 förkastas.

Reservation har inlämnats av ltl Stephan Toivonen.

350 PENNINGAUTOMATMEDEL

35000 Penningautomatmedel (R)

I ltl Stephan Toivonens budgetmotion nr 6/2019-2020 föreslås att en ny text med följande lydelse fogas in efter stycke två i motiveringen: ”Av anslaget under momentet reserveras dock 700 000 att användas för UNHCR:s flyktingverksamhet.” Stycke ett och två i motiveringen inleds med ordet ”högst 3 000 000 avser stöd...” respektive ”Högst 2 902 000 euro utges som...”

Utskottet konstaterar att biståndsverksamhet är Finlands behörighet och föreslår att budgetmotion nr 6/2019-2020 förkastas.

400 SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

410 ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER

41000 Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 1/2019-2020 föreslås att anslaget ökas med 1 800 000 euro och att till motiveringen fogas följande tillägg: ”Anslaget ökas med 1 800 000 euro att användas som ’stipendium’ till personer, som lyfter folkpension eller sjukpension, eller som på grund av långvarig sjukdom eller långvarig arbetslöshet inte längre erhåller inkomstrelaterad ersättning.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 1/2019-2020 förkastas.

600 NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

610 NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE

61000 Näringslivets främjande (R)

I ltl. Rainer Juslins budgetmotion nr 10/2019-2020 föreslås att anslaget ökas med 40 000 euro och att första stycket under rubriken Skärgårdsutveckling ändras och får följande lydelse: ”Av anslaget föreslås 80 000 euro för bidrag till drift av Skärgårdsnämnden. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren och Företagsam skärgård.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 10/2019-2020 förkastas med hänvisning till budgetens allmänna motivering.

700 INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

720 ELSÄKERHET OCH ENERGI

72010 Främjande av hållbar energiomställning (RF)

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 3/2019-2020 föreslås att anslaget ökas med 750 000 euro och följande text fogas till motiveringen: ”Ökningen av detta moment skall användas till en subventionering av konvertering av bensin- och dieselbilar till gasbilar.”

Utskottet föreslår med hänvisning till betänkandets avsnitt om förnyelsebara energikällor och -effektivering att budgetmotion nr 3/2019-2020 förkastas.

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 4/2019-2020 föreslås att anslaget ökas med 750 000 euro och följande text fogas till motiveringen: Anslaget under detta moment ska höjas med 200 000 euro för att användas till en investering i en gasstation.”

Utskottet hänvisar till betänkandes behandling av den allmänna motiveringen, avsnittet om förnyelsebara energikällor och -effektivering.

Utskottet föreslår med hänvisning till betänkandets avsnitt om förnyelsebara energikällor och -effektivering att budgetmotion nr 4/2019-2020 förkastas.

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 5/2019-2020 föreslås att anslaget ökas med 5 000 euro och att till motiveringen fogas följande tillägg: ”Anslaget ska användas till en konvertering av ÅLAND 1 till gasbil.”

Utskottet föreslår med hänvisning till betänkandets avsnitt om förnyelsebara energikällor och -effektivering att budgetmotion nr 5/2019-2020 förkastas.

INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA FINANSINVESTERINGAR - detaljmotivering

---

9760 KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING

976000 Infrastrukturinvesteringar (R)

I tilläggsbudget 1, år 2017, erhölls en investeringsfullmakt om 40 miljoner euro för korttruttsutbyggnaden i skärgården.

Utskottet föreslår att fullmakten återtas med hänvisning till skrivningarna i betänkandets avsnitt om Skärgårdstrafiken.

9840 ALANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

984000 Hälsa- och sjukvårdsinvesteringar (R)

Lagtinget har i första tilläggsbudget för landskapet Åland år 2019 beslutat om investeringsanslag om 350 000 för inköp av en tandvårdsbil med utrustning. Inköpet beräknas att leda till ökade driftskostnader om ca 100 000 euro årligen.

Utskottet föreslår, med hänvisning till skrivningarna i betänkandes avsnitt Hälsa- och sjukvård, att investeringen avbryts och att investeringsanslaget om 350 000 euro återtas.

Motionerna

Med hänvisning till betänkandets och budgetförslagets allmänna motivering föreslås att budgetmotionerna nr 8 och 9, vilka båda hänför sig till den allmänna motiveringen förkastas.

Därtill föreslås att övriga budgetmotioner förkastas.

Ärendets behandling

Lagtinget har den 14 november 2019 inbegärt finans- och näringsutskottets yttrande över förslaget till Ålands budget för år 2020.

Motioner

I anslutning till budgetförslaget har utskottet behandlat följande budgetmotioner:

Stipendium till folkpensionärer, sjukpensionärer samt för personer med långvarig sjukdom eller arbetslöshet

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 1/2019-2020

Landskapsandelar och stöd till kommunerna

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 2/2019-2020

Främjande av hållbar energiomställning

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 3/2019-2020

Främjande av hållbar energiomställning

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 4/2019-2020

Främjande av hållbar energiomställning

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 5/2019-2020

Flyktinghjälp

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 6/2019-2020

Regeringskansliet, verksamhet

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 7/2019-2020

Infrastruktur- och transportpolitik

Ltl Rainer Juslins budgetmotion BM 8/2019-2020

Infrastruktur- och transportpolitik

Ltl Rainer Juslins budgetmotion BM 9/2019-2020

Näringslivets främjande

Hörande

Utskottet har i ärendet hört lantrådet Katrin Sjögren, vice lantrådet Camilla Gunell, ministrarna Tony Asumaa, Nina Fellman, Mika Nordberg, Mats Perämaa och Wille Valve, avdelningschefen Bengt Michelsson, byråchefen/miljöjuristen Helena Blomqvist och specialsakkunnige Fredrik Rönnlund från social- och miljöavdelningen, avdelningschefen Vivan Nikula från regeringskansliet, landskapsforstmästaren Mikael Sandvik från näringsavdelningen, avdelningschefen Yvonne Österlund, biträdande avdelningschefen Niklas Karlman, byråchefen Sten Eriksson, tekniska samhällsstrategen Stefan Fransman och avdelningscontrollern Per Ringsby från infrastrukturavdelningen, kulturchefen Jan-Ole Lönnblad från utbildnings- och kulturavdelningen, finanschefen Conny Nyholm och budgetplaneraren Robert Lindblom från finansavdelningen, forskaren Birgitta Berg-Andersson från Näringslivets forskningsanstalt (ETLA) (per telefon), utredaren Johan Flink från Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB), verksamhetsledaren Rosita Broström från Ålands fiskodlarförening r.f., styrelseordföranden Jan-Mikael von Schantz och verkställande direktören Christer Fahlstedt från Ålands penningautomatförening (PAF), verkställande direktören Anders Ekström från Ålands näringsliv r.f., verkställande direktören Henrik Lundberg från Åland Post Ab, verkställande direktören Lotta Berner Sjölund från Visit Åland r.f., projektledare Eleonore Hedman och projektkoordinator Erica Öström från Folkhälsan på Åland r.f., företagarna Otto Hojar och Hans Holmström från FS Links Ab samt hälso- och sjukvårdsdirektören Jeanette Pajunen och ekonomichef Ulrika Österlund från Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS).

Närvarande

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Jörgen Pettersson, vice ordföranden John Holmberg, ledamöterna Lars Häggblom, Roger Höglund, Henrik Löthman, Jörgen Strand och Stephan Toivonen samt till vissa delar ersättaren Simon Holmström.

Vikarierande utskottssekreteraren Emma Dahlén har vid utskottets behandling av de delar av budgeten som avser Högskolan på Åland, till följd av jäv enligt 24 §, 2 mom. 3p förvaltningslag för landskapet Åland, ersatts av lagtingsdirektören Susanne Eriksson.

Reservationer

Följande 8 reservationer har fogats till betänkandet:

Vice ordföranden John Holmberg och ledamoten Stephan Toivonen har inlämnat två (2) reservationer.

Vice ordföranden John Holmberg och ledamoten Henrik Löthman har inlämnat en (1) reservation.

Ledamoten Stephan Toivonen har inlämnat fem (5) reservationer.

Utskottets förslag

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

Ålands att lagtinget antar landskapsregeringens förslag till budget för år 2020 med följande ändringar

- moment 21010 minskas med 100 000 euro, motsvarande medel för förverkligande av kommunreformslagen,
- investeringsfullmakt om 40 miljoner euro för korttruttsutbyggnaden i skärgården återtas,

- att investeringsanslag från första tilläggsbudget år 2019 om 350 000 euro återtas för inköp av en tandvårdsbil med utrustning,
- att lagtinget bemyndigar landskapsregeringen att uppta för budgetens förverkligande erforderliga lån,
- att lagtinget förkastar budgetmotionerna nr 1-10 samt
- att lagtinget beslutar att Ålands budget för år 2020 ska tillämpas från och med den 1 januari 2020 i den lydelse den har enligt lagtingets beslut.

Mariehamn den 5 december 2019

Ordförande

Jörgen Pettersson

Sekreterare

Emma Dahlén

[Plenum den 13 december 2019 kl. 09:30](#)

- [Talmannen](#)

[Spela upp](#)

Diskussionen i ärendet förklarades avslutad vid plenum den 11 december 2019.

Detaljbehandlingen börjar.

I detaljbehandlingen föreläggs först avsnittet Verksamhet, därefter avsnitten Överföringar, SKATTEFINANSIERING, FINANSIELLA POSTER OCH RESULTATRÄKNINGSPOSTER samt slutligen INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA FINANSINVESTERINGAR.

Avsnitten föreläggs enligt avdelningar och kapitel jämte detaljmotiveringar. Där ändringsförslag inte aviserats föreläggs dock avsnitten eller avdelningarna i deras helhet.

Sedan föreläggs betänkandets klämmor och slutligen dess allmänna motivering. Kan förfaringsättet godkännas? Godkänt. Ändringsförslag väcks genom handuppräckning och från bänken.

- [Talmannen](#)

[Spela upp](#)

Först föreläggs avsnittet VERKSAMHET enligt avdelningar och kapitel jämte detaljmotiveringar.

Föreläggs avdelning 1 Lagtinget i dess helhet. Godkänt.

Föreläggs avdelning 2 Landskapsregeringen och regeringskansliet kapitel för kapitel
Kap. 200 Lantrådet och landskapsregeringens ledamöter.
Godkänt.
210 Regeringskansliet. Begäres ordet?

- [Ledamot Stephan Toivonen \(ÅD\)](#) Anförande | 09:48

[Spela upp](#)

Tack, herr talman! Jag vill i enlighet med min reservation under rubriken hbtqia-utbildningen förslå att moment 21010 ska sänkas med 10 000

och att motiveringen får den lydelse som jag har i min reservation.

- [Talman Roger Nordlund](#)

[Spela upp](#)

Begärs ordet? Diskussion är avslutad.
Eftersom ledamoten Toivonens förslag inte vunnit understöd upptas det inte till behandling. Begärs ytterligare ordet?

- [Ledamot John Holmberg \(Lib\)](#) Anförande | 09:49

[Spela upp](#)

Tack, talman! Bästa lagting, jag önskar att anslaget under moment 21010, Regeringskansliet, inte ändras med avseende på kommunutredarresurserna utan förblir oförändrade i enlighet med min reservation till betänkande.

- [Ledamot Rainer Juslin \(Lib\)](#) Replik | 09:49

[Spela upp](#)

Understödes.

- [Talmannen](#)

[Spela upp](#)

Ltl John Holmberg, understödd av lagtingsledamot Rainer Juslin, har föreslagit att anslaget under moment 21010, Regeringskansliet, inte ändras med avseende på kommunutredarresurserna utan förblir oförändrat i enlighet med

ledamoten Holmbergs reservation till betänkandet. Är redogörelsen riktig? Redogörelsen är riktig.

Omröstning kommer att verkställas.

Omröstningspropositionen ställs så att den som omfattar finans- och näringsutskottets betänkande röstar ja; den som omfattar ltl John Holmbergs ändringsförslag röstar nej. Kan omröstningspropositionen godkännas? Godkänd.

Omröstning. Talmannen röstar ja.

Ja: 20 röster

Nej: 8 röster

Ja (20)

[Roger Nordlund](#) (talman), [Annette Bergbo](#), [Jessy Eckerman](#), [Stellan Egeland](#), [Anders Eriksson](#), [Simon Holmström](#), [Bert Häggblom](#), [Lars Häggblom](#), [Roger Höglund](#), [Gyrid Högman](#), [Jesper Josefsson](#), [Mikael Lindholm](#), [Robert Mansén](#), [Liz Mattsson](#), [Marcus Måtar](#), [Jörgen Pettersson](#), [Jan Salmén](#), [Tage Silander](#), [Jörgen Strand](#), [Wille Valve](#)

Avstod (2)

[Mika Nordberg](#), [Stephan Toivonen](#)

Nej (8)

[Nina Fellman](#), [Camilla Gunell](#), [John Holmberg](#), [Rainer Juslin](#), [Simon Påvals](#), [Katrin Sjögren](#), [Pernilla Söderlund](#), [Ingrid Zetterman](#)

- [Talmannen](#)

[Spela upp](#)

Omröstningen avslutas.

Omröstningen har givit vid handen:

20 ja röster och

8 nej röster har avlämnats.

2 ledamöter avstod.

Lagtinget har omfattat finans- och näringsutskottets betänkande.

- [Talmannen](#)

[Spela upp](#)

Föreläggs 215 Kommunikationsverksamhet. Godkänt.
220 Främjande av jämställdheten. Godkänt.
225 Främjande av integration. Godkänt.
230 Valkostnader. Godkänt.
240 Brand- och räddningsväsendet. Godkänt.
250 Personalarbete och arbetsmiljö. Godkänt.
252 Serviceverksamhet. Godkänt.
260 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter.
Godkänt.
265 Konsumentskydd. Godkänt.
270 Radio- och TV-verksamhet. Godkänt.
280 Lagberedningen. Godkänt.

Föreläggs Avdelning 3 FINANSAVDELNINGENS
FÖRVALTNINGSOMRÅDE i sin helhet. Godkänd.

Föreläggs Avdelning 4 SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS
FÖRVALTNINGSOMRÅDE i sin helhet. Godkänd.

Föreläggs Avdelning 5 UTBILDNINGS- OCH
KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE i sin
helhet. Godkänd.

Föreläggs avdelning 6 NÄRINGSAVDELNINGENS
FÖRVALTNINGSOMRÅDE i sin helhet. Godkänd.

Föreläggs avdelning 7 INFRASTRUKTURAVDELNINGENS
FÖRVALTNINGSOMRÅDE i sin helhet. Godkänd.

Föreläggs Myndigheter samt fristående enheter i sin helhet.
Godkänd.

Därmed var avsnittet Verksamhet behandlat och godkänt i
enlighet med betänkandet vilket innebär att anslaget under
avsnittet sammanlagt uppgår till 250 708 000 euro efter
ändringen under moment 21010.

Föreläggs nu avsnittet ÖVERFÖRINGAR enligt avdelningar och
kapitel jämte detaljmotiveringar.

Föreläggs Avdelning 1 Lagtinget kapitel i sin helhet. Godkänd.

Föreläggs Avdelning 2 LANDSKAPSREGERINGEN OCH
REGERINGSKANSLIET i sin helhet. Godkänd.

Föreläggs avdelning 3 FINANSAVDELNINGENS
FÖRVALTNINGSOMRÅDE i sin helhet. Begäres ordet?

-
- [Ledamot Stephan Toivonen \(ÅD\)](#) Anförande | 09:53

[Spela upp](#)

Tack, herr talman! Jag föreslår i enlighet med min reservation, strykande av medel för skatteavdrag, att anslaget under moment 33000 sänks med 1,8 miljoner och att det tredje stycket, under rubriken Utgifter, utgår.

- [Talmannen](#)

[Spela upp](#)

Begärs ordet? Ingen begär ordet.
Eftersom ledamoten Toivonens förslag inte vunnit understöd upptas det inte till behandling.

Föreläggs avdelning 4 SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE i sin helhet. Godkänd.

Föreläggs Avdelning 5 UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE i sin helhet. Godkänd.

Föreläggs avdelning 6 NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE i sin helhet. Godkänd.

Föreläggs avdelning 7 INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE i sin helhet. Godkänd.

Föreläggs MYNDIGHETER samt fristående enheter i sin helhet. Godkänd.

Därmed är avsnittet Överföringar behandlat.

Föreläggs avsnittet SKATTEFINANSIERING, FINANSIELLA POSTER OCH RESULTATRÄKNINGSPOSTER i sin helhet. Godkänd.

Föreläggs avsnittet Investeringar, Lån och Övriga finansinvesteringar enligt avdelningar och kapitel jämte detaljmotiveringar.

Föreläggs Avdelning 1 LAGTINGET i sin helhet. Godkänd.

Föreläggs Avdelning 2 LANDSKAPSREGERINGEN OCH
REGERINGSKANSLIET i sin helhet. Godkänd.

Föreläggs Avdelning 3 FINANSAVDELNINGENS
FÖRVALTNINGSOMRÅDE i sin helhet.

Föreläggs Avdelning 4 SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS
FÖRVALTNINGSOMRÅDE
i sin helhet. Godkänd.

Föreläggs Avdelning 5 UTBILDNINGS- OCH
KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE i sin
helhet. Godkänd.

Föreläggs Avdelning 6 NÄRINGSAVDELNINGENS
FÖRVALTNINGSOMRÅDE i sin helhet. Godkänd.

Föreläggs Avdelning 7 INFRASTRUKTURAVDELNINGENS
FÖRVALTNINGSOMRÅDE i sin helhet. Godkänd.

Föreläggs MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER i
sin helhet. Godkänd.

Därmed är hela sifferstaten behandlad och godkänd i enlighet
med betänkandet vilket innebär att anslaget i budgeten för 2020
sammanlagt uppgår till 406 623 000 euro efter ändringen under
moment 21010.

Föreläggs nu de till betänkandet fogade klämförslagen var för
sig.

Föreläggs det första klämförslaget. Godkänt.

Föreläggs det andra klämförslaget. Begäres ordet?

-
- [Ledamot Wille Valve \(M\)](#) Anförande | 09:56

[Spela upp](#)

Talman! Jag önskar förslå att det andra
klämförslaget stryks.

-
- [Ledamot Mika Nordberg \(M\)](#) Replik | 09:57

[Spela upp](#)

Jag ber att få understöda ledamoten
Valves förslag.

- [Talmannen](#)

[Spela upp](#)

Lagtingsledamot Wille Valve, understödd av lagtingsledamot Mika Nordberg, har föreslagit att lagtinget inte ska omfatta betänkandets andra klämförslag. Är redogörelsen riktig? Redogörelsen är riktig.

Omröstning kommer att verkställas.

Omröstningspropositionen ställs så att den som omfattar finans- och näringsutskottets betänkande röstar ja; den som omfattar lagtingsledamot Valves ändringsförslag röstar nej. Kan omröstningspropositionen godkännas? Godkänd.

Omröstning. Talmannen röstar ja.

Ja: 19 röster

Nej: 11 röster

Ja (19)

[Roger Nordlund](#) (talman), [Annette Bergbo](#), [Stellan Egeland](#), [Anders Eriksson](#), [John Holmberg](#), [Simon Holmström](#), [Bert Häggblom](#), [Lars Häggblom](#), [Roger Höglund](#), [Gyrid Högman](#), [Jesper Josefsson](#), [Rainer Juslin](#), [Mikael Lindholm](#), [Robert Mansén](#), [Liz Mattsson](#), [Marcus Måtar](#), [Jörgen Pettersson](#), [Jan Salmén](#), [Jörgen Strand](#)

Avstod

-

Nej (11)

[Jessy Eckerman](#), [Nina Fellman](#), [Camilla Gunell](#), [Mika Nordberg](#), [Simon Påvals](#), [Tage Silander](#), [Katrin Sjögren](#), [Pernilla Söderlund](#), [Stephan Toivonen](#), [Wille Valve](#), [Ingrid Zetterman](#)

- [Talmannen](#)

[Spela upp](#)

Omröstningen avslutas.

Omröstningen har givit vid handen:
19 ja röster och
11 nej röster har avlämnats.

Lagtinget har omfattat finans- och näringsutskottets betänkande.

Föreläggs det tredje klämförslaget. Godkänt.
Föreläggs det fjärde klämförslaget. Godkänt.
Föreläggs det femte klämförslaget. Godkänt.
Föreläggs det sjätte klämförslaget. Godkänt.
Klämmarna är därmed behandlade.

Föreläggs slutligen rubriken Sammanfattning samt betänkandets allmänna motivering.

Talmannen föreslår att den allmänna motiveringen föredras enligt mellanrubrikerna i betänkandet och att ändringsförslagen framläggs under respektive rubrik. Önskar en ledamot framföra förslag under en ny mellanrubrik som inte ingår i betänkandet ska sådana förslag framföras efter behandlingen av de rubriker som ingår i betänkandet. Kan förfaringssättet godkännas?
Godkänt.

Föredras rubriken Sammanfattning. Begäres ordet?

-
- [Ledamot Stephan Toivonen \(ÅD\)](#) Anförande | 10:00

[Spela upp](#)

Tack, herr talman! Jag förslår i enlighet med min reservation, under rubriken Budgeterat resultat, att det i avsnittet infogas fotnot i enlighet med den reservation som jag har lämnat in. Tack.

-
- [Talmannen](#)

[Spela upp](#)

Begärs ordet? Ingen begär ordet. Eftersom ledamoten Toivonens förslag inte vunnit understöd upptas det inte till behandling.

Föredras rubriken Ekonomisk översikt. Godkänd.
Omställning för tillväxt. Godkänd.
Ekonomisk politik och styrning. Godkänd.
Utveckling och hållbarhet. Godkänd.
Självstyrelseutveckling. Godkänd.
Ekonomisk politik. Begäres ordet?

-
- [Ledamot John Holmberg \(Lib\)](#) Anförande | 10:01

[Spela upp](#)

Tack, talman! Bästa lagting, jag förslår att texten under rubriken Ekonomisk politik, tillväxt och hållbarhet, får en ny lydelse i enlighet med reservation till betänkande.

-
- [Ledamot Rainer Juslin \(Lib\)](#) Replik | 10:01

[Spela upp](#)

Understödes.

-
- [Talmannen](#)

[Spela upp](#)

Lagtingsledamot John Holmberg understödd av lagtingsledamot Rainer Juslin, har föreslagit att texten under rubriken Ekonomisk politik, Tillväxt och hållbarhet får en ny lydelse i enlighet med ledamoten Holmbergs reservation till betänkandet.

Är redogörelsen riktig? Redogörelsen är riktig.

Omröstning kommer att verkställas.

Omröstningspropositionen ställs så att den som omfattar finans- och näringsutskottets betänkande röstar ja; den som omfattar lagtingsledamot Holmbergs ändringsförslag röstar nej. Kan omröstningspropositionen godkännas? Godkänd.

Omröstning. Talmannen röstar ja.

Omröstningen har givit vid handen

19 ja röster och

10 nej röster har avlämnats.

1 ledamot avstod.

Lagtinget har omfattat finans- och näringsutskottets betänkande.

Föredras rubriken Landskapet och kommunerna. Begäres ordet?

Ja: 19 röster

Nej: 10 röster

Ja (19)

[Roger Nordlund](#) (talman), [Annette Bergbo](#), [Stellan Egeland](#), [Anders Eriksson](#), [Simon Holmström](#), [Bert Häggblom](#), [Lars Häggblom](#), [Roger Höglund](#), [Gyrid Högman](#), [Jesper Josefsson](#), [Mikael Lindholm](#), [Robert Mansén](#), [Liz Mattsson](#), [Marcus Måtar](#), [Jörgen Pettersson](#), [Jan Salmén](#), [Tage Silander](#), [Jörgen Strand](#), [Wille Valve](#)

Avstod (1)

[Mika Nordberg](#)

Nej (10)

[Jessy Eckerman](#), [Nina Fellman](#), [Camilla Gunell](#), [John Holmberg](#), [Rainer Juslin](#), [Simon Påvals](#), [Katrin Sjögren](#), [Pernilla Söderlund](#), [Stephan Toivonen](#), [Ingrid Zetterman](#)

-
- [Ledamot John Holmberg \(Lib\)](#) Anförande | 10:03

[Spela upp](#)

Tack, talman! Bästa lagting, jag föreslår att texten under rubriken Landskapet och kommunerna får ett tillägg i enlighet med min reservation till betänkandet.

-
- [Första vicetalman Ingrid Zetterman \(Lib\)](#) Replik | 10:03

[Spela upp](#)

Talman! Jag ber om att få understöda förslaget.

- [Talmannen](#)

[Spela upp](#)

Lagtingsledamot John Holmberg, understödd av vicetalman Zetterman, har föreslagit att texten under rubriken Landskapet och kommunerna får ett tillägg i enlighet med ledamoten Holmbergs reservation till betänkandet.

Är redogörelsen riktig? Redogörelsen är riktig.

Omröstning kommer att verkställas.

Omröstningspropositionen ställs så att den som omfattar finans- och näringsutskottets betänkande röstar ja; den som omfattar lagtingsledamot John Holmbergs ändringsförslag röstar nej. Kan omröstningspropositionen godkännas? Godkänd.

Omröstning. Talmannen röstar ja.

Omröstningen har givit vid handen:

19 ja röster och

10 nej röster har avlämnats.

1 ledamot avstod.

Lagtinget har omfattat finans- och näringsutskottets betänkande.

Föredras rubriken Demokratiutveckling, integration och tillit.

Begäres ordet?

Ja: 19 röster

Nej: 10 röster

Ja (19)

[Roger Nordlund](#) (talman), [Annette Bergbo](#), [Stellan Egeland](#), [Anders Eriksson](#), [Simon Holmström](#), [Bert Häggblom](#), [Lars Häggblom](#), [Roger Höglund](#), [Gyrid Högman](#), [Jesper Josefsson](#), [Mikael Lindholm](#), [Robert Mansén](#), [Liz Mattsson](#), [Marcus Måtar](#), [Jörgen Pettersson](#), [Jan Salmén](#), [Tage Silander](#), [Jörgen Strand](#), [Wille Valve](#)

Avstod (1)

[Mika Nordberg](#)

Nej (10)

[Jessy Eckerman](#), [Nina Fellman](#), [Camilla Gunell](#), [John Holmberg](#), [Rainer Juslin](#), [Simon Påvals](#), [Katrin Sjögren](#), [Pernilla Söderlund](#), [Stephan Toivonen](#), [Ingrid Zetterman](#)

-
- [Ledamot Stephan Toivonen \(ÅD\)](#) Anförande | 10:05

[Spela upp](#)

Tack, herr talman! Jag vill föreslå, i enlighet med min reservation Stöd för flyktingverksamheten, att den här punkten får det tillägg som jag har skrivit i min reservation. Tack.

- [Talmannen](#)

[Spela upp](#)

Begärs ordet? Ingen begär ordet?

Eftersom ledamoten Toivonens förslag inte vunnit understöd upptas det inte till behandling.

Föredras rubriken Social omsorg. Begäres ordet?

- [Ledamot Stephan Toivonen \(ÅD\)](#) Anförande | 10:05

[Spela upp](#)

Tack, herr talman! Jag vill föreslå, i enlighet med min reservation Understöd till ekonomiskt utsatt grupper, att den här texten ska läggas in i enlighet med det som jag har skrivit i min reservation. Tack.

- [Talmannen](#)

[Spela upp](#)

Begäres ordet? Ingen begär ordet.

Eftersom ledamoten Toivonens förslag inte vunnit understöd upptas den inte till behandling.

Rubriken Social omsorg är därmed godkänd enligt finans- och näringsutskottet förslag.

Föredras rubriken Hälsa- och sjukvård. Godkänd.

Miljö. Godkänd.

Utbildnings- och kulturpolitik. Godkänd.

Närings, arbetsmarknads- och regionalpolitik. Godkänd.

Energi- och klimatpolitik. Godkänd.

Infrastruktur- och transportpolitik . Godkänd.

Personalpolitik. Godkänd.

Landskapets organisation. Godkänd.

Den allmänna motiveringen är därmed färdigbehandlad.

Finans- och näringsutskottets betänkande är godkänt i sin helhet. Ärendets enda behandling är avslutad. Ärendet är slutbehandlat.

ÅLANDS LAGTING

Mariehamn den 27 september 2019
Nr 191/2019

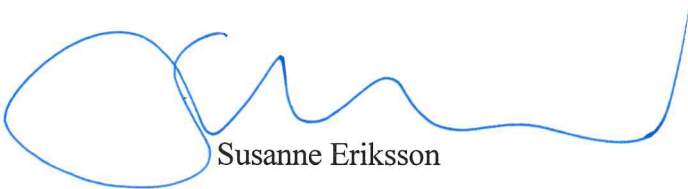
ÅLANDS LANDSKAPSREGERING
27. 09. 2019
ÅLR 2019/0697

Landskapsregeringen

Översänder härmed den åtgärdsuppläsning som lagtinget fattade beslut om vid plenum den 27 september 2019 med anledning av spörsmål S 3/2018-2019:

"Lagtinget uppmanar landskapsregeringen att omedelbart säga upp avtalet för färjetrafik mellan Svinö och Mellanholm med hänvisning till att lagtinget inte beviljat medel för ifrågavarande verksamhet".

Lagtingsdirektör

Susanne Eriksson

BILAGA

Biljettavgifter juni-september 2020 (högsäsong, skärgårdstaxa)**Bokningsbara linjer, nettopriser t/r-resa:****Osnäs-Åva**

<i>Fordon:</i>	<i>Ord. biljettavgift:</i>	<i>Ny avgift:</i>
MC Motorcykel	18€	3,60€
PB, PBM, PBH Personbil, maxh. 2,1m	24€	4,80€
HB Husbil, höjd >2,1m	72€	14,40€
BH Husvagnsekipage	115€	23€

Hummelvik-Kumlinge/Brändö, Långnäs-Sottunga/Kökar, Långnäs-Sottunga/Snäckö, Galtby-Kökar/Sottunga/Överö:

<i>Fordon:</i>	<i>Ord. biljettavgift:</i>	<i>Ny avgift:</i>
MC Motorcykel	23€	4,60€
PB, PBM, PBH Personbil, maxh. 2,1m	38€	7,60€
HB Husbil, höjd >2,1m	118€	23,60€
BH Husvagnsekipage	184€	36,80€

Inte bokningsbar linje, tur/retur**Svinö-Degerby**

<i>Fordon:</i>	<i>Ord. biljettavgift:</i>	<i>Ny avgift:</i>
Motorcykel	16€	3€
Personbil, maxh. 2,1m	22€	4€
Personbil/Husbil, höjd >2,1 m	64€	13€
Husvagnsekipage	103€	21€

Lågprisavgångar juni–september 2020, sida 1(2)

Norra linjen från Hummelvik (15.6–30.9)

15.6–9.8: Måndag, tisdag, onsdag, torsdag, fredag kl. 05:30
Lördag, söndag kl. 06:00

10.8–27.9: Måndag kl. 09:30
Tisdag, onsdag, torsdag, fredag kl. 05:30
Lördag kl. 05:30
Söndag kl. 09:40 och kl. 21:00

28–30.9: Måndag kl. 09:30
Tisdag, onsdag, kl. 05:30

Norra linjen från Osnäs (15.6–30.9)

15.6–9.8: Tisdag, onsdag, torsdag, fredag kl. 06:45
Tisdag, onsdag kl. 16:35
Fredag kl. 21:35
Lördag kl. 18:35
Söndag kl. 21:40

10.8–27.9: Måndag kl. 16:35
Tisdag, onsdag kl. 06:45 och kl. 16:35
Torsdag, fredag kl. 06:45
Lördag kl. 06:45 och kl. 18:40
Söndag kl. 11:05 och kl. 21:05

28–30.9: Måndag kl. 16:35
Tisdag kl. 06:45
Onsdag kl. 06:45 och kl. 16:35

Tvärgående linjen från Långnäs (15.6–30.9)

15.6–9.8: Måndag, tisdag, onsdag, fredag kl. 11:25
Lördag kl. 12:00
Söndag kl. 15:35
Onsdag kl. 11:25

10.8–27.9: Måndag kl. 11:20
Söndag kl. 15:35

28–30.9: Måndag kl. 11:20

forts.

Lågprisavgångar juni–september 2020, sida 2(2)

Södra linjen från Långnäs (15.6–30.9)

- 15.6–9.8: Måndag kl. 06:30 och kl. 21:45
Tisdag kl. 21:45
Onsdag kl. 18:15
Torsdag kl. 09:30 och kl. 18:15
Fredag kl. 07:30
Lördag kl. 09:30 och kl. 18:15
Söndag kl. 09:30
- 10.8–27.9: Måndag kl. 06:15 och kl. 18:15
Tisdag kl. 18:15
Torsdag kl. 10:00 och kl. 18:15
Lördag, söndag kl. 09:30 och kl. 17:30
- 28–30.9: Måndag kl. 06:15 och kl. 18:15
Tisdag kl. 18:15

Södra linjen från Galtby (15.6–30.9)

- 15.6–9.8: Måndag kl. 06:30
Fredag kl. 21:40
- 10.8–27.9: Onsdag kl. 06:30
Lördag kl. 15:15

Föglölinjen från Svinö (15.6–30.9)

- 15.6–30.8: Måndag, tisdag, onsdag, torsdag, fredag kl. 09:35
Måndag-söndag kl. 21:40 och kl. 00:05
- 1–30.9: Måndag, tisdag, onsdag, torsdag, fredag kl. 09:35
Måndag-söndag kl. 21:40